

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΗΜΩΝ & ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

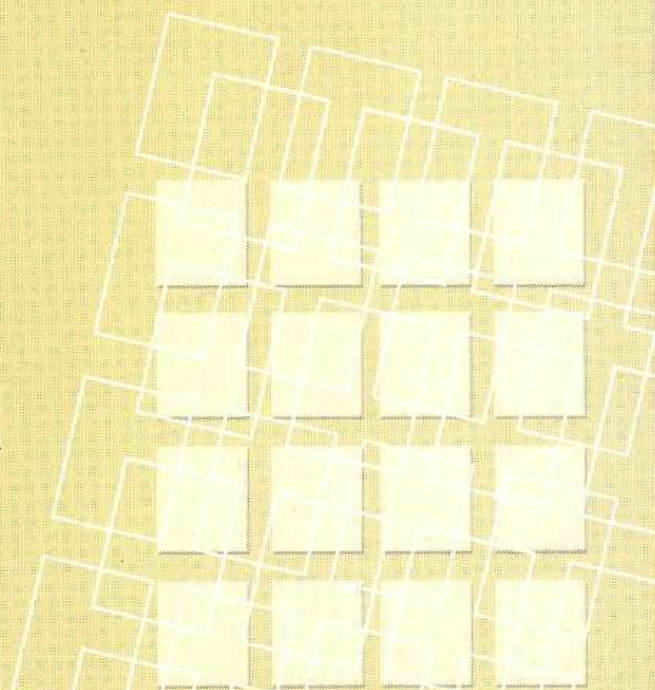
N.3463/2006

- Σχετική Νομοθεσία
 - Νομολογία
 - Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ.
-

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ & ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
ΕΛΛΑΔΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ &
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΑΘΗΝΑ 2006

**Κώδικας Δήμων
και
Κοινοτήτων**

Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ Α' 114/8.6.2006)

Επιστημονική επιμέλεια:

Γεώργιος Δανόπουλος, *Νομικός Σύμβουλος της Ε.Ε.Τ.Α.Α.,
Μέλος της Επιτροπής του ΥΠΕΣΔΔΑ για τη Σύνταξη
του νέου Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα*

Αθανασία Τριανταφυλλοπούλου, *Νομικός Σύμβουλος της Ε.Ε.Τ.Α.Α.,
Επίκουρος Καθηγήτρια Τμήματος Τοπικής Αυτοδιοίκησης ΤΕΙ Καλαμάτας*

Συνεργάστηκαν:

Ιωάννης Τάκης, *Πολιτικός Επιστήμων,*
στην επιμέλεια της νομολογίας

Αθανάσιος Βαλατσός, *Νομικός Σύμβουλος της Ε.Ε.Τ.Α.Α.,*
στην επιλογή αποφάσεων ΔΕΚ

Επιμέλεια έκδοσης:

Ιωάννης Μπαχάρας, *Στέλεχος της Ε.Ε.Τ.Α.Α.*

Γραμματεία:

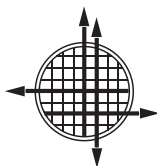
Αλεξάνδρα Κανελλοπούλου

Εκδόσεις: Ε.Ε.Τ.Α.Α.

Μυλλέρου 73-77, Αθήνα

Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων

Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ Α' 114/8.6.2006)

Ε.Ε.Τ.Α.Α.
ΑΘΗΝΑ 2006

Πρόλογος

του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης
Καθηγητή Προκόπη Παυλόπουλου

Η διαμόρφωση ισχυρών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι οποίοι απολαμβάνουν ουσιαστικής διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας, αποτελεί παράγοντα περαιτέρω ενίσχυσης της ποιότητας της Δημοκρατίας μας και μοχλό περιφερειακής ανάπτυξης και κοινωνικών αλλαγών. Προς την κατεύθυνση αυτή, το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, αφού αντιμετώπισε μία σειρά θεσμικών προβλημάτων, επείγοντος κυρίως χαρακτήρα, από κοινού με την Τοπική Αυτοδιοίκηση - ιδίως το πρόβλημα των λεγόμενων «μεταφερόμενων αρμοδιοτήτων», ο προσδιορισμός του ποσού των παρακρατηθέντων πόρων των ετών 1998-2003, το πρόβλημα των συμβασιούχων κλπ., προχώρησε με γοργούς ρυθμούς στον σχεδιασμό και τη θέση σε εφαρμογή του Αναπτυξιακού Προγράμματος «ΘΗΣΕΑΣ», με το οποίο οι Δήμοι και οι Κοινότητες αποκτούν πραγματικά αναπτυξιακή πνοή, με διπλάσιους πόρους και υπό όρους διαφάνειας και αντικειμενικότητας.

Το επιστέγασμα αυτών των μεταρρυθμίσεων αποτελεί ο νέος Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας (ν. 3463/2006), ο οποίος διαμορφώθηκε από Επιτροπή που συγκροτήθηκε για τον σκοπό αυτό με τη συμμετοχή και της ΚΕΔΚΕ και ολοκληρώθηκε, στη συντριπτική πλειοψηφία των ρυθμίσεών του, με συναινετικές διαδικασίες. Αρκετές μάλιστα από τις τομές που επιχειρούνται στο πλαίσιο του νέου Κώδικα αποτελούν ιδέες της ίδιας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που εκφράστηκαν, πρωτίστως, μέσω της ΚΕΔΚΕ.

Από τις καινοτομίες του νέου Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα επισημαίνονται, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες:

- Η συστηματικοποίηση, για πρώτη φορά σε τέτοια έκταση, των αρμοδιοτήτων των Δήμων και Κοινοτήτων προς αποφυγή επικαλύψεων και για την απλοποίηση του προληπτικού ελέγχου.
- Η ανάπτυξη θεσμών τοπικής δημοκρατίας και ιδίως η καθιέρωση του τοπικού δημοψηφίσματος.
- Η πρόωθηση, με πλέγμα διατάξεων, της ουσιαστικής συμμετοχής του Πολίτη στη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων.
- Η αποτελεσματική ενίσχυση των εκούσιων συνενώσεων, ιδίως μέσω της καθιέρωσης οικονομικών κινήτρων από ειδικό πρόγραμμα, που ιδρύεται για τον σκοπό αυτόν (Ειδικό Πρόγραμμα Ενώσεων).

- Ο περιορισμός της κρατικής εποπτείας που ασκείται στις πράξεις των Δήμων και Κοινοτήτων από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.
- Η ενίσχυση του ρόλου της μειοψηφίας στο πλαίσιο της εν γένει αναβάθμισης του Δημοτικού Συμβουλίου σε πολιτικό, προγραμματικό και ελεγκτικό όργανο του Δήμου.
- Η καθιέρωση και αναγνώριση, για πρώτη φορά, των Δημοτικών Παρατάξεων.
- Η ενίσχυση του κοινωνικού ρόλου των ΟΤΑ.
- Ο εξορθολογισμός της οικονομικής τους διοίκησης με όρους διαφάνειας.
- Η εξυγίανση των δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων που αποτελούσαν εστία οικονομικής καχεξίας και αιμορραγίας για πολλούς Δήμους.
- Η ενίσχυση της αποκέντρωσης.
- Η ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης.
- Η υποχρέωση εκπόνησης ιδίως από τους μεγαλύτερους σε πληθυσμό ΟΤΑ 4ετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.
- Η σύσταση Δημοτικών και Κοινοτικών Γραφείων Ενημέρωσης για την Απασχόληση σε τοπικό επίπεδο, με τα οποία κατοχυρώνεται η συμβολή των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ στην καταγραφή και απορρόφηση του εργατικού δυναμικού της περιοχής τους και στην προώθηση ίσων ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας, σε συνεργασία και συντονισμό με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς, ιδίως με τον ΟΑΕΔ, καθώς και τις επιχειρήσεις της περιοχής τους.
- Η προώθηση της παιδείας και του πολιτισμού σε τοπικό επίπεδο.

Η έκδοση αυτή του νέου Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, την οποία επιμελήθηκε η Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, περιλαμβάνει, όχι μόνο τις νέες ρυθμίσεις, αλλά και πρόσφατη σχετική νομολογία, νομοθεσία και γνωμοδοτήσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Με τον τρόπο αυτόν, καθίσταται ουσιαστικό και εύχρηστο εργαλείο για τους εκπροσώπους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στην προσπάθειά τους να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους απέναντι στις τοπικές κοινωνίες με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Αθήνα, 8 Αυγούστου 2006

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, ως επισημονικός σύμβουλος και αρωγός της αναπτυξιακής προοπτικής της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, επιμελήθηκε, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και την Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, την παρούσα έκδοση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

Η έκδοση αυτή φιλοδοξεί να ενημερώσει, με τον πληρέστερο δυνατό τρόπο τους αιρετούς, αλλά και γενικότερα όσους έχουν ενδιαφέρον για τα κριοιμότερα ζητήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Για το λόγο αυτό κρίθηκε σκόπιμο να συμπεριλάβει, πέρα από το κείμενο του νέου Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, και συναφή νομοθεσία και νομολογία, επιτρέποντας στον αναγνώστη να έχει συγκεντρωμένο, κατά τρόπο εύχρηστο, ένα μεγάλο μέρος του θεσμικού πλαισίου που διέπει τους Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού.

Οι αποφάσεις των ελληνικών Δικαστηρίων και του Δ.Ε.Κ. όπως και οι Γνωμοδοτήσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, οι οποίες περιλαμβάνονται στην έκδοση αυτή, επελέγησαν ως οι πλέον αντιπροσωπευτικές για κάθε ενότητα του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

Οι ανάγκες για πληροφόρηση και ενημέρωση όσων παρακολουθούν τις εξελίξεις στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, ιδίως σε ζητήματα που αφορούν τη διοίκηση, οργάνωση και λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε συνδυασμό με την εμπειρία της εφαρμογής του νέου Κώδικα, επιβάλλουν την περαιτέρω συμπλήρωση της έκδοσης αυτής, μετά την ολοκλήρωση και των νέων κατ' εξουσιοδότηση του Ν. 3463/2006, κανονιστικών πράξεων, αλλά και τη δημοσίευση κατά το δυνατό, πιο πρόσφατων αποφάσεων των Δικαστηρίων σε καίρια ζητήματα.

Η Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης με τη συνεργασία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, πρόκειται να επιμεληθεί και τα συμπληρωματικά τεύχη.

Ιωάννης Γκογκοζώτος

Διευθύνων Σύμβουλος της Ε.Ε.Τ.Α.Α.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ – ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΡΜΟΛΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

Πρώτος Βαθμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης	Άρθρο 1
---	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΣΥΣΤΑΣΗ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Δήμοι - Κοινότητες	Άρθρο 2
Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων	Άρθρο 3
Προσάρτηση τοπικών διαμερισμάτων – οικισμών	Άρθρο 4
Τύπος για την ένωση Δήμων και Κοινοτήτων και τις μεταβολές.....	Άρθρο 5
Όνομα και έδρα των Δήμων και Κοινοτήτων	Άρθρο 6
Μετονομασία Δήμων, Κοινοτήτων, τοπικών διαμερισμάτων, οικισμών και θέσεων.....	Άρθρο 7
Ονομασία και μετονομασία συνοικιών, οδών και πλατειών	Άρθρο 8
Σφραγίδα και σήμα των Δήμων και Κοινοτήτων.....	Άρθρο 9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΟΡΙΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Εδαφική περιφέρεια Δήμων και Κοινοτήτων	Άρθρο 10
Επιτροπή ορίων.....	Άρθρο 11
Διαφορές από την εφαρμογή της νομοθεσίας καθορισμού ορίων της εδαφικής περιφέρειας των Δήμων και Κοινοτήτων.....	Άρθρο 12
Νέος καθορισμός ορίων.....	Άρθρο 13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΔΗΜΟΤΕΣ

Δημοτικότητα	Άρθρο 14
Κτήση δημοτικότητας.....	Άρθρο 15
Μεταδημότευση υποψηφίων στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές.....	Άρθρο 16

Απώλεια της δημοτικότητας.....	Άρθρο 17
Δημοτολόγιο.....	Άρθρο 18

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ – ΕΚΛΟΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Δημοτικές αρχές.....	Άρθρο 19
Κοινοτικές αρχές.....	Άρθρο 20
Δημοτικά διαμερίσματα – Όργανα.....	Άρθρο 21
Τοπικά διαμερίσματα – Όργανα.....	Άρθρο 22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΕΚΛΟΓΕΣ – ΕΚΛΟΓΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΙΜΟΙ

Διάρκεια δημοτικής και κοινοτικής περιόδου.....	Άρθρο 23
Κανόνες διεξαγωγής των εκλογών.....	Άρθρο 24
Εκλογικό δικαίωμα.....	Άρθρο 25
Άσκηση του εκλογικού δικαιώματος.....	Άρθρο 26
Εκλογικοί κατάλογοι.....	Άρθρο 27
Προσόντα εκλογιμότητας.....	Άρθρο 28
Κωλύματα και ασυμβίβαστα.....	Άρθρο 29
Ασυμβίβαστο εξαιτίας οφειλών.....	Άρθρο 30
Επαγγελματική δραστηριότητα του δημάρχου.....	Άρθρο 31

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΕΦΟΡΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ
ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ

Αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής και έφοροι των αντιπροσώπων.....	Άρθρο 32
Αποζημίωση των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής.....	Άρθρο 33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ - ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

Υποψηφιότητες.....	Άρθρο 34
Κατάρτιση συνδυασμών.....	Άρθρο 35
Κατάργηση Κοινότητας και Τοπικού Διαμερίσματος σε περίπτωση που δεν υποβάλλεται δήλωση συνδυασμού.....	Άρθρο 36
Ανακήρυξη και κοινοποίηση συνδυασμών.....	Άρθρο 37

Αντικατάσταση υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή πέθαναν	Άρθρο 38
Δικαιώματα συνδυασμών	Άρθρο 39
Πρόγραμμα της εκλογής.....	Άρθρο 40
Υπολογισμός προθεσμιών	Άρθρο 41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄
ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΑ – ΦΑΚΕΛΟΙ – ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ
ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

Μορφή των ψηφοδελτίων.....	Άρθρο 42
Εκτύπωση και διανομή των ψηφοδελτίων.....	Άρθρο 43
Περιεχόμενο των ψηφοδελτίων	Άρθρο 44
Άκυρα ψηφοδέλτια	Άρθρο 45
Εκλογικοί φάκελοι	Άρθρο 46
Έναρξη και λήξη της ψηφοφορίας	Άρθρο 47
Ματαίωση της ψηφοφορίας	Άρθρο 48
Εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών.....	Άρθρο 49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄
ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Επιτυχών – Επιλαχόντες συνδυασμοί – Εκλογή Δημάρχου, Προέδρου Κοινότητας και Προέδρου Τοπικού Συμβουλίου.....	Άρθρο 50
Κατανομή των εδρών των δημοτικών και κοινοτικών συμβούλων.....	Άρθρο 51
Κατανομή εδρών των συμβούλων του δημοτικού διαμερίσματος	Άρθρο 52
Κατανομή εδρών των τοπικών συμβούλων	Άρθρο 53
Τακτικοί και αναπληρωματικοί δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι – Ισοψηφία.....	Άρθρο 54
Τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι του δημοτικού διαμερίσματος – Ισοψηφία	Άρθρο 55
Τακτικοί και αναπληρωματικοί τοπικοί σύμβουλοι – Ισοψηφία.....	Άρθρο 56
Περιπτώσεις ισοψηφίας συνδυασμών	Άρθρο 57
Εξαγωγή και δημοσίευση των αποτελεσμάτων της εκλογής.....	Άρθρο 58
Επανάληψη της ψηφοφορίας	Άρθρο 59
Παραίτηση ή θάνατος υποψήφιου Δημάρχου σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας.....	Άρθρο 60

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄

ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΕΚΔΙΚΑΣΗ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥΣ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

Έκθεση πρακτικών και άσκηση ενστάσεων	Άρθρο 61
Επικύρωση της εκλογής.....	Άρθρο 62
Δικαίωμα ένστασης.....	Άρθρο 63
Άσκηση ένστασης – Αρμόδιο δικαστήριο	Άρθρο 64
Περιεχόμενο της ένστασης.....	Άρθρο 65
Προθεσμία για την άσκηση ενστάσεων	Άρθρο 66
Διαδικασία εκδίκασης των ενστάσεων	Άρθρο 67
Αναίρεση	Άρθρο 68
Επανάληψη της εκλογής σε περίπτωση ακυρώσεως	Άρθρο 69
Ορκωμοσία των δημοτικών και κοινοτικών αρχών.....	Άρθρο 70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄

ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ

Αποποίηση εκλογής	Άρθρο 71
Παραίτηση αιρετών οργάνων	Άρθρο 72

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ – ΜΕΡΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Αναπλήρωση συμβούλων	Άρθρο 73
Εκλογή εξαιτίας διάλυσης συμβουλίων	Άρθρο 74

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ – ΑΣΚΗΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Αρμοδιότητες	Άρθρο 75
Άσκηση αρμοδιοτήτων	Άρθρο 76
Γνώμη των δημοτικών και κοινοτικών αρχών για ειδικά θέματα.....	Άρθρο 77
Προθεσμία για την απόφαση ή γνωμοδότηση από άλλες αρχές, οι οποίες απαιτούνται για την έκδοση πράξεων από Δήμους και Κοινότητες.....	Άρθρο 78
Κανονιστικές αποφάσεις	Άρθρο 79
Καταστήματα Υγειονομικού Ενδιαφέροντος.....	Άρθρο 80
Εγκατάσταση και λειτουργία Θεάτρων Κινηματογράφων και Ψυχαγωγικών Παιδιών.....	Άρθρο 81
Ρύθμιση κυκλοφορίας	Άρθρο 82
Δημοτική Συγκοινωνία.....	Άρθρο 83

Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας.....	Άρθρο 84
Δημοτικά και Κοινοτικά Γραφεία Ενημέρωσης για την Απασχόληση	Άρθρο 85

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΔΗΜΑΡΧΟΣ - ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΙ

Αρμοδιότητες του Δημάρχου	Άρθρο 86
Αντιδήμαρχοι.....	Άρθρο 87
Εξουσιοδότηση υπογραφών.....	Άρθρο 88
Αναπλήρωση του Δημάρχου	Άρθρο 89
Εκλογή νέου Δημάρχου.....	Άρθρο 90
Υποχρεώσεις δημάρχου και αντιδημάρχου.....	Άρθρο 91

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Εκλογή Προεδρείου	Άρθρο 92
Αρμοδιότητες του δημοτικού συμβουλίου	Άρθρο 93
Δημοτικές Παρατάξεις	Άρθρο 94
Σύγκληση του Δημοτικού Συμβουλίου	Άρθρο 95
Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου.....	Άρθρο 96
Πρακτικά συνεδρίασης.....	Άρθρο 97
Υποχρεώσεις των δημοτικών συμβούλων	Άρθρο 98
Κώλυμα συμμετοχής στη συνεδρίαση	Άρθρο 99
Λειτουργία του Δημοτικού Συμβουλίου.....	Άρθρο 100
Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου	Άρθρο 101
Δημοτικό κατάστημα και βιβλία.....	Άρθρο 102

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄
ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Δημαρχιακή Επιτροπή – Αρμοδιότητες	Άρθρο 103
Εκλογή της Δημαρχιακής Επιτροπής.....	Άρθρο 104
Λειτουργία της Δημαρχιακής Επιτροπής	Άρθρο 105

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Αρμοδιότητες του Προέδρου της Κοινότητας	Άρθρο 106
Εκλογή Αντιπροέδρου της Κοινότητας	Άρθρο 107
Αναπλήρωση του Προέδρου της Κοινότητας	Άρθρο 108
Εκλογή νέου Προέδρου της Κοινότητας.....	Άρθρο 109

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Αρμοδιότητες του Κοινοτικού Συμβουλίου	Άρθρο 110
Σύγκληση και λειτουργία του Κοινοτικού Συμβουλίου.....	Άρθρο 111
Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων του Κοινοτικού Συμβουλίου.....	Άρθρο 112
Πρακτικά συνεδρίασης	Άρθρο 113
Υποχρεώσεις των Κοινοτικών Συμβούλων.....	Άρθρο 114
Κώλυμα συμμετοχής στη συνεδρίαση	Άρθρο 115
Κοινοτικό Κατάστημα και βιβλία.....	Άρθρο 116

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ – ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Διαίρεση Δήμων σε διαμερίσματα	Άρθρο 117
Εκλογή Προέδρου του δημοτικού διαμερίσματος	Άρθρο 118
Αρμοδιότητες συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος	Άρθρο 119
Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στο συμβούλιο και στον πρόεδρο του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος.....	Άρθρο 120
Αρμοδιότητες προέδρου και αντιπροέδρου δημοτικού διαμερίσματος	Άρθρο 121
Σύγκληση και λειτουργία του συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος	Άρθρο 122
Συνεδριάσεις, απαρτία και αποφάσεις	Άρθρο 123
Αποστολή αποφάσεων συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος στο Δήμο.....	Άρθρο 124
Υποχρεώσεις συμβούλων δημοτικού διαμερίσματος.....	Άρθρο 125
Επιτροπές.....	Άρθρο 126
Αποζημίωση	Άρθρο 127
Πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου.....	Άρθρο 128
Αρμοδιότητες του τοπικού συμβουλίου και του προέδρου του	Άρθρο 129
Σύγκληση του τοπικού συμβουλίου.....	Άρθρο 130
Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων του	

τοπικού συμβουλίου	Άρθρο 131
Πρακτικά συνεδρίασης	Άρθρο 132
Έξοδα κίνησης	Άρθρο 133
Αρμοδιότητες Παρέδρων	Άρθρο 134

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΩΝ

Καταστατική θέση αιρετών	Άρθρο 135
Έξοδα παράστασης	Άρθρο 136
Εκτέλεση ειδικών καθηκόντων των Δημάρχων και Προέδρων Κοινοτήτων	Άρθρο 137
Συμμετοχή εκπροσώπων των Δήμων και Κοινοτήτων στα συλλογικά όργανα	Άρθρο 138
Ειδική άδεια και ρυθμίσεις κατά την άσκηση των καθηκόντων αιρετών οργάνων, που έχουν την υπαλληλική ιδιότητα	Άρθρο 139
Δαπάνες μετακίνησης – Αποζημιώσεις – Λοιπά έξοδα	Άρθρο 140

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄

ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Αστική ευθύνη	Άρθρο 141
Πειθαρχική ευθύνη	Άρθρο 142
Πειθαρχική διαδικασία	Άρθρο 143
Αποκλειστική άσκηση της πειθαρχικής διαδικασίας από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας	Άρθρο 144
Ιδιάζουσα δωσιδικία – Εξαίρεση από τη συνοπτική διαδικασία	Άρθρο 145
Έκπτωση εξαιτίας καταδίκης	Άρθρο 146
Παύση	Άρθρο 147

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Εποπτεία των οργάνων των Δήμων και Κοινοτήτων – Εκτελεσιτότητα πράξεων	Άρθρο 148
Έλεγχος νομιμότητας από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας	Άρθρο 149
Άσκηση και εξέταση προσφυγών	Άρθρο 150
Προσφυγή κατά των αποφάσεων του Γενικού Γραμματέα	Άρθρο 151

Ειδική Επιτροπή.....	Άρθρο 152
Κοινοποίηση αποφάσεων της Ειδικής Επιτροπής	Άρθρο 153
Υποχρέωση Συμμόρφωσης	Άρθρο 154

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ Ο.Τ.Α. – ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ Ο.Τ.Α. – ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ – ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ – ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Περιεχόμενο και τύπος προϋπολογισμού	Άρθρο 155
Οικονομικό έτος.....	Άρθρο 156
Έσοδα	Άρθρο 157
Δαπάνες.....	Άρθρο 158
Κατάρτιση, ψήφιση και δημοσίευση προϋπολογισμού.....	Άρθρο 159
Διάρκεια της ισχύος του προϋπολογισμού	Άρθρο 160
Μεταφορά πιστώσεων για την εκτέλεση έργου – Αποθεματικό....	Άρθρο 161
Έλεγχος προϋπολογισμού	Άρθρο 162

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Απολογισμός – Ισολογισμός Δήμων.....	Άρθρο 163
Απολογισμός – Ισολογισμός Κοινοτήτων	Άρθρο 164
Υποβολή στοιχείων.....	Άρθρο 165

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΤΑΜΕΙΑΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Διεξαγωγή.....	Άρθρο 166
Είσπραξη εσόδων	Άρθρο 167
Οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος.....	Άρθρο 168
Έλεγχος των λογαριασμών των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού	Άρθρο 169
Διευκολύνσεις οφειλετών	Άρθρο 170
Έντοκη κατάθεση εσόδων των Δήμων και Κοινοτήτων	Άρθρο 171
Εντάλματα προπληρωμής.....	Άρθρο 172
Πάγια προκαταβολή.....	Άρθρο 173
Διαγραφή χρεών	Άρθρο 174
Γενικές ρυθμίσεις.....	Άρθρο 175

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄
ΔΑΝΕΙΑ

Διαδικασία συνομολογήσεως	Άρθρο 176
Δαπάνες για τη συνομολόγηση δανείων.....	Άρθρο 177

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄
ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ

Γενικές υποχρεώσεις – Προστασία.....	Άρθρο 178
Ακίνητη περιουσία σε περίπτωση προσάρτησης οικισμού σε Δήμο ή Κοινότητα.....	Άρθρο 179
Περιουσία Δήμων ή Κοινοτήτων σε περίπτωση ενώσεως	Άρθρο 180
Κατανομή οφειλών σε περίπτωση προσάρτησης	Άρθρο 181
Διάθεση – Διαχείριση βοσκοτόπων	Άρθρο 182
Καταγραφή ακίνητης περιουσίας	Άρθρο 183
Δωρεές ακινήτων	Άρθρο 184
Δωρεάν παραχώρηση κυριότητας και χρήσης δημοτικών και κοινοτικών ακινήτων.....	Άρθρο 185
Εκποίηση ακινήτων	Άρθρο 186
Εκποίηση οικοπέδων σε άστεγους δημότες	Άρθρο 187
Ανέγερση κατοικιών	Άρθρο 188
Διάθεση αποκαλυπτόμενων καλλιεργητικών εκτάσεων	Άρθρο 189
Ανταλλαγή ακινήτων	Άρθρο 190
Αγορά ακινήτων.....	Άρθρο 191
Εκμίσθωση ακινήτων των Δήμων και Κοινοτήτων	Άρθρο 192
Χρηματοδοτική μίσθωση	Άρθρο 193
Μίσθωση ακινήτων από τους Δήμους και τις Κοινότητες.....	Άρθρο 194
Εκμίσθωση καλλιεργήσιμης γης των Δήμων και των Κοινοτήτων .	Άρθρο 195
Μεταγραφή συμβάσεων	Άρθρο 196
Εκμετάλλευση δημοτικών και κοινοτικών δασών	Άρθρο 197
Διαχείριση – Εκμετάλλευση της ακίνητης περιουσίας που ανήκει σε περισσότερους Δήμους ή Κοινότητες.....	Άρθρο 198
Κινητά πράγματα των Δήμων και Κοινοτήτων	Άρθρο 199

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄
ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Παραχώρηση περιουσιακών στοιχείων σε Δήμους και Κοινότητες	Άρθρο 200
Δημοπρασίες.....	Άρθρο 201
Επιχορηγήσεις και βοηθήματα	Άρθρο 202

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Επιχειρησιακό πρόγραμμα.....	Άρθρο 203
Εκπόνηση επιχειρησιακών προγραμμάτων – Υπόχρεοι	Άρθρο 204
Χρόνος κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων.....	Άρθρο 205
Περιεχόμενο και δομή των επιχειρησιακών προγραμμάτων	Άρθρο 206
Κατάρτιση και εκτέλεση των επιχειρησιακών προγραμμάτων	Άρθρο 207

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄
ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ – ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ Α΄
ΕΡΓΑ – ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Τεχνικό πρόγραμμα.....	Άρθρο 208
Προμήθειες – Υπηρεσίες – Μελέτες	Άρθρο 209
Έλεγχος Ασφάλειας και Λειτουργίας των Έργων.....	Άρθρο 210

ΤΜΗΜΑ Β΄
ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Απαλλοτρίωση, δουλεία, εξαγορά επιχειρήσεων.....	Άρθρο 211
Κήρυξη της απαλλοτρίωσης και σύσταση δουλείας	Άρθρο 212
Λοιπές επεμβάσεις στην ιδιοκτησία.....	Άρθρο 213

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ
ΤΟΠΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Συμμετοχή στις τοπικές υποθέσεις.....	Άρθρο 214
Αναφορές και προτάσεις – Πληροφόρηση δημοτών και κατοίκων.....	Άρθρο 215
Τοπικά δημοψηφίσματα.....	Άρθρο 216
Απολογισμός πεπραγμένων Δημοτικής Αρχής	Άρθρο 217
Απολογισμός Κοινοτικής Αρχής	Άρθρο 218

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Διεθνείς συνεργασίες	Άρθρο 219
Αδελφοποιήσεις.....	Άρθρο 220
Συμβάσεις στο πλαίσιο αδελφοποιήσεων	Άρθρο 221

ΜΕΡΟΣ ΟΓΔΩΟ

ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ – ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

Συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας	Άρθρο 222
Συμβάσεις Συνεργασίας Φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης	Άρθρο 223
Συμπράξεις Δήμων και Κοινοτήτων με τον ιδιωτικό τομέα.....	Άρθρο 224
Προγραμματικές συμβάσεις.....	Άρθρο 225

ΜΕΡΟΣ ΕΝΑΤΟ

ΙΔΡΥΜΑΤΑ – ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

**ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ – ΝΟΜΙΚΑ
ΠΡΟΣΩΠΑ**

Σύσταση ιδρύματος	Άρθρο 226
Διοίκηση	Άρθρο 227
Συμμετοχή δωρητών στη διοίκηση	Άρθρο 228
Εκλογή και θητεία των μελών των διοικητικών συμβουλίων.....	Άρθρο 229
Έξοδα παράστασης – Αποζημίωση μελών.....	Άρθρο 230
Αναπλήρωση του προέδρου – Απαρτία του διοικητικού συμβουλίου	Άρθρο 231
Εκτελεστική επιτροπή	Άρθρο 232
Αρμοδιότητες	Άρθρο 233
Λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου και εποπτεία.....	Άρθρο 234
Πόροι	Άρθρο 235
Οικονομική διοίκηση.....	Άρθρο 236
Κατάργηση.....	Άρθρο 237
Ιδρύματα Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης που συνενώνονται.....	Άρθρο 238
Σύσταση δημοτικών και κοινοτικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου	Άρθρο 239
Διοίκηση νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου	Άρθρο 240
Συγχώνευση – Κατάργηση νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου	Άρθρο 241
Έξοδα παράστασης – Αποζημίωση μελών.....	Άρθρο 242
Σχολικές επιτροπές	Άρθρο 243
Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία	Άρθρο 244

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Σύσταση.....	Άρθρο 245
--------------	-----------

Διοίκηση	Άρθρο 246
Αρμοδιότητες και λειτουργίες των οργάνων του Συνδέσμου	Άρθρο 247
Έξοδα παράστασης και κίνησης.....	Άρθρο 248
Πόροι	Άρθρο 249
Λύση.....	Άρθρο 250
Σύνδεσμοι Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης που συνενώνονται.....	Άρθρο 251

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ορισμοί – Διακρίσεις.....	Άρθρο 252
Κανόνες σύστασης.....	Άρθρο 253

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Σύσταση	Άρθρο 254
Διοίκηση	Άρθρο 255
Έγκριση αποφάσεων.....	Άρθρο 256
Κανονισμοί – Συμβάσεις	Άρθρο 257
Προσωπικό.....	Άρθρο 258

ΤΜΗΜΑ Β΄

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Χρηματοδότηση.....	Άρθρο 259
Διαχείριση	Άρθρο 260
Διαχειριστικός έλεγχος	Άρθρο 261

ΤΜΗΜΑ Γ΄

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

Λύση.....	Άρθρο 262
Συγχώνευση.....	Άρθρο 263

ΤΕΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

Εξουσιοδοτήσεις – Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων	Άρθρο 264
--	-----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄
ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ Ο.Τ.Α.

Σύσταση – Λειτουργία.....	Άρθρο 265
Δημοτικές και κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες	Άρθρο 266

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄
ΑΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ Ο.Τ.Α. ΜΗ ΚΕΡΛΟΣΚΟΠΙΚΟΥ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Κανόνες λειτουργίας.....	Άρθρο 267
--------------------------	-----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄
ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Ο.Τ.Α.

Ειδικές ρυθμίσεις για τις επιχειρήσεις Ο.Τ.Α.	Άρθρο 268
--	-----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Ο.Τ.Α.

Συγχώνευση – Μετατροπή – Λύση Επιχειρήσεων.....	Άρθρο 269
Γενικές μεταβατικές ρυθμίσεις.....	Άρθρο 270

ΜΕΡΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟ
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ Α΄
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ισχύς κανονιστικών ρυθμίσεων – Λοιπές μεταβατικές ρυθμίσεις...	Άρθρο 271
Διαχείριση βοσκοτόπων	Άρθρο 272
Υπηρεσίες – Επίλυση διαφορών	Άρθρο 273
Σχολική περιουσία.....	Άρθρο 274

ΤΜΗΜΑ Β΄
ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Πληθυσμός.....	Άρθρο 275
Φορολογικές απαλλαγές και ατέλειες	Άρθρο 276
Διατήρηση διατάξεων που προβλέπουν την παραχώρηση ακινήτου σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης	Άρθρο 277
Αναπροσαρμογή χρηματικών ορίων και ποσών	Άρθρο 278
Βεβαίωση μόνιμης κατοικίας	Άρθρο 279
Δικαστικές ενέργειες νομικών προσώπων	Άρθρο 280
Αμοιβή πληρεξουσίων δικηγόρων	Άρθρο 281
Αποζημιώσεις μελών επιτροπών και συμβουλίων.....	Άρθρο 282

Οδοπορικά έξοδα αποζημίωσης μελών της επιτροπής ορίων – Αμοιβή μελών Συμβουλίου Τοπωνυμίων	Άρθρο 283
Γενικές διατάξεις για τις επιδόσεις, κοινοποιήσεις και δημοσιεύσεις	Άρθρο 284
Ενημερότητα οφειλών	Άρθρο 285
Ασφάλιση περιουσιακών στοιχείων.....	Άρθρο 286
Παραπομπή σε ειδικούς νόμους	Άρθρο 287

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Ν. 1069/1980 «Περί κινήτρων δια την ίδρυσιν Επιχειρήσεων Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως», ΕτΚ τ. Α' 191Σελ. 485
2. Ν. 1418/1984 «Δημόσια έργα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων», ΕτΚ τ. Α' 23Σελ. 502
3. Ν. 1650/1986 «Για την προστασία του περιβάλλοντος», ΕτΚ τ. Α' 160.....Σελ. 530
4. Ν. 2685/1999 «Κάλυψη δαπανών μετακινουμένων υπαλλήλων, εντός και εκτός επικράτειας και άλλες διατάξεις», ΕτΚ τ. Α' 35Σελ. 560
5. Ν. 3202/2003 «Εκλογικές δαπάνες κατά τις νομαρχιακές και δημοτικές εκλογές, Οικονομική διοίκηση και διαχείριση των Ο.Τ.Α., θέματα αλλοδαπών και άλλες διατάξεις», ΕτΚ τ. Α' 284.....Σελ. 571
6. Ν. 3316/2005 «Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις», ΕτΚ τ. Α' 42.....Σελ. 583
7. 3389/2005 «Συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα», ΕτΚ τ. Α' 232.....Σελ. 592
8. Π.Δ. 180/1979 «Περί των όρων λειτουργίας καταστημάτων πωλήσεως οινοπνευματωδών ποτών και κέντρων διασκεδάσεως», ΕτΚ τ. Α' 46.....Σελ. 615
9. Π.Δ. 270/1981 «Περί καθορισμού των οργάνων, της διαδικασίας και των όρων διενεργείας δημοπρασιών δι' εκποίησιν ή εκμίσθωσιν πραγμάτων των δήμων και κοινοτήτων», ΕτΚ τ. Α' 77.....Σελ. 619
10. Π.Δ. 609/1985 «Κατασκευή Δημοσίων Έργων», ΕτΚ τ. Α' 223.....Σελ. 625
11. Π.Δ. 171/1987 «Όργανα που αποφασίζουν ή γνωμοδοτούν και ειδικές ρυθμίσεις σε θέματα έργων που εκτελούνται από

τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και άλλες σχετικές διατάξεις», ΕτΚ τ. Α΄ 84	Σελ. 635
12. Π.Δ. 370/1995 «Προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας περί προμηθειών του Δημοσίου προς το Κοινοτικό δίκαιο, ειδικότερα προς τις διατάξεις της Οδηγίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης 93/36/ΕΕ της 14 Ιουνίου 1993 περί συντονισμού των διαδικασιών για την σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών», ΕτΚ τ. Α΄ 199	Σελ. 646
13. Π.Δ. 346/1998 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών προς τις διατάξεις της Οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 18ης Ιουλίου 1992», ΕτΚ τ. Α΄ 230.....	Σελ. 664
14. Π.Δ. 23/2002 «Αρμοδιότητες, σύστημα πρόσληψης, προσόντα, καθήκοντα, δικαιώματα και υποχρεώσεις του προσωπικού της Δημοτικής Αστυνομίας», ΕτΚ τ. Α΄ 19	Σελ. 693
15. Π.Δ. 51/2006 «Όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας των λαϊκών αγορών», ΕτΚ τ. Α΄ 53	Σελ. 708
16. Υ.Α. 11389/1993 «Ενιαίος κανονισμός προμηθειών Ο.Τ.Α.», ΕτΚ τ. Α΄ 185.....	Σελ. 728
17. ΚΥΑ 69269/5387/1990 «Κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες, περιεχόμενο μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΜΠΕ), καθορισμός περιεχομένου ειδικών περιβαλλοντικών μελετών (ΕΠΜ) και λοιπές συναφείς διατάξεις σύμφωνα με το Ν. 1650/1986», ΕτΚ τ. Α΄ 678	Σελ. 774
18. Οδηγία 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών	Σελ. 778

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3463

Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται ο Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 76 του Συντάγματος, ο οποίος έχει συνταχθεί από την Επιτροπή, που συγκροτήθηκε, κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του άρθρου 14 του ν. 3242/2004 (ΦΕΚ 102Α'), με την υπ' αριθμ. 35442/6.9.2004 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (ΦΕΚ 1395Β'), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ - ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

Άρθρο 1

Πρώτος Βαθμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

1. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, ως έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, αποτελεί θεμελιώδη θεσμό του δημόσιου βίου των Ελλήνων, όπως αυτός κατοχυρώνεται από τις διατάξεις του άρθρου 102 του Συντάγματος και του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας που κυρώθηκε με το ν. 1850/1989 (ΦΕΚ 144Α).

2. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες συγκροτούν τους Οργανισμούς του Πρώτου Βαθμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Νομοθεσία

Σύνταγμα 1975/1986/2001

Άρθρο 102 1. Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Υπέρ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης συντρέχει τεκμήριο αρμοδιότητας για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Νόμος καθορίζει το εύρος και τις κατηγορίες των τοπικών υποθέσεων, καθώς και την κατανομή τους στους επί μέρους βαθμούς. Με νόμο μπορεί να ανατίθεται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης η άσκηση αρμοδιοτήτων που συνιστούν αποστολή του Κράτους. 2. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία, όπως νόμος ορίζει. 3. Με νόμο μπορεί να προβλέπονται για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών ή την άσκηση αρμοδιοτήτων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης αναγκαστικοί ή εκούσιοι σύνδεσμοι οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης που διοικούνται από αιρετά όργανα. 4. Το Κράτος ασκεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εποπτεία που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Ο έλεγχος νομιμότητας ασκείται, όπως νόμος ορίζει. Πειθαρχικές ποινές στα αιρετά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης, εκτός από τις περιπτώσεις που συνεπάγονται αυτοδικαίως έκπτωση ή αργία, επιβάλλονται μόνο ύστερα από σύμφωνη γνώμη συμβουλίου που αποτελείται κατά πλειοψηφία από τακτικούς δικαστές, όπως νόμος ορίζει. 5. Το Κράτος λαμβάνει τα νομοθετικά, κανονιστικά και δημοσιονομικά μέτρα που απαιτούνται για την εξασφάλιση της οικονομικής

αυτοτέλειας και των πόρων που είναι αναγκαίοι για την εκπλήρωση της αποστολής και την άσκηση των αρμοδιοτήτων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με ταυτόχρονη διασφάλιση της διαφάνειας κατά τη διαχείριση των πόρων αυτών. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την απόδοση και κατανομή, μεταξύ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, των φόρων ή τελών που καθορίζονται υπέρ αυτών και εισπράττονται από το Κράτος. Κάθε μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από κεντρικά ή περιφερειακά όργανα του Κράτους προς την τοπική αυτοδιοίκηση συνεπάγεται και τη μεταφορά των αντίστοιχων πόρων. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τον καθορισμό και την είσπραξη τοπικών εσόδων απευθείας από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ν. 1850/1989 «Κύρωση του Ευρωπαϊκού Χάρτη της Τοπικής Αυτονομίας».

Άρθρο Πρώτο. Κυρώνεται και έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παράγραφος 1 του Συντάγματος ο Ευρωπαϊκός Χάρτης της Τοπικής Αυτονομίας, που υπογράφηκε στο Στρασβούργο τη 15η Οκτωβρίου 1985 με την επιφύλαξη ότι η Χώρα μας δεν αναλαμβάνει την υποχρέωση να δεσμευθεί με τις διατάξεις των άρθρων 5, 7 παρ. 2, 8 παρ. 2 και 10 παρ. 2 του Χάρτη. Το κείμενο του Χάρτη σε πρωτότυπο στην αγγλική και γαλλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής:

ΠΡΟΟΙΜΙΟ Τα Κράτη - μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, που υπογράφουν τον παρόντα Χάρτη. Θεωρώντας ότι ο σκοπός του Συμβουλίου της Ευρώπης, πραγματοποίησης μιας πιο στενής ένωσης μεταξύ των μελών του για τη διασφάλιση και την προώθηση των ιδεωδών και των αρχών που είναι κοινή τους κληρονομιά. Θεωρώντας ότι ένα από τα μέσα με τα οποία ο σκοπός αυτός θα πραγματοποιηθεί είναι η σύναψη συμφωνιών στο διοικητικό τομέα. Θεωρώντας ότι οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι ένα από τα κύρια θεμέλια κάθε δημοκρατικού καθεστώτος. Θεωρώντας ότι το δικαίωμα συμμετοχής των πολιτών στη διαχείριση των δημοσίων υποθέσεων αποτελεί μέρος των κοινών δημοκρατικών αρχών όλων των Κρατών - μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Πεισιμένα ότι αυτό το δικαίωμα μπορεί να ασκηθεί περισσότερο άμεσα στο τοπικό επίπεδο. Πεισιμένα ότι η ύπαρξη Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης με πραγματικές αρμοδιότητες επιτρέπει μια διοίκηση ταυτόχρονα αποτελεσματική και πλησιέστερη στον πολίτη. Έχοντας συνείδηση του γεγονότος ότι η προστασία και η ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στις διάφορες χώρες της Ευρώπης αποτελούν σημαντική συμβολή στην οικοδόμηση μιας Ευρώπης θεμελιωμένης πάνω στις αρχές της δημοκρατίας και της αποκεντρώσεως της εξουσίας. Επιβεβαιώνοντας ότι αυτό προϋποθέτει την ύπαρξη Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης με δημοκρατικά συνεστημένα όργανα λήψης αποφάσεων και οι οποίοι θα απολαμβάνουν ευρείας αυτονομίας ως προς τις αρμοδιότητες, τους τρόπους άσκησης αυτών των αρμοδιοτήτων και ως προς τα αναγκαία μέσα για την εκπλήρωση της αποστολής τους συμφώνησαν τα ακόλουθα:

Άρθρο 1. Τα Συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να θεωρούνται δεσμευμένα από τα ακόλουθα άρθρα με τον τρόπο και στο μέτρο που ορίζει το άρθρο 12 αυτού του Χάρτη.

Άρθρο 2. Συνταγματική και νομική θεμελίωση της τοπικής αυτονομίας. Η αρχή της τοπικής αυτονομίας πρέπει να αναγνωρίζεται από την εσωτερική νομοθεσία και κατά το δυνατόν από το Σύνταγμα.

Άρθρο 3. Έννοια της τοπικής αυτονομίας. 1. Δια της τοπικής αυτονομίας νοείται το δικαίωμα και η πραγματική ικανότητα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης να ρυθμίζουν και να διευθύνουν, στα πλαίσια του νόμου με δική τους ευθύνη και προς όφελος του πληθυσμού τους, ένα σημαντικό μέρος των δημοσίων υποθέσεων. 2. Το δικαίωμα αυτό ασκείται από συμβούλια ή συνελεύσεις που αποτελούνται από μέλη εκλεγόμενα με ελεύθερη, μυστική, ίση, άμεση και καθολική ψηφοφορία και που μπορούν να έχουν υπεύθυνα ενώπιόν τους εκτελεστικά όργανα. Η διάταξη αυτή δεν αντίκειται στην προσφυγή στις συνελεύσεις πολιτών, στο δημοψήφισμα ή σε κάθε άλλη μορφή άμεσης συμμετοχής των πολιτών εκεί όπου κατά το νόμο είναι επιτρεπτή.

Άρθρο 4. Έκταση της τοπικής αυτονομίας. 1. Οι βασικές αρμοδιότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ορίζονται από το Σύνταγμα ή από το νόμο. Εν τούτοις, η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει την παροχή στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης αρμοδιοτήτων για ειδικούς σκοπούς, σύμφωνα με το νόμο. 2. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν, στα πλαίσια του νόμου, κάθε δυνατότητα δράσεως για να ασκήσουν την πρωτοβουλία τους για κάθε θέμα που δεν έχει εξαιρεθεί από την αρμοδιότητά τους ή δεν έχει παραχωρηθεί σε άλλη αρχή. 3. Η άσκηση των δημοσίων αρμοδιοτήτων πρέπει, κατά τρόπο γενικό, να ανήκει κατά προτίμηση στις αρχές τις πιο πλησιέστερες στους πολίτες. Για την ανάθεση μιας αρμοδιότητας σε άλλη αρχή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ευρύτητα και η φύση του έργου και οι απαιτήσεις αποτελεσματικότητας και οικονομίας. 4. Οι αρμοδιότητες που ανατίθενται στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει κανονικά να είναι πλήρεις και αποκλειστικές. Δεν μπορούν να αμφισβητούνται ή να περιορίζονται από άλλη αρχή, κεντρική ή περιφερειακή, παρά στα πλαίσια του νόμου. 5. Σε περίπτωση αναθέσεως εξουσιών από μια κεντρική ή περιφερειακή αρχή, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να απολαμβάνουν κατά το δυνατόν της ελευθερίας προσαρμογής της άσκησης των εξουσιών αυτών στις τοπικές συνθήκες. 6. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να διατυπώνουν τη γνώμη τους, κατά το δυνατόν, έγκαιρα και με τον προσήκοντα τρόπο, κατά τη διάρκεια των διαδικασιών προγραμματισμού και λήψεως αποφάσεως για όλα τα θέματα που τους αφορούν άμεσα.

Άρθρο 5. Προστασία των εδαφικών ορίων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Για κάθε μεταβολή των τοπικών εδαφικών ορίων, πρέπει προηγουμένως να ζητείται η γνώμη των ενδιαφερομένων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ενδεχομένως δια της οδού του δημοψηφίσματος εκεί όπου ο νόμος το επιτρέπει.

Άρθρο 6. Προσαρμογή των διοικητικών δομών και μέσων στην αποστολή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. 1. Με την επιφύλαξη διατάξεων πιο γενικών που έχουν θεσπισθεί δια νόμου, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να δύνανται να καθορίζουν αυτοί οι ίδιοι τις εσωτερικές διοικητικές δομές τις οποίες επιθυμούν να έχουν ώστε να τις προσαρμόζουν στις ειδικές ανάγκες τους και να επιτυγχάνεται αποτελεσματική διαχείριση. 2. Το καταστατικό του προσωπικού των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να επιτρέπει μια ποιοτική στελέχωση, που να βασίζεται στις αρχές της αξίας και της ικανότητας. Προς το σκοπό αυτόν πρέπει να περιλαμβάνει κατάλληλους όρους εκπαίδευσης, αμοιβής και προοπτικών σταδιοδρομίας.

Άρθρο 7. Προϋποθέσεις άσκησης των αρμοδιοτήτων σε τοπικό επίπεδο. 1. Το καταστατικό των τοπικών αιρετών πρέπει να εξασφαλίζει την ελεύθερη άσκηση της εντολής τους. 2. Το καταστατικό πρέπει να επιτρέπει επαρκή οικονομική αποζημίωση για τα έξοδα που προκύπτουν από την άσκηση της εντολής καθώς και ενδεχομένως την οικονομική αποζημίωση των διαφυγόντων κερδών ή αμοιβή του παρεχόμενου έργου και αντίστοιχη κοινωνική κάλυψη. 3. Τα καθήκοντα και οι δραστηριότητες που είναι ασυμβίβαστα με το αξίωμα του τοπικού αιρετού δεν μπορούν να καθορίζονται παρά με νόμο ή με βασικές νομικές αρχές.

Άρθρο 8. Διοικητικός έλεγχος των πράξεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. 1. Κάθε διοικητικός έλεγχος επί των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν μπορεί να ασκείται παρά μόνο σύμφωνα με τους τύπους και στις περιπτώσεις που προβλέπονται από το Σύνταγμα ή από το νόμο. 2. Κάθε διοικητικός έλεγχος των πράξεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν πρέπει κανονικά να στοχεύει παρά στην εξασφάλιση της τήρησης της νομιμότητας και των συνταγματικών αρχών. Ο διοικητικός έλεγχος μπορεί, εν τούτοις, να περιλαμβάνει έναν έλεγχο σκοπιμότητας ασκούμενο από τις αρχές ανώτερου επιπέδου όσον αφορά στα καθήκοντα των οποίων η εκτέλεση ανατίθεται στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. 3. Ο διοικητικός έλεγχος των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να ασκείται με τήρηση μιας αναλογίας μεταξύ της εκτάσεως της επεμβάσεως της εποπτεύουσας αρχής και της σπουδαιότητας των συμφερόντων που η αρχή αυτή προτίθεται να διαφυλάξει.

Άρθρο 9. Οικονομικοί πόροι των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. 1. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν δικαίωμα, στα πλαίσια της εθνικής οικονομικής πολιτικής, σε επαρκείς ίδιους πόρους τους οποίους μπορούν να διαθέτουν ελεύθερα κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. 2. Οι οικονομικοί πόροι των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να είναι ανάλογοι με τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από το Σύνταγμα ή το νόμο. 3. Τουλάχιστον ένα μέρος των οικονομικών πόρων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να προέρχεται από τοπικούς φόρους και τέλη των οποίων το ύψος έχουν το δικαίωμα να ορίζουν, μέσα στα πλαίσια του νόμου. 4. Τα οικονομικά συστήματα επί των οποίων βασίζονται οι πόροι τους οποίους διαθέτουν οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να είναι επαρκώς διαφοροποιημένες και εξελικτικής φύσεως, ώστε να τους επιτρέπουν να ακολουθούν, όσο είναι δυνατόν στην πράξη,

την πραγματική εξέλιξη του κόστους ασκήσεως των αρμοδιοτήτων τους. 5. Η προστασία των ασθενέστερων οικονομικά Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης απαιτεί την εφαρμογή διαδικασιών ίσης οικονομικής κατανομής ή ισοδύναμων μέτρων των οποίων σκοπός είναι η διόρθωση των συνεπειών της άνιση κατανομής των δυνητικών πόρων χρηματοδότησεως καθώς και των βαρών τα οποία επιβάλλονται. Τέτοιες διαδικασίες ή τέτοια μέτρα δεν πρέπει να περιορίζουν την ελευθερία επιλογής των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο δικό τους πεδίο αρμοδιότητας. 6. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να εκφράζουν τη γνώμη τους με κατάλληλο τρόπο, όσον αφορά στους τρόπους παροχής σ' αυτούς των ανακατανεμόμενων πόρων. 7. Στο μέτρο του δυνατού, οι επιχορηγήσεις που παρέχονται στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν πρέπει να προορίζονται για τη χρηματοδότηση ειδικών σχεδίων. Η παροχή επιχορηγήσεων δεν πρέπει να θίγει τη θεμελιώδη ελευθερία της πολιτικής των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο δικό τους πεδίο αρμοδιότητας. 8. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να έχουν, σύμφωνα με το νόμο, πρόσβαση στην εθνική αγορά κεφαλαίων, ώστε να χρηματοδοτούν τις επενδύσεις τους.

Άρθρο 10. Το δικαίωμα συνεταιρισμού των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. 1. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν το δικαίωμα, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, να συνεργάζονται και, στα πλαίσια του νόμου, να συνεταιρίζονται με άλλους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την πραγματοποίηση έργων κοινού ενδιαφέροντος. 2. Το δικαίωμα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης να προσχωρούν σε μία ένωση για την προσπάθεια και την προώθηση των κοινών συμφερόντων τους και το δικαίωμα να προσχωρούν σε μια διεθνή ένωση Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να αναγνωρίζονται από κάθε Κράτος. 3. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης μπορούν υπό τις υπό του νόμου ενδεχομένως προβλεπόμενες προϋποθέσεις να συνεργάζονται με Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης άλλων κρατών.

Άρθρο 11. Νομική προστασία της τοπικής αυτονομίας. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να έχουν δικαίωμα δικαστικής προσφυγής, ώστε να εξασφαλίζουν την ελεύθερη άσκηση των αρμοδιοτήτων τους και την τήρηση των αρχών τοπικής αυτονομίας που είναι καθιερωμένες στο Σύνταγμα ή την εσωτερική νομοθεσία.

Άρθρο Δεύτερο. Το πεδίο εφαρμογής του χάρτη περιορίζεται επί των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης της πρώτης βαθμίδας.

Άρθρο Τρίτο. Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και του Χάρτη σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 15 αυτού.

Νομολογία

Η κατοχυρούμενη με το Σύνταγμα αυτοδιοίκηση δεν συνιστά αυτονομία, δηλαδή εξουσία αυτοτελούς θέσπισης κανόνων δικαίου, αλλ' αρμοδιότητα που ασκείται μέσα στα πλαίσια την γενικών κανόνων που διέπουν την οργάνωση και

λειτουργία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και θεσπίζονται από το νομοθέτη ή την κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση. (ΣτΕ 3787/2001, βλ. και ΣτΕ 1397/1995, Ολομ. 1809/1983)

Με τις διατάξεις του άρθρου 102 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος δεν καθιερώνεται αυτονομία υπέρ των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοικήσεως, ούτε εξουσία αυτών να θέτουν αυτοτελείς κανόνες δικαίου, αλλά παρέχεται αυτοδιοίκηση, δηλαδή κατοχυρώνεται η εξουσία των οργανισμών αυτών να αποφασίζουν με τα όργανά τους πάνω στις τοπικές υποθέσεις, μέσα στα πλαίσια των γενικών κανόνων που διέπουν την οργάνωση και λειτουργία τους. (ΣτΕ 3229/1987, Πρβλ. ΣτΕ. 2078/1978, 1809/1983, 372/1985)

Με την πιο πάνω συνταγματική διάταξη (άρθρο 102 παρ. 1), κατοχυρώνεται η τοπική αυτοδιοίκηση τόσο σαν οργανωτικό σχήμα της δημόσιας διοίκησης όσο και σαν θεσμός που καθιερώνει την εξουσία των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης να αποφασίζουν αποκλειστικά με δικά τους όργανα για τις τοπικές υποθέσεις. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται υποθέσεις που έχουν αμιγώς τοπικό χαρακτήρα και περιορίζονται από άποψη συνεπειών και επιπτώσεων σε θιγόμενα έννομα συμφέροντα μέσα στην εδαφική περιφέρεια του οικείου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης (Ολ. ΣτΕ 4813/1987). Η ως άνω συνταγματικά κατοχυρούμενη αυτοδιοίκηση δεν είναι αυτονομία, δηλαδή εξουσία αυτοτελούς θέσπισης κανόνων δικαίου, αλλ' αρμοδιότητα που ασκείται μέσα στα πλαίσια των γενικών κανόνων που διέπουν την οργάνωση και λειτουργία των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι κανόνες αυτοί θεσπίζονται από τον νομοθέτη ή την κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση. (ΣτΕ 1397/1995, βλ. και Ολ. ΣτΕ 1809-10/1983, 371-2/1985, 3229/1987)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΣΥΣΤΑΣΗ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Άρθρο 2 Δήμοι - Κοινότητες

1. Δήμοι είναι:

α) Όσοι έχουν ήδη συσταθεί με νόμο.

β) Όσοι προέρχονται από ένωση Δήμων ή Δήμων και Κοινοτήτων ή Κοινοτήτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του παρόντος.

γ) Όσες Κοινότητες έχουν πληθυσμό άνω των τεσσάρων χιλιάδων (4.000) κατοίκων κατά την τελευταία απογραφή.

2. Κοινότητες είναι όσες έχουν ήδη συσταθεί ή διατηρηθεί με νόμο.

3. Οι Δήμοι διαιρούνται σε δημοτικά διαμερίσματα, σύμφωνα με το άρθρο 117.

4. Στους Δήμους και στις Κοινότητες που συστήθηκαν με το άρθρο 1 του ν. 2539/1997 (ΦΕΚ 244 Α'), η εδαφική περιφέρεια κάθε Ο.Τ.Α. που καταργήθηκε και κάθε οικισμού που προσαρτήθηκε αποτελεί υποδιαίρεση της ενιαίας εδαφικής περιφέρειας του νέου Δήμου ή της Κοινότητας και ονομάζεται «Τοπικό Διαμέρισμα».

Τοπικά διαμερίσματα αποτελούν, επίσης, οι Δήμοι και οι Κοινότητες που καταργήθηκαν κατόπιν συνένωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων 1416/1984 (ΦΕΚ 18 Α') και 1622/1986 (ΦΕΚ 92 Α').

Νομοθεσία

Ν. 1416/1984 «Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων της δημοτικής και κοινοτικής νομοθεσίας για την ενίσχυση της Αποκέντρωσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης»

Άρθρο 12. Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων. Δήμοι ή κοινότητες που συνορεύουν μπορούν να ενωθούν σε έναν οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης μετά από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού τους συμβουλίου, που λαμβάνεται με πλειοψηφία των 3/5 του συνολικού αριθμού των μελών του κάθε συμβουλίου ή αν το ζητήσουν οι μισοί τουλάχιστον από τους εκλογείς κατοίκους του καθενός από αυτούς.

Ν. 1622/1986 «Τοπική αυτοδιοίκηση – περιφερειακή ανάπτυξη και δημοκρατικός προγραμματισμός»

Άρθρο 1. Συνένωση Δήμων και Κοινοτήτων. 1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1987, με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και ύστερα από γνώμη του νομαρχιακού συμβουλίου, προσδιορίζονται σε κάθε νομό γεωγραφικές, οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και δημογραφικές συνθήκες. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, που εκδίδεται μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1986, εξειδικεύονται τα κριτήρια του πρώτου εδαφίου. 2. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης (Δήμοι και Κοινότητες), που περιλαμβάνονται στις περιοχές αυτές, συνενώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Δ.Κ.Κ. π.δ. 76/1985, ΦΕΚ 27) και αποτελούν Δήμο, ανεξάρτητα από το συνολικό πληθυσμό τους, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) που συμπεριλαμβάνονται στις γεωγραφικές ενότητες της παραγράφου 1 παραμένουν Δήμοι ή Κοινότητες.

Νομολογία

Από τις διατάξεις του Ν. 1622/1986 προκύπτει ότι, εάν το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο Δήμου ή Κοινότητας μιας ενότητας, λάβει απόφαση περί συνενώσεως, η απόφαση αυτή, μετά τη νόμιμη δημοσίευσή της δεν δύναται να ανακληθεί για λόγους απλής μεταβολής απόψεων και διαφορετικής εκτιμήσεως των πραγματικών συνθηκών. (ΣτΕ 4729/1997)

Άρθρο 3**Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων**

1. Δήμοι ή Κοινότητες που συνορεύουν μπορούν να ενωθούν σε έναν Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως εξής:

α. Δύο ή περισσότεροι όμοροι Δήμοι μπορούν να ενωθούν και να αποτελέσουν ένα Δήμο μετά από αποφάσεις των δημοτικών τους συμβουλίων που λαμβάνονται, με πλειοψηφία των τριών πέμπτων(3/5) του συνολικού αριθμού των μελών κάθε συμβουλίου.

β. Μία ή περισσότερες Κοινότητες, που συνορεύουν με ένα Δήμο, μπορούν να ενωθούν με αυτόν, μετά από αποφάσεις των συμβουλίων τους και απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, που λαμβάνονται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών κάθε συμβουλίου.

γ. Δύο ή περισσότερες όμορες Κοινότητες μπορούν να ενωθούν και να αποτελέσουν ένα Δήμο, μετά από αποφάσεις των συμβουλίων τους, που λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία.

2. Οι ενώσεις των περιπτώσεων α', β' και γ' της προηγούμενης παραγράφου είναι δυνατόν να γίνουν και κατόπιν τοπικού δημοψηφίσματος κατά τη διαδικασία του άρθρου 216.

3. Με τις αποφάσεις της παρ. 1 του παρόντος άρθρου προτείνεται το όνομα και η έδρα του νέου Οργανισμού.

4. Οι Δήμοι που δημιουργούνται με τη διαδικασία της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση, την οποία χρηματοδοτεί το Ειδικό Πρόγραμμα Ενώσεων (Ε.Π.Ε.), που δημιουργείται για το σκοπό αυτόν. Οι πόροι του προέρχονται είτε από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους είτε από άλλες, εθνικές ή κοινοτικές, πηγές χρηματοδότησης. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, καταρτίζεται το Ειδικό Πρόγραμμα Ενώσεων (Ε.Π.Ε.) και καθορίζεται η διαδικασία, το ύψος και ο τρόπος κατανομής των πόρων του.

5. Για το χρόνο που υπολείπεται μετά την ένωση και μέχρι τη λήξη της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου τα αιρετά όργανα των Δήμων και Κοινοτήτων, για όλα τα σχετικά δικαιώματά τους, θεωρείται ότι εξακολουθούν την τετραετία για την οποία έχουν εκλεγεί. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 23.

Άρθρο 4

Προσάρτηση τοπικών διαμερισμάτων - οικισμών

1. Τοπικό διαμέρισμα μπορεί να προσαρτηθεί σε άλλο Δήμο ή Κοινότητα, με τον οποίο ή με την οποία συνορεύει, κατόπιν τοπικού δημοψηφίσματος, σύμφωνα με τη διαδικασία της παρ. 3 του άρθρου 216 και εφόσον συναινέσει ο Δήμος ή η Κοινότητα στον οποίο ζητείται να γίνει η προσάρτηση, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου του, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Για το σκοπό αυτόν θα πρέπει να ζητηθεί η γνώμη και του Δήμου από τον οποίο πρόκειται να αποσχισθεί το τοπικό διαμέρισμα, όταν δεν συντρέχει η προϋπόθεση του δευτέρου εδαφίου της παρ. 6 του άρθρου 216. Η γνώμη αυτή παρέχεται από το δημοτικό συμβούλιο με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του.

2. Δεν επιτρέπεται να προσαρτηθεί τοπικό διαμέρισμα σε άλλο Δήμο ή Κοινότητα, πριν περάσει μία πενταετία από τότε που συστήθηκε ή προσαρτήθηκε.

3. Οικισμός, που δεν συνορεύει με το Δήμο ή την Κοινότητα στον οποίο υπάγεται διοικητικά, προσαρτάται σε έναν από τους Δήμους ή Κοινότητες με τους οποίους συνορεύει. Για την προσάρτηση εκδίδεται προεδρικό διάταγμα με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από γραπτό αίτημα που υποβάλλεται από τους μισούς τουλάχιστον κατοίκους του οικισμού, οι οποίοι είναι και εκλογείς, καθώς και γνώμη της οικείας Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων.

4. Αν ο παραπάνω οικισμός δεν ανήκει στον ίδιο νομό με το Δήμο ή την Κοινότητα με τον οποίο συνορεύει και στον οποίο θα προσαρτηθεί, το προεδρικό διάταγμα εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από γραπτό αίτημα που υποβάλλεται από τους μισούς τουλάχιστον κατοίκους του οικισμού, οι οποίοι είναι και εκλογείς, καθώς και γνώμη των οικείων Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Ε.Δ.Κ.).

Άρθρο 5

Τύπος για την ένωση Δήμων και Κοινοτήτων και τις μεταβολές

Για την ένωση Δήμων και Κοινοτήτων, καθώς και τις μεταβολές που προβλέπουν τα άρθρα 2, 3, 4 παρ. 1 και 36 εκδίδεται προεδρικό διάταγμα με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και

Αποκέντρωσης, το οποίο δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ειδικά για όσες Κοινότητες συντρέχει η προϋπόθεση της περίπτωσης γ' της παρ. 1 του άρθρου 2, η αναγνώρισή τους σε Δήμους γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 6

Όνομα και έδρα των Δήμων και Κοινοτήτων

1. Το όνομα και η έδρα του Δήμου ή της Κοινότητας ορίζεται με το νόμο ή με το προεδρικό διάταγμα αναγνώρισής του, σύμφωνα και με την πρόταση της παραγράφου 3 του άρθρου 3.

2. Για τη μεταγραφή των ονομάτων με λατινικούς χαρακτήρες εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Τυποποίησης Γεωγραφικών Ονομάτων, η οποία συγκροτείται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Εθνικής Άμυνας και αποτελείται από υπαλλήλους του Υπουργείου Εξωτερικών, της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού, της Υδρογραφικής Υπηρεσίας του Ναυτικού και της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο πρόεδρος της, τα αναπληρωματικά μέλη και ο γραμματέας και ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με τη λειτουργία της.

3. Έδρα είναι ο οικισμός, στον οποίον εγκαθίστανται οι κεντρικές υπηρεσίες του Δήμου ή της Κοινότητας.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Τοπικών του άρθρου 7 και αίτημα του δημοτικού συμβουλίου, μπορεί να ορίζεται οικισμός ως ιστορική έδρα Δήμου, εφόσον συντρέχουν σχετικοί ιστορικοί λόγοι. Στην ιστορική έδρα μπορούν μετά από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου να πραγματοποιούνται συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και επίσημες εορτές και τελετές.

4. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο μπορεί να αποφασίζει τη μεταφορά της έδρας του Δήμου ή της Κοινότητας με την πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνολικού αριθμού των μελών του. Αν κατά τον υπολογισμό των δύο τρίτων προκύπτει κλάσμα μικρότερο της μονάδας, το κλάσμα αυτό στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη

μονάδα. Η μεταφορά της έδρας συντελείται με την έκδοση προεδρικού διατάγματος με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

5. Σε περίπτωση που υπάρχει ανάγκη να μεταφερθεί η έδρα του Δήμου ή της Κοινότητας, εξαιτίας σεισμών, κατολισθήσεων ή άλλων φυσικών φαινομένων, ορίζεται υποχρεωτικά ως έδρα του Δήμου ή της Κοινότητας άλλος οικισμός, που υπάρχει ήδη ή νέος οικισμός που δημιουργήθηκε και βρίσκεται μέσα στη διοικητική περιφέρεια του Δήμου ή της Κοινότητας, κατόπιν απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και ύστερα από γνώμη του οικείου συμβουλίου, η οποία δίδεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) μηνός, αφότου ζητηθεί.

Νομολογία

Η παράλειψη εκδόσεως του προβλεπόμενου από το νόμο κανονιστικού Προεδρικού Διατάγματος για τη μεταφορά της έδρας οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως πρώτου βαθμού δεν συνιστά παράλειψη οφειλομένης νομίμου ενεργείας, κατά την έννοια του άρθρου 45 παρ. 4 του Π.Δ. 18/1989, προσβλητή με αίτηση ακυρώσεως (ΣτΕ 1397/1995). Η πράξη όμως του οργάνου του οικείου οργανισμού, με την οποία αυτός αναλαμβάνει, κατά νόμο, την πρωτοβουλία κινήσεως της σχετικής διαδικασίας, καθώς και οι πράξεις, με τις οποίες ασκείται έλεγχος νομιμότητας αυτής, αναγόμενος στην κατά το Σύνταγμα δυνατότητα του οργανισμού να προτείνει μεταβολή που, κατά την αντίληψή του, αποσκοπεί στην καλύτερη εξυπηρέτηση των τοπικών υποθέσεων, αποτελεί εκτελεστική διοικητική πράξη, παραδεκτώως, από την άποψη αυτή, προσβλητή με αίτηση ακυρώσεως. Συνεπώς, η προσβαλλόμενη παράλειψη, εντασσόμενη στη διαδικασία ασκήσεως ελέγχου νομιμότητας αποφάσεως Δημοτικού Συμβουλίου, με την οποία προτάθηκε η μεταφορά της έδρας Δήμου, προσβάλλεται παραδεκτώως με την κρινόμενη αίτηση. Η μεταφορά έδρας Δήμου, μετά την ισχύ του Ν. 2539/1997, επιτρέπεται μόνον εφόσον διαπιστωθεί μεταβολή των δεδομένων που είχε υπόψη του ο νομοθέτης, διότι τα προ του νόμου στοιχεία εστάθμισε ο ίδιος, ορίζοντας ευθέως την έδρα κάθε Ο.Τ.Α., η σχετική δε κρίση του δεν ελέγχεται για πλάνη περί τα πράγματα. Η αντίθετη εκδοχή θα είχε ως συνέπεια να επιτρέπεται η διαιώνιση διενέξεων τοπικιστικού χαρακτήρα, σχετικών με την έδρα του Ο.Τ.Α., ο καθορισμός της οποίας δεν αποτελεί, άλλωστε, τοπική υπόθεση (ΣτΕ 1397/1995), ενώ ο σκοπός του νόμου ήταν, αντιθέτως, να δημιουργηθούν νέοι Ο.Τ.Α. ευρύτερης περιφέρειας, απαλλαγμένοι από τα προβλήματα αυτά. Όπως έχει παγιώς κριθεί, (ΣτΕ 1397/1995, Ολομ. 1430/1981), η δημιουργία των Ο.Τ.Α. και οι συναφείς με αυτή ρυθμίσεις, όπως ο καθορισμός ορίων, έκτασης και έδρας τους, δεν αποτελούν τοπικές υποθέσεις, αλλά θέματα γενικότερης σημασίας, για τη ρύθμιση των οποίων πρέπει να λαμβάνονται

υπόψη, τόσο το γενικότερο δημόσιο συμφέρον, όσο και οι ιδιαίτερες συνθήκες κάθε περιοχής. Για τους ίδιους λόγους, θεσπίσθηκε νομοθετικά η συμμετοχή του δημοτικού συμβουλίου στη διαδικασία μεταφοράς της έδρας ενός Δήμου, η σχετική όμως διοικητική διαδικασία συντελείται με κανονιστικό διάταγμα, η έκδοση του οποίου απόκειται στην κανονιστική ευχέρεια της Διοικήσεως, η άσκηση ή μη της οποίας προσδιορίζεται από τη στάθμιση των πιο πάνω παραγόντων. (ΣτΕ 538/2002)

Η αρμοδιότητα για την κίνηση της διαδικασίας μεταφοράς έδρας Δήμου και για τον προσδιορισμό της κατάλληλης θέσης ανήκει στο συμβούλιο του οικείου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, το οποίο κατά την άσκηση της εκδίδει εκτελεστές διοικητικές πράξεις, είναι δε διάφορο το ζήτημα της κανονιστικής ευχερείας της διοικήσεως για την έκδοση της τελικής πράξεως, δηλ. του προεδρικού διατάγματος για τη μεταφορά της έδρας. (ΣτΕ 585/2002)

Από την έννοια, το περιεχόμενο και το σκοπό του συνταγματικού θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, συνάγεται ότι η δημιουργία των Ο.Τ.Α. και οι συναφείς με αυτή ρυθμίσεις, όπως ο καθορισμός των ορίων, της έκτασης και της έδρας τους, δεν αποτελούν τοπικές υποθέσεις, αλλά θέματα γενικότερης σημασίας, για τη ρύθμιση των οποίων να λαμβάνονται υπόψη τόσο το γενικότερο δημόσιο συμφέρον, όσο και οι ιδιαίτερες συνθήκες κάθε περιοχής. Εξάλλου, κατά την έννοια της πιο πάνω διατάξεως του Δ.Κ.Κ., (Σημ. άρθρο 10 ΠΔ 410/1995 και ήδη άρθρο 6 του Ν. 3463/2006) που απαιτεί για τη μεταφορά έδρας απόφαση του οικείου συμβουλίου και διάταγμα, η πρωτοβουλία και το ουσιαστικό περιεχόμενο της ρύθμισης, δηλ. η κίνηση της σχετικής διαδικασίας και ο προσδιορισμός της θέσης, όπου θα μεταφερθεί η έδρα, ανήκουν στην αρμοδιότητα του συμβουλίου του οικείου Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η συντέλεση όμως της μεταφοράς απόκειται στην κανονιστική ευχέρεια της Διοικήσεως, η άσκηση ή μη της οποίας προσδιορίζεται από τη στάθμιση των πιο πάνω παραγόντων. Κατά συνέπεια η παράλειψη εκδόσεως του κανονιστικού διατάγματος, με το οποίο συντελείται η μεταφορά της έδρας ενός Δήμου ή μιας Κοινότητας δεν συνιστά παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας, κατά την έννοια του άρθρου 45 παρ. 4 του Π.Δ. 18/1989. (ΣτΕ 3787/2001)

Εν όψει του ευλόγου ενδιαφέροντος που έχουν οι κάτοικοι ενός Δήμου ή μιας Κοινότητας για την θέση της έδρας του αντίστοιχου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ο νομοθέτης θέσπισε τη διάταξη για συμμετοχή του οικείου συμβουλίου (δημοτικού ή κοινοτικού) στη διαδικασία της μεταφοράς της. Η σημασία όμως και οι συνέπειες της μεταφοράς της έδρας ενός Δήμου ή μιας Κοινότητας που εκτείνονται τόσο σ' ένα κύκλο ενδιαφερόμενων προσώπων ευρύτερο των κατοίκων της όσο και στην κεντρική διοίκηση, δεδομένου ότι η έδρα είναι το διοικητικό κέντρο και το σημείο επικοινωνίας του οικείου οργανισμού με τους τρίτους και τις κρατικές αρχές, υπαγόρευσε την συντέλεση της σχετικής διοικητικής διαδικασίας με κανονιστικό διάταγμα. Έτσι, κατά την έννοια των διατάξεων του Δ.Κ.Κ., που απαιτούν για τη μεταφορά απόφαση του οικείου συμβουλίου και διάταγμα, ερμηνευόμενων στα πλαίσια του άρθρου 102 του Συντάγμα-

τος, η πρωτοβουλία και το ουσιαστικό περιεχόμενο της ρύθμισης, δηλ. η κίνηση της σχετικής διαδικασίας και ο προσδιορισμός της θέσης, όπου θα μεταφερθεί η έδρα, ανήκουν στην αρμοδιότητα του συμβουλίου του οικείου οργανισμού, η συντέλεση όμως της μεταφοράς απόκειται στην κανονιστική ευχέρεια της Διοίκησης, η άσκηση ή μη της οποίας προσδιορίζεται από την στάθμιση των πιο πάνω παραγόντων. Κατά συνέπεια, η παράλειψη εκδόσεως του κανονιστικού διατάγματος, με το οποίο συντελείται η μεταφορά της έδρας ενός Δήμου ή μιας Κοινότητας δεν συνιστά παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας κατά την έννοια του άρθρου 45 παρ. 4 του Π.Δ. 18/1989. (ΣτΕ 1397/1995)

Άρθρο 7

Μετονομασία Δήμων, Κοινοτήτων, τοπικών διαμερισμάτων, οικισμών και θέσεων

1. Η μετονομασία Δήμων, Κοινοτήτων, τοπικών διαμερισμάτων και οικισμών γίνεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από πρόταση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Τοπωνυμίων, που αποτελείται από:

α) Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ως Πρόεδρο, αναπληρούμενο σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος από τον Γενικό Διευθυντή Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

β) Τον Γενικό Διευθυντή Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με αναπληρωτή τον προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

γ) Τον Διοικητή της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού ή τον Διευθυντή της Υδρογραφικής Υπηρεσίας Ναυτικού, όταν συζητούνται ονομασίες νήσων ή θαλάσσιων περιοχών.

δ) Καθηγητή της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από την οικεία Σχολή του Πανεπιστημίου.

ε) Καθηγητή αρχαιολογίας, που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από το οικείο τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών.

στ) Υπάλληλο της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τον αρμόδιο Υπουργό.

ζ) Τρεις εκπροσώπους της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, που ορίζονται μαζί με τους αναπληρωτές τους από την Εκτελεστική Επιτροπή της.

Τα θέματα προς συζήτηση εισηγείται στο συμβούλιο ο Διευθυντής Οργάνωσης και Λειτουργίας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ή ο νόμιμος αναπληρωτής του.

Νέο αίτημα μετονομασίας είναι δυνατόν να υποβληθεί μετά την πάροδο διετίας από την παροχή αρνητικής γνώμης του ανωτέρω Συμβουλίου.

Χρέη γραμματείας του συμβουλίου εκτελούν δύο υπάλληλοι του κλάδου ΠΕ της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Ο.Τ.Α. που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2. Οικισμοί που υπάρχουν ήδη ή δημιουργούνται για πρώτη φορά και δεν έχουν απογραφεί ως αυτοτελείς, αν δεν έχουν όνομα, μπορούν να αποκτήσουν όνομα με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Τοπωνυμιών.

Περύληψη της απόφασης αυτής δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με παραγγελία του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας.

3. Η μετονομασία θέσεων γίνεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από εισήγηση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Τοπωνυμιών. Απαιτείται, επίσης, γνώμη του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία υποβάλλεται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών, αφότου το δημοτικό ή το κοινοτικό συμβούλιο έλαβε το σχετικό ερώτημα. Αν η γνώμη δεν υποβληθεί μέσα σε αυτήν την προθεσμία, το προεδρικό διάταγμα εκδίδεται και χωρίς αυτήν.

Άρθρο 8

Ονομασία και μετονομασία συνοικιών, οδών και πλατειών

Η ονομασία συνοικιών, οδών και πλατειών γίνεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται ύστερα από εισήγηση του οικείου τοπικού συμβουλίου ή παρέδρου και σύμφωνη γνώμη επιτροπής, στην οποία συμμετέχουν:

α. Ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης ή της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης του νομού, ως πρόεδρος.

β. Δύο εκπρόσωποι της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων, που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από τη Διοικούσα Επιτροπή της και

γ. Δύο καθηγητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κλάδου ΠΕ 02, οι οποίοι ορίζονται, μαζί με τους αναπληρωτές τους, από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο γραμματέας και ο αναπληρωτής του, οι οποίοι είναι υπάλληλοι της Περιφέρειας του κλάδου ΠΕ Διοικητικού.

Η μετονομασία επιτρέπεται, για εξαιρετικούς λόγους και γίνεται με την ίδια διαδικασία.

Νομολογία

Το θέμα της ονομασίας ή μετονομασίας οδών ή πλατειών δεν δύναται να θεωρηθεί ότι υπάγεται αποκλειστικώς εις τας τοπικές υποθέσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, τας συνδεομένας προς την εντός αυτών οργανωμένην διαβίωσιν των κατοίκων τούτων και τας κοινάς αυτών υλικάς ή μη ανάγκας και μόνον, αλλά έχει προεχόντως μη τοπικόν χαρακτήρα, καθ' όσον δύναται να αφορά και εις τους κατοίκους άλλων περιοχών ή και ολοκλήρου της Χώρας, διότι η εν λόγω ονομασία ή μετονομασία οδών ή πλατειών, συνδέεται πολλάκις προς γενικότερον ζήτημα της απονομής τιμής προς πρόσωπα, κράτη, πόλεις κλπ., ή της διατηρήσεως της μνήμης ιστορικών συμβάντων ευρυτέρας σημασίας. (ΣΤΕ 1316/1979)

Άρθρο 9

Σφραγίδα και σήμα των Δήμων και Κοινοτήτων

1. Η σφραγίδα των Δήμων και Κοινοτήτων είναι μελανού χρώματος και αποτελείται από τρεις ομόκεντρους κύκλους, από τους οποίους ο εξωτερικός έχει διάμετρο 0,04 μ. Στον εσωτερικό κύκλο τίθεται το έμβλημα της Ελληνικής Δημοκρατίας, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 48/1975 (ΦΕΚ 108 Α'). Στο δεύτερο κύκλο αναγράφεται με κεφαλαία γράμματα το όνομα του Δήμου ή Κοινότητας και στον εξωτερικό οι λέξεις «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ» και «ΝΟΜΟΣ» την οποία ακολουθεί το όνομα του νομού στον οποίο ανήκει ο Δήμος ή η Κοινότητα.

2. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να κάνουν χρήση σήματος δηλωτικού της ιδιαιτερότητας του χώρου που αποτελεί τη διοικητική τους περιφέρεια. Το σήμα καθορίζεται με απόφαση του οικείου συμβου-

λίου κατά συνεκτίμηση στοιχείων, που σχετίζονται με την ιστορία, τη μυθολογία, και τα τοπικά χαρακτηριστικά της περιοχής, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Τοπωνυμίων.

Νομοθεσία

Ν. 48/1975 «Περί της Εθνικής Σημαίας της Ελλάδος, του Εμβλήματος της Ελληνικής Δημοκρατίας, του όρκου των αναλαμβανόντων δημοσίων εν γένει υπηρεσιών, του τύπου των σφραγίδων των Δημοσίων Αρχών και των εγγράφων τούτων»

Άρθρο 2. 1. Το Έμβλημα της Ελληνικής Δημοκρατίας συντίθεται εκ κυανού θυρεού, σχηματίζοντας αιχμήν εις το μέσον της κάτω πλευράς αυτού, φέρει αργυρούν σταυρόν κατά το μέσον περιβάλλεται δε εξ ολοκλήρου κυκλικώς εκ δύο κλάδων δάφνης διασταυρωμένων υπό την αιχμήν της κάτω πλευράς αυτού.

2. Το μήκος των κατακορύφων πλευρών του θυρεού είναι μείζον του μήκους των οριζοντίων πλευρών αυτού κατά το 1/8 αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ **ΟΡΙΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ**

Άρθρο 10

Εδαφική περιφέρεια Δήμων και Κοινοτήτων

1. Κάθε Δήμος και κάθε Κοινότητα έχει ενιαία εδαφική περιφέρεια. Κάθε τμήμα της Χώρας ανήκει στην περιφέρεια ενός Δήμου ή Κοινότητας, όπως έχει, ήδη, καθοριστεί.

2. Όταν η περιφέρεια του Δήμου ή της Κοινότητας συμπίπτει με τα φυσικά όρια του νησιού, δεν γίνεται καθορισμός ορίων.

3. Σε νησιωτικές περιοχές Δήμοι και Κοινότητες θεωρούνται όμοροι, εφόσον περιλαμβάνονται σε τοπικό σύμπλεγμα νησιών ή γειτνιάζουν μεταξύ τους.

Άρθρο 11

Επιτροπή ορίων

1. Τα όρια της περιφέρειας κάθε Δήμου ή Κοινότητας καθορίζονται από επιτροπή που συγκροτεί ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήματος των ενδιαφερόμενων Δήμων ή Κοινοτήτων.

2. Για τον καθορισμό των ορίων λαμβάνονται υπόψη, ιδίως, η δημοτική και κοινοτική ιδιοκτησία, η ιδιοκτησία των κατοίκων και οι ιδιαίτερες ανάγκες των κατοίκων των οικισμών.

3. Η επιτροπή της παρ. 1 αποτελείται από τον ειρηνοδίκη ως πρόεδρο, τους δημάρχους ή προέδρους των ενδιαφερόμενων Δήμων ή Κοινοτήτων και ένα δημοτικό ή κοινοτικό σύμβουλο των ενδιαφερόμενων Δήμων ή Κοινοτήτων που υποδεικνύονται μαζί με τους αναπληρωτές τους από τα οικεία δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια, καθώς και έναν εκπρόσωπο της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων και δύο (2) μηχανικούς της Περιφέρειας, εκ των οποίων ο ένας με ειδικότητα τοπογράφου μηχανικού. Αν το οικείο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο αρνείται να τους υποδείξει, οι σύμβουλοι ορίζονται από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας.

Αν οι ενδιαφερόμενοι Δήμοι ή Κοινότητες υπάγονται σε περισσότερα ειρηνοδικεία της ίδιας Περιφέρειας ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας ορίζει έναν από τους ειρηνοδίκες ως πρόεδρο της επιτροπής. Αν υπάγονται σε περισσότερα Ειρηνοδικεία διαφόρων Περιφερειών, ο ειρηνοδίκης ορίζεται με κοινή απόφαση των Γενικών Γραμματέων των Περιφερειών αυτών, με την οποία συγκροτείται και η επιτροπή του πρώτου εδαφίου της παρούσας.

Σε περίπτωση που μέλη της επιτροπής απουσιάζουν ή αρνούνται να λάβουν μέρος στις εργασίες της, η επιτροπή συνέρχεται και αποφασίζει νομίμως, εφόσον είναι παρόντες τουλάχιστον ο πρόεδρος και δύο από τα μέλη της.

4. Θέματα που αφορούν στις συνεδριάσεις της επιτροπής, την επιτόπια μετάβαση των μελών της, καθώς και τη σύνταξη, την υποβολή και την κοινοποίηση της εκθέσεως, καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

5. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να ασκήσουν προσφυγή κατά των εκθέσεων της επιτροπής ορίων στο τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο.

6. Η προθεσμία και η άσκηση της προσφυγής κατά της απόφασης της επιτροπής δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης αυτής.

Άρθρο 12

Διαφορές από την εφαρμογή της νομοθεσίας καθορισμού ορίων της εδαφικής περιφέρειας των Δήμων και Κοινοτήτων

Οι διοικητικές διαφορές ουσίας που αναφύονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας που αφορά τον καθορισμό των ορίων της εδαφικής περιφέρειας των Δήμων και Κοινοτήτων υπάγονται στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.

Άρθρο 13 **Νέος καθορισμός ορίων**

1. Δεν γίνεται νέος καθορισμός των ορίων Δήμων και Κοινοτήτων, εφόσον τα όρια αυτά έχουν καθορισθεί με έκθεση της Επιτροπής ορίων που δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο ή με αμετάκλητη απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου ορίων ή του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου.

2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται να γίνει νέος καθορισμός ορίων εφόσον: α) έχει υπάρξει σημαντική μεταβολή της μορφολογίας του εδάφους από φυσικά ή τεχνητά αίτια, κατόπιν αιτήματος των ενδιαφερόμενων Δήμων ή Κοινοτήτων, β) έχει απολεσθεί η έκθεση της επιτροπής ή η σχετική δικαστική απόφαση, κατόπιν αιτήματος του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ή των ενδιαφερόμενων Δήμων ή Κοινοτήτων. Επίσης είναι επιτρεπτός ο καθορισμός ορίων κατόπιν αιτήματος του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ή των ενδιαφερόμενων Δήμων ή Κοινοτήτων, σε περίπτωση προσαρτήσεων τοπικών διαμερισμάτων και οικισμών κατά το άρθρο 4, εφόσον αυτά δεν έχουν καθορισθεί.

3. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, η απώλεια της έκθεσης και της δικαστικής απόφασης αποδεικνύεται, ιδίως με σχετική βεβαίωση του ειρηνοδίκη ή του αρμόδιου τμήματος της Περιφέρειας ή της οικείας υπηρεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

4. Σε περίπτωση που με την έκθεση της επιτροπής ορίων ή την απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου ορίων ή του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου έχουν υπαχθεί στα διοικητικά όρια του Δήμου ή Κοινότητας οικισμοί, απογεγραμμένοι ή μη, αυτοτελώς, οι οποίοι δεν αναφέρονται στο προεδρικό διάταγμα αναγνώρισης ή προσάρτησης του Δήμου ή της Κοινότητας, στα διοικητικά όρια του οποίου έχουν υπαχθεί, επιτρέπεται κατόπιν αιτήματος του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας νέος καθορισμός ορίων.

5. Επιτρέπεται κατόπιν αιτήματος του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας ή κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερόμενου Δήμου ή Κοινότητας νέος καθορισμός ορίων, εφόσον έχει μεταφερθεί οικισμός στη διοικητική περιφέρεια άλλου όμορου Δήμου ή Κοινότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΔΗΜΟΤΕΣ

Άρθρο 14 Δημοτικότητα

Κάθε Έλληνας πολίτης είναι δημότης ενός μόνο Δήμου ή μιας μόνο Κοινότητας. Δημότες ενός Δήμου ή Κοινότητας είναι όσοι είναι εγγεγραμμένοι στο δημοτολόγιο.

Άρθρο 15 Κτήση δημοτικότητας

1. Το τέκνο που γεννήθηκε σε γάμο των γονέων του είναι δημότης του Δήμου ή της Κοινότητας, όπου είναι γραμμένος ο πατέρας ή η μητέρα του. Οι γονείς υποχρεούνται, εντός της προθεσμίας προς δήλωση της γέννησης του πρώτου τέκνου τους, να προσδιορίσουν με αμετάκλητη δήλωσή τους ενώπιον του ληξιαρχου του τόπου κατάρτισης της σχετικής ληξιαρχικής πράξης τη δημοτικότητά του. Η δήλωση αυτή προσδιορίζει τη δημοτικότητα και των τέκνων που θα γεννηθούν μεταγενέστερα. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν γίνει η παραπάνω δήλωση, το τέκνο αποκτά τη δημοτικότητα του πατέρα. Αν η επιμέλεια περιέλθει στον έναν από τους γονείς, με τελεσίδικη δικαστική απόφαση που εκδίδεται κατά την τακτική διαδικασία, το τέκνο αποκτά τη δημοτικότητα του γονέα αυτού.

2. Το τέκνο που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του είναι δημότης του Δήμου ή της Κοινότητας όπου είναι δημότης η μητέρα του. Σε περίπτωση αναγνώρισης, ενώ ήταν ανήλικο, μπορεί να αποκτήσει με αμετάκλητη δήλωση των γονέων του στο ληξιαρχο του τόπου καταχώρισης της δήλωσης αναγνώρισης τη δημοτικότητα του πατέρα ή της μητέρας από τότε που έγινε η αναγνώριση. Σε περίπτωση, επίσης, αναγνώρισης με δικαστική απόφαση, αν η δημοτικότητα δεν καθορίζεται με αυτήν, αποκτά εκείνη της μητέρας του.

3. Το τέκνο που με τη γέννησή του δεν αποκτά αλλοδαπή ιθαγένεια ή είναι άγνωστης ιθαγένειας είναι δημότης του Δήμου ή της Κοινότητας όπου γεννήθηκε ή βρέθηκε.

4. Το πρόσωπο που υιοθετείται, ενώ είναι ανήλικος, αποκτά τη δημοτικότητα του θετού γονέα, αφότου υιοθετήθηκε. Σε περίπτωση υιοθεσίας από συζύγους ή υιοθεσίας από τον ένα σύζυγο του ανήλικου τέκνου του άλλου, εφαρμόζονται και για το θετό τέκνο ανάλογα οι διατάξεις της παραγράφου 1.

5. Ο ενήλικος Έλληνας πολίτης, που δεν είναι εγγεγραμμένος σε δημοτολόγιο και συντρέχει νόμιμη περίπτωση εγγραφής του, γίνεται δημότης στο Δήμο ή την Κοινότητα της κατοικίας του ή καταγωγής του, και αν είναι κάτοικος εξωτερικού, στο Δήμο ή την Κοινότητα που επιθυμεί.

6. Ο αλλοδαπός που έχει αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια, με αίτησή του γίνεται δημότης στο Δήμο ή στην Κοινότητα της κατοικίας του ή αν είναι κάτοικος εξωτερικού στο Δήμο ή στην Κοινότητα που επιθυμεί.

7. Ο ενήλικος ή ο έγγαμος μπορεί με αίτησή του μετά από μία διετία να γίνει δημότης σε κάποιο Δήμο ή Κοινότητα, όταν αποκτά εκεί μόνιμη κατοικία. Αν ένας από τους γονείς μεταδημοτεύσει, οι γονείς προσδιορίζουν με αμετάκλητη δήλωσή τους στο Δήμαρχο ή Πρόεδρο της Κοινότητας από όπου μεταδημοτεύει, τη δημοτικότητα των ανήλικων τέκνων τους. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν γίνει η παραπάνω δήλωση, τα ανήλικα τέκνα που έχουν τη δημοτικότητα αυτού που μεταδημοτεύει ακολουθούν τη νέα δημοτικότητά του, αν όμως δεν την έχουν, διατηρούν τη δημοτικότητά τους. Η διετία της μόνιμης κατοικίας που απαιτείται για τη μεταδημοτέυση, αποδεικνύεται με βεβαίωση του δημάρχου που εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 279.

8. Δεν απαιτείται η προϋπόθεση της διετούς κατοικίας για τη μεταδημοτέυση:

α) Του ενός των συζύγων για να αποκτήσει τη δημοτικότητα του άλλου.

β) Των πρώην συζύγων, λόγω λύσεως του γάμου, για να αποκτήσουν τη δημοτικότητα που είχαν πριν από το γάμο.

γ) Του ενήλικου, προκειμένου να αποκτήσει την αρχική δημοτικότητα, που είχε ο ίδιος ή οι γονείς του. Η δυνατότητα αυτή παρέχεται για μια μόνο φορά.

Νομολογία

Κατοικία είναι ο τόπος, όπου το πρόσωπο έχει την κύρια και μόνιμη εγκατάστασή του, ο τόπος δηλαδή που έχει καταστεί, σύμφωνα με τη βούλησή του, το σταθερό κέντρο των βιοτικών του εν γένει σχέσεων. Ειδικότερα, ως κύρια εγκατάσταση θεωρείται ο τόπος της οικογενειακής εγκαταστάσεως, ο οποίος έχει το στοιχείο της σταθερότητας, ενώ δεν αποκλείεται η άσκηση επαγγέλματος σε άλλο τόπο. Για την ύπαρξη κατοικίας δεν απαιτείται η αδιάλειπτη παραμονή επί δύο τουλάχιστον έτη στον Δήμο πριν από την υποβολή της περί μεταδημοτεύσεως αιτήσεως, αλλά αρκεί να προκύπτει ότι ο Δήμος έχει καταστεί, σύμφωνα με τη βούληση του αιτούντος, σταθερό κέντρο των βιοτικών του σχέσεων κατά την διετία αυτή. (ΣτΕ 2115/2003)

Σημ: Για παράνομες μεταδημοτεύσεις και συναφείς ενστάσεις κατά τον κύρους των εκλογών, βλ. ενδεικτική νομολογία υπό το άρθρο 67.

Άρθρο 16 **Μεταδημότευση υποψηφίων στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές**

1. Επιτρέπεται η μεταδημότευση χωρίς τη συνδρομή των προϋποθέσεων της παρ. 8 του άρθρου 15, όταν πρόκειται μόνο για την υποβολή υποψηφιότητας σε δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στους Δήμους και τις Κοινότητες των Νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης και στους Δήμους ή τις Κοινότητες των νομών, στην περιφέρεια των οποίων υπάγεται ο Δήμος ή η Κοινότητα που ο υποψήφιος είναι ή ήταν πριν γραμμένος στα Μητρώα Αρρένων ή στα δημοτολόγια ή στους εκλογικούς καταλόγους.

2. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να ασκηθεί από την 1η Αυγούστου του έτους διενέργειας των εκλογών μέχρι την προηγούμενη ημέρα της κατάθεσης στο αρμόδιο δικαστήριο της δήλωσης κατάρτισης των συνδυασμών. Η απόφαση μεταδημότευσης εκδίδεται υποχρεωτικά μέσα στην ίδια προθεσμία και είναι αμέσως εκτελεστή. Η απόφαση μεταδημότευσης παύει να ισχύει μετά την παρέλευση τριών (3) μηνών από την ανακήρυξη των συνδυασμών, εφόσον αυτός που μεταδημότευσε δεν ανακηρύχθηκε υποψήφιος. Σε αντίθετη περίπτωση εφαρμόζεται, κατά τα λοιπά, η παράγραφος 7 του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 17 **Απώλεια της δημοτικότητας**

Η απώλεια της δημοτικότητας επέρχεται αυτοδίκαια ανεξαρτήτως του χρόνου που συντελείται η σχετική διαγραφή:

- α) Με την απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας.
- β) Με την απόκτηση νέας δημοτικότητας Δήμου ή Κοινότητας.

Άρθρο 18 **Δημοτολόγιο**

1.α. Δημοτολόγιο τηρείται σε κάθε Δήμο και Κοινότητα, στο οποίο καταχωρούνται, με αίτηση των ενδιαφερόμενων ή αυτεπάγγελα, οι δημότες και των δύο φύλων, κατά οικογένεια, με ιδιαίτερο, για κάθε οικογένεια, αύξοντα αριθμό (οικογενειακή μερίδα).

β. Οι εκλογικοί κατάλογοι των Δήμων και Κοινοτήτων καταρτίζονται με βάση τα στοιχεία των εγγραφών και μεταβολών, που καταχωρούνται στα αντίστοιχα δημοτολόγια.

γ. Το σύνολο των δημοτολογίων των Δήμων και Κοινοτήτων της Χώρας με όλες τις εγγραφές και μεταβολές που καταχωρούνται σε αυτά συγκροτούν το Εθνικό Δημοτολόγιο.

2. Στους Δήμους και Κοιότητες που προέρχονται από ένωση καταργηθέντων Δήμων και Κοινοτήτων το δημοτολόγιο είναι ενιαίο και τηρείται κατά τοπικό διαμέρισμα.

3. Στην περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου τα σχετικά με τη δημοτικότητα έγγραφα εκδίδονται στο όνομα του νέου Δήμου ή Κοιότητας και, παραλλήλως, μνημονεύεται και το όνομα του τοπικού διαμερισματος στο οποίο ανήκει ή από το οποίο κατάγεται ο δημότης.

Νομοθεσία

Π.Δ. 497/1991 «Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο, με τον τίτλο “Κώδικας Διαταγμάτων για τα Δημοτολόγια” των διατάξεων που ισχύουν και αναφέρονται στα δημοτολόγια, όπως καταρτίστηκε από την Ειδική Επιτροπή του αρθρ. 1 του Νομ. 1084/1980»

Άρθρο 1. Τήρηση Δημοτολογίου. 1. Δημοτολόγιο τηρείται σε κάθε Δήμο και Κοινότητα, στο οποίο γράφονται, με αίτηση των ενδιαφερομένων ή αυτεπαγγέλτως, οι δημότες και των δύο φύλων, κατά οικογένεια, με ιδιαίτερο για κάθε οικογένεια αριθμό. 2. Κάθε Δήμος και Κοινότητα τηρεί και τα ακόλουθα, βοηθητικά του δημοτολογίου, βιβλία: α) ευρετήριο δημοτών, β) μητρώο θηλέων και γ) βιβλίο πληθυσμού. 3. Για διευκόλυνση των υπηρεσιών και καλλίτερη εξυπηρέτηση των δημοτών επιτρέπεται τα στοιχεία του δημοτολογίου και των άλλων βιβλίων να τηρούνται παράλληλα και με σύστημα καρτελλών ή άλλα σύγχρονα τεχνικά μέσα.

Άρθρο 2. Στοιχεία Δημοτολογίου. Στο δημοτολόγιο αναγράφονται ο αριθμός της οικογενειακής μερίδας, ο αύξων αριθμός εγγραφής κάθε μέλους στην οικογενειακή μερίδα, η χρονολογία εγγραφής, το επώνυμο, το κύριο όνομα, το όνομα του πατέρα, το όνομα της μητέρας, η χρονολογία γεννήσεως, ο τόπος γεννήσεως, η κατοικία, το θρήσκευμα, ο τρόπος και η χρονολογία κτήσεως της Ελληνικής ιθαγένειας και της ιδιότητας του δημότη, το έτος και ο τόπος εγγραφής στα μητρώα αρρένων, η χρονολογία διαγραφής και η αιτιολογία αυτής και κάθε άλλο σχετικό στοιχείο που προβλέπει ο τύπος των φύλλων του δημοτολογίου.

(...)

Άρθρο 6. Τρόπος ενέργειας των εγγραφών και μεταβολών στο δημοτολόγιο. 1. Κάθε εγγραφή, διαγραφή, μεταφορά από τη μια σε άλλη οικογενειακή μερίδα, προσθήκη ελλειπόντων στοιχείων, διόρθωση εσφαλμένων στοιχείων καθώς και κάθε άλλη μεταβολή στο δημοτολόγιο ενεργείται, εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, είτε αυτεπαγγέλτως, βάσει επισημών στοιχείων που

υπάρχουν στο Δήμο ή την Κοινότητα, είτε κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου, πάντοτε με πράξη του δημάρχου ή του προέδρου της κοινότητας. Η πράξη αυτή του δημάρχου ή του προέδρου της κοινότητας προσυπογράφεται από τον προϊστάμενο του δημοτολογίου, δημοτικό υπάλληλο για τους Δήμους και από τον κοινοτικό υπάλληλο για τις κοινότητες, καταχωρίζεται στο δημοτολόγιο και είναι αμέσως εκτελεστή. 2. Οι αποφάσεις που εκδίδονται από το Νομάρχη για τη διόρθωση ή προσθήκη στοιχείων εγγραφής, ως και κάθε άλλη κατά νόμο μεταβολή στα μητρώα αρρένων εκτελούνται και ως προς τα δημοτολόγια διά καταχωρίσεως των στοιχείων στα οποία αναφέρονται οι αποφάσεις αυτές στα δημοτολόγια, από τα όργανα που ορίζονται στην παρ. 1 αυτού του άρθρου.

Άρθρο 7. Πολλαπλές εγγραφές. 1. Κάθε Έλληνας υπήκοος είναι δημότης ενός Δήμου ή μιας Κοινότητας. 2. Επί εγγραφών δημότη σε δημοτολόγια περισσότερων του ενός Δήμου ή Κοινότητας, επικρατέστερη είναι η εγγραφή στο δημοτολόγιο του Δήμου ή της Κοινότητας στον εκλογικό κατάλογο της οποίας είναι νόμιμα γραμμένος ο δημότης. Σε περίπτωση που δεν είναι γραμμένος σε εκλογικό κατάλογο, επικρατεί η τελευταία χρονολογικά εγγραφή. Η διαγραφή από τα άλλα δημοτολόγια ενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου.

(...)

Άρθρο 9. Αποδεικτική δύναμη των εγγραφών στο δημοτολόγιο. 1. Η εγγραφή στο δημοτολόγιο αποτελεί την απόδειξη της ιδιότητας του δημότη του Δήμου ή της Κοινότητας. 2. Τα στοιχεία του ονόματος, η οικογενειακή κατάσταση, ο τόπος, η ημερομηνία και το έτος γεννήσεως καθώς και η Ελληνική ιθαγένεια προκύπτουν από το δημοτολόγιο.

Ν. 3274/2004 «Οργάνωση και λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού»

(...)

Άρθρο 13. Έννοια - σκοπός - τρόπος κατάρτισης. 1. Καταρτίζεται Εθνικό Δημοτολόγιο, το οποίο συγκροτείται από το σύνολο των εγγραφών και μεταβολών των Ελλήνων Δημοτών, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στα δημοτολόγια των Δήμων και Κοινοτήτων της Χώρας, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του Π.Δ. 497/1991, όπως ισχύει κάθε φορά. 2. Η σύσταση του αποβλέπει στην απλούστευση και στον εκσυγχρονισμό των σχετικών διοικητικών διαδικασιών, στην ταχύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, καθώς και στην παροχή δυνατότητας πρόσβασης στην αντίστοιχη κεντρική βάση δεδομένων των κάθε είδους φορέων κατά τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις του δημόσιου τομέα, κατά την ειδικότερη πρόβλεψη των διατάξεων του άρθρου 15 του παρόντος. 3. Η κατάρτιση του πραγματοποιείται, στο πλαίσιο ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος, που αποσκοπεί στη δημιουργία και τήρηση κεντρικής βάσης δεδομένων, στην οποία θα ενταχθούν τα στοιχεία της παραγράφου 1 αυτού του άρθρου και η οποία θα χαρακτηρίζεται από διαρκή ενημερότητα και πληρότητα δεδομένων.

Άρθρο 14. παρ. 2 Υπηρεσίες άσκησης αρμοδιοτήτων. Οι Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού υποχρεούνται, μετά την ολοκλήρωση του περιγραφόμενου έργου

στο άρθρο 16, να αποστέλλουν αμέσως, σε ηλεκτρονική μορφή, στην κεντρική βάση του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, όλα τα στοιχεία εγγραφών και μεταβολών, τα οποία καταχωρίζονται στα δημοτολόγια τους.

Άρθρο 15. Πρόσβαση στο Εθνικό Δημοτολόγιο. 1. Στην κεντρική βάση δεδομένων του Εθνικού Δημοτολογίου έχουν δυνατότητα ηλεκτρονικής πρόσβασης οι κάθε είδους φορείς του, κατά τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις, δημόσιοι τομέα, μόνον όμως ως προς τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, όπως αυτές προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία. 2. Η ανωτέρω πρόσβαση και η επεξεργασία των στοιχείων πραγματοποιείται με την επιφύλαξη διασφάλισης της προστασίας προσωπικών δεδομένων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997, όπως ισχύει, καθώς και των συναφών σχετικών ρυθμίσεων. 3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης προσδιορίζονται οι κατά τα ανωτέρω φορείς του δημόσιου τομέα, οι ειδικοί όροι και η σχετική διαδικασία για την πρόσβαση τους στο Εθνικό Δημοτολόγιο.

Άρθρο 16. Ένταξη των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού στο Εθνικό Δημοτολόγιο. 1. α. Η ένταξη των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού στην κεντρική βάση δεδομένων του Εθνικού Δημοτολογίου οριστικοποιείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του αντίστοιχου έργου του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος. β. Η συνεργασία του Δημάρχου ή Προέδρου Κοινότητας και των αρμόδιων υπαλλήλων, για τον ανωτέρω σκοπό, είναι υποχρεωτική. 2. Με την ίδια απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης προσδιορίζονται τα ειδικότερα στοιχεία, τα οποία είναι αναγκαία για την οριστική ένταξη και καθορίζεται η σχετική διαδικασία. 3. α. Μετά από σχετική πρόσκληση του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, οι ως άνω Ο.Τ.Α. οφείλουν να αποστέλλουν, σε ηλεκτρονική μορφή, την τοπική βάση δεδομένων του Δημοτολογίου τους στο εν λόγω Υπουργείο, μέσα σε προθεσμία που ορίζεται, ειδικώς για κάθε Ο.Τ.Α., στην πρόσκληση. β. Η διαδικασία της οριστικής ένταξης κάθε Ο.Τ.Α. στο Εθνικό Δημοτολόγιο ολοκληρώνεται μέσα σε επτά (7) μήνες από την παραπάνω πρόσκληση. Στο διάστημα αυτό ο οικείος Ο.Τ.Α. υποχρεούται να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες βελτίωσης των στοιχείων της βάσης δεδομένων του Δημοτολογίου του, η οποία κατά την ένταξη της θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από ενημερότητα και πληρότητα. γ. Οι ανωτέρω προθεσμίες μπορούν να παρατείνονται, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μόνον εφόσον συντρέχουν ειδικοί λόγοι, οι οποίοι και πρέπει να αναφέρονται στην απόφαση αυτή.

Άρθρο 17. Αποδεικτική δύναμη των στοιχείων του Εθνικού Δημοτολογίου. 1. Μετά την οριστική ένταξη στην κεντρική βάση δεδομένων, σύμφωνα με τη ρύθμιση του προηγούμενου άρθρου, τα στοιχεία του Εθνικού Δημοτολογίου που έχουν περιληφθεί σε αυτήν έχουν αποδεικτική δύναμη ίση με εκείνη των στοιχείων που περιέχονται στο Δημοτολόγιο του οικείου Ο.Τ.Α. 2. Η χορήγηση

σχετικών πιστοποιητικών εξακολουθεί να διενεργείται από τους Ο.Τ.Α. και δια των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Άρθρο 18. Καθιέρωση Ενιαίου Αριθμού Δημότη. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μπορεί να καθιερωθεί ο Ενιαίος Αριθμός Δημότη. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα προβλέπεται ο τρόπος διαμόρφωσης του και καθορίζονται, περιοριστικώς, οι σκοποί της χρήσης του.

Ν. 3284/2004 «Περί κυρώσεως του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας»

Άρθρο 27. Πιστοποιητικά Ελληνικής Ιθαγένειας 1. Ο Δήμαρχος και ο Πρόεδρος Κοινότητας εκδίδουν πιστοποιητικά της Ελληνικής ιθαγένειας των δημοτών βάσει του δημοτολογίου, στα οποία αναφέρεται και η νομική βάση κτήσης της ιθαγένειας. 2. Τα ανωτέρω πιστοποιητικά αποδεικνύουν την Ελληνική Ιθαγένεια μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ - ΕΚΛΟΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 19

Δημοτικές αρχές

1. Ο Δήμος διοικείται από το δημοτικό συμβούλιο, τη δημαρχιακή επιτροπή και τον δήμαρχο.

2. Το δημοτικό συμβούλιο αποτελείται από δεκατρία (13) μέλη σε Δήμους με πληθυσμό έως πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους, δεκαεπτά (17) σε Δήμους με πληθυσμό από πέντε χιλιάδες έναν έως δέκα χιλιάδες (5.001-10.000) κατοίκους, είκοσι ένα (21) σε Δήμους με πληθυσμό από δέκα χιλιάδες έναν έως τριάντα χιλιάδες (10.001-30.000) κατοίκους, είκοσι επτά (27) σε Δήμους με πληθυσμό από τριάντα χιλιάδες έναν έως εξήντα χιλιάδες (30.001-60.000) κατοίκους, τριάντα τρία (33) σε Δήμους με πληθυσμό από εξήντα χιλιάδες έναν έως εκατό χιλιάδες (60.001-100.000) κατοίκους, τριάντα επτά (37) σε Δήμους με πληθυσμό από εκατό χιλιάδες έναν έως εκατόν πενήντα χιλιάδες (100.001-150.000) κατοίκους, σαράντα ένα (41) σε Δήμους με πληθυσμό από εκατόν πενήντα χιλιάδες έναν έως πεντακόσιες χιλιάδες (150.001-500.000) κατοίκους και σαράντα πέντε (45) σε Δήμους με πληθυσμό πεντακοσίων χιλιάδων ενός κατοίκων (500.001) και άνω. Στον αριθμό των συμβούλων δεν περιλαμβάνεται ο δήμαρχος.

Άρθρο 20

Κοινοτικές αρχές

1. Η Κοινότητα διοικείται από το κοινοτικό συμβούλιο και τον πρόεδρο.

2. Το κοινοτικό συμβούλιο αποτελείται από εννέα (9) μέλη, σε Κοινότητες με πληθυσμό έως δύο χιλιάδες (2.000) κατοίκους και έντεκα (11) σε Κοινότητες με πληθυσμό από δύο χιλιάδες έναν (2.001) κατοίκους και άνω.

3. Στον αριθμό των ανωτέρω συμβούλων περιλαμβάνεται και ο πρόεδρος.

Άρθρο 21

Δημοτικά διαμερίσματα - Όργανα

1. Όργανα του δημοτικού διαμερίσματος είναι:

α) Το συμβούλιο του διαμερίσματος.

β) Ο πρόεδρος του συμβουλίου του διαμερίσματος.

2. Το συμβούλιο του διαμερίσματος αποτελείται από δεκαπέντε (15) μέλη, τα οποία εκλέγονται κάθε τέσσερα (4) χρόνια με άμεση καθολική και μυστική ψηφοφορία. Η εκλογή γίνεται την ίδια ημέρα που εκλέγεται το δημοτικό συμβούλιο και ο δήμαρχος, στα ίδια εκλογικά τμήματα με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων.

3. Η εγκατάσταση των οργάνων κάθε δημοτικού διαμερίσματος γίνεται τον ίδιο χρόνο και με τον ίδιο τρόπο που γίνεται η εγκατάσταση των δημοτικών αρχών. Σε κάθε περίπτωση η θητεία του λήγει όταν λήξει η θητεία του δημοτικού συμβουλίου.

Άρθρο 22

Τοπικά διαμερίσματα – Όργανα

1. Όργανα του τοπικού διαμερίσματος του Δήμου είναι:

α) Το τοπικό συμβούλιο, τα μέλη του οποίου εκλέγονται με άμεση καθολική και μυστική ψηφοφορία, και

β) ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου.

2. Το τοπικό συμβούλιο, το οποίο φέρει την ονομασία «Τοπικό Συμβούλιο.....» και στη συνέχεια το όνομα του Δήμου ή της Κοινότητας που καταργήθηκε με τη συνένωση ή του οικισμού που προσαρτήθηκε, είναι επταμελές, προκειμένου για τοπικά διαμερίσματα με πληθυσμό δύο χιλιάδων ενός (2.001) κατοίκων και άνω, πενταμελές, προκειμένου για τοπικά διαμερίσματα με πληθυσμό πεντακοσίων ενός (501) έως δύο χιλιάδων (2.000) κατοίκων και τριμελές, προκειμένου για τοπικά διαμερίσματα με πληθυσμό μέχρι πεντακόσιους (500) κατοίκους.

3. Στα τοπικά διαμερίσματα που είναι έδρες των Δήμων και έχουν πληθυσμό άνω των χιλίων (1.000) κατοίκων, δεν συνιστώνται τοπικά συμβούλια.

4. Όργανο κάθε τοπικού διαμερίσματος Κοινότητας, που έχει συσταθεί με το ν. 2539/1997, είναι ο πάρεδρος.

5. Στα τοπικά διαμερίσματα της έδρας της Κοινότητας δεν εκλέγεται πάρεδρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΕΚΛΟΓΕΣ – ΕΚΛΟΓΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΙΜΟΙ

Άρθρο 23

Διάρκεια δημοτικής και κοινοτικής περιόδου

1. Ο δήμαρχος, ο πρόεδρος της Κοινότητας και οι δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι του δημοτικού διαμερίσματος, οι τοπικοί σύμβουλοι και οι πάρεδροι εκλέγονται κάθε τέσσερα (4) χρόνια.

2. Η εκλογή γίνεται κάθε τέταρτο έτος, τη δεύτερη Κυριακή του μηνός Νοεμβρίου του έτους αυτού.

3. Η εγκατάσταση των αρχών που έχουν εκλεγεί γίνεται την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους και η θητεία τους λήγει την 31η Δεκεμβρίου του τέταρτου έτους.

4. Αν σε ένα Δήμο ή σε μια Κοινότητα δεν επικυρώθηκε τελεσίδικα η εκλογή έως την ημέρα της εγκατάστασης των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, η εγκατάσταση των αρχών αυτών γίνεται μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την επικύρωση και σε ημέρα που ορίζει ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας. Η θητεία των παλαιών αρχών παρατείνεται, ώσπου να εγκατασταθούν οι νέες.

5. Η εκλογή των αρχών των Δήμων που αναγνωρίζονται έως το τέλος του μηνός Αυγούστου εντός των τριών πρώτων ετών της δημοτικής περιόδου γίνεται τη δεύτερη Κυριακή του μηνός Νοεμβρίου του έτους, κατά το οποίο έγινε η αναγνώριση. Η εγκατάστασή τους γίνεται την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους.

Στους Δήμους που αναγνωρίζονται από την 1η Σεπτεμβρίου έως την 31η Δεκεμβρίου κάθε έτους της δημοτικής περιόδου, εκτός από το τρίτο έτος, η εκλογή των αρχών γίνεται τη δεύτερη Κυριακή του μηνός Νοεμβρίου του επόμενου έτους μετά την αναγνώριση και η εγκατάστασή τους την 1η Ιανουαρίου του μεθεπόμενου έτους μετά την αναγνώριση.

6. Αν η αναγνώριση ενός νέου Δήμου έγινε μετά τον Αύγουστο του τρίτου έτους της δημοτικής περιόδου και έως το τέλος του Αυγούστου του τέταρτου έτους της περιόδου αυτής, τα αποτελέσματα των μεταβολών αρχίζουν από τις αμέσως επόμενες γενικές δημοτικές εκλογές.

Νομολογία

Ο νομοθέτης επιβάλλει στα πρόσωπα που εκλέγονται στα αξιώματα του δημάρχου, του προέδρου Κοινότητας, του τακτικού μέλους δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και του τακτικού μέλους τοπικού συμβουλίου δημοτικού διαμερί-

σματος και δεν αποποιούνται την εκλογή τους, να εγκαθίστανται και να αναλαμβάνουν τα καθήκοντά τους ευθύς με την έναρξη της νόμιμης θητείας τους, ήτοι την 1η Ιανουαρίου του έτους που έπεται εκείνου της διενεργείας των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών. Εξαίρεση από τον κανόνα αυτό, με μετάθεση της εγκαταστάσεως και αναλήψεως καθηκόντων σε μεταγενέστερο χρόνο και με παράλληλη παράταση της θητείας των παλαιών αρχών, προβλέπεται μόνο για την περίπτωση κατά την οποία δεν έχει γίνει εγκαίρως η επικύρωση της εκλογής των νέων αρχών με τελεσίδικη απόφαση. Περαιτέρω, ως απαραίτητη προϋπόθεση για την κατά τα ως άνω εγκατάσταση και ανάληψη καθηκόντων ο νομοθέτης προβλέπει την προηγούμενη ορκωμοσία των εκλεγέντων, με την οποία αυτοί δεσμεύονται για την σύμφωνη με το Σύνταγμα και τους νόμους διοίκηση του Δήμου ή της Κοινότητας. (ΣτΕ 2132/2004, καθώς και τη νομολογία υπό το άρθρο 70)

Άρθρο 24

Κανόνες διεξαγωγής των εκλογών

Για την οριοθέτηση των εκλογικών δαπανών, τη δημοσιότητα και τον έλεγχο των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων κατά τις δημοτικές εκλογές, για την προεκλογική προβολή των δημοτικών συνδυασμών, των υποψηφίων δημάρχων και δημοτικών συμβούλων, για τις απαγορεύσεις κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα, για τη δημοσιότητα των οικονομικών των αντίστοιχων συνδυασμών και υποψηφίων, για τον έλεγχο των οικονομικών και των εκλογικών παραβάσεων τούτων, για τις αντίστοιχες διοικητικές κυρώσεις, για τη διενέργεια των δημοσκοπήσεων και για όλα τα συναφή θέματα εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 1 έως και 22 του ν. 3202/2003 (ΦΕΚ 284 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει.

Νομοθεσία

Ν. 3202/2003 «Εκλογικές δαπάνες κατά τις νομαρχιακές και δημοτικές εκλογές, Οικονομική διοίκηση και διαχείριση των Ο.Τ.Α., θέματα αλλοδαπών και άλλες διατάξεις». Βλ. παράρτημα αριθμ. 5

Άρθρο 25

Εκλογικό δικαίωμα

1. Δικαίωμα να εκλέγουν τις δημοτικές ή κοινοτικές αρχές έχουν όλοι οι δημότες του Δήμου ή της Κοινότητας. Δικαίωμα να εκλέγουν τις δημοτικές ή κοινοτικές αρχές έχουν επίσης οι πολίτες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Για το όριο ηλικίας εφαρμόζονται οι διατάξεις της νομοθεσίας περί εκλογής βουλευτών, όπως κάθε φορά ισχύουν. Η 1η Ιανουαρίου κάθε έτους θεωρείται ημερομηνία γεννήσεως εκείνων που έχουν γεννηθεί το έτος αυτό.

2. Οι στερήσεις του εκλογικού δικαιώματος που προβλέπει η νομοθεσία περί εκλογής βουλευτών ισχύουν και για την εκλογή των δημοτικών και κοινοτικών αρχών.

Νομοθεσία

Π.Δ. 351/2003 «Κωδικοποίηση σ' ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών»

Άρθρο 4. Απόκτηση του δικαιώματος. 1. Το δικαίωμα του εκλέγειν έχουν οι πολίτες Έλληνες και Ελληνίδες που συμπλήρωσαν το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας τους. 2. Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου η 1η Ιανουαρίου θεωρείται ως ημερομηνία γέννησης όλων όσοι γεννήθηκαν μέσα στο χρόνο.

Άρθρο 5. Στέρηση του δικαιώματος. Στερούνται του δικαιώματος του εκλέγειν: α) Όσοι βρίσκονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση. β) Όσοι στερήθηκαν το δικαίωμα αυτό, λόγω αμετάκλητης ποινικής καταδίκης, σε κάποιο από τα εγκλήματα που ορίζονται από τον ποινικό και στρατιωτικό ποινικό κώδικα, για όσο χρόνο διαρκεί αυτή η στέρηση.

Π.Δ. 320/1999, τροποποίηση του Π.Δ. 133/1997 «Άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις Δημοτικές και Κοινοτικές εκλογές από πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που κατοικούν στην Ελλάδα και δεν είναι Έλληνες πολίτες, σε συμμόρφωση προς την 94/80/ΕΚ Οδηγία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

Άρθρο 1. Σκοπός του παρόντος προεδρικού διατάγματος είναι η προσαρμογή της ελληνικής Εκλογικής Νομοθεσίας προς την 94/80/ΕΚ Οδηγία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (L 368 της 31.12.1994 σελ. 38) για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές από τους πολίτες της Ένωσης που κατοικούν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι.

Άρθρο 2. Ορισμός Ενωίων. Κατά τις διατάξεις του παρόντος προεδρικού διατάγματος νοούνται ως: α. “κύριος οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης”, οι Δήμοι και οι Κοινότητες του ελληνικού Κράτους. β. “δημοτικές και κοινοτικές εκλογές”, οι εκλογές με καθολική, μυστική και άμεση ψηφοφορία για την ανάδειξη των δημοτικών και κοινοτικών αρχών. γ. “κράτος μέλος κατοικίας”, το κράτος μέλος στο οποίο κατοικεί ο πολίτης της Ένωσης χωρίς να έχει την ιθαγένειά του. δ. “κράτος μέλος καταγωγής”, το κράτος μέλος του οποίου ο πολίτης της Ένωσης είναι υπήκοος. ε. “εκλογέας”, για την εφαρμογή του παρόντος είναι

κάθε πολίτης της Ένωσης που χωρίς να έχει την ελληνική ιθαγένεια κατοικεί εντός της ελληνικής Επικράτειας και έχει το δικαίωμα του εκλέγειν στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στην Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος προεδρικού διατάγματος. στ. “εκλόγιμος”, για την εφαρμογή του παρόντος είναι κάθε πολίτης της Ένωσης που χωρίς να έχει την ελληνική ιθαγένεια είναι εκλόγιμος για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος προεδρικού διατάγματος. ζ. “εκλογικός κατάλογος”, ο επίσημος κατάλογος όλων των εκλογέων που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν σε ορισμένο Δήμο ή Κοινότητα ή ενορία όπου συντρέχει περίπτωση, ο οποίος καταρτίζεται και ενημερώνεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες σύμφωνα με τα οριζόμενα από τη νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών. η. “ημέρα αναφοράς”, η ημέρα ή οι ημέρες κατά τις οποίες οι πολίτες της Ένωσης υποχρεούνται να πληρούν, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, για την εκλογή των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν ή του εκλέγεσθαι. θ. “υπεύθυνη δήλωση”, η πράξη που προέρχεται από τον ενδιαφερόμενο και το ακριβές περιεχόμενο της οποίας συνεπάγεται κυρώσεις, σύμφωνα με τον ισχύοντα νόμο.

Άρθρο 3. Δικαίωμα εκλέγειν και εκλέγεσθαι πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προϋποθέσεις. 1. Οι εκλογείς, μπορούν να ασκούν στην Ελλάδα το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές, σύμφωνα με όσα ισχύουν για τους έλληνες πολίτες και με την επιφύλαξη των οριζομένων στα επόμενα άρθρα. 2. Οι εκλογείς μπορούν να ασκούν το δικαίωμα του εκλέγειν τόσο στην Ελλάδα όσο και στο κράτος - μέλος καταγωγής τους. 3. Οι εκλογείς πρέπει: α) Να είναι εγγεγραμμένοι σε εκλογικό κατάλογο Δήμου ή Κοινότητας του ελληνικού κράτους και να είναι εφοδιασμένοι με εκλογικό βιβλιάριο. Η εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους ενεργείται όπως ορίζεται κάθε φορά στη νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών. β. Να έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και να μην έχουν στερηθεί από αυτό σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών (Π.Δ. 92/1994)¹ και σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους καταγωγής τους. 4. Οι εκλογείς που επιθυμούν να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγειν στην Ελλάδα, οφείλουν να υποβάλουν αίτηση με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατά τα οριζόμενα στα άρθρα (10 και 11) της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών (Π.Δ. 92/1994) προκειμένου να εγγραφούν σε εκλογικό κατάλογο Δήμου ή Κοινότητας της ελληνικής επικράτειας. Οι εκλογείς αυτοί δεν υποβάλλουν το πιστοποιητικό του εδαφίου α' της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του ανωτέρω προεδρικού διατάγματος. 5. Ο εκλογέας πρέπει επίσης. α. Να δηλώσει στη σχετική αίτηση εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους ότι δεν έχει κηρυχθεί έκπτωτος του δικαιώματος του εκλέγειν. β. Κατά την υποβολή των δικαιολογητικών για την εγγραφή του στους εκλογικούς καταλόγους Δήμου ή Κοινότητας του ελληνικού κράτους να προσκομίσει ισχύον αποδεικτικό ταυτότητας (αστυνομική ταυτότητα ή διαβατήριο). 6. Κάθε

1. Ήδη εφαρμόζεται το Π.Δ. 351/2003

εκλογέας διαγράφεται με αίτησή του από τους οικείους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους. Επίσης διαγράφεται εφόσον εκλείψουν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος, κατά τα οριζόμενα για τους έλληνες εκλογείς ή τους εκλογείς του κράτους - μέλους καταγωγής του. Η διαγραφή ενεργείται κατά τη διαδικασία που ορίζεται από τις διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών. 7. Για τους εκλογείς συντάσσονται ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι κατά Δήμο, Κοινότητα και ενορία, στους οποίους αναγράφονται για κάθε εκλογέα: το επώνυμο, το κύριο όνομα, το όνομα του πατέρα, το όνομα της μητέρας, το όνομα του συζύγου και το γένος αν πρόκειται για έγγαμη γυναίκα που φέρει το επώνυμο του συζύγου, η ακριβής ημερομηνία γέννησης (ημέρα, μήνα, έτος) και εφόσον δεν υπάρχει, η 1η Ιανουαρίου του έτους γέννησης (ενδεικτικά), το επάγγελμα, η διεύθυνση κατοικίας στην Ελλάδα (Δήμος ή Κοινότητα ή συνοικισμός, οδός και αριθμός), καθώς και το κράτος - μέλος καταγωγής του. ο νομός ή αντίστοιχο διοικητικό διαμέρισμα, ο Δήμος ή η Κοινότητα και η ενορία, όπου συντρέχει περίπτωση, στον εκλογικό κατάλογο των οποίων είναι γραμμένος, τελευταία, στο κράτος - μέλος καταγωγής. 8. Οι πολίτες των λοιπών κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που κατοικούν στην ελληνική επικράτεια, μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγεσθαι, σύμφωνα με όσα ορίζονται για τους έλληνες πολίτες από το Σύνταγμα και τη νομοθεσία για την εκλογή των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, με την επιφύλαξη των οριζομένων στην επόμενη παράγραφο. Οι πολίτες του προηγούμενου εδαφίου, οι οποίοι βάσει αποφάσεως δικαστηρίου έχουν εκπέσει του δικαιώματος του εκλέγεσθαι σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους - μέλους καταγωγής τους, αποκλείονται του δικαιώματος αυτού κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στην Ελλάδα. 9. Οι "εκλογείς" δεν μπορούν να εκλεγούν στο αξίωμα του Δημάρχου, του Αντιδημάρχου, του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και του Γραμματέα του Δημοτικού Συμβουλίου, του Προέδρου και Αντιπροέδρου της Δημαρχιακής Επιτροπής, του Προέδρου και του Αντιπροέδρου της κοινότητας. Επίσης δεν μπορούν να εκλεγούν στο αξίωμα του Προέδρου και του Αντιπροέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και μέλους της Εκτελεστικής Επιτροπής των νομικών προσώπων, περιλαμβανομένων και συνδέσμων και ιδρυμάτων των Δήμων και Κοινοτήτων. 10. Κατά την κατάθεση της δήλωσης υποψηφιότητας κάθε εκλόγιμος οφείλει να υποβάλει, πέρα από τα οριζόμενα από την κείμενη νομοθεσία και τα ακόλουθα δικαιολογητικά: α. Υπεύθυνη δήλωση με την οποία δηλώνεται: (1) Η ιθαγένεια και η διεύθυνση κατοικίας του στην ελληνική επικράτεια. (2) Ο εκλογικός κατάλογος του Δήμου ή της Κοινότητας ή περιφέρειας ή ενορίας, όπου συντρέχει περίπτωση, στον οποίο είναι γραμμένος τελευταία στο κράτος μέλος καταγωγής του. (3) Ότι στο κράτος - μέλος καταγωγής του δεν εξέπεσε του δικαιώματος του εκλέγεσθαι. (4) Ότι δεν είναι υποψήφιος για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στην Ελλάδα σε άλλο Δήμο ή Κοινότητα, ούτε σε άλλο συνδυασμό του ίδιου Δήμου ή της ίδιας Κοινότητας. (5) Ότι δεν έχει ανάλογη ιδιότητα σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία επιφέρει το ασυμβίβαστο για τους Έλληνες πολίτες. (6) Η ημερομηνία από την οποία είναι υπήκοος ενός κράτους

μέλους. β. Σε περίπτωση αμφιβολιών περί την υπεύθυνη δήλωση της περίπτωσης α (3) της παρούσης παραγράφου ο εκλόγιμος οφείλει να υποβάλει βεβαίωση των αρμόδιων διοικητικών αρχών του κράτους καταγωγής του ότι δεν έχει εκπέσει του δικαιώματος του εκλέγεσθαι στο κράτος αυτό ή ότι έκπτωση από το δικαίωμα αυτό δεν είναι γνωστή στις αρχές αυτές. Εάν δεν προσκομισθεί η βεβαίωση, η υποψηφιότητα, κηρύσσεται απαράδεκτη. γ. Φωτοαντίγραφο ισχύοντος αποδεικτικού ταυτότητας (αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου), επικυρωμένο από δημόσια, Νομαρχιακή, Δημοτική ή Κοινοτική αρχή.

Άρθρο 4. Ψηφοφορία – Εξουσιοδότηση. 1. Οι εκλογείς ψηφίζουν μαζί με τους λοιπούς εκλογείς στα εκλογικά τμήματα που ορίζει ο Νομάρχης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 48 της εκλογικής νομοθεσίας. 2. Σε κανένα δεν μπορεί να επιτρέψει η εφορευτική επιτροπή να ψηφίσει εάν δεν προσκομίσει το εκλογικό του βιβλιάριο και έγκυρο αποδεικτικό ταυτότητας (αστυνομική ταυτότητα, διαβατήριο κλπ). 3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μπορεί να καθορίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του κεφαλαίου αυτού. 4. Για όποιο θέμα δεν προβλέπεται ειδική ρύθμιση στα προηγούμενα άρθρα του κεφαλαίου αυτού, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των Π. Δ/των 92/1994 και 410/1995, όπως κάθε φορά ισχύουν. 5. Το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης είναι αρμόδιο για την ανταλλαγή των αναγκαίων πληροφοριών με τα λοιπά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Διατάγματος. 6. Η Ελλάδα γνωστοποιεί στην Επιτροπή κάθε περίπτωση στην οποία επέρχεται θεσμική μεταβολή των βαθμών της τοπικής αυτοδιοίκησης ή μεταβολή της ονομασίας τους άλλη εκτός από αυτή που αναφέρεται στο παράρτημα της Οδηγίας.

Άρθρο 5. Έναρξη Ισχύος. Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης αναθέτουμε την δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Νομολογία

Το Βασίλειο του Βελγίου, μη θέτοντας σε ισχύ εμπροθέσμως τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθεί προς την οδηγία 94/80/ΕΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1994, περί λεπτομερών κανόνων άσκησης του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές από τους πολίτες της Ένωσης που κατοικούν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 14, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας αυτής. **(ΔΕΚ, C-323/1997 της 9.7.1998, Επιτροπή ΕΚ κατά Βασιλείου του Βελγίου)**

Άρθρο 26**Άσκηση του εκλογικού δικαιώματος**

1. Το εκλογικό δικαίωμα ασκούν μόνο όσοι είναι γραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους και στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους του Δήμου ή της Κοινότητας, κατά τις ειδικότερες διατάξεις της νομοθεσίας. Δικαίωμα συμμετοχής στην ψηφοφορία για την εκλογή των μελών των δημοτικών διαμερισμάτων, των μελών των τοπικών συμβουλίων, καθώς και των παρέδρων έχουν οι εκλογείς που είναι γραμμένοι στους αντίστοιχους εκλογικούς καταλόγους.

2. Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική. Η υποχρέωση αυτή δεν συντρέχει για τους κατοίκους του εξωτερικού, για όσους έχουν υπερβεί το 70ό έτος της ηλικίας τους, καθώς και για όσους διαμένουν την ημέρα της ψηφοφορίας σε απόσταση μεγαλύτερη από 200 χιλιόμετρα από το εκλογικό τμήμα όπου ψηφίζουν.

3. Στους δικαστικούς, στους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους, στους στρατιωτικούς που υπηρετούν με οποιαδήποτε ιδιότητα στις ένοπλες δυνάμεις ή στην ελληνική αστυνομία ή στο λιμενικό σώμα, καθώς και στους υπαλλήλους Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τραπεζών, δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, που την ημέρα της ψηφοφορίας δεν διαμένουν στο Δήμο ή στην Κοινότητα όπου ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα, χορηγείται, εφόσον δεν παρεμποδίζεται η ομαλή λειτουργία των υπηρεσιών, ειδική άδεια για να μεταβούν στο Δήμο ή στην Κοινότητα όπου δικαιούνται να ψηφίσουν.

Τα ανωτέρω εφαρμόζονται αναλόγως και για το προσωπικό των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, ύστερα από σχετική απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.

Άρθρο 27**Εκλογικοί κατάλογοι**

1. Οι εκλογικοί κατάλογοι, που ισχύουν για τις βουλευτικές εκλογές, ισχύουν και για τις εκλογές των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, των συμβουλίων των δημοτικών διαμερισμάτων, των τοπικών συμβουλίων και των παρέδρων με παράλληλη τήρηση των διατάξεων για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν από πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Κατά τις πρώτες εκλογές προς ανάδειξη των αρχών νέων Ο.Τ.Α. οι εκλογικοί τους κατάλογοι συντάσσονται κατ' ανάλογη εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 26 του π.δ. 351/2003 (ΦΕΚ 316 Α'), όπως αυτό ισχύει.

Νομοθεσία

Π.Δ. 351/2003 «Κωδικοποίηση σ' ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών»

Άρθρο 26 παρ. 2 Αν σε μία κοινότητα που αναγνωρίστηκε, δεν καταρτίστηκαν και δεν επικυρώθηκαν οι εκλογικοί της καταλόγοι, οι εκλογείς αυτής της κοινότητας ψηφίζουν με βάση τους καταλόγους του Δήμου ή της Κοινότητας από τον οποίο αυτή προήλθε, στους οποίους ήταν γραμμένοι πριν από την ημερομηνία δημοσίευσης του προεδρικού διατάγματος για την αναγνώριση της νέας κοινότητας. Οι διαγραφές που διατάχθηκαν, όσων έχουν περιληφθεί σε προσωρινούς εκλογικούς καταλόγους που τυχόν συντάχθηκαν, θεωρούνται σαν να μην έχουν γίνει.

Τα πιο πάνω εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις απόσπασης ενός συνοικισμού από ένα Δήμο ή Κοινότητα και προσάρτησης του σ' άλλο Δήμο ή Κοινότητα, καθώς και στις περιπτώσεις των υπόλοιπων μεταβολών των Δήμων και Κοινοτήτων.

Άρθρο 28

Προσόντα εκλογιμότητας

1. Δήμαρχος, πρόεδρος Κοινότητας, δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος, σύμβουλος δημοτικού διαμερίσματος, τοπικός σύμβουλος ή πάρεδρος μπορεί να εκλεγεί ο δημότης που έχει την ικανότητα να εκλέγει και έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα της διενέργειας των εκλογών.

2. Δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος, σύμβουλος δημοτικού διαμερίσματος, τοπικός σύμβουλος ή πάρεδρος μπορεί να εκλεγεί ο πολίτης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του, σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας.

Νομολογία

Για να μπορεί δημότης να εκλεγεί ως δήμαρχος, πρόεδρος Κοινότητας, δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος αρκεί να έχει την ικανότητα του εκλέγειν, χωρίς να απαιτείται να είναι γραμμένος στους οικείους εκλογικούς καταλόγους. (ΣτΕ 2485/2000)

Άρθρο 29

Κωλύματα και ασυμβίβαστα

1. Δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι δήμαρχοι, πρόεδροι Κοινοτήτων, δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι δημοτικού διαμερίσματος ή τοπικοί σύμβουλοι και πάρεδροι:

α) Δικαστικοί λειτουργοί, αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας και θρησκευτικοί λειτουργοί των γνωστών θρησκειών.

β) Γενικοί Γραμματείς Δήμων και υπάλληλοι Δήμων ή Κοινοτήτων στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπου υπηρετούν, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, καθώς και υπάλληλοι δημοτικών ή κοινοτικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή ιδρυμάτων που έχουν συστήσει ή στα οποία συμμετέχουν οι ίδιοι Δήμοι ή Κοινότητες, όπου υπηρετούν με οποιαδήποτε σχέση εργασίας.

γ) Υπάλληλοι των Δήμων ή Κοινοτήτων, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και αν υπηρετούν, που συνενώνονται σε ένα Δήμο, στο νέο Δήμο που προκύπτει από τη συνένωση.

δ) Δημόσιοι υπάλληλοι και υπάλληλοι των φορέων του δημόσιου τομέα, όπως αυτός είναι οριοθετημένος κατά το χρόνο διενέργειας των εκλογών, στους Δήμους ή τις Κοινότητες, στα διοικητικά όρια των οποίων άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης, ένα έτος πριν από τη διενέργεια των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών.

2. Κώλυμα εκλογιμότητας συντρέχει για όσους έχουν εκπέσει από το αιρετό αξίωμά τους, κατόπιν αμετάκλητης καταδίκης, σύμφωνα με το άρθρο 146, για κακουργήματα, καθώς και για τα αδικήματα της παραχάραξης, της κιβδηλείας, της πλαστογραφίας, της δωροδοκίας, της εκβίασης, της κλοπής, της υπεξαίρεσης, της απιστίας, της απάτης, της καταπίεσης, της αιμομιξίας, της μαστροπείας, της σωματεμπορίας, της παράνομης διακίνησης αλλοδαπών, της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, καθώς και της λαθρεμπορίας.

Το κώλυμα αυτό ισχύει για την επόμενη της έκπτωσης δημοτική ή κοινοτική περίοδο.

3. Δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι δήμαρχοι, πρόεδροι Κοινοτήτων, δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι δημοτικού διαμερίσματος, τοπικοί σύμβουλοι ή πάρεδροι:

α. Όποιοι συνδέονται με το Δήμο ή την Κοινότητα ή τα νομικά τους πρόσωπα, εξαιρουμένων των συνδέσμων, με συμβάσεις προμήθειας, εκτέλεσης δημοτικού ή κοινοτικού έργου, παροχής υπηρεσιών, παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης δημοτικού έργου ή δημοτικής υπηρεσίας, ύψους άνω των πέντε χιλιάδων ευρώ (5.000 €) συνολικά ετησίως.

β. Μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές, μέτοχοι και εταίροι κεφαλαιουχικών εταιρειών, που έχουν συμβληθεί με το Δήμο ή την Κοινότητα, εφόσον το ποσοστό συμμετοχής τους στις εταιρείες υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του συνολικού κεφαλαίου της εταιρίας, εταίροι προσωπικών εταιριών, καθώς και κοινοπρακτούντα πρόσωπα, με τη συνδρομή των προϋποθέσεων της προηγούμενης περίπτωσης.

Αν Δήμος ή Κοινότητα συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην επιχείρηση που συμβάλλεται, δεν υπάρχει ασυμβίβαστο για τους αντιπροσώπους του Δήμου ή της Κοινότητας που μετέχουν στη διοίκηση δημοσίων επιχειρήσεων, καθώς και δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων.

4. Η ιδιότητα και το αξίωμα του δημάρχου, του προέδρου Κοινότητας, του προέδρου του συμβουλίου δημοτικού διαμερισματος, του προέδρου του τοπικού συμβουλίου, του παρέδρου ή οποιουδήποτε άλλου αιρετού αξιώματος σε όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού δεν αποτελεί λόγο ασυμβίβαστου ή αναστολής άσκησης του λειτουργήματός τους για τους:

α) Δικηγόρους και συμβολαιογράφους.

β) Μέλη Δ.Ε.Π. Πανεπιστημίων και Ε.Π. Τ.Ε.Ι., περιλαμβανομένου και του ειδικού διδακτικού και επιστημονικού προσωπικού.

5. Δεν αποτελεί ασυμβίβαστο η σύναψη σύμβασης αγοράς δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων, εφόσον η εκποίηση έχει γίνει ύστερα από πλειοδοτική δημοπρασία.

6. Δεν αποτελούν κώλυμα ή ασυμβίβαστο η ιδιότητα μέλους της διοίκησης και η ιδιότητα του υπαλλήλου δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών κοινής ωφέλειας, που συνδέονται με το Δήμο ή την Κοινότητα με σύμβαση που είναι σχετική με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους.

7. Το κώλυμα που προβλέπεται στις περιπτώσεις α' έως και γ' της παραγράφου 1 παύει να υπάρχει, αν τα πρόσωπα στα οποία συντρέχει παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημέρα της ανακηρύξεως των υποψηφίων. Η παραίτηση επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή στον ειρηνοδίκη ή στον πρόεδρο πρωτοδικών, ο οποίος την υποβάλλει άμεσα στην αρχή που είναι αρμόδια να την αποδεχθεί. Η παραίτηση θεωρείται ότι έχει γίνει δεκτή από την επίδοσή της και δεν μπορεί να ανακληθεί. Ειδικές διατάξεις που απαγορεύουν την υποβολή ή την αποδοχή της παραίτησης των προσώπων που προβλέπει η παράγραφος 1 ή που περιορίζουν το δικαίωμά τους να παραιτηθούν ή την αρμοδιότητα της αρχής να αποδεχθεί την παραίτησή τους δεν θίγονται από τις διατάξεις

αυτής της παραγράφου. Τα πρόσωπα της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 πρέπει επιπροσθέτως να μην έχουν υπηρετήσει στο Δήμο ή στην Κοινότητα που θα υποβάλουν υποψηφιότητα δύο (2) μήνες πριν τις εκλογές. Το πρώτο εδάφιο αυτής της παραγράφου δεν ισχύει για τους θρησκευτικούς λειτουργούς.

8. Δημόσιοι υπάλληλοι και υπάλληλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, εάν εκλεγούν δήμαρχοι, πρόεδροι Κοινοτήτων, δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι δεν μπορούν να ασκούν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης σε υπηρεσία που εδρεύει στο Δήμο ή στην Κοινότητα, στην οποία εξελέγησαν.

9. Δήμαρχοι, πρόεδροι Κοινοτήτων, δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι δημοτικών διαμερισμάτων, τοπικοί σύμβουλοι και πάρεδροι που αποδέχονται οποιοδήποτε από τα καθήκοντα ή τα έργα που συνιστούν ασυμβίβαστο ή αποκτούν δημοτικότητα σε άλλο Δήμο ή σε άλλη Κοινότητα εκπίπτουν αυτοδικαίως από το αξίωμά τους. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας με πράξη του διαπιστώνει την ύπαρξη του ασυμβίβαστου και την έκπτωση από το αξίωμα.

10. Υποψηφιότητα και στους δύο βαθμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν επιτρέπεται.

11. Σύμπτωση στο ίδιο πρόσωπο της ιδιότητας αιρετού οργάνου του πρώτου βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης και του δεύτερου βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποκλείεται.

Νομολογία

Ο αιτών Δήμαρχος, κατά τον κρίσιμο χρόνο της συνάψεως μεταξύ του Δήμου και της ανώνυμης εταιρείας δύο συμβάσεων προμήθειας συνολικής αξίας 18.845,93 ευρώ, ήταν μόνον απλός κάτοχος μετοχών της εν λόγω κεφαλαιουχικής εταιρείας. Τούτο και μόνο δεν αρκούσε για να συντρέξει στο πρόσωπό του το ασυμβίβαστο του άρθρου 47 παρ. 2 του ΔΚΚ (*ΠΔ 410/1995 και ήδη άρθρο 29 παρ. 3 του Ν. 3463/2006*). Και ναι μεν ο αιτών Δήμαρχος ήταν στο παρελθόν μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και διευθύνων σύμβουλος της ως άνω ανώνυμης εταιρείας, πλην τις ιδιότητες αυτές απέβαλε προ της συνάψεως των πιο πάνω συμβάσεων όταν υπέβαλε, σχετικώς, την παραίτησή του, δοθέντος ότι οι κατά τα άρθρα 7α και 7β του κωδικοποιημένου Ν. 2190/1920 διατυπώσεις δημοσιότητας αναφορικά με τη μεταβολή στη σύνθεση του Δ.Σ. ανώνυμης εταιρείας έχουν αποδεικτικό και όχι συστατικό χαρακτήρα (ΑΠ 724/2002, πρβλ. ΣτΕ 3936/1999). Επομένως, δεν συνέτρεχε στο πρόσωπο του αιτούντος ασυμβίβαστο, κατ' άρθρο 47 παρ. 2 του ΔΚΚ και ουχί νομίμως διαπιστώθηκε η έκπτωσή του από το αξίωμα του Δημάρχου. (ΣτΕ 1456/2006)

Οι ιδιότητες που αποτελούν κωλύματα εκλογιμότητας των βουλευτών ορίζονται ευθέως από το άρθρο 56 του Συντάγματος, μεταξύ δε αυτών περιλαμβάνεται και η ιδιότητα του προέδρου διοικητικού συμβουλίου ή διευθύνοντος συμβούλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή δημόσιας επιχείρησης (παρ. 1), ενώ οι ιδιότητες που αποτελούν κωλύματα εκλογιμότητας των δημοτικών και κοινοτικών αρχόντων ορίζονται στο άρθρο 47 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (*Σημ: ήδη άρθρο 29 του Ν. 3463/2006*) που εκδόθηκε κατ' επιταγή του άρθρου 102 παρ. 2 του Συντάγματος, μεταξύ δε αυτών δεν περιλαμβάνεται και η ιδιότητα του προέδρου διοικητικού συμβουλίου ή διευθύνοντος συμβούλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή δημόσιας επιχείρησης. Δεν είναι δε δυνατή η καθιέρωση της ανωτέρω ιδιότητας ως κωλύματος εκλογιμότητας και στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 56 του Συντάγματος που καθιερώνει το ανωτέρω κώλυμα για τους βουλευτές (παρ. 1), καθόσον η τελευταία αυτή συνταγματική διάταξη, ορίζοντας κατά τρόπο πλήρη και περιοριστικό τα κωλύματα εκλογιμότητας των βουλευτών, είναι ειδική διάταξη εξαιρετικού χαρακτήρα και δεν είναι, για το λόγο αυτό, δυνατό να τύχει ανάλογης εφαρμογής και στις εκλογές για την ανάδειξη των αρετών οργάνων των Ο.Τ.Α. Εξάλλου, η μη θέσπιση κωλύματος εκλογιμότητας και στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές για τους κατέχοντες την ανωτέρω ιδιότητα του προέδρου διοικητικού συμβουλίου ή διευθύνοντος συμβούλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου κλπ δεν παραβιάζει το άρθρο 102 του Συντάγματος, δεδομένου ότι το άρθρο αυτό δεν θέτει περιορισμούς στην άσκηση του δημοσίου πολιτικού δικαιώματος του εκλέγεσθαι, καταλείπει δε στον κοινό νομοθέτη τη θέσπιση των τυχόν κωλυμάτων εκλογιμότητας. Τέλος, η μη καθιέρωση της ως άνω ιδιότητας ως κωλύματος εκλογιμότητας και κατά την ανάδειξη δημοτικών και κοινοτικών αρχών δεν παραβιάζει ούτε την καθιερούμενη από τις ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 52 και 102 του Συντάγματος αρχή της ελεύθερης και ανόθευτης εκδήλωσης της λαϊκής θέλησης, ενόψει μάλιστα της στενής ερμηνείας των εν γένει διατάξεων περί κωλυμάτων εκλογιμότητας (βλ. ενδ. Α.Ε.Δ. 25/2001, 5, 15/2000, 4, 42/1991 και ΣτΕ 2430/2000, 4148, 4057/1999). Ο καθορισμός, άλλωστε, κωλυμάτων των βουλευτών αφενός και των δημοτικών και κοινοτικών αρχόντων αφετέρου γίνεται, σύμφωνα με τον συνταγματικό και τον κοινό νομοθέτη, βάσει των καθηκόντων που αντιστοιχούν σε καθένα από τα αξιώματα αυτά, τα οποία διαφοροποιούνται σημαντικά μεταξύ τους, ιδίως ως προς την φύση και την έκταση της άσκησης δημόσιας εξουσίας, ενώ, εξάλλου, η τυχόν (αποδεδειγμένη) εκμετάλλευση από τα πρόσωπα αυτά της ιδιότητας ή της συγκεκριμένης θέσης τους για τον επηρεασμό του φρονήματος των εκλογέων και την αλλοίωση, με αυτόν τον τρόπο, του εκλογικού αποτελέσματος, μπορεί να οδηγήσει σε ακύρωση της εκλογής, σύμφωνα με το άρθρο 259 παρ. 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999), επάγεται δε και ποινικές ευθύνες για τους υποψηφίους που επιδεικνύουν την ως άνω αθέμιτη συμπεριφορά, σύμφωνα με το άρθρο 70 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (*Σημ: ήδη άρθρο 49 του Ν. 3463/2006*) σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 103

του Π.Δ. 92/1994. (ΣτΕ 2166/2004, πρβλ. Α.Ε.Δ. 2/1995, ΣτΕ 3040, 595/2000)

Αν εκλεγεί δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος κάποιος που έχει κώλυμα εκλογιμότητας ή ανακηρύχθηκε υποψήφιος κατά παράβαση του νόμου, ενώ δεν έπρεπε για οποιοδήποτε λόγο να ανακηρυχθεί, κηρύσσεται άκυρη όχι η εκλογή του συνδυασμού στον οποίο ανήκε το συγκεκριμένο πρόσωπο που είχε κώλυμα εκλογιμότητας, αλλά μόνον η εκλογή του συγκεκριμένου προσώπου. (ΣτΕ 810/2004)

Υφίσταται κώλυμα εκλογιμότητας για εποχιακούς υπαλλήλους Δήμου με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, εφόσον κατείχαν την εν λόγω θέση κατά την διενέργεια των εκλογών. Αντίθετα για τους εποχιακούς υπαλλήλους εταιρείας του Δήμου δεν υφίσταται κώλυμα εκλογιμότητας, κατ' άρθρο 47 του Π.Δ.410/1995. (Σημ: ήδη άρθρο 29 του Ν. 3463/2006). Το κώλυμα εκλογιμότητας δεν έχει ως συνέπεια την ακύρωση της εκλογής στο σύνολο της, αλλά τα εν λόγω πρόσωπα εκπίπτουν αυτοδικαίως και ανακηρύσσονται οι επόμενοι υποψήφιοι του συνδυασμού αυτού. (ΣτΕ 378/2004)

Από τη διάταξη του άρθρου 241 του ν.1188/1981, με την οποία ρυθμίζεται η υπηρεσιακή κατάσταση των γενικών γραμματέων των Δήμων, συνάγεται ότι ο γενικός γραμματέας είναι μετακλητός υπάλληλος, ο οποίος διορίζεται και απολύεται από τον δήμαρχο, καταλαμβάνει θέση που προβλέπεται από τον Οργανισμό του οικείου Ο.Τ.Α., προΐσταται αμέσως μετά από τον δήμαρχο όλων των υπηρεσιών του οικείου Δήμου και προσυπογράφει τα υπογραφόμενα από αυτόν έγγραφα, υπόκειται δε ιεραρχικά και πειθαρχικά στον δήμαρχο, ο οποίος κατά νόμο είναι προϊστάμενος όλου του προσωπικού του Δήμου και αρμόδιος για την έκδοση πράξεων που αφορούν τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου. Εξάλλου, κατά την έννοια του άρθρου 47 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, (Σημ: ήδη άρθρο 29 του Ν. 3463/2006), στο κώλυμα του εδαφίου β' της παραγρ. 1, η οποία αναφέρεται γενικώς σε υπαλλήλους Ο.Τ.Α. και δεν διακρίνει σχετικώς, υπάγονται όχι μόνον οι μόνιμοι αλλά και οι μετακλητοί υπάλληλοι των Ο.Τ.Α, όπως είναι ο γενικός γραμματέας Δήμου, (Σημ: Το άρθρο 29 παρ. 1 του Ν. 3463/2006, θεσπίζει ρητώς πλέον κώλυμα εκλογιμότητας για το γενικό γραμματέα του Δήμου) γιατί και αυτός, όπως και οι μόνιμοι υπάλληλοι, μολοντί εξαιρείται από τη μονιμότητα (άρθρο 103 παρ. 5 Συντ.), προσλαμβάνεται για την πλήρωση ρητώς προβλεπομένης από το νόμο οργανικής θέσεως και αποκλειστικώς βάσει κανόνων δημοσίου δικαίου (πρβλ. ΑΕΔ 2/1990, 9, 14/1991, 52/1997), συντρέχει δε και γι' αυτόν ο ίδιος δικαιολογητικός λόγος που επιβάλλει τη θέσπιση του συγκεκριμένου κωλύματος, δηλαδή η προστασία του δημοσίου συμφέροντος από τον ψυχολογικό επηρεασμό που είναι δυνατόν να ασκήσουν στο εκλογικό σώμα πρόσωπα, τα οποία κατέχουν δημόσια θέση στο Δήμο ή την Κοινότητα όπου υπηρετούν (πρβλ. ΣτΕ 452/1988) και η αποφυγή της προπαρασκευής, με τον τρόπο αυτό, της σταδιοδρομίας τους ως δημοτικών αρχόντων. (ΣτΕ 117/2004)

Τα κωλύματα και ασυμβίβαστα των υποψηφίων στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές ορίζονται ειδικά στις διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, οι οποίες, ως εισάγουσες περιορισμούς στην άσκηση του πολιτικού δικαιώματος για εκλογή σε θέσεις οργάνων της τοπικής αυτοδιοικήσεως, είναι, επίσης, στενά ερμηνευτέες. **(ΣτΕ 3323/2003)**

Η συνέχιση μιας συμβατικής σχέσεως από τις προβλεπόμενες στην παρ. 2 του άρθρου 47 ΔΚΚ (Σημ. 29 παρ. 3 Ν. 3463/2006) και κατά την εγκατάσταση και ανάληψη των καθηκόντων των δημοτικών αρχών δημιουργεί ασυμβίβαστο για τον δημοτικό άρχοντα που εξακολουθεί να συνδέεται με τον οικείο Ο.Τ.Α., με τέτοια σύμβαση και επιφέρει την αυτοδίκαιη έκπτωση από το αξίωμά του με διαπιστωτική πράξη του αρμόδιου Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας. Η αρμοδιότητα αυτή του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας δεν επηρεάζεται από την προβλεπόμενη στο άρθρο 85 ΔΚΚ αρμοδιότητα του διοικητικού πρωτοδικείου να αποφασίζει και μετά την επικύρωση της εκλογής αν υπήρχε πριν από την εκλογή κώλυμα εκλογιμότητας προσώπου που έχει εκλεγεί δημοτικός άρχοντας, εφόσον αυτό δεν κρίθηκε κατά την εκδίκαση του κύρους της εκλογής, και τούτο γιατί η εν λόγω αρμοδιότητα του διοικητικού πρωτοδικείου, η οποία ασκείται μόνο μετά από σχετική αίτηση εκλογέα του οικείου Ο.Τ.Α., έχει ως αντικείμενο τη διαπίστωση της υπάρξεως κωλύματος εκλογιμότητας το οποίο, παρόλο ότι υπήρχε πριν από την εκλογή, δεν κρίθηκε κατά την εκδίκαση των ενστάσεων των εκλογέων κατά του κύρους της εκλογής, ενώ η κατά το άρθρο 50 του Π.Δ. 410/1995 (Σημ. ήδη άρθρο 29 παρ. 9 και 30 παρ. 2 του Ν. 3463/2006) αρμοδιότητα για τη διαπίστωση της υπάρξεως του ασυμβίβαστου και την έκπτωση από το αξίωμα προϋποθέτει τη συνέχιση της συνιστώσας το κώλυμα εκλογιμότητας συμβατικής σχέσεως και κατά την εγκατάσταση και την ανάληψη των καθηκόντων των δημοτικών αρχών, οπότε και ανακύπτει ασυμβίβαστο, ασκείται δε αυτεπαγγέλτως και για λόγους δημοσίου συμφέροντος από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας. **(ΣτΕ 1909/2002)**

Οι θρησκευτικοί λειτουργοί των γνωστών θρησκειών, στους οποίους συγκαταλέγονται και οι ιμάμηδες ως θρησκευτικοί λειτουργοί της μουσουλμανικής θρησκείας, έχουν κώλυμα εκλογιμότητας και δεν δύναται να εκλεγούν ή να είναι δήμαρχοι πρόεδροι Κοινοτήτων, δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι και πάρεδροι. Το κώλυμα δε εκλογιμότητας που θεσπίζει η παραπάνω διάταξη με βάση νόμιμα και αντικειμενικά κριτήρια, μεταξύ άλλων, για τους ιμάμηδες ως θρησκευτικούς λειτουργούς της μουσουλμανικής θρησκείας και για όσο χρόνο διατηρούν την ιδιότητά τους αυτή, αποτελεί θεμιτό περιορισμό τόσο του δικαιώματος του εκλέγεσθαι στις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών και κοινοτικών αρχών, που προστατεύεται από τα άρθρα 102 παρ. 2 και 5 παρ. 1 του Συντάγματος όσο και του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας, που προστατεύεται από το άρθρο 13 του Συντάγματος, εφόσον το κώλυμα αυτό αποβλέπει, για όσο χρόνο διαρκεί, στην προστασία του δημόσιου συμφέροντος, δηλαδή στην προστασία του ελεύθερου φρονήματος των εκλογέων - πιστών της μουσουλμανικής θρησκευτικής Κοινότητας, που δύναται να επηρεαστεί από τους ιμάμηδες

λόγω του στενότερου ψυχικού και πνευματικού δεσμού που τους συνδέει με αυτούς. (ΣτΕ 2661/1996, βλ. και ΣτΕ 3703/1995)

Κρίσιμος χρόνος για τη συνδρομή του κωλύματος είναι μόνο ο χρόνος υποβολής της δηλώσεως του συνδυασμού. Οι ενδιαφερόμενοι να εκλεγούν στις διοικήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως δεν μπορούν να είναι υποψήφιοι συγχρόνως και στους δύο βαθμούς, αλλά οφείλουν να επιλέξουν είτε τον πρώτο είτε τον δεύτερο βαθμό τοπικής αυτοδιοικήσεως. Από το χρόνο δε υποβολής υποψηφιότητας στον ένα από τους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως συντρέχει στο πρόσωπό τους περίπτωση κωλύματος παράλληλης υποψηφιότητας και στον άλλο βαθμό. (ΣτΕ 4546/1995)

Κοινοτικός υπάλληλος, ο οποίος υπέβαλε παραίτηση από τη θέση του, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 47 του Π.Δ. 410/1995 (Σημ: ήδη άρθρο 29 παρ. 7 του Ν. 3463/2006), πριν θέσει υποψηφιότητα ως Δήμαρχος στο Δήμο στον οποίο συνενώθηκε και η Κοινότητα όπου υπηρετούσε και ο οποίος στη συνέχεια προσήλθε ορισμένες φορές στην υπηρεσία του για να ενημερώσει τον διάδοχο του υπάλληλο, χωρίς να συναλλάσσεται με το κοινό, δεν θεωρείται, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, ότι συνέβαλε στον επηρεασμό του εκλογικού φρονήματος των ψηφοφόρων, κατά την έννοια του άρθρου 83 παρ. 1 Π.Δ. 410/1995. (ΔιοικΠρΘεσ. 20/1998)

Δεν υφίσταται κώλυμα εκλογιμότητας από αγροτική μίσθωση κοινοτικών αγρών, εφόσον οι μισθωτές των αγρών αυτών αποδεικνύουν την λήξη της μίσθωσης πριν από την ανακήρυξή τους ως υποψηφίων στις κοινοτικές εκλογές. (ΔιοικΠρΣερ. 230/1994)

Οι άμισθοι υποθηκοφύλακες δεν οφείλουν να παραιτηθούν για να θέσουν νομίμως υποψηφιότητα σε δημοτικές, κοινοτικές ή νομαρχιακές εκλογές ούτε για να ασκήσουν καθήκοντα αρετού άρχοντα, σε περίπτωση εκλογής τους, με μόνη εξαίρεση την εκλογή τους στο αξίωμα του Νομάρχη, για την άσκηση του οποίου προβλέπεται ότι τελούν σε αναστολή ασκήσεως των καθηκόντων του άμισθου υποθηκοφύλακα. (Γνωμ.ΕισΑ.Π. 3/1999)

Άρθρο 30

Ασυμβίβαστο εξαιτίας οφειλών

1. Δεν μπορούν να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι δημοτικού διαμερίσματος και τοπικοί σύμβουλοι όποιοι είναι, από οποιαδήποτε αιτία, οφειλέτες του Δήμου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου του ίδιου Δήμου, καθώς και της δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης και αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) και των δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων του Δήμου αυτού.

Δεν μπορούν να είναι πρόεδροι Κοινοτήτων, κοινοτικοί σύμβουλοι ή πάρεδροι πρόσωπα που είναι οφειλέτες της Κοινότητας.

2. Αν ένας οφειλέτης του Δήμου, των νομικών προσώπων της προη-

γούμενης παραγράφου ή της Κοινότητας, εκλεγεί δήμαρχος, πρόεδρος Κοινότητας, δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος, σύμβουλος δημοτικού διαμερισματος, τοπικός σύμβουλος ή πάρεδρος, οφείλει να εξοφλήσει την οφειλή του έως την ημέρα της εγκατάστασης των δημοτικών και κοινοτικών αρχών.

Αν τα προαναφερόμενα πρόσωπα γίνουν οφειλέτες του Δήμου, των ανωτέρω νομικών προσώπων ή της Κοινότητας μετά την εκλογή τους, οφείλουν να εξοφλήσουν την οφειλή τους μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών, αφότου κατέστη οριστική η βεβαίωση της οφειλής και έλαβαν γνώση αυτής ή σε περίπτωση άσκησης ενδίκων βοηθημάτων, αφότου εκδόθηκε τελεστική δικαστική απόφαση. Αν η εξόφληση δεν γίνει κατά τη διάρκεια της προθεσμίας αυτής, πλην της περίπτωσης διακανονισμού της οφειλής, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, εκπίπτουν αυτοδικαίως από το αξίωμά τους. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας με πράξη του διαπιστώνει την ύπαρξη του ασυμβίβαστου της προηγούμενης παραγράφου και την έκπτωση από το αξίωμα.

Νομοθεσία

Ν. 1069/1980 «Περί κινήτρων δια την ίδρυσην Επιχειρήσεων Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως». Βλ. παράρτημα αριθμ. 1

Νομολογία

Στην πράξη περί εκπτώσεως θα πρέπει να βεβαιώνεται ότι ο οφειλέτης είχε παραλάβει προ της εγκαταστάσεώς του ατομική ειδοποίηση για την βεβαιωθείσα ως απαιτητή οφειλή του (ΣτΕ 1713/1966). Στην προκειμένη περίπτωση δεν βεβαιώνεται τούτο ρητώς ούτε προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου. Αντιθέτως, μετά από σχετική αλληλογραφία με την ταμειακή υπηρεσία του Δήμου, αναφέρεται ότι η ταμειακή βεβαίωση των οφειλών του αιτούντος έλαβε χώρα με την έκδοση σχετικών καταλόγων, η δε ατομική ειδοποίηση εστάλη με απλή ταχυδρομική επιστολή, κατά πάγια ακολουθούμενη πρακτική για όλους τους οφειλέτες του Δήμου. Με τα δεδομένα αυτά, εφ' όσον ο αιτών δεν προκύπτει ότι παρέλαβε τις ατομικές ειδοποιήσεις, η προσβαλλόμενη πράξη εκπτώσεως παρίσταται πλημμελώς αιτιολογημένη και είναι ακυρωτέα. (ΣτΕ 1543/2006)

Οι οφειλές που καταλογίζονται σε δημοτικό ή κοινοτικό άρχοντα λόγω της μη σύννομης άσκησης των καθηκόντων του δεν εμπíπτουν στην έννοια των οφειλών, οι οποίες επισύρουν αυτοδικαίως το διοικητικό μέτρο της έκπτωσης. Εφόσον ήθελε θεωρηθεί ότι ο δημοτικός ή κοινοτικός άρχοντας, κατά την άσκηση των καθηκόντων του, από δόλο ή βαρεία αμέλεια διαχειρίστηκε πλημμε-

λώς χρήματα σε βάρος του Δήμου ή της Κοινότητας πρέπει να διωχθεί πειθαρχικά, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΚΚ, και εφόσον διαπιστωθεί, με τις εγγυήσεις και τη διαδικασία που προβλέπουν οι διατάξεις αυτές, ότι έχει πράγματι διαπράξει αντίστοιχα πειθαρχικά παραπτώματα, μπορεί να του επιβληθούν οι πειθαρχικές ποινές της αργίας ή της έκπτωσης, εντός του πλαισίου που προσδιορίζεται από τη διάταξη του άρθρου 102 παρ. 4 του Συντάγματος. (ΣτΕ 2178/2002)

Από το συνδυασμό των προαναφερθεισών διατάξεων (άρθρο 21 - 22 Ν.Δ. 318/1969, άρθρο 41 του Ν.Δ. 4260/1962) συνάγεται ότι, ειδικώς, για τον Πρόεδρο της Κοινότητας, ο οποίος υπογράφει σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 1 του Ν.Δ. 318/1969, τους βεβαιωτικούς καταλόγους των οφειλετών της Κοινότητας από φόρους, τέλη ή δικαιώματα υπέρ αυτής, δεν απαιτείται, προκειμένου να εφαρμοστούν οι περί έκπτωσης διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 48 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, (Σημ: άρθρο 30 του Ν. 3463/2006), να έχουν γίνει προς αυτόν οι κοινοποιήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 22 του πιο πάνω Ν.Δ. Και τούτο διότι, ο Πρόεδρος Κοινότητας οφείλει, επιδεικνύοντας την προσήκουσα λόγω του αξιώματός του ηθική ευαισθησία και επιμέλεια περί την τακτοποίηση των οικονομικών υποχρεώσεών του προς την Κοινότητα, να σπεύσει εξ ιδίας πρωτοβουλίας να εξοφλήσει, εντός των προθεσμιών που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 48 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, τις ιδιωτικές οφειλές του από φόρους, τέλη ή δικαιώματα κ.λ.π. προς την Κοινότητα, δεδομένου ότι αυτός γνωρίζει την ύπαρξή τους από τη σχετική εγγραφή στον οικείο βεβαιωτικό κατάλογο που ο ίδιος υπογράφει (βλ. ΣτΕ 2445/1966) και, συνεπώς, τις αποδέχεται. Περαιτέρω, οι προαναφερθείσες διατάξεις, με το ανωτέρω περιεχόμενό τους, δεν δύναται να θεωρηθεί ότι παραβιάζουν την αρχή της ισότητας υπό την έννοια της εισαγωγής άνισης μεταχείρισης των Δημάρχων και των Προέδρων των Κοινοτήτων έναντι των λοιπών οφειλετών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ούτε και τις κατοχυρούσες τον θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης και το αιρετό των δημοτικών και κοινοτικών αρχών διατάξεις του άρθρου 102 του Συντάγματος, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι οι Δήμαρχοι και οι Πρόεδροι των Κοινοτήτων ως εκ του αξιώματος το οποίο κατέχουν στον οικείο Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των ιδιαίτερων αρμοδιοτήτων που τους απονέμονται από το νόμο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι τελούν υπό τις ίδιες συνθήκες με τους λοιπούς οφειλέτες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. (ΣτΕ 2074/2002, βλ. και ΣτΕ 422/2002)

Άρθρο 31

Επαγγελματική δραστηριότητα του δημάρχου

Ο δήμαρχος μπορεί να ασκεί την επαγγελματική του δραστηριότητα, εφόσον δεν παρακωλύεται η πλήρης εκτέλεση των δημαρχιακών του καθηκόντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄
ΕΦΟΡΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ
ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ

Άρθρο 32

Αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής
και έφοροι των αντιπροσώπων

1. Έφορος των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής είναι ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται ο Δήμος ή η Κοινότητα. Αυτός διορίζει σε κάθε εκλογικό τμήμα της περιφέρειας του πρωτοδικείου τον αντιπρόσωπο της δικαστικής αρχής δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία.

2. Αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής διορίζονται:

α) Οι πρωτοδικές και αντεισαγγελείς πρωτοδικών, καθώς και οι αντίστοιχοι πάρεδροι.

β) Οι εισηγητές και οι δόκιμοι εισηγητές του Συμβουλίου της Επικρατείας.

γ) Οι πρωτοδικές και οι πάρεδροι των διοικητικών πρωτοδικείων.

δ) Οι εισηγητές και οι δόκιμοι εισηγητές του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ε) Οι ειρηνοδικές και οι πταισματοδικές.

στ) Οι σπουδαστές της Εθνικής Σχολής Δικαστών.

ζ) Οι Δικαστικοί Αντιπρόσωποι του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

η) Οι δικηγόροι.

θ) Οι ασκούμενοι δικηγόροι και οι υπάλληλοι με βαθμό Α΄ και Β΄ της γραμματείας του Συμβουλίου της Επικρατείας και όλων των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων και των εισαγγελιών αυτών, των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και της Γενικής Επιτροπείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, καθώς και των έμμισθων υποθηκοφυλακείων.

ι) Οι συμβολαιογράφοι.

ια) Οι έμμισθοι και άμισθοι υποθηκοφύλακες.

ιβ) Οι Επιμελητές Ανηλίκων με βαθμό Α΄ και Β΄ των Δικαστηρίων Ανηλίκων της Χώρας και οι υπάλληλοι με βαθμό Α΄ και Β΄ της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

3. Αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής δεν μπορεί να διοριστεί όποιος έχει υπερβεί το 67ο έτος της ηλικίας του.

4. Σε περιπτώσεις εξαιρετικής ανάγκης ο διορισμός αντιπροσώπων

της δικαστικής αρχής μπορεί να γίνει και έως την πέμπτη ημέρα πριν από την ψηφοφορία.

5. Αν τα πρόσωπα που ορίζονται στις παραγράφους 2 και 4 του παρόντος δεν επαρκούν, ο έφορος ζητά από τον πρόεδρο πρωτοδικείου του κράτους, κατά προτίμηση του πλησιέστερου, να διορίσει ως αντιπροσώπους δικηγόρους και συμβολαιογράφους που υπηρετούν στην περιφέρεια του πρωτοδικείου.

Αν τα πρόσωπα που ορίζονται για να διορισθούν ως αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής, σύμφωνα με τα ανωτέρω δεν επαρκούν, ο έφορος των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής μπορεί να διορίσει για συμπλήρωση του απαιτούμενου αριθμού, μόνιμους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους ή μόνιμους υπαλλήλους της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, που είναι πτυχιούχοι Νομικής με βαθμό τουλάχιστον Β΄ ή πτυχιούχοι άλλων σχολών, και οι οποίοι κατέχουν θέση προϊσταμένου, τουλάχιστον τμήματος, αρκεί να μην υπηρετούν σε υπηρεσία εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου ή της Κοινότητας, σε εκλογικό τμήμα του οποίου διορίζονται.

6. Για την εφαρμογή των ανωτέρω οι Γενικοί Γραμματείς Περιφερειών αποστέλλουν στους εφόρους των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής, προέδρους των Πρωτοδικείων, ονομαστικές καταστάσεις όλων των μόνιμων δημοσίων πολιτικών υπαλλήλων της περιφέρειάς τους, των μόνιμων υπαλλήλων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, που μπορούν, σύμφωνα με τα ανωτέρω, να διοριστούν αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής. Για όσους υπηρετούν σε υπηρεσίες υπουργείων, κεντρικές ή περιφερειακές, οι καταστάσεις συντάσσονται από την αρμόδια κεντρική υπηρεσία κάθε υπουργείου και αποστέλλονται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (Διεύθυνση Εκλογών).

Οι καταστάσεις αυτές πρέπει να έχουν περιέλθει στους αποδέκτες οπωσδήποτε δεκαπέντε (15) ημέρες πριν από τη διενέργεια της ψηφοφορίας.

7. Οι δικηγόροι που είναι βουλευτές, καθώς και αυτοί που έχουν ανακηρυχθεί υποψήφιοι, δεν διορίζονται αντιπρόσωποι.

8. Οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής δεν ψηφίζουν, αν δεν είναι γραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο του Δήμου ή της Κοινότητας όπου ασκούν τα καθήκοντά τους.

9. Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη των εφορευτικών επιτροπών κληρώνονται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών, δεκαπέντε (15) ημέρες πριν από τη διενέργεια της

ψηφοφορίας. Σε περίπτωση ματαιώσης κατά το άρθρο 48 ή επανάληψης της ψηφοφορίας κατά το άρθρο 59 οι εκλογές διεξάγονται με τα ίδια μέλη των εφορευτικών επιτροπών.

Άρθρο 33

Αποζημίωση των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής

Η ημερήσια αποζημίωση, οι ημέρες για τις οποίες παρέχεται και τα οδοιπορικά έξοδα των αντιπροσώπων ορίζονται και καταβάλλονται σύμφωνα με τις σχετικές ρυθμίσεις για τις βουλευτικές εκλογές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ – ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

Άρθρο 34

Υποψηφιότητες

1. Η εκλογή του δημάρχου, του προέδρου της Κοινότητας, των δημοτικών και κοινοτικών συμβούλων, των συμβούλων του δημοτικού διαμερισματος, των τοπικών συμβούλων και του παρέδρου, γίνεται κατά συνδυασμούς.

Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται.

2. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει:

α. Έναν υποψήφιο δήμαρχο ή πρόεδρο Κοινότητας.

β. Υποψήφιους δημοτικούς ή κοινοτικούς συμβούλους.

Ο αριθμός των υποψήφιων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με τον αριθμό των μελών που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 19 για τους Δήμους και του άρθρου 20 για τις Κοινότητες, μπορεί δε να αυξηθεί έως το πενήντα τοις εκατό (50%) του αριθμού αυτού. Η ίδια αύξηση μπορεί να γίνει και στον αριθμό των υποψήφιων συμβούλων των δημοτικών διαμερισμάτων. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω.

γ. Σε κάθε συνδυασμό υποψηφίων δημοτικών συμβούλων μπορεί να περιλαμβάνονται μέχρι δύο (2) υποψήφιοι, οι οποίοι διετέλεσαν αιρετοί για τρεις περιόδους στο αξίωμα του δημάρχου ή για μία περίοδο στο αξίωμα του δημάρχου και τρεις περιόδους σε εκείνο του προέδρου Κοινότητας σε οποιονδήποτε Δήμο ή Κοινότητα του ίδιου νομού.

Για τους ανωτέρω υποψήφιους δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης. Αν σημειωθεί, δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου.

δ. Υποψήφιους συμβούλους του δημοτικού διαμερίσματος. Ο αριθμός των υποψήφιων συμβούλων του κάθε δημοτικού διαμερίσματος είναι ίσος τουλάχιστον με τον αριθμό των μελών του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος, με δυνατότητα προσαύξησης, σύμφωνα με την περίπτωση β' αυτής της παραγράφου.

ε. Υποψήφιους τοπικούς συμβούλους. Ο αριθμός των υποψήφιων συμβούλων για κάθε τοπικό συμβούλιο, είναι επτά (7) για τα επταμελή, πέντε (5) για τα πενταμελή και τρεις (3) για τα τριμελή και μπορεί να αυξηθεί έως εννέα (9), επτά (7) και τέσσερα (4), αντιστοίχως.

στ. Υποψήφιους παρέδρους. Ο αριθμός των υποψήφιων παρέδρων για κάθε τοπικό διαμέρισμα Κοινότητας ορίζεται μέχρι δύο (2).

3. Ο αριθμός των υποψήφιων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων, συμβούλων δημοτικού διαμερίσματος και τοπικών συμβούλων από κάθε φύλο πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό ίσο τουλάχιστον με το ένα τρίτο ($1/3$) του αριθμού των υποψήφιων συμβούλων. Το ποσοστό αυτό υπολογίζεται διακεκριμένα για τα δημοτικά συμβούλια και για τα συμβούλια των δημοτικών διαμερισμάτων, με βάση τον αριθμό των συμβούλων, όπως αυτός προβλέπεται στα άρθρα 19 παρ. 2 και 21 παρ. 2. Ομοίως υπολογίζεται και για τα κοινοτικά συμβούλια, σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 2. Ειδικά για τους υποψήφιους τοπικούς συμβούλους το ποσοστό του ενός τρίτου ($1/3$) υπολογίζεται επί του συνολικού αριθμού των υποψήφιων της κατηγορίας αυτής που περιλαμβάνονται σε κάθε συνδυασμό. Ο συνολικός αριθμός των υποψήφιων των συνδυασμών, που αντιστοιχεί στο ένα τρίτο ($1/3$), όπως αυτό έχει υπολογιστεί κατά τα ανωτέρω εδάφια, αρκεί να υφίσταται για το σύνολο των υποψηφίων κάθε συνδυασμού, χωρίς να είναι αναγκαίο να επιμερίζεται ισομερώς σε καθεμία από τις ανωτέρω κατηγορίες υποψήφιων. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω.

4. Υποψηφιότητα από το ίδιο πρόσωπο και για την εκλογή του ως δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας, ως μέλους δημοτικού συμβουλίου, ως μέλους άλλου τοπικού συμβουλίου και ως παρέδρου δεν επιτρέπεται.

5. Κανείς δεν μπορεί να μετέχει σε περισσότερους από έναν συνδυασμούς.

Νομολογία

Η υπέρβαση του ανωτάτου αριθμού των υποψηφίων δημοτικών ή τοπικών συμβούλων δεν συνεπάγεται, καθ' εαυτή, το απαράδεκτο της δηλώσεως καταρτί-

σεως του συνδυασμού και την εντεύθεν ακρότητα της συμμετοχής του ανακηρυχθέντος ως υποψηφίου συνδυασμού στις εκλογές, αλλά συνιστά παράβαση νόμου και νομική πλημμέλεια της εκλογής, η οποία μπορεί να οδηγήσει στην ακύρωση της εκλογής, μόνον εφόσον το διοικητικό δικαστήριο κρίνει ότι η πλημμέλεια αυτή ήταν δυνατόν να ασκήσει επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα. Οι διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, οι οποίες ορίζουν ότι το διοικητικό δικαστήριο ακυρώνει την εκλογή, μόνον εφόσον κρίνει ότι η διαπιστωθείσα νομική ή ουσιαστική πλημμέλεια ήταν δυνατόν να ασκήσει επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα, δεν αντίκεινται στο Σύνταγμα. (ΣτΕ 190/2004)

Συνταγματικές οι διατάξεις των άρθρων 54 παρ. 3 και 55 παρ. 6 του Π.Δ. 410/1995, όπως προστέθηκαν με το άρθρο 75 του Ν. 2910/2001. (Σημ: *ήδη άρθρα 34 παρ. 3 και 35 παρ. 6 του Ν. 3463/2006*). Ο νομοθέτης, αφού επιβεβαίωσε το κατά κοινή πείρα άλλωστε γνωστό γεγονός, ότι οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται στα αιρετά όργανα των Ο.Τ.Α., θέσπισε, κατά το μέρος που καθιερώνει ποσόστωση υπέρ των γυναικών, θετικό μέτρο υπέρ των γυναικών κατ' εφαρμογή του άρθρου 116 παρ. 2 του Συντάγματος, με σκοπό να πραγματοποιηθεί μια πραγματική ισότητα των δύο φύλων κατά την πρόσβαση στα αιρετά αξιώματα του δημοτικού συμβουλίου και του τοπικού συμβουλίου. (ΣτΕ 3185/2003)

Κατά την έννοια της διάταξης της παρ.1 του άρθρου 5 του Συντάγματος, το δικαίωμα της συμμετοχής του πολίτη στην πολιτική ζωή της Χώρας περιλαμβάνει τη δυνατότητά του, αφενός να εκλέγει τους αντιπροσώπους του στο Κοινοβούλιο καθώς και τους αντιπροσώπους του στα δημοτικά, κοινοτικά και τοπικά συμβούλια, αφετέρου δε να εκθέτει ο ίδιος υποψηφιότητα, εφόσον βεβαίως και στις δύο περιπτώσεις συντρέχουν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από τα σχετικά άρθρα του Συντάγματος και τη λοιπή νομοθεσία. Η παραπάνω συνταγματική διάταξη ισχύει και εφαρμόζεται και για την εκλογή δημοτικών, κοινοτικών και τοπικών αντιπροσώπων, δεδομένου ότι η εκλογή αυτή ανάγεται στην εν γένει πολιτική ζωή της Χώρας. Εξάλλου, ο τρόπος της συμμετοχής στην πολιτική ζωή, στο μέτρο που δεν ρυθμίζεται από το Σύνταγμα, επαφίεται στον κοινό νομοθέτη (άρθρο 51 παρ. 3, 54 παρ.1 και 102 παρ. 2 Συντάγματος), ο οποίος, όμως, δεν μπορεί να θεσπίσει διατάξεις που αναιρούν το πιο πάνω δικαίωμα του πολίτη για τη συμμετοχή του στην πολιτική ζωή της Χώρας. Ο συντακτικός νομοθέτης θέλησε να επιτρέψει τη θέσπιση θετικών μέτρων κάθε μορφής και σε όλους τους τομείς δράσης των δύο φύλων, δηλαδή τόσο στους τομείς των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, όσο και στο τομέα των πολιτικών δικαιωμάτων, υπό την αυτονόητη προϋπόθεση ότι τα θεσπιζόμενα θετικά μέτρα δεν συνεπάγονται υπέρμετρους περιορισμούς που θίγουν τον πυρήνα των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων στα οποία αφορούν. (ΣτΕ 2833/2003, **πρβλ.** ΣτΕ 3156, 3160/2000, ΑΕΔ 35/1985,13/1997)

Το άρθρο 54 παρ. 1 του Π.Δ. 410/1995 (Σημ: *άρθρο 34 παρ. 1 του Ν. 3463/2006*), δεν αντιβαίνει στο άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος, διότι ο οριζόμενος απ' αυτές τρόπος εκλογής κατά συνδυασμούς, περιορίζει, αλλά δεν αναιρεί το σχετικό εκ της συνταγματικής αυτής διατάξεως δικαίωμα, αφού παρέχει

στον πολίτη την δυνατότητα συμμετοχής του στην πολιτική ζωή της χώρας, τόσο υπό την μορφή της εκλογής του δημάρχου, του προέδρου της Κοινότητας και των δημοτικών και κοινοτικών συμβούλων, το οποίο δικαίωμα δεν αναιρείται από την έλλειψη δυνατότητας του εκλογέα να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ μεμονωμένου υποψηφίου, όσο και υπό την μορφή της δικής του δυνατότητας να θέσει υποψηφιότητα δημάρχου, προέδρου Κοινότητας ή δημοτικού και κοινοτικού συμβούλου, αφού αυτός που επιθυμεί να υποβάλει υποψηφιότητα και δεν γίνεται δεκτός από κάποιο συνδυασμό μπορεί να καταρτίσει ο ίδιος ελεύθερος συνδυασμό και να ζητήσει την ψήφο των εκλογέων. Εξάλλου, ο ανωτέρω περιορισμός του δικαιώματος συμμετοχής του πολίτη στην πολιτική ζωή της χώρας, που καθιερώνεται με τις διατάξεις του ανωτέρω άρθρου 54 παρ. 1 του Π.Δ. 410/1995, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 72 επ. του ίδιου Π.Δ., δικαιολογείται από την φύση και τον σκοπό της συγκεκριμένης εκλογής. Σκοπός δε των διατάξεων του νόμου αυτού είναι η ανάδειξη οργάνων διοίκησης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η εύρυθμη και αποδοτική λειτουργία των οποίων εξυπηρετείται καλύτερα με τον ανωτέρω τρόπο εκλογής κατά συνδυασμούς, δεδομένου ότι οι υποψήφιοι ενός συνδυασμού έχουν κατά κανόνα κοινό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση των τοπικής φύσεως ζητημάτων και προβλημάτων και μπορούν να συνεργαστούν για την πραγματοποίησή του. (ΣτΕ 3156/2000)

Άρθρο 35

Κατάρτιση συνδυασμών

1.α) Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση, που υπογράφουν όλοι οι υποψήφιοι που τον αποτελούν.

Στη δήλωση του συνδυασμού, στην οποία πρέπει να αναγράφεται ρητά και το πατρώνυμο των υποψηφίων, η σειρά των υποψηφίων καθορίζεται με τον εξής τρόπο:

α1. Πρώτο γράφεται το επώνυμο και το όνομα του υποψηφίου δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας.

α2. Ακολουθούν τα ονοματεπώνυμα των υποψηφίων της περίπτωσης γ' της παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου με την παράπλευρη σημείωση («χωρίς σταυρό προτίμησης») και έπονται με αλφαβητική σειρά, τα επώνυμα και ονόματα των λοιπών υποψηφίων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων του συνδυασμού.

α3. Μετά τα επώνυμα και τα ονόματα του υποψηφίου δημάρχου και των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, αναγράφεται με αλφαβητική σειρά το επώνυμο και το όνομα των υποψηφίων μελών του συμβουλίου του πρώτου δημοτικού διαμερίσματος. Κατά τον ίδιο τρόπο αναγράφο-

νται στη συνέχεια τα επώνυμα και ονόματα των υποψήφιων μελών του συμβουλίου, καθενός από τα λοιπά δημοτικά διαμερίσματα (δευτέρου, τρίτου κ.λπ.).

α4. Μετά τα επώνυμα και τα ονόματα του υποψήφιου δημάρχου και των υποψήφιων δημοτικών συμβούλων και κάτω από την ονομασία του τοπικού συμβουλίου, αναγράφεται με αλφαβητική σειρά το επώνυμο και το όνομα των υποψήφιων μελών του κάθε τοπικού συμβουλίου. Τα τοπικά συμβούλια αναγράφονται επίσης με την αλφαβητική σειρά της ονομασίας τους.

α5. Μετά τα επώνυμα και τα ονόματα του υποψήφιου προέδρου της Κοινότητας και των υποψήφιων κοινοτικών συμβούλων και κάτω από την ονομασία του τοπικού διαμερίσματος αναγράφονται με αλφαβητική σειρά τα επώνυμα και τα ονόματα των υποψήφιων παρέδρων.

Η δήλωση του συνδυασμού είναι νόμιμη:

i) Αν περιλαμβάνονται σε αυτήν υποψήφιοι τουλάχιστον για το τριάντα τοις εκατό (30%) του συνόλου των επταμελών και πενταμελών τοπικών συμβουλίων του Δήμου και το τριάντα τοις εκατό (30%) του συνόλου των τριμελών. Το τυχόν κλάσμα που προκύπτει παραλείπεται.

ii) Αν οι υποψήφιοι τοπικοί σύμβουλοι δεν είναι λιγότεροι από τέσσερις (4) για τα επταμελή και από τρεις (3) για τα πενταμελή και τριμελή τοπικά συμβούλια.

iii) Αν δεν περιλαμβάνονται σε αυτήν υποψήφιοι πάρεδροι για όλα τα τοπικά διαμερίσματα.

Η μη ύπαρξη υποψήφιων συμβούλων για τα δημοτικά διαμερίσματα δεν επηρεάζει τη νομιμότητα της δήλωσης του οικείου συνδυασμού.

β) Για τις γυναίκες μπορεί να χρησιμοποιηθεί, πέραν του ονοματεπώνυμου με το οποίο είναι γραμμένες στην οικογενειακή τους μερίδα, το οποίο λαμβάνεται υπόψη κατά την αλφαβητική αναγραφή των υποψήφιων στη δήλωση κατάρτισης συνδυασμού, ως δεύτερο επώνυμο:

β1. το επώνυμο του συζύγου τους, στην περίπτωση που στην οικογενειακή τους μερίδα είναι γραμμένες με το πατρικό τους επώνυμο και

β2. το πατρικό τους επώνυμο, στην περίπτωση που στην οικογενειακή τους μερίδα είναι γραμμένες με το επώνυμο του συζύγου τους.

γ) Δίπλα ή κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου ή του υποψήφιου προέδρου της Κοινότητας γράφονται οι αντίστοιχες ενδείξεις. Αν λείπουν οι ενδείξεις αυτές στους συνδυασμούς των Δήμων, όποιος είναι γραμμένος πρώτος θεωρείται «υποψήφιος δήμαρχος» και στους συνδυασμούς των Κοινοτήτων, όποιος είναι γραμμένος πρώτος θεωρεί-

ται «υποψήφιος πρόεδρος της Κοινότητας».

2. Η δήλωση μπορεί να υποβληθεί και από έναν από τους υποψήφιους που περιλαμβάνονται σε αυτήν ή από τρεις (3) τουλάχιστον εκλογείς που είναι γραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο του Δήμου ή της Κοινότητας.

Στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται γραπτή αποδοχή κάθε προσώπου που προτείνεται με τη δήλωση.

3. Στη δήλωση επισυνάπτεται για κάθε υποψήφιο του συνδυασμού:

α) Πιστοποιητικό εγγραφής στο δημοτολόγιο του Δήμου ή της Κοινότητας, όπου είναι υποψήφιος.

β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψήφιου ότι δεν έχει στερηθεί κανένα πολιτικό του δικαίωμα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 29.

γ) Αποδεικτικό είσπραξης Δ.Ο.Υ., από το οποίο προκύπτει ότι κάθε υποψήφιος δήμαρχος, δημοτικός σύμβουλος και σύμβουλος δημοτικού διαμερίσματος, πρόεδρος Κοινότητας και κοινοτικός σύμβουλος έχει καταθέσει υπέρ του Δημοσίου, αντίστοιχα, το ποσό των εκατό ευρώ (100 €), πενήντα ευρώ (50 €), πενήντα ευρώ (50 €) και τριάντα ευρώ (30 €). Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να γίνει αναπροσαρμογή των ποσών αυτών. Αντίστοιχο αποδεικτικό Δ.Ο.Υ. δεν απαιτείται προκειμένου για Κοινότητες που έχουν πληθυσμό έως χίλιους (1.000) κατοίκους, καθώς και σε περίπτωση υποψηφιότητας για το αξίωμα του μέλους του τοπικού συμβουλίου και του παρέδρου.

δ) Υπεύθυνη δήλωση του υποψήφιου συμβούλου του δημοτικού διαμερίσματος ότι είναι κάτοικος της περιφέρειας του δημοτικού διαμερίσματος για το οποίο είναι υποψήφιος.

4. Η δήλωση επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία των προσώπων που την υποβάλλουν ή ενός εκλογέα δημότη ή παραδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου, αν πρόκειται για Δήμο και στον ειρηνοδίκη, αν πρόκειται για Κοινότητα, είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες, πριν από την ψηφοφορία.

Έως τη λήξη αυτής της προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψήφιων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση του υποψήφιου δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας. Στη δήλωση αυτή επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπει η προηγούμενη παράγραφος, καθώς και γραπτή αποδοχή

του προσώπου, που προτείνεται. Μετά τη λήξη της εικοσαήμερης προθεσμίας, που απαιτείται για την επίδοση ή την παράδοση στο αρμόδιο δικαστήριο, καμία μεταβολή της δηλώσεως δεν επιτρέπεται, εκτός από την αντικατάσταση προσώπων που πέθαναν, σύμφωνα με το άρθρο 38.

5. Στη δήλωση μπορεί να ορίζεται όνομα και έμβλημα του συνδυασμού. Απαγορεύεται να ορίζεται ή να χρησιμοποιείται ως όνομα ή ως έμβλημα σύμβολο θρησκευτικής λατρείας, η σημαία ή άλλο παρόμοιο σύμβολο κράτους ή σημείο ιδιαίτερης ευλάβειας, στέμμα, όνομα ή έμβλημα πολιτικής οργάνωσης, φωτογραφία προσώπου, που περιλαμβάνεται στο συνδυασμό, έμβλημα κράτους, που ίσχυε παλαιότερα ή ισχύει ακόμη, καθώς και συμβόλων ή εμβλημάτων του δικτατορικού καθεστώτος της 21ης Απριλίου 1967 ή φωτογραφιών προσώπων που έχουν καταδικαστεί για τη συμμετοχή τους σε αυτό.

Αν γίνουν περισσότερες δηλώσεις με το ίδιο όνομα ή έμβλημα, δικαίωμα χρήσης έχει όποιος το έχει δηλώσει πρώτος. Αν γίνει παράβαση των διατάξεων αυτής της παραγράφου και η παράβαση βεβαιωθεί από το αρμόδιο δικαστήριο, η δήλωση είναι απαράδεκτη.

6. Αν δεν έχει τηρηθεί κάποια από τις διατυπώσεις ή δεν υπάρχει κάποια από τις προϋποθέσεις ή κάποιο από τα στοιχεία που προβλέπουν οι παράγραφοι 1, 2 και 3 και αυτό βεβαιωθεί από το δικαστήριο, η δήλωση είναι απαράδεκτη. Ειδικότερα, αν έχει συνταχθεί η δήλωση του συνδυασμού που προβλέπει η παράγραφος 1, με διαφορετικό τρόπο, δεν είναι απαράδεκτη, εφόσον περιλαμβάνει ρητή δήλωση που ορίζει τον υποψήφιο δήμαρχο ή πρόεδρο Κοινότητας, καθώς και τους υποψήφιους συμβούλους χωρίς σταυρό προτίμησης. Απαράδεκτη είναι και η εκπρόθεσμη δήλωση, καθώς και η δήλωση που περιλαμβάνει λιγότερους υποψήφιους από τα ελάχιστα όρια των παραγράφων 2 περιπτώσεις α', β' και δ' και 3 του άρθρου 34.

Νομολογία

Δεν προέκυψε από κανένα στοιχείο ότι τα πρώτα (με έμβλημα τη φωτογραφία) ψηφοδέλτια κυκλοφόρησαν ευρέως μεταξύ των ψηφοφόρων πριν από την ψηφοφορία, αλλά τόσο κατά την αρχική όσο και την επαναληπτική ψηφοφορία χρησιμοποιήθηκαν από τους ψηφοφόρους ψηφοδέλτια του συνδυασμού του αναιρεσιβλήτου με έμβλημα μόνον το σχήμα “V”. Λαμβανομένης υπόψη και της μεγάλης με τα σημερινά δεδομένα ανάπτυξης των μέσων επικοινωνίας και του γεγονότος ότι ο αναιρεσιβλήτος λόγω προηγούμενης θητείας του ως δήμαρχος ήταν ευρύτατα γνωστός στην πόλη, η αρχική ανακήρυξη δεν επηρέασε τη βούληση των εκλογέων ούτε μετέβαλε το αποτέλεσμα των εκλογών, το οποίο θα

ήταν το ίδιο και αν δεν είχαν μεσολαβήσει οι σχετικές με τη δήλωση του συνδυασμού παρατυπίες. Επομένως, το δικαστήριο της ουσίας νομίμως και επαρκώς αιτιολόγησε την ανέλεγκτη κατ' αναίρεση ουσιαστική κρίση του ότι η συγκεκριμένη παράβαση των διατάξεων περί την ανακήρυξη του συνδυασμού του αναρροισβλήτου δεν δημιουργεί αμφιβολίες για το συνολικό αποτέλεσμα της ψηφοφορίας και δεν μπορεί να οδηγήσει σε ακύρωση της εκλογής. (ΣτΕ 2283/1995)

Παράλειψη αναγραφής στο ψηφοδέλτιο της λέξης “υποψήφιος”. Η παράλειψη αυτή αποτελεί μεν παρέκκλιση, δεν εμπίπτει όμως στους περιοριστικούς αναφερόμενους λόγους ακρότητας των ψηφοδελτίων, εκτός εάν η παράλειψη της εν λόγω λέξεως μπορεί να θεωρηθεί, κατά την κοινή πείρα, ως πρόσφορος τρόπος επηρεασμού του εκλογικού φρονήματος των ψηφοφόρων. (ΔιοικΕφΘεσ. 21/1999)

Πάσχει ακυρότητα η απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, με την οποία το Δικαστήριο αυτό (που είχε αρχικώς κηρύξει απαράδεκτη τη δήλωση κατάρτισης - υποψηφιότητας συνδυασμού στις δημοτικές εκλογές, λόγω μη υπογραφής της από όλους τους υποψηφίους δημοτικούς σύμβουλους), αποδέχθηκε “αίτηση θεραπείας” των ενδιαφερομένων και προέβη στην ανακήρυξή τους, με την αιτιολογία ότι από προφανή παραδρομή παρέλειψαν να θέσουν τις υπογραφές τους στην κατατεθείσα στο Δικαστήριο δήλωση υποψηφιότητας και ότι για τη βούληση τους αυτή (που δηλώθηκε, εκπροθέσμως, μετά την αίτηση θεραπείας και στο Δικαστήριο) δεν γεννάται αμφιβολία, εφόσον είχαν κατατεθεί οι σχετικές υπεύθυνες δηλώσεις του άρθ. 55 παρ. 3 περίπτ. β του Π.Δ. 410/1995. Συνεπώς, εξαιτίας της παράνομης συμμετοχής του συνδυασμού αυτού στις δημοτικές εκλογές, γεννάται αμφιβολία περί το εκλογικό αποτέλεσμα, επιβάλλουσα την ακύρωσή του και την επανάληψη της εκλογής. (ΔιοικΠρΘεσ. 129/1998)

Δεν αντίκειται στο Σύνταγμα η διάταξη του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα που απαγορεύει να χρησιμοποιείται ως έμβλημα συνδυασμού – μεταξύ άλλων – και φωτογραφία προσώπου που περιλαμβάνεται στο συνδυασμό. Η χρησιμοποίηση φωτογραφίας ως εμβλήματος συνδυασμού συνιστά μεν παράβαση νόμου δεν επιφέρει, όμως, ακυρότητα της εκλογής, αφού δεν διαπιστώθηκε ότι η χρησιμοποίηση αυτή άσκησε επιρροή στο εκλογικό αποτέλεσμα. (ΔιοικΕφΘεσ. 472/1994)

Άρθρο 36

Κατάργηση Κοινότητας και Τοπικού Διαμερίσματος σε περίπτωση που δεν υποβάλλεται δήλωση συνδυασμού

Αν σε μία Κοινότητα ματαιωθεί η εκλογή συμβούλων, επειδή δεν έχει υποβληθεί δήλωση συνδυασμού υποψηφίων, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει αμέσως πρόγραμμα για την επανάληψη της εκλογής.

Αν και κατά τη νέα εκλογή δεν δηλωθεί συνδυασμός υποψηφίων, η Κοινότητα ενώνεται με το Δήμο ή την Κοινότητα που εδρεύει πλησιέστερα προς την έδρα της, με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η ανωτέρω ρύθμιση ισχύει, χωρίς τη διαδικασία επανάληψης και για τα τοπικά διαμερίσματα, αν δεν δηλωθεί συνδυασμός για τα τοπικά συμβούλια ή τον πάρεδρο. Στην περίπτωση αυτή το τοπικό διαμέρισμα καταργείται.

Άρθρο 37

Ανακήρυξη και κοινοποίηση συνδυασμών

1. Τη δεκάτη πέμπτη ημέρα πριν από την ψηφοφορία το πρωτοδικείο, αν πρόκειται για Δήμο και το ειρηνοδικείο αν πρόκειται για Κοινότητα, ανακηρύσσει σε δημόσια συνεδρίαση τους συνδυασμούς που έχουν δηλωθεί νόμιμα.

2. Ο πρόεδρος του πρωτοδικείου και ο ειρηνοδίκης κοινοποιούν αμέσως στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας τις σχετικές αποφάσεις.

3. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας κυρώνει και στέλνει αμέσως σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα πίνακα των συνδυασμών που έχουν ανακηρυχθεί.

4. Μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την ανακήρυξη της παραγράφου 1 μπορεί να ασκηθεί ένσταση για παράβαση του νόμου κατά την ανακήρυξη των συνδυασμών ή για έλλειψη νομίμων προσόντων ή για ύπαρξη κωλυμάτων των υποψηφίων.

Νομολογία

Παράβαση νόμου κατά την ανακήρυξη των συνδυασμών ή των υποψηφίων, εφόσον δεν αφορά σε νόμιμα προσόντα ή σε κωλύματα εκλογιμότητας, τότε μόνο μπορεί να οδηγήσει σε ακύρωση της εκλογής, όταν η παράβαση αυτή είναι δυνατόν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, να άσκησε επιρροή στο συνολικό αποτέλεσμα της εκλογής. Συνεπώς, για να είναι βάσιμος λόγος ένστασης, με τον οποίο προβάλλεται εκλογική παράβαση και ζητείται η ακύρωση της εκλογής, ο ενιστάμενος οφείλει αφενός μεν να επικαλεσθεί και να αποδείξει τα γεγονότα που συνιστούν την εκλογική παράβαση καθ' εαυτή, αφετέρου δε να εκθέσει τους λόγους για τους οποίους, κατά την άποψή του, η παράβαση αυτή είναι δυνατόν να άσκησε επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα, εάν δε οι λόγοι αυτοί συνδέονται με πραγματικά περιστατικά, ενέργειες ή ιδιότητες προσώπων, να

επικαλεσθεί και να αποδειξει τα περιστατικά, τις ενέργειες ή τις ιδιότητες αυτές. (ΣτΕ 246/2004, πρβλ. ΣτΕ 3614, 3657, 3658/1996)

Τα Διοικητικά Δικαστήρια κατά την εκδίκαση των εντάσεων κατά του κύρους των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών εξετάζουν και τις αιτιάσεις που ανάγονται σε πλημμέλειες της εκλογικής διαδικασίας σχετικά με την ανακήρυξη των υποψηφίων. Τα Διοικητικά Δικαστήρια, αν διαπιστώσουν ότι υπάρχει παράβαση Νόμου ή πλημμέλεια της εκλογής (όπως είναι και η παράβαση των διατάξεων για την ανακήρυξη των υποψηφίων) ακυρώνουν την εκλογή, μόνο εφόσον δημιουργούν αμφιβολίες για την έκβαση του εκλογικού αποτελέσματος, αν δεν είχαν συμβεί οι παραβάσεις που διαπιστώθηκαν. (ΣτΕ 2283/1995)

Άρθρο 38

Αντικατάσταση υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή πέθαναν

1. Ο υποψήφιος δήμαρχος ή πρόεδρος Κοινότητας μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του. Η παραίτηση γίνεται με γραπτή δήλωσή του που επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου ή στον ειρηνοδίκη την όγδοη ημέρα, το αργότερο, πριν τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.

2. Σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου του υποψηφίου δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας, τη θέση του στο συνδυασμό καταλαμβάνει είτε νέος υποψήφιος είτε ένας από τους υποψηφίους δημοτικούς ή κοινοτικούς συμβούλους του συνδυασμού, ύστερα από δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που ορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 35, καθώς και η γραπτή αποδοχή του προσώπου που προτείνεται. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει αμέσως τον αντικαταστάτη υποψήφιο.

Αν δεν έγινε αντικατάσταση, τη θέση του δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας παίρνει όποιος δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος του συνδυασμού λάβει τις περισσότερες ψήφους προτίμησής.

3. Σε περίπτωση παραίτησης ή ανακήρυξής του ως υποψηφίου δημάρχου σε αντικατάσταση παραιτηθέντος ή θανόντος κατά την προηγούμενη παράγραφο ή θανάτου υποψηφίου δημοτικού ή κοινοτικού συμβούλου, υποψηφίου συμβούλου του δημοτικού διαμερίσματος ή υποψηφίου τοπικού συμβούλου ή υποψηφίου παρέδρου, τη θέση του μπορεί να καταλάβει νέος υποψήφιος, ύστερα από δήλωση του υποψηφίου δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας ακόμη και αν έχει περάσει η προθεσμία της παρ. 4 του άρθρου 35. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που ορίζει το άρθρο 35, καθώς και η γραπτή αποδοχή του προσώπου που προτείνεται. Για την παραίτηση εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις

της παραγράφου 1. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει αμέσως τον αντικαταστάτη υποψήφιο.

4. Συνδυασμός, που περιέχει αριθμό υποψηφίων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων ή συμβούλων δημοτικού διαμερίσματος ή τοπικών συμβούλων ή παρέδρων μικρότερο από το ελάχιστο όριο της παρ. 2 του άρθρου 34, εξαιτίας παραίτησης ή θανάτου υποψηφίων του, για τους οποίους δεν δηλώθηκε αντικατάσταση, θεωρείται νόμιμος και μετέχει στην εκλογή.

Άρθρο 39

Δικαιώματα συνδυασμών

1. Κάθε συνδυασμός έχει δικαίωμα να διορίσει έναν αντιπρόσωπο και έναν αναπληρωτή του σε κάθε εκλογικό τμήμα, με γραπτή δήλωση του υποψηφίου δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας.

2. Επίσης κάθε συνδυασμός έχει δικαίωμα να διορίζει πληρεξούσιο με συμβολαιογραφική δήλωση του υποψηφίου δημάρχου ή προέδρου Κοινότητας. Ο πληρεξούσιος ενεργεί για λογαριασμό του συνδυασμού ο,τιδήποτε μπορεί να ενεργήσει, σύμφωνα με το νόμο, ο υποψήφιος δήμαρχος ή πρόεδρος Κοινότητας, κατά τη διεξαγωγή της εκλογής.

3. Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δήμαρχος ή πρόεδρος Κοινότητας έχει αποβιώσει ή παραιτηθεί, ο διορισμός των αντιπροσώπων και του πληρεξούσιου γίνεται με δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων του οικείου συνδυασμού.

4. Οι υποψήφιοι, οι αντιπρόσωποι των συνδυασμών και οι αναπληρωτές τους έχουν δικαίωμα να είναι παρόντες κατά τη διάρκεια όλης της διαδικασίας της εκλογής, ώσπου να σφραγιστούν οι σάκοι και να υποβάλουν κάθε είδους παρατηρήσεις και ενστάσεις.

5. Δεν μπορούν να διοριστούν αντιπρόσωποι, αναπληρωτές ή πληρεξούσιοι συνδυασμών ο δήμαρχος, ο πρόεδρος της Κοινότητας, οι δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι του δημοτικού διαμερίσματος, οι τοπικοί σύμβουλοι και οι πάρεδροι, όποιοι δεν έχουν το δικαίωμα να εκλέγουν και όλοι όσοι δεν μπορούν να εκλεγούν σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 29, εκτός αν παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημέρα της ανακήρυξης των συνδυασμών. Για την παραίτηση και την αποδοχή της εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 29.

Άρθρο 40**Πρόγραμμα της εκλογής**

1. Ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας εκδίδει και δημοσιεύει, με τοιχοκόλληση, σε όλες τις συνοικίες της πόλεως, σε όλα τα χωριά και τους οικισμούς του Δήμου ή της Κοινότητας τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία, πρόγραμμα που αναφέρει ακριβώς την ημέρα της ψηφοφορίας, τις ώρες που αρχίζει και τελειώνει, τον τόπο και το κατάστημα της ψηφοφορίας, τις έδρες για τις οποίες γίνεται η εκλογή και τους συνδυασμούς μαζί με τα ονόματα των υποψηφίων, που συγκροτούν κάθε συνδυασμό, όπως είναι γραμμένα στον πίνακα που έχει στείλει ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας.

2. Το πρόγραμμα της πρώτης εκλογής σε νέο Δήμο ή Κοινότητα εκδίδεται και δημοσιεύεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Νομολογία

Δεν υπάρχει ένομο συμφέρον της Κοινότητας να προσβάλει νομαρχιακή απόφαση με την οποία ορίσθηκαν τα εκλογικά τμήματα. (ΣτΕ 1485/1999)

Άρθρο 41**Υπολογισμός προθεσμιών**

1. Στις προθεσμίες που ορίζονται κατά τη διαδικασία εκλογής των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, δεν υπολογίζεται η ημέρα της ψηφοφορίας.

2. Η προθεσμία λήγει, μόλις παρέλθει και η τελευταία ημέρα της, εστώ και αν είναι ημέρα αργίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄**ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΑ – ΦΑΚΕΛΟΙ – ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ
ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ****Άρθρο 42****Μορφή των ψηφοδελτίων**

1. Τα ψηφοδέλτια κατασκευάζονται από λευκό χαρτί.

2. Τα ψηφοδέλτια, για όλη την επικράτεια, έχουν σχήμα ορθογώνιο. Οι διαστάσεις των ψηφοδελτίων ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Η εκτύπωση των εντύπων ψηφοδελτίων πρέπει να είναι με μαύρη απόχρωση.

Νομολογία

Για να θεωρηθεί το ψηφοδέλτιο άκυρο λόγω του χρώματος του χαρτιού ή των στοιχείων που έχει τυπωθεί πρέπει το χαρτί ή η μελάνη να είναι εμφανώς διαφορετικό από το νόμιμο και δεν αρκεί να είναι τυπωμένο σε χαρτί απλώς διαφορετικής απόχρωσης ή διαφορετικού πάχους ή εκτυπωμένο με μελάνι απλώς διαφορετικής απόχρωσης από το μαύρο. προς το βαθύτερο ή το ανοικτότερο, διότι οι διαφορές αυτές οφείλονται, συνήθως, στην κατασκευή του δημοσιογραφικού χαρτιού, που χρησιμοποιείται για τα ψηφοδέλτια, και στην ποσότητα της μελάνης, που διοχετεύουν τα μηχανήματα του τυπογραφείου, κατά την εκτύπωση των ψηφοδελτίων, και δεν δημιουργούν ακυρότητα των ψηφοδελτίων αυτών. (ΣτΕ 2720/2000, πρβλ. ΣτΕ 1861/2000, 1456/1987)

Για να θεωρηθεί το ψηφοδέλτιο άκυρο λόγω χρώματος του χαρτιού που έχει τυπωθεί, ή των διαστάσεων του, πρέπει το μεν χρώμα του να είναι εμφανώς διαφορετικό από το νόμιμο (δηλαδή το λευκό), ή οι διαστάσεις του να διαφέρουν εμφανώς απ' τις κανονικές, όχι δε όταν είναι τυπωμένο σε χαρτί διαφορετικής απλώς απόχρωσης, του λευκού ή οι διαστάσεις του είναι ελάχιστα μεγαλύτερες ή μικρότερες από εκείνες που καθορίστηκαν με τη σχετική απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, συναφώς δε, όπως έχει γίνει δεκτό (Εκλογοδ. 33/64, 11/75) η διαφορά απόχρωσης του λευκού προς το βαθύτερο ή ανοικτότερο, η οποία συνήθως παρατηρείται από την κατασκευή του δημοσιογραφικού χάρτου που χρησιμοποιείται για τα ψηφοδέλτια, δεν δημιουργεί ακυρότητα των ψηφοδελτίων, τα οποία θεωρούνται κατά κοινή πείρα ως λευκά. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, η αναιρεσιβλημένη απόφαση δέχθηκε, ότι 33 ψηφοδέλτια του συνδυασμού του αναιρεσιβλήτου διαφέρουν από τα υπόλοιπα ψηφοδέλτια του ίδιου συνδυασμού ως προς το χρώμα του χαρτιού και είναι μεγαλύτερα ως προς το μήκος κατά 5 χιλιοστά του μέτρου περίπου, όπως όμως προέκυψε - συνεχίζει η απόφαση - από την εξέταση των ψηφοδελτίων αυτών, η μεν απόχρωση του χαρτιού τους πλησιάζει περισσότερο προς το λευκό από ότι όλων των άλλων ψηφοδελτίων που χρησιμοποιήθηκαν κατά την εκλογή, το δε μήκος τους ελάχιστα διαφέρει από το νόμιμο (32 εκατοστά του μέτρου), είναι δε οπωσδήποτε μέσα στα παραδεκτά όρια της επιτρεπόμενης απόκλισης (32 1/2 δηλαδή εκατοστά του μέτρου μήκος). Συνεπώς και η διαφορά μήκους των 33 ψηφοδελτίων από τα κανονικά προσδιορίζεται, και αναφέρεται ότι το 1/2 εκατοστό είναι μέσα στα παραδεκτά όρια της επιτρεπόμενης απόκλισης. (ΣτΕ 1456/1987)

Άρθρο 43

Εκτύπωση και διανομή των ψηφοδελτίων

1. Οι συνδυασμοί οφείλουν να τυπώσουν τα ψηφοδέλτια και να

παραδώσουν, με απόδειξη, στον δήμαρχο ή στον πρόεδρο της Κοινότητας, οκτώ (8) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία, ψηφοδέλτια σε αριθμό επαρκή για τις ανάγκες των εκλογικών τμημάτων της περιφέρειάς τους.

2. Ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας οφείλει να εφοδιάσει κάθε εκλογικό τμήμα της περιφέρειάς του με ψηφοδέλτια, κατά είκοσι τοις εκατό (20%), τουλάχιστον, περισσότερα από τους εκλογείς του τμήματος.

Άρθρο 44

Περιεχόμενο των ψηφοδελτίων

1. Στο επάνω μέρος όλων των ψηφοδελτίων σημειώνονται το έμβλημα και το όνομα του συνδυασμού, που έχουν τυχόν δηλωθεί και κάτω από αυτά τα ονόματα των υποψηφίων κατά το άρθρο 35.

α. Για κάθε δημοτικό διαμέρισμα εκτυπώνεται ιδιαίτερο ψηφοδέλτιο, στο οποίο περιλαμβάνονται το επώνυμο και το όνομα του υποψήφιου δημάρχου και των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων. Ακολουθεί η ονομασία του δημοτικού διαμερίσματος και στη συνέχεια αναγράφονται τα ονόματα των υποψηφίων συμβούλων αυτού.

β. Για κάθε τοπικό διαμέρισμα Δήμου ή Κοινότητας εκτυπώνεται, επίσης, ιδιαίτερο ψηφοδέλτιο, στο οποίο περιλαμβάνονται το επώνυμο, το όνομα του υποψήφιου δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας και υποψηφίων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων. Ακολουθεί η ονομασία του τοπικού συμβουλίου ή του τοπικού διαμερίσματος Κοινότητας και στη συνέχεια αναγράφονται τα ονόματα των υποψηφίων τοπικών συμβούλων ή παρέδρων, αντιστοίχως.

2. Εγγραφές και διαγραφές δεν επιτρέπονται, και αν γίνουν, έχουν ως αποτέλεσμα την ακυρότητα του ψηφοδελτίου.

3. Η προτίμηση του εκλογέα εκφράζεται με σταυρό που σημειώνεται με στυλογράφο μαύρης ή κυανής απόχρωσης δίπλα στο ονοματεπώνυμο κάθε υποψηφίου, με εξαίρεση τους τυχόν υποψηφίους της περίπτωσης γ' της παρ. 2 του άρθρου 34, για τους οποίους και δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης. Τυχόν θέση σταυρού σε αυτούς δεν επάγεται ακυρότητα.

4. Σταυρός προτίμησης που σημειώνεται με διαφορετικό τρόπο θεωρείται ότι δεν είναι γραμμένος και η εγκυρότητα του ψηφοδελτίου ελέγχεται, σύμφωνα με τη διάταξη της περιπτώσεως γ' της παρ. 1 του άρθρου 45.

5. Ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του προς έναν υποψήφιο κοινοτικό σύμβουλο, σημειώνοντας σταυρό δίπλα στο όνομά του στο ψηφοδέλτιο του συνδυασμού. Στους Δήμους ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός ή υπέρ δύο υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, πλην των Δήμων Αθηναίων, Θεσσαλονίκης και Πειραιώς, στους οποίους ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός, υπέρ δύο ή υπέρ τριών υποψηφίων. Ψηφοδέλτιο συνδυασμού με περισσότερους σταυρούς προτίμησης από τους ανωτέρω κατά περίπτωση οριζόμενους είναι έγκυρο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης.

6. Ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός ή υπέρ δύο υποψηφίων συμβούλων δημοτικού διαμερίσματος με εξαίρεση τα δημοτικά διαμερίσματα των Δήμων Αθηναίων, Θεσσαλονίκης και Πειραιώς, στους οποίους ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός, υπέρ δύο ή υπέρ τριών υποψηφίων.

Ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του προς έναν μόνο υποψήφιο τοπικού διαμερίσματος και πάρεδρο. Η προτίμηση αποτυπώνεται με τη σημείωση σταυρού παραπλεύρως των ονομάτων των υποψηφίων στο ψηφοδέλτιο του οικείου συνδυασμού.

7. Για τον υποψήφιο δήμαρχο και τον υποψήφιο πρόεδρο της Κοινότητας δεν χρειάζεται σταυρός προτίμησης και αν σημειωθεί, δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου.

Νομολογία

Η έλλειψη μονογραφής των ψηφοδελτίων από τον Πρόεδρο της Εφορευτικής Επιτροπής, δεν επιφέρει, καθεαυτή την ακυρότητα του ψηφοδελτίου ή του σταυρού προτίμησης, αν η έλλειψη αυτή δεν συνδυάζεται με τη μη καταχώριση τους στα λοιπά έγγραφα της εφορευτικής επιτροπής (πίνακες διαλογής, πρωτόκολλα ψηφοφορίας κλπ), που αποδεικνύουν τη γνησιότητα της εκλογής. **(ΣτΕ 243/2004)**

Σταυρός προτίμησης που έχει σημειωθεί σε ψηφοδέλτιο είναι δυνατόν ν' αποτελέσει διακριτικό γνώρισμα, με το οποίο παραβιάζεται η αρχή της μυστικότητας της ψηφοφορίας που επιτάσσει το Σύνταγμα. Αυτό συμβαίνει, όταν το σημείο ή ο σταυρός σημειώθηκε κατά τέτοιον τρόπο, ώστε να καταλείπεται δυνατότητα να προσδιορισθεί, αμέσως ή εμμέσως, ο εκλογέας που ψήφισε με το συγκεκριμένο ψηφοδέλτιο. Κατά την εκδίκαση δε των ενστάσεων κατά του κύρους των εκλογών, το δικαστήριο της ουσίας κρίνει, αν στη συγκεκριμένη περίπτωση ο σταυρός αποτελεί ή όχι διακριτικό γνώρισμα με βάση τα διδάγματα της λογικής και της κοινής πείρας και λαμβάνοντας υπόψη τις εκάστοτε

συνθήκες υπό τις οποίες τελεί ο εκλογέας, το είδος του σημείου, την θέση του, το πάχος, το χρώμα του, προκειμένου να συναγάγει το τυχαίο ή το σκόπιμο της σημείωσής του. (ΣτΕ 118/2004)

Στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές, ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ή εκείνος που διευθύνει τις εργασίες της, κατά το στάδιο της διαλογής των ψήφων, πρέπει να μονογράψει στο ψηφοδέλτιο δίπλα, στο σταυρό προτίμησης και να αναγράψει σ' αυτό το συνολικό αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν σημειωθεί. Μόνη, όμως, η παράλειψη των ανωτέρω δύο ενεργειών ή της μιας εξ αυτών δεν επιφέρει την ακυρότητα σταυρού προτίμησης, εφόσον από τα λοιπά έγγραφα της εκλογής προκύπτει η καταχώριση του σταυρού στον πίνακα διαλογής υποψηφίων της εφορευτικής επιτροπής και επιπλέον συναγεται, γενικώς, η γνησιότητα της εκλογής. (ΣτΕ 12/2004)

Στις εκλογές για την ανάδειξη των αρχών των Δήμων που συνέστησε ο Ν. 2539/1997, κάθε συνδυασμός εκτυπώνει ιδιαίτερα ψηφοδέλτια για κάθε δημοτικό διαμέρισμα. Τα ψηφοδέλτια ορισμένου συνδυασμού μπορεί είτε να αναγράφουν ονόματα υποψηφίων μελών τοπικού συμβουλίου, διότι εκτυπώνονται για τις εκλογές δημοτικού διαμερίσματος στο οποίο ο συνδυασμός αυτός έχει περιλάβει στη δήλωσή του υποψήφια μέλη τοπικού συμβουλίου είτε να μην αναγράφουν ονόματα υποψηφίων μελών τοπικού συμβουλίου, διότι εκτυπώνονται για τις εκλογές δημοτικού διαμερίσματος στο οποίο ο συνδυασμός αυτός δεν έχει περιλάβει στη δήλωσή του υποψήφια μέλη τοπικού συμβουλίου ή για δημοτικό διαμέρισμα που είναι η έδρα του νέου Δήμου και έχει πληθυσμό άνω των χιλίων κατοίκων. Τα ψηφοδέλτια όμως αυτά ορισμένου συνδυασμού είτε αναγράφουν είτε δεν αναγράφουν ονόματα υποψηφίων μελών τοπικού συμβουλίου, είναι, καταρχήν, έγκυρα για την εκλογή δημάρχου και μελών δημοτικού συμβουλίου, αν και χρησιμοποιούνται από εκλογείς δημοτικού διαμερίσματος για το οποίο ο συνδυασμός αυτός έχει εκτυπώσει άλλα, διαφορετικά ως προς το δημοτικό αυτό διαμέρισμα ψηφοδέλτια. Εξάλλου, η εγκυρότητα των ψηφοδελτίων αυτών για την εκλογή δημάρχου και μελών δημοτικού συμβουλίου διαφυλάσσεται, κατά το άρθρο 5 παρ. 9 του ν. 2539/1997, με την επιφύλαξη των ακυροτήτων που προβλέπονται στα άρθρα 64 και 65 του Π.Δ. 410/1995 (Σημ: *ήδη άρθρα 44 και 45 του Ν. 3463/2006*) και ως εκ τούτου μπορεί να αμφισβητηθεί από τον ενιστάμενο για τους ίδιους ακριβώς λόγους, για τους οποίους μπορεί να αμφισβητηθεί η εγκυρότητα των ψηφοδελτίων που έχουν εκτυπωθεί για το δημοτικό διαμέρισμα, στο οποίο και χρησιμοποιήθηκαν από τους εκλογείς. Εξάλλου, κατά κοινή πείρα, η ταυτότητα του εκλογέα δεν αποκαλύπτεται εκ μόνου του λόγου ότι αυτός χρησιμοποιεί ψηφοδέλτιο που έχει εκτυπωθεί για άλλο δημοτικό διαμέρισμα του ίδιου Δήμου και όχι γι' αυτό στο οποίο ο ίδιος ανήκει. Ως εκ τούτου, η συνταγματική αρχή της μυστικότητας της ψήφου δεν επιβάλλει την τυπική ακυρότητα του ψηφοδελτίου αυτού και δεν καθιστά αντισυνταγματική τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 9 του ν. 2539/1997, με την οποία σκοπεύεται, όπως είναι πρόδηλο, ο περιορισμός των ακυροτήτων που είναι δυνατό να προκληθούν λόγω σύγχυσης κατά την ταυτόχρονη εκλογή όλων των δημοτικών αρχών. Άλλωστε η

διάταξη αυτή δεν αποκλείει την ακύρωση της ψήφου για την εκλογή δημάρχου και μελών δημοτικού συμβουλίου κατά το δικαστικό έλεγχο του κύρους της εκλογής, σε περίπτωση κατά την οποία, ενόψει συγκεκριμένων ισχυρισμών του ενιστάμενου, γίνεται δεκτό από το διοικητικό δικαστήριο ότι η κατά τα ως άνω χρήση ψηφοδελτίου άλλου δημοτικού διαμερίσματος έγινε από εκλογέα ευρισκόμενο σε σχετική συνεννόηση με άλλο ή άλλα πρόσωπα και έχοντα την πρόθεση να γνωστοποιήσει με το συγκεκριμένο αυτό τρόπο το περιεχόμενο της ψήφου του στα πρόσωπα αυτά κατά παραβίαση του απορρήτου της ψηφοφορίας. (ΣτΕ 3968/2003, βλ. και ΣτΕ 2370/2000)

Όπως έχει κριθεί (ΑΕΔ 15/1990, ΣτΕ 7/1992), κατά την ερμηνεία του προΐσχυσαντος Π.Δ. 265/1989 περί εκλογής βουλευτών (όπου όμως δεν περιείχετο διάταξη αντίστοιχη του ως άνω άρθρ. 65 § 10 του Π.Δ. 92/1994) η έλλειψη μονογραφής του σταυρού προτίμησης από τον Πρόεδρο της Εφορευτικής Επιτροπής δεν επιφέρει την ακυρότητα του σταυρού, όταν από τα λοιπά έγγραφα της εκλογής, προκύπτει η καταχώριση του σταυρού προτίμησης στον πίνακα διαλογής της Εφορευτικής Επιτροπής και συνάγεται γενικώς η γνησιότητα της εκλογής. Σε περίπτωση όμως που κάποιος σταυρός δεν φέρουν ούτε την μονογραφή του Προέδρου, ούτε έχουν καταχωρηθεί στους πίνακες διαλογής αυτοί είναι, άνευ ετέρου, άκυροι και δεν εξετάζεται περαιτέρω, αν από την παράλειψη αυτή συνάγεται νόθευση της γνησιότητας της εκλογής, διότι, άλλως, θα οδηγούμεθα σε πλήρη αποδυνάμωση του ουσιάδους τύπου που ρητώς θεσπίζει ο νομοθέτης. (ΣτΕ 640/2000)

Η μη μονογραφή του σταυρού προτίμησης από τον Πρόεδρο της εφορευτικής επιτροπής δεν επιφέρει, κατά την έννοια του νόμου, την ακύρωση του ψηφοδελτίου. Δεν επιφέρει δε την ακύρωση ούτε του σταυρού προτίμησης, αν η έλλειψη αυτή δεν συνδυάζεται με τη μη καταχώριση του σταυρού προτίμησης στον πίνακα διαλογής της εφορευτικής επιτροπής. Τούτο ενισχύεται και από την αντιπαραβολή της διάταξης αυτής με τη διάταξη του άρθρου 59 του Π.Δ. 323/1989, (Σημ: άρθρο 45 του Ν. 3463/2006) που απαριθμεί τις ακυρότητες των ψηφοδελτίων, μεταξύ των οποίων δεν περιλαμβάνεται η ακυρότητα για τη μη μονογράφιση του σταυρού προτίμησης. Η έλλειψη, εξ άλλου, μονογραφής δίπλα στο σταυρό προτίμησης δεν επιφέρει την ακύρωση του σταυρού, όταν, από τα λοιπά έγγραφα, τους πίνακες διαλογής και τα πρωτόκολλα της εφορευτικής Επιτροπής προκύπτει η καταχώριση του σταυρού στον οικείο πίνακα διαλογής και συνάγεται γενικώς η γνησιότητα της εκλογής. (ΣτΕ 7/1992, πρβλ. ΑΕΔ 47/1978, 50/1985, 15/1990)

Η σημείωση στα υπόλοιπα σταυρών προτίμησης αυτή και μόνη δεν αποτελεί διακριτικό γνώρισμα που παραβιάζει το απόρρητο της ψηφοφορίας, καθόσον μπορεί να οφείλεται σε πλάνη των εκλογέων σχετικά με το αν απαιτούνταν σταυρός προτίμησης ή όχι, εξαιτίας της συχνης κατά τις εκλογές σημείωσης αυτού (ΣτΕ 3385/1990 κ.α.). Εξάλλου, διακριτικό γνώρισμα δεν αποτελεί ούτε η σημείωση κακότεχων σταυρών προτίμησης διαφορετικού μεγέθους και διαφορετικής απόχρωσης και ακανόνιστου σχήματος ή εντόνων σταυρών, καθόσον

τούτο μπορεί να οφείλεται στο γραφικό χαρακτήρα ή στο προχωρημένο της ηλικίας ή την αδεξιότητα του εκλογέα (Α.Ε.Δ. 39/1991, ΣτΕ 3053/1991 κ.α.), και όσον αφορά την απόχρωση στην ποσότητα της μελάνης, που πάντως είναι μπλε χρώματος, που διοχετεύτηκε από το γραφικό μέσο. Η σημείωση όμως τριών σταυρών προτίμησης κατά σειρά στα δεξιά του ονόματος του πρώτου υποψηφίου συμβούλου δεν είναι συνήθης, όπως συμβαίνει να είναι η σημείωση σταυρών προτίμησης σε περισσότερους υποψηφίους από όσους προβλέπεται από το νόμο, αιτία, για την οποία, άλλωστε, ο νομοθέτης προέβλεψε ότι στην περίπτωση αυτή το ψηφοδέλτιο δεν είναι άκυρο. (ΔιοικΕφΑθ. 100/1999)

Άκυρος ο σταυρός προτίμησης, ο οποίος ούτε έχει μονογραφηθεί από τον Πρόεδρο της Εφορευτικής Επιτροπής, ούτε έχει καταχωρηθεί στους Πίνακες διαλογής. (ΔιοικΕφΘεσ. 314/1990)

Η σημείωση στο ψηφοδέλτιο του σταυρού προτίμησης επιφέρει ακυρότητα του ψηφοδελτίου, εφόσον ο τρόπος κατά τον οποίο σημειώθηκε ο σταυρός προσδίδει σ' αυτόν χαρακτηριστικά ή διακεκριμένη μορφή από τα οποία παραβιάζεται το απόρρητο της ψηφοφορίας. Τέτοια όμως περίπτωση δεν μπορεί να νοηθεί, όταν ο σταυρός προτίμησης δεν έχει τις γραμμές του εντελώς κάθετες ή τα τέσσερα αυτού μέρη ισομεγέθη ή οι γραμμές του δεν είναι απόλυτα ευθείες ή η αναγραφή του σε σχήμα Χ, γιατί κατά την κοινή πείρα οι ιδιορρυθμίες αυτές και παρεκκλίσεις από το κανονικό οφείλονται σε πολλούς παράγοντες, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται κατά κύριο λόγο ο γραφικός χαρακτήρας κάθε ψηφοφόρου, η ηλικία του και οι ειδικές αντικειμενικές και ψυχολογικές συνθήκες κάτω από τις οποίες διεξάγεται η ψηφοφορία (ΑΕΔ 44/1978, 49/1978, ΕφΑθ 1/1979, 723/1979, ΕφΑθ 3032/1975, 3035/1975, 3458/1975, 3460/1975). Γενικότερα υιοθετήθηκε νομολογιακά η αρχή ότι το διακριτικό γνώρισμα παραβιάζει το απόρρητο της ψηφοφορίας μόνο όταν τούτο τέθηκε στο ψηφοδέλτιο σκόπιμα και δη με την πρόθεση του εκλογέα ή τρίτου να κάνει αμέσως ή εμμέσως γνωστό στους άλλους τον εκλογέα που ψήφισε μ' αυτό το ψηφοδέλτιο. Αντίθετα, το διακριτικό γνώρισμα δε θίγει το κύρος του ψηφοδελτίου, όταν είναι τυχαίο, δηλαδή ξένο προς μια τέτοια πρόθεση του ενδιαφερομένου για την παραβίαση του απορρήτου της ψηφοφορίας εκλογέως ή τρίτου. (ΔΕφΑθ. 3724/1986)

Άρθρο 45

Άκυρα ψηφοδέλτια

1. Εκτός από την περίπτωση ακυρότητας κατά την παράγραφο 2 του προηγούμενου άρθρου, το ψηφοδέλτιο είναι άκυρο μόνον στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Αν έχει σχήμα ή διαστάσεις που διαφέρουν κατά τρόπο εμφανή από αυτά που ορίζει η απόφαση που προβλέπεται από την παρ. 2 του άρθρου 42.

β) Αν έχει τυπωθεί σε χαρτί ή με μελάνι που το χρώμα του διαφέρει κατά τρόπο εμφανή από αυτό που ορίζεται στις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 42.

γ) Αν έχουν σημειωθεί σε οποιαδήποτε πλευρά του λέξεις, φράσεις, υπογραμμίσεις, στίγματα ή άλλα σημεία, εφόσον αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας.

δ) Αν βρεθεί στο φάκελο με ένα ή περισσότερα άλλα έγκυρα ή άκυρα ψηφοδέλτια του ίδιου ή διαφορετικού συνδυασμού ή με λευκά και

ε) Αν βρεθεί μέσα σε φάκελο που δεν είναι σύμφωνος με τις ρυθμίσεις του επόμενου άρθρου.

Νομολογία

Σημεία, λέξεις, στίγματα, φράσεις, σχισίματα, αναδιπλώσεις, κηλίδες καθώς επίσης και σταυροί προτιμήσεως μπορεί να επιφέρουν ακυρότητα του ψηφοδελτίου εάν θεωρηθεί ότι αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα με τα οποία παραβιάζεται η συνταγματική αρχή της μυστικότητας της ψηφοφορίας, εάν δηλαδή κριθεί ότι η ύπαρξη των ανωτέρω σημείων, στιγμάτων, σχισιμάτων κ.λπ. καταλείπει την δυνατότητα να προσδιορισθεί αμέσως ή εμμέσως ο εκλογέας που ψήφισε με το συγκεκριμένο ψηφοδέλτιο. (ΣτΕ 3183/2003)

Από τη θεώρηση των παραπάνω ψηφοδελτίων προκύπτει ότι: α) Το ... φέρει δύο οριζόντια σχισίματα μήκους έξι εκατοστών στην αριστερή του πλευρά β) Το... φέρει αποκοπή λωρίδας κατά μήκος όλης της δεξιάς του πλευράς, γ) Το ... φέρει τρία οριζόντια σχισίματα στην αριστερή πλευρά του, μήκους τριών εκατοστών, δ) Το ... φέρει τέσσερα διακεκομμένα κάθετα σχισίματα στο μέσον και κατά πλάτους αυτού, ε)... ζ)... κ)... Τα σχισίματα των ψηφοδελτίων που προαναφέρθηκαν, ενόψει της θέσης, του είδους, και του μεγέθους τους, δεν είναι τυχαία ούτε συνήθη και δεν δικαιολογούνται από την αποσφράγιση των αντίστοιχων φακέλων και τη διαλογή ούτε από κακή χρήση των ψηφοδελτίων από τους εκλογείς, αλλά αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα, τα οποία παραβιάζουν το απόρρητο της ψηφοφορίας, όπως ορθά κρίθηκε και με την εκκαλούμενη απόφαση, πρέπει δε να απορριφθεί ως αβάσιμος ο αντίθετος λόγος έφεσης. Οι πρώτοι εκκαλούντες - εφεσίβλητοι προβάλλουν ότι εσφαλμένα, με την εκκαλούμενη απόφαση, κρίθηκε ότι είναι άκυρα τα ψηφοδέλτια του συνδυασμού τους..., που θεωρήθηκαν ως τέτοια και από την οικεία εφορευτική επιτροπή, και τα ψηφοδέλτια του συνδυασμού τους..., τα οποία θεωρήθηκαν έγκυρα από την οικεία εφορευτική επιτροπή. Το ψηφοδέλτιο ... φέρει στη μπροστά όψη του και δεξιά μεγάλη κηλίδα καλλυντικής πούδρας ή κραγιόν, η οποία, εξαιτίας της θέσης και της έκτασης της, δεν μπορεί να έγινε τυχαία κατά τη σφράγιση του φακέλου, αλλά προκλήθηκε από πρόθεση και συνιστά διακριτικό γνώρισμα που παραβιάζει το απόρρητο της ψηφοφορίας. Το ψηφοδέλτιο... φέρει στο πίσω μέρος της

κάτω πλευράς του ακανόνιστη κυκλοειδή γραμμή, στο κέντρο της οποίας υπάρχει σχήμα που μοιάζει με το γράμμα Ρ". Το ψηφοδέλτιο... φέρει στη μπροστά όψη του δεξιά μία οριζόντια ευθεία γραμμή με μολύβι μαύρου χρώματος, μήκους δύο εκατοστών, η οποία είναι έντονη και δηλώνει αποφασισμένη κίνηση. Το ψηφοδέλτιο... φέρει στο επάνω μέρος της πίσω όψης του δεξιά σχήμα το οποίο μοιάζει με το γράμμα "Μ" και όχι φευγαλέα γραμμή. Το ψηφοδέλτιο... φέρει στο επάνω μέρος της αριστερά ακανόνιστες κυκλοειδείς γραμμές. Το ψηφοδέλτιο... φέρει στην πίσω όψη του τη λέξη "Χ..." υπογραμμισμένη. Όλα τα παραπάνω σημεία των ψηφοδελτίων που προαναφέρθηκαν δεν είναι τυχαία και συνήθη, αλλά αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν το απόρρητο της ψηφοφορίας, όπως ορθά κρίθηκε και με την εκκαλούμενη απόφαση, πρέπει δε να απορριφθεί ως αβάσιμος ο αντίθετος λόγος έφεσης. **(ΔιοικΕφαθ. 100/1999)**

Δεν είναι άκυρα τα ψηφοδέλτια τα οποία φέρουν ίχνη κόλλας που κόλλησε κατά το κλείσιμο του φακέλου. **(ΔιοικΕφαθ. 101/1999)**

Σημ: Νομολογία για άκυρα ψηφοδέλτια βλ. και υπό τα άρθρα 35, 42, 44

Άρθρο 46 **Εκλογικοί φάκελοι**

1. Οι φάκελοι, μέσα στους οποίους κλείνονται τα ψηφοδέλτια, κατασκευάζονται για όλη την επικράτεια με φροντίδα του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, από χαρτί αδιαφανές σε λευκή απόχρωση και έχουν στην εμπρός πλευρά έντυπο γνώρισμα. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι διαστάσεις των φακέλων και το έντυπο γνώρισμά τους.

2. Το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης φροντίζει να αποστέλλεται, εγκαίρως, στους Γενικούς Γραμματείς των Περιφερειών επαρκής αριθμός φακέλων. Οι Γενικοί Γραμματείς των Περιφερειών φροντίζουν να διαβιβάζονται, εγκαίρως, οι φάκελοι αυτοί στις δημοτικές και κοινοτικές αρχές, που εφοδιάζουν τις εφορευτικές επιτροπές κάθε εκλογικού τμήματος της χωρικής αρμοδιότητάς τους.

3. Αν δεν υπάρχουν οι ανωτέρω φάκελοι, η εφορευτική επιτροπή πιστοποιεί την έλλειψη και προμηθεύεται άλλους φακέλους, ομοιόμορφους.

4. Εκτός από το έντυπο γνώρισμα, τίποτε άλλο δεν αναγράφεται πάνω στο φάκελο. Αν σημειωθούν πάνω στο φάκελο στίγματα, σημεία ή λέξεις, μπορούν να θεωρηθούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας.

Νομολογία

Το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί να ακυρώσει με αιτιολογημένη απόφασή του την εκλογή, όταν πείθεται ότι όντως οι φάκελοι έφεραν διακριτικά γνωρίσματα και ο αριθμός των άκυρων ψηφοδελτίων σε συσχετισμό με τη διαφορά των ψήφων που υπάρχει μεταξύ των υποψηφίων συνδυασμών δημιουργούν αμφιβολίες για το ότι το συνολικό αποτέλεσμα της ψηφοφορίας θα ήταν διαφορετικό, αν δε συνέβαινε η παράβαση αυτή. (ΣτΕ 244/2004, βλ. και ΣτΕ. 2354/2000, 4532/1995)

Η παράβαση της υποχρέωσης των προέδρων των εφορευτικών επιτροπών ή άλλων μελών των επιτροπών αυτών να παραδίδουν μετά το πέρας των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών στους αρμοδίους Προέδρους Πρωτοδικών ή Ειρηνοδίκες, μαζί με το λοιπό εκλογικό υλικό, όλους τους εκλογικούς φακέλους που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ψηφοφορία, μπορεί να θεωρηθεί παράβαση νόμου η πλημμέλεια της εκλογής και να οδηγήσει σε ακύρωση της εκλογής μόνον όταν ο ενιστάμενος, επικαλούμενος ενώπιον των δικαστηρίων του κύρους των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών την παράβαση αυτή, προβάλλει ότι φάκελοι ψηφοφορίας εκ των μη παραδοθέντων είχαν διακριτικά γνωρίσματα που παραβίαζαν κατά τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας. (ΣτΕ 2058/1999)

Άρθρο 47

Έναρξη και λήξη της ψηφοφορίας

Η ψηφοφορία αρχίζει την 07.00' και λήγει την 19.00' ώρα της ίδιας ημέρας.

Άρθρο 48

Ματαίωση της ψηφοφορίας

Αν κατά την ημέρα της διενέργειας των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών, σε έναν Δήμο ή σε μία Κοινότητα ή σε ένα ή περισσότερα εκλογικά τμήματά τους, δεν διεξήχθη η ψηφοφορία, αυτή γίνεται την επόμενη Τετάρτη.

Άρθρο 49

Εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών

1. Οι διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών εφαρμόζονται αναλόγως και κατά τη διενέργεια των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών για όσα θέματα δεν υφίσταται ειδική πρόβλεψη στις ρυθμίσεις του παρόντος.

2. Όπου στις διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών αναφέρεται ο Νομάρχης, προκειμένου για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές νοείται ο Γενικός Γραμματέας της οικείας Περιφέρειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Άρθρο 50

Επιτυχών - Επιλαχόντες συνδυασμοί - Εκλογή Δημάρχου, Προέδρου Κοινότητας και Προέδρου Τοπικού Συμβουλίου

1. Στις εκλογές των δημάρχων και δημοτικών συμβούλων θεωρείται επιτυχών συνδυασμός αυτός που πλειοψήφησε με ποσοστό τουλάχιστον σαράντα δύο τοις εκατό (42%) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων και επιλαχόντες, όσοι συνδυασμοί έλαβαν έστω και μία έδρα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 51, 57, και 59.

Στις Κοινότητες θεωρείται επιτυχών ο συνδυασμός που συγκέντρωσε έστω και τη σχετική πλειοψηφία και επιλαχόντες όσοι συνδυασμοί έλαβαν έστω και μια έδρα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 51, 57 και 59.

2. Δήμαρχος ή πρόεδρος της Κοινότητας εκλέγεται ο επικεφαλής του επιτυχόντος συνδυασμού.

3. Πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου του τοπικού διαμερίσματος είναι ο υποψήφιος σύμβουλος του πλειοψηφήσαντος στο τοπικό διαμέρισμα συνδυασμού, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 128.

4. Πάρεδροι στα τοπικά διαμερίσματα των Κοινοτήτων εκλέγονται οι υποψήφιοι του επιτυχόντος συνδυασμού. Αν ο επιτυχών συνδυασμός δεν έχει υποψηφίους, πάρεδρος εκλέγεται ο υποψήφιος που πλειοψήφησε έναντι του αμέσως επόμενου, από πλευράς εκλογικής δύναμης, συνδυασμού.

Νομολογία

Ο καθορισμός από τον νομοθέτη διαφορετικού συστήματος για την εκλογή των δημοτικών αρχών από εκείνο που ισχύει για την ανάδειξη των κοινοτικών αρχών, με την πρόβλεψη της επιτεύξεως μεγαλύτερου ποσοστού ψήφων για την ανακήρυξη ως επιτυχόντος ορισμένου συνδυασμού κατά τις εκλογές για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών σε σχέση με το ποσοστό ψήφων που απαιτείται για την ανάδειξη των κοινοτικών αρχών, στηριζόμενου όχι στο πληθυσμιακό κριτήριο, αλλά στον χαρακτήρα του Ο.Τ.Α. ως Δήμου ή Κοινότητας, αντιστοίχως, δηλαδή σε αντικειμενικό κριτήριο συναπτόμενο με την έκταση και την σπουδαιότητα των παρεχομένων από τον νομοθέτη στους Δήμους αρμοδιοτήτων και την διαφορετική ως εκ τούτου διοικητική οργάνωσή τους, χαρακτηριστικά που καθιστούν τους Δήμους τον σημαντικότερο από τους οργανισμούς της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοικήσεως, δεν δύναται να θεωρηθεί ότι αντίκειται στο

Σύνταγμα και ειδικότερα στις διατάξεις των άρθρων 4, 5 και 52 του Συντάγματος. (ΣτΕ 3402/2003)

Άρθρο 51

Κατανομή των εδρών των δημοτικών και κοινοτικών συμβούλων

1. Από το σύνολο των εδρών των δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων, τα τρία πέμπτα (3/5) ανήκουν στον επιτυχόντα συνδυασμό και τα δύο πέμπτα (2/5) στους επιλαχόντες, ανάλογα με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων, που έλαβε καθένας από αυτούς, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 4.

2. Αν ο πρώτος συνδυασμός, σε όλους γενικά τους Δήμους, ανεξάρτητα από τον πληθυσμό τους, καθώς και στις Κοινότητες, συγκεντρώνει ποσοστό έγκυρων ψηφοδελτίων πάνω από εξήντα τοις εκατό (60%), τότε η κατανομή όλων των εδρών γίνεται αναλογικά μεταξύ όλων των συνδυασμών που συμμετέχουν στις εκλογές, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 5.

3. Αν κατά τον υπολογισμό των τριών πέμπτων (3/5) και των δύο πέμπτων (2/5) του αριθμού των εδρών προκύπτει κλάσμα μικρότερο του ημίσεως της μονάδας, δεν υπολογίζεται, ενώ, στην περίπτωση που προκύπτει κλάσμα μεγαλύτερο του ημίσεως, στρογγυλοποιείται στην επόμενη μονάδα.

Οι έδρες που αναλογούν στα τρία πέμπτα (3/5) και στα δύο πέμπτα (2/5) των δημοτικών συμβούλων έχουν, αντίστοιχα, ως εξής:

Στα 13μελή συμβούλια 8 και 5.

Στα 17μελή συμβούλια 10 και 7.

Στα 21μελή συμβούλια 13 και 8.

Στα 27μελή συμβούλια 16 και 11.

Στα 33μελή συμβούλια 20 και 13.

Στα 37μελή συμβούλια 22 και 15.

Στα 41μελή συμβούλια 25 και 16.

Στα 45μελή συμβούλια 27 και 18.

Οι έδρες των κοινοτικών συμβούλων έχουν αντίστοιχα ως εξής:

Στα 9μελή συμβούλια 5 και 4.

Στα 11μελή συμβούλια 7 και 4.

4. Η αναλογική κατανομή των εδρών στην περίπτωση της παραγράφου 1 γίνεται με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν σε όλα τα εκλογικά τμήματα, σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα, όλοι μαζί οι συνδυασμοί, που συμμετείχαν στις εκλογές, εκτός από τον επιτυγχόντα, διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχεί στα δύο πέμπτα (2/5), αυξημένο κατά μία μονάδα. Το πηλίκο που προκύπτει, παραλειπόμενου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαίρεσης.

Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι διάφοροι επιλαχόντες συνδυασμοί με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ των επιλαχόντων συνδυασμών που έχουν καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα, κατά σειρά, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα που έχουν. Αν οι συνδυασμοί αυτοί έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων γίνεται κλήρωση.

Αν και μετά τη διανομή εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα, παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία κατά σειρά, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε επιλαχών συνδυασμός. Αν έχει απομείνει προς διάθεση μία μόνο έδρα, την έδρα αυτή καταλαμβάνει ο επιλαχών συνδυασμός που έχει καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα και παρουσιάζει το μεγαλύτερο αχρησιμοποίητο υπόλοιπο.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα δεν δίδεται στο συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο ή ειρηνοδικείο.

5. Η αναλογική κατανομή των εδρών στην περίπτωση της παραγράφου 2 γίνεται με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν σε όλα τα εκλογικά τμήματα σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα, όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές, διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, αυξημένο κατά μία μονάδα. Το πηλίκο που προκύπτει, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται

στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο και το ακέραιο ηγίκο αυτής της διαίρεσης.

Στην περίπτωση αυτή ο επιτυχών συνδυασμός μπορεί να λάβει αριθμό εδρών που ξεπερνά το ποσοστό των τριών πέμπτων (3/5). Συνδυασμός που δεν συγκεντρώνει το εκλογικό μέτρο δεν παίρνει έδρα. Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ όλων αυτών των συνδυασμών ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα που έχουν.

Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων, γίνεται κλήρωση. Αν και μετά τη διανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα αφαιρείται από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο ή ειρηνοδικείο.

6. Σε περίπτωση που έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός υποψηφίων, ο δήμαρχος, ο πρόεδρος Κοινότητας και οι δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται από το μοναδικό αυτό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά, σε ψήφους προτιμήσεως, μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί σύμβουλοι και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί.

Άρθρο 52

Κατανομή εδρών των συμβούλων του δημοτικού διαμερίσματος

1. Για την εκλογή των συμβούλων των δημοτικών διαμερισμάτων εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 50, 51, 55, 57, 58, 59 και 60.

2. Ο συνδυασμός του επιτυχόντος δημάρχου στις δημοτικές εκλογές λαμβάνει τα τρία πέμπτα (3/5) του συνόλου των εδρών των συμβούλων σε κάθε δημοτικό διαμέρισμα και τα δύο πέμπτα (2/5) οι επιλαχόντες συνδυασμοί, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 51, 57 και 59.

3. Για την κατανομή των εδρών των συμβούλων των δημοτικών δια-

μερισμάτων σε κάθε διαμέρισμα λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός υποψήφιου δημάρχου σε όλα τα εκλογικά τμήματα του Δήμου.

Άρθρο 53

Κατανομή εδρών των τοπικών συμβουλών

1. Στις εκλογές των τοπικών συμβουλίων, σε κάθε τοπικό διαμέρισμα η κατανομή των εδρών γίνεται αναλογικά, μεταξύ όλων των συνδυασμών που συμμετέχουν στις εκλογές και έχουν υποψηφίους για το τοπικό συμβούλιο του τοπικού διαμερίσματος, με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν σε όλο το τοπικό διαμέρισμα όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές και είχαν υποψηφίους για το τοπικό συμβούλιο του τοπικού διαμερίσματος, διαιρείται με τον αριθμό των εδρών του τοπικού συμβουλίου, αυξημένο κατά μια μονάδα. Το πηλίκο που προκύπτει παραλειπομένου του κλάσματος αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες, όσο και το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαίρεσης.

Συνδυασμός που δεν συγκεντρώνει το εκλογικό μέτρο δεν παίρνει έδρα. Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ όλων αυτών των συνδυασμών, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα που έχουν.

Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων, γίνεται κλήρωση.

Αν και μετά τη διανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα αφαιρείται από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο.

2. Σε περίπτωση που έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός για το

τοπικό συμβούλιο, ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου και οι τοπικοί σύμβουλοι εκλέγονται από το μοναδικό αυτό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε ψήφους προτιμήσεως, μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του τοπικού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί σύμβουλοι και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί.

3. Αν έχουν ανακηρυχθεί δύο μόνο συνδυασμοί για το τοπικό συμβούλιο τοπικού διαμερίσματος και ισοψηφίσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση για ανάδειξη του πλειοψηφούντος συνδυασμού. Οι έδρες των τοπικών συμβούλων στην περίπτωση αυτή κατανέμονται στον πλειοψηφούντα και στον επιλαχόντα συνδυασμό, αντίστοιχα, ως εξής: στα επταμελή τέσσερις και τρεις (4 και 3), στα πενταμελή τρεις και δύο (3 και 2) και στα τριμελή δύο και μία (2 και 1).

4. Αν ισοψηφίσουν περισσότεροι από δύο συνδυασμοί, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση. Ο πρώτος συνδυασμός στα επταμελή τοπικά συμβούλια εκλέγει τον πρόεδρο του τοπικού συμβουλίου και δύο ακόμη τοπικούς συμβούλους, ο δεύτερος συνδυασμός εκλέγει δύο τοπικούς συμβούλους και ο τρίτος συνδυασμός εκλέγει δύο τοπικούς συμβούλους.

Στα πενταμελή εκλέγουν αντίστοιχα τον πρόεδρο και έναν τοπικό σύμβουλο, δύο τοπικούς συμβούλους και έναν τοπικό σύμβουλο.

Στα τριμελή ο πρώτος συνδυασμός εκλέγει τον πρόεδρο και οι άλλοι δύο συνδυασμοί από έναν τοπικό σύμβουλο.

Αν υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφίσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση.

Άρθρο 54

Τακτικοί και αναπληρωματικοί δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι - Ισοψηφία

1. Τακτικοί δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς του άρθρου 50, κατά σειρά, οι τυχόν υποψήφιοι της περίπτωσης γ' της παρ. 2 του άρθρου 34 και έπονται αυτοί που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους προτίμησης, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 60.

Οι υποψήφιοι δήμαρχοι ή πρόεδροι Κοινοτήτων των επιλαχόντων συνδυασμών θεωρούνται πρώτοι επιτυχόντες σύμβουλοι των συνδυασμών τους.

2. Οι λοιποί υποψήφιοι του επιτυχόντος και των επιλαχόντων συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων τους, με τη σειρά των ψήφων προτίμησης.

3. Αν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ή το ειρηνοδικείο ενεργεί κλήρωση.

Άρθρο 55

Τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι του δημοτικού διαμερίσματος - Ισοψηφία

1. Τακτικοί σύμβουλοι των δημοτικών διαμερισμάτων εκλέγονται από τους υποψήφιους καθενός από τους συνδυασμούς των υποψηφίων δημάρχων, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους προτίμησης.

2. Οι λοιποί υποψήφιοι των συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων του δημοτικού διαμερίσματος με τη σειρά των ψήφων προτίμησης.

3. Αν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση.

Άρθρο 56

Τακτικοί και αναπληρωματικοί τοπικοί σύμβουλοι - Ισοψηφία

1. Τακτικοί σύμβουλοι του τοπικού συμβουλίου εκλέγονται από τους υποψηφίους κάθε συνδυασμού, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους προτίμησης.

2. Οι λοιποί υποψήφιοι των συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων του τοπικού συμβουλίου και του παρέδρου με τη σειρά των ψήφων προτίμησης.

3. Αν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού, περιλαμβανομένων και των παρέδρων, ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση.

Νομολογία

Η διάταξη της παρ. 16 του άρθρου 5 του ν. 2539/1997, ερμηνευόμενη σε συνδυασμό με την παρ. 12 του ίδιου άρθρου (*Σημ: άρθρο 56 του Ν. 3463/2006*), η οποία προβλέπει ότι, αν δύο ή περισσότεροι τοπικοί σύμβουλοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφίσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση για τον καθορισμό της σειράς εκλογής των, όταν ορίζει, ότι σε περίπτωση ισοψηφίας συμβούλων του ίδιου συνδυασμού πρόεδρος είναι αυτός που είναι πρώτος στην απόφαση της ανακήρυξης, ως απόφαση ανακήρυξης εννοεί την απόφαση του πολιτικού ή, σε περίπτωση ασκήσεως ενστάσεως, του διοικητικού πρωτοδικείου (*άρθρα 79 παρ. 1 και 83 παρ. 4 του Π.Δ. 410/1995 και ήδη άρθρα 62 και 64 του Ν. 3463/2006*), η οποία μετά την διενέργεια κληρώσεως καθορίζει την σειρά εκλογής και ανακηρύσσει τον πρώτο μεταξύ ισοψηφισάντων τοπικών συμβούλων του ίδιου συνδυα-

μού, του οποίου, συντρεχουσών των λοιπών νομίμων προϋποθέσεων, ανακηρύσσει συγχρόνως πρόεδρο του τοπικού συμβουλίου και όχι την απόφαση του πολιτικού δικαστηρίου με την οποία ανακηρύσσονται οι συνδυασμοί που έχουν δηλωθεί (άρθρο 57 παρ. 1 Π.Δ. 410/1995 και ήδη άρθρο 37 του Ν. 3463/2006), στην οποία τα επώνυμα και ονόματα των υποψηφίων τοπικών συμβούλων αναγράφονται με αλφαβητική σειρά. (ΣτΕ 1133/2000)

Άρθρο 57

Περιπτώσεις ισοψηφίας συνδυασμών

1. Αν έχουν ανακηρυχθεί δύο μόνο συνδυασμοί και ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ή το ειρηνοδικείο ενεργεί κλήρωση για ανάδειξη του επιτυχόντος συνδυασμού.

Οι έδρες των συμβούλων στην περίπτωση αυτή κατανέμονται κατά τα τρία πέμπτα (3/5) στον επιτυχόντα συνδυασμό και κατά τα δύο πέμπτα (2/5) στον επιλαχόντα συνδυασμό.

2. Αν ισοψηφήσουν δύο ή περισσότεροι συνδυασμοί σε Κοινότητες, την κλήρωση ενεργεί το ειρηνοδικείο.

Οι έδρες των συμβούλων στην περίπτωση αυτή κατανέμονται κατά τα τρία πέμπτα (3/5) στον επιτυχόντα συνδυασμό και τα δύο πέμπτα (2/5) αναλογικά στους επιλαχόντες συνδυασμούς με τον τρόπο που ορίζεται στην παρ. 4 του άρθρου 51.

3. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ.3 του άρθρου 51 και του άρθρου 54.

Άρθρο 58

Εξαγωγή και δημοσίευση των αποτελεσμάτων της εκλογής

1. Σε Κοινότητες, όπου υπάρχει μόνο ένα εκλογικό τμήμα, η εφορευτική επιτροπή εξάγει το αποτέλεσμα της εκλογής και το δημοσιεύει αμέσως, με τοιχοκόλληση στο κοινοτικό κατάστημα.

2. Σε Δήμους και Κοινότητες, όπου υπάρχουν περισσότερα από ένα, αλλά όχι περισσότερα από πέντε, εκλογικά τμήματα, οι εφορευτικές επιτροπές συνεδριάζουν μετά το τέλος της διαλογής στην έδρα του Δήμου ή της Κοινότητας και, σύμφωνα με τα πρακτικά της ψηφοφορίας των τμημάτων, εξάγουν το γενικό αποτέλεσμα, που δημοσιεύεται αμέσως, με τοιχοκόλληση, στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα.

3. Στους Δήμους και στις Κοινότητες, όπου υπάρχουν περισσότερα από πέντε εκλογικά τμήματα, οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής στέλνουν με ασφαλή τρόπο τα εκλογικά στοιχεία στον πρόεδρο του πρωτοδικείου, αν πρόκειται για Δήμο και στον ειρηνοδίκη, αν πρόκειται

για Κοινότητα. Αφού συγκεντρωθούν τα στοιχεία όλων των εκλογικών τμημάτων του Δήμου ή της Κοινότητας, ο πρόεδρος του πρωτοδικείου ή ο ειρηνοδίκης εξάγει το γενικό αποτέλεσμα, το οποίο δημοσιεύει αμέσως με τοιχοκόλληση στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα της έδρας του δικαστηρίου.

4. Η τοιχοκόλληση και η δημοσίευση των προηγούμενων παραγράφων περιλαμβάνει πίνακα των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας, ο οποίος καταρτίζεται από το όργανο που είναι αρμόδιο για τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας. Ο πίνακας αυτός περιέχει: α) τον αριθμό των γραμμένων εκλογέων, β) το συνολικό αριθμό ψηφισάμενων, γ) τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων, δ) τον αριθμό των άκυρων ψηφοδελτίων, ε) τον αριθμό των λευκών ψηφοδελτίων και στ) την εκλογική δύναμη κάθε συνδυασμού, δηλαδή το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων τα οποία έλαβε κάθε συνδυασμός.

5. Οι εφορευτικές επιτροπές και ο πρόεδρος του πρωτοδικείου ή ο ειρηνοδίκης γνωστοποιούν αμέσως το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Νομολογία

Από την αρχή της ελεύθερης και ανόθευτης εκδήλωσης της λαϊκής θέλησης, ως έκφρασης της λαϊκής κυριαρχίας, που κατοχυρώνεται από το άρθρο 52 του Συντάγματος, προκύπτει ότι το εκλογικό σώμα πρέπει πάντοτε να έχει τη δυνατότητα και την ευχέρεια επιλογής ενός κόμματος, συνδυασμού ή υποψηφίου που μετέχει νόμιμα στις εκλογές (ΣτΕ 4107/1987). Από την ίδια αρχή συνάγεται περαιτέρω, κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, ότι το εκλογικό σώμα στα πλαίσια της υποχρεωτικής άσκησης του εκλογικού του δικαιώματος, είτε η υποχρεωτικότητα προβλέπεται από το Σύνταγμα είτε επιβάλλεται από το νόμο, πρέπει να έχει και τη δυνατότητα αποδοκμασίας όλων των κατερχομένων στις εκλογές υποψηφίων, γιατί αποτελεί και αυτή μορφή εκδήλωσης της λαϊκής κυριαρχίας (πρβλ. ΑΕΔ 55/1989). Ο τρόπος όμως εκδήλωσης της αποδοκμασίας αυτής, κατά τη γνώμη που επεκράτησε στο Τμήμα, δεν καθορίζεται από το ίδιο το Σύνταγμα αλλά είναι θέμα η ρύθμιση του οποίου αφήνεται στον κοινό νομοθέτη, αφού μπορεί να γίνει με διάφορες μορφές, όπως π.χ. με τη ρίψη στην κάλπη λευκού ψηφοδελτίου, κενού φακέλου κ.λ.π.(...) Επειδή από την πρόβλεψη των διατάξεων των άρθρων 84 παρ. 2 και 86 παρ. 2 του Π.Δ. 92/1994, (που έχουν εφαρμογή και επί δημοτικών εκλογών) περί χωριστής καταμετρήσεως των λευκών ψηφοδελτίων συνάγεται ότι ο νομοθέτης επιβάλλει τη χορήγηση από την εφορευτική επιτροπή στους προσερχομένους να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα ψηφοφόρους, εκτός των άλλων, και λευκού ψηφοδελτίου. Διαφορετική δε είναι η περίπτωση της χορηγήσεως στους εκλογείς λευκών ψηφοδελτίων, εάν εξαντληθούν τα έντυπα ψηφοδέλτια που ρυθμίζει το άρθρο

67 του αυτού Π.Δ. 92/1994, ορίζοντας ότι τα λευκά αυτά ψηφοδέλτια χρησιμεύουν για να σημειώσουν οι ίδιοι χειρογράφως την προτίμησή τους υπέρ συνδυασμού ή υποψηφίου, αφού στην περίπτωση αυτή τα εν λόγω ψηφοδέλτια δεν αριθμούνται χωριστά αλλά συναριθμούνται με τα έντυπα ψηφοδέλτια. Συνεπώς, η χορήγηση στους ψηφοφόρους κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές λευκού ψηφοδελτίου δεν συνιστά σε καμία περίπτωση εκλογική παράβαση που να μπορεί υπό τους όρους του άρθρου 73 δ του Π.Δ. 323/1989, να οδηγήσει σε ακύρωση των εκλογών. (ΣτΕ 799/1996)

Άρθρο 59

Επανάληψη της ψηφοφορίας

1. Στους Δήμους, αν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει το ποσοστό, που απαιτεί το άρθρο 50 παρ. 1, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή μόνο ανάμεσα στους υποψήφιους δημάρχους των δύο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους. Επίσης η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και στην περίπτωση που δύο από τους ανακηρυχθέντες συνδυασμούς ισοψηφήσουν συγκεντρώνοντας ο καθένας ποσοστό τουλάχιστον σαράντα δύο τοις εκατό (42%). Επιτυχών θεωρείται ο υποψήφιος δήμαρχος και ο συνδυασμός του που συγκέντρωσε στην επαναληπτική ψηφοφορία την απόλυτη πλειοψηφία ολόκληρου του αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων. Αν στην επαναληπτική ψηφοφορία οι δύο αυτοί συνδυασμοί ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος συνδυασμού.

2. Οι έδρες των δημοτικών συμβουλίων διανέμονται, σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας, στους συνδυασμούς που συμμετέχουν στις εκλογές, σε δύο φάσεις, που ονομάζονται κατανομές.

Στην πρώτη (Α) κατανομή διανέμονται οι μισές έδρες του δημοτικού συμβουλίου. Το κλάσμα που προκύπτει στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα.

Στη δεύτερη (Β) κατανομή διανέμονται οι υπόλοιπες.

Με βάση τον αριθμό των εδρών των δημοτικών συμβουλίων οι έδρες που αναλογούν σε καθεμία από τις δύο αυτές κατανομές έχουν ως εξής:

για τα 13μελή συμβούλια 7 και 6 αντίστοιχα

για τα 17μελή συμβούλια 9 και 8 αντίστοιχα

για τα 21μελή συμβούλια 11 και 10 αντίστοιχα

για τα 27μελή συμβούλια 14 και 13 αντίστοιχα

για τα 33μελή συμβούλια 17 και 16 αντίστοιχα

για τα 37μελή συμβούλια 19 και 18 αντίστοιχα

για τα 41μελή συμβούλια 21 και 20 αντίστοιχα
για τα 45μελή συμβούλια 23 και 22 αντίστοιχα.

3. Οι έδρες της Α' κατανομής διανέμονται αναλογικά στους συνδυασμούς που συμμετέχουν στις εκλογές με την ακόλουθη διαδικασία: Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν σε όλα τα εκλογικά τμήματα, σε κάθε Δήμο, όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές στην αρχική ψηφοφορία, διαιρείται με τον αριθμό των εδρών της Α' κατανομής αυξημένο κατά μία μονάδα. Το πηλίκο που προκύπτει, παραλειπόμενου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο της Α' κατανομής. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο είναι το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαίρεσης. Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι διάφοροι συνδυασμοί με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες της Α' κατανομής, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ των συνδυασμών που έχουν καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα, κατά σειρά, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα που έχουν.

Αν οι συνδυασμοί αυτοί έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων, γίνεται κλήρωση. Αν και μετά τη διανομή εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία κατά σειρά, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός. Αν έχει απομείνει προς διάθεση μία μόνο έδρα, την έδρα αυτή καταλαμβάνει ο συνδυασμός που έχει καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα και παρουσιάζει το μεγαλύτερο αχρησιμοποίητο υπόλοιπο.

4. Για τη διανομή των εδρών της Β' κατανομής, υπολογίζεται, αρχικά, πόσες από τις έδρες αυτές πρέπει να προσκυρωθούν στον επιτυχόντα συνδυασμό, έτσι ώστε να συγκεντρώσει συνολικά, συνυπολογιζόμενων και των εδρών που του απονεμήθηκαν από την Α' κατανομή, τα τρία πέμπτα (3/5) του όλου αριθμού των εδρών. Οι έδρες της Β' κατανομής που θα απομείνουν προς διάθεση, μετά την παραχώρηση των εδρών στον επιτυχόντα συνδυασμό, παραχωρούνται στο δεύτερο συνδυασμό που πήρε μέρος στην επαναληπτική ψηφοφορία.

Στην περίπτωση όπου λόγω του μικρού αριθμού εδρών που τους έχουν απονεμηθεί από την Α' κατανομή ο επιτυχών συνδυασμός δεν μπορεί να συμπληρώσει τον αριθμό των τριών πέμπτων (3/5) του συνόλου των εδρών, προσκυρώνονται σε αυτόν όλες οι έδρες της Β' κατανομής και δεν γίνεται καμία μεταβολή στην απονομή των εδρών της Α'

κατανομής, ανάμεσα στους υπόλοιπους συνδυασμούς.

5. Σε περίπτωση ισοψηφίας στην πρώτη θέση κατά την αρχική ψηφοφορία δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική ψηφοφορία μετέχουν οι υποψήφιοι δήμαρχοι όλων των συνδυασμών που ισοψήφησαν.

6. Σε περίπτωση ισοψηφίας στη δεύτερη θέση, κατά την αρχική ψηφοφορία δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική ψηφοφορία μετέχουν ο υποψήφιος δήμαρχος του πρώτου σε αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων συνδυασμού και οι υποψήφιοι δήμαρχοι των συνδυασμών που ισοψήφησαν στη δεύτερη θέση.

7. Στις περιπτώσεις των παραγράφων 5 και 6 επιτυχών θεωρείται ο υποψήφιος δήμαρχος και ο συνδυασμός του, που έλαβε στην επαναληπτική ψηφοφορία τη σχετική πλειοψηφία. Αν στην ψηφοφορία αυτήν ισοψηφήσουν δύο υποψήφιοι δήμαρχοι, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος δημάρχου και του συνδυασμού του. Αν ισοψηφήσουν περισσότεροι από δύο συνδυασμοί, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος δημάρχου και του συνδυασμού του και εκείνου που θα συμμετάσχει στη δεύτερη κατανομή κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 4.

8. Αν κανείς από τους συνδυασμούς που συμμετέχουν στις εκλογές στην αρχική ψηφοφορία δεν συγκεντρώσει το εκλογικό μέτρο ή αν μόνο ένας συνδυασμός το έχει συγκεντρώσει, τότε στην Α' κατανομή συμμετέχουν οπωσδήποτε οι δύο συνδυασμοί που έχουν λάβει το μεγαλύτερο αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων. Οι υποψήφιοι δήμαρχοι αυτών των δύο συνδυασμών συμμετέχουν και στην επαναληπτική ψηφοφορία.

9. Οι τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι εκλέγονται με βάση την πρώτη ψηφοφορία σύμφωνα με τους σταυρούς προτιμήσεως που έλαβε καθένας στην ψηφοφορία αυτή, όπως ορίζεται στις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 51 και του άρθρου 54.

Νομολογία

Στις δημοτικές εκλογές, αν διεξαχθεί επαναληπτική ψηφοφορία, η διανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου στους συνδυασμούς που συμμετέχουν στις εκλογές γίνεται υποχρεωτικώς, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 76 του Π.Δ. 410/1995, (Σημ: άρθρο 59 του Ν. 3463/2006) σε δύο φάσεις, που ονομάζονται κατανομές (Α' και Β' κατανομή). Στην Α' κατανομή εδρών μετέχουν όλοι οι συνδυασμοί που έλαβαν μέρος στις εκλογές. Αυτό ορίζεται ρητώς στην παρ. 3 του άρθρου 76 και επομένως εξυπακούεται, ως βασική αρχή της απλής αναλογικής κατανομής των εδρών, ότι θα εφαρμοσθεί και στην περίπτωση που θα προ-

κύψει ανάγκη εφαρμογής της παρ. 4 του άρθρου 72 του ίδιου διατάγματος, για τη συμπλήρωση της διανομής των εδρών της Α' κατανομής που παρέμειναν αδιάθετες κατά το πρώτο στάδιο της κατανομής αυτής. Σε καμία δε αντίθεση δεν έρχεται η ερμηνεία αυτή με το γεγονός ότι στο τρίτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 72 ορίζεται ότι "οι έδρες που απομένουν διανέμονται μεταξύ των επιλαχόντων συνδυασμών", γιατί το άρθρο αυτό, σύμφωνα με την παραπέμπουσα σε αυτό διάταξη του άρθρου 76 παρ. 3, εφαρμόζεται αναλογικά, με την έννοια ότι θα εφαρμοσθεί και για τη συμπλήρωση της διανομής των εδρών της Α' κατανομής μόνο η τεχνική της διανομής των εδρών που περιγράφεται στην παρ. 4 του άρθρου 76, με συμμετοχή στη διανομή όλων των συνδυασμών, δηλαδή ακόμη και εκείνου ο οποίος κατά την επαναληπτική ψηφοφορία ανεδείχθη επιτυχών και ο οποίος άλλωστε, πριν από την εν λόγω ψηφοφορία, δεν θεωρείται κατά το προαναφερόμενο άρθρο 71 παρ. 1 ως "επιτυχών" αλλά ως "επιλαχών" (ΣτΕ 2595/1999, 2087/1995, 3002/2000). Μετά την ολοκλήρωση της διανομής των εδρών της Α' κατανομής ακολουθεί η διανομή των εδρών της Β' κατανομής, η οποία διενεργείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στη παρ. 4 του άρθρου 76. (ΣτΕ 3178/2003)

Άρθρο 60

Παραίτηση ή θάνατος υποψήφιου Δημάρχου σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας

1. Κατά την επανάληψη της ψηφοφορίας ο υποψήφιος δήμαρχος μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του. Η παραίτηση γίνεται με γραπτή δήλωσή του που επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου ή στον ειρηνοδίκη την τρίτη ημέρα, το αργότερο, πριν από την επαναληπτική ψηφοφορία.

2. Αν ένας υποψήφιος δήμαρχος παραιτηθεί ή πεθάνει, η πλειοψηφία των υποψηφίων του συνδυασμού του δηλώνει άλλο δήμαρχο.

3. Αν εκείνος που έχει δηλωθεί ως υποψήφιος δήμαρχος είναι υποψήφιος σύμβουλος του συνδυασμού, η θέση του ως συμβούλου μένει κενή.

4. Η δήλωση για το νέο υποψήφιο δήμαρχο επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου ή στον ειρηνοδίκη το αργότερο τη δεύτερη ημέρα πριν από την ψηφοφορία.

Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει το νέο υποψήφιο σε δημόσια συνεδρίαση ακόμη και την παραμονή της ψηφοφορίας.

5. Αν δεν υποβληθεί δήλωση, δεν ανακηρύσσεται κανένας υποψήφιος και εκλέγεται δήμαρχος ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που θα λάβει τις περισσότερες ψήφους προτιμήσεως.

6. Η επαναληπτική ψηφοφορία γίνεται από τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές και τους ίδιους δικαστικούς αντιπροσώπους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΕΚΔΙΚΑΣΗ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥΣ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

Άρθρο 61

Έκθεση πρακτικών και άσκηση ενστάσεων

1. Αμέσως μετά τη δημοσίευση του αποτελέσματος της εκλογής, ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ή άλλο μέλος της παραδίδει τα πρακτικά της, τα λοιπά εκλογικά έγγραφα, τα δέματα των ψηφοδελτίων ταξινομημένα κατά συνδυασμούς και με τη σειρά που είναι αριθμημένα, καθώς και τους φακέλους στον πρόεδρο πρωτοδικών, αν πρόκειται για Δήμο ή στον ειρηνοδίκη αν πρόκειται για Κοινότητα.

2. Ο πρόεδρος πρωτοδικών ή ο ειρηνοδίκης, εκθέτει τα πρακτικά της εκλογής μαζί με τον πίνακα των αποτελεσμάτων της στο κατάστημα του πρωτοδικείου ή του ειρηνοδικείου επί πέντε (5) ημέρες και συντάσσει για την έκθεση αυτή πρακτικό, που τοιχοκολλάται επίσης έξω από το δικαστικό κατάστημα. Στο διάστημα αυτό οι εκλογείς μπορούν να λάβουν γνώση των εγγράφων αυτών, καθώς και των λοιπών στοιχείων της εκλογής, προκειμένου να ασκήσουν ενστάσεις κατά του κύρους της.

3. Οι εφορευτικές επιτροπές, μόλις δημοσιευθεί το αποτέλεσμα της εκλογής, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 58, γνωστοποιούν με ανακοίνωσή τους, που δημοσιεύεται στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα και στα δημοσιότερα μέρη του Δήμου ή της Κοινότητας, ότι τα πρακτικά της εκλογής μαζί με τον πίνακα των αποτελεσμάτων της και με τα λοιπά στοιχεία θα εκτεθούν σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου. Στην περίπτωση της παρ.3 του άρθρου 58, η έκθεση των πρακτικών γνωστοποιείται με ανακοίνωση, που εκδίδει ο πρόεδρος του πρωτοδικείου ή ο ειρηνοδίκης, η οποία τοιχοκολλάται στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα και στα δημοσιότερα μέρη του Δήμου ή της Κοινότητας, καθώς και στο κατάστημα του δικαστηρίου.

Άρθρο 62

Επικύρωση της εκλογής

1. Αν δεν υποβληθούν ενστάσεις, το πολυμελές πρωτοδικείο ή το ειρηνοδικείο επικυρώνει με απόφασή του το αποτέλεσμα της εκλογής και ανακηρύσσει τον επιτυχόντα και τους επιλαχόντες συνδυασμούς,

τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινότητας, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς δημοτικούς ή κοινοτικούς συμβούλους κάθε συνδυασμού, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους των δημοτικών διαμερισμάτων, των τοπικών συμβουλίων, καθώς και τους παρέδρους με τους αναπληρωματικούς τους.

Οι δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι των δημοτικών διαμερισμάτων ή των τοπικών συμβουλίων και οι πάρεδροι κατατάσσονται με τη σειρά της εκλογής τους, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτιμήσεως που έχουν λάβει, και αν δεν υπάρχουν σταυροί, με αλφαβητική σειρά.

2. Ο πρόεδρος του πρωτοδικείου ή ο ειρηνοδίκης εκθέτει την απόφαση στο κατάστημα του δικαστηρίου επί τρεις (3) συνεχείς ημέρες και στέλνει αντίγραφο της στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Όμοιο αντίγραφο της αποφάσεως στέλνει ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας σε κάθε Δήμο και Κοινότητα της περιφέρειάς του.

Άρθρο 63

Δικαίωμα ένστασης

Ένσταση μπορεί να ασκήσει:

α) Κάθε εκλογέας εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του Δήμου ή της Κοινότητας, καθώς και

β) όποιος υπήρξε υποψήφιος κατά τις εκλογές στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα.

Νομολογία

Σύμφωνα με το άρθρο 246 παρ. 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (Ν. 2717/1999), για την, σε πρώτο βαθμό, επίλυση των διαφορών που αναφέρονται κατά την εκλογική διαδικασία για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού, ασκείται ένσταση. Στο άρθρο 249 παρ. 1 του ίδιου Κώδικα ορίζονται οι λόγοι της ένστασης, ενώ στην παρ. 2 ορίζεται: “Αν η ένσταση αναφέρεται σε επαναληπτική ψηφοφορία, οι προβαλλόμενοι λόγοι μπορούν να αφορούν και την αρχική ψηφοφορία αλλά μόνον εφόσον δεν έχει ασκηθεί ως προς αυτήν ιδιαίτερη ένσταση”. Περαιτέρω, στο άρθρο 253 παρ.6 του εν λόγω Κώδικα προβλέπεται: “Ο ενιστάμενος μπορεί, με ιδιαίτερο δικόγραφο, να προβάλλει πρόσθετους λόγους. Το δικόγραφο των πρόσθετων λόγων κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η ένσταση, με τη φροντίδα δε εκείνου που το ασκεί, επιδίδεται, σε κυρωμένο αντίγραφο, το αργότερο πέντε(5) ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο, στους λοιπούς διαδίκους, κατά τη διαγραφόμενη στην παρ. 2 διαδικασία”. Κατά την

έννοια των ανωτέρω διατάξεων, ερμηνευομένων ενόψει: α) της γενικής δικονομικής αρχής κατά την οποία δεν επιτρέπεται η άσκηση από το ίδιο πρόσωπο δεύτερου ενδίκου βοηθήματος ή ενδίκου μέσου κατά διοικητικής πράξης ή δικαστικής απόφασης την οποία έχει ήδη προσβάλει (πρβλ. ΣτΕ 320/2002, 198, 121/2000, 228/1987 κ.α.) και β) της ανάγκης για ταχεία επίλυση, χάριν του δημοσίου συμφέροντος, των διαφορών για το κύρος των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών (πρβλ. ΣτΕ 4080/1999 κ.α.), δεν επιτρέπεται η άσκηση ένστασης κατά του κύρους της επαναληπτικής ψηφοφορίας από πρόσωπο, το οποίο έχει ήδη ασκήσει κατ' αυτής ένσταση, δεδομένου μάλιστα ότι ο νομοθέτης παρέχει στον ενιστάμενο τη δυνατότητα να προβάλλει νέες αιτιάσεις κατά του κύρους της επαναληπτικής ψηφοφορίας με την κατάθεση δικογράφου προσθέτων λόγων. **(ΣτΕ 379/2004)**

Ως εκλογέας που νομιμοποιείται, σύμφωνα με το άρθρο 78 του Δ.Κ.Κ., (Σημ: *ήδη άρθρο 61 και 63 του Ν. 3463/2006*) να ασκήσει ένσταση κατά του κύρους των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών νοείται μόνο ο εκλογέας εκείνος, ο οποίος είναι γραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του οικείου Δήμου ή Κοινότητας, διότι μόνο υπό την προϋπόθεση αυτή μπορούν οι δημότες εκλογείς να ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα. Για να μπορεί δημότης να εκλεγεί ως δήμαρχος, πρόεδρος κοινότητας, δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος αρκεί να έχει την ικανότητα του εκλέγειν, χωρίς να απαιτείται να είναι γραμμένος στους οικείους εκλογικούς καταλόγους. Με το δεδομένο αυτό, πρέπει να θεωρηθεί ότι κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 78 του ΔΚΚ νομιμοποιείται να ασκήσει ένσταση κατά του κύρους των δημοτικών ή κοινοτικών εκλογών, εκτός από τον εκλογέα που ρητά αναφέρεται και ο υποψήφιος να εκλεγεί σε θέση δημοτικού ή κοινοτικού άρχοντα, ο οποίος έλαβε μέρος στην εκλογική διαδικασία και ηττήθηκε διότι, εφόσον έχει πάντως την ιδιότητα του υποψηφίου, νομιμοποιείται να αμφισβητήσει το κύρος των δημοτικών ή κοινοτικών εκλογών, ανεξαρτήτως αν συντρέχει στο πρόσωπό του η ιδιότητα του εκλογέα του γραμμένου στους εκλογικούς καταλόγους. **(ΣτΕ 2485/2000, βλ. και ΣτΕ 3782/1999)**

Η μη επανάληψη των εκλογών δεν αντίκειται στην αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Ο αποτυχών υποψήφιος Δήμαρχος ακόμη και αν δεν είναι εκλογέας, αλλά μόνο δημότης, έχει δικαίωμα και έννομο συμφέρον, όπως κάθε εκλογέας του Δήμου, να ασκήσει ένσταση. **(ΔιοικΠρωτΠατρ. 806/1998)**

Άρθρο 64

Άσκηση ένστασης - Αρμόδιο δικαστήριο

1. Η ένσταση ασκείται με δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται μαζί με τρία αντίγραφα στην αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη.

Η προθεσμία για την άσκηση της ένστασης ή η άσκησή της δεν αναστέλλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης.

2. Το δικόγραφο της ένστασης απαιτείται να περιέχει τα στοιχεία

που προβλέπονται στο άρθρο 251 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, ΦΕΚ 97 Α').

3. Οι ενστάσεις εκδικάζονται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό από το Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα του ο οικείος Δήμος ή η Κοινότητα.

4. Η διαβίβαση της ένστασης στο αρμόδιο για την εκδίκασή της δικαστήριο γίνεται σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο άρθρο 252 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Νομοθεσία

Ν. 2717/1999 «Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας»

Άρθρο 251. Περιεχόμενο του δικογράφου. Το δικόγραφο της ένστασης, εκτός από τα στοιχεία που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 45, πρέπει απαραίτητως να μνημονεύει, με ακρίβεια, τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης στον οποίο αυτό αναφέρεται, τους εκλογικούς συνδυασμούς και τους επικεφαλής τους, καθώς και τα πρόσωπα των οποίων αμφισβητείται με αυτό η εκλογή ή η ανακήρυξη. Επίσης, το ίδιο δικόγραφο πρέπει να περιέχει σαφείς και συγκεκριμένους λόγους, καθώς και σαφώς καθορισμένο αίτημα.

Άρθρο 252. Διαβίβαση. Η αρχή που μνημονεύεται στην παρ. 1 του άρθρου 250 μετά την πάροδο της, κατά το άρθρο 248, προθεσμίας για την άσκηση των ενστάσεων, υποχρεούται, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, να διαβιβάζει τις ενστάσεις, χωριστά για κάθε οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης, μαζί με όλα τα σχετικά έγγραφα και λοιπά στοιχεία, στο αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο.

Άρθρο 65

Περιεχόμενο της ένστασης

1. Η ένσταση στρέφεται κατά της πράξης, με την οποία ανακηρύσσονται οι συνδυασμοί των υποψηφίων ή κατά της κατ' άρθρο 58 πράξης, με την οποία εξάγεται το αποτέλεσμα της εκλογής ή κατά της κατ' άρθρο 62 απόφασης, με την οποία ανακηρύσσονται οι επιτυχόντες και οι επιλαχόντες συνδυασμοί που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί.

2. Λόγους ένστασης μπορούν να θεμελιώσουν:

α) Οι παραβάσεις του νόμου κατά τη διεξαγωγή της εκλογής ή κατά την εξαγωγή του εκλογικού αποτελέσματος ή κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών ή κατά την ανακήρυξη των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών και των προσώπων που ανήκουν σε αυτούς ή

- β) η έλλειψη νόμιμων προσόντων ή η συνδρομή νόμιμων κωλυμάτων σε πρόσωπα που έχουν εκλεγεί ή που είναι υποψήφια προς τούτο ή
- γ) η ακυρότητα ή η εσφαλμένη αρίθμηση των ψηφοδελτίων.

Νομολογία

Το δικόγραφο της ένστασης πρέπει εκτός των άλλων να μνημονεύει με ακρίβεια τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης στον οποίο αναφέρεται, να περιέχει δε σαφείς και συγκεκριμένους λόγους και σαφώς καθορισμένο αίτημα. το άρθρο 84 του Π.Δ. 55/1999 “Κωδικοποίηση σ’ ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή των βουλευτών” (Σημ: βλ. Π.Δ. 351/2003), το οποίο εφαρμόζεται και στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές, δυνάμει του άρθρου 70 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Π.Δ. 410/1995 και ήδη άρθρο 49 του Ν. 3463/2006), ορίζει στην παράγραφο 1 ότι: «... η εφορευτική επιτροπή προβαίνει στη διαλογή των ψήφων με τον εξής τρόπο: α) “.. β) κάθε έγκυρο ψηφοδέλτιο αριθμείται κατά τη σειρά εξαγωγής του από την κάλπη και μονογράφεται από τον πρόεδρο της εφορευτικής επιτροπής ή εκείνον που διευθύνει τις εργασίες της, ο οποίος θέτει τη μονογραφή του και δίπλα από κάθε σταυρό προτίμησης που υπάρχει στο ψηφοδέλτιο. Ακολούθως, συμπληρώνει ολογράφως το συνολικό αριθμό σταυρών προτίμησης του ψηφοδελτίου, γ) στη συνέχεια σημειώνεται ο αριθμός του ψηφοδελτίου σε ειδικούς πίνακες, από τους οποίους ο ένας τηρείται για τους συνδυασμούς κομμάτων..... και ο άλλος για τους υποψηφίους των συνδυασμών.....». Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών η έλλειψη μονογραφίας των ψηφοδελτίων ή των σταυρών προτίμησης από τον πρόεδρο της εφορευτικής επιτροπής δεν επιφέρει, καθεαυτή, την ακυρότητα του ψηφοδελτίου ή του σταυρού προτίμησης, αν η έλλειψη αυτή δεν συνδυάζεται με τη μη καταχώρησή τους στα λοιπά έγγραφα της εφορευτικής επιτροπής (πίνακες διαλογής, πρωτόκολλα ψηφοφορίας κλπ), που αποδεικνύουν τη γνησιότητα της εκλογής. (ΣτΕ 243/2004, πρβλ. ΑΕΔ 15/1990, ΣτΕ 7/1992, 640/2000)

Σημ: Νομολογία για ενστάσεις κατά τον κύρους των εκλογών, ανάλογα με το λόγο, βλ. υπό τα άρθρα 28, 29, 34,35, 37, 42, 67

Άρθρο 66

Προθεσμία για την άσκηση ενστάσεων

1. Η ένσταση ασκείται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από:
 - α) τη λήξη του χρόνου έκθεσης των πρακτικών της εκλογής και του πίνακα των αποτελεσμάτων, κατ’ άρθρο 61 του παρόντος ή
 - β) την ανακήρυξη σε δημόσια συνεδρίαση των συνδυασμών των υποψηφίων σύμφωνα με το άρθρο 37 του παρόντος ή
 - γ) Τη λήξη του χρόνου έκθεσης της πράξης, με την οποία ανακηρύσσονται οι επιτυχόντες και οι επιλαχόντες συνδυασμοί, καθώς και οι υπο-

ψηφιοί κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, κατά το άρθρο 62 του παρόντος.

2. Οι προθεσμίες της προηγούμενης παραγράφου δεν παρεκτείνονται σε καμία περίπτωση.

3. Στις περιπτώσεις α' και γ' της παραγράφου 1, η ένσταση δεν μπορεί να ασκηθεί, αν έχουν περάσει δεκαπέντε (15) ή είκοσι (20) ημέρες, αντιστοίχως, από τη διενέργεια των εκλογών.

Άρθρο 67

Διαδικασία εκδίκασης των ενστάσεων

1. Για τα θέματα της προδικασίας, της κύριας διαδικασίας, της παρέμβασης, της αντένστασης, της αποδεικτικής διαδικασίας, του παρεμπίπτοντος ελέγχου, της απόφασης του δικαστηρίου, καθώς και της γνωστοποίησής της εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 253 έως και 260 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όπως κάθε φορά ισχύει, ο οποίος και εφαρμόζεται για κάθε σχετικό θέμα, που δεν ρυθμίζεται, ειδικώς, από τις διατάξεις του παρόντος.

2. Ο κατά το άρθρο 258 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας παρεμπίπτων έλεγχος της εγγραφής, μετεγγραφής ή διαγραφής εκλογέα στους ή από τους εκλογικούς καταλόγους του οικείου Δήμου ή Κοινότητας, χωρεί κατά των πράξεων αυτών μόνο αν αυτές έγιναν κατά τη σύνταξη ή αναθεώρηση των εκλογικών καταλόγων κατά τη διάρκεια του έτους, που προηγείται της ημερομηνίας διενέργειας των δημοτικών ή κοινοτικών εκλογών.

3. Αίτηση αναθεώρησης, τριτανακοπή και αίτηση ερμηνείας ή διόρθωσης ασκούνται κατά τις προβλέψεις του άρθρου 261 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Νομοθεσία

Ν. 2717/1999 «Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας»

Άρθρο 253. Προδικασία. 1. Ο πρόεδρος του συμβουλίου ή ο δικαστής, που διευθύνει το δικαστήριο, με πράξη του, την οποία εκδίδει αμέσως, ορίζει δικάσιμο, η οποία δεν πρέπει να είναι συντομότερη των δέκα (10) ούτε μακρότερη των είκοσι (20) ημερών από την περιέλευση της ένστασης στο δικαστήριο, καθώς και τον εισηγητή - δικαστή της υπόθεσης. Αν το δικαστήριο διαιρείται σε περισσότερα από ένα τμήματα, τη δικάσιμο και τον εισηγητή - δικαστή ορίζει, με πράξη του, ο πρόεδρος του αρμόδιου τμήματος. Ο εισηγητής - δικαστής μπορεί να αντικατασταθεί, αν έχει κώλυμα, με νεότερη πράξη εκείνου που τον

όρισε. 2. Κεκρωμένο αντίγραφο του δικογράφου της ένστασης μαζί με την πράξη ορισμού δικαίσιμου και εισηγητή δικαστή, επιδίδεται, με τη φροντίδα του ενισταμένου, το αργότερο επτά (7) ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο, προς εκείνους των οποίων αμφισβητείται με την ένσταση η ανακήρυξη ή η εκλογή και θα επιδράσει επί του κύρους τους, αντιστοίχως, η απόφαση του δικαστηρίου. Η ίδια ένσταση κοινοποιείται, εντός της ανωτέρω προθεσμίας, και προς τους επικεφαλής των οικείων εκλογικών συνδυασμών. 3. Για κάθε δικάσιμο καταρτίζεται, ιδιαίτερο κατά οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης, έκθεμα, στο οποίο μνημονεύονται: η προσβαλλόμενη πράξη, τα ονοματεπώνυμα των ενισταμένων, εκείνων τους οποίους αφορά η ένσταση, καθώς και των επικεφαλής των συνδυασμών τους. Κυρωμένο αντίγραφο του εκθέματος αναρτάται στο κατάστημα του δικαστηρίου πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμο. Προς βεβαίωση τούτου, ο γραμματέας συντάσσει ειδική έκθεση. Η ανάρτηση του εκθέματος επέχει θέση κλήτευσης των διαδίκων και ανακοίνωσης προς τα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα να παρέμβουν. 4. Ο γραμματέας φροντίζει να περιέλθουν έγκαιρα στο δικαστήριο τα στοιχεία της εκλογής και παρέχει, στα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου, τη δυνατότητα να λάβουν γνώση του περιεχομένου τους. 5. Ο εισηγητής - δικαστής επιμελείται για τη συγκέντρωση των στοιχείων που είναι απαραίτητα για την ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης. Ο εισηγητής -δικαστής μπορεί, επίσης, να καλεί προς τούτο, εγγράφως, τους διαδίκους να παράσχουν πληροφορίες, καθώς και να υποδεικνύει σε αυτούς να προσαγάγουν τυχόν ελλείποντα έγγραφα ή άλλα στοιχεία χρήσιμα για τη συμπλήρωση της συκογραφίας. Μπορεί, ακόμη, να ζητά, από οποιαδήποτε αρχή, πληροφορίες ή στοιχεία χρήσιμα για τη διάγνωση της υπόθεσης. Οι διατάξεις του άρθρου 42 έχουν ανάλογη εφαρμογή και στην περίπτωση αυτή. 6. Ο ενιστάμενος μπορεί, με ιδιαίτερο δικόγραφο, να προβάλλει πρόσθετους λόγους. Το δικόγραφο των πρόσθετων λόγων κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η ένσταση, με τη φροντίδα δε εκείνου που το ασκεί, επιδίδεται, σε κυρωμένο αντίγραφο, το αργότερο πέντε (5) ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο, στους λοιπούς διαδίκους, κατά τη διαγραφόμενη στην παρ. 2 διαδικασία.

Άρθρο 254. Κύρια διαδικασία. 1. Η εκδίκαση των ενστάσεων γίνεται πάντοτε στην κύρια έδρα του δικαστηρίου. 2. Κατά την προεκφώνηση, σε περίπτωση που δεν παρίσταται κάποιος από τους διαδίκους, το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως αν τηρήθηκε η διαδικασία που προβλέπεται στις παραγράφους 2 και 3 του προηγούμενου άρθρου. Αν η διαδικασία αυτή τηρήθηκε νομίμως, η μη παράσταση του διαδίκου δεν παρακωλύει την πρόοδο της δίκης. Σε αντίθετη περίπτωση, αναβάλλεται η συζήτηση και ορίζεται νέα δικάσιμος, σε χρόνο που δεν πρέπει να απέχει περισσότερο των δέκα (10) ημερών από τη συζήτηση που αναβλήθηκε, ώστε να τηρηθούν όσα ορίζονται από τις παραπάνω διατάξεις. 3. Για την ανάπτυξη των ισχυρισμών τους, οι διάδικοι μπορούν να καταθέτουν υπομνήματα στη γραμματεία του δικαστηρίου, το αργότερο μέσα σε δύο (2) εργάσιμες ημέρες μετά τη συζήτηση. Μέσα σε δύο (2) εργάσιμες ημέρες από τη

λήξη της παραπάνω προθεσμίας, ο αντίδικος εκείνου που κατέθεσε το υπόμνημα μπορεί, με δικό του υπόμνημα, να αντικρούσει τους ισχυρισμούς που αναπτύχθηκαν με το υπόμνημα του αντιδίκου του. Η γραμματεία βεβαιώνει, σε κάθε περίπτωση, στο σώμα του υπομνήματος την ημερομηνία της κατάθεσής του.

Άρθρο 255. Παρέμβαση. 1. Στη δίκη ενώπιον του πρωτοδικείου ή του εφετείου μπορεί να παρέμβει προσθέτως, υπέρ οποιουδήποτε από τους κυρίους διαδίκους, όποιος έχει έννομο, προς τούτο, συμφέρον. Η παρέμβαση ασκείται με δικόγραφο, που κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η ένσταση και επιδίδεται, με φροντίδα του παρεμβαίνοντος, στους λοιπούς διαδίκους, το αργότερο τρεις (3) ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο. Με το δικόγραφο της παρέμβασης είναι δυνατόν να προβληθούν και πραγματικοί ισχυρισμοί. 2. Ο παρεμβαίνων, σε κάθε περίπτωση, μπορεί να επιχειρεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις που προβλέπει ο νόμος, εφόσον δεν αντιτίθενται στο συμφέρον και τις πράξεις του διαδίκου υπέρ του οποίου παρεμβαίνει, έχει δε δικαίωμα να ασκήσει όλα τα ένδικα μέσα.

Άρθρο 256. Αντένσταση. 1. Αν ασκηθεί ένσταση, τα πρόσωπα των οποίων με την ένσταση αμφισβητείται η εκλογή ή η ανακήρυξη, καθώς και εκείνοι στην εκλογή ή ανακήρυξη των οποίων μπορεί να επιδράσει η απόφαση που θα εκδοθεί μπορούν, και μετά την πάροδο της προθεσμίας της ένστασης, να ασκήσουν αντένσταση, ακόμη και αν, κατά οποιονδήποτε τρόπο, έχουν αποδεχθεί την προσβαλλόμενη πράξη ή έχουν παραιτηθεί από την άσκηση κατ' αυτής ένστασης. 2. Με την αντένσταση μπορούν να προβληθούν λόγοι αντίστοιχοι προς αυτούς που προβάλλονται με την ένσταση, οι οποίοι όμως είναι δυνατόν να στηρίζονται και σε διαφορετικά, από ότι εκείνοι, πραγματικά γεγονότα. 3. Η αντένσταση ασκείται με δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται σε τρία (3) αντίγραφα στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η ένσταση και επιδίδεται, με τη φροντίδα αυτού που το άσκησε, στους λοιπούς διαδίκους, το αργότερο τρεις (3) ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο. 4. Η συνεκδίκηση της ένστασης και της αντένστασης είναι υποχρεωτική. 5. Οι διατάξεις των παρ. 4 και 5 του άρθρου 253 και της παρ.3 του άρθρου 254 έχουν ανάλογη εφαρμογή και στην περίπτωση της αντένστασης. 6. Αν η ένσταση απορριφθεί ως απαράδεκτη ή αν εκείνος που την άσκησε παραιτηθεί από αυτήν, απορρίπτεται και η αντένσταση. Στις περιπτώσεις αυτές, αν η αντένσταση έχει ασκηθεί μέσα στην προβλεπόμενη από το άρθρο 248 προθεσμία για την άσκηση ένστασης, ισχύει ως αυτοτελής ένσταση. Το παραδεκτό της αντένστασης δεν επηρεάζεται αν η ένσταση απορριφθεί για ουσιαστικούς λόγους.

Άρθρο 257. Αποδεικτική διαδικασία. 1. Εκτός από τα πρακτικά και τα άλλα στοιχεία της εκλογής, οι διάδικοι μπορούν να στηρίξουν τους ισχυρισμούς τους και σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία, στην περίπτωση αυτή, πρέπει να προσαγάγουν στη γραμματεία του δικαστηρίου, το αργότερο ως την προτελευταία της πρώτης δικάσιμου. 2. Το δικαστήριο, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί, με προδικαστική απόφαση, να διατάξει τη συμπλήρωση των αποδείξεων. Στην περίπτωση αυτή, αν το δικαστήριο κρίνει ότι η διεξαγωγή της συμπληρω-

ματικής απόδειξης δεν είναι δυνατόν να διενεργηθεί στο ακροατήριο κατά την ίδια δικάσιμο, ορίζει, με την απόφασή του, νέα μετ' απόδειξη δικάσιμο, η οποία δεν επιτρέπεται να απέχει, από τη δημοσίευση της προδικαστικής απόφασης, πέρα των δεκαπέντε (15) ημερών. Ως την προτεραιά της νέας αυτής δικασίμου, οι διάδικοι που έχουν το βάρος της απόδειξης οφείλουν, με την ποιινή του απαράδεκτου, να προσαγάγουν όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που επικαλούνται. 3. Αν πρόκειται για εξέταση μαρτύρων, αυτή, αν δεν είναι δυνατόν να διενεργηθεί στο ακροατήριο κατά την ίδια δικάσιμο, διενεργείται, εκτός του ακροατηρίου, ενώπιον του εισηγητή - δικαστή. Προς τούτο καλούνται οι μάρτυρες, με πράξη του εισηγητή - δικαστή, η οποία επιδίδεται αμέσως, να εξεταστούν σε χρόνο που δεν πρέπει να απέχει περισσότερο των πέντε (5) ημερών από την επίδοση της πράξης αυτής. Κατά την ίδια ημέρα, καλούνται, με πράξη του εισηγητή - δικαστή, να παρασταθούν, αν το επιθυμούν, και οι διάδικοι. Η, κατά την παρ. 7 του άρθρου 184, έκθεση κατατίθεται στο δικαστήριο ως την προτεραιά της, μετ' απόδειξη, δικασίμου. Οι διατάξεις του άρθρου 185 δεν έχουν εφαρμογή κατά την παρούσα διαδικασία.

Άρθρο 258. Παρεμπίπτων έλεγχος. Κατά την εκδίκαση της ένστασης, το δικαστήριο μπορεί να κρίνει παρεμπιπτόντως ζητήματα που αφορούν τη νομιμότητα των προηγούμενων πράξεων, οι οποίες αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 246, καθώς και των προπαρασκευαστικών της εκλογής πράξεων (εγγραφή, μετεγγραφή ή διαγραφή εκλογέα στους, ή από τους, εκλογικούς καταλόγους, διόρθωση στοιχείων του που περιλαμβάνονται σ' αυτούς κ.τ.τ.), εφόσον, σε κάθε περίπτωση, η νομιμότητα αυτή δεν έχει κριθεί με δύναμη δεδικοσμένου.

Άρθρο 259. Εξουσία του δικαστηρίου – Απόφαση. 1. Αν το δικαστήριο διαπιστώσει παράβαση του νόμου ή ουσιαστικές πλημμέλειες: α) κατά τη διεξαγωγή της εκλογής, ή β) κατά την ανακήρυξη των συνδυασμών των υποψηφίων που έχουν δηλωθεί, ή γ) κατά την ανακήρυξη των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών, καθώς και των υποψηφίων κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, ακυρώνει ή τροποποιεί, κατά περίπτωση, την πράξη με την οποία εξάγεται το αποτέλεσμα της συγκεκριμένης εκλογής, ή την πράξη με την οποία γίνεται η σχετική ανακήρυξη. Στην ακύρωση της πράξης προβαίνει το δικαστήριο μόνο αν η νομική ή ουσιαστική πλημμέλεια αυτή είναι δυνατόν να ασκήσει επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα. Η ακύρωση μπορεί να αφορά ολόκληρη την εκλογή ή μόνο την αρχική ή μόνο την επαναληπτική εκλογή, στα εκλογικά τμήματα τα οποία αφορά το αντικείμενο της ένστασης. 2. Αν, ειδικότερα, το δικαστήριο, κατά την εκδίκαση της ένστασης που στρέφεται κατά της πράξης με την οποία εξάγεται το αποτέλεσμα της εκλογής, διαπιστώσει ότι οι αναφερόμενοι σε αυτήν δεν είχαν τα νόμιμα προσόντα, ή ότι συνέτρεχε σε αυτούς νόμιμο κάλυμα για την εκλογή τους, ακυρώνει, ως προς τούτους, τη σχετική πράξη και ορίζει, ως εκλεγόμενους, τους επόμενους κατά τη σειρά των ψήφων προτίμησης υποψηφίους. Ενώ, αν διαπιστώσει εσφαλμένη αριθμηση των ψήφων, καθορίζει βάσει των έγκυρων ψήφων και της ορθής αριθμότης τους, εκείνους που εκλέγονται. 3. Μετά την έκδοση όλων των οριστικών

αποφάσεων που αφορούν τον κάθε οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης και εν όψει του εκλογικού αποτελέσματος του συγκεκριμένου οργανισμού, όπως διαμορφώνεται με τις αποφάσεις αυτές, το δικαστήριο ανακηρύσσει τον επιτυχόντα και τους επιλαχόντες συνδυασμούς, καθώς και τους υποψηφίους που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, σύμφωνα με τους σταυρούς προτίμησης. 4. Στην περίπτωση της παρ. 4 του άρθρου 248, αν κριθεί βάσιμη η ένσταση, το δικαστήριο διαπιστώνει την έλλειψη προσόντων ή το κώλυμα εκλογιμότητας στο συγκεκριμένο πρόσωπο, το οποίο και εκπίπτει αυτοδικαίως από το σχετικό αξίωμα. 5. Οι οριστικές αποφάσεις του δικαστηρίου πρέπει να δημοσιεύονται το αργότερο μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την τελευταία συζήτηση. 6. Οι οριστικές αποφάσεις, με τις οποίες γίνεται ολικώς ή μερικώς δεκτή η ένσταση, ισχύουν έναντι όλων.

Άρθρο 260. Γνωστοποίηση των αποφάσεων. 1. Ο γραμματέας αναρτά όλες τις αποφάσεις του δικαστηρίου, έξω από την αίθουσα των συνεδριάσεων, για πέντε (5) συνεχείς ημέρες. Η παραπάνω ανάρτηση επέχει θέση επίδοσης των αποφάσεων στους διαδίκους δημιουργεί δε τεκμήριο γνώσης του περιεχομένου τους για κάθε τρίτο. 2. Η τήρηση των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου βεβαιώνεται με σχετική έκθεση του γραμματέα. 3. Ο γραμματέας, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, διαβιβάζει αντίγραφο των οριστικών αποφάσεων στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Άρθρο 261. Οι αποφάσεις που εκδίδονται κατά την παρούσα διαδικασία υπόκεινται, ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 81-111 αναλόγως εφαρμοζόμενα, στα ένδικα μέσα της ανακοπής ερημοδικίας, της έφεσης, της αίτησης αναθεώρησης, της τριτανακοπής και της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας. 2. Η προθεσμία για την άσκηση των ένδικων μέσων είναι πέντε (5) ημερών. Η προθεσμία αυτή αρχίζει, στην περίπτωση της ανακοπής ερημοδικίας, της έφεσης, της τριτανακοπής και της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας από τη λήξη του, κατά την παρ.1 του άρθρου 260, χρόνου ανάρτησης της προσβαλλόμενης απόφασης, ενώ στην περίπτωση της αίτησης αναθεώρησης, από τη συντέλεση των γεγονότων του άρθρου 104. 3. Με εξαίρεση την αίτηση αναθεώρησης, τα κατά την παρ. 1 ένδικα μέσα δεν μπορούν, σε καμία περίπτωση, να ασκηθούν όταν έχουν περάσει έξι (6) μήνες από τη διενέργεια των εκλογών. 4. Τριτανακοπή μπορεί να ασκηθεί μόνο από τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 255. 5. Κατά τη διάρκεια της, κατά την παρ. 2, προθεσμίας για την άσκηση της ανακοπής ερημοδικίας, της έφεσης, της τριτανακοπής και της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας, αναστέλλεται η εκτέλεση των, κατά την παρ. 1, αποφάσεων. Η εκτέλεση των αποφάσεων τούτων αναστέλλεται, επίσης, με την άσκηση των ίδιων ένδικων μέσων, η αναστολή διαρκεί δε ως τη δημοσίευση των αποφάσεων για τα ένδικα αυτά μέσα. 6. Ως προς τα λοιπά, κατά την εκδίκαση των ένδικων μέσων της παρ. 1, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 253-255 και 257-260, που αναφέρονται στην εκδίκαση της ένστασης.

Νομολογία

Απορρίπτεται ένσταση κατά του κύρους των εκλογών, λόγω παράνομης μεταδημότευσης, εφόσον αυτή δεν επηρεάζει το εκλογικό αποτέλεσμα, αφού η διαφορά δεν ανατρέπεται από τις ψήφους όσων παρανόμως μεταδημότευσαν. **(ΣτΕ 378/2004)**

Κατά την εκδίκαση της ένστασης το δικαστήριο μπορεί να κρίνει παρεμπιπτόντως ζητήματα που αφορούν τη νομιμότητα και των προπαρασκευαστικών της εκλογής πράξεων (εγγραφή, μετεγγραφή ή διαγραφή εκλογέα στους ή από τους εκλογικούς καταλόγους, διόρθωση στοιχείων του που περιλαμβάνονται σε αυτούς κ.τ.λ.) εφ' όσον, σε κάθε περίπτωση, η νομιμότητα αυτή δεν έχει κριθεί με δύναμη δεδικομένου. **(ΣτΕ 376/2004)**

Κατά την εκδίκαση της ένστασης το δικαστήριο ελέγχει παρεμπιπτόντως και πράξεις μεταδημοτεύσεως, δυνάμει των οποίων ενεγράφησαν στους εκλογικούς καταλόγους και εψηφίσαν στον συγκεκριμένο Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης εκλογείς, χωρίς να δεσμεύεται από το τεκμήριο νομιμότητας των πράξεων αυτών (πρβλ. ΣτΕ 1273/1993 Ολομ.), εφ' όσον ο ενιστάμενος αναφέρεται ονομαστικά σε μεταδημοτεύσαντες εκλογείς και προβάλλει ότι οι πράξεις της μεταδημοτεύσεώς τους είναι νομικώς πλημμελείς για συγκεκριμένους λόγους. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο έχει δικονομική δυνατότητα να ελέγχει όλα τα στοιχεία του φακέλου που συνοδεύουν κάθε πράξη μεταδημοτεύσεως και να τα συνεκτιμά με τα λοιπά αποδεικτικά μέσα, τα οποία προβλέπει ο Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας για την επίλυση των εκλογικών διαφορών, προκειμένου να εκφέρει την παρεμπιπτόουσα κρίση του. **(ΣτΕ 3527/2003, 3184/2003, πρβλ. ΣτΕ 3642, 3694/1996)**

Η διόρθωση απόφασης του δικαστηρίου που κρίνει ένσταση ή έφεση αποτελέσματος δημοτικών εκλογών, γίνεται για την επανόρθωση φραστικών, λεκτικών ή αριθμητικών παραδρομών που έχουν ως αποτέλεσμα να εμφανίζεται ασυμφωνία μεταξύ εκείνου που θέλησε το δικαστήριο και εκείνου που εμφανίζεται στην απόφαση. Διόρθωση γίνεται επίσης και στην περίπτωση λαθών σε μαθηματικούς υπολογισμούς. Η διόρθωση επιτρέπεται μόνον εφόσον δεν προστίθενται νέες διατάξεις στην απόφαση, δεν αλλοιώνεται η έννοια αυτής ούτε επιδιώκεται η διεύρυνση ή η ανάπτυξη των σκέψεων του δικαστηρίου. **(ΣτΕ 3624/1996)**

Βλ. και ΔιοικΠρωτΘεσ. 129/1998, υπό το άρθρο 35.

Άρθρο 68 Αναίρεση

1. Κατά των αποφάσεων που εκδόθηκαν από τα τριμελή διοικητικά πρωτοδικεία χωρεί, μόνο, αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την παρέλευση του πενθημέρου που ορίζεται στο άρθρο 260 παρ.1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

2. Για την ασκηθείσα αναίρεση δεν χορηγείται αναστολή εκτέλεσης της προσβληθείσας αποφάσεως.

3. Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών, το βραδύτερο, από την άσκηση της αναίρεσης.

4. Αν η τελεσίδικη απόφαση, βάσει της οποίας έγινε η εγκατάσταση των αρχών Δήμου ή Κοινότητας, ανααιρεθεί και κριθεί κατ' ουσίαν η διαφορά από το αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο, εκείνοι που ανακηρύσσονται ως επιτυχόντες μετά την αναιρετική απόφαση θεωρούνται ότι εγκαταστάθηκαν αναδρομικά, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 23. Η αναδρομική αυτή εγκατάσταση δεν θίγει το κύρος των πράξεων που εκδόθηκαν ή δημοσιεύτηκαν από τις αρχές, των οποίων η εκλογή ακυρώθηκε από το αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο.

Αν το Συμβούλιο της Επικρατείας αναιρέσει την τελεσίδικη απόφαση, βάσει της οποίας έγινε η εγκατάσταση των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, και αναπέμψει τη διαφορά για νέα κατ' ουσίαν κρίση στο δικαστήριο που εξέδωσε την αναιρεθείσα απόφαση, η εγκατάσταση των αρχών που έγινε βάσει της απόφασης αυτής δεν θίγεται μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης για την εκλογική αυτή διαφορά. Το πρώτο και το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται αναλόγως.

Νομολογία

Η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας για την ύπαρξη ή όχι διακριτικών γνωρισμάτων στα ψηφοδέλτια, δεν ελέγχεται ανααιρετικώς. (ΣτΕ 343/2004)

Κατά των αποφάσεων του διοικητικού πρωτοδικείου που εκδίδονται επί ενστάσεων κατά του κύρους της εκλογής χωρεί αίτηση αναίρεσεως, την οποία δικαιούται να ασκήσει κάθε διάδικος ο οποίος μετέσχε στην ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου ουσιαστική δίκη επί της ενστάσεως, εφόσον έχει έννομο συμφέρον προς τούτο. Στην περίπτωση αυτή, με την απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου επί της ενστάσεως συμπεροβάλλεται, ως παρακολουθηματική της ασκηθείσας δικαστικής αρμοδιότητας, η εκδιδόμενη πράξη επικύρωσης των εκλογών, όπως το περιεχόμενό της διαμορφώνεται επί τη βάσει του διατακτικού της αποφάσεως του εν λόγω δικαστηρίου με την οποία εκδικάσθηκε η ένσταση. (ΣτΕ 3324/2003)

Επί αιτήσεως αναίρεσεως που αφορά την εξέλεξη του κύρους των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της νομοθεσίας του Συμβουλίου της Επικρατείας για την παροχή πληρεξουσιότητας σε δικηγόρο. (ΣτΕ 3062/2003)

Άρθρο 69**Επανάληψη της εκλογής σε περίπτωση ακυρώσεως**

1. Αν ακυρωθεί η εκλογή για παράβαση νόμου ή για οποιαδήποτε πλημμέλεια, επαναλαμβάνεται η ψηφοφορία ανάμεσα στους ίδιους υποψηφίους, που είχαν ανακηρυχθεί νόμιμα.

2. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει χωρίς καθυστέρηση πρόγραμμα, με το οποίο καλεί τους δημότες εκλογείς για την επανάληψη της εκλογής για τον υπολειπόμενο χρόνο της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου. Το πρόγραμμα δημοσιεύεται με τοιχοκόλληση, δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα που έχει οριστεί για την ψηφοφορία.

Νομολογία

Ακύρωση της εκλογής χωρεί στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές, μεταξύ άλλων, και όταν διαπιστωθεί ότι κάποιος εκλογέας ψήφισε ύστερα από την υποσχηση οικονομικών ανταλλαγμάτων, υπό την πρόσθετη προϋπόθεση ότι δημιουργούνται αμφιβολίες ως προς το εάν το συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα θα ήταν το ίδιο χωρίς αυτή την παράβαση νόμου. Οι εκτιμήσεις του δικαστηρίου της ουσίας αναφορικά με το εάν έλαβε ή όχι χώρα συγκεκριμένη, κατά τ' ανωτέρω, συμπεριφορά ή με το ποιες ήταν οι κρατούσες συνθήκες στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια αποτελούν κρίσεις περί πραγμάτων, αναιρετικά ανέλεγκτες. (ΣτΕ 3385/1990)

Σε περίπτωση ακυρώσεως της εκλογής του υποψήφιου δημάρχου του επιτυχόντος συνδυασμού, ο νόμος δεν προβλέπει επανάληψη της εκλογής, αλλά πλήρωση της κενής θέσης του, κατά τα οριζόμενα στο άρθρ. 118 του Δ.Κ.Κ. (Σημ: άρθρο 90 του Ν. 3463/2006). (ΔιοικΠρωτΠατρ. 806/1998)

Άρθρο 70**Ορκωμοσία των δημοτικών και κοινοτικών αρχών**

1. Μετά την τελεοίδικη επικύρωση της εκλογής και ανακήρυξη του επιτυχόντος και των επιλαχόντων συνδυασμών ο δήμαρχος, ο πρόεδρος της Κοινότητας, οι δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι του δημοτικού διαμερισματος, οι τοπικοί σύμβουλοι και οι πάρεδροι πριν από την ημέρα εγκατάστασης και ανάληψης των καθηκόντων τους δίνουν τον ακόλουθο όρκο:

«Ορκίζομαι να είμαι πιστός στην πατρίδα, να υπακούω στο Σύνταγμα και στους νόμους και να εκπληρώνω τίμια και ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου.»

2. Η ορκωμοσία γίνεται στο κατάστημα του Δήμου ή της Κοινότη-

τας σε δημόσια συνεδρίαση, της οποίας ο ακριβής χρόνος (χρονολογία και ώρα) ορίζεται από τον εκλεγέντα δήμαρχο ή πρόεδρο της Κοινότητας.

3. Για την ορκωμοσία συντάσσεται πρακτικό, το οποίο υπογράφεται από τον δήμαρχο ή πρόεδρο της Κοινότητας και όλους τους συμβούλους που ορκίστηκαν.

Το πρακτικό αυτό συντάσσεται σε δύο (2) αντίτυπα, από τα οποία το ένα παραμένει στο Δήμο ή στην Κοινότητα και το άλλο αποστέλλεται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Τα προαναφερόμενα πρόσωπα αναλαμβάνουν τα καθήκοντά τους από την ημέρα της εγκατάστασης.

4. Σε όσες περιπτώσεις η ορκωμοσία δεν πραγματοποιήθηκε, για λόγους αντικειμενικής αδυναμίας, ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας καλεί τον επιτυχόντα προς ορκωμοσία εντός πέντε (5) ημερών, αφότου του γνωστοποιήθηκε η άρση των λόγων.

Νομολογία

Ο νομοθέτης επιβάλλει στα πρόσωπα που εκλέγονται στα αξιώματα του δημάρχου, του τακτικού μέλους δημοτικού συμβουλίου και του τακτικού μέλους τοπικού συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος και δεν αποποιούνται την εκλογή τους, να εγκαθίστανται και να αναλαμβάνουν τα καθήκοντά τους, την 1η Ιανουαρίου του έτους που έπεται εκείνου της διενέργειας των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εγκατάσταση και ανάληψη καθηκόντων είναι η προηγούμενη ορκωμοσία των εκλεγέντων. Η ορκωμοσία γίνεται στον χρόνο που ορίζει ο νεοεκλεγείς δήμαρχος. Αν όμως κάποιος από τους εκλεγέντες αδυνατούν για οποιοδήποτε λόγο να ορκισθούν κατά τον χρόνο αυτό, υποχρεούνται να προσέλθουν στο δημοτικό κατάστημα και να ορκισθούν το βραδύτερο μέχρι την παραμονή της εγκαταστάσεως, χωρίς να τους παρέχεται η ευχέρεια να ορκισθούν σε μεταγενέστερο χρόνο. Η υποχρέωση αυτή επιβάλλεται, διότι ο νομοθέτης δεν ανέχεται ούτε την μετάθεση του χρόνου εγκαταστάσεως των νέων αρχών, ούτε την εγκατάσταση και την ανάληψη καθηκόντων που αυτή συνεπάγεται χωρίς να έχουν ήδη ορκισθεί οι εκλεγέντες. Για τον λόγο αυτό, άλλωστε, ο νομοθέτης προβλέπει την αυτοδικαία έκπτωση αυτών που δεν συμμορφώνονται προς την υποχρέωση ορκωμοσίας εντός της νόμιμης προθεσμίας και, περαιτέρω, την κίνηση ταχείας διαδικασίας για την ορκωμοσία των αναπληρωματικών τους και την ανάληψη καθηκόντων από αυτούς. Οι ως άνω διατάξεις αποσκοπούν προδήλως στην διασφάλιση αφ' ενός μεν της συνέχειας και της ομαλής λειτουργίας των δημοτικών και κοινοτικών υπηρεσιών, αφ' ετέρου δε της άσκησης των καθηκόντων των αιρετών δημοτικών και κοινοτικών αρχών, ευθύς με την έναρξη της δημοτικής και κοινοτικής περιόδου, από τα πρόσωπα που καλούνται να ασκήσουν τα καθήκοντα αυτά κατά την συγκεκρι-

μένη περίοδο δυνάμει του εκλογικού αποτελέσματος, αποκλεισμένων μόνον των προσώπων που είτε ρητώς αποποιούνται την εκλογή τους, είτε παραλείπουν να δεσμευθούν εμπροθέσμως δια της ορκωμοσίας για την σύμφωνη με το Σύνταγμα και τους νόμους άσκηση των καθηκόντων τους. Συνεπώς, οι ως άνω διατάξεις δεν αντιβαίνουν στις αρχές της λαϊκής κυριαρχίας και της αναλογικότητας, ούτε σε άλλη συνταγματική διάταξη ή αρχή. (ΣτΕ 2132/2004)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄ **ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ**

Άρθρο 71 **Αποποίηση εκλογής**

1. Αν ένας δήμαρχος ή πρόεδρος Κοινότητας αποποιηθεί την εκλογή του, οφείλει να το δηλώσει με έγγραφο στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας έως την παραμονή εγκαταστάσεως των δημοτικών και κοινοτικών αρχών.

2. Αν ένας δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος ή σύμβουλος δημοτικού διαμερίσματος ή τοπικός σύμβουλος ή πάρεδρος αποποιηθεί την εκλογή του, οφείλει να το δηλώσει με έγγραφο στον οικείο δήμαρχο ή πρόεδρο Κοινότητας, αντίστοιχα, έως την παραμονή εγκαταστάσεως των δημοτικών και κοινοτικών αρχών.

3. Όποιος δεν αποποιηθεί την εκλογή του τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες πριν από την έναρξη της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου, θεωρείται ότι την έχει αποδεχθεί.

4. Όποιος δεν αποποιηθεί την εκλογή του και δεν δώσει τον όρκο του προηγούμενου άρθρου μέσα στην προθεσμία των παραγράφων 1 και 2, εκπίπτει αυτοδικαίως από το αξίωμα.

Άρθρο 72 **Παραίτηση αιρετών οργάνων**

1. Η παραίτηση του δημάρχου και του προέδρου Κοινότητας υποβάλλεται εγγράφως στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας και γίνεται οριστική, αφότου ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας την αποδεχθεί. Αν ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας δεν την αποδεχθεί εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερών, η παραίτηση θεωρείται ότι έγινε αποδεκτή.

Αν πρόεδρος Κοινότητας παραιτηθεί από το αξίωμά του, παραμένει κοινοτικός σύμβουλος.

2. Η παραίτηση των δημοτικών και κοινοτικών συμβούλων, των συμ-

βούλων των δημοτικών διαμερισμάτων, των τοπικών συμβούλων και των παρέδρων υποβάλλεται εγγράφως στον οικείο δήμαρχο ή πρόεδρο Κοινότητας και γίνεται οριστική, αφότου ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος Κοινότητας την αποδεχθεί ή μετά την παρέλευση μηνός από την κατάθεση της σχετικής δήλωσης στο οικείο πρωτόκολλο.

Αν ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος Κοινότητας δεν την αποδέχεται, η παραίτηση γίνεται οριστική, αφότου υποβληθεί και πάλι με επίδοση, η οποία γίνεται με δικαστικό επιμελητή.

3. Σε κάθε άλλη περίπτωση η παραίτηση των αιρετών οργάνων των Δήμων και Κοινοτήτων από τις θέσεις που κατέχουν, ως εκ της ιδιότητάς τους, υποβάλλεται γραπτώς στα όργανα, τα οποία τα εξέλεξαν ή τα διόρισαν.

Η εκλογή ή ο ορισμός αντικαταστατών τους γίνεται για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα της περιόδου, κατά την οποία ασκούσαν καθήκοντα οι παραιτηθέντες.

Η παραίτηση θεωρείται ότι έγινε αποδεκτή μετά την παρέλευση μηνός από την κατάθεση της σχετικής αίτησης στο πρωτόκολλο της οικείας υπηρεσίας.

Ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν διαφορετικά τον τρόπο υποβολής και αποδοχής παραίτησεων, καθώς και αντικατάστασης των παραιτούμενων, εξακολουθούν να ισχύουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ – ΜΕΡΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Άρθρο 73

Αναπλήρωση συμβούλων

1. Τις έδρες δημοτικών και κοινοτικών συμβούλων, των συμβούλων των δημοτικών διαμερισμάτων, των τοπικών συμβούλων και των παρέδρων που για οποιονδήποτε λόγο μένουν κενές, καταλαμβάνουν οι αναπληρωματικοί του ίδιου συνδυασμού.

Ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος Κοινότητας καλεί αμέσως τους αναπληρωματικούς συμβούλους ή παρέδρους, με τη σειρά της εκλογής τους, και αυτοί οφείλουν να παρουσιαστούν για ορκωμοσία μέσα σε πέντε (5) ημέρες αφότου τους επιδόθηκε η πρόσκληση. Η ορκωμοσία γίνεται ενώπιον του δημάρχου ή του προέδρου της Κοινότητας αναλόγως. Αν δεν παρουσιαστούν μέσα στην προθεσμία αυτή, αποβάλλουν αυτοδικαίως την ιδιότητα του αναπληρωματικού.

Αν εξαντληθεί ο αριθμός των αναπληρωματικών του συνδυασμού αυτού, καλούνται να καταλάβουν τις θέσεις που έμειναν κενές, για οποιονδήποτε λόγο, αναπληρωματικοί από άλλους συνδυασμούς, με τη σειρά της εκλογικής δύναμης των συνδυασμών και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί οι αναπληρωματικοί του κάθε συνδυασμού.

Στην περίπτωση θέσης σε αργία μελών δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, συμβουλίων δημοτικών διαμερισμάτων, τοπικών συμβουλίων και παρεδρων, εάν ο αριθμός των μελών που απομένουν είναι μικρότερος από τον αριθμό των μελών που απαιτείται για την απαρτία, ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος Κοινότητας για το μέχρι λήξης της αργίας χρόνο, καλεί αναπληρωματικούς συμβούλους από το συνδυασμό στον οποίο ανήκουν αυτοί που έχουν τεθεί σε αργία, με τη σειρά της εκλογής τους.

2. Αν μείνουν κενές έδρες συμβούλων των συνδυασμών και δεν υπάρχουν αναπληρωματικοί καιενός συνδυασμού, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας προκηρύσσει, σε δύο (2) μήνες το αργότερο, την εκλογή τόσων συμβούλων όσες είναι οι κενές έδρες και ισάριθμων αναπληρωματικών.

3. Στην αναπληρωματική εκλογή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του παρόντος Κώδικα που αφορούν την υποβολή υποψηφιότητας και την κατάρτιση συνδυασμών. Οι κενές θέσεις κατανέμονται ανάμεσα στους συνδυασμούς που συγκέντρωσαν ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) τουλάχιστον του συνόλου των εγκύρων ψηφοδελτίων, αναλόγως με την εκλογική δύναμη του καθενός από αυτούς.

4. Στο τελευταίο όμως έτος της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου γίνεται εκλογή, μόνον αν οι σύμβουλοι που έχουν απομείνει δεν αρκούν για την ύπαρξη απαρτίας.

5. Τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια λειτουργούν νόμιμα, έστω και με ελλιπή σύνθεση, που δεν μπορεί πάντως να είναι κατώτερη από τον αριθμό των μελών που απαιτείται για την απαρτία σε όλες τις περιπτώσεις που μέλη δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου αποποιηθούν την εκλογή τους, παραιτηθούν, αποβιώσουν, εκπέσουν ή τεθούν σε αργία ή αν οι έδρες μείνουν κενές για οποιονδήποτε άλλο λόγο και μέχρι οι κενές θέσεις να συμπληρωθούν με αναπλήρωση ή με εκλογές ή με τη λήξη του χρόνου της αργίας.

6. Για τη λήψη αποφάσεων των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων η απαρτία και οι απαραίτητες πλειοψηφίες υπολογίζονται με βάση τον αριθμό των δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων που έχουν ορκισθεί και

εγκατασταθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 70 και 23.

7. Όταν το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο δεν μπορεί να λειτουργήσει νόμιμα, επειδή υπάρχει έλλειψη μελών του, αναστέλλονται κάθε είδους προθεσμίες, των οποίων η τήρηση εξαρτάται από απόφαση του συμβουλίου, μέχρι να καταστεί δυνατή η νόμιμη λειτουργία του.

Άρθρο 74

Εκλογή εξατίας διάλυσης συμβουλίων

1. Αν ένα δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο διαλυθεί σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 147, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας προκηρύσσει εκλογές ένα (1) μήνα το αργότερο από τη διάλυση. Κατά την εκλογή αυτή εκλέγονται και αναπληρωματικοί.

2. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας αναθέτει στον γραμματέα της Κοινότητας ή σε δημόσιο υπάλληλο τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας, τα σχετικά με τη διεξαγωγή της εκλογής, καθώς και τη διεξαγωγή των επείγουσών υπηρεσιακών υποθέσεων.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ - ΑΣΚΗΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Άρθρο 75 **Αρμοδιότητες**

Ι. Οι δημοτικές και οι κοινοτικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας.

Οι αρμοδιότητες των Δήμων και Κοινοτήτων αφορούν, κυρίως, τους τομείς:

α) Ανάπτυξης, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η προστασία, η αξιοποίηση και η εκμετάλλευση των τοπικών φυσικών πόρων και περιοχών, των ιαματικών πηγών και των ήπιων ή ανανεώσιμων μορφών ενέργειας, καθώς και η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση των σχετικών έργων και εγκαταστάσεων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

2. Η μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση και διαχείριση των δικτύων φυσικού αερίου, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

3. Ο εξηλεκτρισμός, η επέκταση ηλεκτρικών δικτύων και γενικότερα δικτύων ενέργειας, εντός των διοικητικών τους ορίων, για κοινωφελείς σκοπούς, καθώς και για την τόνωση της ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας.

4. Η μελέτη, κατασκευή και εκμετάλλευση βιοτεχνικών κέντρων και κτιρίων στις ειδικές βιοτεχνικές και βιομηχανικές ζώνες που καθορίζονται στο πλαίσιο του πολεοδομικού και του χωροταξικού σχεδιασμού.

5. Η εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής τους.

6. Η εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων έρευνας και τεχνολογίας για την ανάπτυξη της περιοχής τους.

7. Ο σχεδιασμός, η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση υποδομών για τη στήριξη της τοπικής οικονομίας, όπως έργων οδοποιίας, συστημάτων άρδευσης, αντιπλημμυρικών και εγγειοβελτιωτικών έργων.

8. Η εκπόνηση, υλοποίηση και η συμμετοχή σε προγράμματα για

την τουριστική ανάπτυξη των περιοχών τους και την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού, καθώς και η δημιουργία θερέτρων και άλλων εγκαταστάσεων αναψυχής και διακοπών.

9. Η διοίκηση και εκμετάλλευση των χώρων της ζώνης λιμένα δικαιοδοσίας τους, καθώς και η κατασκευή και συντήρηση των αναγκαίων λιμενικών έργων.

10. Η ίδρυση, κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση δημοτικών και κοινοτικών αγορών.

11. Η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση αποθηκευτικών χώρων υγρών καυσίμων.

12. Η διαχείριση, η αξιοποίηση και η εκμετάλλευση της δημοτικής και κοινοτικής περιουσίας και η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση δημοτικών και κοινοτικών κτιρίων.

13. Η εκμετάλλευση δημοτικών και κοινοτικών δασών.

14. Η διαχείριση και εκμετάλλευση δημοτικών και κοινοτικών καλλιεργητικών εκτάσεων και βοσκοτόπων, καθώς και αποκαλυπτόμενων καλλιεργητικών εκτάσεων που τους παραχωρούνται από το Δημόσιο.

β) Περιβάλλοντος, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η εκπόνηση τοπικών προγραμμάτων για την προστασία και αναβάθμιση του φυσικού, αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.

2. Η προστασία και διαχείριση των υδάτινων πόρων, η προστασία του εδάφους και των εσωτερικών υδάτων από την αλιεία (λιμνοθάλασσες, λίμνες, ιχθυοτροφεία, ποταμοί) και η καταπολέμηση της ρύπανσης στην περιφέρειά τους.

3. Η ίδρυση και λειτουργία δημοτικών και κοινοτικών εργαστηρίων.

4. Η καθαριότητα όλων των κοινόχρηστων χώρων της εδαφικής τους περιφέρειας, η αποκομιδή και διαχείριση των αποβλήτων, καθώς και η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση συστημάτων αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού και η λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων για την προστασία των κοινόχρηστων χώρων και ιδιαίτερα των χώρων διάθεσης απορριμμάτων από εκδήλωση πυρκαγιάς, σύμφωνα με την κείμενη σχετική νομοθεσία.

5. Η παροχή συνδρομής στην αρμόδια πυροσβεστική υπηρεσία, με κάθε πρόσφορο μέσο που διαθέτουν, για την αντιμετώπιση πυρκαγιών, ιδίως σε περιοχές που έχουν δασικό χαρακτήρα.

6. Η ίδρυση και λειτουργία σφαγείων.

7. Η μελέτη, διαχείριση και εκτέλεση προγραμμάτων οικιστικής και πολεοδομικής ανάπτυξης.

8. Η λήψη μέτρων για την αποκατάσταση και ανάπτυξη των περιοχών της περιφέρειάς τους, κυρίως σε περιοχές όπου αναπτύσσεται εκμετάλλευση ορυκτού πλούτου και εγκαθίστανται μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων.

9. Η συμμετοχή τους σε θέματα πολεοδομίας, χωροταξίας και χρήσεων γης, όπως αυτή προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.

10. Ο καθορισμός των χώρων για τη δημιουργία κοιμητηρίων και η παροχή γνώμης για τον καθορισμό χώρων αποτέφρωσης νεκρών.

γ) Ποιότητας Ζωής και Εύρυθμης Λειτουργίας των Πόλεων και των Οικισμών, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η εξασφάλιση και διαρκής βελτίωση των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών στις πόλεις και τα χωριά, όπως η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση συστημάτων ύδρευσης, αφαλάτωσης, τηλεθέρμανσης, έργων ηλεκτροφωτισμού των κοινόχρηστων χώρων, η δημιουργία χώρων πρασίνου, χώρων αναψυχής, πλατειών και λοιπών υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων.

2. Η συμμετοχή στο έργο της αστικής συγκοινωνίας και η διενέργεια μεταφοράς για τη μετακίνηση κατοίκων της περιοχής τους, καθώς και η μεταφορά για την εξυπηρέτηση και την αναψυχή αυτών, όπως ορίζεται στο άρθρο 83 και στη σχετική νομοθεσία.

3. Ο καθορισμός, η κατασκευή, συντήρηση και εκμετάλλευση υπόγειων και υπέργειων χώρων στάθμευσης, καθώς και ο έλεγχος της στάθμευσης των αυτοκινήτων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

4. Η ρύθμιση της κυκλοφορίας, ο καθορισμός πεζοδρόμων, μονοδρομήσεων και κατευθύνσεων της κυκλοφορίας, η απομάκρυνση εγκαταλελειμμένων οχημάτων και γενικότερα η λήψη μέτρων για την αποφυγή δυσμενών επιδράσεων στην ασφάλεια της κυκλοφορίας, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

5. Ο καθορισμός των χώρων και των όρων λειτουργίας των λαϊκών αγορών και των εμποροπανηγύρεων, για άσκηση υπαίθριων εμπορικών δραστηριοτήτων, που διενεργούνται στην περιφέρειά τους, κατά τη σχετική νομοθεσία, καθώς και των χώρων για την προσωρινή διαμονή μετακινούμενων πληθυσμιακών ομάδων.

6. Ο καθορισμός χώρων για την τοποθέτηση πλαισίων προβολής υπαίθριας διαφήμισης, καθώς και ο προσδιορισμός ειδικότερων προδιαγραφών κατασκευής και προϋποθέσεων τοποθέτησης διαφημιστικών

πλαisiών, σύμφωνα με τις τοπικές ιδιαιτερότητες στο πλαίσιο της κείμενης νομοθεσίας.

7. Η προστασία του καταναλωτή με τη δημιουργία Γραφείων Ενημέρωσης του καταναλωτή σχετικά με θέματα που αφορούν τα δικαιώματά του, την ποιότητα των προσφερόμενων αγαθών και υπηρεσιών και τις επιπτώσεις τους στην υγεία και το περιβάλλον, σε συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές.

8. Ο προσδιορισμός ειδικότερων όρων και προϋποθέσεων της ίδρυσης και εγκατάστασης καταστημάτων, επιχειρήσεων και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων της δικαιοδοσίας τους που επηρεάζουν το φυσικό, πολιτιστικό και αρχιτεκτονικό περιβάλλον, καθώς και την αισθητική, φυσιογνωμία και τις εν γένει λειτουργίες της πόλης.

9. Ο προσδιορισμός των όρων και των ωρών λειτουργίας μουσικής σε καταστήματα, τα οποία λειτουργούν στην πόλη, στο πλαίσιο των υγειονομικών και κανονιστικών διατάξεων της διοίκησης.

10. Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας, όπως ο υγειονομικός έλεγχος των δημοτικών και κοινοτικών δεξαμενών νερού, ο υγειονομικός έλεγχος των καταστημάτων και επιχειρήσεων που λειτουργούν στην περιφέρειά τους, ο έλεγχος της ηχορύπανσης, της κοινής ησυχίας και της εκπομπής ρύπων, θορύβων και άλλων επιβαρύνσεων του περιβάλλοντος από τροχοφόρα, η περιουλλογή και εν γένει η μέριμνα για τα αδέσποτα ζώα και η δημιουργία καταφυγίων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

11. Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την προστασία της ζωής και της περιουσίας των κατοίκων, όπως ο έλεγχος σήμανσης των εργασιών που εκτελούνται στις οδούς και της τήρησης των υποχρεώσεων αυτών που εκτελούν έργα και εναποθέτουν υλικά και εργαλεία στις οδούς του δημοτικού ή κοινοτικού δικτύου, η λήψη μέτρων και ο έλεγχος για την προστασία από επικίνδυνες οικοδομές, από έλλειψη μέτρων ασφάλειας και υγιεινής σε εργασίες που εκτελούνται και γενικότερα από δραστηριότητες που εγκυμονούν κινδύνους για τη ζωή και την περιουσία των κατοίκων.

12. Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την προστασία και αναβάθμιση της αισθητικής των πόλεων και των οικισμών.

13. Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την απρόσκοπτη πρόσβαση στους κοινόχρηστους χώρους.

14. Η ονομασία των οδών, πλατειών, η τοποθέτηση πινακίδων πληροφορίας και η αρίθμηση κτισμάτων.

δ) Απασχόλησης, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η υλοποίηση ή η συμμετοχή σε ολοκληρωμένα τοπικά σχέδια και προγράμματα δράσης και πρωτοβουλίες για την εφαρμογή και ανάπτυξη πολιτικών προώθησης της απασχόλησης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης διαφόρων κατηγοριών ανέργων, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.

2. Προώθηση και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και υπηρεσιών επαγγελματικής κατάρτισης, με την ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης, προσαρμοσμένα στις τοπικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες και κυρίως των πληθυσμών των ορεινών, αγροτικών και νησιωτικών περιοχών, στο πλαίσιο του εθνικού και ευρωπαϊκού σχεδιασμού.

3. Συμβολή στην απορρόφηση του εργατικού δυναμικού της περιοχής τους με την ανάπτυξη συμβουλευτικών δράσεων που παρέχονται δωρεάν προς τους ανέργους, με στόχο την υποστήριξη και την ενθάρρυνσή τους για την εξεύρεση απασχόλησης, καθώς και στην προώθηση ίσων ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας, με τη δημιουργία Δημοτικών και Κοινοτικών Γραφείων Ενημέρωσης για την Απασχόληση, σε συνεργασία με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς και τις επιχειρήσεις της περιοχής τους.

ε) Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η εφαρμογή πολιτικών ή η συμμετοχή σε δράσεις που αποσκοπούν στην υποστήριξη και κοινωνική φροντίδα της βρεφικής και παιδικής ηλικίας και της τρίτης ηλικίας, με την ίδρυση και λειτουργία νομικών προσώπων και ιδρυμάτων, όπως παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών, βρεφοκομείων, ορφανοτροφείων, κέντρων ανοικτής περίθαλψης και ημερήσιας φροντίδας, ψυχαγωγίας και αναψυχής ηλικιωμένων, γηροκομείων κ.λπ. και τη μελέτη και εφαρμογή σχετικών κοινωνικών προγραμμάτων.

2. Η εφαρμογή πολιτικών ή η συμμετοχή σε δράσεις και προγράμματα, που στοχεύουν στη μέριμνα, υποστήριξη και φροντίδα ευπαθών κοινωνικών ομάδων με την παροχή υπηρεσιών υγείας και την προαγωγή ψυχικής υγείας, όπως δημιουργία δημοτικών και κοινοτικών ιατρείων, κέντρων αγωγής υγείας, υποστήριξης και αποκατάστασης ατόμων με αναπηρία, κέντρων ψυχικής υγείας, συμβουλευτικής στήριξης των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και βίας κατά συνοικούντων προσώπων και κέντρων πρόληψης κατά εξαρτησιογόνων ουσιών.

3. Η μέριμνα για τη στήριξη αστέγων και οικονομικά αδύνατων δημοτών, με την παραχώρηση δημοτικών και κοινοτικών οικοπέδων σε αυτούς ή με την παροχή χρηματικών βοηθημάτων, ειδών διαβίωσης και περίθαλψης σε κατοίκους που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διαβίωσης κατά τις προβλέψεις αυτού του Κώδικα. Η σχεδίαση, η οργάνωση, ο συντονισμός και η εφαρμογή προγραμμάτων και πρωτοβουλιών για την πρόληψη της παραβατικότητας στην περιφέρειά τους, με τη δημιουργία Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης Παραβατικότητας.

5. Ο σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων ή συμμετοχή σε προγράμματα και δράσεις για την ένταξη αθίγγανων, παλιννοστούτων ομογενών, μεταναστών και προσφύγων στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της τοπικής κοινωνίας.

6. Η προώθηση και ανάπτυξη του εθελοντισμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης με τη δημιουργία τοπικών δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης, εθελοντικών οργανώσεων και ομάδων εθελοντών που θα δραστηριοποιούνται για την επίτευξη των στόχων και την υποβοήθηση του έργου της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης του Δήμου και της Κοινότητας.

στ) Παιδείας, πολιτισμού και αθλητισμού, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η κατασκευή, διαχείριση και βελτίωση των υλικοτεχνικών υποδομών του εθνικού συστήματος της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας Παιδείας και ιδιαίτερα η συντήρηση, η καθαριότητα και η φύλαξη των σχολικών κτιρίων.

2. Η ίδρυση και λειτουργία βιβλιοθηκών.

3. Η ίδρυση και λειτουργία κέντρων δημιουργικής απασχόλησης παιδιών.

4. Η ίδρυση και λειτουργία πάρκων κυκλοφοριακής αγωγής.

5. Η εφαρμογή πολιτικών για την ανάδειξη και προστασία του τοπικού πολιτισμού, η προβολή των πολιτιστικών αγαθών και των σύγχρονων πολιτιστικών έργων που παράγονται σε τοπικό επίπεδο, με τη δημιουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, μουσείων, πινακοθηκών, κινηματογράφων και θεάτρων, φιλαρμονικών και σχολών διδασκαλίας μουσικής, σχολών χορού, ζωγραφικής, γλυπτικής κ.λπ., καθώς και η μελέτη και εφαρμογή πολιτιστικών προγραμμάτων.

6. Η προστασία μουσείων, μνημείων, σπηλαίων, καθώς και αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής και των εγκαταστάσεων αυτών.

7. Η επισκευή, συντήρηση και αξιοποίηση παραδοσιακών και ιστορικών σχολικών κτιρίων και κτιρίων που παραχωρούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.

8. Η διοργάνωση συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων και άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων ή η συμμετοχή τους σε αυτά.

9. Η προώθηση πολιτιστικών ανταλλαγών, σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

10. Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού.

11. Η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση αθλητικών εγκαταστάσεων, όπως δημοτικών και κοινοτικών γυμναστηρίων, αθλητικών κέντρων και δημοτικών και κοινοτικών χώρων άθλησης.

12. Η προώθηση και εφαρμογή προγραμμάτων ενίσχυσης μαζικού αθλητισμού και διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων.

ζ) Πολιτικής Προστασίας, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Ο συντονισμός και η επίβλεψη του έργου της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών που συμβαίνουν στα διοικητικά τους όρια.

2. Η διατύπωση εισήγησης για το σχεδιασμό πολιτικής προστασίας της περιοχής τους, στο πλαίσιο του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού και η εφαρμογή των προγραμμάτων, μέτρων και δράσεων που αφορούν την περιοχή τους στο πλαίσιο του εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού.

3. Η διάθεση και ο συντονισμός δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών της περιφέρειάς τους.

II. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες ασκούν, σε τοπικό επίπεδο, κρατικού χαρακτήρα αρμοδιότητες, οι οποίες τους έχουν ανατεθεί για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία.

Οι αρμοδιότητες αυτές είναι, ειδικότερα, οι ακόλουθες:

1. Η τήρηση του δημοτολογίου και του μητρώου αρρένων, η έκδοση των σχετικών πιστοποιητικών που απορρέουν από αυτό, καθώς και η τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την κείμενη νομοθεσία για τη δημιουργία και τήρηση του Εθνικού Δημοτολογίου.

2. Η τήρηση των ληξιαρχικών βιβλίων, στα οποία καταχωρούνται τα ληξιαρχικά γεγονότα που συμβαίνουν στην περιφέρειά τους και η έκδοση αποσπασμάτων των ληξιαρχικών πράξεων.

3. Η τήρηση αρχείων επίσημων εγγράφων και η έκδοση αντιγράφων.

4. Η περιοδική ενημέρωση των δημοσίων υπηρεσιών για τις μεταβολές προσωπικής κατάστασης, που προκύπτουν από τα τηρούμενα στοιχεία.

5. Η τήρηση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από την ισχύουσα εκλογική νομοθεσία.

6. Η τήρηση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από την ισχύουσα νομοθεσία περί ιθαγένειας και αλλοδαπών και μετανάστευσης.

7. Η χορήγηση άδειας πολιτικού γάμου και η τέλεση των γάμων αυτών.

8. Η δημιουργία, συντήρηση και λειτουργία κοιμητηρίων και κέντρων αποτέφρωσης νεκρών, καθώς και η χορήγηση άδειας ταφής και αποτέφρωσης νεκρών.

9. Η χορήγηση βεβαίωσης μόνιμης κατοικίας.

10. Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τους χώρους προσωρινής εγκατάστασης μετακινούμενων πληθυσμιακών ομάδων. Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τα ζώα συντροφιάς.

12. Ο έλεγχος τήρησης των διατάξεων που αφορούν το Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό και τις οικοδομές που χαρακτηρίζονται επικίνδυνες.

13. Η χορήγηση, ανάκληση και αφαίρεση των αδειών ίδρυσης, λειτουργίας και εγκατάστασης των καταστημάτων και επιχειρήσεων, οι όροι λειτουργίας και εγκατάστασης των οποίων καθορίζονται από την κείμενη νομοθεσία και τους αντίστοιχους υγειονομικούς κανονισμούς και διατάξεις, καθώς και ο έλεγχος της τήρησης αυτών.

14. Η τήρηση των διατάξεων που αφορούν το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων.

15. Η χορήγηση, ανάκληση και αφαίρεση αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας κινηματογράφων, θεάτρων και παρεμφερών επιχειρήσεων και η διενέργεια των προβλεπόμενων επιθεωρήσεων.

16. Η χορήγηση, ανάκληση και αφαίρεση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας παιδοτόπων και διάφορων ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, όπως λούνα πάρκ, τσίρκο, πίστες αυτοκινητιδίων, μουσικών συναυλιών και άλλων καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των σχετικών διατάξεών της.

17. Η χορήγηση, ανάκληση και αφαίρεση αδειών τεχνικών ψυχαγωγικών παιγνίων και παροχής υπηρεσιών διαδικτύου, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των σχετικών διατάξεων.

18. Η χορήγηση και ανάκληση άδειας λειτουργίας μουσικών οργάνων, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των σχετικών διατάξεων.

19. Η χορήγηση και ανάκληση αδειών για την άσκηση υπαίθριου στάσιμου εμπορίου, η χορήγηση αδειών εμποροπανηγύρεων και υπαίθριων χριστουγεννιάτικων αγορών, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3377/2005 (ΦΕΚ 202 Α'), καθώς και ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν το υπαίθριο εμπόριο και τις λαϊκές αγορές.

20. Η χορήγηση άδειας κυκλοφορίας ζωήλατου οχήματος στην περιφέρειά τους.

21. Η αφαίρεση της άδειας από τις οικοδομές για μη εξόφληση ασφαλιστικών εισφορών στο Ι.Κ.Α.

22. Η χορήγηση και ανάκληση άδειας εγκατάστασης και χρήσης του οικήματος για την άσκηση δραστηριότητας από εκδιδόμενα πρόσωπα, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των σχετικών διατάξεων.

23. Ο έλεγχος τήρησης της τουριστικής νομοθεσίας από τις επιχειρήσεις τουριστικού ενδιαφέροντος, κατά τις ειδικότερες προβλέψεις του νόμου.

24. Η χορήγηση αδειών διενέργειας διαφήμισης, τοποθέτησης πλαισίων υπαίθριας διαφήμισης, τοποθέτησης επιγραφών προσδιορισμού επαγγελματικής δραστηριότητας σε φυσικά και νομικά πρόσωπα, καθώς και η παραχώρηση χώρων για την προβολή δραστηριοτήτων σε νομικά πρόσωπα, που επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς, όπως επίσης ο έλεγχος εφαρμογής των διατάξεων περί υπαίθριας διαφήμισης των προδιαγραφών των διαφημιστικών πλαισίων και επιγραφών, η αφαίρεση των παράνομων υπαίθριων διαφημίσεων και επιγραφών και η επιβολή των προβλεπόμενων προστίμων, με τις προϋποθέσεις και τους όρους που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

25. Η χορήγηση άδειας λειτουργίας καταστημάτων εκμίσθωσης μοτοποδηλάτων.

Νομοθεσία

Ν. 3377/2005 «Αρχές και Κανόνες για την εξυγίανση της λειτουργίας και την ανάπτυξη βασικών τομέων του εμπορίου και της αγοράς - Θέματα Υπουργείου Ανάπτυξης»

Άρθρο 2. 1. Για τη συμμετοχή στις εμποροπανηγύρεις και στις υπαίθριες χριστουγεννιάτικες αγορές, απαιτείται άδεια. Η ισχύς της άδειας αυτής δεν μπορεί να υπερβαίνει τις πέντε (5) συναπτες ημέρες, όταν αφορά σε συμμετοχή

σε εμποροπανηγύρεις και τις δέκα (10) συναπτές ημέρες, όταν αφορά σε συμμετοχή σε υπαίθριες χριστουγεννιάτικες αγορές. Η ισχύς των αδειών για συμμετοχή σε παραδοσιακές εμποροπανηγύρεις και ζωοπανηγύρεις που τελούνται μία φορά το χρόνο, δεν μπορεί να υπερβαίνει τις επτά (7) συναπτές ημέρες. Οι άδειες χορηγούνται σε εμπόρους και σε όσους κατέχουν άδεια άσκησης υπαίθριου εμπορίου και εκδίδονται με απόφαση του αρμόδιου, κατά τόπο, δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με την ευκαιρία θρησκευτικών ή επετειακών εορτών και ισχύουν για συγκεκριμένο χώρο και θέση, που προσδιορίζονται με την ίδια απόφαση. Κατ' εξαίρεση, για τη συμμετοχή σε εμποροπανηγύρεις και υπαίθριες χριστουγεννιάτικες αγορές που τελούνται στα νησιά της χώρας, εκτός από την Κρήτη και την Εύβοια, οι σχετικές άδειες εκδίδονται με απόφαση του κατά τόπο αρμόδιου νομαρχιακού συμβουλίου, εφόσον τα γεωγραφικά όρια κάθε νησιού συμπίπτουν με τα διοικητικά όρια αρμοδιότητας της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή οι άδειες αφορούν το νησί, όπου εδρεύει η οικεία Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Οι άδειες είναι προσωποπαγείς και δεν επιτρέπονται η μεταβίβαση, η εισφορά, η εκμίσθωση και η παραχώρηση, κατά χρήση, των αδειών της παραγράφου αυτής, καθώς και η άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτές, από οποιονδήποτε τρίτο, εκτός από τη σύζυγο και τα τέκνα των κατόχων των αδειών. Το Δημόσιο, Δήμοι ή Κοινότητες και Εκκλησιαστικές Αρχές δεν επιτρέπεται να εκμισθώνουν ή να παραχωρούν κατά χρήση χώρους που προορίζονται για τη λειτουργία εμποροπανηγύρεων ή χριστουγεννιάτικων αγορών σε πρόσωπα που δεν κατέχουν άδεια κατά την παρούσα παράγραφο. Με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου καθορίζονται τα είδη που επιτρέπεται να πωλούνται στις εμποροπανηγύρεις και στις υπαίθριες χριστουγεννιάτικες αγορές. 2. Το αρμόδιο κατά τόπο νομαρχιακό συμβούλιο, με απόφαση του που εκδίδεται ύστερα από γνώμη: α) των οικείων επιμελητηρίων, β) του εμπορικού συλλόγου και γ) της ομοσπονδίας βιοτεχνών και επαγγελματιών του νομού, καθορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις και κάθε άλλη απαραίτητη λεπτομέρεια για τη λειτουργία αγοράς κατά τις Κυριακές (Κυριακάτικη Αγορά), σε προκαθορισμένους χώρους της περιφέρειας του οικείου νομού. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται και τα είδη που επιτρέπεται να πωλούνται στην ανωτέρω αγορά. Για τη συμμετοχή στην Κυριακάτικη Αγορά απαιτείται η κατοχή άδειας που χορηγείται με απόφαση του οικείου νομαρχιακού συμβουλίου, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου. Οι άδειες είναι προσωποπαγείς και δεν επιτρέπονται η μεταβίβαση, η εισφορά, η εκμίσθωση και η παραχώρηση, κατά χρήση, των αδειών της παραγράφου αυτής, καθώς και η άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτές, από οποιονδήποτε τρίτο. Το Δημόσιο, Δήμοι ή Κοινότητες και Εκκλησιαστικές Αρχές δεν επιτρέπεται να εκμισθώνουν ή να παραχωρούν κατά χρήση χώρους που προορίζονται για τη λειτουργία «Κυριακάτικων Αγορών» σε πρόσωπα που δεν κατέχουν άδεια κατά την παρούσα παράγραφο. 3. Η λειτουργία Κυριακάτικων Αγορών επιτρέπεται με απόφαση του κατά τόπο αρμόδιου νομαρχιακού συμβουλίου, ύστερα από εισήγηση του οικείου δημοτικού συμβου-

λίου, στις πόλεις της Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς, με πληθυσμό πάνω από εκατό χιλιάδες (100.000) κατοίκους και στις πόλεις των άλλων Ν.Α., με πληθυσμό πάνω από είκοσι χιλιάδες (20.000) κατοίκους, σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας απογραφής. 4. Τα έσοδα που προέρχονται από την έκδοση αδειών για συμμετοχή σε Κυριακάτικη Αγορά περιέρχονται στον οικείο Δήμο, στην περιφέρεια του οποίου λειτουργεί η Αγορά.

Π.Δ. 51/2006 «Όροι και προϋποθέσεις των λαϊκών αγορών» Βλ. παράρτημα αριθμ. 15

Νομολογία

Ο Δήμαρχος και τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου έχουν ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να μεριμνούν για την τήρηση των διατάξεων που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, να ελέγχουν τα υγρά, στερεά και αέρια απόβλητα και να λαμβάνουν τα πλέον πρόσφορα μέτρα προς αποτροπή της ρύπανσης ή άλλης υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος. (ΑΠ 1995/2002)

Με την πρώτη από τις προαναφερόμενες διατάξεις (άρθρο 24 Σ), προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον και σε συνάφεια με την προστασία αυτή επιτάσσεται ο ορθολογικός χωροταξικός σχεδιασμός, ουσιώδες στοιχείο του οποίου είναι το οδικό δίκτυο, υποκείμενο, λόγω της διασυνδέσεως των επί μέρους υποσυστημάτων του και της ιεραρχησεώς τους, σε συνολικό σχεδιασμό βάσει των οικείων νομίμων κριτηρίων, έτσι ώστε να καθίσταται και τούτο βιώσιμο. Τούτου έπεται ότι το οδικό δίκτυο υπόκειται σε συνολικό σχεδιασμό και διαχείριση τόσο σε επίπεδο εθνικών ή επαρχιακών οδών όσο και σε επίπεδο μονάδας τοπικής αυτοδιοικήσεως προκειμένου για δημοτικές ή κοινοτικές οδούς. Στη διαχείριση περιλαμβάνεται και ο εκσυγχρονισμός του οδικού δικτύου, δηλαδή, μεταξύ άλλων, και η τροποποίησή του με τη διάνοιξη νέας ή την κατάργηση υπάρχουσας οδού προκειμένου τούτο να προσαρμοστεί στις νέες ανάγκες και απαιτήσεις. Σε κάθε, όμως, περίπτωση, τα κριτήρια σχεδιασμού και διαχείρισεως του οδικού δικτύου πρέπει να είναι σαφή, εξειδικευμένα και να συνδέονται προς τα υπόλοιπα στοιχεία του χωροταξικού σχεδίου. Πρέπει, επίσης, να ενσωματώνουν την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, έτσι ώστε το οδικό δίκτυο να καθίσταται βιώσιμο σύστημα επικοινωνίας. Προς τούτο απαιτείται, σύμφωνα και με τις διατάξεις της ΚΥΑ Η.Π. 15393/2332/5.8.02, η οποία, εναρμονίζεται με την επιβαλλόμενη από το άρθρο 24 του Συντάγματος και το Ν. 1650/86, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 3010/02, κατ' εξουσιοδότηση του οποίου αυτή εκδόθηκε, προληπτική προστασία του περιβάλλοντος, για τη σχεδίαση και τη διαχείριση του βιώσιμου οδικού δικτύου μονάδας Ο.Τ.Α., η προηγούμενη κατάρτιση προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης και η έγκριση περιβαλλοντικών όρων, κατόπιν της οποίας εκτελείται το έργο. Η μελέτη αυτή πρέπει να διαπνέεται από ολοκληρωμένη προσέγγιση του προβλήματος και να έχει μακρά προοπτική. Τούτων έπεται ότι αποκλείονται οι αποσπασματικές και απρογραμμάτιστες πράξεις διαχείρισεως του οδικού δικτύου, όπως η διάνοιξη

και κατάργηση οδών βάσει εντετοπισμένων εκτιμήσεων οι οποίες αποκλίνουν των προεκτεθέντων νομίμων κριτηρίων. Και τούτο διότι, υπό την εκτεθείσα έννοια, το οδικό δίκτυο ενός Ο.Τ.Α. δεν αποτελεί τοπική του υπόθεση, εφ' όσον συνάπτεται τόσο με το υπόλοιπο δίκτυο της χώρας όσο και με την προστασία των γεωοστημάτων του φυσικού χώρου τα οποία αποτελούν στοιχείο της εθνικής φυσικής κληρονομιάς. Με την προσβαλλόμενη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, αποφασίστηκε η αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτων, εκτός σχεδίου πόλεως και εντός οικισμού, για τη διάνοιξη (σε μήκος 100 μ) και διαπλάτυνση (σε μήκος 100 μ) δημοτικής, συνολικού μήκους 200 μ., ώστε να εξασφαλιστεί η ασφαλέστερη και ευκολότερη κυκλοφορία πεζών και οχημάτων. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι η διανοιγόμενη οδός θα αναλάβει το μεγαλύτερο και βαρύτερο φόρτο κυκλοφορίας της βορειοδυτικής σύνδεσης, ενώ θα επιτρέπει τη μελλοντική συγκοινωνιακή εξυπηρέτηση των ευρύτερων περιοχών του Δήμου με την έδρα του Δήμου. Επίσης, έχει συνταχθεί η 282/02 μελέτη της ΤΥΔΚ, στην τεχνική περιγραφή της οποίας αναγράφεται και αιτιολογείται λεπτομερώς η δημόσια ωφέλεια που θα προκύψει από την κατασκευή της επίδικης οδού. Πλην, όμως, της ανωτέρω αποφάσεως απαλλοτριώσεως δεν είχε προηγηθεί η, κατά τα προεκτεθέντα, αναγκαία διαδικασία της προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης και της εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων, από τα αρμόδια προς τούτο όργανα. **(ΣτΕ 199/2006, πρβλ. ΣτΕ 3076/2004, 995/2002, 2452/2000, 2502, 4115/1999, 4033/1998)**

Η αρμοδιότητα εκδόσεως οικοδομικών αδειών για την περιοχή του Δήμου ανήκει στον Προϊστάμενο της Διευθύνσεως Πολεοδομίας του Δήμου και όχι στον Δήμαρχο. Οι Ο.Τ.Α. δεν νομιμοποιούνται, σε αμφισβήτηση του κύρους πράξεων των ιδίων τους οργάνων, με άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως. **(ΣτΕ 2629/2001)**

Δεν εμποδίζεται από το Σύνταγμα ο νομοθέτης να αναγάγει την υπόθεση προστασίας των μειονεκτούντων προσώπων του ν. 1648/1986, σε κρατικό μέλημα, ακόμα κι αν η σχετική αρμοδιότητα είχε στο παρελθόν ανατεθεί στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. **(ΣτΕ 3440/1998)**

Ο νομοθέτης προβλέπει ότι στην αρμοδιότητα των Δήμων εμπίπτει και η ίδρυση και λειτουργία βρεφονηπιακών σταθμών, στην έννοια της οποίας δεν εμπίπτει η μίσθωση θέσεων ενός ιδιωτικού βρεφονηπιακού σταθμού, δεδομένου ότι αν ο νομοθέτης ήθελε κάτι τέτοιο θα το όριζε ρητώς. Οι σχετικές δαπάνες δεν είναι νόμιμες, διότι δεν προβλέπονται από διάταξη νόμου, ούτε συντελούν, όπως προκύπτει από τις σχετικές διατάξεις, στην εκπλήρωση των σκοπών και της αποστολής του Δήμου. Από το Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα προβλέπεται μόνο η ίδρυση και λειτουργία βρεφονηπιακών σταθμών. **(ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 59/2006)**

Δεν μπορούν να θεωρηθούν τοπικές υποθέσεις εκείνες που αναφέρονται στην προαγωγή των γενικότερων συμφερόντων όλης της χώρας ή σκοπεύουν να ικανοποιήσουν ορισμένες βασικές ανάγκες του πληθυσμού της χώρας ή ευρύτε-

ρων περιοχών και η σχετική δραστηριότητα μπορεί να αναπτυχθεί αποτελεσματικότερα σε ένα ευρύτερο χωρικό πλαίσιο. Η έρευνα και μελέτη των κοινωνικών προβλημάτων υπάγεται στη δικαιοδοσία του Κράτους και ανατίθεται σε όργανα της Κεντρικής Διοίκησης, διότι δεν ικανοποιεί τα τοπικά συμφέροντα, αλλά ανάγεται σε ζητήματα γενικότερης σημασίας, η ορθολογική επίλυση των οποίων επιβάλλει την αντιμετώπισή τους σε ευρύτερο χωρικό πλαίσιο. **(ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 3/2005)**

Με το Σύνταγμα καθιερώνεται ένα οργανωτικό σχήμα κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ Κράτους και Ο.Τ.Α., σύμφωνα με το οποίο το Κράτος έχει τη γενική αρμοδιότητα διοίκησης των υποθέσεων της χώρας και οι Ο.Τ.Α. των υποθέσεων τοπικού χαρακτήρα. Κρατικές υποθέσεις είναι εκείνες που με βάση το αντικείμενο και τη σπουδαιότητά τους αφορούν ολόκληρο το Κράτος. Τοπικές υποθέσεις είναι εκείνες που έχουν τοπικό χαρακτήρα και περιορίζονται στα χωρικά πλαίσια των Ο.Τ.Α. και δεν επηρεάζουν την υπόλοιπη χώρα ή τα εθνικά συμφέροντα. Δεν μπορούν να θεωρηθούν τοπικές υποθέσεις εκείνες που αναφέρονται στην προαγωγή των γενικότερων συμφερόντων όλης της χώρας ή σκοπεύουν να ικανοποιήσουν ορισμένες βασικές ανάγκες του πληθυσμού της χώρας ή ευρύτερων περιοχών και η σχετική δραστηριότητα μπορεί να αναπτυχθεί αποτελεσματικότερα σε ένα ευρύτερο χωρικό πλαίσιο από αυτό του Ο.Τ.Α. Η κατάρτιση προγράμματος για την προστασία των νέων από το AIDS, εμπίπτει στην έννοια των γενικών - κρατικών υποθέσεων και δεν ουνιστά τοπική υπόθεση, ώστε να αποτελεί αρμοδιότητα των Ο.Τ.Α. **(ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 1/2005)**

Οι διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 2690/1999 αποτελούν νομοθετική ρύθμιση του δικαιώματος ακρόασης του άρθρου 20 παρ. 2 του Συντάγματος. Η κλήση του διοικουμένου, πριν την έκδοση δυσμενούς γι' αυτόν πράξης, πρέπει να είναι έγγραφη, να αναφέρει τον τόπο, ημέρα και ώρα ακρόασης, να προσδιορίζει το μέτρο που θα ληφθεί σε βάρος του και να του κοινοποιηθεί τουλάχιστον πέντε πλήρεις μέρες πριν την ημέρα ακρόασης. **(ΔιοικΠρωτΑθ. 9467/2000)**

Σημ: Για την αστική ευθύνη των Ο.Τ.Α. κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, βλ. νομολογία υπό το άρθρο 141. Για θέματα ρύθμισης κυκλοφορίας που προβλέπει το άρθρο 75 Ι γ 4 βλ. νομολογία υπό το άρθρο 82.

Άρθρο 76 **Άσκηση αρμοδιοτήτων**

1. Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές ασκούν τις αρμοδιότητές τους, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις των νόμων, των κανονιστικών διατάξεων της διοίκησης και των κανονιστικών διατάξεων που θεσπίζουν οι ίδιες, σύμφωνα με το άρθρο 79. Κατά την άσκηση των ανωτέρω αρμοδιοτήτων θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη:

α. Τις εθνικές, περιφερειακές και ευρωπαϊκές πολιτικές που σχετίζονται με τις αρμοδιότητές τους.

β. Την ανάγκη συνεργασίας και συντονισμού με άλλες τοπικές ή δημόσιες αρχές και οργανισμούς, οι οποίοι έχουν την αρμοδιότητα να δρουν και να διαθέτουν πόρους στην περιφέρειά τους.

γ. Τους διαθέσιμους πόρους για την κάλυψη της αρμοδιότητας και την ανάγκη να διασφαλισθεί η επωφελής, η αποτελεσματική χρήση και η ισόρροπη κατανομή τους.

δ. Την ανάγκη να οργανώνουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες, με τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η επάρκεια, η ποιότητα και αποτελεσματικότητά τους, με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων.

ε. Την ανάγκη για υψηλής ποιότητας περιβαλλοντική προστασία και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και την ανάγκη προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης των περιοχών τους.

2. Οι αρμοδιότητες της παρ. 1 του άρθρου 75 μπορούν να ασκηθούν προς όφελος:

α. ολόκληρης ή τμήματος της εδαφικής τους περιφέρειας,

β. όλων ή μέρους των κατοίκων της περιφέρειάς τους.

γ. σε διαδημοτικό επίπεδο μέσω σχετικών συμβάσεων ή διαδημοτικής συνεργασίας, σύμφωνα με τις προβλέψεις του παρόντος.

3.α. Για τη διασφάλιση της απρόσκοπτης κοινωνικής διαβίωσης των κατοίκων των Δήμων και Κοινοτήτων και για την εύρυθμη λειτουργία των πόλεων και των οικισμών μπορεί να συσταθεί, με τους Οργανισμούς Εσωτερικής Υπηρεσίας, Δημοτική Αστυνομία, η οποία λειτουργεί ως αυτοτελής υπηρεσία.

β. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Δημόσιας Τάξης, μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., καθορίζονται οι προϋποθέσεις σύστασης της Δημοτικής Αστυνομίας, οι αρμοδιότητές της, καθώς και ο χρόνος έναρξης άσκησης τους σε σχέση με την οργάνωσή της, ο τρόπος με τον οποίο ασκούνται, η διάρθρωση των υπηρεσιών της, τα προσόντα και οι θέσεις κατά κατηγορίες, βαθμούς και κλάδους του προσωπικού της, καθώς και το σύστημα πρόσληψης, εκπαίδευσης, επιμόρφωσης τούτου, περιλαμβανομένων των καθηκόντων, δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

4. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων, είναι δυνατή η παροχή

ειδικών κινήτρων και προβλέψεων ειδικών χρηματοδοτήσεων για την κάλυψη άσκησης αρμοδιοτήτων από ορεινούς ή νησιωτικούς Δήμους ή Κοινότητες ή από Δήμους ή Κοινότητες σε φθίνουσες και μειονεκτικές περιοχές, όπως αυτές καθορίζονται από τις κείμενες διατάξεις, ανάλογα εάν αυτές ασκούνται από τους ίδιους ή σε διαδημοτικό επίπεδο. Οι ενισχύσεις αυτές παρέχονται εντός των πλαισίων της υφιστάμενης εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας.

5. Όταν αιρετό όργανο Δήμου ή Κοινότητας απέχει παράνομα από την άσκηση της αρμοδιότητάς του, θέτοντας σε σοβαρό και προφανή κίνδυνο το δημόσιο συμφέρον, ο Γενικός Γραμματέας, με ειδικώς αιτιολογημένη απόφασή του, αναθέτει την άσκησή της, για τον απολύτως αναγκαίο χρόνο, σε αντίστοιχο όργανο της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Αν στην περίπτωση αυτή δεν ασκηθεί η ανατεθείσα αρμοδιότητα μέσα στον απαιτούμενο από τις περιστάσεις χρόνο, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τη μία εβδομάδα, τότε αυτή ασκείται από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας ή ανατίθεται από τον ίδιο σε άλλο όργανο της Διοίκησης.

6. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, είναι δυνατόν να κωδικοποιούνται οι διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας για την άσκηση κάθε αρμοδιότητας και να ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη διαδικασία και τον τρόπο άσκησής τους.

Νομοθεσία

Π.Δ. 23/2002 «Αρμοδιότητες, σύστημα πρόσληψης, προσόντα, καθήκοντα, δικαιώματα και υποχρεώσεις του προσωπικού της Δημοτικής Αστυνομίας» όπως συμπληρώθηκε με το Π.Δ. 135/2006. Βλ. παράρτημα αριθμ. 14

Π.Δ. 180/1979 “Περί των όρων λειτουργίας καταστημάτων πωλήσεως ονοπνευματωδών ποτών και κέντρων διασκεδάσεως» Βλ. παράρτημα αριθμ. 8

Άρθρο 77

Γνώμη των δημοτικών και κοινοτικών αρχών για ειδικά θέματα

1. Προκειμένου οι κρατικές αρχές να εκδώσουν οποιαδήποτε διοικητική κανονιστική πράξη, που αφορά την προστασία του περιβάλλοντος, τα ρυθμιστικά ή χωροταξικά σχέδια και τις αποφάσεις χωροθέτησης εγκαταστάσεων και λοιπών δραστηριοτήτων, οφείλουν να ζητούν τη γνώμη των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων των Δήμων ή των Κοι-

νοτήτων ή των διοικητικών συμβουλίων των ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων, στην περιφέρεια των οποίων πρόκειται να ισχύσουν, κατά τις ακόλουθες διακρίσεις:

α) Για πράξεις που αφορούν την περιφέρεια έως δέκα (10) Δήμων και Κοινοτήτων απαιτείται η γνώμη όλων των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων.

β) Για πράξεις που αφορούν την περιφέρεια περισσότερων από δέκα (10) Δήμων και Κοινοτήτων του νομού, απαιτείται η γνώμη του διοικητικού συμβουλίου της Τοπικής ενώσεως Δήμων και Κοινοτήτων.

γ) Για πράξεις που αφορούν την περιφέρεια Δήμων και Κοινοτήτων που υπάγονται σε περισσότερους νομούς, απαιτείται η γνώμη του διοικητικού συμβουλίου των Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων.

δ) Για πράξεις που αφορούν την περιφέρεια ολόκληρης της Χώρας, απαιτείται η γνώμη του διοικητικού συμβουλίου της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας.

2. Όταν οι πράξεις που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο αφορούν τα πολεοδομικά σχέδια, για την έκδοσή τους απαιτείται η γνώμη μόνο των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων των Δήμων ή των Κοινοτήτων, στη διοικητική περιφέρεια των οποίων πρόκειται να ισχύουν οι πράξεις αυτές.

3. Σε όλες τις περιπτώσεις των παραγράφων 1 και 2 η γνώμη πρέπει να παρέχεται στην αρμόδια αρχή μέσα σε δύο (2) μήνες, από τότε που ο Δήμος ή η Κοινότητα ή η ένωση έλαβε το σχετικό ερώτημα.

4. Η διαφοροποίηση από τη γνώμη των οργάνων, που προβλέπουν οι παράγραφοι 1 και 2, πρέπει να στηρίζεται σε ειδική αιτιολογία.

5. Στα όργανα που καταρτίζουν τα προγράμματα για την περιφερειακή ανάπτυξη, τη χωροταξία και την προστασία του περιβάλλοντος μετέχουν και εκπρόσωποι των Δήμων ή Κοινοτήτων ή των ενώσεων αυτών.

Κατά την κατάρτιση των προγραμμάτων αυτών λαμβάνονται υπόψη οι γνώμες των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων ή των διοικητικών συμβουλίων των Ενώσεων των Δήμων και Κοινοτήτων της περιφέρειας, την οποία αφορούν τα προγράμματα, όπως ορίζει προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

Με το ίδιο διάταγμα καθορίζεται ο αριθμός των εκπροσώπων των Δήμων ή Κοινοτήτων ή των ενώσεων αυτών στα όργανα που καταρτίζουν τα προγράμματα και ο τρόπος με τον οποίο ορίζονται οι εκπρόσωποι αυτοί.

6. Δεν επιτρέπεται απαλλοτρίωση, διάθεση, δέσμευση ή οποιοδήποτε είδους επέμβαση ή περιορισμός στη διοίκηση, στη διαχείριση και στη διάθεση δημοτικών ή κοινοτικών κτημάτων, έργων, υπηρεσιών και υδάτων αρδύσεως ή υδρεύσεως, χωρίς προηγούμενη γνώμη του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Νομολογία

Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλομένη πράξη έχει εκδοθεί κατά παράβαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του πολίτη, αφ' ενός λόγω της προσφάτου επεκτάσεως του σχεδίου στην περιοχή με το Π.Δ. από 11.12.1989 (Δ' 756), αφ' ετέρου διότι το δημοτικό συμβούλιο είχε εκφράσει αντίθετη άποψη. Η τροποποίηση όμως ρυμοτομικού σχεδίου, και μάλιστα δέκα τρία έτη από της αρχικής εντάξεως της περιοχής στο σχέδιο είναι νόμιμη και επιτρεπτή υπό τις εκτεθείσες ανωτέρω προϋποθέσεις και επομένως δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι παραβιάζεται στην προκειμένη περίπτωση η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των διοικουμένων. Εξάλλου, ο Δήμος δεν διετύπωσε απόψεις επί του σχεδίου του προεδρικού διατάγματος, αν και αυτό του διαβιβάσθηκε με έγγραφο της Διευθύνσεως Πολεοδομικού Σχεδιασμού του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. (**ΣτΕ 313/2006**)

Η τροποποίηση του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου πρέπει να χωρεί μετά την πάροδο εύλογου χρόνου από την έγκριση ή την προηγούμενη τροποποίησή του. Τροποποίηση συνεπαγόμενη μεταβολή χρήσεων γης είναι δυνατή μόνο, αν οι νέοι είναι ευμενέστεροι για το περιβάλλον. (**ΣτΕ 384/2002**)

Ο χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός (στον οποίο δεν περιλαμβάνεται η εφαρμογή του σχεδίου πόλεως: πράξεις αναλογισμού, πράξεις εφαρμογής, έκδοση οικοδομικών αδειών) ανατίθεται από το Σύνταγμα στο Κράτος. Είναι αντισυνταγματικές οι διατάξεις με τις οποίες μεταβιβάζεται η σχετική αρμοδιότητα στους Ο.Τ.Α. (**ΣτΕ 3989/2001**)

Η Κοινότητα εξέφρασε την αντίθεσή της σε ενδεχόμενη επίταξη ιδιοκτησίας της. Με τα δεδομένα αυτά, εφόσον δηλαδή η Κοινότητα, εντός των διοικητικών ορίων της οποίας κείται η επιταχθείσα έκταση και στην οποία ανήκει το μεγαλύτερο τμήμα της μη ανηκούσης σε φυσικά πρόσωπα επιταχθείσας εκτάσεως, έστω και χωρίς να υποβληθεί σχετικό ερώτημα από τη Διοίκηση, πάντως αντιμετώπισε το ζήτημα της επιτάξεως, και εξέφερε την αρνητική της άποψη, πρέπει να θεωρηθεί ότι εκαλύφθη ο νόμιμος τύπος της προηγούμενης γνωμοδοτήσεως της δημοτικής αρχής αφού, πάντως, ο Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, εις την αρμοδιότητα του οποίου emπίπτει το μείζον μέρος της επιταχθείσας εκτάσεως, αντιτάχθηκε δεόντως και εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους δεν έπρεπε να γίνει η επίταξη. Επιληρώθη, συνεπώς, ο τύπος της προηγούμενης γνωμοδοτήσεως του Κοινοτικού Συμβουλίου, εν όψει δε τούτου καθίσταται, υπό τα δεδομένα αυτά, άνευ σημασίας το ότι δεν εκλήθη να γνωμοδοτήσει

σχετικώς και η αιτούσα Κοινότητα, στην οποία φαίνεται να ανήκει ένα μικρό μόνο μέρος της επιτασσομένης εκτάσεως. (ΣτΕ 2640/2000)

Από τις διατάξεις που ρυθμίζουν ειδικά τη διαδικασία εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων, δεν προβλέπεται ως τύπος η προηγούμενη γνωμοδότηση του οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως, στη διοικητική περιφέρεια του οποίου πρόκειται να πραγματοποιηθεί το έργο. Δεν έχουν δε εφαρμογή στην έγκριση περιβαλλοντικών όρων άλλες διατάξεις, όπως αυτές του άρθρου 24 παρ. 1 περ. η', ιε' και κδ' του Π.Δ. 410/1995, (Σημ: άρθρο 75 του Ν. 3463/2006) κατά τις οποίες στις αρμοδιότητες των Δήμων και Κοινοτήτων περιλαμβάνονται η προστασία του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος, η προστασία της ζωής και της υγείας των κατοίκων και η κατάρτιση ειδικών προγραμμάτων πρόληψης, άμεσης βοήθειας και θεραπείας, ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και η διαχείριση της δημοτικής και κοινοτικής περιουσίας. Εξάλλου, και η προβλεπόμενη από το άρθρο 38 παρ. 6 του πιο πάνω διατάγματος (Σημ: άρθρο 77 παρ 6 του Ν. 3463/2006), γνωμοδότηση του οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως απαιτείται για την απαλλοτρίωση δημοτικών ή κοινοτικών κτημάτων. (ΣτΕ 3450/1998)

Η γνωμοδότηση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου απαιτείται να προηγείται της κηρύξεως αναγκαστικής απαλλοτριώσεως δημοτικών ή κοινοτικών κτημάτων. Η γνωμοδότηση δε αυτή δεν προβλέπεται ως σύμφωνη και συνεπώς η τυχόν αρνητική γνωμοδότηση του οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως δεν εμποδίζει την κήρυξη της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως δημοτικού ή κοινοτικού κτήματος. (ΣτΕ 3451/1998)

Άρθρο 78

Προθεσμία για την απόφαση ή γνωμοδότηση από άλλες αρχές, οι οποίες απαιτούνται για την έκδοση πράξεων από Δήμους και Κοινότητες

Όπου, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, απαιτείται προηγούμενη απόφαση ή γνώμη οποιασδήποτε αρχής, για θέματα που αποφασίζουν οι Δήμοι, οι Κοινότητες και τα νομικά τους πρόσωπα δημοσίου δικαίου, η σχετική πράξη εκδίδεται το αργότερο μέσα σε ένα τρίμηνο, αφότου η αρμόδια αρχή παρέλαβε το σχετικό ερώτημα με τα προβλεπόμενα στοιχεία. Αν η προθεσμία αυτή περάσει χωρίς να έχει εκδοθεί η προαναφερόμενη πράξη, τότε τα αρμόδια δημοτικά ή κοινοτικά όργανα αποφασίζουν, χωρίς να απαιτείται η έκδοση ή η παροχή της.

Άρθρο 79

Κανονιστικές Αποφάσεις

1. Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές ρυθμίζουν θέματα της αρμοδιό-

τητάς τους εκδίδοντας τοπικές κανονιστικές αποφάσεις, στο πλαίσιο της κείμενης νομοθεσίας, με τις οποίες:

α) Θέτουν κανόνες:

α1. Για την προστασία του φυσικού, αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, των θαλασσών από πηγές ξηράς και των υπόγειων και επίγειων υδάτινων αποθεμάτων από τη ρύπανση.

α2. Για την προστασία της υγείας των κατοίκων από οχλούσες δραστηριότητες και ειδικότερα στις τουριστικές περιοχές κατά την τουριστική περίοδο.

α3. Για την τήρηση της καθαριότητας σε κοινόχρηστους και ιδιωτικούς υπαίθριους χώρους της εδαφικής τους περιφέρειας και γενικότερα για τη διασφάλιση και αναβάθμιση της αισθητικής των πόλεων και των οικισμών, λαμβάνοντας υπόψη ιδιαίτερα τη διατήρηση και ανάδειξη των παραδοσιακών, ιστορικών και τουριστικών περιοχών.

α4. Για τη ρύθμιση της κυκλοφορίας, των μονοδρομήσεων και κατευθύνσεων της κυκλοφορίας, τον προσδιορισμό και τη λειτουργία των χώρων στάθμευσης των οχημάτων, καθώς και για την τοποθέτηση και λειτουργία μετρητών ή εγκαταστάσεων ρύθμισης της στάθμευσης οχημάτων σε κοινόχρηστους χώρους.

β) Καθορίζουν τον τρόπο εφαρμογής των αναγκαίων, κατά περίπτωση, μέτρων για την πρόληψη και αντιμετώπιση πυρκαγιών σε κοινόχρηστους χώρους και ιδιαίτερα στους χώρους διάθεσης των απορριμμάτων, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές πυροσβεστικές διατάξεις.

γ) Προσδιορίζουν τους όρους και τις ώρες λειτουργίας μουσικής σε καταστήματα που λειτουργούν στην πόλη, λαμβάνοντας υπόψη τις χρήσεις γης, τις ιδιαίτερες τοπικές συνθήκες και την προστασία των κατοίκων από την ηχορύπανση.

δ) Καθορίζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις:

δ1. Για τη χρήση και λειτουργία των δημοτικών και κοινοτικών αγορών, των εμποροπανηγύρεων, παραδοσιακού ή μη χαρακτήρα, των ζωοπανηγύρεων, των χριστουγεννιάτικων αγορών και γενικά των υπαίθριων εμπορικών δραστηριοτήτων.

δ2. Για τη χρήση των αλσών και των κήπων, των πλατειών, των παιδικών χαρών και των λοιπών κοινόχρηστων χώρων.

δ3. Για τη χρήση και λειτουργία των συστημάτων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης.

δ4. Για τη λειτουργία των δημοτικών και κοινοτικών κατοικιών, των θερέτρων, των κατασκηνώσεων και τουριστικών εγκαταστάσεων.

ε) Καθορίζουν τους χώρους λειτουργίας των λαϊκών αγορών, τις

θέσεις που επιτρέπεται η άσκηση υπαίθριου στάσιμου εμπορίου και τους κοινόχρηστους, δημοτικούς ή κοινοτικούς χώρους, που επιτρέπεται να τοποθετηθούν τα μέσα προβολής υπαίθριας διαφήμισης. Μπορούν επίσης να καθορίζουν ειδικότερες προδιαγραφές και προϋποθέσεις κατασκευής και τοποθέτησης διαφημιστικών πλαισίων και επιγραφών σε επαγγελματικούς χώρους, ανάλογα με τις τοπικές ιδιαιτερότητες, λαμβάνοντας υπόψη τη φυσιογνωμία και την αισθητική του χώρου.

στ) Προσδιορίζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις για την εγκατάσταση και λειτουργία καταστημάτων, επιχειρήσεων και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, για τη χορήγηση της άδειας των οποίων είναι αρμόδιοι, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις για την προστασία του περιβάλλοντος, του αιγιαλού και της παραλίας, της δασικής νομοθεσίας, της νομοθεσίας για την πυροπροστασία, για τους αρχαιολογικούς και ιστορικούς τόπους, τις διατάξεις του γενικού πολεοδομικού σχεδίου, του οικοδομικού κανονισμού και τους γενικούς όρους που προβλέπονται από τις σχετικές υγειονομικές διατάξεις.

Μπορούν, επίσης, πέραν των ανωτέρω, να προσδιορίζουν ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις για την ίδρυση και εγκατάσταση των ανωτέρω επιχειρήσεων και δραστηριοτήτων σε περιοχές, που επηρεάζουν το φυσικό, πολιτιστικό και αρχιτεκτονικό περιβάλλον, την αισθητική φυσιογνωμία και τις εν γένει λειτουργίες των πόλεων και των οικισμών, εκτός των περιοχών, για τις οποίες έχουν προσδιορισθεί ειδικότεροι όροι χρήσεων γης.

2. Οι αποφάσεις της ανωτέρω παραγράφου λαμβάνονται από τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους, το συντομότερο δυνατό διάστημα από την έναρξη της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου.

Την έκδοση των τοπικών κανονιστικών αποφάσεων των Δήμων εισιγγείται στο δημοτικό συμβούλιο η δημαρχιακή επιτροπή.

Εάν η κανονιστική διάταξη αφορά αποκλειστικά την περιφέρεια ενός τοπικού διαμερίσματος ή οικισμού, η δημαρχιακή επιτροπή διαμορφώνει την εισήγησή της, μετά από γνώμη του οικείου τοπικού συμβουλίου.

Για τη διαμόρφωση της εισήγησης, η δημαρχιακή επιτροπή λαμβάνει υπόψη τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις των αρμόδιων κοινωνικών και επαγγελματικών φορέων και ομάδων πολιτών της περιφέρειας του Δήμου, με τους οποίους έρχεται σε διαβούλευση, καθώς και τυχόν ειδικές μελέτες που έχουν εκπονηθεί για την αντιμετώπιση των ανωτέρω ζητημάτων.

3. Με τις κανονιστικές αποφάσεις της παραγράφου 1 μπορεί να καθορίζονται οι περιπτώσεις, για τις οποίες επιβάλλονται διοικητικά μέτρα και πρόστιμα, ορίζοντας το ύψος του προστίμου και τη διαδικασία επιβολής τους.

4. Οι τοπικές κανονιστικές αποφάσεις δημοσιεύονται υποχρεωτικά, κατά το πλήρες κείμενό τους, στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα του Δήμου ή της Κοινότητας, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 284 και περίληψη αυτών σε μια ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα. Οι αποφάσεις αυτές παραμένουν συνεχώς εκτεθειμένες σε χώρο του δημοτικού ή κοινοτικού καταστήματος, που είναι προσιτός στο κοινό. Οι ίδιες αποφάσεις, με φροντίδα του προέδρου του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, μπορεί να καταχωρούνται στην ιστοσελίδα του Δήμου ή της Κοινότητας.

Επιπλέον, το δημοτικό και κοινοτικό συμβούλιο λαμβάνει μέτρα για την όσο το δυνατόν ευρύτερη δημοσιοποίηση των αποφάσεων αυτών, μέσω των τοπικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, εκδίδοντας ειδικούς οδηγούς ενημέρωσης των κατοίκων και των οικείων επαγγελματικών τάξεων και χρησιμοποιεί, για τον ίδιο σκοπό, οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο.

Νομολογία

Οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 37 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (*Σημ: ήδη άρθρο 79 παρ. 4 του Ν. 3463/2006*) αφορούν μόνο τις τοπικές κανονιστικές αποφάσεις των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων της παραγράφου 1 του αυτού άρθρου και όχι τις κανονιστικές αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων για την επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων κ.λ.π. (**ΣτΕ 2214/2003, 1282/2002**)

Σημ: Για τον τρόπο δημοσίευσης των κανονιστικού χαρακτήρα πράξεων των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, βλ. και άρθρο 8 του Ν. 3469/2006. Για τις δημοσιεύσεις αποφάσεων βλ. νομολογία και υπό το άρθρο 97. Για τις κανονιστικές αποφάσεις του άρθρου 79 παρ. 1στ βλ. ΣτΕ 1243/2004 υπό το άρθρο 80.

Άρθρο 80

Καταστήματα Υγειονομικού Ενδιαφέροντος

1. Καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος είναι εκείνα, στα οποία γίνεται παρασκευή ή/και διάθεση σε πελάτες (καθισμένους, όρθιους, περαστικούς) ή διανομή φαγητών ή γλυκισμάτων ή οποιοδήποτε άλλου παρασκευάσματος τροφίμων ή ποτών ή αποθήκευση ή συντήρηση ή εμπορία κάθε είδους τροφίμων ή ποτών, καθώς και τα καταστήματα προσφοράς υπηρεσιών, εξαιτίας των οποίων μπορεί να προκληθεί

βλάβη στη δημόσια υγεία, όπως αναλυτικά αναφέρονται στις ισχύουσες υγειονομικές διατάξεις.

2. Για την ίδρυση και λειτουργία των ανωτέρω καταστημάτων απαιτείται άδεια, η οποία χορηγείται από τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινότητας. Πριν από τη χορήγηση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας χορηγείται προέγκριση ίδρυσης, η οποία εκδίδεται ύστερα από απόφαση της δημορχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου, μετά από προέλεγχο του σχετικού αιτήματος του ενδιαφερομένου.

Για τον προέλεγχο λαμβάνονται υπόψη ζητήματα που αφορούν τις χρήσεις γης, την προστασία του φυσικού, πολιτιστικού και αρχιτεκτονικού περιβάλλοντος, την προστασία του αιγιαλού και της παραλίας, των δασικών περιοχών, των αρχαιολογικών και ιστορικών τόπων, καθώς και την αισθητική, φυσιογνωμία και τις εν γένει λειτουργίες της πόλης, όπως αυτά ορίζονται από την ισχύουσα νομοθεσία και από τους ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις, που τίθενται στις τοπικές κανονιστικές διατάξεις των οικείων δημοτικών και κοινοτικών αρχών.

3. Η προέγκριση ίδρυσης συνίσταται στη δυνατότητα ίδρυσης από τον ενδιαφερόμενο συγκεκριμένου καταστήματος, χορηγείται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) μήνα από την κατάθεση της αίτησης και αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας έναρξης επιτηδεύματος από την αρμόδια Δ.Ο.Υ.

Για την ανωτέρω προέγκριση, ο ενδιαφερόμενος καταθέτει αίτηση στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα, στην οποία δηλώνει το είδος του καταστήματος και τις προσφερόμενες υπηρεσίες, την τοποθεσία και το οίκημα στο οποίο αυτό πρόκειται να λειτουργήσει, επισυνάπτοντας τοπογραφικό διάγραμμα και διάγραμμα κάλυψης της περιοχής, καθώς και το προβλεπόμενο παράβολο.

Μετά τη χορήγηση της προέγκρισης ίδρυσης, ο ενδιαφερόμενος οφείλει να προσκομίσει στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που προβλέπονται από τις οικείες διατάξεις για το κατάστημα που επιθυμεί να λειτουργήσει, τα οποία θα του τα υποδείξει η αρμόδια υπηρεσία, προκειμένου να χορηγηθεί η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας.

Η αρμόδια υπηρεσία του Δήμου ή της Κοινότητας οφείλει, ευθύς ως συμπληρωθεί ο φάκελος, να προβεί σε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες προς όλες τις συναρμόδιες υπηρεσίες, για τον υγειονομικό έλεγχο, τον έλεγχο πυρόσβεσης κ.λπ., οι οποίες οφείλουν μέσα σε πενήντα (50) ημέρες να έχουν προβεί σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες.

Η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας εκδίδεται μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες, αφότου ολοκληρωθεί η ανωτέρω διαδικασία και εφόσον πληρούνται όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις.

Σε αντίθετη περίπτωση, ανακαλείται η απόφαση προέγκρισης ίδρυσης.

Το κατάστημα λειτουργεί νόμιμα από το χρόνο χορήγησης της οριστικής άδειας ίδρυσης και λειτουργίας.

4. Εάν ο ενδιαφερόμενος, που αιτείται άδεια ίδρυσης και λειτουργίας καταστήματος, επιθυμεί και άδεια λειτουργίας μουσικής ή και άδεια χρήσης κοινόχρηστου χώρου, μπορεί να υποβάλει το σχετικό αίτημα με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά μαζί με τα δικαιολογητικά που υποχρεούται να προσκομίσει μετά τη χορήγηση της προέγκρισης ίδρυσης του καταστήματος, προκειμένου μαζί με την άδεια ίδρυσης και λειτουργίας του καταστήματος να εκδοθούν και οι ανωτέρω σχετικές άδειες. Η άδεια λειτουργίας μουσικής στα ανωτέρω καταστήματα χορηγείται από τη δημορχιακή επιτροπή ή από τον πρόεδρο της Κοινότητας.

5. Δεν απαιτείται νέα άδεια ίδρυσης και λειτουργίας σε περίπτωση μεταβίβασης του καταστήματος σε νέο πρόσωπο, εφόσον δεν έχει γίνει μεταφορά, επέκταση, αλλαγή ή ουσιώδης τροποποίηση των υγειονομικών όρων λειτουργίας αυτού.

Στην περίπτωση αυτή η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας αντικαθίσταται υποχρεωτικά με νέα, η οποία εκδίδεται στο όνομα του προσώπου, που μεταβιβάστηκε το κατάστημα, χωρίς να ακολουθείται η διαδικασία, που προβλέπεται για τη χορήγηση της αρχικής άδειας.

Για την αντικατάστασή της, ο ενδιαφερόμενος, στον οποίο μεταβιβάστηκε το κατάστημα, υποβάλλει στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα, πλέον των δικαιολογητικών που αναφέρονται στο πρόσωπό του, και υπεύθυνη δήλωση περί μη μεταφοράς, επέκτασης ή αλλαγής της χρήσης του καταστήματος. Ο νέος κύριος του καταστήματος ευθύνεται από κοινού με τον παλιό για την τήρηση των διατάξεων που ισχύουν για τη λειτουργία του από το χρόνο που πραγματοποιείται η μεταβίβαση μέχρι την αντικατάστασή της άδειας.

6. Για την ανάκληση ή την οριστική αφαίρεση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας των καταστημάτων της παραγράφου 1, αρμόδιοι είναι η δημορχιακή επιτροπή ή το κοινοτικό συμβούλιο, οι οποίοι οφείλουν μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από τη συνδρομή των προϋποθέσεων να λάβουν τη σχετική απόφαση.

Κατ' εξαίρεση για την προσωρινή αφαίρεση της άδειας λειτουργίας

ενός καταστήματος, όπως προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία, καθώς και για την παροχή της εντολής προς σφράγιση αυτών, αρμόδιος είναι ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος Κοινότητας, ο οποίος οφείλει εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη συνδρομή των προϋποθέσεων να λάβει τη σχετική απόφαση. Το ίδιο όργανο, εντός της αυτής προθεσμίας, παρέχει την εντολή για τη σφράγιση των καταστημάτων που λειτουργούν χωρίς άδεια.

Παράβαση των διατάξεων αυτής της παραγράφου αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα και παράβαση καθήκοντος και τιμωρείται κατά τις διατάξεις των άρθρων 142 και 143 του παρόντος και κατά το άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα.

7. Αρμόδιο όργανο για τη σφράγιση και την εκτέλεση των διοικητικών πράξεων, όλων των καταστημάτων και επιχειρήσεων δικαιοδοσίας του οικείου Δήμου ή Κοινότητας, είναι η δημοτική αστυνομία ή το όργανο, που ορίζεται για το σκοπό αυτόν από το οικείο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο και αποτελείται από υπαλλήλους ή και αιρετούς στην περίπτωση που δεν έχει συσταθεί δημοτική αστυνομία. Το αρμόδιο όργανο, κατά την εκτέλεση των ανωτέρω πράξεων, δύναται, όπου κρίνει αναγκαίο, να ζητά τη συνδρομή της Ελληνικής Αστυνομίας, η οποία υποχρεούται να την παρέχει, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 159 και 161 του π.δ. 141/1991 (ΦΕΚ 58 Α').

8. Κατ' εξαίρεση, για καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος που λειτουργούν εντός ξενοδοχείων, αρμόδιο όργανο για τη χορήγηση των οικείων αδειών ίδρυσης και λειτουργίας είναι ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.). Η χορήγηση γίνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες υγειονομικές και λοιπές διατάξεις, που διέπουν τις αντίστοιχες άδειες.

Όπου στις ρυθμίσεις αυτού του άρθρου αναφέρεται «Δήμος ή Κοινότητα», «δήμαρχος ή πρόεδρος Κοινότητας», «δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο», νοείται ο Ε.Ο.Τ. και τα όργανα αυτού. Η άδεια λειτουργίας μουσικής των ανωτέρω καταστημάτων χορηγείται από τη δημορχιακή επιτροπή του οικείου Δήμου ή από τον πρόεδρο της Κοινότητας.

9. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης μπορεί να καθορίζονται θέματα διαδικασίας έκδοσης και ανάκλησης των αδειών, μεταβίβασης και μετατροπής της άδειας, τρόπου σφράγισης των καταστημάτων, των γενικών υγειονομικών όρων που τα διέπουν, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

10. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται όροι και προϋποθέσεις και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για τη λειτουργία των κέντρων διασκέδασης, μπαρ και λοιπών καταστημάτων που προσφέρουν οινοπνευματώδη ποτά.

11. Για τη έκδοση των αδειών του παρόντος, καθώς και του επόμενου άρθρου καταβάλλεται παράβολο υπέρ του οικείου Δήμου ή Κοινότητας, που καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., και η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Νομοθεσία

Ν. 1492/1950 «Ποινικός Κώδικας»

Άρθρο 259. Παράβαση καθήκοντος. Υπάλληλος που με πρόθεση παραβαίνει τα καθήκοντα της υπηρεσίας του με σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο όφελος ή για να βλάψει το κράτος ή κάποιον άλλο τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών, αν η πράξη αυτή δεν τιμωρείται με άλλη ποινική διάταξη.

Π.Δ. 141/1991 «Αρμοδιότητες οργάνων και υπηρεσιακές ενέργειες του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και θέματα οργάνωσης Υπηρεσιών»

Άρθρο 159. Συνδρομή σε αρχές και ιδιώτες. 1. Συνδρομή ονομάζεται η βοήθεια που παρέχει η Ελληνική Αστυνομία σε αρχές και τα όργανά τους κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους, καθώς και αυτή που παρέχει σε κάθε ιδιώτη του οποίου προσβάλλονται παράνομα τα συνταγματικώς κατοχυρωμένα δικαιώματα. 2. Στην έννοια της συνδρομής της προηγούμενης παραγράφου δεν περιλαμβάνεται η βοήθεια που η Ελληνική Αστυνομία είναι υποχρεωμένη να παρέχει σε αρχές και ιδιώτες με δική της πρωτοβουλία, για την εκπλήρωση της αποστολής της, στα πλαίσια του Συντάγματος και των νόμων. 3. Αρμόδια για την παροχή της συνδρομής και τον καθορισμό της απαιτούμενης σε κάθε περίπτωση δύναμης είναι το κατά τόπον αρμόδιο Αστυνομικό Τμήμα ή Αστυνομικός Σταθμός. 4. Ο προϊστάμενος της Υπηρεσίας που διατάσσει τη συνδρομή δίνει στον επικεφαλής της δύναμης σαφείς οδηγίες για τον τρόπο παροχής της συνδρομής.

Άρθρο 161. 1. Για την παροχή συνδρομής σε άλλες αρχές του δημόσιου τομέα γενικά και τα όργανά τους απαιτείται προηγούμενη έγγραφη αίτηση, στην οποία να αναγράφεται η πράξη που πρόκειται να εκτελεστεί και οι διατάξεις των νόμων που επιτρέπουν την εκτέλεσή της. 2. Σε περίπτωση κατεπίγουσας ανάγκης η αίτηση μπορεί να γίνει προφορικά και εκ των υστέρων να υπο-

βληθεί εγγράφως. Κατεπείγουσα ανάγκη υπάρχει όταν από την αναβολή εκτέλεσής της η πράξη κινδυνεύει να ματαιωθεί. 3. Η συνδρομή παρέχεται μόνον εφόσον ο διοικητής της αρμόδιας Υπηρεσίας βεβαιωθεί ότι η πράξη που πρόκειται να εκτελεστεί είναι νόμιμη και ανάγεται στην αρμοδιότητα του οργάνου που πρόκειται να ενεργήσει. 4. Η δύναμη που διατάσσεται για τη συνδρομή παράσσεται για την καταστολή τυχόν αντίστασης σε βάρος του οργάνου κατά την ενέργεια της πράξης που αναφέρεται στην αίτηση συνδρομής και την πρόληψη άλλων αξιοποιώνων πράξεων τόσο από τους θιγόμενους όσο και από το όργανο που ενεργεί.

Νομολογία

Μη χορήγηση άδειας ιδρύσεως και λειτουργίας καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος παρά τη συνδρομή των νόμιμων προϋποθέσεων, συνιστά για τον Πρόεδρο και τα μέλη του κοινοτικού συμβουλίου το ποινικό αδίκημα της παράβασης καθήκοντος. (ΑΠ 1645/1999)

Στο άρθρο 37 παρ. 1 του Π.Δ.410/1995 (Σημ: άρθρο 79 του Ν. 3463/2006) ορίζεται : “Το δημοτικό ή το κοινοτικό συμβούλιο μπορεί να εκδίδει τοπικές κανονιστικές αποφάσεις με τις οποίες: (...) γ. ορίζονται οι όροι λειτουργίας των ψυχαγωγικών παιδιών, των θεάτρων, των κινηματογράφων και παρεμφερών επιχειρήσεων, των νυκτερινών κέντρων, των μπαρ και των συναφών καταστημάτων”. Οι διατάξεις που προπαρατέθηκαν δεν παρέχουν αρμοδιότητα στους Δήμους και Κοινότητες για κανονιστική ρύθμιση ζητημάτων που σχετίζονται με όρους και προϋποθέσεις που διέπουν το στάδιο της χορηγήσεως αδειών ιδρύσεως και λειτουργίας καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος. Το εν λόγω στάδιο που αφορά όλα τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος δεν εμπίπτει στην παρεχόμενη αρμοδιότητα με το άρθρο 37 παρ. 1 εδ. γ του Π.Δ. 410/1995, η οποία περιορίζεται στους όρους λειτουργίας των προβλεπομένων από την διάταξη αυτή επιχειρήσεων και καταστημάτων. Στην προκειμένη υπόθεση, όμως, με την ακυρωθείσα απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, όπως συνάγεται από το όλο περιεχόμενό της και αδιαφόρως της γενομένης δημοσιεύσεώς της, δεν ασκήθηκε αποφασιστική αρμοδιότητα για την θέσπιση όρων και προϋποθέσεων για την χορήγηση αδειών ιδρύσεως και λειτουργίας καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, αλλά, ανεξάρτητα από συγκεκριμένα αιτήματα, διατυπώνεται, για το ομοίομορφον της αντιμετώπισεώς τους, ο επιβαλλόμενος, κατά προσήκουσα άσκηση της διακριτικής ευχερείας ως προς το κριτήριο των εν γένει λειτουργιών της πόλεως, τρόπος χειρισμού τους ενόσω υπάρχει η διαπιστωθείσα κατά τον συγκεκριμένο χρόνο κατάσταση υπερσυγκεντρώσεως οικείων καταστημάτων. Έχοντας τέτοιο περιεχόμενο, η απόφαση αυτή στερείται εκτελεστού χαρακτήρος (βλ. ΣτΕ 2684/1987). Ενοείται ότι απαιτείται αιτιολογημένη εξέταση κατά τον νόμο κάθε υποβαλλομένου αιτήματος και ότι το Κράτος διατηρεί την αρμοδιότητα ασκήσεως ελέγχου νομιμότητας στις εκδιδόμενες σχετικώς ατομικές πράξεις του Δήμου κατ’ επίκληση, προς αιτιολόγησή

τους, της ως άνω ακυρωθείσας αποφάσεως. Ωστόσο, η ακύρωση της μη εκτελεστικής αποφάσεως του Δήμου έχει ως αποτέλεσμα να αναιρείται η δυνατότητα του Δήμου να αυτοδεσμευθεί ως προς τον τρόπο ασκήσεως της διακριτικής ευχερείας που παρέχουν οι προαναφερθείσες διατάξεις. Επομένως, για την ασφάλεια του δικαίου η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί. **(ΣτΕ 1243/2004, βλ. και ΣτΕ 147/2002)**

Το ένδικο μέσο που στρέφεται κατά πράξεων σφραγίσεως καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος και αρνήσεως χορηγήσεως αδείας διενέργειας τεχνικών παιγνίων, υπάγεται στο Διοικητικό Πρωτοδικείο. **(ΣτΕ 2900/2000)**

Για τη χορήγηση άδειας οβελιστηρίου σε ισόγειο πολυκατοικίας απαιτείται υπεύθυνη δήλωση του διαχειριστή, ότι επιτρέπεται η χρήση αυτή βάσει του κανονισμού της πολυκατοικίας. Εφ' όσον υπάρχει διαχειριστής, δεν αρκεί υπεύθυνη δήλωση του επικαρπωτή του καταστήματος. **(ΣτΕ 2690/1999)**

Αίτηση για αναστολή εκτέλεσης διοικητικής πράξης με την οποία ανακλήθηκε προσωρινά η άδεια λειτουργίας σνακ μπαρ. Λόγω της φύσεως της πράξεως που αφορά διοικητική ποινή αποβλέπουσα στην τήρηση των διατάξεων κοινής ησυχίας, λόγοι δημόσιου συμφέροντος επιβάλλουν την άμεση εκτέλεση της πράξης. **(ΔιοικΠρωτΗρακ. 26/1999)**

Δεν χορηγείται αναστολή εκτέλεσης της απόφασης με την οποία διατάχθηκε η σφράγιση του καταστήματος, διότι λόγοι δημόσιου συμφέροντος επιτάσσουν τη λειτουργία των καταστημάτων αυτών μόνο ύστερα από άδεια της αρχής. **(ΔιοικΠρωτΗρακ. 23/1999)**

Ανάκληση άδειας λειτουργίας καταστήματος – καφετέριας, διότι είχε επικοινωνία με άλλο κατάστημα. Διατάσσεται αναστολή εκτέλεσης της διοικητικής πράξης, διότι η εκτέλεσή της θα επιφέρει ανεπανόρθωτη βλάβη στον αιτούντα, αφού θα κλείσει η επιχείρησή του κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου. **(ΔιοικΠρωτΗρακ. 14/1999)**

Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ.

Από τις διατάξεις του αρθρ. 37 της υπ' αριθμ. Α1β/8577/1983 Υγειονομικής Διατάξεως, προκύπτει ότι η έννοια του “υπαιθρίου” χώρου, στον οποίο είναι δυνατόν υπό προϋποθέσεις να αναπτυχθούν τραπεζοκαθίσματα, είναι ανεξάρτητη της εννοίας του “υπαιθρίου” χώρου κατά τις διατάξεις του ισχύοντος Γ.Ο.Κ. Και τούτο για τους εξής λόγους: α) Οι ορισμοί που παρατίθενται στο άρθρο 2 του ισχύοντος ΓΟΚ έχουν την έννοια που τους αποδίδεται στο ίδιο άρθρο, κατ' αρχήν για την εφαρμογή των διατάξεων του ΓΟΚ, και όχι για την ερμηνεία και εφαρμογή άλλων διατάξεων, οι οποίες δεν παραπέμπουν στο ΓΟΚ και ιδίως διατάξεων προγενεστέρων αυτού, όπως η ερμηνευτέα Υγειονομική Διάταξη. β) Κατά τον χρόνο θεσμοθετήσεως της ερμηνευτέας Υγειονομικής Διατάξεως, ίσχυε ο ΓΟΚ του ν.δ. 8/1973, στον οποίο αποουσίαζε εννοιολογικός προσδιορισμός, από πολεοδομικής απόψεως, είτε των “υπαιθρίων” είτε των

“ημιυπαίθριων” χώρων. γ) Σαφώς προκύπτει από την ερμηνευτέα διάταξη ότι ως “υπαίθριοι χώροι” για την εφαρμογή της, νοούνται και χώροι που κατά τις διατάξεις του ισχύοντος ΓΟΚ, δεν εμπίπτουν στην έννοια των υπαίθριων κατά ΓΟΚ χώρων, όπως π.χ. οι στοές, οι οποίες επίσης αποτελούν “στεγασμένους” και γι’ αυτό μη “υπαίθριους” από πολεοδομική άποψη, χώρους. Κατά συνέπεια, ως “υπαίθριος” χώρος, στον οποίο επιτρέπεται η ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων των καταστημάτων προσφοράς ποτών, νοείται, σε αντιδιαστολή προς την “κλειστή αίθουσα” κάθε χώρος μη περικλειστος, ανεξάρτητα αν είναι στεγασμένος ή όχι και συνεπώς, και οι κατά τον ισχύοντα ΓΟΚ “ημιυπαίθριοι” χώροι, όπως η πιλοτή. Άλλωστε, όπως και στην ερμηνευτέα υγειονομική διάταξη ρητώς αναφέρεται, η γνωμοδότηση της Υγειονομικής Επιτροπής ή της Υγειονομικής Υπηρεσίας, εκδίδεται αποκλειστικά επί τη βάσει υγειονομικών κριτηρίων, και συνεπώς δεν υπεισέρχεται σε ζητήματα αφορώντα τις αρμοδιότητες άλλων αρχών (όπως οι πολεοδομικές) ή στα ζητήματα έχοντα σχέση με τα δικαιώματα αποκλειστικής χρήσεως των χώρων αυτών. Δεν συντρέχουν δε εν προκειμένω, εξ αντικειμένου λόγοι δημοσίου συμφέροντος και ειδικότερα λόγοι συναπτόμενοι με την προστασία της δημόσιας υγείας που να δικαιολογούν την εξαίρεση των ημιυπαίθριων κατά ΓΟΚ χώρων, και δη της πιλοτής, από την ευχέρεια αναπτύξεως σ’ αυτούς τραπεζοκαθισμάτων, ευχέρεια που όπως προκύπτει από την ερμηνευτέα διάταξη, χωρίς αμφιβολία παρέχεται προκειμένου για χώρους, όπως η αυλή και ο κήπος των κτιρίων ή οι ελεύθεροι χώροι που βρίσκονται πάνω από την οροφή των κλειστών και ημιυπαίθριων χώρων. Κατ’ ακολουθίαν προς τα προαναφερθέντα, στην έννοια των “υπαίθριων χώρων” κατά τις διατάξεις του αρθρ. 37 της υπ’ αριθμ. Α1β/8577/83 Υγειονομικής διατάξεως, περιλαμβάνονται και οι κατά τις διατάξεις του ισχύοντος ΓΟΚ “ημιυπαίθριοι” χώροι και ειδικώς ο ελεύθερος ημιυπαίθριος χώρος της πιλοτής. (Γνωμ. ΝΣΚ 94/2006)

Άρθρο 81

Εγκατάσταση και λειτουργία Θεάτρων-Κινηματογράφων και Ψυχαγωγικών Παιδιών

Για την εγκατάσταση και λειτουργία θεάτρων, κινηματογράφων και ψυχαγωγικών παιδιών (λούνα-παρκ, πίστες αυτοκινητιδίων, τσίρκο κ.λπ.) απαιτείται άδεια, η οποία χορηγείται από τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινότητας με τη διαδικασία που προβλέπουν οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου και εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των οικείων διατάξεων που διέπουν αυτά.

Άρθρο 82

Ρύθμιση κυκλοφορίας

1. Οι κανονιστικές αποφάσεις, που αφορούν τη ρύθμιση της κυκλοφορίας, τον καθορισμό πεζοδρόμων, μονοδρομήσεων και κατευθύνσεων

της κυκλοφορίας, τον προσδιορισμό και τη λειτουργία των χώρων στάθμευσης οχημάτων σε κοινόχρηστους χώρους, εκδίδονται, μετά προηγούμενη κατάρτιση σχετικών μελετών, οι οποίες έχουν εκπονηθεί ή εγκριθεί από τις Τεχνικές Υπηρεσίες του οικείου Δήμου ή Κοινότητας ή από τις Τεχνικές Υπηρεσίες Δήμων και Κοινοτήτων των Περιφερειών.

Κατ' εξαίρεση εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 52 παρ. 1 του ν. 2696/1999 (ΦΕΚ 57 Α'), όπως ισχύει, εφόσον τα μέτρα της προηγούμενης παραγράφου αφορούν:

α) Το εθνικό ή επαρχιακό δίκτυο της Χώρας, τις παρακαμπτήριες οδούς αυτού και αυτές που το επηρεάζουν, καθώς και τα υπάρχοντα ή προγραμματιζόμενα συγκοινωνιακά έργα του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων στο αστικό ή υπεραστικό δίκτυο.

β) Το βασικό οδικό δίκτυο, όπως αυτό ορίζεται με τις διατάξεις του π.δ. 183/1986 (ΦΕΚ 70 Α') και τις σχετικές αποφάσεις του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή των οικείων Νομαρχών, των Δήμων και Κοινοτήτων:

β1. Του Νομού Αττικής, εκτός των Δήμων και των Κοινοτήτων των Επαρχιών Αιγίνης, Κυθήρων, Τροιζηνίας, Ύδρας και του υπολοίπου Επαρχίας Πειραιώς.

β2. Του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης.

β3. Του πολεοδομικού συγκροτήματος Βόλου.

β4. Του πολεοδομικού συγκροτήματος Ηρακλείου και

β5. Των Δήμων Πατρέων και Λάρισας.

γ) Τις παρακαμπτήριες οδούς του βασικού δικτύου του προηγούμενου εδαφίου και τις οδούς που επηρεάζουν το ανωτέρω δίκτυο ή την κυκλοφορία στα όρια των Δήμων ή Κοινοτήτων.

2. Οι κανονιστικές αποφάσεις των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων που αφορούν την κυκλοφορία κοινοποιούνται στις κατά τόπους Υπηρεσίες της Τροχαίας ή στις Αστυνομικές Υπηρεσίες που ασκούν καθήκοντα Τροχαίας, καθώς και στις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

3. Οι παραβάτες των κανονιστικών αποφάσεων των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, που αφορούν θέματα κυκλοφορίας και στάθμευσης οχημάτων, τιμωρούνται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του ν. 2696/1999 (ΦΕΚ 57 Α').

4. Οι διατάξεις του άρθρου 10 και των παραγράφων 2 έως και 6 του

άρθρου 52 του ν. 2696/1999 (ΦΕΚ 57 Α') δεν τίγονται από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Νομοθεσία

Νόμος 2696/1999 «Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας»

Άρθρο 10. Εγκατάσταση μέσων σήμανσης και σηματοδότησης. 1. Όποιος έχει τις κατά τον παρόντα Κώδικα αρμοδιότητες ή την εξουσία επί του πράγματος, επί του οποίου διεξάγεται δημόσια κυκλοφορία, υποχρεούται να λαμβάνει κάθε μέτρο, ώστε από τη δημόσια κυκλοφορία να μη δημιουργείται κίνδυνος ή ζημία τρίτων προσώπων ή άλλων έννομων αγαθών. 2. Η κατακόρυφη και οριζόντια σήμανση των οδών εκτελείται μόνο κατόπιν σχετικής μελέτης. Αρμόδιοι φορείς για την εκπόνηση ή έγκριση μελετών εφαρμογής, που αφορούν την κατακόρυφη και οριζόντια σήμανση των οδών (πινακίδες και διαγραμμίσεις), και για την εγκατάσταση και συντήρηση της σήμανσης αυτής είναι είτε η Γενική Γραμματεία Δημόσιων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων είτε οι υπηρεσίες της Περιφέρειας είτε οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης που τις συντηρούν, κατά περίπτωση. Οι αρμόδιες υπηρεσίες των φορέων αυτών έχουν την υποχρέωση της υλοποίησης, σε εύλογο χρονικό διάστημα, και των σχετικών αστυνομικών αποφάσεων. Η Γενική Γραμματεία Δημόσιων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ασκεί σε όλη τη Χώρα την εποπτεία και παρέχει τις οδηγίες για θέματα κυκλοφοριακής σήμανσης. Σε περίπτωση που τα αρμόδια όργανα της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων διαπιστώσουν την ελλιπή ή εσφαλμένη σήμανση ή πλημμελή συντήρηση μέσων σήμανσης από τις προς τοίτο αρμόδιες υπηρεσίες, δύναται να τις καλούν προς εκτέλεση των αναγκαίων ενεργειών εγκατάστασης νέας, απομάκρυνσης ή αντικατάστασης εσφαλμένης σήμανσης, καθώς και συντήρησης μέσων σήμανσης, τάσσοντάς τους σχετική προθεσμία ενέργειας. Αν η προθεσμία παρέλθει άπρακτη, τα αρμόδια όργανα της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων δύναται να προβούν σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες καθ' υποκατάστασή των. Η υποκατάσταση αυτή περιλαμβάνει κάθε πρόσφορη ενέργεια για την εγκατάσταση, απομάκρυνση, αντικατάσταση και συντήρηση των μέσων σήμανσης. Η σχετική δαπάνη βαρύνει τις ανωτέρω υπηρεσίες και εγγράφεται στον προϋπολογισμό τους ως υποχρεωτική δαπάνη, βάσει των σχετικών διατάξεων. Ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων μπορεί να ακυρώνει αποφάσεις των αρμόδιων υπηρεσιών, που αναφέρονται σε θέματα οδικής σήμανσης και οι οποίες δεν είναι σύμφωνες με τις τεχνικές προδιαγραφές και οδηγίες της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. 3. Για την εγκατάσταση και λειτουργία των φωτεινών σηματοδοτών, οι οποίοι ρυθμίζουν την κυκλοφορία οχημάτων και πεζών, απαιτείται προηγούμενη εκπόνηση ή έγκριση της σχετικής μελέτης από την αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων

Εργων ή από την αρμόδια Διεύθυνση Ελέγχου και Συντήρησης Εργων της Περιφέρειας ή άλλη αρμόδια, κατά νόμο, υπηρεσία. 4. Επιτρέπεται ο διαχωρισμός των λωρίδων κυκλοφορίας με κατάλληλη διαμόρφωση και εγκατάσταση εξοπλισμού, ύστερα από έγκριση της αρμόδιας υπηρεσίας της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Εργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Εργων ή από την αρμόδια Διεύθυνση Ελέγχου και Συντήρησης Εργων της Περιφέρειας ή άλλη αρμόδια, κατά νόμο, υπηρεσία, 5. Για τη μελέτη, εγκατάσταση και συντήρηση των κάθε είδους σηματοδοτών, ηχητικών συσκευών ή κινητών φραγμάτων στις ισόπεδες σιδηροδρομικές διαβάσεις, αρμόδιες είναι οι υπηρεσίες του φορέα εκμετάλλευσης. 6. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Εργων καθορίζονται οι τεχνικές προδιαγραφές, οι όροι και ο τρόπος της κατακόρυφης και οριζόντιας σήμανσης των οδών, της σηματοδότησής τους, της σήμανσης και σηματοδότησης των εκτελούμενων έργων, της δημιουργίας ειδικών διαμορφώσεων του οδοστρώματος, της τοποθέτησης κινητών εμποδίων και κάθε άλλη συναφής λεπτομέρεια. 7. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Εργων, μπορεί να τροποποιείται ή να συμπληρώνεται το σύστημα κατακόρυφης και οριζόντιας σήμανσης και το σύστημα σηματοδότησης που προβλέπονται από τον Κώδικα αυτόν. 8. Απαγορεύεται η τοποθέτηση πινακίδων σήμανσης ή η χάραξη διαγραμμίσεων, καθώς και η εγκατάσταση σηματοδοτών από άλλους, εκτός από τις παραπάνω καθοριζόμενες αρμόδιες υπηρεσίες. Επίσης απαγορεύεται η καταστροφή, παραποίηση, μετάθεση, αλλοίωση και γενικά η με οποιονδήποτε τρόπο επενέργεια στις πινακίδες σήμανσης, στους σηματοδοτές και το σύστημα στήριξής τους, στις διαγραμμίσεις πάνω στο οδόστρωμα, καθώς και στις συσκευές ρύθμισης ή μέτρησης της κυκλοφορίας. Οι διατάξεις του άρθρου 47 του Κώδικα αυτού, για τον καταλογισμό της σχετικής δαπάνης σε βάρος των παραβατών, εφαρμόζονται ανάλογα στις παραπάνω περιπτώσεις. 9. Απαγορεύεται η εγκατάσταση οποιασδήποτε πινακίδας, αφίσας, διαγράμμισης ή συσκευής, η οποία μπορεί να δημιουργήσει σύγχυση με πινακίδες σήμανσης ή με κυκλοφοριακή διαγράμμιση ή με άλλη συσκευή ρύθμισης της κυκλοφορίας ή να τις καταστήσει λιγότερο ορατές ή αποτελεσματικές ή να προκαλέσει θάμβωση στους χρήστες της οδού και γενικά να αποσπάσει την προσοχή τους κατά τρόπο που μπορεί να έχει δυσμενή επίδραση στην ασφάλεια της κυκλοφορίας. Οι πινακίδες, αφίσες, διαγραμμίσεις ή συσκευές, οι οποίες τοποθετούνται, κατά παράβαση της παρούσας παραγράφου, αφαιρούνται ή εξαιλείφονται κατά τη διαδικασία που προβλέπεται από τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 18 του ν. 2130/1993. Σε περίπτωση που τα αρμόδια όργανα της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Εργων διαπιστώσουν την παράλειψη άσκησης των αρμοδιοτήτων της παρούσας παραγράφου, από τους προς τούτο υπόχρεους Δήμους ή Κοινότητες, δύνανται να τους καλούν προς εκτέλεση των αναγκαίων ενεργειών αφαίρεσης ή εξάλειψης των αντικειμένων που έχουν τοποθετηθεί παράνομα, τάσσοντάς τους σχετική προθεσμία ενέργειας. Αν η προθεσμία παρέλθει άπρακτη, τα αρμόδια όργανα της Γενικής Γραμ-

ματείας Δημόσιων Έργων δύνανται να προβούν σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες καθ' υποκατάσταση του Δήμου ή της Κοινότητας. Η υποκατάσταση αυτή περιλαμβάνει κάθε πρόσφορη ενέργεια για την αφαίρεση ή εξάλειψη των πινακίδων, αφισών, διαγραμμίσεων ή συσκευών που έχουν τοποθετηθεί παράνομα. Η σχετική δαπάνη βαρύνει το Δήμο ή την Κοινότητα και εγγράφεται στον προϋπολογισμό τους ως υποχρεωτική δαπάνη, βάσει των διατάξεων του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα. Σε κάθε περίπτωση η υπηρεσία που προβαίνει στην αφαίρεση ή εξάλειψη των πινακίδων, αφισών, διαγραμμίσεων ή συσκευών που έχουν τοποθετηθεί παράνομα, καθώς και ο Δήμος ή η Κοινότητα, στον προϋπολογισμό των οποίων εγγράφεται υποχρεωτική δαπάνη για σχετικές ενέργειες που έγιναν καθ' υποκατάστασή τους, δύναται να καταλογίζει τη σχετική δαπάνη σε βάρος των παραβατών, η είσπραξη της οποίας γίνεται κατά τις διατάξεις για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων. 10. Αυτός που παραβαίνει τις διατάξεις των παραγράφων 8 και 9 του άρθρου αυτού τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός (1) έτους, με την επιφύλαξη της εφαρμογής κάθε άλλης διάταξης που προβλέπει επιβολή βαρύτερης ποινής για τυχόν άλλα αδικήματα που συρρέουν.

Άρθρο 52. Μέτρα ρύθμισης οδικής κυκλοφορίας. 1. Μέτρα που αφορούν τη ρύθμιση της κυκλοφορίας, τον καθορισμό των μονόδρομων, ποδηλατόδρομων και κατευθύνσεων της κυκλοφορίας, την προτεραιότητα οδών, την αλλαγή διατομής του οδοστρώματος ή της οδού, τον προσδιορισμό και τη λειτουργία των χώρων στάθμευσης οχημάτων σε κοινόχρηστους χώρους και γενικά τον καθορισμό χώρων στάθμευσης και την επιβολή περιορισμών ή απαγορεύσεων κυκλοφορίας ή στάθμευσης, λαμβάνονται με αποφάσεις του Νομαρχιακού ή του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου με βάση μελέτες που έχουν εκπονηθεί ή εγκριθεί από τις αρμόδιες Τεχνικές Υπηρεσίες των Οργανισμών Αυτοδιοίκησης. Κατ' εξαίρεση τα μέτρα του προηγούμενου εδαφίου παίρνονται με βάση μελέτες που έχουν εκπονηθεί ή εγκριθεί από τις αρμόδιες Υπηρεσίες κυκλοφορίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή της Περιφέρειας, με αποφάσεις των κατά τόπους αρμόδιων Αστυνομικών Διευθύνσεων ή Διευθύνσεων Τροχαίας, όταν αυτά αφορούν: (α) Τους αυτοκινητόδρομους, τις οδούς ταχείας κυκλοφορίας και το εθνικό χαρακτηρισμένο δίκτυο, τις παρακαμπτήριες οδούς αυτού και αυτές που το επηρεάζουν, καθώς και τα υπάρχοντα ή προγραμματιζόμενα συγκοινωνιακά έργα του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων εντός και εκτός κατοικημένης περιοχής. (β) Οδούς σε κατοικημένες περιοχές που θα χαρακτηρισθούν με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, τόσο για την αρμοδιότητα συντήρησής των, όσο και για σήμανση - διαγράμμιση, καθαριότητα και ηλεκτροφωτισμό των. (γ) Τις παρακαμπτήριες οδούς του οδικού δικτύου του προηγούμενου εδαφίου και τις οδούς που επηρεάζουν το ανωτέρω δίκτυο ή την κυκλοφορία στα όρια των Οργανισμών Αυτοδιοίκησης. Οι κανονιστικές αποφάσεις των Νομαρχιακών, των Δημοτικών ή Κοινοτικών Συμβουλίων που αφορούν την κυκλοφορία, κοινοποιούνται στις κατά τόπους Υπηρεσίες Τροχαίας ή στις Αστυνομικές Υπηρεσίες που ασκούν καθήκοντα Τροχαίας, καθώς και στις αρμό-

διες υπηρεσίες κυκλοφορίας της Γ.Γ.Δ.Ε. του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή της Περιφέρειας. Οι παραβάτες των κανονιστικών αποφάσεων των ανωτέρω Συμβουλίων, που αφορούν θέματα κυκλοφορίας και στάθμευσης οχημάτων, τιμωρούνται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του παρόντος Κώδικα. Αν από τη λήψη των μέτρων της παρούσας παραγράφου επηρεάζονται οι υπηρεσίες οδικής μαζικής μεταφοράς, απαιτείται και η σύμφωνη γνώμη του Οργανισμού Αστικών Συγκοινωνιών (Ο.Α.Σ.Α.) για την περιοχή αρμοδιότητάς του και των Υπηρεσιών Μεταφορών και Επικοινωνιών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων για τις άλλες περιοχές της χώρας. 2. Τα μέτρα που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο μπορεί να παίρνονται προσωρινά εντός και εκτός από κατοικημένες περιοχές, με απόφαση των κατά τόπους αρμόδιων Αστυνομικών Διευθύνσεων ή Διευθύνσεων Τροχαίας, όταν αυτό επιβάλλεται από ιδιαίτερους λόγους ασφάλειας ή σε έκτακτες περιπτώσεις για την αντιμετώπιση μόνο τελείως προσωρινών καταστάσεων. 3. Με αποφάσεις των κατά τις διακρίσεις των δύο πρώτων εδαφίων της παραγράφου 1 αρμόδιων οργάνων και με την αυτή διαδικασία, μπορούν να καθορίζονται, σε κατοικημένες περιοχές, πεζόδρομοι ή περιοχές μόνο για την κυκλοφορία πεζών ή ατόμων με ειδικές ανάγκες ή περιοχές ήπιας κυκλοφορίας. Οπου από τις αποφάσεις αυτές επηρεάζονται οι υπηρεσίες οδικής μαζικής μεταφοράς, εφαρμόζεται και η διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου. Στις μελέτες, βάσει των οποίων εκδίδονται οι σχετικές αποφάσεις, θα περιλαμβάνεται και ο κανονισμός λειτουργίας του πεζόδρομου. 4. Με βάση κυκλοφοριακές μελέτες, που έχουν εκπονηθεί ή εγκριθεί από κοινού από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή της Περιφέρειας και του Ο.Α.Σ.Α. για την περιοχή αρμοδιότητάς του ή των αρμόδιων υπηρεσιών Μεταφορών και Επικοινωνιών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και του Φορέα ή της Υπηρεσίας που είναι κατά περίπτωση αρμόδιος για τις υπηρεσίες δημόσιας οδικής μαζικής μεταφοράς για τις λοιπές περιπτώσεις των στοιχείων (α), (β) και (γ) του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 και με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Μεταφορών και Επικοινωνιών, μπορούν να καθορίζονται οδοί ή λωρίδες κυκλοφορίας, στις οποίες κυκλοφορούν μόνο μέσα δημόσιας οδικής μαζικής μεταφοράς προσώπων, συμπεριλαμβανομένων των τροχοδρομικών οχημάτων. Για τις λοιπές αστικές περιοχές της χώρας οι σχετικές αποφάσεις λαμβάνονται από τον οικείο Δήμο ή Κοινότητα με βάση κυκλοφοριακές μελέτες που έχουν εκπονηθεί ή εγκριθεί από κοινού από τις Τεχνικές Υπηρεσίες του Οργανισμού Αυτοδιοίκησης και από το Φορέα ή την Υπηρεσία που είναι κατά περίπτωση αρμόδια για τις υπηρεσίες οδικής μαζικής μεταφοράς στο χώρο, όπου αναφέρεται η απόφαση. Με αποφάσεις των ίδιων οργάνων που λαμβάνονται μετά από σχετική μελέτη και πρόταση των αρμόδιων υπηρεσιών εκπόνησης ή έγκρισης των κυκλοφοριακών μελετών, είναι δυνατόν να επιτρέπεται σε αυτές η κυκλοφορία δίκυκλων μοτοσικλετών και μοτοποδηλάτων, καθώς επίσης και η εφαρμογή των μέτρων αυτών για ορισμένες ημέρες και ώρες. Για την περιοχή αρμοδιότητάς του Ο.Α.Σ.Α. και σε

όλες τις περιπτώσεις καθορισμού οδών ή λωρίδων της παραγράφου αυτής, η επιλογή του είδους και του υλικού διαχωρισμού, η συνδυεστική οριζόντια και κατακόρυφη σήμανση επιπίπτουν στην αρμοδιότητα των υπηρεσιών του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών. Η υλοποίηση της σήμανσης, η τοποθέτηση και συντήρηση των διαχωριστικών μέσων ανήκουν στην αρμοδιότητα των εποπτευόμενων από αυτό Οργανισμών που βαρύνονται και με τις σχετικές δαπάνες. Οι προδιαγραφές και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του υλικού και των στοιχείων διαχωρισμού καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών. Η παράβαση των αποφάσεων της παρούσας παραγράφου τιμωρείται με το πρόστιμο που προβλέπεται στην παράγραφο 6 του άρθρου αυτού για τους παραβάτες των μέτρων περιορισμού ή απαγόρευσης της κυκλοφορίας. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Μεταφορών και Επικοινωνιών μπορεί να καθορισθεί η αρμόδια Υπηρεσία Τροχαίας και οι διαδικασίες που επιβάλλονται για την αφαίρεση της άδειας κυκλοφορίας και οδήγησης στους ανωτέρω παραβάτες για ορισμένο χρονικό διάστημα, από δέκα ημέρες μέχρι τρεις (3) μήνες. 5. Σε δρόμους δευτερεύουσας κυκλοφοριακής σημασίας, απ' όπου δεν διέρχονται οχήματα αστικών συγκοινωνιών, που την ευθύνη συντήρησής τους έχουν οι Δήμοι ή οι Κοινότητες και όπου η αναγκαστική μείωση της ταχύτητας των οχημάτων ή ο περιορισμός της κυκλοφορίας επιβάλλονται για ειδικούς λόγους, μπορεί να ορίζεται με απόφαση του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου, η δημιουργία ειδικών διαμορφώσεων του οδοστρώματος ή η τοποθέτηση κινητών εμποδίων. Οι προδιαγραφές και τα τεχνικά χαρακτηριστικά των ειδικών διαμορφώσεων και των κινητών εμποδίων και η ειδική σήμανση που πρέπει να εφαρμόζεται κατά περίπτωση καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. 6. Για την ανακούφιση, την ομαλή και ασφαλή διεξαγωγή της οδικής κυκλοφορίας, σε συνδυασμό με την ανάγκη εξασφάλισης καλύτερων συνθηκών διεξαγωγής της οδικής κυκλοφορίας με τα μέσα δημόσιας οδικής μαζικής μεταφοράς προσώπων ή για λόγους γενικότερου δημόσιου συμφέροντος, μπορούν να παίρνονται μέτρα περιορισμού ή απαγόρευσης της κυκλοφορίας ή της στάθμευσης μηχανοκίνητων οχημάτων οποιασδήποτε κατηγορίας ή ορισμένων κατηγοριών, καθώς και μοτοποδηλάτων σε ορισμένη περιοχή ή περιοχές της χώρας ή πόλεων ή κωμοπόλεων ή σε ορισμένη οδό ή οδούς ή και σε τμήμα οδού ή οδών. Στις περιοχές όπου, σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου, έχει απαγορευθεί η στάθμευση οχημάτων και μοτοποδηλάτων, εκτός από τις προβλεπόμενες από την παράγραφο αυτήν κυρώσεις, μπορεί να γίνεται και η μεταφορά του οχήματος ή του μοτοποδηλάτου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 8 του άρθρου 34 του παρόντος Κώδικα. Τα μέτρα που προβλέπονται στην παράγραφο αυτή παίρνονται για την περιοχή της τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Μεταφορών και Επικοινωνιών και Δημόσιας Τάξης και για τις υπόλοιπες περιοχές της χώρας με απόφαση του οικείου Νομάρχη. Η παράβαση των διατάξεων των αποφάσεων που εκδίδονται κατά το προηγούμενο εδάφιο τιμωρείται, για μεν

τη στάθμευση, κατά τις διατάξεις του άρθρου 5 του παρόντος Κώδικα, για δε τα μέτρα περιορισμού ή απαγόρευσης της κυκλοφορίας με πρόστιμο πενήντα χιλιάδων (50.000) δραχμών. Επιπλέον, στους παραβάτες που δεν συμμορφώνονται με τις υποδείξεις των αστυνομικών οργάνων για στάθμευση σε συγκεκριμένο σημείο ή άμεση έξοδο από την απαγορευμένη περιοχή επιβάλλεται φυλάκιση μέχρις ενός (1) έτους.

Π.Δ. 183/1986 «Έγκριση τροποποιήσεων σχεδίων πόλεων και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης από τους νομάρχες»

Άρθρο 1. 1. Για οικισμούς και πόλεις, πλην της περιοχής τ έως Διοικήσεως Πρωτεύουσας και τ έως Δήμου Θεσσαλονίκης, με απόφαση του οικείου Νομάρχη και για το Νομό Αττικής των οικείων των Διαμερισμάτων γίνεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία: α) Η έγκριση τροποποιήσεως εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων πληθυσμού πάνω από 20.00 κατοίκους. Οι τροποποιήσεις αυτές δεν επιτρέπεται να είναι αντίθετες με τις διατάξεις και τις κατευθύνσεις εγκεκριμένου Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (ΓΠΣ) σύμφωνα με το Ν. 1337/83, ούτε να μειώνεται το εύρος των οδών του βασικού οδικού δικτύου της περιοχής. Εάν δεν υπάρχει εγκεκριμένο Γ.Π.Σ. εξαιρούνται από την αρμοδιότητα του Νομάρχη, τροποποιήσεις που αφορούν στη μείωση του εύρους των οδών του βασικού οδικού δικτύου της περιοχής. Από την αρμοδιότητα αυτή εξαιρούνται επίσης τροποποιήσεις εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων για τον καθορισμό χώρων ανέγερσης κτιρίων περιφερειακών νοσοκομείων, με την έννοια του άρθ. 8 παρ. 2 του Ν. 1397/1983 (ΦΕΚ 143/Α), Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων και Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.), κτιρίων Πρεσβειών και Υπηρεσιών Υπουργείων. β) Η τροποποίηση και ο καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων σε οικισμούς με πληθυσμό πάνω από 5.000 κατοίκους με τις εξής διακρίσεις: Εάν υπάρχει εγκεκριμένο Γ.Π.Σ. η τροποποίηση και ο καθορισμός δεν επιτρέπεται να είναι αντίθετος με τις διατάξεις και τις κατευθύνσεις αυτού. Ειδικότερα δε η αύξηση των συντελεστών δόμησης επιτρέπεται εφόσον δεν γίνεται υπέρβαση του μέσου συντελεστή δόμησης της πολεοδομικής ενότητας του Γ.Π.Σ. Εκατέρωθεν του βασικού οδικού δικτύου δεν επιτρέπεται να μεταβάλλονται οι χρήσεις ούτε να αυξάνονται οι συντελεστές δόμησης. Εάν δεν υπάρχει εγκεκριμένο Γ.Π.Σ. εξαιρείται της ανωτέρω αρμοδιότητας η αύξηση των ισχυόντων συντελεστών δόμησης για όλες τις χρήσεις, πλην των χώρων που προορίζονται για την ανέγερση δημοσίων, δημοτικών και κοινής ωφέλειας κτιρίων. Επίσης η αλλαγή χρήσεων εκατέρωθεν του βασικού οδικού δικτύου. Από την αρμοδιότητα αυτή εξαιρούνται επίσης η τροποποίηση και ο καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης των χώρων για ανέγερση των κτιρίων που αναφέρονται στην περίπτ. α της παρούσης παραγράφου. γ) Η αναστολή οικοδομικών εργασιών σύμφωνα με το άρθ. 8 του Ν. Δ/τος 17.7.1923 “περί σχεδίων πόλεων κλπ” ως ισχύει κατά την άσκηση των πιο πάνω αρμοδιοτήτων του. 2. Για τις περιοχές τ έως Διοικήσεως Πρωτεύουσας με απόφαση των οικείων Νομαρχών και Διαμερισμάτων και για τις περιοχές τ έως Δήμου Θεσσαλονίκης με απόφαση του Νομάρχη, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία γίνε-

ται: α) Η έγκριση τροποποιήσεων ρυμοτομικών σχεδίων, η τροποποίηση και ο καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης περιλαμβανομένων και των προκηπίων καθώς και η αναστολή οικοδομικών εργασιών σύμφωνα με το άρθ. 8 του Ν. Δ/τος 17.7.1923, με τις προϋποθέσεις και τους όρους που αναφέρονται κατά περίπτωση στα εδάφ. α και β της παρ. 1 του παρόντος άρθρου. 3. Ως βασικό οδικό δίκτυο κατά τις προηγούμενες παραγράφους νοείται εκείνο που χαρακτηρίζεται στους χάρτες που συνοδεύουν το Γ.Π.Σ. ως ελεύθεροι ή ταχείς λεωφόροι και ως αρτηρίες. Εάν δεν έχει εγκριθεί Γ.Π.Σ., ως βασικό οδικό δίκτυο νοείται: α) Για το Νομό Αττικής, οι δρόμοι οι οποίοι φαίνονται στα 7 διαγράμματα κλίμακος 1:20.000 που συνοδεύουν το Π.Δ. 4141/1980. β) Για τους λοιπούς νομούς οι εθνικοί δρόμοι κατά το τμήμα που εμπίπτει εντός του εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως και που καθορίζεται με απόφαση του Νομάρχη. 4. Οι παρ. 1 και 2 του άρθ. 1 του Α.Ν. 314/1968 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθ. 1 του Ν.Δ. 1018/1971 και οι προηγούμενες παρ. 1 και 2 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και για λουτροπόλεις.

Άρθρο 2. Από το προηγούμενο άρθρο εξαιρούνται: α) Η έγκριση τροποποιήσεων σχεδίων καθώς και όρων δόμησης που αφορούν παραδοσιακούς οικισμούς ή παραδοσιακά τμήματα οικισμών ή τροποποιήσεων που θίγουν διατηρητέα κτίρια ή το άμεσο περιβάλλον τους ή παραδοσιακά στοιχεία υπαίθριου εξοπλισμού. β) Θέματα τροποποιήσεων ρυμοτομικών σχεδίων και όρων και περιορισμών δόμησης για τα οποία έχει γνωμοδοτήσει το Κεντρικό Συμβούλιο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος μέχρι της δημοσίευσής του παρόντος. γ) Πόλεις και οικισμοί για τους οποίους η έγκριση των τροποποιήσεων και των όρων δομήσεως γίνεται με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου κατ' εφαρμογή δ/τος εκδιδομένου βάσει του αρθ. 33 παρ. 3 του Ν. 1337/83. δ) Η κατάργηση, η τροποποίηση ή ο καθορισμός περιοχών ως Ζωνών Ενεργού Πολεοδομίας (ΖΕΠ) ή Ζωνών Αστικού Αναδασμού (ΖΑΑ), ή Ζωνών Ειδικών Κινήτρων (ΖΕΚ), ή Ζωνών Ειδικής Ενίσχυσης (ΖΕΕ).

Νομολογία

Οι αποφάσεις των δημοτικών συμβουλίων, με τις οποίες, μεταξύ άλλων, καθορίζονται πεζόδρομοι για κυκλοφοριακούς λόγους μη υπαγόμενοι στις περιπτώσεις του δευτέρου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 52 του Κ.Ο.Κ., μπορούν να λαμβάνονται μόνον, αν έχουν προηγηθεί σχετικές μελέτες των τεχνικών υπηρεσιών των εν λόγω Δήμων, στις οποίες και οφείλουν να στηρίζονται (πρβλ. ΣτΕ 376/2005, 552/2003, 3071/2002). Εν προκειμένω, δεν προκύπτει ότι για τον καθορισμό των επίδικων πεζοδρομήσεων (οι οποίες δεν εμπίπτουν στις περιπτώσεις του δευτέρου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 52 του Κ.Ο.Κ.) έχει εκπονηθεί σχετική μελέτη της τεχνικής υπηρεσίας του Δήμου, ούτε, άλλωστε, στην εισήγηση του προέδρου του Δ.Σ. του Δήμου, με βάση την οποία ελήφθη η προσβαλλόμενη απόφαση, γίνεται σχετική αναφορά. Ως τέτοια εξάλλου μελέτη δεν μπορεί να χαρακτηριστεί, ούτε κατά τον τύπο ούτε κατά το περιεχόμενο, η εισήγηση

του τοπογράφου-μηχανικού, στην οποία στηρίχθηκε η ακυρωθείσα όμοια απόφαση, καθώς και η μελέτη του Τμήματος Μελετών της Τεχνικής Υπηρεσίας του καθ' ου Δήμου, με την οποία απλώς περιγράφονται, από τεχνική άποψη, οι εργασίες διαμόρφωσης σε πεζοδρόμους διαφόρων οδών, όπως ισχυρίζεται ο Δήμος. Για τον λόγο αυτό, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι μη νόμιμη. **(ΣτΕ 904/2006)**

Οι αποφάσεις των δημοτικών συμβουλίων, με τις οποίες επιβάλλεται απαγόρευση της κυκλοφορίας οχημάτων ή και γενικότερα ρυθμίζεται η κυκλοφορία μέσα στα όρια των οικείων Δήμων, που δεν έχουν εντελώς προσωρινό χαρακτήρα (οπότε δεν εκδίδονται πλέον με αποφάσεις των οικείων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αλλά με απόφαση των κατά τόπους αρμόδιων Αστυνομικών Διευθύνσεων ή Διευθύνσεων Τροχαίας) μπορούν να λαμβάνονται μόνον, αν έχουν προηγηθεί σχετικές μελέτες των τεχνικών υπηρεσιών των εν λόγω Δήμων, στις μελέτες δε αυτές, οφείλουν να στηρίζονται. **(ΣτΕ 376/2005)**

Απαγορεύεται η κατάληψη τμήματος επιφάνειας πεζοδρόμου και η τοποθέτηση εμποδίων, εφόσον παρεμποδίζεται η κυκλοφορία στον πεζόδρομο των πεζών, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Επίσης απαγορεύεται η κατάληψη και η τοποθέτηση εμποδίων στους πεζοδρόμους, όταν παρεμποδίζεται η σε έκτακτες και εξαιρετικές περιπτώσεις διέλευση οχημάτων στους πεζοδρόμους. Επιτρέπεται στους πεζοδρόμους ή στις εισόδους αυτών μόνο η τοποθέτηση από τους Ο.Τ.Α. κινητών εμποδίων ή μη κινητών μεν αλλά ευχερώς δυναμένων να αρθούν και εφόσον δεν εμποδίζεται η χρησιμοποίηση των πεζοδρόμων. Πριν να ληφθεί σχετική απόφαση από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο πρέπει να συνταχθεί σχετική μελέτη. **(ΣτΕ 552/2003)**

Εν όψει του άρθρου 24 παρ. 1 του Συντάγματος τα άρθρα 24 και 36 του ΔΚΚ έχουν την έννοια, ότι οι χώροι σταθμεύσεως των αυτοκινήτων στις πόλεις δεν καθορίζονται τυχαίως ή με κριτήριο την απόληψη ανταλλαγμάτων από την παραχώρηση της χρήσεως, αλλά βάσει ειδικής κυκλοφοριακής και περιβαλλοντικής μελέτης, η οποία λαμβάνει υπόψη τις διατάξεις του Κ.Ο.Κ., τον κυκλοφοριακό φόρτο στη συγκεκριμένη περιοχή και οδό, το πλάτος της τελευταίας, τις ανάγκες σταθμεύσεως αυτοκινήτων, την οικιστική διαμόρφωση και τα τυχόν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής και άλλα ανάλογα κριτήρια, ώστε ο καθορισμός και η κατανομή των θέσεων σταθμεύσεως αυτοκινήτων να γίνεται κατά τρόπο ορθολογικό, και από την άποψη της κυκλοφορίας των αυτοκινήτων και από την άποψη της προστασίας, κατά το δυνατόν, του περιβάλλοντος, το οποίον επηρεάζεται από την κυκλοφορία των αυτοκινήτων και συνεκδοχικώς από τον αριθμό, την θέση και γενικώς τη λειτουργία των χώρων σταθμεύσεως. **(ΣτΕ 1934/1998)**

Απαγόρευση της διέλευσης οχημάτων κατά τους θερινούς μήνες με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Προσωρινή δικαστική προστασία δεν μπορεί να ζητηθεί από το ερηνοδικείο με τις διατάξεις περί προσβολής της προσωπικότητας, αλλά με αίτηση αναστολής εκτέλεσης της απόφασης του Συμβουλίου. **(Ειρην. Ναυπάκτου 49/2000)**

Άρθρο 83**Δημοτική Συγκοινωνία**

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να ασκούν συγκοινωνιακό έργο για την εξυπηρέτηση της μετακίνησης των κατοίκων της περιφέρειάς τους, εφόσον το έργο αυτό δεν εξυπηρετείται από υφιστάμενη γραμμή, όπως τούτο διαπιστώνεται από τον οικείο Νομάρχη. Για την εκτέλεση του έργου αυτού επιτρέπεται, ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η επιβολή κομίστρου, το οποίο έχει ανταποδοτικό χαρακτήρα και καλύπτει αποκλειστικώς λειτουργικές ανάγκες.

2. Μπορούν, επίσης, να διενεργούν μεταφορές για τη μετακίνηση: α) κατοίκων που ανήκουν σε κοινωνικές ομάδες, όπως ατόμων με αναπηρία, ηλικιωμένων και παιδιών, στους οποίους παρέχουν υπηρεσίες, β) των εργαζομένων στους οικείους Δήμους και Κοινότητες και στα νομικά πρόσωπα αυτών και γ) μαθητών στον τόπο που λειτουργεί το σχολείο, εφόσον η μετακίνησή τους δεν είναι δυνατή με μεταφορικά μέσα δημόσιας χρήσης. Για θέματα που προκύπτουν όταν η μεταφορά αναφέρεται σε μαθητές διαφορετικών Δήμων ή Κοινοτήτων, αποφασίζει η οικεία Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση.

3. Η εκτέλεση του έργου του άρθρου αυτού μπορεί να γίνεται και εκτός των διοικητικών τους ορίων, πραγματοποιείται δε είτε με ιδιόκτητα μέσα είτε με τη χρήση των συνήθων αστικών ή υπεραστικών μέσων είτε με μίσθωση τουριστικών Δ.Χ. λεωφορείων. Η πραγματοποίηση μεταφοράς παιδιών σύμφωνα με την περίπτωση α' της προηγούμενης παραγράφου πραγματοποιείται με προδιαγραφές ασφαλείας που ισχύουν για τα αντίστοιχης κατηγορίας μεταφορικά μέσα.

Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις των άρθρων 7, 10, 19 και 20 του ν. 2963/2001 (ΦΕΚ 268 Α') και των σχετικών διατάξεων του ν.1566/1985 (ΦΕΚ 167 Α').

Νομοθεσία

Νόμος 2963/2001 «Οργάνωση και λειτουργία των δημόσιων επιβατικών μεταφορών με λεωφορεία, τεχνικός έλεγχος οχημάτων και ασφάλεια χερσαίων μεταφορών και άλλες διατάξεις»

Άρθρο 7. Χαρακτηρισμός νέων αστικών περιοχών και καθορισμός νέων τακτικών γραμμών. 1. Με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών, καθορίζονται για την εφαρμογή του νόμου αυτού οι γενικοί όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για το χαρακτηρισμό μιας περιοχής ως αστι-

κής και μιας γραμμής ως αστικής ή υπεραστικής, καθώς και οι όροι και οι προϋποθέσεις για τον καθορισμό των αφετηρίων, τερμάτων, διαδρομών, στάσεων σταθμών, πρακτορείων εξυπηρέτησης, εκδοτηρίων εισιτηρίων και κάθε άλλου σχετικού θέματος. Η απόφαση αυτή εκδίδεται μετά από γνώμη επιτροπής, αποτελούμενη από επτά (7) κατ' ανώτατο όριο μέλη, που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών, και αποτελείται από δύο εκπροσώπους του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών και εκπρόσωπο του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων, της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος, της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Επαγγελματιών Ιδιοκτητών Αστικών Λεωφορείων (Π.Ο.Ε.Ι.Α.Λ.) και της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Αυτοκινητιστών Υπεραστικών Συγκοινωνιών (Π.Ο.Α.Υ.Σ.). 2. Ο κατά την προηγούμενη παράγραφο χαρακτηρισμός των αστικών περιοχών γίνεται με αποφάσεις των οικείων Νομαρχιακών Συμβουλίων και ο χαρακτηρισμός γραμμών ως αστικών και υπεραστικών γίνεται με αποφάσεις των οικείων Νομαρχών. Με τις αποφάσεις των Νομαρχών καθορίζονται επίσης η αφετηρία, η διαδρομή, οι στάσεις και το τέρμα κάθε γραμμής. Ειδικά για το χαρακτηρισμό των αστικών περιοχών και των αστικών γραμμών, ζητείται η γνώμη των οικείων Ο.Τ.Α, πρώτου βαθμού. 3. Περιοχές που, μέχρι την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, έχουν χαρακτηριστεί ως αστικές, διατηρούν το χαρακτηρισμό τους και μπορούν να επεκταθούν σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην προηγούμενη παράγραφο. 4. Οι επιβατικές γραμμές που έχουν χαρακτηριστεί και λειτουργούν ως αστικές ή υπεραστικές κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, διατηρούνται και μπορούν να τροποποιηθούν σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 2. Για την τροποποίηση υφιστάμενης επιβατικής γραμμής απαιτείται απόφαση του αρμόδιου για το χαρακτηρισμό οργάνου. 5. Με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών και μετά από μελέτη κυκλοφοριακών επιπτώσεων, που εκπονείται με μέριμνα του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών, καθορίζονται τα σημεία κοινών ενδιάμεσων στάσεων εντός των νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης. Με την επιφύλαξη προηγούμενης έκδοσης της απόφασης αυτής, ο Νομάρχης της έδρας Κ.Τ.Ε.Λ., μετά από σχετικό αίτημα του οικείου Κ.Τ.Ε.Λ., καθορίζει νέες υπεραστικές διανομαρχιακές γραμμές ή τροποποιεί τις υφιστάμενες, που συνδέουν πρωτεύουσα ή Δήμο του νομού αυτού με την Αθήνα ή τη Θεσσαλονίκη. Με απόφαση του Νομάρχη Αθηνών, αν πρόκειται για το Κ.Τ.Ε.Λ. Αττικής, ή του Νομάρχη Θεσσαλονίκης, αν πρόκειται για το Κ.Τ.Ε.Λ. Θεσσαλονίκης, τροποποιείται η γραμμή Αθηνών Θεσσαλονίκης σε ό,τι αφορά τις ενδιάμεσες στάσεις, εντός των ορίων των νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης, με την επιφύλαξη της παρ. 7 του άρθρου 9 και των διατάξεων του πρώτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου. 6. Κατόπιν έκδοσης της υπουργικής απόφασης της παραγράφου 1, και με την επιφύλαξη της προηγούμενης παραγράφου, νέες υπεραστικές διανομαρχιακές γραμμές, που συνδέουν πρωτεύουσα ή Δήμο νομού με πρωτεύουσα ή Δήμο άλλου νομού, καθιερώνονται ως ακολούθως: α. Το Κ.Τ.Ε.Λ. που επιθυμεί την καθιέρωση της νέας γραμμής, υποβάλλει στον Γενικό Γραμμα-

τέα της Περιφέρειας σχετικό αίτημα, στο οποίο περιλαμβάνονται τα απαραίτητα στοιχεία λειτουργίας της νέας γραμμής. β. Αν το τέρμα της διανομαρχιακής γραμμής βρίσκεται σε νομό της ίδιας περιφέρειας, ο Γενικός Γραμματέας απευθύνει ερώτημα προς το αντίστοιχο Κ.Τ.Ε.Λ., στην περιοχή ευθύνης του οποίου βρίσκεται το τέρμα της γραμμής για συνεκμετάλλευση της γραμμής. Αν το Κ.Τ.Ε.Λ. δεν απαντήσει εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο (2) μηνών ή αρνηθεί τη συνεκμετάλλευση, η διανομαρχιακή γραμμή δύναται να καθορίζεται και να ανατίθεται η εκμετάλλευση της στο αιτούν Κ.Τ.Ε.Λ. με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Αν το Κ.Τ.Ε.Λ. αποδεχθεί τη συνεκμετάλλευση, με όμοια απόφαση καθιερώνεται η γραμμή και οι όροι συνεκμετάλλευσης αυτής, μετά από τεχνοοικονομική μελέτη. γ. Αν το τέρμα της διανομαρχιακής γραμμής βρίσκεται σε νομό άλλης περιφέρειας, το αίτημα περί καθιέρωσης διανομαρχιακής γραμμής κοινοποιείται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, στον οποίο υποβλήθηκε, προς τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, όπου υπάγεται ο νομός τέρματος της γραμμής. Το παραπάνω αίτημα κοινοποιείται επίσης στο Κ.Τ.Ε.Λ. της ίδιας περιφέρειας με σχετικό ερώτημα για συνεκμετάλλευση. Σε περίπτωση που το Κ.Τ.Ε.Λ. δεν απαντήσει εντός της παραπάνω αποκλειστικής προθεσμίας ή αρνηθεί τη συνεκμετάλλευση, με κοινή απόφαση των Γενικών Γραμματέων των Περιφερειών η γραμμή μπορεί να ανατεθεί εξ ολοκλήρου στο αιτούν Κ.Τ.Ε.Λ. Αν το δεύτερο Κ.Τ.Ε.Λ. αποδεχθεί τη συνεκμετάλλευση, με όμοια απόφαση καθιερώνεται η γραμμή και οι όροι συνεκμετάλλευσης αυτής, μετά από τεχνικοοικονομική μελέτη. Σε περίπτωση διαφωνίας των Γενικών Γραμματέων των Περιφερειών, η γραμμή και οι όροι συνεκμετάλλευσης ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών. δ. Για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου ζητείται η γνώμη της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Αυτοκινητιστών Υπεραστικών Συγκοινωνιών (Π.Ο.Α.Υ.Ι.), η οποία υποβάλλεται εντός προθεσμίας ενός μηνός. Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης υποβολής της ως άνω γνώμης, η απόφαση εκδίδεται νομίμως και χωρίς αυτήν. ε. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται αναλόγως και στις αιτήσεις των Κ.Τ.Ε.Λ. για συμμετοχή στη συνεκμετάλλευση υφιστάμενων διανομαρχιακών γραμμών. Με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις συνεκμετάλλευσης υφιστάμενων ή νέων διανομαρχιακών γραμμών και κάθε άλλο σχετικό θέμα. 7. Οι νέες αστικές και ενδομαρχειακές υπεραστικές γραμμές που καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, εκτελούνται υποχρεωτικά από τα οικεία Κ.Τ.Ε.Λ., για διάστημα έξι (6) μηνών από την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας της γραμμής, η οποία καθορίζεται από την ως άνω απόφαση. Σε περίπτωση που η μέση πληρότητα των πρώτων έξι (6) μηνών λειτουργίας και εκμετάλλευσης της γραμμής στο σύνολο της διαδρομής είναι μεγαλύτερη του είκοσι τοις εκατό (20%) επί του αριθμού των διατιθέμενων θέσεων, η γραμμή εκτελείται εφεξής υποχρεωτικά από το Κ.Τ.Ε.Λ. Αν η μέση πληρότητα αποδεικνύεται ότι είναι κατώτερη του 20%, το Κ.Τ.Ε.Λ. μπορεί: α) να αρνηθεί τη συνέχιση εκμετάλλευσης της γραμμής, β) να προτείνει στο αρμόδιο όργανο σχετική τροποποίηση της εκμετάλλευσης της γραμμής, ιδίως ως προς τη

συχνότητα των δρομολογίων και την έναρξη και λήξη αυτών, γ) να προτείνει στον οικείο Ο.Τ.Α., εφόσον επιθυμεί τη συνέχιση λειτουργίας της γραμμής με τους ήδη καθορισμένους όρους, τη σύναψη σύμβασης για την κάλυψη των απωλειών εσόδων τουλάχιστον στο ποσοστό του 20%. Αν το Κ.Τ.Ε.Λ. αρνηθεί την εκμετάλλευση της νέας γραμμής, αυτή δύναται να ανατίθεται στον οικείο Ο.Τ.Α, πρώτου βαθμού από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του νόμου αυτού, εφόσον όμως δεν έχει αρνηθεί την πρόταση για κάλυψη των απωλειών εσόδων στο ποσοστό του 20%. 8. Στην περίπτωση χαρακτηρισμού νέας αστικής περιοχής η εκτέλεση της αστικής συγκοινωνίας ανατίθεται κατά προτεραιότητα στο υπεραστικό Κ.Τ.Ε.Λ. που εξυπηρετούσε την εν λόγω περιοχή. Εάν αυτό αρνηθεί, οι οικείοι Ο.Τ.Α, αναλαμβάνουν το εν λόγω έργο σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του νόμου αυτού. 9. Σε περίπτωση επέκτασης αστικής περιοχής, το συγκοινωνιακό έργο ανατίθεται στο φορέα, που εκτελούσε την αστική συγκοινωνία πριν την επέκτασή της.

(...)

Άρθρο 10. Καθορισμός και είσπραξη κομίστρου. 1. Με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών η οποία εκδίδεται στο τελευταίο τρίμηνο κάθε έτους, καθορίζονται ή αναπροσαρμόζονται, κάθε φορά, οι χιλιμετρικοί συντελεστές κομίστρου μεταφοράς επιβατών με λεωφορεία, τα όρια βάρους αποσκευών χωρίς καταβολή κομίστρου, οι συντελεστές κομίστρου για μεταφορά υπερβάλλοντος βάρους αποσκευών και ασυνδεδετων μικροδεμάτων, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια για τον τρόπο είσπραξης, διάθεσης εισιτηρίων και επιβαλλόμενων επιβαρύνσεων επί της τιμής αυτών. Οι παραπάνω χιλιμετρικοί συντελεστές κομίστρου, στις αστικές και υπεραστικές (ενδονομαρχιακές και διανομαρχιακές) γραμμές, δύνανται να είναι ενιαίοι για το σύνολο της χώρας ή διαφορετικοί κατά περιφέρεια ή κατά νομό ή νομούς ή κατά κατηγορίες γραμμών που παρουσιάζουν παρόμοια χαρακτηριστικά στοιχεία εκμετάλλευσης. Με όμοια απόφαση καθορίζεται ενιαίος τρόπος υπολογισμού του κομίστρου αστικών συγκοινωνιών κατά ζώνες, το βασικό κόμιστρο ζώνης και ο χιλιμετρικός συντελεστής. 2. Για τον καθορισμό του κομίστρου, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, και τον τρόπο υπολογισμού αυτού, λαμβάνονται υπόψη ιδίως η συχνότητα των δρομολογίων, η προβλεπόμενη κίνηση επιβατών, οι τοπικές συνθήκες λειτουργίας των Κ.Τ.Ε.Λ., οι δαπάνες λειτουργίας εκμετάλλευσης και απόσβεσης της αξίας των λεωφορείων, οι γενικές δαπάνες λειτουργίας των φορέων παροχής συγκοινωνιακού έργου, τα ελευθέρως ή μειωμένης τιμής εισιτήρια, σύμφωνα με την αριθμ. 99/1990 πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου και το εύλογο ανά λεωφορείο κέρδος. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 13 του παρόντος εισφορά 5% υπολογίζεται επί του ως άνω καθοριζόμενου κομίστρου και προστίθεται σε αυτό. 3. Τα κόμιστρα αστικών και υπεραστικών γραμμών κάθε φορέα παροχής συγκοινωνιακού έργου καθορίζονται με αποφάσεις των οικείων Νομαρχών, με βάση τις ρυθμίσεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού. 4. Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, λοιποί Οργανισμοί, Ν.Π.Δ.Δ, Ν.Π.Ι.Δ. ή επιχειρήσεις του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα

ή ενώσεις προσώπων, που επιθυμούν την άσκηση πολιτικής μειωμένων κομίστρων ή ελεύθερης διακίνησης με τις εκτελούμενες με τις τακτικές αστικές ή υπεραστικές γραμμές, μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις με τους φορείς παροχής συγκοινωνιακού έργου ή τις Ομοσπονδίες αυτών, με τις οποίες καθορίζονται η παρεχόμενη έκπτωση επί του καθορισμένου κομίστρου, ο αριθμός των μετακινούμενων επιβατών και η ανά μετακινούμενο επιβάτη δαπάνη που βαρύνει τον αντισυμβαλλόμενο του Κ.Τ.Ε.Λ., ο τρόπος και η διαδικασία καταβολής και κάθε άλλη λεπτομέρεια. Οι συμβάσεις αυτές γνωστοποιούνται στις αρμόδιες υπηρεσίες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. 5. Με απόφαση του οικείου Νομάρχη καθορίζεται και αναπροσαρμόζεται το κόμιστρο για την εξυπηρέτηση άγονων γραμμών νήσων οι οποίες δεν εξυπηρετούνται από Κ.Τ.Ε.Λ. Ο χιλιομετρικός συντελεστής κομίστρου των πιο πάνω γραμμών πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με αυτόν που καθορίζεται και ισχύει, κάθε φορά, στα αντίστοιχα Κ.Τ.Ε.Λ. νήσων. 6. Το σύστημα και ο εξοπλισμός είσπραξης κομίστρου και διασφάλιση των εσόδων εκάστου Κ.Τ.Ε.Λ. καθορίζονται με απόφαση του Δ.Σ. αυτού. Τα λεωφορεία που εξυπηρετούν αστικές γραμμές εξοπλίζονται με κατάλληλα μηχανήματα έκδοσης ή ακύρωσης εισιτηρίων. Απαγορεύεται η τοποθέτηση οποιουδήποτε εξαρτήματος ρύψης νομισμάτων ή συλλογής αυτών, χωρίς την έκδοση του ανάλογου εισιτηρίου. Συσκευές έκδοσης ή ακύρωσης εισιτηρίων δύνανται να τοποθετούνται, με αποφάσεις των Δ.Σ. των Κ.Τ.Ε.Λ. και στα λεωφορεία υπεραστικών γραμμών.

Άρθρο 19. Συμβάσεις παροχής έργου με τους Ο.Τ.Α. 1. Μεταξύ των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού και των φορέων παροχής συγκοινωνιακού έργου δύνανται να συνάπτονται συμβάσεις εκτέλεσης ενδοδημοτικής ή διαδημοτικής, τακτικής αστικής ή υπεραστικής συγκοινωνίας, που ήδη λειτουργεί. Με τις συμβάσεις αυτές καθορίζονται: α. Η διάρκεια εκτέλεσης του έργου, οι γραμμές, οι συχνότητες, το κόμιστρο και η αντισταθμιστική εισφορά, που θα καταβάλλουν οι Ο.Τ.Α. β. Οι όροι παραχώρησης χρήσης ή εκμίσθωσης των λεωφορείων ιδιοκτησίας των Ο.Τ.Α, στους συγκοινωνιακούς φορείς και γ. Κάθε άλλο σχετικό θέμα. 2. Οι Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού μπορούν να συμμετέχουν στις Κ.Τ.Ε.Λ. Α.Ε. μετά από απόφαση των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων και εκπόνηση πλήρους οικονομοτεχνικής μελέτης και κατόπιν απόφασης της γενικής συνέλευσης της Κ.Τ.Ε.Λ. Α.Ε., λαμβανομένης με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μετόχων. Με τις αποφάσεις αυτές καθορίζεται και η εισφορά των Ο.Τ.Α. στο κεφάλαιο της Α.Ε., το ποσοστό συμμετοχής τους σε αυτό, το οποίο δεν μπορεί να υπερβεί το σαράντα τοις εκατό (40 %). Η διάταξη της παραγράφου αυτής μπορεί να εφαρμοστεί και κατά το στάδιο ίδρυσης των Κ.Τ.Ε.Λ. Α.Ε. σύμφωνα με το άρθρο 3 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 20. Έργο σε μεμονωμένα νησιά. 1. Σε μεμονωμένα νησιά, που δεν αποτελούν ίδιο νομό και των οποίων η συγκοινωνιακή εξυπηρέτηση κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού δεν έχει ανατεθεί σε Κ.Τ.Ε.Λ. ή εκτελείται από Κ.Τ.Ε.Λ. και Δημοτική Επιχείρηση, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας παραχωρείται μέχρι 31.12.2003, το εκτελούμενο συγκοινωνιακό έργο σε ανώνυμη εταιρεία που ιδρύεται: α. από τους ενδιαφερόμενους Ο.Τ.Α,

πρώτου βαθμού του μεμονωμένου νησιού και β. από τους μεμονωμένους αυτοκινητιστές ή τα Κ.Τ.Ε.Λ. ή τις Δημοτικές Επιχειρήσεις, που κατά την ισχύ του νόμου αυτού παρέχουν το συγκοινωνιακό έργο στις περιοχές αυτές. 2. Το έργο δύναται να ανατεθεί στις ανώνυμες εταιρείες που ιδρύονται σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, μετά από οικονομοτεχνική μελέτη, η οποία εκπονείται με ευθύνη, πρωτοβουλία και σχετικό αίτημα: α. της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή β. του ή των ενδιαφερόμενων Ο.Τ.Α, πρώτου βαθμού. Με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών καθορίζεται το περιεχόμενο και τα απαραίτητα στοιχεία της οικονομοτεχνικής μελέτης, η οποία ιδίως περιλαμβάνει: α. τις γραμμές, διαδρομές και δρομολόγια που πρέπει να καλύπτονται, β. τον απαιτούμενο αριθμό λεωφορείων, γ. την προσδοκώμενη επιβατική κίνηση, δ. την οργάνωση της εταιρείας και το απαιτούμενο προσωπικό, ε. τα στοιχεία εκμετάλλευσης (έσοδα δαπάνες) της επόμενης πενταετίας, καθώς και άλλες πηγές χρηματοδότησης που διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα της εταιρείας, στ. τα της εισόδου εκάστου μετόχου στην Α.Ε., όπως αποτίμηση λεωφορείων και λοιπών περιουσιακών στοιχείων των αυτοκινητιστών, των Κ.Τ.Ε.Λ., και των Δημοτικών Επιχειρήσεων που θα εισέλθουν και των Ο.Τ.Α., ζ. τα του μετοχικού κεφαλαίου, της καταβολής ή εισφοράς αυτού, η. το καταστατικό της εταιρείας, που συντάσσεται σύμφωνα με τον κ.ν. 2190/1920 και τις ειδικότερες ρυθμίσεις των άρθρων 1 έως 22 του παρόντος νόμου. 3. Σε περίπτωση άρνησης ή μη απάντησης των μεμονωμένων ιδιοκτητών λεωφορείων ή των Κ.Τ.Ε.Λ., για συμμετοχή στην υπό ίδρυση εταιρεία, εντός της αποκλειστικής προθεσμίας, που τάσσεται με την απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας και η οποία δεν δύναται να υπερβεί τον τρίμηνο, η εταιρεία ιδρύεται από τους Ο.Τ.Α, πρώτου βαθμού, με την υποχρέωση εξαγοράς των λεωφορείων των μεμονωμένων αυτοκινητιστών ή των Κ.Τ.Ε.Λ. από την εταιρεία, εφόσον αυτοί επιθυμούν την πώληση. Για την αποτίμηση αυτών εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις του άρθρου 9 του κ.ν. 2190/1920. Σε περίπτωση μη αποδοχής του καθοριζόμενου από την ειδική επιτροπή του άρθρου 9 του κ.ν. 2190/1920 τιμήματος εξαγοράς από τους ιδιοκτήτες των λεωφορείων, η εταιρεία προχωρά στην προμήθεια των μέσων και του λοιπού αναγκαίου εξοπλισμού με τις προβλεπόμενες διαδικασίες. Το καθοριζόμενο τίμημα εξαγοράς των λεωφορείων και των περιουσιακών στοιχείων είναι υποχρεωτικό για την ανώνυμη εταιρεία. 4. Με τη διαδικασία του άρθρου αυτού είναι δυνατή η ίδρυση από τους Ο.Τ.Α, πρώτου βαθμού δημοτικών επιχειρήσεων ή ανωνύμων εταιρειών και η εκτέλεση και εκμετάλλευση αστικού ή υπεραστικού συγκοινωνιακού έργου και σε μεμονωμένα νησιά που δεν παρέχεται, κατά την ισχύ του νόμου αυτού, αντίστοιχο έργο. Σε περίπτωση που δεν αναληφθεί το έργο από τις επιχειρήσεις αυτές, με απόφαση του οικείου Νομάρχη μπορεί να ανατεθεί σε άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που πληρούν τις προϋποθέσεις του οδικού μεταφορέα επιβατών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Μεταφορών και Επικοινωνιών καθορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις παραχώρησης του έργου και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Ν. 1566/1985 «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις»**Άρθρο 2. Διάρθρωση και βαθμίδες της εκπαίδευσης – παροχές. (...)** 9.

Μαθητές, που κατοικούν μακριά από την έδρα του σχολείου, μπορεί να μεταφέρονται δωρεάν ή να διαμένουν και να σιτίζονται δωρεάν στον τόπο που λειτουργεί το σχολείο. Αν η μεταφορά είναι αντικειμενικά αδύνατη ή δεν υπάρχουν προϋποθέσεις δωρεάν διαμονής και σίτισης, μπορεί να καταβάλλεται μηνιαίο επίδομα. β) Μαθητές, που φοιτούν σε αθλητικό ή μουσικό γυμνάσιο ή λύκειο, μπορούν να μεταφέρονται από την κατοικία τους στην έδρα του σχολείου δωρεάν, να σιτίζονται δωρεάν ή και να διαμένουν δωρεάν στην πόλη που λειτουργεί το σχολείο. Αν η μεταφορά είναι αντικειμενικά αδύνατη ή δεν υπάρχουν προϋποθέσεις δωρεάν σίτισης και διαμονής, μπορεί να καταβάλλεται μηνιαίο επίδομα. 10. Στους μαθητές των λυκείων και των τεχνικών-επαγγελματικών σχολών μπορεί να χορηγούνται κρατικές υποτροφίες. 11. Το Δημόσιο καλύπτει τις δαπάνες της ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης των μαθητών που έπαθαν ατύχημα κατά την άσκηση στα εργαστήρια των τεχνικών-επαγγελματικών λυκείων, των ενιαίων πολυκλαδικών λυκείων και των τεχνικών-επαγγελματικών σχολών, κατά το μέρος που οι δαπάνες αυτές δεν καλύπτονται από άμεση ή έμμεση ασφάλιση. 12. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Οικονομικών, καθώς και του Υπουργού Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης στις περιπτώσεις των παρ. 8 και 9 ή του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων στις περιπτώσεις της παρ. 11, ρυθμίζεται ο τρόπος κάλυψης των δαπανών, οι προϋποθέσεις και όλες οι σχετικές λεπτομέρειες για την εφαρμογή αυτού του άρθρου. Οι αναγκαίες πιστώσεις εγγράφονται στους προϋπολογισμούς εξόδων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και των νομαρχιών.

Νομολογία

Φορέας παροχής συγκοινωνιακού έργου με τα μέσα μαζικής μεταφοράς στην περιοχή Αθηνών, Πειραιώς και Περιχώρων, είναι, κατ' αρχήν, ο Ο.Α.Σ.Α. (και κατ' εξαίρεση ο.τ.α. που βρίσκονται στην περιοχή της αρμοδιότητάς του) και, πάντως, όχι τα Κ.Τ.Ε.Λ., στα οποία ανήκει η εξυπηρέτηση των αστικών και υπεραστικών γραμμών των λοιπών – πλην της νήσου Ρόδου – περιοχών της χώρας. Ενόψει αυτού, χωρίς έννομο συμφέρον ζητείται με την κρινόμενη αίτηση από το Κ.Τ.Ε.Λ. η ακύρωση της αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας περί συστάσεως Οργανισμού δημοτικής συγκοινωνίας στην εδαφική περιφέρεια του Δήμου. Και τούτο γιατί με την προσβαλλόμενη απόφαση δεν θίγεται, το επιτελούμενο κατά το νόμο, από τα Κ.Τ.Ε.Λ. συγκοινωνιακό έργο. (ΣΤΕ 133/2005)

Στην εξεταζόμενη περίπτωση συνήφθη Προγραμματική Σύμβαση διάρκειας δύο ετών μεταξύ Δήμου, Κ.Α.Π.Η. και της δημοτικής επιχείρησης με αντικείμενο τη διεξαγωγή της δημοτικής συγκοινωνίας. Στην υπογραφεύσα σύμβαση

περιλαμβάνονται αναλυτικά οι υποχρεώσεις του κάθε συμβαλλομένου. Με τα δεδομένα αυτά το Τμήμα κρίνει ότι ο λόγος διαφωνίας του επιτρόπου περί οικονομικής συμμετοχής του Κ.Α.Π.Η. στη συναφθείσα Προγραμματική Σύμβαση είναι αναπόδεικτος και συνεπώς απορριπτέος. Επομένως νόμιμα συνήφθη η ανωτέρω Προγραμματική Σύμβαση και ως εκ τούτου η εντελλόμενη δαπάνη είναι νόμιμη. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 2/2004)

Η σύμβαση ανάμεσα στο Δήμο και στο ΚΤΕΛ είναι διοικητική, γιατί υπογράφεται από το Δήμο, εξυπηρετεί δημόσιο σκοπό που είναι η συγκοινωνία στο εσωτερικό του νησιού και υπόκειται σε εξαιρετικό νομικό καθεστώς, δεδομένου ότι περιέχει όρους, όπως η μονομερής παράταση της διάρκειάς της ή η καταγγελία της, με μονομερή δήλωση του Δήμου. (Διοικ.Πρωτ.Σύδρου 34/2002)

Άρθρο 84

Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας

1. Τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας αποτελούν συμβουλευτικά γνωμοδοτικά όργανα για την ανάπτυξη μιας εναλλακτικής και αποκεντρωμένης αντιπαραβατικής πολιτικής, προσαρμοσμένης στις ιδιαίτερες ανάγκες και απαιτήσεις των τοπικών κοινωνιών.

2. Συγκροτούνται και λειτουργούν με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 2713/1999 (ΦΕΚ 89 Α'), όπως ισχύει, σε Δήμους και Κοινότητες με πληθυσμό άνω των τριών χιλιάδων (3.000) κατοίκων. Αποτελούνται από πέντε (5) έως έντεκα (11) μέλη, τα οποία είναι επιστήμονες και λειτουργοί που διαθέτουν ειδικές γνώσεις και εμπειρία στον τομέα της παραβατικότητας, όπως δικαστικοί λειτουργοί, εγκληματολόγοι, κοινωνιολόγοι, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί και αστυνομικοί.

Η συμμετοχή στα ανωτέρω συμβούλια είναι τιμητική και άμισθη.

3. Έργο των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης Παραβατικότητας είναι η καταγραφή και η μελέτη της παραβατικής συμπεριφοράς σε τοπικό επίπεδο, η κατάρτιση σχετικών προγραμμάτων στην περιφέρεια του Δήμου ή της Κοινότητας που λειτουργούν, η διοργάνωση ημερίδων, σεμιναρίων και συναφών εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης της κοινής γνώμης, καθώς και ο συντονισμός και η εφαρμογή πρωτοβουλιών από τους κοινωνικούς φορείς της περιοχής κατάλληλων να προλάβουν ή να περιορίσουν ορισμένες μορφές της μικρομεσαίας εγκληματικότητας και της εν γένει παραβατικής συμπεριφοράς, με στόχο την εμπέδωση της ασφάλειας των κατοίκων και δημιουργίας κλίματος εμπιστοσύνης.

Νομοθεσία

Ν. 2713/1999 «Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας και άλλες διατάξεις»

Άρθρο 16. 1. Σε κάθε δήμο ή κοινότητα με πληθυσμό άνω των τριών χιλιάδων (3.000) κατοίκων συστατάι Τοπικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας (ΤΟ.Σ.Π.ΠΑ.). Σε περιοχές με ιδιαίτερες ανάγκες είναι δυνατόν να συστατώνται τέτοια συμβούλια και ανά δημοτικό διαμέρισμα. Τα γενικότερα θέματα που αφορούν τη συγκρότηση, οργάνωση και λειτουργία των Συμβουλίων και τη συνεργασία τους με τις αρμόδιες αρχές και φορείς, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια, καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ενώ η σύσταση και λειτουργία του κάθε Τοπικού Συμβουλίου Πρόληψης της Παραβατικότητας πραγματοποιείται με απόφαση του αρμόδιου Δημάρχου ή Προέδρου Κοινότητας, ύστερα από πρόταση του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου. 2. Το ανωτέρω Συμβούλιο αποτελείται από επιστήμονες και λειτουργούς που διαμένουν στην περιφέρεια του Δήμου ή της Κοινότητας και διαθέτουν ειδικές γνώσεις στον τομέα της εγκληματικότητας, όπως δικαστικούς λειτουργούς, εγκληματολόγους, ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, αστυνομικούς, κοινωνικούς λειτουργούς και ιατρούς, καθώς και εκπροσώπους παραγωγικών τάξεων και κοινωνικών φορέων. Τα μέλη του Συμβουλίου δεν επιτρέπεται να είναι λιγότερα των πέντε (5) ή περισσότερα των έντεκα (11), ορίζονται για τρία (3) χρόνια και η θέση τους είναι τιμητική και άμισθη. 3. Έργο του ως άνω Συμβουλίου είναι η κατάρτιση προγράμματος πρόληψης της εγκληματικότητας στη δημοτική ή κοινοτική περιφέρεια αρμοδιότητάς του, η διατύπωση γνώμης επί σχετικών ερωτημάτων του Δημάρχου ή Προέδρου της Κοινότητας ή των τοπικών κοινωνικών και επιστημονικών φορέων, η συνεργασία με τα αντίστοιχα Συμβούλια όμορων Δήμων ή Κοινοτήτων, η διοργάνωση ημερίδων, σεμιναρίων και άλλων συναφών εκδηλώσεων για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, η συνεχής μέσω των τοπικών μέσων μαζικής επικοινωνίας, ενημέρωση των κατοίκων, καθώς και η εκδήλωση κάθε άλλης σχετικής δραστηριότητας. 4. Στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης συστατάι Κεντρικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας (ΚΕ.Σ.Π.ΠΑ.) με αποστολή το συντονισμό των δραστηριοτήτων των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης της Παραβατικότητας και την παροχή σε αυτά επιστημονικών κατευθύνσεων και οδηγιών. Το Συμβούλιο αυτό είναι ενδεκαμελές και απαρτίζεται από εγκληματολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, κοινωνιολόγους, εκπροσώπους του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., Δήμων της Χώρας, καθώς και επιστήμονες με ειδικές γνώσεις στα θέματα πρόληψης της παραβατικότητας. Ο πρόεδρος, τα μέλη και ο γραμματέας του Κεντρικού Συμβουλίου ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Ως γραμματέας ορίζεται αξιωματικός της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας. Η θητεία του Κεντρικού Συμβουλίου είναι ετήσια και μπορεί να ανανεώνεται. Στον πρόεδρο, τα μέλη και το γραμματέα του Κεντρικού Συμβουλίου καταβάλλεται αποζημίωση, το ύψος της

οποίας καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης. 5. Όπου στην κείμενη νομοθεσία αναφέρεται ο όρος «Συμβούλιο Πρόληψης της Εγκληματικότητας», νοείται εφεξής το «Τοπικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας» και όπου αναφέρεται ο όρος «Ομάδα Διοίκησης Έργου για το συντονισμό της δράσης και την παροχή επιστημονικών κατευθύνσεων προς τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Εγκληματικότητας», νοείται εφεξής το «Κεντρικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας».

Άρθρο 85

Δημοτικά και Κοινοτικά Γραφεία Ενημέρωσης για την Απασχόληση

Τα Δημοτικά και Κοινοτικά Γραφεία Ενημέρωσης για την Απασχόληση είναι συμβουλευτικά και γνωμοδοτικά όργανα που λειτουργούν στο πλαίσιο του Δήμου ή της Κοινότητας και έχουν ως αποστολή την ανάπτυξη συμβουλευτικών δράσεων που παρέχονται δωρεάν προς τους ανέργους, με στόχο την υποστήριξη και την ενθάρρυνσή τους για την εξεύρεση απασχόλησης. Συγκροτούνται και λειτουργούν με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και αποτελούνται από αιρετούς και κατοίκους του οικείου Δήμου ή Κοινότητας. Για την εκπλήρωση του σκοπού τους, συνεργάζονται και συντονίζουν τη δράση τους με τα κατά τόπους γραφεία του Ο.Α.Ε.Δ., τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης και άλλους αρμόδιους φορείς, καθώς και με τις επιχειρήσεις που λειτουργούν στην περιφέρεια του Δήμου ή της Κοινότητας.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΔΗΜΑΡΧΟΣ – ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΙ

Άρθρο 86

Αρμοδιότητες του Δημάρχου

1. Ο δήμαρχος προασπίζει τα τοπικά συμφέροντα και ασκεί τα καθήκοντά του με γνώμονα τη διασφάλιση της ενότητας της τοπικής κοινωνίας. Ειδικότερα, ο δήμαρχος:

α) Εκπροσωπεί το Δήμο στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή.

β) Εκτελεί τις αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου και της δημορ-
χιακής επιτροπής.

γ) Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών του Δήμου και τις διευθύνει.

δ) Είναι προϊστάμενος όλου του προσωπικού του Δήμου και εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για το διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου.

ε) Συνυπογράφει τους βεβαιωτικούς καταλόγους και τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής των δαπανών, οι οποίες έχουν εκκαθαριστεί από την αρμόδια υπηρεσία του Δήμου.

στ) Υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει ο Δήμος.

ζ) Εκδίδει πιστοποιητικά προσωπικής και οικογενειακής κατάστα-
σης των δημοτών.

η) Εκδίδει τη βεβαίωση μόνιμης κατοικίας. Η βεβαίωση αυτή χορη-
γείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 279.

θ) Απαντά, εγγράφως ή προφορικώς, στα ερωτήματα που του υπο-
βάλλουν τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου μέσα σε έναν (1) μήνα.

2. Όταν δημιουργείται άμεσος και προφανής κίνδυνος ή απειλείται ζημία των δημοτικών συμφερόντων από την αναβολή, ο δήμαρχος μπο-
ρεί να λάβει μέτρα για θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα της
δημαρχιακής επιτροπής. Στην περίπτωση αυτή οφείλει να υποβάλει
προς έγκριση τη σχετική απόφασή του κατά την πρώτη συνεδρίαση της
δημαρχιακής επιτροπής.

3. Σε περίπτωση που το δημοτικό συμβούλιο διαπιστώσει ότι τα συμφέροντα του δημάρχου συγκρούονται με τα συμφέροντα του Δήμου, τα καθήκοντα του δημάρχου ασκεί αντιδήμαρχος ή σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που ορίζεται από το δημοτικό συμβούλιο. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής συνιστά πειθαρχικό αδίκημα.

4. Ο δήμαρχος δεν ευθύνεται αστικά, ποινικά και πειθαρχικά για την εκτέλεση και μόνο των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου και της δημοκρατικής επιτροπής, εφόσον αυτές δεν έχουν ακυρωθεί, ανακληθεί ή ανασταλεί.

5. Ο δήμαρχος δεν θεωρείται υπόλογος κατά την έννοια του άρθρου 25 του π.δ. 774/1980 (ΦΕΚ 189 Α'), όπως ισχύει, και σε βάρος του επιτρέπεται καταλογισμός μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια.

6. Οι ρυθμίσεις των παραγράφων 4 και 5 ισχύουν και για τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, στα οποία έχει ανατεθεί η άσκηση αρμοδιοτήτων του δημάρχου.

Νομοθεσία

Π.Δ. 774/1980 «Οργανισμός Ελεγκτικού Συνεδρίου»

Άρθρο 25. Ετήσιοι Λογαριασμοί Ταμιακών Υπολόγων και Υπολόγου Συμψηφισμών. (...) 2. Δημόσιοι υπόλογοι είναι πάντες οι δημόσιοι λειτουργοί οι εντεταλμένοι την είσπραξιν εσόδων ή την πληρωμήν εξόδων του Κράτους, και καθόλου οι οπωσδήποτε έστω και άνευ νομίμου εξουσιοδοτήσεως διαχειριζόμενοι χρήματα, αξίας ή υλικόν, ανήκοντα εις το Κράτος ως και πας άλλος εκ του νόμου θεωρούμενος ως δημόσιος υπόλογος. 3. Η έναντι του Ελεγκτικού Συνεδρίου ευθύνη των δημοσίων υπολόγων, επεκτείνεται και εις την ακριβή είσπραξιν των βεβαιωθέντων δημοσίων εσόδων, εφ' όσον εκ του νόμου δεν λογοδοτούν ούτοι διά τούτο προς άλλην άρχην. 4. Καθ' έκαστον οικονομικόν έτος ή μετά την καθ' οιονδήποτε τρόπον λήξιν της διαχειρήσεώς των, οφείλουν οι δημόσιοι υπόλογοι εντός διμήνου το βραδύτερον ν' αποδίδουν εις το Ελεγκτικόν Συνεδριον λόγον της διαχειρήσεως αυτών, υποβάλλοντες τους λογαριασμούς των απ' ευθείας εις τούτο εφ' όσον άλλως υπό του νόμου δεν ορίζεται. (...)

11. Κατά τον έλεγχον των ετησίων λογαριασμών των μηνιαίως λογοδοτούντων υπολόγων η αρμοδία Υπηρεσία του Συνεδρίου, εξετάζει αν οι λογαριασμοί ούτοι είναι σύμφωνοι προς τα πορίσματα του μηνιαίου ελέγχου και αν επηρέχθησαν επ' αυτών πάσαι αι υποδειχθείσαι διορθώσεις και μεταβολαί.

Νομολογία

Η δημοκρατική επιτροπή αποφασίζει για την πρόσληψη πληρεξουσίου δικηγόρου, σε όσους Δήμους είτε δεν έχουν προσληφθεί δικηγόροι, με μηνιαία

αμοιβή είτε αυτοί που έχουν προσληφθεί δεν έχουν δικαίωμα να παρίστανται σε ανώτατα δικαστήρια. Η προβλεπόμενη απόφαση της δημορχιακής επιτροπής αποτελεί προϋπόθεση της ολοκλήρωσης της παροχής της δικαστικής πληρεξουσιότητας, χωρίς έτσι να αρκεί ο διορισμός δικηγόρου ως δικαστικού πληρεξουσίου με δήλωση του δημάρχου με έναν από τους τρόπους που ορίζεται στο άρθρο 96 παρ.1 και 2 ΚΠολΔ, παρά το ότι, σύμφωνα με το Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα (Σημ: άρθρο 86 παρ. 1 στοιχ. α του ν. 3463/2006), ο δήμαρχος εκπροσωπεί το Δήμο στα δικαστήρια. (ΑΠ 517/2002)

Οι αποφάσεις της Δημορχιακής Επιτροπής εκτελούνται από το δήμαρχο, ο οποίος είναι αρμόδιος να υπογράψει τις συμβάσεις που συνάπτει ο Δήμος. Εξαιτίας μάλιστα του καθοριστικού ρόλου του δημάρχου ως εγγυητή των συμπερόντων του Δήμου, του οποίου άλλωστε είναι η εκτελεστική αρχή, προβλέπεται από το άρθρο 101 παρ. 3 του προεδρικού διατάγματος 323/1989, (Σημ: άρθρο 86 παρ. 3 του Ν. 3463/2006), να ασκεί τα καθήκοντα του δημάρχου ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που ορίζεται από το δημοτικό συμβούλιο, όταν τα συμφέροντα του δημάρχου συγκρούονται με τα συμφέροντα του Δήμου. Συμφέροντα στην περίπτωση αυτή εννοούνται τα ατομικά συμφέροντα του δημάρχου ως ιδιώτη, στα οποία περιλαμβάνονται και τα υλικά (χρηματικά συμφέροντα). Σκοπός της παραπάνω διάταξης είναι να διασφαλισθεί η κατά αντικειμενικό και αμερόληπτο τρόπο, άσκηση των καθηκόντων του δημάρχου. Για το λόγο αυτό, γίνεται από το νόμο σαφής διαχωρισμός ανάμεσα στην αντικατάσταση του δημάρχου, όταν τα συμφέροντά του συγκρούονται με εκείνα του Δήμου και στην αναπλήρωσή του, γενικά (άρθρο 104 π.δ. 323/1989 και ήδη άρθρο 89 του Ν. 3463/2006) η ειδικά ως προέδρου της δημορχιακής επιτροπής, όταν αυτός απλώς απουσιάζει (άρθρο 100 παρ. 2 π.δ. 323/1989 και ήδη άρθρο 105 παρ. 2 του Ν. 3463/2006). Στην πρώτη περίπτωση, εφόσον τα συμφέροντα του δημάρχου συγκρούονται με εκείνα του Δήμου, οφείλει να το δηλώσει ρητά, έτσι ώστε να κινηθεί η νόμιμη διαδικασία αντικατάστασής του από τον σύμβουλο του επιτυχόντος συνδυασμού που θα ορισθεί από το δημοτικό συμβούλιο. Στη δεύτερη αντίθετα περίπτωση, επειδή πρόκειται για μια απλή απουσία του, η αναπλήρωσή του γίνεται κατά τρόπο διαφορετικό, είτε δηλαδή από τον αντιδήμαρχο που ορίζει ο ίδιος ο Δήμαρχος, είτε από τον αντιπρόεδρο της δημορχιακής επιτροπής. Κατά συνέπεια, η δεύτερη αυτή περίπτωση αναπλήρωσης του δημάρχου επειδή, αυτός απλώς απουσιάζει από μια συγκεκριμένη συνεδρίαση της δημορχιακής επιτροπής, δεν πρέπει να συγχέεται με την υποχρέωση του λόγω σύγκρουσης συμφέροντος, να δηλώσει ρητά αποχή από συγκεκριμένη διαδικασία, όπως εκείνη της δημοπρασίας που γίνεται με σκοπό την αγορά ακινήτου και η οποία ως σύνθετη διοικητική ενέργεια διέρχεται περισσότερα από ένα στάδια. Ο πρώτος κατηγορούμενος, ενώ συμμετέχει ουσιαστικά και ο ίδιος ως υποψήφιος πωλητής στη διαδικασία αγοράς αγρού από το Δήμο, υποκρυπτόμενος πίσω από την προσφορά του δεύτερου κατηγορουμένου, συνεχίζει να μετέχει με την ιδιότητα του προέδρου στη δημορχιακή επιτροπή, η οποία είναι αρμόδια να ενεργεί ό,τι είναι απαραίτητο για την αγορά του συγκεκριμένου ακι-

νήτου που προοριζόταν για δημοτικό αμαξοστάσιο. Δεν δηλώνει, όπως όφειλε, στο δημοτικό συμβούλιο την πρόθεσή του να πουλήσει το ακίνητο στο Δήμο, έτσι ώστε να κινηθεί η νόμιμη διαδικασία αντικατάστασής του από το σύμβουλο του επιτυχόντος συνδυασμού και παραβαίνοντας με αυτόν τον τρόπο ηθελημένα το καθήκον του, ως αιρετού οργάνου, να προστατεύει τα συμφέροντα του Δήμου που διοικεί, καθήκον το οποίο ενυπάρχει μέσα στην ίδια τη φύση της υπηρεσίας του. Ενώ λοιπόν δημιουργείται σύγκρουση των συμφερόντων του πρώτου κατηγορουμένου ως δημάρχου με τα συμφέροντα του Δήμου (άρθρο 101 παρ. 3 του ν.δ. 323/1989), αυτός, αποκρύπτοντας πίσω από το όνομα του δευτέρου κατηγορουμένου και τη δική του συμμετοχή, συνεχίζει να είναι πρόεδρος και αρμόδιος να εκτελεί τις αποφάσεις της δημορχιακής επιτροπής, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, είναι αρμόδια να διεξάγει σε όλα της τα στάδια - μέχρι και το τελευταίο - τη διαδικασία αγοράς του ακινήτου. (Πλημ. Κατερ. 802/1997)

Σημ: Για την αρμοδιότητα έκδοσης πιστοποιητικών βλ. ΑΠ 316/2002, υπό το άρθρο 106

Άρθρο 87 **Αντιδήμαρχοι**

1. Στους Δήμους τον δήμαρχο επικουρούν αντιδήμαρχοι.

Σε Δήμους που έχουν πληθυσμό μέχρι δύο χιλιάδες (2.000) κατοίκους ορίζεται ένας αντιδήμαρχος, ενώ στους Δήμους με πληθυσμό πάνω από δύο χιλιάδες έναν (2.001) και έως δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους ορίζονται έως δύο (2) αντιδήμαρχοι.

Σε Δήμους που έχουν πληθυσμό πάνω από δέκα χιλιάδες έναν (10.001) και έως είκοσι χιλιάδες (20.000) κατοίκους και σε Δήμους που είναι πρωτεύουσες νομών και έχουν πληθυσμό μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους ορίζονται έως τρεις (3) αντιδήμαρχοι.

Σε Δήμους που έχουν πληθυσμό από είκοσι χιλιάδες έναν (20.001) και έως σαράντα χιλιάδες (40.000) κατοίκους ορίζονται έως τέσσερις (4) αντιδήμαρχοι.

Σε Δήμους που έχουν πληθυσμό από σαράντα χιλιάδες έναν (40.001) και έως εκατό χιλιάδες (100.000) κατοίκους ορίζονται έως πέντε (5) αντιδήμαρχοι. Στους μεγαλύτερους Δήμους ο αριθμός των αντιδημάρχων είναι ίσος με τον αριθμό των διαμερισμάτων και μπορεί να αυξηθεί κατά τρεις (3) με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

Στους Δήμους που έχουν δέκα και πλέον τοπικά διαμερίσματα μπορεί να ορίζεται ένας (1) επιπλέον αντιδήμαρχος πέραν εκείνων που προβλέπονται στα προηγούμενα εδάφια.

2. Αντιδήμαρχοι είναι οι σύμβουλοι της πλειοψηφίας που ορίζει με απόφασή του ο δήμαρχος. Με την επιφύλαξη του τελευταίου εδαφίου

αυτής της παραγράφου, η θητεία τους δεν μπορεί να είναι μικρότερη του ενός (1) έτους. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους δεν μπορούν να εκλεγούν μέλη του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου. Ο δήμαρχος μπορεί με αιτιολογημένη απόφασή του να αντικαθιστά, οποτεδήποτε, τον αντιδήμαρχο.

3. Ο δήμαρχος, με απόφασή του που δημοσιεύεται σε μία τουλάχιστον ημερήσια εφημερίδα και, αν δεν υπάρχει ημερήσια, σε μια εβδομαδιαία της πρωτεύουσας του νομού, μπορεί να μεταβιβάζει συγκεκριμένες αρμοδιότητές του σε αντιδήμαρχους.

Νομολογία

Από τις πιο πάνω διατάξεις προβλέπεται μόνο ο ορισμός από το Δήμαρχο δημοτικών συμβουλών ως Αντιδημάρχων για να τον επικουρούν στην άσκηση των αρμοδιοτήτων του, καθώς και η, με απόφαση του Δημάρχου, μεταβίβαση σ' αυτούς αρμοδιοτήτων του, τις οποίες, όταν αυτοί απουσιάζουν ή κωλύονται, ασκεί ο ίδιος, όχι δε και η δυνατότητα του Δημάρχου να ορίζει άλλους δημοτικούς συμβούλους ως επικούρους των Αντιδημάρχων στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. Συνεπώς, τέτοιος ορισμός δημοτικού συμβούλου δεν βρίσκει έρεισμα στις πιο πάνω διατάξεις και δεν είναι νόμιμος. (ΣτΕ 14/2004)

Άρθρο 88

Εξουσιοδότηση υπογραφών

Ο δήμαρχος μπορεί, με απόφασή του, να αναθέτει την υπογραφή, με εντολή του, εγγράφων και πιστοποιητικών, πλην χρηματικών ενταλμάτων, σε δημοτικό σύμβουλο ή στον πρόεδρο του συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος ή στον πρόεδρο του τοπικού συμβουλίου ή στον πάρεδρο ή στον γενικό γραμματέα του Δήμου ή σε προϊστάμενο δημοτικής υπηρεσίας ή σε άλλο μόνιμο υπάλληλο του Δήμου.

Νομολογία

Όπως έχει κριθεί (ΣτΕ 1954/2000, 1956/2000 Ολ.), η απόφαση μεταβίβασης του δικαιώματος υπογραφής έχει κανονιστικό χαρακτήρα. Συνεπώς, απαραίτητος όρος για τη νόμιμη υπόστασή της είναι η τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας που τάσσουν τα άρθρα 1-3 του ν. 301/1976 (Σημ: βλ. άρ. 5 και 8 του Ν. 3469/2006), δηλαδή, δημοσίευση κατά κανόνα της αποφάσεως στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ή, προκειμένου περί νομαρχιακών αποφάσεων, καταχώριση κεκρωμένου αντιγράφου σε ειδικό βιβλίο τηρούμενο στη Νομαρχία και δημοσίευση περιλήψεως της πράξεως σε μία τουλάχιστον εφημερίδα της έδρας ή της περιοχής του νομού. Η περιληψη αυτή πρέπει να περιέχει τα κύρια

και ουσιώδη στοιχεία της κανονιστικής πράξεως, δηλαδή το αντικείμενο της ρυθμίσεως και την χρονική και χωρική ισχύ της ρυθμίσεως. (ΣτΕ 716/2000, βλ. και 2949/1998, 1327/1995 και αντ. 641/1995)

Άρθρο 89

Αναπλήρωση του Δημάρχου

1. Όταν ο δήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται τα καθήκοντά του ασκεί ο αντιδήμαρχος που ορίζεται από αυτόν. Με την απόφαση ορισμού αντιδήμαρχων ορίζεται και ο αντιδήμαρχος που αναπληρώνει το δήμαρχο.

Όταν ο αντιδήμαρχος που έχει οριστεί απουσιάζει ή κωλύεται, τα καθήκοντά του ασκεί άλλος αντιδήμαρχος που ορίζεται από τον δήμαρχο και, αν δεν υπάρχει, σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που ορίζεται από τον δήμαρχο. Αν δεν ορισθεί σύμβουλος, καθήκοντα δημάρχου ασκεί ο σύμβουλος που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.

2. Αν ο δήμαρχος έχει τεθεί σε αργία, τα καθήκοντά του ασκεί αντιδήμαρχος, ο οποίος ορίζεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Με την ίδια απόφαση ορίζεται, για την περίπτωση κωλύματος ή απουσίας του, αναπληρωτής ένας από τους αντιδήμαρχους ή δημοτικούς συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού. Αν το δημοτικό συμβούλιο δεν εκδώσει την ανωτέρω απόφαση μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών, αφότου ο δήμαρχος τέθηκε σε αργία, ή αν εκείνοι που ορίστηκαν αρνούνται να ασκήσουν τα καθήκοντα τους, τα καθήκοντα του δημάρχου ασκεί ο πρώτος σε σταυρούς προτίμησης σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού. Αν αυτός δεν τα ασκήσει, τα καθήκοντα του δημάρχου ασκεί ο δεύτερος κατά τη σειρά επιτυχίας του ίδιου συνδυασμού και, αν και αυτός δεν τα ασκήσει, τα ασκεί, πλέον, ένας από τους επόμενους του ίδιου συνδυασμού κατά τη σειρά επιτυχίας, μέχρι να εξαντληθεί ο αριθμός των συμβούλων του επιτυχόντος συνδυασμού.

Αν κανένας από τους συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού δεν δέχεται να ασκήσει τα καθήκοντα του δημάρχου, τότε τα ασκεί ο πρώτος κατά τη σειρά επιτυχίας σύμβουλος του πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού και, αν και αυτός δεν τα ασκήσει, τα ασκεί ο δεύτερος, ο τρίτος και οι επόμενοι μέχρι να εξαντληθούν οι σύμβουλοι του συνδυασμού αυτού. Αν κανένας από τους συμβούλους και αυτού του συνδυασμού δεν δεχθεί να ασκήσει τα καθήκοντα του δημάρχου, τότε τα ασκεί ο πρώτος κατά τη σειρά επιτυχίας σύμβουλος του επόμενου επιλαχόντος συνδυασμού και, αν αυτός δεν δεχθεί να τα ασκήσει, τα ασκεί ο αμέσως επόμε-

νος κατά σειρά επιτυχίας σύμβουλος, μέχρι να εξαντληθεί ο αριθμός των συμβούλων του συνδυασμού. Το ίδιο επαναλαμβάνεται και με τους επόμενους συνδυασμούς μέχρι να εξαντληθεί ο αριθμός των συμβούλων καθενός από αυτούς.

Όπου κατά τα ανωτέρω υπάρχει περίπτωση ισοψηφίας, τα καθήκοντα του δημάρχου ασκεί εκείνος που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου.

Ο σύμβουλος που αναλαμβάνει κατά τα ανωτέρω να ασκήσει τα καθήκοντα του δημάρχου υπογράφει, μόλις αναλάβει τα καθήκοντα αυτά, δήλωση ανάληψης των καθηκόντων δημάρχου, η οποία λαμβάνει αριθμό του γενικού πρωτοκόλλου της υπηρεσίας του Δήμου και κοινοποιείται αυθημερόν προς το δημοτικό συμβούλιο, το λογιστήριο του Δήμου και προς τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

3. Αν αυτός που έχει εκλεγεί δήμαρχος παραιτηθεί, εκπέσει, αποβιώσει ή η θέση του μείνει κενή, τα καθήκοντα του δημάρχου εκτελεί, ώσπου να εκλεγεί νέος δήμαρχος, ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και σε περίπτωση ισοψηφίας εκείνος που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι του επιτυχόντος συνδυασμού, τακτικοί ή αναπληρωματικοί, τα καθήκοντα του δημάρχου εκτελεί ο σύμβουλος του πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι του πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού, καλούνται να ασκήσουν τα καθήκοντα του δημάρχου σύμβουλοι από τους λοιπούς συνδυασμούς με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί από το αρμόδιο δικαστήριο.

4. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι ούτε των επιλαχόντων συνδυασμών ή έχει δηλωθεί μόνο ένας συνδυασμός, τα καθήκοντα του δημάρχου εκτελεί ένας υπάλληλος του Δήμου ή ένας δημόσιος υπάλληλος, που ορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Ο υπάλληλος αυτός ασκεί τις αρμοδιότητες του δημάρχου μόνο για να διεκπεραιώνει τρέχουσες υπηρεσιακές υποθέσεις και να αντιμετωπίζει κατεπείγοντα θέματα. Στον υπάλληλο του Δήμου ή το δημόσιο υπάλληλο που ασκεί τα καθήκοντα του δημάρχου καταβάλλεται, πέραν των αποδοχών της οργανικής του θέσης, το ήμισυ των εξόδων παραστάσεως που προβλέπονται για τον οικείο δήμαρχο και για όσο χρόνο ασκεί τα καθήκοντα αυτά.

5. Σε όλες τις προαναφερόμενες περιπτώσεις ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει σχετική διαπιστωτική πράξη.

Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ.

Εφ' όσον στην συγκρότηση του συλλογικού οργάνου αναφέρεται ότι το συμμετέχοντα δήμαρχο αναπληροί ο νόμιμος αναπληρωτής του, παρέπεται ότι ο δήμαρχος δεν μπορεί να ορίσει ως αναπληρωτή έτερο πρόσωπο. (**Γνωμ. ΝΣΚ 313/1989**)

Σημ: Για την αναπλήρωση του Δημάρχου στην περίπτωση σύγκρουσης των συμφερόντων του με αυτά του Δήμου, βλ. υπό το άρθρο 86

Άρθρο 90**Εκλογή νέου Δημάρχου**

1. Αν η εκλογή του δημάρχου ακυρωθεί, επειδή αυτός που έχει εκλεγεί δεν είχε τα νόμιμα προσόντα, ή η θέση του δημάρχου μείνει κενή, επειδή αυτός που έχει εκλεγεί αποποιήθηκε την εκλογή ή παραιτήθηκε ή εξέπεσε ή απεβίωσε, δήμαρχος εκλέγεται ένας από τους δημοτικούς συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού, σύμφωνα με τη διαδικασία των επόμενων παραγράφων.

2. Την πρώτη Κυριακή μετά την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών και, σε κάθε άλλη περίπτωση, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών αφότου κενώθηκε η θέση, οι σύμβουλοι του επιτυχόντος συνδυασμού συνέρχονται στο δημοτικό κατάστημα, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του συνδυασμού αυτού, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους προτιμήσεως και, σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που αναδεικνύεται μετά από κλήρωση και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των συμβούλων του συνδυασμού έναν από αυτούς δήμαρχο. Στη συνεδρίαση προεδρεύει εκείνος που απηύθυνε τη σχετική πρόσκληση. Η πρόσκληση επιδίδεται από οποιοδήποτε δημόσιο ή δημοτικό όργανο, ακόμη και την παραμονή της συνεδρίασης. Στη συνεδρίαση υφίσταται απαρτία, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του επιτυχόντος συνδυασμού.

3. Αν ύστερα από δύο διαδοχικές ψηφοφορίες κανείς δεν συγκεντρώνει την πλειοψηφία που απαιτεί η προηγούμενη παράγραφος, γίνεται τρίτη ψηφοφορία, κατά την οποία θεωρείται ότι εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία. Όλες οι ψηφοφορίες γίνονται στην ίδια συνεδρίαση. Αν στην τρίτη ψηφοφορία δύο ή περισσότεροι έλαβαν ίσο αριθμό ψήφων, γίνεται κλήρωση ανάμεσά τους και θεωρείται ότι εκλέγεται εκείνος που κληρώθηκε. Για την εκλογή αυτή γίνεται λεπτομερής μνεία στα πρακτικά.

4. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση

ματαιωθεί, επειδή δεν υπήρξε απαρτία, η διαδικασία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται όσα ορίζονται στις παραγράφους 2 και 3. Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν υπήρξε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγεται απευθείας ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερους ψήφους προτίμησης και σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση. Στο διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα στην εγκατάσταση των δημοτικών αρχών και στην οριστική εκλογή του δημάρχου, τα καθήκοντα του δημάρχου εκτελεί ο δημοτικός σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους προτιμήσεως και σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.

5. Η απόφαση για την εκλογή του δημάρχου υποβάλλεται μέσα σε προθεσμία δύο (2) ημερών στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη ασκεί έλεγχο νομιμότητάς της και εκδίδει απόφαση δέκα (10) ημέρες το αργότερο, αφότου την έλαβε. Αν δεν έχει επιτευχθεί η εκλογή ή έχει ματαιωθεί η συνεδρίαση, επειδή δεν υπήρξε απαρτία, τα σχετικά πρακτικά υποβάλλονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας μέσα σε προθεσμία δύο (2) ημερών.

6. Αν ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας ακυρώσει την εκλογή του δημάρχου, οι σύμβουλοι συνέρχονται πάλι για να εκλέξουν δήμαρχο την πρώτη Κυριακή, δύο (2) ημέρες τουλάχιστον μετά την παραλαβή της ακυρωτικής απόφασης, οπότε τηρείται από την αρχή η σχετική διαδικασία.

7. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι ούτε του επιλαχόντος συνδυασμού ή έχει δηλωθεί μόνο ένας συνδυασμός, τα καθήκοντα του δημάρχου εκτελεί υπάλληλος του Δήμου ή ένας δημόσιος υπάλληλος, που διορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Αυτός ασκεί τις αρμοδιότητες του δημάρχου μόνο για να διεκπεραιώνει τρέχουσες υπηρεσιακές υποθέσεις και να αντιμετωπίζει κατεπείγοντα θέματα. Η παράγραφος 4 του άρθρου 89 εφαρμόζεται, αναλόγως, ως προς τις αποδοχές και τα έξοδα παράστασης.

8. Σε όλες τις προαναφερόμενες περιπτώσεις ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει σχετική διαπιστωτική πράξη.

Νομολογία

Ο νομοθέτης διέκρινε την περίπτωση της έλλειψης νομίμων προσόντων ή της συνδρομής κωλύματος εκλογιμότητας από όλες τις άλλες περιπτώσεις παρανομίας ή πλημμέλειας της εκλογικής διαδικασίας. Σταθμίζοντας τη φύση, τη βαρύτητα και τις επιπτώσεις της ως άνω περίπτωσης στην εκλογική διαδικασία και επιδιώκοντας να περιορίσει την επανάληψή της μόνο στις περιπτώσεις όπου, σύμφωνα με εύλογη κρίση, το συνολικό αποτέλεσμα της ψηφοφορίας θα ήταν διαφορετικό, αν δεν εμφιλοχωρούσαν πλημμέλειες στη διεξαγωγή της προσέδωσε διαφορετικές συνέπειες στην περίπτωση της έλλειψης νομίμων προσόντων ή της συνδρομής κωλύματος εκλογιμότητας από όλες τις άλλες περιπτώσεις παρανομίας ή πλημμέλειας στη διεξαγωγή της εκλογικής διαδικασίας. Έτσι αν εκλεγεί ως δήμαρχος πρόσωπο που είχε κώλυμα εκλογιμότητας, η εκλογή του κηρύσσεται άκυρη και ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 118 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, (Σημ: *ήδη άρθρο 90 του Ν. 3463/2006*) ως προς την ανάδειξη νέου δημάρχου. Η περίπτωση αυτή δεν συνιστά παράβαση νόμου ή πλημμέλεια της εκλογής που μπορεί να έχει ως συνέπεια την ακύρωση της εκλογής στο σύνολό της, αν δημιουργούνται αμφιβολίες ως προς το αποτέλεσμα αυτής, γιατί το κώλυμα εκλογιμότητας δεν συνδέεται με τη διεξαγωγή της εκλογής. Συνεπώς, η προσβολή του κύρους δημοτικών εκλογών λόγω κωλύματος εκλογιμότητας του εκλεγέντος δημάρχου και η επιδίωξη ακύρωσης όλης της εκλογής δεν βρίσκει έρεισμα στις πιο πάνω διατάξεις, γιατί ο νομοθέτης δεν θέλησε να θέσει σε αμφισβήτηση το κύρος των εκλογών στο σύνολό τους λόγω της συμμετοχής σ' αυτές προσώπων που είχαν κώλυμα εκλογιμότητας, έστω και αν το γεγονός αυτό θα μπορούσε ενδεχομένως να έχει επιδράσει από ψυχολογική άποψη στους ψηφοφόρους και κατ' επέκταση στο τελικό αποτέλεσμα της εκλογής. (ΣτΕ 3036/2000, πρβλ. ΣτΕ 3552, 4881/1987, 1970/1991, 806/1996)

Άρθρο 91

Υποχρεώσεις δημάρχου και αντιδημάρχου

1. Ο δήμαρχος και ο αντιδήμαρχος είναι υποχρεωμένοι να κατοικούν στο Δήμο, με εξαίρεση τους δημάρχους και προέδρους Κοινοτήτων των Νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης, οι οποίοι μπορούν να κατοικούν σε οποιοδήποτε Δήμο ή Κοινότητα των αντίστοιχων νομών.

2. Ο δήμαρχος και ο αντιδήμαρχος δεν επιτρέπεται να απουσιάσουν περισσότερο από τριάντα (30) ημέρες συνολικά κάθε χρόνο, χωρίς άδεια του δημοτικού συμβουλίου. Η απουσία αυτή μπορεί να παρατείνεται για εξαιρετικούς λόγους, έως τρεις (3) μήνες, με άδεια του συμβουλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Άρθρο 92 Εκλογή Προεδρείου

1. Στον πρώτο και στον τρίτο χρόνο της δημοτικής περιόδου, την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου, το δημοτικό συμβούλιο συνέρχεται, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου. Στη συνεδρίαση αυτή, στην οποία προεδρεύει ο σύμβουλος που συγκάλυσε το συμβούλιο, το σώμα εκλέγει, χωριστά και με φανερή ψηφοφορία, τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και το Γραμματέα του. Ο Πρόεδρος και ο Γραμματέας προτείνονται από τον πλειοψηφήσαντα συνδυασμό και ο Αντιπρόεδρος από το σύνολο της μειοψηφίας. Ο σύμβουλος που προεδρεύει αναθέτει τα καθήκοντα του ειδικού γραμματέα του συμβουλίου σε έναν από τους υπαλλήλους του Δήμου. Για την εκλογή του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου ακολουθείται η ακόλουθη διαδικασία:

Κατά τη συνεδρίαση που έχει οριστεί για την εκλογή του προεδρείου, ο πλειοψηφήσας συνδυασμός εκλέγει μεταξύ των μελών του τους υποψηφίους για τα αξιώματα του προέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου. Υποψήφιοι για τα αξιώματα αυτά εκλέγονται όποιοι συγκεντρώσουν την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων του πλειοψηφήσαντος συνδυασμού. Εάν κανείς από τους ενδιαφερόμενους δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται. Εάν και κατά τη δεύτερη αυτή ψηφοφορία δεν συγκεντρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων του πλειοψηφήσαντος συνδυασμού ή υπάρξει ισοψηφία, τότε διενεργείται και τρίτη ψηφοφορία μεταξύ των δύο επικρατέστερων υποψηφίων. Κατά την τρίτη ψηφοφορία εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας γίνεται κλήρωση. Την κλήρωση διενεργεί ο προεδρεύων σύμβουλος. Στην ίδια συνεδρίαση γίνεται η εκλογή για την ανάδειξη του υποψηφίου για το αξίωμα του Αντιπροέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Ο υποψήφιος για το αξίωμα αυτό αναδεικνύεται από το σύνολο της μειοψηφίας κατά τον ίδιο τρόπο και με την ίδια διαδικασία που ακολουθείται για την εκλογή του Προέδρου και του Γραμματέα.

Σε περίπτωση που η μειοψηφία δεν υποδεικνύει υποψήφιο Αντιπρόεδρο, αυτός υποδεικνύεται από την πλειοψηφία.

Μετά την εκλογή των υποψηφίων για τα αξιώματα του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου διενεργείται η εκλογή, από το σύνολο των συμβούλων, για την ανάδειξη του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και του Γραμματέα του οργάνου. Για να εκλεγεί ο προταθείς πρέπει να συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου. Εάν κατά την πρώτη ψηφοφορία δεν συγκεντρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία του προηγούμενου εδαφίου, διενεργείται δεύτερη ψηφοφορία. Εάν και κατά τη δεύτερη ψηφοφορία δεν συγκεντρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών, τότε διενεργείται και τρίτη ψηφοφορία κατά την οποία αρκεί η ύπαρξη πλειοψηφίας μεγαλύτερης ή τουλάχιστον ίσης με το ένα τρίτο (1/3) των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου.

2. Αν, για οποιονδήποτε λόγο, το συμβούλιο δεν συγκληθεί, όπως ορίζει η προηγούμενη παράγραφος, συνέρχεται χωρίς πρόσκληση την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου στις 10 το πρωί. Αν ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που πλειοψήφησε απουσιάζει, τον αντικαθιστά ένας σύμβουλος του ίδιου συνδυασμού, κατά τη σειρά της επιτυχίας που προκύπτει από την απόφαση του δικαστηρίου.

3. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της παραγράφου 1. Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγονται, ανάλογα με την περίπτωση, Πρόεδρος και Γραμματέας, οι σύμβουλοι του επιτυχόντος συνδυασμού που έλαβαν κατά σειρά τις περισσότερες ψήφους προτίμησης, σύμφωνα με τη δικαστική απόφαση που τους ανακήρυξε, και Αντιπρόεδρος ο σύμβουλος του πρώτου επλαχόντος συνδυασμού της μειοψηφίας που έλαβε τις περισσότερες ψήφους προτίμησης, σύμφωνα με την ίδια δικαστική απόφαση.

4. Τα πρακτικά της εκλογής διαβιβάζονται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη ενώπιόν του, η οποία ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών, από τη διενέργεια της εκλογής, αποφαινεται, μέσα σε πέντε (5) ημέρες το αργότερο αφότου παρέλαβε τα πρακτικά, για τη νομιμότητα της εκλογής.

5. Αν ακυρωθεί οποιαδήποτε εκλογή για τα ανωτέρω αξιώματα, επαναλαμβάνεται την πρώτη Κυριακή, πέντε (5) ημέρες μετά την παραλαβή της ακυρωτικής αποφάσεως.

6. Η παραίτηση από το αξίωμα του Προέδρου, Αντιπροέδρου και του Γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου υποβάλλεται στο δημοτικό συμβούλιο και γίνεται οριστική, αφότου το δημοτικό συμβούλιο την αποδεχθεί. Για το σκοπό αυτόν το συμβούλιο προσκαλείται σε συνεδρίαση από τον σύμβουλο του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, από εκείνον που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου και, αν αυτός κωλύεται για οποιονδήποτε λόγο, από τον αμέσως επόμενο στην απόφαση ανακήρυξης των συμβούλων.

Στη συνεδρίαση αυτή προεδρεύει ο σύμβουλος που συγκάλωσε το συμβούλιο και, αν αυτός δεν παρίσταται, ο αμέσως επόμενος κατά την ανωτέρω σειρά.

Σε κάθε περίπτωση η παραίτηση θεωρείται ότι γίνεται αποδεκτή μετά την παρέλευση ενός (1) μήνα από την ημερομηνία κατάθεσης της σχετικής αίτησης στο γενικό πρωτόκολλο της υπηρεσίας. Ο παραιτούμενος παραμένει σύμβουλος και δεν μπορεί να επανεκλεγεί στο ίδιο αξίωμα μέσα στην ίδια διετία.

Στην ίδια συνεδρίαση το συμβούλιο, μετά την αποδοχή της παραίτησης, προβαίνει, κατά περίπτωση, στην εκλογή νέου Προέδρου, Αντιπροέδρου ή Γραμματέα κατά τον ίδιο τρόπο και την ίδια διαδικασία της παραγράφου 1.

Άρθρο 93

Αρμοδιότητες του δημοτικού συμβουλίου

1. Το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν το Δήμο, εκτός από εκείνα που ανήκουν στην αρμοδιότητα του δημάρχου ή της δημοκρατικής επιτροπής.

2. Το δημοτικό συμβούλιο εκφράζει τις θέσεις του σε θέματα τοπικού ενδιαφέροντος και γνωμοδοτεί όποτε δημόσιες αρχές ή αρμόδια όργανα ζητούν τη γνώμη του.

3. Καθορίζει τους φόρους, τα τέλη, τα δικαιώματα και τις εισφορές.

4. Το δημοτικό συμβούλιο έχει αποφασιστικές ή γνωμοδοτικές αρμοδιότητες σε θέματα ρυθμιστικών σχεδίων και προγραμμάτων προστασίας περιβάλλοντος, προγραμματισμού εφαρμογής ρυθμιστικών σχεδίων, οικιστικής οργάνωσης ανοικτών πόλεων, εφαρμογής Γενικού

Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.), πολεοδομικών μελετών, ανάπτυξης περιοχών, πολεοδομικών επεμβάσεων, χρηματοδότησης προγραμμάτων ανάπτυξης, ανασυγκρότησης υποβαθμισμένων περιοχών, πολεοδομικής αναμόρφωσης προβληματικών περιοχών, αποζημίωσης ρυμοτομουμένων, πολεοδομικών ρυθμίσεων, εισφοράς σε γη ή σε χρήμα, περιοχών ειδικά ρυθμιζόμενης πολεοδόμησης (Π.Ε.Ρ.Π.Ο.), έγκρισης πολεοδομικών μελετών και καθορισμού χρήσεων γης, χωροθέτησης κοιμητηρίων, κατά τις προβλέψεις του ν. 2508/1997 (ΦΕΚ 124 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει, και κέντρων αποτέφρωσης νεκρών.

5. Καταρτίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του τον κανονισμό λειτουργίας του, με βάση τον πρότυπο κανονισμό της παραγράφου 8 του άρθρου 95.

6. Έναν (1) μήνα πριν από τη διενέργεια των εκλογών και μέχρι την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών, το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει μόνο για θέματα που αναφέρονται σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης.

Νομοθεσία

Ν. 2508/1997 «Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις»

Άρθρο 29 1α. Με απόφαση του νομαρχιακού συμβουλίου, μετά από γνώμη του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, δύναται να μειώνεται η απόσταση των ιδρυσόμενων ή επεκτεινόμενων κοιμητηρίων που ορίστηκε με την παρ. 1 του άρθρου 1 του π.δ/τος 1128/1980 (ΦΕΚ 284 Α'), εφόσον η μείωση αυτή δεν επιφέρει επιπτώσεις στο οικιστικό περιβάλλον και στην προστασία της δημόσιας υγείας και πάντως σε καμία περίπτωση η απόσταση αυτή να μην είναι μικρότερη των εκατόν πενήντα (150) μέτρων από το άκρο του εγκεκριμένου σχεδίου πόλης και εβδομήντα πέντε (75) μέτρων από μεμονωμένες νομίμως υφιστάμενες κατοικίες. Οι αποστάσεις των κοιμητηρίων από τα φρέατα ή τις πηγές πόσιμου ύδατος, όπως ορίζονται στην αυτή ως άνω παράγραφο του π.δ/τος 1128/1980 εφαρμόζονται εφόσον αποδεικνύεται από υδρογεωτεχνική μελέτη που εγκρίνεται από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας ότι δεν δημιουργούνται κίνδυνοι ρύπανσης ή μόλυνσης του υδροφόρου ορίζοντα που τροφοδοτούν τα εν λόγω φρέατα ή πηγές. **β.** Οι ρυθμίσεις της ανωτέρω περίπτωσης εφαρμόζονται και για αποστάσεις έγκρισης νέου ή επέκτασης υφιστάμενου σχεδίου πόλεως και ανόρυξης φρέατος πόσιμου ύδατος από τα υφιστάμενα κοιμητήρια. Κατ' εξαίρεση, προκειμένου για πολεοδόμηση βιομηχανικών περιοχών, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4458/1965 (ΦΕΚ 27 Α'), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το ν. 742/1977 (ΦΕΚ 319 Α'), καθώς και βιομηχανικών-βιοτεχνικών πάρκων, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1337/1983

(ΦΕΚ 3 Α'), απαγορεύεται η απόσταση των εγκεκριμένων σχεδίων αυτών εκ των υφιστάμενων κοιμητηρίων να είναι μικρότερη των πενήντα (50) μέτρων. γ. Η κατά το ανωτέρω π.δ. 1128/1980 απόσταση των διακοσίων πενήντα (250) μέτρων για την έγκριση νέου ή επέκταση σχεδίου πόλεως από υφιστάμενα μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος κοιμητήρια, δύναται να μειωθεί μέχρι πενήντα (50) μέτρα, με την προϋπόθεση ότι μεταξύ του προς επέκταση σχεδίου πόλεως και του κοιμητηρίου υπάρχουν κοινόχρηστοι χώροι ή χώροι πρασίνου και επιπλέον δεν προκύπτει κίνδυνος ρύπανσης ή μόλυνσης του υπόγειου υδροφόρου στρώματος, αποδεικνυομένου από υδρογεωτεχνική μελέτη, που εγκρίνεται από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Η ανωτέρω απόσταση των πενήντα (50) μέτρων δύναται να μειωθεί στα είκοσι (20) μέτρα με απόφαση του νομαρχιακού συμβουλίου, μετά από γνώμη του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Με απόφαση των Υπουργών Υγείας και Πρόνοιας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες των ανωτέρω.

Νομολογία

Το έργο, του οποίου τα τεύχη δημοπρατήσεως εγκρίθηκαν με την προσβαλλομένη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, χαρακτηρίζεται ως «ιδιαίτερης σημασίας», στην σχετική δε εισήγηση του Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου αναφέρεται ότι πρόκειται για έργο «ζωτικής σημασίας για τον Δήμο», του οποίου «θα πρέπει να προχωρήσουν άμεσα οι εργασίες δημοπράτησης και εκτέλεσης». Εν όψει τούτων, αρμοδίως, εξεδόθη η απόφαση από το Δημοτικό Συμβούλιο, αβασίμως δε προβάλλεται ότι η σχετική αρμοδιότητα ανήκε στην Δημομαρχιακή Επιτροπή. (ΣτΕ 1403/2003)

Το άρθρο 2 παρ. 1 του Α.Ν. 582/1968 ουδόλως αντίκειται στις περί προστασίας της ιδιοκτησίας διατάξεις του άρθρου 17 του Συντάγματος, για το λόγο ότι οι χώροι των κοιμητηρίων δεν εμπίπτουν στην έννοια της ατομικής ιδιοκτησίας που προστατεύεται από το Σύνταγμα, αλλά υπόκεινται στη μονομερή και εξουσιαστική επέμβαση του νομοθέτη, ο οποίος δύναται να προβεί ελευθέρως στη θέσπιση συστήματος οργανώσεως της διοικήσεως και διαχειρίσεως των χώρων αυτών προς το σκοπό της προσαρμογής τους προς τις εκάστοτε υφιστάμενες ανάγκες και συνθήκες και ειδικότερα, δύναται ελευθέρως να μεταβάλει τον φορέα της διοικητικής λειτουργίας των ως άνω χώρων, χωρίς ως εκ τούτου να θίγεται το τυχόν υφιστάμενο ιδιοκτησιακό καθεστώς. (ΣτΕ 4850/1997)

Βλ. και ΣτΕ 3928/1998 υπό το άρθρο 103.

Άρθρο 94

Δημοτικές Παρατάξεις

1. Οι δημοτικοί σύμβουλοι έχουν απεριόριστο το δικαίωμα της γνώμης και της ψήφου κατά συνείδηση.

2. Τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου διακρίνονται σε δημοτικές παρατάξεις, ανάλογα με το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί, εφόσον ο τελευταίος έχει εκλέξει τουλάχιστον έναν δημοτικό σύμβουλο.

3. Επικεφαλής της δημοτικής παράταξης είναι ο σύμβουλος που ήταν υποψήφιος δήμαρχος και, στην περίπτωση θανάτου, παραίτησης ή αδυναμίας του, ο σύμβουλος που εκλέγεται από την πλειοψηφία των δημοτικών συμβούλων που ανήκουν στην παράταξη.

4. Μέλος του δημοτικού συμβουλίου μπορεί με γραπτή δήλωσή του προς το Προεδρείο να ανεξαρτητοποιηθεί από τη δημοτική παράταξη, με την οποία έχει εκλεγεί.

5. Εάν η δημοτική παράταξη έχει τουλάχιστον τρία μέλη, με αιτιολογημένη απόφαση και με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) αυτών, είναι δυνατόν να διαγραφεί σύμβουλος, ο οποίος είναι μέλος της.

Νομολογία

Οι συνδυασμοί που μετέχουν στην διαδικασία εκλογής των οργάνων διοικήσεως των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, καθώς και οι παρατάξεις που καταρτίζουν κατά τα άρθρα αυτά συνδυασμούς για τον παραπάνω σκοπό, ακόμη και αν εκπροσωπούνται στα όργανα διοικήσεως του Δήμου ή της Κοινότητας, δεν αναγνωρίζονται από το νόμο ως φορείς δικαιωμάτων (η ικανοποίηση των οποίων μπορεί να επιδιωχθεί με την άσκηση του ενδίκου βοηθήματος της αιτήσεως ακυρώσεως) στο κύκλο γενικών των θεμάτων, τα οποία αφορούν την διαχείριση των δημοτικών ή κοινοτικών υποθέσεων, όπως είναι η μέριμνα για την προστασία του οικιστικού πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος στην περιφέρεια του οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως, έστω και να πρόκειται για υπόθεση που σχετίζεται με τις διακηρύξεις και το πρόγραμμά τους και, επομένως, εμπίπτει στο πεδίο της πολιτικής δράσης τους. Κατά συνέπεια, οι παραπάνω συνδυασμοί και παρατάξεις δεν έχουν δικαίωμα να προσβάλλουν με αίτηση ακυρώσεως πράξη, η οποία δεν αφορά τους ίδιους ούτε εμποδίζει αμέσως τη δραστηριότητά τους, κατ' αντιστοιχία, άλλωστε, όσων έχουν γίνει παγίως δεκτά στην συγγενή περίπτωση των πολιτικών κομμάτων. (ΣτΕ 2388/2005, πρβλ. ΣτΕ (Ολομ.) 4037/1979, 2286/2001)

Άρθρο 95

Σύγκληση του Δημοτικού Συμβουλίου

1. Το δημοτικό συμβούλιο συνεδριάζει ύστερα από πρόσκληση του προέδρου τουλάχιστον μία φορά το μήνα.

2. Ο πρόεδρος καλεί επίσης το συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάτα-

ξης, όποτε το ζητήσει ο δήμαρχος ή η δημορχιακή επιτροπή ή το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του συμβουλίου ή το σύνολο των συμβούλων της μειοψηφίας. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις απαιτείται γραπτή αίτηση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Στις ίδιες περιπτώσεις δεν μπορεί να επανυποβληθεί αίτημα για το ίδιο θέμα, πριν παρέλθει δίμηνο, αφότου εκδόθηκε απορριπτική απόφαση του συμβουλίου, εκτός εάν γίνεται επίκληση νεότερων στοιχείων.

Αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου (1/3) προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη του ημίσεως (0,5).

Αν το συμβούλιο δεν συνεδριάσει το αργότερο έξι (6) ημέρες μετά την υποβολή της αίτησης, συνέρχεται ύστερα από πρόσκληση εκείνων που υπέβαλαν την αίτηση και αποφασίζει για τα θέματα, για τα οποία είχε ζητηθεί η σύγκλησή του. Αν ο πρόεδρος παραλείψει αδικαιολόγητα δύο συνεχείς φορές να καλέσει το συμβούλιο, μπορεί με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας να τεθεί σε αργία και σε περίπτωση υποτροπής κηρύσσεται έκπτωτος, από το προεδρικό αξίωμα, με απόφαση του ίδιου οργάνου.

3. Η πρόσκληση δημοσιεύεται στο δημοτικό κατάστημα. Επιπλέον είναι δυνατόν να δημοσιεύεται και στην τυχόν υπάρχουσα ιστοσελίδα του Δήμου. Η πρόσκληση επιδίδεται ή γνωστοποιείται στους συμβούλους τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση.

Δημοτικός σύμβουλος, που δεν κατοικεί στη διοικητική περιφέρεια του Δήμου, οφείλει αμέσως μετά την εγκατάσταση των αρχών του Δήμου να δηλώσει στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου τη διεύθυνση κατοικίας του και να ορίσει με την ίδια δήλωση αντίκλητο στην έδρα του Δήμου, στον οποίο επιδίδονται οι προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και να ορίσει με την ίδια δήλωση οποιοδήποτε, κατά την επιλογή του, πρόσφορο μέσο για τη γνωστοποίηση των ανωτέρω προσκλήσεων. Αν δεν ορίζεται αντίκλητος ή πρόσφορο μέσο για τη γνωστοποίηση, αρκεί η δημοσίευση της πρόσκλησης στο δημοτικό κατάστημα και στην ιστοσελίδα του Δήμου.

4. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί ή να γνωστοποιηθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο η συνεδρίαση έχει κατεπεί-

γοντα χαρακτήρα. Πριν από τη συζήτηση το συμβούλιο αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων.

5. Στις συνεδριάσεις του συμβουλίου προσκαλείται ο δήμαρχος, αλλιώς η συνεδρίαση είναι άκυρη. Ο δήμαρχος μετέχει στις συζητήσεις του συμβουλίου χωρίς ψήφο. Έχει το δικαίωμα να εκφράζει τις απόψεις του κατά προτεραιότητα. Όταν ο δήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνεται νομίμως. Στην περίπτωση όμως αυτή ο αναπληρωτής δεν στερείται του δικαιώματος της ψήφου κατά τη λήψη αποφάσεων από το συμβούλιο.

6. Ο πρόεδρος καταρτίζει την ημερήσια διάταξη. Στην ημερήσια διάταξη αναγράφονται υποχρεωτικά και όλα τα θέματα που προτείνει ο δήμαρχος. Το δημοτικό συμβούλιο έχει δικαίωμα να αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του ότι ένα θέμα το οποίο δεν είναι γραμμένο στην ημερήσια διάταξη είναι κατεπείγον, να το συζητήσει και να πάρει απόφαση γι' αυτό με την ίδια πλειοψηφία, πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης.

7. Στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου προσκαλείται ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου, όταν στην ημερήσια διάταξη περιλαμβάνονται θέματα, που αφορούν το αντίστοιχο τοπικό διαμέρισμα. Ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου μετέχει στις συνεδριάσεις, με δικαίωμα ψήφου. Σε περίπτωση μη πρόσκλησης η σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου είναι άκυρη.

8. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, μπορεί να εκδίδεται πρότυπος κανονισμός λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου, ο οποίος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Νομολογία

Κατά τη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου και κατά το στάδιο της συζήτησης προ ημερησίας διάταξης συζητήθηκαν αρχικά, ερωτήσεις, επερωτήσεις και ανακοινώσεις και κατόπιν, ο Προεδρεύων Σύμβουλος εισήγαγε προς συζήτηση προ ημερησίας διάταξης τα θέματα επί των οποίων λήφθηκαν τελικά οι προσβαλλόμενες αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, για το λόγο ότι αυτά ήταν επείγοντα και σοβαρά. Ο αιτών δημοτικός σύμβουλος προέβαλε αρχικά αντιρρήσεις για τη συζήτηση των θεμάτων αυτών προ ημερησίας διάταξης επικαλούμενος το άρθρο 45 του Κανονισμού, καθώς και το γεγονός ότι επρόκειτο για σοβαρά θέματα, για τα οποία θα έπρεπε να υπάρξει εισήγηση. Ακολούθως, όμως,

δέχθηκε να συζητηθούν τα θέματα αυτά προ ημερησίας διάταξης, δηλώνοντας ρητά ότι αυτό γίνεται μεν κατά παράβαση του Κανονισμού, αλλά συναινεί στη συζήτησή τους προ ημερησίας διάταξης. Έτσι το Δημοτικό Συμβούλιο αποφάσισε ομόφωνα να συζητηθούν προ ημερησίας διάταξης. Στη συνέχεια ο αιτών μετείχε στη συζήτηση και τη λήψη των αποφάσεων. Κατά την εισαγωγή, όμως, προς συζήτηση του τελευταίου θέματος ο αιτών ζήτησε να μη συζητηθεί και να αρχίσει η συζήτηση των εντός ημερησίας διάταξης θεμάτων, διότι διαφορετικά θα ήρε τη συναίνεσή του και ως προς τη συζήτηση των προηγούμενων θεμάτων και θα προσέβαλε τις σχετικές αποφάσεις. Επειδή αυτό δεν έγινε καταρχάς δεκτό, ανακάλεσε ρητά την προηγούμενη δήλωσή του ότι συναινεί για τη συζήτηση των προ ημερησίας διάταξης θεμάτων και δήλωσε ότι θα προσβάλει όλες τις σχετικές αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, περιλαμβανομένων και των πέντε που είχαν ήδη ληφθεί και αποχώρησε. Οι προσβαλλόμενες αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, οι οποίες φέρουν όλες ατομικό χαρακτήρα, δημοσιεύθηκαν νόμιμα, όπως προκύπτει από τα οικεία αποδεικτικά δημοσίευσης. Υπό τα δεδομένα αυτά η απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, με την οποία αναβλήθηκε η συζήτηση του έκτου θέματος για την επόμενη συνεδρίαση, προσβάλλεται απαραδέκτως, διότι στερείται εκτελεστότητας. Οι λοιπές αποφάσεις προσβάλλονται άνευ εννόμου συμφέροντος, διότι ο αιτών, ο οποίος με την υπό κρίση αίτηση παραπονείται αποκλειστικά για το γεγονός ότι λήφθηκαν στην προ ημερησίας διάταξης συζήτηση και μάλιστα μετά την πάροδο δύο ωρών κατά παράβαση των άρθρων 97 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Σημ: άρθρο 95 παρ. 6 του Ν. 3463/2006) και 45 του Κανονισμού Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου, είχε συναίνεσει στην τήρηση αυτής της διαδικασίας και μετείχε στη λήψη των πέντε αυτών αποφάσεων, το γεγονός, δε, ότι μετά τη λήψη τους ανακάλεσε τη συναίνεσή του, δεν ασκεί επιρροή, όπως, βεβαίως, δεν ασκεί επιρροή και το γεγονός ότι κατά τη λήψη της τελευταίας απόφασης ο αιτών μειοψήφησε, διότι διαφώνησε επί της ουσίας και όχι επί της διαδικασίας. (ΣτΕ 1097/2006)

Η απουσία από συνεδρίαση συλλογικού οργάνου μέλους μη νομίμως προσκληθέντος, σε περίπτωση που απαιτείτο η τήρηση του τύπου της προηγουμένης κλητεύσεως, καθιστά την μεν σύνθεση του συλλογικού οργάνου μη νόμιμη, τις δε κατά τη συνεδρίαση αυτή ληφθείσες αποφάσεις ή γνώμοδοτήσεις άκυρες. (ΣτΕ 2920/1998, βλ. και ΣτΕ 740/1998, 3309/1995, 1958/1993 κ.ά.)

Η διάταξις του Δ.Κ.Κ. (Σημ: άρθρο 95 παρ. 1 Ν. 3463/2006), ερμηνευόμενη κατά το γράμμα της, αλλά και τον σκοπό της, αποβλέπασα εις την εξασφάλισιν ενός ελαχίστου ορίου λειτουργίας του κοινοτικού συμβουλίου δια την εξυπηρέτησιν των τοπικών υποθέσεων, έχει την έννοιαν της υποχρεωτικής καθ' έκαστον μήνα συγκλήσεως του κοινοτικού συμβουλίου, δοθέντος δε ότι η σύγκλησις αύτη είναι εκ του νόμου υποχρεωτική, δεν είναι απαραίτητον εις την περίπτωσιν ταύτην να αναφέρονται εις την σχετικήν πρόσκλησιν θέματα ημερησίας διατάξεως. Εν προκειμένω, ως εκ των στοιχείων του φακέλου προκύπτει και δεν αμφισβητείται υπό των προσφεύγοντος προέδρου της Κοινότητας ούτος κατά τους μήνας Ιούνιον και Ιούλιον δεν συνεκάλεσε, ως έδει, υποχρεωτικώς το Κοινοτι-

κόν Συμβούλιον, δι' έλλειψιν, κατά τους ισχυρισμούς του, θεμάτων προς συζήτησιν, ούτως όμως υπέπεσεν ούτος εις το παράπτωμα της σοβαράς παραβάσεως του καθήκοντός του συμφώνως προς τας προμηθεύσας διατάξεις του Δ.Κ.Κ., προς κολασμόν του οποίου κρίνεται ως προσήκουσα η επιβληθείσα εις αυτόν πειθαρχική ποινή της αργίας των 5 ημερών. (ΣτΕ 2596/1987)

Ο χαρακτηρισμός περιπτώσεώς τινος ως κατεπειγουσής απόκειται μεν κατ' αρχήν εις την κρίσιν του έχοντος την πρωτοβουλίαν της προσκλήσεως Πρόεδρου, αλλ' η κρίσις αυτή υπόκειται εις την έγκρισιν ή μη του Συμβουλίου, όπερ δέον να αποφαίνεται ητιολογημένως επί του δοθέντος νομικού χαρακτηρισμού της προσκλήσεως ως κατεπειγουσής, η δ' απόφασις αύτη του κοινοτικού συμβουλίου υπόκειται περαιτέρω εις έλεγchon νομιμότητος. (ΣτΕ 745/1975)

Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ.

Ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου μπορεί, κατά την κατάρτιση της ημερήσιας διάταξης για την τακτική συνεδρίαση του ΔΣ, εκτός των θεμάτων που προτείνει ο Δήμαρχος, να περιλάβει και θέματα δικά του για την εισαγωγή των οποίων διαφωνεί ο Δήμαρχος. Ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου δεν έχει κατά το νόμο τη δυνατότητα έκτακτης σύγκλησης του Δημοτικού Συμβουλίου μονομερώς. (Γνωμ. Ν.Σ.Κ. 132/2001)

Βλ. και ΣτΕ 2323/2002, υπό το άρθρο 98.

Άρθρο 96

Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου

1. Οι συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου είναι δημόσιες και γίνονται στο δημοτικό κατάστημα με την προεδρία του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Το δημοτικό συμβούλιο με πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων (4/5) των μελών του και με αιτιολογημένη απόφαση, η οποία απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση, μπορεί να συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί με την πλειοψηφία του συνόλου των μελών του να αποφασίζει να συνεδριάζει μόνιμα ή κατά περίπτωση σε άλλο κατάλληλο οίκημα της έδρας, αν κρίνει ότι το δημοτικό κατάστημα είναι ακατάλληλο ή δεν επαρκεί για τη συγκεκριμένη περίπτωση. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να συνεδριάζει και σε τοπικά διαμερίσματα εκτός της έδρας του, εφόσον τούτο αποφασισθεί από τα δύο τρίτα (2/3) του συνόλου των μελών του.

2. Το συμβούλιο έχει απαρτία όταν είναι παρόν το ήμισυ πλέον ενός του αριθμού των μελών του.

3. Αν μετά από δύο συνεχείς προσκλήσεις το συμβούλιο δεν έχει

απαρτία, συνεδριάζει ύστερα από τρίτη πρόσκληση και λαμβάνει αποφάσεις μόνο για τα θέματα που είχαν εγγραφεί στην αρχική ημερήσια διάταξη, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του. Στην τρίτη πρόσκληση γίνεται ειδική αναφορά των ανωτέρω.

4. Το συμβούλιο λαμβάνει τις αποφάσεις του με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, αν δεν υπάρχει άλλη διάταξη που ορίζει διαφορετικά. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του προέδρου. Εάν κατά τον υπολογισμό της πλειοψηφίας προκύπτει δεκαδικός αριθμός άνω του ημίσεως της μονάδας, τότε αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα.

5. Αν κάποιος μέλος του συμβουλίου αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση και τόσο η άρνηση όσο και η λευκή ψήφος λογίζονται ως αρνητικές ψήφοι.

6. Τα μέλη του συμβουλίου που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία και αν ακόμα αποχωρήσουν, μεταγενέστερα, θεωρούνται παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης, ως προς την ύπαρξη απαρτίας. Η απαρτία αυτή θεωρείται ότι συντρέχει για όλα τα θέματα που περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης. Στην περίπτωση αυτή για τη λήψη απόφασης για κάθε συγκεκριμένο θέμα η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά τη ψηφοφορία, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία.

Άρθρο 97

Πρακτικά συνεδρίασης

1. Στη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου τηρούνται πρακτικά με ευθύνη του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου και δημοτικού υπαλλήλου. Τα πρακτικά καταρτίζονται με τη βοήθεια μαγνητοφωνικής συσκευής ή «βίντεο» ή με κάθε άλλο πρόσφορο ηλεκτρονικό μέσο. Ο δημοτικός υπάλληλος κρατεί παράλληλα και πρόχειρα συνοπτικά πρακτικά.

2. Τα απομαγνητοφωνημένα ή απομαγνητοσκοπημένα κείμενα μεταφέρονται σε φύλλα χαρτιού, τα οποία αριθμεί και μονογράφει ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου. Στο τέλος του έτους, τα πρακτικά αυτά βιβλιοδετούνται, με ευθύνη του προέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου. Αν σε κάποια συνεδρίαση δεν είναι δυνατή η χρήση μαγνητοφωνικής συσκευής ή «βίντεο», τηρούνται πρόχειρα πρακτικά, τα οποία αντιγράφονται σε φύλλα χαρτιού, που έχουν τη μονο-

γραφή του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Τα φύλλα αυτά παίρνουν αριθμηση που αποτελεί συνέχεια της αριθμώσεως των απομαγνητοφωνημένων ή απομαγνητοσκοπημένων κειμένων και βιβλιοδετούνται μαζί με τα κείμενα αυτά.

Η μη τήρηση των πρακτικών, σύμφωνα με τα ανωτέρω, συνιστά πειθαρχικό αδίκημα για τον πρόεδρο και τον γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου.

3. Τα πρακτικά, για τα οποία ορίζουν οι προηγούμενες παράγραφοι, υπογράφονται από όλα τα μέλη που μετέχουν στη συνεδρίαση.

Όταν ένας σύμβουλος αρνείται να υπογράψει, η άρνηση και η αιτία της αναφέρονται στα πρακτικά. Η μη υπογραφή των πρακτικών δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης.

4. Τα πρακτικά κάθε συνεδρίασης παίρνουν ιδιαίτερο αύξοντα αριθμό, με διακεκριμένη αριθμηση κατ' έτος. Πρακτικό συντάσσεται και όταν η συνεδρίαση ματαιώνεται για οποιονδήποτε λόγο. Κάθε απόφαση του συμβουλίου παίρνει ιδιαίτερο αριθμό και στην αρχή κάθε χρόνου γίνεται νέα αριθμηση και των αποφάσεων αυτών.

5. Οποιοσδήποτε δημοτικός σύμβουλος ζητήσει μπορεί να λάβει αντίγραφα των πρακτικών ή να λάβει πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων.

6. Τρεις (3) ημέρες μετά τη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου δημοσιεύεται πίνακας στον οποίο σημειώνονται τα θέματα που συζητήθηκαν, ο αριθμός των αποφάσεων και περίληψη του περιεχομένου τους. Ο πίνακας αυτός αναρτάται στο δημοτικό κατάστημα, εκτός αν άλλες διατάξεις προβλέπουν ειδικό τρόπο για τη δημοσίευση των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου. Οι κανονιστικού περιεχομένου αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου δημοσιεύονται ολόκληρες στο δημοτικό κατάστημα και οι ατομικές διοικητικές πράξεις τουλάχιστον σε περίληψη. Για τις δημοσιεύσεις συντάσσεται αποδεικτικό από δημοτικό υπάλληλο ή άλλο δημοσιο όργανο.

7. Όποιος έχει ειδικό έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει, εγγράφως, κυρωμένα αντίγραφα συγκεκριμένων πρακτικών και αποφάσεων ή να λάβει πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων.

8. Με φροντίδα του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να καταχωρούνται στην ιστοσελίδα του Δήμου όλες οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου. Η μη δημοσίευση των αποφάσεων στην ιστοσελίδα δεν συνιστά λόγο ακυρότητας της απόφασης.

Νομολογία

Η δημοσίευση των κανονιστικών αποφάσεων των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων για την επιβολή φόρων, τελών κ.λπ. διέπεται αποκλειστικώς από τις διατάξεις του άρθρου 66 του Β.Δ. της 24.9/20.10.1958, οι οποίες, ως ειδικές, δεν καταργήθηκαν από τις μεταγενέστερες διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (άρθρο 96 παρ. 6 του Π.Δ. 410/1995 και ήδη άρθρο 97 παρ.6 του Ν. 3463/2006), με τις οποίες ρυθμίζονται γενικώς τα σχετικά με τη δημοσίευση των λοιπών κανονιστικών και ατομικών αποφάσεων των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων (ΣτΕ 312/1990). Κατά την έννοια δε των διατάξεων του άρθρου 66 του β.δ. της 24.9/20.10.1958, για να αποκτήσουν νόμιμη υπόσταση οι κανονιστικές αποφάσεις των δημοτικών συμβουλίων απαιτείται, ως συστατικός τύπος, δημοσίευσή τους, συντελούμενη με την τοιχοκόλληση ολόκληρου του κειμένου τους στο δημοτικό κατάστημα παρουσία δύο μαρτύρων, οι οποίοι συνοπογράφουν το αποδεικτικό δημοσίευσης. Η κατά τον πιο πάνω τρόπο δημοσίευση των αποφάσεων αυτών των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων συνιστά πρόσφορο τρόπο γνωστοποίησης του περιεχομένου τους γι' αυτούς τους οποίους αφορούν οι ανωτέρω αποφάσεις. Εξάλλου, η περαιτέρω προβλεπόμενη στην πιο πάνω διάταξη του άρθρου 66 του από 24.9/20.10.1958 Β.Δ. δημοσίευση περιληψής των αποφάσεων των δημοτικών συμβουλίων και σε μία από τις ημερήσιες εφημερίδες που εκδίδονται στο δήμο ή, αν δεν υπάρχει τέτοια εφημερίδα, η τοιχοκόλληση περιληψής των αποφάσεων στην είσοδο των εκκλησιών του Δήμου ή και των συνοικισμών του αποβλέπει απλώς στην περαιτέρω γνωστοποίηση των εν λόγω αποφάσεων στο κοινό. Συνεπώς, εφόσον έχει γίνει νόμιμη, σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί, δημοσίευση, η παράλειψη της τελευταίας αυτής διατύπωσης δεν επηρεάζει το κύρος των αποφάσεων αυτών. (ΣτΕ 1437/2006)

Οι προσαλλόμενες αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, με τις οποίες ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία υπηρεσίας οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, έχουν κανονιστικό χαρακτήρα (πρβλ. ΣτΕ. 1788/2004, 832/2002 κ.α.) Η δημοσίευση στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα, κατά το πλήρες περιεχόμενο, των κανονιστικών αποφάσεων των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων αποτελεί συστατικό στοιχείο της νόμιμης υπόστασής τους και ελέγχεται αυτεπαγγέλτως από τον ακυρωτικό δικαστή (ΣτΕ 1788/2004, 187/1998, 3556/1998, πρβλ. 1658/1997). Στην προκευμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα αποδεικτικά δημοσιεύσεως που επισυνάπτονται στις προσαλλόμενες αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, στο δημοτικό κατάστημα τοιχοκολλήθηκαν πίνακες με περιληψη των αποφάσεων που ελήφθησαν. Ειδικότερα, ο πίνακας με την περιληψη των αποφάσεων της 13.9.2002 αναφέρει τα εξής : «Απόφαση 146 : Αποφασίστηκε να λειτουργήσει το νέο Κοιμητήριο από 1.10.2002». Εξ άλλου, ο πίνακας με την περιληψη των αποφάσεων της 16.1.2003 αναφέρει, μεταξύ των θεμάτων της ημερησίας διατάξεως, το θέμα «Περί λειτουργίας κοιμητηρίου», περαιτέρω δε αναφέρει τον αριθμό της σχετικής αποφάσεως (23/2003) και, ως περιληψη της αποφάσεως, τη μνεία «Εγκρίθηκε». Από τα ανωτέρω προκύπτει, ότι δεν δημοσιεύθηκε το πλήρες περιεχόμενο των προσαλλομέ-

νων αποφάσεων. Συνεπώς, δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα ως προς τη δημοσίευση των προσβαλλομένων κανονιστικών αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου. Για το λόγο αυτό, ο οποίος εξετάζεται αυτεπαγγέλτως, ως αναγόμενος στη νόμιμη υπόσταση των προσβαλλομένων αποφάσεων, πρέπει να ακυρωθούν οι αποφάσεις αυτές, αφού, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, έχουν ήδη εφαρμοσθεί. (ΣτΕ 503/2006)

Με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου «δεν τοιχοκολλήθηκε ούτε δημοσιεύθηκε πουθενά στο Δήμο» και ότι το αποδεικτικό δημοσίευσης δεν αποτελεί δημόσιο έγγραφο, στο οποίο δεν φέρει αριθμό πρωτοκόλλου, συντάχθηκε εκ των υστέρων και περιέχει ψευδείς βεβαιώσεις, προς απόδειξη δε των ισχυρισμών αυτών, προσάγονται δύο ένορκες βεβαιώσεις μαρτύρων ενώπιον συμβολαιογράφου και ειρηνοδίκη, αντίστοιχα. Στο αποδεικτικό όμως αυτό, βεβαιώνεται ότι η απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου δημοσιεύθηκε “δια τοιχοκολλήσεως εις τον συνήθη χώρο δημοσιεύσεων του Δημοτικού Καταστήματος”, έχει δε αυτό συνταχθεί από την αρμόδια γραμματέα του Δήμου που ενήργησε τη δημοσίευση, όπως απαιτούν οι διατάξεις των άρθρων 66 του Β.Δ. της 24.9/20.10.1958 και 96 παρ. 6 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, (Σημ: άρθρο 97 του Ν. 3463/2006), κατά τις οποίες δεν απαιτείται να φέρει αριθμό πρωτοκόλλου, όπως αβασίμως υποστηρίζει ο αιτών. Κατ’ ακολουθίαν, το εν λόγω αποδεικτικό, το οποίο είναι δημόσιο έγγραφο, αποτελεί, κατά το άρθρο 438 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, πλήρη απόδειξη για όλους ως προς όσα βεβαιώνονται σ’ αυτό ότι έγιναν από τη γραμματέα του Δήμου που το συνέταξε ή ότι έγιναν ενώπιόν της (εν προκειμένω ως προς τη δημοσίευση, το χρόνο κατά τον οποίο αυτή έγινε και την υπογραφή του αποδεικτικού από τους μάρτυρες), ανταπόδειξη δε επιτρέπεται μόνο με προσβολή του εγγράφου αυτού ως πλαστού. Και να μεν με τους ως άνω ισχυρισμούς του αιτούντος το ανωτέρω αποδεικτικό προσβάλλεται πράγματι ως πλαστό, ο δικηγόρος όμως, που υπογράφει το δικόγραφο της αίτησης και παρέστη κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, προσήγαγε για τη νομιμοποίησή του συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο, από το οποίο δεν προκύπτει ότι ο αιτών είχε δώσει στο δικηγόρο αυτό την ειδική εντολή και πληρεξουσιότητα να προσβάλει το ως άνω αποδεικτικό ως πλαστό κατονομάζων τον πλαστογράφο, όπως απαιτούν οι διατάξεις των άρθρων 461 και 98 εδ. β’ του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας για το παραδεκτό της προσβολής εγγράφου ως πλαστού. (ΣτΕ 22/2005)

Η δημοσίευση των κανονιστικών αποφάσεων των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων για την επιβολή φόρων, τελών κ.λπ. διέπεται αποκλειστικώς από τις διατάξεις του άρθρου 66 του Β.Δ. της 24.9/20.10.1958, οι οποίες, ως ειδικές, δεν καταργήθηκαν από τις μεταγενέστερες διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Σημ: άρθρο 96 παρ. 6 του Π.Δ. 410/1995 και ήδη 97 παρ. 6 του Ν. 3453/2006), με τις οποίες ρυθμίζονται γενικώς τα σχετικά με τη δημοσίευση των λοιπών κανονιστικών και ατομικών αποφάσεων των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων (ΣτΕ 312/1990). Κατά την έννοια δε των διατάξεων του άρθρου 66 του Β.Δ. της 24.9/20.10.1958, για να αποκτήσουν νόμιμη υπόσταση οι κανονιστι-

κές αποφάσεις των δημοτικών συμβουλίων απαιτείται, ως συστατικός τύπος, η δημοσίευσή τους, συντελούμενη με την τοιχοκόλληση ολόκληρου του κειμένου τους στο δημοτικό κατάστημα παρουσία δύο μαρτύρων, οι οποίοι συνυπογράφουν το αποδεικτικό δημοσίευσης. Αν το αποδεικτικό αυτό όμως υπογράφεται μόνο από έναν υπάλληλο του Δήμου, και όχι και από δύο μάρτυρες, όπως έπρεπε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 66 του β.δ. της 24.9/20.10.1958, η πράξη, κατά το κανονιστικό μέρος της που αφορά την αναπροσαρμογή του συντελεστή του τέλους περιβάλλοντος και κυκλοφοριακών εφαρμογών, δεν δημοσιεύθηκε νομίμως και, για το λόγο αυτό, είναι ανυπόστατη κατά το μέρος αυτό. (ΣτΕ 14/2005)

Το Σύνταγμα επιβάλλει να δημοσιεύεται πλήρως το περιεχόμενο όχι μόνο των τυπικών νόμων, αλλά και όλων των διοικητικών πράξεων που έχουν κανονιστικό περιεχόμενο. Εξάλλου, ο Ν. 301/1976 (Σημ: *ήδη ο Ν. 3469/2006*) επιβάλλει να δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως όλες οι κανονιστικές πράξεις, για τις οποίες δεν προβλέπεται με ειδική διάταξη δημοσίευσή τους με άλλο τρόπο που να προσιδιάζει στο αντικείμενο και το χαρακτήρα της επιχειρούμενης ρύθμισης. (...) Όπως βεβαιώνεται στο αποδεικτικό δημοσίευσης της υπαλλήλου, αναρτήθηκε στο χώρο των δημοσίων ανακοινώσεων του Δημαρχείου πίνακας στον οποίο σημειώνονται τα θέματα που συζητήθηκαν κατά την συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου, οι αριθμοί των αποφάσεων και περιλήψη του περιεχομένου της. Με τα δεδομένα αυτά δεν δημοσιεύθηκε ολόκληρο το κείμενο της προσβαλλόμενης κανονιστικής απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου, όπως έπρεπε για τη νόμιμη υπόστασή της. Επομένως, η απόφαση είναι ανυπόστατη. (ΣτΕ 1742/2004)

Μετά τη δημοσίευση των κανονιστικών αποφάσεων του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου για την επιβολή του τέλους κ.λ.π., συνάγεται αμάχητο τεκμήριο γνώσης από τον ενδιαφερόμενο του περιεχομένου της κανονιστικής απόφασης που δημοσιεύθηκε. Συνεπώς, από το χρονικό αυτό σημείο, και μάλιστα από την επομένη της δημοσίευσης, αρχίζει η κατά το άρθρο 46 παρ. 1 του Π.Δ. 18/1989 εξηκονθήμερη προθεσμία για την προσβολή της με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, ανεξάρτητα αν η απόφαση αυτή του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου έχει περαιτέρω γνωστοποιηθεί μέσω του ημερήσιου τύπου και αν η δημοσίευση δια του τύπου υπήρξε η προσήκουσα. (ΣτΕ 2200/2003)

Η κατά τον προβλεπόμενο από το Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα, τρόπο δημοσίευση των αποφάσεων των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων αποτελεί συστατικό στοιχείο της νομίμου υποστάσεως αυτών, η παράλειψη του οποίου συνεπάγεται το ανυπόστατο της σχετικής αποφάσεως Μόνη η μη αναφορά στο αποδεικτικό δημοσίευσεως του αριθμού της αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου, δεν καθιστά την απόφαση αυτήν ανυπόστατον, δεδομένου ότι εις την αναφερομένην εις το αποδεικτικό αυτό σχετικήν περιληψήν προσδιορίζεται επακριβώς το περιεχόμενον της δημοσιευθείσης αποφάσεως, βεβαιουμένου συγχρόνως, ότι εις τον δημοσιευθέντα πίνακα έχει καταχωρηθεί αυτούσια η ως άνω περιληψίς. (ΣτΕ 181/1998, ΣτΕ 2558, 1924/1996 κ.α.)

Από το αποδεικτικό προκύπτει μεν ότι δημοσιεύθηκε το πλήρες περιεχόμενο της κανονιστικής αποφάσεως και βεβαιώνεται καταρχήν ότι η τοιχοκόλληση έγινε με παρουσία μαρτύρων, αλλά τα κύρια ονόματα και τα επώνυμα των μαρτύρων αυτών δεν αναγράφονται ούτε στο κείμενο του αποδεικτικού, ούτε παραπλευρώς των υπογραφών, ενώ εξάλλου, κάτω από τη λέξη “οι μάρτυρες” έχει τεθεί μόνο μία δυσανάγνωστη υπογραφή. Συνεπώς, για το λόγο αυτό, που εξετάζεται αυτεπαγγέλτως γιατί αφορά τη νόμιμη υπόσταση της κανονιστικής αποφάσεως (ΣτΕ 1000/1986), πρέπει να ακυρωθεί η απόφαση. (ΣτΕ 24/1989)

Η δαπάνη τηλεοπτικής κάλυψης των συνεδριάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου δεν είναι νόμιμη, διότι η ενημέρωση των δημοτών για τις δραστηριότητες του Δ.Σ., σύμφωνα με το ΔΚΚ γίνεται α) με τον σχετικό πίνακα που αναρτάται στο δημοτικό κατάστημα β) με παρακολούθηση των συνεδριάσεων και γ) με τη διαδικασία της λογοδοσίας του δημάρχου. (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 19/2005)

Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ.

Για τη σύνταξη των πρακτικών ο αρμόδιος γραμματέας μπορεί να χρησιμοποιεί τις κρατηθείσες κατά την οικεία συνεδρίαση πρόχειρες σημειώσεις, τα όσα ενθυμείται ότι έλαβαν χώρα και τις μαγνητοφωνηθείσες απόψεις των μελών αυτού. Οι οικείες κασσέτες μαγνητοφώνησης μετά την καθαρογραφή και θέωση των πρακτικών ουδένά λόγο υπάρξεως και επομένως διατηρήσεως συντρέχει. (Γνωμ. ΝΣΚ 662/1999)

Άρθρο 98

Υποχρεώσεις των δημοτικών συμβουλών

1. Οι δημοτικοί σύμβουλοι έχουν υποχρέωση να μετέχουν σε όλες τις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου και των επιτροπών, στις οποίες τους έχει εκλέξει το συμβούλιο, καθώς και να εκτελούν τα λοιπά καθήκοντά τους που προβλέπει ο νόμος.

Έχουν επίσης υποχρέωση, μέσα στο πλαίσιο των καθηκόντων τους, να εκτελούν με επιμέλεια κάθε εργασία που τους αναθέτει νόμιμα το συμβούλιο.

2. Ο δημοτικός σύμβουλος εκφράζει τη γνώμη του και ψηφίζει με απόλυτη ελευθερία, αποβλέποντας πάντοτε στην εξυπηρέτηση του συμφέροντος του συνόλου των δημοτών.

3. Αν ένας σύμβουλος απουσιάζει αδικαιολόγητα από τρεις (3) συνεχείς συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, μπορεί να τεθεί σε αργία με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας και, σε περίπτωση υποτροπής, κηρύσσεται έκπτωτος. Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου κινεί τη σχετική διαδικασία.

4. Αν ένας σύμβουλος δεν εκτελεί τις υποχρεώσεις του για διάστημα

που υπερβαίνει τους τρεις (3) συνεχείς μήνες μέσα στο έτος, χωρίς την άδεια του συμβουλίου, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας τον κηρύσσει έκπτωτο.

Νομολογία

Κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 98 παρ 5 του Π.Δ. 410/1999 (Σημ: 98 παρ. 4 του Ν. 3463/2006) σε συνδυασμό προς εκείνη του άρθρου 119 του αυτού Κώδικα, η έκπτωση που επιβάλλεται σε δημοτικό σύμβουλο που δεν εκτελεί τις υποχρεώσεις του για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τους τρεις μήνες, χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του Δημοτικού Συμβουλίου, έχει το χαρακτήρα πειθαρχικής ποινής και όχι διοικητικού μέτρου (βλ. ΣτΕ 3376/2002, 2323/2002) και, επομένως, για την επιβολή της απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας που διαγράφεται στις ως άνω διατάξεις του άρθρου 185 (άρθρον 143 του Ν. 3463/2006) του Δ.Κ.Κ. (ΣτΕ 1457/2006)

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, οι δημοτικοί σύμβουλοι καλούνται στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου με γραπτή πρόσκληση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα ημερησίας διάταξης και η πρόσκληση αυτή επιδίδεται στους συμβούλους τρεις τουλάχιστον ολόκληρες μέρες πριν από τη μέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση. Στην προκειμένη περίπτωση, ούτε η Διοίκηση προβάλλει, ούτε από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι τηρήθηκε ο ως άνω νόμιμος τύπος και επεδόθη στον προσφεύγοντα η πρόσκληση για την συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου της 31.7.2000, ή ότι η συνεδρίαση αυτή γνωστοποιήθηκε στον προσφεύγοντα με άλλο πρόσφορο τρόπο. Συνεπώς, βασιμώς ο προσφεύγων προέβαλε ότι ήταν δικαιολογημένη η απουσία του από την ως άνω συνεδρίαση, διότι δεν του επεδόθη η σχετική πρόσκληση με τα θέματα ημερησίας διατάξεως στην διεύθυνση της επαγγελματικής εγκαταστάσεώς του, στην οποία κατά κανόνα του επεδίδοντο οι προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου. Εν όψει αυτών, δεν σημειώθηκε αδικαιολόγητη απουσία του προσφεύγοντος από τρεις συνεχείς συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου και, συνεπώς, δεν συντρέχει περίπτωση επιβολής σ' αυτόν πειθαρχικής ποινής. (ΣτΕ 2323/2002)

Ως υποχρεώσεις, των οποίων η μη εκτέλεση από δημοτικό ή κοινοτικό σύμβουλο για διάστημα υπερβαίνον τους τρεις μήνες επιφέρει την έκπτωσή του, νοούνται οι πάσης φύσεως υποχρεώσεις του δημοτικού ή κοινοτικού συμβούλου, στις οποίες περιλαμβάνεται και η υποχρέωσή του να μετέχει σε όλες τις συνεδριάσεις του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, ακόμα και όταν η υποχρέωση αυτή είναι η μόνη την οποία υπέχει ο απουσιάζων δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος. (ΣτΕ 1908/2002)

Άρθρο 99

Κώλυμα συμμετοχής στη συνεδρίαση

1. Δημοτικός σύμβουλος δεν μπορεί να μετάρχει στη συζήτηση ενός

θέματος ή στην κατάρτιση αποφάσεως του δημοτικού συμβουλίου ή να συμμετέχει σε γνωμοδοτικά συλλογικά όργανα, τα οποία γνωμοδοτούν για θέμα που θα εισαχθεί στο δημοτικό συμβούλιο, εφόσον ο ίδιος ή συγγενής του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έχει υλικό ή ηθικό συμφέρον.

2. Απόφαση που έχει ληφθεί κατά παράβαση της διάταξης αυτής είναι άκυρη. Ο σύμβουλος που έλαβε μέρος στη συνεδρίαση διαπράττει σοβαρή παράβαση καθήκοντος και τιμωρείται με την ποινή της αργίας, σύμφωνα με τα άρθρα 142 και 143.

Νομολογία

Συμμετοχή δημοτικού συμβούλου στην συζήτηση και λήψη απόφασης, από την οποία είχε υλικό συμφέρον ο ίδιος ή συγγενής του, συνιστά το ποινικό αδίκημα της παράβασης καθήκοντος. Οι δημοτικοί σύμβουλοι θεωρούνται «υπάλληλοι» για την εφαρμογή του άρθρου 159 του ΠΚ - παράβαση καθήκοντος. (ΑΠ 405/1999)

Αποκλείεται, επί ποινή ακυρότητας της σχετικής αποφάσεως του κοινοτικού συμβουλίου, η συμμετοχή στην κατάρτισή της μέλους του κοινοτικού συμβουλίου, αν το μέλος αυτό ή συγγενής του μέχρι το δεύτερο βαθμό εξαρτά από την απόφαση αυτή οποιοδήποτε υλικό συμφέρον (ΣΕ 94/1982, 34/1977 κ.α.). Η ακυρότης αυτή επέρχεται απλώς και μόνο λόγω της συμμετοχής του μέλους, το οποίο έχει το υλικό συμφέρον, και δεν εξαρτάται από άλλες προϋποθέσεις. (ΣτΕ 1691/1985)

Άρθρο 100

Λειτουργία του Δημοτικού Συμβουλίου

1. Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου διευθύνει τη συζήτηση και λαμβάνει κάθε κατάλληλο μέτρο για την ευταξία της συνεδρίασης. Μπορεί να ζητήσει και την αποβολή κάθε προσώπου που διαταράσσει τη συνεδρίαση.

2. Αν ο πρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται, τον αναπληρώνει ο αντιπρόεδρος. Αν απουσιάζει ή κωλύεται και ο αντιπρόεδρος, όποιος από τους παρόντες συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, όποιος είναι γραμμένος πρώτος στην απόφαση του δικαστηρίου, ασκεί τα καθήκοντα του προέδρου.

3. Το δημοτικό συμβούλιο και οι εκπρόσωποι των δημοτικών παρατάξεων μπορούν να ζητούν από τον δήμαρχο και τη δημορχιακή επιτροπή πληροφορίες και συγκεκριμένα στοιχεία, που είναι χρήσιμα για

την άσκηση των καθηκόντων τους. Ο δήμαρχος οφείλει να παρέχει τις πληροφορίες εντός μηνός.

Το δημοτικό συμβούλιο, δια του προέδρου του, δύναται να καλεί στη συνεδρίαση δημοτικούς υπαλλήλους ή ιδιώτες για να του δώσουν πληροφορίες σχετικές με τα θέματα που συζητούνται. Η παρουσία των καλούμενων υπαλλήλων είναι υποχρεωτική και σε αυτούς καταβάλλεται, για την παράστασή τους, ενώπιον του δημοτικού συμβουλίου, αποζημίωση αντίστοιχη με εκείνη που λαμβάνουν τα μέλη συλλογικών οργάνων, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 17 του ν. 3205/2003 (ΦΕΚ 297 Α'), όπως ισχύει.

Νομοθεσία

Ν. 3205/2003 «Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α., μονίμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοιχών της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και του Λιμενικού Σώματος και άλλες συναφείς διατάξεις»

Άρθρο 17. Αποζημιώσεις μελών συλλογικών οργάνων. 1. Απαγορεύεται η καταβολή οποιασδήποτε αμοιβής ή αποζημίωσης σε υπαλλήλους ή μισθωτούς του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. για συμμετοχή τους σε κάθε είδους μόνιμα ή προσωρινά συλλογικά όργανα (συμβούλια, επιτροπές και ομάδες εργασίας), που λειτουργούν στο χώρο των υπηρεσιών αυτών εντός του κανονικού ωραρίου εργασίας των ανωτέρω υπαλλήλων ή σε χρόνο που καλύπτεται από υπερωριακή απασχόληση. 2. α. Σε υπαλλήλους ή ιδιώτες που συμμετέχουν σε μόνιμα ή προσωρινά συλλογικά όργανα, που λειτουργούν πέραν του κανονικού ωραρίου εργασίας των ανωτέρω υπαλλήλων και σε χρόνο που δεν καλύπτεται από υπερωριακή απασχόληση, με την ιδιότητα προέδρου, μέλους ή γραμματέα καταβάλλεται, κατά συνεδρίαση ή μηνιαία, αποζημίωση. β. Η κατά συνεδρίαση αποζημίωση που καθορίζεται με απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, δεν μπορεί να είναι ανώτερη των επτά εκατοστών (7/100) του βασικού μισθού του 18ου Μ. Κ. της ΥΕ κατηγορίας και σε καμία περίπτωση, η αμοιβή δεν μπορεί να υπερβαίνει τις πενήντα (50) συνεδριάσεις ετησίως. γ. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί να καθορίζεται αποζημίωση κατά μήνα, με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού με κριτήρια την ιδιαίτερη σημασία του συλλογικού οργάνου για την οικονομία της χώρας, την αποτελεσματικότερη λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης και την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη και προκειμένου περί Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α., με βάση το μέγεθος, τη σπουδαιότητα και τα στοιχεία του προϋπολογισμού τους. Η αμοιβή αυτή δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη, για μεν τους προέδρους από το βασικό μισθό του 18ου Μ.Κ. της ΔΕ κατηγορίας, για δε τα μέλη και τους γραμματείς από το ποσό που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της αμοιβής του προέδρου με τους συντελεστές 0,85 και 0,65 αντίστοιχα. Το ποσό

που προκύπτει στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη μονάδα ευρώ. Η ανωτέρω μηνιαία αποζημίωση καταβάλλεται με την προϋπόθεση συμμετοχής σε τέσσερις συνεδριάσεις το μήνα. Σε περίπτωση συμμετοχής σε λιγότερες συνεδριάσεις η αποζημίωση περικόπτεται ανάλογα. δ. ι. Για τα προσωρινά συλλογικά όργανα που λειτουργούν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου και για τα οποία έχουν καθοριστεί αμοιβές ή αποζημιώσεις, αυτές εξακολουθούν να καταβάλλονται μέχρι τη λήξη των εργασιών του συλλογικού οργάνου. Σε περίπτωση που δοθεί παράταση της λειτουργίας των συλλογικών αυτών οργάνων η αποζημίωση καθορίζεται με τη διαδικασία της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. ιι. Προκειμένου περί μόνιμων συλλογικών οργάνων που λειτουργούν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου και των οποίων οι αποζημιώσεις έχουν καθοριστεί με ειδικές διατάξεις, οι οποίες υπερβαίνουν το όριο της παραγράφου 2.γ του άρθρου αυτού, αυτές εξακολουθούν να καταβάλλονται μη επιτρεπόμενου του επανακαθορισμού τους σε υψηλότερα επίπεδα. 3. Σε νομικούς συμβούλους που καλούνται στις συνεδριάσεις των συλλογικών αυτών οργάνων, προκειμένου να παρέχουν τις νομικές συμβουλές τους επί των θεμάτων που συζητούνται, καθώς και στους εισηγητές που εκ του νόμου προβλέπεται η συμμετοχή τους, καταβάλλεται η αμοιβή της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, για τη συμβουλή ή εισήγηση τους στη συγκεκριμένη συνεδρίαση του συλλογικού οργάνου που παρέστησαν. (.....). 5. Σε καμία περίπτωση και για οποιονδήποτε λόγο το σύνολο των πρόσθετων μηνιαίων αμοιβών ή απολαβών των λειτουργών, υπαλλήλων και μισθωτών του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, από συμμετοχή σε μόνιμα ή προσωρινά συλλογικά όργανα των υπηρεσιών αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) των συνολικών μηνιαίων αποδοχών της οργανικής τους θέσης, συμπεριλαμβανομένης και της αναλογίας των επιδομάτων του άρθρου 9 του παρόντος νόμου. Οι πάσης φύσεως αμοιβές υπολογίζονται κατά το μήνα πραγματοποίησης της αντίστοιχης εργασίας. Δεν υπάγεται στις διατάξεις της παραγράφου αυτής, το προσωπικό του Κεφαλαίου Γ του παρόντος νόμου. 6. Οι υπουργικές αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με την περίπτωση β' της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού δεν υπάγονται στις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 22 του Ν. 2362/1995 7. Σε ειδικές περιπτώσεις, κατά τις οποίες δεν είναι δυνατόν να χορηγηθεί αποζημίωση κατά συνεδρίαση ή κατά μήνα, μπορεί, με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, να καθορισθεί αποζημίωση ανά ώρα, έλεγχο ή αξιολογούμενο πρόγραμμα κλπ., ανάλογα με τις κατά περίπτωση προκύπτουσες ανάγκες. Το συνολικό μηνιαίο ποσό της ανωτέρω αποζημίωσης δεν θα πρέπει να υπερβαίνει σε καμία περίπτωση το όριο της κατά μήνα αποζημίωσης, που προβλέπεται για τα μέλη της παραγράφου 2 γ. Ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν διαφορετικά τα ανωτέρω θέματα εξακολουθούν να ισχύουν. (.....).

Άρθρο 101**Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου**

1. Με τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να προβλέπεται η σύσταση επιτροπών, στις οποίες συμμετέχουν όλες οι δημοτικές παρατάξεις. Τα μέλη των επιτροπών αυτών, οι οποίες μελετούν και εισηγούνται θέματα που συζητεί το συμβούλιο, προτείνονται από τις αντίστοιχες παρατάξεις.

Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου είναι δυνατή η καταβολή εξόδων κίνησης και ημερήσιας αποζημίωσης, σε ιδιώτες μέλη επιτροπών, που συγκροτούνται από το συμβούλιο, για μετακινήσεις στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, οι οποίες γίνονται για εκτέλεση υπηρεσίας, σχετικής με το έργο τους. Το ύψος της ημερήσιας αποζημίωσης για τις μετακινήσεις στο εσωτερικό καθορίζεται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Το ύψος της ημερήσιας αποζημίωσης και τα έξοδα κίνησης στο εξωτερικό καθορίζονται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες σχετικές διατάξεις.

2. Θέματα που έχουν εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη, ύστερα από πρόταση του δημάρχου, μπορούν να παραπεμφθούν σε επιτροπή μόνο με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, με την οποία καθορίζεται και προθεσμία για την υποβολή σχετικής μελέτης ή εισηγήσεως. Θέματα που εισάγει προς συζήτηση η δημομαρχιακή επιτροπή, δεν παραπέμπονται σε επιτροπή.

Πλην των ανωτέρω θεμάτων, ο πρόεδρος δύναται να παραπέμψει σε επιτροπή οποιοδήποτε άλλο θέμα και πριν από την εγγραφή του στην ημερήσια διάταξη.

Άρθρο 102**Δημοτικό κατάστημα και βιβλία**

1. Οι Δήμοι είναι υποχρεωμένοι να έχουν στην έδρα τους ιδιαίτερο κατάστημα για τη στέγαση και τη λειτουργία των υπηρεσιών τους.

2. Κάθε Δήμος τηρεί τα βιβλία που είναι αναγκαία για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του. Τα βιβλία αυτά ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με όμοια απόφαση μπορεί να ορίζεται ο τρόπος τήρησης των βιβλίων σε Δήμους που λειτουργεί σύστημα μηχανοργάνωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Άρθρο 103

Δημαρχιακή Επιτροπή – Αρμοδιότητες

1. Η δημαρχιακή επιτροπή αποτελείται από τον δήμαρχο ή τον αντιδήμαρχο που έχει ορίσει ο δήμαρχος ως πρόεδρο και από τέσσερα (4) μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και δεκαεπτά (17) μέλη, έξι (6) μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και τριάντα τρία (33) μέλη, ή αν πρόκειται για Δήμο ο οποίος είναι πρωτεύουσα νομού και έχει πληθυσμό μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους και οκτώ (8) μέλη, αν το συμβούλιο έχει πάνω από τριάντα τρία (33) μέλη.

Στη δημαρχιακή επιτροπή ανάλογα με τα θέματα που συζητά μετέχει ο αρμόδιος αντιδήμαρχος, χωρίς δικαίωμα ψήφου.

2. Η δημαρχιακή επιτροπή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) Συντάσσει τον προϋπολογισμό του Δήμου,

β) προελέγχει τον απολογισμό,

γ) αποφασίζει για την έγκριση των δαπανών και τη διάθεση των πιστώσεων του προϋπολογισμού, με εξαίρεση τις περιπτώσεις της παρ. 1 του άρθρου 101, της παρ. 2 του άρθρου 140, των παραγράφων 3, 4 και 5 του άρθρου 158 και των άρθρων 202, 220, καθώς και στις περιπτώσεις απευθείας ανάθεσης προμηθειών, παροχής υπηρεσιών, εκπόνησης μελετών και εκτέλεσης έργων σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις,

δ) με την επιφύλαξη της παραγράφου 5 του παρόντος καταρτίζει τους όρους, συντάσσει τη διακήρυξη, διεξάγει και κατακυρώνει όλες τις δημοπρασίες σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Για τη διεξαγωγή των δημοπρασιών και την αξιολόγηση των προσφορών μπορεί να συγκροτεί επιτροπές, από μέλη της, δημοτικούς ή δημόσιους υπαλλήλους ή ειδικούς επιστήμονες,

ε) μελετά την ανάγκη συνάψεως δανείων, καταρτίζει τους όρους τους και κάνει σχετική εισήγηση στο δημοτικό συμβούλιο,

στ) αποφασίζει για την άσκηση όλων των ενδίκων βοηθημάτων και των ενδίκων μέσων,

ζ) αποφασίζει για την υποβολή προσφυγών στις διοικητικές αρχές,

η) αποφασίζει για το δικαστικό συμβιβασμό και εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο για τον εξώδικο συμβιβασμό ή την κατάργηση δίκης που έχουν αντικείμενο μέχρι ποσού τριάντα χιλιάδων ευρώ (30.000 €),

θ) αποφασίζει για την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών,

ι) αποφασίζει για την πρόσληψη πληρεξουσίου δικηγόρου και για την ανάκληση της πληρεξουσιότητάς του, σε όσους Δήμους, είτε δεν έχουν προσληφθεί δικηγόροι, με μηνιαία αντιμισθία, είτε αυτοί που έχουν προσληφθεί δεν έχουν δικαίωμα να παρίστανται σε ανώτατα δικαστήρια.

Μπορεί, επίσης, να αναθέτει την παροχή γνωμοδοτήσεων, μόνον εφόσον δεν έχουν προσληφθεί δικηγόροι, με μηνιαία αντιμισθία. Με απόφασή της είναι δυνατή, κατ' εξαίρεση, η ανάθεση σε δικηγόρο, εξώδικου ή δικαστικού χειρισμού, ανά υπόθεση, ζητημάτων, τα οποία έχουν ιδιαίτερη σημασία για τα συμφέροντα του Δήμου και απαιτούν εξειδικευμένη γνώση ή εμπειρία. Στις περιπτώσεις αυτές η αμοιβή του δικηγόρου ορίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 281.

3. Για τις περιπτώσεις στ', ζ' και η' της προηγούμενης παραγράφου, η απόφαση λαμβάνεται ύστερα από γνωμοδότηση δικηγόρου, η ανυπαρξία της οποίας συνεπάγεται ακυρότητα της σχετικής απόφασης. Προκειμένου για μισθολογικές απαιτήσεις, κάθε μορφής, περιλαμβανομένων και των επιδομάτων, δεν είναι δυνατή η παραίτηση από την άσκηση ενδίκων μέσων, ο δικαστικός ή εξώδικος συμβιβασμός και η κατάργηση δίκης.

Η παρούσα ρύθμιση ισχύει και όταν αποφασίζει, σχετικά, το δημοτικό συμβούλιο, λόγω υπέρβασης του αντικειμένου των τριάντα χιλιάδων ευρώ (30.000 €) της περίπτωσης η' της προηγούμενης παραγράφου.

4. Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί, για θέματα ιδιαίτερα σοβαρά, με ειδική αιτιολογία, και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του να αποφασίζει ότι θα ασκήσει το ίδιο αρμοδιότητες των προηγούμενων παραγράφων.

5. Η δημορχιακή επιτροπή μπορεί να παραπέμψει οποιοδήποτε θέμα της αρμοδιότητάς της στο δημοτικό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του.

Νομολογία

Η προβλεπόμενη απόφαση της δημορχιακής επιτροπής αποτελεί προϋπόθεση της ολοκλήρωσης της παροχής της δικαστικής πληρεξουσιότητας σε δικηγόρο που παρίσταται σε δίκη αναιρέσεως εκπροσωπώντας το Δήμο, χωρίς

έτσι να αρκεί ο διορισμός δικηγόρου ως δικαστικού πληρεξουσίου με δήλωση του δημάρχου με έναν από τους τρόπους που ορίζεται στο άρθρο 96 παρ. 1 και 2 ΚΠολΔ. παρά το ότι ο δήμαρχος εκπροσωπεί το Δήμο στα δικαστήρια. **(ΑΠ 517/2002)**

Το έργο, του οποίου τα τεύχη δημοπρατήσεως εγκρίθηκαν με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, χαρακτηρίζεται ως «ιδιαιτέρως σημασίας», στην σχετική δε εισήγηση του Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου αναφέρεται ότι πρόκειται για έργο «ζωτικής σημασίας για τον Δήμο», του οποίου «θα πρέπει να προχωρήσουν άμεσα οι εργασίες δημοπράτησης και εκτέλεσης». Εν όψει τούτων, αρμοδίως, εξεδόθη η απόφαση από το Δημοτικό Συμβούλιο, αβασίμως δε προβάλλεται ότι η σχετική αρμοδιότητα ανήκε στην Δημομαρχιακή Επιτροπή. **(ΣτΕ 1403/2003)**

Η αρμοδιότητα για τη λήψη αποφάσεως περί υποβολής δηλώσεως παραιτήσεως από ασκηθείσης από Δήμο αιτήσεως αναιρέσεως, η οποία έχει ως συνέπεια την κατάργηση της ανοιχτής ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας δίκης, ανήκει κατ' αρχήν - και εν όψει της σοβαράς συνεπειάς, την οποία συνεπάγεται η ενέργεια αυτή για τα συμφέροντα του οικείου Δήμου - στο οικείο Δημοτικό Συμβούλιο, υπέρ του οποίου θεσπίζεται άλλωστε το τεκμήριο της αρμοδιότητας. Η κατά τα ανωτέρω αρμοδιότητα ανήκει, κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 111 παρ. 2 εδαφ. η του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, *(Σημ: ήδη άρθρο 103 παρ. 2 στοιχ. στ του ν. 3463/2006)* στην οικεία Δημομαρχιακή Επιτροπή, η οποία είναι, εξ άλλου, αρμόδια για τη λήψη αποφάσεως περί ασκήσεως του ενδίκου μέσου της αιτήσεως αναιρέσεως, μόνον όταν η ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας δίκη συνεπεία ασκήσεως από τον οικείο Δήμο αιτήσεως αναιρέσεως έχει αντικείμενο δυνάμενο να αποτιμηθεί σε χρήμα και εφόσον το ποσό δεν υπερβαίνει τα πέντε εκατομμύρια δραχμές. *(Σημ: ήδη με το ν. 3463/2006 τα 30.000 ευρώ)*. **(ΣτΕ 3928/1998, πρβλ. ΣτΕ 4609/1996)**

Αρμόδιο όργανο να αποφασίζει για την άσκηση παντός ενδίκου μέσου, άρα και της αιτήσεως ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, ή για την εκ των υστέρων, ήτοι μετά την άσκηση, έγκριση του ενδίκου αυτού μέσου (βλ. και ΣτΕ 996/1994, Ολομ.) είναι μόνο η δημομαρχιακή επιτροπή του οικείου Δήμου. Την απαιτούμενη, από τις διατάξεις του ΔΚΚ, απόφαση της δημομαρχιακής επιτροπής δεν μπορεί να αντικαταστήσει η παροχή από τον δήμαρχο πληρεξουσιότητας στον παριστάμενο για λογαριασμό του Δήμου πληρεξούσιου δικηγόρο. **(ΣτΕ 3174/1996)**

Προϋπόθεση για τη νόμιμη άσκηση από Δήμο ενδίκου βοηθήματος ή μέσου είναι απόφαση της Δημομαρχιακής Επιτροπής προηγουμένη της ασκήσεως ή, στην περίπτωση του άρθ. 101 παρ. 2, *(Σημ: άρθρο 86 παρ. 2 Ν. 3463/2006)*, μεταγενέστερη από αυτήν, με την οποία να εγκρίνεται η άσκησή του από τον Δήμαρχο λόγω συνδρομής κατεπείγουσας περιπτώσεως (ΣτΕ 2000/1992, Ολομ. 55/1991, 3626/1990 κ.α.). Εάν η προηγουμένη της ασκήσεως του ενδίκου βοηθήματος ή μέσου απόφαση της Δημομαρχιακής Επιτροπής δεν ελήφθη νομίμως,

δύναται η Επιτροπή αυτή, με απόφασή της μεταγενέστερη της ασκήσεως και προ της συζητήσεως, να εγκρίνει την άσκησή του, επέχει δε θέση τέτοιας εγκριτικής αποφάσεως και η απόφαση της Δημορχιακής Επιτροπής με την οποία παρέχεται πληρεξουσιότητα στον υπογράφοντα το ένδικο μέσο ή βοήθημα δικηγόρο να παραστεί προς υποστήριξή του ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται. **(ΣτΕ 2623/1992)**

Η Δημορχιακή Επιτροπή έχει αρμοδιότητα να αναγνωρίζει απαιτήσεις τρίτων κατά του Δήμου δια της καταρτίσεως εξωδίκου συμβιβασμού, αρκεί να συντρέχουν οι πραγματικοί και νομικοί όροι των άρθρων 914 και 922 ΑΚ. **(ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 12/2005)**

Μη νόμιμη η αποζημίωση ιδιώτη για ζημιές του αυτοκινήτου του από πτώση κλαδιού, καθόσον δεν προβλέπεται στο νόμο η αρμοδιότητα του Δήμου να καταβάλλει με αυτεπάγγελτη ενέργεια αποζημιώσεις στους πολίτες. **(ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 10/2005)**

Ο συμβιβασμός, λόγω του αιτιώδους χαρακτήρα της συμβάσεως, αλλά και της αρχής της νομιμότητας, θα πρέπει να αφορά απαιτήσεις που απορρέουν από νόμιμη δράση των Ο.Τ.Α. (π.χ. έγκυρη σύμβαση), άλλως και ο συμβιβασμός είναι άκυρος και δεν επιφέρει ουδεμία έννομη συνέπεια, άρα ούτε υποχρέωση για πληρωμή. **(ΕΛΣ, Πράξεις II Κλιμ. 1530/2004, 3393/2003)**

Η καταβολή αποζημίωσης σε ιδιώτη για ζημιές που υπέστη το κατάστημά του λόγω κακής κατάστασης του αγωγού ακαθάρτων δεν είναι νόμιμη χωρίς δικαστική απόφαση ή απόφαση συμβιβασμού ή κατάργηση δίκης. **(ΕΛΣ, Πράξη II Κλιμ. 6/2004)**

Μη νόμιμος ο συμβιβασμός, αν έγινε από αναρμόδιο λόγω ποσού όργανο, δηλ. από το Δημοτικό Συμβούλιο αντί της Δημορχιακής Επιτροπής. **(ΕΛΣ, Πράξη II Κλιμ. 4/2004)**

Η εκτέλεση έργου μετά από προφορική εντολή του Δημάρχου συνιστά άκυρη δικαιοπραξία και συνεπώς είναι άκυρος και ο συμβιβασμός μεταξύ του Δήμου και του εργολάβου για την αξίωση πληρωμής αυτού. **(ΕΛΣ, Πράξη II Κλιμ. 3593/2003)**

Μη νόμιμη η αποζημίωση ιδιώτη για βλάβη του αυτοκινήτου του, καθόσον δεν είχε προηγηθεί γνωμοδότηση του δικηγόρου του Δήμου. **(ΕΛΣ, Πράξη II Κλιμ. 534/2003)**

Ο εξώδικος συμβιβασμός δεν παράγει μεν κατά το νόμο δεδουλευμένο, αφού δεν αποτελεί δικαστική απόφαση και ως εκ τούτου δεν δημιουργεί τελεσιδικία, πλήν όμως το γεγονός αυτό και μόνο δεν μπορεί αυτοτελώς να στηρίξει λόγο άρνησης θεώρησης του εντάλματος, αν δεν αμφισβητείται η κτήση και ύπαρξη της αξίωσης και δεν αναδεικνύεται πλημμέλεια της εγκυρότητας και νομιμότητας του συμβιβασμού. **(ΕΛΣ, Πράξη IV Τμ. 117/2002)**

Άρθρο 104**Εκλογή της Δημορχιακής Επιτροπής**

1. Στον πρώτο και στον τρίτο χρόνο της δημοτικής περιόδου, την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου, το δημοτικό συμβούλιο, μετά την εκλογή του προεδρείου, εκλέγει με φανερή ψηφοφορία τα μέλη της δημορχιακής επιτροπής που προέρχονται από τους συμβούλους με την επιφύλαξη του πρώτου εδαφίου της επόμενης παραγράφου. Στις δημορχιακές επιτροπές με πέντε (5) μέλη ένα (1) από τα μέλη τους, στις δημορχιακές επιτροπές με επτά (7) μέλη δύο (2) από τα μέλη τους και στις δημορχιακές επιτροπές με εννέα (9) μέλη τρία (3) από τα μέλη τους, προέρχονται από το σύνολο των συμβούλων των επιλαχόντων συνδυασμών και εκλέγονται από τα μέλη των ίδιων συνδυασμών.

2. Δεν επιτρέπεται να εκλεγούν μέλη της δημορχιακής επιτροπής ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και ο γραμματέας του συμβουλίου. Κάθε σύμβουλος ψηφίζει υποψήφιους ισάριθμους με τα μέλη της δημορχιακής επιτροπής. Εκλέγονται από την πλειοψηφία και τη μειοψηφία, αντίστοιχα, όσοι λάβουν την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται για τις θέσεις για τις οποίες δεν επιτυγχάνεται απόλυτη πλειοψηφία. Αν δεν επιτυγχάνεται απόλυτη πλειοψηφία και στη δεύτερη ψηφοφορία, γίνεται τρίτη ψηφοφορία, οπότε εκλέγονται όσοι λάβουν τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων. Αν σε οποιαδήποτε ψηφοφορία υπάρχει ισοψηφία, ο πρόεδρος του συμβουλίου ενεργεί κλήρωση στην ίδια συνεδρίαση. Στην ίδια συνεδρίαση και με τον ίδιο τρόπο εκλέγονται και τρία (3) αναπληρωματικά μέλη, αν η επιτροπή αποτελείται από πέντε (5) μέλη και άνω, καθώς και ένα (1), επιπλέον, αναπληρωματικό μέλος στις πενταμελείς και δύο (2) στις επταμελείς και εννεαμελείς, από το σύνολο των μελών των επιλαχόντων συνδυασμών για την αναπλήρωση των τακτικών μελών που εκπροσωπούν τη μειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου. Με την ίδια διαδικασία εκλέγονται νέα αναπληρωματικά μέλη σε περίπτωση που έχει εξαντληθεί ο αριθμός τούτων, ανά κατηγορία. Οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 92 εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.

Αν από τους επιλαχόντες συνδυασμούς δεν υπάρξει υποψήφιος ή τα εκλεγέντα από αυτούς τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη παραιτηθούν, τότε στη θέση τους εκλέγεται σύμβουλος του συνδυασμού της πλειοψηφίας.

3. Το πρώτο και το τρίτο έτος της δημοτικής περιόδου οι δημορχιακές επιτροπές στην πρώτη συνεδρίαση μετά την εκλογή τους εκλέγουν μεταξύ των μελών τους, με φανερή ψηφοφορία, τον αντιπρόεδρο. Δικαί-

ωμα ψήφου στην περίπτωση αυτή έχει και ο πρόεδρος της δημορχιακής επιτροπής. Οι διατάξεις του άρθρου 92 εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.

4. Τα αναπληρωματικά μέλη, με τη σειρά της εκλογής τους, παίρνουν τις θέσεις των τακτικών μελών που μένουν κενές κατά τη διάρκεια της διετίας.

Νομολογία

Η αιτιολογία κατά την οποία η απόφαση του Διευθυντή Τοπικής Αυτοδιοίκησης εκδόθηκε κατά παράβαση της διατάξεως, με την οποία επιβάλλεται ρητά η διενέργεια κληρώσεως σε περίπτωση ισοψηφίας για την εκλογή μέλους της δημορχιακής επιτροπής, είναι νόμιμη και συνεπώς οι λόγοι ακυρώσεως με τους οποίους υποστηρίζεται ότι ο Δήμος μπορούσε κατά νόμον, όπως έπραξε στην προκειμένη περίπτωση, να επιλέξει να προχωρήσει σε επαναληπτική ψηφοφορία για την εκλογή του β' μέλους της δημορχιακής επιτροπής και όχι σε κλήρωση, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι. (ΣτΕ 1691/1985)

Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ.

Η εκλογή ως μελών Δημορχιακής Επιτροπής δημοτικών συμβούλων του πλειοψηφήσαντος συνδυασμού που εδήλωσαν ανεξάρτητοι είναι νόμιμη, όταν τα μέλη της έχουν λάβει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων δημοτικών συμβούλων. Η αναπλήρωση παραιτηθέντος τακτικού μέλους της Δημορχιακής Επιτροπής γίνεται από αναπληρωματικό μέλος με τη σειρά της εκλογής του. (Γνωμ. ΝΣΚ 323/2001)

Άρθρο 105

Λειτουργία της Δημορχιακής Επιτροπής

1. Η δημορχιακή επιτροπή έχει απαρτία, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα είναι περισσότερα από αυτά που απουσιάζουν. Η επιτροπή συνεδριάζει δημόσια και αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του προέδρου. Αν σε δύο συνεχείς συνεδριάσεις δεν επιτυγχάνεται απαρτία ή απόλυτη πλειοψηφία, αρμόδιο να λάβει απόφαση είναι το δημοτικό συμβούλιο.

2. Αν απουσιάζει ή κωλύεται ο πρόεδρος της δημορχιακής επιτροπής προεδρεύει ο αντιπρόεδρος ή ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού, ο οποίος έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους. Αν απουσιάζουν ή κωλύονται τακτικά μέλη, καλούνται τα αναπληρωματικά με τη σειρά της εκλογής τους.

3. Αν ένα μέλος της δημορχιακής επιτροπής απουσιάζει αδικαιολό-

γητα από τρεις τουλάχιστον συνεχείς συνεδριάσεις, το δημοτικό συμβούλιο με πράξη του το αντικαθιστά.

4. Υπάλληλος του Δήμου τηρεί εγγράφως πρακτικά των συνεδριάσεων της δημορχιακής επιτροπής.

5. Οι έχουσες εκτελεστό χαρακτήρα πράξεις της δημορχιακής επιτροπής δημοσιεύονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 97.

6. Οι διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 95, των δύο πρώτων εδαφίων της παραγράφου 1 και των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 96, καθώς και το άρθρο 99, εφαρμόζονται ανάλογα και στις δημορχιακές επιτροπές.

Σημ: Για την αναπλήρωση του Δημάρχου ως προέδρου της Δημορχιακής Επιτροπής καθώς και για την περίπτωση σύγκρουσης των συμφερόντων του με αυτά του Δήμου, βλ. υπό το άρθρο 86.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 106

Αρμοδιότητες του Προέδρου της Κοινότητας

1. Ο πρόεδρος της Κοινότητας:

α) Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη και καλεί το κοινοτικό συμβούλιο σε συνεδρίαση.

β) Εισηγείται τα θέματα στο κοινοτικό συμβούλιο και διευθύνει τις εργασίες του.

γ) Εκτελεί τις αποφάσεις του κοινοτικού συμβουλίου.

δ) Εκπροσωπεί την Κοινότητα στα δικαστήρια και σε κάθε αρχή και δίνει τους όρκους που επιβάλλονται στην Κοινότητα. Όταν δημιουργείται προφανής κίνδυνος ή ζημία των κοινοτικών συμφερόντων από την αναβολή μπορεί και χωρίς απόφαση του κοινοτικού συμβουλίου να εγείρει και να αντικρούει αγωγές και να ασκεί ένδικα μέσα, να διορίζει πληρεξούσιους δικηγόρους και να ενεργεί κάθε δικαστική ή εξώδικη πράξη που είναι αναγκαία για την προστασία των συμφερόντων της Κοινότητας. Οι πράξεις αυτές υποβάλλονται, αμέσως, στο συμβούλιο για έγκριση.

ε) Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών της Κοινότητας και τις διευθύνει.

στ) Είναι προϊστάμενος όλου του προσωπικού της Κοινότητας και εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για το διορι-

μό, τις υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου.

ζ) Συνυπογράφει τους βεβαιωτικούς καταλόγους και τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής των δαπανών, οι οποίες έχουν εκκαθαριστεί από τις υπηρεσίες της Κοινότητας.

η) Προσλαμβάνει και απολύει το ημερομίσθιο προσωπικό μέσα στα όρια των πιστώσεων του προϋπολογισμού και των αποφάσεων του συμβουλίου.

θ) Υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει η Κοινότητα.

ι) Εκδίδει πιστοποιητικά προσωπικής και οικογενειακής καταστάσεως των δημοτών.

ια) Εκδίδει τη βεβαίωση μόνιμης κατοικίας. Η βεβαίωση χορηγείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 279 του παρόντος.

ιβ) Απαντά, εγγράφως ή προφορικά, στα ερωτήματα που του υποβάλλουν τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου εντός ενός (1) μηνός.

2. Ο πρόεδρος της Κοινότητας μπορεί με απόφασή του που δημοσιεύεται στον ειδικό χώρο ανακοινώσεων της Κοινότητας να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του στον αντιπρόεδρο. Επίσης, ο πρόεδρος της Κοινότητας μπορεί κατά τον ίδιο τρόπο να αναθέτει την υπογραφή, κατ' εντολή του, εγγράφων και πιστοποιητικών σε κοινοτικό σύμβουλο.

3. Σε περίπτωση που τα συμφέροντα του προέδρου συγκρούονται με τα συμφέροντα της Κοινότητας, τα καθήκοντα του προέδρου ασκεί ο αντιπρόεδρος και αν συντρέχει στο πρόσωπό του ο ίδιος λόγος, άλλος σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που ορίζεται από το κοινοτικό συμβούλιο. Η παράβαση της διάταξης αυτής συνιστά πειθαρχικό αδίκημα.

4. Ο πρόεδρος της Κοινότητας δεν ευθύνεται αστικά, ποινικά και πειθαρχικά για τις πράξεις του κοινοτικού συμβουλίου που εκτελεί, εφόσον αυτές δεν έχουν ακυρωθεί, ανακληθεί ή ανασταλεί. Ο Πρόεδρος της Κοινότητας δεν θεωρείται υπόλογος κατά την έννοια του άρθρου 25 του π.δ. 774/1980 (ΦΕΚ 189 Α'), όπως ισχύει, και σε βάρος του επιτρέπεται καταλογισμός μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια.

Η ανωτέρω ρύθμιση ισχύει για τον αντιπρόεδρο και τα μέλη του κοινοτικού συμβουλίου στα οποία έχει ανατεθεί η άσκηση αρμοδιοτήτων του προέδρου της Κοινότητας.

5. Ο πρόεδρος της Κοινότητας δεν ευθύνεται για τις αποφάσεις του κοινοτικού συμβουλίου που εκτελεί, εάν ο ίδιος δεν συμμετέχει με την ψήφο του στην έκδοσή τους.

6. Αν ο πρόεδρος αρνείται να εκτελέσει μία απόφαση του κοινοτικού συμβουλίου, το συμβούλιο με απόφασή του αναθέτει την εκτέλεση της αποφάσεως αυτής στον αντιπρόεδρο, και σε περίπτωση που και αυτός αρνείται, σε έναν σύμβουλο.

7. Η διάταξη του άρθρου 91 εφαρμόζεται, αναλόγως, και για τον πρόεδρο της Κοινότητας.

Νομοθεσία

Π.Δ. 774/1980 άρθρο 25 (βλ. ανωτέρω άρθρο 86)

Νομολογία

Ο πρόεδρος της κοινότητας είναι αρμόδιος και για την έκδοση πιστοποιητικών προσωπικής και οικογενειακής καταστάσεως των δημοτών, δεν έχει όμως αρμοδιότητα να εκδίδει πιστοποιητικά ή βεβαιώσεις περί του ότι μέλος της Κοινότητας κατέχει ή νέμεται ακίνητο ή ότι έχει κυριότητα επί ακινήτου ή περί μεταβιβάσεως της κυριότητας με δωρεά ή για οποιαδήποτε άλλη αιτία. Επομένως πιστοποιητικό ή βεβαίωση με τέτοιο περιεχόμενο δεν αποτελεί δημόσιο έγγραφο παρέχον πλήρη απόδειξη, αλλά απλή βεβαίωση τρίτου. **(ΑΠ 316/2002)**

Άρθρο 107

Εκλογή Αντιπροέδρου της Κοινότητας

1. Κάθε διετία εκλέγεται με φανερή ψηφοφορία από τους συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού που συνέρχονται στο κοινοτικό κατάστημα ύστερα από πρόσκληση του προέδρου ένας από αυτούς ως αντιπρόεδρος.

Για την εκλογή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως 6 του άρθρου 90.

2. Η εκλογή αντιπροέδρου γίνεται την πρώτη Κυριακή του πρώτου και του τρίτου έτους της κοινοτικής περιόδου. Η πρόσκληση για συνεδρίαση του συμβουλίου επιδίδεται από οποιοδήποτε δημόσιο ή κοινοτικό όργανο, ακόμη και την παραμονή της συνεδρίασης.

3. Αν η θέση του αντιπροέδρου μένει κενή, για οποιονδήποτε λόγο, γίνεται με τον ίδιο τρόπο εκλογή νέου αντιπροέδρου μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών, αφότου έμεινε κενή η θέση. Η θητεία του νέου αντιπροέδρου διαρκεί όσο διάστημα απομένει έως τη συμπλήρωση της διετίας.

Αν για οποιονδήποτε λόγο μείνουν κενές η θέση του αντιπροέδρου

και θέσεις συμβούλων του επιτυχόντος συνδυασμού, τακτικών και αναπληρωματικών, ώστε να μην υπάρχει πλειοψηφία για την εκλογή του αντιπροέδρου, αυτός εκλέγεται από ολόκληρο το κοινοτικό συμβούλιο.

Άρθρο 108

Αναπλήρωση του Προέδρου της Κοινότητας

1. Αν ο πρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται, τον αναπληρώνει σε όλα τα καθήκοντά του ο αντιπρόεδρος. Αν απουσιάζει ή κωλύεται και ο αντιπρόεδρος, τον αναπληρώνει ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους, και σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση.

2. Αν ο πρόεδρος της Κοινότητας έχει τεθεί σε αργία, τα καθήκοντά του ασκεί ο νόμιμος αναπληρωτής του. Εάν αυτός απουσιάζει ή κωλύεται, το κοινοτικό συμβούλιο ορίζει αναπληρωτή του έναν κοινοτικό σύμβουλο του επιτυχόντος συνδυασμού. Αν το κοινοτικό συμβούλιο δεν ορίσει αναπληρωτή μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών, αφούτο ο πρόεδρος της Κοινότητας τέθηκε σε αργία ή, αν εκείνος που ορίστηκε αρνείται να ασκήσει τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας, τα ασκεί ο πρώτος σε σταυρούς προτίμησης σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού. Αν αυτός δεν τα ασκήσει, τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας ασκεί ο δεύτερος κατά τη σειρά επιτυχίας του ίδιου συνδυασμού, και αν και αυτός δεν τα ασκήσει, τα ασκεί ένας από τους επόμενους του ίδιου συνδυασμού κατά τη σειρά επιτυχίας, μέχρι να εξαντληθεί ο αριθμός των συμβούλων του επιτυχόντος συνδυασμού.

Αν κανένας από τους συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού δεν δέχεται να ασκήσει τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας, τότε ασκεί αυτά ο πρώτος κατά τη σειρά επιτυχίας σύμβουλος του πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού και αν και αυτός δεν τα ασκήσει, τα ασκεί ο δεύτερος, ο τρίτος κ.λπ. μέχρι να εξαντληθούν οι σύμβουλοι του συνδυασμού αυτού. Αν κανένας από τους συμβούλους και αυτού του συνδυασμού δεν δεχθεί να ασκήσει τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας, τότε ασκεί αυτά ο πρώτος κατά τη σειρά επιτυχίας σύμβουλος του επόμενου επιλαχόντος συνδυασμού, και αν αυτός δεν δεχθεί να τα ασκήσει, τα ασκεί ο αμέσως επόμενος κατά σειρά επιτυχίας σύμβουλος, μέχρι να εξαντληθεί ο αριθμός των συμβούλων του συνδυασμού. Το ίδιο επαναλαμβάνεται με τον τέταρτο, πέμπτο συνδυασμό μέχρι να εξαντληθεί ο αριθμός των συμβούλων του και ούτω καθ' εξής.

Όπου κατά τα ανωτέρω υπάρχει περίπτωση ισοψηφίας, τα καθήκο-

να του προέδρου της Κοινότητας ασκεί εκείνος που αναδεικνύεται κατόπιν κλήρωσης.

Ο σύμβουλος που αναλαμβάνει, κατά τα ανωτέρω, να ασκήσει τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας υπογράφει, μόλις αναλάβει καθήκοντα, δήλωση αναλήψεως των καθηκόντων προέδρου της Κοινότητας, η οποία λαμβάνει αριθμό του γενικού πρωτοκόλλου της υπηρεσίας της Κοινότητας και κοινοποιείται αυθημερόν προς το κοινοτικό συμβούλιο, το λογιστήριο της Κοινότητας και προς τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας

3. Αν αυτός που έχει εκλεγεί πρόεδρος της Κοινότητας παραιτηθεί, εκπέσει, ή πεθάνει, ώσπου να εκλεγεί νέος πρόεδρος τα καθήκοντα του προέδρου ασκεί ο αντιπρόεδρος. Αν ο αντιπρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται ή δεν υπάρχει, τα καθήκοντα του προέδρου ασκεί ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι του επιτυχόντος συνδυασμού, τακτικοί ή αναπληρωματικοί, τα καθήκοντα του προέδρου εκτελεί ο σύμβουλος του πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού, που είχε εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι του πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού, καλούνται να ασκήσουν τα καθήκοντα του προέδρου σύμβουλοι από τους λοιπούς συνδυασμούς με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί επιτυχόντες από το αρμόδιο δικαστήριο.

4. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι ούτε των επιλαχόντων συνδυασμών ή έχει δηλωθεί μόνο ένας συνδυασμός, τα καθήκοντα του προέδρου εκτελεί ένας υπάλληλος της Κοινότητας ή ένας δημόσιος υπάλληλος, που ορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Ο υπάλληλος αυτός ασκεί τις αρμοδιότητες του προέδρου μόνο για να διεκπεραιώνει τρέχουσες υπηρεσιακές υποθέσεις και να αντιμετωπίζει κατεπείγοντα θέματα.

5. Σε όλες τις προαναφερόμενες περιπτώσεις ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει διαπιστωτική πράξη.

Άρθρο 109

Εκλογή νέου Προέδρου της Κοινότητας

1. Αν η εκλογή του προέδρου της Κοινότητας ακυρωθεί, επειδή αυτός που έχει εκλεγεί πρόεδρος της Κοινότητας δεν είχε τα νόμιμα προσόντα ή η θέση του προέδρου της Κοινότητας μείνει κενή, επειδή

αυτός που έχει εκλεγεί αποποιήθηκε την εκλογή ή παραιτήθηκε ή εξέπαισε ή απεβίωσε, πρόεδρος της Κοινότητας εκλέγεται ένας από τους κοινοτικούς συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού, σύμφωνα με τους όρους των επόμενων παραγράφων.

2. Την πρώτη Κυριακή μετά την εγκατάσταση των κοινοτικών αρχών και, σε κάθε άλλη περίπτωση, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών αφότου κενώθηκε η θέση, οι σύμβουλοι του επιτυχόντος συνδυασμού συνέρχονται στο κοινοτικό κατάστημα, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του συνδυασμού αυτού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους προτιμήσεως και σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που αναδεικνύεται κατόπιν κληρώσεως και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των συμβούλων του συνδυασμού έναν από αυτούς πρόεδρο Κοινότητας. Στη συνεδρίαση προεδρεύει εκείνος που απηύθυνε τη σχετική πρόσκληση. Η πρόσκληση επιδίδεται από οποιοδήποτε δημόσιο ή κοινοτικό όργανο, ακόμη και την παραμονή της συνεδρίασης. Στη συνεδρίαση αυτή υφίσταται απαρτία, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του επιτυχόντος συνδυασμού.

3. Αν ύστερα από δύο διαδοχικές ψηφοφορίες, κανείς δεν συγκεντρώνει την πλειοψηφία που απαιτεί η παράγραφος 2, γίνεται τρίτη ψηφοφορία, κατά την οποία θεωρείται ότι εκλέγεται όποιος συγκεντρώνει τη σχετική πλειοψηφία. Όλες οι ψηφοφορίες γίνονται στην ίδια συνεδρίαση. Αν στην τρίτη ψηφοφορία δύο ή περισσότεροι έλαβαν ίσο αριθμό ψήφων γίνεται κλήρωση ανάμεσά τους και θεωρείται ότι εκλέγεται εκείνος που κληρώθηκε. Για την εκλογή αυτή γίνεται λεπτομερής μνεία στα πρακτικά.

4. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν υπήρξε απαρτία, η διαδικασία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται όσα ορίζονται στις παραγράφους 2 και 3. Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν υπήρξε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγεται απευθείας ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους προτιμήσεως και, σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση. Στο διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα στην εγκατάσταση των δημοτικών αρχών και στην οριστική εκλογή του προέδρου της Κοινότητας, τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας εκτελεί ο κοινοτικός σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους προτιμήσεως, και σε

περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.

5. Η απόφαση για την εκλογή του προέδρου της Κοινότητας υποβάλλεται μέσα σε προθεσμία δύο (2) ημερών στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή ενός δημότη ασκεί τον έλεγχο της νομιμότητάς της και εκδίδει απόφαση δέκα (10) ημέρες το αργότερο, αφότου την έλαβε. Αν δεν έχει επιτευχθεί η εκλογή ή έχει ματαιωθεί η συνεδρίαση, επειδή δεν έγινε απαρτία, τα σχετικά πρακτικά υποβάλλονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας μέσα σε προθεσμία δύο (2) ημερών.

6. Αν ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας ακυρώσει την εκλογή του προέδρου της Κοινότητας, οι σύμβουλοι συνέρχονται πάλι για να εκλέξουν πρόεδρο Κοινότητας την πρώτη Κυριακή, δύο (2) ημέρες τουλάχιστον μετά την παραλαβή της ακυρωτικής απόφασης, οπότε τηρείται από την αρχή η προβλεπόμενη διαδικασία.

7. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι ούτε του επιλαχόντος συνδυασμού ή έχει δηλωθεί μόνο ένας συνδυασμός, τα καθήκοντα του προέδρου Κοινότητας εκτελεί υπάλληλος της Κοινότητας ή ένας δημόσιος υπάλληλος, που διορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Αυτός ασκεί τις αρμοδιότητες του προέδρου της Κοινότητας μόνο για να διεκπεραιώνει τρέχουσες υπηρεσιακές υποθέσεις και να αντιμετωπίζει κατεπείγοντα θέματα.

8. Σε όλες τις προαναφερόμενες περιπτώσεις ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει διαπιστωτική πράξη.

9. Στον υπάλληλο της Κοινότητας ή τον δημόσιο υπάλληλο που ασκεί τα καθήκοντα του προέδρου της Κοινότητας, σύμφωνα με την παράγραφο 7, καταβάλλεται, πέραν των αποδοχών της θέσης από την οποία προέρχεται, το ήμισυ των εξόδων παραστάσεως που προβλέπονται για την οικεία θέση του προέδρου της Κοινότητας και για όσο χρόνο ασκεί τα καθήκοντα αυτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Άρθρο 110

Αρμοδιότητες του Κοινοτικού Συμβουλίου

1. Το κοινοτικό συμβούλιο αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν την Κοινότητα, με εξαίρεση όσα ανήκαν στην αρμοδιότητα του προέδρου της Κοινότητας.

2. Το κοινοτικό συμβούλιο εκφράζει τις θέσεις του σε θέματα τοπικού ενδιαφέροντος και γνωμοδοτεί όποτε δημόσιες αρχές ή αρμόδια όργανα ζητούν τη γνώμη του.

3. Το κοινοτικό συμβούλιο έχει τις γνωμοδοτικές ή αποφασιστικές αρμοδιότητες σε θέματα ρυθμιστικών σχεδίων και προγραμμάτων προστασίας περιβάλλοντος, προγραμματισμού εφαρμογής ρυθμιστικών σχεδίων, οικιστικής οργάνωσης ανοικτών πόλεων, εφαρμογής Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.), πολεοδομικών μελετών, ανάπτυξης περιοχών, πολεοδομικών επεμβάσεων, χρηματοδότησης προγραμμάτων ανάπτυξης, ανασυγκρότησης υποβαθμισμένων περιοχών, πολεοδομικής αναμόρφωσης προβληματικών περιοχών, αποζημίωσης ρυμοτομούμενων, πολεοδομικών ρυθμίσεων, εισφοράς σε γη ή σε χρήμα, περιοχών ειδικά ρυθμιζόμενης πολεοδόμησης (Π.Ε.Ρ.ΠΟ.), έγκρισης πολεοδομικών μελετών και καθορισμού χρήσεων γης, χωροθέτησης κοιμητηρίων κατά τις κείμενες διατάξεις, καθώς και κέντρων αποτέφρωσης νεκρών.

Άρθρο 111

Σύγκληση και λειτουργία του Κοινοτικού Συμβουλίου

1. Το κοινοτικό συμβούλιο συνεδριάζει υποχρεωτικά μία φορά το μήνα, καθώς και όταν το απαιτούν οι υποθέσεις της Κοινότητας.

2. Ο πρόεδρος καλεί το κοινοτικό συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Επιπλέον είναι δυνατόν να δημοσιεύεται και στην τυχόν υπάρχουσα ιστοσελίδα της Κοινότητας. Η πρόσκληση δημοσιεύεται στο κοινοτικό κατάστημα και επιδίδεται στους συμβούλους τρεις (3) τουλάχιστον ολόκληρες ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση.

Κοινοτικός σύμβουλος, που δεν κατοικεί στη διοικητική περιφέρεια της Κοινότητας, οφείλει αμέσως μετά την εγκατάσταση των αρχών της Κοινότητας να δηλώσει στον πρόεδρο τη διεύθυνση κατοικίας του και να ορίσει με την ίδια δήλωση στην έδρα της Κοινότητας αντίκλητο, στον οποίο θα επιδίδονται οι προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις του κοινοτικού συμβουλίου. Αν δεν ορίζεται αντίκλητος, αρκεί η δημοσίευση της πρόσκλησης στο κοινοτικό κατάστημα.

Οι παραπάνω διατάξεις έχουν εφαρμογή και για τους παρέδρους.

3. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται για ποιο λόγο η συνεδρίαση είναι κατεπείγουσα. Πριν από τη συζή-

τηση το συμβούλιο αποφαίνεται για το κατεπείγον των θεμάτων.

Αν ο πρόεδρος παραλείψει αδικαιολόγητα δύο συνεχείς φορές να συγκαλέσει το συμβούλιο, μπορεί να τεθεί σε αργία και σε περίπτωση υποτροπής, να κηρυχθεί έκπτωτος με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

4. Ο πρόεδρος καλεί, επίσης, το συμβούλιο, όποτε το ζητήσει το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του με γραπτή αίτηση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν.

Αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου (1/3) προκύπτει κλάσμα μικρότερο της μονάδας, το κλάσμα αυτό στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα. Ο πρόεδρος υποχρεούται να καλεί το συμβούλιο και όποτε το ζητεί το σύνολο των συμβούλων της μειοψηφίας.

Αν ο πρόεδρος δεν καλέσει το συμβούλιο σε έξι (6) ημέρες το αργότερο μετά την υποβολή της αίτησης, το συμβούλιο συνέρχεται, με πρόσκληση των μελών που υπέβαλαν την αίτηση, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 και αποφασίζει για τα θέματα που περιλαμβάνει η αίτηση.

5. Ο πρόεδρος καταρτίζει την ημερήσια διάταξη. Το κοινοτικό συμβούλιο έχει δικαίωμα να αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, ότι ένα θέμα που δεν είναι γραμμένο στην ημερήσια διάταξη είναι κατεπείγον και να συζητήσει και να πάρει απόφαση γι' αυτό το θέμα με την ίδια πλειοψηφία πριν από τα θέματα της ημερήσιας διάταξης.

6. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, εκδίδεται πρότυπος κανονισμός λειτουργίας του κοινοτικού συμβουλίου, ο οποίος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 112

Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων του Κοινοτικού Συμβουλίου

1. Οι συνεδριάσεις του κοινοτικού συμβουλίου είναι δημόσιες και γίνονται στο κοινοτικό κατάστημα με την προεδρία του προέδρου της Κοινότητας. Το κοινοτικό συμβούλιο με πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων (4/5) των μελών του και με αιτιολογημένη απόφαση που απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση μπορεί να συνεδριάζει κλεισμένων των θυρών. Το κοινοτικό συμβούλιο μπορεί με την πλειοψηφία των

μελών του να αποφασίζει να συνεδριάζει μόνιμα ή κατά περίπτωση σε άλλο κατάλληλο οίκημα της έδρας, μόνον όταν το ίδιο κρίνει ότι το κοινοτικό κατάστημα είναι ακατάλληλο ή δεν επαρκεί για τη συγκεκριμένη περίπτωση αντίστοιχα. Αν οι κάτοικοι της Κοινότητας έχουν χειμερινή ή θερινή διαμονή εκτός των ορίων της Κοινότητας, το συμβούλιο μπορεί να συνεδριάζει και ο πρόεδρος να εκτελεί τα καθήκοντά του στον τόπο της διαμονής τους. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το κοινοτικό συμβούλιο μπορεί να συνεδριάζει και σε τοπικά διαμερίσματα εκτός της έδρας του, εφόσον τούτο αποφασισθεί από τα δύο τρίτα (2/3) του συνόλου των μελών του.

2. Το συμβούλιο έχει απαρτία όταν είναι παρόν το ήμισυ πλέον ενός των μελών του.

3. Αν, μετά από δύο συνεχείς προσκλήσεις, το συμβούλιο δεν έχει απαρτία, συνεδριάζει ύστερα από τρίτη πρόσκληση και παίρνει αποφάσεις μόνο για τα θέματα που είναι γραμμένα στην αρχική ημερήσια διάταξη, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του. Στην τρίτη πρόσκληση πρέπει να υπενθυμίζεται αυτή η διάταξη.

4. Το συμβούλιο λαμβάνει τις αποφάσεις του με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, αν δεν υπάρχει άλλη διάταξη που ορίζει διαφορετικά. Σε περίπτωση ισοψηφίας, επικρατεί η ψήφος του προέδρου. Εάν κατά τον υπολογισμό της πλειοψηφίας προκύπτει δεκαδικός αριθμός άνω του ημίσεως της μονάδας, τότε αυτό στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα.

5. Αν κάποιο μέλος του συμβουλίου αρνηθεί την ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση και τόσο η άρνηση ψήφου όσο και η λευκή ψήφος θεωρούνται ως αρνητικές ψήφοι.

6. Τα μέλη του συμβουλίου που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης, τα οποία με την παρουσία τους συντέλεσαν στη συγκρότηση απαρτίας λογίζονται και αν ακόμα αποχωρήσουν ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης. Ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται όχι μόνο για τη συζήτηση κάθε συγκεκριμένου θέματος, αλλά και για ολόκληρη τη συνεδρίαση. Στην περίπτωση αυτή για τη λήψη απόφασης επί κάθε συγκεκριμένου θέματος η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά την ψηφοφορία, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία.

Άρθρο 113**Πρακτικά συνεδρίασης**

1. Στη συνεδρίαση του κοινοτικού συμβουλίου τηρούνται πρακτικά με ευθύνη κοινοτικού υπάλληλου. Τα πρακτικά καταρτίζονται με τη βοήθεια μαγνητοφωνικής συσκευής ή βίντεο ή με κάθε άλλο πρόσφορο ηλεκτρονικό μέσο. Ο κοινοτικός υπάλληλος κρατεί παράλληλα και πρόχειρα συνοπτικά πρακτικά.

2. Τα απομαγνητοφωνημένα ή απομαγνητοσκοπημένα κείμενα μεταφέρονται σε φύλλα χαρτιού, τα οποία αριθμεί και μονογράφει ο πρόεδρος. Στο τέλος του έτους, τα πρακτικά αυτά βιβλιοδετούνται, με ευθύνη του προέδρου και του γραμματέα του κοινοτικού συμβουλίου. Αν σε κάποια συνεδρίαση δεν είναι δυνατή η χρήση μαγνητοφωνικής συσκευής ή «βίντεο», τηρούνται πρόχειρα πρακτικά, τα οποία αντιγράφονται σε φύλλα χαρτιού, που έχουν τη μονογραφή του προέδρου της Κοινότητας. Τα φύλλα αυτά παίρνουν αριθμηση που αποτελεί συνέχεια της αριθμώσεως των απομαγνητοφωνημένων ή απομαγνητοσκοπημένων κειμένων και βιβλιοδετούνται μαζί με τα κείμενα αυτά.

Η μη τήρηση των πρακτικών, σύμφωνα με τα ανωτέρω, συνιστά πειθαρχικό αδίκημα για τον πρόεδρο και τον κοινοτικό υπάλληλο.

3. Τα πρακτικά, για τα οποία ορίζουν οι προηγούμενες παράγραφοι, υπογράφονται από όλα τα μέλη που μετέχουν στη συνεδρίαση.

Όταν ένας σύμβουλος αρνείται να υπογράψει, η άρνηση και η αιτία της αναφέρονται στα πρακτικά. Η μη υπογραφή των πρακτικών δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης.

4. Τα πρακτικά κάθε συνεδρίασης παίρνουν ιδιαίτερο αύξοντα αριθμό. Κάθε χρόνο αρχίζει νέα αριθμηση. Πρακτικό συντάσσεται και όταν η συνεδρίαση ματαιώνεται για οποιονδήποτε λόγο. Κάθε απόφαση του συμβουλίου παίρνει ιδιαίτερο αριθμό και στην αρχή κάθε χρόνου γίνεται νέα αριθμηση και των αποφάσεων αυτών.

5. Οποιοσδήποτε κοινοτικός σύμβουλος ζητήσει, μπορεί να λάβει αντίγραφα των πρακτικών ή να λάβει πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων.

6. Τρεις (3) ημέρες μετά τη συνεδρίαση του κοινοτικού συμβουλίου δημοσιεύεται πίνακας στον οποίο σημειώνονται τα θέματα που συζητήθηκαν, ο αριθμός των αποφάσεων και περίληψη του περιεχομένου τους. Ο πίνακας αυτός αναρτάται στο κοινοτικό κατάστημα, εκτός αν άλλες διατάξεις προβλέπουν ειδικό τρόπο για τη δημοσίευση των αποφάσεων του κοινοτικού συμβουλίου. Οι κανονιστικού περιεχομένου αποφάσεις

του κοινοτικού συμβουλίου δημοσιεύονται ολόκληρες στο κοινοτικό κατάστημα και οι ατομικές διοικητικές πράξεις τουλάχιστον σε περίπτωση. Για τις δημοσιεύσεις συντάσσεται αποδεικτικό από κοινοτικό υπάλληλο ή άλλο δημόσιο όργανο.

7. Όποιος έχει ειδικό έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει κυρωμένα αντίγραφα συγκεκριμένων πρακτικών και αποφάσεων ή να λάβει πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων.

8. Με φροντίδα του προέδρου της Κοινότητας δύναται να καταχωρούνται στην ιστοσελίδα της Κοινότητας όλες οι αποφάσεις του κοινοτικού συμβουλίου. Η μη δημοσίευση των αποφάσεων στην ιστοσελίδα της Κοινότητας δεν συνιστά λόγο ακυρότητας της απόφασης.

Άρθρο 114

Υποχρεώσεις των Κοινοτικών Συμβούλων

1. Οι κοινοτικοί σύμβουλοι έχουν υποχρέωση να μετέχουν σε όλες τις συνεδριάσεις του κοινοτικού συμβουλίου και όλων των επιτροπών, στις οποίες τους έχει εκλέξει το συμβούλιο, καθώς και να εκτελούν τα λοιπά καθήκοντά τους που προβλέπει ο νόμος.

Έχουν επίσης υποχρέωση, μέσα στα πλαίσια των καθηκόντων τους, να εκτελούν με επιμέλεια κάθε εργασία που τους αναθέτει νόμιμα το συμβούλιο.

2. Ο κοινοτικός σύμβουλος εκφράζει τη γνώμη του και ψηφίζει με απόλυτη ελευθερία, αποβλέποντας πάντοτε στην ευσυνείδητη εξυπηρέτηση του συμφέροντος του συνόλου των δημοτών.

3. Αν ένας σύμβουλος απουσιάζει αδικαιολόγητα από τρεις (3) συνεχείς συνεδριάσεις του κοινοτικού συμβουλίου, μπορεί να τεθεί σε αργία και, σε περίπτωση υποτροπής, μπορεί να κηρυχθεί έκπτωτος με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Ο πρόεδρος της Κοινότητας κινεί τη σχετική διαδικασία.

4. Αν ένας σύμβουλος δεν εκτελεί τις υποχρεώσεις του για διάστημα που υπερβαίνει τους τρεις (3) συνεχείς μήνες εντός του έτους, χωρίς την άδεια του συμβουλίου, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας τον κηρύσσει έκπτωτο.

Άρθρο 115

Κώλυμα συμμετοχής στη συνεδρίαση

1. Κοινοτικός σύμβουλος δεν μπορεί να πάρει μέρος στη συζήτηση

ενός θέματος ή στην κατάρτιση μιας αποφάσεως του κοινοτικού συμβουλίου ή να συμμετέχει σε γνωμοδοτικά συλλογικά όργανα, τα οποία γνωμοδοτούν για θέμα που θα εισαχθεί στο κοινοτικό συμβούλιο, εφόσον ο ίδιος ή συγγενής του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έχει υλικό ή ηθικό συμφέρον.

2. Απόφαση που έχει ληφθεί κατά παράβαση της διάταξης αυτής είναι άκυρη. Ο σύμβουλος που έλαβε μέρος στη συνεδρίαση διαπράττει σοβαρή παράβαση καθήκοντος και τιμωρείται με την ποινή της αργίας, σύμφωνα με τα άρθρα 142 και 143.

Άρθρο 116

Κοινοτικό κατάστημα και βιβλία

1. Οι Κοινότητες είναι υποχρεωμένες να έχουν στην έδρα τους ιδιαίτερο κατάστημα για τη στέγαση και τη λειτουργία των υπηρεσιών τους.

2. Κάθε Κοινότητα τηρεί τα βιβλία που είναι αναγκαία για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της. Τα βιβλία αυτά καθορίζονται κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ-ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Άρθρο 117

Διαίρεση Δήμων σε διαμερίσματα

1. Οι Δήμοι που, στην έδρα τους, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, έχουν περισσότερους από εκατό χιλιάδες (100.000) κατοίκους, διαιρούνται σε διαμερίσματα.

Ο Δήμος Αθηναίων διαιρείται σε πέντε (5) έως επτά (7) διαμερίσματα, οι Δήμοι της Θεσσαλονίκης και του Πειραιά σε τρία (3) έως πέντε (5) και ο Δήμος Πατρέων και οι λοιποί Δήμοι σε δύο (2) έως τέσσερα (4) διαμερίσματα.

2. Ο αριθμός των διαμερισμάτων και τα όριά τους καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, το οποίο εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του δημοτικού συμβουλίου και αφού ληφθούν υπόψη η κατανομή του πληθυσμού και η καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων.

3. Κάθε διαμέρισμα έχει ιδιαίτερο δημοτικό κατάστημα. Το δημο-

τικό συμβούλιο καθορίζει ποιες υπηρεσιακές μονάδες μπορούν να λειτουργήσουν στα διαμερίσματα.

4. Σε κάθε δημοτικό διαμέρισμα παραχωρούνται αρμοδιότητες με σκοπό να προωθηθεί η δημοτική αποκέντρωση στην αντιμετώπιση των τοπικών υποθέσεων.

Άρθρο 118

Εκλογή Προέδρου του δημοτικού διαμερίσματος

1. Στον πρώτο και στον τρίτο χρόνο της δημοτικής περιόδου, την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος συνέρχεται, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του επιτυχόστος συνδυασμού, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και σε περίπτωση ισοψηφίας εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου και εκλέγει με φανερή ψηφοφορία τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρό του. Για την εκλογή εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του άρθρου 92.

2. Αν η θέση του προέδρου ή του αντιπροέδρου του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος μείνει κενή λόγω θανάτου ή παραίτησης ή έκπτωσης από το αξίωμα ή εξαιτίας οποιουδήποτε άλλου λόγου, για την εκλογή νέου προέδρου και αντιπροέδρου του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 119

Αρμοδιότητες συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος

1. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μέχρι 31.12.2007, μεταβιβάζεται στο συμβούλιο δημοτικού διαμερίσματος η άσκηση αρμοδιοτήτων που αναφέρονται στην εκτέλεση μικρών τεχνικών έργων, στη διοργάνωση πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων, σε θέματα κοινωνικής αρωγής, καθώς και σε πρωτοβουλίες για την εξυπηρέτηση του πολίτη.

Οι πιο πάνω αρμοδιότητες ασκούνται από τη δημοσίευση του ανωτέρω προεδρικού διατάγματος. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με την οργάνωση του τρόπου άσκησης των επί μέρους αρμοδιοτήτων, την οργάνωση των αντίστοιχων υπηρεσιών, την εξασφάλιση, μέσω του προϋπολογισμού του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των αναγκαίων πιστώσεων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία

λεπτομέρεια.

2. Το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος με αποφάσεις του εκφράζει γνώμες και διατυπώνει προτάσεις είτε με δική του πρωτοβουλία είτε κατόπιν παραπομπής από τα αρμόδια όργανα του Δήμου, σχετικά με τα ακόλουθα θέματα:

α) Τις υπηρεσιακές μονάδες του Δήμου, για τις οποίες συντρέχουν δυνατότητες λειτουργίας τους στο διαμέρισμα με κριτήριο ότι θα συμβάλλουν στην καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοτών και στην ανάπτυξη του διαμερίσματος.

β) Την αξιοποίηση των ακινήτων του Δήμου που βρίσκονται στην περιοχή του διαμερίσματος.

γ) Την ύδρευση, αποχέτευση και όλα τα κοινόχρηστα δίκτυα.

δ) Την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, καθώς και για την καθαριότητα της περιοχής του διαμερίσματος.

ε) Τους δημοτικούς δρόμους, τις γέφυρες, τις πλατείες, τα δημοτικά άλση, κήπους, υπαίθριους χώρους αναψυχής και γενικά για όλους τους κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους της περιοχής του διαμερίσματος.

στ) Την κυκλοφορία και τη συγκοινωνία της περιοχής του διαμερίσματος.

ζ) Τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των νέων της περιοχής του διαμερίσματος.

η) Την ανάπτυξη της περιφέρειας του διαμερίσματος, σε πολιτιστικά, πνευματικά, κοινωνικά θέματα, τη μέριμνα για την υγεία, την πρόνοια και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και γενικά τη φροντίδα, ώστε η λειτουργία και ανάπτυξη του διαμερίσματος να αποβλέπει στην καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων του.

θ) Την πολεοδομική ανάπτυξη και ανάπλαση της περιοχής.

ι) Τη λειτουργία των δημοτικών ιδρυμάτων, δημοτικών νομικών προσώπων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, δημοτικών επιχειρήσεων και γενικότερα κοινωφελών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην περιφέρεια του διαμερίσματος.

ια) Την εκτέλεση νέων έργων, τη συντήρηση και λειτουργία των έργων που έχουν εκτελεστεί.

ιβ) Την τροποποίηση των ορίων του δημοτικού διαμερίσματος.

ιγ) Την εξέταση γενικών ή ειδικών προβλημάτων που αφορούν την περιφέρεια του διαμερίσματος.

ιδ) Την αξιοποίηση των τοπικών πόρων της περιοχής του διαμερίσματος.

Άρθρο 120

Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στο συμβούλιο και στον πρόεδρο του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος

1. Το δημοτικό συμβούλιο με απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του μεταβιβάζει συγκεκριμένες αρμοδιότητες του στα συμβούλια των δημοτικών διαμερισμάτων. Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα και τοιχοκολλάται στο δημοτικό κατάστημα και στο κατάστημα του δημοτικού διαμερίσματος.

Οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται μέσα στα όρια του δημοτικού διαμερίσματος.

2. Οι αποφάσεις των συμβουλίων των δημοτικών διαμερισμάτων για τα πιο πάνω αντικείμενα δημοσιεύονται, όπως και οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου. Για τη δημοσίευση αυτή συντάσσεται αποδεικτικό από υπάλληλο του Δήμου.

Ο Πρόεδρος του συμβουλίου διαμερίσματος μέσα σε οκτώ (8) ημέρες από τη συνεδρίαση διαβιβάζει στο δήμαρχο απόσπασμα των πρακτικών του συμβουλίου, το οποίο περιλαμβάνει κάθε απόφαση του συμβουλίου χωριστά, μαζί με αντίγραφο του αποδεικτικού δημοσίευσης.

Οι σχετικές διατάξεις για τα κωλύματα συμμετοχής στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου εφαρμόζονται και στα συμβούλια των δημοτικών διαμερισμάτων.

3. Οι αποφάσεις των συμβουλίων των δημοτικών διαμερισμάτων για τα πιο πάνω αντικείμενα είναι εκτελεστές από τη δημοσίευσή τους σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο.

4. Οι διατάξεις των άρθρων 148 έως και 154 εφαρμόζονται, αναλόγως, και για τις πράξεις των συμβουλίων των δημοτικών διαμερισμάτων που λαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού.

5. Κάθε έτος το δημοτικό συμβούλιο με απόφασή του καθορίζει το ανώτατο ύψος του προϋπολογισμού εξόδων του δημοτικού διαμερίσματος. Η απόφαση αυτή διαβιβάζεται στο δημοτικό διαμέρισμα έως το τέλος Ιουλίου.

6.α. Το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος καταρτίζει σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων του διαμερίσματος για το επόμενο οικονο-

μικό έτος. Ο προϋπολογισμός δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ανώτατο ποσό που καθορίστηκε σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο. Το σχέδιο συνοδεύεται από αιτιολογική έκθεση, η οποία περιέχει αιτιολόγηση κάθε εγγραφής και αποστέλλεται έγκαιρα στη δημορχιακή επιτροπή έως το τέλος Σεπτεμβρίου.

β. Η δημορχιακή επιτροπή εξετάζει: i) αν οι συνολικές δαπάνες που αναγράφονται στο σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων του διαμερίσματος υπερβαίνουν το ανώτατο ποσό που έχει καθοριστεί από το δημοτικό συμβούλιο για κάθε διαμέρισμα, ii) αν οι δαπάνες αφορούν τις αρμοδιότητες που έχουν μεταβιβαστεί από το δημοτικό συμβούλιο στο διαμέρισμα και iii) αν οι δαπάνες είναι νόμιμες. Η δημορχιακή επιτροπή διαγράφει κάθε δαπάνη που δεν συγκεντρώνει τις πιο πάνω υπό στοιχεία ii και iii προϋποθέσεις και, σε περίπτωση υπέρβασης του πιο πάνω ανώτατου ποσού, περικόπτεται τα επί μέρους κονδύλια.

γ. Το σχέδιο προϋπολογισμού εξόδων των δημοτικών διαμερισμάτων, όπως τελικά διαμορφώνεται από τη δημορχιακή επιτροπή, εντάσσεται στο σχέδιο προϋπολογισμού του Δήμου. Στον προϋπολογισμό του Δήμου περιλαμβάνονται ιδιαίτερα κεφάλαια για κάθε δημοτικό διαμέρισμα.

δ. Το πιο πάνω σχέδιο προϋπολογισμού εξόδων δημοτικού διαμερίσματος, αν δεν καταρτιστεί ή δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα στη δημορχιακή επιτροπή, καταρτίζεται από αυτήν.

7.α. Ο δήμαρχος, με απόφασή του που δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα, μεταβιβάζει αρμοδιότητές του στους προέδρους των συμβουλίων των δημοτικών διαμερισμάτων.

β. Ο πρόεδρος του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος: i) εκτελεί τις αποφάσεις του συμβουλίου που λαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, ii) εκδίδει τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής σε βάρος των πιστώσεων που προβλέπονται στον προϋπολογισμό εξόδων για το δημοτικό διαμέρισμα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, αφού προηγουμένως έχουν ελεγχθεί τα σχετικά δικαιολογητικά από την αρμόδια υπηρεσία του Δήμου.

8. Στον πρόεδρο του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος παρέχονται από το Δήμο έξοδα παραστάσεως που ορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

Άρθρο 121**Αρμοδιότητες προέδρου και αντιπροέδρου
δημοτικού διαμερίσματος**

1. Ο πρόεδρος του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος, πέρα από τις αρμοδιότητες εκείνες που προβλέπονται από άλλες διατάξεις του παρόντος, ασκεί και τις εξής αρμοδιότητες:

α) Εκπροσωπεί το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος.

β) Ασκεί κάθε αρμοδιότητα που εκχωρείται από τον δήμαρχο. Μεταφέρει και παρουσιάζει στον δήμαρχο και στα άλλα αρμόδια όργανα του Δήμου τα προβλήματα του διαμερίσματος. Συνεργάζεται με τον δήμαρχο και τις αρμόδιες δημοτικές υπηρεσίες προκειμένου να προετοιμάσει κάθε θέμα που θα συζητηθεί στο συμβούλιο του διαμερίσματος. Παρακολουθεί την προώθηση από το Δήμο των θεμάτων που αναφέρονται στις αποφάσεις του συμβουλίου που έχουν σταλεί σε αυτόν. Συμμετέχει στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, στις οποίες καλείται υποχρεωτικά με δικαίωμα έκφρασης γνώμης για θέματα που ενδιαφέρουν το διαμέρισμα.

2. Ο αντιπρόεδρος του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος αναπληρώνει τον πρόεδρο του συμβουλίου σε όλα τα καθήκοντά του, όταν αυτός απουσιάζει ή κωλύεται.

Άρθρο 122**Σύγκληση και λειτουργία του συμβουλίου
δημοτικού διαμερίσματος**

1. Το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος συνεδριάζει τουλάχιστον μία (1) φορά το μήνα, καθώς και όταν το ζητήσει το ένα τρίτο (1/3) των συμβούλων ή ο δήμαρχος για σοβαρά ή επείγοντα θέματα. Στις περιπτώσεις αυτές ο πρόεδρος του συμβουλίου του διαμερίσματος είναι υποχρεωμένος να καλέσει το συμβούλιο σε συνεδρίαση μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την ημέρα υποβολής της αίτησης ή λήψης του εγγράφου του δημάρχου.

2. Ο πρόεδρος του συμβουλίου του διαμερίσματος καλεί το συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση που επιδίδεται σε κάθε σύμβουλο τρεις (3) τουλάχιστον ολόκληρες ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση. Η πρόσκληση πρέπει να αναφέρει τα θέματα της ημερήσιας διάταξης.

3. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση αυτή αναφέρεται ο

λόγος για τον οποίο η συνεδρίαση είναι κατεπείγουσα.

4. Σε περίπτωση μη συνεδρίασης του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος πέραν του τριμήνου, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να ζητήσει από αυτό να εκφράσει γνώμη ή διατυπώσει πρόταση για ορισμένο θέμα μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών.

Άρθρο 123

Συνεδριάσεις, απαρτία και αποφάσεις

1. Οι συνεδριάσεις του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος είναι δημόσιες και γίνονται στο κατάστημα του δημοτικού διαμερίσματος. Του συμβουλίου προεδρεύει ο πρόεδρος του και στην περίπτωση που απουσιάζει ή κωλύεται, ο αντιπρόεδρος.

2. Το συμβούλιο έχει απαρτία όταν είναι παρόντα τα περισσότερα μέλη του. Στα μέλη υπολογίζεται και ο πρόεδρος.

3. Το συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει, με την πλειοψηφία των μελών που είναι παρόντα, να συνεδριάσει κεκλεισμένων των θυρών, η σχετική όμως απόφαση (γνώμη ή πρόταση) ανακοινώνεται δημόσια.

4. Αν μετά από δύο (2) συνεχείς προσκλήσεις το συμβούλιο δεν έχει απαρτία, συνεδριάζει ύστερα από τρίτη πρόσκληση και παίρνει αποφάσεις μόνο για θέματα που είναι γραμμένα στην αρχική ημερήσια διάταξη, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του. Στην τρίτη πρόσκληση πρέπει να υπενθυμίζεται αυτή η διάταξη.

5. Ο πρόεδρος του συμβουλίου διευθύνει τη συζήτηση, φροντίζει με κάθε κατάλληλο μέτρο για την τάξη της συνεδρίασης και μπορεί να διατάξει να αποβληθεί από το ακροατήριο κάθε πρόσωπο που διαταράσσει τη συνεδρίαση.

6. Το συμβούλιο παίρνει τις αποφάσεις, γνώμες και προτάσεις του με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, αν δεν υπάρχει άλλη διάταξη που να ορίζει διαφορετικά. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του προέδρου ή του αντιπροέδρου, αν προεδρεύει.

Απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων είναι ο ακέραιος αριθμός που είναι αμέσως μεγαλύτερος από το ένα δεύτερο (1/2) του αριθμού τους.

7. Τα καθήκοντα του γραμματέα του συμβουλίου ασκεί υπάλληλος του δημοτικού διαμερίσματος που ορίζεται από τον δήμαρχο.

8. Το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος συζητεί θέματα που είναι γραμμένα στην ημερήσια διάταξη. Έχει δικαίωμα να αποφασίζει ότι ένα θέμα που δεν είναι γραμμένο στην ημερήσια διάταξη είναι κατε-

πείγον και να το συζητήσει και να εκδώσει απόφαση για αυτό το θέμα.

9. Την επόμενη της συνεδρίασης του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος δημοσιεύεται πίνακας με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης και τα άλλα θέματα που έχουν τυχόν συζητηθεί με μνεία της απόφασης που έχει ληφθεί. Ο πίνακας αυτός τοιχοκολλάται στο κατάστημα του διαμερίσματος με μέριμνα του προέδρου και του γραμματέα του συμβουλίου.

10. Στις συνεδριάσεις του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος τηρούνται πρακτικά κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 97.

Άρθρο 124

Αποστολή αποφάσεων συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος στο Δήμο

1. Οι αποφάσεις του συμβουλίου διαβιβάζονται στον δήμαρχο μέσα σε προθεσμία οκτώ (8) ημερών από τη συνεδρίαση. Ο δήμαρχος φροντίζει να τεθούν αμέσως υπόψη της δημορχιακής επιτροπής, η οποία εξουσιοδοτείται να τις μελετήσει και να ενημερώσει σχετικά για κάθε θέμα το δημοτικό διαμέρισμα μέσα σε δύο (2) μήνες.

2. Η δημορχιακή επιτροπή μπορεί:

α) Να επιστρέψει την απόφαση του συμβουλίου του διαμερίσματος με παρατηρήσεις για επανεξέταση τυχόν του θέματος.

β) Να την παραπέμψει στο δημοτικό συμβούλιο.

γ) Να τη διαβιβάσει στις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου για να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες.

3. Τα αρμόδια όργανα του Δήμου οφείλουν να ενημερώνουν τον πρόεδρο του δημοτικού διαμερίσματος για τα μέτρα που παίρνονται για την προώθηση των θεμάτων που περιλαμβάνονται στις αποφάσεις του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος.

4. Ο πρόεδρος του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος, στον οποίο κοινοποιούνται όλες οι ενέργειες, πράξεις και παρατηρήσεις των διαφόρων οργάνων και υπηρεσιών του Δήμου που αναφέρονται στις αποφάσεις γενικά του συμβουλίου του διαμερίσματος, υποχρεούται να ενημερώνει αμέσως το συμβούλιο.

5. Στα συμβούλια των δημοτικών διαμερισμάτων πρέπει να αποστέλλεται αντίγραφο των ημερήσιων διατάξεων του δημοτικού συμβουλίου και των αποφάσεων αυτού και της δημορχιακής επιτροπής.

Άρθρο 125

Υποχρεώσεις συμβούλων δημοτικού διαμερίσματος

1. Οι σύμβουλοι του δημοτικού διαμερίσματος έχουν υποχρέωση να μετέχουν σε όλες τις συνεδριάσεις του συμβουλίου και όλων των επιτροπών, στις οποίες τους έχει εκλέξει το συμβούλιο, καθώς και να εκτελούν τα λοιπά καθήκοντά τους, όπως προβλέπει ο νόμος.

Έχουν, επίσης, υποχρέωση, μέσα στα πλαίσια των καθηκόντων τους, να εκτελούν με επιμέλεια κάθε εργασία που τους αναθέτει νόμιμα το συμβούλιο.

2. Ο σύμβουλος του δημοτικού διαμερίσματος εκφράζει τη γνώμη του και ψηφίζει με απόλυτη ελευθερία, αποβλέποντας πάντοτε στην ευσυνείδητη εξυπηρέτηση του συμφέροντος του συνόλου των κατοίκων του δημοτικού διαμερίσματος.

3. Αν ένας σύμβουλος επιθυμεί να μην εκτελεί τις υποχρεώσεις του για διάστημα που υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημέρες πρέπει να έχει τη σύμφωνη γνώμη του συμβουλίου.

4. Αν ένας σύμβουλος δεν εκτελεί τις υποχρεώσεις του για διάστημα που υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του συμβουλίου, κηρύσσεται έκπτωτος με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

Άρθρο 126

Επιτροπές

1. Το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος μπορεί να συγκροτεί επιτροπές από τα μέλη του και από κατοίκους του διαμερίσματος για την υποβοήθηση του έργου του. Κάθε σύμβουλος μπορεί να μετέχει σε περισσότερες επιτροπές.

2. Κάθε επιτροπή εκλέγει τον πρόεδρό της, ο οποίος υποχρεούται να φροντίζει για τη λειτουργία και δραστηριοποίησή της.

3. Οι επιτροπές μπορούν να καλούν για μελέτη και εξέταση ειδικών θεμάτων, χωρίς δικαίωμα ψήφου, υπαλλήλους του Δήμου, τεχνικούς, ειδικούς ξένους προς τη διοίκηση, αντιπροσώπους συνδικαλιστικών οργανώσεων, ομάδων, οργανώσεων και οργανισμών που δρουν στην περιφέρεια του διαμερίσματος.

Άρθρο 127 **Αποζημίωση**

1. Το αξίωμα του προέδρου και των μελών του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος είναι τιμητικό και άμισθο.

2. Ο πρόεδρος και τα μέλη του συμβουλίου του δημοτικού διαμερίσματος λαμβάνουν αποζημίωση για τη συμμετοχή τους σε συνεδριάσεις του συμβουλίου. Το ύψος της αποζημίωσης και η βάση υπολογισμού της, μέχρι τρεις (3) κατά μήνα συνεδριάσεις, καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

Άρθρο 128 **Πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου**

1. Πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου του τοπικού διαμερίσματος είναι ο υποψήφιος σύμβουλος του πλειοψηφήσαντος στο τοπικό διαμέρισμα συνδυασμού, που έχει λάβει τις περισσότερες ψήφους προτίμησης και σε περίπτωση ισοψηφίας αυτός που είναι πρώτος στην απόφαση της ανακήρυξης.

2. Τον Πρόεδρο του τοπικού συμβουλίου αναπληρώνει ο επόμενος σε σταυρούς προτίμησης υποψήφιος του ίδιου συνδυασμού στο τοπικό διαμέρισμα.

3. Οι Πρόεδροι των τοπικών συμβουλίων μετέχουν στις συνεδριάσεις του δημοτικού, κατά την πρόβλεψη της παρ. 7 του άρθρου 95.

Νομολογία

Η διάταξη της παρ. 16 του άρθρου 5 του ν. 2539/1997, ερμηνευόμενη σε συνδυασμό με την παρ. 12 του ίδιου άρθρου (Σημ: άρθρο 56 του Ν. 3463/2006), η οποία προβλέπει ότι, αν δύο ή περισσότεροι τοπικοί σύμβουλοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφίσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση για τον καθορισμό της σειράς εκλογής των, όταν ορίζει, ότι σε περίπτωση ισοψηφίας συμβούλων του ίδιου συνδυασμού πρόεδρος είναι αυτός που είναι πρώτος στην απόφαση της ανακήρυξης, ως απόφαση ανακήρυξης εννοεί την απόφαση του πολιτικού ή, σε περίπτωση ασκήσεως ενστάσεως, του διοικητικού πρωτοδικείου (άρθρα 79 παρ. 1 και 83 παρ. 4 του Π.Δ. 410/1995 και ήδη άρθρα 62 και 64 του Ν. 3463/2006), η οποία μετά την διενέργεια κληρώσεως καθορίζει την σειρά εκλογής και ανακηρύσσει τον πρώτο μεταξύ ισοψηφισάντων τοπικών συμβούλων του ίδιου συνδυασμού, του οποίου, συντρεχουσών των λοιπών νομίμων προϋποθέσεων, ανακηρύσσει συγχρόνως πρόεδρο του τοπικού συμβουλίου και όχι την απόφαση του πολιτικού δικαστηρίου με την οποία ανακηρύσσονται οι συνδυασμοί που έχουν

δηλωθεί (άρθρο 57 παρ. 1 Π.Δ. 410/1995 και ήδη άρθρο 37 του Ν. 3463/2006), στην οποία τα επώνυμα και ονόματα των υποψηφίων τοπικών συμβούλων αναγράφονται με αλφαβητική σειρά. (ΣτΕ 1133/2000)

Άρθρο 129

Αρμοδιότητες του τοπικού συμβουλίου και του προέδρου του

1.α. Τα τοπικά συμβούλια ασκούν τις ακόλουθες αρμοδιότητες, στα όρια του τοπικού διαμερίσματος:

i. Την αποκατάσταση επείγοντος χαρακτήρα βλαβών των εσωτερικών δικτύων ύδρευσης, των αντλιοστασίων, των υδρομαστεύσεων και του συστήματος αποχέτευσης,

ii. τη συντήρηση και λειτουργία παιδικών χαρών,

iii. τη συντήρηση και λειτουργία των κοιμητηρίων και των κέντρων αποτέφρωσης νεκρών,

iv. την αποκατάσταση επείγοντος χαρακτήρα ζημιών στις δημοτικές οδούς, γέφυρες, πλατείες, κοινόχρηστους χώρους, καθώς και στις αγροτικές οδούς,

v. τη συντήρηση του δικτύου ηλεκτροφωτισμού των κοινόχρηστων χώρων,

vi. την εφαρμογή πολιτιστικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών προγραμμάτων και τη συντήρηση και λειτουργία των αντίστοιχων εγκαταστάσεων.

β. Τα συμβούλια των τοπικών διαμερισμάτων εκφέρουν γνώμη για τα ακόλουθα θέματα, στα όρια της χωρικής τους περιφέρειας:

i. Τον ορισμό των υπηρεσιακών μονάδων του Δήμου που υπάρχει η δυνατότητα να λειτουργήσει στο διαμέρισμα,

ii. την αξιοποίηση των ακινήτων του Δήμου, που βρίσκονται στο διαμέρισμα,

iii. την πολεοδομική ανάπτυξη και ανάπλαση της περιοχής,

iv. διατυπώνει αιτιολογημένη γνώμη στο δημοτικό συμβούλιο, για τον τρόπο διάθεσης των βοσκήσιμων, εκτάσεων που βρίσκονται στην περιφέρεια του τοπικού διαμερίσματος,

v. διατυπώνει γνώμη για την εκμίσθωση χωρίς δημοπρασία δασικών εκτάσεων, που βρίσκονται στην περιφέρεια του τοπικού διαμερίσματος,

vi. εκφέρει σύμφωνη γνώμη για την εκποίηση, εκμίσθωση, δωρεάν παραχώρηση χρήσης, ανταλλαγή και δωρεά, περιουσιακών στοιχείων του Δήμου που βρίσκονται στα όρια του τοπικού διαμερίσματος.

γ. Η αποδοχή κληροδοτήματος, κληρονομιάς ή δωρεάς, η οποία δια-

τίθεται ρητά και αποκλειστικά για τοπικό διαμέρισμα, γίνεται από τη δημορχιακή επιτροπή μετά από σύμφωνη γνώμη του οικείου τοπικού συμβουλίου στοιχείων του Δήμου που βρίσκονται στα όρια του τοπικού διαμερίσματος.

2. Το δημοτικό συμβούλιο στην αρχή κάθε δημοτικής περιόδου, με απόφασή του, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνόλου των μελών του, μπορεί να αναθέτει στα τοπικά συμβούλια την άσκηση και άλλων αρμοδιοτήτων, στις οποίες δεν συμπεριλαμβάνονται:

- i. Η έκδοση κανονιστικών πράξεων,
- ii. η επιβολή φόρων, τελών και δικαιωμάτων,
- iii. η σύναψη δανείων και οι όροι τους,
- iv. η σύσταση και λειτουργία δημοτικών ιδρυμάτων και λοιπών δημοτικών νομικών προσώπων, καθώς και για την εκλογή των μελών των συλλογικών οργάνων που τα διοικούν και
- v. οι αποφάσεις που κατά ειδικές διατάξεις λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον εφημερίδα του νομού κι αναρτάται στο δημοτικό κατάστημα, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 284 του παρόντος.

3. Αν για οποιονδήποτε λόγο το τοπικό συμβούλιο δεν ασκεί τις παραπάνω αρμοδιότητες, τότε τις ασκεί ο Δήμος με τα αρμόδια όργανά του.

4. Ο Πρόεδρος του τοπικού διαμερίσματος διαβιβάζει, μέσα σε δέκα (10) ημέρες από τη συνεδρίαση στον δήμαρχο, απόσπασμα των πρακτικών του συμβουλίου, το οποίο περιλαμβάνει κάθε απόφαση του συμβουλίου χωριστά, μαζί με αντίγραφο του αποδεικτικού δημοσίευσης.

5. Ο πρόεδρος του συμβουλίου του τοπικού διαμερίσματος:

α. Μετέχει στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 95.

β. Εκτελεί τις αποφάσεις του συμβουλίου που λαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

γ. Ενεργεί πληρωμές με την πάγια προκαταβολή, που συνιστάται κατά την παρ. 4 του άρθρου 173.

Άρθρο 130**Σύγκληση του τοπικού συμβουλίου**

1. Το τοπικό συμβούλιο συνεδριάζει ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του τουλάχιστον μία (1) φορά το μήνα, καθώς και όταν το απαιτούν οι υποθέσεις του τοπικού διαμερίσματος.

2. Ο πρόεδρος καλεί το τοπικό συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Η πρόσκληση δημοσιεύεται στο γραφείο του τοπικού συμβουλίου και επιδίδεται στον δήμαρχο και στους τοπικούς συμβούλους τρεις (3) τουλάχιστον ολόκληρες ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση.

Τοπικός σύμβουλος, που δεν κατοικεί στη διοικητική περιφέρεια του Δήμου, οφείλει αμέσως μετά την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών να δηλώσει στον πρόεδρο του τοπικού συμβουλίου τη διεύθυνση κατοικίας του και να ορίσει με την ίδια δήλωση στην έδρα του Δήμου αντίκλητο, στον οποίο θα επιδίδονται οι προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου. Αν δεν ορίζεται αντίκλητος, αρκεί η δημοσίευση της πρόσκλησης στο δημοτικό κατάστημα.

3. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται για ποιο λόγο η συνεδρίαση είναι κατεπείγουσα. Πριν από τη συζήτηση το συμβούλιο αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων.

4. Ο πρόεδρος καλεί υποχρεωτικά το συμβούλιο, όποτε το ζητήσει, με γραπτή αίτηση, το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον των κατοίκων του τοπικού διαμερίσματος, όπως ο πληθυσμός αυτού προκύπτει από την τελευταία απογραφή. Στην αίτηση αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Εάν ο πρόεδρος δεν συγκαλέσει το τοπικό συμβούλιο το αργότερο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή της αίτησης, το συμβούλιο συνέρχεται με πρόσκληση του αμέσως επόμενου πλειοψηφίσαντος τοπικού συμβούλου.

5. Αν ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου παραλείπει αδικαιολόγητα επί δύο (2) συνεχείς φορές να συγκαλέσει το τοπικό συμβούλιο, μπορεί να τεθεί σε αργία και σε περίπτωση υποτροπής να τιμωρηθεί με την ποινή της έκπτωσης από το αξίωμα.

Άρθρο 131**Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων
του τοπικού συμβουλίου**

1. Οι συνεδριάσεις του τοπικού συμβουλίου είναι δημόσιες και γίνονται στο γραφείο του τοπικού διαμερισματος με την προεδρία του προέδρου του τοπικού συμβουλίου.

2. Το συμβούλιο έχει απαρτία όταν είναι παρόντα τα ημίσηα πλέον ενός των μελών του.

3. Το συμβούλιο παίρνει τις αποφάσεις του με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, αν δεν υπάρχει άλλη διάταξη που ορίζει διαφορετικά.

4. Αν κάποιο μέλος του συμβουλίου αρνηθεί την ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση και η ψήφος του λογίζεται ως αρνητική.

5. Τα μέλη του συμβουλίου που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης, τα οποία με την παρουσία τους συντέλεσαν στη συγκρότηση απαρτίας λογίζονται και αν ακόμα αποχωρήσουν ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης. Ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται όχι μόνο για τη συζήτηση κάθε συγκεκριμένου θέματος αλλά και για ολόκληρη τη συνεδρίαση. Στην περίπτωση αυτή, για τη λήψη απόφασης επί κάθε συγκεκριμένου θέματος η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά την ψηφοφορία, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία.

6. Η διάταξη του άρθρου 99 εφαρμόζεται αναλόγως.

Άρθρο 132**Πρακτικά συνεδρίασης**

1. Στη συνεδρίαση του τοπικού συμβουλίου τηρούνται πρακτικά με ευθύνη υπαλλήλου του Δήμου, ο οποίος ορίζεται από τον δήμαρχο. Τα πρακτικά αυτά γράφονται σε ειδικό βιβλίο αριθμημένο και μονογραφημένο από δημόσιο υπάλληλο που ορίζει ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας. Ο υπάλληλος αυτός κρατεί παράλληλα και πρόχειρα συνοπτικά πρακτικά που μονογράφονται από όσους συμμετέχουν στη συνεδρίαση.

2. Στα πρακτικά καταχωρίζονται οι αποφάσεις του τοπικού συμβουλίου και η γνώμη της μειοψηφίας. Τα πρακτικά υπογράφονται από όλα τα μέλη που μετέχουν στη συνεδρίαση. Όταν ένας σύμβουλος αρνείται να υπογράψει, η άρνηση και η αιτία της αναφέρονται στα πρακτικά.

3. Τα πρακτικά κάθε συνεδρίασης παίρνουν ιδιαίτερο αύξοντα αριθμό. Κάθε χρόνο αρχίζει νέα αρίθμηση. Πρακτικό συντάσσεται και όταν η συνεδρίαση ματαιώνεται για οποιονδήποτε λόγο. Κάθε απόφαση του τοπικού συμβουλίου παίρνει ιδιαίτερο αριθμό και στην αρχή κάθε χρόνου γίνεται νέα αρίθμηση και των αποφάσεων αυτών.

4. Οποιοσδήποτε δημοτικός ή τοπικός σύμβουλος ζητήσει, μπορεί να λάβει αντίγραφα των πρακτικών ή να λάβει πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων.

5. Τρεις (3) ημέρες μετά τη συνεδρίαση του τοπικού συμβουλίου δημοσιεύεται πίνακας στον οποίο σημειώνονται τα θέματα που συζητήθηκαν, ο αριθμός των αποφάσεων και περίληψη του περιεχομένου τους. Ο πίνακας αυτός αναρτάται στο γραφείο του τοπικού διαμερίσματος και στο δημοτικό κατάστημα. Για τις δημοσιεύσεις συντάσσεται αποδεικτικό από υπάλληλο του Δήμου.

6. Όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει κυρωμένα αντίγραφα συγκεκριμένων πρακτικών και αποφάσεων ή να λάβει πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων.

7. Με φροντίδα του προέδρου του τοπικού συμβουλίου δύναται να καταχωρούνται στην ιστοσελίδα του Δήμου όλες οι αποφάσεις του τοπικού συμβουλίου. Η μη δημοσίευση των αποφάσεων στην ιστοσελίδα του Δήμου δεν συνιστά λόγο ακυρότητας της απόφασης.

Άρθρο 133

Έξοδα κίνησης

1. Το αξίωμα του προέδρου και των μελών του τοπικού συμβουλίου είναι τιμητικό και άμισθο.

2. Δύνανται να λαμβάνουν αποζημίωση για τη συμμετοχή τους σε συνεδριάσεις του συμβουλίου. Το ύψος της αποζημίωσης, καθώς και η βάση υπολογισμού της μέχρι τρεις (3) συνεδριάσεις κατά μήνα καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών. Ο πρόεδρος λαμβάνει και έξοδα κίνησης, τα οποία καθορίζονται με την ίδια απόφαση.

Άρθρο 134

Αρμοδιότητες Παρέδρων

1. Οι πάρεδροι καλούνται υποχρεωτικά στις συνεδριάσεις του κοινοτικού συμβουλίου και έχουν δικαίωμα να εκφράσουν γνώμη σε όλα τα θέματα που συζητούνται σε αυτό.

2. Ο πάρεδρος:

α. Υπογράφει με ανάθεση του προέδρου Κοινότητας τα οριζόμενα από αυτόν έγγραφα, βεβαιώσεις ή πιστοποιητικά.

β. Ενημερώνει τον πρόεδρο της Κοινότητας και τα άλλα αρμόδια όργανα της κοινότητας για τα προβλήματα του κοινοτικού διαμερίσματος και συνεργάζεται με αυτά και τις αρμόδιες υπηρεσίες για την επίλυση τους.

γ. Ασκει όσες αρμοδιότητες του μεταβιβάζει ο πρόεδρος της Κοινότητας με απόφασή του. Σε περίπτωση κωλύματος ή απουσίας του οι μεταβιβασθείσες αρμοδιότητες ασκούνται από τον πρόεδρο της Κοινότητας.

δ. Εισηγείται στα αρμόδια όργανα σχετικά με τους ακόλουθους τομείς:

i. Συντήρηση και λειτουργία των εσωτερικών δικτύων ύδρευσης των αντλιοστασίων και υδρομαστεύσεων.

ii. Συντήρηση και λειτουργία του δικτύου άρδευσης.

iii. Συντήρηση συστήματος αποχέτευσης.

iv. Συντήρηση και λειτουργία παιδικών χαρών και άλλων παιδιών.

v. Συντήρηση και λειτουργία νεκροταφείων.

vi. Συντήρηση κοινοτικών οδών και γεφυρών, πλατειών και άλλων κοινόχρηστων χώρων και αγροτικών οδών.

vii. Εφαρμογή πολιτιστικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών προγραμμάτων και συντήρηση και λειτουργία των αντίστοιχων εγκαταστάσεων.

viii. Παροχή υπηρεσιών και προστασία στους ηλικιωμένους κατοίκους της περιοχής του, στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής της Κοινότητας.

ix. Παροχή υπηρεσιών για την τουριστική αξιοποίηση και προβολή του κοινοτικού διαμερίσματος.

3. Ο πάρεδρος έχει τα ακόλουθα ειδικά καθήκοντα:

α. Συμμετέχει στη διοίκηση κληροδοτήματος, στην οποία προβλέπεται σύμφωνα με την πράξη σύστασής του η συμμετοχή του προέδρου ή συμβούλων της καταργούμενης Κοινότητας. Στην περίπτωση που το κληροδοτήμα αποτελεί κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης, τις πράξεις διαχείρισης εκδίδει το κοινοτικό συμβούλιο μετά από γνώμη του παρέδρου.

Η αποδοχή κληροδοτήματος, κληρονομιάς ή δωρεάς, η οποία διατίθεται ρητά και αποκλειστικά για την Κοινότητα που καταργήθηκε ή τον οικισμό που προσαρτήθηκε, γίνεται από το κοινοτικό συμβούλιο μετά από σύμφωνη γνώμη του παρέδρου.

β. Ψηφίζει στο κοινοτικό συμβούλιο για θέματα που αναφέρονται στην εκμετάλλευση δασών και γενικά των δασικών εκτάσεων που ανήκαν

στην ιδιοκτησία της καταργηθείσας Κοινότητας ή οικισμού που προσαρτήθηκε.

γ. Συμμετέχει στο διοικητικό συμβούλιο της λειτουργούσας πριν από την κατάργηση της οικείας Κοινότητας κοινοτικής επιχείρησης, που εκμεταλλεύεται ιαματικές πηγές. Η επιβολή τέλους για τη χρήση των ιαματικών πηγών γίνεται από το κοινοτικό συμβούλιο με συμμετοχή του παρέδρου, ο οποίος έχει δικαίωμα ψήφου.

4. Δικαίωμα ψήφου στις συνεδριάσεις του κοινοτικού συμβουλίου έχουν οι πάρεδροι για όλα τα θέματα που συζητούνται και που αφορούν το κοινοτικό διαμέρισμα στο οποίο έχουν εκλεγεί.

5. Ο πάρεδρος δύναται να ενεργεί πληρωμές εφόσον έχει προβλεφθεί σχετική πάγια προκαταβολή.

6. Το αξίωμα του παρέδρου είναι τιμητικό και άμισθο.

7. Ο πάρεδρος λαμβάνει έξοδα κίνησης και αποζημίωση για τη συμμετοχή του σε συνεδριάσεις του κοινοτικού συμβουλίου. Το ύψος των εξόδων κίνησης και της αποζημίωσης, καθώς και η βάση υπολογισμού αυτής καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

8. Οι πάρεδροι έχουν υποχρέωση να μετέχουν σε όλες τις συνεδριάσεις του κοινοτικού συμβουλίου και όλων των επιτροπών, στις οποίες τους έχει τυχόν ορίσει το συμβούλιο. Επίσης, έχουν υποχρέωση, στο πλαίσιο των καθηκόντων τους, να εκτελούν με επιμέλεια κάθε εργασία που τους ανατίθεται από το κοινοτικό συμβούλιο.

9. Αν ένας πάρεδρος επιθυμεί να μην εκτελεί τα καθήκοντά του για διάστημα που υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημέρες πρέπει να έχει τη σύμφωνη γνώμη του κοινοτικού συμβουλίου.

10. Αν ένας πάρεδρος δεν εκτελεί τις υποχρεώσεις του για διάστημα που υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες, χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του κοινοτικού συμβουλίου, κηρύσσεται έκπτωτος με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Στην περίπτωση αυτή καλείται αναπληρωματικός του ίδιου συνδυασμού.

11. Στα πρακτικά συνεδριάσεων των κοινοτικών συμβουλίων γίνεται ειδική μνεία περί της προσκλήσεως των παρέδρων και της παρουσίας ή της απουσίας τους.

12. Στις αποφάσεις των κοινοτικών συμβουλίων γίνεται μνεία περί του αριθμού των παρέδρων που είναι παρόντες και ψηφίζουν όταν πρόκειται για θέματα για τα οποία έχουν δικαίωμα ψήφου.

13. Αν δεν κληθούν οι πάρεδροι στις συνεδριάσεις των συμβουλίων

για τα θέματα στα οποία έχουν δικαίωμα ψήφου, οι αντίστοιχες αποφάσεις είναι άκυρες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ **ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΩΝ**

Άρθρο 135

Καταστατική θέση αιρετών

Τα αιρετά όργανα της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης:

α) Διαθέτουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ως εκπρόσωποι των τοπικών κοινωνιών, που εκλέγονται με άμεση ψηφοφορία, απειρίοριστο το δικαίωμα της κατά συνείδηση γνώμης και ψήφου.

β) Έχουν το δικαίωμα και την υποχρέωση να εκτελούν την αποστολή τους, έχοντας στη διάθεσή τους τον ανάλογο χρόνο, τις υπηρεσίες και τα μέσα υποστήριξης, καθώς και τους ανάλογους οικονομικούς πόρους, ώστε να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη εκπλήρωση της λαϊκής εντολής.

γ) Μεριμνούν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, για την τήρηση των αρχών της νομιμότητας, της διαφάνειας, της αποδοτικότητας και της χρηστής διοίκησης στους οργανισμούς όπου υπηρετούν, ενώ απέχουν υποχρεωτικά από τη συζήτηση και τη λήψη αποφάσεων, που σχετίζονται άμεσα με τα ιδιωτικά τους συμφέροντα ή με τα συμφέροντα συγγενών τους, κατά τις ειδικότερες προβλέψεις του παρόντος.

δ) Με προεδρικό διάταγμα, το οποίο εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων, μπορεί να καθορίζεται οικονομική αποζημίωση των δημάρχων και προέδρων Κοινοτήτων. Κριτήρια για τον καθορισμό του ύψους της οικονομικής αποζημίωσης αποτελούν ιδίως τα τακτικά έσοδα των αντίστοιχων Δήμων και Κοινοτήτων, καθώς και ο πληθυσμός τους.

Άρθρο 136

Έξοδα παράστασης

1. Οι δήμαρχοι και οι πρόεδροι Κοινοτήτων, μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της περίπτωσης δ' του προηγούμενου άρθρου, καθώς και οι αντιδήμαρχοι, οι πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων και οι αντιπρόεδροι Κοινοτήτων δικαιούνται εξόδων παράστασης, τα οποία καταβάλλονται από το Δήμο ή την Κοινότητα.

2.α. Τα έξοδα παράστασης καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, ανάλογα με τα τακτικά έσοδα, που πραγματοποιούν οι αντίστοιχοι Δήμοι και Κοινότητες. Η απόφαση του Υπουργού, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως εκδίδεται τρεις (3) μήνες πριν από την έναρξη κάθε οικονομικού έτους, ύστερα από γνώμη του διοικητικού συμβουλίου της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.). Εάν η γνώμη της δεν παρασχεθεί εντός ενός (1) μηνός, αφότου ζητήθηκε, η ανωτέρω απόφαση εκδίδεται και χωρίς αυτή. Αν δεν εκδοθεί απόφαση μέσα στην προθεσμία αυτή, ισχύει η απόφαση του προηγούμενου έτους.

β. Για τους Δήμους, που η έδρα τους είναι έδρα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή Νομαρχιακού Διαμερίσματος και για τους Δήμους με πληθυσμό μεγαλύτερο από δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους, μπορεί ο δήμαρχος να λαμβάνει έξοδα παράστασης αυξημένα έως είκοσι τοις εκατό (20%), εφόσον διαπιστώνεται η κανονική βεβαίωση των εσόδων.

3. Αντιδήμαρχοι Δήμων με πληθυσμό μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους λαμβάνουν το σαράντα τοις εκατό (40%) των συνολικών εξόδων παράστασης του οικείου δημάρχου και με πληθυσμό άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) το πενήντα τοις εκατό (50%). Αντιπρόεδροι Κοινοτήτων με πληθυσμό άνω των δύο χιλιάδων (2.000) κατοίκων λαμβάνουν το σαράντα τοις εκατό (40%) των εξόδων παράστασης του οικείου προέδρου.

4. Πρόεδροι συμβουλίων Δήμων με πληθυσμό μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους λαμβάνουν το τριάντα τοις εκατό (30%) των συνολικών εξόδων παράστασης του οικείου δημάρχου, με πληθυσμό άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) και μέχρι εκατό χιλιάδες (100.000) το σαράντα τοις εκατό (40%) και με πληθυσμό άνω των εκατό χιλιάδων (100.000) κατοίκων το πενήντα τοις εκατό (50%).

5. Αν οι δήμαρχοι, πρόεδροι Κοινοτήτων, αντιδήμαρχοι και πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων έχουν τεθεί σε αργία, τα έξοδα παράστασής τους λαμβάνουν οι αναπληρωτές τους. Αν ο αναπληρωτής είναι αντιδήμαρχος ή αντιπρόεδρος Κοινότητας λαμβάνει έξοδα παράστασης από ένα μόνο αξίωμα.

6. Δήμαρχοι και πρόεδροι Κοινοτήτων, που απουσιάζουν σύμφωνα με τα άρθρα 91 παρ. 2 και 106 παρ. 7, λαμβάνουν το ήμισυ των εξόδων παράστασης. Το υπόλοιπο ήμισυ καταβάλλεται στον αντίστοιχο αναπληρωτή. Αν απουσιάζει αντιδήμαρχος ή αντιπρόεδρος Κοινότητας, για

το ίδιο χρονικό διάστημα, λαμβάνει το ήμισυ των εξόδων παράστασης που δικαιούται.

7. Οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι, οι πρόεδροι και αντιπρόεδροι Κοινοτήτων, καθώς και οι πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων και οι σύμβουλοι που έχουν περισσότερα από ένα αξιώματα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, υποχρεούνται να εισπράττουν όλα τα έξοδα παράστασης μόνο από ένα αξίωμα και το ήμισυ (1/2) των εξόδων παράστασης από ένα ακόμη αξίωμα. Οι ανωτέρω επιλέγουν τα έξοδα παράστασης που λαμβάνουν από κάθε αξίωμα με ταυτόσημη υπεύθυνη δήλωση που υποβάλλεται και στους δύο φορείς.

8.α. Τα αιρετά όργανα Δήμων και Κοινοτήτων, στα οποία χορηγείται ειδική άδεια, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 139, για όλο το διάστημα της θητείας τους, υποχρεούνται να επιλέξουν είτε τις αποδοχές της οργανικής τους θέσης είτε τα έξοδα παράστασης που δικαιούνται.

β. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας καθορίζεται, σε περίπτωση επιλογής των εξόδων παράστασης, η διαδικασία καταβολής των εισφορών, επί των αποδοχών της οργανικής θέσης, στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς, καθώς και ο φορέας που υπέχει την αντίστοιχη υποχρέωση.

Άρθρο 137

Εκτέλεση ειδικών καθηκόντων των Δημάρχων και Προέδρων Κοινοτήτων

1. Οι δήμαρχοι και οι πρόεδροι Κοινοτήτων οφείλουν να ασκούν τα καθήκοντα οργάνου του κράτους ή άλλου δημόσιου φορέα, που επιβάλλονται ρητά με ειδικό νόμο. Αν αρνείται ή αμελεί, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας μπορεί να αναθέσει την εκτέλεση των καθηκόντων αυτών σε δημόσιο υπάλληλο.

2. Οι δαπάνες του Δήμου ή της Κοινότητας που δημιουργούνται από την εκτέλεση των καθηκόντων της προηγούμενης παραγράφου επιβαρύνουν το κράτος ή τον οικείο δημόσιο φορέα.

Άρθρο 138

Συμμετοχή εκπροσώπων των Δήμων και Κοινοτήτων στα συλλογικά όργανα

1. Οι εκπρόσωποι των Δήμων και Κοινοτήτων στα συλλογικά όργανα που προβλέπονται είτε στις διατάξεις του παρόντος είτε στη σχετική νομοθεσία, ορίζονται εντός μηνός το αργότερο, αφότου εγκατα-

σταθούν οι νέες δημοτικές και κοινοτικές αρχές ή εκλεγούν τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των τοπικών ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων και του διοικητικού συμβουλίου της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας.

2. Η θητεία των εκπροσώπων αυτών ακολουθεί τη δημοτική ή κοινοτική περίοδο και λήγει, σε κάθε περίπτωση, μόλις ορισθούν οι νέοι εκπρόσωποι. Αν η θέση των εκπροσώπων αυτών μείνει κενή κατά τη διάρκεια της θητείας τους, για οποιονδήποτε λόγο, και δεν είναι δυνατόν να οριστούν νέοι εκπρόσωποι, ή δεν οριστούν μέσα σε ένα μήνα αφότου τα όργανα που είναι αρμόδια να τους ορίσουν έλαβαν το σχετικό ερώτημα, τότε τα συλλογικά όργανα που προβλέπουν οι προαναφερόμενες διατάξεις λειτουργούν νόμιμα και χωρίς τη συμμετοχή εκπροσώπων των Δήμων και Κοινοτήτων.

Άρθρο 139

Ειδική άδεια και ρυθμίσεις κατά την άσκηση των καθηκόντων αιρετών οργάνων, που έχουν την υπαλληλική ιδιότητα

1. Στους δημάρχους όλων των Δήμων, στους προέδρους των Κοινοτήτων άνω των δύο χιλιάδων (2.000) κατοίκων, στους αντιδημάρχους και προέδρους δημοτικών συμβουλίων Δήμων που είναι πρωτεύουσες νομών ή έχουν πληθυσμό άνω των πενήντα χιλιάδων (50.000) κατοίκων, στους προέδρους δημοτικών διαμερισμάτων, καθώς και στους Πρόεδρους Συνδέσμων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα μέλη των οποίων είναι άνω των διακοσίων χιλιάδων (200.000) κατοίκων, που είναι δημόσιοι υπάλληλοι, περιλαμβανομένων και όσων υπηρετούν στα σώματα ασφαλείας ή είναι υπάλληλοι φορέων του δημόσιου τομέα, όπως αυτός έχει οριοθετηθεί κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων, χορηγείται από την υπηρεσία της οργανικής τους θέσης ειδική άδεια για όλο το διάστημα που ασκούν τα καθήκοντά τους. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και για τους δημάρχους που είναι αναπληρωτές καθηγητές μέσης εκπαίδευσης.

2. Στους προέδρους Κοινοτήτων κάτω των δύο χιλιάδων (2.000) κατοίκων, που είναι δημόσιοι υπάλληλοι, περιλαμβανομένων και όσων υπηρετούν στα σώματα ασφαλείας, ή είναι υπάλληλοι φορέων του δημόσιου τομέα, όπως αυτός έχει οριοθετηθεί κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων, χορηγείται από την υπηρεσία της οργανικής τους θέσης ειδική άδεια εξήντα (60) εργάσιμων ημερών κατ' έτος, επιπλέον της κανονικής. Η ειδική άδεια του προηγούμενου εδαφίου χορηγείται και στα μέλη του Δ.Σ. της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

3. Στους αντιδημάρχους και προέδρους δημοτικών συμβουλίων Δήμων που έχουν πληθυσμό κάτω των πενήντα χιλιάδων (50.000) κατοίκων και είναι δημόσιοι υπάλληλοι, περιλαμβανομένων και όσων υπηρετούν στα σώματα ασφαλείας, ή είναι υπάλληλοι φορέων του δημόσιου τομέα, όπως αυτός έχει οριοθετηθεί κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων, χορηγείται από την υπηρεσία της οργανικής τους θέσης ειδική άδεια εξήντα (60) εργάσιμων ημερών κατ' έτος, επιπλέον της κανονικής.

4. Στους Προέδρους και τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων, καθώς και στους Προέδρους των Συνδέσμων Δήμων και Κοινοτήτων, εφόσον έχουν τις ιδιότητες της παραγράφου 1 και με την πρόσθετη προϋπόθεση ότι δεν είναι δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι ή πρόεδροι Κοινοτήτων, χορηγείται ειδική άδεια μέχρι τριάντα (30) εργάσιμες ημέρες, κατ' έτος, επιπλέον της κανονικής τους άδειας.

5. Η ειδική άδεια των προηγούμενων παραγράφων χορηγείται υποχρεωτικά από την υπηρεσία, ανεξαρτήτως υποβολής σχετικής αίτησης. Το χρονικό διάστημα χρήσης της θεωρείται χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για όλα τα υπαλληλικά, εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα που απορρέουν. Η ειδική άδεια των εξήντα (60) ή τριάντα (30) ημερών, αντιστοίχως, μπορεί να χορηγείται και τμηματικά σε εργάσιμες ημέρες και ώρες.

6. Εάν στο πρόσωπο του δικαιούχου της ειδικής άδειας συντρέχουν περισσότερα από ένα αξιώματα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, η ειδική άδεια παρέχεται κατ' επιλογή του, για ένα μόνο εξ αυτών.

7. Οι ρυθμίσεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και για όσους είναι μέλη Δ.Ε.Π. Πανεπιστημίων και Ε.Π. Τ.Ε.Ι., περιλαμβανομένου και του ειδικού διδακτικού και επιστημονικού προσωπικού. Για τα μέλη αυτά η χορήγηση των ειδικών αδειών προϋποθέτει υποβολή σχετικής αίτησης.

8. Δημόσιοι υπάλληλοι και υπάλληλοι των φορέων του Δημοσίου, όπως αυτός είναι οριοθετημένος κατά το χρόνο ανακήρυξης των υποψηφίων, με οποιαδήποτε σχέση και αν υπηρετούν, εκλεγόμενοι δήμαρχοι, πρόεδροι Κοινοτήτων, δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι, καθώς και σύμβουλοι δημοτικών και τοπικών διαμερισμάτων, διαρκούσης της θητείας τους, δεν μετατίθενται ούτε αποσπώνται εκτός των διοικητικών ορίων του Δήμου ή της Κοινότητας στην οποία έχουν εκλεγεί. Οι υπάλληλοι αυτοί, εφόσον υπηρετούν στα διοικητικά όρια άλλου Δήμου ή Κοινότητας, μετά από αίτησή τους, μετατίθενται ή αποσπώνται εκεί

όπου έχουν εκλεγεί. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει αντίστοιχη υπηρεσία ή θέση, μετατίθενται ή αποσπώνται στην πλησιέστερη υπηρεσία προς το Δήμο ή την Κοινότητα όπου εξελέγησαν. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, οι ρυθμίσεις των προηγούμενων εδαφίων μπορεί να επεκτείνονται και σε κλάδους γιατρών του Εθνικού Συστήματος Υγείας.

Άρθρο 140

Δαπάνες μετακίνησης - Αποζημιώσεις - Λοιπά έξοδα

1. Οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι, οι πρόεδροι Κοινοτήτων και οι δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι μπορούν να μετακινούνται εκτός της έδρας του Δήμου ή της Κοινότητας για εκτέλεση υπηρεσίας, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις επιτρέπεται να μετακινηθεί εκτός έδρας ο δήμαρχος, ο αντιδήμαρχος ή ο πρόεδρος Κοινότητας, χωρίς προηγούμενη απόφαση του συμβουλίου. Στις περιπτώσεις αυτές το συμβούλιο αποφασίζει χωρίς καθυστέρηση αν η μετακίνηση ήταν επιβεβλημένη ή όχι.

2. Σε όσους μετακινούνται για εκτέλεση υπηρεσίας καταβάλλονται, ύστερα από απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, οι δαπάνες μετακίνησης που προβλέπονται για τις μετακινήσεις των υπαλλήλων Δήμων και Κοινοτήτων.

3. Τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, ανεξαρτήτως εάν έχουν και την ιδιότητα του αντιδημάρχου, τα οποία μετέχουν στις συνεδριάσεις του και τα μέλη της δημαρχιακής επιτροπής, εκτός από τον δήμαρχο, δικαιούνται αποζημίωση για κάθε συνεδρίαση και μέχρι τρεις (3) το πολύ συνεδριάσεις το μήνα.

Η αποζημίωση για τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις αυτές είναι για τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου ίση με ποσοστό δύο τοις εκατό (2%) και για τα μέλη της δημαρχιακής επιτροπής, εκτός από τον δήμαρχο, ένα τοις εκατό (1%) επί των μηνιαίων εξόδων παράστασης του δημάρχου, όπως αυτά διαμορφώνονται, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 136.

4. Η κηδεία δημάρχων και προέδρων Κοινοτήτων και όσων κατείχαν τα αντίστοιχα αξιώματα, καθώς και των εν ενεργεία δημοτικών και κοινοτικών συμβούλων μπορεί να γίνεται με δαπάνη του οικείου Δήμου ή Κοινότητας. Το ανώτατο όριο της δαπάνης αυτής καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου στην αρχή κάθε έτους και εγγράφεται στον αντίστοιχο προϋπολογισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄
ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Άρθρο 141
Αστική ευθύνη

1. Οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι, τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, τα μέλη της δημοτικής επιτροπής, οι πρόεδροι Κοινοτήτων, τα μέλη του κοινοτικού συμβουλίου, καθώς και οι σύμβουλοι δημοτικού διαμερισματος, οι τοπικοί σύμβουλοι και οι πάρεδροι οφείλουν να αποζημιώσουν το Δήμο ή την Κοινότητα για κάθε θετική ζημία, που προξένησαν εις βάρος της περιουσίας τους από δόλο ή βαριά αμέλεια. Οι ανωτέρω δεν υπέχουν ευθύνη αποζημίωσης έναντι τρίτων.

2. Η ζημία καταλογίζεται στα πρόσωπα αυτά με αιτιολογημένη πράξη τριμελούς ελεγκτικής επιτροπής, που συγκροτείται στην έδρα κάθε νομού ή νομαρχίας με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας και αποτελείται από:

α) Τον Πρόεδρο Πρωτοδικών της έδρας του νομού ή της νομαρχίας ή τον αναπληρωτή του που ορίζει ο ίδιος.

β) Τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ή όπου δεν υπηρετεί Επίτροπος, από έναν ανώτερο υπάλληλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και

γ) Τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων του νομού αναπληρούμενο σε περίπτωση κωλύματος από τον αντιπρόεδρο αυτής. Καθήκοντα γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του κλάδου ΠΕ διοικητικού της Περιφέρειας που ορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Η επιτροπή εξετάζει τις υποθέσεις ύστερα από αίτηση του Δήμου ή της Κοινότητας ή με εντολή του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που ενεργεί αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε δημότη, και αποφασίζει, αφού κάνει έρευνα και καλέσει τα πρόσωπα που θεωρούνται υπεύθυνα για την πρόκληση της ζημίας, να δώσουν εξηγήσεις, μέσα σε εύλογο διάστημα. Κατά των πράξεων της επιτροπής επιτρέπεται προσφυγή στο τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται ο Δήμος ή η Κοινότητα. Κατά των αποφάσεων του δικαστηρίου επιτρέπεται να ασκηθεί έφεση στο διοικητικό εφετείο. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής και η άσκησή της αναστέλλουν την εκτέλεση της πράξεως της επιτροπής.

Νομολογία

Σημ: Παρατίθεται ενδεικτική νομολογία και για την αστική ευθύνη των Ο.Τ.Α. έναντι τρίτων.

Όταν επιδιώκεται αποζημίωση για παρανομία των οργάνων του Δημοσίου, αλλά η επικαλούμενη ως παράνομη ενέργεια συντελέστηκε μέσα στα πλαίσια ή έχει ως υπόβαθρο σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ή σύμβαση έργου, οι σχετικές διαφορές υπάγονται στα πολιτικά δικαστήρια. **(ΑΕΔ 3/2004)**

Συντήρηση δημοτικών οδών. Υφίσταται αντικειμενική ευθύνη του Δήμου προς αποζημίωση για παράλειψη των οργάνων του να συντηρήσουν δημοτική οδό (ύπαρξη λακκούβας). Η ευθύνη προς αποζημίωση γεννάται και από την παράλειψη οφειλόμενης υλικής ενέργειας, μπορεί δε να συνίσταται και σε χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης. **(ΣτΕ 740/2001)**

Το Δημόσιο, οι Ο.Τ.Α. και τα ν.π.δ.δ. υποχρεούνται, εφ' όσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των άρθρων 105 και 106 ΕισΝΑΚ, σε αποκατάσταση κάθε θετικής και αποθετικής ζημίας, τα Δικαστήρια δε της ουσίας δύνανται, επί πλέον, να επιδικάσουν σε βάρος των ανωτέρω εύλογο χρηματική ικανοποίηση σε εκείνον που υπέστη προσβολή, μεταξύ άλλων, της υγείας, κατ' ανάλογο εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του ΑΚ, του ύψους της χρηματικής αυτής ικανοποίησης, ως κρίσεως ουσιαστικής, μη υποκειμένης στον αναιρετικό έλεγχο. **(ΣτΕ 2463/1998)**

Από τις διατάξεις του άρθρου 24 του ΠΔ 410/1995 και του άρθρου 105 του ΕισΝΑΚ συνάγεται ότι επιβάλλεται στους Δήμους η υποχρέωση για την κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία των δημοτικών οδών και ότι υφίσταται ευθύνη του οικείου Δήμου έναντι των προσώπων που υφίστανται ζημίες από τη χρήση των οδών αυτών, εξαιτίας της πλημμελούς συντήρησης ή της μη ασφαλούς λειτουργίας τους. Ο ισχυρισμός του Δήμου ότι υπαίτιος ήταν ο ενάγων, είναι αβάσιμος ενόψει της αντικειμενικής ευθύνης που θεσπίζεται με τα άρθρα 105-106 του ΕισΝΑΚ αλλά και της εμπιστοσύνης του πολίτη προς τη Διοίκηση, η οποία, πρώτη αυτή πρέπει να είναι επιμελής κατά την ενάσκηση των υπηρεσιακών της καθηκόντων. **(ΔιοικΠρωτΑθ. 1954/2002)**

Ο ζημιωθείς από παράνομη πράξη ή παράλειψη αιρετού οργάνου Ο.Τ.Α., δεν δύναται να στραφεί κατά του οργάνου ατομικά και να απαιτήσει αποζημίωση, κατά τις διατάξεις περί αδικοπραξιών, αλλά την αξίωση αυτή μπορεί να την ασκήσει κατά του Ν.Π.Δ.Δ. του οποίου όργανο ήταν ο ζημιώσας, κατά το χρόνο προκλήσεως της ζημίας. **(ΠολΠρωτΡόδου 83/2004)**

Θετική ζημία, για την οποία και μόνο ευθύνονται οι υπάλληλοι σύμφωνα με το άρθρο 100 Ν. 1188/81, νοείται η ελάττωση των περιουσιακών στοιχείων του Δήμου (υφισταμένης περιουσίας) που προήλθε από ζημιογόνο ενέργεια αυτών, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Η εκ της μη εισπράξεως δημοσίου εσόδου, κατά το βασικό ποσό και την αναλογούσα σ' αυτό προσαύξηση, μείωση της περιουσίας του Δημοσίου, συνιστά θετική ζημία και όχι αποθετική. **(Ολομ. ΕλΣ, 1936/1993)**

Άρθρο 142 Πειθαρχική ευθύνη

1. Στους δημάρχους, αντιδημάρχους, προέδρους Κοινοτήτων και παρέδρους, στα μέλη των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, καθώς και στα μέλη των δημοτικών και τοπικών διαμερισμάτων επιβάλλεται η πειθαρχική ποινή της αργίας.

2. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας μπορεί να επιβάλει στα πρόσωπα αυτά την ποινή της αργίας έως ξι (6) μηνών, αν έχουν διαπράξει σοβαρή παράβαση των καθηκόντων τους ή υπέρβαση της αρμοδιότητάς τους από δόλο ή βαριά αμέλεια.

3. Η ανωτέρω πειθαρχική ποινή της αργίας επιβάλλεται μετά προηγούμενη τήρηση της διαδικασίας του επόμενου άρθρου.

4. Τα πειθαρχικά παραπτώματα των αιρετών της παραγράφου 1 υπόκεινται σε τριετή παραγραφή, η οποία αρχίζει από την επομένη της ημέρας που διαπράχθηκαν.

Νομολογία

Η προσβαλλόμενη απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας εκδόθηκε κατ' επίκληση α) της απόφασης του Τριμελούς Εφετείου, με την οποία ο αιτών καταδικάστηκε σε δεύτερο βαθμό σε ποινή φυλάκισης οκτώ μηνών με αναστολή για παράβαση καθήκοντος κατ' εξακολούθηση, λόγω της δυσμενούς και μειωτικής συμπεριφοράς που επέδειξε, κατά τη διάρκεια της θητείας του ως Δημάρχου, σε υπάλληλο του Δήμου και ειδικότερα λόγω του ότι ανέθετε σ' αυτόν την εκτέλεση καθηκόντων που δεν ήταν αντίστοιχα με τα προσόντα του, κατά της αποφάσεως δε αυτής εκκρεμεί αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Αρείου Πάγου και β) της απόφασης του Διοικητικού Εφετείου, με την οποία απορρίφθηκε έφεση του Δήμου κατά απόφασης του Διοικητικού Πρωτοδικείου, με την οποία είχε υποχρεωθεί ο Δήμος να καταβάλει το ποσό των 8.804 ευρώ στον υπάλληλο, ως αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης την οποία υπέστη από την μειωτική για την προσωπικότητά του συμπεριφορά του αιτούντος. Εν όψει τούτων, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη, διότι για την έκδοσή της αρκούσε ότι το αδίκημα της παραβάσεως καθήκοντος, το οποίο διέπραξε ο αιτών, στρεφόταν και κατά του Δήμου, αφού η δυσμενής και μειωτική συμπεριφορά του έναντι του υπαλλήλου του Δήμου στρεφόταν και κατά της εύρυθμης λειτουργίας των υπηρεσιών του Δήμου, πρέπει δε να απορριφθεί ως αβάσιμος ο λόγος ακυρώσεως, κατά τον οποίο με το αδίκημα της παραβάσεως καθήκοντος δεν επήλθε συγκεκριμένη βλάβη στα συμφέροντα του Δήμου ή της Κοινότητας ούτε η παράβαση καθήκοντος απέβλεπε σε τέτοια βλάβη. (ΣΤΕ 766/2006)

Επιτρέπεται, κατά την έννοια των διατάξεων του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Δ.Κ.Κ.), να ασκηθεί πειθαρχική δίωξη κατά δημοτικού ή κοινοτικού

άρχοντα και να επιβληθεί σ' αυτόν πειθαρχική ποινή για αδικήματα που διαπράχθηκαν στην προηγούμενη ή σε προηγούμενες θητείες του εφόσον, πάντως, κατά τον χρόνο επιβολής της πειθαρχικής ποινής ο τιμωρηθείς έχει επανεκλεγεί. (ΣτΕ 2964/2002). Σημ: Το άρθρο 142 παρ. 4 του Ν. 3463/2006 προβλέπει τριετή παραγραφή.

Ο Δήμαρχος όφειλε, ως κατά νόμον προϊστάμενος όλων των υπηρεσιών του Δήμου και πρόεδρος της οικείας Δημαρχιακής Επιτροπής, να λάβει όλα τα κατάλληλα μέτρα προς διατήρηση της νομιμότητας με την καταγγελία των συμβάσεων εργασίας, εκφράζοντας τις αντιρρήσεις του ενόπιον της Δημαρχιακής Επιτροπής και εφιστώντας την προσοχή της ως προς την ύπαρξη ευθύνης του ίδιου κατ' άρθρο 21 παρ. 5 του Ν. 2190/94. Αντιθέτως, αυτός, εμμέσως, με παραλείψεις και πράξεις του (απουσία του κατά τις ως άνω συνεδριάσεις της Δημαρχιακής Επιτροπής, συναίνεσή του στην λήψη των ως άνω αναβολών χωρίς έκφραση της μειοψηφίας του κλπ.) συνέβαλε στην παράταση των επίδικων συμβάσεων και παρέβη με τον τρόπο αυτό τα καθήκοντά του επιδεικνύοντας βαριά αμέλεια. Εξάλλου, το γεγονός ότι οι εν λόγω συμβασιούχοι ήταν ενδεχομένως απαραίτητοι για την εξυπηρέτηση των αναγκών του Δήμου δεν αίρει την ευθύνη του Δημάρχου, δεδομένου ότι, όπως προκύπτει, ήδη, είχε δημοσιευθεί προκήρυξη του ΑΣΕΠ για την πλήρωση 55 οργανικών θέσεων μόνιμου προσωπικού στο Δήμο, το οποίο θα κάλυπτε τις ανάγκες του Δήμου, λόγω δε της διατηρήσεως της εκκρεμότητας των εργαζόμενων εποχιακά, δεν κατέστη δυνατή η υλοποίηση της ως άνω προκηρύξεως. Κατόπιν αυτών, νομίμως επεβλήθη στον προσφεύγοντα η πειθαρχική ποινή. (ΣτΕ 2758/2002)

Κατά τη διάρκεια ανακριτικής διαδικασίας, που διενεργήθηκε αυτεπαγγέλτως, από επίτιμο Αρεοπαγίτη, σύμβουλο του ΑΣΕΠ, και υπάλληλο του ΑΣΕΠ, σχετικά με παράνομες προσλήψεις υπαλλήλων στον Δήμο, από τον προσφεύγοντα Δήμαρχο, ο τελευταίος επέδειξε συμπεριφορά καταφρονητική και απαράδεκτη, για το έργο των ανωτέρω και για το πρόσωπο του διενεργούντος την ΕΔΕ, η οποία δεν συνάδει με το αξίωμα του Δημάρχου. Ειδικότερα, κατά την διενέργεια της ανακριτικής πράξης λήψεως καταθέσεως από μάρτυρα, ο προσφεύγων, φέρθηκε υποτιμητικά στον επιθεωρητή του Α.Σ.Ε.Π, ενώ εγνώριζε ότι ο ανωτέρω επιθεωρητής ενεργούσε ανάκριση στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του και παρεμπόδιζε το ανακριτικό του έργο, καλώντας την Αστυνομία, με συνέπεια να αναγκαστεί ο επιθεωρητής να συνεχίσει την ανάκριση στο Αστυνομικό Τμήμα. Ακολούθως, ο Πρόεδρος του Α.Σ.Ε.Π., ζήτησε την άσκηση πειθαρχικής δίωξης, κατά του Δημάρχου για ανάρμοστη και καταφρονητική συμπεριφορά. Ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας κάλεσε σε απολογία τον προσφεύγοντα, ακολούθως δε το Συμβούλιο του άρθρου 185 του ΠΔ 410/1995, (Σημ: άρθρα 141 και 143 του Ν. 3463/2006,) αφού έλαβε υπόψη του μεταξύ των άλλων στοιχείων και την απολογία του προσφεύγοντος, απεφάνθη ότι ο προσφεύγων υπέχει πειθαρχική ευθύνη για παράβαση των καθηκόντων του, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 184 του ΠΔ 410/1995, (Σημ: άρθρο 142 του Ν. 3463/2006), καθόσον επέδειξε ανάρμοστη συμπεριφορά κατά του εντεταλμένου επιθεωρητού του

Α.Σ.Ε.Π, κατά τη διενέργεια έρευνας από τον τελευταίο των ενεργειών του δημάρχου σχετικά με προσλήψεις υπαλλήλων στο Δήμο, πρότεινε δε να τιμωρηθεί με την πειθαρχική ποινή της αργίας είκοσι (20) ημερών. Βάσει της γνωμοδοτήσεως αυτής εκδόθηκε η απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας με την οποία επεβλήθη στον προσφεύγοντα η ως άνω πειθαρχική ποινή λόγω ανάρμοστης συμπεριφοράς. Κατά της αποφάσεως αυτής ο προσφεύγων Δήμαρχος άσκησε προσφυγή του ενώπιον του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία και απορρίφθηκε οιωπηρώς. Ο λόγος κατά τον οποίο η πειθαρχική απόφαση στερείται ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολογίας πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελής, γιατί επί προσφυγής ουσίας το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν περιορίζεται σε ακυρωτικό έλεγχο, αλλά κρίνει επί της ουσίας, εξετάζοντας εξ υπαρχής το πραγματικό και νομικό μέρος της υποθέσεως (βλ. σχετ. και ΣτΕ 1984/1999, 1200/1998, 4547/1997). Το Δικαστήριο κρίνει ότι, ενόψει των πιο πάνω δεδομένων και των εκτεθέντων πραγματικών περιστατικών, ο προσφεύγων υπέπεσε στο αποδοθέν σ' αυτόν πειθαρχικό παράπτωμα της σοβαρής παράβασης των καθηκόντων του, αφού με ανάρμοστη συμπεριφορά κατά του εντεταλμένου επιθεωρητού του Α.Σ.Ε.Π, παρεμπόδιζε το ανακριτικό έργο του τελευταίου. Περαιτέρω, κρίνει ότι η επιβληθείσα στον προσφεύγοντα πειθαρχική ποινή της αργίας των είκοσι (20) ημερών είναι η προσηκουσα. (ΣτΕ 2362/2002)

Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ.

Η κίνηση της πειθαρχικής αγωγής από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, για την επιβολή των πειθαρχικών ποινών που προβλέπονται στο άρθρο 184 του Δ.Κ.Κ. (άρθρο 142 του Ν. 3463/2006), με εξαίρεση την περίπτωση της αυτοδίκαιης έκπτωσης, συνυφαίνεται με σοβαρή παράβαση των καθηκόντων τους ή υπέρβαση της αρμοδιότητάς της από δόλο ή βαριά αμέλεια. Η παράβαση καθήκοντος συμπλέκεται, σε κάθε περίπτωση, με τη διασφάλιση προστασίας του γενικότερου συμφέροντος της ομαλής και απρόσκοπτης λειτουργίας των υπηρεσιών του οικείου Ο.Τ.Α. (πρβλ. ΑΠ 262/1961 Ποιν.Χρον.Τομ. ΙΑ σελ. 385, Πλημ.Αθ. 3881/1972 Ποιν. Χρον. Τομ. ΚΓ σελ. 67). Ειδικότερα, στο πλαίσιο εφαρμογής της ανωτέρω διάταξης (άρθρο 184 Δ.Κ.Κ.) έχει κριθεί, ότι οι πειθαρχικές ποινές για σοβαρή παράβαση καθήκοντος και για υπέρβαση αρμοδιότητας από δόλο ή βαριά αμέλεια εις βάρος των αιρετών οργάνων της αυτοδιοίκησης συνδέονται με την άσκηση και την εκπλήρωση των υπηρεσιακών τους καθηκόντων και δεν σχετίζονται με πράξεις εκτός και πέραν της ασκήσεως του δημοτικού ή κοινοτικού λειτουργήματος (Σ.τ.Ε. 3188/1968 και 1829/1960). Εξάλλου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 209 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας η μαρτυρία φέρει δημόσιο χαρακτήρα, ως εκ της αναγκαιότητάς της για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης. Ως εκ τούτου είναι υποχρεωτική και προσωποπαγής, μη συνδεόμενη με την άσκηση του δημοτικού λειτουργήματος. Περαιτέρω, κατά την προπαρατεθείσα διάταξη του άρθρου 189 του Δ.Κ.Κ. (Σημ: άρθρο 147 Ν. 3463/2006) για την απόλυση αιρετού οργάνου πρωτοβάθμιου

Ο.Τ.Α δεν αρκούν μόνον οι λόγοι δημοσίου συμφέροντος, αλλά πρέπει να είναι και «σοβαροί». Ο πρόσθετος αυτός όρος προσδίδει στην ανωτέρω διάταξη χαρακτήρα εξαιρετικού δικαίου και ως εκ τούτου είναι, στενώς ερμηνευτέα. Ως λόγοι δημοσίου συμφέροντος θα πρέπει να νοηθούν ενέργειες ή παραλείψεις αιρετών οργάνων που επιφέρουν συγκεκριμένη βλάβη στα συμφέροντα του Κράτους ή των Ο.Τ.Α. (ΣτΕ 2238/1958). Οι προεκτεθεισες σκέψεις περί του υποχρεωτικού και προσωποπαγούς χαρακτήρα της μαρτυρίας, σε ποινική δίκη, η οποία δεν άπτεται των συμφερόντων του Κράτους ή των Ο.Τ.Α., υπό την έννοια ότι δεν προκαλεί συγκεκριμένη βλάβη, δεν θεμελιώνει, συνδρομή σοβαρού λόγου δημοσίου συμφέροντος ικανού να τεκμηριώσει αντίστοιχο λόγο απόλυσης. Σύμφωνα με τις σκέψεις που προπαρατέθηκαν, δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 184 και 189 του Δ.Κ.Κ. εις βάρος Δημάρχου, ο οποίος κατέθεσε, ως μάρτυρας υπεράσπισης σε δίκη για εμπορία ναρκωτικών. **(Ατομ. Γν. Ν.Σ. ΥπεσΔΔΑ 289/2005)**

Από το περιεχόμενο των ανωτέρω διατάξεων, (Σημ: άρθρο 184 του Π.Δ. 410/1995 και ήδη άρθρο 142 του Ν. 3463/2006), οι οποίες, ενόψει της συναγομένης και από το άρθρο 102 του Συντάγματος εξαιρετικότητας των πειθαρχικών μέτρων που αφορούν τα αιρετά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης, πρέπει να ερμηνεύονται στενά (Σ.τ.Ε. 994/94), δεν προκύπτει ότι η άσκηση ένδικων μέσων, αυτή καθ' εαυτή, από Δικηγόρο, για λογαριασμό του εντολέα του, που στρέφονται κατά του Δήμου στο Δημοτικό Συμβούλιο, του οποίου ανήκει ο εν λόγω Δικηγόρος, συνιστά περίπτωση για τη λήψη πειθαρχικών μέτρων εναντίον του, εκτός αν συνδέεται με συμπεριφορά ή ενέργειες που συνεπάγονται τη λήψη τέτοιων μέτρων σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές. **(Ατομ. Γν. Ν.Σ. ΥπεσΔΔΑ 254/2004)**

Άρθρο 143 **Πειθαρχική διαδικασία**

1. Η πειθαρχική ποινή της αργίας επιβάλλεται με αιτιολογημένη απόφαση, αφού προηγηθεί απολογία του εγκαλουμένου ή περάσει η προθεσμία που έχει τάξει ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας με γραπτή κλήση στον εγκαλούμενο, χωρίς αυτός να έχει απολογηθεί. Η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να είναι μικρότερη από δέκα (10) ημέρες.

2. Για την επιβολή της ποινής της αργίας και τη διάρκειά της, απαιτείται σύμφωνη γνώμη πειθαρχικού συμβουλίου, το οποίο συγκροτείται κατά την πρόβλεψη της παραγράφου 7 και συντίθεται από τον πρόεδρο του Πρωτοδικείου ή τον νόμιμο αναπληρωτή του, ως πρόεδρο, δύο (2) πρωτοδίκες, έναν (1) υπάλληλο της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης της Περιφέρειας ή της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης στον οικείο νομό και έναν (1) αιρετό εκπρόσωπο της

Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων, που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από το Διοικητικό Συμβούλιό της.

3. Ο εγκαλούμενος μπορεί να εμφανίζεται αυτοπροσώπως, καθώς και με πληρεξούσιο δικηγόρο ή να εκπροσωπείται από πληρεξούσιο δικηγόρο στο συμβούλιο και να υπερασπίζεται τον εαυτό του. Το συμβούλιο συνεδριάζει σε δημόσια συνεδρίαση για την οποία συντάσσονται πρακτικά, μπορεί να εξετάζει μάρτυρες και να εκτιμά οποιοδήποτε πρόσφορο αποδεικτικό μέσο. Η απόφαση εκδίδεται, ύστερα από μυστική διάσκεψη, δύο (2) μήνες το αργότερο, αφότου το συμβούλιο έλαβε το σχετικό παραπεμπτικό έγγραφο του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

4. Εκείνος που τιμωρείται έχει δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, κατά της απόφασης που επιβάλλει οποιαδήποτε πειθαρχική ποινή, μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες, αφότου η απόφαση του κοινοποιήθηκε. Ο Υπουργός μπορεί είτε να απορρίψει την προσφυγή είτε να τη δεχτεί και να εξαφανίσει ή να μειώσει την ποινή που έχει επιβληθεί.

5. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής και η άσκησή της αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης που έχει επιβάλει την ποινή.

6.α. Τα δικαστικά μέλη του συμβουλίου της παραγράφου 2 ορίζονται με απόφαση του οργάνου που διευθύνει το δικαστήριο, ύστερα από αίτημα του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Με την ίδια απόφαση ορίζονται και τα αναπληρωματικά μέλη, εφόσον ο αριθμός αυτών που υπηρετούν είναι επαρκής.

β. Ο υπάλληλος της Περιφέρειας, μαζί με τον αναπληρωτή του, ορίζονται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

7. Το συμβούλιο της παραγράφου 2 συγκροτείται κάθε δύο (2) χρόνια με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, και τα καθήκοντα του γραμματέα εκτελεί ένας (1) υπάλληλος της Περιφέρειας, τον οποίο ορίζει, μαζί με τον αναπληρωτή του, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας.

8. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες, αφότου η απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης του κοινοποιήθηκε, να προσφύγει κατά της απόφασης αυτής στο Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο κρίνει την υπόθεση και κατ' ουσία. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης που επιβάλλει την ποινή. Αν ασκηθεί η προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, η επιτροπή αναστολών του

δικαστηρίου, ύστερα από αίτηση του προσφεύγοντος, κρίνει για τη χορήγηση αναστολής εκτέλεσης της ποινής σταθμίζοντας και τη συνδρομή του δημοσίου συμφέροντος. Σε περίπτωση κατάθεσης αίτησης αναστολής, η ποινή που έχει επιβληθεί δεν εκτελείται, μέχρι να εκδοθεί η απόφαση της επιτροπής αναστολών.

Νομολογία

Ο αιτών, τώως δημοτικός σύμβουλος, τέθηκε σε κατάσταση αργίας, για το λόγο ότι με αμετάκλητο βούλευμα παραπέμφθηκε στο ακροατήριο του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων. Κατά τη συζήτηση όμως της υποθέσεως ο αιτών δεν παρέστη με πληρεξούσιο δικηγόρο, ούτε εμφανίσθηκε στο ακροατήριο για να δηλώσει ότι εγκρίνει την άσκηση της αιτήσεως, ούτε τέλος προσκομίσθηκε έως τη συζήτηση της υποθέσεως συμβολαιογραφική πράξη παροχής πληρεξουσιότητας στο δικηγόρο που υπογράφει την αίτηση ως πληρεξούσιος του αιτούντος. Επομένως, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη. Τούτο δε ανεξάρτητα από το αν συντρέχει περίπτωση καταργήσεως της δίκης, κατά τη διάταξη του άρθρου 32 παρ. 1 του Π.Δ. 18/1989, λόγω της αθώωσης του αιτούντος για το αδίκημα για το οποίο παραπέμφθηκε και της ανακλήσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, διότι η κρίση για τη νομιμοποίηση του δικηγόρου που υπογράφει το δικόγραφο της αιτήσεως ακυρώσεως προηγείται της κρίσεως για την κατάργηση της δίκης. (ΣτΕ 6/2006, βλ. και ΣτΕ. 1147/2000)

Η προσφυγή απερρίφθη με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ως εκπρόθεσμη, με την αιτιολογία ότι πρωτοκλήθηκε στο Υπουργείο μετά την πάροδο της κατ' άρθρο 185 παρ. 4 του Π.Δ. 410/1995 δεκαήμερης προθεσμίας (Σημ: *ήδη με το άρθρο 143 παρ. 4 του ν. 3463/2006 15ήμερη*). Με τα δεδομένα αυτά, νομίμως απερρίφθη η προσφυγή προς τον Υπουργό Εσωτερικών ως εκπρόθεσμη, αφού ο προσφεύγων την υπέβαλε μεν νομίμως και εμπροθέμως, με μηχανικό μέσο, δεν προκύπτει όμως ότι υπέβαλε στη συνέχεια, και εντός πέντε ημερών από τη λήξη της προβλεπόμενης από τον Δ.Κ.Κ. προθεσμίας, όμοιο έγγραφο που να φέρει την ιδίόχειρη υπογραφή του, όπως τούτο ρητώς απαιτείται από τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 2 του ν. 2690/1999. (ΣτΕ 987/2004)

Το πειθαρχικό συμβούλιο γνωμοδοτεί σχετικά με την επιβολή ή μη πειθαρχικής ποινής σε δημοτικούς και κοινοτικούς άρχοντες έπειτα από γραπτή κλήση τους σε απολογία. Στην κλήση πρέπει να περιγράφονται τα πραγματικά περιστατικά που συνιστούν την αποδιδόμενη στα ανωτέρω πρόσωπα σοβαρή παράβαση καθηκόντων ή υπέρβαση της αρμοδιότητάς τους, έτσι ώστε να τους δίνεται η δυνατότητα να απολογηθούν ενόψει συγκεκριμένης κατηγορίας και να προσδιορίζεται εκ των προτέρων το αντικείμενο των ζητημάτων που εισάγονται προς εξέταση ενώπιον του συμβουλίου. Από τις ίδιες διατάξεις συνάγεται ότι το εν λόγω συμβούλιο δεν επιτρέπεται να γνωμοδοτήσει υπέρ της επιβολής πειθαρχ-

χικής ποινής, για παράβαση για την οποία τα ανωτέρω πρόσωπα δεν έχουν κληθεί σε απολογία ή για παράβαση, τα πραγματικά περιστατικά της οποίας δεν περιγράφονται στην κλήση τους σε απολογία. Η δε παράλειψη περιγραφής των πραγματικών περιστατικών της παράβασης καθιστά μη νόμιμη την απόφαση του συμβουλίου, με την οποία προτείνεται στη συνέχεια η επιβολή πειθαρχικής ποινής για την παράβαση αυτή, καθώς και την περαιτέρω πειθαρχική διαδικασία η οποία στηρίζεται στην απόφαση του συμβουλίου. (ΣτΕ 3116/2002, πρβλ. ΣτΕ 1624/2000, 5124/1983)

Βλ. και ΣτΕ 1457/2000, 2323/2002 και 1908/2002 υπό το άρθρο 98.

Άρθρο 144

Αποκλειστική άσκηση της πειθαρχικής δικαιοδοσίας από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας

Την πειθαρχική δικαιοδοσία ως προς τις δημοτικές και κοινοτικές αρχές ή τα μέλη τους, η οποία αφορά παραβάσεις των καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί, σύμφωνα με ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις, ασκεί μόνον ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, ύστερα από αναφορά της αρμόδιας υπηρεσίας. Οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή.

Άρθρο 145

Ιδιάζουσα δωσιδικία - Εξαίρεση από τη συνοπτική διαδικασία

1. Οι δήμαρχοι, οι πρόεδροι Κοινοτήτων, καθώς και οι πρόεδροι Συνδέσμων Δήμων και Κοινοτήτων υπάγονται στην ιδιάζουσα δωσιδικία των άρθρων 111 παρ. 7 και 112 παρ. 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπως, κάθε φορά, ισχύει.

2. Για πταίσματα ή πλημμελήματα των αιρετών οργάνων των Δήμων και Κοινοτήτων που διαπράττονται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και εξαιτίας αυτών, δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 409-413 και 417-427 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Νομοθεσία

Ν. 1493/1950 «Κώδικας Ποινικής Δικονομίας»

Άρθρο 111 παρ. 7. Δικαστήριο εφετών (αρμοδιότητα). Τα πλημμελήματα των αρχιερέων, των νομαρχών, των δικηγόρων, των δικαστών πολιτικής, ποινικής και διοικητικής δικαιοσύνης και εισαγγελέων, συμπεριλαμβανομένων των παρέδρων, των ειρηνοδίκων, ειδικών πταισματοδίκων, των μελών του Συμβουλίου της Επικρατείας, των παρέδρων και εισηγητών του, των μελών του

Ελεγκτικού Συνεδρίου, του Γενικού Επιτρόπου και των αντεπιτρόπων που υπηρετούν σε αυτό καθώς και του Γενικού Επιτρόπου, του επιτρόπου και των αντεπιτρόπων επικρατείας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια.

Άρθρο 112 παρ. 2. Τριμελές πλημμελειοδικείο (αρμοδιότητα). Τα πταίσματα των αρχιερέων, νομαρχών, δικηγόρων, δικαστών πολιτικής, ποινικής και διοικητικής δικαιοσύνης και εισαγγελών συμπεριλαμβανομένων των παρέδρων, των ειρηνοδικών, ειδικών πταισματοδικών, των μελών του Συμβουλίου της Επικρατείας και των παρέδρων και εισηγητών του, των μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, του Γενικού Επιτρόπου και των αντεπιτρόπων που υπηρετούν σε αυτό, καθώς και του Γενικού Επιτρόπου, του επιτρόπου και των αντεπιτρόπων της επικρατείας στα γενικά διοικητικά δικαστήρια.

Άρθρο 409. Σύλληψη για πταίσμα. Σε περίπτωση αυτόφωρου πταίσματος επιτρέπεται η σύλληψη του δράστη από κάθε αστυνομικό όργανο που έσπευσε ή από ανακριτικό υπάλληλο μόνο για τη βεβαίωση της ταυτότητας του αυτουργού ή την άμεση εισαγωγή του σε δίκη, όποτε αυτή είναι δυνατή, σύμφωνα με τις διατάξεις που ακολουθούν.

Άρθρο 410. Βεβαίωση της ταυτότητας ή άμεση εισαγωγή σε δίκη. Αν συντρέχει κάποια από τις περιπτώσεις του άρθρου 409, εκείνος που έχει συλληφθεί είτε προσάγεται χωρίς καμιά αναβολή κατευθείαν στο πλησιέστερο αστυνομικό κατάστημα, όπου εξετάζεται αμέσως, οπότε και συντάσσεται έκθεση από τον ίδιο που τον συνέλαβε ή από κάθε άλλο αστυνομικό υπάλληλο και αμέσως κατόπιν, μόλις βεβαιωθεί η ταυτότητά του, αφήνεται ελεύθερος, είτε οδηγείται αμέσως στο δημόσιο κατήγορο, αν υπάρχει πταισματοδικείο στον ίδιο τόπο και συνεδριάζει εκείνη την ώρα ή μπορεί να συνεδριάσει αμέσως, και προκομίζονται εκεί οι σχετικές αποδείξεις, οπότε εισάγεται αμέσως σε δίκη σύμφωνα με τις παρακάτω διατάξεις.

Άρθρο 411. Χρόνος και τόπος των συνεδριάσεων του πταισματοδικείου. Προκειμένου να εκδικάσει τα πταίσματα που καταλαμβάνονται επί αυτοφώρω, το πταισματοδικείο μπορεί να συνεδριάζει οποιαδήποτε ημέρα και ώρα στο ακροατήριό του ή σε άλλον τόπο, που ορίζεται με διαταγή του Υπουργού της Δικαιοσύνης. Στις πόλεις όπου υπάρχουν διορισμένοι περισσότεροι πταισματοδίκες μπορεί να οριστεί κατά τον ίδιο τρόπο ότι το πταισματοδικείο θα συνεδριάζει μόνιμα ημέρα και νύχτα ή κάθε ημέρα και ορισμένες νυχτερινές ώρες.

Άρθρο 412. Πρόσκληση των μαρτύρων. Ανακοίνωση της κατηγορίας. Για να εισαχθεί αμέσως σε δίκη ο δράστης που έχει συλληφθεί επί αυτοφώρω, ο ανακριτικός υπάλληλος ή το αστυνομικό όργανο που τον συνέλαβε έχει υποχρέωση ταυτόχρονα να καλέσει τους παρόντες μάρτυρες κατηγορίας και υπεράσπισης, αυτοί έχουν υποχρέωση να μεταβούν μαζί του στο αρμόδιο δικαστικό ή αστυνομικό κατάστημα, αν δεν προσέλθουν ύστερα από την κλήση, εφαρμόζονται τα άρθρα 231 και 232. Αν ο δημόσιος κατήγορος κρίνει ότι η πράξη έχει

πράγματι το χαρακτήρα πταίσματος, διατυπώνει την κατηγορία γραπτά ή προφορικά και την ανακοινώνει στον κατηγορούμενο αμέσως πριν από την έναρξη της δίκης. Αν όμως κρίνει ότι η πράξη είναι πλημμέλημα, παραπέμπει εκείνον που έχει συλληφθεί στον εισαγγελέα σύμφωνα με το άρθρο 279.

Άρθρο 413. Παραπομπή στην κοινή διαδικασία. Αν ο πταιοματοδίκης κρίνει ότι το πταίσμα δεν έχει καταληφθεί επ' αυτοφώρω ή αν οι αποδείξεις που προσκομίζονται δεν είναι επαρκείς, παραπέμπει την υπόθεση στην κοινή πταισματική διαδικασία και αφήνει ελεύθερον εκείνον που έχει συλληφθεί. Ως προς τα υπόλοιπα τηρούνται οι κανόνες της κύριας διαδικασίας στο ακροατήριο.

Άρθρο 417. Άμεση παραπομπή του κατηγορούμενου στο ακροατήριο. Αν ο δράστης οποιουδήποτε πλημμελήματος έχει συλληφθεί επ' αυτοφώρω, ακολουθείται η διαδικασία που αναφέρεται στα επόμενα άρθρα, εκτός αν ο εισαγγελέας κρίνει ότι συντρέχουν λόγοι να μην εφαρμοστεί αυτή η διαδικασία.

Άρθρο 418. Διαδικασία. 1. Ο ανακριτικός υπάλληλος ή το αστυνομικό όργανο που συνέλαβε το δράστη επ' αυτοφώρω έχει την υποχρέωση να τον φέρει αμέσως, ή, αν η σύλληψη έγινε έξω από την έδρα του δικαστηρίου, μέσα στον απόλυτα αναγκαίο για την μεταφορά χρόνο, στον αρμόδιο εισαγγελέα μαζί με την έκθεση για τη σύλληψη και τη βεβαίωση του εγκλήματος, που πρέπει υποχρεωτικά να τη συντάξει, ο εισαγγελέας μπορεί να παραπέμψει τον κατηγορούμενο αμέσως, χωρίς γραπτή προδικασία, στο ακροατήριο του αρμόδιου δικαστηρίου που συνεδριάζει την ημέρα εκείνη, το οποίο και ασχολείται αμέσως με την εκδίκαση της κατηγορίας. Αν κατά την ημέρα αυτή δεν συνεδριάζει το αρμόδιο δικαστήριο, ορίζεται έκτακτη δικάσιμη για την ημέρα ή όταν υπάρχει απόλυτη αδυναμία συγκρότησης του δικαστηρίου αυθημερόν, για την επόμενη ημέρα. Ο εισαγγελέας γνωστοποιεί προφορικά τα στοιχεία της κατηγορίας στον κατηγορούμενο χωρίς να απαιτείται η κοινοποίηση σ' αυτόν κλητηρίου θεσπίσματος. Για την παραπάνω γνωστοποίηση συντάσσεται και προσαρτάται στη δικογραφία συνοπτική έκθεση που υπογράφεται από τον εισαγγελέα, το γραμματέα και τον κατηγορούμενο και σε περίπτωση ανάγκης μόνο από τον εισαγγελέα. 2. Αν το πλημμέλημα υπάγεται στην αρμοδιότητα του μονομελούς πλημμελειοδικείου και αυτό συνεδριάζει την ημέρα που τελέστηκε το πλημμέλημα στην περιφέρεια του τόπου της τέλεσης, ο κατηγορούμενος μετά τη σύλληψή του κατά την παρ. 1 προσάγεται χωρίς χρονοτριβή στο δικαστήριο, το οποίο και δικάζει αμέσως την υπόθεση που εισάγεται από τον εισαγγελέα, ο οποίος και παρίσταται στη συνεδρίαση. 3. Αν το πλημμέλημα δίδεται μόνο με έγκληση, αυτή μπορεί να υποβληθεί και προφορικά σ' εκείνους που έχουν τη δυνατότητα να συλλάβουν το δράστη αυτόφωρω εγκλήματος, οπότε η σχετική δήλωση περιλαμβάνεται στην έκθεση για τη σύλληψη (άρθρ. 275 παρ. 2).

Άρθρο 419. Κράτηση του κατηγορούμενου. Ο εισαγγελέας μπορεί να διατάσσει την κράτηση του κατηγορουμένου στο κρατητήριο της αστυνομίας, προκειμένου να εκδικαστεί η υπόθεση την επόμενη ημέρα από την προσαγωγή του σ' αυτόν, η κράτηση δεν επιτρέπεται να διαρκέσει περισσότερο από είκοσι

τέσσερις ώρες από την προσαγωγή. Αν μέσα σ' αυτή την προθεσμία δεν γίνει δυνατή για οποιονδήποτε λόγο η σύγκληση του δικαστηρίου και η εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο, ο εισαγγελέας μπορεί να παραπέμψει τον κατηγορούμενο στον ανακριτή, ο οποίος οφείλει μέσα σε προθεσμία είκοσι τεσσάρων ωρών - που δεν παρατείνεται ούτε με αίτηση του κατηγορουμένου - να αποφασίσει σχετικά με την προσωρινή κράτησή του ή όχι, έχοντας το δικαίωμα να ενεργήσει και οποιαδήποτε αναγκαία ανακριτική πράξη. Την προσωπική κράτηση τη διατάσσει ο ανακριτής σύμφωνα με το άρθρο 283. Αν εκδοθεί ένταλμα προσωρινής κράτησης του κατηγορουμένου, αυτό δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο, ούτε επιτρέπεται προσωρινή απόλυση, ο ανακριτής στέλνει αμέσως τα έγγραφα στον εισαγγελέα, ο οποίος εισάγει την υπόθεση χωρίς άλλη προδικασία στο ακροατήριο σύμφωνα με τις διατάξεις των επόμενων άρθρων.

Άρθρο 420. Κλήτευση των συναιτίων. Αν η εκδίκαση της υπόθεσης δεν πρόκειται να γίνει την ίδια ημέρα κατά την οποία ο δράστης προσάγεται ενώπιον του εισαγγελέα, ο εισαγγελέας μπορεί να παραπέμψει στο ακροατήριο μαζί με τον κατηγορούμενο και τους άλλους συναιτίους που δεν έχουν συλληφθεί, ο ίδιος τότε φροντίζει για να επιδοθεί σ' αυτούς κλητήριο θέσπισμα χωρίς την τήρηση καμιάς προθεσμίας.

Άρθρο 421. Κλήτευση μαρτύρων. 1. Εκείνος που σύμφωνα με το άρθρο 418 πραγματοποίησε τη σύλληψη έχει υποχρέωση να κλητεύσει προφορικά τους μάρτυρες, καθώς και αυτούς που προτείνονται από τον κατηγορούμενο (άρθρ. 327 παρ. 1), αναφέροντας την κλήτευση αυτή στην έκθεση σύλληψης. Αν η εκδίκαση της υπόθεσης πρόκειται να γίνει την επόμενη ημέρα της προσαγωγής του κατηγορουμένου στον εισαγγελέα, μπορεί αυτός να διατάξει την προφορική επίσης κλήτευση των μαρτύρων, ακόμη και με τη φροντίδα εκείνου που συνέλαβε το δράστη. 2. Στους μάρτυρες που καλούνται με αυτό τον τρόπο επιβάλλονται σε περίπτωση απείθειας οι ποινές που ορίζονται για τους λιπομάρτυρες και η βίαιη προσαγωγή, η οποία διατάσσεται από το δικαστήριο και εκτελείται χωρίς χρονοτριβή, ακόμη και κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης. 3. Εκείνος που πραγματοποίησε τη σύλληψη δεν εξετάζεται ως μάρτυρας, παρά διαβάζεται στο ακροατήριο η έκθεσή του για τη σύλληψη και για τη βεβαίωση του εγκλήματος. Μπορεί όμως το δικαστήριο, με αίτηση του εισαγγελέα ή ενός από τους διαδίκους ή και αυτεπαγγέλτως, να επιτρέψει την εξέτασή του. 4. Τα δικαιώματα και τα οδοιπορικά των μαρτύρων εκκαθαρίζονται από εκείνον που διευθύνει τη συζήτηση και πληρώνονται κατά τις κοινές διατάξεις

Άρθρο 422. Πολιτική αγωγή. Η απαίτηση του ζημιωμένου εισάγεται χωρίς προδικασία, μόνο όμως με προφορική δήλωσή του κατά τη συζήτηση, ο πολιτικώς ενάγων στην περίπτωση αυτή έχει τη δυνατότητα να φέρει και μάρτυρες για να αποδείξει την απαίτησή του και χωρίς να τους γνωστοποιήσει προηγουμένως στον κατηγορούμενο. Για την εκδίκαση της απαίτησης εφαρμόζονται οι διατάξεις για την πολιτική αγωγή που αναφέρονται στα άρθρα 63 επ. 68 παρ. 2 και 3 και 371 παρ. 3.

Άρθρο 423. Αναβολή της συζήτησης. 1. Αν το ζητήσει ο κατηγορούμενος, το δικαστήριο πρέπει να του διορίσει συνήγορο. Το δικαστήριο είναι επίσης υποχρεωμένο να αναβάλει τη συζήτηση σε ρητή δικάσιμο, που δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από τρεις ημέρες, για να προετοιμάσει ο κατηγορούμενος την υπεράσπισή του. Εκείνος που διευθύνει τη συνεδρίαση ανακοινώνει στον κατηγορούμενο αυτά του τα δικαιώματα. 2. Το δικαστήριο μπορεί να αναβάλλει τη συζήτηση σε ρητή δικάσιμο, που δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από δεκαπέντε ημέρες, για ισχυρότερες αποδείξεις ή για να κλητευθούν και οι συναίτιοι εκείνου που έχει συλληφθεί, αν αυτοί παραπέμφθηκαν μαζί του στο ακροατήριο, σύμφωνα με το άρθρο 420, αλλά δεν κλητεύθηκαν. 3. Και στις δύο περιπτώσεις αναβολής το δικαστήριο οφείλει αυτεπαγγέλτως να αποφασίσει συγχρόνως είτε για τη διατήρηση ή την άρση της κράτησης ή της προσωρινής κράτησης του κατηγορουμένου είτε για την προσωρινή απόλυσή του σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις του κώδικα. Σε περίπτωση αναβολής κατά την παρ. 2, το δικαστήριο δεν μπορεί να διατάξει τη διατήρηση της προσωρινής κράτησης, αν πρόκειται για πλημμέλημα για το οποίο δεν επιτρέπεται προσωπική κράτηση σύμφωνα με το άρθρο 282. 4. Και στις δύο περιπτώσεις των παρ. 1 και 2, οι παρόντες μάρτυρες οφείλουν να προσέλθουν στην νέα δικάσιμο χωρίς να κλητευθούν, ενώ οι υπόλοιποι, όπως και οι συναίτιοι εκείνου που έχει συλληφθεί, κλητεύονται το λιγότερο είκοσι τέσσερις ώρες πριν από τη δικάσιμο. Οι μάρτυρες μπορούν να κλητευθούν και προφορικά σύμφωνα με το άρθρο 421 παρ. 1, εξάλλου οι μάρτυρες κατηγορίας και υπεράσπισης μπορούν να προσαχθούν με τη βία σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου.

Άρθρο 424. Συζήτηση. Ως προς τα υπόλοιπα η συζήτηση στο ακροατήριο γίνεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του κώδικα. Αν το δικαστήριο κρίνει ότι το έγκλημα δεν έχει καταληφθεί επ' αυτοφώρω, ή ότι, ακόμη και ύστερα από την αναβολή που έδωσε σύμφωνα με το άρθρο 423 παρ. 2, οι αποδείξεις δεν είναι επαρκείς, παραπέμπει την υπόθεση στην τακτική διαδικασία. Στην περίπτωση αυτή ο κατηγορούμενος που κρατείται ή κρατείται προσωρινά παραπέμπεται στον αρμόδιο εισαγγελέα, ο οποίος ασκεί τα δικαιώματα που του παρέχονται από τα άρθρα 243 παρ. 2, 245 και 246 παρ. 3.

Άρθρο 426. Άλλες περιπτώσεις εφαρμογής της συνοπτικής διαδικασίας. 1. Οι διατάξεις των άρθρων 418 έως 424 εφαρμόζονται ανάλογα όταν ο δράστης πλημμελήματος, αν και δεν καταλήφθηκε επ' αυτοφώρω, κρατείται σε φυλακή ή σε άλλο τόπο κράτησης και το πλημμέλημα έγινε στον τόπο όπου κρατείται. 2. Με τη συνοπτική αυτή διαδικασία δικάζονται και οι στρατιωτικοί, όταν για το πλημμέλημα που τέλεσαν και εμπίπτει στο άρθρο 417 υπάγονται στα κοινά δικαστήρια σύμφωνα με τις διατάξεις του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα.

Άρθρο 427. Γενική διάταξη. Οι διατάξεις των άρθρων 414, 415 και 416 εφαρμόζονται ανάλογα και στα πλημμέληματα που υπάγονται στην αρμοδιότητα του μονομελούς πλημμελειοδικείου, αν ο δικαστής κρίνει ότι πρέπει να επιβάλλει μόνο χρηματική ποινή.

Άρθρο 146**Έκπτωση εξαιτίας καταδίκης**

1. Οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι, οι πρόεδροι Κοινοτήτων, οι δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι, καθώς και οι σύμβουλοι δημοτικών και τοπικών διαμερισμάτων και οι πάρεδροι εκπίπτουν αυτοδικαίως από το αξίωμά τους:

α) Αν στερηθούν τη διαχείριση της περιουσίας τους με τελεσίδικη δικαστική απόφαση.

β) Αν στερηθούν τα πολιτικά τους δικαιώματα με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

γ) Αν καταδικαστούν με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, ως αυτουργοί ή συμμετοχοί σε κακούργημα ή σε οποιαδήποτε ποινή για παραχάραξη, κιβδηλεία, πλαστογραφία, ψευδή βεβαίωση, δωροδοκία, εκβίαση, κλοπή, υπεξαίρεση, απιστία, απάτη, καταπίεση, αμομιξία, μαστροπεία, σωματεμπορία, παράνομη διακίνηση αλλοδαπών, παράβαση της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, τη λαθρεμπορία, καθώς και για παράβαση καθήκοντος, εφόσον από τη διάπραξη του αδικήματος αυτού προξενείται οικονομική βλάβη στο Δήμο, στην Κοινότητα ή στα νομικά τους πρόσωπα.

Για την έκπτωση εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

2.α. Όταν γίνεται παραπομπή για κακούργημα με αμετάκλητο βούλευμα ή με απευθείας κλήση, κατά της οποίας έχει εξαντληθεί το δικαίωμα προσφυγής, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας οφείλει να θέσει τον εγκαλούμενο σε κατάσταση αργίας, η οποία διατηρείται σε περίπτωση έκδοσης καταδικαστικής απόφασης του ποινικού δικαστηρίου. Εάν εκδοθεί αθωωτική απόφαση, η αργία αίρεται αυτοδικαίως και η διοικητική ποινή θεωρείται ως μηδέποτε επιβληθείσα.

β.α. Εάν εκδοθεί καταδικαστική απόφαση του Ποινικού Δικαστηρίου, σε πρώτο βαθμό, για τα πλημμελήματα της προηγούμενης παραγράφου, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας οφείλει να θέσει τον καταδικασθέντα σε κατάσταση αργίας, ώσπου να εκδοθεί τελεσίδικη αθωωτική απόφαση, οπότε και αίρεται αυτοδικαίως η αργία, το δε διοικητικό μέτρο θεωρείται ως ουδέποτε επιβληθέν.

β.β. Ως καταδικαστική απόφαση, σε πρώτο βαθμό, για τους δημάρχους και τους προέδρους των Κοινοτήτων, θεωρείται αυτή που εκδίδεται από το Τριμελές Ποινικό Εφετείο, σύμφωνα με το άρθρο 111 παρ. 7 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Νομοθεσία

Ν. 1493/1950 βλ. ανωτέρω άρθρο 145

Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ.

Η θεσπιζόμενη, με την προπαρατεθείσα διάταξη, (παρ. 1 του άρθρου 187 του Δ.Κ.Κ. και ήδη παρ. 1 του άρθρου 146 του Ν. 3463/2006) έκπτωση του αιρετού οργάνου πρωτοβάθμιου Ο.Τ.Α. από το αξίωμα του, για τις περιοριστικά μνημονεύμενες αξιόποινες πράξεις, συνιστά διοικητικό μέτρο, που αποβλέπει στην κατοχύρωση του δημόσιου συμφέροντος (ΣτΕ 3228/1982). Στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης του αδικήματος της παράβασης καθήκοντος, κατ' άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα, είναι, αφενός μεν η εκ προθέσεως παράβαση, εκ μέρους του έχοντος την ιδιότητα του υπαλλήλου (αμέσου ή εμμέσου κρατικού οργάνου, αιρετού οργάνου Ο.Τ.Α. κλπ) της ανατεθειμένης υπηρεσίας (ΑΠ 623/77 Ποιν. Χρον. ΚΖ σελ. 889, ΑΠ 323/83, ΑΠ 915/84, Ποιν. Χρον. ΛΕ' σελ. 120 κ.α.) και, αφετέρου, η παράβαση αυτή να γίνεται προς το σκοπό παράνομου οφέλους, είτε του ίδιου του δράστη, είτε άλλου ή με σκοπό βλάβης του Κράτους ή τρίτου (ΑΠ 289/56, Ποιν. Χρον. Ζ' σελ. 26, ΑΠ 352/61, Ποιν. Χρον. ΙΓ' σελ. 43 κ.α). Ενεργητικό υποκείμενο στην παράβαση καθήκοντος είναι και τα αιρετά όργανα των Ο.Τ.Α. (ΑΠ 275/1976, Ποιν. Χρονικά ΚΣΤ' σελ. 722, ΑΠ 537/1966). Η εξ' αμελείας παράβαση καθήκοντος δεν τιμωρείται ποινικώς, αλλά είναι μόνον πειθαρχικώς κολάσιμη. Εάν η παράβαση καθήκοντος στρέφεται κατά Ο.Τ.Α., μπορεί να συνυφάινεται και με τη μη προάσπιση των συμφερόντων του Δήμου ή της Κοινότητας (πρβλ. ΑΠ 482/1979 Ποιν. Χρον. ΚΘ' σελ. 605, ΑΠ 560/1981). Κρίσιμα στοιχεία για την ολοκλήρωση της αναφοράς στην αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος, είναι, ότι το έγκλημα θεωρείται τετελεσμένο ευθύς ως συντελεσθεί η παράβαση του καθήκοντος ή η αντίθετη προς τον καθήκον ενέργεια ή παράλειψη του υπαλλήλου, χωρίς να απαιτείται, αναγκαίως, να έχει επέλθει ωφέλεια ή βλάβη (ΑΠ 23/1954). Ακόμη, σε περίπτωση συνδρομής βλάβης, αυτή δεν απαιτείται να έχει επέλθει στο Κράτος ή στον Ο.Τ.Α. (ΑΠ 316/1949). Η προμνημονευθείσα διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 187 του Δ.Κ.Κ. συνιστά εξαιρετικό δίκαιο εφόσον, για τα περιοριστικώς διαλαμβανόμενα αδικήματα, αναιρεί την ιδιότητα αιρετού οργάνου της τοπικής αυτοδιοίκησης με την απειλούμενη έκπτωση εκ του αξιώματος. Ως εκ τούτου δεν είναι δεκτική διασταλτικής ερμηνείας (πρβλ. Ολ. ΣτΕ 1351/1954, ΕΕΝ 22 σελ. 272, ΑΠ 634/1950, Θέμις ΞΒ' σελ. 54, ΑΠ 116/1953, ΕΕΝ Κ' σελ. 567). Περαιτέρω, η ίδια διάταξη, δεν αρκείται στην απλή μνεία της παράβασης καθήκοντος, όπως συμβαίνει με τα λοιπά ποινικά αδικήματα, αλλά προσαπαιτεί να στρέφεται κατά Δήμων, Κοινοτήτων ή νομικών προσώπων τους. Η ανωτέρω προσθήκη, δηλαδή η ρητή αναφορά, ότι η παράβαση καθήκοντος πρέπει να στρέφεται κατά Δήμων, Κοινοτήτων ή νομικών προσώπων τους, έχει εγείρει ερμηνευτική αμφιβολία, περί του εάν συναρτάται, απλώς, με το σκοπούμενο αποτέλεσμα της παράβασης καθήκοντος ή εάν

έχει την έννοια, ότι, σε κάθε περίπτωση, για να επέλθει η διοικητική κύρωση της αυτοδίκαιης έκπτωσης από το αξίωμα του αιρετού οργάνου, πρέπει να συντρέχει, οπωσδήποτε βλάβη (υλική ή ηθική) του Δήμου της Κοινότητας ή νομικούς προσώπου. Η αμετάκλητη καταδίκη αιρετού οργάνου για παράβαση καθήκοντος εκ του λόγου ότι παρέλειψε να προέλθει στη σφράγιση καταστήματος, εντός της νομίμου προθεσμίας, θεμελιώνει λόγο αυτοδίκαιης έκπτωσης, σύμφωνα με το άρθρο 187 παραγρ. 1 του Δ.Κ.Κ. (Γνωμ. ΝΣΚ 190/2004)

Σημ: Ήδη, το άρθρο 146 παρ. 1 γ του Ν. 3463/2006 απαιτεί και την πρόκληση οικονομικής βλάβης στο Δήμο.

Άρθρο 147 Παύση

1. Δήμαρχοι, πρόεδροι Κοινοτήτων, δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι επιτρέπεται να παυθούν για σοβαρούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ύστερα από ειδικά αιτιολογημένη έκθεση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, και σύμφωνη γνώμη συμβουλίου, πειθαρχικού χαρακτήρα, που συντίθεται από έναν (1) πρόεδρο Εφετών Αθηνών, ως πρόεδρο, δύο (2) εφέτες, που έχουν τριετή τουλάχιστον προϋπηρεσία, τον Διευθυντή της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και τον πρόεδρο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, ο οποίος αναπληρώνεται από έναν (1) από τους αντιπροέδρους, που υποδεικνύει το Διοικητικό Συμβούλιό της. Τα δικαστικά μέλη του συμβουλίου προτείνονται από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, ύστερα από γνώμη του Προϊσταμένου του Εφετείου Αθηνών. Το ανωτέρω συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2. Για τον ίδιο λόγο και με την ίδια διαδικασία, μπορεί να διαλυθεί ένα δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Η διάλυση αυτή συνεπιφέρει και τη διάλυση των συμβουλίων των **δημοτικών και τοπικών** διαμερισμάτων, καθώς και τη λήξη της θητείας των παρέδρων. Στην περίπτωση αυτή γίνεται νέα εκλογή σύμφωνα με το άρθρο 74 του παρόντος.

3. Κατά της υπουργικής απόφασης, που διατάσσει την παύση, επιτρέπεται προσφυγή στο Υπουργικό Συμβούλιο, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης. Το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί είτε να απορρίψει είτε να δεχθεί την προσφυγή και να εξαφανίσει την απόφαση, για την παύση ή να επιβάλει ποινή αργίας έως έξι (6) μηνών.

4.α. Τα καθήκοντα του γραμματέα του συμβουλίου που προβλέπει η

παράγραφος 1 εκτελεί ένας (1) υπάλληλος της κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης του Κλάδου ΠΕ Διοικητικού, βαθμού Α', που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

β. Οι διατάξεις των παραγράφων 1, 3, 5, 7 και 8 του άρθρου 143 εφαρμόζονται ανάλογα και σε αυτή την περίπτωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'
ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Άρθρο 148

Εποπτεία των οργάνων των Δήμων και
Κοινοτήτων-Εκτελεστικότητα πράξεων

1. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας ασκεί εποπτεία στους Δήμους και στις Κοινότητες που συνίσταται, αποκλειστικώς, σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους.

2. Οι αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων και των λοιπών συλλογικών οργάνων των Δήμων, των Κοινοτήτων και των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου είναι εκτελεστές αφότου εκδοθούν.

Άρθρο 149

Έλεγχος νομιμότητας από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας

1. Οι αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, της δημομαρτυακής επιτροπής και των οργάνων διοίκησης των ιδρυμάτων, των δημοτικών και κοινοτικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των συνδέσμων, οι οποίες αφορούν: α) ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου, β) ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, γ) αγορά και εκποίηση ακινήτων, δ) κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων, ε) επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων, στ) τη σύναψη κάθε μορφής συμβάσεων, περιλαμβανομένων και των προγραμματικών, ζ) τη σύναψη συμβάσεων, κατά τις διατάξεις των άρθρων 222 και 223, η) τη σύναψη δανείων και θ) τη διενέργεια τοπικού δημοψηφίσματος, αποστέλλονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, μαζί με αντίγραφο του αποδεικτικού δημοσίευσης και με τα έγγραφα στοιχεία που είναι αναγκαία

για τη νόμιμη έκδοσή τους, μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από τη συνεδρίαση.

Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας ελέγχει τη νομιμότητά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την περιέλευσή τους και εκδίδει σχετική πράξη. Σε περίπτωση που διαπιστώσει ότι η απόφαση είναι παράνομη, την ακυρώνει.

2. Ο Γενικός Γραμματέας μπορεί, επίσης, αυτεπάγγελα, να ακυρώσει οποιαδήποτε απόφαση των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των Δήμων, των Κοινοτήτων, των τοπικών διαμερισμάτων, των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου και των Συνδέσμων, μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός αφότου η απόφαση έχει δημοσιευθεί ή εκδοθεί.

Άρθρο 150

Άσκηση και εξέταση προσφυγών

1.α. Οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον μπορεί να προσφύγει στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας και να προσβάλει τις αποφάσεις των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των Δήμων, των Κοινοτήτων, των τοπικών διαμερισμάτων, των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου και των Συνδέσμων, για λόγους νομιμότητας, μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης ή από την κοινοποίησή της ή αφότου έλαβε γνώση αυτής.

β. Η προσφυγή μπορεί να στρέφεται και κατά παραλείψεως οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας των ανωτέρω οργάνων. Στην περίπτωση αυτή η προσφυγή ασκείται εντός δεκαημέρου μετά την παρέλευση άπρακτης της ειδικής προθεσμίας που, τυχόν, τάσσει ο νόμος προς έκδοση της οικείας πράξεως. Σε διαφορετική περίπτωση μετά την παρέλευση τριμήνου από την υποβολή της σχετικής αίτησης του ενδιαφερόμενου.

2. Ο Γενικός Γραμματέας αποφαινεται επί της προσφυγής, εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) μηνός από την υποβολή της. Αν παρέλθει η ανωτέρω προθεσμία χωρίς να εκδοθεί απόφαση θεωρείται ότι η προσφυγή έχει απορριφθεί.

Νομολογία

Η Επιτροπή του άρθρου 18 του ν. 2218/94 (Σημ: με το άρθρο 150 του Ν. 3463/2006 ο Γ.Γ. της Περιφέρειας) ακύρωσε αναρμοδίως κατά χρόνο την απόφαση της Δημορχιακής Επιτροπής, εφόσον η αποκλειστική εικοσαήμερη (και ήδη 30ήμερη) προθεσμία που της παρέχει το άρθρο 178 του Π.Δ. 410/95 (Σημ: άρθρο 150 του Ν. 3463/2006) για να αποφασίσει επί της προσφυγής άρχισε σε

κάθε περίπτωση με τη λήψη, στις 16.2.2005, των πρακτικών της ΕΕΑ και των λοιπών στοιχείων που απέστειλε ο Δήμος και στηρίζουν την προβληθείσα πράξη του και έληξε στις 8.3.2005, δεν διεκόπη δε την 1η Μαρτίου 2005 με την έκδοση του αναβλητικού πρακτικού. Και τούτο διότι αποτελεί λόγο διακοπής της προθεσμίας η αναζήτηση στοιχείων που προβλέπονται από το νόμο για την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης και είναι κρίσιμα για τη διάγνωση της νομιμότητάς της, όχι δε και η αναζήτηση άλλων πράξεων που τυχόν έχει εκδώσει η ίδια η – αρμόδια για την εξέταση της προσφυγής – Επιτροπή, για το αυτό ζήτημα. **(ΣτΕ 1530/2006)**

Δια της προσβαλλομένης πράξεως ηκυρώθη η πράξις του αιτούντος (Συνδέσμου Δήμων), επί τη αιτιολογία, ότι ο αιτών δεν απέστειλε ως του εξητήθη εγκαίρως εις την Επιτροπήν τας προσβαλλόμενας πράξεις και τον σχετικών φάκελον. Εις την σχετικήν ακυρωτικήν κρίσιν δε ήχθη η επιτροπή, κατόπιν αναβλητικών αποφάσεων, διά των οποίων απεφάσιζε να ζητηθούν τα στοιχεία αυτά από τον αιτούντα, και με την σκέψιν ότι η Διοίκησης οφείλει να απαντά εγκαίρως εις τα αιτήματα των πολιτών και την περαιτέρω σκέψιν ότι «όταν η Διοίκηση δεν αποστέλλει στην Επιτροπή του άρθρου 7 Ν. 2839/2000 τον φάκελο της υπόθεσης, παρά την έκδοση σχετικής προδικαστικής απόφασης που την υποχρεώνει προς τούτο, η στάση της αυτή δεν έχει ως μόνη συνέπεια την αναζήτηση ευθυνών και την επιβολή ποινών σε βάρος των υπαιτίων οργάνων από τα αρμόδια προς τούτο όργανα, αλλά επί πλέον επιτρέπει στην Επιτροπή, συνάγοντας σχετικό τεκμήριο, να θεωρήσει ως ακριβή την πραγματική βάση των ισχυρισμών του προσφεύγοντος. Τούτο, διότι διαφορετικά η αδράνεια αυτή της Διοικήσεως του Συνδέσμου, θα οδηγούσε σε αδυναμία της Επιτροπής να ασκήσει τις θεσμοθετημένες αρμοδιότητες και να παράσχει στον προσφεύγοντα δημότη την έννομη προστασία που του εγγυάται το Σύνταγμα και οι σχετικοί νόμοι». **(ΣτΕ 757/2006 και 758/2006)**

Η προθεσμία η οποία τάσσεται στην Επιτροπή (*Σημ: με το άρθρο 150 του Ν. 3463/2006 στο Γ.Γ. της Περιφέρειας*) για να αποφανθεί επί προσφυγής κατ' αποφάσεως δημοτικού συμβουλίου και η οποία αρχίζει από την λήψη της πράξεως μαζί με τα έγγραφα που προβλέπει η νομοθεσία για την έκδοσή της είναι αποκλειστική. Συνεπώς, μετά την λήξη της προθεσμίας η αρμοδιότητα της επιτροπής λήγει και δεν μπορεί πλέον να αποφανθεί επί ασκηθείσας προσφυγής, η δε τυχόν εκδιδόμενη μετά την πάροδο της προθεσμίας απόφασή της, με την οποία ακυρώνεται η απόφαση δημοτικού οργάνου, είναι ακυρωτέα ως αναρμοδίως κατά χρόνο εκδοθείσα. Για τον ίδιο λόγο δεν μπορεί, μετά την πάροδο της προθεσμίας, να τροποποιήσει ή να ανακαλέσει απόφασή της εκδοθείσα επί προσφυγής. **(ΣτΕ 174/2002)**

Εφόσον η Επιτροπή του άρθρου 177 του Π.Δ. 410/1995, (*Σημ: με το άρθρο 150 του Ν. 3463/2006 ο Γ.Γ. της Περιφέρειας*) επελήφθη της ενώπιον αυτής ασκηθείσας προσφυγής μετά την πάροδο της κατά νόμο εικοσαήμερης αποκλειστικής προθεσμίας από τη λήψη της πράξεως του Δημοτικού Συμβουλίου και του ζητηθέντος φακέλου, ήταν αναρμόδια κατά χρόνο να κρίνει επ' αυτής και να

προβεί στην ακύρωση της προσβληθείσας απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου, η οποία, στην περίπτωση αυτή, κατά τη ρητή πρόβλεψη του νόμου, θεωρείται ότι έχει εκδοθεί νόμιμα. (ΣτΕ 2484/2001)

Η προσφυγή ενώπιον της Επιτροπής του άρθρου 18 του ν. 2218/1994 (Σημ. με το άρθρο 150 του Ν. 3463/2006 του Γ.Γ. της Περιφέρειας) δεν έχει ενδικοφανή χαρακτήρα και, επομένως, δεν απαιτείται η προηγούμενη άσκησή της επί ποινή απαραδέκτου της αιτήσεως ακυρώσεως που στρέφεται κατά της απόφασης δημοτικού συμβουλίου. (ΣτΕ 503/2006)

Επειδή με τις ανωτέρω διατάξεις προβλέπεται έλεγχος όλων των αποφάσεων των κοινοτικών συμβουλίων, η έκδοση των οποίων προβλέπεται είτε από διατάξεις του δημοτικού και κοινοτικού κώδικα είτε από διατάξεις άλλων νόμων. Ο έλεγχος αυτός είναι μόνο νομιμότητας. Συνεπώς η προσφυγή ενώπιον της επιτροπής του άρθρου 18 δεν έχει ενδικοφανή χαρακτήρα και δεν απαιτείται η προηγούμενη άσκηση της επί ποινή απαραδέκτου της αιτήσεως ακυρώσεως που στρέφεται κατά της απόφασης του κοινοτικού συμβουλίου. (ΣτΕ 2308/2000, πρβλ. ΣτΕ 840/1996)

Άρθρο 151

Προσφυγή κατά των αποφάσεων του Γενικού Γραμματέα

Οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον μπορεί να προσβάλει τις αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 149 και 150, ενώπιον της Ειδικής Επιτροπής του επόμενου άρθρου, εντός προθεσμίας ενός (1) μηνός από την έκδοση της απόφασης ή την κοινοποίησή της ή αφότου έλαβε γνώση αυτής.

Άρθρο 152

Ειδική Επιτροπή

1. Στην έδρα κάθε Περιφέρειας συνιστάται τουλάχιστον μία (1) τριμελής Ειδική Επιτροπή που αποτελείται από:

α) Έναν (1) δικαστικό λειτουργό των διοικητικών ή πολιτικών Εφετείων, ως πρόεδρο, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του, από τον πρόεδρο του οικείου Εφετείου. Σε περίπτωση που στην έδρα της Περιφέρειας δεν έχει ιδρυθεί διοικητικό ή πολιτικό Εφετείο, οι δικαστικοί λειτουργοί προέρχονται από τα αντίστοιχα διοικητικά ή πολιτικά Πρωτοδικεία και υποδεικνύονται από τους προέδρους αυτών.

β) Ένα (1) μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του, από τον πρόεδρό του.

γ) Έναν (1) αιρετό εκπρόσωπο της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Ε.Δ.Κ.) του πολυπληθέστερου νομού, με αναπληρωτή, που προέρχεται από την Τ.Ε.Δ.Κ. του επόμενου σε πληθυσμό νομού, οι

οποίοι ορίζονται με απόφαση των οικείων διοικητικών συμβουλίων.

Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Σε περίπτωση που στην ίδια Περιφέρεια συνιστώνται περισσότερες από μία Ειδικές Επιτροπές, με την ίδια απόφαση, καθορίζεται η τοπική αρμοδιότητα καθεμιάς και η έδρα της. Στην περίπτωση αυτή οι εκπρόσωποι των Τ.Ε.Δ.Κ. ορίζονται κατά σειρά από το μεγαλύτερο σε πληθυσμό νομό, πρώτα τα τακτικά και ύστερα τα αναπληρωματικά μέλη. Όταν κρίνεται απόφαση του Ο.Τ.Α., από τον οποίο προέρχεται ο αιρετός εκπρόσωπος της Τ.Ε.Δ.Κ., αντικαθίσταται υποχρεωτικώς από τον αναπληρωτή του.

Καθήκοντα γραμματέα της Ειδικής Επιτροπής ασκεί υπάλληλος της Περιφέρειας, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του με την απόφαση συγκρότησής της.

2. Η Ειδική Επιτροπή ασκεί έλεγχο νομιμότητας, και εκδίδει απόφαση επί της προσφυγής μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της. Συνεδριάζει, τουλάχιστον, δύο (2) φορές το μήνα.

3. Η Ειδική Επιτροπή θεωρείται ότι έχει απαρτία με την παρουσία δύο (2) εκ των μελών της. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του προέδρου.

4. Οι αποφάσεις της Ειδικής Επιτροπής προσβάλλονται μόνο στα αρμόδια δικαστήρια.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται η αποζημίωση των μελών της Επιτροπής και του Γραμματέα αυτής, σύμφωνα με τις ισχύουσες, κάθε φορά, διατάξεις. Θέματα λειτουργίας της Ειδικής Επιτροπής ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Άρθρο 153

Κοινοποίηση αποφάσεων της Ειδικής Επιτροπής

Οι αποφάσεις της Ειδικής Επιτροπής, οι οποίες εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου, κοινοποιούνται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας και στο Δήμο ή στην Κοινότητα ή στο νομικό πρόσωπο αυτών, καθώς και σε αυτόν που έχει ασκήσει την προσφυγή.

Οι αποφάσεις αυτές δημοσιεύονται υποχρεωτικά με φροντίδα του Δήμου ή της Κοινότητας με ανάρτηση στο κατάστημα του οικείου οργα-

νομίου. Για τις δημοσιεύσεις αυτές συντάσσεται αποδεικτικό ενώπιον δύο (2) μαρτύρων.

Άρθρο 154

Υποχρέωση Συμμόρφωσης

Τα αιρετά όργανα των Δήμων και Κοινοτήτων, οι διοικήσεις των νομικών προσώπων και των Συνδέσμων, έχουν υποχρέωση συμμόρφωσης, χωρίς καθυστέρηση, προς τις αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας καθώς και της Ειδικής Επιτροπής, που αναφέρονται στον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των συλλογικών και μονομελών οργάνων των Δήμων και Κοινοτήτων, κατά τα άρθρα 149 και 150. Σε αντίθετη περίπτωση διαπράττουν σοβαρή παράβαση καθήκοντος, η οποία ελέγχεται πειθαρχικά, κατά τις διατάξεις των άρθρων 142 και 143 του παρόντος.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ Ο.Τ.Α. - ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ
Ο.Τ.Α. - ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ -
ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ - ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Άρθρο 155

Περιεχόμενο και τύπος προϋπολογισμού

1. Στον προϋπολογισμό γράφονται όλα τα έσοδα και οι δαπάνες των Δήμων και των Κοινοτήτων.

2. Ο τύπος του προϋπολογισμού των Δήμων και Κοινοτήτων καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

Νομοθεσία

Β.Δ. 17-5/15-6-59 «Περί οικονομικής διοικήσεως και λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων»

Άρθρο 1 - 1. Τα έσοδα και έξοδα των Δήμων εκάστου οικονομικού έτους προσδιορίζονται δια του ετησίου προϋπολογισμού, καταρτιζομένου και εγκρινομένου κατά τας διατάξεις του δημοτικού και κοινοτικού κώδικος και του παρόντος διατάγματος. 2. Εν τω προϋπολογισμό αναγράφονται πάντα τα έσοδα και έξοδα τα αφορώντα ωρισμένην χρονικήν περίοδον, αποτελούσαν το οικονομικόν έτος διαιρούμενα εις τακτικά και έκτακτα και κατανεμόμενα εις κεφάλαια και άρθρα, κατά κατηγορίας και είδη εσόδων και αντικείμενα δαπανών. Τακτικά και έκτακτα έσοδα θεωρούνται τα υπό της κεμένης νομοθεσίας οριζόμενα ως τοιαύτα. Τα έξοδα διακρίνονται εις τακτικά ή έκτακτα αναλόγως του διαρκούς ή μη του χαρακτήρος αυτών. (...)

Κ.Υ.Α. 7028/04 «Καθορισμός του τύπου του προϋπολογισμού των Δήμων και Κοινοτήτων»

1. Ο Προϋπολογισμός των Δήμων και Κοινοτήτων διακρίνεται σε προϋπολογισμό εσόδων και προϋπολογισμό δαπανών.

Α. Τα έσοδα διακρίνονται σε: τακτικά έσοδα, έκτακτα έσοδα, έσοδα παρελθόντων οικονομικών ετών (Π.Ο.Ε.) που βεβαιώνονται για πρώτη φορά, εισπράξεις Δανείων και απαιτήσεων από Π.Ο.Ε. (Παρελθόντα Οικονομικά Έτη), εισπράξεις υπέρ του Δημοσίου και τρίτων και επιστροφές χρημάτων, χρηματικό υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης.

Β. Οι δαπάνες διακρίνονται σε: λειτουργικές δαπάνες χρήσης, επενδύσεις, πληρωμές Π.Ο.Ε., λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις, αποθεματικό.

2. Το κάθε είδος εσόδου ή εξόδου του προϋπολογισμού χαρακτηρίζεται από ένα κωδικό αριθμό, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Η κωδικοποίηση των κονδυλίων του Προϋπολογισμού των εσόδων και εξόδων των Δήμων ακολουθεί το ακόλουθο σύστημα: Τα έσοδα διακρίνονται σε ομάδες με χαρακτηριστικά στοιχεία (αριθμούς) για κάθε ομάδα ως ακολούθως: τακτικά έσοδα με χαρακτηριστικό στοιχείο τον αριθμό 0, έκτακτα έσοδα με χαρακτηριστικό στοιχείο τον αριθμό 1, έσοδα παρελθόντων οικονομικών ετών (Π.Ο.Ε.) που βεβαιώνονται για πρώτη φορά με χαρακτηριστικό στοιχείο τον αριθμό 2, εισπράξεις από δάνεια και απαιτήσεις από παρελθόντα έτη με χαρακτηριστικό στοιχείο τον αριθμό 3, εισπράξεις υπέρ δημοσίου και τρίτων με χαρακτηριστικό στοιχείο τον αριθμό 4. Στο τελευταίο αυτό χαρακτηριστικό στοιχείο, τον αριθμό 4, εντάσσονται και οι επιστροφές χρημάτων, χρηματικό υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης με χαρακτηριστικό στοιχείο τον αριθμό 5. Κάθε ομάδα εσόδων, διαιρείται σε κατηγορίες με την παράθεση, παραπλεύρως του χαρακτηριστικού αριθμού της ομάδας των εσόδων, ενός αριθμού από 0-9. Κάθε κατηγορία αναλύεται σε υποκατηγορίες, με την περαιτέρω παράθεση ενός ακόμη αριθμού από 0-9. Κάθε υποκατηγορία εσόδου περιλαμβάνει το είδος κάθε εσόδου, με την παράθεση ενός ακόμη αριθμού 0-9. Έτσι, η ομάδα των εσόδων χαρακτηρίζεται από ένα μονοψήφιο αριθμό, η κατηγορία εσόδων με διψήφιο αριθμό, η υποκατηγορία με τριψήφιο αριθμό και το είδος του εσόδου με τετραψήφιο αριθμό.

Τα έξοδα διακρίνονται σε: λειτουργικές δαπάνες της χρήσεως, με χαρακτηριστικό στοιχείο τον αριθμό 6, Επενδύσεις (αγορές και κατασκευές πάγιου εξοπλισμού, έργα κλπ) με χαρακτηριστικό στοιχείο τον αριθμό 7, πληρωμές από υποχρεώσεις Π.Ο.Ε. και λοιπές δαπάνες και αποδόσεις με χαρακτηριστικό στοιχείο τον αριθμό 8. Το αποθεματικό χαρακτηρίζεται με τον αριθμό 9. Και για τα έξοδα ισχύει η ίδια ως άνω μεθοδολογία υποδιαίρεσης των προαναφερθέντων ομάδων εξόδων και πληρωμών σε κατηγορίες, υποκατηγορίες και είδος εξόδου. Με την παράθεση, παραπλεύρως της ομάδας, ενός χαρακτηριστικού αριθμού 0-9 για να οριστεί η κατηγορία, την περαιτέρω παράθεση ενός αριθμού 0-9 για την υποκατηγορία και την προσθήκη ακόμη ενός αριθμού 0-9 που χαρακτηρίζει το είδος του εξόδου ή της πληρωμής.

3. Όλες οι εγγραφές του Προϋπολογισμού γίνονται στο αναλυτικότερο επίπεδο δηλαδή στον τετραψήφιο κωδικό ή περαιτέρω όπου απαιτείται όπως π.χ. στα έργα.

4. Απέναντι σε κάθε κωδικό αριθμό αναγράφονται: Α. ο τίτλος του εσόδου ή δαπάνης κατά κεφάλαιο. Β. τα ποσά των προϋπολογισθέντων όπως τελικά διαμορφώθηκαν εσόδων και ενταλθέντων δαπανών του προηγούμενου έτους, όπως αυτά προκύπτουν από τα λογιστικά βιβλία του Δήμου ή της Κοινότητας, κατά το χρόνο της κατάρτισης του προϋπολογισμού. Γ. τα ποσά των ψηφισθέντων από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο εσόδων και δαπανών, του έτους το οποίο

αφορά ο προϋπολογισμός. Δ. τα ποσά των εγκριθέντων από την οικεία Περιφέρεια εσόδων και δαπανών, του έτους το οποίο αφορά ο προϋπολογισμός. Ε. σε ειδική στήλη, θα καταχωρούνται τα έσοδα και οι δαπάνες όπως διαμορφώθηκαν μετά από κάθε αναμόρφωση.

Νομολογία

Δεν είναι νόμιμη η απευθείας ανάθεση προμήθειας ειδών καθαριότητας ύψους 3.500 Ευρώ, επειδή η συνολική προϋπολογιζόμενη δαπάνη των ομοειδών Κ.Α. 20-6635 και 10-6635 (συνολικά 19.000 Ευρώ) υπερβαίνει το όριο της ανάθεσης. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 73/2005)

Άρθρο 156 Οικονομικό έτος

Το οικονομικό έτος της διαχείρισης των Δήμων και των Κοινοτήτων αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους.

Νομοθεσία

Β.Δ. 17-5/15-6-59 «Περί οικονομικής διοικήσεως και λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων»

Άρθρο 2. Οικονομικόν έτος νοείται η χρονική περίοδος ήτις περιλαμβάνει τας διαχειριστικάς, διοικητικάς και λογιστικάς πράξεις τας σχετιζομένας προς την διαχείρισιν των εσόδων και εξόδων και των περιουσιακών εν γένει στοιχείων των Δήμων.

Άρθρο 157 Έσοδα

1. Τα έσοδα είναι τακτικά και έκτακτα.

Τακτικά έσοδα είναι αυτά που προέρχονται:

- α) Από θεομοθετημένους υπέρ αυτών πόρους.
- β) Από τα εισοδήματα της κινητής και ακίνητης περιουσίας.
- γ) Από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα.
- δ) Από φόρους, τέλη, δικαιώματα και εισφορές και
- ε) από τοπικά δυνητικά τέλη, δικαιώματα και εισφορές.

Έκτακτα έσοδα είναι αυτά που προέρχονται:

- α) Από δάνεια, δωρεές, κληροδοτήματα και κληρονομίες.
- β) Από διάθεση, εκποίηση και εν γένει εκμετάλλευση περιουσιακών

στοιχείων.

γ) Από συμμετοχή σε επιχειρηματική δραστηριότητα κατά τις ειδικότερες διατάξεις του παρόντος.

δ) Από τα κάθε είδους πρόστιμα ή άλλες διοικητικές κυρώσεις και

ε) από κάθε άλλη πηγή.

2. Με την απόφαση της παρ. 2 του άρθρου 155 προσδιορίζονται αναλυτικά τα έσοδα που ανήκουν σε κάθε κατηγορία. Με την ίδια απόφαση μπορεί να διακρίνονται τα έσοδα που προορίζονται για επενδύσεις από τα λοιπά έσοδα του Δήμου ή της Κοινότητας.

Νομοθεσία

Β.Δ. 17-5/15-6-1959 «Περί οικονομικής διοικήσεως και λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων»

Άρθρο 1 παρ. 3 Έσοδα του προϋπολογισμού είναι τα κατά την διάρκεια του οικονομικού έτους, εις ό αναφέρεται ο προϋπολογισμός βεβαιούμενα ποσά, ασχέτως της φορολογικής περιόδου, εξ' ής προέρχονται ταύτα, ως και τα κατά το αυτό οικονομικόν έτος εισπραττόμενα ποσά εκ βεβαιωθέντων κατά παρελθόντα οικονομικά έτη εσόδων, έξοδα δε αι κατά την διάρκεια του οικονομικού έτους, καθιστάμενα απαιτηταί υποχρεώσεις δια παροχήν υπηρεσιών, εκτέλεσιν έργων και προμηθειών ως και υποχρεώσεις εκ πάσης άλλης υφιστάμενης οφειλής καθιστάμενης απαιτητής εντός της αυτής χρονικής περιόδου.

Κ.Υ.Α. 7028/04 ΦΕΚ 253 Β' /9-2-04

Έσοδα προοριζόμενα για επενδύσεις: α. Τακτικά 1. Καθαρά κέρδη δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων. 2. Τέλος ακίνητης περιουσίας (ποσοστό 50%). 3. Τέλη στάθμευσης. 4. Ειδικό τέλος λατομικών προϊόντων. 5. Τέλος αδειών οικοδομών. 6. Τέλος ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. 7. Τοπικά (δυναμικά) τέλη και εισφορές για την εκτέλεση έργων. 8. Εισφορά λόγω ένταξης ή επέκτασης πολεοδομικών σχεδίων. 9. Εισφορά ΚΗ/1947 Ψηφίσματος. 10. Λοιπά τακτικά έσοδα διατιθέμενα για επενδύσεις. Β. Έκτακτα 1. Προϊόν εκποίησης ακινήτων. 2. Επιχορηγήσεις για επενδυτικούς σκοπούς 3. Δάνεια για επενδυτικούς σκοπούς 4. Πρόστιμα για παράνομη εκμετάλλευση λατομείων. 5. Έσοδα από επενδυτικές δαπάνες πραγματοποιηθείσες για λογαριασμό τρίτων 6. Τέλη ρύπανσης. 7. Εφάπαξ ειδική εισφορά για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων. 8. Λοιπά έκτακτα έσοδα διατιθέμενα ή προοριζόμενα για επενδύσεις.

Τακτικά έσοδα από ακίνητη περιουσία είναι όσα αναγράφονται στους Κ.Α. των κεφ. 011 (μισθώματα) και 012 (έσοδα από την εκμετάλλευση εδάφους, ακίνητης περιουσίας και κοινοχρήστων χώρων) της παρούσης ενώ έκτακτα έσοδα από διάθεση, εκποίηση και εν γένει εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων είναι τα αντίστοιχα του κεφ. 111.

Νομολογία

Δεν συντρέχουν οι λόγοι, ώστε να χωρήσει αναλογική εφαρμογή του άρθρου 966 ΑΚ, στις απαιτήσεις των Ο.Τ.Α., έστω κι αν αυτές προέρχονται από φόρους ή τέλη, διότι δεν πρόκειται για ορισμένα ατομικώς προσδιορισμένα «πράγματα», αλλά για έσοδα, τα οποία περιέρχονται στους Ο.Τ.Α. αορίστως, χωρίς αντιστοιχία συγκεκριμένων εσόδων προς συγκεκριμένες δαπάνες, υπέρ των εν γένει σκοπών των Ο.Τ.Α., μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η εξόφληση των προς τρίτους οφειλών των Ο.Τ.Α. από οποιαδήποτε αιτία. Τα έσοδα δε των Ο.Τ.Α. από φόρους και τέλη αποτελούν το μέγιστο τμήμα των εν γένει εσόδων τους. Επομένως αν αυτά ήταν ακατάσχετα, η δυνατότητα αναγκαστικής εκτέλεσης κατά των Ο.Τ.Α. θα απέβαλλε κάθε σχεδόν περιεχόμενο. (ΑΠ 17/2002)

Η αμφισβήτηση των ατομικών πράξεων οι οποίες εκδίδονται κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας που αφορά φόρους, τέλη, δικαιώματα ή εισφορές υπέρ των Ο.Τ.Α., καθώς και των πράξεων που εκδίδονται κατόπιν ασκήσεως ελέγχου νομιμότητας αυτών, δημιουργούν διοικητικές διαφορές ουσίας, για την εκδίκαση των οποίων αρμόδια είναι τα τ.δ.δ. Η εκ μέρους Δήμου αμφισβήτηση της νομιμότητας αποφάσεως της Επιτροπής του άρθρου 7 παρ. 1 ν. 2839/2000, με την οποία ακυρώθηκε απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου του, δηλαδή πράξεως με την οποία ασκήθηκε έλεγχος νομιμότητας ατομικής πράξεως που έχει εκδοθεί κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας που αφορά τα δημοτικά τέλη καθαριότητας και φωτισμού (επιστροφή στους δικαιουμένους εκπτώσεως, των αχρεωστήτως επί πλέον καταβληθέντων τελών), γεννά διοικητική διαφορά ουσίας, για την εκδίκαση της οποίας αρμόδια είναι τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια (τ.δ.δ.). (ΣτΕ 3272/2004)

Η αμφισβήτηση των ατομικών πράξεων με τις οποίες βεβαιώνονται φόροι, τέλη κλπ. υπέρ Ο.Τ.Α., καθώς και η υποβολή αιτήματος επιστροφής σχετικής οικονομικής επιβάρυνσης ως αχρεωστήτης, δημιουργούν διοικητικές διαφορές ουσίας που υπάγονται στα τ.δ.δ. και κατ' αναίρεση στο Στ' Τμήμα του ΣτΕ. (ΣτΕ 2226/2000)

Με τη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 14 του Ν. 1828/1989 ο νομοθέτης παρέσχε την εξουσιοδότηση στους Ο.Τ.Α. να προβαίνουν στην επιβολή ανταποδοτικών τελών με σκοπό την δυνατότητα απόλαυσης εκ μέρους των πολιτών που τα καταβάλλουν υπηρεσιών η τοπικών έργων που συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους, στην ανάπτυξη της περιοχής και γενικά στην καλύτερη εξυπηρέτηση αυτών. Εξάλλου, τα κριτήρια του καθορισμού του ύψους του επιβαλλόμενου τέλους από το δημοτικό συμβούλιο πρέπει να είναι συναφή προς τις παρεχόμενες υπηρεσίες και επιτήδεια να οδηγήσουν στην επιβάρυνση κάθε φυσικού η νομικού προσώπου ανάλογα με τις παρεχόμενες υπηρεσίες (ΣτΕ 2909/1988). Κατά συνέπεια, στην περίπτωση που τα κριτήρια καθορισμού του ύψους του τέλους δεν πληρούν τις ανωτέρω προϋποθέσεις, τότε δεν πρόκειται

για επιβολή ανταποδοτικού τέλους, αλλά στην πραγματικότητα για επιβολή φόρου, που επιβάλλεται κατά παράβαση των συνταγματικών διατάξεων των άρθρων 4, παρ. 5 και 78 παρ. 1 και 4, αφού (ο φόρος) δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο νομοθετικής εξουσιοδότησης. (ΔιοικΠρωτΑθ. 1422/2001)

Η εξόφληση λογαριασμού χρηματοδοτούμενου έργου, για το οποίο δεν έχει εισπραχθεί η επιδότηση είναι νόμιμη, αν γίνεται από τον Κ.Α. του Προϋπολογισμού που αφορά έκτακτα και εξειδικευμένα έσοδα. Δεν είναι νόμιμη αν γίνεται από τον Κ.Α.Ε. ιδίων πόρων του Δήμου. (ΕλΣ, Πράξη ΙΙ Κλ. 111/2004)

Άρθρο 158

Δαπάνες

1. Οι δαπάνες είναι υποχρεωτικές και προαιρετικές.

Υποχρεωτικές δαπάνες είναι:

α) Τα έξοδα παράστασης, η αποζημίωση των συμβούλων για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και της δημαρχιακής επιτροπής, καθώς και τα έξοδα κίνησης των προέδρων των τοπικών συμβουλίων.

β) Οι κάθε είδους αποδοχές του προσωπικού, περιλαμβανομένων και των κατ' αποκοπή εξόδων κίνησης.

γ) Οι παροχές σε είδος για την προστασία των εργαζομένων.

δ) Η γραφική ύλη, τα έντυπα και τα βιβλία των υπηρεσιών, η δαπάνη κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου και ύδρευσης, καθώς και τα τέλη ταχυδρομικών και τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, καθώς και κάθε είδους καύσιμα και ελαιολιπαντικά.

ε) Τα μισθώματα των ακινήτων που χρησιμοποιούνται για τις δημοτικές ή κοινοτικές υπηρεσίες.

στ) Τα έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης.

ζ) Τα τοκοχρεολύσια των δανείων.

η) Τα έξοδα υποχρεωτικής από το νόμο ασφάλισης οχημάτων.

θ) Οι ετήσιες εισφορές υπέρ των συνδέσμων Δήμων και Κοινοτήτων.

ι) Οι δαπάνες υλοποίησης των συμβάσεων διαδημοτικής συνεργασίας και των προγραμματικών συμβάσεων.

ια) Οι επιχορηγήσεις των ιδρυμάτων και νομικών προσώπων που ιδρύει κάθε Δήμος ή Κοινότητα, ως προς το ποσό που αναγράφεται στην οικεία συστατική πράξη.

ιβ) Οι δαπάνες για την εκτέλεση των τελεσίδικων δικαστικών απο-

φάσεων και για την εξόφληση των εκκαθαρισμένων, σύμφωνα με το διατακτικό τους, οφειλών.

ιγ) Οι εισφορές που επιβάλλονται με ειδικούς νόμους.

2. Οι εισφορές της προηγούμενης παραγράφου υπολογίζονται με βάση τα τακτικά έσοδα που πραγματοποιήθηκαν το προτελευταίο έτος που αφορά ο προϋπολογισμός.

3. Πιστώσεις που είναι γραμμένες στους οικείους κωδικούς αριθμούς του προϋπολογισμού του Δήμου ή της Κοινότητας μπορεί να διατεθούν, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου για την πληρωμή δαπανών, που αφορούν:

α) Εθνικές ή τοπικές γιορτές ή άλλες ιδίως πολιτιστικές, μορφωτικές, ψυχαγωγικές, αθλητικές εκδηλώσεις, συνέδρια και συναντήσεις που οργανώνει ο Δήμος ή η Κοινότητα, εφόσον σχετίζονται με την εδαφική του περιφέρεια και συνδέονται με την προαγωγή των κοινωνικών και οικονομικών συμφερόντων ή των πολιτιστικών και πνευματικών ενδιαφερόντων των κατοίκων του.

β) Όμοιες εκδηλώσεις που οργανώνουν άλλοι φορείς και συμμετέχει ο Δήμος ή η Κοινότητα.

γ) Τιμητικές διακρίσεις, αναμνηστικά δώρα και φιλοξενία αντιπροσωπειών ή φυσικών προσώπων, τα οποία συνέβαλαν με οποιονδήποτε τρόπο στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη ή προβολή του Δήμου ή της Κοινότητας, καθώς και οι συνεπαγόμενες δαπάνες δημοσίων σχέσεων.

δ) Την τουριστική προβολή, με κάθε πρόσφορο μέσο, του Δήμου ή της Κοινότητας.

ε) Έκτακτες επιχορηγήσεις σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου του Δήμου ή της Κοινότητας.

4. Πιστώσεις που έχουν εγγραφεί στους οικείους κωδικούς αριθμούς του προϋπολογισμού του Δήμου ή της Κοινότητας μπορούν να διατίθενται με απόφαση του δημάρχου ή του προέδρου της Κοινότητας για την πληρωμή δαπανών, οι οποίες αφορούν:

α) Επικοινωνίες κάθε μορφής.

β) Την άμεση αποκατάσταση απρόβλεπτων ζημιών σε δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης, άρδευσης, φωτισμού και σε δρόμους. Στις περιπτώσεις αυτές, εάν ο προϋπολογισμός του σχετικού έργου δεν υπερβαίνει το ποσό που καθορίζεται κάθε φορά, βάσει της περίπτωσης γ' της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 1418/1984 (ΦΕΚ 23 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει,

μπορεί να γίνεται απευθείας ανάθεση με απόφαση του δημάρχου ή του προέδρου της Κοινότητας.

5. Πιστώσεις που έχουν εγγραφεί στους οικείους κωδικούς αριθμούς του προϋπολογισμού του Δήμου ή της Κοινότητας είτε αρχικά είτε ύστερα από αναμόρφωση, διατίθενται, χωρίς να απαιτείται απόφαση οποιουδήποτε οργάνου, για την πληρωμή δαπανών που αφορούν:

α) Αποδοχές κάθε είδους προσωπικού.

β) Έξοδα παράστασης.

γ) Μισθώματα ακινήτων που χρησιμοποιούνται για τις υπηρεσίες του Δήμου ή της Κοινότητας.

δ) Εισφορές για τη μισθοδοσία των ελεγκτών εσόδων-εξόδων και των εισπρακτόρων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ε) Έξοδα κίνησης εισπρακτόρων.

στ) Εισφορές που περιλαμβάνονται στην παρ. 1 περ. ιγ'.

6. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της επόμενης παραγράφου, δεν επιτρέπεται η έναρξη της διαδικασίας ανάθεσης μελετών και συναφών υπηρεσιών για την εκτέλεση έργου και των πάσης φύσεως υπηρεσιών, αν δεν υπάρχει στον προϋπολογισμό σχετική πίστωση, ίσης τουλάχιστον αξίας με το τμήμα του έργου, της παροχής υπηρεσίας ή της προμήθειας που, βάσει της μελέτης, πρόκειται να εκτελεσθεί μέχρι το τέλος του έτους.

Στην απαγόρευση αυτή δεν περιλαμβάνεται η διαδικασία εκπόνησης μελέτης από τις αρμόδιες υπηρεσίες κατά το άρθρο 209 παρ. 3, καθώς και το άρθρο 1 του π.δ. 28/1980 (ΦΕΚ 11 Α'), χωρίς καταβολή αμοιβής.

7. Στις περιπτώσεις του στοιχείου β' της παραγράφου 4 του παρόντος και στις περιπτώσεις απευθείας ανάθεσης προμηθειών, παροχής υπηρεσιών, εκπόνησης μελετών και εκτέλεσης έργων όταν συντρέχει κατεπείγουσα ανάγκη, εάν δεν υπάρχει στον προϋπολογισμό πίστωση ή αυτή που υπάρχει είναι ανεπαρκής, η αναγκαία τροποποίηση του προϋπολογισμού γίνεται στην πρώτη, μετά την ανάθεση, συνεδρίαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Νομοθεσία

Ν. 1418/1984 «Δημόσια έργα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων». Βλ. παράρτημα αριθμ. 2

Π.Δ. 28/1980 «Περί εκτελέσεως έργων και προμηθειών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως»

Άρθρο 1. 1. Η σύνταξις των μελετών δημοτικών και κοινοτικών έργων, προμηθειών, εργασιών και μεταφορών, γίνεται παρά της Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ) προκειμένου δε περί Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, εχόντων ιδίαν τεχνικήν υπηρεσίαν παρ' αυτής.

Νομολογία

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου να διαθέτουν πιστώσεις, μεταξύ άλλων, και για την προμήθεια αναμνηστικών δώρων, τα οποία θα προσφερθούν αποκλειστικά σε προσωπικότητες, αντιπροσωπείες του εσωτερικού ή εξωτερικού, καθώς και σε πρόσωπα που συνέβαλλαν στην ανάπτυξη και προβολή του Ο.Τ.Α. Ως αναμνηστικά δώρα νοούνται τα αντικείμενα που προσφέρονται στα ανωτέρω πρόσωπα με σκοπό την ανάμνηση της επίσκεψής τους με σαφή αναφορά στην ιστορία, παράδοση, κλπ. και συνδέονται με άμεσο τρόπο με τον Ο.Τ.Α. που τα προσφέρει. Στην εξεταζόμενη περίπτωση με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου εγκρίθηκε η προμήθεια εκατό αντιτύπων ενός βιβλίου γενικού περιεχομένου, το οποίο θα προσφέρονταν ως δώρο στους επίσημους καλεσμένους και σε μαθητές των σχολείων του Δήμου. Όμως η εντελλόμενη δαπάνη δεν είναι νόμιμη, διότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που επιβάλλει ο νόμος. Το βιβλίο είναι γενικού περιεχομένου, δεν παραπέμπει στο Δήμο που το προσφέρει και συνεπώς δεν εμπίπτει στην έννοια του αναμνηστικού δώρου. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 26/2005)

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου να διαθέτουν πιστώσεις, για την πληρωμή δαπανών που αφορούν εθνικές ή τοπικές εκδηλώσεις, συνέδρια και συναντήσεις που οργανώνει ο Ο.Τ.Α., εφόσον σχετίζονται με την περιοχή του και προάγουν τα κοινωνικά και οικονομικά συμφέροντα ή τα πολιτιστικά και πνευματικά ενδιαφέροντα των δημοτών του. Στην εξεταζόμενη περίπτωση με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου εγκρίθηκε η τηλεοπτική κάλυψη της εκδήλωσης με αφορμή την παράδοση ενός ιστορικού χώρου και μνημείου στο Δήμο. Η ανωτέρω δαπάνη δεν αποτελεί αναγκαίο και απαραίτητο στοιχείο της εκδήλωσης και η μη ανάληψή της δεν θα επέφερε κανένα πρόβλημα στη λειτουργία του Δήμου, ούτε θα εμπόδιζε την επιδίωξη των σκοπών του. Συνεπώς η τηλεοπτική κάλυψη της εκδήλωσης δεν στηρίζεται σε γενική ή ειδική διάταξη νόμου, ούτε μπορεί να κριθεί λειτουργική. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 15/2005)

Για τη διενέργεια οποιασδήποτε δαπάνης του Δημοσίου και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου είναι αναγκαίο να προβλέπεται η δαπάνη αυτή από γενική ή ειδική διάταξη νόμου, ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις, έστω και αν δεν προβλέπεται από συγκεκριμένη διάταξη, να προκύπτει από τα δικαιολογητικά της υπό κρίση δαπάνης, ότι πρόκειται για δαπάνη που ανάγεται στην λειτουργική δραστηριότητα της υπηρεσίας και ότι η πραγματοποίησή της συντελεί άμεσα ή έμμεσα στην καλύτερη εκπλήρωση του σκοπού που αυτή επιδιώκει.

Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να εξετάζεται, αν υπάρχει συνάφεια μεταξύ της εντελλόμενης δαπάνης και του σκοπού για τον οποίο αυτή διατίθεται, καθώς και αν το ποσό της δαπάνης, που πραγματοποιήθηκε, βρίσκεται μέσα σε λογικά πλαίσια. (ΕΛΣ, Πράξεις Ι Τμ. 211/1990, 445/1991, ΙV Τμ. 73/1998, 17/1992, 10, 64/1993).

Μόνη η ύπαρξη πιστώσεως στον προϋπολογισμό δεν αρκεί για να καταστήσει νόμιμη τη δαπάνη, εφόσον η τελευταία δεν προβλέπεται από διάταξη νόμου ή δεν εξυπηρετεί, ως μη λειτουργική, τους σκοπούς του. (ΕΛΣ, Πράξη ΙV Τμ. 23/1998 και Πρακτικά 45ης Συν. της 15-7-1987)

Η αρμοδιότητα που έχει κάποιο όργανο για την έγκριση δαπανών, δεν καθιστά, με μόνη την έγκριση, νόμιμες δαπάνες που δεν προβλέπονται από το νόμο ή δεν συντελούν στην εκπλήρωση των σκοπών της υπηρεσίας ή του νομικού προσώπου. (ΕΛΣ, Πράξη ΙV Τμ. 23/1999)

Η δαπάνη για τη φιλοξενία συγγραφέα δεν προβλέπεται μεν ρητά από διάταξη νόμου, πρέπει όμως να γίνει δεκτό ότι συμβάλλει έμμεσα στην αποτελεσματικότερη εκπλήρωση των σκοπών του Δήμου, και λαμβανομένου υπόψη ότι το ποσό της συγκεκριμένης δαπάνης δεν υπερβαίνει το από τις περιστάσεις επιβαλλόμενο μέτρο, η δαπάνη αυτή είναι νόμιμη. (ΕΛΣ, Πράξη Ι Τμ. 83/2000)

Δεν είναι νόμιμες οι δαπάνες για προμήθεια αναμνηστικών καρφιστών που διατέθηκαν σε μαθητές που πέτυχαν σε ΑΕΙ και ΓΕΙ (ΕΛΣ, Πράξη ΙV Τμ. 17/2000), για παράθεση γεύματος προς τιμή αποχωρήσαντος διευθυντή και συνταξιούχων υπαλλήλων του Δήμου (ΕΛΣ, Πράξη ΙV Τμ. 103/2000 και 11/2002), για τιμητική εκδήλωση σε πρόεδρο δικηγορικού συλλόγου (ΕΛΣ, Πράξη ΙV Τμ. 90/2001), για δεξίωση σε συνέδρους πανελληνίου ιατρικού συνεδρίου (ΕΛΣ, Πράξη ΙV Τμ. 118/2001), για χριστουγεννιάτικη γιορτή των παιδιών των υπαλλήλων (ΕΛΣ, Πράξη ΙV Τμ. 19/2003), για αθλητικά είδη της ομάδας μπάσκετ των υπαλλήλων του Δήμου (ΕΛΣ, Πράξη ΙV Τμ. 158/2003), για αγορά παιχνιδιών για τα παιδιά σεισμοπλήκτων άλλου Δήμου (ΕΛΣ, Πράξη ΙV Τμ. 165/2003), για χρηματικά βραβεία σε πρωτεύσαντες μαθητές (ΕΛΣ, Πράξη ΙI Κλιμ. 106/2004), για τηλεοπτική κάλυψη εκδήλωσης (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 15/2005), για παράθεση γεύματος σε παράγοντες της Περιφέρειας (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 19/2005), για αγορά βιβλίου γενικού περιεχομένου και προσφορά του σε επισκέπτες και προσκεκλημένους του Δήμου (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 26/2005), για συνδρομή σε περιοδικό που περιέχει θέματα όχι μόνο τοπικού αλλά και γενικότερου χαρακτήρα (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 29/2005), για παράθεση γεύματος και πανό στα πλαίσια εκδήλωσης χάριν των αιμοδοτών (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 33/2005), για αγορά εμφιαλωμένου νερού (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 42/2005), για τηλεοπτική κάλυψη και προβολή των συνεδριάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 43/2005), για προμήθεια βιβλίων που διατέθηκαν ως βραβείο σε επιτυχόντες στα ΑΕΙ μαθητές (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 51/2005), για διαφήμιση του Δήμου με σκοπό την τουριστική του προβολή (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 52/2005), για καταχώρηση του Δήμου σε επαγγελματικό

ευρετήριο του νομού (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 56/2005), για προμήθεια ευχετηρίων καρτών (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 65/2005), για προμήθεια λουλουδιών προς τιμή επωνύμων (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 71/2005), για προμήθεια ειδών κρεοπωλείου και διάθεση στους υπαλλήλους (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 74/2005), για δημοσίευση σε τοπικές εφημερίδες ευχών του Δημάρχου (ΕλΣ, Πράξη II Κλ. 620/2005), για έξοδα κίνησης συμβούλων προς παρακολούθηση εργασιών πανελληνίου συνεδρίου εκλεγμένων γυναικών (ΕλΣ, Πράξη I Τμ. 27/2006), για δημοσιεύματα με τα οποία το ΔΣ καλούσε τους Δημότες να συμμετάσχουν σε συλλαλητήριο διαμαρτυρίας για την οικονομική πολιτική (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 36/2005), για έξοδα διαμονής του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, ο οποίος δικαιούται εξόδων κίνησης (ΕλΣ, Πράξη I Τμ. 206/2005), για καταβολή ποσού ως υποτροφία σε φοιτήτριες που άριστευσαν (ΕλΣ, Πράξη II Κλ. 533/2005).

Είναι νόμιμες, εφόσον δεν ξεπερνούν το προσηκόν μέτρο, οι δαπάνες για παράθεση γεύματος προς τιμή των αρχών της πόλης στα πλαίσια τοπικής εορτής (ΕλΣ, Πράξη II Κλ. 877/2005 και 349α/2005, για δεξίωση κατά την επίσκεψη υπουργού (ΕλΣ, Πράξη II Κλ. 156/2005), για αγορά βεγγαλικών το Πάσχα (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 66/2005), για δυο στεφάνια που κατατέθηκαν στην κηδεία αποβιώσαντος συμβούλου, (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 45/2005) για ηχητική κάλυψη επετειακής εκδήλωσης παράθεση γεύματος και φιλοξενία χορωδίας (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 32/2005), για εδέσματα, αναψυκτικά και φωτογράφιση – βιντεοσκόπηση εκδηλώσεων 25ης Μαρτίου (ΕλΣ, Πράξη IV Τμ. 131/2004), για παράθεση γεύματος σε δημοτικούς και νομαρχιακούς συμβούλους, πανεπιστημιακούς καθηγητές, αθλητική ομάδα και σχολικές αντιπροσωπείες που επισκέφθηκαν το Δήμο (ΕλΣ, Πράξη II Κλ. 3146/2003), για αγορά ασφαμένων κομπολογίων ως δώρο σε προσωπικότητες στα πλαίσια διεθνών σχέσεων του Δήμου (ΕλΣ, Πράξη IV Τμ. 168/2003), για παραγωγή και εκτύπωση περιοδικού το οποίο συντελεί στην ενημέρωση, πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των δημοτών και στην ανάπτυξη της συμμετοχής και επικοινωνίας μεταξύ αυτών και του Δήμου. (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 27/2005), για παράθεση γεύματος ως έκφραση φιλοξενίας, ενταγμένη στο πλαίσιο πολιτιστικής εκδήλωσης που πραγματοποίησε το Πνευματικό Κέντρο (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 69/2006), για παράθεση γεύματος (catering) στους συμμετέχοντες στα προγράμματα μαζικού αθλητισμού και σε διάφορα άτομα για την άνοδο ομάδας στην Α΄εθνική κατηγορία που πραγματοποίησε ο Οργανισμός Άθλησης του Δήμου (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 70/2006).

Σύμφωνα με την κρατούσα τόσο στη νομολογία όσο και στη θεωρία άποψη, η απόφαση η περιέχουσα διαταγή πληρωμής δεν αποτελεί δικαστική απόφαση αλλ' απλώς εκτελεστό τίτλο, όπως ρητώς ορίζουν τα άρθρα 631 και 904 παρ. 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, εκδιδόμενο από το δικαστή ως ατομικός δρώντα δικαστικό λειτουργό (Α.Π. 938/2002, 716/2001, 3/2000, 299/1992. Στην προκειμένη περίπτωση, ο ανακόπτων Δήμος συνήψε σύμβαση εκτέλεσεως δημοτικού έργου με τον καθ ου η ανακοπή εργολάβου, συνιστάμενου στην ασφαλτόστρωση διαφόρων οδών του Δήμου. Ο τελευταίος δε αυτός (εργολά-

βος), βάσει ενός χρηματικού εντάλματος που είχε εκδοθεί από τον εν λόγω Δήμο, πληρωτέο σε διαταγή του (αλλά μη εκτελεσθέν), ζήτησε, με αίτηση απευθυνόμενη στο Μονομελές Πρωτοδικείο, να εκδοθεί διαταγή πληρωμής σε βάρος του Οργανισμού αυτού. Ο Δικαστής του Πολιτικού Δικαστηρίου δέχθηκε την εν λόγω αίτηση και εξέδωσε την ως άνω διαταγή πληρωμής, με την οποία υποχρέωσε το Δήμο να καταβάλει στον εργολάβο αυτό το ποσό, με το νόμιμο τόκο από την επομένη ημέρα της εκδόσεως του χρηματικού εντάλματος έως την εξόφληση του, καθώς και τα δικαστικά έξοδα. Ήδη με την κρινόμενη ανακοπή αμφισβητείται η νομιμότητα του τίτλου αυτού. Ειδικότερα, με την εν λόγω ανακοπή προβάλλεται ότι δεν ήταν κατά νόμο δυνατή η έκδοση διαταγής πληρωμής στην προκειμένη περίπτωση, διότι οι ειδικές διατάξεις του Ν.Δ. 1266/1972 (ήδη καταργηθέν άρθρο 12 παρ. 6), του Ν. 1418/1984, των Π.Δ. 171/1987 και 410/1995 (άρθρα 236 και 270) και του Ν.Δ. 31/1968 προβλέπουν, για κάθε διαφωνία κατά την εκτέλεση συμβάσεως δημοτικού έργου και επομένως και περί την αμοιβή του εργολάβου, την υποβολή αιτήσεως θεραπείας στο αρμόδιο όργανο και, στη συνέχεια, την άσκηση προσφυγής στο Διοικητικό Εφετείο. Πλην όμως η τήρηση της διοικητικής διαδικασίας που ορίζουν οι διατάξεις των προαναφερόμενων νομοθετημάτων (υποβολή ενστάσεως και περαιτέρω αιτήσεως θεραπείας) προϋποθέτει πράξη της Διευθύνουσας Υπηρεσίας βλαπτική των συμφερόντων του αναδόχου, προϋπόθεση η οποία δεν συνέτρεχε στην ένδικη περίπτωση, καθ' όσον ο καθ' ου η ανακοπή εργολάβος υπέβαλε το λογαριασμό με το οφειλόμενο, κατ' αυτόν, ως άνω ποσό για τις εργασίες που είχε εκτελέσει και η Διευθύνουσα Υπηρεσία ενέκρινε αυτόν. Με βάση δε τον τελευταίο αυτό εκδόθηκε στη συνέχεια το χρηματικό ένταλμα, το οποίο δεν εκτελέστηκε για μόνο το λόγο ότι δεν υπήρχε οικονομική δυνατότητα. Συνεπώς, η προαναφερόμενη ρύθμιση δεν καθιστούσε ανεπίτρεπτη την έκδοση της ένδικης διαταγής πληρωμής. Περαιτέρω, με την προαναφερόμενη ανακοπή προβάλλεται ότι το χρηματικό ένταλμα, με βάση το οποίο εκδόθηκε η ανωτέρω διαταγή, ήταν άκυρο και τίτλος μη νόμιμος, καθόσον δεν παραδόθηκε στον ως άνω εργολάβο επίσημο παραστατικό αυτού. Προστίθεται δε ότι εν πάση περιπτώσει αυτό αποτελεί εσωτερικό έγγραφο της Υπηρεσίας και δεν συνιστά το έγγραφο που απαιτεί ο νόμος για την έκδοση του εν λόγω εκτελεστού τίτλου. Και ο ισχυρισμός όμως αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι, προσκομίσθηκε επικυρωμένο φωτοτυπικό αντίγραφο του ως άνω χρηματικού εντάλματος, το οποίο, κατά τα παρατιθέμενα στην ένδικη διαταγή πληρωμής, ήταν νομίμως χαρτοσημασμένο. Το χρηματικό δε αυτό ένταλμα φέρει χρονολογία εκδόσεως, τη σφραγίδα του Δήμου και την υπογραφή του Δημάρχου, του Προϊσταμένου του οικείου Τμήματος και του εκκαθαριστή, ενώ περαιτέρω αναφέρει το δικαιούχο, το έργο που εκτελέστηκε, το οφειλόμενο ποσό, τον εγκεκριμένο λογαριασμό και τα λοιπά δικαιολογητικά που προβλέπονται. Συνεπώς, πρόκειται για νομότυπα συντεταγμένο έγγραφο, από το οποίο προκύπτει ότι ο εν λόγω Δήμος είχε αναγνωρίσει την προαναφερόμενη χρηματική απαίτηση του καθ' ου η ανακοπή και ως εκ τούτου νομίμως αυτό απετέλεσε το έρεισμα για την έκδοση της διαταγής

πληρωμής. Τέλος, ο ανακόπτων Δήμος υποστηρίζει ότι παρά το νόμο υποχρεώθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση να καταβάλει αφενός τόκους από την επομένη της εκδόσεως του προαναφερόμενου χρηματικού εντάλματος και αφετέρου ολόκληρη τη δικαστική δαπάνη. Ειδικότερα, ισχυρίζεται ότι σύμφωνα με το Ν.Δ. 496/1974 (άρθρο 7 παρ. 2) η υποχρέωση για καταβολή τόκων επί οφειλών Ν.Π.Δ.Δ. αρχίζει από την επίδοση αγωγής και όχι την όχληση, ενώ κατά το άρθρο 307 του Π.Δ. 410/1995 η δικαστική δαπάνη των Ο.Τ.Α. ανέρχεται στο ήμισυ της οφειλομένης από τα φυσικά πρόσωπα. Πλην όμως, σύμφωνα με το τελευταίο αυτό άρθρο, το Δικαστήριο, εν πάση περιπτώσει δύναται -και δεν υποχρεούται- να μειώσει στο ποσοστό αυτό τη δικαστική δαπάνη των εν λόγω Οργανισμών. Περαιτέρω δε, κατά την εφαρμοζόμενη (άρθρο 21 παρ. 5 Π.Δ. 171/1987) και επί δημοτικών έργων διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 5 του Ν. 1418/1984 (όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2 παρ. 6 του Ν. 2229/1994), η οποία ως ειδική κατισχύει αυτής του προαναφερόμενου άρθρου 7 (παρ. 2), οφείλονται τόκοι υπερημερίας από την υποβολή έγγραφης οχλήσεως και στην προκειμένη περίπτωση ο καθ ου η ανακοπή είχε υποβάλει, μετά την παρέλευση της προβλεπόμενης δίμηνης προθεσμίας από την κατάθεση στη Διευθύνουσα Υπηρεσία του οικείου (εγκεκριμένου) λογαριασμού, έγγραφη όχληση για το οφειλόμενο ως άνω ποσό, η περί του οποίου αξίωση επιπροσθέτως δεν έχει υποκύψει σε παραγραφή, καθόσον η τελευταία αυτή, διεκότη με την επίδοση της μνημονευόμενης επιταγής και από τότε δεν έχει παρέλθει πενταετία. (Διοικ.Εφ.Αθ. 2724/2004)

Άρθρο 159

Κατάρτιση, ψήφιση και δημοσίευση προϋπολογισμού

1. Η δημαρχιακή επιτροπή ή ο πρόεδρος της Κοινότητας συντάσσει το σχέδιο του προϋπολογισμού των εσόδων και εξόδων του Δήμου ή της Κοινότητας και το υποβάλλει, αιτιολογώντας κάθε εγγραφή, στο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, για συζήτηση και απόφαση, το αργότερο έως το τέλος Οκτωβρίου κάθε έτους. Το συμβούλιο έως το τέλος Νοεμβρίου του ίδιου έτους ψηφίζει τον προϋπολογισμό, σε ειδική για αυτόν το σκοπό συνεδρίαση και τον υποβάλλει ισοσκελισμένο στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Το αργότερο σε είκοσι (20) ημέρες και όχι πέραν της τριακοστής πρώτης Δεκεμβρίου από την ψήφιση του προϋπολογισμού εσόδων και εξόδων του Δήμου ή της Κοινότητας, το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο γνωμοδοτεί και για τους προϋπολογισμούς των ιδρυμάτων και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου του Δήμου ή της Κοινότητας.

Η προθεσμία ψήφισης του προϋπολογισμού του έτους που ακολουθεί αυτό της διενέργειας δημοτικών και κοινοτικών εκλογών μπορεί να παρεκταθεί μέχρι την 28η Φεβρουαρίου του έτους το οποίο αφορά ο

προϋπολογισμός.

Κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού τίθενται υπόψη του συμβουλίου χρηματοοικονομικοί και άλλοι δείκτες που παρέχονται από την οικονομική υπηρεσία, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 165.

2. Αν το σχέδιο του προϋπολογισμού δεν καταρτιστεί και δεν υποβληθεί, όπως προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, ή αν ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου ή ο πρόεδρος της Κοινότητας δεν μεριμνήσουν για να συγκληθεί το συμβούλιο έως το τέλος Νοεμβρίου, το συμβούλιο συνέρχεται αυτοδίκαια την πρώτη Κυριακή μετά την ημερομηνία αυτή και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφιση του προϋπολογισμού.

3. Σε περίπτωση που το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο δεν συντάξει και ψηφίσει τον προϋπολογισμό κατά τα προαναφερόμενα, συνέρχεται αυτοδίκαια εκ νέου, τη δεύτερη Κυριακή του Δεκεμβρίου του ίδιου έτους και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφιση του προϋπολογισμού, η οποία θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί έως το τέλος του έτους.

4. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς τα ανωτέρω, οι υπάιτιοι υπέχουν αστική και πειθαρχική ευθύνη, για σοβαρή παράβαση καθήκοντος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 141, 142 και 143.

5. Συνοπτική κατάσταση του προϋπολογισμού, όπως τελικώς ψηφίσθηκε από το συμβούλιο, δημοσιεύεται και σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα ή, εάν τέτοια δεν υπάρχει, σε εφημερίδα που εκδίδεται στα όρια του νομού που εδρεύει ο Δήμος ή η Κοινότητα.

Η παράλειψη δημοσίευσης αυτής δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με την οποία ψηφίστηκε ο προϋπολογισμός.

Νομοθεσία

Απόφαση ΥΠΕΧΩΔΕ ΕΛ2α/04/40/Φ.Ν. 294/86 (ΦΕΚ Β' 137), όπως τροποποιήθηκε με την απόφ. ΥΠΕΧΩΔΕ Δ17α/7/96/Φ.Ν.294/92 (ΦΕΚ Β' 547).

Τα χρηματικά όρια της απευθείας ανάθεσης είναι :

α. Για τους Δήμους Αθηναίων, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης 14.673,51 € (5.000.000 δρχ.)

β. Για τους λοιπούς Δήμους της χώρας 10.271,46 € (3.500.000 δρχ.)

γ. Για όλες τις Κοινότητες της χώρας 5.869,41 € (2.000.000 δρχ.)

Προκειμένου για ηλεκτρομηχανολογικά έργα τα παραπάνω ποσά μειώνονται στο μισό. Στα έργα που γίνεται απευθείας ανάθεση από τους Ο.Τ.Α. μέχρι τα ανωτέρω ποσά δεν χορηγείται στον ανάδοχο ποσοστό γενικών εξόδων και οφέλους εργολάβου και κάθε άλλη δαπάνη βαρύνουν αυτόν. Στα μικρά αυτά έργα ή εργασίες συντήρησης Ο.Τ.Α. δεν επιτρέπεται η εκτέλεση να είναι ποιοτικά κατώτερη ή δαπανηρότερη από την αξία που προβλέπει η σχετική μελέτη.

Άρθρο 160

Διάρκεια της ισχύος του προϋπολογισμού

1. Όσπου να αρχίσει να ισχύει ο νέος προϋπολογισμός, και πάντως όχι αργότερα από το τέλος Μαρτίου του επόμενου οικονομικού έτους, ισχύει ο προϋπολογισμός του έτους που έχει λήξει, μόνον ως προς την πληρωμή:

α) Των υποχρεωτικών δαπανών που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 158.

β) Των δαπανών που γίνονται για ειδικούς σκοπούς, βάσει διάταξης νόμου, κατόπιν αποφάσεων χρηματοδότησης από την Κρατική Διοίκηση, καθώς και αυτών που γίνονται στο πλαίσιο της υλοποίησης εγκριμένων έργων ή δράσεων, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Μετά την πάροδο του τριμήνου απαγορεύεται να γίνει οποιαδήποτε δαπάνη με βάση τον προϋπολογισμό του περασμένου έτους, πλην αυτών που αφορούν τις αποδοχές προσωπικού και την καταβολή των αντίστοιχων ασφαλιστικών εισφορών.

Άρθρο 161

Μεταφορά πιστώσεων για την εκτέλεση έργου - Αποθεματικό

1. Πίστωση, που έχει εγγραφεί στον προϋπολογισμό για την εκτέλεση ορισμένου έργου, επιτρέπεται, σε περίπτωση που υπάρχει αδυναμία να εκτελεστεί αυτό το έργο, να διατεθεί μόνον για την εκτέλεση άλλου έργου. Για τη διάθεση αυτή απαιτείται αναμόρφωση του προϋπολογισμού.

2. Κατά το τελευταίο τρίμηνο του οικονομικού έτους επιτρέπεται να διατεθεί ποσοστό μέχρι πενήντα τοις εκατό (50%) από τις πιστώσεις, που έχουν εγγραφεί για έργα που δεν έχουν εκτελεστεί και δεν μπορούν να εκτελεστούν στο διάστημα που απομένει, για την πληρωμή υποχρεωτικών δαπανών. Για τη διάθεση αυτή απαιτείται αναμόρφωση του προϋπολογισμού.

3. Το αποθεματικό κεφάλαιο του δημοτικού ή κοινοτικού προϋπολογισμού δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του συνόλου των τακτικών εσόδων που είναι γραμμένα στον προϋπολογισμό.

Άρθρο 162

Έλεγχος προϋπολογισμού

1. Ο προϋπολογισμός και η εισηγητική έκθεση της δημορχιακής επιτροπής ή του προέδρου της Κοινότητας υποβάλλονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας μαζί με τις αποφάσεις των συμβουλίων που αφορούν την επιβολή των φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών που είναι γραμμένες σε αυτόν.

2. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, αν διαπιστώσει ότι δεν έχουν εγγραφεί στον προϋπολογισμό οι υποχρεωτικές δαπάνες ή έσοδα που επιβάλλονται υποχρεωτικά από το νόμο ή ότι έχουν εγγραφεί έσοδα ή έξοδα, τα οποία δεν προβλέπονται από το νόμο, καλεί το συμβούλιο να αναμορφώσει κατάλληλα τον προϋπολογισμό μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών.

3. Τα αρμόδια όργανα που ενεργούν κατά παράβαση των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου υπέχουν, ανεξάρτητα από τυχόν ποινική ευθύνη, πειθαρχική και αστική ευθύνη κατά τις διατάξεις των άρθρων 141, 142 και 143.

Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ.

Στη διαδικασία του άρθρου 16 παρ. 1 του Ν. 3205/2003 υπάγονται και οι υπάλληλοι των πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων Ο.Τ.Α., υπό την έννοια ότι η αύξηση των αρχικών πιστώσεων των οικείων προϋπολογισμού τους, για υπερωριακή εργασία, είναι δυνατή, μόνο μετά από έκδοση σχετικής απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από αιτιολογημένη πρόταση του οικείου διατάκτη. Σε περίπτωση έκδοσης της ανωτέρω εγκριτικής απόφασης δεν απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 222 του Δ.Κ.Κ. (Σημ: άρθρο 162 του Ν. 3463/2006) για τους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α. (Γνωμ. Ν.Σ.Κ. 72/2006)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Άρθρο 163

Απολογισμός - Ισολογισμός Δήμων

1. Έως το τέλος Μαΐου, εκείνος που ενεργεί την ταμειακή υπηρεσία του Δήμου υποβάλλει δια μέσου του δημάρχου στη δημαρχιακή επιτροπή λογαριασμό της διαχείρισης του οικονομικού έτους που έληξε. Τα στοιχεία που περιλαμβάνει ο λογαριασμός της διαχείρισης ορίζονται με το προεδρικό διάταγμα της παρ. 2 του άρθρου 175. Ο λογαριασμός υποβάλλεται ενιαίος, ανεξάρτητα από τις μεταβολές που έχουν τυχόν γίνει, ως προς τα πρόσωπα εκείνων που ενεργούν την ταμειακή υπηρεσία.

2. Μέσα σε δύο (2) μήνες αφότου παρέλαβε τα ανωτέρω στοιχεία, η δημαρχιακή επιτροπή τα προελέγχει και, το αργότερο πέντε (5) ημέρες μετά τη λήξη του διμήνου, υποβάλλει τον απολογισμό και, προκειμένου για Δήμους που εφαρμόζουν το κλαδικό λογιστικό σχέδιο Δήμων και Κοινοτήτων, τον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσεως, μαζί με έκθεσή της στο δημοτικό συμβούλιο.

3. Ο ισολογισμός και τα αποτελέσματα χρήσεως, πριν την υποβολή τους στο δημοτικό συμβούλιο, ελέγχονται από έναν ορκωτό ελεγκτή - λογιστή.

Οι Δήμοι που εφαρμόζουν το κλαδικό λογιστικό σχέδιο υποχρεούνται, για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων κάθε οικονομικού έτους, να ορίζουν τον ορκωτό ελεγκτή - λογιστή και τον αναπληρωτή του μέχρι το τέλος Οκτωβρίου του έτους αυτού.

Ο ορκωτός ελεγκτής - λογιστής, για τον έλεγχο των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων (ισολογισμού, λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως, πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων και προσαρτήματος) του Δήμου, εφαρμόζει τις αρχές και τους κανόνες ελεγκτικής που ακολουθεί το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών - Λογιστών, οι οποίες συμφωνούν με τις βασικές αρχές των διεθνών ελεγκτικών προτύπων. Στο χορηγούμενο πιστοποιητικό ελέγχου του, ο ορκωτός ελεγκτής - λογιστής αναφέρει, εάν ο Δήμος εφάρμοσε ορθά το κλαδικό λογιστικό σχέδιο Δήμων και Κοινοτήτων και εάν τηρήθηκαν οι διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα και των αντίστοιχων κανονιστικών ρυθμίσεων, οι οποίες αφορούν το οικονομικό, λογιστικό και διαχειριστικό σύστημα των

Δήμων. Περιλαμβάνει επίσης και όλες τις παρατηρήσεις που αφορούν σε σημαντικές ανεπάρκειες που έχουν ουσιώδη επίδραση στην ακρίβεια ή ορθότητα κονδυλίων του ισολογισμού ή των αποτελεσμάτων χρήσεως.

Εκτός από το πιστοποιητικό ελέγχου, ο ορκωτός ελεγκτής - λογιστής υποχρεούται να καταρτίζει και έκθεση ελέγχου, στην οποία θα περιλαμβάνει τα όσα προέκυψαν από τον έλεγχό του, παραθέτοντας, επιπροσθέτως και τις αναγκαίες υποδείξεις του για κάθε θέμα. Η έκθεση ελέγχου υποβάλλεται από τον ορκωτό ελεγκτή - λογιστή στο δημοτικό συμβούλιο και στον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας.

4. Το συμβούλιο μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών αφότου παρέλαβε τον απολογισμό ή και τον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσεως και την έκθεση της δημαρχιακής επιτροπής αποφασίζει με πράξη του για την έγκριση του απολογισμού ή και του ισολογισμού και διατυπώνει τις παρατηρήσεις του σχετικά με αυτόν, σε ειδική για αυτόν το σκοπό συνεδρίαση, στην οποία παρίσταται και ο διευθυντής των οικονομικών υπηρεσιών του Δήμου.

Στους Δήμους που εφαρμόζουν κλαδικό λογιστικό σχέδιο, στην ανωτέρω ειδική συνεδρίαση καλείται και παρίσταται και ο ορκωτός ελεγκτής - λογιστής ή ο αναπληρωτής του, ο οποίος συντάξε το πιστοποιητικό ελέγχου. Η απουσία του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή ή του αναπληρωτή του δεν επηρεάζει τη λήψη απόφασης του συμβουλίου, υπό τον όρο ότι αποδεικνύεται η εμπρόθεσμη πρόσκλησή του στην ειδική συνεδρίαση.

Ο δήμαρχος με έγγραφό του κοινοποιεί την απουσία του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή από τη συνεδρίαση στο Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών, το συμβούλιο δε, έχει δικαίωμα να αποκλείσει τον ορκωτό ελεγκτή - λογιστή που δεν προσήλθε, από επόμενο έλεγχο στο Δήμο.

5. Ο απολογισμός ή και ο ισολογισμός με το πιστοποιητικό και την έκθεση ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή, μαζί με όλα τα δικαιολογητικά που ορίζονται στο άρθρο 24 του ν. 3202/2003 (ΦΕΚ 284 Α'), όπως ισχύει, υποβάλλονται για έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο, μέσα σε έναν (1) μήνα αφότου εκδόθηκε η πράξη του δημοτικού συμβουλίου που προβλέπει η προηγούμενη παράγραφος και η υποβολή του ανακοινώνεται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Σε περίπτωση μη υποβολής του απολογισμού ή και του ισολογισμού στο Ελεγκτικό Συνέδριο, επιβάλλονται σε βάρος των υπαιτιών οι κυρώσεις του άρθρου 26 του π.δ. 774/1980 και παράλληλα διενεργείται έκτακτος γενικευμένος έλεγχος στη διαχείριση του Δήμου, μετά από από-

φαση του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδίδεται είτε αυτεπάγγελτα είτε μετά από αίτηση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

6. Συνοπτική κατάσταση του απολογισμού ή και ο ισολογισμός μετά των αποτελεσμάτων χρήσεως και του πιστοποιητικού ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή δημοσιεύονται, μετά την έγκρισή τους από το δημοτικό συμβούλιο, σε μία (1) τουλάχιστον ημερησία ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα ή, εάν τέτοια δεν υπάρχει, σε εφημερίδα η οποία εκδίδεται στα όρια του νομού που εδρεύει ο Δήμος.

Με το προεδρικό διάταγμα της παρ. 2 του άρθρου 175, καθορίζονται τα προς δημοσίευση στοιχεία του απολογισμού.

7. Οι Δήμοι, οι οποίοι δεν υποχρεούνται κατά το νόμο στην εφαρμογή του κλαδικού λογιστικού σχεδίου, συντάσσουν στη λήξη κάθε οικονομικού έτους οικονομική κατάσταση, στην οποία εμφανίζονται οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις τους. Με το προεδρικό διάταγμα της παρ.2 του άρθρου 175, καθορίζονται τα στοιχεία της οικονομικής κατάστασης αυτής.

Σύνοψη της οικονομικής κατάστασης δημοσιεύεται μαζί με τον απολογισμό, σύμφωνα με τη διαδικασία της παραγράφου 6 του άρθρου αυτού.

Οι Δήμοι που εφαρμόζουν προαιρετικά το κλαδικό λογιστικό σχέδιο Δήμων και Κοινοτήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 315/1999 (ΦΕΚ 302 Α') δεν υποχρεούνται στη σύνταξη της οικονομικής κατάστασης της παρούσας παραγράφου.

Νομοθεσία

Ν. 3202/2003 «Εκλογικές δαπάνες κατά τις Νομαρχιακές και Δημοτικές εκλογές, οικονομική διοίκηση και διαχείριση των Ο.Τ.Α., θέματα αλλοδαπών και άλλες διατάξεις». Βλ. παράρτημα αριθμ. 5

Άρθρο 24. Κατασταλτικός έλεγχος. 1. Ο κατασταλτικός έλεγχος των δαπανών των Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού είναι δειγματοληπτικός και διενεργείται επιτοπίως, από την Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η οποία ορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας αυτού. 2. Από το οικονομικό έτος 2004 υποβάλλονται ετησίως στην αρμόδια Υπηρεσία Επιτρόπου αντίγραφα των απολογισμών των Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού συνοδευόμενα: α) από τις σχετικές επί αυτών εκθέσεις και πράξεις των αρμόδιων οργάνων τους και β) από κάθε σχετικό με τον έλεγχο στοιχείο που καθορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδίδεται σύμφωνα με

το άρθρο 24 παρ. 4 του Οργανισμού του (Π.Δ. 774/1980, ΦΕΚ 189 Α'). Τα απολογιστικά στοιχεία (δικαιολογητικά) φυλάσσονται, με ευθύνη των προϊσταμένων των αρμόδιων υπηρεσιών των Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού, σε ασφαλές μέρος. Ο κατασταλτικός έλεγχος περατούται εντός έξι (6) μηνών από της ημερομηνίας αποστολής του αντιγράφου του απολογισμού. 3. Σε κάθε περίπτωση ο Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου δύναται να διατάξει έκτακτο έλεγχο της διαχείρισης ενός Ο.Τ.Α. πρώτου ή δεύτερου βαθμού ή Ν.Π.Δ.Δ. αυτών. 4. Οι δαπάνες μετακίνησης για την κάλυψη των υπηρεσιακών αναγκών που προκύπτουν από την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων καλύπτονται από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με εγγραφή των αναγκαίων πιστώσεων σε αυτόν. Την απόφαση έγκρισης της μετακίνησης εκδίδει ο Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου ή το εξουσιοδοτημένο από αυτόν όργανο. 5. Οι Επίτροποι ή υπάλληλοι, που ενεργούν τους ελέγχους, έχουν όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις ανακριτικών υπαλλήλων. 6. Κάθε διάταξη νόμου που ρυθμίζει διαφορετικά θέματα που αναφέρονται στο άρθρο αυτό καταργείται. 7. Οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, οι δημόσιοι οργανισμοί, τα πιστωτικά ιδρύματα γενικά και τα φυσικά πρόσωπα που κατέχουν έγγραφα, πληροφορίες ή στοιχεία σχετιζόμενα οπωσδήποτε με τα αντικείμενα του ελέγχου ή με δραστηριότητες κάθε Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού που τελεί υπό έλεγχο, οφείλουν, εάν τους ζητηθεί, να τα θέτουν στη διάθεση των αρμόδιων οργάνων του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Π.Δ. 774/1980 «Οργανισμός Ελεγκτικού Συνεδρίου»

Άρθρο 26. Παρελθουσών απράκτων των εις τα προηγούμενα άρθρα προθεσμιών, το Ελεγκτικόν Συνέδριον δικαιούται να επιβάλει εις τον υπόλογον χρηματικήν ποινήν μέχρι των μηνιαίων αποδοχών του, καλεί δ' άμα αυτόν εις την υποβολήν των λογαριασμών του εντός προθεσμίας μη υπερβαινούσης τας 15 ημέρας από της κοινοποιήσεως της προσκλήσεως. 2. Εάν ο υπόλογος είναι άμισθος επιβάλλεται χρηματική ποινή μέχρι 5.000 δρχ. Το ποσόν τούτο δύναται ν' αυξάνεται δι' αποφάσεως του Υπουργού των Οικονομικών εκδιδομένης μετά γνώμη της Ολομελείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και δημοσιευομένης δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως. 3. Το Ελεγκτικόν Συνέδριον δικαιούται επίσης να επιβάλει την αυτήν ως άνω ποινήν κατά παντός λογοδοούντος προς αυτό υπολόγου, δια παραβάσεις σχετιζόμενας προς την υπηρεσίαν του ενεργουμένου παρ' αυτό ελέγχου ή δια μη συμμόρφωσιν του υπολόγου εις διαταγάς σχέσιν έχουσας με τον έλεγχον της διαχειρίσεώς του. 4. Κατά των πράξεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου δι' ων επιβάλλονται αι κατά τον άρθρον τούτο χρηματικάί ποινάί, επιτρέπεται εφ' άπαξ αναθεώρησις ασκουμένη αιτήσει του ενδιαφερομένου εντός έξι μηνών από της κοινοποιήσεώς των. 5. Του υπολόγου εμμένοντος εις την μη υποβολήν των λογαριασμών, διατάσσεται δια πράξεις του Συνεδρίου η δαπάναις του υπολόγου σύνταξις των λογαριασμών παρ' υπαλλήλου του Συνεδρίου, εφ' όσον η διοίκησις δεν προέβη ήδη όκοθεν εις την σύνταξιν αυτών. 6. Εν τη περιπτώσει ταύτη επί τη αιτήσει του Συνεδρίου, δύναται να επιβληθή εις

τον υπόλογον κατά τα περί τούτου κεκανονισμένα η προσωρινή ή οριστική απόλυσις εκ της υπηρεσίας. 7. Αι εν παραγράφω 5 δαπάναι εκκαθαρίζονται υπό του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, προκαταβάλλονται υπό του Δημοσίου, βεβαιούνται δε εις βάρος του υπολόγου και εισπράττονται παρ' αυτού κατά τις διατάξεις των νόμων περί εισπράξεως των δημοσίων εσόδων. 8. Αι ως άνω διατάξεις δεν παρακαλύδουν την εκ μέρους της αρμοδίας υπηρεσίας λήψιν παντός νομίμου μέτρου δια την εξασφάλισιν των συμφερόντων του Δημοσίου.

Π.Δ. 315/1999 «Περί ορισμού του περιεχομένου και του χρόνου ενάρξεως της εφαρμογής του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου Δήμων και Κοινοτήτων (Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού)»

Άρθρο 2. Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο Δήμων και Κοινοτήτων (Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης). 1. Οι διατάξεις του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου Δήμων και Κοινοτήτων (πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης) του άρθρου 1 αυτού του Προεδρικού Διατάγματος, υπερισχύουν των διατάξεων του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου του άρθρου 1 του Π.Δ. 1123/1980, για όσα θέματα ρυθμίζονται από το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο. 2. Για τα θέματα των Δήμων και Κοινοτήτων, που δεν ρυθμίζονται από το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο του άρθρου 1 του παρόντος Π.Δ., εφαρμόζονται ανάλογα οι αντίστοιχες διατάξεις του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου του άρθρου 1 του Π.Δ. 1123/1980, όπως ισχύει. 3. Οπου στο παρόν Π.Δ. για λόγους συντομίας αναφέρεται η λέξη "Δήμος" ή "Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού" νοούνται οι Δήμοι και οι Κοινότητες της Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης.

Άρθρο 3. Υποχρεωτική εφαρμογή. 1. Το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο του άρθρου 1 του παρόντος Π.Δ., όπως συμπληρώνεται με το προηγούμενο άρθρο 2, εφαρμόζεται από τους Δήμους και τις Κοινότητες της Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης που έχουν, είτε πληθυσμό άνω των 5.000 κατοίκων σύμφωνα με την τελευταία γενική απογραφή πληθυσμού, είτε έσοδα άνω των δρχ. 500 εκατομμυρίων ετησίως ως εξής: α) Υποχρεωτικά από της 1ης Ιανουαρίου 2000 β) Το ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ που αφορά την Αναλυτική Λογιστική Εκμεταλλεύσεως (Ομάδα 9) εφαρμόζεται υποχρεωτικά από τις 1ης Ιανουαρίου 2001 από τους Δήμους και τις Κοινότητες που έχουν, είτε πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων σύμφωνα με την τελευταία γενική απογραφή είτε έσοδα άνω του ενός δισεκατομμυρίου δρχ. ετησίως και προαιρετικά από τους Δήμους και τις Κοινότητες που δεν υπερβαίνουν κανένα από τα κριτήρια αυτά (δηλαδή και ο πληθυσμός τους είναι κάτω των 10.000 κατοίκων και τα ετήσια έσοδα τους κάτω του ενός δισεκατομμυρίου δρχ.). γ) Ο εσωλογιστικός υπολογισμός βραχύχρονων αποτελεσμάτων είναι προαιρετικός για όλους τους Δήμους και τις Κοινότητες. 2. Με γνωματεύσεις του Εθνικού Συμβουλίου Λογιστικής παρέχονται ερμηνευτικές οδηγίες σχετικά με το περιεχόμενο και τον τρόπο εφαρμογής διατάξεων του παρόντος Π.Δ. 4. Σε περίπτωση μη εφαρμογής ή πλημμελούς εφαρμογής από τους υπόχρεους του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου που θεσπίζεται με το παρόν Π.Δ. από 1ης Ιανουαρίου 2000 και μετά επιβάλλονται χρηματικά πρόστιμα

ύψους από πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) έως είκοσι εκατομμύρια (20.000.000) δραχμές, για τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού με πληθυσμό μέχρι πενήντα χιλιάδες (50.000) κατοίκους, και από πέντε εκατομμύρια (5.000.000) έως πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) δραχμές για τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού με πληθυσμό άνω των πενήντα χιλιάδων (50.000) κατοίκων. Τα ανωτέρω πρόστιμα επιβάλλονται με αιτιολογημένη απόφαση του ασκούντος την εποπτεία στους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, αφού ζητηθούν γραπτώς από τους υπόχρεους οι λόγοι για τους οποίους δεν εφαρμόστηκε ή εφαρμόστηκε πλημμελώς το παρόν Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο. Τα εν λόγω χρηματικά πρόστιμα βεβαιώνονται υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου από την επιβάλλουσα Αρχή.

Νομολογία

Κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 223 παρ. 1 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Σημ: ήδη άρθρο 163 παρ. 1 Ν. 3463/2006), ο προέλεγχος των λογαριασμών οικονομικού έτους που έληξε και η σύνταξη εκθέσεως για τον οικείο ισολογισμό από τη δημαρχιακή επιτροπή και ακολούθως η έγκριση του ισολογισμού από το δημοτικό συμβούλιο πρέπει να γίνουν σε κάθε περίπτωση, ακόμη και πέραν του χρονικού ορίου που ορίζεται από τη διάταξη αυτή, ανεξάρτητα από την ύπαρξη, ενδεχομένως, ευθυνών και λοιπών συνεπειών για τα όργανα που καθυστέρησαν να τηρήσουν τη διαδικασία ελέγχου των λογαριασμών και εγκρίσεως του ισολογισμού. Κατά συνέπεια, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι ο έλεγχος των λογαριασμών και η έγκριση των απολογισμών επτά (7) οικονομικών ετών (1994-2000) διενεργήθηκε καθ' υπέρβαση του χρονικού ορίου που τάσσεται με τη διάταξη του άρθρου 223 παρ. 1 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, σύμφωνα με την οποία, κατά τον αιτούντα, ο έλεγχος των λογαριασμών και η έγκριση του ισολογισμού μέχρι το τέλος Απριλίου κάθε έτους πρέπει να γίνεται μόνο για το τελευταίο οικονομικό έτος και όχι για προηγούμενα αυτού οικονομικά έτη. (ΣτΕ 878/2006)

Άρθρο 164

Απολογισμός - Ισολογισμός Κοινοτήτων

1. Έως το τέλος Μαΐου, εκείνος που ενεργεί την ταμειακή υπηρεσία της Κοινότητας, υποβάλλει στο κοινοτικό συμβούλιο τους λογαριασμούς της διαχείρισης του περασμένου οικονομικού έτους μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά. Το κοινοτικό συμβούλιο αποφασίζει για την έγκριση του απολογισμού και, προκειμένου για Κοινότητες που εφαρμόζουν το κλαδικό λογιστικό σχέδιο Δήμων και Κοινοτήτων, του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως και διατυπώνει τις παρατηρήσεις του, με πράξη που εκδίδει μέσα σε ένα δίμηνο από την παραλαβή των λογαριασμών.

2. Οι διατάξεις του άρθρου 163 εφαρμόζονται κατά τα λοιπά αναλόγως και για τις Κοινότητες.

Άρθρο 165 **Υποβολή στοιχείων**

1. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης υποβάλλουν στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης στοιχεία για το προσωπικό τους, τακτικό και έκτακτο και για την οικονομική τους κατάσταση και διαχείριση, καθώς και όμοια στοιχεία για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τις κάθε είδους επιχειρήσεις τους, με σκοπό τη δημιουργία Βάσης Δεδομένων για το σύνολο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού.

Τα ανωτέρω στοιχεία υποβάλλονται, μέσω της οικείας Περιφέρειας και μετά από σχετικό έλεγχο τους από αυτή, στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και κοινοποιούνται στην οικεία Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων και στην Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας.

Η μη παροχή ή η καθυστέρηση παροχής των στοιχείων τιμωρείται με πρόστιμο που επιβάλλεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, σε βάρος του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, το οποίο ανέρχεται από πέντε τοις εκατό (5%) έως δεκαπέντε τοις εκατό (15%) των Κ.Α.Π., του άρθρου 25 του ν. 1828/1989, ανάλογα με τη συχνότητα και τη βαρύτητα της παράβασης και το οποίο παρακρατείται κατά την κατανομή των Κ.Α.Π. του επόμενου έτους, στον οικείο Ο.Τ.Α.

Ο τύπος, το περιεχόμενο των στοιχείων, ο χρόνος και τρόπος υποβολής τους, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2. Με όμοια απόφαση καθορίζονται δείκτες αξιολόγησης της οικονομικής διαχείρισης των ανωτέρω φορέων, οι οποίοι συνοδεύουν τον πρό-υπολογισμό, καθώς και τον απολογισμό ή και τον ισολογισμό αυτών.

Στην ίδια απόφαση, ρυθμίζεται η διαδικασία και η εξειδίκευση του περιεχομένου της αξιολόγησης, οι στόχοι, η συχνότητα, οι δείκτες και η διάρκεια της μέτρησης της αποδοτικότητας της δράσης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Νομοθεσία

Ν. 1828/1989 «Αναμόρφωση της φορολογίας εισοδήματος και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του από το Ν. 3448/2006.

Άρθρο 25. Έσοδα Δήμων και Κοινοτήτων. 1. Τα τακτικά έσοδα των Δήμων και Κοινοτήτων είναι αυτά που προέρχονται από: α) Θεσμοθετημένους υπέρ αυτών πόρους, β) τα εισοδήματα της κινητής και ακίνητης περιουσίας τους, γ) ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα, δ) φόρους, τέλη, δικαιώματα και εισφορές, ε) τοπικά δυνητικά τέλη και εισφορές. 2. Τα έκτακτα έσοδα των Δήμων και Κοινοτήτων είναι αυτά που προέρχονται από: α) δάνεια, δωρεές, κληροδοτήματα και κληρονομίες, β) εκποίηση περιουσιακών στοιχείων και γ) κάθε άλλη πηγή. 3. Οι κεντρικοί αυτοτελείς πόροι των Δήμων και Κοινοτήτων προέρχονται από τις παρακάτω πηγές εσόδων: α) φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, β) τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων, γ) φόρο Ακίνητης Περιουσίας (Φ.Α.Π.), δ) φόρους που έχουν θεσπισθεί υπέρ της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και δεν καταργούνται με τον παρόντα νόμο. Από τα έσοδα της περίπτωσης α' της παραγράφου αυτής το ένα τρίτο (1/3) εγγράφεται στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων και διατίθεται για τη χρηματοδότηση επενδυτικών δραστηριοτήτων των Δήμων, Κοινοτήτων, (Αναπτυξιακών Συνδέσμων), Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης και επιχειρήσεων που λειτουργούν με τη μορφή των Α.Ε. και στις οποίες συμμετέχουν φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με ποσοστό 50% τουλάχιστον. Τα υπόλοιπα δύο τρίτα (2/3) εγγράφονται στον τακτικό προϋπολογισμό και διατίθενται για γενικές δαπάνες Δήμων, Κοινοτήτων, (Αναπτυξιακών Συνδέσμων), Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης και επιχειρήσεων που λειτουργούν με τη μορφή των Α.Ε. και στις οποίες συμμετέχουν φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με ποσοστό 50% τουλάχιστον. 4. Τα έσοδα της προηγούμενης παραγράφου, όπως αυτά προσδιορίζονται κατά τις διατάξεις των παραγράφων 8,9 και 10 του άρθρου αυτού, κατατίθενται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σε ειδικό Λογαριασμό με τίτλο "Κεντρικοί αυτοτελείς πόροι των Δήμων και Κοινοτήτων". 5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής οικονομίας και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. καθορίζονται τα κριτήρια και η διαδικασία κατανομής των εσόδων που εγγράφονται στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων και στον τακτικό προϋπολογισμό. Ως κριτήρια κατανομής λαμβάνονται υπόψη ιδίως: α) το μήκος των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης, β) το μήκος και η βατότητα του οδικού δικτύου, γ) ο ορεινός, πεδινός ή νησιώτικος χαρακτήρας του Ο.Τ.Α., δ) το επίπεδο των κοινωνικών εξυπηρετήσεων, ε) η δυνατότητα άντλησης τοπικών πόρων, στ) το πληθυσμιακό μέγεθος, οι πληθυσμιακές διακυμάνσεις ανά εποχές και η δημογραφική τάση, ζ) οι κλιματολογικές συνθήκες και ο αριθμός των σχολικών αιθουσών, η) οι περιβαλλοντικές συνθήκες. 6. Η κατανομή των εσόδων της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου στους Δήμους και τις Κοινότητες γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, σύμφωνα με τα κριτήρια της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου. Κατά την κατα-

νομή μπορεί, ύστερα από αίτημα του Διοικητικού Συμβουλίου Διαδημοτικής ή Διακοινοτικής Επιχείρησης της παρ. 2 του άρθρου 277 του π.δ. 410/1995, ή ανώνυμη εταιρία της περίπτωσης α της παρ. 1 του άρθρου 291 του ίδιου διατάγματος, να παρακρατούνται οφειλές των Δήμων και Κοινοτήτων, που προέρχονται από κατανάλωση νερού και αποκομιδή και διάθεση απορριμμάτων και να αποδίδονται στις ως άνω επιχειρήσεις και εταιρίες, ύστερα από διαπίστωση του ύψους και της αιτίας της οφειλής, από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

7. Πιστώσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων της παραγράφου 4 του άρθρου 74 του ν. 1622/1986, καθώς και άλλες πιστώσεις που αποκεντρώνονται από κεντρικούς φορείς στην τοπική αυτοδιοίκηση κατανομούνται σύμφωνα με προϋποθέσεις, κριτήρια και διαδικασία που καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Εσωτερικών, που εκδίδεται μετά πρόταση της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. 8. Από τις συνολικές καθαρές ετήσιες εισπράξεις του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων αποδίδεται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ποσοστό είκοσι τα εκατό (20%). 9. Από τα ποσά που εισπράττονται για τα τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων ποσοστό πενήντα τα εκατό (50%) αποδίδεται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. 10. Τα τέλη καθαριότητας και φωτισμού, που προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 21 και 22 του β.δ. 24-9/20.10.1958 και του άρθρου 4 του ν. 1080/1980, ενοποιούνται σε ενιαίο ανταποδοτικό τέλος. Το τέλος αυτό επιβάλλεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου για την αντιμετώπιση των δαπανών παροχής υπηρεσιών καθαριότητας και φωτισμού, καθώς και κάθε άλλης δαπάνης από παγίως παρεχόμενες στους πολίτες δημοτικές ή κοινοτικές υπηρεσίες ανταποδοτικού χαρακτήρα. Για τον καθορισμό του συντελεστή του τέλους αυτού εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 25/1975 όπως τροποποιήθηκαν με το ν. 429/1976 και του άρθρου 5 του ν. 1080/1980. 11. Ο προβλεπόμενος από τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του ν. 1080/1980 συντελεστής του φόρου ηλεκτροδοτούμενων χώρων ορίζεται από 6 μέχρι 25 δραχμές. Ο συντελεστής αυτός μπορεί να αυξάνεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου μέχρι είκοσι τα εκατό (20%) για κάθε οικονομικό έτος. 12. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου μπορεί να επιβάλλονται τέλη ή εισφορές για υπηρεσίες ή τοπικά έργα της περιοχής τους, που συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, στην ανάπτυξη της περιοχής και στην καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών. Τα τέλη αυτά ή οι εισφορές αυτές έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα. Το ύψος των τελών ή εισφορών, οι υπόχρεοι στην καταβολή τους και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια ορίζονται με την ίδια απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Όταν το ύψος των τελών ή εισφορών κλιμακώνεται, με βάση τα τετραγωνικά μέτρα έκτασης ή κτίσματος ή άλλη μονάδα υπολογισμού, η διαφορά του συντελεστή μεταξύ της πρώτης και της τελευταίας κατηγορίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το εικοσαπλάσιο της πρώτης. 13.

Β.Δ. 17-5/15-6-1959 βλ. ανωτέρω υπό άρθρο 156

Άρθρο 48. 1. Εκάστου των κατά το προηγούμενο άρθρον συνιστωμένων ταμείων των Δήμων, προϊστάται ο δι' αποφάσεως του δημάρχου οριζόμενος

δημοτ. ταμίας ούτινος, τα καθήκοντα και αι αρμοδιότητες ορίζονται ειδικώτερον ως εξής: Εισπράττει ο ίδιος και δι' ειδικώς διατιθεμένων προς τούτο εισπρακτορικών οργάνων πάντα τα έσοδα του Δήμου, τα δια του ετησίου προϋπολογισμού ή δια των προς συμπλήρωσιν των εσόδων αυτού εκδοθεισών ειδικών πράξεων του δημοτικού συμβουλίου προσδιορισθέντα ως και πάντα τα δι' οιονδήποτε λόγον μήπω εισπραχθέντα έσοδα των προηγούμενων ετών. Ενεργεί ωσαύτως την είσπραξιν παντός άλλου δια λογαριασμόν του Δήμου εσόδου ως και των υπέρ τρίτων εσόδων, ων η είσπραξις ήθελεν ανατεθή νομίμως τω δήμω. Εξοφλεί τα χρηματικά εντάλματα εντός των ορίων των δια του προϋπολογισμού ή δι' ειδικών αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου κεχορηγημένων πιστώσεων κατά τας κειμένας περί αυτών διατάξεις του δημοτικού και κοινοτικού κώδικος. Ενασκει ή εντέλλεται την λήψιν πάντων των υπό των νόμων περί εισπράξεως των δημοσίων εσόδων επιτρεπομένων αναγκαστικών μέτρων κατά των εκ πάσης αιτίας οφειλών του Δήμου. Ενασκει την ποινική δίωξιν κατά των οργάνων των επιφορτισμένων την εκτέλεσιν των ενταλμάτων προσωπικής κρατήσεως δια την τυχόν επιδειχθείσαν παρ' αυτών αμέλειαν. Εποπτεύει την υπηρεσίαν της εισπράξεως μεριμνών όπως η είσπραξις των δημοτικών και λοιπών εσόδων, ως και πάσα σχετική προς τούτο ενέργεια συντελήται εντός των νομίμων προθεσμιών. Προσδιορίζει εγγράφως εις τους εισπράκτορας τ' ανατιθέμενα αυτοίς προς είσπραξιν έσοδα ως και την προθεσμίαν εισπράξεως και αποφαίνεται επί της χρηματικής διαχειρίσεως τούτων. Υποβάλλει κατά μήνα εις τον δήμαρχον και την δημαρχικήν επιτροπήν λογαριασμόν των εσόδων και εξόδων, εξελεγχόμενον υπό του δημάρχου και της δημαρχικής επιτροπής. Εν τοις μηνιαίοις λογαριασμοίς δέον να εμφανίζονται κατ' είδος εσόδου τα βεβαιωθέντα έσοδα, αι πραγματοποιηθείσαι εισπράξεις και τα απομένοντα προς είσπραξιν υπόλοιπα. έτι δε αι ενταλθείσαι και ενεργηθείσαι πληρωμαί κατ' είδος εξόδου, τα υπόλοιπα πληρωτέα και το εναπομένον χρηματικόν υπόλοιπον του ταμείου. Λογοδοτεί δι' εαυτόν και τα υπ' αυτόν εισπρακτορικά και διαχειριστικά όργανα, εις το Ελεγκτικόν Συνέδριον κατά τας κειμένας διατάξεις του δημοτικού και κοινοτικού κώδικος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΤΑΜΕΙΑΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Άρθρο 166 Διεξαγωγή

1. Η ταμειακή λειτουργία των Δήμων με πληθυσμό άνω των πέντε χιλιάδων (5.000) κατοίκων διεξάγεται υποχρεωτικά από ίδια ταμειακή υπηρεσία που συνιστάται με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας (Ο.Ε.Υ.).

2. Στους λοιπούς Δήμους, είναι δυνατή η σύσταση ίδιας ταμειακής υπηρεσίας με σχετική πρόβλεψη στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας αυτών (Ο.Ε.Υ.).

3. Στις Κοινότητες της Χώρας, στους Συνδέσμους Δήμων και Κοινοτήτων, καθώς και στα ιδρύματα και νομικά πρόσωπα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είναι δυνατή η σύσταση ίδιας ταμειακής υπηρεσίας με σχετική πρόβλεψη στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας αυτών (Ο.Ε.Υ.).

4. Η ταμειακή υπηρεσία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης που δεν υποχρεούνται και δεν έχουν συστήσει ίδια ταμειακή υπηρεσία διεξάγεται από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, δια των δημοσίων οικονομικών υπηρεσιών, με υπαλλήλους που διατίθενται από τους οικείους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών μπορούν να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα, σχετικά με την εφαρμογή της διάταξης αυτής.

5. Δήμοι και Κοινότητες εντός του ίδιου νομού είναι δυνατό να συστήσουν κοινή ταμειακή υπηρεσία, συνάπτοντας σχετική σύμβαση διαδημοτικής συνεργασίας.

6. Η ταμειακή υπηρεσία των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου των Δήμων και των Κοινοτήτων, τα οποία δεν έχουν δική τους ταμειακή υπηρεσία, διεξάγεται από αυτόν που την ασκεί στο Δήμο ή την Κοινότητα που τα έχει συστήσει.

Σε περίπτωση που η ταμειακή υπηρεσία διεξάγεται μέσω των Δημοσίων Οικονομικών Υπηρεσιών, αυτή διεξάγεται από υπαλλήλους του οικείου Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ο οποίος έχει συστήσει το νομικό πρόσωπο.

Νομοθεσία

Βλ. άρθρο 48 του Β.Δ. 17-5/15-6-1959 (ανωτέρω υπό το άρθρο 165)

Άρθρο 167

Είσπραξη εσόδων

1. Με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων του παρόντος, για την είσπραξη των εσόδων των Δήμων και των Κοινοτήτων εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων, όπως αυτές κάθε φορά ισχύουν.

Τα ταμειακά όργανα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ασκούν αντιστοίχως όλες τις αρμοδιότητες που προβλέπουν οι διατάξεις αυτές.

2. Οι διατάξεις του α.ν. 1819/1951 (ΦΕΚ 149 Α΄) «Περί τρόπου διεξαγωγής των πάσης φύσεως συναλλαγών του Δημοσίου», όπως κάθε

φορά ισχύουν, εφαρμόζονται ανάλογα και για τα χρέη προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που έχουν ίδια ταμειακή υπηρεσία.

Δήμοι που έχουν δική τους ταμειακή υπηρεσία και υπηρεσία ύδρευσης ή επιχείρηση ύδρευσης μπορούν να συνεισπράττουν με τους λογαριασμούς ύδρευσης, με σχετική ειδική μνεία και άλλα βεβαιωμένα χρέη από τέλη, δικαιώματα και εισφορές ανταποδοτικού χαρακτήρα, ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται τα όρια των οφειλών προς τους Ο.Τ.Α., μέχρι τα οποία αμελείται η ταμειακή βεβαίωσή τους και η λήψη αναγκαστικών μέτρων είσπραξης.

Νομοθεσία

Α.Ν. 1819/1951 «Περί τρόπου διεξαγωγής των πάσης φύσεως συναλλαγών του Δημοσίου»

Άρθρο 1. 1. Η πληρωμή των πάσης φύσεως οφειλών προς το Δημόσιον ενεργείται υποχρεωτικώς δι' επιταγών, αι οποίαι εκδίδονται απ' ευθείας εις διαταγήν της Υπηρεσίας εις ην κατά νόμον δέον να γίνη η καταβολή ή απ' ευθείας εις διαταγήν του Ελληνικού Δημοσίου. Αι επιταγαί αύται εκδίδονται είτε υπό των προς πληρωμήν υποχρέων (προσωπικαί επιταγαί) εις βάρος των παρ' ανεγνωρισμένην Τραπεζήν ή τω Ταχυδρομικώ Ταμειτηρίω ή τω Ταμείω Παρακαταθηκών και Δανείων καταθέσεων αυτών είτε υπό των εν Ελλάδι ανεγνωρισμένων Τραπεζών (Τραπεζικαί επιταγαί), είτε υπό του Ταχυδρομικού Ταμειτηρίου, είτε τέλος υπό του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων. 2. Δι' αποφάσεων του Υπουργού των Οικονομικών δημοσιευομένων εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται α) τα ποσά των οφειλών προς το Δημόσιον, άτινα δύνανται να καταβάλλωνται εις τα Ταμεία του Κράτους και τοις μετρητοίς, β) η διαδικασία της υπό των Δημοσίων Ταμείων εισπράξεως των επιταγών και της πιστώσεως των οφειλετών και γ) αι οφειλαί αίτινες καταβάλλονται αποκλειστικώς δια τραπεζικών επιταγών. δ) Άλλοι καθιερωμένοι, στις συναλλαγές, τρόποι πληρωμής.

Άρθρο 2. 1. Η πληρωμή των πάσης φύσεως οφειλών του Δημοσίου προς φυσικά ή νομικά εν γένει πρόσωπα ενεργείται υποχρεωτικώς δι' επιταγής εκδομένης υπό του ενεργούντος την πληρωμήν Δημοσίου Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων. 2. Αι κατά τ' ανωτέρω εκδιδόμεναι επιταγαί δύνανται να οπισθογράφονται μόνον εις διαταγήν ανεγνωρισμένων εν Ελλάδι Τραπεζών, συμμετεχουσών εις το παρά τη Τραπεζή της Ελλάδος λειτουργούν συμπληφιστικό γραφείον, ή του Ταχυδρομικού Ταμειτηρίου ή του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων. 3. Δι' αποφάσεων του Υπουργού των Οικονομικών δημοσιευομένων εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως καθορίζονται τα της εκδόσεως και

υπογραφής των εν παρ. 1 του παρόντος άρθρου επιταγών ως και τα της ενεργείας των σχετικών λογιστικών εγγραφών. Δι' ομοίων αποφάσεων δύναται να καθορίζονται κατηγορίες οφειλών εξαιρουμένων του κατά την παρ. 1 του παρόντος άρθρου τρόπου πληρωμής ως και το ποσό μέχρι των οποίων η πληρωμή οφειλών δύναται να ενεργήται τοις μετρητοίς.

Άρθρο 3. 1. Δι' αποφάσεων του Υπουργού των Οικονομικών δύναται να επιτρέπεται η πληρωμή των πάσης φύσεως οφειλών του Δημοσίου και δια μεταφοράς τη μεσολάβησει της Τραπεζής της Ελλάδος, εις πίστωσιν των τρεχουμένων λογαριασμών των τηρουμένων παρά των δικαιούχων είτε παρά τη Τραπέζη της Ελλάδος είτε παρ' ετέρα Ελληνική Τραπέζη, συμμετεχούση εις το παρά τη Τραπέζη της Ελλάδος λειτουργούν Συμφημιστικόν Γραφείον. 2. Δι' ομοίων αποφάσεων δύναται να υποχρεωθώσιν οι δικαιούχοι όπως τηρώσιν αλληλόχρεον λογαριασμόν παρά τοις ως άνω Τραπεζαίς.

Άρθρο 4. Δι' αποφάσεων εκδιδομένων υπό του Υπουργού των Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού δημοσιευμένων εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως δύναται να επεκτείνηται η εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Νόμου και να καθορίζονται αι λεπτομέρειαι της εφαρμογής του δια την είσπραξιν και πληρωμήν των πάσης φύσεως απαιτήσεων και υποχρεώσεων των Δήμων, Κοινοτήτων και εν γένει Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου.

Άρθρο 5. Επιφυλασσομένων των διατάξεων του ν. 5960/1933 (ΦΕΚ 401 Α'), όπως ισχύει, για τις προβλεπόμενες κυρώσεις, η μη πληρωμή από τον πληρωτή επιταγής που εκδόθηκε για την εξόφληση οφειλής προς το Δημόσιο συνεπάγεται την προσαύξηση της οφειλής για την οποία εκδόθηκε αυτή κατά ποσό ίσο με το ποσό της επιταγής που δεν πληρώθηκε. Η προσαύξηση του προηγούμενου εδαφίου επιβάλλεται με πράξη του προϊσταμένου της υπηρεσίας, στην οποία επιστράφηκε απλήρωτη η επιταγή, η οποία κατατέθηκε για εξόφληση οφειλών. Η προσαύξηση αυτή μειώνεται κατά το ποσό που υπήρχε ως διαθέσιμο πιστωτικό υπόλοιπο, στο λογαριασμό σε βάρος του οποίου εκδόθηκε η επιταγή, κατά την ημέρα εμφάνισής της, ή εφόσον αυτή εμφανίστηκε προς πληρωμή μετά την παρέλευση οκτώ (8) ημερών από την έκδοσή της, κατά το ποσό που υπήρχε ως διαθέσιμο πιστωτικό υπόλοιπο στο λογαριασμό αυτόν την τελευταία ημέρα του οκταήμερου. Η προσαύξηση που επιβάλλεται με το πρώτο εδάφιο του παρόντος άρθρου, όπως αυτή διαμορφώνεται με την εφαρμογή των διατάξεων του δεύτερου εδαφίου του παρόντος, περιορίζεται κατά πενήντα τοις εκατό (50%), εφόσον καταβληθεί ολόκληρο το ποσό της επιταγής, μέσα σε τρεις (3) ημέρες από τα με επίσημα στοιχεία αποδεικνυόμενη λήψη της ειδοποίησης της υπηρεσίας, στην οποία κατατέθηκε η επιταγή που επιστράφηκε απλήρωτη. Το χρέος που εξοφλήθηκε μετά την κατάθεση επιταγής που δεν πληρώθηκε από τον πληρωτή αναβιώνει από τη χρονολογία κατά την οποία με την παράδοση της επιταγής εκδόθηκε το σχετικό αποδεικτικό είσπραξης, με όλες γενικά τις συνέπειες της υπερημερίας.

Άρθρο 6. Αι ειδικώς κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος Νόμου

εκδιδόμεναι επιταγαί και εντολαί μεταφοράς εις λογαριασμόν εις ουδέν τέλος χαρτοσήμου ή προμήθειαν ή πάσης φύσεως, άλλο δικαίωμα της μεσολαβούσης Τραπεζής υπόκεινται κατά τε την έκδοσιν και εξόφλησιν αυτών.

Άρθρο 168

Οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος

Η Οικονομική Επιθεώρηση του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να διενεργεί οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους στις διαχειρίσεις των Δήμων και Κοινοτήτων και των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου και μετά από αίτημα του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ή του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας.

Άρθρο 169

Έλεγχος των λογαριασμών των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού

1. Οι δαπάνες των Δήμων με πληθυσμό άνω των πέντε χιλιάδων (5.000) κατοίκων υπάγονται στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο οποίος διενεργείται σύμφωνα με τη νομοθεσία που το διέπει και αναφέρεται στην εξέταση:

α) Αν η σχετική πίστωση είναι εγγεγραμμένη στον προϋπολογισμό του Δήμου.

β) Αν τηρήθηκε η προβλεπόμενη νόμιμη διαδικασία του λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων και

γ) Αν τα δικαιολογητικά της δαπάνης είναι πλήρη.

2. Από τον προληπτικό έλεγχο εξαιρούνται οι εξής κατηγορίες δαπανών:

α) Δαπάνες πληρωμής κάθε είδους αποδοχών, καθώς και των κατ' αποκοπή εξόδων κίνησης των τακτικών υπαλλήλων, περιλαμβανομένων των έμμισθων δικηγόρων, και των με σύμβαση αορίστου χρόνου, πλην των προσθέτων αμοιβών αυτών και της μισθοδοσίας του πρώτου μήνα εκείνων που διορίζονται ή μονιμοποιούνται.

β) Δαπάνες απόδοσης των υπέρ τρίτων ενεργούμενων κρατήσεων (ασφαλιστικών εισφορών, φόρων κ.λπ.).

γ) Περιοδικές δαπάνες μισθωμάτων ακινήτων και εγκαταστάσεων, εκτός από εκείνες που καταβάλλονται για πρώτη φορά, μετά την κατάρτιση, παράταση, ανανέωση ή τροποποίηση της σχετικής σύμβασης.

δ) Δαπάνες καταναλώσεως ηλεκτρικού ρεύματος, νερού και σταθερής τηλεφωνίας.

ε) Υποχρεωτικές δαπάνες των περιπτώσεων στ', ζ', η', ιβ' της παρ. 1 του άρθρου 158, καθώς και δαπάνες απομαγνητοφώνησης των πρακτικών συνεδριάσεων των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων και των δημαρχιακών επιτροπών.

στ) Δαπάνες κατ' είδος μικρότερες των χιλίων ευρώ (1.000 €) ετησίως.

3. Αρμόδια όργανα για την άσκηση του ελέγχου αυτού είναι οι Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου που εδρεύουν στις πρωτεύουσες των νομών, που ορίζονται με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Δικαιοσύνης, μετά από αίτηση του οικείου πρωτοβάθμιου Ο.Τ.Α., επιτρέπεται η άσκηση προληπτικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο, επί των δαπανών Δήμων ή Κοινοτήτων, κάτω των πέντε χιλιάδων (5.000) κατοίκων, καθώς και νομικών προσώπων αυτών.

5. Ο κατασταλτικός έλεγχος των δαπανών των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού είναι δειγματοληπτικός και διενεργείται από την Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η οποία ορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας αυτού.

6. Στην αρμόδια Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου υποβάλλονται, κατ' έτος, αντίγραφα των απολογισμών ή και των ισολογισμών των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. συνοδευόμενα: α) από τις σχετικές εκθέσεις και πράξεις των αρμόδιων οργάνων τους και β) από κάθε σχετικό με τον έλεγχο στοιχείο που καθορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 4 του Οργανισμού του (π.δ. 774/1980, ΦΕΚ 189 Α').

Τα απολογιστικά στοιχεία (δικαιολογητικά) φυλάσσονται, με ευθύνη των προϊσταμένων των αρμόδιων υπηρεσιών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε ασφαλές μέρος. Ο κατασταλτικός έλεγχος ολοκληρώνεται μέσα σε έξι (6) μήνες από την ημερομηνία αποστολής του αντιγράφου του απολογισμού ή και του ισολογισμού.

7. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποδίδουν στο Ελεγκτικό Συνέδριο ετήσιο λογαριασμό διαχείρισης, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, όπως επίσης και στην παρ. 1 του άρθρου 48 του β.δ. της 17.5/15.6.1959, στις παρ. 5 του άρθρου 163 και 2 του άρθρου 164 του παρόντος, καθώς και στην παρ. 8 του άρθρου 12 του ν. 2539/1997.

8. Σε κάθε περίπτωση ο Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου μπορεί να διατάξει έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο της διαχείρισης ενός Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου αυτού.

Νομοθεσία

Π.Δ. 774/1980 «Οργανισμός Ελεγκτικού Συνεδρίου»

Άρθρο 24. Ο τύπος των λογαριασμών ως και τα εις τούτους επισυναπτά δικαιολογητικά, ορίζονται δι'αποφάσεως του Ελεγκτικού Συνεδρίου δημοσιευμένης εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ν. 2539/1997 «Συγκρότηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης»

Άρθρο 12 παρ 8. Έλεγχος των λογαριασμών των Ο.Τ.Α. Από το οικονομικό έτος 1999 υποβάλλονται ετησίως στο Ελεγκτικό Συνέδριο αντίγραφα των απολογισμών των Ο.Τ.Α συνοδευόμενα: α) από τις σχετικές επί αυτών εκθέσεις και πράξεις των αρμόδιων οργάνων τους και β) από τα στοιχεία που καθορίζονται με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 4 του οργανισμού του (π.δ. 774/1980, ΦΕΚ 189 Α'). Τα απολογιστικά στοιχεία (δικαιολογητικά) φυλάσσονται για λογαριασμό του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με ευθύνη των Προϊσταμένων των αρμοδίων υπηρεσιών των Ο.Τ.Α. σε ασφαλές μέρος και δεν μπορούν να καταστραφούν πριν περάσει εξαετία από το τέλος του οικονομικού έτους που αφορούν. Εάν συντρέχει ειδικός λόγος που έχει σχέση με τις ανάγκες του ελέγχου, επιτρέπεται με αιτιολογημένη απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδίδεται κατά περίπτωση και κοινοποιείται κατά τις κείμενες διατάξεις πριν από τη λήξη της εξαετίας, να χαρακτηρισθούν ως διατηρητέα ολικά ή μερικά για δύο (2) ακόμη έτη. Κάθε άλλη διάταξη σχετική προς την υποβολή στοιχείων από τους Ο.Τ.Α στο Ελεγκτικό Συνέδριο καταργείται από το ανωτέρω οικονομικό έτος.

Άρθρο 170

Διευκολύνσεις οφειλετών

1. Στους οφειλέτες των Δήμων, των Κοινοτήτων και των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου παρέχονται οι διευκολύνσεις τμηματικής καταβολής των οφειλών τους, οι οποίες προβλέπονται από τη νομοθεσία που ισχύει για τους οφειλέτες του Δημοσίου.

2. Όπου στις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 2648/1998 (ΦΕΚ 238 Α') αναφέρεται «προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας», «επιτροπή» και «Υπουργός Οικονομικών», νοούνται αντίστοιχα ο προϊστάμενος της ταμειακής υπηρεσίας του Δήμου ή της Κοινότητας, η δημαρχιακή επιτροπή και το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Για την

άσκηση της αρμοδιότητας του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου δεν απαιτείται γνωμοδότηση επιτροπής.

3. Στους οφειλότες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των οποίων η ταμειακή υπηρεσία διεξάγεται δια των Δημόσιων Οικονομικών Υπηρεσιών (Δ.Ο.Υ.), αρμόδια όργανα για τη χορήγηση των ανωτέρω διευκολύνσεων είναι εκείνα της προηγούμενης παραγράφου.

4. Το παράβολο που προβλέπεται από τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 18 του ν. 2648/1998 (ΦΕΚ 238 Α'), όπως αυτό διαμορφώνεται κάθε φορά, κατατίθεται υπέρ του Δήμου ή της Κοινότητας στην ταμειακή τους υπηρεσία και, ελλείψει αυτής, στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.

5. Από τις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου εξαιρούνται οι οφειλές από συμβάσεις.

Νομοθεσία

Ν. 2648/1998 «Ρυθμίσεις δασμολογικού και φορολογικού περιεχομένου, τροποποίηση του Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας και άλλες διατάξεις»

Άρθρο 14. Αρμόδια όργανα. 1. Αρμόδια όργανα για τη χορήγηση διευκολύνσεων τμηματικής καταβολής ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο είναι: α) Ο προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. ή του τελωνείου για βασικές οφειλές μέχρι ποσού διακοσίων χιλιάδων (200.000 €) ευρώ. β) Ο προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. ή τελωνείου, μετά από γνώμη του νόμιμου αναπληρωτή του και του Προϊσταμένου του Δικαστικού Τμήματος ή του αντίστοιχου γραφείου, για βασικές οφειλές πάνω από διακοσίες χιλιάδες (200.000 €) ευρώ και μέχρι του ποσού εξακοσίων χιλιάδων (600.000 €) ευρώ. γ) Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών μετά από γνωμοδότηση της Επιτροπής Παροχής Διευκολύνσεων για βασικές οφειλές μεγαλύτερες των εξακοσίων χιλιάδων (600.000 €) ευρώ. 2. Στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Υπουργού Οικονομικών, μετά από γνωμοδότηση της ίδιας Επιτροπής, υπάγεται και η εξέταση αιτημάτων παροχής διευκόλυνσης, ανεξαρτήτως ποσού βασικής οφειλής, των ακόλουθων κατηγοριών οφειλετών: α) Επιχειρήσεων και οργανισμών του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά από τις ισχύουσες διατάξεις, καθώς και εταιριών που βρίσκονται υπό εκκαθάριση. β) Επιχειρήσεων που βρίσκονται σε κατάσταση πτώχευσης, καθώς και οφειλετών των οποίων η πτώχευση έχει περατωθεί, αλλά στην περίπτωση αυτή μόνο για τα πτωχευτικά τους χρέη. γ) Οφειλετών που ζητούν την επανεξέταση του αιτήματός τους, λόγω σημαντικής και αποδεδειγμένης μεταβολής των οικονομικών τους δεδομένων κατά τη διάρκεια της διευκόλυνσης που χορηγήθηκε. Η σημαντική μεταβολή των οικονομικών δεδομένων μπορεί να προέρχεται είτε από τυχαίο γεγονός ή ανωτέρα βία είτε από σωρευτική βεβαίωση που διενεργήθηκε μετά από φορολογικό έλεγχο. Η διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων επανεξέτασης του αιτήματος ανήκει στην

αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής. Το αίτημα για την επανεξέταση πρέπει να υποβληθεί το αργότερο μέσα σε τρεις (3) μήνες από την τελευταία εμπρόθεσμη πληρωμή της δόσης της προηγούμενης διευκόλυνσης και περιλαμβάνει το υπόλοιπο ποσό αυτής, καθώς και τις οφειλές που κατέστησαν ληξιπρόθεσμες κατά το χρονικό διάστημα από τη χορήγησή της μέχρι την ημέρα υποβολής της αίτησης επανεξέτασης. δ) Οφειλετών με αίτημα που αφορά τις διατηρούμενες σε ισχύ διατάξεις της περίπτωσης δ' του άρθρου 31 του παρόντος.” 3. Ως βασική οφειλή, για τον προσδιορισμό του αρμόδιου οργάνου που θα εξετάσει το αίτημα, θεωρείται το σύνολο των αρχικά βεβαιωμένων οφειλών, των υποκειμένων σε διευκόλυνση τμηματικής καταβολής κατά τον παρόντα νόμο, χωρίς τις προσαυξήσεις του άρθρου 6 του Ν.Δ. 356/1974 (Κ.Ε.Δ.Ε.), όπως αυτό διαμορφώνεται την ημέρα υποβολής της αίτησης διευκόλυνσης μετά από πληρωμή ή νόμιμη διαγραφή, ανεξάρτητα από το ποσό που έχει καταστεί ληξιπρόθεσμο την ημέρα αυτή.

Άρθρο 18. Περιορισμοί – Εξαιρέσεις. 1. Η αίτηση για τη χορήγηση διευκόλυνσης τμηματικής καταβολής εξετάζεται από το αρμόδιο όργανο, εφόσον έχει καταβληθεί παράβολο υπέρ του Δημοσίου ως εξής: αξίας δεκαπέντε (15 €) ευρώ για ποσό οφειλής μέχρι τις τρεις χιλιάδες (3.000 €) ευρώ, αυξανόμενο, αναλογικώς, κατά δεκαπέντε (15 €) ευρώ για κάθε επιπλέον ποσό οφειλής τριών χιλιάδων (3.000 €) ευρώ και μέχρι του ποσού των εννιάκοσίων (900 €) ευρώ, που αποτελεί και το ανώτατο προβλεπόμενο όριο αξίας παραβόλου. Δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου όταν ζητείται: α) η διαγραφή χρεών προς το Δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 82 του ν.δ. 356/1974 (Κ.Ε.Δ.Ε.), β) η απαλλαγή από τις προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής χρεών, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 6 του ίδιου διατάγματος, γ) η άρση του μέτρου της απαγόρευσης εξόδου από τη χώρα.

Άρθρο 171

Έντοκη κατάθεση εσόδων των Δήμων και Κοινοτήτων

1. Εφόσον η διαχείριση των εσόδων ενός Δήμου ή μιας Κοινότητας έχει ανατεθεί στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, το χρηματικό υπόλοιπο που απομένει στα δημόσια ταμεία στο τέλος κάθε έτους κατατίθεται εντόκως στο ταμείο αυτό. Το επιτόκιο μπορεί να είναι κατώτερο από το επιτόκιο των δανείων που χορηγεί το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων κατά μία μονάδα το πολύ. Το προϊόν του τόκου εμφανίζεται σε ιδιαίτερο λογαριασμό του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.

2. Το ποσό που μπορεί να διατηρεί σε μετρητά στο ταμείο ο δημοτικός ή κοινοτικός ταμίας ορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών. Τα υπόλοιπα κατατίθενται εντόκως, σε λογαριασμό όψεως ή προθεσμιακό, σε πιστωτικό ίδρυμα που καθορίζεται με από-

φαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Τοποθέτηση των ταμειακών διαθεσίμων σε άλλου είδους τραπεζικά και χρηματοοικονομικά προϊόντα δεν επιτρέπεται εκτός από τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου.

3. Ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να καταθέτουν εντόκως τα έσοδά τους που προέρχονται από εκποίηση περιουσιακών τους στοιχείων ή από δωρεές και κληροδοτήματα που προορίζονται αποκλειστικά για την εκτέλεση κοινωφελών έργων, σε ιδιαίτερο λογαριασμό, στο όνομά τους, σε πιστωτικό ίδρυμα ή σε τράπεζα, που καθορίζεται με την ίδια απόφαση.

Άρθρο 172

Εντάλματα προπληρωμής

1. Με απόφαση της δημορχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου μπορεί να εγκρίνεται η έκδοση ενταλμάτων προπληρωμής για την αντιμετώπιση δαπανών, γενικά, εφόσον η πληρωμή με τακτικό ένταλμα στο όνομα του δικαιούχου είναι αδύνατη ή απρόσφορη.

2. Τα εντάλματα προπληρωμής εκδίδονται στο όνομα δημοτικών ή κοινοτικών υπαλλήλων.

Άρθρο 173

Πάγια προκαταβολή

1. Με απόφαση της δημορχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου παρέχεται πάγια προκαταβολή σε βάρος του σχετικού κωδικού αριθμού του προϋπολογισμού.

Με την απόφαση αυτήν ορίζονται:

α) Οι δαπάνες που θα αντιμετωπισθούν από την πάγια προκαταβολή και το ύψος τους, στα όρια των πιστώσεων που έχουν εγγραφεί στους οικείους κωδικούς αριθμούς του προϋπολογισμού.

β) Το ποσό της προκαταβολής, που δεν μπορεί να υπερβαίνει για τις Κοινότητες πληθυσμού μέχρι δύο χιλιάδες (2.000) κατοίκους το ποσό των χιλίων ευρώ (1.000 €), ενώ για τις υπόλοιπες Κοινότητες και τους Δήμους με πληθυσμό μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους το ποσό των δύο χιλιάδων ευρώ (2.000 €).

Για Δήμους με πληθυσμό από δέκα χιλιάδες έναν (10.001) μέχρι τριάντα χιλιάδες (30.000) κατοίκους το ποσό αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τέσσερις χιλιάδες ευρώ (4.000 €) και για Δήμους άνω των τριάντα χιλιάδων και ενός (30.001) κατοίκων το ποσό των έξι χιλιάδων ευρώ (6.000 €).

γ) Ο δημοτικός ή κοινοτικός υπάλληλος, στο όνομα του οποίου θα εκδοθεί το ένταλμα και ο οποίος θα ενεργεί τις πληρωμές σύμφωνα με έγγραφες εντολές του δημάρχου ή του προέδρου της Κοινότητας.

2. Ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας, μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών από την αρμόδια λογιστική υπηρεσία, εκδίδει ισόποσα χρηματικά εντάλματα σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού για κάθε δαπάνη. Τα χρηματικά εντάλματα εκδίδονται στο όνομα του δικαιούχου και σημειώνεται σε αυτά ότι η πληρωμή έγινε από την πάγια προκαταβολή.

3. Για τις προμήθειες, τις εργασίες και τις μεταφορές, που πληρώνονται από την πάγια προκαταβολή, αξίας μέχρι τετρακοσίων ευρώ (400 €), δεν απαιτείται η τήρηση των διαδικασιών ανάθεσης που προβλέπει η ισχύουσα κατά περίπτωση νομοθεσία ούτε η σύνταξη μελέτης ή τεχνικών προδιαγραφών.

4. Στα δημοτικά και τοπικά διαμερίσματα συνιστάται πάγια προκαταβολή σε βάρος του σχετικού κωδικού αριθμού του προϋπολογισμού του οικείου Ο.Τ.Α. Το συνολικό ποσό της πάγιας προκαταβολής για όλα τα δημοτικά διαμερίσματα δεν μπορεί να υπερβαίνει το ανώτατο όριο, που ορίζεται, κάθε φορά για το Δήμο και κατανέμεται σε κάθε δημοτικό διαμέρισμα με απόφαση της Δημαρχιακής Επιτροπής. Ειδικά το ύψος της πάγιας προκαταβολής για κάθε τοπικό διαμέρισμα με πληθυσμό μέχρι χιλίους (1.000) κατοίκους ανέρχεται σε χίλια ευρώ (1.000 €) και με μεγαλύτερο πληθυσμό δύο χιλιάδες ευρώ (2.000 €).

Άρθρο 174

Διαγραφή χρεών

1. Κάθε είδους χρέη προς τους Δήμους και τις Κοινότητες διαγράφονται ολόκληρα ή εν μέρει:

α) Όταν οι οφειλέτες απεβίωσαν χωρίς να αφήσουν περιουσία ή οι κληρονόμοι τους αποποιήθηκαν την κληρονομία.

β) Όταν οι οφειλέτες δεν έχουν καθόλου περιουσία και η επιδίωξη της είσπραξης δεν έφερε κανένα αποτέλεσμα επί τρία χρόνια, αφότου έληξε η χρήση κατά την οποία βεβαιώθηκαν.

γ) Όταν οι οφειλέτες δεν έχουν περιουσία και είναι αγνώστου διαμονής, εφόσον οι προσπάθειες, που έγιναν επί μία τριετία για την ανεύρεση της διαμονής τους, δεν έφεραν αποτέλεσμα, και

δ) Όταν η εγγραφή στους οριστικούς βεβαιωτικούς καταλόγους δημοτικών ή κοινοτικών φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών έγινε

κατά τρόπο προφανώς λανθασμένο ως προς τη φορολογητέα ύλη ή το πρόσωπο του φορολογουμένου ή όταν έγινε λανθασμένη πολλαπλή εγγραφή για το ίδιο είδος εσόδου και για το ίδιο πρόσωπο.

2. Η διαγραφή των χρεών γίνεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

3. Στους Δήμους και στις Κοινότητες που έχουν δική τους ταμειακή υπηρεσία, το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο με αιτιολογημένη απόφασή του, μπορεί να απαλλάσσει τους οφειλέτες από τις προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής, εφόσον η εκπρόθεσμη καταβολή οφείλεται:

α) Στη μη επίδοση της ατομικής ειδοποίησης,

β) σε οικονομική αδυναμία που προήλθε από γεγονότα ανωτέρας βίας,

γ) σε υπαιτιότητα της υπηρεσίας.

Η απόφαση του συμβουλίου εκδίδεται ύστερα από αίτηση του οφειλέτη. Στις περιπτώσεις α' και γ' απαιτείται και η γνώμη της ταμειακής υπηρεσίας.

Νομολογία

Δεν είναι νόμιμη η δαπάνη για την καταβολή οικονομικής ενισχύσεως φυσικών προσώπων προκειμένου να συμψηφισθούν ισόποσες οφειλές τους προς το Δήμο. Η διαγραφή των χρεών προς τους Ο.Τ.Α. προβλέπεται από ειδικές διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα και η χρήση της μεθόδου της οικονομικής ενισχύσεως προκειμένου να διαγραφούν ισόποσα προς τον Δήμο χρέη γίνεται κατά καταστρατήγηση των σχετικών διατάξεων, αφού διατάξεις που ρυθμίζουν εντελώς διαφορετικό ζήτημα χρησιμοποιούνται για σκοπό παντελώς άσχετο (διαγραφή χρεών) από αυτόν που προκρίνει ο νομοθέτης. (ΕΛΣ, Πράξη IV Τμ. 39/1999)

Άρθρο 175

Γενικές ρυθμίσεις

1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, ρυθμίζεται κάθε θέμα που αναφέρεται στην εφαρμογή του Διπλογραφικού Συστήματος Γενικής και Αναλυτικής Λογιστικής – Κοστολόγησης.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την

κατάρτιση και την τροποποίηση του προϋπολογισμού, τον τρόπο διάθεσης των πιστώσεων, την ανάληψη υποχρεώσεων, την εκκαθάριση των δαπανών, την έκδοση των χρηματικών ενταλμάτων ή άλλων τίτλων πληρωμής και τον έλεγχο που ασκείται σε αυτά, την πληρωμή των δαπανών, τη βεβαίωση και την είσπραξη των εσόδων, τη λειτουργία της ταμειακής υπηρεσίας, τον καθορισμό των υπολόγων και την ευθύνη αυτών, καθώς και των άλλων προσώπων που ασκούν διαχειριστικά καθήκοντα, τη λογοδοσία, τα προς δημοσίευση στοιχεία του προϋπολογισμού και του απολογισμού και γενικά την οικονομική διοίκηση και το λογιστικό των Δήμων και των Κοινοτήτων.

3. Αν ο ταμίας αμφισβητεί τη νομιμότητα εντάλματος, γνωστοποιεί στον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινότητας με ειδική αναφορά τους λόγους αμφισβήτησης. Αν ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας απορρίψει τους λόγους αμφισβήτησης, το ένταλμα εκτελείται. Στη συνέχεια, με φροντίδα του ταμιά, αποστέλλεται μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά, χωρίς καθυστέρηση, στον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου του Νομού ή της Νομαρχίας για έλεγχο, κατά προτεραιότητα.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, που εκδίδεται κάθε έτος, παρέχονται οδηγίες για την κατάρτιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού των Ο.Τ.Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΔΑΝΕΙΑ

Άρθρο 176

Διαδικασία συνομολογήσεως

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να συνομολογούν δάνεια με το Κράτος, με αναγνωρισμένα πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της Ελλάδας ή του εξωτερικού και με κάθε είδους δημόσιους οργανισμούς και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, αποκλειστικά για την πραγματοποίηση σκοπών της αρμοδιότητας ή της δράσης τους, συμπεριλαμβανομένης και της αποπληρωμής ληξιπρόθεσμων ή μη οφειλών.

2. Με την απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που αφορά τη σύναψη του δανείου και η οποία λαμβάνεται, υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 4, με απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των

μελών του, πρέπει να καθορίζονται ο σκοπός, οι όροι του και η τοκοχρεωλυτική δόση.

3. Απαγορεύεται να χρησιμοποιηθεί το δάνειο για σκοπό άλλον από εκείνο για τον οποίο συνομολογήθηκε. Επιτρέπεται κατ' εξαίρεση να χρησιμοποιηθεί το δάνειο ή ένα μέρος του για την εκτέλεση άλλου έργου, ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των μελών του.

Για να συναφθεί δάνειο για την εκτέλεση έργων ή προμηθειών, πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον προκαταρκτική τεχνική μελέτη των έργων ή των προμηθειών, για τα οποία θα συνομολογηθεί το δάνειο, που να έχει συνταχθεί και εγκριθεί από τα αρμόδια όργανα. Αν και ο σκοπός αυτός ματαιωθεί, λύεται η δανειακή σύμβαση και το δάνειο ή το τμήμα αυτού επιστρέφεται στον δανειστή.

4. Για τη συνομολόγηση δανείου ποσού άνω του ενός εκατομμυρίου πεντακοσίων χιλιάδων ευρώ (1.500.000 €) από Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης με πληθυσμό έως πενήντα χιλιάδες (50.000) κατοίκους ή άνω των τριών εκατομμυρίων ευρώ (3.000.000 €) με πληθυσμό άνω των πενήντα χιλιάδων (50.000) κατοίκων ή άνω των πέντε εκατομμυρίων ευρώ (5.000.000 €) με πληθυσμό άνω των ογδόντα χιλιάδων (80.000) κατοίκων, η σχετική απόφαση του οικείου συμβουλίου λαμβάνεται με αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των μελών του. Τα ανωτέρω ποσά μπορεί να αναπροσαρμόζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Η ανωτέρω αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων δεν απαιτείται για δάνεια που συνομολογούνται προς καταβολή αποζημιώσεων για αναγκαστικές απαλλοτριώσεις, καθώς και για εκείνα που αφορούν αναχρηματοδότηση συναφθέντων δανείων με ευνοϊκότερους όρους.

5. Η εξυπηρέτηση του δανείου επιτρέπεται να γίνεται σε ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) από έσοδα που προέρχονται από εξειδικευμένες επιχορηγήσεις ή από τα ανταποδοτικά τέλη ή από το τμήμα των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.) που προορίζονται για επενδυτικές δραστηριότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Σ.Α.Τ.Α.). Επιτρέπεται η λήψη δανείου με εκχώρηση εσόδων για την ασφάλειά του από ανταποδοτικά τέλη, με την προϋπόθεση ότι το δάνειο συνάπτεται με την εξυπηρέτηση της αντίστοιχης υπηρεσίας χάριν της οποίας επιβάλλονται τα ανταποδοτικά τέλη.

Επίσης επιτρέπεται η λήψη δανείου με ασφάλεια την εκχώρηση εσόδων από εξειδικευμένες επιχορηγήσεις ή από το τμήμα των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.) που προορίζονται για επενδυτικές δραστηριότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Σ.Α.Τ.Α.), υπό την προϋπόθεση ότι το δάνειο συνάπτεται για την εξυπηρέτηση ή εκτέλεση συγκεκριμένων έργων ή προμηθειών, που προβλέπονται από τη Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Σ.Α.Τ.Α.) ή την εξειδικευμένη επιχορήγηση.

Στους πιο πάνω περιορισμούς δεν περιλαμβάνονται τα κάθε είδους έσοδα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης που προέρχονται από τους συνδέσμους στους οποίους ανήκουν.

6. Απαραίτητο στοιχείο για την υπογραφή της δανειακής σύμβασης, με εξαίρεση τα δάνεια που συνομολογούνται με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, αποτελεί η πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, από την οποία προκύπτει η νομιμότητα της απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

7. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες, με σκοπό την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων αναγκών ρευστότητάς τους και αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση των λειτουργικών τους δαπανών, μπορούν να συνομολογούν με αναγνωρισμένα πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της Ελλάδας ή του εξωτερικού και με κάθε είδους δημόσιους οργανισμούς και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου:

α) Βραχυπρόθεσμες πιστώσεις Ανοιχτών Αλληλόχρεων Λογαριασμών με όριο έως τέσσερα τοις εκατό (4%) του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού του τελευταίου Ισολογισμού Χρήσης τους και στην περίπτωση μη εφαρμογής του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού, ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί των μέσων ταμειακών και τραπεζικών καταθετικών υπολοίπων του προηγούμενου τριμήνου, μη συμπεριλαμβανομένων των διαθεσίμων που προορίζονται για επενδυτικούς σκοπούς και

β) Συμβάσεις δημιουργίας χρεωστικού υπολοίπου σε λογαριασμούς καταθέσεων. Το χρεωστικό υπόλοιπο αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) του μέσου ετήσιου πιστωτικού υπολοίπου των τηρούμενων καταθετικών λογαριασμών τους.

Επί των ανωτέρω εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων 3, 4, 5, 6 και 8 του παρόντος άρθρου.

8.α. Οι Δήμοι μπορούν να εκδίδουν ομολογιακά δάνεια, για την πραγματοποίηση των σκοπών της αρμοδιότητάς τους, ύστερα από έγκριση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

β. Η σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου λαμβάνεται με την πλειοψηφία που προβλέπεται, από την παράγραφο 4 του άρθρου αυτού.

γ. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι ειδικότερες προϋποθέσεις, οι όροι και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την έκδοση κάθε ομολογιακού δανείου.

9. Εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου παρέχονται μόνο για δάνεια των Ο.Τ.Α. που συνομολογούνται με αναγνωρισμένα πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της αλλοδαπής και σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του ν. 2322/1995 (ΦΕΚ 143 Α').

10. Όποιοι παραβαίνουν τις διατάξεις των παραγράφων 2, 3, 4 και 6 διώκονται για παράβαση του άρθρου 259 του Ποινικού Κώδικα και παραλλήλως ευθύνονται κατά τις διατάξεις του άρθρου 141.

Νομοθεσία

Ν. 2322/1995 «Παροχή της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου για τη χορήγηση δανείων και πιστώσεων και άλλες διατάξεις»

Άρθρο 1. 1.Επιτρέπεται στον Υπουργό Οικονομικών να παρέχει με απόφασή του, που εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη τριμελούς Διυπουργικής Επιτροπής που συνιστάται με τις διατάξεις του άρθρου 5 του παρόντος νόμου, την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου σε ημεδαπές ή αλλοδαπές τράπεζες, ημεδαπούς ή αλλοδαπούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ή οίκους, ημεδαπούς ή αλλοδαπούς τεχνικούς οίκους, ημεδαπές ή αλλοδαπές εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης και εταιρίες γενικά, στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και Οργανισμούς Δημοσίου Δικαίου, καθώς και σε ξένες Κυβερνήσεις: α.Για την κάλυψη δανείων, εγγυητικών επιστολών και πιστώσεων που χορηγούν προς: αα.Ημεδαπά πιστωτικά ιδρύματα, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, Ν.Π.Δ.Δ., Κρατικά Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, Δημόσιες Επιχειρήσεις γενικά, Ασφαλιστικούς Οργανισμούς και Ταμεία, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Ανώνυμες Εταιρείες. ββ.Ομάδες φυσικών προσώπων ή βιώσιμων ιδιωτικών επιχειρήσεων και επαγγελματιών, για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι συνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση, καθώς και για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων κλάδων και δραστηριοτήτων. γγ.Ιδιώτες, επαγγελματίες, επιχειρήσεις και Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και ιδιωτικού Δικαίου που έχουν πληγεί από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα ή σοβαρές οικονομικές διαταραχές προς αποκατάσταση των ζημιών τους και τη συνέχιση της δραστηριότη-

τάς τους. β. Για την κάλυψη υποχρεώσεων είτε Ανώνυμων Εταιριών, των οποίων οι μετοχές ανήκουν στο Ελληνικό Δημόσιο κατά εκατό τοις εκατό (100%) η κατά απόλυτη πλειοψηφία, είτε άλλων επιχειρήσεων και οργανισμών που ανήκουν στο δημόσιο τομέα. γ. Για την κάλυψη πιθανών ζημιών τραπεζών, των οποίων οι μετοχές ανήκουν κατά 100% στο Ελληνικό Δημόσιο, από επισφάλειες κάθε φύσεως δανείων που χορηγήθηκαν σε επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις ορισμένων κλάδων και δραστηριοτήτων και μέχρι 30% των ιδίων κεφαλαίων.

2. Επιτρέπεται στον Υπουργό Οικονομικών να παρέχει με απόφασή του, που εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη της Διευρηγικής Επιτροπής του άρθρου 5 του παρόντος νόμου, την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου. α. Προς ημεδαπές τράπεζες ή αλλοδαπές τραπεζικές εταιρίες, που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα για τις πιστώσεις που χορηγούν στα πλαίσια των διευκολύνσεων που παρέχει η Ελλάδα σε άλλες χώρες, εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τις εξαγωγές ελληνικών προϊόντων ή υπηρεσιών. β. Για την κάλυψη ομολογιακών δανείων, που εκδίδονται στην ημεδαπή ή αλλοδαπή από Ν.Π.Δ.Δ, Κρατικά Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, Δημόσιες Επιχειρήσεις γενικά, Ασφαλιστικούς Οργανισμούς και Ταμεία και Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

3. Επιτρέπεται στον Υπουργό Οικονομικών να παρέχει με απόφασή του (που εκδίδεται μετά από έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου), την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου σε αλλοδαπά πιστωτικά ιδρύματα για την κάλυψη δανείων που χορηγούν σε ημεδαπά πιστωτικά ιδρύματα για να χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων στο εξωτερικό. Η εγγύηση παρέχεται με ταυτόχρονη αντεγγύηση του δανειολήπτη προς το Δημόσιο ίση με το ενενήντα τοις εκατό (90%) του συνολικού εγγυημένου ποσού.

4. Για την παροχή της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου προς τράπεζες ή άλλα πιστωτικά ιδρύματα για τη δανειοδότηση των φορέων που αναφέρονται στις παρ. 1, 2 και 3 του παρόντος άρθρου δύναται να ζητηθούν κατά την κρίση του εγγυητή επαρκείς ασφάλειες, όπως εγγραφή υποθήκης υπέρ του Δημοσίου επί ακινήτων τους, εκχώρηση πόρων και δικαιωμάτων. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας παραγράφου καθορίζονται κάθε φορά στην απόφαση του Υπουργού Οικονομικών με την οποία παρέχεται η εγγύηση.

5. Για οποιαδήποτε υποθήκη που εγγράφεται προς εξασφάλιση του Δημοσίου από εγγυήσεις που χορηγούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 13 του ν.δ/τος 4242/1962 (ΦΕΚ 187 Α'). Στη ρύθμιση αυτή υπάγονται και υποθήκες που δεν έχουν εγγραφεί μέχρι σήμερα, για εγγυήσεις που παρασχέθηκαν προ της ισχύος του νόμου αυτού, με τον όρο εγγραφής πρώτης υποθήκης υπέρ του Δημοσίου.

6. Τα δάνεια χορηγούνται στους φορείς των παραγράφων 1, 2 και 3 του παρόντος άρθρου από τράπεζες πιστωτικά ιδρύματα και κοινοπραξία τραπεζών. Η διαδικασία επιλογής δανείστριας τράπεζας ή πιστωτικού ιδρύματος, ο ελάχιστος αριθμός τραπεζών που είναι απαραίτητος για την υποβολή προσφορών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

7. Σε περίπτωση κατάπτωσης των εγγυήσεων εξετάζονται από το Ελληνικό Δημόσιο (Υπουργείο

Οικονομικών), που ως εγγυητής εξυπηρετεί πλέον το δάνειο, οι λόγοι και οι ενδεχόμενες παραλείψεις που συνετέλεσαν στην αδυναμία κανονικής εξόφλησης του δανείου από τους υπόχρεους φορείς. Το Υπουργείο Οικονομικών δύναται να θέσει σε ειδικό καθεστώς διαχείρισης τα πάσης φύσεως έσοδα και τις δαπάνες των φορέων και να επιβάλλει περιορισμούς στη διαχείριση της περιουσίας των φορέων αυτών, προς το σκοπό συνέχισης αποπληρωμής των δανείων από τους ίδιους και εξόφλησης των όσων έχει καταβάλει το Ελληνικό Δημόσιο. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, τίθενται σε ειδικό καθεστώς διαχείρισης φορείς του προηγούμενου εδαφίου και ρυθμίζονται κατά περίπτωση όλες οι σχετικές με την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας παραγράφου αναγκαίες λεπτομέρειες. 8. α. Συνιστάται στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους Συμβούλιο Διαχείρισης και Αξιολόγησης της εγγυητικής ευθύνης του Ελληνικού Δημοσίου, με τις ακόλουθες αρμοδιότητες: αα) Εξέταση ανά φορέα των υποπεριπτώσεων ββ' και γγ' της περίπτωσης α', της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του παρόντος υπέρ του οποίου παρέχεται η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που τίθενται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης Ε.Κ. στις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων (2000/ C71/07). ββ) Αξιολόγηση της βιωσιμότητας των φορέων των υποπεριπτώσεων ββ' και γγ' της περίπτωσης α', της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του παρόντος και να εγκρίνει συγκεκριμένα οικονομικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν ανά φορέα, προκειμένου να παρασχεθεί και να ισχύσει η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου με γνώμονα πάντα τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του φορέα. γγ) Εισήγηση προς τον Υφυπουργό Οικονομίας και Οικονομικών μέτρων για τη διασφάλιση των συμπεριόντων του Ελληνικού Δημοσίου που προκύπτουν από την εγγυητική του ευθύνη και ειδικότερα τη θέση της εταιρείας σε καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης ή την υπαγωγή της στις διατάξεις των άρθρων 44, 45, 46 ή 46α του ν. 1892/1990 (ΦΕΚ 101 Α'). δδ) Εξέταση αιτημάτων των φορέων ή και των πιστωτικών ιδρυμάτων, σχετικά με τις προαναφερόμενες αρμοδιότητες του. εε) Εκπόνηση μελετών για περιοχές, κλάδους και δραστηριότητες και εισήγηση στην υποεπιτροπή του άρθρου 6 του παρόντος νόμου των όρων και των προϋποθέσεων παροχής της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου, κατά περίπτωση (...).

Άρθρο 5. 1. Συνιστάται Τριμελής Διυπουργική Επιτροπή από τους Υπουργούς Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και τον Υπουργό που εποπτεύει τον υπό δανειοδότηση ή πιστοδότηση φορέα. 2. Η Επιτροπή: α. Εξετάζει τα θέματα χορήγησης δανείων, εγγυητικών επιστολών και πιστώσεων με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, αξιολογεί τη σκοπιμότητα παροχής της από οικονομικής και κοινωνικής πλευράς στα πλαίσια των αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου, της Κυβερνητικής Επιτροπής και γενικά στα πλαίσια της ασκούμενης οικονομικής πολιτικής και αποφασίζει ομόφωνα για την παροχή της σύμφωνης γνώμης στον Υπουργό Οικονομικών. β. Εγκρίνει τους δανεισμούς από το εξωτερικό των Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είτε με την

εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, σύμφωνα με την προηγούμενη περίπτωση α', είτε χωρίς αυτήν. γ.Εγκρίνει τις συμφωνίες των Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα με πιστωτικά ιδρύματα. 3.Στην Επιτροπή παρίσταται και ο Πρόεδρος της Υποεπιτροπής του άρθρου 6 του παρόντος νόμου, ο οποίος εισηγείται τα θέματα. 4.Χρέη Γραμματέα της Επιτροπής εκτελεί υπάλληλος της Δ/σης Κίνησης Κεφαλαίων, Εγγυήσεων, Δανείων και Αξιών του Γ.Λ.Κ. με βαθμό Α', που ορίζεται με τον αναπληρωτή του με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται η αμοιβή του κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων.

Νομολογία

Η "ιδιωτική περιουσία" των Ο.Τ.Α. υπόκειται στους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου και είναι υπέγγρα στους δανειστές των Ο.Τ.Α. Αντίθετα, τα πράγματα που ανήκουν στη "δημόσια περιουσία" είναι εκτός συναλλαγής και δεν μπορούν να υποθηκευτούν ή ενεχυριαστούν ή κατασχεθούν από τους δανειστές. Τα έσοδα δε των Ο.Τ.Α. από φόρους και τέλη αποτελούν το μέγιστο τμήμα των εν γένει εσόδων τους. Επομένως αν αυτά ήταν ακατάσχετα, η δυνατότητα αναγκαστικής εκτέλεσης κατά των Ο.Τ.Α. θα απέβαλλε κάθε σχεδόν περιεχόμενο. Τα έσοδα όμως των Ο.Τ.Α. από τέλη καθαριότητας, φωτισμού και απορριμμάτων, αν και δεν είναι καθεαυτά πράγματα ούτε συνεπώς εκτός συναλλαγής, δεν επιτρέπεται να κατασχεθούν, διότι πρόκειται για απαιτήσεις που εξαρτώνται από αντιπαροχή. (ΑΠ 17/2002)

Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ.

Εκ των εσόδων που προορίζονται προς ελεύθερα διάθεση νομίμως ένας Δήμος μπορεί να προβεί σε εκχώρηση απαιτήσεως του προς εξόφληση νομίμως ανειλημμένης οφειλής. (Γνωμ. ΝΣΚ 577/1993)

Άρθρο 177

Δαπάνες για τη συνομολόγηση δανείων

1. Οι διατάξεις, που επιβάλλουν την παράσταση δικηγόρων κατά τη σύνταξη δανειστικών συμβολαιογραφικών εγγράφων, δεν εφαρμόζονται για τους Δήμους και τις Κοινότητες. Οι συμβάσεις για τη συνομολόγηση δανείων προς Δήμους και Κοινότητες δεν επιβαρύνονται με τέλη και δικαιώματα υπέρ τρίτων.

2. Στις συμβάσεις, που γίνονται με συμβολαιογραφικά έγγραφα και αφορούν τη συνομολόγηση δανείων εκ μέρους Δήμων και Κοινοτήτων, τα συμβολαιογραφικά δικαιώματα μειώνονται στο ένα δεύτερο και δεν

μπορούν πάντως να υπερβούν το ποσό των τριάντα ευρώ (30 €). Τα κάθε είδους δικαιώματα εμίσθων ή αμίσθων υποθηκοφυλάκων, για την εγγραφή υποθήκης, προσημειώσεως ή κατασχέσεως, σε βάρος των Δήμων και Κοινοτήτων, μειώνονται στο ένα δεύτερο και δεν μπορούν πάντως να υπερβούν το ποσό των είκοσι ευρώ (20 €).

3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν εφαρμογή και για τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους συνδέσμους Δήμων, Κοινοτήτων και Δήμων και Κοινοτήτων και τις αμιγείς¹ δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις.

Νομολογία

Η διάταξη του άρθ. 1 παρ. 1 εδαφ. 3 του ν. 1069/80 για τις ΔΕΥΑ παραπέμπει ευθέως στις σχετικές περί δανείων διατάξεις του Δημοτικού ή Κοινοτικού Κώδικα, μεταξύ των οποίων και η διάταξη που εισάγει τον περιορισμό των αμοιβών του Συμβολαιογράφου για τα σχετικά συμβόλαια χρηματοδότησης. **(ΕφΑθ. 5517/1986)**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ

Άρθρο 178

Γενικές υποχρεώσεις - Προστασία

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες οφείλουν να διατηρούν, να προστατεύουν και να διαχειρίζονται την κάθε είδους περιουσία τους με τρόπο επιμελή και αποδοτικό.

2. Ακίνητα και κινητά πράγματα, αξίες και ο,τιδήποτε άλλο ανήκει στην περιουσία των Δήμων και των Κοινοτήτων καταγράφονται υποχρεωτικά στα βιβλία τους.

3. Η διάθεση περιουσιακών στοιχείων των Δήμων ή των Κοινοτήτων επιτρέπεται, εφόσον τηρηθούν οι ειδικές διατάξεις του παρόντος και εφόσον ο σκοπός που επιδιώκεται με τη διάθεση αυτή εξυπηρετεί το δημοτικό ή κοινοτικό συμφέρον.

4. Η ακίνητη περιουσία των Δήμων και των Κοινοτήτων προστατεύεται, σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας, περί προστασίας της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου, όπως κάθε φορά ισχύουν. Επί διοικητικής αποβολής αποφαινεται το δημοτικό ή κοινοτικό Συμβούλιο, ενώ το σχετικό πρωτόκολλο εκδίδει ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας.

1. Με τον παρόντα κώδικα δεν προβλέπονται πλέον «αμιγείς» δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις, αλλά «κοινοφειλείς» δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις.

Νομολογία

Ιδιωτικά ακίνητα αποκτούν την ιδιότητα του κοινόχρηστου χωρίς την καταβολή αποζημίωσης, εφόσον προβλέπονται από το εγκεκριμένο σχέδιο πόλεως ως κοινόχρηστοι χώροι και η κοινοχρησία είναι αποτέλεσμα της βούλησης του ιδιοκτήτη (ρητής ή συναγόμενης εμμέσως από ενέργειές του) ή προκύπτει από πραγματική κατάσταση που διατηρήθηκε επί μακρό χρόνο κατ' ανοχή του ιδιοκτήτη. Για τη μετάθεση της κυριότητας ακινήτων υπέρ του οικείου Ο.Τ.Α., πρέπει να συντρέχουν σωρευτικώς οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις. **(ΑΠ 15/2004)**

Η διοίκηση και διαχείριση του αιγιαλού και της παραλίας αποτελεί κρατική αρμοδιότητα ασκούμενη με αποκλειστικό γνώμονα το δημόσιο συμφέρον και δεν συνιστά τοπική υπόθεση της οποίας η διαχείριση ανήκει, στην αποκλειστική αρμοδιότητα των Ο.Τ.Α. **(ΣτΕ 4011/2004)**

Από τις διατάξεις του άρθρου 22 παρ. 1 του Α.Ν. 1539/1938 που διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του Κ.Πολ.Δικ. (άρθρο 52 αριθμ. 18 του Εισ.Ν. Κ.Πολ.Δικ., όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 70 παρ. 12 του Ν.Δ. 958/1971), συνεπάγεται ότι, οσάκις αμφισβητείται η διακατοχή μεταξύ οργάνων του δημοσίου και ιδιώτη σε ορισμένο κτήμα, αρμόδιος για την επίλυση της διαφοράς είναι ο Εισαγγελέας του τόπου όπου κείται το ακίνητο. Από το συνδυασμό της ανωτέρω διατάξεως με το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν.Δ. 31/1968 «για την προστασία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης», ως ισχύει μετά την αντικατάσταση του από το άρθρο 62 Ν. 1416/84 που ορίζει ότι οι διατάξεις των άρθρων 1 έως 24 του Α.Ν. 1539/38 εφαρμόζονται ανάλογα και στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης για την προστασία των δικών τους κτημάτων, προκύπτει κατά τρόπο σαφή, ότι βασικές προϋποθέσεις εφαρμογής της εν λόγω διαδικασίας δι' επεμβάσεως του Εισαγγελέως είναι: α) κατεπείγουσα ανάγκη ρυθμίσεως του ζητήματος που έγκειται, είτε στην αποφυγή συγκρούσεων και ερίδων, είτε στην πρόληψη μεταβολών της καταστάσεως του επιδίκου, β) αμφισβήτηση της νομής μεταξύ δημοσίου (ή Κοινότητας ή Δήμου) και ιδιώτη που να συνδέεται με κατάληψη ακινήτου, γ) ύπαρξη κατά την κείμενη νομοθεσία δικαιώματος του αιτούντος προς άσκηση νομής ή διακατοχής -εννοείται μη παρανόμου. **(Εισ. Πρωτ. Άρτας 6/2000)**

Άρθρο 179

Ακίνητη περιουσία σε περίπτωση προσάρτησης οικισμού σε Δήμο ή Κοινότητα

1. Σε περίπτωση που ένας οικισμός αποσπάται από έναν Δήμο ή μία Κοινότητα και προσαρτάται σε άλλο Δήμο ή Κοινότητα, η ακίνητη περιουσία ρυθμίζεται, ως ακολούθως:

α) Τα ακίνητα του οικισμού που είχαν περιέλθει στο Δήμο ή την Κοινότητα από όπου αυτός αποσπάται, περιέρχονται στο Δήμο ή την Κοινότητα, όπου προσαρτάται.

β) Τα ακίνητα που βρίσκονται στην περιφέρεια του οικισμού και ανήκουν στην ιδιωτική περιουσία του Δήμου ή της Κοινότητας, από όπου αποσπάται ο οικισμός, περιέρχονται στην κυριότητα του Δήμου ή της Κοινότητας, όπου προσαρτάται.

γ) Τα ακίνητα της περιφέρειας του οικισμού, που είναι προορισμένα για την εκπλήρωση δημοτικού ή κοινοτικού σκοπού, περιέρχονται στην κυριότητα του Δήμου ή της Κοινότητας, όπου προσαρτάται μαζί με τις εγκαταστάσεις που βρίσκονται επάνω σε αυτά.

δ) Τα κοινόχρηστα ακίνητα που βρίσκονται στην περιφέρεια του οικισμού περιέρχονται στο Δήμο ή Κοινότητα, όπου αυτός προσαρτάται.

2. Τα δικαιώματα για αποκλειστική χρήση ακινήτων, που προϋπήρχαν υπέρ των κατοίκων του οικισμού, διατηρούνται.

Άρθρο 180

Περιουσία Δήμων ή Κοινοτήτων σε περίπτωση ενώσεως

1. Η περιουσία Ο.Τ.Α. που συνενώνονται περιέρχεται στο νέο Δήμο.

2. Τα δικαιώματα για αποκλειστική χρήση των ακινήτων, που προϋπήρχαν υπέρ των κατοίκων κάθε Δήμου ή Κοινότητας, διατηρούνται.

Άρθρο 181

Κατανομή οφειλών σε περίπτωση προσάρτησης

1. Ο Δήμος ή η Κοινότητα, σε περίπτωση προσάρτησης οικισμού, οφείλουν να καταβάλουν το μέρος που αναλογεί στον οικισμό που προσαρτήθηκε από τις οφειλές, που προέκυψαν αποκλειστικά από την εκτέλεση έργων κοινής ωφέλειας, τα οποία εξυπηρετούν και τον οικισμό. Η υποχρέωση αυτή υφίσταται έναντι του Δήμου ή της Κοινότητας από όπου αποσπάστηκε ο οικισμός, και η σχετική δαπάνη εγγράφεται ως υποχρεωτική.

2. Η κατανομή της οφειλής γίνεται ανάλογα με την ωφέλεια που προέκυψε για τον οικισμό από τα έργα, αφού ληφθεί υπόψη και ο πληθυσμός, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας.

Άρθρο 182

Διάθεση - Διαχείριση βοσκοτόπων

Βοσκότοποι που ανήκουν στο κράτος διατίθενται για εκμετάλλευση στους Δήμους και στις Κοινότητες στην περιφέρεια των οποίων βρίσκονται, κατά προτεραιότητα, αποκλειστικά και μόνο για την ικανοποίηση κτηνοτροφικών αναγκών, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο 183

Καταγραφή ακίνητης περιουσίας

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες οφείλουν να καταρτίζουν και να τηρούν κτηματολόγιο των ακινήτων τους.

2. Στο κτηματολόγιο καταχωρίζεται:

α) Η περιγραφή και το είδος του ακινήτου.

β) Η τοποθεσία.

γ) Η έκταση και τα όρια του ακινήτου, καθώς και το σχετικό τοπογραφικό ή πρόχειρο σχεδιάγραμμα.

δ) Η χρονολογία της αποκτήσεώς του και οι τίτλοι ιδιοκτησίας.

ε) Άλλα δικαιώματα που τυχόν υπάρχουν και οι σχετικοί τίτλοι, και

στ) η κατά προσέγγιση αξία του ακινήτου.

3. Ο τρόπος, με τον οποίο καταρτίζεται το κτηματολόγιο, καθώς και κάθε σχετική λεπτομέρεια καθορίζονται με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Νομολογία

Η εγγραφική κτημάτων στα δημοτικά κτηματολόγια δεν δημιουργεί αμάχητο τεκμήριο υπέρ της κυριότητας του Δήμου επί των κτημάτων αυτών. (ΑΠ 170/2003)

Άρθρο 184

Δωρεές ακινήτων

1. Δωρεές δημοτικών και κοινοτικών ακινήτων επιτρέπονται, ύστερα από ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του αριθμού των μελών του, για την εκπλήρωση σπουδαίου κοινωφελούς σκοπού, που συνδέεται με την προαγωγή των τοπικών συμφερόντων και την εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής.

Η ως άνω απόφαση λαμβάνεται ύστερα από γνώμη του τοπικού συμβουλίου ή παρέδρου. Ο τελευταίος συμμετέχει στη συνεδρίαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και έχει δικαίωμα ψήφου κατά τη λήψη της απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

2. Αν η χρήση των ακινήτων, που έχουν δωρηθεί, μεταβληθεί ή ο σκοπός της δωρεάς δεν εκπληρωθεί μέσα στην προθεσμία που έχει οριστεί, η σύμβαση της δωρεάς λύεται, και η κυριότητα των ακινήτων επα-

νέρχεται αυτοδικαίως στο Δήμο ή στην Κοινότητα. Η σχετική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου καταχωρίζεται στα βιβλία μεταγραφών.

Άρθρο 185

Δωρεάν παραχώρηση κυριότητας και χρήσης δημοτικών και κοινοτικών ακινήτων

1. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου επιτρέπεται να παραχωρείται δωρεάν η χρήση δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων στο Δημόσιο ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, για την αντιμετώπιση έκτακτης και επείγουσας ανάγκης. Η παραχώρηση ανακαλείται με όμοια απόφαση, εφόσον οι λόγοι που την είχαν υπαγορεύσει έχουν εκλείψει.

2. Ομοίως με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, επιτρέπεται να παραχωρείται δωρεάν η χρήση ακινήτων σε άλλα νομικά πρόσωπα, που ασκούν αποκλειστικά και μόνο δραστηριότητα, η οποία είναι κοινωφελής ή προάγει τα τοπικά συμφέροντα.

3. Με απόφαση του ίδιου οργάνου επιτρέπεται να παραχωρούνται δωρεάν, κατά πλήρη κυριότητα, δημοτικά ή κοινοτικά ακίνητα σε αθίγανους και ομογενείς που εγκαθίστανται στην Ελλάδα και οι οποίοι έχουν ενταχθεί σε κρατικά προγράμματα στεγαστικής αποκατάστασης ή σε προγράμματα που χρηματοδοτούνται, καθ' οιονδήποτε τρόπο, από το κράτος.

Η ανωτέρω παραχώρηση συντελείται υπό τη διαλυτική αίρεση, ότι επί μία εικοσαετία, το παραχωρούμενο ακίνητο δεν θα πωληθεί ή δεν θα εκμισθωθεί, με εξαίρεση τη γονική παροχή.

Η σχετική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου αποτελεί τίτλο για τη μεταγραφή στα βιβλία του οικείου υποθηκοφυλακείου.

4. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθορίζονται οι προϋποθέσεις και τα ειδικότερα κριτήρια παραχώρησης, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

Νομολογία

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου μόνου του α.ν. 261/1968 (ΦΕΚ Α' 12), "ατομικά διοικητικά πράξεις, εκδοθείσες κατά παράβαση Νόμου, ανακαλούνται υπό της Διοικήσεως ελευθέρως και άνευ οιασδήποτε διά το Δημόσιον συνεπείας, εντός ευλόγου από της εκδόσεως αυτών χρόνου". Εξάλλου, με το άρθρο 247 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος (Π.Δ. 410/1995, Σημ: ήδη άρθρο 185 του ν. 3463/2006), ορίζονται τα εξής: "(...) 2. Επίσης, με την ίδια διαδικα-

οία, επιτρέπεται να παραχωρείται δωρεάν η χρήση ακινήτων σε άλλα νομικά πρόσωπα, που ασκούν αποκλειστικά και μόνον δραστηριότητα που είναι κοινωφελής ή προάγει τα τοπικά συμφέροντα”. Η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 247, ερμηνευόμενη σε συνδυασμό με την παρ. 1 που αναφέρεται ρητώς σε δημοτικά ή κοινοτικά ακίνητα αλλά και ενόψει του σκοπού της, συνισταμένου στην ενίσχυση κοινωφελών, μεταξύ άλλων, δραστηριοτήτων με τη διάθεση δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων (και όχι της περιουσίας τρίτων) στα νομικά πρόσωπα, τα οποία ασκούν τις δραστηριότητες αυτές, έχει την έννοια ότι είναι επιτρεπτή η, κατ’ εφαρμογήν της, δωρεάν παραχώρηση μόνον δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων, και όχι ακινήτων που τυχόν έχει μισθώσει ο οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης. Η περί παραχώρησης της χρήσεως του ακινήτου στον αιτούντα Όμιλο, πράξη του Δημοτικού Συμβουλίου ανεκλήθη με πράξη της ίδιας αρχής, μεταξύ των άλλων, αφενός διότι δεν εγκρίθηκε με απόφαση του Γενικού Γραμματέως της Περιφέρειας και αφετέρου ως εκδοθείσα κατά παράβαση νόμου, και ειδικότερα κατά πλημμελή εφαρμογή του άρθρου 247 παρ. 2 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος (Π.Δ 410/1995). Ως προς μεν το πρώτο σκέλος της, η αιτιολογία της επίδικης ανακλήσεως δεν είναι νόμιμη, εφόσον στο άρθρο 176 του Κώδικος ορίζεται ότι οι πράξεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων είναι εκτελεστές αφότου εκδοθούν, και δεν προβλέπεται από άλλη διάταξη νόμου η έγκριση, με απόφαση του Γενικού Γραμματέως της οικείας Περιφέρειας, των πράξεων δημοτικού συμβουλίου περί δωρεάν παραχώρησης της χρήσεως ακινήτων σε νομικά πρόσωπα, που ασκούν κοινωφελείς δραστηριότητες. Ως προς το δεύτερο, όμως, σκέλος της, η αιτιολογία της επίδικης ανακλήσεως είναι νόμιμη, εφόσον, ενόψει των εκτεθέντων περί της έννοιας του άρθρου 247 παρ. 2 του Π.Δ. 410/1995, δεν ήταν επιτρεπτή η, κατ’ εφαρμογήν της διατάξεως αυτής, δωρεάν παραχώρηση στον αιτούντα Όμιλο της χρήσεως ορόφου μονοκατοικίας, την οποία ο Δήμος είχε μισθώσει. Εξάλλου, δεν παρείχαν έρεισμα για την έκδοση της πράξεως παραχώρησης ούτε το άρθρο 3 του συμφωνητικού μισθώσεως της μονοκατοικίας, ούτε οι διατάξεις των άρθρων 24 και 106 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος και του άρθρου 102 παρ. 1 του Συντάγματος ή ο Ευρωπαϊκός Χάρτης της Τοπικής Αυτονομίας (κυρωθείς με το άρθρο πρώτο του ν. 1850/1989, ΦΕΚ Α’ 114). Και τούτο διότι τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία εκδόσεως εκτελεστών πράξεων για τη δωρεάν παραχώρηση ακινήτων από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης σε νομικά πρόσωπα, προκειμένου να εξυπηρετηθούν κοινωφελείς σκοποί, δεν καθορίζουν ιδιωτικές συμφωνίες, ούτε οι διατάξεις τις οποίες επικαλούνται, κατά τα ανωτέρω, οι αιτούντες, αλλά ρυθμίζει, ειδικώς και αποκλειστικώς, η διάταξη του άρθρου 247 παρ. 2 του Π.Δ. 410/1995, την οποία διάταξη θεώρησε, άλλωστε, και ο Δήμος ως εφαρμοστέα κατά την έκδοση της επίμαχης πράξεως παραχώρησης. Ενόψει των ανωτέρω, η ανάκληση, για λόγους νομιμότητας, της πράξεως παραχώρησης, σε διάστημα μικρότερο του μηνός από της εκδόσεως της, είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη, πρέπει δε να απορριφθούν οι περί του αντιθέτου λόγοι ακυρώσεως, οι οποίοι στηρίζονται, άλλωστε, στην εσφαλμένη εκδοχή ότι πρόκειται

περί ανακλήσεως νόμιμης (και όχι παράνομης, όπως συμβαίνει εν προκειμένω) διοικητικής πράξεως. Αβασίμως δε προβάλλεται, περαιτέρω, ότι την ανάκληση εκώλυε το συμφωνητικό παραχώρησης χρήσεως ακινήτου, το οποίο υπεγράφη από την Δήμαρχο και τον εκπρόσωπο του πρώτου αιτούντος Ομίλου, δοθέντος ότι την ανάκληση διοικητικής πράξεως, ως εκδοθείσης κατά παράβαση νόμου, δεν αποκλείει η εν τω μεταξύ τυχόν συναφθείσα σύμβαση σε εκτέλεση της παράνομης πράξεως. Τέλος, είναι απορριπτέος και ο περί καταχρήσεως εξουσίας λόγος ακυρώσεως εφόσον δεν προκύπτει, και μάλιστα καταδήλως, ότι με την επίδικη ανακλητική πράξη δεν επιδιώκεται η αποκατάσταση της νομιμότητας αλλά η πραγματοποίηση άλλων σκοπών. (ΣτΕ 2524/2004)

Δεν επιτρέπεται η παραχώρηση της χρήσης ακινήτων, των οποίων ο Δήμος δεν είναι κύριος, αλλά μισθωτής. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 4/2006)

Άρθρο 186 **Εκποίηση ακινήτων**

1. Η εκποίηση δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων επιτρέπεται μόνο για ωφέλεια του Δήμου ή της Κοινότητας, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του.

2. Ο Δήμος ή η Κοινότητα διαθέτουν το προϊόν της εκποίησης αποκλειστικά και μόνο για την εκπλήρωση του σκοπού, για τον οποίο έγινε η εκποίηση. Αν τυχόν απομένει υπόλοιπο, διατίθεται για την εκτέλεση έργων. Αποκλείεται η διάθεση του υπολοίπου για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών.

3. Η εκποίηση γίνεται με δημοπρασία.

4. Με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, επιτρέπεται η απευθείας και χωρίς δημοπρασία εκποίηση δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων στο Δημόσιο, σε άλλους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και σε οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, για την εκτέλεση έργων του προγράμματός τους.

5. Το τίμημα των ακινήτων της προηγούμενης παραγράφου καθορίζεται από επιτροπή, που συγκροτείται με απόφαση του δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας και αποτελείται από δύο δημοτικούς ή κοινοτικούς συμβούλους, που υποδεικνύονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο και από έναν μηχανικό, που ορίζεται από το δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινότητας και προέρχεται από την τεχνική υπηρεσία του

Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εφόσον υπάρχει ή αν δεν υπάρχει από την Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ) ή από άλλη δημόσια υπηρεσία. Πρόεδρος της επιτροπής, ορίζεται ένας από τους δημοτικούς ή κοινοτικούς συμβούλους με την απόφαση συγκρότησης. Με την ίδια απόφαση ορίζεται δημοτικός ή κοινοτικός υπάλληλος γραμματέας της επιτροπής. Στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης που λειτουργούν τοπικά συμβούλια και πάρεδροι στην επιτροπή μετέχει αντί του δευτέρου συμβούλου, ο πρόεδρος του οικείου τοπικού συμβουλίου ή ο οικείος πάρεδρος.

6. Για την κατάρτιση σύμβασης μεταβίβασης της κυριότητας ακινήτων ή σύστασης επ' αυτών εμπραγμάτων δικαιωμάτων, εφόσον συμβάλλεται Δήμος ή Κοινότητα απαιτείται εκτίμηση της αγοραίας αξίας, η οποία γίνεται από το Σώμα Ορκωτών Εκτιμητών, στην περίπτωση που η αξία αυτή υπερβαίνει το χρηματικό όριο που καθορίζεται κάθε φορά από τις ισχύουσες διατάξεις.

7. Κάθε άλλη διάταξη, που ρυθμίζει κατά διαφορετικό τρόπο την εκτίμηση της αγοραίας αξίας των ακινήτων, παύει να ισχύει.

8. Τα έξοδα μεταβίβασης του ακινήτου βαρύνουν τον αγοραστή.

9. Οι διατάξεις της παραγράφου 4 εφαρμόζονται και για κατηγορίες συνεταιρισμών που καθορίζονται με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. Με τα ίδια διατάγματα μπορούν να προσδιορίζονται και οι προϋποθέσεις της απευθείας εκποίησης.

10. Ο πλειοδότης σε δημοπρασία που διενεργήθηκε για την εκποίηση δημοτικού ή κοινοτικού ακινήτου μπορεί ως την κατάρτιση της σχετικής σύμβασης να υποδείξει εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης ως αγοράστρια, υπό τον όρο, ότι ο ανωτέρω πλειοδότης θα έχει, ήδη, προσυμφωνήσει τη χρηματοδοτική μίσθωση του εν λόγω ακινήτου με την υποδεικνυόμενη από αυτόν εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Νομολογία

Κατά μεν τη διάταξη του άρθρου 1 παρ.1 Ν.Δ. 31/1968, του οποίου ισχύς κατά το άρθρο 7 αυτού άρχισε από 2-12-1968, «αι διατάξεις των άρθρων 1 - 24 του Α.Ν. 1539/1938, ως αυτά ισχύουν εκάστοτε, και αι συναφείς προς αυτές υπέρ του Δημοσίου διατάξεις εφαρμόζονται αναλόγως και επί των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης δια την προστασίαν των κτημάτων αυτών», κατά δε τη διάταξη του άρθρου 4 Α.Ν. 1539/1938 «τα επί των ακινήτων κτημάτων δικαιώματα του Δημοσίου εις ουδεμίαν υπόκεινται παραγραφήν». Από τις διατάξεις

αυτές προκύπτει ότι προκειμένου περί ακινήτων κτημάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, ο χρόνος της κτητικής παραγραφής με έκτακτη χρησικτησία μπορούσε να συμπληρωθεί μέχρι την 2-12-1968, αφότου άρχισε να ισχύει το Ν.Δ. 31/1968. (ΑΠ 1247/2004)

Εκ των διατάξεων του Δημοτικού και Κοινοτικού κώδικος ερμηνευομένων εν τω πλαισίο της όλης περί Δήμων και Κοινοτήτων νομοθεσίας και της εν τω Συντάγματι οριζομένης αποστολής των ως οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως προκύπτει ότι προφανής ωφέλεια, χάριν της οποίας είναι επιτρεπτή η εκποίησης ακινήτου Δήμου ή κοινότητας νοείται ωφέλεια αναγομένη είτε ευθέως εις ικανοποιήσιν ή οπωσδήποτε εξυπηρέτησιν αμέσων ή εμμέσων σκοπών της τοπικής αυτοδιοικήσεως είτε εις απόκτησιν προσοδοφόρου ακινήτου ή άλλην τοιοθέτησιν του αποτελούντος το τίμημα χρηματικού ποσού, δια του εισοδήματος του οποίου ή εκ της οποίας δύναται να εξυπηρευθούσιν οι ρηθέντες σκοποί. Εξ άλλου δια την δυνατότητα ελέγχου της υπέρξεως της περί ής ο λόγος προφανούς ωφελείας εκ της εκποιήσεως ακινήτου κατά τα ανωτέρω το δημοτικόν ή κοινοτικόν συμβούλιον εν τη σχετική αποφάσει του δέον να προσδιορίζη τους λόγους, δια τους οποίους η εκποίησης θα είναι επωφελής δια τον Δήμον ή την Κοινότητα εν όψει συγκεκριμένων σκοπών δυναμένων να πραγματοποιηθούσιν δια του τιμήματος του εκποιουμένου ακινήτου ή ενδεχομένως και δια της χρήσεως γης, δι' ην θέλει διατεθή το ακίνητον τούτο. (ΣτΕ 2347/1982, πρβλ. ΣτΕ 1553/1980, 901/1982)

Άρθρο 187

Εκποίηση οικοπέδων σε άστεγους δημότες

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν με απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του συμβουλίου τους να εκποιούν απευθείας οικοπέδά τους σε άστεγους και οικονομικά αδύνατους δημότες, κατά προτίμηση εκείνους που κατοικούν στο Δήμο ή την Κοινότητα. Με άλλη απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου καθορίζονται οι κατηγορίες των δικαιούχων, σύμφωνα με κριτήρια, όπως το ύψος του ετήσιου εισοδήματος, ο αριθμός των ανήλικων τέκνων, η κατάσταση της υγείας των μελών της οικογένειας, οι καταστροφές από θεομηνίες κ.λπ. Η επιλογή των δικαιούχων και η παραχώρηση των οικοπέδων γίνεται με απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου. Αν οι δικαιούχοι που πληρούν τις ίδιες προϋποθέσεις είναι περισσότεροι γίνεται δημόσια κλήρωση μεταξύ αυτών.

2. Το τίμημα των οικοπέδων, που εκποιούνται με αυτόν τον τρόπο, καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου στο ένα τέταρτο (1/4) τουλάχιστον της τρέχουσας αξίας τους, καταβάλλεται σε πέντε ετήσιες δόσεις και διατίθεται για να εκτελεστούν έργα, κατά προτίμηση μέσα στον παραχωρούμενο χώρο. Εφόσον εκείνοι στους οποίους παραχωρούνται τα οικοπέδα δεν ανεγείρουν οικοδομή μέσα σε

πέντε (5) χρόνια από την παραχώρηση, εκπίπτουν αυτοδικαίως από τα δικαιώματά τους, εκτός αν ζητήσουν παράταση της πενταετούς προθεσμίας με αίτησή τους, που περιέχει επαρκή αιτιολογία και υποβάλλεται κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους της προθεσμίας. Η προθεσμία δεν μπορεί πάντως να παραταθεί περισσότερο από μία ακόμη τριετία. Το συμβόλαιο για τη μεταβίβαση της κυριότητας συντάσσεται, αφού τηρηθούν οι προαναφερόμενοι όροι και προϋποθέσεις.

3. Επιτρέπεται να παραχωρηθεί από το Δήμο ή την Κοινότητα δικαίωμα εγγραφής υποθήκης, ώστε να λάβει στεγαστικό δάνειο εκείνος, υπέρ του οποίου έγινε η εκποίηση.

4. Αν εφαρμοσθούν οποιαδήποτε προγράμματα αποκατάστασης αστέγων και οικονομικά αδυνάτων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία δημοτών, σε Δήμους και Κοινότητες που προήλθαν από συνένωση Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι κάτοικοι των τοπικών διαμερισμάτων έχουν δικαίωμα προτίμησης στα προγράμματα αυτά, εφόσον εφαρμόζονται στην περιφέρειά τους.

Νομολογία

Οι διατάξεις του άρθρου 249 του Π.Δ. 410/1995, (*Σημ: ήδη άρ. 187 Ν. 3463/2006*) με τις οποίες προβλέπεται η δυνατότητα εκποίησης, χωρίς δημοπρασία και με καταβολή μειωμένου τιμήματος σε πέντε ετήσιες δόσεις, δημοτικών ή κοινοτικών οικοπέδων σε αστέγους και γενικά οικονομικώς αδύναμους κατοίκους και δημότες, προκειμένου να ανεγείρουν οικοδομή για την στέγασή των, έχουν, προεχόντως, αποκαταστατικό χαρακτήρα, διότι με τις ρυθμίσεις που θεσπίζουν και τα κριτήρια που εισάγουν σκοπεύεται η εξασφάλιση οικογενειακής στέγης σε άστεγους δημότες, κατοίκους των Δήμων και Κοινοτήτων και όχι απλώς η διαχείριση της περιουσίας των οργανικών τοπικής αυτοδιοίκησης (βλ. ΣτΕ 1137/1988, 2442/1982). Συνεπώς, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 1 και 2 του ν. 702/1977 οι πράξεις που εκδίδονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 249 του Π.Δ. 410/1995 είναι εκτελεστές διοικητικές πράξεις και όχι πράξεις διαχείρισης της περιουσίας των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, δημιουργούν δε, διοικητικές διαφορές ουσίας, η εκδίκαση των οποίων υπάγεται στην αρμοδιότητα του τριμελούς διοικητικού πρωτοδικείου, ενώπιον του οποίου εισάγονται με την άσκηση προσφυγής. (**ΣτΕ 1351/2002**)

Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ.

Δια των ανωτέρω διατάξεων (*Σημ: άρθρο 232 Π.Δ. 323/1989 και ήδη άρθρο 187 του Ν. 3463/2006*), οι οποίες αποτελούν εξαίρεση του κανόνος ότι η εκποίηση δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων επιτρέπεται μόνο για προφανή ωφέλεια του Δήμου ή της Κοινότητας και γίνεται μόνο κατόπιν δημοπρασίας, σκοπεύεται η

διευκόλυνση άστεγων και οικονομικά αδύνατων δημοτών να αποκτήσουν στέγη, με την παραχώρηση προς αυτούς δημοτικών ή κοινοτικών οικοπέδων με μειωμένο τίμημα, το οποίο και εξοφλείται σε πέντε ετήσιες δόσεις, και την ανάληψη από αυτούς της υποχρέωσης να ανεγείρουν οικοδομή επί του παραχωρούμενου οικοπέδου μέσα σε πέντε χρόνια από την παραχώρηση (που δύναται να παραταθούν μέχρι τρία ακόμη χρόνια), επί ποινή αυτοδικαίας επιπτώσεως από τα δικαιώματά τους. Προς τον σκοπό δε αποφυγής καταστρατηγήσεως και μη τήρησης των όρων και προϋποθέσεων, υπό τους οποίους τελεί η ως άνω παραχώρηση, ορίζεται ότι “το συμβόλαιο για τη μεταβίβαση της κυριότητας συντάσσεται αφού τηρηθούν οι προαναφερόμενοι όροι και προϋποθέσεις”. Πράγμα, που σημαίνει, ότι μέχρι της εκπληρώσεως των ως άνω όρων, αναβάλλεται, όχι απλώς η μεταβίβαση της κυριότητας στον δικαιούχο, αλλά αυτή η κατάρτιση της εκπαινετικής συμβάσεως. Το συμβολαιογραφικό έγγραφο περί μεταβίβασεως της κυριότητας των εκποιουμένων κατά το άρθρο 232 του ΔΚΚ (ήδη άρθρο 187 του Ν. 3463/2006) δημοτικών ή κοινοτικών οικοπέδων σε άστεγους και οικονομικά αδύνατους δημότες, μπορεί να γίνει εγκύρωσ, μόνο μετά την τήρηση των όρων και προϋποθέσεων που ορίζει το ανωτέρω άρθρο, δηλαδή, την εξόφληση του τιμήματος και την ανέγερση της οικοδομής επί του παραχωρηθέντος οικοπέδου εντός της πενταετίας ή της κατά παράταση τυχόν δοθείσης προθεσμίας. Τυχόν δε συναπτομένη σύμβαση μεταβίβασεως της κυριότητος, προ της εκπληρώσεως των όρων αυτών, κατά παράβαση των ως άνω διατάξεων θα είναι άκυρη, σύμφωνα με το άρθρο 174 του Α.Κ., έστω και αν στην σύμβαση αυτή η μη τήρηση των ως άνω όρων περιλαμβάνεται ως διαλυτική αίρεση. Διότι, ο νόμος, επιτάσσει ότι η μεταβίβαση της κυριότητος γίνεται μετά την τήρηση των ανωτέρω όρων, έπεται ότι απαγορεύει να μεταβιβασθεί η κυριότης προ της εκπληρώσεως των εν λόγω όρων, υπό την αίρεση απλώς της τήρησεως των. (Γνωμ. Ν.Σ.Κ. 562/1993)

Άρθρο 188

Ανέγερση κατοικιών

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να ανεγείρουν κατοικίες και να παραχωρούν τη χρήση τους, χωρίς δημοπρασία, σε άστεγους και οικονομικά αδύνατους δημότες. Οι διατάξεις του άρθρου 187 εφαρμόζονται, αναλόγως, και στις περιπτώσεις αυτές.

Άρθρο 189

Διάθεση αποκαλυπτόμενων καλλιεργητικών εκτάσεων

1. Επιτρέπεται, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, να παραχωρηθεί, χωρίς δημοπρασία και χρονικό περιορισμό σε γεωργούς δημότες κατοίκους για αυτοκαλλιέργεια ή χρήση:

α) των καλλιεργήσιμων δημοτικών και κοινοτικών εκτάσεων, που αποκαλύπτονται ύστερα από αποστράγγιση ή αποξήρανση, που έγινε

με δαπάνες του Δήμου ή της Κοινότητας,

β) των εκτάσεων που προσκτάται ο Δήμος ή η Κοινότητα και

γ) των εκτάσεων που αποκαλύπτονται με την αποξήρανση εθνικών τελμάτων, ελών και λιμνών, που παραχωρούνται από το Δημόσιο στους Δήμους ή στις Κοινότητες.

Αν οι παραπάνω εκτάσεις ευρίσκονται εξ ολοκλήρου σε ένα τοπικό διαμέρισμα, η ανωτέρω απόφαση λαμβάνεται ύστερα από γνώμη του οικείου τοπικού συμβουλίου ή παρέδρου, ο οποίος στη λήψη της απόφασης έχει και δικαίωμα ψήφου.

2. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου καθορίζονται:

α) οι εκτάσεις που θα παραχωρηθούν,

β) οι δικαιούχοι σύμφωνα με γενικά κριτήρια, όπως η παντελής έλλειψη ή η ανεπάρκεια κλήρου, ο αριθμός των μελών της οικογένειας, το ύψος του ετήσιου εισοδήματος,

γ) το ετήσιο δικαίωμα χρήσεως, που πρέπει να καταβάλλεται, ανάλογα με τις κατηγορίες των εκτάσεων και το οποίο δεν μπορεί να ορίζεται κατώτερο από το ένα δέκατο (1/10) της τρέχουσας μισθωτικής αξίας τους, για κάθε χρόνο.

3. Η παραχώρηση ανακαλείται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, αν:

α) Δεν καλλιεργείται η έκταση από αυτόν τον ίδιο προς τον οποίο έγινε η παραχώρηση ή από τους κληρονόμους του εξ αδιαθέτου, για μία διετία τουλάχιστον και

β) αν οι προϋποθέσεις της παραχώρησης έχουν εκλείψει.

Με όμοια απόφαση, μπορεί να ανακληθεί η παραχώρηση, αν άλλαξε ο γεωργικός χαρακτήρας της εκτάσεως ή η έκταση βρίσκεται σε περιοχή που έχει διαμορφωθεί τουριστικά.

4. Για να δημιουργηθούν συνεχόμενες εκτάσεις, που η χρήση τους θα παραχωρηθεί κατά τις προηγούμενες παραγράφους του παρόντος, επιτρέπεται η αναγκαστική απαλλοτρίωση για λόγους δημόσιας ωφέλειας ιδιωτικών γαιών, που βρίσκονται μέσα στην περιοχή των δημοτικών και κοινοτικών εκτάσεων, που αποξηραίνονται. Εφόσον συναινούν τα ενδιαφερόμενα μέρη, μπορεί να γίνει και ανταλλαγή των ανωτέρω ιδιωτικών γαιών με διαθέσιμες δημοτικές ή κοινοτικές εκτάσεις ίσης αξίας.

Η αποξημίωση των ιδιοκτητών μειώνεται κατά ποσοστό ανάλογο με τις δαπάνες που έχουν γίνει για τη βελτίωση ολόκληρης της εκτάσεως.

Άρθρο 190**Ανταλλαγή ακινήτων**

Η ανταλλαγή ακινήτων των Δήμων και των Κοινοτήτων μπορεί να γίνει χωρίς δημοπρασία. Στη περίπτωση αυτή, καθώς και στη περίπτωση της επιβάρυνσής τους με εμπράγματα δικαιώματα, ακολουθούνται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία του άρθρου 186.

Άρθρο 191**Αγορά ακινήτων**

1. Οι διατάξεις του άρθρου 186 εφαρμόζονται, αναλόγως, για την αγορά ιδιωτικών ακινήτων εκ μέρους Δήμων και Κοινοτήτων. Αν από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο κριθεί ότι μόνο ένα ακίνητο είναι κατάλληλο για την εκπλήρωση δημοτικού ή κοινοτικού σκοπού, το ακίνητο μπορεί να αγοραστεί απευθείας, με απόφαση του συμβουλίου, που λαμβάνεται με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των μελών του.

2. Επιτρέπεται η αγορά κτίσματος έτοιμου προς χρήση με το λειτουργικό του εξοπλισμό, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στους όρους διακήρυξης της δημοπρασίας. Για τον σκοπό αυτόν καταρτίζεται προσύμφωνο αγοραπωλησίας ακινήτου, το οποίο προβλέπει την κατάρτιση οριστικής σύμβασης μεταβίβασης και την παράδοση του οικοδομήματος εντός της προβλεπόμενης, από τη διακήρυξη, προθεσμίας και σύμφωνα με τους όρους αυτής.

Νομολογία

Για την εκταμίευση του τιμήματος αγοράς ακινήτου πρέπει να συνταχθεί και υπογραφεί η οικεία συμβολαιογραφική πράξη μεταβίβασης και να προσκομιστεί το ποτοποιητικό μεταγραφής στο Υποθηκοφυλακείο. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 33/2006)

Ο Δήμος μπορεί να προβεί σε απευθείας αγορά ρυμοτομouμένου ακινήτου για τη μεταβίβαση δε της κυριότητας δεν είναι απαραίτητη η σύνταξη πράξης αναλογισμού και προσκυρώσεως μεταξύ των παροδίων ιδιοκτησιών, διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα σε περίπτωση απόκτησης κυριότητας ακινήτου με τη διαδικασία της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης. Ο καθορισμός στο εγκεκριμένο σχέδιο πόλης των οδών και εν γένει των κοινοχρήστων χώρων χορηγεί απλώς το δικαίωμα στο Δήμο για την απόκτηση ακινήτων μέσω αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, διαδικασία που παρέχεται ως δυνατότητα κυρίως στις περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν είναι δυνατό να εξασφαλιστεί η συναίνεση του κυρίου του προς απόκτηση ακινήτου. Τούτο όμως δεν σημαίνει ότι ο Δήμος στερείται της ευχέρειας να αποκτήσει ρυμοτομouμένο ακίνητο ακόμη και μετά την κήρυξη

απαλλοτρίωσής του, για το οποίο πάντως δεν έχει εκδοθεί η δικαστική απόφαση καθορισμού της αποζημίωσης, βάσει των άρθρων 1033 επ. ΑΚ κατόπιν δημοπρασίας ή με απευθείας αγορά εφόσον το δημοτικό συμβούλιο κρίνει ότι μόνο το συγκεκριμένο ακίνητο είναι κατάλληλο για την εκπλήρωση του κοινωφελούς δημοτικού σκοπού. (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 15/2006, 14/2006)

Όπως συνάγεται από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 235 και 231 παρ. 1, 3 και 4 του π.δ. 323/1989, (Σημ: 186 και 191 του Ν. 3463/2006), η αγορά από το Δήμο ακινήτου γίνεται και με δημοπρασία, επιτρέπεται δε, μόνο για προφανή ωφέλεια του Δήμου, ενώ κάθε παράβαση της διαδικασίας συνεπάγεται απόλυτη ακυρότητα της αγοράς και καμιά αξίωση δεν δημιουργείται κατά του Δήμου από την ακυρότητα αυτή. Δεδομένου μάλιστα ότι η διακήρυξη της δημοπρασίας είναι πράξη κανονιστικού χαρακτήρα, η οποία δεσμεύει τόσο την αρχή που διενεργεί το διαγωνισμό όσο και τους διαγωνιζόμενους, η παράβαση όρων της διακήρυξης, που περιέχονται είτε στη διακήρυξη είτε στη συγγραφή υποχρεώσεων, οδηγεί σε απόλυτη ακυρότητα του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των εγκριτικών πράξεων αυτού. Οι δε όροι της διακήρυξης πρέπει να ερμηνεύονται στενά και αυστηρά. (Πλημ. Κατερ. 802/1997, βλ. ΣτΕ 98/1962, ΣτΕ 1688/1954, ΣτΕ 1630/1950, ΕφΘεσ 22/1964)

Άρθρο 192

Εκμίσθωση ακινήτων των Δήμων και των Κοινοτήτων

1. Η εκμίσθωση ακινήτων των Δήμων και των Κοινοτήτων γίνεται με δημοπρασία. Αν η δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα, επαναλαμβάνεται. Αν και η δεύτερη δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα, η εκμίσθωση μπορεί να γίνει με απευθείας συμφωνία, της οποίας τους όρους καθορίζει το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο.

2. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο μπορεί με απόφασή του να εκμισθώνει, χωρίς δημοπρασία, για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες, θέατρα και κινηματοθέατρα ή άλλους χώρους, για επιστημονικούς και καλλιτεχνικούς σκοπούς, αφού το συμβούλιο εκτιμήσει την ποιότητα των εκδηλώσεων που θα πραγματοποιηθούν.

3. Με απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου επιτρέπεται η απευθείας εκμίσθωση δημοτικών και κοινοτικών ακινήτων στο Δημόσιο, σε άλλους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και σε οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, καθώς και σε συνεταιρισμούς για την ικανοποίηση των αναγκών τους.

4. Για την εκμίσθωση σε συνεταιρισμούς εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της παραγράφου 9 του άρθρου 186.

5. Το μίσθωμα των ακινήτων της παραγράφου 3 καθορίζεται από την επιτροπή της παραγράφου 5 του άρθρου 186.

6. Επιτρέπεται, με απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η απευθείας εκμίσθωση του δικαιώματος εκμεταλλεύσεως λατομείων αδρανών υλικών σε συνεταιρισμούς λατόμων που λειτουργούν νόμιμα, των οποίων όλα τα μέλη είναι κάτοικοι του ιδιοκτήτη Δήμου ή Κοινότητας, με τους όρους και περιορισμούς των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 28 του ν. 669/1977 (ΦΕΚ 241 Α') περί εκμεταλλεύσεως λατομείων. Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου εφαρμόζονται και προκειμένου περί δημοτικών ή κοινοτικών λατομείων μαρμάρων.

7. Απαγορεύεται η με οποιαδήποτε μορφή παραχώρηση από το μισθωτή συνεταιρισμό του, κατά την προηγούμενη παράγραφο, δικαιώματος εκμεταλλεύσεως θεωρουμένης, αυτοδικαίως, άκυρης της παραχώρησης. Σε περίπτωση παραβάσεως της διατάξεως αυτής η άδεια εκμεταλλεύσεως ανακαλείται υποχρεωτικά και ο συνεταιρισμός υποχρεούται στην καταβολή ποσού ίσου με το διπλάσιο του μισθώματος, που καθορίστηκε με τη σύμβαση.

8. Με απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, επιτρέπεται η εκμίσθωση με δημοπρασία δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων με μειωμένο μίσθωμα για χρονικό διάστημα μέχρι είκοσι πέντε (25) έτη, υπό τον όρο ότι ο μισθωτής θα αναλάβει το σύνολο ή μέρος της δαπάνης ανακαίνισης ή ανακατασκευής του ακινήτου και θα προβεί σε τυχόν πρόσθετες παροχές, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα ειδικότερα στους όρους διακήρυξης της δημοπρασίας. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθορίζονται πρόσθετοι όροι και προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας παραγράφου.

Νομοθεσία

Π.Δ. 270/1981 «Περί καθορισμού των οργάνων, της διαδικασίας και των όρων διενεργείας δημοπρασιών δι' εκποίησης ή εκμίσθωσης πραγμάτων των δήμων και κοινοτήτων». Βλ. παράρτημα αριθμ. 9

Ν. 669/1977 «Περί εκμεταλλεύσεως λατομείων»

Άρθρο 28. 1.Επιτρέπεται η απ' ευθείας και άνευ δημοπρασίας εκμίσθωση του δικαιώματος εκμεταλλεύσεως ηγεωγμένου λατομείου μαρμάρων εις υφιστάμενους κατά την έναρξιν της ισχύος του παρόντος Νόμου Γεωργικούς Βιομηχα-

νικούς Συνεταιρισμούς εξορύξεως, επεξεργασίας και πωλήσεως μαρμάρων, των οποίων άπαντα τα μέλη είναι κάτοικοι του ιδιοκτητού Δήμου ή Κοινότητας, διαθέτοντας ή δυναμένους να διαθέσουν επαρκή και κατάλληλον τεχνικόν εξοπλισμόν μετά σύμφωνον γνώμην της Επιτροπής της παρ. 3 του άρθρ. 25 του παρόντος Νόμου, περί της υπάρξεως των ως άνω προϋποθέσεων και καθορισμού των όρων της συμβάσεως κατά τας διατάξεις του παρόντος Νόμου.

Νομολογία

Ο εναγόμενος (αναιρεσίβλητος) Δήμος, ύστερα από σχετική δημοπρασία, εκμίθωσε κτίριο ιδιοκτησίας του, προκειμένου αυτό, μετά από τις αναφερόμενες εργασίες που θα εκτελούσε ο μισθωτής για αναμόρφωσή του, να λειτουργήσει ως καφενείο – ζαχαροπλαστείο - εστιατόριο πολυτελείας με μουσική, αντί μηνιαίου αρχικού μισθώματος 81.000 δραχμών και υπό τους λοιπούς όρους που συμφωνήθηκαν. Ο εκμισθωτής Δήμος, αν και γνώριζε το νομικό καθεστώς των ακινήτων της κτηματικής περιφέρειάς του, με δόλο (των αρμοδίων οργάνων που τον εκπροσώπησαν στη σύμβαση μίσθωσης) απέκρυψε τα λεπτομερώς αναφερόμενα πραγματικά και νομικά ελαττώματα του μισθίου καταστήματος. Με παραπλανητικές υποσχέσεις (των οργάνων του αυτόν) έπεισε για την απρόσκοπτη λειτουργία του μισθίου, ενώ στην πράξη με την έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης του μισθωτή επέδειξε αντισυμβατική, υπαίτια και παράνομη συμπεριφορά, με αποτέλεσμα το κατάστημα να παραμείνει για μεγάλα διαστήματα κλειστό, γιατί είχε ανακληθεί η άδεια λειτουργίας του κλπ. Από τη μη χρήση του μισθίου υπέστησαν τις εκτιθέμενες με λεπτομέρεια θετικές αποθετικές ζημιές. Με βάση αυτά οι ενάγοντες ζήτησαν σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 361, 574 επ., 914 ΑΚ, να αναγνωριστεί ότι ο εναγόμενος Δήμος οφείλει σε καθένα απ' αυτούς τα αναγραφόμενα στο δικόγραφο χρηματικά ποσά ως αποζημίωση και για χρηματική ικανοποίηση από ηθική βλάβη. Με αυτό το περιεχόμενο και αίτημα η αγωγή εισάγει διαφορά ιδιωτικού δικαίου που ανήκει στη δικαιοδοσία των τακτικών πολιτικών δικαστηρίων. Δεν δικαιολογείται, υπό τα ιστορούμενα περιστατικά, να χαρακτηριστεί η υπόθεση αυτή ως διοικητική διαφορά ουσίας, ενόψει και του ότι η παραπάνω αντισυμβατική συμπεριφορά και αδικοπραξία των οργάνων του Δήμου φέρεται ότι τελέστηκε στα πλαίσια της ως άνω μισθωτικής σχέσης και είναι συνδεδεμένη με την ιδιωτική διαχείριση της περιουσίας του αναιρεσίβλητου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου. Η αδικοπραξία αυτή δεν έχει διαπραχθεί ασφαλώς στα πλαίσια άσκησης δημόσιας εξουσίας ή σε συνάρτηση προς την οργάνωση και λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας ή εξαιτίας τους. (ΑΠ 932/2005)

Η σύμβαση εκμίσθωσης ακινήτων ΝΠΔΔ δεν είναι διοικητική. Οι πράξεις που σχετίζονται με την κατάρτιση σύμβασης εκμίσθωσης ακινήτων ΝΠΔΔ δεν είναι εκτελεστές διοικητικές πράξεις και συνεπώς η αξίωση αποζημίωσης λόγω ζημίας από τέτοιες πράξεις υπάγονται στα πολιτικά δικαστήρια. (ΣτΕ 2953/2003)

Οι πράξεις των οργάνων του Δήμου, οι οποίες απολήγουν στην κατάρτιση συμβάσεων ιδιωτικού δικαίου, όπως η εκμίσθωση ακινήτων Δήμων, συνιστούν πράξεις διαχειρίσεως της ιδιωτικής του περιουσίας και οι σχετικές διαφορές υπάγονται στα πολιτικά δικαστήρια. (ΣτΕ 3525/2000)

Εν όψει του αντικειμένου της συμβάσεως, για την κατάρτιση της οποίας διενεργήθηκε πλειοδοτικός διαγωνισμός, και της σκοπούμενης χρησιμοποίησής του μισθίου (αποδυτήρια-αναψυκτήριο) καθώς και του περιεχομένου των συμβατικών όρων οι οποίοι, δεν παραλλάσσουν των συμβατικών όρων που αποτελούν το περιεχόμενο των κοινών μισθώσεων, συνάγεται ότι η σύμβαση, αποβλέπουν σε ταμειακό για τον Δήμο σκοπό και όχι στην ικανοποίηση συγκεκριμένου δημοσίου σκοπού, διέπεται από τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου. (ΣτΕ 2384/1999)

Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ.

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του π.δ. 34/1995 «Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων περί εμπορικών μισθώσεων» (ΦΕΚ 30 Α'), στις διατάξεις αυτού υπάγονται, μεταξύ άλλων, οι μισθώσεις ακινήτων, οι οποίες συνάπτονται για «επιχείρηση σ' αυτά εμπορικών πράξεων ή για άσκηση επαγγέλματος ή δραστηριότητας που προστατεύεται από το παρόν». Ως ελάχιστη διάρκεια των ανωτέρω μισθώσεων, ορίζονται τα δώδεκα (12) έτη (άρθρο 5 παρ. 1 του π.δ. 34/1995, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 6 του ν. 2741/1999) με δυνατότητα παράτασής τους, όταν εκμισθωτής είναι το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή Ο.Τ.Α. ή η Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου, μέχρι δώδεκα (12), επιπλέον, χρόνια από τη λήξη τους, έπειτα από απόφαση του αρμοδίου οργάνου του Δημοσίου ή του ν.π.δ.δ. ή των Ο.Τ.Α. ή της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου και με απευθείας σύναψη σύμβασης παράτασης της μίσθωσης με τον εγκατεστημένο στο μίσθιο μισθωτή (άρθρο 7 παρ. 19 του ν. 2741/1999). Με το άρθρο 4 παρ. 1 ε του ανωτέρω π.δ/τος 34/1995, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 1 του Ν. 2741/1999 (Α, 199), προβλέπεται, ότι, δεν εμπίπτουν στο πεδίο προστασίας των εμπορικών μισθώσεων και οι «μισθώσεις χώρων εντός δημόσιων, δημοτικών ή κοινοτικών κήπων, αλσών, πλατειών και εν γένει κοινοχρήστων χώρων». Ως άλσος (κατά την ταυτόσημη περιεχομένου εξαίρεση από τις εμπορικές μισθώσεις του Ν. 813/1978), έχει κριθεί, ότι θεωρείται ο χώρος που καλύπτεται ολικά ή μερικά από άγρια ξυλώδη δένδρα ή θάμνους ή γενικότερα από φυτευμένα ή αυτοφυή δένδρα ή καλλωπιστικούς και μη θάμνους και οι οποίοι έχει τεθεί στην κοινή χρήση των κατοίκων, ως χώρος περιπάτου και αναψυχής, αδιαφόρως αν έχει διαμορφωθεί με κατάλληλα έργα (ΑΠ 1015/1994, Ελ. Δ/σύνη 36 σελ. 1110). Εξάλλου (υπό την ταυτόσημη πρόβλεψη του ν. 813/1978), δεν υπόκεινται στην προστασία της επαγγελματικής στέγης οι μισθώσεις χώρων εντός άλσους, αδιαφόρως, εάν ο χώρος αυτός είναι ακάλυπτος ή οικοδομήσιμος με μόνιμα κτίσματα (ΑΠ 786/1987, ΕΕΝ 1988 σελ. 317). Επίσης, δεν απαιτείται το οικοδόμημα να περιβάλλεται σε

όλες του τις πλευρές από τον ακάλυπτο χώρο του άλσους, αλλά μπορεί να βρίσκεται στην άκρη του, να έχει, δηλαδή, πρόσοψη επί δρόμου, αρκεί να αποτελεί, κατά την κοινή αντίληψη, ενιαίο χώρο με το άλσος (ΑΠ 206/1988 ΕΕΝ 1988 σελ. 126). Σύμφωνα με τα ανωτέρω δεν καταλείπεται αμφιβολία, ότι οι μισθώσεις, πάσης φύσεως χώρων, εντός δημοσίων ή δημοτικών αλσών εξαιρούνται του πεδίου προστασίας των εμπορικών μισθώσεων, κατ' άρθρο 4 παρ. 1 ε του Π.Δ. 34/1995. (Γνωμ. Ν.Σ.Κ. 576/2004)

Άρθρο 193

Χρηματοδοτική μίσθωση

1. Δήμοι, Κοινότητες, σύνδεσμοι και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αυτών μπορούν να συμβάλλονται στο πλαίσιο συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που έχουν ως αντικείμενο πράγματα κινητά ή ακίνητα, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις.

2. Όταν αντικείμενο της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι ακίνητο τρίτου, τότε η μεν επιλογή του κατάλληλου ακινήτου γίνεται με την ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων περί αγοράς ακινήτων, η δε σύναψη της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης γίνεται με την ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων περί δανείων.

3. Όταν αντικείμενο της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι κινητά πράγματα, τότε εφαρμόζονται οι διατάξεις περί προμηθειών.

4. Η δυνατότητα σύναψης χρηματοδοτικής μίσθωσης κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν.1665/ 1986 (ΦΕΚ 194 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει, δεν καταλαμβάνει τους φορείς της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μπορεί να καθορίζονται πρόσθετες ειδικές προϋποθέσεις, καθώς και θέματα τεχνικού χαρακτήρα για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

Νομοθεσία

Ν. 1665/1986 «Συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης»

Άρθρο 1. Έννοια. παρ 2. Αντικείμενο χρηματοδοτικής μίσθωσης μπορεί να είναι και κινητό ή ακίνητο που αγόρασε προηγουμένως η εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης από το μισθωτή. Εξαιρείται η αγορά ακινήτου από ελεύθερο επαγγελματία.

Άρθρο 194

Μίσθωση ακινήτων από τους Δήμους και τις Κοινότητες

Για ακίνητα που μισθώνουν οι Δήμοι και οι Κοινότητες γίνεται δημοπρασία. Αν η δημοπρασία που διεξήχθη δεν απέφερε αποτέλεσμα, μπορεί να γίνει απευθείας μίσθωση με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του συμβουλίου τους, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

Νομολογία

Η δαπάνη για αγορά και τοποθέτηση ανταλλακτικών ανελκυστήρα σε μισθωμένο από το Δήμο κτίριο δεν είναι νόμιμη, καθόσον αφορούν επισκευές που οφείλονται στη συνήθη και συμφωνημένη χρήση του μισθίου και ως εκ τούτου βαρύνουν τους εκμισθωτές. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 25/2005)

Η αναδρομική αύξηση συμφωνηθέντος μισθώματος, πριν την υπογραφή νέας συμβάσεως δεν είναι νόμιμη. Εφόσον πρόκειται για μίσθωμα συμβάσεως μισθώσεως μεταξύ ιδιωτών, οι συμβαλλόμενοι μπορούν να προσδώσουν στην συμφωνία τους αναδρομική δύναμη όχι δυνάμει του ν. 813/1978, αλλά κατ' εφαρμογή της γενικής ρήτρας της ελευθερίας του περιεχομένου των συμβάσεων και της αυτονομίας της ιδιωτικής βουλήσεως. Τέτοια όμως δυνατότητα δεν υπάρχει στο δημόσιο ή στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.), ούτε όταν αυτά είναι συμβεβλημένα σε μισθώσεις υπαγόμενες στο καθεστώς του Ν.813/1978, δεδομένου ότι γι' αυτά ισχύει πάντοτε η αρχή της νομιμότητας των πράξεων αυτών (άρθρα 26 παρ.2, 43, 50, 82 και 83 του Συντάγματος), σύμφωνα με την οποία η Δημόσια Διοίκηση (Δημόσιο, ν.π.δ.δ.) δεν μπορεί να προβαίνει σε νομικές πράξεις (έκδοση διοικητικών πράξεων, σύναψη συμβάσεων κ.λ.π.) καθώς και σε υλικές ενέργειες, παρά μόνο βάσει γενικών ή ειδικών διατάξεων που τη διέπουν. Οι Ο.Τ.Α. δεν δύνανται, πλην ρητής αντίθετης νομοθετικής πρόβλεψης, να συνομολογούν σε σύμβαση που υπογράφουν, προς εκτέλεση της δημοσίου συμφέροντος αποστολής τους, όρους με αναδρομική ισχύ. Το γεγονός ότι με το άρθρο 56 Ν.Δ. 496/1974 όπως ίσχυσε, οι Ο.Τ.Α. και τα εξ' αυτών εξαρτώμενα νομικά πρόσωπα και ιδρύματα εξαιρέθηκαν από την υπαγωγή τους στις διατάξεις του ως άνω Ν.Δ. «περί λογιστικού των Ν.Π.Δ.Δ.», με σκοπό την απαλλαγή τους από ορισμένες διαδικαστικές δεσμεύσεις του δημοσίου λογιστικού, δεν συνεπάγεται και την εξαίρεσή τους από την αρχή της νομιμότητας. (ΕΛΣ, Πράξη IV Τμ. 114/2000).

Μισθώσεις ακινήτων. Η σύμβαση θεωρείται ότι καταρτίστηκε από της κοινοποιήσεως στον εκμισθωτή της κατακυρωτικής απόφασης του Δήμου, το δε έγγραφο που συντάσσεται μεταγενέστερα έχει αποδεικτικό μόνο χαρακτήρα. (ΕΛ Σ, Πράξη IV Τμ. 75/1999)

Άρθρο 195

Εκμίσθωση καλλιεργήσιμης γης των Δήμων και των Κοινοτήτων

1. Η καλλιεργήσιμη γη του Δήμου ή της Κοινότητας, που περιλαμβάνεται στη δημοτική ή κοινοτική περιφέρεια, αφού βεβαιωθεί ως προς τη θέση, τα όρια και την έκταση, εκμισθώνεται ολόκληρη ή σε τμήματα, με δημοπρασία, που γίνεται ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, ανάμεσα σε δημότες κατοίκους του Δήμου ή της Κοινότητας που έχει την κυριότητα της γης, εφόσον στην απόφαση βεβαιώνεται ότι η έκταση δεν είναι απαραίτητη για τις ανάγκες της τοπικής κτηνοτροφίας. Με απόφαση της δημορχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου ορίζονται το κατώτατο όριο του μισθώματος και οι λοιποί όροι της δημοπρασίας, και μπορεί να απαγορευθεί να συμμετάσχουν στη δημοπρασία ιδιοκτήτες καλλιεργήσιμων εκτάσεων ορισμένου αριθμού στρεμμάτων.

2. Αν η δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα, επαναλαμβάνεται ανάμεσα σε όλους τους δημότες, ανεξάρτητα από την έκταση της καλλιεργήσιμης ιδιοκτησίας τους. Αν και στην περίπτωση αυτή, η δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα, επαναλαμβάνεται και μπορεί να συμμετάσχει σε αυτήν οποιοσδήποτε.

3. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου τους, να εκμισθώνουν με δημοπρασία, για χρονικό διάστημα έως τριάντα (30) ετών, δημοτικές και κοινοτικές εκτάσεις που επιδέχονται καλλιέργεια και δενδροκομία και δεν υπάγονται στη ρύθμιση της παραγράφου 1, ώστε οι εκτάσεις αυτές να αξιοποιηθούν. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι όροι της εκμίσθωσης. Η κατακύρωση γίνεται επίσης με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Άρθρο 196

Μεταγραφή συμβάσεων

Το πλήρες κείμενο των συμβάσεων, με τις οποίες γίνεται εκμίσθωση δημοτικών ή κοινοτικών ακινήτων για χρονική διάρκεια μεγαλύτερη από εννέα (9) έτη, μεταγράφεται ατελώς, στα βιβλία μεταγραφών του Δήμου ή της Κοινότητας.

Άρθρο 197**Εκμετάλλευση δημοτικών και κοινοτικών δασών**

1. Η διαχείριση, η καλλιέργεια και η εκμετάλλευση των δημοτικών ή κοινοτικών δασών και των δασικών γενικά εκτάσεων γίνεται σύμφωνα με τη δασική νομοθεσία. Η εκμίσθωση της εκμεταλλεύσεως γίνεται με δημοπρασία.

2. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες που έχουν στην ιδιοκτησία τους δάση μπορούν, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, να εκμισθώνουν την εκμετάλλευση του δάσους σε δασικούς συνεταιρισμούς εργασίας, των οποίων όλα τα μέλη είναι κάτοικοι του Δήμου ή της Κοινότητας, απευθείας και χωρίς δημοπρασία και για χρονικό διάστημα έως τριών (3) ετών.

3. Απαγορεύεται στο συνεταιρισμό που έχει μισθώσει, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο το δικαίωμα εκμεταλλεύσεως, να παραχωρήσει, με οποιαδήποτε μορφή, το δικαίωμα αυτό, και θεωρείται αυτοδικαίως άκυρη η σχετική σύμβαση, καθώς και η παραχώρηση. Στους παραβάτες επιβάλλεται χρηματική ποινή που είναι ίση τουλάχιστον με το δεκαπλάσιο της αξίας του ανταλλάγματος.

Άρθρο 198**Διαχείριση – Εκμετάλλευση της ακίνητης περιουσίας που ανήκει σε περισσότερους Δήμους ή Κοινότητες**

1. Ο τρόπος με τον οποίο ασκείται η διαχείριση και η εκμετάλλευση ακινήτων που ανήκουν εξ αδιαιρέτου σε περισσότερους Δήμους ή Κοινότητες καθορίζεται με ομόφωνη απόφαση όλων των ενδιαφερόμενων οργανισμών. Σε περίπτωση διαφωνίας, επικρατεί η πλειοψηφία που υπολογίζεται, σύμφωνα με το μέγεθος του εξ αδιαιρέτου ποσοστού.

2. Οι δημοπρασίες για την εκποίηση ή την εκμίσθωση των ακινήτων αυτών γίνονται στην έδρα του Δήμου ή της Κοινότητας, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκονται τα ακίνητα ολόκληρα ή κατά το μεγαλύτερο τμήμα τους, ενώπιον των δημάρχων ή των προέδρων Κοινοτήτων ή των νόμιμων αναπληρωτών τους που έχουν τη συγκυριότητα. Με απόφαση των συμβουλίων τους, μπορεί να ανατεθεί σε έναν από τους συγκύριους οργανισμούς η διενέργεια της δημοπρασίας από αρμόδιο όργανό του. Και στις δύο περιπτώσεις, η κατακύρωση της δημοπρασίας πρέπει να εγκριθεί από τα συμβούλια των Δήμων ή των Κοινοτήτων που έχουν συγκυριότητα.

Άρθρο 199**Κινητά πράγματα των Δήμων και Κοινοτήτων**

1. Η εκποίηση κινητών πραγμάτων των Δήμων και των Κοινοτήτων επιτρέπεται, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και ενεργείται με δημοπρασία. Όταν πρόκειται για πράγματα που έχουν αξία έως χίλια ευρώ (1.000 €) μπορεί με αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου να γίνεται πρόχειρη δημοπρασία.

Επιτρέπεται η απευθείας και χωρίς δημοπρασία εκποίηση κινητών πραγμάτων προς το Δημόσιο, άλλους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, επιχειρήσεις Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, για την κάλυψη των αναγκών τους με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Το τίμημα των κινητών καθορίζεται από την επιτροπή της παραγράφου 5 του άρθρου 186.

2. Η εκμίσθωση κινητών πραγμάτων των Δήμων και των Κοινοτήτων γίνεται με δημοπρασία. Αν η δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα, η εκμίσθωση μπορεί να γίνει με απευθείας συμφωνία, ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου. Η εκμίσθωση κινητών πραγμάτων, για χρονικό διάστημα έως τριών (3) το πολύ μηνών, γίνεται με απευθείας συμφωνία, ύστερα από απόφαση του δημάρχου ή του προέδρου της Κοινότητας.

3. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και στη μίσθωση κινητών πραγμάτων εκ μέρους των Δήμων και Κοινοτήτων.

4. Δωρεές δημοτικών και κοινοτικών κινητών πραγμάτων, πλην χρηματικών παροχών, επιτρέπονται ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, προς το Δημόσιο, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, επιχειρήσεις Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, για την εκπλήρωση σκοπού, που συνδέεται με την προαγωγή των τοπικών συμφερόντων ή την άμεση εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής.

5. Σε περιπτώσεις που συγκύριοι κινητών πραγμάτων είναι περισσότεροι Δήμοι ή Κοινότητες, για τη διοίκηση, την εκμετάλλευση και την εκποίησή τους εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου.

6. Αντικείμενα που δεν έχουν καμία αξία καταστρέφονται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη επιτροπής, η οποία αποτελείται από τρεις συμβούλους που ορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο και από τους οποίους ο ένας προέρχεται από τη μειοψηφία. Αν κατά την κρίση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου για τη διατύπωση της γνώμης της επιτροπής απαιτούνται τεχνικές γνώσεις, τις οποίες δεν διαθέτει, η επιτροπή συγκροτείται από δύο συμβούλους και έναν τεχνικό υπάλληλο του Δήμου ή της Κοινότητας. Αν δεν υπάρχει δημοτικός ή κοινοτικός τεχνικός υπάλληλος, το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ορίζει ως τρίτο μέλος της επιτροπής τεχνικό υπάλληλο από την Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ.) ή αν δεν υπάρχει από άλλη δημόσια υπηρεσία.

Νομολογία

Η δαπάνη μίσθωσης τουριστικών λεωφορείων για μεταφορά μελών του ΚΑΠΗ για θαλάσσια μπάνια δεν είναι νόμιμη, επειδή δεν προσκομίζονται ως δικαιολογητικά τα δελτία κίνησης που όφειλε να εκδώσει το τουριστικό γραφείο κατά το άρθρο 13α του ΠΔ 186/92. (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 53/2005)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 200

Παραχώρηση περιουσιακών στοιχείων σε Δήμους και Κοινότητες

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, επιτρέπεται να παραχωρηθούν ή να διατεθούν δωρεάν στους Δήμους ή στις Κοινότητες περιουσιακά στοιχεία οποιασδήποτε φύσεως, που ανήκουν στο Δημόσιο και σε δημόσια νομικά πρόσωπα, ύστερα από απόφαση του συλλογικού οργάνου που διοικεί το φορέα αυτόν.

2. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις για την παραχώρηση ή τη διάθεση, καθώς και οι συνέπειες που συνεπάγεται η μη τήρησή τους.

Νομολογία

Στο άρθρο 260 παρ. 1 και 2 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Σημ: *ήδη άρθρο 200 του Ν. 3463/2006*), κατ' επίκληση του οποίου εκδόθηκε η κοινή υπουργική απόφαση που ανακλήθηκε με την προσβαλλόμενη, ορίζεται ότι: «1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών και του καθ' ύλην αρμοδίου Υπουργού επιτρέπεται να παραχωρηθούν δωρεάν στους Δήμους ή τις Κοινοότητες περιουσιακά στοιχεία οποιασδήποτε φύσεως που ανήκουν στο δημόσιο ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή σε οποιονδήποτε δημόσιο φορέα, ύστερα από απόφαση του συλλογικού οργάνου που διοικεί τον φορέα αυτόν. 2. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις για την παραχώρηση ή τη διάθεση καθώς και οι συνέπειες που συνεπάγεται η μη τήρησή τους». Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται ότι, να μεν η ανώνυμη εταιρεία «Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα» έχει συσταθεί με σκοπό τη διαχείριση και αξιοποίηση της περιουσίας του Ε.Ο.Τ. και οι πράξεις της που διενεργούνται στα πλαίσια του σκοπού αυτού αποτελούν, κατ' αρχήν, δραστηριότητες ιδιωτικού δικαίου (ΣτΕ 192/2003), οι διαφορές, όμως, που αναφύονται από την αμφισβήτηση της νομιμότητας πράξεως της Διοικήσεως, με την οποία, κατόπιν σχετικής αποφάσεως του Δ.Σ. της πύδ πάνω ανώνυμης εταιρείας, παραχωρείται η χρήση τμήματος του αιγαίου και της παραλίας που έχει χαρακτηριστεί ως τουριστικό δημόσιο κτίμα, με σκοπό την τουριστική αξιοποίηση και την εκτέλεση έργων ανάπτυξης της παραλίας, δηλαδή την εξυπηρέτηση ορισμένης κρατικής πολιτικής στην οποία εντάσσεται η διοίκηση και διαχείριση του αιγαίου και της παραλίας, ήτοι σπουδαίου τμήματος του φυσικού κεφαλαίου η οποία, αποτελεί κρατική αρμοδιότητα που ασκείται με αποκλειστικό γνώμονα το δημόσιο συμφέρον (ΣτΕ 2983/1998), συνιστούν ακυρωτικές διαφορές, οι οποίες ανήκουν στη δικαιοδοσία του Συμβουλίου της Επικρατείας (πρβλ. 604/2002, 4231/ 2000). Κατά συνέπεια, αρμοδίως ασκείται στο Δικαστήριο αυτό η κρινόμενη αίτηση, που στρέφεται κατά κοινής υπουργικής αποφάσεως, με την οποία ανακαλείται προηγούμενη όμοια πράξη περί παραχωρήσεως στον αιτούντα Δήμο της χρήσεως τμήματος αιγαίου, το οποίο είχε χαρακτηριστεί τουριστικό δημόσιο κτίμα. Προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη κοινή υπουργική απόφαση εκδόθηκε αναρμοδίως, διότι η διοίκηση και διαχείριση του αιγαίου, ως τοπική υπόθεση, ανήκει, κατά το άρθρο 102 του Συντάγματος, στους Ο.Τ.Α. Ανεξαρτήτως, όμως, του γεγονότος ότι και η πράξη παραχωρήσεως στον αιτούντα Δήμο, η οποία ανακλήθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση είχε εκδοθεί από όργανα της κεντρικής Διοικήσεως (κοινή υπουργική απόφαση), ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι, πάντως, όπως ήδη εξετέθη, η διοίκηση και διαχείριση του αιγαίου και της παραλίας αποτελεί κρατική αρμοδιότητα ασκούμενη με αποκλειστικό γνώμονα το δημόσιο συμφέρον και δεν συνιστά τοπική υπόθεση, της οποίας η διαχείριση ανήκει κατά την πιο πάνω συνταγματική διάταξη, στην αποκλειστική αρμοδιότητα των Ο.Τ.Α. (ΣτΕ 4011/2004)

Άρθρο 201 **Δημοπρασίες**

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθορίζεται η διαδικασία για τη διεξαγωγή των κάθε είδους δημοπρασιών, που αφορούν την εκποίηση ή την εκμίσθωση ακινήτων ή κινητών πραγμάτων των Δήμων και Κοινοτήτων και την αγορά ή μίσθωση εκ μέρους των Δήμων και Κοινοτήτων ακινήτων που ανήκουν σε τρίτους, οι όροι για τη συμμετοχή στις δημοπρασίες αυτές, τα σχετικά με τη διακήρυξη, τη δημοσίευση και την επικύρωση των αποτελεσμάτων των δημοπρασιών αυτών, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρο 202 **Επιχορηγήσεις και βοηθήματα**

1. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου είναι δυνατή η παροχή χρηματικών επιχορηγήσεων σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, περιλαμβανομένων και των εκκλησιαστικών, σε αθλητικούς και πολιτιστικούς συλλόγους, που έχουν την έδρα τους εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου ή της Κοινότητας, σε τοπικά παραρτήματα οργανώσεων πανελληνίας δράσης, που αναπτύσσουν κοινωνική και πολιτιστική δραστηριότητα, καθώς και σε πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων στους οικείους Δήμους ή Κοινότητες για την πραγματοποίηση κοινωνικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων. Η απόφαση λαμβάνεται, εφόσον έχει εγγραφεί σχετική πίστωση στον οικείο προϋπολογισμό για το σκοπό αυτόν, που σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα και μισό εκατοστό (1,5%) των τακτικών εσόδων του. Η διάταξη του τελευταίου εδαφίου δεν έχει εφαρμογή, εφόσον τα ποσά των χορηγούμενων ενισχύσεων από τους Δήμους και Κοινότητες προς τους παραπάνω φορείς προέρχονται από έκτακτες οικονομικές ενισχύσεις. Είναι επίσης δυνατή, υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις, η επιχορήγηση συλλόγων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με πανελλήνια δράση, οι οποίοι έχουν ως σκοπό την παροχή βοήθειας και υποστήριξης, κάθε μορφής, σε παιδιά που είναι, ιδίως, θύματα εξάρτησης, κακοποίησης, παραμέλησης, οικονομικής εκμετάλλευσης και παράνομης διακίνησης, ανεξαρτήτως υπηκοότητας. Πρόσθετη προϋπόθεση για την επιχορήγηση αυτή αποτελεί η κατάρτιση σχετικού προγράμματος δράσεως του συλλόγου, για τον αντίστοιχο Δήμο ή Κοινότητα και η έγκρισή του από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

2. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, καθώς και για την αντιμετώπιση

έκτακτης και σοβαρής ανάγκης επιτρέπεται να χορηγούνται στους οικονομικά αδύνατους κατοίκους και πολύτεκνους είδη διαβίωσης ή περιθάλψεως, κυρίως ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής, με απόφαση του δημοτικού και κοινοτικού συμβουλίου. Με τους ίδιους όρους επιτρέπεται να χορηγούνται χρηματικά βοηθήματα.

3. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του αριθμού των μελών του, είναι δυνατή η μείωση δημοτικών φόρων ή τελών μέχρι το πενήντα τοις εκατό (50%), ή η απαλλαγή από αυτούς για τους απόρους, τα άτομα με αναπηρίες και πολύτεκνους, όπως η ιδιότητά τους οριοθετείται αντίστοιχα από την κείμενη νομοθεσία.

Νομολογία

Η δαπάνη αγοράς καυσοξύλων και πετρελαίου προκειμένου να διατεθούν σε κατοίκους, για τους οποίους η υπηρεσία κοινωνικής πολιτικής του Δήμου εξέδωσε βεβαιώσεις απορίας, ώστε αυτοί να αντιμετωπίσουν το δριμύ ψύχος είναι νόμιμη. **(ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 88/2006).**

Επιχορήγηση αθλητικού συλλόγου που δεν έχει την έδρα στο συγκεκριμένο Δήμο είναι νόμιμη καθόσον, όπως προκύπτει από το καταστατικό και την επωνυμία του, η δράση του, αναφορικά με την προαγωγή και ανάπτυξη του αθλητισμού, εκτείνεται τόσο στο Δήμο που εδρεύει, όσο και σε γειτονικούς Δήμους. **(ΕΛΣ, Πράξη II Κλ. 186/2005)**

Χρηματικό βοήθημα σε οικονομικά αδύναμο δημότη δεν είναι νόμιμο αφού δεν προκύπτει σοβαρή οικονομική αδυναμία ώστε να διακυβεύεται το στοιχειώδες επίπεδο διαβίωσης. **(ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 44/2005)**

Ως πολιτιστικές δραστηριότητες νοούνται εκείνες (π.χ. διαλέξεις, συζητήσεις, εκδηλώσεις για τα γράμματα, τη μουσική και τις τέχνες, θεατρικές ή μουσικές παραστάσεις, κλπ) που συμβάλλουν στην προαγωγή της πνευματικής και πολιτιστικής ανάπτυξης των συμμετεχόντων και όχι οι εκδηλώσεις που σκοπό έχουν τη διασκέδαση και ψυχαγωγία κύρια των μελών τους. Στην εξεταζόμενη περίπτωση με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου εγκρίθηκε η επιχορήγηση ενός εκπαιδευτικού-μορφωτικού συλλόγου. Ο σύλλογος με βάση το καταστατικό του έχει πολιτιστικούς σκοπούς. Όμως από τα στοιχεία του φακέλου και το πρόγραμμα των εκδηλώσεών του προκύπτει ότι αναπτύσσει δραστηριότητες που αποσκοπούν να ψυχαγωγήσουν και να διασκεδάσουν τους συμμετέχοντες και όχι να καλλιεργήσουν και αναπτύξουν το πνευματικό και πολιτιστικό επίπεδο των κατοίκων της περιοχής (μέσω εκδηλώσεων που προάγουν τα γράμματα και τις τέχνες). Συνεπώς η δαπάνη δεν είναι νόμιμη. **(ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 30/2005)**

Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου εγκρίθηκε η επιχορήγηση ενός

οικιστικού - εκπολιτιστικού συλλόγου. Όμως δεν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, διότι ο σύλλογος με βάση το καταστατικό του δεν αναπτύσσει πολιτιστικές δραστηριότητες με σκοπό την ανύψωση του πνευματικού και πολιτιστικού επιπέδου των κατοίκων της περιοχής, αλλά επιδιώκει την προαγωγή και προστασία των οικιστικών συμφερόντων των μελών του. Η δαπάνη δεν είναι νόμιμη. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 31/2005).

Η επιχορήγηση συλλόγου γονέων και κηδεμόνων δημοτικού σχολείου για υλοποίηση προγράμματος εξοικείωσης με την αγγλική και γερμανική γλώσσα είναι νόμιμη, καθόσον η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας εμπίπτει στην έννοια «πολιτιστική δραστηριότητα», η οποία περιλαμβάνεται στους σκοπούς του εν λόγω συλλόγου. (ΕΛΣ, Πράξη II Κλ. 681/2004)

Η χορήγηση χρηματικού βοηθήματος σε πολύτεκνη οικογένεια από Δήμο ή Κοινότητα είναι νόμιμη μόνο στην περίπτωση που συντρέχουν οι προϋποθέσεις της διάταξης του άρθρου 262 παρ. 2 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Σημ: άρθρο 202 παρ. 2 του Ν. 3463/2006). Από τη διάταξη αυτή συνάγεται ότι επιτρέπεται στους Δήμους να χορηγούν χρηματικά βοηθήματα στους δημότες τους, όταν συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) να πρόκειται για δημότες αναξιοπαθούντες, χαμηλού βιοτικού επιπέδου, που βρίσκονται αποδεδειγμένα σε οικονομική αδυναμία, β) να πρόκειται για εξαιρετικές περιπτώσεις και το χρηματικό βοήθημα να χρειάζεται για την αντιμετώπιση από τους ανωτέρω άμεσης - στοιχειώδους βιοτικής ανάγκης, η οποία πρέπει να είναι έκτακτη, ήτοι να οφείλεται σε απρόβλεπτα και αιφνίδια περιστατικά και σοβαρή, ήτοι να τελεί υπό διακινδύνευση το στοιχειώδες επίπεδο διαβίωσης του χρήζοντος το βοήθημα. Επομένως, η χορήγηση χρηματικού βοηθήματος από Δήμο σε πολύτεκνη οικογένεια επιτρέπεται μόνο όταν συντρέχουν σωρευτικά οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις, ήτοι μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για την αντιμετώπιση έκτακτης και σοβαρής ανάγκης και μόνο όταν οι πολύτεκνες οικογένειες τελούν αποδεδειγμένα σε οικονομική αδυναμία, καθόσον η πολυτεκνία δεν συνεπάγεται αυτομάτως - άνευ ετέρου και οικονομική αδυναμία. (ΕΛΣ, Πράξη I Τμ. 173/2004)

Με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 262 του Π.Δ. 410/1995 (Σημ: άρθρο 202 παρ. 2 του Ν. 3463/2006) παρέχεται η δυνατότητα στους Δήμους και τις Κοινότητες μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις να παρέχουν είδη διαβίωσης ή περιθάλψης σε αναξιοπαθούντες κατοίκους για να αντιμετωπίσουν μια άμεση, σοβαρή και έκτακτη βιοτική τους ανάγκη, η οποία να οφείλεται σε απρόβλεπτα και αιφνίδια γεγονότα και επιπλέον να κινδυνεύει το επίπεδο διαβίωσής τους. Στην προκειμένη περίπτωση με απόφαση της δημορχιακής επιτροπής εγκρίθηκε η διάθεση πίστωσης και η διενέργεια εργασιών ιατρικών εξετάσεων σε δημότες με μικρό οικογενειακό εισόδημα. Από τα στοιχεία του φακέλου δεν αποδεικνύεται ότι οι ωφελούμενοι κάτοικοι ήταν πράγματι αναξιοπαθούντες, οι οποίοι αντιμετώπιζαν έκτακτη και σοβαρή βιοτική ανάγκη, που ήταν ξαφνική, απρόβλεπτη και να σχετίζεται με το στοιχειώδες επίπεδο διαβίωσης αυτών. Αντίθετα οι εργαστηριακές εξετάσεις που υποβλήθηκαν αποτελούν κοινές εξε-

τάσεις αίματος. Κατ' ακολουθία, η εντελλόμενη δαπάνη δεν είναι νόμιμη, διότι δεν συντρέχουν οι εξαιρετικές προϋποθέσεις του νόμου, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι αρμόδιο όργανο για τη λήψη απόφασης είναι το δημοτικό συμβούλιο και όχι η δημορχιακή επιτροπή. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 1/2004)

Μη νόμιμη η επιχορήγηση συλλόγου, του οποίου ο σκοπός δεν είναι ούτε αθλητικός ούτε πολιτιστικός, αλλά επαγγελματικός. (ΕΛΣ, Πράξη II Κλ. 1378/2003)

Δεν είναι νόμιμη η δαπάνη για την καταβολή οικονομικής ενισχύσεως φυσικών προσώπων προκειμένου να συμψηφισθούν ισόποσες οφειλές τους προς το Δήμο. Η διαγραφή των χρεών προς τους Ο.Τ.Α. προβλέπεται από ειδικές διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα και η χρήση της μεθόδου της οικονομικής ενισχύσεως προκειμένου να διαγραφούν ισόποσα προς τον Δήμο χρέη γίνεται κατά καταστρατήγηση των σχετικών διατάξεων, αφού διατάξεις που ρυθμίζουν εντελώς διαφορετικό ζήτημα χρησιμοποιούνται για σκοπό παντελώς άσχετο (διαγραφή χρεών) από αυτόν που προκρίνει ο νομοθέτης. (ΕΛΣ, Πράξη IV Τμ. 39/1999)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' **ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ**

Άρθρο 203

Επιχειρησιακό πρόγραμμα

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και για την εκπλήρωση της αποστολής τους, οι Δήμοι, οι Κοινότητες και οι Σύνδεσμοι εκπονούν επιχειρησιακά προγράμματα.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα περιέχει ένα συνεκτικό σύνολο αξόφωνων προτεραιότητας για δράσεις τοπικής ανάπτυξης και αποσκοπεί στην υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Άρθρο 204

Εκπόνηση επιχειρησιακών προγραμμάτων - Υπόχρεοι

Υποχρέωση εκπόνησης επιχειρησιακών προγραμμάτων έχουν:

α) Οι Δήμοι με πληθυσμό άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) κατοίκων και Δήμοι πρωτευουσών νομών.

β) Οι Δήμοι που προέρχονται από εθελούσια συνένωση σύμφωνα με το άρθρο 3 του παρόντος.

γ) Οι Δήμοι, οι Κοινότητες και οι Σύνδεσμοι που καλύπτουν τις προϋποθέσεις, οι οποίες καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

κών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας.

δ) Μπορούν επίσης να εκπονούν επιχειρησιακά προγράμματα και άλλοι Δήμοι ή Κοινότητες, για τα οποία ακολουθούνται οι διατάξεις του παρόντος.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα καταρτίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο και καλύπτει το σύνολο των δράσεων τοπικής ανάπτυξης, καθώς και οργάνωσης των υπηρεσιών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Συμπεριλαμβάνει όλες τις δράσεις των δημοτικών ή κοινοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων, των δημοτικών ή κοινοτικών ανωνύμων εταιρειών, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των δημοτικών ή κοινοτικών ιδρυμάτων τους, εφόσον οι σχετικές αποφάσεις των οργάνων διοίκησής τους έχουν εγκριθεί από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Άρθρο 205

Χρόνος κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων

Η εκπόνηση του επιχειρησιακού προγράμματος πραγματοποιείται μέσα στο πρώτο εξάμηνο της δημοτικής περιόδου και μπορεί να αναθεωρείται κάθε διετία.

Άρθρο 206

Περιεχόμενο και δομή των επιχειρησιακών προγραμμάτων

1. Στο επιχειρησιακό πρόγραμμα καθορίζονται οι στρατηγικοί στόχοι, οι προτεραιότητες της τοπικής ανάπτυξης, καθώς και η οργάνωση των υπηρεσιών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεών τους, με παράλληλη εξειδίκευση των δράσεων της τετραετίας για την επίτευξη των στόχων αυτών.

2. Η πρόβλεψη χρηματοδότησης όλων των δράσεων που περιλαμβάνονται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα αναφέρεται σε υφιστάμενες πηγές χρηματοδότησης.

3. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα, μετά τον έλεγχο νομιμότητας για την τήρηση της διαδικασίας κατάρτισής του από την Περιφέρεια, εξειδικεύεται σε Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και διακεκριμένα Ετήσια Προγράμματα Δράσης των δημοτικών ή κοινοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων, δημοτικών ή κοινοτικών ανωνύμων εταιρειών, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των δημοτικών ή κοινοτικών ιδρυμάτων τους. Αντίστοιχη ετήσια εξειδίκευση απαιτείται και για το επιχειρησιακό πρόγραμμα των Συνδέ-

σμων.

4. Μέρος του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης είναι το ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα του άρθρου 208.

Δράσεις υλοποιούνται μόνον εφόσον περιλαμβάνονται στο Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης και καλύπτονται από τον προϋπολογισμό.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, καθορίζονται ειδικότερα το περιεχόμενο, η δομή και ο τρόπος υποβολής των επιχειρησιακών προγραμμάτων στις Περιφέρειες.

Άρθρο 207

Κατάρτιση και εκτέλεση των επιχειρησιακών προγραμμάτων

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθορίζονται η διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων, καθώς και τα όργανα σύνταξης, ελέγχου και αξιολόγησής τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ – ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΕΡΓΑ – ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Άρθρο 208

Τεχνικό πρόγραμμα

1. Τα Δημοτικά και Κοινοτικά Συμβούλια, καθώς και τα Διοικητικά Συμβούλια των Συνδέσμων οφείλουν, δύο (2) τουλάχιστον μήνες πριν από την έναρξη του οικονομικού έτους, να αποφασίζουν για το ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα που περιλαμβάνει με σειρά προτεραιότητας τα έργα που πρέπει να εκτελεστούν και που η δαπάνη τους πρέπει να αντιμετωπιστεί με τα κάθε είδους έσοδα του προϋπολογισμού. Η δαπάνη για κάθε έργο υπολογίζεται κατά προσέγγιση, σύμφωνα με προκαταρκτικές εκθέσεις, προμελέτες, μελέτες ή άλλα στοιχεία.

2.α. Αν ο Δήμος ή η Κοινότητα απαρτίζεται από περισσότερα δημοτικά ή τοπικά διαμερίσματα ή οικισμούς, το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο οφείλει να περιλάβει στο ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα τα έργα που

πρέπει να εκτελεστούν για κάθε δημοτικό ή τοπικό διαμέρισμα ή οικισμό και να κάνει κατανομή των πιστώσεων που απαιτούνται για την εκτέλεση των έργων του προγράμματος, ανάλογα με τον επείγοντα χαρακτήρα των αναγκών του πληθυσμού ή και με τα εισφερόμενα έσοδα. Δεν απαιτείται κατανομή των πιστώσεων, όταν το έργο εξυπηρετεί όλα τα δημοτικά ή τοπικά διαμερίσματα ή όλους τους οικισμούς του Δήμου ή της Κοινότητας.

β. Από το σύνολο των πιστώσεων που καλύπτουν τις δαπάνες των έργων που περιλαμβάνονται στο ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα και δεν εξυπηρετούν όλα τα τοπικά διαμερίσματα, διατίθεται, αποκλειστικώς, για έργα που εκτελούνται στα τοπικά διαμερίσματα ποσοστό τουλάχιστον τριάντα τοις εκατό (30%) των πιστώσεων εκείνων που θα διετίθεντο, αν η κατανομή αυτών γινόταν με πληθυσμιακά κριτήρια.

Τα Δημοτικά και Κοινοτικά Συμβούλια δύνανται με απόφασή τους να μεταθέτουν την εφαρμογή του ανωτέρω ορίου πιστώσεων για το ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα του επόμενου έτους. Στην περίπτωση αυτή η απαίτηση του ελάχιστου, ως άνω, ποσοστού, θα καλύπτεται στη βάση της διετίας.

3. Δεν επιτρέπεται η εκτέλεση έργου που δεν περιλαμβάνεται στο ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα.

4. Τροποποίηση του ετήσιου τεχνικού προγράμματος επιτρέπεται μόνο ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Νομοθεσία

Ν. 1418/1984 «Δημόσια έργα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων». Βλ. παράρτημα αριθμ. 2

Π.Δ. 609/1985 «Κατασκευή δημοσίων έργων». Βλ. παράρτημα αριθμ. 10

Π. Δ. 171/1987 «Όργανα που αποφασίζουν ή γνωμοδοτούν και ειδικές ρυθμίσεις σε θέματα έργων που εκτελούνται από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και άλλες σχετικές διατάξεις». Βλ. παράρτημα αριθμ. 11

Οδηγία 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών. Βλ. παράρτημα αριθμ. 18

Νομολογία

Η κατάτμηση ενιαίου έργου σε μερικότερα και ο χαρακτηρισμός αυτών ως αυτοτελή μικρά έργα με απευθείας αναθέσεις αντί της διενέργειας ανοιχτού διαγωνισμού δεν είναι νόμιμη. (ΕΛΣ, Πράξη IV Τμ. 137/2004). Η ύπαρξη ενιαίου έργου πρέπει να εκτιμάται βάσει λειτουργικών και μόνο κριτηρίων και συγκεκριμένα βάσει της οικονομικής και τεχνικής λειτουργίας του αποτελέσματος των εργασιών που ανατίθενται με τις επιμέρους συμβάσεις. Η περίπτωση απευθείας αναθέσεως α) του διαχωρισμού σχολικών αιθουσών, β) της ηλεκτροδότησης αυτών και γ) της προμήθειας και τοποθέτησης θυρών συνιστά ενιαίο έργο του οποίου απαγορεύεται η κατάτμηση. (ΕΛΣ, Πράξη II Κλιμ. 345/2005)

Απαγορεύεται ο επιμερισμός της κατασκευής ενός ενιαίου έργου σε μικρότερα και στη συνέχεια η απευθείας ανάθεση αυτών. Η δημορχιακή επιτροπή με αποφάσεις της ενέκρινε την απευθείας ανάθεση μικρών έργων, μερικά από τα οποία όμως αποτελούν ενιαίο έργο, αφού πρόκειται για όμοιες εργασίες που εκτελούνται στην ίδια περιοχή και ανατέθηκαν στον ίδιο εργολήπτη. Όμως δεν είναι νόμιμη η κατάτμηση του ενιαίου έργου σε μερικότερα έργα με σκοπό την αποφυγή της διενέργειας ανοιχτού διαγωνισμού. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 4/2005)

Άρθρο 209

Προμήθειες – Υπηρεσίες – Μελέτες

1. Οι προμήθειες των Δήμων, των Κοινοτήτων, των πάσης φύσεως Συνδέσμων τους, των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου και των ιδρυμάτων τους διενεργούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ενιαίου Κανονισμού Προμηθειών των Ο.Τ.Α. (Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α), όπως ισχύει, με την επιφύλαξη των ειδικών ρυθμίσεων του π.δ. 370/1995 (ΦΕΚ 199 Α'), όπως αυτές έχουν τροποποιηθεί από το π.δ. 105/2000 (ΦΕΚ 100 Α') και των αντίστοιχων του π.δ. 57/2000 (ΦΕΚ 45 Α').

2. Η παροχή των κάθε είδους υπηρεσιών προς τους φορείς της προηγούμενης παραγράφου, πλην αυτών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 3316/2005 (ΦΕΚ 42 Α'), ρυθμίζεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

3. Με απόφαση της δημορχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου επιτρέπεται, κατά παρέκκλιση των διατάξεων της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας περί εκπόνησης μελετών, η απευθείας ανάθεση της εκπόνησης μελέτης του Δήμου ή Κοινότητας σε πτυχιούχο μελετητή ή μελετητικό γραφείο Α ή Β' τάξης πτυχίου, εφόσον η προεκτιμώμενη αμοιβή όλων των σταδίων της μελέτης δεν υπερβαίνει σε ποσοστό το

τριάντα τοις εκατό (30%) του ανώτατου ορίου αμοιβής πτυχίου Α΄ τάξης που κάθε φορά ισχύει για την αντίστοιχη κατηγορία μελέτης. Σε περίπτωση που, για οποιονδήποτε λόγο, προκύψει μεγαλύτερη αμοιβή από αυτή που προεκτιμήθηκε και που έγινε αποδεκτή από τον ανάδοχο με την υπογραφή της σχετικής σύμβασης, η επιπλέον διαφορά θεωρείται ποινική ρήτρα, σε βάρος του, για εσφαλμένη προεκτίμηση. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και από τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα, τα δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τους κάθε είδους συνδέσμους Δήμων και Κοινοτήτων.

4. Τα τεύχη δημόσιου διαγωνισμού ανάθεσης μελέτης ή υπηρεσίας θεωρούνται από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου ή της Κοινότητας και, αν δεν υπάρχει ή αδυνατεί, από την Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ.). Οι μελέτες των έργων και υπηρεσιών, και πέραν εκείνων των υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 3316/2005, θεωρούνται από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου ή της Κοινότητας και, αν δεν υπάρχει ή αδυνατεί, από την Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ.).

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζονται τα όρια προϋπολογισμού των μελετών έργων και υπηρεσιών, πέραν των οποίων απαιτείται θεώρηση, ύστερα από γνώμη του περιφερειακού συμβουλίου δημοσίων έργων ή από την Τεχνική Υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Δημοτικών και Κοινοτικών Έργων και Θεώρηση Μελετών του ίδιου Υπουργείου.

Η εγκριτική απόφαση των μελετών, που προβλέπουν οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 37 του ν. 3316/2005 εκδίδεται από την τεχνική υπηρεσία του Δήμου ή της Κοινότητας και, αν δεν υπάρχει ή αδυνατεί, από την Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ.).

5. Επιτρέπεται η παροχή υπηρεσιών και η διενέργεια προμηθειών από τους Δήμους και Κοινότητες, με βάση τις ρυθμίσεις του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 2 του παρόντος για λογαριασμό ιδρύματος ή άλλου νομικού προσώπου που έχουν συστήσει, μετά από σχετική απόφαση του οικείου διοικητικού συμβουλίου με μεταφορά και της αντίστοιχης πίστωσης στον προϋπολογισμό των φορέων αυτών.

6. Κατά παρέκκλιση των πολεοδομικών διατάξεων, τεχνικά έργα και εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν την ύδρευση και αποχέτευση Δήμων ή Κοινοτήτων, την άρδευση περιοχών τους, καθώς και την κατασκευή και λειτουργία χώρων υγειονομικής ταφής απορριμμάτων (Χ.Υ.Τ.Α.), τα

οποία προβλέπονται από τεχνικές μελέτες, δεν υπόκεινται στους όρους και περιορισμούς των διατάξεων αυτών και για την κατασκευή τους δεν απαιτείται η έκδοση άδειας από τις αρμόδιες αρχές. Όσα από τα τεχνικά έργα και τις εγκαταστάσεις αυτές έχουν μεγάλο όγκο ή ύψος εκτελούνται ύστερα από γνωμοδότηση της αρμόδιας αρχιτεκτονικής επιτροπής.

7. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζεται το όριο προϋπολογισμού δαπάνης των καλλιτεχνικών έργων, που εκτελούνται με απευθείας ανάθεση από τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινότητας ή τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου των φορέων της παραγράφου 1.

Νομοθεσία

Υ.Α. 11389/1993 «Ενιαίος Κανονισμός Προμηθειών Ο.Τ.Α.». Βλ. παράρτημα αριθμ. 16

Π.Δ. 370/1995 «Προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας περί προμηθειών του Δημοσίου προς το Κοινοτικό δίκαιο, ειδικότερα προς τις διατάξεις της Οδηγίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης 93/36/ΕΕ της 14 Ιουνίου 1993 περί συντονισμού των διαδικασιών για την σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών». Βλ. παράρτημα αριθμ. 12

Π.Δ. 346/1998 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών προς τις διατάξεις της Οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 18ης Ιουλίου 1992». Βλ. παράρτημα αριθμ. 13

Ν. 3316/2005 «Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις». Βλ. παράρτημα αριθμ. 6

Νομολογία

Η σύμβαση μεταξύ Δήμου και τρίτου για την αφή των κανδηλιών στο δημοτικό νεκροταφείο, αφορά παραχώρηση δημοσίας υπηρεσίας, και είναι διοικητική. Η διαφορά από την αμφισβήτηση της νομιμότητας πράξεων αναγομένων στη διενέργεια σχετικού διαγωνισμού, αποτελεί ακυρωτική διαφορά, για την οποία είναι αρμόδιο το Συμβούλιο της Επικρατείας. (ΣτΕ 1334/2003)

Η ανάθεση σε εταιρία εργασιών που αποσκοπούν στην υποστήριξη, σχεδιασμό και υλοποίηση θεμάτων τοπικής αυτοδιοίκησης και διερεύνησης νέων χρηματοδοτικών δυνατοτήτων δεν είναι νόμιμη, διότι οι εργασίες αυτές εμπίπτουν στα καθήκοντα του γραφείου προγραμματισμού και ανάπτυξης του Δήμου. Δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι δεν υπηρετεί στο Δήμο εξειδικευμένο προσωπικό, διότι όφειλε να προβεί στην πλήρωση των κενών οργανικών θέσεων με προσωπικό καταλλήλων προσόντων. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 57/2006)

Όταν πρόκειται για δαπάνες εργασιών που επιπίπτουν στα συνήθη καθήκοντα των υπαλλήλων του Δήμου, δεν επιτρέπεται οι εργασίες αυτές να ανατίθενται σε τρίτους. Μη νόμιμη η ανάθεση εργασίας λογιστικών υπηρεσιών (Πράξη VII τμ. 54/2006) και η εργασία ενημέρωσης του Δήμου μέσω αποκομμάτων ημερήσιου και περιοδικού τύπου. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 35/2006)

Η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών επικοινωνίας, σχεδιασμού και επίβλεψης υλοποίησης καμπάνιας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την προστασία του περιβάλλοντος και την καθαριότητα είναι νόμιμη. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 23/2006)

Η ανάθεση εργασίας για φύλαξη χώρων του Δήμου δεν είναι νόμιμη, καθόσον η εν λόγω αρμοδιότητα ανήκει μεν στο Δήμο, εξακολουθεί όμως να ασκείται, κατά ρητή πρόβλεψη του νομοθέτη, από αστυνομικά όργανα, αφού δεν έχει εκδοθεί η προβλεπόμενη από την παρ. 2 του άρ. 3 του ν. 2647/98 ΚΥΑ για το χρόνο έναρξης της αρμοδιότητας αυτής από τη Δημοτική Αστυνομία. (ΕΛΣ, Πράξη I Τμ. 162/2005)

Η υγειονομική ταφή απορριμμάτων (προώθηση – επίστρωση απορριμμάτων, συμπίεση και επικάλυψη) δεν συνιστά έργο, διότι η επίχωση καθιστά τα απορρίμματα όχι συστατικό, αλλά στοιχείο του εδάφους. Μη νόμιμα καταβάλλονται στον ανάδοχο εργολαβικό όφελος και γενικά έξοδα, διότι αυτά προβλέπονται μόνο στην εκτέλεση έργων και όχι εργασιών. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 76/2005)

Στη συγκεκριμένη περίπτωση ανατέθηκε με τις διατάξεις περί εκτέλεσης έργων η «συντήρηση κιγκλιδωμάτων». Σύμφωνα με τη διακήρυξη και την υπογραφέισα σύμβαση αντικείμενο του έργου είναι οι χρωματισμοί παλαιών κιγκλιδωμάτων, ο καθαρισμός των επιφανειών, η αντικατάσταση κατεστραμμένων τμημάτων, η τοποθέτηση διακοσμητικών, κλπ. Το Τμήμα κρίνει ότι για την εκτέλεση των ανωτέρω εργασιών δεν απαιτούνται ιδιαίτερες τεχνικές γνώσεις και μέθοδοι και ότι αυτές μπορούν να εκτελεσθούν από επαγγελματίες που διαθέτουν τα κατάλληλα μηχανήματα και τη σχετική εμπειρία. Συνεπώς μη ορθώς οι παραπάνω εργασίες θεωρήθηκαν ως δημόσιο έργο και εφαρμόστηκαν οι διατάξεις του Ν. 1418/1984, του Π.Δ. 609/1985 και του Π.Δ. 171/1987. Αντίθετα έπρεπε να εφαρμοσθούν οι διατάξεις περί εκτέλεσης εργασιών. Για το λόγο αυτό ο ανάδοχος δεν δικαιούται εργολαβικό όφελος. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 2/2005)

Εργολαβικό όφελος καταβάλλεται μόνο σε εξόφληση λογαριασμού δημοσίου έργου. Δεν αποτελούν δημόσια έργα, αλλά εργασίες, ο καθαρισμός πεύκων, θάμνων, αλσών και η υλοτομία ξηρών δένδρων (ΕΛΣ, Πράξη IV Τμ. 5/2003), και η τοποθέτηση εορταστικού φωτισμού. (ΕΛΣ, Πράξη IV Τμ. 14/2003)

Αποτελούν δημόσιο έργο οι εργασίες κατασκευής περίφραξης, τοποθέτησης συνθετικού χλοοτάπητα, αντιστήριξης κερκίδων και διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου δύο μικρών γηπέδων. (ΕΛΣ, Πράξη V Τμ. 1/2003)

Βασική αρχή του υιοθετηθέντος από το ν. 2286/1995 συστήματος προμηθειών είναι η κατάρτιση ετήσιου προγράμματος προμηθειών, στο οποίο πρέπει

να προσδιορίζεται επαρκώς, σύμφωνα με την αντίληψη των συναλλαγών και τη φύση του πράγματος, το είδος των προς προμήθεια αγαθών. Προκειμένου να διαπιστωθεί το ποσό στο οποίο ανέρχεται η δαπάνη συγκεκριμένης προμήθειας και, κατά συνέπεια, η δυνατότητα ανάθεσής της, απευθείας ή με πρόχειρο διαγωνισμό, λαμβάνεται υπόψη η συνολική δαπάνη που απαιτείται για να καλυφθούν οι ανάγκες σε όμοια ή ομοειδή αγαθά, χωρίς να ασκεί επιρροή η κατηγοριοποίηση των προμηθειών με το αρχείο ειδών του ΥΠΑΝ. Απαγορεύεται η διάσπαση της συνολικής ποσότητας όμοιων ή ομοειδών αγαθών σε περισσότερες μικρότερες ποσότητες και η διενέργεια τμηματικών προμηθειών, διότι, με τον τρόπο αυτό, επιχειρείται η μη τήρηση της διαδικασίας διενέργειας τακτικού ή πρόχειρου, κατά περίπτωση, διαγωνισμού. **(ΕλΣ, Πράξη IV Τμ. 12/2001)**

Θεμελιώδης αρχή της νομοθεσίας περί προμηθειών των Ο.Τ.Α., οι οποίες εξαιρούνται του Ενιαίου Κανονισμού Προμηθειών των Ο.Τ.Α (Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α.) και διενεργούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, είναι η διενέργεια τακτικού διαγωνισμού προ πάσης προμήθειας. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται απευθείας ανάθεση, μεταξύ των άλλων και για λόγους κατεπείγουσας ανάγκης που προέκυψε από απρόβλεπτα και έκτακτα περιστατικά και χρειάζεται να αντιμετωπισθεί αμέσως. Ως απρόβλεπτα και έκτακτα περιστατικά νοούνται, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, πραγματικά γεγονότα αιφνίδια, που δεν μπορούν να προβλεφθούν από τα καταβάλλοντα την επιμέλεια ενός μέσου συνετού ανθρώπου όργανα και λόγω της ανάγκης άμεσης αντιμετώπισής τους καθιστά εκ των πραγμάτων αδύνατη η τήρηση των προθεσμιών και της όλης διαδικασίας που απαιτείται για τον δημόσιο διαγωνισμό. Εξάλλου, δεδομένου ότι η απευθείας ανάθεση αποτελεί εξαιρετική διαδικασία, απαιτείται να υπάρχει στο σώμα της σχετικής με την απευθείας ανάθεση αποφάσεως ειδική, επαρκής και σαφής αιτιολογία (δυναμμένη πάντως να συμπληρωθεί από τα στοιχεία του φακέλου) του επείγοντος χαρακτήρα της προμήθειας με την παράθεση των πραγματικών περιστατικών, τα οποία είναι απρόβλεπτα και έκτακτα, κατά την προεκτεθείσα έννοια, και χρειάζονται άμεση αντιμετώπιση. **(ΕλΣ, Πράξη IV Τμ. 24/1999)**

Η σύμβαση που συνάπτεται για την ανάθεση ή εκτέλεση εργασίας είτε κατόπιν διαγωνισμού είτε απ' ευθείας, πρέπει να περιβληθεί τον συστατικό τύπο του ιδιωτικού εγγράφου, η μη τήρηση του οποίου επιφέρει την ακυρότητα της σύμβασης κατ' άρθρα 158 και 159 Α.Κ. Στην αγωγή αδικαιολογήτου πλουτισμού, αν ο πλουτισμός προήλθε εξαιτίας της ακυρότητας της συμβάσεως, πρέπει να αναφέρονται σ' αυτήν τα περιστατικά που συνεπάγονται την ακυρότητα. **(Ειρην. Ρόδου 133/2004)**

Οι διοικητικές αρχές συμπεριλαμβανομένων των δημοτικών και κοινοτικών αρχών υποχρεούνται, όπως ακριβώς και τα εθνικά δικαστήρια, να εφαρμόζουν τις διατάξεις του άρθρου 29 παρ. 5 της Οδηγίας 71/305 (ανάθεση έργων) και να μην εφαρμόζουν τις διατάξεις του εθνικού δικαίου που δεν είναι σύμφωνες με αυτές. **(ΔΕΚ, υπόθεση C-130/1988 της 27.9.1989, Van de Bijl κατά Staatssecretaris Van Economische Zaken)**

Άρθρο 210**Έλεγχος Ασφάλειας και Λειτουργίας των Έργων**

1. Ο έλεγχος και η εποπτεία για την ασφάλεια και λειτουργικότητα των δημοτικών και κοινοτικών έργων ασκείται από τις αρμόδιες τεχνικές υπηρεσίες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και εφόσον δεν υπάρχουν από την Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ.) της οικείας Περιφέρειας.

2. Οι παραπάνω υπηρεσίες προτείνουν στον κύριο του έργου τα αναγκαία μέτρα, που πρέπει να ληφθούν, για την αποτροπή κινδύνων και σε περίπτωση βλαβών στα έργα, τις αναγκαίες εργασίες για την αποκατάστασή τους.

ΤΜΗΜΑ Β΄**ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ****Άρθρο 211****Απαλλοτρίωση, δουλεία, εξαγορά επιχειρήσεων**

1. Επιτρέπεται να απαλλοτριωθούν αναγκαστικά υπέρ των Δήμων και Κοινοτήτων, για λόγους δημόσιας ωφέλειας, αστικά ή αγροτικά ακίνητα ή να συσταθεί δουλεία εις βάρος τους:

α) Για τη διάνοιξη, τη διεύρυνση, τη διαμόρφωση και την κατασκευή δημοτικών και κοινοτικών οδών, καθώς και οδών που συνδέουν έναν Δήμο ή μία Κοινότητα με εθνική ή επαρχιακή οδό και συναφών τεχνικών έργων,

β) για την ύδρευση και την εκτέλεση των έργων, που αφορούν τη συγκέντρωση, τη μεταφορά, τη διανομή και την εξυγίανση του νερού και είναι αναγκαία για την ύδρευση,

γ) για την εκτέλεση έργων σχετικών με την άρδευση, την αποξήρανση, την αποστράγγιση, τη διευθέτηση ρευμάτων, που έχουν σκοπό τη βελτίωση της γεωργικής παραγωγής ή τη διανομή της εκτάσεως που βελτιώνεται σε δημότες, που είναι ακτήμονες ή δεν έχουν επαρκή κλήρο,

δ) για τη δημιουργία ή την επέκταση πλατειών, κήπων, αλσών, δροστοιχιών, αθλητικών γηπέδων και άλλων κοινόχρηστων χώρων, με επιφύλαξη των διατάξεων που ρυθμίζουν την κήρυξη απαλλοτριώσεων για την εφαρμογή εγκεκριμένων σχεδίων πόλεως,

ε) για την εκτέλεση έργων σχετικών με την αποστράγγιση, τη διευθέ-

τηση ρευμάτων, την αποχέτευση όμβριων ή ακάθαρτων υδάτων και κάθε είδους τεχνικών έργων, που έχουν σκοπό την εξυγίανση ή τον εξωραϊσμό,

στ) για τη λήψη και μεταφορά άμμου, λίθων και άλλου παρεμφερούς υλικού που χρησιμεύει για την εκτέλεση δημοτικών και κοινοτικών έργων,

ζ) για την ίδρυση ή την επέκταση κοιμητηρίου και κέντρου αποτέφρωσης νεκρών,

η) για τη συντήρηση ή τη διαφύλαξη ακινήτων που έχουν ιστορική ή παραδοσιακή αξία,

θ) για την εναπόθεση απορριμμάτων,

ι) για την προστασία του φυσικού ή πολιτιστικού περιβάλλοντος,

ια) για την κατασκευή κάθε δημοτικού ή κοινοτικού κτιριακού έργου και κάθε άλλου έργου που ο σκοπός του βρίσκεται μέσα στις αρμοδιότητες των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

2. Αναγνωρίζεται δικαίωμα προτιμήσεως υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων απέναντι σε άλλους δημόσιους φορείς, σε περίπτωση εξαγοράς επιχειρήσεων ή αναγκαστικής συμμετοχής σε αυτές, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 106 παρ. 3 έως 5 του Συντάγματος.

Νομοθεσία

Σύνταγμα 1975/1986/2001

Άρθρο 17. Προστασία ιδιοκτησίας. 1. Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του Κράτους, τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος. 2. Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσήκοντα τρόπο, όταν και όπως νόμος ορίζει, και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρους αποζημίωση, που να ανταποκρίνεται στην αξία την οποία είχε το απαλλοτριούμενο κατά το χρόνο της συζήτησης στο δικαστήριο για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης. Αν ζητηθεί απευθείας ο οριστικός προσδιορισμός της αποζημίωσης, λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά το χρόνο της σχετικής συζήτησης στο δικαστήριο. Αν η συζήτηση για τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης διεξαχθεί μετά την παρέλευση έτους από τη συζήτηση για τον προσωρινό προσδιορισμό, τότε για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά το χρόνο της συζήτησης για τον οριστικό προσδιορισμό. Στην απόφαση κήρυξης πρέπει να δικαιολογείται ειδικά η δυνατότητα κάλυψης της δαπάνης αποζημίωσης. Η αποζημίωση, εφόσον συναινεί ο δικαιούχος, μπορεί να καταβάλλεται και σε είδος ιδίως με τη μορφή της παραχώρη-

σης της κυριότητας άλλου ακινήτου ή της παραχώρησης δικαιωμάτων επί άλλου ακινήτου. 3. Η ενδεχόμενη μεταβολή της αξίας του απαλλοτριούμενου μετά τη δημοσίευση της πράξης απαλλοτρίωσης, και μόνο εξαιτίας της, δεν λαμβάνεται υπόψη. 4. Η αποζημίωση ορίζεται από τα αρμόδια δικαστήρια. Μπορεί να οριστεί και προσωρινά δικαστικώς, ύστερα από ακρόαση ή πρόσκληση του δικαιούχου, που μπορεί να υποχρεωθεί κατά την κρίση του δικαστηρίου να παράσχει για την είσπραξη της ανάλογη εγγύηση, σύμφωνα με τον τρόπο που ορίζει ο νόμος. Νόμος μπορεί να προβλέπει την εγκαθίδρυση ενιαίας δικαιοδοσίας, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 94, για όλες τις διαφορές και υποθέσεις που σχετίζονται με απαλλοτρίωση, καθώς και την κατά προτεραιότητα διεξαγωγή των σχετικών δικών. Με τον ίδιο νόμο μπορεί να ρυθμίζεται ο τρόπος με τον οποίο συνεχίζονται εκκρεμείς δίκες. Πριν καταβληθεί η οριστική ή προσωρινή αποζημίωση διατηρούνται ακέραια όλα τα δικαιώματα του ιδιοκτήτη και δεν επιτρέπεται η κατάληψη. Προκειμένου να εκτελεστούν έργα γενικότερης σημασίας για την οικονομία της Χώρας είναι δυνατόν, με ειδική απόφαση του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο για τον οριστικό ή προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης, να επιτρέπεται η πραγματοποίηση εργασιών και πριν από τον προσδιορισμό και την καταβολή της αποζημίωσης, υπό τον όρο της καταβολής εύλογου τμήματος της αποζημίωσης και της παροχής πλήρους εγγύησης υπέρ του δικαιούχου της αποζημίωσης, όπως νόμος ορίζει. Η δεύτερη πρόταση του πρώτου εδαφίου εφαρμόζεται αναλόγως και στις περιπτώσεις αυτές. Η αποζημίωση που ορίστηκε καταβάλλεται υποχρεωτικά το αργότερο μέσα σε ενάμιο έτος από τη δημοσίευση της απόφασης για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης και, σε περίπτωση απευθείας αίτησης για οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης, από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης του δικαστηρίου, διαφορετικά η απαλλοτρίωση αίρεται αυτοδικαίως. Η αποζημίωση δεν υπόκειται, ως αποζημίωση, σε κανένα φόρο, κράτηση ή τέλος. 5. Νόμος ορίζει τις περιπτώσεις υποχρεωτικής ικανοποίησης των δικαιούχων για την πρόσοδο, την οποία έχασαν από το ακίνητο που απαλλοτριώθηκε ως το χρόνο καταβολής της αποζημίωσης. 6. Όταν πρόκειται να εκτελεστούν έργα κοινής ωφέλειας ή γενικότερης σημασίας για την οικονομία της Χώρας, νόμος μπορεί να επιτρέψει την απαλλοτρίωση υπέρ του δημοσίου ευρύτερων ζωνών, πέρα από τις εκτάσεις που είναι αναγκαίες για την κατασκευή των έργων. Ο ίδιος νόμος καθορίζει τις προϋποθέσεις και τους όρους μιας τέτοιας απαλλοτρίωσης, καθώς και τα σχετικά με τη διάθεση ή χρησιμοποίησης, για δημόσιους ή κοινωφελείς γενικά σκοπούς, των εκτάσεων που απαλλοτριώνονται επιπλέον όσων είναι αναγκαίες για το έργο που πρόκειται να εκτελεστεί. 7. Νόμος μπορεί να ορίσει ότι για την εκτέλεση έργων με προφανή κοινή ωφέλεια υπέρ του δημοσίου, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, οργανισμών κοινής ωφέλειας και δημοσίων επιχειρήσεων, επιτρέπεται να διανοιχθούν υπόγειες σήραγγες στο επιβαλλόμενο βάθος, χωρίς αποζημίωση, υπό τον όρο ότι δεν θα παραβλέπεται η συνήθης εκμετάλλευση του υπερκειμένου ακινήτου.

Άρθρο 106. 3. Με την επιφύλαξη της προστασίας που παρέχεται από το

άρθρο 107 ως προς την επανεξαγωγή κεφαλαίων εξωτερικού, μπορεί να ρυθμίζονται με νόμο τα σχετικά με την εξαγορά επιχειρήσεων ή την αναγκαστική συμμετοχή σ' αυτές του Κράτους ή άλλων δημόσιων φορέων, εφόσον οι επιχειρήσεις αυτές έχουν χαρακτήρα μονοπωλίου ή ζωτική σημασία για την αξιοποίηση των πηγών του εθνικού πλούτου, ή έχουν ως κύριο σκοπό την παροχή υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο. 4. Το τίμημα της εξαγοράς ή το αντάλλαγμα της αναγκαστικής συμμετοχής του Κράτους ή άλλων δημόσιων φορέων καθορίζεται απαραίτητως δικαστικώς και πρέπει να είναι πλήρες, ώστε να ανταποκρίνεται στην αξία της επιχείρησης που εξαγοράζεται ή της συμμετοχής σ' αυτή. 5. Μέτοχος, εταίρος ή κύριος επιχείρησης, της οποίας ο έλεγχος περιέρχεται στο Κράτος ή σε φορέα που ελέγχεται απ' αυτό εξαιτίας αναγκαστικής συμμετοχής, κατά την παράγραφο 3, δικαιούται να ζητήσει την εξαγορά της συμμετοχής του στην επιχείρηση, όπως νόμος ορίζει.

Νομολογία

Στη διάταξη του άρθρου 274 παρ. 1 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (*Σημ: ήδη άρθρο 211 του Ν. 3463/2006*) ορίζεται ότι: «Επιτρέπεται να απαλλοτριωθούν αναγκαστικά χάριν των Δήμων και Κοινοτήτων για λόγους δημόσιας ωφέλειας, αστικά ή αγροτικά ακίνητα ή να συσταθεί δουλεία εις βάρος τους: α) . . . δ) για τη δημιουργία ή την επέκταση πλατειών, κήπων, αλωών, φενδροστοιχιών, αθλητικών γηπέδων και άλλων κοινόχρηστων χώρων, με επιφύλαξη των διατάξεων που ρυθμίζουν την κήρυξη απαλλοτριώσεων για την εφαρμογή εγκριμένων σχεδίων πόλεως ε) . . .». Κατά την έννοια της ανωτέρω διατάξεως, η υπό των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης αναγκαστική απαλλοτρίωση αστικού ακινήτου χωρεί μόνον εφόσον προηγηθεί ο κατά τις οικείες πολεοδομικές διατάξεις χαρακτηρισμός αυτού ως καταλλήλου προς εξυπηρέτηση του περί ου πρόκειται εκάστοτε δημοσίου σκοπού, η κήρυξη δε της απαλλοτριώσεως έχει ως αντικείμενο μόνο τη διαδικασία μεταθέσεως της κυριότητας του απαλλοτριωμένου ακινήτου από τον ιδιοκτήτη του στον οικείο Ο.Τ.Α., και όχι τη διαπίστωση εκ μέρους του τελευταίου της συνδρομής λόγου δημόσιας ωφέλειας δικαιολογούντος την απαλλοτρίωση. (**ΣτΕ 3146/2005, βλ. και ΣτΕ 2012/2001, 1002/2002**)

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 29 παρ. 9 περ. γ του Ν. 2882/2001 (ΦΕΚ Α'17), 274 και 275 του ΔΚΚ (*Π.Δ. 410/1995 και ήδη 211 και 212 του Ν. 3463/2006*) και 46 παρ. 1 του Π.Δ. 18/1989 (φ. Α' 8) συνάγεται ότι η προθεσμία για την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως κατά πράξης που κηρύσσει αναγκαστική απαλλοτρίωση υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων είναι εξήντα ημερών και αρχίζει για εκείνον που αφορά η απαλλοτριωτική πράξη όχι από την οικεία δημοσίευση αυτής, αλλά από την κοινοποίηση σ' αυτόν της πράξης αυτής ή από την κατ' άλλο τρόπο πλήρη γνώση αυτής από αυτόν μετά τη δημοσίευσή της. (**ΣτΕ 3020/2005**)

Ο λόγος ακυρώσεως με τον οποίο προβάλλεται ότι η απόφαση του Δημοτι-

κού Συμβουλίου είναι μη νόμιμη, διότι προ της εκδόσεώς της ο Δήμος παρέλειψε να προβεί σε απ' ευθείας διαπραγματεύσεις με την κυρία του ανωτέρω ακινήτου για την απόκτηση αυτού δι' αγοράς, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, καθόσον η επίδικη απαλλοτρίωση εκηρύχθη βάσει των διατάξεων του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, με τις οποίες ρυθμίζεται κατά τρόπον ειδικό η διαδικασία κηρύξεως των αναγκαστικών απαλλοτριώσεων υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων και με τις οποίες δεν επιβάλλεται επί ποινή ακυρότητας στο αρμόδιο για την κήρυξη της απαλλοτριώσεως όργανο όπως, προ της εκδόσεως της σχετικής πράξεως, προβεί σε διαπραγματεύσεις με τον κύριο του ακινήτου για την απόκτηση αυτού δι' αγοράς, ενώ, περαιτέρω, τοιαύτη υποχρέωση δεν επιβάλλεται ούτε από τους περί προστασίας της ιδιοκτησίας ορισμούς του Συντάγματος. (ΣτΕ 2096/2005)

Με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου κηρύχθηκε αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτου εμβαδού 1088,70 τ.μ., με σκοπό την κατασκευή οργανωμένου χώρου στάθμευσης αυτοκινήτων και στην επιφάνεια του εδάφους πλατείας με χώρο πρασίνου. Μετά την αποστολή από το Δήμο στο Δικαστήριο του φακέλου της υποθέσεως, εξητήθη από το Δήμο να πληροφορήσει το Δικαστήριο, αποστέλλοντας και τα σχετικά στοιχεία, αν πριν από την κηρυχθείσα ως άνω απαλλοτρίωση είχε προηγηθεί ο κατά τις οικείες πολεοδομικές διατάξεις αφορισμός του ακινήτου των αιτούντων προς εξυπηρέτηση του προαναφερθέντος σκοπού της απαλλοτριώσεως, καθόσον τούτο δεν προέκυπτε από το περιεχόμενο του κατά τα ανωτέρω αποσταλέντος στο Δικαστήριο φακέλου της υποθέσεως. Παρά ταύτα, όμως, ουδέν σχετικό περί του ζητήματος τούτου στοιχείο προσεκομίσθη στο Δικαστήριο και, συνεπώς, με βάση τα προαναφερθέντα, εφόσον της επίδικου απαλλοτριώσεως του ακινήτου των αιτούντων δεν προκύπτει ότι είχε προηγηθεί, ως έδει, ο κατά τις οικείες πολεοδομικές διατάξεις αφορισμός του χώρου προς εξυπηρέτηση του σκοπού της απαλλοτριώσεως, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι, για το λόγο αυτόν, αυτεπαγγέλτως ερευνώμενον, ως αναγόμενο στη δημόσια τάξη, ακυρωτέα. (ΣτΕ 2010/2005)

Η προθεσμία για την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως κατά πράξης που κηρύσσει αναγκαστική απαλλοτρίωση υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων εξακολουθεί να είναι και υπό το κράτος ισχύος του Ν. 2882/2001 η προβλεπόμενη από τη νομοθεσία περί Συμβουλίου της Επικρατείας εξηκονθήμερη προθεσμία. (ΣτΕ 806/2005)

Με πράξη του Δημοτικού Συμβουλίου αποφασίσθηκε η διάνοιξη του αγροτικού δρόμου, προκειμένου να εξυπηρετηθεί η διέλευση των ομύρων αγροτών και η ευχερέστερη πρόσβαση αυτών στις παρακείμενες ιδιοκτησίες τους, από τη διάνοιξη δε του δρόμου αυτού καταλαμβάνεται τμήμα της ιδιοκτησίας των αιτούντων επιφανείας 110 τ.μ. Με το περιεχόμενο όμως αυτό, η ανωτέρω πράξη του Δημοτικού Συμβουλίου δεν είναι νόμιμη διότι έχει, κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 17 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος, ως συνέπεια τη στέρηση τμήματος της ιδιοκτησίας των αιτούντων χωρίς να συντρέχει λόγος δημοσίας ωφελείας και χωρίς να τηρηθεί η διαδικασία της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, η οποία, άλλωστε, προβλέπεται για την υπό κρίση περίπτωση, από

τη διάταξη του άρθρου 274 παρ. 1 περ. α' του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Π.Δ. 410/1995 και ήδη 211 του Ν. 3463/2006), στην οποία ορίζεται ότι επιτρέπεται να απαλλοτριωθούν αναγκαστικά χάριν των Δήμων και Κοινοτήτων για λόγους δημόσιας ωφέλειας αστικά ή αγροτικά ακίνητα για τη διάνοξη, τη διεύρυνση, τη διαμόρφωση και την κατασκευή δημοτικών οδών. (ΣτΕ 1088/2004)

Η υπό οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως απαλλοτρίωση αστικού ακινήτου για την δημιουργία κοινοχρήστων χώρων ή την ανέγερση κτιρίων δημοσίας ωφελείας χωρεί μόνον εφ' όσον προηγηθεί ο κατά τις οικείες πολεοδομικές διατάξεις αφορισμός αυτού προς εξυπηρέτηση του περί ου πρόκειται εκάστοτε δημοσίου σκοπού. Εξ άλλου, ειδικώς για τον καθορισμό δημοσίας χρήσεως υπογείων σταθμών αυτοκινήτων απαιτείται η έκδοση προεδρικού διατάγματος με την διαδικασία και υπό τις προϋποθέσεις που τάσσει η διάταξη του άρθρου 8 παρ. του ν. 2052/1992. (ΣτΕ 2875/2003, βλ. και ΣτΕ 3/2002, 2012, 363/2001, 4257/1999, 398/1995, 2865/1988, 724/1986 κ.ά.)

Η απαλλοτρίωση χώρων σε περιοχή εκτός εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως, με σκοπό την κατασκευή δημοτικού ή κοινοτικού κτιριακού έργου, προϋποθέτει ότι πάντως έχει προηγηθεί η νόμιμη διαδικασία επιλογής του καταλλήλου προς τούτο χώρου δια της εγκρίσεως τοπικού ρυμοτομικού σχεδίου. (ΣτΕ 1640/2003, βλ. και ΣτΕ 398/1995, 396/1991, 4044/1980, 2824/1999, 930/2000, 3/2002)

Οι Δήμοι στερούνται αρμοδιότητας να προβαίνουν στην αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτων για τη δημιουργία κοινοχρήστων χώρων, εφόσον το θέμα τούτο ρυθμίζεται ευθέως από το ισχύον για κάθε Ο.Τ.Α. οικείο πολεοδομικό καθεστώς, η θέσπιση του οποίου, που συνιστά και απαλλοτρίωση για τη δημιουργία των χώρων αυτών, ανήκει στην αρμοδιότητα του Κράτους. Εξάλλου, από τις ίδιες διατάξεις προκύπτει ότι, ως προς την απαλλοτρίωση ακινήτων, με σκοπό την κατασκευή δημοτικού κτιριακού έργου που εξυπηρετεί κοινωφελείς σκοπούς, απαιτείται πάντως να έχει προηγηθεί η νόμιμη κατά τις οικείες πολεοδομικές διατάξεις διαδικασία επιλογής του καταλλήλου προς τούτο χώρου. (ΣτΕ 3/2002)

Άρθρο 212

Κήρυξη της απαλλοτρίωσης και σύσταση δουλείας

1. Η κήρυξη της απαλλοτρίωσης ή η σύσταση δουλείας ακινήτου, που βρίσκεται μέσα στη διοικητική περιφέρεια Δήμου ή Κοινότητας, γίνεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

2. Η απόφαση αυτή του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου πρέπει να περιέχει επί ποινή ακυρότητας σαφή προσδιορισμό του ακινήτου που απαλλοτριώνεται ή του δικαιώματος δουλείας που συνιστάται και της

δημόσιας ωφέλειας, για την οποία γίνεται η απαλλοτρίωση ή η σύσταση δουλείας.

3. Για την κήρυξη αναγκαστικής απαλλοτρίωσης αγροτικής έκτασης απαιτείται επιπλέον και γνώμη της αρμόδιας Υπηρεσίας Γεωργίας της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, στην περιοχή της οποίας βρίσκεται η έκταση ή το μεγαλύτερο τμήμα αυτής. Η αρνητική γνώμη δεν παρακωλύει την κήρυξη της απαλλοτρίωσης. Για την κήρυξη αναγκαστικής απαλλοτρίωσης δασικής έκτασης απαιτείται επιπλέον και γνώμη της αρμόδιας δασικής υπηρεσίας. Για τη διατύπωση γνώμης τάσσεται προθεσμία δύο (2) μηνών από την περιέλευση του σχετικού εγγράφου. Εάν εκπνεύσει άπρακτη η προθεσμία αυτή, η κήρυξη της απαλλοτρίωσης χωρεί νομίμως. Η τήρηση των διατυπώσεων αυτής της παραγράφου παραλείπεται, αν τα σχετικά ζητήματα έχουν ήδη αρμοδίως εξετασθεί στο πλαίσιο τήρησης των διαδικασιών του εδαφίου δ' της παραγράφου 5 του παρόντος.

4. Για την κήρυξη αναγκαστικής απαλλοτρίωσης απαιτείται, σε κάθε περίπτωση, ανακοίνωση της υπηρεσίας που προτείνει την απαλλοτρίωση, στην οποία να αναφέρεται ο σκοπός της απαλλοτρίωσης και να προσδιορίζεται η απαλλοτριωτέα έκταση ή η ευρύτερη περιοχή στην οποία βρίσκεται αυτή. Με την ανακοίνωση καλούνται οι ενδιαφερόμενοι να προβούν σε προσφορά ή υπόδειξη κατάλληλων για το σκοπό της απαλλοτρίωσης ακινήτων. Παράλληλα γίνεται τοιχοκόλληση της ανακοίνωσης στο κατάστημα του Δήμου ή της Κοινότητας στην περιφέρεια των οποίων βρίσκονται τα απαλλοτριωτέα ακίνητα. Για την τοιχοκόλληση συντάσσεται πρακτικό από όργανο του Δήμου ή της Κοινότητας, το οποίο υποβάλλεται στην υπηρεσία που εξέδωσε την ανακοίνωση. Η δημοσιοποίηση της ανακοίνωσης και η τοιχοκόλληση γίνονται έναν τουλάχιστον μήνα πριν τη δημοσίευση της απόφασης κήρυξης της απαλλοτρίωσης και η σχετική δαπάνη βαρύνει τον υπόχρεο για την καταβολή της αποζημίωσης.

5. Για να εκδοθεί η απόφαση που κηρύσσει την απαλλοτρίωση ή συνιστά τη δουλεία, απαιτούνται:

α) Κτηματολογικό διάγραμμα που απεικονίζει την απαλλοτριωτέα έκταση ή την έκταση που επιβαρύνεται με τη δουλεία, καθώς και τις επί μέρους ιδιοκτησίες που περιλαμβάνονται σε αυτήν,

β) κτηματολογικός πίνακας, στον οποίο εμφανίζονται οι εικαζόμενοι ιδιοκτήτες των ακινήτων, το εμβαδόν κάθε ακινήτου και τα κύρια προσ-

διοριστικά στοιχεία των κατασκευών που βρίσκονται σε αυτό και των λοιπών συστατικών του, καθώς και ο χαρακτηρισμός της έκτασης,

γ) μελέτη ή προμελέτη ή προκαταρκτική μελέτη του έργου που τυχόν πρόκειται να εκτελεστεί,

δ) τήρηση των διαδικασιών για τη χωροθέτηση του έργου, που προβλέπονται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση από τους νόμους 1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α') και 3010/2002 (ΦΕΚ 91 Α') και τις υπ' αριθμ. 69269/5387/25.10.1990 (ΦΕΚ 678 Β') και Η.Π. 15393/2332/5.8.2002 (ΦΕΚ 1022 Β') κοινές αποφάσεις, όπως κάθε φορά ισχύουν, εφόσον το έργο για το οποίο θα κηρυχθεί απαλλοτρίωση περιλαμβάνεται μεταξύ των αναφερόμενων στις διατάξεις αυτές,

ε) βεβαίωση του αρμόδιου οργάνου για την έκδοση της πράξης, το ύψος της δαπάνης και τον τρόπο κάλυψής της, με μνεία του αντίστοιχου φορέα και κωδικού αριθμού εξόδου του οικείου προϋπολογισμού, από την εγγεγραμμένη πίστωση των οποίων πρόκειται να καλυφθεί η εν λόγω δαπάνη. Σε περίπτωση που δεν έχει εγγραφεί σχετική πίστωση στον προϋπολογισμό του οικείου Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή η εγγεγραμμένη έχει εξαντληθεί ή είναι ανεπαρκής, αναγράφεται η σχετική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου περί μεταφοράς πιστώσεως ή η πηγή από την οποία θα καλυφθεί η σχετική δαπάνη. Η βεβαίωση αυτή μνημονεύεται υποχρεωτικά στο προοίμιο της πράξης κήρυξης της απαλλοτρίωσης,

στ) εφαρμογή των σχετικών διατάξεων για το Εθνικό Κτηματολόγιο.

6. Ο νομέας ή κάτοχος του ακινήτου που πρόκειται να απαλλοτριωθεί ή να επιβαρυνθεί με δουλεία υποχρεούται να επιτρέπει την εκτέλεση των προπαρασκευαστικών εργασιών για την καταμέτρηση και σύνταξη των πιο πάνω διαγραμμάτων και μελετών. Η εκτέλεση των εργασιών αυτών πρέπει να μην εμποδίζει τη χρήση και κάρπωση του ακινήτου. Ο Δήμος ή η Κοινότητα υποχρεούται να αποκαταστήσει τις βλάβες ή φθορές που προκλήθηκαν από την εκτέλεση των παραπάνω προπαρασκευαστικών εργασιών.

7. Η απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με την οποία κηρύσσεται η απαλλοτρίωση ή συνιστάται η δουλεία, δημοσιεύεται, εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την έκδοσή της, σε μία ημερήσια εφημερίδα του νομού και κοινοποιείται στον καθ' ου η απαλλοτρίωση ή σύσταση δουλείας, εφόσον είναι γνωστός, με δημοτικό, κοινοτικό ή δημόσιο όργανο, που συντάσσει αποδεικτικό κοι-

νοποίησης. Αν ο καθ' ου είναι άγνωστος, η κοινοποίηση γίνεται κατά τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

8. Ο καθ' ου έχει δικαίωμα προσφυγής στην επιτροπή της παραγράφου 5 του άρθρου 186 εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης της προηγούμενης παραγράφου.

9. Αν η επιτροπή αποφανθεί ότι νόμιμα εκδόθηκε η απόφαση της παραγράφου 1, αυτή δημοσιεύεται αυτούσια, με φροντίδα του Δήμου ή της Κοινότητας μία φορά σε μία ημερήσια εφημερίδα που εκδίδεται στο νομό. Αν δεν εκδίδεται τέτοια εφημερίδα, η δημοσίευση γίνεται σε δύο εβδομαδιαίες ή δεκαπενθήμερες. Με τη δημοσίευση ή τις δημοσιεύσεις αυτές ολοκληρώνεται η διαδικασία κήρυξης της απαλλοτρίωσης ή σύστασης δουλείας.

10. Αν η επιτροπή ακυρώσει την απόφαση απαλλοτρίωσης ή σύστασης δουλείας, οι δημοσιεύσεις της προηγούμενης παραγράφου γίνονται μόνο αν ακυρωθεί η απόφαση της Επιτροπής από την αρμόδια προς τούτο αρχή.

11. Αν κηρυχθεί απαλλοτρίωση ή γίνει σύσταση δουλείας σε ακίνητο που βρίσκεται έξω από τη διοικητική περιφέρεια του Δήμου ή της Κοινότητας, η σχετική απόφαση επιδίδεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της Πολιτικής Δικονομίας στο Δήμο ή την Κοινότητα, στη διοικητική περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το ακίνητο. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο του Δήμου αυτού ή της Κοινότητας υποχρεούται να γνωμοδοτήσει αιτιολογημένα μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός μηνός, η οποία αρχίζει από την επόμενη της επίδοσης του προηγούμενου εδαφίου. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, η διαδικασία της απαλλοτρίωσης ή της σύστασης δουλείας συνεχίζεται και χωρίς τη γνωμοδότηση αυτή και εφαρμόζονται οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων 5, 6, 7 και 8.

12. Οι διατάξεις που κάθε φορά ισχύουν για τις αναγκαστικές απαλλοτριώσεις του Δημοσίου εφαρμόζονται και στις απαλλοτριώσεις ή τις συστάσεις δουλειών, υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων, εφόσον δεν είναι αντίθετες με τις διατάξεις του παρόντος.

Νομοθεσία

N. 3010/2002 «Εναρμόνιση του ν. 1650/1986 με τις Οδηγίες 97/11/Ε.Ε. και 96/61 Ε.Ε., διαδικασία οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για τα υδατορέματα και άλλες διατάξεις»

N. 1650/1986 «Για την προστασία του περιβάλλοντος» Βλ. παράρτημα αριθμ. 3

Κ.Υ.Α. 69269/5387/25.10.1990 «Κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες περιεχόμενο Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), καθορισμός περιεχομένου ειδικών περιβαλλοντικών μελετών (ΕΠΜ) και λοιπές συναφείς διατάξεις, σύμφωνα με το Ν. 1650/1986» Βλ. παράρτημα αριθμ. 17

Νομολογία

Όπως γίνεται δεκτό (ΣΕ 807/05, 3445/91, 1080/75), σύμφωνα με το Ν.Δ. 797/71 (Α'1), το οποίο ίσχυε κατά το χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης πράξεως και, επομένως, επί τη βάση αυτού θα κριθεί, κατά το άρθρο 77 παρ. 5 του Π.Δ. 18/89 (Α'8), το παραδεκτό της υπό κρίση αιτήσεως, η προθεσμία για την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως κατά πράξεως με την οποία κηρύσσεται αναγκαστική απαλλοτρίωση υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων, είναι η προβλεπόμενη από τη νομοθεσία περί Συμβουλίου της Επικρατείας (άρθρο 46 παρ. 1 του ως άνω Π.Δ. 18/89) εξηκονθήμερη προθεσμία και όχι η τριακονθήμερη προθεσμία που προβλέπεται στο άρθρο 5 παρ. 2 του εν λόγω Ν.Δ. 797/71, λόγω της επιφύλαξης που περιέχεται στην παρ. 1 του ίδιου άρθρου 5, με την οποία εξαιρούνται οι αναγκαστικές απαλλοτριώσεις υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων και δεδομένου ότι στον ισχύοντα, κατά τον ως άνω κρίσιμο χρόνο, Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα (Π.Δ. 410/95, Α'231) δεν προβλεπόταν (άρθρα 274 και 275) ειδική προθεσμία ασκήσεως αιτήσεως ακυρώσεως κατά πράξεως κηρύξεως απαλλοτριώσεως. Γίνεται δε, περαιτέρω, δεκτό ότι η προθεσμία ασκήσεως της αιτήσεως ακυρώσεως αρχίζει, για τον φερόμενο ως ιδιοκτήτη του ακινήτου που απαλλοτριώνεται, όχι από την οικεία δημοσίευση της πράξης περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, αλλά από την κοινοποίηση σ' αυτόν της πράξης αυτής ή από την, κατ' άλλο τρόπο, πλήρη γνώση αυτής από αυτόν μετά τη δημοσίευσή της. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη δεν αιτιολογείται από της απόψεως τόσο της επιλογής του απαλλοτριουμένου ακινήτου όσο και της μη επιλογής άλλων καταλλήλων ακινήτων της περιοχής, προς επίτευξη του επιδιωκόμενου δημοσίου σκοπού. Δεδομένου, όμως, ότι η δια της προσβαλλομένης πράξεως κηρυσσομένη ως αναγκαστικώς απαλλοτριωτέα έκταση είχε ήδη χαρακτηριστεί, με απόφαση του Νομάρχη, ως «χώρος αθλητισμού», δεν υφίστατο υποχρέωση του Δήμου να αιτιολογήσει την περί απαλλοτριώσεως απόφαση από απόψεως επιλογής του συγκεκριμένου ακινήτου. Λαμβανομένου δε υπ' όψη ότι η ως άνω

απόφαση του Νομάρχη δεν επιτρέπεται να εξεταστεί παρεμπιπτόντως στην παρούσα δίκη, ο λόγος αυτός ακυρώσεως είναι απορριπτέος (πρβλ. ΣΕ 3325/04, 673/02, 1443/00). Επειδή, προβάλλεται ότι η ένδικη απαλλοτρίωση έχει ανακληθεί, κατ' άρθρο 11 παρ. 2 του Ν.Δ. 797/71, με την πάροδο ζετίας από την κήρυξη της, χωρίς να έχει καθοριστεί προσωρινή ή οριστική αποζημίωση. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος διότι η επίμαχη απαλλοτρίωση δεν κηρύχθηκε με την ως άνω απόφαση του Νομάρχη, αλλά με την προσβαλλόμενη πράξη και, επομένως, δεν τίθεται θέμα αυτοδίκαιης ανάκλησής της. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη είναι παράνομη διότι δεν στηρίζεται σε μελέτη ή προμελέτη ή προκαταρκτική μελέτη του έργου που τυχόν πρόκειται να εκτελεστεί. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος διότι, πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης πράξεως εκπονήθηκε προκαταρκτική μελέτη για το έργο που θα κατασκευαστεί στο απαλλοτριούμενο ακίνητο και, έτσι, πληρούται η προϋπόθεση που τίθεται από το άρθρο 275 παρ. 3 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Π.Δ. 410/95, και ήδη άρθρο 212 παρ. 5 του Ν. 3463/2006). Επειδή, τέλος, προβάλλεται ότι η επίδικη απαλλοτρίωση συνιστά κατάχρηση δικαιώματος, επειδή οι αιτούντες είναι κάτοικοι Θεσσαλονίκης και ο καθ' ου Δήμος δεν ήθελε να απαλλοτριώσει ακίνητα των δημοτών του, καθώς, επίσης, και διότι οι αιτούντες είχαν ήδη προβεί, στην υπογραφή εργολαβικής συμβάσεως, προκειμένου να οικοδομηθεί το επίδικο ακίνητο. Ο λόγος, όμως, αυτός πρέπει ν' απορριφθεί ως απαράδεκτος, διότι η διάταξη του άρθρου 281 Α.Κ. δεν εφαρμόζεται στο χώρο του δημοσίου δικαίου. (ΣτΕ 202/2006, βλ. και ΣτΕ 1795/99)

Η κήρυξη της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως ολοκληρώνεται με τη δημοσίευση της σχετικής αποφάσεως του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η κατά τον τρόπο δε αυτό δημοσίευση στις εφημερίδες που εκδίδονται στο νομό, όπως ειδικότερα προβλέπεται από τις διατάξεις της παραγράφου 7 του ως άνω άρθρου 275 του Π.Δ. 410/1995, αποτελεί συστατικό τύπο της νόμιμης υπόστασης της αποφάσεως του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η παράλειψη του οποίου συνεπάγεται το ανυπόστατο αυτής. (ΣτΕ 249/2005)

Η κήρυξη της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως ολοκληρώνεται με τη δημοσίευση αυτούσιου του κειμένου της αποφάσεως του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, κατ' αρχήν μεν μία φορά σε ημερήσια εφημερίδα του νομού και αν δεν εκδίδεται ημερήσια εφημερίδα στα όρια του νομού, δύο φορές σε εβδομαδιαίες ή δεκαπενθήμερες εφημερίδες του νομού. Η δημοσίευση αυτή συνιστά συστατικό τύπο της αποφάσεως περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, από και δια της οποίας η τελευταία αποκτά νόμιμη υπόσταση. Κατά συνέπεια, απόφαση δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με την οποία κηρύσσεται αναγκαστική απαλλοτρίωση και η οποία δεν έχει δημοσιευθεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στις ανωτέρω διατάξεις, είναι ανυπόστατη και για το λόγο αυτό η κατ' αυτής ασκούμενη αίτηση ακυρώσεως είναι, κατ' αρχήν, απορριπτέα ως απαράδεκτη (ΣτΕ 985/2001, 1996/2000, 4020, 2060/1996). Το εξ αυτού του λόγου απαράδεκτο θεραπεύεται, όμως, εάν η πράξη του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, μετά την άσκηση κατ' αυτής αιτήσεως ακυρώσεως, αλλά πριν από τη συζήτησή της,

δημοσιευθεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στις ανωτέρω διατάξεις. (ΣτΕ 2562/2004, βλ. και ΣτΕ 985/2001, 1996/2000, 1028/1998)

Η απαλλοτρίωση ολοκληρώνεται με τη δημοσίευση στις εφημερίδες που εκδίδονται στο νομό του κειμένου της σχετικής απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, διαφορετικά η απόφαση είναι ανυπόστατη. Προσέτι, στο ως άνω δημοσιευόμενο κείμενο της απαλλοτριωτικής αποφάσεως, πρέπει να μνημονεύονται, επίσης επί ποινή ανυποστάτου, ως συστατικά στοιχεία αυτής α) η απαλλοτριούμενη έκταση κατά θέση και εμβαδόν, β) οι φερόμενοι ως ιδιοκτήτες, γ) το πρόσωπο υπέρ του οποίου κηρύσσεται η απαλλοτρίωση και δ) ο σκοπός δημοσίας ωφελείας ο οποίος επιδιώκεται με αυτήν. (ΣτΕ 3705/2003, βλ. ΣτΕ 2060/1996)

Η απόφαση του Συμβουλίου εδημοσιεύθη σε ημερήσια τοπική εφημερίδα του Νομού, πλην όμως δεν περιλαμβάνοντο στο δημοσιευθέν κείμενο οι απαλλοτριούμενες εκτάσεις κατά θέση και εμβαδόν, καθώς και οι φερόμενοι ως ιδιοκτήτες τους, και συνεπώς, λόγω της ελλείψεως αυτής, η απόφαση αυτή είναι ανυπόστατος. (ΣτΕ 3620/2002)

Για να εκδοθεί η απόφαση που κηρύσσει την απαλλοτρίωση ή συνιστά τη δουλεία απαιτούνται : α) κτηματολογικό διάγραμμα που απεικονίζει την απαλλοτριωτέα έκταση... καθώς και τις επί μέρους ιδιοκτησες που περιλαμβάνονται σε αυτήν, β) κτηματολογικός πίνακας στον οποίο εμφανίζονται οι εικαζόμενοι ιδιοκτήτες των ακινήτων, το εμβαδόν κάθε ακινήτου και τα κύρια προσδιοριστικά στοιχεία των κατασκευών που βρίσκονται σε αυτό και των λοιπών συστατικών του, γ) μελέτη ή προμελέτη ή προκαταρκτική μελέτη του έργου που τυχόν πρόκειται να εκτελεστεί.... (Σημ: Με το άρθρο 212 παρ. 5 του Ν. 3463/2006, ορίζονται και επιπλέον στοιχεία που απαιτούνται για την έκδοση της απόφασης απαλλοτρίωσης). Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι οι σκοποί που αναφέρονται σε αυτές αποτελούν λόγους δημοσίας ωφελείας χάριν των οποίων επιτρέπεται η αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτων, η δε εκτίμηση της συνδρομής των όρων που συνιστούν τη δημόσια ωφέλεια στη συγκεκριμένη περίπτωση και ειδικότερα της εκτάσεως που είναι αναγκαία για την πραγματοποίηση του σκοπού της απαλλοτριώσεως και της επιλογής της θέσεως ανήκει στην ουσιαστική εκτίμηση της Διοικήσεως. Δοθέντος όμως, ότι η πράξη κηρύξεως αναγκαστικής απαλλοτριώσεως συνιστά μέτρο επαχθές που συνεπάγεται ακούσια στέρση της ιδιοκτησίας, η Διοίκηση υποχρεούται να αιτιολογεί τις σχετικές πράξεις της, με την παράθεση συγκεκριμένων στοιχείων από τα οποία, παρατιθέμενα στην ίδια την πράξη απαλλοτριώσεως ή συναγόμενα από το φάκελο, να προκύπτει η ανάγκη λήψεως του επαχθούς αυτού μέτρου. (ΣτΕ 653/2001)

Αυτοδίκαιη άρση απαλλοτρίωσης, κατ' άρθρο 11 παρ. 2 Ν.Δ. 797/71, λόγω παρόδου τριετίας χωρίς να καθορισθεί δικαστικώς η αποζημίωση_ αρμόδιο να διαπιστώσει την άρση είναι, μετά το ν. 1406/83, το Διοικ. Εφετείο. Κατά τον υπολογισμό της τριετίας συνυπολογίζεται και το διάστημα των δικαστικών διακοπών. Η συμπλήρωση της τριετίας δεν εμποδίζεται από την άσκηση αιτήσεως

ακυρώσεως κατά της πράξεως απαλλοτριώσεως, η σχετική δε αίτηση προς το δικαστήριο για αναγνώριση της άρσης μπορεί να υποβληθεί οποτεδήποτε χωρίς χρονικό περιορισμό. (ΣτΕ 3647/1998)

Δεν καθίσταται μη έγκυρος ο συνταχθείς κτηματολογικός πίνακας, με συνέπεια να επέρχεται ακυρότης της απαλλοτριωτικής διαδικασίας, εκ του γεγονότος ότι σε αυτόν αναγράφεται ως εικαζόμενη ιδιοκτήτης της προς απαλλοτρίωση εκτάσεως η μητέρα των αιτούντων. (ΣτΕ 2088/1998)

Η ανάκληση συντελεσμένης απαλλοτρίωσης αφίεται στη διακριτική ευχέρεια της Διοίκησης. Το άρθρο 12 παρ. 2-3 ν.δ. 797/71 δεν αποκλείει την υποχρέωση της Διοικήσεως προς άρση συντελεσμένης απαλλοτρίωσης, όταν εκδηλώθηκε βούληση να μην χρησιμοποιηθεί το απαλλοτριωθέν για το σκοπό για τον οποίο απαλλοτρίωθηκε ή για άλλο σκοπό δημόσιας ωφέλειας. Μη αντίθεση της ρύθμισης στο άρθρο 17 Συντ. και 1 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Συμβάσεως της Ρώμης (ν.δ. 53/74). (ΣτΕ 1678/1995)

Μετά την έκδοση δικαστικής απόφασης που βεβαιώνει την ανάκληση της ρυμοτομικής απαλλοτρίωσης, σύμφωνα με τα άρθρα 11 παρ. 4, 19-22 ν.δ. 797/71, επιβάλλεται να εκδοθεί ρητή πράξη της αρμόδιας αρχής, τροποποιητική του σχεδίου πόλης που θα ανακαλεί τη ρυμοτομική απαλλοτρίωση. (ΣτΕ 1398/1995)

Δεν γεννάται θέμα παραγραφής της αποζημίωσης λόγω αναγκαστικής απαλλοτρίωσης οικοπέδου ιδιώτη, καθόσον αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί συντελεσθείσα χωρίς την παρακατάθεση ή καταβολή αποζημίωσης στο δικαιούχο. Τέτοιο θέμα γεννάται μόνο αναφορικά με την είσπραξη είτε της παρακατατεθείσας αποζημίωσης, είτε της διαφοράς μεταξύ της επιδικασθείσας οριστικής σε σχέση με την προσωρινή αποζημίωση. (ΕλΣ, Πράξη IV Τμ. 93/2004)

Σε περίπτωση αναγκαστικής απαλλοτριώσεως τμήματος ακινήτου, εξαιτίας της οποίας το τμήμα που απέμεινε στον ιδιοκτήτη υφίσταται σημαντική μείωση της αξίας του ή καθίσταται άχρηστο για τη χρήση για την οποία προορίζεται, τα πολιτικά δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία να καθορίσουν, κατά την ίδια διαδικασία με την οποία καθορίζεται και η τιμή μονάδος, την ιδιαίτερη αποζημίωση του άρθρου 13 παρ. 4 του Ν.Δ. 797/1971 για την μείωση της αξίας ή την αχρήστευση του εναπομείναντος τμήματος του ακινήτου όχι μόνο λόγω της απαλλοτριώσεως του άλλου τμήματος του αλλά και λόγω της εκτελέσεως του έργου για το οποίο κηρύχθηκε η απαλλοτρίωση. Αντιθέτως, δεν ανήκει στη δικαιοδοσία των πολιτικών αλλά των διοικητικών δικαστηρίων, κατά τα άρθρα 1 παρ. 2 περ. η' του ν. 1406/1983 και 105 ΕισΝΑΚ, ο καθορισμός της αποζημίωσης προς αποκατάσταση της ζημίας που προκαλείται στον ιδιοκτήτη ακινήτου, παρόδιου σε διανοιγόμενη, δια-πλατυνόμενη ή βελτιούμενη εθνική οδό, από το γεγονός ότι, κατά παράβαση του νόμου, με τον κτηματολογικό πίνακα ή το κτηματολογικό διάγραμμα ή την κτηματογράφηση εν γένει καθορίσθηκε ότι έχει υποχρέωση αποζημίωσης άλλου παρόδιου ιδιοκτήτη, για την απαλλοτρίωση τμήματος ακινήτου του προς διάνοιξη, διαπλάτυνη ή βελτίωση της οδού, ή ότι αυτοαπο-

ζημιώνεται για ορισμένο απαλλοτριούμενο τμήμα του ακινήτου του, κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 653/1977, όπως ισχύουν. (ΔιοικΕφΧαν. 263/2003, πρβλ. ΑΕΔ 13/1992)

Άρθρο 213

Λοιπές επεμβάσεις στην ιδιοκτησία

1. Οι κύριοι ή κάτοχοι κτημάτων και οικοπέδων υποχρεούνται να ανέχονται τη διενέργεια δοκιμαστικών γεωτρήσεων και εκοκαφών μέσα σε αυτά από το Δήμο ή την Κοινότητα ή τις δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, όταν προβλέπεται τούτο από τεχνική ή γεωλογική μελέτη ή έκθεση για την ανεύρεση υδάτων, καθώς και την αξιοποίηση υφιστάμενων πηγών ή την τοποθέτηση σωλήνων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης. Η μετατόπιση των σωλήνων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης, που τοποθετούνται, γίνεται ύστερα από αίτηση του κυρίου ή του κατόχου του ακινήτου, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που εκδίδεται μέσα σε είκοσι (20) ημέρες.

Στην περίπτωση αυτή η σχετική δαπάνη επιβαρύνει το Δήμο ή την Κοινότητα. Επίσης, οι κύριοι ή κάτοχοι ακινήτων υποχρεούνται να ανέχονται την τοποθέτηση ενδεικτικών πινακίδων, για την κυκλοφορία και την ονοματοθεσία οδών και πλατειών, καθώς και τη στήριξη φωτιστικών σωμάτων.

2. Αν προκληθεί ζημιά από τις ενέργειες αυτές, η οφειλόμενη αποζημίωση ορίζεται με πρωτόκολλο που συντάσσει η επιτροπή της παραγράφου 5 του άρθρου 186.

3. Όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ασκήσει στο Μονομελές Πρωτοδικείο της περιφέρειας του ακινήτου αίτηση για αύξηση του ποσού της οφειλόμενης αποζημίωσης. Η αίτηση αυτή πρέπει να ασκηθεί μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών, αφότου το πρωτόκολλο κοινοποιήθηκε στον ενδιαφερόμενο με φροντίδα της Κοινότητας και εκδικάζεται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

Νομολογία

Κάθε Δήμος ή Κοινότητα έχει κατ' αρχήν την υποχρέωση να χορηγεί παροχή ύδατος στους κατοικούντες στη διοικητική του περιφέρεια και μόνο σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις αντικειμενικής αδυναμίας υδροδοτήσεως είναι δυνατό η τοπική αυτή αρχή, με απόφασή της πλήρως αιτιολογημένη, να αρνηθεί προσωρινώς τη σύνδεση κυρίου με το δίκτυο ύδρευσης (βλ. ΣτΕ 1245,

2026/1996, 2735/1992, 295/1979). Επί υποβολής αιτήματος για υδροδότηση ακινήτου, ο Δήμος είναι υποχρεωμένος να ικανοποιήσει το σχετικό αίτημα ακόμα και αν μεταξύ του αγωγού και του συγκεκριμένου ακινήτου παρεμβάλλονται ιδιοκτησίες τρίτων, αφού, στην περίπτωση αυτή, ο μιν Δήμος έχει την ευχέρεια, προκειμένου να τοποθετήσει σωλήνα ύδρευσης, να προσφύγει στο μέτρο της συστάσεως δουλείας με δαπάνη του υδροδοτουμένου, οι δε θιγόμενοι ιδιοκτήτες υποχρεούνται να επιτρέψουν τη διαμέσου των ακινήτων τους υπόγεια διέλευση σωλήνων ύδρευσης. (ΣτΕ 248/2002)

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ ΤΟΠΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Άρθρο 214

Συμμετοχή στις τοπικές υποθέσεις

1. Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές προωθούν τη λαϊκή συμμετοχή στις τοπικές υποθέσεις, την ευαισθητοποίηση και οργάνωση των δημοτών και κατοίκων για την έρευνα, τον εντοπισμό, την καταγραφή και την επίλυση των τοπικών προβλημάτων και αναγκών των κατοίκων των τοπικών ή δημοτικών διαμερισμάτων και μεμονωμένων συνοικιών κάθε Δήμου ή Κοινότητας.

2. Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές διασφαλίζουν το δικαίωμα πρόσβασης όλων των δημοτών και κατοίκων, χωρίς διάκριση, στη χρήση των υπηρεσιών που παρέχουν, ανεξαρτήτως εθνικότητας, θρησκείας, φύλου, γλώσσας, φυλετικής ή κοινωνικής ομάδας στην οποία ανήκουν. Διασφαλίζουν επίσης την άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης των δημοτών και κατοίκων στην πληροφόρηση και μεριμνούν για τη διαρκή βελτίωση της διαφάνειας της δράσης τους και την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής.

Διαβουλεύονται με τους κατοίκους των περιοχών τους, τους συλλογικούς κοινωνικούς φορείς και τις ενδιαφερόμενες ομάδες πληθυσμού τόσο κατά την προεργασία εκπόνησης των προγραμμάτων δράσης και των κανονιστικών πράξεων, όσο και κατά τη λήψη αποφάσεων γενικού ενδιαφέροντος.

3. Ειδικότερα, με ευθύνη των αρμόδιων οργάνων σε κάθε Δήμο και Κοινότητα μπορεί να:

α. Καταρτίζεται Χάρτα, στην οποία καταγράφεται το πλαίσιο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των δημοτών και των κατοίκων με ειδικές προβλέψεις για τους νέους και τους πολίτες που αντιμετωπίζουν ειδικά προβλήματα,

β. καταρτίζεται οδηγός του δημότη, στον οποίο περιγράφονται η διαδικασία, οι όροι και οι προϋποθέσεις παροχής των υπηρεσιών τους και

γ. αξιοποιείται η Κοινωνία της Πληροφορίας, ο θεσμός της Κοινωνικής Έργασίας και οι αρχές του εθελοντισμού.

Άρθρο 215**Αναφορές και προτάσεις -****Πληροφόρηση δημοτών και κατοίκων**

1. Οι δημότες και οι κάτοικοι συμμετέχουν ενεργά στην προαγωγή των τοπικών υποθέσεων και στις δραστηριότητες του Δήμου ή της Κοινότητας.

2. Οι δημότες και οι κάτοικοι μπορούν να καταθέτουν ατομικά ή συλλογικά στο Δήμο ή την Κοινότητα, στα τοπικά ή δημοτικά διαμερίσματα και στα νομικά τους πρόσωπα δημοσίου δικαίου αναφορές και ερωτήσεις, για την ενημέρωσή τους επί αποφάσεων που τους ενδιαφέρουν. Την ίδια δυνατότητα έχουν και ενώσεις προσώπων κάθε μορφής για ζητήματα γενικότερου τοπικού ενδιαφέροντος.

Το αρμόδιο όργανο οφείλει να απαντά στις ανωτέρω αναφορές και ερωτήσεις, εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών.

3. Οι δημότες και οι κάτοικοι μπορούν επίσης να καταθέτουν προτάσεις για την επίλυση διαφόρων ζητημάτων αρμοδιότητας του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου ή του συμβουλίου του τοπικού ή δημοτικού διαμερίσματος. Οι προτάσεις συζητούνται υποχρεωτικά στο οικείο συμβούλιο, εφόσον έχουν κατατεθεί από τουλάχιστον είκοσι πέντε (25) άτομα και ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι για τη σχετική απόφαση που λαμβάνεται.

4. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ή το συμβούλιο του δημοτικού ή τοπικού διαμερίσματος μπορεί με απόφασή του να καθορίζει τον τρόπο και τις διαδικασίες, με τις οποίες θα εξασφαλίζεται στους δημότες πλήρης πληροφόρηση για τα κάθε είδους προβλήματα της περιφέρειάς του, καθώς και για τη δραστηριότητα του οικείου συμβουλίου και των αρμόδιων οργάνων του Δήμου ή της Κοινότητας, αναφορικά με την αντιμετώπιση και λύση των προβλημάτων αυτών.

Άρθρο 216**Τοπικά δημοψηφίσματα**

1. Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές, προκειμένου να λάβουν απόφαση για σοβαρά θέματα που ανήκουν στη σφαίρα των αρμοδιοτήτων τους, μπορούν να διεξάγουν τοπικό δημοψήφισμα, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του παρόντος. Σε κάθε περίπτωση αντικείμενα τοπικών δημοψηφισμάτων δεν μπορούν να αποτελούν τα θέματα εθνικής πολιτικής, καθώς και εκείνα που συνιστούν περιφερειακές και νομαρχιακές αρμοδιότητες.

2. Το τοπικό δημοψήφισμα διεξάγεται μετά από απόφαση του οικείου συμβουλίου, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του, με την οποία διαπιστώνεται η αναγκαιότητα διεξαγωγής αυτού και προσδιορίζεται το ερώτημα που πρόκειται να τεθεί σε ψηφοφορία, η ημερομηνία διεξαγωγής του και ο ύψος της δαπάνης που θα προκληθεί. Με την ίδια απόφαση το συμβούλιο ορίζει ειδική επιτροπή, η οποία αποτελείται από αιρετούς και υπαλλήλους, αρμόδια για την οργάνωση διεξαγωγής του δημοψηφίσματος.

3. Τοπικό δημοψήφισμα διεξάγεται, επίσης, μετά από αίτηση του ενός τρίτου (1/3) των δημοτών για την ένωση Δήμων και Κοινοτήτων, σύμφωνα με το άρθρο 3, καθώς και μετά από αίτηση του ενός τρίτου (1/3) των εκλογέων τοπικού διαμερίσματος για την προσάρτησή του σε άλλο Δήμο ή Κοινότητα. Στην αίτηση αναγράφεται το υπό ψηφοφορία θέμα και τίθενται οι υπογραφές των δημοτών.

Στην περίπτωση αυτή το συμβούλιο του Δήμου ή της Κοινότητας μέσα σε έναν (1) μήνα από την υποβολή της αίτησης υποχρεούται να προβεί στην προκήρυξη του δημοψηφίσματος.

4. Τα θέματα που τίθενται σε δημοψήφισμα κατά τις ανωτέρω παραγράφους θα πρέπει να διατυπώνονται με ερώτημα, το οποίο πρέπει να είναι κατά το δυνατόν σύντομο και σαφές. Η προτίμηση του εκλογικού σώματος εκφράζεται με τη χρήση των όρων «ΝΑΙ» ή «ΟΧΙ».

5. Δημοψήφισμα δεν μπορεί να διεξαχθεί για θέματα που αφορούν τον προϋπολογισμό του Δήμου ή της Κοινότητας ή την επιβολή τελών. Δεν επιτρέπεται να διεξαχθεί δημοψήφισμα το τελευταίο έτος της δημοτικής περιόδου, με εξαίρεση τις περιπτώσεις των άρθρων 3 και 4. Επίσης δεν επιτρέπεται η διεξαγωγή δημοψηφίσματος κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, για την ανάδειξη των μελών του εθνικού ή του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου.

Δημοψήφισμα για το ίδιο θέμα δεν μπορεί να διεξαχθεί, πριν περάσει ένας χρόνος από τη διεξαγωγή του προηγούμενου δημοψηφίσματος.

6. Δικαίωμα συμμετοχής στο τοπικό δημοψήφισμα έχουν οι έχοντες δικαίωμα ψήφου στις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών και κοινοτικών αρχών. Έγκυρο θεωρείται το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος, εφόσον συμμετείχε το πενήντα τοις εκατό (50%) των εγγεγραμμένων στους εκλογικούς καταλόγους.

Το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος, που διεξάγεται σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, δεσμεύει το οικείο συμβούλιο στο πλαίσιο της απόφασης, που θα λάβει για το θέμα που διεξήχθη.

7. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν τον έλεγχο νομιμότητας της διενέργειας του τοπικού δημοψηφίσματος από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, κατά το άρθρο 149, την προκήρυξη και τη διαδικασία διεξαγωγής της ψηφοφορίας, την εξαγωγή και δημοσίευση του αποτελέσματος, τους όρους χρηματοδότησης των εμπλεκόμενων πλευρών και προβολής των προβαλλόμενων θέσεων, καθώς και κάθε σχετικό θέμα.

Άρθρο 217

Απολογισμός πεπραγμένων Δημοτικής Αρχής

1. Κάθε χρόνο γίνεται ο απολογισμός πεπραγμένων της δημοτικής αρχής, σε ειδική δημόσια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου, σε ό,τι αφορά την οικονομική κατάσταση, τη διοίκηση του Δήμου και την εφαρμογή του προγράμματος δημοτικής δράσης.

2. Η ειδική δημόσια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου γίνεται μέχρι τέλος Ιουνίου και ανακοινώνεται πριν από δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες με κάθε πρόσφορο τρόπο. Σε αυτήν καλούνται οι κάτοικοι και όλοι οι φορείς της πόλης.

3. Το δημοτικό συμβούλιο επιλέγει τον προσφορότερο χώρο για τη διεξαγωγή της ανωτέρω συνεδρίασης.

4. Κατά την ειδική δημόσια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου τοποθετούνται όλες οι δημοτικές παρατάξεις και μπορούν να πάρουν το λόγο τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου και τα μέλη των συμβουλίων των δημοτικών και τοπικών διαμερισμάτων.

5. Κάθε φορέας, δημότης, κάτοικος ή φορολογούμενος από το Δήμο έχει δικαίωμα να διατυπώσει παρατηρήσεις σχετικές με τον απολογισμό στη συνεδρίαση αυτή.

6. Σε περίπτωση που το χρονικό διάστημα που προβλέπει το παρόν άρθρο παρέλθει χωρίς να κινηθούν οι διαδικασίες για την πραγματοποίηση της ειδικής δημόσιας συνεδρίασης απολογισμού, μπορούν οι δημοτικές παρατάξεις ή οι δημοτικοί σύμβουλοι να προκαλέσουν τη συνεδρίαση αυτή σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 94.

Νομολογία

Η δαπάνη παραγωγής οπτικοακουστικού υλικού (DVD) με τα πεπραγμένα της δημοτικής αρχής δεν είναι νόμιμη, διότι από το Δημοτικό και Κοινοτικό

Κώδικα καθιερώνεται ειδική διαδικασία για τη γνωστοποίηση των πεπραγμένων της δημοτικής αρχής. (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 60/2005).

Άρθρο 218

Απολογισμός Κοινοτικής Αρχής

Οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως και στις Κοινότητες της Χώρας.

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Άρθρο 219

Διεθνείς συνεργασίες

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες συνεργάζονται με πρωτοβάθμιους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης της αλλοδαπής, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και υπό την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας:

α. Σε διεθνές επίπεδο, για την προαγωγή της διαπεριφερειακής και συνοριακής συνεργασίας και τη συμμετοχή τους σε δίκτυα πόλεων και ενώσεων.

β. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για τη συμμετοχή τους σε δίκτυα, προγράμματα και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες, στο πλαίσιο των ρυθμίσεων της προηγούμενης παραγράφου, μπορούν να πραγματοποιούν πολιτιστικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και ανταλλαγές αποστολών για την αντιμετώπιση θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος, καθώς και να συνάπτουν συμφωνίες.

3. Για τη συμβατότητα της δράσης των Δήμων και Κοινοτήτων με τις εθνικές πολιτικές, την εθνική και κοινοτική νομοθεσία και σε σχέση με το εύρος των αρμοδιοτήτων τους απαιτείται η προηγούμενη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής του άρθρου 4 παρ. 2β του ν. 3345/2005 (ΦΕΚ 135 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει. Όταν συζητούνται θέματα διεθνούς συνεργασίας Δήμων και Κοινοτήτων, ο εκπρόσωπος της Ε.Ν.Α.Ε. αντικαθίσταται από τον αντίστοιχο της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

4. Για την υλοποίηση των συνεργασιών των ανωτέρω παραγράφων, οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να τηρούν ειδικό λογαριασμό διαχείρισης των αναγκαίων πόρων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται ο τρόπος τήρησης του ανωτέρω λογαριασμού και κάθε σχετική λεπτομέρεια.

5. Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές εκπροσωπούνται στην αντιπροσωπευτική συνέλευση της Επιτροπής των Περιφερειών, σύμφωνα με τις διατάξεις του κοινοτικού και του εθνικού δικαίου.

6.α. Για τη γραμματειακή υποστήριξη δικτύου πόλεων και ενώσεων μπορεί να αποσπασθεί υπάλληλος Δήμου ή Κοινότητας που είναι μέλος αυτού.

β. Η απόσπαση γίνεται ύστερα από απόφαση του διοικούντος το δίκτυο οργάνου και σύμφωνης γνώμης του οικείου δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας, που είναι μέλη του δικτύου.

γ. Η διάρκεια της απόσπασης είναι διετής με δυνατότητα ισόχρονης παράτασης. Η μισθοδοσία του αποσπασμένου βαρύνει τον οικείο Δήμο ή Κοινότητα.

7. Οι ανωτέρω ρυθμίσεις εφαρμόζονται αναλόγως και στους Συνδέσμους.

Νομοθεσία

Ν. 3345/2005 «Οικονομικά θέματα Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και ρύθμιση διοικητικών θεμάτων»

Άρθρο 4. Λειτουργικά θέματα της Ν.Α. παρ 26 2β. Η δράση αυτή των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων αφορά μόνο σε θέματα των αρμοδιοτήτων τους, όπως αυτές καθορίζονται ρητά στο νόμο και μπορεί να αναπτύσσεται μόνο μέσα στο πλαίσιο της εθνικής εξωτερικής πολιτικής και των διακρατικών συμφωνιών. Η συμβατότητα της δράσης τους με τις εθνικές πολιτικές και το εύρος των αρμοδιοτήτων τους κρίνεται από τριμελή Επιτροπή που συνιστάται για το σκοπό αυτόν με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εξωτερικών. Στην Επιτροπή συμμετέχει και εκπρόσωπος της Ε.Ν.Α.Ε. Με την ίδια απόφαση ρυθμίζεται το κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας της Επιτροπής και αμοιβής των μελών της, καθώς και του γραμματέα της, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17 του ν. 3205/2003 (ΦΕΚ 297 Α'), όπως ισχύει. γ. Για την προώθηση της ενεργούς συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στους τομείς που ενδέχεται να έχουν συνέπειες σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις εκπροσωπούνται στην αντιπροσωπευτική συνέλευση της Επιτροπής των Περιφερειών, σύμφωνα με τις διατάξεις του εθνικού και του κοινοτικού δικαίου.

Νομολογία

Η δαπάνη εισιτηρίων μετάβασης στην Κύπρο τετραμελούς δημοτικής αντιπροσωπείας για διάσκεψη με σκοπό τη δημιουργία δικτύου πόλεων με θεματικό άξονα το μύθο της θεάς Αφροδίτης είναι νόμιμη. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 72/2006)

Άρθρο 220

Αδελφοποιήσεις

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες, στο πλαίσιο της ευρύτερης συνεργασίας τους με αντίστοιχους οργανισμούς ξένων χωρών, μπορούν να αναπτύξουν τις κατά νόμο πρωτοβουλίες τους για θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές τους και να προβαίνουν σε πράξεις αδελφοποίησης των πόλεών τους, με στόχο τη μεταξύ τους προαγωγή των οικονομικών, πολιτιστικών, μορφωτικών και κοινωνικών σχέσεων.

2. Η αδελφοποίηση γίνεται με απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου και ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής της παραγράφου 3 του προηγούμενου άρθρου.

3. Για τη μετακίνηση κάθε εκπροσώπου Δήμου ή Κοινότητας στο εξωτερικό για τις ανάγκες των αδελφοποιήσεων απαιτείται απόφαση του οικείου συμβουλίου, εφόσον για την αδελφοποίηση έχει προηγηθεί η παροχή σύμφωνης γνώμης από την Επιτροπή της προηγούμενης παραγράφου.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Εξωτερικών καθορίζονται ειδικά προγράμματα και πλαίσια δράσης για τις αδελφοποιήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ρυθμίζονται θέματα διαχείρισης των σχετικών δαπανών μετάβασης προσώπων στο εξωτερικό, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

5. Δήμος ή Κοινότητα μπορεί να προβαίνει σε πράξεις αδελφοποιήσεων και δημιουργίας δικτύων πόλεων με άλλους Δήμους ή Κοινότητες της Χώρας στο πλαίσιο ειδικότερων συνεργασιών που έχουν ως στόχο τη μεταξύ τους προαγωγή των οικονομικών, πολιτιστικών, μορφωτικών και κοινωνικών σχέσεων. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται τα θέματα διαχείρισης των σχετικών δαπανών.

Άρθρο 221

Συμβάσεις στο πλαίσιο αδελφοποιήσεων

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες στο πλαίσιο των αδελφοποιήσεων και υπό την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας μπορούν να συνάπτουν αντίστοιχου περιεχομένου συμβάσεις με τους αλλοδαπούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με τους οποίους έχουν αδελφοποιηθεί. Οι συμβάσεις αυτές καταρτίζονται ύστερα από σύμφωνη γνώμη

της επιτροπής της παρ. 3 του άρθρου 219.

2. Ενώσεις δημοσίου συμφέροντος ορισμένης χρονικής διάρκειας μπορούν να συνιστώνται με σκοπό την από κοινού πραγματοποίηση δραστηριοτήτων που απαιτούνται για το σχεδιασμό και τα προγράμματα της διαπεριφερειακής και διασυνοριακής συνεργασίας που αφορούν τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να συμμετέχουν στις ανωτέρω Ενώσεις δημοσίου συμφέροντος.

3. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να συμμετέχουν σε Ενώσεις δημοσίου συμφέροντος, που συνιστώνται για ορισμένο χρόνο, για την άσκηση δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στην προαγωγή και πραγματοποίηση συνδυασμένων πολιτικών κοινωνικής και αστικής ανάπτυξης.

ΜΕΡΟΣ ΟΓΔΩΟ

ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ - ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

Άρθρο 222

Συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας

1. Δήμοι και Κοινότητες του ίδιου νομού ή όμοροι Δήμοι και Κοινότητες μπορούν να συνάπτουν μεταξύ τους συμβάσεις, με τις οποίες αναλαμβάνουν την άσκηση αρμοδιότητας για λογαριασμό τους ή την υποστήριξη της άσκησης της. Στις συμβάσεις αυτές μπορεί να συμμετέχει και νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου του αναλαμβάνοντος την αρμοδιότητα Δήμου ή Κοινότητας ή Σύνδεσμος. Οι συμβάσεις αυτές καλούνται «συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας».

2. Στις συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας ορίζεται, ιδίως, ο τρόπος άσκησης της ανατιθέμενης αρμοδιότητας ή υποστήριξης της άσκησης της και οι υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων μερών, και ειδικότερα:

α) Ο σκοπός και η διάρκεια της σύμβασης.

β) Η διάθεση του προσωπικού των συμβαλλόμενων ή η σύσταση πρόσθετων θέσεων προσωπικού ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας (Ο.Ε.Υ.) του αναλαμβάνοντος την άσκηση της αρμοδιότητας φορέα, με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 5 και 6 του π.δ. 164/2004 (ΦΕΚ 134 Α').

γ) Η διάθεση μηχανολογικού εξοπλισμού, οχημάτων και άλλων τεχνικών μέσων ή ακινήτων και εγκαταστάσεων για την εξυπηρέτηση του σκοπού της σύμβασης.

δ) Τα ποσά χρηματοδότησης των επενδυτικών και των λειτουργικών δαπανών για την εφαρμογή της σύμβασης. Τα έσοδα αυτά μπορούν να προέρχονται από τέλη, δικαιώματα και εισφορές, τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (Κ.Α.Π.), τη Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Σ.Α.Τ.Α.) ή τα Αναπτυξιακά Προγράμματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ε) Το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της σύμβασης.

στ) Το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της σύμβασης.

3. Οι προβλεπόμενες στη σύμβαση δαπάνες εγγράφονται ως υποχρεωτικές στους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και αποδίδονται στον αναλαμβάνοντα την αρμοδιότητα φορέα.

4. Τα χρησιμοποιούμενα τεχνικά μέσα και εγκαταστάσεις μπορεί να φέρουν ως διακριτικό τον τίτλο «Διαδημοτική Συνεργασία», που συμπληρώνεται με τα ονόματα των συμβαλλόμενων φορέων ή με άλλο όνομα δηλωτικό της γεωγραφικής ενότητας των φορέων αυτών.

5. Οι αποφάσεις των οικείων συμβουλίων για την έγκριση συμβάσεων διαδημοτικής συνεργασίας λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών εκάστου.

6. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης μπορεί να ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Νομοθεσία

Π.Δ. 164/2004 «Ρυθμίσεις για τους εργαζομένους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου στο δημόσιο τομέα»

Άρθρο 5. Διαδοχικές συμβάσεις. 1. Απαγορεύονται οι διαδοχικές συμβάσεις, που καταρτίζονται και εκτελούνται μεταξύ του ίδιου εργοδότη και του ίδιου εργαζόμενου με την ίδια ή παρεμφερή ειδικότητα και με τους ίδιους ή παρεμφερείς όρους εργασίας, εφόσον μεταξύ των συμβάσεων αυτών μεσολαβεί χρονικό διάστημα μικρότερο των τριών μηνών. 2. Η κατάρτιση των συμβάσεων αυτών επιτρέπεται κατ' εξαίρεση, εφόσον δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους. Αντικειμενικός λόγος υφίσταται, όταν οι επόμενες της αρχικής σύμβασης συνάπτονται για την εξυπηρέτηση ειδικών ομοειδών αναγκών που σχετίζονται ευθέως και αμέσως με τη μορφή ή το είδος ή τη δραστηριότητα της επιχείρησης. 3. Η σύναψη διαδοχικών συμβάσεων γίνεται εγγράφως και οι λόγοι που την δικαιολογούν αναφέρονται ρητώς στη σύμβαση, εφόσον δεν προκύπτουν ευθέως από αυτήν. Κατ' εξαίρεση, ο έγγραφος τύπος δεν απαιτείται, όταν η ανανέωση της σύμβασης, λόγω του ευκαιριακού χαρακτήρα της απασχόλησης, δεν έχει διάρκεια μεγαλύτερη του ενός μηνός, εκτός αν ο έγγραφος τύπος προβλέπεται ρητά από άλλη διάταξη. Αντίγραφο της σύμβασης παραδίδεται στον εργαζόμενο εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών από την έναρξη της απασχόλησης του. 4. Σε κάθε περίπτωση, ο αριθμός των διαδοχικών συμβάσεων δεν επιτρέπεται να είναι μεγαλύτερος των τριών, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 2 του επόμενου άρθρου.

Άρθρο 6. Ανώτατη διάρκεια συμβάσεων. 1. Συμβάσεις που καταρτίζονται διαδοχικώς και εκτελούνται μεταξύ του ίδιου εργοδότη και του ίδιου εργαζόμενου με την ίδια ή παρεμφερή ειδικότητα και με τους ίδιους ή παρεμφερείς όρους εργασίας, απαγορεύεται να υπερβαίνουν τους είκοσι τέσσερις (24) μήνες σε συνολικό χρόνο διάρκειας της απασχόλησης, είτε συνάπτονται κατ' εφαρμογήν του προηγούμενου άρθρου είτε συνάπτονται κατ' εφαρμογήν άλλων διατάξεων της κειμένης νομοθεσίας. 2. Συνολικός χρόνος διάρκειας απασχόλησης άνω των

είκοσι τεσσάρων (24) μηνών επιτρέπεται μόνον σε περιπτώσεις ειδικών, από τη φύση και το είδος της εργασίας τους, κατηγοριών εργαζομένων που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, όπως, ιδίως, διευθυντικά Στελέχη, εργαζόμενοι που προσλαμβάνονται στο πλαίσιο συγκεκριμένου ερευνητικού ή οιουδήποτε επιδοτούμενου ή χρηματοδοτούμενου προγράμματος, εργαζόμενοι που προσλαμβάνονται για την πραγματοποίηση έργου σχετικού με την εκπλήρωση υποχρεώσεων που απορρέουν από συμβάσεις με διεθνείς οργανισμούς.

Άρθρο 223

Συμβάσεις Συνεργασίας Φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

1. Δήμοι, Κοινότητες, Σύνδεσμοι, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού μπορούν να συνάπτουν μεταξύ τους συμβάσεις για την εκτέλεση έργων, προμηθειών και υπηρεσιών. Αντικείμενα των συμβάσεων μπορεί να είναι και η βεβαίωση και είσπραξη τελών, δικαιωμάτων, εισφορών και προστίμων.

2. Οι συμβαλλόμενοι φορείς μπορεί να χρηματοδοτούνται για την εκτέλεση των συμβάσεων και από τον Κρατικό Προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων ή τους προϋπολογισμούς άλλων φορέων του δημόσιου τομέα.

3. Οι όροι και οι προϋποθέσεις της σύμβασης καθορίζονται με αποφάσεις των οικείων συμβουλίων, οι οποίες λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών.

4. Δήμοι, Κοινότητες, σύνδεσμοι και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αυτών μπορούν να αναθέτουν με τη διενέργεια διαγωνισμού σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή κοινοπραξίες την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας τους, την εκτέλεση έργων, την παροχή υπηρεσιών προς τον αναθέτοντα φορέα ή προς τους δημότες και την εφαρμογή προγραμμάτων. Η ανάθεση του έργου ή της υπηρεσίας συνοδεύεται είτε με την καταβολή αμοιβής (δημόσια σύμβαση έργου ή υπηρεσίας) είτε με την παραχώρηση του δικαιώματος εκμετάλλευσης του έργου ή της υπηρεσίας είτε με το δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου ή της υπηρεσίας σε συνδυασμό με την καταβολή αμοιβής (παραχώρηση δημόσιου έργου ή δημόσιας υπηρεσίας).

5. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, που παρέχεται μέσα σε τρεις (3) μήνες αφότου της ζητηθεί,

προσδιορίζεται ειδικότερα το πεδίο εφαρμογής της προηγούμενης παραγράφου και τα σχετικά με τη διενέργεια του διαγωνισμού, ιδίως δε οι προϋποθέσεις, οι όροι, η διαδικασία και τα όργανα διενέργειας του διαγωνισμού, οι όροι τους οποίους πρέπει να πληρούν οι ανάδοχοι, τα κριτήρια και η διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής, το περιεχόμενο και η δημοσιότητα της προκήρυξης, η υποβολή και η εκδίκαση των ενστάσεων, οι βασικοί όροι των συμβάσεων ανάθεσης και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 224

Συμπράξεις Δήμων και Κοινοτήτων με τον ιδιωτικό τομέα

Για την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών, οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις με νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα, σύμφωνα και με τους όρους και τη διαδικασία του ν. 3389/2005 (ΦΕΚ 232 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει.

Νομοθεσία

Ν. 3389/2005 «Συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα». Βλ. παράρτημα αριθμ. 7

Νομολογία

Η ανάθεση από δημόσια αρχή της διαχείρισεως δημόσιου χώρου στάθμευσης επί πληρωμή σε παρέχοντα υπηρεσίες, ο οποίος αμειβεται από τα τέλη που καταβάλλουν τρίτοι για τη χρήση του χώρου σταθμεύσεως, συνιστά παραχώρηση δημόσιας υπηρεσίας, επί της οποίας δεν εφαρμόζεται η οδηγία 92/50/ΕΟΚ. (ΔΕΚ, υπόθεση C – 458/03 της 13ης Οκτωβρίου 2005, **Parking Brixen GmbH κατά Gemeinde Brixen**)

Άρθρο 225

Προγραμματικές συμβάσεις

1.α. Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους, οι Δήμοι και οι Κοινότητες, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τα Νομαρχιακά Διαμερίσματα των Ενιαίων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, οι Σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων, οι Τ.Ε.Δ.Κ., η Ε.Ν.Α.Ε., η Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι οργανισμοί και φορείς, οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, τα δημοτικά και κοι-

νοτικά ιδρύματα, καθώς και τα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, περιλαμβανομένων και των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο, μεταξύ τους ή και με φορείς του δημόσιου τομέα της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982, μεμονωμένα ή από κοινού.

Στις προγραμματικές συμβάσεις, που μετέχει το Δημόσιο, μπορεί να εκπροσωπείται και από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, στην οποία εκτελείται η προγραμματική σύμβαση.

β. Στις προγραμματικές συμβάσεις επιτρέπεται και η συμμετοχή κοινωφελών δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων, αναπτυξιακών ανωνύμων εταιρειών, επιχειρήσεων Ο.Τ.Α. ειδικού σκοπού, Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) με οποιαδήποτε νομική μορφή και αν λειτουργούν, επιχειρήσεων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης, επιμελητηρίων, επιστημονικών φορέων δημοσίου δικαίου, συνεταιρισμών, ενώσεων συνεταιρισμών και εργοδοτικών και εργατοϋπαλληλικών ενώσεων. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μπορεί να επιτρέπεται και η συμμετοχή τραπεζών και πιστωτικών ιδρυμάτων.

γ. Η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ των φορέων της περίπτωσης α' και Κοινωφελών Ιδρυμάτων είναι δυνατή, μόνον, εφόσον αυτά διαθέτουν σχετική εμπειρία και το καταστατικό τους προβλέπει συνεργασία με τους φορείς αυτούς. Κατά την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων που συνάπτουν, θεωρούνται φορείς κατασκευής του έργου κατά την έννοια του άρθρου 3 του ν.1418/1984 (ΦΕΚ 23 Α'), και εκτελούν τις συμβάσεις αυτές με τα προβλεπόμενα στις περιπτώσεις ε', στ' και ζ' του ίδιου άρθρου όργανα και υπηρεσίες που συνιστούν με αποφάσεις των Διοικητικών τους Συμβουλίων.

2.α. Στις προγραμματικές συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται το αντικείμενο της σύμβασης, ο σκοπός και το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων ή των υπηρεσιών, ο προϋπολογισμός τους, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις και η διάρκεια της σύμβασης. Επίσης ορίζεται το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της και οι αρμοδιότητές του, καθώς και ρήτρες σε βάρος του συμβαλλόμενου που παραβαίνει τους όρους της προγραμματικής σύμβασης.

β. Με την προγραμματική σύμβαση επίσης ορίζεται ο συμβαλλόμε-

νος, στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωσή του, εφόσον προβλέπεται αντίστοιχο στάδιο.

γ. Σε περίπτωση κατά την οποία συμβαλλόμενος σε προγραμματική σύμβαση αναθέσει σε τρίτον τη διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων αυτών, η ανάθεση γίνεται σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τον κατά τη σύμβαση υπόχρεο συμβαλλόμενο.

3. Οι συμβαλλόμενοι φορείς για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων μπορεί να χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων μέσω προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους, τον Τακτικό Προϋπολογισμό ή άλλα εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα, καθώς και από τους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων φορέων. Είναι δυνατή η χρηματοδότηση των συμβαλλόμενων και από φορείς του δημόσιου τομέα που δεν μετέχουν στην προγραμματική σύμβαση.

4. Για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων και στο πλαίσιο των συμφωνούμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλόμενων οργανισμών και φορέων, επιτρέπεται η απασχόληση προσωπικού του ενός συμβαλλομένου στον άλλον, καθώς και η παραχώρηση της χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και μέσων.

5. Εφόσον τα προβλεπόμενα στην προγραμματική σύμβαση έργα, προγράμματα και υπηρεσίες είναι πολιτιστικού χαρακτήρα, όπως η ανάδειξη, προστασία και συντήρηση μνημείων, οι παρεμβάσεις σε διατηρητέα ή παραδοσιακά κτίρια και οικισμούς, η διάσωση και διάδοση στοιχείων του πολιτισμού, η ανέγερση και λειτουργία χώρων πολιτισμικών λειτουργιών, η υποστήριξη δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων που αφορούν την επιστήμη, τα γράμματα και τις τέχνες, συμμετέχει, ως συμβαλλόμενος, το Υπουργείο Πολιτισμού. Η προγραμματική σύμβαση καλείται «προγραμματική σύμβαση πολιτισμικής ανάπτυξης» και το δυνάμενο να επιβληθεί, κατά τις σχετικές διατάξεις, τέλος ανταποδοτικού χαρακτήρα, για τη χρηματοδότηση έργων, εργασιών, προγραμμάτων και υπηρεσιών της προγραμματικής σύμβασης, καλείται «Πολιτιστικό Τέλος».

Νομοθεσία

Ν. 1256/1982 «Για την πολυθεσία, την πολυαπασχόληση και την καθιέρωση ανωτάτου ορίου απολαβών στο δημόσιο τομέα καθώς και για το

Ελεγκτικό Συνέδριο, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και άλλες διατάξεις»

Άρθρο 1. Πολυθεσία. παρ 6. Η αληθινή έννοια της παρ. 1 του άρθρ. 9 του Νόμ. 1232/1982 για την “επαναφορά σε ισχύ, τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων του Ν.Δ. 4352/1964 και άλλες διατάξεις” είναι ότι στο δημόσιο τομέα περιλαμβάνονται όλοι οι κρατικοί φορείς ανεξάρτητα από το καθεστώς δημοσίου ή ιδιωτικού ή μικτού δικαίου που τους διέπει, ήτοι: α) οι Κρατικές ή Δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκπροσωπούνται από το νομικό πρόσωπο του Δημοσίου, β) οι Κρατικοί ή Δημόσιοι Οργανισμοί σαν κρατικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. γ) οι Κρατικές ή Δημόσιες και παραχωρηθείσες επιχειρήσεις όπως η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού, ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος, η Ελληνική Ραδιοφωνία-Τηλεόραση κλπ. δ) Τα Κοινοφελή Ιδρύματα του Αστικού Κώδικα που περιήλθαν στο Δημόσιο και χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται απ’ αυτό, ε) οι Τραπεζιτικές και άλλες ανώνυμες εταιρείες στις οποίες είτε τα κατά τις προηγούμενες περιπτώσεις νομικά πρόσωπα έχουν το σύνολο ή την πλειοψηφία των μετοχών του εταιρικού κεφαλαίου είτε έχουν κρατικό προνόμιο ή κρατική επιχορήγηση, όπως η Τράπεζα Ελλάδος, η Αγροτική Τράπεζα, η Εθνική Τράπεζα, η Κτηματική Τράπεζα, η Εμπορική Τράπεζα, η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως κ.ά. στ) τα κρατικά νομικά πρόσωπα που έχουν χαρακτηριστεί από το νόμο ή τα δικαστήρια ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, όπως ο Οργανισμός Συγκοινωνιών Ελλάδος, ο Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός κ.ά. που χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται από οποιοδήποτε των προαναφερομένων νομικών προσώπων. ζ) Οι θυγατρικές ανώνυμες εταιρείες των πιο πάνω Νομικών Προσώπων των εδαφ. α’-στ’ αυτής της παραγράφου που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από αυτά.

Ν. 1418/1984 «Δημόσια έργα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων». Βλ. παράρτημα αριθμ. 2

Άρθρο 3. Ειδικές έννοιες και ορισμοί. Για την εφαρμογή του νόμου αυτού οι παρακάτω όροι έχουν την ακόλουθη σημασία: α) “Εργοδότης” ή “κύριος του έργου” είναι το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο του δημόσιου τομέα για λογαριασμό του οποίου καταρτίζεται η σύμβαση ή κατασκευάζεται το έργο. β) “Φορέας κατασκευής του έργου” είναι η αρμόδια Αρχή ή Υπηρεσία που έχει την ευθύνη παραγωγής του έργου. γ) “Ανάδοχος εργολήπτης” ή “ανάδοχος” είναι η εργοληπτική επιχείρηση στην οποία έχει ανατεθεί με σύμβαση η κατασκευή του έργου. δ) “Σύμβαση” είναι η γραπτή συμφωνία μεταξύ του εργοδότη ή του φορέα κατασκευής του έργου και του αναδόχου για την κατασκευή του έργου, καθώς και όλα τα σχετικά τεύχη, σχέδια και προδιαγραφές. ε) “Διευθύνουσα Υπηρεσία” ή “Επιβλέπουσα Υπηρεσία” είναι τεχνική υπηρεσία του φορέα κατασκευής του έργου που είναι αρμόδια για την παρακολούθηση, έλεγχο και διοίκηση της κατασκευής του έργου. στ) “Προϊσταμένη Αρχή” ή “Εποπτεύουσα Αρχή” είναι η Αρχή ή Υπηρεσία ή όργανο του φορέα κατασκευής του έργου που εποπτεύει την κατασκευή του και ιδίως αποφασίζει για κάθε μεταβολή των όρων

της σύμβασης ή άλλων στοιχείων αυτής όπου αυτό ορίζεται από το νόμο αυτόν και τα π.δ/τα που εκδίδονται με εξουσιοδότησή του. ζ) “Τεχνικό Συμβούλιο” είναι το συλλογικό όργανο του φορέα κατασκευής του έργου το οποίο γνωμοδοτεί στα θέματα που ορίζει ο νόμος αυτός και τα π.δ/τα που εκδίδονται με εξουσιοδότησή του.

Νομολογία

Οι προγραμματικές συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης ή αυτών και του Δημόσιου άλλων φορέων του δημόσιου τομέα, είναι συμφωνίες που θέτουν το γενικό πλαίσιο για την οργάνωση και διαχείριση δημοσίων υπηρεσιών και την άσκηση κρατικών δραστηριοτήτων δια μέσου των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης ή της καθ’ ύλην αποκεντρωμένης διοίκησης, με τη μελέτη και εκτέλεση έργων, προγραμμάτων και την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους. Συνεπώς, σύμφωνα με όσα στην προηγούμενη σκέψη έγιναν δεκτά, στον έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου υπάγονται οι προγραμματικές αυτές συμβάσεις, οι οποίες ναι μεν δεν πραγματοποιούν μια προσωρινή ισορροπία μεταξύ αντιτιθέμενων οικονομικών συμφερόντων, αποτελούν όμως το μέσο συνεργασίας μεταξύ μερών των οποίων τα συμφέροντα συμπίπτουν. (ΕΛΣ, Πρακτ. Ολομ. 6/3/2000)

Η συμμετοχή της αναπτυξιακής επιχείρησης σε προγραμματική σύμβαση δύναται να συνίσταται στην υλοποίηση του ανατιθέμενου συμβατικού αντικειμένου, δεν μπορεί όμως αυτή να αναθέσει περαιτέρω το συμβατικό αντικείμενο σε τρίτους ιδιώτες κατά παρέκκλιση των διατάξεων του ν. 1418/1984 «Περί Δημοσίων Έργων» και του ν. 716/1977 «Περί μητρώου μελετητών και αναθέσεως εκπονήσεως μελετών». (ΕΛΣ, Πρακτ. Ολομ. 10/12/2004)

Αν δεν έχουν εκπληρωθεί ουσιαστικοί όροι της Προγραμματικής Σύμβασης που οδηγούν ουσιαστικά στη μη εκτέλεσή της, δεν είναι νόμιμη η καταβολή από το Δήμο της προβλεπόμενης χρηματοδότησης. Δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο Δήμος συγγνωστός υπέλαβε ότι η προγραμματική σύμβαση εκτελείτο κατά τα προβλεπόμενα, καθόσον, ως συμβαλλόμενο μέρος, δεν είναι δυνατόν να πλανάται ως προς την αληθή δικαιοπρακτική του βούληση. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 59/2005)

Δεν είναι νόμιμη η προγραμματική σύμβαση, όταν το αντικείμενο αυτής είναι αδύνατο, ήτοι α) δεν ορίζεται με σαφήνεια το αντικείμενο των παρεχομένων υπηρεσιών ή του προγράμματος, β) οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων είναι γενικόλογες και αδύνατες, γ) δεν υπάρχει χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης και δ) δεν υπάρχει αναλυτικός προϋπολογισμός του προγράμματος. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 46/2005)

Η δαπάνη παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών από δημοτική επιχείρηση προς το Δήμο μέσω προγραμματικής σύμβασης δεν είναι νόμιμη, διότι α) στο σώμα της σύμβασης δεν περιέχεται χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης υπηρεσιών, β) η

παροχή των υπηρεσιών ανάγεται στα συνήθη καθήκοντα των υπαλλήλων του Δήμου και γ) οι ανάγκες παροχής νομικών υπηρεσιών καλύπτονται με ανάθεση εντολής ή την πρόσληψη πληρεξουσίων δικηγόρων. **(ΕλΣ, Πράξη ΙΙ Κλ. 249/2005)**

Στις προγραμματικές συμβάσεις μπορούν να συμμετέχουν ως τρίτοι συμβαλλόμενοι οι επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. Α΄ και Β΄ βαθμού και άλλοι φορείς. Δηλαδή οι επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. δεν μπορεί να συμμετέχουν ως μοναδικοί αντισυμβαλλόμενοι. Σε μια συναφθείσα προγραμματική σύμβαση δεν είναι νόμιμο να ανατίθεται σε επιχείρηση Ο.Τ.Α. ολόκληρη η υλοποίηση του αντικειμένου αυτής, διότι και αυτόν τον τρόπο καθίσταται μοναδικός αντισυμβαλλόμενος και υποκαθιστά τους κυρίως συμβαλλόμενους. Στις προγραμματικές συμβάσεις απαιτείται να καθορίζεται με σαφή τρόπο το αντικείμενο και το ειδικότερο περιεχόμενο της κάθε ενέργειας που αναλαμβάνουν να εκτελέσουν οι συμβαλλόμενοι φορείς, διότι έτσι εξασφαλίζεται ότι η προγραμματική σύμβαση δεν αποτελεί έμμεσο τρόπο επιχορήγησης των δημοτικών επιχειρήσεων. Μια προγραμματική σύμβαση δεν είναι νόμιμη όταν το αντικείμενό της είναι αόριστο, δηλαδή: Δεν ορίζεται με σαφήνεια το αντικείμενο των παρεχομένων υπηρεσιών (η περιγραφή του αντικειμένου είναι γενικόλογη), οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων είναι αόριστες, δεν υπάρχει χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, δεν υπάρχει αναλυτικός προϋπολογισμός. Επίσης η Επιτροπή έχει αρμοδιότητα να παρακολουθεί την εκτέλεση της προγραμματικής σύμβασης και όχι να προσδιορίζει το αντικείμενο αυτής. Στην εξεταζόμενη περίπτωση συνήφθη προγραμματική σύμβαση μεταξύ Δήμου, του Πνευματικού και Πολιτιστικού Κέντρου και της Δημοτικής Επιχείρησης με αντικείμενο την ανάπτυξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων, την οργάνωση εκδηλώσεων στον τομέα της μουσικής και του χορού. Όμως η ανωτέρω προγραμματική σύμβαση δεν είναι νόμιμη και συνιστά ανεπίτρεπτη επιχορήγηση προς τη δημοτική επιχείρηση, διότι αόριστα και γενικόλογα περιγράφεται το αντικείμενο της σύμβασης, δεν παρατίθεται αναλυτικός προϋπολογισμός και με ασαφή τρόπο προσδιορίζονται οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών. **(ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 46/2005)**

Κωλύεται η υπογραφή προγραμματικής σύμβασης μεταξύ Δήμου και νπδδ και δημοτικών επιχειρήσεων αυτού, καθόσον οι τελευταίες συμμετείχαν στη σύμβαση ως μοναδικοί αντισυμβαλλόμενοι του Δήμου και των ν.π.δ.δ. αυτού. **(ΕλΣ, Πράξη VI Τμ. 30/2005)**

Στην εξεταζόμενη περίπτωση συνήφθη προγραμματική σύμβαση διάρκειας δύο ετών μεταξύ Δήμου, Κ.Α.Π.Η. και της δημοτικής επιχείρησης με αντικείμενο τη διεξαγωγή της δημοτικής συγκοινωνίας. Στην υπογραφεύσα σύμβαση περιλαμβάνονται αναλυτικά οι υποχρεώσεις του κάθε συμβαλλομένου. Με τα δεδομένα αυτά το Τμήμα κρίνει ότι ο λόγος διαφωνίας του επιτρόπου περί οικονομικής συμμετοχής του Κ.Α.Π.Η. στη συναφθείσα προγραμματική σύμβαση είναι αναπόδεικτος και συνεπώς απορριπτέος. Επομένως νόμιμη συνήφθη η ανωτέρω προγραμματική σύμβαση και ως εκ τούτου η εντελλόμενη δαπάνη είναι νόμιμη. **(ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 2/2004)**

Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ.

Προγραμματικές συμβάσεις μπορεί να συνάπτουν οι Ο.Τ.Α., οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων, οι Τ.Ε.Δ.Κ., η Ε.Ν.Α.Ε., η Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., τα ν.π.δ.δ. τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι ανωτέρω οργανισμοί και φορείς, οι Δ.Ε.Υ.Α. και τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα με το Δημόσιο μεταξύ τους ή και με φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα (όπως αυτός είχε οριοθετηθεί με το άρθρο 1 παρ. 6 του Ν. 1256/1982) μεμονωμένα ή από κοινού. Ως «εκ τρίτου συμβαλλόμενοι» μπορεί να είναι δημοτικές και νομαρχιακές επιχειρήσεις, περιφερειακά ταμεία, επιμελητήρια, επιστημονικοί φορείς δημοσίου δικαίου, συνεταιρισμοί και ενώσεις συνεταιρισμών, καθώς και εργοδοτικές και εργατοϋπαλληλικές ενώσεις. Η απαρίθμηση, τόσο των «κυρίως συμβαλλόμενων», όσο και των «εκ τρίτου», παρατίθεται κατά τρόπο ειδικό και περιοριστικό. Μεταξύ αυτών δεν περιλαμβάνονται, ως αυτοτελής και διακεκρμένη κατηγορία, οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Η ανωτέρω εξαντλητική μνεία, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, επικεντρώνεται σε ειδική αναφορά συγκεκριμένων κατηγοριών φορέων, δεν καταλείπει έδαφος διασταλτικής ερμηνείας ή ανάλογης εφαρμογής, ώστε να είναι δυνατόν να ενταχθούν στους «κυρίως συμβαλλόμενους» και οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Το ανωτέρω σκεπτικό καταλαμβάνει και την περίπτωση των «εκ τρίτου συμβαλλόμενων». Σύμφωνα με τα όσα προεκτέθηκαν, μεταξύ των φορέων που συμμετέχουν στην κατάρτιση προγραμματικών συμβάσεων, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 35 του Π.Δ/τος 410/1995, (Σημ: άρθρο 225 του Ν. 3463/2006) δεν ανήκουν οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, εφόσον δεν περιλαμβάνονται μεταξύ των συμβαλλόμενων φορέων, που μνημονεύονται, στην ανωτέρω διάταξη, ρητώς και περιοριστικώς. (Ατομ. Γν. Ν.Σ. ΥπεσΔΔΑ 352/2004)

ΜΕΡΟΣ ΕΝΑΤΟ

ΙΔΡΥΜΑΤΑ - ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ - ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Άρθρο 226

Σύσταση ιδρύματος

Δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα όπως, βρεφοκομεία, ορφανοτροφεία, γηροκομεία, μουσεία ή άλλα επιστημονικά ιδρύματα, συνιστώνται, ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με προεδρικό διάταγμα, που ορίζει το σκοπό, τα όργανα της διοίκησης, τους πόρους, την περιουσία, που αφιερώνεται σε αυτό και το όνομα του ιδρύματος.

Το προεδρικό διάταγμα εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του αρμόδιου καθ' ύλην Υπουργού, αφού τηρηθούν και οι ειδικές, για κάθε κατηγορία ιδρυμάτων, διατάξεις.

Νομολογία

Παραχώρηση από το Δημόσιο κυριότητας έκτασης σε Ίδρυμα, για την ανέγερση μουσείου. Κρίση ότι η παραχώρηση δεν είναι νόμιμη διότι γίνεται για χρήση που δεν προβλέπεται από το ρυθμιστικό σχέδιο. Ο μεταγενέστερος ορισμός της χρήσης αυτής με νόμο, δεν εγκυροποιεί τη διοικητική πράξη με την οποία έγινε η παραχώρηση. Η κύρωση με νόμο της προβλεπόμενης διοικητικής πράξης, που έγινε μετά την άσκηση της ένδικης αίτησης ακυρώσεως είναι αντισυνταγματική. (ΣτΕ 604/2002)

Δια της προσβαλλομένης υπουργικής αποφάσεως, εξεδηλώθη άρνηση πρότασης προς έκδοση Π.Δ. εγκριτικού της συστάσεως του ιδρύματος, με την αιτιολογία ότι : “. . . στους ιδρυτές αυτού περιλαμβάνεται ο Δήμος και . . . δεν μπορεί Δήμος ή Κοινότητα να συστήσει ίδρυμα διεπόμενο από τις διατάξεις του Α.Ν. 2039/1939 (το οποίο κατ' ανάγκη είναι ν.π.ι.δ.) ούτε να διαθέσει περιουσία για το σκοπό αυτό, αλλά μπορεί να συστήσει ίδρυμα σύμφωνα με τις διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα. Υπό τα εκτεθέντα όμως πραγματικά δεδομένα της υπό των αιτούντων από κοινού συστάσεως του ως άνω ιδρύματος και της παρ' εκατέρου ταύτης διαθέσεως προς τον σκοπόν τούτον της προπεριγραφείσης περιουσίας, συνέτρεχε κατ' αρχήν, εν προκειμένω, νόμιμη περίπτωση

συστάσεως ιδρύματος ως νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου, επί τη βάσει των διατάξεων των άρθρων 108 και επ. του Αστικού Κώδικα, σε συνδυασμό προς τα άρθρα 95 παρ. 1 και 98 του Α.Ν. 2039/1939, μη αποκλειομένης της συστάσεως του Ιδρύματος κατ' εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων από μόνο το γεγονός ότι ένας των συνιδρυτών είναι οργανισμός τοπικής αυτοδιοικήσεως. (ΣτΕ 3034/1996)

Άρθρο 227

Διοίκηση

1. Τα δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα διοικούνται από διοικητικό συμβούλιο που απαρτίζεται από τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινοτήτας ή άλλο αιρετό ή μη πρόσωπο που ορίζεται από αυτούς ως πρόεδρος και από έξι (6) έως δέκα (10) μέλη που εκλέγονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Ένα από τα μέλη αυτά εκλέγεται από το διοικητικό συμβούλιο ως αντιπρόεδρος του.

2. Μέλη του διοικητικού συμβουλίου του ιδρύματος εκλέγονται δύο τουλάχιστον δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι, εκ των οποίων ο ένας ορίζεται από τη μειοψηφία του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, ένας τουλάχιστον σύμβουλος τοπικού διαμερίσματος στην περίπτωση που η έδρα του ιδρύματος βρίσκεται εντός αυτού, ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων του ιδρύματος, εφόσον απασχολούνται περισσότεροι από δέκα (10) εργαζόμενοι. Ο ανωτέρω εκπρόσωπος προτείνεται από τη γενική συνέλευση των τακτικών υπαλλήλων εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που θα αποσταλεί η σχετική πρόσκληση. Μέλη του διοικητικού συμβουλίου του ιδρύματος εκλέγονται και πρόσωπα που έχουν ανάλογη επαγγελματική ή κοινωνική δράση ή ειδικές γνώσεις ανάλογα με το σκοπό του ιδρύματος ή και πρόσωπα που είναι χρήστες των υπηρεσιών του ιδρύματος.

3. Σε περίπτωση που η μειοψηφία δεν υποδείξει σύμβουλο ή εκείνος που έχει υποδειχθεί παραιτήθηκε χωρίς να αντικατασταθεί εκλέγεται σύμβουλος της πλειοψηφίας.

4. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου απαιτείται να είναι Έλληνες πολίτες ή πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. Δεν επιτρέπεται να εκλεγούν ή να είναι μέλη του διοικητικού συμβουλίου ιδιώτες που έχουν στερηθεί τη διαχείριση της περιουσίας τους με τελεσίδικη δικαστική απόφαση ή που έχουν στερηθεί τα πολιτικά τους δικαιώματα με αμετάκλητη δικαστική απόφαση και για όσο διάστημα διαρκεί η στέρηση αυτή, καθώς και όσοι έχουν καταδικαστεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση ως αυτουργοί ή συμμετοχοί σε κακούρ-

γηση ή σε κάποιο από τα πλημμελήματα που αναφέρονται στο άρθρο 146.

6. Τα υφιστάμενα διοικητικά συμβούλια των δημοτικών και κοινοτικών ιδρυμάτων θα συνεχίσουν να λειτουργούν με την ίδια σύνθεση, έως ότου προσαρμοστούν οι συστατικές τους πράξεις προς τις διατάξεις του παρόντος και πάντως όχι πέραν της λήξης της θητείας των μελών τους.

Άρθρο 228

Συμμετοχή δωρητών στη διοίκηση

1. Δωρητές ιδρυμάτων, που έχουν επιφυλάξει το δικαίωμα να συμμετέχουν αυτοπροσώπως ή με αντιπρόσωπο, είτε ως μέλη των διοικητικών συμβουλίων είτε να παρίστανται στις συνεδριάσεις αυτών, ασκούν τα δικαιώματα αυτά, όπως ορίζεται κάθε φορά με το προεδρικό διάταγμα σύστασης. Στην περίπτωση αυτή το προεδρικό διάταγμα σύστασης του ιδρύματος εκδίδεται και με πρόταση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.

2. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 εφαρμόζονται και όταν σε διάταξη τελευταίας βουλήσεως, με την οποία αφήνεται περιουσία σε ίδρυμα, έχουν επιφυλαχθεί ανάλογα δικαιώματα υπέρ των εκτελεστών της διαθήκης ή άλλων προσώπων.

Άρθρο 229

Εκλογή και θητεία των μελών των διοικητικών συμβουλίων

1. Η εκλογή των μελών του διοικητικού συμβουλίου γίνεται κάθε δύο χρόνια και λήγει σε κάθε περίπτωση με την εγκατάσταση των νέων μελών. Μέσα σε έναν μήνα από την εγκατάσταση των δημοτικών και κοινοτικών αρχών για την πρώτη διετία και έναν μήνα από τη λήξη της θητείας των μελών του διοικητικού συμβουλίου, το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο συνεδριάζει και εκλέγει με φανερή ψηφοφορία και απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου κάθε ιδρύματος. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 92 ή των άρθρων 90 και 109.

2. Τα μη αιρετά μέλη του διοικητικού συμβουλίου πριν την εγκατάσταση ορκίζονται ενώπιον του δημάρχου.

3. Οι θέσεις μελών του διοικητικού συμβουλίου που μένουν κενές κατά τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου καλύπτονται με μέλη που εκλέγει το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο μέσα σε οκτώ (8) ημέρες, αφότου η θέση έμεινε κενή.

4. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου μπορούν να αντικατασταθούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους, για σπουδαίο λόγο, σχετικό με τη λειτουργία του ιδρύματος, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

5. Οι διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 73 εφαρμόζονται αναλόγως και για την αναπλήρωση των μελών του διοικητικού συμβουλίου.

Άρθρο 230

Έξοδα παράστασης - Αποζημίωση μελών

1. Το αξίωμα του μέλους του διοικητικού συμβουλίου είναι τιμητικό και άμισθο. Απαγορεύεται να παρέχεται αμοιβή στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου για οποιαδήποτε υπηρεσία τους προς το ίδρυμα. Μέλη του διοικητικού συμβουλίου που ανήκουν στο προσωπικό του, με οποιαδήποτε σχέση, εισπράττουν τις αποδοχές τους.

2. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας μπορεί να καθορίζονται έξοδα παράστασης στον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου του ιδρύματος, όταν ο οικονομικός απολογισμός του προηγούμενου έτους υπερβαίνει τις τριακόσιες χιλιάδες ευρώ (300.000 €). Τα ανωτέρω έξοδα δεν μπορούν να υπερβαίνουν το πενήντα τοις εκατό (50%) των αντίστοιχων του οικείου δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας.

3. Στον πρόεδρο, στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής, εκτός από τον δήμαρχο, τον αντιδήμαρχο, τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου και τον πρόεδρο της Κοινότητας, επιτρέπεται να καταβάλλεται αποζημίωση, για κάθε συνεδρίαση και μέχρι τρεις μηνιαίως, κατόπιν αποφάσεως του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Το ύψος της αποζημίωσης, για κάθε συνεδρίαση, ανέρχεται στο ένα τοις εκατό (1%) των μηνιαίων εξόδων παράστασης του οικείου δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας. Εάν ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος λαμβάνουν έξοδα παράστασης δεν δικαιούνται αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής.

Άρθρο 231**Αναπλήρωση του προέδρου -
Απαρτία του διοικητικού συμβουλίου**

1. Αναπληρωτής του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου είναι ο αντιπρόεδρος του.
2. Το διοικητικό συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία, όταν τα παρόντα μέλη του είναι περισσότερα από τα απόντα. Στους παρόντες πρέπει να είναι ο πρόεδρος ή ο αντιπρόεδρος.
3. Οι διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 73 εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή.

Άρθρο 232**Εκτελεστική επιτροπή**

Σε κάθε ίδρυμα υπάρχει τριμελής εκτελεστική επιτροπή που αποτελείται από τον πρόεδρο ή τον αντιπρόεδρο και δύο μέλη του διοικητικού συμβουλίου.

Τα τακτικά, καθώς και δύο αναπληρωματικά μέλη της εκτελεστικής επιτροπής, εκλέγονται από το διοικητικό συμβούλιο με σχετική πλειοψηφία και η θητεία τους είναι διετής. Η εκλογή γίνεται ευθύς μόλις το διοικητικό συμβούλιο συγκροτηθεί σε σώμα.

Άρθρο 233**Αρμοδιότητες**

1. Το διοικητικό συμβούλιο, ο πρόεδρος του και η εκτελεστική επιτροπή έχουν, ως προς τη διοίκηση του ιδρύματος, τις αρμοδιότητες δημοτικού συμβουλίου, δημάρχου και δημαρχιακής επιτροπής, αντιστοίχως.
2. Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου μπορεί με πράξη του που δημοσιεύεται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 87 να μεταβιβάσει ορισμένες από τις αρμοδιότητές του σε μέλος της εκτελεστικής επιτροπής ή στον γενικό διευθυντή, που τυχόν προβλέπεται από τον οργανισμό του ιδρύματος ή σε άλλο ανώτατο ή ανώτερο υπάλληλό του.

Άρθρο 234**Λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου και εποπτεία**

1. Τα θέματα, τα σχετικά με τις εργασίες του διοικητικού συμβουλίου, την πρόσκληση των μελών του και της εκτελεστικής επιτροπής σε συνεδρίαση, την απαιτούμενη για τη λήψη αποφάσεως πλειοψηφία, τον

έλεγκο και την εκτελεστικότητα των αποφάσεών του, το κώλυμα συμμετοχής στις συνεδριάσεις, την αστική και πειθαρχική ευθύνη των οργάνων διοίκησής του ρυθμίζονται με ανάλογη εφαρμογή των σχετικών διατάξεων που αφορούν το δημοτικό συμβούλιο, τη δημορχιακή επιτροπή και τα μέλη τους.

2. Οι κανονισμοί λειτουργίας των ιδρυμάτων και οι οργανισμοί εσωτερικής υπηρεσίας καταρτίζονται από τα διοικητικά συμβούλια και εγκρίνονται από τα οικεία δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια.

3. Για τις αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου που αφορούν τον προϋπολογισμό, τον απολογισμό, την εκποίηση ή την ανταλλαγή ακινήτων ή την επιβάρυνσή τους με εμπράγματα δικαιώματα, την αποδοχή κληρονομιών και δωρεών που περιέχουν όρο, ή κληροδοσιών, καθώς και τη συνομολόγηση δανείων, απαιτείται προηγούμενη έγκριση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Οι αποφάσεις υποβάλλονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, αποστέλλονται μέσα δέκα (10) ημέρες, αφότου περιήλθε στο ίδρυμα η εγκριτική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Άρθρο 235

Πόροι

Πόροι των ιδρυμάτων είναι ιδίως:

α) Η ετήσια τακτική ή τυχόν έκτακτη επιχορήγηση του Δήμου ή της Κοινότητας,

β) κάθε είδους εισφορές, επιχορηγήσεις, δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες,

γ) εισπράξεις από το αντίτιμο των πραγμάτων ή των υπηρεσιών, που παρέχουν τα ιδρύματα,

δ) πρόσοδοι από τη δική τους περιουσία, καθώς και από τη συμμετοχή τους σε προγράμματα.

Άρθρο 236

Οικονομική διοίκηση

1. Οι διατάξεις που ισχύουν για τους Δήμους και αφορούν τον οργανισμό της εσωτερικής υπηρεσίας, τον προϋπολογισμό, το οικονομικό έτος, τον απολογισμό, την ταμειακή υπηρεσία, τη διαχείριση, τα δάνεια και την περιουσία, εφαρμόζονται και στα ιδρύματα.

2. Εξαιρούνται από τη διάταξη της προηγούμενης παραγράφου τα ιδρύματα, που διέπονται από τους νόμους «περί εκκαθαρίσεως και διοι-

κήσεως των εις το κράτος και υπέρ κοινωφελών σκοπών καταλειπομένων κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών», για τα οποία εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις των νόμων αυτών, εφόσον δεν τροποποιούνται από τον παρόντα.

3. Τα ιδρύματα, που παίρνουν επιχορήγηση από άλλες πηγές, την εγγράφουν χωριστά στα έσοδα του προϋπολογισμού. Αν η επιχορήγηση παρέχεται στα ιδρύματα για την εκπλήρωση ειδικού σκοπού, εγγράφεται αντίστοιχη πίστωση για το σκοπό αυτόν ιδιαίτερος στα έξοδα του προϋπολογισμού.

4. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, καθορίζεται ο τρόπος της διαχείρισης φαρμάκων, τροφίμων και υλικού των ιδρυμάτων και ο έλεγχός της.

Άρθρο 237 **Κατάργηση**

1. Τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα καταργούνται με τον ίδιο τρόπο που συστάθηκαν και η περιουσία τους περιέρχεται στο Δήμο ή στην Κοινότητα που τα σύστησε. Τις ιδιωτικές περιουσίες, που έχουν περιέλθει στο ίδρυμα με πράξεις εν ζωή ή αιτία θανάτου, εξακολουθεί να διαθέτει ο Δήμος ή η Κοινότητα αποκλειστικά για τον ειδικό σκοπό για τον οποίο αφιερώθηκαν, με την επιφύλαξη και των διατάξεων που αφορούν την επωφελέστερη αξιοποίηση ή διάθεση του περιουσιακού στοιχείου που έχει καταληφθεί ή δωρηθεί για τον ίδιο ή άλλον κοινωφελή σκοπό.

2. Το προσωπικό που υπηρετεί στα ιδρύματα που καταργούνται, εντάσσεται στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα κατά τις διατάξεις του άρθρου 318 του ν.1188/1981, όπως ισχύει.

Νομοθεσία

Ν. 1188/1981 «Περί κυρώσεως του Κώδικος «περί καταστάσεως προσωπικού οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως»»

Άρθρο 318. Ένταξις υπαλλήλων ειδικών ταμείων και άλλων νομικών προσώπων. 1. Το προσωπικόν ειδικών ταμείων υδρεύσεως καταργηθέντων ή καταργουμένων, εφ' όσον η εκπλήρωσις του σκοπού αυτών αναλαμβάνεται καθ' οιονδήποτε τρόπον υπό των Δήμων και Κοινοτήτων, διατηρείται εν τη υπηρεσία του οικείου Δήμου ή Κοινότητος μέχρις οργανώσεως της υπηρεσίας ταύτης, δια τροποποιήσεως του οργανισμού της εσωτερικής υπηρεσίας, δεν επιτρέπεται η

ένταξι αυτού εις αντιστοιχούς τακτικές θέσεις επί τη βάσει των ουσιαστικών αυτών προσόντων και των εν τω οργανισμό οριζομένων προϋποθέσεων δια την κατάληψιν των θέσεων τούτων. 2. Η ένταξη γίνεται με απόφαση του αρμόδιου για το διορισμό οργάνου ύστερα από σύμφωνη γνώμοδοτηση του αρμόδιου υπηρεσιακού συμβουλίου. 3. Η κατά τ' ανωτέρω τροποποιήσεις του οργανισμού εσωτερικής υπηρεσίας ενεργείται εντός έξι μηνών από της αναλήψεως υπό του Δήμου ή Κοινότητος της οικείας υπηρεσίας, εντός δε εξαμήνου από της εγκρίσεως της τροποποιήσεως του οργανισμού ενεργείται η ένταξις του προσωπικού. Το μη εντασσόμενον προσωπικόν εντός της ανωτέρω προθεσμίας απολύεται αυτοδικαίως και άνευ ετέρας διατυπώσεως από της λήξεως της προθεσμίας. 4. Η παρά τω ταμείω προγενεστέρα υπηρεσία του εντασσόμενου προσωπικού λογίζεται ως τακτική δημοτική ή κοινοτική υπηρεσία δια πάσαν περίπτωσιν. 5. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και για το προσωπικό άλλων ειδικών ταμείων, των οποίων η διοίκηση περιήλθε ή θα περιέλθει στους Δήμους ή στις Κοινότητες, καθώς και για το προσωπικό των δημοτικών και κοινοτικών νομικών προσώπων που καταργούνται και αναλαμβάνει ο οικείος Ο.Τ.Α. απευθείας ή όχι την εκπλήρωσιν του σκοπού τους.

Άρθρο 238

Ιδρύματα Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης που συνενώνονται

1. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης που προκύπτουν από συνένωση άλλων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης υπεισέρχονται αυτοδικαίως από την έναρξιν της λειτουργίας τους, σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των Δήμων ή Κοινοτήτων που καταργούνται με τη συνένωση ως προς τα δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα του άρθρου 226, που έχουν συσταθεί από τους συνενούμενους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

2. Τα ανωτέρω δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα περιέρχονται αυτοδικαίως στο νέο Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης από την έναρξιν της λειτουργίας του.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή αυτού του άρθρου.

Άρθρο 239

Σύσταση δημοτικών και κοινοτικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου

1. Τα δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου συνιστώνται με απόφαση των οικείων δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων. Σκοπός τους είναι η οργάνωση και η λειτουργία ορισμένης δημοτι-

κής ή κοινοτικής υπηρεσίας με γνώμονα την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών των κατοίκων, όπως η σύσταση κέντρων κοινωνικής προστασίας, πνευματικών ή αθλητικών κέντρων, βιβλιοθηκών, μουσείων κ.ά.

2. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας διαπιστώνει τη νομιμότητα της σχετικής απόφασης του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και εκδίδει την πράξη σύστασης του νομικού προσώπου, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Στην απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου για τη σύσταση του νομικού προσώπου ορίζονται το όνομα, ο σκοπός, η περιουσία και οι πόροι.

Νομολογία

Φορέας παροχής συγκοινωνιακού έργου με τα μέσα μαζικής μεταφοράς στην περιοχή Αθηνών, Πειραιώς και Περιχώρων, είναι, κατ' αρχήν, ο Ο.Α.Σ.Α. (και κατ' εξαίρεση Ο.Τ.Α. που βρίσκονται στην περιοχή της αρμοδιότητάς του) και, πάντως, όχι τα Κ.Τ.Ε.Λ., στα οποία ανήκει η εξυπηρέτηση των αστικών και υπεραστικών γραμμών των λοιπών – πλην της νήσου Ρόδου – περιοχών της χώρας. Ενόψει αυτού, χωρίς έννομο συμφέρον ζητείται με την κρινόμενη αίτηση από το Κ.Τ.Ε.Λ. η ακύρωση της αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας περί συστάσεως Οργανισμού δημοτικής συγκοινωνίας στην εδαφική περιφέρεια του Δήμου. Και τούτο, διότι με την προσβαλλόμενη απόφαση δεν θίγεται το επιτελούμενο, κατά το νόμο, από τα Κ.Τ.Ε.Λ. συγκοινωνιακό έργο. (ΣτΕ 133/2005)

Η πέραν της προβλεπόμενης στη συστατική πράξη επιχορήγηση σε ν.π.δ.δ. που έχει συστήσει ο Δήμος, είναι νόμιμη, διότι βρίσκεται έρεισμα στο άρθρο 262 (Σημ: ήδη άρθρο 202 Ν. 3463/2006) του Δ.Κ.Κ. (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 64/2006, βλ. αντιθ. Πράξη VII Τμ. 55/2005)

Η μελέτη και εφαρμογή κοινωνικών προγραμμάτων για την αντιμετώπιση σχετικών αναγκών ή/και την προαγωγή των κοινωνικών συμφερόντων των Ο.Τ.Α. α' βαθμού μπορεί να ασκείται, είτε μέσω των ιδίων υπηρεσιών αυτού, είτε μέσω δημοτικού νομικού προσώπου, επιλογή που εναπόκειται στη διακριτική του ευχέρεια. (ΕλΣ, Πράξη VII Τμ. 26/2006)

Παρέχεται στους Δήμους η δυνατότητα να συστήνουν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, των οποίων ο σκοπός συνίσταται στην άσκηση ορισμένων αρμοδιοτήτων, που σύμφωνα με το Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα ανήκουν στους Δήμους, προκειμένου να ικανοποιηθεί καλύτερα και αποτελεσματικότερα ορισμένη τοπική ανάγκη. Στην απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου περί σύστασης του νομικού προσώπου πρέπει να αιτιολογείται κατ' αρχήν η αναγκαιότητα τόσο της σύστασης αυτού, όσο και της παραχώρησης αρμοδιοτήτων από το Δήμο στο νομικό πρόσωπο. Στην ίδια απόφαση πρέπει να εξειδικεύεται

ρητώς και επαρκώς ο σκοπός του νομικού προσώπου, προκειμένου να ελεγχθεί, εάν αυτός αφορά την οργάνωση ορισμένης δημοτικής υπηρεσίας. Δεν είναι σύνομη η σύσταση ν.π.δ.δ. και συνεπώς δεν είναι σύνομη η επιχορήγηση που παρέχεται σ' αυτό, εφ' όσον οι σκοποί αυτού βρίσκονται εκτός του κύκλου αρμοδιοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η σύσταση νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, με σκοπό την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, την υλοποίηση προγραμμάτων για την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, την ανάδειξη της ισότητας της γυναίκας κλπ, δεν είναι νόμιμη, διότι οι αρμοδιότητες αυτές εμπίπτουν στην έννοια των γενικών κρατικών υποθέσεων, αφού δεν περιορίζονται στα χωρικά πλαίσια του συγκεκριμένου Δήμου αλλά συνάπτονται αμέσως προς τη γενική πολιτική και αφορούν ολόκληρο το κράτος. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 16/2006)

Άρθρο 240

Διοίκηση νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου

1. Τα δημοτικά ή κοινοτικά νομικά πρόσωπα διοικούνται από το διοικητικό συμβούλιο, που αποτελείται από πέντε έως δεκαπέντε μέλη, τα οποία μαζί με τους αναπληρωτές τους ορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Μέλη του διοικητικού συμβουλίου είναι ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της κοινότητας, δημοτικοί ή κοινοτικοί σύμβουλοι και δημότες ή κάτοικοι που είναι χρήστες των υπηρεσιών του νομικού προσώπου ή που έχουν ανάλογη επαγγελματική ή κοινωνική δράση ή ειδικές γνώσεις, ανάλογα με το σκοπό του νομικού προσώπου, καθώς και ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων του νομικού προσώπου, εφόσον αυτό απασχολεί περισσότερους από δέκα (10) εργαζομένους. Ο ανωτέρω εκπρόσωπος προτείνεται από τη γενική συνέλευση των τακτικών υπαλλήλων εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που θα αποσταλεί η σχετική πρόσκληση. Ένα τουλάχιστον εκ των μελών του διοικητικού συμβουλίου ορίζεται από τη μειοψηφία του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Εάν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου είναι περισσότερα από πέντε (5), δύο (2) τουλάχιστον από αυτά ορίζονται από τη μειοψηφία του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Σε περίπτωση που η μειοψηφία δεν ορίσει συμβούλους ή εκείνοι που έχουν οριστεί παραιτηθούν, χωρίς να αντικατασταθούν, μετέχουν σύμβουλοι της πλειοψηφίας. Στις περιπτώσεις που το νομικό πρόσωπο λειτουργεί στην περιφέρεια τοπικού διαμερίσματος ένα μέλος προτείνεται από το οικείο συμβούλιο. Μετά τον ορισμό των μελών το δημοτικό συμβούλιο εκλέγει από τα μέλη αυτά τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου. Στην περίπτωση που μέλος έχει ορισθεί, από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινό-

τητας, αυτός αυτοδικαίως καθίσταται και πρόεδρος αντιστοίχως, του διοικητικού συμβουλίου.

Η θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου ορίζεται με την απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Λήγει πάντοτε με την εγκατάσταση του νέου διοικητικού συμβουλίου. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου μπορούν να αντικατασταθούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους, με απόφαση δημοτικού συμβουλίου για σοβαρό λόγο που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων τους.

Τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος αναπληρώνει ο αντιπρόεδρος. Το νομικό πρόσωπο εκπροσωπείται στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή από τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου και όταν αυτός κωλύεται ή απουσιάζει από τον αντιπρόεδρο.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 227 παράγραφος 5, 234, 235 και των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 236 εφαρμόζονται και στα νομικά πρόσωπα αυτά. Τα θέματα, τα σχετικά με τη λειτουργία του νομικού προσώπου ρυθμίζονται με κανονισμούς που εγκρίνουν τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια. Τα νομικά πρόσωπα, αν δεν διαθέτουν ταμειακή υπηρεσία, εξυπηρετούνται από την ταμειακή υπηρεσία του οικείου Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Νομολογία

Ο Δήμος εξέδωσε χρηματικά εντάλματα για την καταβολή επιχορηγήσεων στα Κ.Α.Π.Η. Τα εντάλματα αυτά θεωρήθηκαν από την Υπηρεσία Επιτρόπου. Όμως λόγω οικονομικών δυσχερειών ο Δήμος δεν εξόφλησε όλο το ποσό των χρηματικών ενταλμάτων, αλλά μέρος αυτών. Στη συνέχεια εκδόθηκαν τα επίμαχα χρηματικά εντάλματα για εξόφληση και του υπολειπόμενου ποσού. Το Τμήμα κρίνει κατά πλειοψηφία ότι η μερική εξόφληση των αρχικών ενταλμάτων από το δημοτικό ταμιά ήταν ανεπίτρεπτη, διότι αυτά είχαν έναν μόνο δικαιούχο και επομένως μη νόμιμα συντάχθηκαν οι σχετικές πράξεις έκπτωσης. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 11/2005)

Άρθρο 241

Συγχώνευση - Κατάργηση νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου

1. Η συγχώνευση δημοτικών ή κοινοτικών νομικών προσώπων σε ένα νομικό πρόσωπο, συναφούς σκοπού, γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που εκδίδεται ύστερα από απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Από τη δημοσίευση της ανωτέρω απόφασης για τη συγχώνευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, το νέο νομικό πρόσωπο, στο οποίο συγχωνεύθηκαν τα άλλα, υποκαθίσταται αυτοδικαίως και χωρίς καμία άλλη διατύπωση, σε όλα εν γένει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συγχωνευθέντων νομικών προσώπων, εξομοιούμενο με καθολικό διάδοχο.

Με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου καθορίζονται οι αναγκαίες θέσεις του προσωπικού που υπηρετεί στα παραπάνω δημοτικά ή κοινοτικά νομικά πρόσωπα, οι οποίες μεταφέρονται αυτοδικαίως στο νέο δημοτικό ή κοινοτικό νομικό πρόσωπο. Τυχόν πλεονάζουσες θέσεις μεταφέρονται με τον ίδιο τρόπο στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα. Στις θέσεις αυτές με την ίδια απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου εντάσσεται, αυτοδικαίως, το προσωπικό με την ίδια σχέση με την οποία υπηρετούσε στα συγχωνευόμενα νομικά πρόσωπα.

Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται από το νέο νομικό πρόσωπο χωρίς καμία ειδικότερη διατύπωση για τη συνέχιση από αυτό.

2.α. Είναι δυνατόν επίσης δημοτικά ή κοινοτικά πρόσωπα να συγχωνεύονται με δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα, εφόσον επιδιώκουν τον ίδιο ή παρεμφερή κοινωφελή σκοπό. Περιουσία, κατά την έννοια του άρθρου 96 παρ. 1 του α.ν. 2039/1939 (ΦΕΚ 455 Α') εξακολουθεί και μετά τη συγχώνευση να αποτελεί κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης, διακεκρυμένο από την υπόλοιπη περιουσία, το οποίο διέπεται από τις διατάξεις του ανωτέρω αναγκαστικού νόμου.

β. Η ανωτέρω συγχώνευση γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που εκδίδεται ύστερα από απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Από τη δημοσίευσή της τα δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα υποκαθίστανται αυτοδικαίως, σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συγχωνευθέντων νομικών προσώπων. Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται από τα ιδρύματα.

γ. Οι θέσεις του προσωπικού των απορροφώμενων δημοτικών ή κοινοτικών νομικών προσώπων μεταφέρονται αυτοδικαίως στα δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα και εντάσσονται στους Οργανισμούς Εσωτερικής Υπηρεσίας τους. Η ένταξη γίνεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του ιδρύματος σε αντίστοιχη κενή οργανική θέση και ειδικότητα και, σε περίπτωση που δεν υπάρχουν, σε προσωποπαγή θέση. Το ανωτέρω προσωπικό εξακολουθεί να διέπεται από το μισθολογικό και ασφα-

λιστικό καθεστώς κύριας, επικουρικής ασφάλισης και πρόνοιας που είχε πριν από την έναρξη ισχύος του άρθρου αυτού.

δ. Με την ίδια διαδικασία της περ. β' της παρούσης, η κυριότητα και κάθε άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί του συνόλου της κινητής και ακίνητης περιουσίας των νομικών προσώπων που συγχωνεύονται, περιέρχεται στα δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα. Για καθένα από τα ακίνητα που περιέρχονται στην περιουσία του, το διοικητικό συμβούλιο καταρτίζει σχετική πράξη, από την οποία προκύπτει η ταυτότητα του ακινήτου. Η πράξη αυτή αποτελεί μεταγραφτέο τίτλο και καταχωρίζεται ατελώς στα οικεία βιβλία των Υποθηκοφυλακείων. Οι ιδιωτικές περιουσίες που έχουν περιέλθει στα ανωτέρω ιδρύματα εξακολουθούν και μετά τη συγχώνευση να διατίθενται αποκλειστικά για το σκοπό, για τον οποίο αφιερώθηκαν.

ε. Οι δαπάνες λειτουργίας και συντήρησης, καθώς και οι δαπάνες μισθοδοσίας του προσωπικού των δημοτικών ή κοινοτικών νομικών προσώπων, μετά τη συγχώνευσή τους με δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα και μέχρι το τέλος του οικονομικού έτους που πραγματοποιείται η συγχώνευση, βαρύνουν τους προϋπολογισμούς των ιδρυμάτων, στους οποίους μεταφέρονται οι πιστώσεις των απορροφώμενων Ν.Π.Δ.Δ. με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Για τα επόμενα έτη οι σχετικές πιστώσεις εγγράφονται στους προϋπολογισμούς των δημοτικών ή κοινοτικών ιδρυμάτων.

3. Νομικά πρόσωπα του άρθρου αυτού, που συστήθηκαν με οποιονδήποτε τρόπο, καταργούνται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Από τη δημοσίευση της απόφασης κατάργησης, η τυχόν περιουσία τους περιέρχεται αυτοδικαίως στο Δήμο ή την Κοινότητα, που τα σύστησε.

4. Νομικά πρόσωπα τα οποία μετά την πάροδο διετίας από την έναρξη ισχύος του παρόντος ή δύο έτη μετά τη δημοσίευση της συστατικής τους πράξης δεν έχουν συντάξει προϋπολογισμό και απολογισμό για δύο διαδοχικά οικονομικά έτη, καταργούνται. Η σχετική πράξη κατάργησης εκδίδεται από τον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας.

5. Το προσωπικό που υπηρετεί στα νομικά πρόσωπα, που καταργούνται, εντάσσεται στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα κατά τις διατάξεις του άρθρου 318 του ν. 1188/ 1981, όπως ισχύει.

Νομοθεσία

A.N. 2039/1939 «Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και κωδικοποιήσεως των Νόμων περί εκκαθαρίσεως και διοικήσεως των εις το Κράτος και υπέρ κοινωφελών σκοπών καταλειπομένων κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών» όπως τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και αντικαταστάθηκε με το Ν.Α. 520/1941, Ν. 2386/1996 και Ν. 2961/2001.

Άρθρο 96. Περιουσία υπέρ υφισταμένων ιδρυμάτων. 1. Περιουσία διατιθεμένη κατά τα εν τω ανωτέρω άρθρω προς εκπλήρωσιν ειδικού κοινωφελούς σκοπού, η εκτέλεσις του οποίου ανατίθεται διά της συστατικής πράξεως εις υφιστάμενα ιδρύματα, σωματεία, πάσης φύσεως οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως, νομικά πρόσωπα κλπ., άνευ ειδικωτέρου καθορισμού τρόπου διοικήσεως, αποτελεί κεφάλαιον αυτοτελούς διαχειρίσεως, διακεκρμένης της λοιπής περιουσίας αυτών. Διά Β.Δ/των εκδιδόμενων προτάσει του Υπουργού των Οικονομικών και του ως εκ του σκοπού αρμοδίου Υπουργού δύνανται να ορίζονται αι λεπτομέρειαι του τρόπου εκτελέσεως των σκοπών των περί ών η παρούσα παράγραφος περιουσιών.

N. 1188/1981 «Περί κυρώσεως του Κώδικος «περί καταστάσεως προσωπικού οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως» (Βλ. άρθρο 318 ανωτέρω υπό το άρθρο 237)

Άρθρο 242

Έξοδα παράστασης – Αποζημίωση μελών

1. Στον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου επιτρέπεται να καταβάλλονται έξοδα παράστασης, ύστερα από απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, όταν ο οικονομικός απολογισμός του προηγούμενου έτους υπερβαίνει τις τριακόσιες χιλιάδες ευρώ (300.000 €). Το ύψος των εξόδων παράστασης καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας. Τα ανωτέρω έξοδα δεν μπορούν να υπερβαίνουν το πενήντα τοις εκατό (50%) των αντίστοιχων του οικείου Δημάρχου ή Προέδρου της Κοινότητας.

2. Στον πρόεδρο και στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου, εκτός από τον δήμαρχο, τον αντιδήμαρχο, τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου και τον πρόεδρο της Κοινότητας, επιτρέπεται να καταβάλλεται αποζημίωση για κάθε συνεδρίαση, και έως τρεις (3) συνεδριάσεις το μήνα, ύστερα από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτι-

κού συμβουλίου. Το ύψος της αποζημίωσης για κάθε συνεδρίαση ανέρχεται στο ένα τοις εκατό (1%) των μηνιαίων εξόδων παράστασης των δημάρχων ή των προέδρων της Κοινότητας αντίστοιχα. Εάν ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος λαμβάνουν έξοδα παράστασης, δεν δικαιούνται αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου.

Άρθρο 243

Σχολικές Επιτροπές

1. Σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα για τη στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων, που βρίσκονται στα διοικητικά τους όρια, συνιστώνται νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Σχολικές Επιτροπές», οι οποίες διέπονται από τις διατάξεις του παρόντος και τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 1894/1990 (ΦΕΚ 110 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει.

2. Στη διοίκηση των σχολικών επιτροπών μετέχουν υποχρεωτικά οι διευθυντές των αντίστοιχων σχολικών μονάδων, ένας εκπρόσωπος των οικείων συλλόγων γονέων, εφόσον λειτουργούν αντίστοιχοι σύλλογοι και εκπρόσωπος των μαθητικών κοινοτήτων για τα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Σε περίπτωση που το οικείο δημοτικό συμβούλιο δεν συγκροτεί σε εύλογο χρονικό διάστημα τη σχολική επιτροπή δημοσίου σχολείου, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας απευθύνει σχετικό έγγραφο στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα, στο διοικητικό συμβούλιο συλλόγου γονέων και στην αντίστοιχη μαθητική κοινότητα για την υπόδειξη των εκπροσώπων τους εντός τακτής προθεσμίας. Παρερχομένης απράκτου της προθεσμίας αυτής, ο Γενικός Γραμματέας της οικείας Περιφέρειας συγκροτεί τη σχολική επιτροπή, ορίζοντας κατά την κρίση του ως μέλη αυτής, έναν δημότη, έναν από τους γονείς των μαθητών του σχολείου και έναν μαθητή.

3. Κάθε σχολική επιτροπή καλύπτει ένα ή περισσότερα δημοσία σχολεία της Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες, όπως αυτές εκτιμώνται από τον αντίστοιχο Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στις περιπτώσεις συστάσεως άλλων σχολικών μονάδων και Ι.Ε.Κ. σε διδακτήριο ή συγκρότημα συγκροτείται ενιαία σχολική επιτροπή, στην οποία συμμετέχει και ο Διευθυντής του Ι.Ε.Κ.

4. Έργο κάθε σχολικής επιτροπής είναι η διαχείριση των πιστώσεων που της διατίθενται για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας των αντί-

στοιχων σχολείων (θέρμανσης, φωτισμού, ύδρευσης, τηλεφώνου, αποχέτευσης, αγοράς αναλώσιμων υλικών κ.λπ.), η αμοιβή καθαριστριών, η εκτέλεση έργων για την επισκευή και συντήρηση των αντίστοιχων σχολείων και του κάθε είδους εξοπλισμού τους, η εισήγηση προς τις αντίστοιχες διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τον εφοδιασμό από τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων των αντίστοιχων σχολείων με έπιπλα και εξοπλιστικά είδη και από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με βιβλία για τις αντίστοιχες σχολικές βιβλιοθήκες, η διαχείριση των εσόδων από την ενδεχόμενη εκμετάλλευση των σχολικών κυλικείων, καθώς και η λήψη κάθε άλλου μέτρου που κρίνεται αναγκαίο για τη στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων.

5. Η εκτέλεση έργων επισκευής και συντήρησης σχολικών κτιρίων από τις σχολικές επιτροπές διέπονται από την 13172/24.3.1995 (ΦΕΚ 217 Β') απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, όπως κάθε φορά ισχύει.

Νομοθεσία

Ν. 1894/1990 «Για την Ακαδημία Αθηνών και άλλες εκπαιδευτικές διατάξεις»

Άρθρο 5. Σχολική περιουσία και λειτουργία σχολείων. (.....) 8. Συνιστώνται δημοτικά ή κοινοτικά νομικά πρόσωπα με την επωνυμία «Σχολικές Επιτροπές», διεπόμενα από το π.δ. 323/1989¹. Κάθε σχολική επιτροπή καλύπτει ένα ή περισσότερα δημόσια σχολεία της Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες, όπως αυτές εκτιμώνται από τον αντίστοιχο οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης. Στη διοίκηση των σχολικών επιτροπών μετέχουν υποχρεωτικά οι διευθυντές των αντίστοιχων σχολείων, από ένας εκπρόσωπος των αντίστοιχων συλλόγων γονέων, εφ' όσον υπάρχουν τέτοιοι σύλλογοι και εκπρόσωπος των μαθητικών κοινοτήτων για τα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Σε περίπτωση που η οικεία δημοτική επιτροπή δεν συγκροτεί σε εύλογο χρονικό διάστημα τη σχολική επιτροπή δημοσίου σχολείου, ο Γενικός Γραμματέας της οικείας περιφέρειας απευθύνει σχετικό έγγραφο στον οικείο Ο.Τ.Α. και στο διοικητικό συμβούλιο γονέων για την υπόδειξη των εκπροσώπων τους εντός τακτής προθεσμίας. Παρερχομένης απράκτου της προθεσμίας αυτής, ο Γενικός Γραμματέας της οικείας περιφέρειας συγκροτεί τη σχολική επιτροπή, ορίζοντας κατά την κρίση του ως μέλη αυτής, έναν δημότη και έναν από τους γονείς των μαθητών του σχολείου. 9. Εργο κάθε σχολικής επι-

1. Το Π.Δ. 323/1989, όπως και το Π.Δ. 76/1985 που αναφέρονται στο παρόν άρθρο, απετέλεσαν προηγούμενες κωδικοποιήσεις του Δ.Κ.Κ.

τροπής είναι η διαχείριση των πιστώσεων που της διατίθενται για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας των αντίστοιχων σχολείων (θέρμανσης, φωτισμού, ύδρευσης, τηλεφώνου, αποχέτευσης, αγοράς αναλώσιμων υλικών κ.λπ.), η αμοιβή καθαριστριών, η εκτέλεση έργων για την επισκευή και συντήρηση των αντίστοιχων σχολείων και του κάθε είδους εξοπλισμού τους, η εισήγηση προς τις αντίστοιχες διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τον εφοδιασμό από τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων των αντίστοιχων σχολείων με έπιπλα και εξοπλιστικά είδη και από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με βιβλία για τις αντίστοιχες σχολικές βιβλιοθήκες, η διαχείριση των εσόδων από την ενδεχόμενη εκμετάλλευση των σχολικών κυλικείων, καθώς και η λήψη κάθε άλλου μέτρου που κρίνεται αναγκαίο για τη στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων. 10. Κατά το χρονικό διάστημα μέχρι την έναρξη λειτουργίας των σχολικών επιτροπών, το έργο τους ασκείται απευθείας από τους οικείους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και, εφόσον αυτοί δεν έχουν αναλάβει το έργο αυτό, από τις σχολικές επιτροπές του Ν. 1566/1985, που συνεχίζουν να λειτουργούν μέχρι τη σύσταση των νέων επιτροπών της παρ. 8 του παρόντος άρθρου, διεπόμενες από τις μέχρι τώρα κείμενες διατάξεις. 11. Οι σχολικές επιτροπές της παρ. 8 του παρόντος άρθρου εξαιρούνται της υποχρέωσης εφαρμογής των διατάξεων του Ν.Δ 496/1974 «περί λογιστικού Ν.Π.Δ.Δ.» Ο τρόπος και η διαδικασία πραγματοποίησης, δικαιολόγησης, ελέγχου και απόδοσης των κάθε είδους εσόδων και εξόδων των οργάνων αυτών καθορίζονται, κατ' απόκλιση των διατάξεων του «Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα» π.δ. 76/1985 (ΦΕΚ 27/Α /1.3.385), με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζεται η εκτέλεση από τις σχολικές επιτροπές των έργων της παρ. 9 του παρόντος άρθρου κατ' απόκλιση από τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας για την εκτέλεση έργων του Δημοσίου και των Ο.Τ.Α. 12. Η ευθύνη και η αρμοδιότητα για επισκευές μεγάλης κλίμακας στο φέροντα οργανισμό, στις στέγες και στις εγκαταστάσεις των σχολικών κτιρίων ανήκει στους αντίστοιχους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και, εφ' όσον αυτοί δηλώσουν ότι αδυνατούν, ασκείται από τις οικείες νομαρχίες, οι οποίες επιχορηγούνται με τις σχετικές πιστώσεις. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής ισχύουν και για τα μισθωμένα διδακτήρια, με την προϋπόθεση ότι η επισκευή ή η συντήρηση θα έχει αποκλειστικό σκοπό τη βελτίωση της λειτουργίας των διαφόρων κτιριακών, υδραυλικών και ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων για την πρόληψη καταστάσεων επικίνδυνων για τη σωματική ακεραιότητα και την υγεία των μαθητών και των εργαζομένων, μετά από πρόταση του διευθυντή του αντίστοιχου σχολείου. Η έγκριση της διάθεσης της απαιτούμενης πίστωσης για το σκοπό αυτόν γίνεται με απόφαση του οικείου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας τεχνικής υπηρεσίας.

Νομολογία

Η επιχορήγηση σχολικής επιτροπής για χριστουγεννιάτικη παιδική γιορτή και για την αποφοίτηση των παιδιών δεν είναι νόμιμη, επειδή οι δραστηριότητες αυτές δεν εμπνύουν στους σκοπούς της σχολικής επιτροπής, έργο των οποίων είναι η διαχείριση των πιστώσεων για κάλυψη των δαπανών λειτουργίας και μόνο, των υπαγομένων σε αυτή σχολείων. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 34/2005)

Απευθείας αναθέσεις από σχολικές επιτροπές, διαφόρων έργων σε δημοτικά σχολεία. Έργα κοινά και παρεμφερή που έγιναν στον ίδιο χώρο και την ίδια περίοδο. Μη νόμιμη η κατάτμηση αυτών. Απαιτείτο διενέργεια τακτικού διαγωνισμού από τη Δημαρχιακή Επιτροπή. (ΕΛΣ, Πράξη IV Τμ. 104/2004)

Γνωμοδοτήσεις Ν.Σ.Κ.

Κατά τον ορισμό του εκπροσώπου των μαθητικών κοινοτήτων στη διοίκηση των σχολικών Επιτροπών, ουδεμία αρμοδιότητα ή ανάμιξη έχει το οικείο Γραφείο Εκπαίδευσης ή ο προϊστάμενος αυτού. Αλλά και το μέλος αυτό της Σχολικής Επιτροπής ορίζεται (μαζί με τον αναπληρωτή του) με την περί συγκροτήσεως της Σχολικής Επιτροπής απόφαση του αρμόδιου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Δεδομένου όμως ότι μετέχει στην εν λόγω Επιτροπή ως "εκπρόσωπος" των μαθητικών κοινοτήτων, θα πρέπει να υποδεικνύεται από το αρμόδιο όργανο των μαθητικών κοινοτήτων, που όπως προκύπτει από την υπ' αριθ. 23613/6/Γ2/4094/23-9-86 κανονιστική απόφαση του Υπουργού Παιδείας "Κανονισμός λειτουργίας των μαθητικών κοινοτήτων" (ΦΕΚ Β' 619/25-9-86) είναι το μαθητικό συμβούλιο κάθε σχολείου (βλ. ιδίως άρθρ. 3 παρ. 30 εδ. β' της ανωτέρω ΥΑ). Όταν δεν πρόκειται περί Σχολικής Επιτροπής που καλύπτει περισσότερα σχολεία, τα μαθητικά συμβούλια των οποίων δικαιούνται να επιλέξουν έκαστο δικό του εκπρόσωπο, ενώ σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 8 του Ν. 1894/1990 στη διοίκηση της Σχολικής Επιτροπής μετέχει ένας μόνο εκπρόσωπος των μαθητικών κοινοτήτων, το οικείο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, ως αρμόδιο για τη συγκρότηση της σχολικής Επιτροπής όργανο, θα επιλέξει και θα ορίσει ως μέλος αυτής έναν εκ των υποδεικνυόμενων ως τακτικό και έναν ως αναπληρωματικό. (Ατομ. Γν. Ν.Σ. Υπ.Εσ. 11/1994)

Άρθρο 244

Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία

1. Λιμενικά Ταμεία που συνιστώνται, ως δημοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, κατά τις διατάξεις του άρθρου 28 του ν. 2738/1999 (ΦΕΚ 180 Α') λειτουργούν σύμφωνα με τις ρυθμίσεις των άρθρων 239 επόμενα και τις ειδικότερες προβλέψεις του παρόντος.

2. Στη διοίκηση των ανωτέρω νομικών προσώπων μεταξύ των προσώπων που ορίζονται μέλη του διοικητικού συμβουλίου, κατά τις διατά-

ξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 240, περιλαμβάνεται υποχρεωτικά και ο προϊστάμενος της λιμενικής αρχής της έδρας του νομικού προσώπου και, όπου δεν υπάρχει τέτοια αρχή, στην έδρα, ο προϊστάμενος της πλησιέστερης προς αυτήν λιμενικής αρχής.

3. Ειδικά στην περίπτωση που η γεωγραφική περιοχή ευθύνης του λιμενικού ταμείου εκτείνεται στα όρια περισσότερων του ενός Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), αυτό αποκτά διαδημοτικό χαρακτήρα. Ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου, ορίζεται σε εννέα (9) στην περίπτωση που η γεωγραφική περιοχή του εκτείνεται στα όρια δύο Ο.Τ.Α., έντεκα (11) στα όρια τριών Ο.Τ.Α. και μέχρι δεκαπέντε (15) στα όρια περισσότερων των τριών Ο.Τ.Α.

Ο αριθμός των αιρετών εκπροσώπων καθενός από τους συμμετέχοντες Ο.Τ.Α. προσδιορίζεται από το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης του αριθμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου, δια του αριθμού των μετεχόντων Δήμων. Σε περίπτωση κατά την οποία προκύπτει υπόλοιπο προς συμπλήρωση του αριθμού των μελών, οι αντίστοιχες θέσεις του διοικητικού συμβουλίου κατανέμονται ανά μία στους συμμετέχοντες Ο.Τ.Α. με το μεγαλύτερο πληθυσμό.

Σε περίπτωση, κατά την οποία προκύπτει αριθμός μεγαλύτερος των μελών του διοικητικού συμβουλίου, ο αριθμός των αιρετών μειώνεται με αφαίρεση εκπροσώπων των πληθυσμιακά μικρότερων Ο.Τ.Α. και σε περίπτωση νησιών με αφαίρεση κατά πρώτον των εκπροσώπων των πληθυσμιακά μικρότερων Ο.Τ.Α. του νησιού, στο οποίο βρίσκεται η έδρα του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου.

Ο πρόεδρος των ανωτέρω νομικών προσώπων και τα μη αιρετά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου της έδρας του νομικού προσώπου.

4. Όπου στις σχετικές διατάξεις που διέπουν τα δημοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, αναφέρεται δημοτικό συμβούλιο ή δήμαρχος, για τα νομικά πρόσωπα της ανωτέρω παραγράφου, νοείται το συμβούλιο και ο δήμαρχος της έδρας του νομικού προσώπου.

5. Στα νομικά πρόσωπα της παραγράφου 3 είναι δυνατόν να προβλέπεται στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας η λειτουργία αυτοτελών γραφείων εκτός της έδρας του νομικού προσώπου.

6. Είναι δυνατή η μεταφορά της έδρας του νομικού προσώπου της παραγράφου 3 σε παραλιμένα περιοχή μετά από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου και απόφαση των συμβουλίων των Ο.Τ.Α. που συμμετέχουν. Η μεταφορά της έδρας γίνεται με τον ίδιο τρόπο που ορίστηκε.

7. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 28 του ν. 2738/1999 (ΦΕΚ 180 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει.

Νομοθεσία

Ν. 2738/1999 «Συλλογικές Διαπραγματεύσεις στη Δημόσια Διοίκηση, μονιμοποιήσεις συμβασιούχων αορίστου χρόνου και άλλες διατάξεις»

Άρθρο 28. Δημοτικά και Νομαρχιακά Λιμενικά Ταμεία και Γραφεία.

Με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εμπορικής Ναυτιλίας και μετά από γνώμη του Δημοτικού ή Νομαρχιακού Συμβουλίου, μπορούν να μεταφέρονται σε Δήμους ή Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, αρμοδιότητες υφιστάμενων, κατά τη δημοσίευση του παρόντος, Λιμενικών Ταμείων. Η ανωτέρω γνώμη θεωρείται ότι έχει δοθεί, εάν παρέλθει άπρακτο δίμηνο αφότου ζητήθηκε. Με όμοια προεδρικά διατάγματα μπορούν να καταργούνται υφιστάμενα Λιμενικά Ταμεία.

2. Οι μεταφερόμενες αρμοδιότητες ασκούνται από δημοτικό ή νομαρχιακό νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή ειδικές δημοτικές ή νομαρχιακές υπηρεσίες της παραγράφου 6 που συνιστώνται, με τα ανωτέρω προεδρικά διατάγματα, στους αντίστοιχους Δήμους ή Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, αποκλειστικά γι αυτόν το σκοπό. Τα νομικά αυτά πρόσωπα λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του (Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα) π.δ. 410/1996 (ΦΕΚ 231 Α'), που διέπουν τα δημοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και εκείνες του π.δ. 30/1996 (ΦΕΚ 21 Α'), που αφορούν τα αντίστοιχα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης. Ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου των ανωτέρω νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ορίζεται σε επτά (7) στην περίπτωση που η γεωγραφική περιοχή ευθύνης του δημοτικού λιμενικού ταμείου εκτείνεται στα όρια μέχρι τριών Δήμων και σε ένδεκα (11) σε περισσότερους των τριών Δήμων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται πάντοτε ο προϊστάμενος της λιμενικής αρχής της έδρας του δημοτικού λιμενικού ταμείου. Τα νομικά αυτά πρόσωπα φέρουν την επωνυμία "Λιμενικό Ταμείο...", όπου τη λέξη "Ταμείο" ακολουθεί το όνομα του οικείου Δήμου ή Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης που το συνιστά. Στην περίπτωση κατά την οποία το συνιστώμενο δημοτικό νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου εκτείνεται σε γεωγραφική περιοχή, η οποία περιλαμβάνει και λιμάνια που βρίσκονται εκτός των διοικητικών ορίων του Ο.Τ.Α., που καθορίζεται ως έδρα του, τότε αποκτά διαδημοτικό χαρακτήρα.

3. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εμπορικής Ναυτιλίας καθορίζονται: α. Η γεωγραφική περιοχή ευθύνης του κάθε Λιμενικού Ταμείου και β. Οι αντίστοιχοι πόροι, οι οποίοι αποτελούν ειδικό έσοδα και διατίθενται αποκλειστικά για την προμήθεια και λειτουργία του μηχανολογικού τους εξοπλισμού και για τη διενέργεια κάθε αναγκαίας παρέμβασης στο λιμάνι και τη γύρω χερσαία περιοχή που συνδέεται λειτουργικά με αυτό ή το επηρεάζει ή επηρεάζεται άμεσα ή έμμεσα από αυτό. 4. Αν η γεωγραφική περιοχή ευθύνης του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου εκτείνεται και σε λιμάνια που βρίσκονται εκτός των διοικητικών ορίων του Δήμου της

έδρας του Ταμείου, μετέχει στο διοικητικό συμβούλιο του συνιστώμενου Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου και ένας εκπρόσωπος από κάθε Δήμο ή Κοινότητα στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το αντίστοιχο λιμάνι. Το σύνολο των εκπροσώπων αυτών αποτελεί πάντοτε τη μειοψηφία των μελών του Συμβουλίου, περιοριζόμενος προς τούτο του αριθμού τους με την υποχρεωτική συμμετοχή κατά πρώτον των Δήμων άλλων νησιών και κατά δεύτερον με αφαίρεση εκπροσώπων των πληθυσμιακά μικρότερων Ο.Τ.Α. του νησιού στο οποίο βρίσκεται η έδρα του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου. 5. Με τη διαδικασία της παραγράφου 1 μπορεί να συσταθεί Νομαρχιακό Λιμενικό Ταμείο, του οποίου η γεωγραφική περιοχή ευθύνης θα καλύπτει λιμάνια του αντίστοιχου νομού, τα οποία είτε δεν είχαν ενταχθεί στα καταργούμενα Λιμενικά Ταμεία είτε δεν περιλαμβάνονται στα συνιστώμενα νέα δημοτικά λιμενικά ταμεία. 6. Με τα προεδρικά διατάγματα της παραγράφου 1 μπορεί να μεταφέρονται ορισμένες αρμοδιότητες, με τους αντίστοιχους πόρους, Λιμενικών Ταμείων που δεν καταργούνται, σε συνιστώμενες, με τα ίδια διατάγματα, αυτοτελείς υπηρεσίες των Δήμων ή των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, υπό την ονομασία “Λιμενικό Γραφείο...”, όπου τη λέξη “Γραφείο” ακολουθεί το όνομα του οικείου Δήμου ή Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. 7. Τα Δημοτικά ή Νομαρχιακά Λιμενικά Ταμεία και οι Δήμοι ή οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις στην περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου, με τη δημοσίευση των οικείων διαταγμάτων υπεισέρχονται, αυτοδικαίως, σε όλα τα κινητά και ακίνητα περιουσιακά στοιχεία, πόρους, δικαιώματα, εν γένει, και υποχρεώσεις των Λιμενικών Ταμείων που καταργούνται ή και των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων που μεταφέρονται. Στο περιθώριο των βιβλίων μεταγραφών σημειώνεται, προκειμένου για ακίνητα, η μεταβολή που επέρχεται με το νόμο αυτόν. Εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται, κατά περίπτωση, στο όνομα των Δημοτικών ή Νομαρχιακών Λιμενικών Ταμείων ή των Δήμων και των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων στην περίπτωση των Δημοτικών ή Νομαρχιακών Λιμενικών Γραφείων. 8. Το προσωπικό που υπηρετεί κατά το χρόνο της κατάργησης του Λιμενικού Ταμείου μεταφέρεται στο Δημοτικό ή Νομαρχιακό Λιμενικό Ταμείο και εντάσσεται σε αυτό με την ίδια σχέση με την οποία υπηρετούσε στο καταργούμενο Λιμενικό Ταμείο. Η ένταξη γίνεται με απόφαση του αρμόδιου υπηρεσιακού συμβουλίου προσωπικού του οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης ή δεύτερης βαθμίδας σε ανάλογες και αντίστοιχες θέσεις που προβλέπονται υποχρεωτικά στον οργανισμό εσωτερικής Υπηρεσίας του συνιστώμενου Δημοτικού ή Νομαρχιακού Λιμενικού Ταμείου. 9. Στις περιπτώσεις της παραγράφου 6 μπορούν να καταργούνται θέσεις προσωπικού που λόγω της μεταφοράς ορισμένων αρμοδιοτήτων πλεονάζουν. Το προσωπικό που κατέχει τις θέσεις αυτές μεταφέρεται στο Λιμενικό Ταμείο ή Λιμενικά Γραφεία των Δήμων και των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Για το προσωπικό αυτό εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 8 και 9 του παρόντος. 10. Οι αρμοδιότητες που αφορούν στα ζητήματα: α. εθνικής ασφάλειας, στρατιωτικής χρησιμοποίησης των λιμανιών, β. χορήγησης αδειών που έχουν σχέση με την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του ν.

1650/1986 και τη λοιπή περί θαλάσσιου περιβάλλοντος νομοθεσία και γ. ασφα-
λούς κατάπλου και απόπλου των πλοίων, καθηκόντων της λιμενικής αστυνομίας
και δικαστικής ανακριτικής δικαιοδοσίας των λιμενικών οργάνων, ασκούνται σύμ-
φωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και δεν θίγονται από τις διατάξεις του άρθρου
αυτού. 11. Οι αρμοδιότητες των Υπουργείων Εθνικής Οικονομίας και Εμπορικής
Ναυτιλίας που αφορούν: α. στην ενιαία τιμολογιακή πολιτική, την πολιτική
τελών και δικαιωμάτων των λιμένων της χώρας και β. στην εθνική πολιτική για τα
λιμενικά έργα δεν θίγονται από ης διατάξεις του παρόντος. 12. Για την παραχώ-
ρηση χρήσης χώρων στα λιμάνια αρμοδιότητας των συνιστώμενων ν.π.δ.δ. απαι-
τείται η σύμφωνη γνώμη του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας και για την εκτέ-
λεση λιμενικών έργων που σχετίζονται με την εξυπηρέτηση πλοίων, φορτίων και
επιβατών, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας. 13.
Οι διατάξεις περί φορτοεκφορτώσεως στα λιμάνια της Χώρας εξακολουθούν να
ισχύουν και δεν θίγονται από τις διατάξεις του παρόντος. 14. Μετά τη συντέλεση
της διαδικασίας σύστασης των Δημοτικών και Νομαρχιακών Λιμενικών Ταμείων,
καθώς και της μεταφοράς αρμοδιοτήτων στα Λιμενικά Γραφεία των Δήμων και
των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, όπου στην ισχύουσα νομοθεσία αναφέρεται
“Λιμενικά Ταμεία” νοούνται τα ανωτέρω δημοτικά ή νομαρχιακά νομικά πρό-
σωπα και Λιμενικά Γραφεία και όπου αναφέρεται “Λιμενική Επιτροπή νοείται
εφεξής το Διοικητικό Συμβούλιο του Δημοτικού ή Νομαρχιακού Λιμενικού
Ταμείου ή η Δημαρχιακή ή Νομαρχιακή Επιτροπή του οικείου Δήμου ή Νομαρ-
χιακής Αυτοδιοίκησης στις περιπτώσεις σύστασης Δημοτικού ή Νομαρχιακού
Λιμενικού Γραφείου, αντίστοιχα. 15. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών
Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών και Εμπορι-
κής Ναυτιλίας μπορεί να ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την άσκηση
διοίκησης και διαχείρισης των λιμανιών από τα συνιστώμενα, κατά τις ρυθμίσεις
του παρόντος, Δημοτικά και Νομαρχιακά Λιμενικά Ταμεία, καθώς και τα Λιμε-
νικά Γραφεία των Δήμων και των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. 16. Με κοινή
απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης,
Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας συνιστάται ειδικός λογαριασμός στο
Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης κάθε Περιφέρειας, στο χώρο της οποίας λει-
τουργούν Δημοτικά ή Νομαρχιακά Λιμενικά Ταμεία ή Γραφεία. Ο λογαριασμός
αυτός φέρει τον τίτλο “Λογαριασμός Λιμενικών Ταμείων”. Στο Λογαριασμό
αυτόν κατατίθεται ετησίως ποσοστό προσδιοριζόμενο μεταξύ 10% και 30% των
εσόδων όλων των Λιμενικών Ταμείων που βρίσκονται εντός των διοικητικών
ορίων της Περιφέρειας και προέρχονται από την εκμετάλλευση και λειτουργία
των λιμένων ευθύνης τους. Ο προσδιορισμός του ποσοστού γίνεται με την από-
φαση του πρώτου εδαφίου. Οι λεπτομέρειες λειτουργίας του Λογαριασμού και τα
κριτήρια κατανομής των εσόδων ρυθμίζονται με την ίδια υπουργική απόφαση.
Σκοπός του Λογαριασμού είναι η ενίσχυση των Λιμενικών Ταμείων της Περιφέ-
ρειας που στερούνται επαρκών πόρων. Αρμόδιος για τη διαχείριση του Ειδικού
Λογαριασμού είναι ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας. 17. Αν η γεωγραφική
περιοχή ευθύνης του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου εκτείνεται και σε λιμάνια που

βρίσκονται εκτός των διοικητικών ορίων του Δήμου της έδρας του Ταμείου, δύναται το Ταμείο να συνάπτει προγραμματικές συμβάσεις με τους Δήμους της ίδιας γεωγραφικής περιοχής για την είσπραξη των εσόδων, την καθαριότητα και συντήρηση των λιμανιών τους και τη διαχείριση και εκμετάλλευση της χερσαίας ζώνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Άρθρο 245 Σύσταση

1. Δύο ή περισσότεροι Δήμοι ή Κοινότητες μπορούν, με απόφαση καθενός από τα δημοτικά ή κοινοτικά τους συμβούλια, να συστήσουν Σύνδεσμο Δήμων ή Κοινοτήτων ή Δήμων και Κοινοτήτων με ειδικό σκοπό την εκτέλεση έργων ή την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών ή την άσκηση αρμοδιοτήτων τους, καθώς και για το σχεδιασμό και την κατάρτιση προγραμμάτων και μεθόδων για την ανάπτυξη του ευρύτερου χώρου τους. Οι σύνδεσμοι αυτοί αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού.

2. Η απόφαση των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους, περιέχει τον ειδικό σκοπό για τον οποίο ιδρύεται ο σύνδεσμος, τη χρονική διάρκεια και την έδρα του, καθώς και τις εισφορές που πρέπει να καταβάλλει κάθε χρόνο κάθε Δήμος ή κάθε Κοινότητα. Στην απόφαση σύστασης του Συνδέσμου αναφέρονται ρητά και οι υπηρεσίες, για τις οποίες επιβάλλονται τέλη.

3. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, αφού ελέγξει τη νομιμότητα των σχετικών αποφάσεων των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων που αφορούν τη σύσταση του Συνδέσμου, εκδίδει σχετική πράξη που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με την ίδια πράξη, σε περίπτωση που υπάρχει διαφωνία ανάμεσα στα συμβούλια, ορίζεται και η έδρα του Συνδέσμου.

4. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας μπορεί να γίνει υποχρεωτική για ένα Δήμο ή για μία Κοινότητα η συμμετοχή σε Σύνδεσμο του ίδιου νομού ή νησιού, που έχει συσταθεί, εφόσον συντρέχουν, αθροιστικά, οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Αν στο Σύνδεσμο μετέχουν τα δύο τρίτα (2/3) τουλάχιστον των Δήμων και των Κοινοτήτων του νομού ή του νησιού,

β) αν αποφασίσει τη συμμετοχή το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέ-

σμου με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του και

γ) εφόσον εξυπηρετείται το δημόσιο συμφέρον.

Η συμμετοχή νέου Δήμου ή Κοινότητας σε υφιστάμενο Σύνδεσμο ή αποχώρηση από αυτόν μέλους του επιτρέπεται, αν το αποφασίσει το συμβούλιο του ενδιαφερόμενου Δήμου ή της ενδιαφερόμενης Κοινότητας και αποδεχθεί την απόφαση το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου με απόφασή του που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Αν το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου δεν αποδέχεται χωρίς ειδική αιτιολογία τη συμμετοχή στο Σύνδεσμο ενός Δήμου ή μίας Κοινότητας, η συμμετοχή αποφασίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, αν οι ανάγκες των κατοίκων δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν διαφορετικά και δεν παρεμποδίζεται η εκπλήρωση του σκοπού του Συνδέσμου. Το ίδιο ισχύει και για την αποχώρηση από το Σύνδεσμο ενός Δήμου ή μίας Κοινότητας.

5. Τα συμβούλια των Δήμων και Κοινοτήτων που μετέχουν στο Σύνδεσμο μπορούν, με απόφασή τους, που λαμβάνεται όπως ορίζουν οι παράγραφοι 1 και 3, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 8, να παρατείνουν τη διάρκεια και να μεταφέρουν την έδρα του συνδέσμου, καθώς και να αναπροσαρμόσουν τις εισφορές των μελών του πέρα από τα όρια της συστατικής πράξης.

6. Για τη σύσταση Συνδέσμου Ο.Τ.Α. που υπάγονται στην περιφέρεια περισσότερων όμορων νομών, για τη συμμετοχή ή αποχώρηση μέλους από το Σύνδεσμο αυτόν, την παράταση της διάρκειας, την αναπροσαρμογή των εισφορών των μελών του Συνδέσμου προς αυτόν με την επιφύλαξη της παραγράφου 8 και τον καθορισμό ή τη μεταφορά της έδρας του Συνδέσμου, εκδίδεται πράξη του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, στα διοικητικά όρια του οποίου ευρίσκεται η έδρα του Συνδέσμου, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Την εποπτεία του Συνδέσμου αυτού ασκεί ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, στα διοικητικά όρια του οποίου ευρίσκεται η έδρα του.

7. Για τη σύσταση Συνδέσμου Ο.Τ.Α. που έχουν κοινά ενδιαφέροντα και που υπάγονται στα διοικητικά όρια περισσότερων μη όμορων νομών, για τη συμμετοχή ή αποχώρηση μέλους από το Σύνδεσμο αυτόν, για την παράταση της διάρκειας του Συνδέσμου αυτού, για τον καθορισμό ή τη μεταφορά της έδρας του και για την αναπροσαρμογή της εισφοράς των μελών του προς αυτόν, εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Την εποπτεία του

Συνδέσμου αυτού ασκεί ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, στα διοικητικά όρια του οποίου βρίσκεται η έδρα του.

8. Η αναπροσαρμογή της εισφοράς Δήμων ή Κοινοτήτων, οι οποίοι είναι μέλη Συνδέσμου, στον οποίο συμμετέχουν άνω των τριών (3) Ο.Τ.Α., γίνεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου που λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνόλου των μελών του και απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας. Η πληρωμή των εισφορών αυτών γίνεται χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη έκδοση χρηματικού εντάλματος, από τους δημοτικούς και κοινοτικούς ταμίες στην αρχή του οικονομικού έτους.

Νομολογία

Οι σύνδεσμοι Δήμων ή Κοινοτήτων ή Δήμων και Κοινοτήτων δεν έχουν χαρακτήρα κοινοπραξίας των Δήμων ή Κοινοτήτων από τους οποίους αποτελούνται, αλλ' είναι ιδιαίτερα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, υποκείμενα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, που διακρίνονται σαφώς από τα μέλη (Δήμους και Κοινότητες) που τους συγκροτούν και τα οποία, λόγω της συμμετοχής τους στο σύνδεσμο, δεν αποβάλλουν τη δική τους αυτοτελή νομική προσωπικότητα. Το Εφετείο έκρινε ότι οι μετέχουσες στον Σύνδεσμο Κοινότητες ουδεμία ευθύνη είχαν για τα χρέη του νομικού αυτού προσώπου, για τα οποία μόνο τούτο ευθύνονταν κατ' ακολουθίαν και για τα χρέη του προς την αναιρεσείουσα εναγομένη (ΔΕΗ) από την κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος. Έτσι που έκρινε το Εφετείο και δέχθηκε ως ουσιαστικά βάσιμη τη σχετική ένδικη αναγνωριστική αγωγή των αναιρεσιβλήτων, κατά την κύρια βάση της, εξαφανίζοντας την πρωτόδικη απόφαση, ύστερα από έφεση των αναιρεσιβλήτων, που είχε κρίνει ότι ο Σύνδεσμος έχει χαρακτήρα κοινοπραξίας και ως εκ τούτου ευθύνονταν για τα προς τρίτους χρέη του, εις ολόκληρον, και οι ενάγουσες Κοινότητες, ως μέλη της κοινοπραξίας και είχε απορρίψει την αγωγή, ορθώς εφάρμοσε τις προδιαλαμβανόμενες ουσιαστικού δικαίου διατάξεις και είναι αβάσιμος ο πρώτος από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ λόγος αναίρεσης, με τον οποίο η αναιρεσείουσα ΔΕΗ υποστηρίζει τα αντίθετα. (ΑΠ 27/2006)

Άρθρο 246

Διοίκηση

1. Ο Σύνδεσμος διοικείται από το διοικητικό συμβούλιο, την εκτελεστική επιτροπή και τον πρόεδρό του.

2. Το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται από αιρετούς αντιπροσώπους του κάθε Δήμου ή της κάθε Κοινότητας, που εκλέγονται από τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλιά τους, ανάλογα με τον πληθυσμό τους, με βάση τον πληθυσμό του μικρότερου Δήμου ή της μικρότερης Κοινό-

τητας, που εκπροσωπείται με έναν αντιπρόσωπο. Ο αριθμός των αντιπροσώπων του καθενός από τους λοιπούς Δήμους και Κοινότητες, που μετέχουν στο Σύνδεσμο, βρίσκεται με τη διαίρεση του πληθυσμού του δια του πληθυσμού του μικρότερου από αυτούς. Αν τυχόν απομένει κλάσμα μεγαλύτερο από μισή μονάδα, υπολογίζεται ως μονάδα.

3. Αν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου, σύμφωνα με τον υπολογισμό της προηγούμενης παραγράφου είναι περισσότερα από είκοσι πέντε (25), κάθε δημοτικό και κοινοτικό συμβούλιο εκλέγει αντιπροσώπους για το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου ως εξής:

- i. Δήμοι ή Κοινότητες με πληθυσμό από έναν (1) έως δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους εκλέγουν έναν (1) αντιπρόσωπο,
- ii. από δέκα χιλιάδες έναν (10.001) έως τριάντα χιλιάδες (30.000) εκλέγουν δύο (2) αντιπροσώπους,
- iii. από τριάντα χιλιάδες έναν (30.001) έως εκατό χιλιάδες (100.000), τρεις (3) αντιπροσώπους,
- iv. από εκατό χιλιάδες έναν (100.001) έως τριακόσιες χιλιάδες (300.000), τέσσερις (4) αντιπροσώπους και
- v. από τριακόσιες χιλιάδες έναν (300.001) και άνω, πέντε (5) αντιπροσώπους.

4. Αν, με τον υπολογισμό που προβλέπει η προηγούμενη παράγραφος, ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου υπερβαίνει τα εβδομήντα πέντε (75), κάθε δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο εκλέγει αντιπροσώπους για το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου ως εξής:

- i. Δήμοι ή Κοινότητες έως τριάντα χιλιάδες (30.000) κατοίκους εκλέγουν έναν (1) αντιπρόσωπο,
- ii. από τριάντα χιλιάδες έναν (30.001) κατοίκους και μέχρι ογδόντα χιλιάδες (80.000) εκλέγουν δύο (2) αντιπροσώπους,
- iii. από ογδόντα χιλιάδες έναν (80.001) κατοίκους και μέχρι εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) εκλέγουν τρεις (3) αντιπροσώπους,
- iv. από εκατόν πενήντα χιλιάδες έναν (150.001) κατοίκους και μέχρι τριακόσιες χιλιάδες (300.000) εκλέγουν τέσσερις (4) αντιπροσώπους,
- v. από τριακόσιες χιλιάδες έναν (300.001) κατοίκους και μέχρι πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) εκλέγουν πέντε (5) αντιπροσώπους και
- vi. από πεντακόσιες χιλιάδες έναν (500.001) και άνω εκλέγουν έξι (6) αντιπροσώπους.

5. Σε συνδέσμους δύο (2) έως και τεσσάρων (4) Δήμων ή Κοινοτήτων, αν ο αριθμός των αντιπροσώπων, σύμφωνα με τον υπολογισμό που

προβλέπει η παράγραφος 2, είναι μεγαλύτερος από είκοσι πέντε (25) ή μικρότερος από πέντε (5), το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3. Αν τυχόν, και κατά τον υπολογισμό που προβλέπουν οι διατάξεις της παραγράφου 3, ο αριθμός των αντιπροσώπων είναι μικρότερος από πέντε (5), το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου συγκροτείται πάλι από πέντε (5) αντιπροσώπους. Για να συμπληρωθούν οι κενές θέσεις ορίζεται από ένας αντιπρόσωπος των Δήμων που έχουν το μεγαλύτερο πληθυσμό κατά σειρά. Σε Συνδέσμους δύο Δήμων ή Κοινοτήτων, αν δεν συμπληρώνεται ο αριθμός πέντε (5) αντιπροσώπων ούτε με τον υπολογισμό αυτόν, το συμβούλιο του Συνδέσμου συγκροτείται από δύο (2) αντιπροσώπους του Δήμου ή της Κοινότητας που έχει το μικρότερο πληθυσμό και από τρεις (3) αντιπροσώπους του Δήμου ή της Κοινότητας που έχει το μεγαλύτερο πληθυσμό.

6. Για όλη τη διάρκεια της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου, τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια εκλέγουν ως αντιπροσώπους τους στο διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου μέλη τους ή τον δήμαρχο. Στην περίπτωση που ένα δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο εκλέγει περισσότερους από δύο (2) εκπροσώπους, ένας (1) από αυτούς εκλέγεται από τη μειοψηφία του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Η εκλογή γίνεται μέσα σε έναν (1) μήνα από την εγκατάσταση των δημοτικών ή κοινοτικών αρχών.

Στην περίπτωση της παρ. 4 του άρθρου 23 η εκλογή γίνεται μέσα σε δέκα (10) μέρες από την εγκατάσταση των δημοτικών ή κοινοτικών αρχών. Η θητεία των αντιπροσώπων λήγει πάντοτε με την εγκατάσταση του νέου διοικητικού συμβουλίου. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της παραγράφου 1, πλην του πρώτου εδαφίου και της παραγράφου 3 του άρθρου.

Σε Συνδέσμους που συνιστώνται μετά την εγκατάσταση των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, οι αντιπρόσωποι εκλέγονται μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από τη σύσταση του Συνδέσμου. Αν ο Δήμος ή η Κοινότητα δεν ορίσουν αντιπροσώπους στο διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου, ώπου να γίνει η εκλογή, η οποία δεν μπορεί να γίνει σε χρονικό διάστημα πέραν των τριών (3) μηνών από τη σύσταση του Συνδέσμου, μετέχει στο διοικητικό συμβούλιο του συνδέσμου ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας και, αν οι αντιπρόσωποι του ίδιου Δήμου ή της ίδιας Κοινότητας είναι περισσότεροι, μετέχουν σύμβουλοι του επιτυχόντος Συνδυασμού, κατά τη σειρά της εκλογής τους.

7. Το διοικητικό συμβούλιο συγκαλείται στην έδρα του Συνδέσμου, μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την εκλογή των αντιπροσώπων, ύστερα από πρόσκληση του αντιπροσώπου του Δήμου ή της Κοινότητας της

έδρας του Συνδέσμου. Αν υπάρχουν περισσότεροι αντιπρόσωποι του Δήμου ή της Κοινότητας της έδρας του Συνδέσμου, το διοικητικό συμβούλιο συγκαλείται με πρόσκληση του δημάρχου, εφόσον αυτός είναι αντιπρόσωπος, ή του δημοτικού ή κοινοτικού συμβούλου, που είναι αντιπρόσωπος και έλαβε τις περισσότερες ψήφους και σε περίπτωση ισοψηφίας εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος, κατά σειρά, στην απόφαση του δικαστηρίου για την ανακήρυξη των επιτυχόντων. Στην ίδια συνεδρίαση το συμβούλιο εκλέγει από τα μέλη του τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρό του και τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής για διετή θητεία.

Αν κανένας από τους αντιπροσώπους της έδρας του Συνδέσμου δεν συγκαλέσει το διοικητικό συμβούλιο μέσα στην παραπάνω προθεσμία, η πρόσκληση γίνεται από τον αντιπρόσωπο του Δήμου ή Κοινότητας μέλους του Συνδέσμου που έχει το μεγαλύτερο πληθυσμό μετά από αυτόν της έδρας.

Οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου αυτής της παραγράφου, σχετικά με τον αντιπρόσωπο που θα υπογράψει την πρόσκληση, εφαρμόζονται ανάλογα και στην παραπάνω περίπτωση. Στη συνεδρίαση προεδρεύει αυτός που συγκάλυσε το διοικητικό συμβούλιο και, αν δεν παρίσταται, άλλος αντιπρόσωπος του ίδιου Δήμου και Κοινότητας κατά τη σειρά που είναι γραμμένοι στην απόφαση του δικαστηρίου, ή ο αντιπρόσωπος του μεγαλύτερου σε πληθυσμό, μετά τον Ο.Τ.Α. της έδρας του Συνδέσμου, Δήμου ή Κοινότητας, από αυτούς που οι αντιπρόσωποί τους παρίστανται στη συνεδρίαση, σύμφωνα με τη σειρά που είναι γραμμένοι στην απόφαση του δικαστηρίου.

Οι διατάξεις του άρθρου 104 εφαρμόζονται ανάλογα. Για τη διεξαγωγή της εκλογής, που προβλέπει η παράγραφος αυτή, το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου έχει νόμιμη συγκρότηση, εφόσον έχει οριστεί αριθμός αντιπροσώπων ίσος με τα τρία πέμπτα (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών του και έχουν παρέλθει οι προθεσμίες της παραγράφου 6 του παρόντος. Η απαρτία υπολογίζεται με βάση το συνολικό αριθμό των μελών.

8. Η εκτελεστική επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο του συμβουλίου του Συνδέσμου, ως πρόεδρο, και δύο (2) μέλη, σε συμβούλια έως και είκοσι πέντε (25) μελών. Σε συμβούλια από είκοσι έξι (26) έως εβδομήντα πέντε (75) μέλη, η εκτελεστική επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο και τέσσερα (4) μέλη και, σε πολυμελέστερα συμβούλια, από τον πρόεδρο και έξι (6) μέλη. Από τα μέλη αυτά το ένα (1) εκλέγεται αντιπρόεδρος. Στις τριμελείς εκτελεστικές επιτροπές, εκλέγεται και

ένα (1) αναπληρωματικό μέλος, στις πενταμελείς δύο (2) και στις επταμελείς τρία (3). Η εκλογή των μελών της εκτελεστικής επιτροπής γίνεται κάθε δύο (2) χρόνια, σύμφωνα με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 7, και η θητεία τους λήγει με την εγκατάσταση των νέων μελών της. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής μπορούν να αντικατασταθούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους για σοβαρό λόγο σχετικά με τη λειτουργία του συνδέσμου με απόφαση του οικείου συμβουλίου, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των μελών του.

9. Το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου εφόσον έχει περισσότερα από είκοσι πέντε (25) μέλη έχει απαρτία, όταν παρίσταται το ένα τρίτο (1/3) του συνολικού αριθμού των μελών του.

10. Η παραίτηση από τα αξιώματα του προέδρου και του αντιπροέδρου του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου, καθώς και του μέλους της εκτελεστικής επιτροπής του Συνδέσμου υποβάλλεται στο διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου και γίνεται οριστική, αφότου το διοικητικό συμβούλιο την αποδεχθεί. Για το σκοπό αυτόν το διοικητικό συμβούλιο προσκαλείται σε συνεδρίαση κατά την οποία, μετά την αποδοχή των παραιτήσεων, προβαίνει στην εκλογή νέων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 7.

Σε κάθε περίπτωση η παραίτηση θεωρείται ότι έγινε αποδεκτή μετά την παρέλευση ενός μήνα από την ημερομηνία κατάθεσης της σχετικής αίτησης στο γενικό πρωτόκολλο της υπηρεσίας.

11. Η συμμετοχή νέου Δήμου ή Κοινότητας σε υφιστάμενο Σύνδεσμο είναι δυνατή διαρκούσης της δημοτικής και κοινοτικής περιόδου. Η εκπροσώπησή του στα όργανα διοίκησης του Συνδέσμου γίνεται από την έναρξη της νέας δημοτικής και κοινοτικής περιόδου.

Νομολογία

Δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος, τοποθετηθείς σε θέση μέλους διοικητικού συμβουλίου συνδέσμου Ο.Τ.Α. ως εκπρόσωπος Δήμου ή Κοινότητας, αντιστοίχως, δύναται κατ' αρχήν να αντικατασταθεί, κατά τη διάρκεια της θητείας του στη θέση αυτή, για λόγο αναγόμενο στην άσκηση των καθηκόντων του ως μέλος του διοικητικού συμβουλίου του συνδέσμου Ο.Τ.Α. (ΣτΕ 422/2006)

Άρθρο 247

Αρμοδιότητες και λειτουργίες των οργάνων του Συνδέσμου

1. Το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου έχει τις αρμοδιότητες του δημοτικού συμβουλίου και ο πρόεδρος του τις αρμοδιότητες του

δημάρχου και του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Οι σχετικές διατάξεις που αφορούν τους Δήμους εφαρμόζονται αναλόγως ως προς τη διοίκηση του Συνδέσμου.

Η εκτελεστική επιτροπή έχει τις αρμοδιότητες της δημορχιακής επιτροπής και όσες αρμοδιότητες της αναθέτει το ίδιο το συμβούλιο.

Δεν μεταβιβάζονται στην εκτελεστική επιτροπή οι αρμοδιότητες, που προβλέπονται για τη διάλυση του Συνδέσμου.

2. Επιτρέπεται η αναγκαστική απαλλοτρίωση αστικών ή αγροτικών ακινήτων ή η σύσταση δουλείας σε βάρος τους, υπέρ Συνδέσμων Δήμων και Κοινοτήτων για δημόσια ωφέλεια. Οι διατάξεις που αφορούν την απαλλοτρίωση υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων εφαρμόζονται ανάλογα.

3. Οι διατάξεις που ρυθμίζουν τη λειτουργία του δημοτικού συμβουλίου και της δημορχιακής επιτροπής, τον έλεγχο και την εκτελεστικότητα των αποφάσεων εφαρμόζονται ανάλογα και για τα συλλογικά όργανα των Συνδέσμων.

4. Οι διατάξεις που αναφέρονται στην αστική και πειθαρχική ευθύνη των αιρετών οργάνων, στις υποχρεώσεις των δημοτικών συμβούλων και στο κώλυμα συμμετοχής στη συνεδρίαση εφαρμόζονται ανάλογα και για τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής του Συνδέσμου.

5. Στην περίπτωση που Σύνδεσμος δεν διαθέτει ταμειακή υπηρεσία, δύναται να εξυπηρετείται από την αντίστοιχη υπηρεσία του Ο.Τ.Α. της έδρας του και εάν δεν υπάρχει, την ταμειακή υπηρεσία άλλου Ο.Τ.Α. μέλους του.

Σε αυτή την περίπτωση στον Ο.Τ.Α. καταβάλλεται οικονομική αποζημίωση από το Σύνδεσμο, το ύψος της οποίας, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου, η οποία εγκρίνεται από το οικείο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο.

6. Ο πρόεδρος του Συνδέσμου μπορεί με απόφασή του, η οποία δημοσιεύεται στον ειδικό χώρο των ανακοινώσεων του Συνδέσμου, να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του στον αντιπρόεδρο.

7. Όταν ο πρόεδρος του Συνδέσμου απουσιάζει ή κωλύεται, τα καθήκοντά του ασκεί ο αντιπρόεδρος και όταν απουσιάζει ή κωλύεται και αυτός, το μέλος της εκτελεστικής επιτροπής που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους.

8. Το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου Ο.Τ.Α., που υπάγεται σε περισσότερους νομούς, μπορεί να συνεδριάζει και στην έδρα οποιουδήποτε Ο.Τ.Α. μέλους, αν αυτό το αποφασίσει το διοικητικό συμβούλιο

του Συνδέσμου με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται και για τις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής.

Άρθρο 248

Έξοδα παράστασης και κίνησης

1. Ο πρόεδρος του Συνδέσμου εισπράττει έξοδα παράστασης, που καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, εφόσον ο απολογισμός του προηγούμενου έτους του Συνδέσμου υπερβαίνει τις τριακόσιες χιλιάδες ευρώ (300.000 €).

Εφόσον ο απολογισμός του Συνδέσμου υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο ευρώ (1.000.000 €), έξοδα παράστασης εισπράττει και ο αντιπρόεδρος.

Τα έξοδα αυτά ανέρχονται στο ήμισυ των εξόδων παράστασης του προέδρου του Συνδέσμου.

2. Για τις μετακινήσεις, που πραγματοποιούν ο πρόεδρος και τα λοιπά μέλη του διοικητικού συμβουλίου έξω από την έδρα τους για την εκτέλεση υπηρεσίας, μπορούν να καταβάλλονται οδοιπορικά έξοδα και ημερήσια αποζημίωση, που καθορίζονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

3. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής του Συνδέσμου, εκτός από τον πρόεδρο, τα οποία μετέχουν στις συνεδριάσεις των συλλογικών αυτών οργάνων δικαιούνται αποζημίωση για κάθε συνεδρίαση και για τρεις το πολύ συνεδριάσεις το μήνα για το καθένα από τα συλλογικά αυτά όργανα. Το ύψος της αποζημίωσης για κάθε συνεδρίαση ανέρχεται στο ένα τοις εκατό (1%) των εξόδων παράστασης που λαμβάνει ο πρόεδρος και σε αντίθετη περίπτωση των εξόδων παράστασης, που λαμβάνει ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας της έδρας του Συνδέσμου.

Άρθρο 249

Πόροι

1. Πόροι του Συνδέσμου είναι:

- α) Οι πρόσοδοι από την περιουσία του,
- β) οι ετήσιες εισφορές των Δήμων και Κοινοτήτων,
- γ) δωρεές, επιχορηγήσεις και εισφορές που παρέχει το Δημόσιο ή άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή οργανισμοί,
- δ) οι πρόσοδοι από τους φόρους, τα τέλη και τα δικαιώματα που επιβάλλονται υπέρ του Συνδέσμου, και

ε) κάθε άλλη πηγή.

2. Σε περίπτωση μη καταβολής των εισφορών της παραγράφου 1 από τα μέλη του Συνδέσμου, έως το τέλος του πρώτου εξαμήνου κάθε έτους, αυτές παρακρατούνται από τους κεντρικούς αυτοτελείς πόρους με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία εκδίδεται μετά από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου και αποδίδονται, απευθείας, σε αυτόν.

3. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου επιβάλλονται τέλη για τις παρεχόμενες αντίστοιχες υπηρεσίες, σε βάρος των κατοίκων των Ο.Τ.Α. που είναι μέλη του Συνδέσμου, εφόσον τούτο προβλέπεται στην απόφαση σύστασής του. Το ύψος των τελών καθορίζεται με κριτήριο τις δαπάνες του Συνδέσμου, για την παροχή των υπηρεσιών αυτών, όπως ειδικότερα προσδιορίζονται με την απόφαση του διοικητικού τους συμβουλίου, η οποία κοινοποιείται στις ταμειακές υπηρεσίες των μελών του ή, ελλείψει αυτών, στις αρμόδιες Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.).

Οι ανωτέρω υπηρεσίες παρακρατούν υποχρεωτικά και αποδίδουν απευθείας στο Σύνδεσμο το ποσό που του αναλογεί από τα έσοδα των αντίστοιχων τελών.

Νομολογία

Προϋπόθεση για την παρακράτηση μέρους των καταβαλλομένων στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κεντρικών αυτοτελών πόρων, προς εξόφληση των εισφορών τους προς τους συνδέσμους Δήμων και Κοινοτήτων, στους οποίους ανήκουν, αποτελεί η άρνηση των Δήμων και Κοινοτήτων προς καταβολή των εν λόγω εισφορών. Προ της ενάρξεως του έτους δεν νοείται δυστροπία καταβολής της εισφοράς προς τον Σύνδεσμο για το έτος αυτό. (ΣτΕ 115/2005)

Άρθρο 250

Λύση

1. Ο Σύνδεσμος λύεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του, που λαμβάνεται με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνολικού αριθμού των μελών του:

α) Όταν έχει εκπληρωθεί ο σκοπός του ή

β) όταν λήξει το χρονικό διάστημα για το οποίο έχει συσταθεί.

2. Ο Σύνδεσμος λύεται, επίσης, αν τα δύο τρίτα (2/3) των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων των Δήμων και των Κοινοτήτων που μετέ-

χουν στο Σύνδεσμο, αποφασίσουν τη λύση, επειδή διαπιστώνεται αδυναμία για την εκπλήρωση του σκοπού του. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει τη σχετική απόφαση, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Σύνδεσμος λύεται και εάν για οποιονδήποτε λόγο δεν έχουν συγκροτηθεί τα όργανά του για διάστημα περισσότερο από ένα (1) χρόνο.

Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας διαπιστώνει τη συνδρομή των ανωτέρω και εκδίδει σχετική απόφαση για τη λύση του Συνδέσμου.

Με την ίδια απόφαση ρυθμίζονται, κατ' εξαίρεση της επόμενης παραγράφου, θέματα σχετικά με την κατανομή του ενεργητικού και των υποχρεώσεων του Συνδέσμου που λύεται, καθώς και κάθε άλλη έννομη σχέση, ανάλογα με το ύψος της ετήσιας εισφοράς κάθε Δήμου ή Κοινότητας που συμμετέχει. Τυχόν επιχορήγηση του Συνδέσμου, που λύεται, για εξόφληση οφειλών του προς τρίτους, περιέρχεται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος και προβαίνει, απευθείας, σε αυτήν.

3. Τα θέματα που αφορούν την κατανομή του ενεργητικού και των υποχρεώσεων ενός Συνδέσμου που διαλύεται, καθώς και κάθε άλλη έννομη σχέση του ρυθμίζονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου, ανάλογα με το ύψος της ετήσιας εισφοράς κάθε Δήμου ή Κοινότητας που συμμετέχει.

4. Το προσωπικό που τυχόν υπηρετεί στους Συνδέσμους, που διαλύονται, μεταφέρεται αυτοδικαίως και κατανέμεται με την ίδια σχέση εργασίας που είχε, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας στους Ο.Τ.Α., που αποτελούσαν το Σύνδεσμο, ανάλογα με τον πληθυσμό τους ή τις οικονομικές τους δυνατότητες βάσει των προϋπολογισμών των τριών (3) τελευταίων ετών.

Άρθρο 251

Σύνδεσμοι Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης που συνενώνονται

1. Στην περίπτωση που οι Δήμοι ή Κοινότητες που συνενώνονται και αποτελούν έναν νέο Δήμο, συμμετέχουν όλοι τους ή μερικοί από αυτούς σε Σύνδεσμο Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ο Σύνδεσμος αυτός, εφόσον η περιοχή αρμοδιότητάς του είναι ίδια ή μικρότερη της εδαφικής περιφέρειας του νέου Ο.Τ.Α., καταργείται αυτοδικαίως από την έναρξη λειτουργίας του νέου Δήμου ή Κοινότητας. Την εκτέλεση του σκοπού, για τον οποίο, είχε συσταθεί ο Σύνδεσμος, αναλαμβάνει

νει αυτοδικαίως και συνεχίζει ο νέος Δήμος ή Κοινότητα, ο οποίος υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του Συνδέσμου ως καθολικός διάδοχος. Το προσωπικό και η περιουσία του Συνδέσμου περιέρχονται αυτοδικαίως στο νέο Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης από την έναρξη της λειτουργίας του.

2. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που προκύπτουν από συνένωση ή καταργούνται και συνενώνονται σε περισσότερους από έναν νέους Ο.Τ.Α., υπεισέρχονται αυτοδικαίως, από την έναρξη της λειτουργίας τους, σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των Δήμων ή Κοινοτήτων που καταργούνται με τη συνένωση και συμμετέχουν στους Συνδέσμους κάθε κατηγορίας που μετείχαν οι καταργηθέντες.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 252

Ορισμοί – Διακρίσεις

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να συνιστούν ή να συμμετέχουν σε επιχειρήσεις, οι οποίες καλούνται επιχειρήσεις Ο.Τ.Α., σύμφωνα με τις παρακάτω ειδικότερες ρυθμίσεις. Οι επιτρεπόμενες μορφές των επιχειρήσεων αυτών είναι οι εξής:

α. Δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις.

β. Ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α.

2. Δήμος ή Κοινότητα μπορεί να συνιστά δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο την ανάπτυξη δραστηριοτήτων, συναφών με αντίστοιχου περιεχομένου αρμοδιότητες αυτών, σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 254 παράγραφος 1.

3. Οι ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. συνιστώνται είτε μόνον από έναν ή περισσότερους Δήμους ή Κοινότητες είτε με Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ή και άλλους φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή τρίτους, σύμφωνα με τις παρακάτω διακρίσεις. Οι εταιρείες αυτές λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920.

α. Οι ανώνυμες εταιρείες που συνιστώνται από περισσότερους Δήμους ή Κοινότητες είτε με Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ή και άλλους φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης θεωρούνται επιχειρήσεις Ο.Τ.Α., εφόσον τα νομικά αυτά πρόσωπα διαθέτουν την πλειοψηφία του εταιρικού κεφαλαίου. Το υπόλοιπο εταιρικό κεφάλαιο μπορεί να κατέχεται από άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Στην εταιρεία της μορφής αυτής είναι δυνατή η συμμετοχή του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ.

β. Οι ανώνυμες εταιρείες, στο εταιρικό κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν μόνον Ο.Τ.Α. α΄ και β΄ βαθμού ή και άλλοι φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και έχουν ως αποκλειστικό αντικείμενο την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη των Ο.Τ.Α. και των ενώσεών τους ή και της αποκεντρωμένης κρατικής διοίκησης, την προώθηση της επιχειρηματικής, οικονομικής και γενικότερα βιώσιμης ανάπτυξης του Δήμου ή της Κοινότητας, καθώς και την ανάπτυξη δραστηριοτήτων προστασίας

του περιβάλλοντος, τη συμμετοχή τους σε αντίστοιχα προγράμματα ή την εφαρμογή σχετικών πολιτικών σε διαδημοτικό ή σε ευρύτερο γεωγραφικό χώρο, αποτελούν αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α.

Στην ανώνυμη εταιρεία αυτής της μορφής είναι δυνατή η συμμετοχή και φορέων του δημόσιου τομέα, συνεταιρισμών και ενώσεων αυτών, επιστημονικών φορέων, επιμελητηρίων, φορέων συλλογικών κοινωνικών ή οικονομικών συμφερόντων, καθώς και τραπεζών και πιστωτικών ιδρυμάτων. Στην περίπτωση αυτή οι Ο.Τ.Α. και οι λοιποί φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης κατέχουν την πλειοψηφία του εταιρικού κεφαλαίου.

γ. Για την αξιοποίηση της ακίνητης δημοτικής ή κοινοτικής περιουσίας ή την εκμετάλλευση κοινόχρηστων χώρων είναι δυνατή η σύσταση ανώνυμης εταιρείας μόνον από έναν Δήμο ή μία Κοινότητα, η οποία καλείται δημοτική ή κοινοτική ανώνυμη εταιρεία.

4. Επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. που συνιστώνται βάσει ειδικών διατάξεων νόμου, οι οποίες διέπουν την οργάνωση και λειτουργία τους, αποτελούν αντίστοιχες επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. ειδικού σκοπού.

5. Οι επιχειρήσεις των προηγούμενων παραγράφων αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου.

6. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες δεν επιτρέπεται να συνιστούν ή συμμετέχουν σε καμία άλλη εταιρεία ή κοινοπραξία οποιασδήποτε μορφής, πέραν αυτών που περιλαμβάνονται στο παρόν άρθρο. Η απαγόρευση αυτή δεν ισχύει για τη συμμετοχή τους σε ανώνυμη εταιρεία, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 265 παρ. 2 του παρόντος, ή σε άλλα εταιρικά σχήματα, τα οποία ειδικοί κανόνες προβλέπουν για την εφαρμογή εθνικών ή κοινοτικών προγραμμάτων.

7. Ιδρύματα και λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Δήμων και Κοινοτήτων δεν επιτρέπεται να συνιστούν ή να συμμετέχουν σε οποιασδήποτε μορφής επιχείρηση Ο.Τ.Α.

8. Η ευθύνη Δήμου ή Κοινότητας που συμμετέχει σε επιχείρηση Ο.Τ.Α. περιορίζεται κατά το τμήμα της συμμετοχής του στο κεφάλαιο της επιχείρησης.

9. Ως φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης του παρόντος μέρους νοούνται η Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., η Ε.Ν.Α.Ε., οι Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων, οι Σύνδεσμοι και οι ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α.

Νομολογία

Η σύμβαση ίδρυσης μη αμιγούς κοινοτικής επιχείρησης με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας είναι σύμβαση ιδιωτική και όχι διοικητική. Οι πράξεις που προη-

γούνται της κατάρτισης της σύμβασης αυτής και αποβλέπουν στην οικονομική εκμετάλλευση περιουσιακού στοιχείου της Κοινότητας, δεν μπορούν να υπαχθούν αυτοτελώς στον ακυρωτικό έλεγχο του ΣτΕ και η διαφορά που αναφέρεται είναι ιδιωτική, υπαγόμενη στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. (ΣτΕ 650/2003)

Η συμμετοχή της αναπτυξιακής επιχείρησης σε προγραμματική σύμβαση δύναται να συνίσταται στην υλοποίηση του ανατιθέμενου συμβατικού αντικειμένου, δεν μπορεί όμως αυτή να αναθέσει περαιτέρω το συμβατικό αντικείμενο σε τρίτους ιδιώτες κατά παρέκκλιση των διατάξεων του ν. 1418/1984 «Περί Δημοσίων Έργων» και του ν. 716/1977 «Περί μητρώου μελετητών και αναθέσεως εκπονήσεως μελετών». (ΕΛΣ, Πρακτ. Ολομ 10/12/2004)

Η εξυπηρέτηση αναγκών δημοσίου (γενικού) συμφέροντος δεν είναι οπωσδήποτε ασυμβίβαστη με την άσκηση και άλλων – εμπορικών ή βιομηχανικών – δραστηριοτήτων, ενώ στην έννοια των πρώτων που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, εμπίπτουν και οι ανάγκες που εξυπηρετούνται ή θα μπορούσαν να εξυπηρετηθούν από ιδιωτικές επιχειρήσεις. (ΔΕΚ, υπόθεση C-360/96 της 10/11/1998, Gemeente Arnhem κλπ. κατά BFI Holding B.V.)

Τα κριτήρια, τα οποία καθιστούν σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία ένα νομικό πρόσωπο αναθέτουσα αρχή πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά. Περαιτέρω, δεν αρκεί το γεγονός της συστάσεως μιας επιχείρησης από δημόσια αρχή ή της χρηματοδότησης των (εμπορικών) δραστηριοτήτων της από κονδύλια προερχόμενα από αυτή, για να χαρακτηριστεί και εκείνη αναθέτουσα αρχή, αν ταυτόχρονα δεν ικανοποιεί τις ανάγκες γενικού συμφέροντος. (ΔΕΚ, υπόθεση C-44/96 της 15/1/1998, Mannesmann Anlagenbau AG κλπ. κατά Strohal Rotationstruck GmbH)

Άρθρο 253

Κανόνες σύστασης

1. Η σύσταση ή η συμμετοχή σε επιχείρηση οποιασδήποτε μορφής γίνεται μετά από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. Στην απόφαση αυτή καθορίζονται η επωνυμία, η κατηγορία, ο σκοπός, η διάρκεια, η έδρα της επιχείρησης, το κεφάλαιο, η διοίκηση, οι πόροι και κάθε άλλο στοιχείο αναγκαίο κατά την κρίση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

2. Της ανωτέρω αποφάσεως προηγείται η εκπόνηση σχετικής οικονομοτεχνικής μελέτης βιωσιμότητας. Η ίδια υποχρέωση υφίσταται και σε κάθε περίπτωση αύξησης του κεφαλαίου ή της εισφοράς του Ο.Τ.Α. στην επιχείρηση.

3. Η εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων που εισφέρονται από Δήμο ή Κοινότητα σε επιχείρηση Ο.Τ.Α. ενεργείται από την επιτροπή

του άρθρου 9 του κ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει. Οι εκθέσεις εκτίμησης δημοσιεύονται στο Τεύχος Β΄ της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

4. Στις αποφάσεις των Ο.Τ.Α. ή των φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τη σύσταση ή συμμετοχή σε επιχείρηση Ο.Τ.Α. περιλαμβάνεται η ειδικότερη κατηγορία επιχείρησης, στην οποία αυτή εντάσσεται, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 252. Η αναφορά της ιδιαίτερης κατηγορίας επιχείρησης γίνεται υποχρεωτικά και στο καταστατικό αυτής, καθώς επίσης και σε όλα τα έγγραφα που η επιχείρηση απευθύνει προς τρίτους.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., είναι δυνατόν να καθορίζονται ειδικότεροι όροι ή προϋποθέσεις που αφορούν το περιεχόμενο της απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου για σύσταση ή για συμμετοχή σε επιχείρηση, τα αναγκαία στοιχεία της οικονομοτεχνικής μελέτης, η διαδικασία ελέγχου αυτής, καθώς και κάθε άλλο ειδικό ζήτημα αναγκαίο για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Άρθρο 254 **Σύσταση**

1. Δήμος ή Κοινότητα μπορεί να συστήσει δημοτική ή κοινοτική κοινωφελή επιχείρηση με σκοπό την οργάνωση λειτουργιών ή δραστηριοτήτων και την παροχή υπηρεσιών συναφών ή συνδεδεμένων με τις αρμοδιότητές τους, που αναφέρονται στους τομείς της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, της παιδείας, του πολιτισμού, του αθλητισμού και του περιβάλλοντος, με εξαίρεση την καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων και την αποκομιδή των απορριμμάτων, τη δημιουργία και συντήρηση πρασίνου και τη λειτουργία κοιμητηρίων και κέντρων αποτέφρωσης νεκρών.

Σκοπός των ανωτέρω επιχειρήσεων μπορεί να είναι επίσης η οργάνωση δημοτικής συγκοινωνίας, καθώς και η εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων έρευνας και τεχνολογίας για την ανάπτυξη της περιοχής τους.

2. Είναι δυνατή από την κοινωφελή επιχείρηση η παράλληλη επιδίωξη περισσότερων σκοπών, κατά τα ανωτέρω, οι οποίοι είναι μεταξύ τους συναφείς και σε κάθε περίπτωση δεν έχουν εμπορικό ή βιομηχανικό χαρακτήρα. Δεν επιτρέπεται η συμμετοχή κοινωφελούς επιχείρησης σε άλλες επιχειρήσεις Ο.Τ.Α.

3. Αντικείμενο δραστηριότητας της κοινωφελούς επιχείρησης δεν μπορούν να αποτελέσουν, καθ' οιανδήποτε μορφή, οι παραχωρηθείσες στους Ο.Τ.Α. κρατικές αρμοδιότητες, όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 75 παρ. ΙΙ του παρόντος.

4. Η σύσταση κοινωφελούς επιχείρησης γίνεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία της απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και αποτελεί το καταστατικό της επιχείρησης και σε περίπτωση σύστασης εμπραγμάτων δικαιωμάτων, μεταγραφάτεο τίτλο στο υποθηκοφυλακείο.

Άρθρο 255

Διοίκηση

1. Οι κοινωφελείς επιχειρήσεις διοικούνται από διοικητικό συμβούλιο, αποτελούμενο από επτά (7) έως έντεκα (11) μέλη, τα οποία ορίζονται μαζί με τους αναπληρωτές τους από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Από τα μέλη αυτά τουλάχιστον τρεις (3) είναι αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου ή της Κοινότητας, ένας (1) είναι εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση, αν αυτή απασχολεί περισσότερους από είκοσι (20) εργαζόμενους, υποδεικνυόμενος από τη γενική συνέλευση αυτών, και ένας (1) είναι εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα της περιοχής. Τα υπόλοιπα μέλη είναι δημότες ή κάτοικοι του Δήμου ή της Κοινότητας που έχουν πείρα ή γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησης. Στην περίπτωση των αιρετών μελών τουλάχιστον ένα μέλος εξ αυτών προέρχεται από τη μειοψηφία.

2. Η θητεία του διοικητικού συμβουλίου ακολουθεί τη θητεία του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, εκτός αν στην πράξη σύστασης της επιχείρησης προβλέπεται μικρότερη θητεία. Σε κάθε περίπτωση η θητεία του λήγει το αργότερο τρεις (3) μήνες μετά την εγκατάσταση του νέου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

3. Μέλη του διοικητικού συμβουλίου είναι δυνατόν να αντικατασταθούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους, με αιτιολογημένη απόφαση του

δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που τα όρισε, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Για την αντικατάσταση του εκπροσώπου των εργαζομένων και του κοινωνικού φορέα της περιοχής απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του οργάνου που τους πρότεινε.

4. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ορίζει από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρό του. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης προσλαμβάνεται διευθυντής μετά από σχετική προκήρυξη. Στον κανονισμό προσωπικού καθορίζονται τα προσόντα που πρέπει να έχει ο διευθυντής της επιχείρησης. Ως διευθυντής δεν μπορεί να ορισθεί μέλος του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης ή του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

5. Στον πρόεδρο ή στον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου, ανάλογα με τις υπηρεσίες που παρέχει στην επιχείρηση, μπορεί να καταβάλλεται αποζημίωση, η οποία ορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου ύστερα από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης. Με την ίδια διαδικασία μπορεί να καταβάλλεται αποζημίωση στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του. Για τον καθορισμό των αποζημιώσεων της παραγράφου αυτής λαμβάνεται οπωσδήποτε υπόψη η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., καθορίζονται τα ανώτερα χρηματικά όρια των ως άνω αποζημιώσεων.

Άρθρο 256

Έγκριση αποφάσεων

1. Οι αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης εγκρίνονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, αν αυτές αφορούν:

- α) Την ψήφιση του προϋπολογισμού, του ισολογισμού και της έκθεσης πεπραγμένων.
- β) Την αγορά ή εκποίηση ακινήτων ή την επιβάρυνση αυτών με εμπράγματο δικαίωμα.
- γ) Τη διάθεση των καθαρών κερδών ή τη διενέργεια επενδύσεων.
- δ) Την αύξηση του κεφαλαίου της επιχείρησης.
- ε) Τη συγχώνευση ή τη λύση της επιχείρησης.
- στ) Τη σύναψη δανείων και
- ζ) Την έγκριση των κανονισμών του επομένου άρθρου.

2. Για τη νόμιμη λήψη ή έγκριση των ανωτέρω αποφάσεων απαιτείται η πλειοψηφία του συνόλου των μελών του αντίστοιχου συμβουλίου.

3. Η έγκριση παρέχεται μέσα σε ένα (1) μήνα από τότε που κοινοποιήθηκε η απόφαση στο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Αν περάσει άπρακτη η προθεσμία αυτή, θεωρείται ότι η απόφαση του διοικητικού συμβουλίου έχει εγκριθεί.

Άρθρο 257

Κανονισμοί – Συμβάσεις

1. Το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης συντάσσει υποχρεωτικά τους ακόλουθους κανονισμούς:

α. Εσωτερικό κανονισμό υπηρεσιών, με τον οποίο καθορίζονται η οργάνωση, η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών της επιχείρησης, οι θέσεις του προσωπικού κατά ειδικότητα, καθώς και το ανώτατο όριο αυτού.

β. Κανονισμό προσωπικού, ο οποίος καθορίζει την υπηρεσιακή κατάσταση αυτού, τα προσόντα πρόσληψης, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, καθώς και τις πειθαρχικές του ευθύνες.

γ. Κανονισμό οικονομικής διαχείρισης.

Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης μπορεί να συντάσσονται και άλλοι κανονισμοί, οι οποίοι κρίνονται απαραίτητοι για τη λειτουργία αυτής.

2. Η σύναψη συμβάσεων ανάθεσης των έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών των κοινωφελών επιχειρήσεων, καθώς και η σύναψη συμβάσεων μίσθωσης έργου διενεργείται σύμφωνα με τις αντίστοιχες ρυθμίσεις που ισχύουν για τους Ο.Τ.Α.

Το διοικητικό συμβούλιο μπορεί να συντάσσει αντίστοιχους κανονισμούς στο πλαίσιο των ανωτέρω κανόνων.

Άρθρο 258

Προσωπικό

1. Το προσωπικό των κοινωφελών επιχειρήσεων συνδέεται με αυτές με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου και προσλαμβάνεται με βάση τις αντίστοιχες διατάξεις που ισχύουν για την πρόσληψη του προσωπικού των Ο.Τ.Α. με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου.

2. Είναι δυνατή, μετά από σχετική αίτηση, η απόσπαση υπαλλήλων Ο.Τ.Α. προς κοινωφελή επιχείρησή του για δύο (2) έτη, που μπορούν να παραταθούν για ισόχρονο διάστημα, εφόσον η σχετική ανάγκη θεμε-

λιώνεται επαρκώς. Η απόσπαση διενεργείται με απόφαση του δημάρχου ή του προέδρου της Κοινότητας κατόπιν σχετικού αιτήματος του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης.

3. Ομοίως, είναι δυνατή η απόσπαση υπαλλήλων, υπό τους αυτούς χρονικούς περιορισμούς της προηγούμενης παραγράφου, από μία κοινωφελή επιχείρηση προς άλλη κοινωφελή επιχείρηση του ίδιου Ο.Τ.Α., καθώς και προς δημοτική ή κοινοτική ανώνυμη εταιρεία του άρθρου 266, με απόφαση των οικείων διοικητικών συμβουλίων και έγκριση του δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητας.

4. Οι αποδοχές των αποσπωμένων υπαλλήλων καταβάλλονται από την επιχείρηση προς την οποία γίνεται η απόσπαση.

Νομοθεσία

Ν. 2190/1994 «Σύσταση ανεξάρτησης αρχής για την επιλογή προσωπικού και ρύθμιση θεμάτων διοίκησης».

Ν. 2527/1997 «Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων του Ν 2190/1994 και άλλες διατάξεις».

Ν. 2736/1999 «Στεγαστικά Προγράμματα Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας και άλλες διατάξεις».

Ν. 2738/1999 «Συλλογικές διαπραγματεύσεις στη Δημόσια Διοίκηση, μονιμοποιήσεις συμβασιούχων αορίστου χρόνου και άλλες διατάξεις».

Ν. 3051/2002 «Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις».

Νομολογία

Οι διατάξεις του άρθρου 68 του ν. 2683/1999 δεν προβλέπουν πλέον την απόσπαση υπαλλήλων ν.π.ι.δ. κοινωφελούς χαρακτήρα και δημοτικών επιχειρήσεων σε δημόσιες υπηρεσίες ή σε ν.π.δ.δ. (ΣτΕ 2727/2001)

ΤΜΗΜΑ Β΄ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Άρθρο 259 Χρηματοδότηση

1. Η κοινωφελής επιχείρηση είναι δυνατόν να χρηματοδοτείται από

τον οικείο Ο.Τ.Α. για τις δραστηριότητες και τις παρεχόμενες από αυτήν υπηρεσίες, μετά από σχετική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. Προϋπόθεση προς τούτο αποτελεί η κατάθεση από την επιχείρηση διετούς προγράμματος δράσης αυτής, στο οποίο οπωσδήποτε αναφέρονται οι δραστηριότητες και οι υπηρεσίες, η οικονομική δαπάνη αυτών και η ενδεχόμενη χρηματοδότησή τους από τυχόν τέλη της παραγράφου 3 ή άλλους πόρους, καθώς και οι ειδικότεροι όροι άσκησής της.

Τα στοιχεία του προηγούμενου εδαφίου, καθώς και εκείνα που συναφώς προκρίνουν ο Ο.Τ.Α. και η κοινωφελής επιχείρηση, μεταξύ των οποίων οπωσδήποτε τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των μερών, καθώς και ρήτρες σε περίπτωση παραβάσεως συμφωνηθέντων όρων, αποτελούν το περιεχόμενο συμβάσεως, η οποία συνάπτεται μεταξύ τους.

2. Για τη χρηματοδότηση της προηγούμενης παραγράφου ισχύουν οι διατάξεις του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν. 2859/2000, ΦΕΚ 248 Α'), όπως ισχύει και δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί από την επιχείρηση για άλλους σκοπούς, εκτός αυτών που αναφέρονται στο πρόγραμμα δράσης, ούτε να αποτελέσει αντικείμενο χρηματοδότησης προς άλλη επιχείρηση Ο.Τ.Α.

3. Εφόσον η δραστηριότητα της επιχείρησης συνδέεται με την παροχή υπηρεσιών, είναι δυνατή, με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου αυτής, η είσπραξη εύλογης αποζημίωσης από τους αποδέκτες αυτών για κάλυψη μέρους του κόστους των προσφερόμενων υπηρεσιών. Η σχετική απόφαση υπόκειται στην προηγούμενη έγκριση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

4. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., μπορεί να προσδιορίζονται τα βασικά στοιχεία που περιέχει το πρόγραμμα δράσης αυτού του άρθρου, ο τρόπος καθορισμού του ύψους της χρηματοδότησης, οι προϋποθέσεις αναθεώρησής του και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

5. Αύξηση κεφαλαίου κοινωφελούς επιχείρησης δεν επιτρέπεται πριν την πάροδο τετραετίας από τη σύστασή της. Το κεφάλαιο που προέρχεται από αύξηση κεφαλαίου αφορά μόνον σε επενδυτικό πρόγραμμα ή σε επέκταση των σκοπών της επιχείρησης, αποκλειομένης

απολύτως της χρησιμοποίησής του για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών της.

6. Ο οικείος Ο.Τ.Α. με απόφαση του συμβουλίου του είναι δυνατόν να παραχωρεί χωρίς αντάλλαγμα προς την επιχείρηση, εφόσον τούτο κρίνεται αναγκαίο για την επιτέλεση των σκοπών της, τη χρήση εγκαταστάσεων, εξοπλισμού ή άλλων μέσων. Η για ορισμένο χρόνο περαιτέρω παραχώρηση αυτών προς άλλη κοινωφελή επιχείρηση του ίδιου Ο.Τ.Α. επιτρέπεται, αν τούτο εγκρίνεται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο και εφόσον η τελευταία αναλαμβάνει τις δαπάνες συντήρησής τους.

7. Οι κοινωφελείς επιχειρήσεις μπορούν να συμμετέχουν σε προγραμματικές συμβάσεις.

Νομοθεσία

Βλ. σχετικά Ν. 2859/2000 «Κύρωση Κώδικα φόρου Προστιθέμενης Αξίας»

Άρθρο 260

Διαχείριση

1. Η διαχείριση των κοινωφελών επιχειρήσεων γίνεται σύμφωνα με ιδιαίτερο προϋπολογισμό εσόδων και εξόδων και είναι ανεξάρτητη από την υπόλοιπη δημοτική ή κοινοτική διαχείριση.

2. Το οικονομικό έτος της διαχείρισης των επιχειρήσεων συμπίπτει με το ημερολογιακό έτος.

3. Η έγκριση του προϋπολογισμού της επιχειρήσεως από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, λαμβάνει χώρα το αργότερο εντός μηνός από την ψήφιση του προϋπολογισμού του οικείου Ο.Τ.Α.

4. Έως το τέλος Απριλίου του επόμενου της διαχειριστικής περιόδου έτους το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης υποβάλλει στο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο τον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσεως μαζί με σχετική έκθεση των ελεγκτών του άρθρου 261, καθώς και έκθεση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, ότι τηρήθηκαν οι σχετικές προβλέψεις της νομοθεσίας και των κανονισμών της επιχείρησης. Στις ως άνω εκθέσεις περιλαμβάνεται ειδική αναφορά σχετικά με την εκτέλεση του προγράμματος δράσης του άρθρου 259 του παρόντος. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, μέσα σε δύο (2) μήνες από την υποβολή, αποφασίζει με πράξη του για την έγκριση ή μη του ισολογισμού, διατυπώνοντας σχετικά και τις παρατηρήσεις του επ' αυτού.

5. Ο Δήμος ή η Κοινότητα δεν ευθύνεται για οφειλές ή οποιοσδή-

ποτε υποχρεώσεις έχει αναλάβει η επιχείρηση έναντι τρίτων.

6. Οι κοινωφελείς επιχειρήσεις έχουν την υποχρέωση τήρησης βιβλίων του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων Γ' κατηγορίας κατά την ισχύουσα νομοθεσία.

7. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, που εγκρίνεται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, τα καθαρά κέρδη που προκύπτουν από τη διαχείριση, μετά την έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, την αφαίρεση των αποσβέσεων και τη δημιουργία του απαραίτητου αποθεματικού, μπορεί να διατίθενται για τη βελτίωση ή την επέκταση των εγκαταστάσεων της επιχείρησης ή να διατίθενται στο Δήμο ή στην Κοινότητα για την εκτέλεση κοινωφελών έργων.

Μετά από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου η εκτέλεση των κοινωφελών έργων της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να γίνει από την ίδια την επιχείρηση, για λογαριασμό του Δήμου ή της Κοινότητας ή να διατεθούν τα καθαρά κέρδη της επιχείρησης για την παροχή υπηρεσιών προς το Δήμο ή την Κοινότητα ή την παροχή υπηρεσιών προς τους δημότες.

8. Με την ίδια διαδικασία το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης, εκτιμώντας τους στόχους, την αποδοτικότητα και την παραγωγικότητά της, μπορεί να κρατήσει μέχρι δώδεκα τοις εκατό (12%) από τα καθαρά κέρδη, σε ιδιαίτερο λογαριασμό για την παροχή κινήτρων στους εργαζόμενους, με τη μορφή πρόσθετης αμοιβής. Τα κριτήρια και η διαδικασία καταβολής των αμοιβών αυτών και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται στον κανονισμό προσωπικού της επιχείρησης.

Άρθρο 261

Διαχειριστικός έλεγχος

1. Ο τακτικός διαχειριστικός έλεγχος των επιχειρήσεων γίνεται από δύο ελεγκτές, που επιλέγονται και διορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο στην αρχή κάθε οικονομικού έτους. Με την ίδια απόφαση ορίζεται και η αμοιβή τους. Ως ελεγκτές ορίζονται ορκωτοί ελεγκτές ή πρόσωπα που έχουν το δικαίωμα να οριστούν ελεγκτές σε ανώνυμη εταιρεία. Ο ορισμός ορκωτών ελεγκτών είναι υποχρεωτικός στον έλεγχο επιχείρησης που έχει ετήσιο κύκλο εργασιών μεγαλύτερο από ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες ευρώ (1.500.000 €).

2. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, μπορεί να διενεργείται έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος της επιχείρησης από ελεγκτές της προηγούμενης παραγράφου που ορίζονται από τον ίδιο. Με

την ίδια απόφαση ορίζεται και το ύψος της αμοιβής τους, η οποία βαρύνει την επιχείρηση. Έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος μπορεί επίσης να διενεργείται από ελεγκτές της προηγούμενης παραγράφου με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Σε κάθε περίπτωση μπορεί να διενεργείται έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος και από Οικονομικούς Επιθεωρητές του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών μετά από αίτημα του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ή του οικείου Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

3. Για την ευθύνη των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 περί ανωνύμων εταιρειών.

4. Σοβαρή παράβαση των καθηκόντων εκ μέρους των αιρετών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι δυνατόν να συνιστά και πειθαρχικό αδίκημα κατά τις διατάξεις του άρθρου 142 του παρόντος.

Νομοθεσία

Κ.Ν. 2190/1920 «Περί ανωνύμων εταιριών»

Άρθρο 22 α. 1. Παν μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ευθύνεται έναντι της εταιρείας κατά την διοίκηση των εταιρικών υποθέσεων διά παν αυτού πταίσιμα. Ευθύνεται ιδία εάν ο ισολογισμός περιέχει παραλείψεις ή ψευδείς δηλώσεις αποκρυπτούσας την πραγματική κατάσταση της εταιρείας. 2. Η ευθύνη αυτή δεν υφίσταται εάν αποδείξει ότι κατέβαλε την επιμέλειαν του συνετού οικογενειάρχου. Τούτο δεν ισχύει διά τον Διευθύνοντα Σύμβουλον της εταιρείας, υπόχρον εις πάσαν επιμέλειαν. Ωσαύτως η ευθύνη αυτή δεν υφίσταται επί πράξεων ή παραλείψεων στηριζομένων επί συννόμου αποφάσεως της γενικής συνελεύσεως. 3. Παν μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου υποχρεούται εις αυστηράν τήρησιν των απορρήτων της επιχειρήσεως τα οποία κατέστησαν αυτώ γνωστά λόγω της ιδιότητος αυτού ως συμβούλου. 4. Η εταιρεία δύναται να παραιτηθή των προς αποζημίωσιν αξιώσεών της ή να συμβιβασθή μετά πάροδον διετίας από της γενέσεως της αξιώσεως και μόνον εφ' όσον συγκατατίθεται η γενική συνέλευσις και δεν αντιτίθεται μειοψηφία εκπροσωπούσα το 1/4 του εν τη συνελεύσει εκπροσωπούμενου εταιρικού κεφαλαίου. 5. Αι ως άνω αξιώσεις υπόκεινται εις τριτητή παραγραφήν από της τελέσεως της πράξεως, εφ' όσον δε πρόκειται περί ζημίας εκ δόλου, εις δεκαετή.

Άρθρο 22 β. 1. Οι αξιώσεις της εταιρείας κατά των μελών του διοικητικού συμβουλίου εκ της διοικήσεως των εταιρικών υποθέσεων ασκούνται υποχρεωτικά, εάν αποφασίσει τούτο η γενική συνέλευση με απόλυτη πλειοψηφία ή ζητήσουν τούτο από το διοικητικό συμβούλιο μέτοχοι εκπροσωπούντες το ένα τρίτο (1/3) του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου. Η αίτηση της μειοψηφίας λαμβάνεται υπόψη μόνο εάν βεβαιωθεί ότι οι αιτούντες έγιναν μέτοχοι τρείς (3)

τουλάχιστον μήνες προ της αιτήσεως. Οι παραπάνω προϋποθέσεις δεν απαιτούνται στην περίπτωση που η ζημία οφείλεται σε δόλο των μελών του διοικητικού συμβουλίου. 2. Η αγωγή δέον να εγερθή εντός εξ (6) μηνών από της ημέρας της γενικής συνελεύσεως ή της υποβολής της αιτήσεως. 3. Προς διεξαγωγή της δίκης η γενική συνέλευσις δύναται να διορίση ειδικούς εκπροσώπους. Εάν η ενάσκησις της αξιώσεως ζητήται από την μειοψηφίαν, ή εν περιπτώσει καθ' ην η υπό της προηγούμενης παραγράφου καθοριζομένη προθεσμία ήθελε παρέλθει άπρακτος, δύναται ο Πρόεδρος των Πρωτοδικών της περιφέρειας εις την οποίαν εδρεύει η εταιρεία, αιτήσσει της μειοψηφίας, υποβαλλομένη εντός μηνός από της λήξεως της εν τη προηγούμενη παραγράφου προθεσμίας, κατά την διαδικασίαν του άρθρου 634 της Πολιτικής Δικονομίας να διορίση ειδικούς εκπροσώπους της εταιρείας προς διεξαγωγήν του δικαστικού αγώνος.

ΤΜΗΜΑ Γ' ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

Άρθρο 262 Λύση

1. Δημοτική ή κοινοτική κοινωφελής επιχείρηση μπορεί να λυθεί πριν την πάροδο της διάρκειάς της με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του και πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με την ίδια διαδικασία λύεται η επιχείρηση υποχρεωτικά, εάν καταστεί ανενεργός για χρονικό διάστημα άνω των δύο (2) ετών.

2. Τη λύση της επιχείρησης ακολουθεί η εκκαθάριση αυτής. Μετά την εκκαθάριση της επιχείρησης, όσα περιουσιακά στοιχεία απομένουν περιέρχονται στο Δήμο ή την Κοινότητα που την είχε συστήσει.

3. Η εκκαθάριση γίνεται μόνον από ορκωτούς ελεγκτές που ορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο.

Άρθρο 263 Συγχώνευση

1. Δύο ή περισσότερες κοινωφελείς επιχειρήσεις του ίδιου Δήμου ή Κοινότητας είναι δυνατόν να συγχωνευθούν με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

2. Με την απόφαση της προηγούμενης παραγράφου, η οποία λαμβάνεται μετά από εκτίμηση του ενεργητικού και παθητικού της περιουσίας

των συγχωνευόμενων επιχειρήσεων, σύμφωνα με το άρθρο 9 του κ.ν. 2190/1920, και την εκπόνηση σχετικής οικονομοτεχνικής μελέτης, λύονται χωρίς εκκαθάριση οι συγχωνευόμενες επιχειρήσεις και συστήνεται νέα κοινωφελής επιχείρηση. Η απόφαση αυτή περιέχει τα στοιχεία του άρθρου 253 παράγραφος 1 και δημοσιεύεται κατά τον τρόπο που ορίζεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 254.

3. Από τη σύστασή της η νέα επιχείρηση υπεισέρχεται αυτοδικαίως, ως καθολικός διάδοχος, στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις των καταργούμενων επιχειρήσεων.

4. Για τη μεταβίβαση ή εισφορά των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευόμενων επιχειρήσεων, για κάθε πράξη ή συμφωνία που αφορά εισφορά ή μεταβίβαση στοιχείων παθητικού ή ενεργητικού ή άλλων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων και κάθε εμπράγματου ή ενοχικού δικαιώματος, καθώς και για κάθε άλλη συμφωνία ή πράξη που αφορά τη σύσταση της νέας επιχείρησης ισχύουν οι απαλλαγές του ν. 2166/1993 (ΦΕΚ 137 Α').

5. Το προσωπικό με σχέση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου των επιχειρήσεων που συγχωνεύθηκαν μεταφέρεται σε αντίστοιχες θέσεις της νέας επιχείρησης.

Πλεονάζον προσωπικό απολύεται με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου μετά από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου της νέας επιχείρησης. Η αποζημίωση του απολυόμενου προσωπικού βαρύνει τον οικείο Ο.Τ.Α.

Νομοθεσία

Κ.Ν. 2190/1920 «Περί Ανωνύμων Εταιρειών»

Άρθρο 9. 1. Η εξακρίβωση της αξίας των εταιρικών εισφορών σε είδος κατά τη σύσταση της εταιρείας, καθώς και σε κάθε αύξηση του κεφαλαίου της, γίνεται μετά από γνωμοδότηση τριμελούς επιτροπής εμπειρογνομόνων που αποτελείται από έναν ή δύο υπαλλήλους του Υπουργείου Ανάπτυξης (Τομέας Εμπορίου) ή της αρμόδιας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, πτυχιούχους ανωτάτης σχολής, με τριετή τουλάχιστον υπηρεσία ή από έναν ή δυο ορκωτούς ελεγκτές - λογιστές ή ορκωτούς εκτιμητές, κατά περίπτωση, και από έναν εμπειρογνώμονα, εκπρόσωπο του αρμόδιου Επιμελητηρίου. Τα μέλη της επιτροπής δεν πρέπει να έχουν οποιαδήποτε εξάρτηση από την εταιρεία. Στις περιπτώσεις συγχωνεύσεως πιστωτικών ιδρυμάτων, η παραπάνω επιτροπή αποτελείται υποχρεωτικά από έναν ορκωτό ελεγκτή - λογιστή και έναν ορκωτό εκτιμητή και τον εκπρόσωπο του αρμόδιου Επιμελητηρίου. Με κανονιστικές αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης μπορεί να καθορίζονται και άλλες περιπτώσεις υποχρεω-

τικής σύνθεσης της επιτροπής για κατηγορίες εταιρειών. 2. Τα μέλη της Επιτροπής ορίζονται με πράξη του Υπουργού Εμπορίου. Ο ορισμός πρέπει να γίνεται μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την υποβολή της σχετικής αίτησης στο Υπουργείο Εμπορίου. Η Έκθεση της Επιτροπής υποβάλλεται στο Υπουργείο Εμπορίου, μέσα σε δύο (2) μήνες από τον ορισμό των μελών της, και ταυτόχρονα με την αποδοχή ή όχι, κοινοποιείται από το Υπουργείο αυτό στην ενδιαφερόμενη εταιρεία. Η Έκθεση της Επιτροπής πρέπει να περιέχει την περιγραφή κάθε εισφοράς, να αναφέρει τις μεθόδους αποτίμησης που εφαρμόστηκαν και να πιστοποιεί για το αν οι αξίες, που προκύπτουν από την εφαρμογή των μεθόδων αποτίμησης, αντιστοιχούν στον αριθμό και στην ονομαστική αξία των μετοχών που θα εκδοθούν έναντι των εισφορών αυτών, ή, σε περίπτωση που δεν είναι γνωστή η ονομαστική αξία, στη λογιστική τους αξία, αφού ληφθεί υπόψη και η διαφορά πάνω από το άρτιο που είναι πιθανό να προκύψει από την έκδοση των μετοχών. Ειδικότερα, για την εκτίμηση των παγίων περιουσιακών στοιχείων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη: α) προκειμένου περί γηπέδων οι τίτλοι κτήσεις, πρόσφατο τοπογραφικό διάγραμμα, η εμπορικότητα της περιοχής, οι προοπτικές ανάπτυξης, η τιμή κτήσεως, οι πραγματικές τρέχουσες τιμές σε συνδυασμό πάντοτε με την αντικειμενική αξία του ακινήτου, β) προκειμένου περί κτιρίων οι τίτλοι κτήσεως, οι άδειες οικοδομής και αντίστοιχη τεχνοοικονομική έκθεση μηχανικού, γ) προκειμένου περί μηχανημάτων, μεταφορικών μέσων και επίπλων, η χρονολογία και η αξία κτήσεως, ο βαθμός χρησιμοποίησής τους, ο βαθμός συντήρησης, η ενδεχόμενη τεχνολογική απαξίωσή τους και οι τρέχουσες τιμές για ίδια ή παρεμφερή πάγια στοιχεία. 3. Με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου καθορίζονται τα οδοιπορικά έξοδα και η αποζημίωση των μελών της Επιτροπής των προηγούμενων παρ. 1 και 2 που καταβάλλονται υποχρεωτικά από τους ενδιαφερόμενους μετά το πέρας της εκτίμησης. 4. Η λόγω αποτίμησης εις υπερβολικήν τιμήν των εις είδος εισφορών απόρριψις αιτήσεως περί παροχής αδείας συστάσεως ανωνύμου εταιρείας ή περί εγκρίσεως τροποποιήσεων καταστατικού τιοιούτης εταιρείας, δεν υπάγεται εις τας διατυπώσεις του άρθρου 4 παρ. 3. 5. Αυξήσεις κεφαλαίων, μη αποτελούσαι τροποποιήσεις καταστατικού, πραγματοποιούμεναι όμως δι' εισφορών εις είδος, θεωρούνται άκυροι, εάν δεν εξακριβωθή κατά τας διατάξεις του παρόντος άρθρου η αξία των εις είδος εισφορών, δια των οποίων πραγματοποιούνται. 6. Οι εκθέσεις αποτίμησης των εισφορών σε είδος υποβάλλονται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β.

Ν. 2166/1993 «Κίνητρα ανάπτυξης επιχειρήσεων, διαρρυθμίσεις στην έμμεση και άμεση φορολογία και άλλες διατάξεις»

Άρθρο 3. Φορολογικές απαλλαγές και διευκολύνσεις - Μεταφορά ενεργημάτων αναπτυξιακών νόμων. 1. Η κατά το άρθρο 1 του παρόντος νόμου σύμβαση, η εισφορά και η μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων των μετασηματιζόμενων επιχειρήσεων, κάθε σχετική πράξη ή συμφωνία που αφορά την εισφορά ή μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού ή παθητικού ή άλλων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, και κάθε εμπράγματου ή ενοχικού δικαίωματος, οι αποφάσεις

των κατά νόμο οργάνων των μετασχηματιζόμενων εταιριών, η σχέση συμμετοχής στο κεφάλαιο της νέας εταιρίας, καθώς και κάθε άλλη συμφωνία ή πράξη που απαιτείται για το μετασχηματισμό ή τη σύσταση της νέας εταιρίας, η δημοσίευση αυτών στο Τεύχος Ανωμόνων Εταιριών της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως και η μεταγραφή των σχετικών πράξεων απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος χαρτοσήμου ή οιοδήποτε άλλο τέλος υπέρ του Δημοσίου, ως και εισφοράς ή δικαιώματος υπέρ οιοδήποτε τρίτου. 2. Προς το σκοπό διευκόλυνσης του μετασχηματισμού, οι προς μετασχηματισμό επιχειρήσεις μπορούν με αίτησή τους προς τον αρμόδιο για τη φορολογία τους προϊστάμενο Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ.) να ζητήσουν τη διενέργεια φορολογικού ελέγχου κατά τις ισχύουσες διατάξεις. Στην περίπτωση αυτή το αποτέλεσμα του ελέγχου πρέπει να κοινοποιηθεί στην αιτούσα, εντός τριμήνου από την ημερομηνία της αιτήσεώς της. Η προθεσμία αυτή με αιτιολογημένη απόφαση του προϊσταμένου Δ.Ο.Υ. και του αρμόδιου επιθεωρητή Δ.Ο.Υ. και για εξαιρετικούς λόγους μεγέθους επιχειρήσεως ή ελεγκτικών επαληθεύσεων, μπορεί να παραταθεί για άλλους τρεις μήνες ακόμα. Οι εκθέσεις ελέγχου φορολογίας εισοδήματος των φοροτεχνικών εμπειρογνομόνων, που θα συνταγούν για καθμία μετασχηματιζόμενη επιχείρηση, θα περιέχουν για το σκοπό του μετασχηματισμού ειδικό κεφάλαιο περί του ύψους της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης. Εάν δεν ζητηθεί η διενέργεια ελέγχου κατά τα ανωτέρω η διαπίστωση της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων ενεργείται από Ορκωτό Ελεγκτή ή από την κατά το άρθρο 9 του κωδ. ν. 2190/1920 προβλεπόμενη επιτροπή εμπειρογνομόνων. 3. Σε περίπτωση μετασχηματισμού επιχειρήσεων με τις διατάξεις του παρόντος νόμου τα παρεχόμενα φορολογικά ευεργετήματα στις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις από τους αναπτυξιακούς νόμους ν.δ. 4002/1959, ν. 289/1976, ν. 1262/1982, ν. 1828/1989, ν. 1882/1990 και ν. 1892/1990, ισχύουν και επί των προκυπτουσών κατά τα πιο πάνω νέων εταιριών, κατά το μέτρο που οι επιχειρήσεις αυτές δεν έκαναν χρήση των κινητήρων αυτών. 4. Οι αφορολόγητες κρατήσεις εκ των κερδών ή τα ειδικά -αφορολόγητα αποθεματικά εκ των μη διανεμόμενων κερδών, που υφίστανται στις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις, εφόσον μεταφέρονται και εμφανίζονται αυτούσια σε ειδικούς λογαριασμούς στη νέα εταιρεία, δεν υπόκεινται σε φορολογία κατά το χρόνο του μετασχηματισμού.

ΤΕΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

Άρθρο 264

Εξουσιοδοτήσεις – Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζονται:

α) Τα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα για τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, τα σχετικά με τη διαδικασία διορισμού, τη θητεία και την αντικατάστασή τους.

β) Τα θέματα που αφορούν τη σύγκληση και λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, την απαρτία και τον τρόπο λήψης των αποφάσεων και τις αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου, του προέδρου και του διευθυντή της επιχείρησης.

γ) Τα σχετικά με τη συγχώνευση, λύση και εκκαθάριση της επιχείρησης.

δ) Ειδικότερα θέματα σχετικά με τη διαχείριση ή το διαχειριστικό έλεγχο, καθώς και κάθε ειδικό θέμα, σχετικό με την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 254 έως 263.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ **ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ Ο.Τ.Α.**

Άρθρο 265 **Σύσταση – Λειτουργία**

1. Δήμοι ή Κοινότητες, μόνοι ή με Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ή και άλλους φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή τρίτους, δύνανται να συνιστούν ανώνυμες εταιρείες, οι οποίες λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις της εμπορικής και φορολογικής νομοθεσίας και τις ειδικότερες ρυθμίσεις των επόμενων παραγράφων.

α. Οι Δήμοι, οι Κοινότητες, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και οι λοιποί φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης διατηρούν πάντοτε κοινές μη προνομιούχες μετοχές, που αντιπροσωπεύουν αθροιστικά την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου. Κατά το υπόλοιπο μπορεί να συμμετέχουν το Δημόσιο και φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.

β. Όλες οι μετοχές είναι ονομαστικές και δεν εισάγονται στο Χρηματιστήριο Αξιών. Οι κοινές μετοχές είναι δεσμευμένες ονομαστικές, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 3 του κ.ν. 2190/1920, και οι προνομιούχες χωρίς δικαίωμα ψήφου.

γ. Αν η επιχείρηση λυθεί, οι Ο.Τ.Α. που συμμετέχουν σε αυτή έχουν δικαίωμα προτίμησης για την αγορά της εκποιούμενης περιουσίας.

2. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες επιτρέπεται να συμμετέχουν σε άλλες ανώνυμες εταιρείες πέραν αυτών του παρόντος άρθρου. Προς τούτο απαιτείται απόφαση του οικείου συμβουλίου με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες και οι ανώνυμες εταιρίες της παραγράφου 1 δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν σε ποδοσφαιρικές, τραπεζικές και ασφαλιστικές ανώνυμες εταιρίες.

3. Οι ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου δεν επιχορηγούνται άμεσα ή έμμεσα από Ο.Τ.Α. Κατ' εξαίρεση, είναι επιτρεπτή η επιχορήγηση από Ο.Τ.Α. νησιωτικών περιοχών ανώνυμης εταιρείας ή ναυτικής εταιρείας του ν. 959/1979, που αυτοί έχουν συστήσει ή συμμετέχουν κατά πλειοψηφία στο εταιρικό τους κεφάλαιο για τη διεξαγωγή θαλάσσιων συγκοινωνιών και μεταφορών, καθώς επίσης και στις περιπτώσεις για τις οποίες υφίσταται ειδική νομοθετική ρύθμιση.

4. Οι ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α., με εξαίρεση τις αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες, δεν συμμετέχουν σε προγραμματικές συμβάσεις.

5. Δεν επιτρέπεται η μεταβίβαση ή η σύσταση εμπράγματος βάρους επί ακίνητης περιουσίας που έχει εισφερθεί από Δήμο ή Κοινότητα σε ανώνυμη εταιρεία, την οποία έχει συστήσει ή στην οποία συμμετέχει για την εξυπηρέτηση του καταστατικού της σκοπού, χωρίς την προηγούμενη έγκριση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

6. Το προσωπικό των ανωνύμων εταιρειών Ο.Τ.Α. προσλαμβάνεται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις προεδρικού διατάγματος, το οποίο εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., η οποία παρέχεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) μηνός αφότου ζητηθεί.

7. Η σύναψη συμβάσεων ανάθεσης έργων, προμηθειών, μελετών και υπηρεσιών από τις ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. διενεργείται βάσει κανονισμού, ο οποίος καταρτίζεται από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας. Σε αυτόν περιλαμβάνονται ρυθμίσεις σχετικές με τα αρμόδια όργανα της εταιρείας, τις προϋποθέσεις και τους όρους ανάθεσης ανάλογα με την εφαρμοζόμενη διαδικασία (ανοικτός, κλειστός διαγωνισμός, ανάθεση με διαπραγμάτευση) και τα κριτήρια και τη διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής, ούτως ώστε να εξασφαλίζονται οι αρχές της διαφάνειας και αντικειμενικότητας, όπως αυτές συνάγονται από την ισχύουσα νομοθεσία.

Για τις αναθέσεις της παραγράφου αυτής, των οποίων ο προϋπολογισμός υπερβαίνει τα όρια που προβλέπουν οι αντίστοιχες ευρωπαϊκές οδηγίες, εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτών.

8. Οι ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. συγχωνεύονται, διασπώνται ή λύονται σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του κ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει.

Λύονται υποχρεωτικώς, αν για τρεις συνεχείς εταιρικές χρήσεις μετά

διετία από την ίδρυσή τους είναι ζημιογόνες ή, αν για ισάριθμες φορές εντός δεκαετίας τα ίδια αυτών κεφάλαια, όπως προσδιορίζονται στο υπόδειγμα ισολογισμού που προβλέπεται από το άρθρο 42γ του κ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει, γίνουν κατώτερα του πενήντα τοις εκατό (50%) του μετοχικού κεφαλαίου.

Στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 47 του κ.ν. 2190/1920, τυχόν αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου που καταβάλλεται από τους Ο.Τ.Α. δεν μπορεί να υπερβαίνει ποσοστό μεγαλύτερο του ενός δευτέρου (1/2) αυτού.

Νομοθεσία

Ν. 959/1979 «Περί της Ναυτικής Εταιρείας»

Άρθρο 1. Ίδρυσις - Κεφάλαιον – Μετοχαί. 1. Ναυτική εταιρεία είναι η εταιρεία που συστήνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού και έχει ως αποκλειστικό σκοπό την κυριότητα ελληνικών εμπορικών πλοίων, την εκμετάλλευση ή διαχείριση ελληνικών ή ξένης σημαίας εμπορικών πλοίων, καθώς και την απόκτηση μετοχών άλλων ναυτικών εταιρειών. Η σύστασις και άλλου τύπου εταιρειών κατά τας κειμένας διατάξεις με αντικείμενον τας εις την παρούσαν παράγραφον δραστηριότητας δεν αποκλείεται. 2. Προς επιδίωξιν του ανωτέρω σκοπού, η ναυτική εταιρεία δύναται να συμμετέχη εις ετέρας ναυτικές εταιρείας του παρόντος νόμου. 3. Η ναυτική εταιρεία είναι εμπορική 4. Δεν θεωρούνται εμπορικά πλοία κατά την έννοιαν της παρ. 1 του παρόντος άρθρου τα πλοία του Νόμ. 438/1976 περί τουριστικών πλοίων και πλοιαρίων και ναυταθλητικών σκαφών και ρυθμίσεως δασμολογικών και φορολογικών θεμάτων επί πλοίων, ως και επί πλοιαρίων αναψυχής.

Άρθρο 2. 1. Η σύμβασις περί ναυτικής εταιρείας (εταιρική σύμβασις) καταρτίζεται εγγράφως, καταχωρίζεται δε εις το μητρώον ναυτικών εταιρειών, κατά τας διατάξεις των άρθρ. 50 έως 53 του παρόντος. 2. Δια της κατά την προηγουμένην παράγραφον καταχωρίσεως η ναυτική εταιρεία αποκτά νομική προσωπικότητα. 3. Δια πράξεις, αι οποίαι ενηργήθησαν επ' ονόματι της υπό ίδρυσιν ναυτικής εταιρείας προ της παρ' αυτής κτήσεως νομικής προσωπικότητος ευθύνονται εις ολόκληρον οι ενεργήσαντες αυτάς. Εάν όμως η εταιρεία εγκρίνη ταύτας, ευθύνεται μόνον αυτή.

(...)

Άρθρο 5. 1. Το κεφάλαιον της ναυτικής εταιρείας αναλαμβάνεται υπό δύο τουλάχιστον ιδρυτών. 2. Το κεφάλαιον, δέον να καταβληθῆ εν όλω τοις μετρητοίς εντός δύο ημερών από της καταχωρήσεως της εταιρείας εις το μητρώον. 3. Ως ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο ορίζεται το ποσό των πέντε χιλιάδων ευρώ ή το ισάξιο αυτών σε άλλο νόμισμα, κατά την επίσημη τιμή αυτού την ημέρα της καταχώρισης της εταιρείας στο μητρώο. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτίας μπορεί να αναπροσαρμόζεται το ύψος

του ελάχιστου εταιρικού κεφαλαίου. 4. Η ονομαστική αξία κάθε μετοχής δεν μπορεί να ορισθεί κατώτερη του ενός ευρώ ή του ισαξίου του σε άλλο νόμισμα, κατά την επίσημη τιμή αυτού την ημέρα της καταχώρισης της εταιρείας στο μητρώο. 5. Πάντα τα εκ της μετοχής δικαιώματα του μετόχου, επιφυλασσομένης της διατάξεως της επομένης παραγράφου, είναι ανάλογα προς το υπό της μετοχής αντιπροσωπευόμενον ποσοστόν κεφαλαίου. 6. Επιτρέπεται όπως δια της εταιρικής συμβάσεως ορίζονται προνόμια υπέρ μετόχων ή μετοχών, ως και να προβλέπεται η έκδοσις προνομιούχων μετοχών μετά ή άνευ ψήφου. 7. Η ευθύνη του μετόχου περιορίζεται εις την ονομαστικήν αξίαν της μετοχής αυτού.

Κ.Ν. 2190/1920 «Περί Ανωνύμων Εταιρειών»

Άρθρο 3. παρ. 7. Δια διατάξεων του Καταστατικού δύναται να επιτραπή η έκδοσις δεσμευμένων ονομαστικών μετοχών, των οποίων η μεταβίβασις εξαρτάται από την έγκρισιν της Εταιρείας. Την έγκρισιν παρέχει το Διοικητικόν Συμβούλιον ή η Γενική Συνέλευσις κατά τα υπό του Καταστατικού οριζόμενα. Το Καταστατικόν δύναται να ορίση τους λόγους δι' ους επιτρέπεται η άρνησις της εγκρίσεως.

Άρθρο 42γ. Ο ισολογισμός καταρτίζεται σε δύο παράπλευρα σκέλη, στο πρώτο από τα οποία περιλαμβάνεται το ενεργητικό και στο δεύτερο το παθητικό, σύμφωνα με το υπόδειγμα της παρ. 4.1.103 του άρθρου 1 του Π.Δ. 1123/1980 "Περί ορισμού του περιεχομένου και του χρόνου ενάρξεως της προαιρετικής εφαρμογής του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου" (ΦΕΚ Α' 75/1980), σε συνδυασμό με όσα ορίζονται στις παραγράφους 4.1.101 και 4.1.102 του άρθρου 1 του ίδιου Προεδρικού Διατάγματος, αναφορικά με το περιεχόμενο κάθε κατηγορίας και κάθε λογαριασμού του ισολογισμού αυτού.

Άρθρο 47. Σε περίπτωση που το σύνολο των ίδιων κεφαλαίων της εταιρείας, όπως προσδιορίζονται στο υπόδειγμα ισολογισμού που προβλέπεται από το άρθρο 42γ, γίνει κατώτερο από το μισό (1/2) του μετοχικού κεφαλαίου, το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να συγκαλέσει τη Γενική Συνέλευση, μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από τη λήξη της χρήσης, που θα αποφασίσει τη λύση της εταιρείας ή την υποθήτηση άλλου μέτρου.

Άρθρο 47 α. 1. Η Εταιρεία λύεται: α) άμα τη παρόδω του εν τω καταστατικό οριζομένου χρόνου διάρκειας αυτής, β) δι' αποφάσεως της Γενικής Συνελεύσεως λαμβανομένης κατά τας διατάξεις του άρθρου 29 παράγραφος 3 και 31 παράγραφος 2 και γ) άμα τη κηρύξει της εταιρείας εις κατάστασιν πτωχεύσεως. 2. Η συγκέντρωσις πασών των μετοχών εις εν πρόσωπον δεν αποτελεί λόγον λύσεως της Εταιρείας. 3. Πλην της περιπτώσεως της πτωχεύσεως, την λύσιν της Εταιρείας επακολουθεί η εκκαθάρισις αυτής. Εις την περίπτωσιν του εδαφίου α' της προηγούμενης παραγράφου το Διοικητικόν Συμβούλιον εκτελεί χρέη εκκαθαριστού εφ' όσον το καταστατικόν δεν ορίζει άλλο τι, μέχρι του διορισμού εκκαθαριστών υπό της Γενικής Συνελεύσεως. Εις την περίπτωσιν του εδαφίου β' η Γενική Συνέλευσις δια της ιδίας αποφάσεως ορίζει και τους εκκαθαριστάς. 4.

Εάν η εταιρεία ελύθη λόγω παρόδου του χρόνου διαρκείας αυτής ή δι' αποφάσεως της Γενικής Συνελεύσεως ή εάν μετά την κήρυξη της πτωχεύσεως επήλθε συμβιβασμός ή αποκατάστασις κατά τας ισχύουσας περί πτωχεύσεως διατάξεις, δύναται αυτή να αναβιώση δι' αποφάσεως της Γενικής Συνελεύσεως των μετόχων, λαμβανομένης κατά τας διατάξεις των άρθρων 29 παρ. 3 και 31 παρ. 2. Τοιαύτη απόφασις αποκλείεται εάν ήρξατο η διανομή της εταιρικής περιουσίας. 5. Οι διατάξεις των άρθρων 68 έως και 78, καθώς και του άρθρου 80, εφαρμόζονται και στην περίπτωση που εταιρεία ή εταιρείες έχουν λυθεί λόγω παρόδου του χρόνου διάρκειας ή με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, καθώς επίσης και στην περίπτωση που μετά την κήρυξη της εταιρείας ή των εταιρειών σε πτώχευση επήλθε συμβιβασμός ή αποκατάσταση σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του πτωχευτικού δικαίου. Η συγχώνευση των εταιρειών αυτών, που γίνεται μόνο, είτε με απορρόφησή τους από άλλη εταιρεία, είτε με σύσταση νέας εταιρείας, αποκλείεται αν έχει αρχίσει η διανομή της εταιρικής περιουσίας τους. 6. Οι διατάξεις των άρθρων 81 έως και 87, καθώς και των άρθρων 88 και 89, εφαρμόζονται και στην περίπτωση που εταιρεία έχει λυθεί λόγω παρόδου του χρόνου διάρκειας ή με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, καθώς επίσης και στην περίπτωση που μετά την κήρυξη της εταιρείας σε πτώχευση επήλθε συμβιβασμός ή αποκατάσταση σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του πτωχευτικού δικαίου. Η διάσπαση της εταιρείας αυτής, που γίνεται μόνο, είτε με απορρόφησή της από άλλες εταιρείες, είτε με σύσταση νέων εταιρειών, αποκλείεται αν έχει αρχίσει η διανομή της εταιρικής περιουσίας της.

Για συγχώνευση και διάσπαση Α.Ε. βλ. άρθρα 68-89 του Κ.Ν. 2190/1920

Νομολογία

Η οδηγία 93/36/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύνταξη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών, απαγορεύει την απευθείας ανάθεση του αντικειμένου μιας συμβάσεως προμηθειών και παροχής υπηρεσιών, στην οποία υπερτερεί η αξία των προμηθειών, σε μια ανώνυμη εταιρία της οποίας το διοικητικό συμβούλιο διαθέτει ευρείες εξουσίες διαχειρίσεως που μπορεί να ασκήσει αυτονόμως και της οποίας το κεφάλαιο κατέχει εξ ολοκλήρου, στην παρούσα κατάσταση, άλλη ανώνυμη εταιρία της οποίας πλειοψηφών μέτοχος είναι η αναθέτουσα αρχή. (ΔΕΚ, υπόθεση C-340/04 της 11ης Μαΐου 2006, Carbotermo SpA κατά Comune di Busto Arsizio)

Άρθρο 266

Δημοτικές και κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες

1. Για την αξιοποίηση της δημοτικής ή κοινοτικής ακίνητης περιουσίας ή για την εκμετάλλευση κοινόχρηστων χώρων είναι δυνατή η σύσταση ανώνυμης εταιρείας μόνο από ένα Δήμο ή μία Κοινότητα, οι

οποίοι και εισφέρουν το σύνολο του εταιρικού κεφαλαίου.

2. Οι δημοτικές ή κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες διοικούνται από διοικητικό συμβούλιο, τα μέλη του οποίου μαζί με τους αναπληρωτές τους ορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Τα οριζόμενα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, που είναι αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου ή της Κοινότητας, δεν πρέπει να υπερβαίνουν το ένα τρίτο (1/3) του συνολικού αριθμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου, εκ των οποίων τουλάχιστον ένα εξ αυτών προέρχεται από τη μειοψηφία.

Ο Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας δεν μπορεί να είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου προερχόμενο από τους αιρετούς εκπροσώπους του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Για την πρόσληψη Γενικού Διευθυντή, εφόσον δεν έχει ορισθεί Διευθύνων Σύμβουλος, ισχύουν κατ' αναλογία οι ρυθμίσεις του άρθρου 255 παράγραφος 4 του παρόντος.

3. Στην εταιρεία αυτής της μορφής είναι δυνατή η συμμετοχή του Δημοσίου ή άλλων φυσικών ή νομικών προσώπων από εκείνα που ορίζονται στο άρθρο 252 παράγραφος 3α του παρόντος, εφαρμοζομένων στην περίπτωση αυτή των διατάξεων για τις ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α.

4. Η πρόσληψη προσωπικού, η σύναψη συμβάσεων μίσθωσης έργου, καθώς και η σύναψη συμβάσεων ανάθεσης έργων, προμηθειών, μελετών και υπηρεσιών από τις δημοτικές ή κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες διενεργούνται βάσει των αντίστοιχων κανόνων που ισχύουν για τις δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις.

5. Κατά τα λοιπά, οι εταιρείες του άρθρου αυτού διέπονται από τις ρυθμίσεις των ανωνύμων εταιρειών Ο.Τ.Α. και τον κ.ν. 2190/1920.

Νομολογία

Τα άρθρα 43 ΕΚ, 49 ΕΚ και 86 ΕΚ, καθώς και οι αρχές της ίσης μεταχειρίσεως, της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας και της διαφάνειας δεν απαγορεύουν εθνική κανονιστική ρύθμιση επιτρέπουσα σε δημόσιο οργανισμό την απευθείας ανάθεση δημόσιας υπηρεσίας σε εταιρία της οποίας το κεφάλαιο ανήκει εξ ολοκλήρου στον ίδιο, υπό τον όρο, αφενός, ότι ο δημόσιος οργανισμός ασκεί επί της εταιρίας αυτής έλεγχο ανάλογο προς αυτόν που ασκεί επί των δικών του υπηρεσιών και, αφετέρου, ότι η εταιρία αυτή ασκεί το κύριο μέρος της δραστηριότητάς της με τον δημόσιο οργανισμό που την ελέγχει. **(ΔΕΚ, υπόθεση C-410/04 της 6ης Απριλίου 2006, Associazione Nazionale Autotrasporto Viaggiatori κατά Comune de Bari)**

Η ανάθεση από δημόσια αρχή της διαχειρίσεως δημόσιου χώρου σταθμεύσεως επί πληρωμή σε παρέχοντα υπηρεσίες, ο οποίος αμείβεται από τα τέλη

που καταβάλλουν τρίτοι για τη χρήση του χώρου σταθμεύσεως, συνιστά παραχώρηση δημόσιας υπηρεσίας, επί της οποίας δεν εφαρμόζεται η οδηγία 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για το συντονισμό των διαδικασιών συνάψεως δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών. Τα άρθρα 43 ΕΚ και 49 ΕΚ, καθώς και οι αρχές της ίσης μεταχειρίσεως, της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων και της διαφάνειας, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι απαγορεύουν την παραχώρηση εκ μέρους δημόσιας αρχής, χωρίς προηγούμενο διαγωνισμό, δημόσιας υπηρεσίας σε ανώνυμη εταιρία η οποία προέκυψε από τη μετατροπή ειδικής επιχειρήσεως ανήκουσας στη δημόσια αυτή αρχή, της οποίας ο εταιρικός σκοπός επεκτάθηκε σε νέους και σημαντικούς τομείς, της οποίας το κεφάλαιο πρέπει υποχρεωτικώς, εντός συντόμου χρονικού διαστήματος από τη μετατροπή, να περιλάβει ξένες επενδύσεις, της οποίας το κατά τόπον πεδίο δραστηριοτήτων επεκτάθηκε σε όλη την ιταλική επικράτεια και στο εξωτερικό, και της οποίας το διοικητικό συμβούλιο διαθέτει ευρύτατες διαχειριστικές εξουσίες που μπορεί να ασκεί αυτόνομα. (ΔΕΚ, υπόθεση C-458/03 της 13ης Οκτωβρίου 2005, Parking Brixen GmbH κατά Gemeinde Brixen)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΑΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ Ο.Τ.Α.

ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Άρθρο 267

Κανόνες λειτουργίας

1. Οι υφιστάμενες αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 22 παρ. 9 του ν. 3274/2004 συνεχίζουν να λειτουργούν μέχρι τη λήξη του χρόνου που προβλέπεται στη συστατική τους πράξη, διεπόμενες και από τους εξής κανόνες:

α) Ο διαχειριστικός έλεγχος της εταιρείας και η ευθύνη των μελών του οργάνου διοίκησης έναντι αυτής διέπονται, κατ' ανάλογη εφαρμογή, από τις διατάξεις που ισχύουν για τις δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις. Έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο μπορεί να ζητήσει οποιοσδήποτε εταίρος.

β) Η ευθύνη των εταίρων περιορίζεται μέχρι του ύψους της εισφοράς τους.

γ) Η πρόσληψη προσωπικού, η σύναψη συμβάσεων μισθώσεως έργου, καθώς και η σύναψη συμβάσεων ανάθεσης έργων, προμηθειών, μελετών και υπηρεσιών από τις αστικές εταιρείες Ο.Τ.Α. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα διενεργούνται βάσει των αντίστοιχων κανόνων που ισχύουν για τις δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις.

δ) Τηρούν λογιστικά βιβλία Γ' κατηγορίας με τη διπλογραφική μέθοδο για την οικονομική διοίκηση και τη διαχείριση της περιουσίας τους από την πρώτη διαχειριστική περίοδο που αρχίζει μετά τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Σε περίπτωση που τα βιβλία αυτά τηρούνται κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του Κ.Β.Σ. υποκαθιστούν την οριζόμενη από τον Κώδικα αυτόν υποχρέωση τήρησης βιβλίων Β' και Γ' κατηγορίας.

2. Εφεξής, η σύσταση από Δήμους ή Κοινότητες ή άλλους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αστικής εταιρείας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, μόνο εφόσον τούτο προβλέπεται ρητά από ειδική νομοθετική ρύθμιση ή από το κανονιστικό πλαίσιο εθνικών ή κοινοτικών προγραμμάτων.

3. Η συμμετοχή αστικών εταιρειών Ο.Τ.Α. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα σε προγραμματικές συμβάσεις, εκτός ρητής αντιθέτου νομοθετικής ρυθμίσεως, δεν επιτρέπεται.

4. Εντός έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος, υφιστάμενες αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα υποχρεούνται να κοινοποιήσουν στη διεύθυνση Τοπικής Αυτοδιοίκησης της οικείας Περιφέρειας κυρωμένο αντίγραφο της συστατικής τους πράξης. Την ίδια υποχρέωση υπέχουν και για κάθε τροποποίηση αυτής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Ο.Τ.Α.

Άρθρο 268

1. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου επιτρέπεται η απευθείας ανάθεση σε κοινωφελείς επιχειρήσεις ή σε αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. ή σε επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. ειδικού σκοπού, παροχής υπηρεσιών συναφών ή συνδεδεμένων με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους, αν ο προϋπολογισμός του αντικειμένου της ανάθεσης δεν υπερβαίνει το ποσό των σαράντα πέντε χιλιάδων ευρώ (45.000 €), και υπό την προϋπόθεση ότι οι υπηρεσίες θα παρασχεθούν από τις ίδιες τις επιχειρήσεις. Η συνολική αξία των αναθέσεων Δήμου ή Κοινότητας προς μία επιχείρηση δεν μπορεί να υπερβαίνει ετησίως το ποσό των εκατό πενήντα χιλιάδων ευρώ (150.000 €). Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και για τις αναθέσεις

στις επιχειρήσεις του πρώτου εδαφίου από τα ιδρύματα, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Ο.Τ.Α. και τους συνδέσμους αυτών. Στα ανωτέρω ποσά δεν περιλαμβάνεται ο Φ.Π.Α. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης είναι δυνατόν να αναπροσαρμόζονται τα ποσά της παραγράφου αυτής και να ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της.

2. Η ανάθεση ειδικότερα εκπόνησης μελέτης προς επιχείρηση Ο.Τ.Α. επιτρέπεται μόνο, αν αυτή έχει προσωπικό ή συνεργάτες αντιστοιχού του τίτλου σπουδών ή ειδικότητας.

3. Δήμοι που προκύπτουν από συνένωση άλλων Ο.Τ.Α. υπεισέρχονται αυτοδικαίως από την έναρξη λειτουργίας τους, σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των καταργούμενων Ο.Τ.Α., τα οποία προκύπτουν από τη σύσταση ή τη συμμετοχή τους σε επιχείρηση Ο.Τ.Α.

4.α) Δημιουργείται Μητρώο Επιχειρήσεων Ο.Τ.Α., το οποίο περιλαμβάνει στοιχεία που αφορούν τη σύσταση και λειτουργία των επιχειρήσεων Ο.Τ.Α. του παρόντος νόμου. Τα ανωτέρω στοιχεία κοινοποιούνται από τις επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. στην οικεία Περιφέρεια, η οποία τηρεί σχετική βάση δεδομένων, γνωστοποιούνται δε μετά από έλεγχο της πληρότητάς τους στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

β) Με βάση τα στοιχεία του Μητρώου η οικεία Περιφέρεια εκδίδει κάθε χρόνο βεβαίωση, η οποία περιέχει τα στοιχεία κάθε επιχείρησης Ο.Τ.Α. που είναι καταχωρημένη στο ανωτέρω Μητρώο. Η βεβαίωση αυτή συνυποβάλλεται στην οικεία Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) μαζί με τη φορολογική δήλωση της επιχείρησης.

γ) Επιχείρηση Ο.Τ.Α. δεν επιτρέπεται να συμμετάσχει σε δημόσιο διαγωνισμό ή να εισπράξει οποιοδήποτε χρηματικό ποσό από Ο.Τ.Α. ή φορέα του δημόσιου τομέα, αν δεν υποβάλλει μαζί με τα αναγκαία κατά περίπτωση δικαιολογητικά τη βεβαίωση της προηγούμενης παραγράφου.

δ) Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., ορίζονται τα ειδικότερα στοιχεία που γνωστοποιούν οι επιχειρήσεις, ο χρόνος και ο τρόπος υποβολής των στοιχείων και έκδοσης της αντίστοιχης βεβαίωσης, η διαδικασία δημιουργίας και συντήρησης του Μητρώου, ο χρόνος έναρξης εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας παραγράφου, καθώς και κάθε ειδικό θέμα αναγκαίο για την εφαρμογή τους. Στα κοινοποιούμενα στοιχεία περιλαμβάνονται οπωσδήποτε οι προσλήψεις

προσωπικού που οι επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. διενεργούν, καθώς και οι συμβάσεις μίσθωσης έργου και ανάθεσης ή ανάληψης έργων, προμηθειών, μελετών και υπηρεσιών που αυτές συνάπτουν.

5. Τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) που συστήνονται από Δήμο ή Κοινότητα και πιστοποιούνται ως τέτοια κατά την οικεία νομοθεσία, έχουν τη μορφή της κοινωφελούς δημοτικής ή κοινοτικής επιχείρησης ή της ανώνυμης εταιρείας Ο.Τ.Α. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση της απευθείας αναθέσεως παροχής υπηρεσιών από Δήμο ή Κοινότητα προς Κ.Ε.Κ., το οποίο έχουν συστήσει ή συμμετέχουν σε αυτό.

6. Η παροχή νομικών υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. είναι αυτοτελής, μη εξαρτώμενη από την ύπαρξη ή μη αντίστοιχης υπηρεσίας του οικείου Ο.Τ.Α.

Νομολογία

Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου ανατέθηκε η διοργάνωση εκδηλώσεων σε δημοτική επιχείρηση πολιτιστικής ανάπτυξης, με ποσό εντός του εκ του νόμου επιτρεπτού χρηματικού ορίου. Στους σκοπούς της επιχείρησης περιλαμβάνεται η διοργάνωση εκδηλώσεων και συναφών με το αντικείμενο της ανάθεσης δραστηριοτήτων. Η δημοτική επιχείρηση για να εκπληρώσει τις συμβατικές της υποχρεώσεις ανέθεσε μέρος αυτών σε διάφορες ιδιωτικές εταιρείες. Με βάση τα ανωτέρω ο Δήμος νόμιμα ανέθεσε στη δημοτική του επιχείρηση τη διοργάνωση εκδηλώσεων, αφού υφίσταται τέτοια αρμοδιότητα στους σκοπούς αυτής και το ύψος του τιμήματος δεν υπερβαίνει το επιτρεπτό χρηματικό όριο. Δεν αποδεικνύεται καταστρατήγηση των διατάξεων του Δημοτικού Κώδικα σχετικά με τη χρηματοδότηση των δημοτικών επιχειρήσεων και ούτε των αντίστοιχων που αφορούν την εκτέλεση εργασιών των Ο.Τ.Α. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 8/2005)

Οι δαπάνες που συντελούν στην εκπλήρωση των σκοπών που επιδιώκουν οι Ο.Τ.Α. ή εξυπηρετούν τις λειτουργικές τους ανάγκες, όμως εμπίπτουν στα συνήθη καθήκοντα και στις αρμοδιότητες του προσωπικού τους, δεν επιτρέπεται να ανατίθενται σε τρίτους, διότι η αντιμετώπισή τους προβλέπεται από τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας (Ο.Ε.Υ.) του Ο.Τ.Α. Συνεπώς αν μια δαπάνη συντελεί στην εξυπηρέτηση των σκοπών του Ο.Τ.Α. και ικανοποιεί τις λειτουργικές του δαπάνες και παρόλο που προβλέπεται στον Ο.Ε.Υ. η ύσταση και λειτουργία της σχετικής υπηρεσίας, αυτή δεν έχει στελεχωθεί χωρίς υπαιτιότητα του Ο.Τ.Α., επιτρέπεται κατ' εξαίρεση και για τον απολύτως αναγκαίο χρόνο να ανατεθεί σε τρίτους μέχρι να καταστεί δυνατή η πρόκληση του προσωπικού. Στην προκειμένη περίπτωση, ανατέθηκε στη δημοτική επιχείρηση η

οργάνωση και λειτουργία του γραφείου τύπου και δημοσίων σχέσεων, έναντι ποσού εντός του επιτρεπτού χρηματικού ορίου. Στον Ο.Ε.Υ. του Δήμου προβλέπεται η σύσταση και λειτουργία γραφείου με αντικείμενο συναφές με την ανατεθείσα εργασία, καθώς και η στελέχωση αυτού. Οι προβλεπόμενες οργανικές θέσεις δεν καλύφθηκαν, λόγω της απαγόρευσης διενέργειας προσλήψεων. Στους σκοπούς της επιχείρησης περιλαμβάνεται το αντικείμενο που πρόκειται να εκτελέσει. Στη μελέτη και στην υπογραφήσα σύμβαση υπάρχει τιμολόγιο ανά κατηγορία εργασιών. Κατόπιν των ανωτέρω το Τμήμα κρίνει ότι νόμιμα συνήφθη η σύμβαση μεταξύ του Δήμου και της δημοτικής επιχείρησης και η σχετική δαπάνη είναι νόμιμη, διότι αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση λειτουργικών αναγκών του Δήμου και συνακόλουθα των κατοίκων, οι οποίες δεν μπορούσαν να ικανοποιηθούν από τον Ο.Ε.Υ. με το αναγκαίο προσωπικό, παρά τις προσπάθειες του Δήμου. (ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 3/2004)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Ο.Τ.Α.

Άρθρο 269

Συγχώνευση - Μετατροπή - Λύση Επιχειρήσεων

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος έως τις 31.12.2007, όσες επιχειρήσεις Ο.Τ.Α., τις οποίες είτε έχουν συστήσει οι ίδιοι είτε συμμετέχουν σε αυτές κατά πλειοψηφία φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν προσαρμόζουν το καταστατικό τους στις διατάξεις του παρόντος νόμου, λύνονται και τίθενται υπό εκκαθάριση.

2. Υφιστάμενες αμιγείς επιχειρήσεις του άρθρου 277 του π.δ. 410/1995 του ίδιου Δήμου ή Κοινότητας είναι δυνατόν να συγχωνευθούν έως 31.12.2007 κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 263.

3. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, με βάση τις υφιστάμενες ανάγκες του οικείου Ο.Τ.Α. και των νομικών του προσώπων, είναι δυνατόν να μεταφερθεί πλεονάζον προσωπικό των συγχωνευόμενων επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως ειδικότητας και χωρίς αίτησή του, σε αντίστοιχες υπηρεσίες αυτού ή των νομικών του προσώπων. Το προσωπικό αυτό πρέπει να απασχολείται στις επιχειρήσεις με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου μέχρι 31.12.2005.

4. Το μεταφερόμενο προσωπικό σε Δήμο ή Κοινότητα ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αυτών καταλαμβάνει, είτε κενές οργανικές θέσεις είτε με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου συνιστώμενες προσωρινές προσωποπαγείς θέσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου, αντίστοιχης ή παρεμφερούς ειδικότητας, διέπεται δε ως προς

τους όρους και το ύψος της αμοιβής της εργασίας του από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας που ισχύουν εκάστοτε για το προσωπικό των Ο.Τ.Α., λαμβανομένης υπόψη της προϋπηρεσίας τους.

5. Η απόφαση μεταφοράς του προσωπικού εκδίδεται μέσα σε έναν (1) μήνα από τη σύσταση της νέας επιχείρησης, η δε πράξη σύστασης προσωρινών προσωποπαγών θέσεων εκδίδεται από το αρμόδιο προς διορισμό όργανο και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

6. Η αποζημίωση του απολυόμενου προσωπικού βαρύνει τον οικείο Δήμο ή Κοινότητα.

7. Οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται αναλόγως και σε περίπτωση λύσης ή διάσπασης αμιγούς επιχείρησης του άρθρου 277 του π.δ. 410/1995, η οποία λαμβάνει χώρα εντός του χρόνου που αναφέρεται στην παρ. 1 του παρόντος άρθρου, καθώς επίσης και στην περίπτωση που η προσαρμογή των καταστατικών σκοπών επιχείρησης αυτής της μορφής προς τις προβλέψεις των διατάξεων του άρθρου 254 του παρόντος συνεπάγεται, σύμφωνα με την οικονομοτεχνική μελέτη, μείωση του αναγκαίου αριθμού προσωπικού για τη λειτουργία της.

8. Υφιστάμενες αμιγείς επιχειρήσεις του άρθρου 277 του π.δ. 410/1995 είναι δυνατόν, έως τις 31.12.2007 και υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 263 παράγραφος 2, να μετατραπούν, ως προς τους εμπορικούς ή βιομηχανικούς σκοπούς που επιδιώκουν, χωρίς στάδιο εκκαθάρισης, σε ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. ή σε δημοτικές ή κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες, με ανάλογη εφαρμογή των ρυθμίσεων του άρθρου 67 παρ. 2 του κ.ν. 2190/1920.

Η μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων ή στοιχείων ενεργητικού και παθητικού στη νέα εταιρεία, καθώς και κάθε πράξη ή συμφωνία που αφορά τη σύσταση αυτής απολαύει των απαλλαγών που προβλέπει ο ν. 2166/1993. Εφόσον η νέα εταιρεία είναι δημοτική ή κοινοτική ανώνυμη εταιρεία, είναι δυνατή η μεταφορά σε αυτήν προσωπικού της αμιγούς επιχείρησης με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με ανάλογη εφαρμογή των ρυθμίσεων της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου.

9. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος δεν επιτρέπεται η σύσταση διαδημοτικών ή διακοινοτικών επιχειρήσεων του άρθρου 285 του π.δ. 410/1995. Υφιστάμενες επιχειρήσεις αυτής της μορφής συνεχίζουν να λειτουργούν μέχρι τη λήξη του χρόνου που προβλέπεται στη συστατική τους πράξη, διεπόμενες από την οικεία νομοθεσία. Σε περίπτωση λύσης αυτών, εφαρμόζονται αναλόγως οι ρυθμίσεις των παραγράφων 3 έως 6

του παρόντος άρθρου. Η ρύθμιση του προηγούμενου εδαφίου ισχύει και στην περίπτωση λύσης υφιστάμενων ανωνύμων εταιρειών του π.δ. 410/1995, καθώς και αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών, των οποίων εταίροι είναι αποκλειστικά Ο.Τ.Α. ή και νομικά τους πρόσωπα. Στην περίπτωση αυτή δεν επιτρέπεται η σύσταση νέας επιχείρησης Ο.Τ.Α. από τους αυτούς εταίρους με την ίδια νομική μορφή και με τους αυτούς καταστατικούς σκοπούς.

10.α. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος δεν επιτρέπεται η σύσταση κατασκευαστικών επιχειρήσεων από Δήμους ή Κοινότητες. Οι υφιστάμενες επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. αυτής της μορφής λειτουργούν μέχρι τη λήξη του χρόνου που προβλέπεται στη συστατική τους πράξη, μετατρεπόμενες, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις της οικείας νομοθεσίας, εντός του χρόνου που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού, είτε σε ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. είτε σε δημοτικές ή κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες, υπέχοντας τις υποχρεώσεις των αντίστοιχων εργαλειακών επιχειρήσεων.

β. Σε επιχείρηση της προηγούμενης παραγράφου είναι δυνατόν ο Ο.Τ.Α. που την έχει συστήσει ή συμμετέχει σε αυτή να αναθέσει με απόφαση του οικείου συμβουλίου απευθείας την κατασκευή έργου ή τις εργασίες συντήρησης έργου, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 268.

11. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζεται η διαδικασία λήψης και εφαρμογής της απόφασης προσαρμογής του καταστατικού επιχείρησης κατά τις διατάξεις του άρθρου αυτού, τα σχετικά με τη λύση και εκκαθάριση των επιχειρήσεων που δεν προσαρμόζονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

Νομοθεσία

Κ.Ν. 2190/1920 «Περί Ανωνύμων Εταιρειών»

Άρθρο 67. 2. Μετατροπή της ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρείας σε ανώνυμη εταιρεία, εφόσον δεν προβλέπεται διαφορετικά το καταστατικό της, γίνεται με απόφαση όλων των εταίρων μετά από προηγούμενη εκτίμηση του ενεργητικού και παθητικού της σύμφωνα με το άρθρο 9. Στην περίπτωση αυτή, το μετοχικό κεφάλαιο δεν μπορεί να υπολείπεται από το ελάχιστο όριο που προβλέπει το άρθρο 8, εκτός αν η διαφορά καλυφθεί με νέα εισφορά των εταίρων. Η απόφαση των εταίρων, η οποία περιλαμβάνει τους όρους του καταστατι-

κού της ανώνυμης εταιρείας, καθώς και τη σύνθεση του πρώτου διοικητικού συμβουλίου και των ελεγκτών της εταιρικής χρήσης, πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου και να υποβληθεί στον Υπουργό Εμπορίου για έγκριση, σύμφωνα με το άρθρο 4. Η παραπάνω απόφαση, μαζί με τη σχετική έγκριση, υπόκειται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β, παράλληλα δε και διατυπώσεις δημοσιότητας των άρθρων 42, 43 και 44 του Εμπορικού Νόμου, όπως ισχύουν και εφαρμόζονται. Πριν από την ολοκλήρωση των πιο πάνω διατυπώσεων δημοσιότητας η μετατροπή δεν παράγει κανένα αποτέλεσμα, μετά δε την τήρηση αυτών η μετατρεπομένη εταιρεία συνεχίζεται υπό τον τύπο της ανώνυμης εταιρείας. Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται χωρίς να επέρχεται διακοπή τους. Κάθε εταίρος λαμβάνει μετοχές ανάλογα με την αξία της εταιρικής του μερίδας. Η επωνυμία της μετατραπέυσης εταιρείας μπορεί να διατηρηθεί εφαρμοζομένης και της διατάξεως του άρθρου 5. Οι ομόρρυθμοι εταίροι της ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρείας, η οποία μετετράπη, εξακολουθούν να ευθύνονται και μετά την μετατροπή εις ολόκληρον και απεριόριστα για τις εταιρικές υποχρεώσεις που ανελήφθησαν μέχρι της ολοκλήρωσης των κατά τις διατάξεις του παρόντος διατυπώσεων δημοσιότητας, εκτός αν οι δανειστές της εταιρείας συγκατατέθηκαν εγγράφως για τη μετατροπή της εταιρείας.

Ν. 2166/1993. Βλ. ανωτέρω υπό το άρθρο 263

Άρθρο 270

Γενικές μεταβατικές ρυθμίσεις

1. Επιχειρήσεις των παραγράφων 1 και 2 του προηγούμενου άρθρου εξακολουθούν μέχρι τη συγχώνευση, λύση ή μετατροπή τους να διέπονται από τις αντίστοιχες διατάξεις του π.δ. 410/1995.

2. Το Μητρώο Επιχειρήσεων του άρθρου 25 παρ. 12 του ν. 2539/1997 (ΦΕΚ 244 Α') ενσωματώνεται στο αντίστοιχο μητρώο του άρθρου 268 παράγραφος 4 του παρόντος από την έναρξη εφαρμογής του.

3. Προγραμματικές συμβάσεις, οι οποίες συνάπτονται μέχρι την έναρξη εφαρμογής του παρόντος και στις οποίες συμμετέχουν και ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α., ισχύουν μέχρι οριστικής εκτελέσεως του αντικειμένου τους.

4. Οι αρμοδιότητες που έχουν ανατεθεί, σύμφωνα με το άρθρο 36 του π.δ. 410/1995, σε δημοτικές επιχειρήσεις ασκούνται μέχρι την προσαρμογή του καταστατικού τους στις διατάξεις του παρόντος.

5. Αμιγείς δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις, στις οποίες είχε ανατεθεί σύμφωνα με το καταστατικό τους η παροχή υπηρεσιών για την καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων και την αποκομιδή των απορριμμάτων, συνεχίζουν να λειτουργούν έως τη λήξη του χρόνου που προβλέπεται στη συστατική τους πράξη, χωρίς δυνατότητα ανανέωσης και

εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες ιδρύθηκαν, καθώς και από τους όρους του καταστατικού τους. Οι παράγραφοι 3, 4, 5, και 6 του άρθρου 269 εφαρμόζονται αναλόγως και για το προσωπικό των ανωτέρω επιχειρήσεων μετά τη λήξη του χρόνου λειτουργίας τους.

Νομοθεσία

Ν. 2539/1997 «Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης»

Άρθρο 25. Τελικές διατάξεις. 12. Δημιουργείται Μητρώο Επιχειρήσεων της Αυτοδιοίκησης (Μ.Ε.Α.) με στοιχεία που αφορούν την ίδρυση, τη λειτουργία και τη δραστηριότητα των Επιχειρήσεων Ο.Τ.Α. του άρθρου 291 παράγραφος 1 του π.δ/τος 410/1995 και των Επιχειρήσεων των Ν.Α. των άρθρων 76, 78, 79 και 80 του π.δ/τος 30/1996 (ΦΕΚ 21 Α'). Το Μ.Ε.Α. τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, στο οποίο οι Επιχειρήσεις του προηγούμενου εδαφίου υποχρεούνται να παρέχουν τα στοιχεία που απαιτούνται για τη δημιουργία και τη συνεχή συντήρησή του. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ορίζονται τα διοικητικά, οικονομικά, τεχνικά και άλλα στοιχεία που παρέχουν οι Επιχειρήσεις αυτές για το Μ.Ε.Α., η διαδικασία δημιουργίας και συντήρησής του και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής.

Νομολογία

Τα άρθρα 36 του ΔΚΚ (ΠΔ 410/1995) και 45 του Ν. 2218/1994 κατά το μέρος που προβλέπουν ευθέως ή επιτρέπουν την ανάθεση αστυνομικής φύσεως αρμοδιοτήτων (βεβαίωση της παράβασης, ακινητοποίηση οχημάτων, επιβολή προστίμων) σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, αντίκεινται στο άρθρα 1 παρ. 3 και 26 παρ. 2 του Συντάγματος, κατά την έννοια των οποίων, η αστυνομική εξουσία, ως η κατ' εξοχήν δημόσια εξουσία και έκφραση κυριαρχίας, ασκείται δια της αστυνομικής αρχής, μόνο από το κράτος και ν.π.δ.δ. που και αυτά είναι αποκεντρωμένες καθ' ύλην κρατικές υπηρεσίες και όχι από ιδιώτες. **(ΣτΕ 1934/1998)**

Νομίμως ανατέθηκαν απευθείας, κατ' εφαρμογή του άρθρου 36 του ΠΔ 410/1995 σε δημοτική επιχείρηση οι αρμοδιότητες γενικών επισκευών και συντηρήσεως σχολικών κτιρίων και συνδέσεων αποχέτευσης, χωρίς τη διενέργεια διαγωνισμού, την οποία δεν απαιτεί η ανωτέρω διάταξη. **(ΕΛΣ, Πράξη VII Τμ. 68/2005)**

ΜΕΡΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟ

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 271

Ισχύς κανονιστικών ρυθμίσεων – Λοιπές μεταβατικές ρυθμίσεις

1. Προεδρικά διατάγματα και υπουργικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί, κατ' εξουσιοδότηση προγενέστερων διατάξεων, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την έκδοση των προβλεπόμενων, από τον παρόντα Κώδικα, εφόσον δεν είναι αντίθετες προς το περιεχόμενό του.

2. Μέχρι την έναρξη ισχύος του Κώδικα Δημοτολογίων, κατά τη διάταξη του άρθρου 19 του ν. 3274/2004 (ΦΕΚ 195 Α΄), καθώς και μέχρι την έκδοση των υπουργικών αποφάσεων που προβλέπονται στο κεφάλαιο Γ΄ του ανωτέρω νόμου, για την κατάρτιση και τήρηση του Εθνικού Δημοτολογίου, η κατάρτιση και τήρηση των υφιστάμενων δημοτολογίων, ο τύπος αυτών, τα δικαιολογητικά και η διαδικασία υποβολής τους για την εγγραφή, διαγραφή, διόρθωση, μεταβολή ή προσθήκη στοιχείων που λείπουν, καθώς και η διαδικασία ανασύνταξής τους λόγω καταστροφής ή απώλειας, εξακολουθεί να διέπεται από τις ρυθμίσεις του π.δ. 497/1991 (ΦΕΚ 180 Α΄), όπως ισχύει, καθώς και από τις διατάξεις της υπ' αριθμ. Φ. 42301/ 12168/1995 (ΦΕΚ 608 Β΄) απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

3. Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος που προβλέπεται από την παράγραφο 10 του άρθρου 80 του παρόντος, εξακολουθεί να ισχύει το π.δ. 180/1979 (ΦΕΚ 46 Α΄).

4. Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος, που προβλέπεται από το άρθρο 76 παράγραφος 3β, εξακολουθεί να ισχύει το π. δ. 23/2002 (ΦΕΚ 19 Α΄) καθώς και η διάταξη του άρθρου 35 παράγραφος 12 του ν. 3274/ 2004 (ΦΕΚ 195 Α΄).

5. Η επιτροπή του άρθρου 177 του π.δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α΄), όπως ισχύει, εξακολουθεί να λειτουργεί με την ίδια σύνθεση, επί ένα τρίμηνο και μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, προς έκδοση των αποφάσεών της επί των εκκρεμών υποθέσεων.

6. Υφιστάμενοι Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι συνεχίζουν να λειτουργούν έως τη λήξη του χρόνου που προβλέπεται στη συστατική τους πράξη,

χωρίς δυνατότητα ανανέωσης, και εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις, με τις οποίες ιδρύθηκαν, καθώς και από τους όρους του καταστατικού τους. Η παράγραφος 4 του άρθρου 250 εφαρμόζεται και για το προσωπικό των ανωτέρω Συνδέσμων.

7. Στο πλαίσιο των διεθνών συνεργασιών των Δήμων και Κοινοτήτων σύμφωνα με το άρθρο 219, εξακολουθούν να λειτουργούν, με οποιαδήποτε μορφή κι αν είχαν συσταθεί, δίκτυα πόλεων και ενώσεων.

Νομοθεσία

Ν. 3274/2004 «Οργάνωση και λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού»

Άρθρο 19. Σύσταση Επιτροπής Κωδίκων για τις Ληξιαρχικές Πράξεις και τα Δημοτολόγια. Συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης Επιτροπή για τη σύνταξη Κώδικα περί Ληξιαρχείων και Ληξιαρχικών Πράξεων, καθώς και Κώδικα για την κατάρτιση και τήρηση των Δημοτολογίων, η οποία αποτελείται από: α) Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ως πρόεδρο. β) Τον αρμόδιο Νομικό Σύμβουλο του Κράτους στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ο οποίος αναπληρώνει τον Πρόεδρο, όταν κωλύεται ή απουσιάζει. γ) Τον Γενικό Διευθυντή Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. δ) Ένα μέλος Δ.Ε.Π. Τμήματος Νομικής, με ειδικευση στο δημόσιο δίκαιο, που ορίζεται από τον οικείο Πρύτανη. ε) Ένα μέλος Δ.Ε.Π. Τμήματος Νομικής, με ειδικευση στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, που ορίζεται από τον οικείο Πρύτανη. στ) Ένα μέλος του Ελληνικού - Εθνικού Τμήματος της Διεθνούς Επιτροπής Προσωπικής Κατάστασης. ζ) Τους Διευθυντές Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης και Μηχανοργάνωσης και Ηλεκτρονικής Επεξεργασίας Στοιχείων του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και η) Έναν αιρετό εκπρόσωπο της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. 2. Γραμματέας της Επιτροπής ορίζεται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού από τους υπηρετούντες στη Διεύθυνση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. 3. Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο χρόνος περάτωσης του έργου, οι ειδικοί εισηγητές, οι γραμματείς της Επιτροπής και ρυθμίζονται θέματα που αναφέρονται στη λειτουργία της. 4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται, κατά τις κείμενες διατάξεις, η αποζημίωση των μελών της ανωτέρω Επιτροπής, των ειδικών εισηγητών και των γραμματέων, καθώς και ο τρόπος καταβολής της. 5. Τα σχέδια των Κωδίκων, που θα συντάξει η Επιτροπή, υποβάλλονται στη Βουλή για να κυρωθούν κατά τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 76 παρ. 6 του Συντάγματος.

Π.Δ. 497/1991 «Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο, με τον τίτλο “Κώδικας Δ/των για τα Δημοτολόγια” των διατάξεων που ισχύουν και αναφέρονται στα δημοτολόγια, όπως καταρτίστηκε από την Ειδική Επιτροπή του αρθρ. 1 του Νομ. 1084/1980». Βλ. και άρθρο 18.

Π.Δ. 180/1979 «Περί των όρων λειτουργίας καταστημάτων πωλήσεως οιοπνευματοδών ποτών και κέντρων διασκεδάσεως». Βλ. παράρτημα αριθμ. 8

Άρθρο 272

Διαχείριση βοσκοτόπων

Τις περιουσίες, που ανήκαν πριν από το νόμο ΔΝΖ' σε τέως Δήμους και προέρχονται από ιδιωτικές βοσκές, που η χρήση τους είχε αφαιρεθεί από τους ιδιοκτήτες στην κοινή χρήση, διαχειρίζεται το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκονται, σύμφωνα με τις διατάξεις που ρυθμίζουν τη διαχείριση δημοτικής ή κοινοτικής περιουσίας.

Ειδικότερα, στους Δήμους ή στις Κοινότητες, που οι κάτοικοί τους μετακινούνται ομαδικά έξω από τη διοικητική περιφέρειά τους και στον ίδιο τόπο, για διαχείμαση ή παραθερισμό, τις ανωτέρω βοσκές διαχειρίζεται ο Δήμος ή η Κοινότητα, στην περιφέρεια του οποίου γίνεται η διαχείμαση ή ο παραθερισμός, και όχι ο Δήμος ή η Κοινότητα, στην Περιφέρεια του οποίου βρίσκονται οι βοσκές.

Άρθρο 273

Υπηρεσίες – Επίλυση διαφορών

1. Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 2 του άρθρου 209 οι κάθε είδους υπηρεσίες, εκτός από τις υπηρεσίες που παρέχονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3316/2005 (ΦΕΚ 42 Α'), διενεργούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 28/1980 (ΦΕΚ 11 Α'), με την επιφύλαξη των ειδικών ρυθμίσεων του π.δ. 346/1998 (ΦΕΚ 230 Α'), ως ισχύει.

2. Οι τυχόν διαφωνίες που προκύπτουν κατά την παροχή των υπηρεσιών της προηγούμενης παραγράφου επιλύονται, ως ακολούθως:

α) Για κάθε πράξη της επιβλέπουσας υπηρεσίας, για την οποία ο ανάδοχος κρίνει ότι είναι βλαπτική των συμφερόντων του, δικαιούται να υποβάλει ένσταση στο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ή στο διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου του Δημοτικού και Κοινοτικού Ιδρύματος, των λοιπών δημοτικών και κοινοτικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων των νόμων

1069/1980 (ΦΕΚ 191 Α') και 890/1979 (ΦΕΚ 80 Α'), υποχρεωτικά μέσω της επιβλέπουσας υπηρεσίας, η οποία τη διαβιβάζει σε αυτό, μαζί με τις παρατηρήσεις της, μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες. Η ένσταση του αναδόχου ασκείται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών, αφότου ο ανάδοχος έλαβε γνώση της προσβαλλόμενης πράξης ή από την επίδοσή της με αποδεικτικό. Στην περίπτωση θεώρησης Πρωτοκόλλου Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.) ή Συγκριτικού Πίνακα (Σ.Π.) από την τεχνική υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η κατά τα ανωτέρω υποβολή της ένστασης του αναδόχου προς το συμβούλιο γίνεται μετά την επίδοση σε αυτόν από την επιβλέπουσα υπηρεσία με αποδεικτικό, του θεωρημένου από την τεχνική υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. ή Σ.Π. Η ένσταση στην περίπτωση αυτή υποβάλλεται υποχρεωτικά μέσω της τεχνικής υπηρεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία τη διαβιβάζει στο αρμόδιο για τη λήψη απόφασης συμβούλιο και στην επιβλέπουσα υπηρεσία, μαζί με τις παρατηρήσεις της. Το συμβούλιο οφείλει να αποφασίσει επί της ενστάσεως μέσα σε δύο (2) μήνες από την ημερομηνία που περιέρχεται σε αυτό.

β) Εάν ο ανάδοχος διαφωνεί προς την απόφαση του συμβουλίου ή περάσουν δύο (2) μήνες από την κατάθεση της ένστασης, χωρίς να έχει ληφθεί η απόφαση αυτή, μπορεί να ασκήσει αίτηση θεραπείας προς τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία τριών (3) μηνών από την επίδοση της απόφασης με αποδεικτικό ή την παρέλευση άπρακτης της δέμηνης προθεσμίας μέσα στην οποία έπρεπε να αποφανθεί το συμβούλιο. Η έκδοση ή η κοινοποίηση απόφασης του συμβουλίου επί της ενστάσεως μετά την πάροδο του διμήνου δεν μεταθέτει την έναρξη της ανωτέρω προθεσμίας για την άσκηση αίτησης θεραπείας, κατά τις επόμενες διατάξεις. Αίτηση θεραπείας μπορεί επίσης να ασκήσει ο ανάδοχος και όταν το συμβούλιο, μέσα στην ίδια ανατρεπτική προθεσμία δύο (2) μηνών, δεν αποφαίνεται σε πράξη της επιβλέπουσας υπηρεσίας, που προβλέπεται από τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις για την παροχή υπηρεσιών και υπόκεινται στην έγκρισή του. Ομοίως, ο ανάδοχος δικαιούται να ασκήσει αίτηση θεραπείας για βλάβη των συμφερόντων του, που προκύπτει το πρώτον από απόφαση του συμβουλίου, καθώς και στην περίπτωση της κήρυξης του ως έκπτωτου από αυτό.

γ) Ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας αποφαίνεται επί της αιτήσεως θεραπείας, μετά από γνώμη του περιφερειακού συμβουλίου δημό-

σιων έργων, μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία τριών (3) μηνών από την υποβολή σε αυτόν της αίτησης θεραπείας.

Η διαφορά συζητείται στο ανωτέρω συμβούλιο, αφού πρώτα κληθούν υποχρεωτικά ο ανάδοχος και εκπρόσωπος του εργοδότη. Το συμβούλιο αυτό γνωμοδοτεί αιτιολογημένα από άποψη νομιμότητας και ουσίας, ακόμη και εάν δεν παραστούν αυτοί που έχουν κληθεί. Αρμόδια υπηρεσία για τη σχετική έγγραφη εισήγηση προς το οικείο συμβούλιο είναι η επιβλέπουσα υπηρεσία.

δ) Αν ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας δεν εκδώσει την απόφαση της μέσα στην καθορισμένη προθεσμία των τριών (3) μηνών ή κάποιος από τους συμβαλλόμενους δεν αποδεχθεί την απόφασή της, για την επίλυση της διαφοράς που δημιουργείται, αποφαινεται το αρμόδιο κατά περίπτωση Εφετείο στην Περιφέρεια του οποίου εκτελείται η προμήθεια ή παρέχονται οι υπηρεσίες. Το Εφετείο δικάζει ύστερα από προσφυγή που ασκείται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) μηνών, αφότου κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα η απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας ή πέρασε άπρακτη η προθεσμία για την έκδοση της σχετικής απόφασης.

Πριν υποβληθεί η διαφορά των συμβαλλομένων στο Εφετείο, πρέπει να έχει εξαντληθεί η ανωτέρω διοικητική διαδικασία.

Κάθε αξίωση του αναδόχου υπηρεσιών κατά του εργοδότη ή αντίθετα του εργοδότη κατά του αναδόχου, όταν η τελευταία αυτή δεν στηρίζεται σε απόφαση της αρμόδιας αρχής και για τις οποίες έγινε προσφυγή στο Εφετείο, παραγράφεται εάν κατά το διάστημα της επιδικίας παρήλθε διετία χωρίς να διακοπεί η παραγραφή. Για τις αξιώσεις των αναδόχων, που γεννήθηκαν νόμιμα και αναγνωρίστηκαν με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών, εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του β.δ. της 17ης Μαΐου/15ης Ιουνίου 1959 «Περί Οικονομικής Διοικήσεως και Λογιστικού Δήμων και Κοινοτήτων (ΦΕΚ 145 Α' και 197 Α')», όπως αυτό κάθε φορά ισχύει.

3. Μέχρι να εκδοθεί η απόφαση της παρ. 4 του άρθρου 209 ισχύουν τα χρηματικά όρια της παρ. 3 του άρθρου 268 του π.δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'), όπως τροποποιήθηκαν με την παρ. 6 του άρθρου 18 του ν. 3320/2005 (ΦΕΚ 48 Α').

4. Μέχρι να εκδοθεί η απόφαση της παρ. 7 του άρθρου 209 ισχύει το χρηματικό όριο της παρ. 3 περίπτωσης γ' του άρθρου 266 του π.δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α').

Νομοθεσία

Ν. 3316/2005 «Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις». Βλ. παράρτημα αριθμ. 6

Ν. 1069/1980 «Περί κινήτρων δια την ίδρυσιν Επιχειρήσεων Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως». Βλ. παράρτημα αριθμ. 1

Ν. 890/1979 «Περί συστάσεως δημοτικής επιχειρήσεως υδρεύσεως και αποχετεύσεως Δήμων και Κοινοτήτων μείζονος περιοχής Βόλου»

Άρθρο 1. Σύστασις-Έδρα-Σκοπός. 1. Συνιστάται δημοτική επιχείρησις με έδραν τον δήμον Βόλου υπό την επωνυμίαν “Δημοτική επιχείρησις υδρεύσεως και αποχετεύσεως Δήμων και Κοινοτήτων μείζοντος περιοχής Βόλου”, υπαγομένη εις την εποπτεϊαν και τον έλεγχον του Υπουργού των Εσωτερικών. 2. Σκοπός της συνιστωμένης επιχειρήσεως είναι η κατασκευή, η συντήρησις, η λειτουργία, η διοίκησις και η εκμετάλλευσις των δικτύων υδρεύσεως και αποχετεύσεως ομβρίων και ακαθάρτων υδάτων, των διοικητικών περιφερειών των Δήμων Βόλου Νέας Ιωνίας, ως και της Κοινοτήτος Διμηνίου η δημιουργία και συντήρησις κήπων, αλυσυλλίων και δενδροστοιχιών, ως και ο καταϊνωσιμός δι ύδατος των μη ασφαλτοστρωμένων οδών, εντός των ως άνω περιοχών. 3. Η περιοχή αρμοδιότητος της συνιστωμένης επιχειρήσεως δύναται να επεκτείνεται και εις τας περιφερείας ομόρων Δήμων ή Κοινοτήτων ή τμήματα αυτών μετά γνώμην του οικείου Συμβουλίου δι αποφάσεως του διοικητικού συμβουλίου, εγκρινομένης διά Π.Δ/τος, εκδιδομένου προτάσει του Υπουργού Εσωτερικών. 4. Η ΔΕΥΑΜΒ δύναται να μελετά και αν κατασκευάζει υδροηλεκτρικούς σταθμούς (Υ.Σ.) ισχύος μέχρι 5 MW εκμεταλλεύομενη την ενέργεια των υδάτων που διαχειρίζεται σύμφωνα με την υπάρχουσα νομοθεσία (Νόμ. 2244/1994), Νόμ. 1739/1987 και τις εκτελεστικές τους πράξεις). Να συμμετέχει και να λειτουργεί τους υδροηλεκτρικούς σταθμούς (Υ.Σ.) η ίδια ή σε αμιγή δημοτική επιχείρησις. 5. Η ΔΕΥΑΜΒ δύναται να αναλαμβάνει τη μελέτη, κατασκευή, διοίκησις και επίβλεψις έργων που αφορούν τη διανομή φυσικού αερίου μέσα στα όρια της στα πλαίσια ειδικών συμβάσεων, που θα συνάπτει είτε με τη Δημόσια Επιχείρησις Αερίου Δ.ΕΠ.Α. Α.Ε., είτε με την Εταιρεία Διανομής Αερίου Κεντρικής Ελλάδας (Ε.Δ.Α. Κεντρικής Ελλάδας). 6. Η ΔΕΥΑΜΒ δύναται να αναλάβει την αρμοδιότητα ελέγχου της αεरोρύπανσης στη μείζονα περιοχή του βόλου, σύμφωνα με την υπάρχουσα νομοθεσία και τις κανονιστικές διατάξεις.

Π.Δ. 346/1998 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών προς τις διατάξεις της Οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 18ης Ιουλίου 1992». Βλ. παράρτημα αριθμ. 13

Ν. 3320/2005 «Ρυθμίσεις θεμάτων για το προσωπικό του Δημοσίου και των νομικών προσώπων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και για τους Ο.Τ.Α.»

Άρθρο 18. Ρυθμίσεις θεμάτων Ο.Τ.Α. 1. Πιστώσεις του Κρατικού Προϋπολογισμού, που εγγράφονται ή μεταφέρονται στον προϋπολογισμό εξόδων του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, υπό φορέα 07-120 και ΚΑΕ 2229 “Επιχορηγήσεις σε Ο.Τ.Α. για λοιπούς σκοπούς”, διατίθενται απευθείας για τη χρηματοδότηση των δικαιούχων Δήμων, Κοινοτήτων και Συνδέσμων Ο.Τ.Α. με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. 2. α. Η εξόφληση των ληξιπρόθεσμων κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού οφειλών των αμιγών δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων προς το Ι.Κ.Α. και προς το Ελληνικό Δημόσιο γίνεται από τους Ο.Τ.Α. που τις έχουν συστήσει. Η καταβολή πραγματοποιείται, εφάπαξ ή σε δόσεις, εντός έτους από την ισχύ του παρόντος και απαλλάσσεται των προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής, προστίμων και κάθε άλλης επιβάρυνσης. Η πιο πάνω ρύθμιση περιλαμβάνει και τις αντίστοιχες οφειλές των διαδημοτικών επιχειρήσεων, η δε καταβολή των οφειλών βαρύνει τους δήμους και τις κοινότητες κατά το λόγο συμμετοχής τους σε αυτές. Η ίδια ρύθμιση ισχύει και για τις ανωτέρω επιχειρήσεις που τελούν υπό καθεστώς εκκαθάρισης. β. Στις περιπτώσεις που εκκρεμεί ποινική δίωξη σε βάρος των οργάνων διοίκησης των ανωτέρω επιχειρήσεων και καταβληθούν οι οφειλές της προηγούμενης παραγράφου, η ποινική δίωξη παύει οριστικά. (...) 6. Τροποποιούνται οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 268 του π.δ. 410/1995 και τα όρια προϋπολογισμού των 200.000.000, 800.000.000, 1.300.000.000, 800.000.000, 1.300.000.000, 200.000.000, 1.300.000.000 και 1.300.000.000 δραχμών που αναφέρονται στα αρμόδια όργανα θεώρησης μελετών αυξάνονται σε 1.500.000, 6.000.000, 12.000.000, 6.000.000, 12.000.000, 1.500.000, 9.400.000 και 9.400.000 ευρώ, αντιστοίχως. 7. Οι Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού υποχρεούνται να αποδίδουν τις πιστώσεις της περίπτωσης β’ της παρ. 6 του άρθρου 113του Ν. 1892/1990, όπως ισχύει, στις σχολικές επιτροπές και σχολικές εφορίες χωρικής αρμοδιότητας τους, το αργότερο μέσα σε ένα μήνα από την ημέρα που θα λάβουν γνώση της απόφασης κατανομής του δεύτερου εδαφίου της ανωτέρω διάταξης. Σε περίπτωση που δήμος ή κοινότητα δεν αποδώσει την πίστωση που του αναλογεί εντός της προαναφερόμενης προθεσμίας, αυτή ανακαλείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και μεταφέρεται στον Προϋπολογισμό της οικείας Περιφέρειας, προκειμένου να διατεθεί με απόφαση του Γενικού Γραμματέα στις σχολικές επιτροπές και σχολικές εφορίες, στις οποίες δεν αποδόθηκαν οι αναλογούσες πιστώσεις από τους αρμόδιους δήμους ή κοινότητες. 8.(...)

Το χρηματικό όριο της παρ. 4 του άρθρου 273 είναι 2.000.000 δρχ. (5.869,40 €).

Άρθρο 274

Σχολική περιουσία

1. Η απόφαση του Νομάρχη που προβλέπεται από το άρθρο 5 του ν. 1894/1990 (για τη μεταβίβαση της ακίνητης περιουσίας των δημόσιων

σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στους Δήμους ή στις Κοινότητες εκδίδεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών (3) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, η ανωτέρω απόφαση εκδίδεται από τον οικείο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

2. Η μεταγραφή των αποφάσεων της προηγούμενης παραγράφου γίνεται, σε όσες περιπτώσεις δεν έχει συντελεσθεί, στα οικεία υποθηκοφυλακεία, ατελώς, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) έτους από τη δημοσίευση του παρόντος.

Νομοθεσία

Ν. 1894/1990 «Για την Ακαδημία Αθηνών και άλλες εκπαιδευτικές διατάξεις»

Άρθρο 5. Σχολική περιουσία και λειτουργία σχολείων. 1. Η κινητή και ακίνητη περιουσία των εφορειών όλων των δημόσιων σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και τα σχολικά κτίρια, για τα οποία έχουν συνταχθεί πρωτόκολλα οριστικής παραλαβής, με τα οικόπεδά τους, μεταβιβάζονται κατά κυριότητα στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, στην περιφέρεια στην οποία βρίσκονται τα αντίστοιχα ακίνητα. Τα αποπερατωμένα κατά την δημοσίευση του παρόντος δημόσια σχολεία, για τα οποία δεν έχουν συνταχθεί πρωτόκολλα οριστικής παραλαβής, με το οικόπεδό τους μεταβιβάζονται επίσης στους παραπάνω οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Για τη συντέλεση της μεταβίβασης της κινητής και ακίνητης περιουσίας καθενός σχολείου με το οικόπεδό του εκδίδεται απόφαση του αντίστοιχου νομάρχη. Οι αποφάσεις, που αφορούν ακίνητα, μεταγράφονται ατελώς στα βιβλία μεταγραφών του χωρικού αρμόδιου υποθηκοφυλακείου. 2. Η κυριότητα κάθε νεοπαραλαμβανόμενου σχολικού κτιρίου, με το οικόπεδό του, μεταβιβάζεται στον αντίστοιχο οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης από τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων ή την αντίστοιχη νομαρχία, όπου ανήκαν, αντίστοιχα, το κτίριο και το οικόπεδό του κατά το στάδιο της κατασκευής του, με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων ή του αντίστοιχου νομάρχη, η οποία μεταγράφεται ατελώς στα βιβλία μεταγραφών του κατά τόπον αρμόδιου υποθηκοφυλακείου. (...)

ΤΜΗΜΑ Β΄ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 275 Πληθυσμός

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, όπου γίνεται αναφορά στον πληθυσμό, νοείται ο πραγματικός πληθυσμός, όπως εμφανί-

ζεται στους επίσημους πίνακες των αποτελεσμάτων της τελευταίας απογραφής του πληθυσμού, που έχουν δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 276

Φορολογικές απαλλαγές και ατέλειες

1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα και τα λοιπά δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι Σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων, οι αποκλειστικώς κοινωφελούς χαρακτήρα αμιγείς¹ δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις, οι επιχειρήσεις Ύδρευσης – Αποχέτευσης, η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδας και οι Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων απαλλάσσονται εν γένει από κάθε δημόσιο, άμεσο ή έμμεσο, δημοτικό, κοινοτικό ή λιμενικό φόρο, τέλος, δικαστικό ένημο και εισφορά υπέρ οποιουδήποτε ταμείου, εισφορά υπέρ της Ε.Ρ.Τ. – Α.Ε., από κρατήσεις και από κάθε δικαστικό τέλος στις δίκες τους, με την επιφύλαξη των εκάστοτε ισχυουσών φορολογικών ρυθμίσεων. Επίσης έχουν όλες ανεξαιρέτως τις ατέλειες και τα δικαστικά, διοικητικά και δικονομικά προνόμια που παρέχονται στο Δημόσιο.

Απαλλαγές που προβλέπονται υπέρ του Δημοσίου από το παράβολο για άσκηση ένδικων μέσων, για την εισφορά υπέρ του ταμείου χρηματοδότησης δικαστικών κτιρίων, για το δικαστικό ένημο αντιγράφων και για τα δικαιώματα υπέρ των έμμοσθων υποθηκοφυλάκων, ισχύουν και για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα και λοιπά νομικά πρόσωπα, τους Συνδέσμους Δήμων και Κοινοτήτων, τις Τοπικές Ενώσεις και την Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας.

2. Για την παραγραφή των αξιώσεων κατά των Ο.Τ.Α. εφαρμόζονται οι διατάξεις που διέπουν την παραγραφή των αξιώσεων κατά του Δημοσίου. Κάθε άλλη διάταξη που ορίζει μεγαλύτερο χρόνο παραγραφής των αξιώσεων κατά των Ο.Τ.Α. καταργείται.

3. Ο νόμιμος τόκος και ο τόκος υπερημερίας κάθε οφειλής των Ο.Τ.Α. ανέρχεται στο ποσοστό που ορίζεται για τις αντίστοιχες οφειλές του Δημοσίου.

1. Βλ. παρατήρηση στο άρθρο 177 παρ. 3.

Νομολογία

Η προθεσμία άσκησης έφεσης κατά οριστικής απόφασης που εκδόθηκε στη διαδικασία των μισθωτικών διαφορών για τους Δήμους και τις Κοινότητες είναι τριάντα (30) ημέρες. Η προθεσμία αυτή αναστέλλεται καθ' όλη τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών (1.7. έως 15.9. κάθε δικαστικού έτους). Η ίδια προθεσμία των 30 ημερών, με βάση την αρχή της ισότητας των όπλων που αποτελεί έκφραση του δικαιώματος για δίκαιη δίκη, ισχύει και για τον αντίδικο του Δημοσίου ή Δήμου ή Κοινότητας. (ΑΠ 328/2005)

Δεν γεννάται θέμα παραγραφής της αποζημίωσης λόγω αναγκαστικής απαλλοτρίωσης οικοπέδου ιδιώτη, καθόσον αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί συντελεσθείσα χωρίς την παρακατάθεση ή καταβολή αποζημίωσης στο δικαιούχο. Τέτοιο θέμα γεννάται μόνο αναφορικά με την είσπραξη είτε της παρακατατεθείσας αποζημίωσης, είτε της διαφοράς μεταξύ της επιδικασθείσας οριστικής σε σχέση με την προσωρινή αποζημίωση. (ΕΛΣ Πράξη IV Τμ. 93/2004)

Άρθρο 277

Διατήρηση διατάξεων που προβλέπουν την παραχώρηση ακινήτου σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Ειδικές διατάξεις που προβλέπουν την παραχώρηση, εκ μέρους του Δημοσίου ή άλλων νομικών προσώπων, ακινήτων στους Δήμους, στις Κοινότητες, στα ιδρύματα και στα άλλα νομικά πρόσωπα των Δήμων και Κοινοτήτων διατηρούν την ισχύ τους.

Άρθρο 278

Αναπροσαρμογή χρηματικών ορίων και ποσών

Τα χρηματικά όρια και ποσά, που ορίζονται στον παρόντα Κώδικα και στις κατ' εξουσιοδότησή του εκδιδόμενες πράξεις, μπορούν να αυξομειώνονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 279

Βεβαίωση μόνιμης κατοικίας

Η ιδιότητα μόνιμου κατοίκου, όπου αυτή απαιτείται, βεβαιώνεται από τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινότητας. Η οικεία βεβαίωση χορηγείται εφόσον προκύπτει πραγματική εγκατάσταση στο Δήμο ή στην Κοινότητα, που αποδεικνύεται με την υποβολή από τον ενδιαφερόμενο απόδειξης λογαριασμού Δ.Ε.Κ.Ο. ή αντιγράφου εκκαθαριστικού της οικείας Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ.). Εάν, αιτιολογη-

μένως, η ιδιότητα του μόνιμου κατοίκου δεν μπορεί να αποδειχθεί από τα ανωτέρω δικαιολογητικά, αποδεικνύεται από τον ενδιαφερόμενο με κάθε άλλο πρόσφορο αποδεικτικό μέσο. Η υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερόμενου δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μοναδικό αποδεικτικό μέσο. Σε κάθε περίπτωση ο δήμαρχος δύναται να αρνηθεί τη χορήγηση της βεβαίωσης με παράθεση ειδικής αιτιολογίας.

Άρθρο 280

Δικαστικές ενέργειες νομικών προσώπων

Η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 103 του παρόντος εφαρμόζεται και στις αντίστοιχες αποφάσεις, που λαμβάνονται από τα διοικητικά συμβούλια των ιδρυμάτων και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου των Δήμων και Κοινοτήτων.

Άρθρο 281

Αμοιβή πληρεξουσίων δικηγόρων

1. Οι πληρεξούσιοι δικηγόροι, που διορίζονται από Δήμο ή Κοινότητα αμειβονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα περί Δικηγόρων που ισχύουν κάθε φορά. Η αμοιβή τους μπορεί να ελαττωθεί, με απόφαση του δικαστηρίου που δικάζει πίνακα αμοιβών τους έως το πενήντα τοις εκατό (50%) των κατώτατων ορίων που ορίζονται στον Κώδικα, ύστερα από εκτίμηση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου ή της Κοινότητας που έχει διορίσει το δικηγόρο.

2. Τα δικαστήρια μπορούν να καθορίζουν το ποσό της δικαστικής δαπάνης που επιδικάζεται σε βάρος ή υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων, σε ποσό που φθάνει έως το πενήντα τοις εκατό (50%) των κατώτατων ορίων που ορίζονται από τον Κώδικα περί Δικηγόρων.

3. Για την εξώδικη ή δικαστική αντιμετώπιση νομικών ζητημάτων, τα οποία έχουν ιδιαίτερη σημασία ή σπουδαιότητα και απαιτούν εξειδικευμένη νομική γνώση ή εμπειρία, η αμοιβή του δικηγόρου καθορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου κατά παρέκκλιση των προηγούμενων παραγράφων. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται με πλειοψηφία δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών τους.

Νομολογία

Το ειδικό συμφωνητικό με το δικηγόρο πρέπει να έχει συνταχθεί πριν την ανάθεση της εντολής και την κατάθεση της αγωγής. (ΕΛΣ, Πράξη Ι Τμ. 12/2006)

Προϋπόθεση νόμιμης καταβολής δικηγορικής αμοιβής είναι η επισύναψη στο χρηματικό ένταλμα, ως δικαιολογητικού, του πίνακα αμοιβής. (ΕΛΣ, Πράξη ΙΙ Κλ. 156/2005)

Δικηγόρος στον οποίο ανατίθενται δικαστικές υποθέσεις του Δήμου, χωρίς να συνδέεται με σχέση έμμισθης εντολής, δικαιούται να λάβει από τον εντολέα του κάθε δαπάνη, δικαστική ή εξώδικη, στην οποία υποβλήθηκε, καθώς και το παρακρατούμενο από τον οικείο δικηγορικό σύλλογο ποσοστό επί της προεισπραττόμενης αμοιβής. Ο δικηγόρος δικαιούται αμοιβής για τη σύνταξη δικογράφων, τα οποία πρέπει να επισυνάπτονται στο σχετικό ένταλμα, για την παράσταση στις οικείες δικασίμους, καθώς και στις δικασίμους κατά τις οποίες αναβλήθηκε η υπόθεση (ΕΛΣ Πράξη Ι Τμ. 155/2005) Δεν προβλέπεται αμοιβή, όταν ο ίδιος ο δικηγόρος αιτείται την αναβολή. (ΕΛΣ, Πράξη ΙΙ Κλ. 671/2004)

Η αμοιβή δικηγόρου για χειρισμό δικαστικών και εξωδίκων υποθέσεων δεν είναι νόμιμη α) αν ο δικηγόρος δεν έχει λάβει σχετική εντολή από τη Δημαρχιακή Επιτροπή και β) αν δεν διευκρινίζεται ο ακριβής αριθμός των εισηγήσεων και γνωμοδοτήσεων που παρασχέθηκαν, ούτε προσδιορίζεται αναλυτικά ο τρόπος υπολογισμού και εκκαθάρισης της δαπάνης. (ΕΛΣ, Πράξη Ι Τμ. 126/2005)

Η αμοιβή δικηγόρου, στον οποίο ανατίθεται συστηματικά και κατά μήνα η διεκπεραίωση νομικών υποθέσεων, δεν είναι νόμιμη, καθόσον η σχέση αυτή υποκρύπτει πάγια έμμισθη εντολή. (ΕΛΣ, Πράξη Ι Τμ. 122/2005)

Η αμοιβή και τα έξοδα συνηγόρου υπεράσπισης υπαλλήλου της τεχνικής υπηρεσίας δεν είναι νόμιμη, καθόσον αφορούσε προσωπική του υπόθεση. (ΕΛΣ, Πράξη ΙΙ Κλ. 3436/2003)

Άρθρο 282

Αποζημιώσεις μελών επιτροπών και συμβουλίων

Ο Πρόεδρος, τα μέλη και ο Γραμματέας όλων των συμβουλίων και επιτροπών που συνιστώνται, κατ' εφαρμογή του παρόντος, παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε ώρες που δεν είναι εργάσιμες. Στους ανωτέρω χορηγείται αποζημίωση, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 17 του ν. 3205/2003 (ΦΕΚ 297 Α'), όπως κάθε φορά ισχύουν.

Νομοθεσία

Ν. 3205/2003 «Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α., μόνιμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος και άλλες συναφείς διατάξεις»

Άρθρο 17. Αποζημιώσεις μελών συλλογικών οργάνων. (...) 2 β. Η κατά συνεδρίαση αποζημίωση που καθορίζεται με απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, δεν μπορεί να είναι ανώτερη των επτά εκατοστών (7/100) του βασικού μισθού του 18ου Μ. Κ. της ΥΕ κατηγορίας και σε καμία περίπτωση, η αμοιβή δεν μπορεί να υπερβαίνει τις πενήντα (50) συνεδριάσεις ετησίως.

Άρθρο 283**Οδοιπορικά έξοδα αποζημίωσης μελών της επιτροπής ορίων –
Αμοιβή μελών Συμβουλίου Τοπωνυμίων**

1. Στα μέλη της Επιτροπής του άρθρου 11 χορηγούνται οδοιπορικά έξοδα και έξοδα μετακίνησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2685/1999 (ΦΕΚ 3 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει. Η αποζημίωση, κατά συνεδρίαση, καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

2. Τα οδοιπορικά έξοδα, τα έξοδα μετακίνησης, οι αποζημιώσεις και οι δαπάνες λειτουργίας της επιτροπής ορίων επιβαρύνουν τους ενδιαφερόμενους Δήμους και Κοινότητες και κατανέμονται μεταξύ τους με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

3. Η αμοιβή των μελών του συμβουλίου του άρθρου 7 και των επιτροπών των άρθρων 6 και 8 του παρόντος, καθώς και των εισηγητών και των γραμματέων αυτών καθορίζεται, κατά συνεδρίαση, με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

Νομοθεσία

Ν. 2685/1999 «Κάλυψη δαπανών μετακινουμένων υπαλλήλων εντός και εκτός της επικράτειας και άλλες διατάξεις» Βλ. παράρτημα αριθμ. 4.

Άρθρο 284**Γενικές διατάξεις για τις επιδόσεις,
κοινοποιήσεις και δημοσιεύσεις**

1. Οι επιδόσεις ή κοινοποιήσεις πράξεων των δημοτικών ή κοινοτικών αρχών που προβλέπονται από τον Κώδικα γίνονται από όργανα της Δημοτικής Αστυνομίας ή της αρμόδιας δημοτικής ή κοινοτικής υπηρεσίας με επίδοση ή με το ταχυδρομείο με απόδειξη ή με τηλεγράφημα με απόδειξη.

2. Οι δημοσιεύσεις, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, γίνονται με τοιχοκόλληση σε ειδικό πίνακα του δημοτικού ή κοινοτικού καταστήματος, που είναι προορισμένος για αυτόν το σκοπό. Για τις δημοσιεύσεις αυτές συντάσσεται αποδεικτικό ενώπιον δύο μαρτύρων.

Νομολογία

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 126 παρ. 1 στοιχ. δ', 127 παρ. 1, 129 παρ. 1 και 139 παρ. 1 στοιχ. δ' του ΚΠολΔ συνάγεται, πλην άλλων, ότι στην περίπτωση επίδοσης δικογράφου σε νομικό πρόσωπο πρέπει να παραδίδεται τούτο σε εκείνον που είναι εκπρόσωπός του κατά το νόμο ή το καταστατικό και αν αυτός δεν ευρεθεί στο κατά το 124 παρ. 2 γραφείο του, το έγγραφο, κατά τη διάταξη του άρθρου 129 παρ. 1 του ΚΠολΔ, παραδίδεται στα χέρια του διευθυντή του γραφείου ή σε έναν από τους συνεταίρους, συνεργάτες, υπαλλήλους ή υπηρέτες, οπότε πρέπει και αρκεί να αναγράφεται στην έκθεση η ιδιότητα και το ονοματεπώνυμο του προσώπου αυτού (Ολ.ΑΠ 900/1985, ΑΠ 532/1999), για να μπορεί να διαπιστωθεί, αν είναι ένα από τα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα παραλαβής εγγράφου, σύμφωνα με την ως άνω διάταξη του άρθρου 129 παρ. 1 του ΚΠολΔ. Κατά την τελευταία αυτή διάταξη ως «υπάλληλοι ή υπηρέτες» προφανώς νοούνται οι υπάλληλοι ή υπηρέτες του νομικού προσώπου προς το οποίο γίνεται η επίδοση. Εξάλλου, η έκθεση επίδοσης ως δημόσιο έγγραφο, αφού συντάσσεται από δημόσιο όργανο, το δικαστικό επιμελητή, έχει την αποδεικτική δύναμη δημόσιου εγγράφου, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 438 επ. του ΚΠολΔ και επομένως ως προς τα βεβαιούμενα σ' αυτή ότι ο παραλήπτης του εγγράφου είναι υπάλληλος εκείνου προς τον οποίο γίνεται η επίδοση, γεγονότα που είναι υποχρεωμένος να διαπιστώσει ο δικαστικός επιμελητής για να ενεργήσει, κατά το άρθρο 129 παρ. 1 του ΚΠολΔ, νομότυπη επίδοση, αποτελεί πλήρη απόδειξη, επιτρέπεται όμως ανταπόδειξη στην οποία υποχρεούται όποιος προβάλλει αμφισβήτηση. (ΑΠ 1005/2005)

Άρθρο 285

Ενημερότητα οφειλών

Προϋπόθεση για τη χορήγηση οποιασδήποτε μορφής αδειών από Δήμους και Κοινότητες είναι η μη ύπαρξη, εις βάρος του ενδιαφερομένου, βεβαιωμένων ληξιπρόθεσμων οφειλών προς αυτούς, με εξαίρεση τις περιπτώσεις εκκρεμοδικίας και του διακανονισμού καταβολής αυτών, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία.

Άρθρο 286

Ασφάλιση περιουσιακών στοιχείων

Οι Δήμοι, οι Κοινότητες και τα νομικά τους πρόσωπα μπορούν να ασφαλίζουν τα περιουσιακά τους στοιχεία, καθώς και την αστική τους ευθύνη.

Άρθρο 287**Παραπομπή σε ειδικούς νόμους**

1. Όπου στις διατάξεις του παρόντος γίνεται παραπομπή σε ειδικούς νόμους και σε πράξεις που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση αυτών, αυτή αναφέρεται σε κάθε μεταγενέστερη τροποποίηση, συμπλήρωση ή αντικατάσταση τούτων.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, καθώς και ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτηριστήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό.

Άρθρο δεύτερο

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, σύμφωνα με το άρθρο τέταρτο και με την επιφύλαξη των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 273, καθώς και των ειδικών ρυθμίσεων του παρόντος, καταργείται το π.δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'), καθώς και κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη αντίθετου περιεχομένου.

Άρθρο τρίτο

Οι δημοτικές και κοινοτικές εκλογές του έτους 2006 θα διεξαχθούν την πρώτη Κυριακή μετά την δεκάτη του μηνός Οκτωβρίου 2006.

Κατά τις ίδιες εκλογές δεν ισχύει το κώλυμα εκλογιμότητας του άρθρου 29 παράγραφος 1 περίπτωση δ' του παρόντος.

Κατά τις ανωτέρω εκλογές, όπου στις διατάξεις του παρόντος, με εξαίρεση εκείνη της παραγράφου 6 του άρθρου 32, καθώς και στις αναλόγως εφαρμοζόμενες διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών, αναφέρεται ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, αρμόδιο όργανο για τη διεξαγωγή τους είναι ο οικείος Νομάρχης.

Άρθρο τέταρτο

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από 1.1.2007, με εξαίρεση τις διατάξεις των άρθρων 2, 5, 19 έως και 74, 77 και 78, 80, 81, 83 έως και 85, 88, 117, 127, 140, 141 έως και 147, 161, 163, 164, 176, 177, 202 και 219 έως και 221, 252 έως 270, η ισχύς των οποίων, υπό την επιφύλαξη του προηγούμενου άρθρου, αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 8 Ιουνίου 2006

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

-Α-

	Άρθρα
Αγορά	Ιδιωτικών ακινήτων 191
Άδεια	Άσκησης εκλογικού δικαιώματος 26
	Ειδική για άσκηση καθηκόντων αιρετών 139
	Καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος 80
Αδελφοποιήσεις 220
	Γνωμοδότηση επιτροπής Ν. 3345/2005 219
	Συμβάσεις στο πλαίσιο αδελφοποιήσεων 221
Ακίνητα	Αγορά 191
	Ανταλλαγή 190
	Απαλλοτρίωση 211
	Δωρεάν παραχώρηση χρήσης 185
	Δωρεά 184
	Εκμίσθωση 192
	Εκποίηση 186
	Επεμβάσεις 213
	Κτηματολόγιο 183
	Μίσθωση 194
	Χρηματοδοτική μίσθωση 193
Αμοιβή	Πληρεξουσίων δικηγόρων 281
Αναγνώριση	Κοινότητας σε Δήμο 5
Ανάθεση	Μελετών από δημοτικό και κοινοτικό συμβούλιο 209
Ανακήρυξη	Συνδυασμού 37
Αναπλήρωση	Δημάρχου 89
	Μελών τοπικού συμβουλίου 56
	Προέδρου τοπικού συμβουλίου 128
	Προέδρου δημοκρατικής επιτροπής 105
	Προέδρου δημοτικού συμβουλίου 100
	Προέδρου κοινότητας 107, 108
	Προέδρου διοικητικού συμβουλίου ιδρύματος 231
	Συμβούλων 56, 73
	Προέδρου διοικητικού συμβουλίου νομικού προσώπου 240
	Προέδρου και μελών διοικητικού συμβουλίου συνδέσμου 246, 247

Αναφορές	Κατοίκων δήμων ή κοινοτήτων τοπικού δημοτικού διαμερίσματος	215
Αντιδήμαρχος	87
	Αστική ευθύνη	141
	Ειδική άδεια	139
	Έξοδα κίνησης-αποζημίωση	140
	Έξοδα παράστασης	136
	Πειθαρχική ευθύνη	142
	Υποχρεώσεις	91
Αντικατάσταση	Μελών διοικητικού συμβουλίου	
	Ιδρύματος	229
	Μελών διοικητικού συμβουλίου νομικού προσώπου	240
	Μελών διοικητικού συμβουλίου και εκτελεστικής επιτροπής συνδέσμου	246
	Υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή πέθαναν	38
Αντιπρόεδρος	Δημοτικού συμβουλίου	100
	Δημαρχιακής επιτροπής	104, 105
	Δημοτικού διαμερίσματος	121
	Κοινότητας	107
	Ιδρύματος	227
	Νομικού προσώπου	240
	Συνδέσμου	247
Αντιπρόσωπος	Συνδυασμού	39
	Δικαστικής αρχής	32
	Οδοιπορικά έξοδα και αποζημίωση	33
	Ψήφος	32
Ανώνυμες Εταιρείες ΟΤΑ	265
	Αναπτυξιακές Α.Ε	252
	Μονομετοχικές ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α.	266
Απαλλοτρίωση	211
	Κήρυξη	212
Απαρτία	Δημοτικού συμβουλίου	96
	Δημαρχιακής επιτροπής	105
	Κοινοτικού συμβουλίου	112
	Συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος	123
	Συμβουλίου με ελλιπή σύνθεση	73
	Τοπικού συμβουλίου	131

	Διοικητικού συμβουλίου ιδρύματος	231
	Διοικητικού συμβουλίου συνδέσμου	246
	Διοικητικού συμβουλίου κοινωφελούς επιχείρησης	264
Απασχόληση	Δημοτικά και κοινοτικά Γραφεία Ενημέρωσης	85
Αποζημίωση	Αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής	33
	Δημοτικών συμβούλων και μελών δημαρχιακής επιτροπής	140
	Μελών επιτροπών και συμβουλίων	282
	Προέδρου και μελών τοπικού συμβουλίου	133
	Παρέδρου	134
	Μελών διοικητικού συμβουλίου και εκτελεστικής επιτροπής συνδέσμου	248
	Προέδρου, μελών διοικητικού συμβουλίου και εκτελεστικής επιτροπής ιδρύματος	230
	Προέδρου, μελών διοικητικού συμβουλίου νομικών προσώπων	242
	Προέδρου, αντιπροέδρου και μελών διοικητικού συμβουλίου δημοτικών και κοινοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων	255
Απολογισμός	Δήμων- κοινοτήτων	163,164
	Κοινοτικής αρχής	218
	Πεπραγμένων της δημοτικής αρχής	217
Αποποίηση εκλογής		
	Αιρετού	71
Απουσία	Μελών δημαρχιακής επιτροπής	105
	Δημάρχου και προέδρου κοινότητας	91
	Συμβούλων	98, 114
	Συμβούλου δημοτικού διαμερίσματος	125
	Παρέδρου	134
Αποφάσεις	Κανονιστικές	79
Αποχώρηση	Δήμου ή κοινότητας από σύνδεσμο	245
Αργία	Αιρετού	142
Αρμοδιότητες	Δήμων και κοινοτήτων	75
	Δημάρχου	86
	Αντιδημάρχου	87
	Δημοτικού συμβουλίου	93
	Δημαρχιακής επιτροπής	103

	Προέδρου και αντιπροέδρου δημοτικού διαμερίσματος	121
	Συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος	119
	Τοπικού συμβουλίου και του προέδρου του	129
	Προέδρου κοινότητας	106
	Κοινοτικού συμβουλίου	110
	Διοικητικού συμβουλίου ιδρύματος	233
	Διοικητικού συμβουλίου συνδέσμου	247
Αρχές	Δημοτικές –κοινοτικές	19,20
Άστεγοι	187
Αστική ευθύνη	Αιρετού	141
Ασυμβίβαστο	Αιρετού	29
	Εξαιτίας οφειλών	30
Ασφάλιση	Περιουσιακών στοιχείων δήμων και κοινοτήτων	286
Ατέλειες	276
	-B-	
Βεβαίωση	Μόνιμης κατοικίας	86, 279
Βιβλία	Δήμου, κοινότητας	102, 116
Βοηθήματα	202
Βοσκότοποι	Διάθεση και διαχείριση	182
	-Γ-	
Γενικός Γραμματέας		
Περιφέρειας	Αποδοχή παραίτησης αιρετού	72
	Διαπίστωσης έκπτωσης ή ασυμβίβαστου αιρετού	29, 30
	Διορισμός υπαλλήλου που εκτελεί χρέη δημάρχου	89
	Συγκρότηση Ειδικής Επιτροπής	152
	Έκθεση παύσης αιρετών	147
	Έκπτωση αιρετών εξαιτίας καταδίκης	146
	Έκπτωση συμβούλου για μη εκτέλεση υποχρεώσεων	114, 98, 125
	Εκτέλεση ειδικών καθηκόντων των δημάρχων και των προέδρων κοινοτήτων...	137
	Έλεγχος προϋπολογισμού	162
	Επιβολή πειθαρχικής ποινής αργίας	142

	Εποπτεία των οργάνων των δήμων και των κοινοτήτων	148
	Ορισμός ημέρας εγκατάστασης δημοτικών και κοινοτικών αρχών	23
	Ορισμός υπαλλήλου που εκτελεί χρέη προέδρου κοινότητας	108
	Ορισμός νέας έδρας δήμου ή κοινότητας	6
	Έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος επιχείρησης	261
	Πρόγραμμα πρώτης εκλογής σε νέο δήμο ή κοινότητα	40
	Προκήρυξη εκλογών για την εκλογή νέων συμβούλων μετά από διάλυση	74
	Προκήρυξη εκλογών για τη συμπλήρωση κενών θέσεων συμβούλων	73
	Προσφυγή κατά των αποφάσεων του Γενικού	
	Γραμματέα στο πλαίσιο της εποπτείας	151
Γραμματέας	Δημοτικού συμβουλίου	92
	Συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος	123
Γραφεία Απασχόλησης	Δημοτικά και κοινοτικά γραφεία ενημέρωσης για την απασχόληση	85
	-Δ-	
Δάνεια	Ομολογιακά	176
	Συνομολόγηση	176
Δαπάνες	Υποχρεωτικές και προαιρετικές	158
Δάση	Εκμετάλλευση δημοτικών και κοινοτικών δασών	197
Δήλωση	Αποποίησης εκλογής	71
	Συνδυασμού και επίδοση	35
Δημαρχιακή Επιτροπή	Αρμοδιότητες	103
	Εκλογή μελών	104
	Λειτουργία	105
Δήμαρχος	Αναπλήρωση	89
	Αντικατάσταση υποψηφίου δημάρχου	38
	Αρμοδιότητες	86
	Αστική ευθύνη	141
	Εκλογή νέου δημάρχου	90

	Έκπτωση	146
	Έξοδα κηδείας	140
	Έξοδα κίνησης	140
	Έξοδα παράστασης	136
	Επαγγελματική δραστηριότητα	31
	Παραίτηση	72
	Παραίτηση ή θάνατος υποψηφίου δημάρχου σε επαναληπτική ψηφοφορία	60
	Παύση	147
	Πειθαρχική ευθύνη	142
	Αργία	142
	Συμμετοχή στο δημοτικό συμβούλιο	95
	Υποχρεώσεις	91
	Υποψηφιότητα	34
Δήμοι	Ακίνητη περιουσία περισσότερων δήμων	198
	Αναγνώριση	2, 5
	Απολογισμός	163
	Αρμοδιότητες	75
	Δημοτικά διαμερίσματα	117
	Διαγραφή χρεών	174
	Εδαφική περιφέρεια	10
	Ένωση	3
	Επιχειρησιακά προγράμματα	203
	Ισολογισμός	163
	Ιστορική έδρα	6
	Καθορισμός ορίων	11
	Μετονομασία	7
	Όνομα και έδρα δήμου από ένωση	3
	Όνομα, έδρα, σφραγίδα και σήμα	6, 9
	Περιουσία δήμων που ενώνονται	180
	Προϋπολογισμός	155
	Τακτικά και έκτακτα έσοδα	157
	Τεχνικό πρόγραμμα	208
Δημοπρασίες		201
Δημοσίευση	Αποτελέσματος εκλογής	58
	Αποφάσεων της ειδικής επιτροπής	153
	Αποφάσεων δημοτικού συμβουλίου	97
	Αποφάσεων κοινοτικού συμβουλίου	113
	Αποφάσεων δημοκρατικής επιτροπής	105
Δημότες	Συμμετοχή στις τοπικές υποθέσεις	214

	Πληροφόρηση	215
Δημοτικές	Παρατάξεις	94
Δημοτική	Αστυνομία	76
	Συγκοινωνία	83
Δημοτικό Διαμέρισμα		21, 117
	Πρόεδρος και μέλη συμβουλίου	121, 125
	Αποστολή αποφάσεων συμβουλίου στο δήμο	124
	Αρμοδιότητες προέδρου και αντιπροέδρου	121
	Αρμοδιότητες συμβουλίου	119
	Γραμματέας συμβουλίου	123
	Εκλογείς	26
	Εκλογή προέδρου και αντιπροέδρου	118
	Επιτροπές	126
	Θητεία οργάνων	118
	Κατανομή εδρών συμβούλων	52
	Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων	120
	Όργανα	21
	Σχέδιο προϋπολογισμού	120
	Σύγκληση και λειτουργία συμβουλίου	122
	Συνεδρίαση απαρτία και αποφάσεις συμβουλίου	123
	Υποχρεώσεις συμβούλων	125
	Υποψηφιότητες μελών συμβουλίου	34
Δημοτικό Συμβούλιο	Άκυρη απόφαση	95
	Αντιπρόεδρος	92
	Αναπλήρωση προέδρου	100
	Απαρτία	96
	Αποφάσεις	96
	Αρμοδιότητες	93
	Κατανομή εδρών	51
	Γραμματέας	92
	Διάλυση	147
	Εγκατάσταση	23
	Εκλογή προεδρείου	92
	Εκτελεστικότητα πράξεων	148
	Επιτροπές	101
	Θητεία	23
	Λειτουργία	100

	Πρόεδρος	92
	Πρακτικά συνεδριάσεων	97
	Σύγκληση	95
	Τόπος συνεδριάσεως	96
Δημοτικοί Σύμβουλοι	Κάλυμμα συμμετοχής σε συνεδρίαση δημοτικού συμβουλίου	99
	Έξοδα παράστασης	136
	Έξοδα κίνησης -αποζημίωση	140
	Έκπτωση εξαιτίας καταδίκης	146
	Αστική ευθύνη	141
	Ορκωμοσία	70
	Παύση	147
	Πειθαρχική διαδικασία	143
	Πειθαρχική ευθύνη	142
	Υποχρεώσεις	98
Δημοτικότητα	14
	Απώλεια	17
	Κτήση	15
Δημοτολόγιο	18
Διαγραφή Χρεών	174
Διάλυση	Δημοτικού και κοινοτικού συμβουλίου	147
	Συμβουλίων δημοτικών και τοπικών διαμερισμάτων	147
Διαμονή	Δημάρχου, προέδρου κοινότητας	91
Διάρκεια	Δημοτικής και κοινοτικής περιόδου	23
Διαχείριση	Οικονομική	175
	Έλεγχος λογαριασμών	169
	Επιχειρήσεων	260
Διαχειριστικός έλεγχος	Δήμων και κοινοτήτων	168,169
	Επιχειρήσεων	261,267
Διεθνείς συνεργασίες	219
Δικηγόροι	103, 281
Διοικητικό Συμβούλιο	Δημοτικής ή κοινοτικής ανώνυμης εταιρείας	266
	Ιδρύματος	227
	Κοινοφελούς επιχείρησης	255
	Νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου	240
	Συνδέσμου	246

Δουλεία	Σύσταση	211, 212
Δωρεά	Ακινήτου	184
	Κινητού	199
	-E-	
Εγκατάσταση	Δημοτικών και κοινοτικών αρχών	23
	Εγκατάσταση και λειτουργία θεάτρων – κινηματογράφων και ψυχαγωγικών παι- δειών	81
	Οργάνων δημοτικού διαμερίσματος	21
Έδρα	Δήμου από ένωση	3
	Δήμων και κοινοτήτων	6
	Ιστορική	6
	Μεταφορά	6
	Συνδέσμων	245
Εκλογείς	Δημοτικών διαμερισμάτων	26, 27
	Δικαίωμα – Όριο ηλικίας εκλογέων	25
	Άσκηση εκλογικού δικαιώματος	26
Εκλογές	23, 50
	Άδεια για την άσκηση εκλογικού δικαιώματος	26
	Αποποίηση εκλογής	71
	Άσκηση εκλογικού δικαιώματος	26
	Δημοσίευση εκλογικού αποτελέσματος	58
	Δημοσίευση προγράμματος για επανάληψη εκλογής	69
	Σε νέους δήμους	23
	Δαπάνες	24
	Άσκηση ενστάσεων	61,64
	Δικαίωμα ένστασης	63
	Περιεχόμενο ένστασης	65
	Εκλογικό Δικαίωμα	25
	Κατανομή εδρών δημοτικού διαμερίσματος	52
	Εκλογικοί κατάλογοι	27
	Εξατίας διαλύσεως συμβουλίων	74
	Επανάληψη εκλογής σε περίπτωση ακυρώσεως	69
	Επικύρωση της εκλογής	62

	Εφαρμογή των διατάξεων για την εκλογή βουλευτών	49
	Κωλύματα και ασυμβίβαστα	29,30
	Μεταδημότευση υποψηφίων	16
	Πρακτικά εκλογής – ενστάσεις	61
	Πρόγραμμα της εκλογής	40
	Προσόντα εκλογιμότητας	28
	Στέρηση εκλογικού δικαιώματος	25
	Φάκελος εκλογικός	46
Εκμίσθωση	Ακινήτων δήμων και κοινοτήτων	192
	Κινητών πραγμάτων δήμων και κοινοτήτων	199
	Καλλιεργήσιμης γης δήμων και κοινοτήτων	195
Εκποίηση	Ακινήτων	186
	Οικοπέδων σε άστεγους δημότες	187
	Κινητών πραγμάτων	199
Έκπτωση	Αιρετού εξαιτίας καταδίκης	146
	Λόγω ασυμβιβάστου	29
	Προέδρου δημοτικού συμβουλίου	95
	Προέδρου κοινοτικού συμβουλίου	111
	Δημοτικού συμβούλου	98
	Κοινοτικού συμβούλου	114
	Συμβούλου δημοτικού διαμερίσματος	125
	Εξαιτίας οφειλών	30
	Παρέδρου	134
Εκτελεστική Επιτροπή	Αποζημίωση μελών εκτελεστικής επιτροπής συνδέσμων	248
	Ιδρύματος	232
	Συνδέσμου	246
Εκτελεστότητα	Πράξεων δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων	148
Εκτιμητική Επιτροπή		186,191,192
Εκτύπωση	Ψηφοδελτίων	43
Έλεγχος	Νομιμότητας	149
	Προϋπολογισμού	162
	Προληπτικός του Ελεγκτικού Συνεδρίου	169
Έμβλημα	Συνδυασμού	35
Εμπράγματα Ασφάλεια		211
Ενημερότητα οφειλών		285

Ένσταση	Άσκηση - αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση των ενστάσεων	64
	Δικαίωμα ένστασης	63
	Εκδίκαση ενστάσεων	67
	Κατάθεση ενστάσεων	64
	Περιεχόμενο ενστάσεων	65
	Προθεσμία για την άσκηση ενστάσεων	66
Ένταλμα	Προπληρωμής	172
Ένωση	Δήμων ή/ και κοινοτήτων	3
Εξαγορά	Επιχειρήσεων	211
Έξοδα Κηδείας	Δημάρχου και προέδρου κοινότητας	140
Έξοδα κίνησης	Δημάρχου και αντιδημάρχου	140
	Δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων	140
	Προέδρου τοπικού συμβουλίου	133
	Προέδρου κοινότητας	140
Έξοδα μετακίνησης σε ιδιώτες	Μέλη επιτροπών	101
	Προέδρου και μελών διοικητικού συμβουλίου συνδέσμου	248
Έξοδα παράστασης	Δημάρχου	136
	Αντιδημάρχου	136
	Προέδρου κοινότητας	136
	Αντιπροέδρου κοινότητας	136
	Προέδρου δημοτικού συμβουλίου	136
	Προέδρου και αντιπροέδρου διοικητικού συμβουλίου ιδρύματος	230
	Προέδρου και αντιπροέδρου διοικητικού συμβουλίου νομικού προσώπου	242
	Προέδρου και αντιπροέδρου συνδέσμου	248
Εξουσιοδότηση	Υπογραφής	88
Επεμβάσεις	Στην ιδιοκτησία	213
Επίδοση	284
Επίλυση	Διαφορών	273
Επιτροπές	Δημοτικού διαμερίσματος	126
	Δημοτικού συμβουλίου	101
	Εκτελεστική επιτροπή ιδρύματος	232
	Εκτελεστική επιτροπή συνδέσμου	246
	Επιτροπή ελέγχου πράξεων οργάνων Ο.Τ.Α.	152
	Επιτροπή ορίων	11

	Εφορευτική	32
Επιχειρήσεις	Αναπτυξιακές Α.Ε	252
	Αστικές εταιρείες Ο.Τ.Α.	267
	Ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α.	265
	Μονομετοχικές Α.Ε	266
	Δημοτικές και κοινοτικές κοινωφελείς	254-264
	Διαχείριση	260
	Διαχειριστικός έλεγχος	261, 264
	Δημοτικές και κοινοτικές κοινωφελείς	254-264
	Διοίκηση	255
	Έγκριση αποφάσεων	256
	Ειδικές ρυθμίσεις	268
	Εκκαθάριση	262
	Κανονισμός – συμβάσεις	257
	Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης	268
	Διάλυση	262, 269
	Μητρώο	268
	Μετατροπή	269
	Προσωπικό	258, 265, 266, 267, 269
	Σκοπός	254, 266
	Σύσταση	254,265
Συγχώνευση	263, 269	
Χρηματοδότηση	259	
Επιχειρησιακά Επιχορηγήσεις	Προγράμματα	203
	202
	Επιχειρήσεων	265,259
Εποπτεία	Πράξεων συλλογικών οργάνων Ο.Τ.Α.	152
	Έργα	208
Έσοδα	Έλεγχος ασφάλειας και λειτουργίας	210
	Από εκποίηση περιουσίας	171
	Είσπραξη	167
	Έντοκη κατάθεση	171
Ευθύνη	Τακτικά και έκτακτα δήμων και κοινοτήτων	157
	Αστική	141
	Καταλογοισμός ζημίας	141
	Πειθαρχική	142
Εφορευτική Επιτροπή	61
	Έφορος Αντιπροσώπων	32

	-Ζ-	
Ζημία	Καταλογισμός ζημίας από αστική ευθύνη	141
	-Θ-	
Θητεία	Δημοτικών και κοινοτικών αρχών	23
	Αντιδημάρχων	87
	Μελών διοικητικού συμβουλίου ιδρύματος	229
	Μελών διοικητικού συμβουλίου νομικού προσώπου	240
	Μελών διοικητικού συμβουλίου συνδέσμου	246
	Οργάνων δημοτικού διαμερίσματος	118
	-Ι-	
Ιδρύματα	Αναπλήρωση προέδρου και μελών διοικητικού συμβουλίου	231
	Αντικατάσταση μελών διοικητικού συμβουλίου	229
	Απαρτία διοικητικού συμβουλίου	231
	Αρμοδιότητες διοικητικού συμβουλίου	233
	Διοίκηση	227
	Εκλογή και θητεία μελών διοικητικού συμβουλίου	229
	Εκτέλεση προμηθειών	209
	Εποπτεία πράξεων διοικητικού συμβουλίου	234
	Κατάργηση	237
	Λειτουργία διοικητικού συμβουλίου	234
	Ο.Τ.Α. που συνενώνονται	238
	Οικονομική διοίκηση	236
	Πόροι	235
	Σύσταση	226
Ισολογισμός	Δήμων και κοινοτήτων	163, 164
Ισοψηφία	Περιπτώσεις ισοψηφίας συνδυασμών	57
	Συνδυασμών στην επαναληπτική ψηφοφορία	59
	Υποψηφίων συνδυασμών	54
Ιστορική έδρα	Δήμου	6
	-Κ-	
Κανονισμός	Κοινοφελών επιχειρήσεων	257
	Λειτουργίας δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου	95, 111

	Νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου	240
	Ιδρύματος	234
Καταγραφή	Ακίνητης περιουσίας	183
Κατάθεση	Εσόδων	171
Καταλογισμός	Ζημίας	141
Κατάργηση	Δίκης	103
	Ιδρύματος	237
	Κοινότητας και τοπικού διαμερίσματος	36
	Νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου	241
Κατάρτιση	Συνδυασμών	35
	Προϋπολογισμού	159
	Επιχειρησιακών προγραμμάτων	207
Κατάστημα	Κοινοτικό, δημοτικό	102, 116
Καταστήματα	Υγειονομικού Ενδιαφέροντος	80
Κατεπείγοντα	Θέματα στο δημοτικό - κοινοτικό συμβούλιο	95, 111
	Θέματα συζήτησης συμβουλίου Δημοτικού διαμερίσματος	123
Κατοικιών	Ανέγερση	188
Κινητά	Πράγματα δήμων και κοινοτήτων	199
Κίνητρα	Ενώσεις Ο.Τ.Α.	3
Κοινότητα	2
	Απολογισμός	217, 218
	Αρμοδιότητες	75
	Διάρκεια κοινοτικής περιόδου	23
	Εδαφική περιφέρεια	10
	Ένωση δήμων ή/ και κοινοτήτων	3
	Καθορισμός ορίων	11
	Κατάργηση	36
	Κοινοτικό κατάστημα	116
	Μεταφορά έδρας	6
	Μετονομασία	7
	Όνομα και έδρα	6
	Σφραγίδα και σήμα	9
Κοινοτικές αρχές	Εγκατάσταση	23
	Θητεία	23
	Ορκωμοσία	70
Κοινοτικό Συμβούλιο	110
	Εκτελεστότητα πράξεων	148
	Σύγκληση και λειτουργία	111

	Συμμετοχή παρέδρων	134
	Τόπος συνεδριάσεως, απαρτία και λήψη απόφασης	112
Κοινοτικοί σύμβουλοι	Εγκατάσταση και θητεία	23
	Έξοδα κινήσεως	140
	Παραίτηση	72
	Παύση	147
	Υποχρεώσεις	114
Κοινοφελείς επιχειρήσεις	254-264
Κτηματολόγιο	183
Κώλυμα	Διορισμού αντιπροσώπων συνδυασμών	39
	Κωλύματα και ασυμβίβαστα εκλογιμότητας	29, 30
	Προέδρου και μέλους εφορευτικής επιτροπής	32
	Συμμετοχής δημοτικού και κοινοτικού συμβούλου σε συνεδρίαση	99, 115
	-Λ-	
Λιμενικά ταμεία	244
	-Μ-	
Μελέτες	209
Μεταγραφή	Ονομάτων με λατινικούς χαρακτήρες	6
	Συμβάσεων	196
Μεταδημότευση	Δημοτών	15
	Υποψήφιων στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές	16
Μεταφορά	Έδρα δήμου ή κοινότητας	6
	Μαθητών	83
	Πιστώσεων	161
Μετονομασία	Δήμων, κοινοτήτων, τοπικών διαμερισμάτων, οικισμών και θέσεων	7
	οικισμών, συνοικιών, οδών και πλατειών	8
Μίσθωση	Ακινήτων	194
	Κινητών	199
	-Ν-	
Νομικά Πρόσωπα	Διοίκηση	240
	Έξοδα παράστασης – αποζημίωση μελών	242

	Συγχώνευση – κατάργηση	241
	Σύσταση	239
	-Ο-	
Οικισμοί	Ονομασία ή μετονομασία δήμων, κοινοτήτων, τοπικών διαμερισμάτων οικισμών και θέσεων	7, 8
	Προσάρτηση οικισμών	2
Οικονομικό έτος		156
Οικόπεδα	Εκποίηση σε άστεγους δημότες	187
	Τμήμα εκποίησης	187
Όνομα	Όνομα δήμων και κοινοτήτων	6
Ονομασία και Μετονομασία	Οικισμών, συνοικιών, οδών και πλατειών	8
Όρια Ο.Τ.Α.	Καθορισμός ορίων	11
	Επιτροπή ορίων	11
	Νέος καθορισμός ορίων	13
Ορκωμοσία	Δημοτικών και κοινοτικών αρχών	70
	Αναπληρωματικών συμβούλων	73
Οφειλές	Ασυμβίβαστο εξαιτίας οφειλών	30
	Διακανονισμός οφειλών	1700
	-Π-	
Πάγια	Προκαταβολή	173
Παράβαση	Καθήκοντος	142
Παραβατικότητα	Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας	84
Παραβίαση	Απορρήτου ψηφοφορίας	46
Παραίτηση	Αιρετών οργάνων	72
	Παραίτηση υποψηφίου δημάρχου σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας	60
	Προέδρου, αντιπροέδρου και γραμματέα δημοτικού συμβουλίου	92
Παραπομπή	Θεμάτων δημοκρατικής επιτροπής	103
Παραχώρηση	Δωρεάν κυριότητας και χρήσης ακινήτων	185
	Περιοριστικών στοιχείων	200
Πάρεδροι	Αρμοδιότητες παρέδρων	134
	Έξοδα κινήσεως παρέδρων	134
	Συμμετοχή παρέδρων στο κοινοτικό συμβούλιο	134

	Υποχρεώσεις παρέδρου	134
Παύση	Δημάρχου, προέδρου κοινότητας, δημοτικού και κοινοτικού συμβουλίου	147
Πειθαρχική	Διαδικασία	143
	Ευθύνη	142
Περιουσία	Ακίνητη σε περίπτωση προσάρτησης οικισμών σε δήμο ή κοινότητα	179
	Γενικές υποχρεώσεις – προστασία	178
	Δήμων ή κοινοτήτων σε περίπτωση ένωσης	180
	Καταγραφή ακίνητης περιουσίας	183
	275
Πληθυσμός		
Πληροφόρηση	Δημοτών και κατοίκων	215
Πρακτικά	Εκλογής προεδρείου δημοτικού συμβουλίου	92
	Ορκωμοσίας	70
	Συνεδρίασης δημοτικού συμβουλίου	97
	Συνεδρίασης δημοκρατικής επιτροπής	105
	Συνεδρίασης κοινοτικού συμβουλίου	113
	Συνεδρίασης συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος	123
	Συνεδρίασης τοπικού συμβουλίου	132
Πρόγραμμα	Ειδικό πρόγραμμα ενώσεων	3
	Επιχειρησιακό	203, 204, 206, 207
	Τεχνικό πρόγραμμα δήμων και κοινοτήτων	208
Προγραμματικές	Συμβάσεις	225
Πρόεδρος	Δημοτικού συμβουλίου	92
	Δημοκρατικής επιτροπής	104, 105
	Δημοτικού διαμερίσματος	120, 121
	Κοινότητας	106
	Ιδρύματος	227
	Νομικού προσώπου	240
	Συνδέσμου	247
	Τοπικού συμβουλίου	128
Προκαταβολή	Πάγια	173
Προμήθειες	209
Προνόμια	276
Προσάρτηση	Τοπικών διαμερισμάτων – οικισμών	4
Προσόντα	Εκλογιμότητας	28
Προστασία	Περιουσίας	178
Πρόστιμο	Επιβολή	79

Προσφυγή	Άσκηση και εξέταση προσφυγών κατά πράξεων Ο.Τ.Α.	150
	Κατά της απόφασης της επιτροπής ορίων	11
	Κατά των πράξεων της Ειδικής Επιτροπής	152
Προτάσεις	Αναφορές και προτάσεις – πληροφόρηση δημοτών και κατοίκων	215
Προϋπολογισμός	Δήμων και κοινοτήτων	155
	Διάρκεια ισχύος προϋπολογισμού	160
	Έλεγχος προϋπολογισμού	162
	Κατάρτιση και ψήφιση προϋπολογισμού..	159
	Μεταφορά πιστώσεων και αποθεματικό	161
	Περιεχόμενο και τύπος του προϋπολογισμού	155
	-Σ-	
Σήμα	Δήμων και κοινοτήτων	9
Στέρηση	Εκλογικού δικαιώματος	25,35
Συγκοινωνία	Δημοτική	83
Σύγκληση	Δημοτικού συμβουλίου	95
	Κοινοτικού συμβουλίου	111
	Συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος	122
	Συμβουλίου με αίτημα της μειοψηφίας	95
Συγχώνευση	Νομικών προσώπων	241
Συμβάσεις	Αδελφοποιήσεων	221
	Διαδημοτικής συνεργασίας	222
	Ο.Τ.Α. και νομικών προσώπων	
	Ιδιωτικού Δικαίου	224
	Προγραμματικές	225
	Συνεργασίας φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης	223
Συμβιβασμός	103
Συμπράξεις	Δήμων και κοινοτήτων με τον ιδιωτικό τομέα	224
Σύνδεσμος	Αρμοδιότητες και λειτουργίες των οργάνων	247
	Διάλυση	250
	Διοίκηση	246
	Έξοδα παράστασης και κίνησης	248
	Πόροι	249
	Συμμετοχή Ο.Τ.Α. σε υφιστάμενο σύνδεσμο	245
	Σύνδεσμοι Ο.Τ.Α. που συνενώνονται	251
	Σύσταση	245

Συνδυασμοί	
εκλογικοί	Ανακήρυξη και κοινοποίηση 37
	Δήλωση και επίδοση 35, 36
	Δικαιώματα αντιπροσώπων 39
	Διορισμός αντιπροσώπων και πληρεξουσίων 39
	Επιλαχών 50
	Επιτυχών 50
	Ισοψηφία 54, 55, 56, 57
	Ισοψηφία στην επαναληπτική ψηφοφορία 59
	Κατάρτιση 35
	Όνομα και έμβλημα 35
Συνεδρίαση	Άκυρη 95
	Κώλυμα συμμετοχής 99, 115
	Πρακτικά συνεδριάσεως συμβουλίου δημοτικού διαμερίσματος 123
	Πρακτικά συνεδριάσεως κοινοτικών και δημοτικών συμβουλίων 97, 113
	Διοικητικού συμβουλίου συνδέσμου 246
Συνοικίες	Ονομασία- μετονομασία 8
Συνομολόγηση	Δανείων 176, 177
Σύσταση	Επιχείρησης.. 253, 254, 265
	Ιδρύματος 226
	Νομικού προσώπου. 239
	Συνδέσμου 245
Σφραγίδα	Δήμων και κοινοτήτων 9
Σφράγιση	Καταστημάτων 80
Σχολική περιουσία 274
	-Τ-
Ταμειακή	Υπηρεσία δήμων 166
	Υπηρεσία συνδέσμων Ο.Τ.Α. 247
Τεχνικό	Πρόγραμμα 208
Τοπικό δημοψήφισμα 216
Τοπικά	
διαμερίσματα	Όργανα 22
Τοπική δημοκρατία 214-218
Τοπικό συμβούλιο 128
	Αρμοδιότητες 129
Τόπος	Συνεδριάσεων δημοτικού και κοινοτικού συμβουλίου 96, 112

	Συνεδριάσεως τοπικών συμβουλίων	131
Τοπωνύμια	Συμβούλιο τοπωνυμίων	7
Τύπος	Προϋπολογισμού	155
	Για την ένωση δήμων και κοινοτήτων και τις μεταβολές	5
	-Υ-	
Υπηρεσίες	273
Υπογραφή	Εξουσιοδότηση υπογραφών	88
Υποψηφιότητες	Δημάρχου, προέδρου κοινότητας, δημοτικών και κοινοτικών συμβούλων	34
	-Φ-	
Φάκελος	Εκλογικοί φάκελοι	46
Φορολογικές	Απαλλαγές και ατέλειες	276
	-Ψ-	
Ψηφοδέλτια	Άκυρα ψηφοδέλτια	45
	Εκτύπωση και διανομή των ψηφοδελτίων	43
	Μορφή των ψηφοδελτίων	42
	Περιεχόμενο των ψηφοδελτίων	44
Ψηφοφορία	Έναρξη και λήξη	47
	Επανάληψη	59
	Ματαίωση	48
	Παραβίαση απορρήτου	46
	Προθεσμίες	41

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Ν. 1069/1980: «Περί κινήτρων δια την ίδρυσιν Επιχειρήσεων Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως»¹

Άρθρο 1. Αντικείμενον – φορείς – αρμοδιότης. 1. Δια την άσκησιν των πάσης φύσεως δραστηριοτήτων του κυκλώματος υδρεύσεως και αποχετεύσεως οικιστικών κέντρων της Χώρας, εξαιρέσει των πόλεων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Βόλου και των μειζόνων αυτών περιοχών, δύναται να συνιστώνται κατά την παρ. 3 του παρόντος άρθρου εις έκαστον Δήμον ή Κοινότητα της Χώρας ή υπό πλειόνων Δήμων ή Κοινοτήτων ή Δήμων και Κοινοτήτων ενιαία επιχειρήσεις υδρεύσεως και αποχετεύσεως. Αι ανωτέρω Επιχειρήσεις αποτελούν ίδια Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου κοινωφελούς χαρακτήρος, διεπόμενα υπό των κανόνων της ιδιωτικής οικονομίας, εφ' όσον δεν ορίζεται άλλως υπό νόμου. Αι διατάξεις της παρούσης παραγράφου δύναται να εφαρμόζονται και εις περιπτώσεις μετατροπής εις επιχείρησιν συνεστημένων συνδέσμων Δήμων ή Κοινοτήτων ή Δήμων και Κοινοτήτων. Αι επιχειρήσεις υδρεύσεως και αποχετεύσεως λειτουργούν υπό μορφήν Δημοτικής ή Κοινοτικής επιχείρησης και διέπονται ως προς την διοίκησιν, οργάνωσιν, εκτέλεσιν, λειτουργίαν, συντήρησιν των έργων της αρμοδιότητός των καθώς και τας πηγάς της χρηματοδοτήσεώς των υπό των διατάξεων του παρόντος νόμου, εφαρμοζομένων κατά τα λοιπά των σχετικών διατάξεων του “Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος”. **2.** Αι προβλεπόμεναι υπό της προηγουμένης παραγράφου επιχειρήσεις είναι αρμόδιαι δια την μελέτην, κατασκευήν, συντήρησιν, εκμετάλλευσιν, διοίκησιν και λειτουργίαν των δικτύων υδρεύσεως και αποχετεύσεως ακαθάρτων και ομβρίων υδάτων, ως και μονάδων επεξεργασίας λυμάτων και αποβλήτων της περιοχής αρμοδιότητός των. **3.** Η σύστασις εκάστης επιχείρησης ενεργείται δι' αποφάσεως των οικείων Δημοτικών ή Κοινοτικών Συμβουλίων, δι' ης θα ορίζεται η επωνυμία, η έδρα, οι δικαιολογούντες την σύστασιν αυτής λόγοι, τα παραχωρούμενα εις αυτήν περιουσιακά στοιχεία, ο τρόπος εκμεταλλεύσεως των έργων ή υπηρεσιών και τα εξ αυτών έσοδα, ως και η περιοχή της επιχείρησης. Προκειμένου περί μετατροπής συνδέσμου εις επιχείρησιν απαιτείται απόφασις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων των Δήμων και Κοινοτήτων των μετεχόντων εις τούτον. Η απόφασις για σύστασιν της επιχείρησης ή μετατροπής συνδέσμου σε επιχείρηση εγκρίνεται με πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

1. Παρατίθεται όπως έχει τροποποιηθεί με τις διατάξεις των Νόμων: 2130/1993 (ΕτΚ 2 Α' 62), 2307/1995 (ΕτΚ τ. Α' 113), 2503/1997 (ΕτΚ τ. Α' 107), 2839/2000 (ΕτΚ τ. Α' 196), 3274/2004 (ΕτΚ τ. Α' 195), 3320/2005 (ΕτΚ τ. Α' 48).

Άρθρο 2. Διεύρυνσις αντικειμένου και επέκτασις περιοχής αρμοδιότητος. 1. Με αποφάσεις των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων, που εγκρίνονται από τον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να διευρυνθεί ο σκοπός των επιχειρήσεων και να περιλάβει, εκτός από την ύδρευση, την αποχέτευση και την άρδευση και τους ακόλουθους τομείς στην περιοχή της αρμοδιότητάς τους: α) τη συγκέντρωση, μεταφορά και διάθεση απορριμμάτων, β) τη μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση, διοίκηση και λειτουργία των δικτύων τηλεθέρμανσης, γ) τη μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση, επίβλεψη, διοίκηση και λειτουργία των δικτύων φυσικού αερίου, σύμφωνα με την υπάρχουσα νομοθεσία, δ) την εμφιάλωση και εμπορία νερού, ε) την διαχείριση, αξιοποίηση και εμπορία των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, που προέρχονται από τα αντικείμενα δραστηριότητας των δημοτικών επιχειρήσεων ύδρευσης και αποχέτευσης ή των δραστηριοτήτων των οικείων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Με την ίδια απόφαση ρυθμίζονται τα θέματα της μεταβίβασης αρμοδιοτήτων, υποχρεώσεων, πόρων και συναφών θεμάτων, αναγκαίων για την εκτέλεση των παραπάνω έργων. Αν συμπεριληφθεί στους σκοπούς της επιχείρησης η μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση, επίβλεψη, διοίκηση και λειτουργία των δικτύων φυσικού αερίου, μπορεί η τυχόν υφιστάμενη αμιγής δημοτική ή διαδημοτική επιχείρηση φυσικού αερίου να απορροφάται από τη δημοτική επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευσης με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του οικείου Δήμου, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Διοικητικών Συμβουλίων των δύο επιχειρήσεων. **2.** Η περιοχή αρμοδιότητας συνιστώμενης επιχείρησης δήμου ή κοινότητας μπορεί να επεκτείνεται: α) στις εδαφικές περιφέρειες όμορων δημοτικών ή κοινοτικών διαμερισμάτων του Ν. 2539/1997 του ίδιου δήμου ή κοινότητας ή τμημάτων αυτών μετά από απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία εγκρίνεται με πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, β) στις εδαφικές περιφέρειες όμορων δήμων ή κοινοτήτων ή δημοτικών ή κοινοτικών διαμερισμάτων ή τμημάτων αυτών μετά από σύμφωνη γνώμη των οικείων δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου, η οποία εγκρίνεται με πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στην περίπτωση που οι όμοροι δήμοι ή κοινότητες ή τα όμορα δημοτικά ή κοινοτικά διαμερίσματα υπάγονται σε όμορους δήμους ή κοινότητες διαφορετικών Περιφερειών η σχετική απόφαση εγκρίνεται με πράξη των Γενικών Γραμματέων των οικείων Περιφερειών, που δημοσιεύεται στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως. **3.** Οι Δήμοι και οι Κοινότητες νησιών που γειτνιάζουν θεωρούνται όμοροι για την εφαρμογή των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 3. Διοικητικόν Συμβούλιον της Επιχείρησης. 1. Η υπό ενός μόνου Δήμου συνιστωμένη επιχείρησις διοικείται υπό Διοικητικόν Συμβούλιον του οποίου τα μέλη, ο Πρόεδρος και Αντιπρόεδρος ορίζονται κατά τας περί συγκροτήσεως της Επιτροπής Δημοτικών Επιχειρήσεων του Δημοτικού και

Κοινοτικού Κώδικος διατάξεις. **2.** Προκειμένου περί επιχειρήσεως συνιστωμένης υπό πλειόνων Δήμων ή Κοινοτήτων ή Δήμων και Κοινοτήτων ή μετατροπής συνδέσμου εις επιχείρησιν, αυτή διοικείται, υπό συμβουλίου ο αριθμός των μελών του οποίου ορίζεται δια των περί συστάσεως της επιχείρησης ή μετατροπής του συνδέσμου αποφάσεων των οικείων Δημοτικών ή Κοινοτικών Συμβουλίων. Οι εκπρόσωποι εκάστου Δήμου ή Κοινότητας και οι αναπληρωταί αυτών ορίζονται δι' αποφάσεως του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου. Το Συμβούλιον συγκαλούμενον υπό του Δημάρχου ή Προέδρου της κοινότητας της έδρας της επιχείρησης εκλέγει μεταξύ των μελών του τον Πρόεδρον και τον Αντιπρόεδρον αυτού κατά τας περί εκλογής Προέδρου του δημοτικού συμβουλίου διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος. Σε περίπτωση συμμετοχής στην επιχείρηση άλλου δήμου ή κοινότητας ο αριθμός των αντιπροσώπων αυτών στο Διοικητικό Συμβούλιο της Επιχείρησης ορίζεται με την κατά την παρ. 2 περ. β) του άρθρου 2 του παρόντος εκδιδόμενη πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. **3.** Του Διοικητικού Συμβουλίου μετέχει, άνευ ψήφου, ως εισηγητής των προς συζήτησιν θεμάτων ο Γενικός Διευθυντής της επιχείρησης. **4.** Καθήκοντα γραμματέως του Διοικητικού Συμβουλίου ασκεί εις των υπαλλήλων της επιχείρησης, οριζόμενος υπό του Προέδρου τούτου. **5.** Δια τα εκ Δημάρχων και Προέδρων κοινοτήτων μέλη του διοικητικού συμβουλίου και τους αναπληρωτάς αυτών ισχύουν αι περί μη εκλογιμότητας και ασυμβαστάτων διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος. **6.** Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δεν δύναται να είναι συγγενείς μεταξύ των εξ αίματος ή αγχιστείας μέχρι του τρίτου βαθμού συμπεριλαμβανομένου, ουδέ να είναι υφ' οιανδήποτε μορφήν εργολάβοι ή προμηθευταί της επιχείρησης ή μέλη Διοικητικού Συμβουλίου ή υπάλληλοι ομοειδούς επιχείρησης. **7.** Στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου στην περίπτωση που δεν είναι Δήμαρχος μπορεί να καταβάλλεται για τις παρεχόμενες στην επιχείρηση υπηρεσίες του αποζημίωση καθοριζόμενη με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας μετά από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιχείρησης, που δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% του ποσού των εξόδων παράστασης που εισπράττει ο Δήμαρχος του οικείου δήμου ή αν πρόκειται για κοινοτική επιχείρηση το 50% των εξόδων παράστασης του Προέδρου της οικείας κοινότητας. Σε περίπτωση απουσίας του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου λόγω ασθένειας ή άδειας πέραν του μηνός, η αποζημίωση αυτή καταβάλλεται εξ ημισείας σ' αυτόν και τον αναπληρωτή του. Κατά τον ίδιο τρόπο στον Πρόεδρο, τα μέλη και τον Γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου, μπορεί να παρέχεται, για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις αυτού, αποζημίωση. Η αποζημίωση του Προέδρου, των μελών, του εισηγητή και γραμματέα του Δ.Σ. της επιχείρησης καθορίζεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας μετά από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιχείρησης και δεν μπορεί να υπερβαίνει το ύψος του ποσού που εισπράττουν τα μέλη του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου του οικείου δήμου ή κοινότητας ως αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Με όμοια απόφαση, που εκδί-

δεται μετά από εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου, μπορεί να ορίζεται ότι ένα από τα μέλη του έχει πλήρη απασχόληση με αμοιβή στην επιχείρηση και να καθορίζονται οι αρμοδιότητές του και το ύψος της αμοιβής του.

Άρθρο 4. Λειτουργία Διοικητικού Συμβουλίου, απαρτία και λήψης αποφάσεων. **1.** Το Διοικητικόν Συμβούλιον συνέρχεται υποχρεωτικώς εντός του πρώτου πενημέρου εκάστου μηνός, ως και όταν αι υποθέσεις της επιχειρήσεως απαιτούν τούτο. **2.** Το Διοικητικόν Συμβούλιον συγκαλείται υπό του Προέδρου δι' εγγράφου προσκλήσεως προς εν έκαστον των μελών επιδιδομένης τρεις τουλάχιστον πλήρεις ημέρας προ της οριζομένης δια την συνεδρίασιν. Επίσης συγκαλείται υποχρεωτικώς οσάκις ζητήση τούτο το ήμισυ τουλάχιστον του όλου αριθμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Η πρόσκλησις δέον να αναφέρει τα θέματα της ημερησίας διατάξεως. Εις κατεπειγουσας περιπτώσεις η πρόσκλησις δύναται να επιδοθή την αυτήν ημέραν της συνεδριάσεως. **3.** Το Διοικητικόν Συμβούλιον συνεδριάζει εις την έδραν της επιχειρήσεως και ευρίσκεται εν απαρτία εφ' όσον υφίσταται απόλυτος πλειοψηφία του όλου αριθμού των μελών αυτού. Απόλυτος πλειοψηφία είναι ο αμέσως μεγαλύτερος ακέραιος του ημίσεος του αριθμού τούτου. **4.** Εις ην περίπτωσιν ο αριθμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι άρτιος, τούτο ευρίσκεται εν απαρτία εφ' όσον παρίσταται το ήμισυ του όλου αριθμού των μελών αυτού. **5.** Αι αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου λαμβάνονται κατ' απόλυτον πλειοψηφίαν των παρόντων, εν ισοψηφία επικρατούσης της ψήφου του Προέδρου.

Άρθρο 5. Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου και Προέδρου αυτού.

1. Το Διοικητικόν Συμβούλιον διοικεί την επιχείρησιν και διαχειρίζεται την περιουσίαν και τους πόρους ταύτης, αποφασίζει δε επί παντός αφορώντος την επιχείρησιν θέματος, πλην των περιπτώσεων καθ' ας άλλως ορίζεται εν τω παρόντι νόμω. **2.** Το Διοικητικόν Συμβούλιον ιδία: α) Επιμελείται των υποθέσεων και των συμφερόντων της επιχειρήσεως. β) Διορίζει τον Γενικόν Διευθυντήν της επιχείρησεως. γ) Ψηφίζει το ετήσιο πρόγραμμα των έργων κατασκευής, συμπλήρωσης και συντήρησης του δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης των έργων κατασκευής, συμπλήρωσης και συντήρησης των δικτύων των δραστηριοτήτων, οι οποίες περιλαμβάνονται στους σκοπούς της επιχείρησης σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του παρόντος, καθώς και το πρόγραμμα επενδύσεων. δ) Ψηφίζει ένα μήνα τουλάχιστον προ της ενάρξεως εκάστου οικονομικού έτους, τον ετήσιον προϋπολογισμόν εσόδων και εξόδων της επιχειρήσεως, το σκέλος των εξόδων του οποίου προσαρμόζεται εις το κατά το προηγούμενον εδάφιον πρόγραμμα εκτελεστέων έργων. Επί τη βάσει της πορείας των εσόδων και των τυχόν παραιοσιαζομένων αναγκών, δύναται κατά την διάρκειαν του οικονομικού έτους, να τροποποιήται ο προϋπολογισμός υπό του Διοικητικού Συμβουλίου, όπερ αποφασίζει και περί χορηγήσεως εκτάκτων και συμπληρωματικών πιστώσεων. ε) Αποφασίζει περί αναθέσεως συντάξεως μελετών, έργων και προμηθειών και εγκρίνει ταύτας. Επίσης αποφασίζει περί του τρόπου εκτελέσεως των έργων και ενεργείας προμηθειών της επιχείρησεως και εγκρίνει τας προς τούτο αναγκαίας δαπάνας. Εις περίπτωσιν μη υπάρξεως τεχνικής υπηρε-

οίας εις την επιχείρησιν, τον Δήμον ή την Κοινότητα δύναται να αιτείται την σύνταξιν μελετών ή την εποπτείαν συντάξεως αυτών ή την επίβλεψιν εκτελέσεως έργων παρά των αρμοδίων τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχίας ή του Υπουργείου Δημοσίων Έργων εντός του πλαισίου της αρμοδιότητος αυτών. στ) Αποφασίζει περί πάσης εκποίησεως ή εκμισθώσεως ακινήτων ή κινητών ανηκόντων εις την επιχείρησιν, περί εγέρσεως αγωγών και παραιτήσεως από ασκηθεισών τοιούτων ή παραιτήσεως από ενδίκων μέσων, περί συμβιβασμών δικαστικών ή εξωδίκων, ως και δια την σύναψιν υπό της επιχειρήσεως πάσης φύσεως δανείων, δυνάμενον προς ασφάλειαν αυτών να εκχωρή εν όλω ή εν μέρει προσόδους της επιχειρήσεως και να παρέχη δικαιώματα υποθήκης επί ακινήτων αυτής. ζ) Εγκρίνει τας ετησίας εκθέσεις οικονομικής καταστάσεως της επιχειρήσεως αίτινες περιλαμβάνουν απολογισμόν εσόδων-εξόδων, ισολογισμόν και κατάστασιν ρευστότητος και υποβάλλει ταύτας το βραδύτερον εντός τεσσάρων μηνών από της λήξεως του οικονομικού έτους εις τον Νομάρχη². η) Αποδέχεται την συμμετοχήν φυσικών ή νομικών προσώπων ή οργανισμών τοπικής Αυτοδιοικήσεως ή επιχειρήσεων κοινής ωφελείας εις την δαπάνην κατασκευής αγωγών, τους οποίους ταύτα επιθυμούν να κατασκευάση κατά προτεραιότητα η επιχείρησις και καθορίζει τους όρους καταβολής της δαπάνης της συμμετοχής ταύτης, τας τυχόν παρασχεθείσας εγγυήσεις, ως και πάσαν συναφή λεπτομέρειαν.

3. Εξαιρουμένων των περιπτώσεων καθ' ας απαιτείται έλεγχος των αποφάσεων κατά τας διατάξεις του άρθρου 20, το Διοικητικόν Συμβούλιον δύναται δι' αποφάσεώς του, δημοσιευομένης εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως να μεταβιβάση μέρος των λοιπών αρμοδιοτήτων αυτού εις συνιστωμένας υπό τούτου επιτροπάς, αποτελουμένας εκ τριών τουλάχιστον τακτικών μελών αυτού, αναπληρουμένων ως και εν τω Διοικητικώ Συμβουλίω. Δια της αυτής αποφάσεως ορίζεται και ο Πρόεδρος και Αντιπρόεδρος εκάστης των επιτροπών. Αι επιτροπαί αύται λαμβάνουν εγκύρωσιν αποφάσεις αντί του Διοικητικού Συμβουλίου επί των μεταβιβασθέντων εις ταύτας θεμάτων και υποθέσεων μόνο εν ομοφωνία των αποτελούντων αυτάς μελών, αναπεμπομένου άλλως του ζητήματος εις το Διοικητικόν Συμβούλιον προς λήψιν αποφάσεως. Επί των θεμάτων της παρούσης παραγράφου δύναται να ανατίθηνται εις επιτροπάς ομοίως συνιστωμένας προπαρασκευαστικά και γνωμοδοτικά εργασία.

4. Ο Πρόεδρος ή τούτου κωλυομένου ο Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου α) εκπροσωπεί την επιχείρησιν ενώπιον των δικαστηρίων και πάσης αρχής και δίδει τους επιβαλλομένους εις αυτήν όρκους, β) δύναται εν προφανεί κινδύνω εκ της αναβολής και άνευ αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου να γείρη και αντικρούη αγωγάς και ασκή ένδικα μέσα, να διορίζη πληρεξουσίου και να προβαίη εις πάσαν δικαστικήν ή εξώδικον πράξιν προστατευτικήν των συμφερόντων της επιχειρήσεως, των πράξεων τούτων υποβαλλομένων αμέσως εις το Συμβούλιον προς έγκρισιν και γ) υπογράφει τα συμβόλαια της επιχειρήσεως.

2. Όπου στον παρόντα νόμο αναφέρεται «Νομάρχης ή Νομαρχία» νοείται ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας και Περιφέρεια αντίστοιχα κατ' εφαρμογήν του Ν. 2503/1997.

Άρθρο 6. Γενικός Διευθυντής της Επιχειρήσεως. 1. Των υπηρεσιών της επιχειρήσεως προϊστάται Γενικός Διευθυντής, όστις δέον να τυγχάνη πτυχιούχος ανωτάτης σχολής της ημεδαπής ή αλλοδαπής. Τα λοιπά προσόντα, η διαδικασία προσλήψεως και αναπληρώσεώς του, αι αποδοχαί, τα καθήκοντα, τα δικαιώματα, ως και αι αρμοδιότητες εν γένει ορίζονται δια του κατά το άρθρ. 7 του παρόντος προβλεπομένου Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας. 2. Ο Γενικός Διευθυντής της επιχειρήσεως μεριμνά δια: α) την εκπλήρωσιν του σκοπού δι' ον συνηστήθη η επιχείρησις, β) την κατάρτισιν του ετησίου προγράμματος κατασκευής, επεκτάσεως και συντηρήσεως των δικτύων υδρεύσεως και αποχετεύσεως, γ) την κατάρτισιν καθ' ἕκαστον ἔτος προγράμματος επενδύσεων δια το επόμενον οικονομικόν ἔτος, ως και τα επόμενα τέσσαρα οικονομικά ἔτη, υποδεικνύων τας εγκεκριμένας ή προτεινομένας πηγὰς χρηματοδοτήσεως τούτου, δ) την σύνταξιν του ετησίου απολογισμού της επιχειρήσεως εντός τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς λήξεως ἐκάστου οικονομικοῦ ἔτους, ε) την κατάρτισιν των αναγκαίων αναμορφώσεων και τροποποιήσεων εις τα προγράμματα κατασκευῆς των ἔργων και τον ετησίον προϋπολογισμὸν εσόδων και ἐξόδων, στ) την σύνταξιν του ετησίου απολογισμού της επιχειρήσεως εντός τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς λήξεως ἐκάστου οικονομικοῦ ἔτους. 3. Ο Γενικός Διευθυντής ἐλέγχει την καθημερινήν ἐργασίαν της επιχειρήσεως, ἀσκέι ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῆς διεξαγωγῆς των ἐργασιῶν ἐκάστης υπηρεσίας ἔχων την διοίκησιν του προσωπικοῦ αὐτῆς και εισηγείται πρὸς το Διοικητικόν Συμβούλιον ἐπί: α) ἀναθέσεως μελετῶν ἐκτελέσεως ἔργων και προμηθειῶν κατὰ τας ἐκάστοτε ἰσχυούσας διατάξεις, β) πάσης ἐκποίσεως ή ἐκμίσθσεως ἀκινήτων ή κινητῶν πραγμάτων ἀνηκόντων εις την ἐπιχείρησιν, γ) ἐγέρσεως ἀγωγῶν και ἀσκήσεως ἐνδίκων μέσων παραιτήσεως ἀπὸ τούτων και συμβιβασμοῦ, δ) συνάψεως δανείων και ε) συμμετοχῆς φυσικῶν ή νομικῶν προσώπων ή Οργανισμῶν Τοπικῆς Αυτοδιοικήσεως ή επιχειρήσεων κοινῆς ωφελείας εις την δαπάνην κατασκευῆς ἔργων τα οποία ἐπιθυμοῦν να κατασκευάσῃ η ἐπιχείρησις κατὰ προτεραιότητα, ως και ἐπὶ των ὄρων τῆς τοιαύτης συμμετοχῆς. 4. Ο Γενικός Διευθυντής ἔχει την μέριμνα και την ἐυθύνην της ἐκτελέσεως των ἀποφάσεων του Διοικητικοῦ Συμβουλίου και των ἐπιτροπῶν τῆς παρ. 3 του ἀρθρου 5 του παρόντος, μετέχει δε των συνεδριάσεων του Διοικητικοῦ Συμβουλίου εισηγούμενος τα πρὸς συζήτησιν θέματα, ἀνευ ψήφου. 5. Ο Γενικός Διευθυντής ἀποφασίζει περὶ: α) ἐκτελέσεως συνήθους φύσεως ἔργων ή προμηθειῶν και ἀναλήψεως υποχρεώσεων, ἐφ' ὅσον η ὀλική δαπάνη δὲν υπερβαίνει τας 500.000 δραχμάς³ ἐπιτρεπομένης τῆς ἀξομειώσεως του χρηματικοῦ τούτου ὀρίου δι' ἀπόφάσεως του Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς επιχειρήσεως ἐγκρινομένης ὑπὸ του Νομάρχου και β) τοποθετήσεως του προσωπικοῦ εις τας προβλεπομένας ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως θέσεις ως και χορηγήσεως ἀδειῶν εις αὐτό. 6. Ο Γενικός Διευθυντής ἀσκέι και τας λοιπὰς παρεχομένας εις αὐτόν δια του Οργανισμοῦ Εσωτερικῆς Υπηρεσίας ἀρμοδιότητας. 7. Μέχρι του διορισμοῦ Γενικοῦ

3. Ἢδη ἰσόποσο εις ευρώ.

Διευθυντού, τα καθήκοντα αυτού ασκεί ο δι' αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχειρήσεως οριζόμενος υπάλληλος αυτής, ο κατά βαθμόν ανώτερος και επί ισοβάθμων ο αρχαιότερος.

Άρθρο 7. Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας της Επιχειρήσεως – Προσωπικόν. 1. Δι' Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας, συντασσόμενου δι' αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχειρήσεως, εγκρινομένης υπό του Υπουργού Εσωτερικών μετά γνώμην των οικείων Δημοτικών ή Κοινοτικών Συμβουλίων, καθορίζεται η οργάνωσις, η σύνθεσις και η αρμοδιότης των υπηρεσιών, ο αριθμός των θέσεων του πάσης φύσεως προσωπικού αναλόγως προς τας ανάγκας της επιχειρήσεως, η κατά μισθολογικά κλιμάκια κατανομή των θέσεων του προσωπικού καθ' ομάδας ειδικοτήτων και αναλόγως της βαθμίδος εκπαιδεύσεως, αι αποδοχαί, ως και ο τρόπος προσλήψεως και απολύσεως και το αρμόδιον προς τούτο όργανον. 2. Το κατά την προηγούμενην παράγραφον προσωπικόν της επιχειρήσεως συνδέεται μετ' αυτής δια συμβάσεως εργασίας ιδιωτικού δικαίου, επιφυλασσομένης της ισχύος των διατάξεων της παρ. 4 του παρόντος άρθρου. 3. Το υπηρετούν επί σχέσει εργασίας ιδιωτικού δικαίου προσωπικόν Δήμων, Κοινοτήτων ή άλλων φορέων, το οποίον ησχολείτο εις τας υπηρεσίας ύδρευσεως και αποχετεύσεως καθίσταται από της συστάσεως της οικείας επιχειρήσεως προσωπικόν ταύτης, υφ' ην σχέσιν υπηρετεί και καταλαμβάνει αντιστοίχους θέσεις εκ των προβλεφθησομένων υπό του οργανισμού εσωτερικής υπηρεσίας της παρ. 1 του παρόντος άρθρου. 4. Στους πόρους της επιχείρησης, της οποίας διευρύνεται ο σκοπός και περιλαμβάνει και τη μελέτη, κατασκευή, συντήρησις, εκμετάλλευσις, επίβλεψις, διοίκησις και λειτουργία των δικτύων φυσικού αερίου, την εμφιάλωσις και εμπορία του νερού και τη διαχείρισις, αξιοποίηση και εμπορία των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας περιλαμβάνονται: α) το τέλος σύνδεσής με το δίκτυο φυσικού αερίου, β) τα εισπραττόμενα ποσά για τη δαπάνη μετατόπισης αγωγών και συνδέσεων του φυσικού αερίου ή άλλων εργασιών, γ) η αξία του καταναλισκόμενου φυσικού αερίου, δ) οι συνεισφορές τρίτων για εκτέλεση έργων φυσικού αερίου κατά προτεραιότητα, ε) τα εισπραττόμενα ποσά για οποιαδήποτε απαραίτητη δαπάνη σχετική με τις προσφερόμενες υπηρεσίες από τα νέα αντικείμενα της επιχείρησης και στ) τα έσοδα από την εμπορία εμφιαλωμένου νερού και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. 5. Τακτικόν διαβαθμιζόμενον προσωπικόν Δήμων και Κοινοτήτων ή άλλων φορέων υπηρετούν εις υπηρεσίας ύδρευσεως και αποχετεύσεως, δύναται τη αιτήσιν του και μετ' απόφασιν του παρά τη Νομαρχία Υπηρεσιακού Συμβουλίου, να μετατάσσεται με τας ας κατέχει θέσεις εις την επιχείρησιν, διεπόμενον ως προς πάσας τας υπηρεσιακάς του μεταβολάς και δικαιώματα υπό των εκάστοτε ισχυουσών ειδικών περί του προσωπικού τούτου διατάξεων των Δήμων. Ομοίως τακτικό διαβαθμιζόμενο προσωπικό δήμων και κοινοτήτων ή άλλων φορέων, που υπηρετούσε ή υπηρετεί σε υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης, μπορεί με αίτησή του να αποσπάται στην επιχείρησις, με απόφασιν του αρμόδιου για διορισμόν οργάνου και σύμφωνη γνώμη του διοικητικού συμβουλίου της δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης, αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.), για διάστημα μέχρι πέντε έτη. Η

απόσπαση αυτή μπορεί να παραταθεί για άλλα πέντε έτη, με την ίδια διαδικασία. Οι αποδοχές και οι ασφαλιστικές εισφορές του αποσπόμενου αυτού προσωπικού βαρύνουν την Δ.Ε.Υ.Α.. **6.** Αι κατά τας εκάστοτε κειμένας διατάξεις επί του προσωπικού των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως αρμοδιότητες του Δημάρχου ασκούνται προκειμένου περί του κατά την προηγούμενη παράγραφο προσωπικού, υπό του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχειρήσεως. **7.** Αι εκάστοτε ισχύουσαι διατάξεις περί πειθαρχικού δικαίου των μονίμων δημοτικών και κοινοτικών υπαλλήλων εφαρμόζονται αναλόγως και επί του προσωπικού της παρ. 4 του παρόντος άρθρου. **8.** Προκειμένου περί του επί σχέσει εργασίας ιδιωτικού δικαίου προσωπικού της επιχειρήσεως εφαρμόζονται αι εκάστοτε ισχύουσαι πειθαρχικά διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας.

Άρθρο 8. Περιουσία της επιχειρήσεως. 1. Εις την περιουσίαν της επιχειρήσεως ανήκουν τα επί τη βάσει των εγκεκριμένων ή εγκριθσομένων μελετών εκτελεσθέντα ή εκτελεσθησόμενα έργα υδρεύσεως και αποχετεύσεως των περιοχών αρμοδιότητος της επιχειρήσεως, άπασαι αι υπάρχουσαι υπόνομοι και εγκαταστάσεις υδρεύσεως και αποχετεύσεως ακαθάρτων ή ομβρίων υδάτων, ως επίσης και άπασαι αι εκβάλλουσαι αμέσως ή εμμέσως εις το δίκτυον υπόνομοι ή ανοικτοί αγωγοί, και αι μονάδες επεξεργασίας ποσίμου ύδατος και υγρών αποβλήτων. **2.** Αι εκ της εκτελέσεως των έργων υδρεύσεως και αποχετεύσεως προκύπτουσαι επιφάνειαι περιέρχονται εις την Επιχείρησιν, ήτις δύναται να διαθέτη και έναντι συμβολικού τιμήματος εις τον οικείον Δήμον ή Κοινότητα προς δημιουργίαν κοινόχρηστων χώρων ή προς εκπλήρωσιν άλλου κοινωφελούς σκοπού. **3.** Αι διατάξεις περί προστασίας των δημοτικών και κοινοτικών κτημάτων εφαρμόζονται και επί της περιουσίας της επιχειρήσεως.

Άρθρο 9. Υποκατάστασις εις δικαιώματα και υποχρεώσεις. 1. Η επιχείρησις άμα τη συστάσει της υποκαθίσταται αυτοδικαίως και άνευ ετέρας διατυπώσεως εις άπαντα εν γένει τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των συμμετεχόντων εις ταύτην Δήμων και Κοινοτήτων ή του Συνδέσμου και των παρ' αυτοίς οργανισμών υδρεύσεως-αποχετεύσεως, τας αναφερομένας εις την ύδρευσιν και αποχέτευσιν. **2.** Αι εκκρεμείς δίκαι συνεχίζονται υπό και κατά της επιχειρήσεως άνευ άλλης διατυπώσεως, μη επερχομένης εκ της ως άνω διαδοχής βιταίας διακοπής τούτων. **3.** Επιμελεία του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχειρήσεως ενεργείται απογραφή της περιουσίας περί ης αι διατάξεις του άρθρου 8 εντος 6μήνου από της συστάσεώς της προς τον σκοπόν καθορισμού του ενεργητικού και παθητικού της επιχειρήσεως. Απόσπασμα της εκθέσεως απογραφής περιέχον περιγραφήν των αποκτωμένων υπό της Επιχειρήσεως, ακινήτων και εμπραγμάτων δικαιωμάτων, μετά της υπό του άρθρου 9 του Β.Δ. 533/1963, ως τροποποιηθέν ισχύει σήμερα, προβλεπομένης περιλήψεως, θεωρημένου υπό του Νομάρχου μεταγράφεται ατελώς εις τα οικεία βιβλία μεταγραφών του αρμοδίου Υποθηκοφυλακείου. **4.** Από της συστάσεως της επιχειρήσεως οι συμμετέχοντες εις την επιχείρησιν Δήμοι και Κοινότητες, ως και Σύνδεσμοι στερούνται του δικαιώματος επιβολής τελών και δικαιωμάτων υδρεύσεως και αποχετεύσεως.

Άρθρο 10. Πόροι της Επιχειρήσεως. 1. Πόροι της Επιχειρήσεως είναι: α.

Το ειδικόν τέλος δια την μελέτην και κατασκευήν έργων υδρεύσεως και αποχετεύσεως. β. Το ειδικόν τέλος επί του εισοδήματος εξ οικοδομών. γ. Το τέλος συνδέσεως μετά του δικτύου αποχετεύσεως. δ. Η δαπάνη διακλαδώσεως και συνδέσεως προς τον αγωγόν υδρεύσεως και αποχετεύσεως. ε. Το τέλος συνδέσεως μετά του δικτύου υδρεύσεως. στ. Το τέλος χρήσεως υπονόμου. ζ. Η αξία καταναλισκομένου ύδατος. η. Η εγγύσις χρήσεως υδρομετρητού. θ. Η δαπάνη μεταπίσεως αγωγών διακλαδώσεων και συνδέσεων υδρεύσεως ή αποχετεύσεως υδρομετρητών ή άλλων συναφών εργασιών. ι. Αι συνεισφοραί τρίτων προς εκτέλεσιν κατά προτεραιότητα έργων. ια. Επιχορήγησις εκ του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων δια την μελέτην και κατασκευήν έργων υδρεύσεως και αποχετεύσεως. ιβ. Αι πρόσοδοι εκ της περιουσίας ή του τίμημα εκ της εκποιήσεως ταύτης. ιγ. Δάνεια, κληρονομία, δωρεά και λοιπαί επιχορηγήσεις. **2.** Οι πόροι της Επιχειρήσεως της παρ. 1 εδάφ. (α) και (β) χρησιμοποιούνται αποκλειστικώς δια την μελέτην, κατασκευήν, ανακατασκευή ή επέκτασιν έργων υδρεύσεως και αποχετεύσεως ή την εξόφλησιν τοκοχρεωλυσιών εκ δανείων, ο δε του εδαφ. (ια) αποκλειστικώς, δια την μελέτην, κατασκευήν, ανακατασκευή ή επέκτασιν έργων υδρεύσεως και αποχετεύσεως. **3.** Στους πόρους της επιχείρησης, που διευρύνεται με το αντικείμενο της τηλεθέρμανσης, περιλαμβάνονται: α) η χρέωση σύνδεσης με το δίκτυο τηλεθέρμανσης, β) τα εισπραττόμενα ποσά για τη δαπάνη της μετατόπισης αγωγών και συνδέσεων τηλεθέρμανσης, εναλλακτών ή άλλων συναφών εργασιών, γ) η αξία των καταναλισκόμενων θερμικών μονάδων, δ) οι συνεισφορές τρίτων για εκτέλεση έργων τηλεθέρμανσης κατά προτεραιότητα και ε) τα εισπραττόμενα ποσά για οποιαδήποτε απαραίτητη δαπάνη σχετική με τις προσφερόμενες υπηρεσίες από το νέο αντικείμενο της επιχείρησης. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται αναλόγως και στις περιπτώσεις διευρύνσεως του αντικειμένου των επιχειρήσεων, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος. **4.** Στους πόρους της επιχείρησης, της οποίας διευρύνεται ο σκοπός και περιλαμβάνει και τη μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση, επίβλεψη, διοίκηση και λειτουργία των δικτύων φυσικού αερίου, την εμφιάλωση και εμπορία του νερού και τη διαχείριση, αξιοποίηση και εμπορία των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας περιλαμβάνονται: α) το τέλος σύνδεσης με το δίκτυο φυσικού αερίου, β) τα εισπραττόμενα ποσά για τη δαπάνη μετατόπισης αγωγών και συνδέσεων του φυσικού αερίου ή άλλων εργασιών, γ) η αξία του καταναλισκόμενου φυσικού αερίου, δ) οι συνεισφορές τρίτων για εκτέλεση έργων φυσικού αερίου κατά προτεραιότητα, ε) τα εισπραττόμενα ποσά για οποιαδήποτε απαραίτητη δαπάνη σχετική με τις προσφερόμενες υπηρεσίες από τα νέα αντικείμενα της επιχείρησης και στ) τα έσοδα από την εμπορία εμφιαλωμένου νερού και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. **5.** Τα διατάξεις του άρθρου 25 του παρόντος εφαρμόζονται αναλόγως και για τα αντικείμενα της τηλεθέρμανσης, του φυσικού αερίου και των άλλων δραστηριοτήτων, στις οποίες έχει διευρυνθεί το αντικείμενο της επιχείρησης, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 2 του παρόντος.

Άρθρο 11. Ειδικόν τέλος δια την μελέτην, κατασκευήν και επέκτασιν έργων υδρεύσεως και αποχετεύσεως. 1. Επιβάλλεται υπέρ των κατά τας δια-

τάξεις του παρόντος νόμου συσταθησομένων επιχειρήσεων, προς τον σκοπόν μελέτης, κατασκευής ή επεκτάσεως έργων υδρεύσεως και αποχετεύσεως και δια μίαν δεκαετίαν από της 1ης Ιανουαρίου του επομένου της συστάσεως των έτους πρόσθετον ειδικόν τέλος υπολογιζόμενον εις ποσοστόν 80% επί της αξίας του καταναλισκομένου ύδατος. Το αυτό τέλος επιβάλλεται και εν περιπτώσει επεκτάσεως της Επιχειρήσεως. **2.** Το κατά την προηγούμενη παράγραφον τέλος βεβαιούται και εισπράττεται υπό της επιχειρήσεως κατά τα ορισθησόμενα υπό του κανονισμού λειτουργίας και διαχειρίσεως αυτής.

Άρθρο 12. Ειδικόν τέλος επί των εισοδημάτων εξ οικοδομών. 1. Το ως άνω ειδικόν τέλος υπολογίζεται, άνευ ουδεμιάς εκπτώσεως, επί του ακαθαρίστου εισοδήματος εξ οικοδομών, περιλαμβανομένου και του τεκμαρτού εξ ιδιοκατοικήσεως, του αμέσως προηγούμενου έτους. **2.** Καθ' όμοιον τρόπον υπολογίζεται, από του επομένου της δημοσιεύσεως του παρόντος νόμου έτους και το υφιστάμενον ειδικόν τέλος 3% επί του ακαθαρίστου εισοδήματος εξ οικοδομών των κειμένων εις τας περιοχάς Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Βόλου και της μεζονος περιοχής αυτών και υπέρ των αντιστοιχών υπηρεσιών υδρεύσεως και αποχετεύσεως, δι' ον χρόνον επιβάλλεται τούτο, καταργουμένης πάσης αντιθέτου διατάξεως. **3.** Το τέλος τούτο βεβαιούται απ' ευθείας υπό του αρμοδίου Οικονομικού Εφόρου εις βάρος των υποχρέων, επί τη βάσει των υποβαλλομένων υπό τούτων δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος και των οριστικών εν γένει στοιχείων του εξ οικοδομών εισοδήματος και καταβάλλεται εις το Δημόσιον Ταμείον εντός των προθεσμιών καταβολής του φόρου εισοδήματος, εφαρμοζομένων αναλόγως δια την εν γένει βεβαίωσιν και είσπραξιν του τέλους τούτου, ως ισχύουν εκάστοτε, των διατάξεων του Ν.Δ. 3323/1955 “περί φορολογίας του εισοδήματος”. **4.** Το ειδικόν τέλος επί του εισοδήματος καταβάλλεται από της ενάρξεως του επομένου από της συστάσεως της Επιχειρήσεως έτους. **5.** Δια κοινών αποφάσεων των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών ορίζονται τα του τρόπου αποδόσεως εις ας δικαιούχους επιχειρήσεις των εσόδων εν γένει του κατά τα άνω ειδικού τέλους ως και πάσα άλλη αναγκαία λεπτομέρεια δια την εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος άρθρου. **6.** Τα εισπραττόμενα εκ του τέλους τούτου ποσά κατανέμονται εντός του πρώτου εξαμήνου του επομένου οικονομικού έτους δι' αποφάσεων του Υπουργού Εσωτερικών εις όλας τας επιχειρήσεις, βάσει του πραγματικού πληθυσμού των μετεχόντων εις αυτάς Δήμων και Κοινοτήτων του εμφανιζόμενου εις τους δημοσιευθέντας εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως πίνακας της τελευταίας απογραφής.

Άρθρο 13. Συμβολή Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. 1. Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων συμβάλλει δια δωρεάν επιχορηγήσεως κατα ποσοστόν μέχρι 35% εις τας δαπάνας μελετών και κατασκευών των πάσης φύσεως έργων υδρεύσεως και αποχετεύσεως αρμοδιότητος των δια του παρόντος συσταθησομένων επιχειρήσεων εντός του ορίου των εγκρινομένων, δια του σκοπών αυτών, κατ' έτος, πιστώσεων. **2.** Προκειμένου περί των εν εκτελέσει τμημάτων έργων υδρεύσεως και αποχετεύσεως εις πόλεις με πραγματικόν πληθυσμόν 10.000 κατοίκων και άνω, όπως αυτός εμφανίζεται εις τους επισήμους

πίνακας αποτελεσμάτων της τελευταίας απογραφής του πληθυσμού, οι οποίοι έχουν δημοσιευθεί εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, η χρηματοδότησις των εκ του ΠΔΕ θα εξακολουθήση να γίνεται υπό τους αυτούς μέχρι τούδε όρους και δια διάστημα μη δυνάμενον να υπερβή τους 12 μήνας από της ισχύος του παρόντος νόμου. Από της παρελεύσεως της ανωτέρω προθεσμίας η χρηματοδότησις προς αποπεράτωσιν των εν εκτελέσει έργων του ΠΔΕ εις τας ανωτέρω πόλεις θα γίνεται αποκλειστικώς προς τας δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις υδρεύσεως και αποχετεύσεως και θα διέπεται υπό των διατάξεων της παρ. 1 του παρόντος άρθρου. **3.** Προκειμένου περί εκτελέσεως νέων έργων υδρεύσεως και αποχετεύσεως εις πόλεις της προηγουμένης παραγράφου η χρηματοδότησις εκ του ΠΔΕ θα γίνεται συμφώνως προς τας διατάξεις της παρ. 1 του παρόντος άρθρου προς τας οικείας επιχειρήσεις υδρεύσεως και αποχετεύσεως. **4.** Η διάταξις της παρ. 1 του παρόντος άρθρου έχει εφαρμογήν και επί της Δημοτικής Επιχειρήσεως Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Δήμων και Κοινοτήτων Μείζονος περιοχής Βόλου, προκειμένου περί έργων και μελετών πέραν των υπό της κυρωθείσης δια του Νόμ. 775/1978 συμβάσεως δανείου του Ελληνικού Κράτους και της Διεθνούς Τραπεζής Ανασυγκροτήσεως και Αναπτύξεως προβλεπομένων και περιγραφομένων εις το παράρτημα 2 αυτής.

Άρθρο 14. Χρόνος ενάρξεως συμβολής Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Η χρηματοδότησις εκ του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων θα πραγματοποιείται συμμέτρως προς την υπό των οικείων Επιχειρήσεων χρηματοδότησιν των μελετών και έργων είτε εξ ιδίων πόρων είτε εκ δανεισμού, εξαιρέσει του έτους συστάσεως των δια του παρόντος συσταθησομένων Επιχειρήσεων κατά το οποίον η συμβολή του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων δύναται να προηγείται.

Άρθρο 15. Δαπάνη συνδέσεως μετά των δικτύων αποχετεύσεως και υδρεύσεως. Οι ιδιοκτήται των ακινήτων των συνδεομένων ή μελλοντών να συνδεθούν μετά των δικτύων, υποχρεούνται να προκαταβάλλουν εις την επιχείρησιν την δαπάνην κατασκευής της προς σύνδεσιν του ακινήτου των διακλαδώσεως από της ρυμοτομικής γραμμής μέχρι της θέσεως του αγωγού υδρεύσεως ή του υπονόμου. Η οριστική δαπάνη εκκαθαρίζεται υπό της επιχειρήσεως, μετά την εκτέλεσιν της εργασίας. Η δαπάνη διακλαδώσεως συνδέσεως ακινήτου δύναται μετ' αποφασιν του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχειρήσεως να υπολογίζεται γενικώς δι' άπαντα τα ακίνητα με βάση το ήμισυ του μέσου πλάτους της οδού και την κατά το τρέχον μέτρον μέσην τιμήν δαπάνης διακλαδώσεως. Η μέση αύτη τιμή δαπάνης διακλαδώσεως ορίζεται δι' αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχειρήσεως εγκρινομένης υπό του Νομάρχου τη εισηγήσει της ΤΥΔΚ.

Άρθρο 16. Τέλος χρήσεως υπονόμου και τέλος υδρεύσεως. **1.** Οι ιδιοκτήται των ακινήτων των συνδεομένων μετά των δικτύων υποχρεούνται εις την καταβολήν του τέλους χρήσεως υπονόμου και τέλους υδρεύσεως, εισπραττομένου δια των λογαριασμών καταναλώσεως ύδατος κατά τα εν άρθρ. 25 και 26 του παρόντος οριζόμενα. Δια τους ήδη συνδεδεμένους μετά των δικτύων το τέλος χρήσεως οφείλεται από της συστάσεως της επιχειρήσεως. Συνοφείλεται εις ολό-

κληρον του τέλους χρήσεως μετά των ιδιοκτητών τυγχάνουν και οι οπωσδήποτε ποιούμενοι χρήση του ακινήτου. **2.** Το τέλος χρήσεως υπονόμου οφείλεται και υπό ιδιοκτητή του ακινήτου, συνδεθέντος αυθαιρέτως κα' οιονδήποτε τρόπον αμέσως ή εμμέσως μετά του δικτύου αποχετεύσεως της επιχειρήσεως και δι' όσον χρόνο διαρκεί ή μέλλει να διαρκέση η τοιαύτη σύνδεσις. Η εις τας περιπτώσεις αυθαιρέτου συνδέσεως καταβολή του τέλους χρήσεως υπονόμου υπό του υποχρέου δεν απαλλάσσει τούτον των λοιπών συνεπειών. Δια την σύνδεσιν της εσωτερικής εγκαταστάσεως, αποχετεύσεως των ακινήτων μετά του δικτύου υπονόμου, ορίζεται προθεσμία τριάκοντα ημερών από της περατώσεως της κατασκευής της εξωτερικής διακλαδώσεως, μετά την πάροδον της οποίας άρχεται η υποχρέωσις καταβολής του τέλους χρήσεως υπονόμου. Εις τας περιπτώσεις ακινήτων χρησιμοποιουμένων υπό βιομηχανιών, βιοτεχνιών, εκπαιδευτηρίων, επιχειρήσεων λουτρών, ξενοδοχείων, νοσοκομείων, κοινωφελών ιδρυμάτων, ως και εις πάσαν άλλην περίπτωσιν ακινήτων καθοριζομένων υπό του Διοικητικού Συμβουλίου, κατά κατηγορίας και αναλόγως του υδραυλικού και ρυπαντικού φορτίου το τέλος συνδέσεως μετά του δικτύου αποχετεύσεως, ως και το τέλος χρήσεως υπονόμου, καθορίζονται δι' αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχειρήσεως, εγκρινομένων υπό του Νομάρχου. Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου ή οργανισμοί τοπικής αυτοδιοικήσεως ή επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, επιθυμούντα την εκτέλεσιν υπό της επιχειρήσεως έργων αποχετεύσεως κατά προτεραιότητα, υποχρεούνται εις συνεισφοράν αυτών εις την δαπάνην εκτελέσεως των έργων τούτων.

Άρθρο 17. Διαχείρισις. 1. Η οικονομική διαχείρισις εκάστης επιχειρήσεως ενεργείται επί τη βάσει ιδίου Προϋπολογισμού εσόδων και εξόδων. Η επιχειρήσις έχει ιδίαν ταμιακήν υπηρεσίαν, διατάκτης δε των δαπανών αυτής είναι ο Γενικός Διευθυντής εν συμπράξει μετά του προϊσταμένου των οικονομικών υπηρεσιών της Επιχειρήσεως ή οι νόμιμοι αναπληρωταί των. **2.** Το οικονομικόν έτος της διαχειρίσεως αντιστοιχεί προς το οικονομικόν έτος της Δημοτικής ή Κοινοτικής διαχειρίσεως, άμα δε τη λήξει αυτού κλείονται οι ενιαύσιοι λογαριασμοί και ενεργείται η απογραφή της περιουσίας της επιχειρήσεως.

Άρθρο 18. Διαχειριστικός έλεγχος. Ο τακτικός οικονομικός έλεγχος της διαχείρισις της επιχείρησης ενεργείται από δύο (2) ορκωτούς ελεγκτές λογιστές, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Ορκωτών Λογιστών της παρ. 1 του άρθρου 13 του π.δ. 226/1992 και διορίζονται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας στην αρχή κάθε οικονομικού έτους. Δια της αποφάσεως διορισμού αυτών ορίζεται και η αμοιβή των, κατά την διαδικασίαν του άρθρου 14 του Νόμ. 3329/1955.

Άρθρο 19. Ενημερωτικόν Τεύχος. Η επιχείρησις υποχρεούται όπως καθ' έκαστον έτος συντάσση Ειδικόν Ενημερωτικόν Τεύχος Καταναλωτού. Εις το τεύχος τούτο θα αναγράφονται, μεταξύ άλλων, τα ουσιώδη και αναγκαία προς ενημέρωσιν επί της δραστηριότητος της επιχειρήσεως στοιχεία, τα οποία θα λαμβάνονται εκ του ετησίου απολογισμού και των εκθέσεων οικονομικής καταστάσεως, της απογραφής της περιουσίας της, του ετησίου Προγράμματος Επεν-

δύσεων μετά των πηγών χρηματοδοτήσεώς του, εκ του αποτελέσματος του διαχειριστικού ελέγχου, των δαπανών διοικήσεως λειτουργίας και συντηρήσεως, της παραγωγικότητος της Επιχειρήσεως, της καταστάσεως του προσωπικού, των αμοιβών της διοικήσεως και του προσωπικού, ως και έτερα στοιχεία επί των πάσης φύσεως δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως. Το Ειδικόν Ενημερωτικόν Τεύχος υπογραφόμενον υπό του Προέδρου και του Γενικού Διευθυντού της επιχείσεως αποστέλλεται, μερίμνη της επιχειρήσεως, το βραδύτερον εντός εξήντα ημερών από της λήξεως του οικονομικού έτους εις τους καταναλωτάς της επιχείσεως και προς ενημέρωσίν των. Η μη σύνταξις ή η μη αποστολή του ανωτέρω τεύχους συνιστά παράβασιν καθήκοντος.

Άρθρο 20. Εποπτεία επί των επιχειρήσεων. 1. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας ασκεί έλεγχο νομιμότητας στις εξής αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου: α) Για την ψήφιση του προϋπολογισμού της επιχείρησης και του τεχνικού προγράμματος έργων, καθώς και για κάθε τροποποίησή τους. β) Για την αγορά και εκποίηση ακινήτων κτημάτων. γ) Για την επιβάρυνση των ακινήτων της επιχείρησης με εμπράγματα δικαιώματα. δ) Για τη σύναψη δανείων. ε) Για τις μελέτες, τα έργα και τις προμήθειες. **2.** Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας ελέγχει τον ισολογισμό, τον απολογισμό και την έκθεση πεπραγμένων και μπορεί να διατάξει τη διενέργεια έκτακτου διαχειριστικού και ταμειακού ελέγχου από ορκωτούς ελεγκτές.

Άρθρο 21. Κανονισμοί λειτουργίας και διαχειρίσεως. 1. Δια κανονισμών, συντασσομένων και ψηφιζομένων υπό του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης και ελεγχομένων υπό του Νομάρχου ρυθμίζονται εκάστοτε τα της λειτουργίας και διαχειρίσεως της επιχείρησης, επί τη βάσει γενικώς παραδεδεγμένων λογιστικών αρχών. **2.** Οι ανωτέρω κανονισμοί δύνανται να τροποποιούνται, εφ' όσον επιβάλλεται τούτο εκ των αναγκών λειτουργίας της επιχείρησης κατά την αυτήν ως άνω διαδικασίαν. **3.** Μέχρι της συντάξεως των υπό του παρόντος άρθρου προβλεπομένων κανονισμών λειτουργίας και διαχειρίσεως της επιχείρησης, εφαρμόζονται οι υπάρχοντες αντίστοιχοι κανονισμοί του Δήμου ή Συνδέσμου και εν περιπτώσει μη υπάρξεως τούτων αι σχετικά περί Δήμων και Κοινοτήτων διατάξεις.

Άρθρο 22. Έργα-Προμήθειαι. 1. Τα έργα και αι προμήθειαι δια την κατασκευήν, συντήρησιν και λειτουργίαν των συστημάτων υδρεύσεως και αποχετεύσεως εκτελούνται υπό της επιχείρησης. Περί του τρόπου εκτελέσεως των έργων και ενεργείας των προμηθειών αποφασίζει το Διοικητικόν Συμβούλιον της επιχείρησης. **2.** Αι εκάστοτε ισχύουσαι διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος περί εκοκαφών προς ανεύρεσιν ύδατος και εγκαταστάσεως δικτύου υδρεύσεως εφαρμόζονται και προκειμένου περί των επιχειρήσεων του παρόντος.

Άρθρο 23. Κανονισμοί δικτύων. 1. Δια Π.Δ/τος εκδιδόμενον προτάσει των Υπουργών Συντονισμού, Εσωτερικών, Βιομηχανίας και Ενεργείας, Κοινωνικών Υπηρεσιών και Δημοσίων Έργων, εκδίδεται κανονισμός, δι' ου καθορίζονται

τα της λειτουργίας του δικτύου αποχετεύσεως, ιδία δε αι επιβαλλόμενα εις τας βιομηχανίας ή βιοτεχνίας πρόσθετοι υποχρεώσεις, αι ουσίαι, των οποίων η καθ' οιονδήποτε τρόπον διάθεσις εις το δίκτυον αποχετεύσεως απαγορεύεται, η επιτρεπομένη συγκέντρωσις ρυπαινουσών ουσιών, τα όρια φυσικών και λοιπών παραμέτρων των διατεθειμένων εις τα δίκτυα υγρών βιομηχανικών αποβλήτων, τα της χρησιμοποίησεως των υδάτων και των προϊόντων της αποχετεύσεως, οι όροι προστασίας των υδατικών αποδεκτών εν γένει και τα των υλικών κατασκευής των δικτύων αποχετεύσεως. **2.** Δια του αυτού ως άνω Π.Δ/τος ορίζεται ο τρόπος λειτουργίας του δικτύου αποχετεύσεως, ιδία δε τα υπόχρεα προς σύνδεσιν ακίνητα τα του αριθμού των εξωτερικών διακλαδώσεων, τα της αποχετεύσεως των ομβρίων υδάτων των ακινήτων, τα της αποχετεύσεως χαμηλών χώρων και επιφανειών, τα της διαδικασίας συνδέσεως μετά του δικτύου αποχετεύσεως, τα της διακοπής των συνδέσμων, αι αντίστοιχοι εν γένει υποχρεώσεις των ιδιοκτητών ακινήτων των κατοίκων και λοιπών οργανισμών ή επιχειρήσεων κοινής ωφελείας, ως και τα σχετικά δικαιώματα των οργάνων της επιχειρήσεως, το προς υπολογισμόν του τέλους συνδέσεως λαμβανόμενον υπ' όψιν το μήκος συνδέσεως δι' ακίνητα έχοντα προσόψεις επί πλειόντων της μιας οδών, ο τρόπος υπολογισμού της επιβαρύνσεως των ακινήτων επί του αυτού οικοπέδου εις ο υφίσταται κάθετος ιδιοκτησία, ο τρόπος κατασκευής υπό της επιχειρήσεως της εξωτερικής διακλαδώσεως προς σύνδεσιν ακινήτων, ων οι υπόχρεοι προς τούτο δεν υποβάλλουν εντός της ταχθείσης προθεσμίας υπό της επιχειρήσεως τα προς εκτέλεσιν της συνδέσεως δικαιολογητικά και τα της εισπράξεως των δαπανών συνδέσεων εν τη περιπτώσει ταύτη ως και πάσα λεπτομέρεια περί την λειτουργίαν, συντήρησιν και εκμετάλλευσιν των έργων της επιχειρήσεως. **3.** Δι' αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχειρήσεως, εγκρινομένης υπό του Νομάρχου, καθορίζονται τα της λειτουργίας του δικτύου υδρεύσεως, ιδία δε ο τρόπος του καθορισμού εκάστοτε της τιμής του ύδατος, τα της διανομής αυτού, τα της διαδικασίας συνδέσεως μετά του δικτύου υδρεύσεως, τα της διακοπής των συνδέσεων, τα της εγγυήσεως χρήσεως υδρομετρητών, τα των διακλαδώσεων του δικτύου, τα υπόχρεα προς σύνδεσιν ακίνητα και οι υπόχρεοι καταβολής των πάσης φύσεως τελών υδρεύσεως και αι υποχρεώσεις αυτών, ως και αι αντίστοιχοι εκ τούτων κυρώσεις και πάσα εν γένει, περί την λειτουργίαν, συντήρησιν και εκμετάλλευσιν των έργων υδρεύσεως της επιχειρήσεως, λεπτομέρεια. Μέχρι της εκδόσεως των κανονισμών τούτων εφαρμόζονται τα εν ισχύϊ τιμολόγια και οι κανονισμοί των υπηρεσιών υδρεύσεως και αποχετεύσεως του Δήμου ή Κοινότητος ή Συνδέσμου υπό των οποίων ιδρύεται η επιχειρήσις.

Άρθρο 24. Απαλλοτριώσεις. 1. Τα υπό της επιχειρήσεως εκτελούμενα έργα χαρακτηρίζονται δημοσίας ωφελείας, τα δε δια ταύτα, ως και δια τας συναφείς εγκαταστάσεις αναγκαιούντα ακίνητα, απαλλοτριούνται αναγκαστικώς υπέρ και δαπάναις αυτής, κατόπιν αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου των εφαρμοζομένων κατά τα λοιπά των περί αναγκαστικών απαλλοτριώσεων των Δήμων και Κοινοτήτων εκάστοτε ισχυουσών διατάξεων. Καθ' όμοιον τρόπον συνιστώνται αναγκαστικώς και δουλείαι οιασδήποτε μορφής. **2.** Αι διατάξεις του

Ν.Δ. 797/1971 “περί αναγκαστικών απαλλοτριώσεων” και αι δι’ αυτών διατηρηθείσαι εξαιρέσεις επί Δήμων και Κοινοτήτων, ισχύουν και δια τας υπέρ της επιχειρήσεως απαλλοτριώσεως, επιφυλασσομένων των ειδικωτέρων διατάξεων του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος. **3.** Εφ’ όσον τα έργα πρόκειται να κατασκευασθούν εις χώρους προβλεπομένους δι’ οδούς, πλατείας ή λοιπούς κοινοχρήστους χώρους του εδαφ. α’ της παρ. 1 του άρθρου 2 του από 17.7-16.8.1923 του Ν.Δ/τος “περί σχεδίου πόλεων, κωμών και συνοικισμών του Κράτους και της οικοδομής αυτών” η υπέρ του Δήμου ή της Κοινότητος απαλλοτριώσις δύναται να επισπεύδεται υπό της Επιχειρήσεως δαπάναις αυτής.

Άρθρο 25. Τιμολόγια. 1. Δι’ αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου εγκρινομένης υπό του Νομάρχου καθορίζονται κεχωρισμένως τιμολόγια δια την υπηρεσίαν υδρεύσεως και αποχετεύσεως. **2.** Τα εκ των τελών των υπηρεσιών υδρεύσεως και αποχετεύσεως έσοδα δέον υποχρεωτικώς να καλύπτουν τας αναγκαίας δαπάνας προσωπικού, λειτουργίας και συντηρήσεως των δικτύων, αποβέσεις παγίων εγκαταστάσεων και τοκοχρεωλυσιών συναφθέντων δανειών. **3.** Τα εκ των τελών έσοδα επιτρέπεται να υπερβαίνουν τας κατά την προηγουμένη παράγραφον δαπάνας προς εκτέλεσιν έργων συμφώνως προς τον σκοπόν της επιχειρήσεως μετά την άποδον της δεκαετίας περί ης τα άρθρα 11 και 12 του παρόντος νόμου. Το ποσοστόν καθορίζεται δι’ αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου, εγκρινομένης υπό του Νομάρχου.

Άρθρο 26. Διαφοροποιήσις τελών. Δι’ αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου εγκρινομένης υπό του Νομάρχου δύναται α) να καθορίζηται ειδικόν τιμολόγιον υδρεύσεως ή αποχετεύσεως δια τους κατοίκους των μετεχόντων της επιχειρήσεως Δήμων ή Κοινοτήτων ή συνοικισμών αυτών, ότινες εξυπηρετούνται εξ ιδίου δικτύου ανεξαρτήτου του ενιαίου τοιούτου της επιχειρήσεως και β) να θεοπίζωνται διαφορετικά τιμολόγια κατά περιοχάς αναλόγως των εκτελουμένων έργων ή του κόστους λειτουργίας των εγκαταστάσεων της περιοχής.

Άρθρο 27. Ποινικά διατάξεις. 1. Απαγορεύεται η άνευ εγγράφου αδείας της επιχειρήσεως εκτέλεσις οιασδήποτε εργασίας αποχετεύσεως έξω του σιφώνος, εις όν καταλήγουν αι εσωτερικά εγκαταστάσεις αποχετεύσεως του ακινήτου. Επίσης απαγορεύεται κατά πάσαν περίπτωσιν η εκτέλεσις οιασδήποτε εργασίας, επί σκοπώ λαθραίας αποχετεύσεως ακαθάρτων ή ομβρίων υδάτων ακινήτου τινός εις το δίκτυον αποχετεύσεως. **2.** Η παράβασις των διατάξεων της παρ. 1 τιμωρείται δια φυλακίσεως μέχρις εξ μηνών και δια χρηματικής ποινής μέχρι 30.000 δραχμών (ήδη ισόποσο ευρώ). Εάν η αξιόποινος πράξις εγένετο επί σκοπώ λαθραίας αποχετεύσεως πλειόνων ακινήτων, δια της κατασκευής υπονόμου μέλλοντος να εξυπηρετήση ταύτα και συνδέσεως αυτού μετά του δικτύου αποχετεύσεως, ο υπαίτιος ταύτης τιμωρείται δια φυλακίσεως μέχρις ενός έτους και δια χρηματικής ποινής 30.000 έως 80.000 δραχμών (ήδη ισόποσο ευρώ). **3.** Η επιχείρησις δύναται πάντοτε να παρίσταται ως πολιτικώς ενάγουσα, τόσοσιν εν τη προδικασία, όσον και εν τη κυρία διαδικασία προς επιδίωξιν της εκ των αξιοποιώνων τούτων πράξεων αποζημιώσεως και αποκαταστάσεως, ως και της χρηματικής ικανοποιήσεώς της, λόγω της εξ αυτών ηθικής βλάβης

της, τηρουμένων αναλόγως των διατάξεων των άρθρων 63 επ. και 82 επ. Κώδ. Ποιν. Δικονομίας. **4.** Εις τας προβλεπομένας υπό της παρ. 1 περιπτώσεις η επιχείρησις δικαιούται δι' αιτησεώς της, υποβαλλομένης εις τον εισαγγελέα Πρωτοδικών, να αιτησθαι κατά την διαδικασίαν του άρθρου 22 του Α.Ν. 1539/1938 "περί προστασίας των δημοσίων κτημάτων" την άμεσον επαναφοράν των πραγμάτων εις την προτέραν κατάστασιν, ήτις διατάσσεται υποχρεωτικώς, εφ' όσον ήθελε διαπιστωθή αυθαίρετος κατασκευή αποχετευτικού έργου. Η απόφασις του εισαγγελέως πρωτοδικών, εκδιδόμενη εντός της συντομωτέρας δυνατής προθεσμίας εκτελείται δια συνεργείου της επιχειρήσεως υπό την προστασίαν της αρμοδίας αστυνομικής αρχής, ήτις παρακολουθεί την ακριβή τήρησιν αυτής. Αι απαιτηθησόμενα δια την τοιαύτην επαναφοράν των πραγμάτων εις την προτέραν κατάστασιν δαπάναι, βεβαιούνται υπό της επιχειρήσεως εις βάρος του δράστου, εφ' όσον ήθελεν ούτος καταδικασθί υπό του αρμοδίου δικαστηρίου, κατά τας διατάξεις της παρ. 3 του παρόντος άρθρου, ή, εν περιπτώσει απαλλαγής τούτου, εφ' όσον ήθελεν υποχρεωθί εις την καταβολήν των τοιούτων δαπανών, του δικαστηρίου υποχρεωτικώς αποφαινομένου επί της τοιαύτης καταβολής ή μη. Αι δαπάναι αύται εισπράττονται κατά τας περί εισπράξεως των εσόδων της επιχειρήσεως κειμένας διατάξεις. **5.** Ο παραβαίνων τας υπό των εν άρθρ. 21 του παρόντος προβλεπομένων κανονισμών λειτουργίας και διαχειρίσεως της επιχειρήσεως, επιβαλλομένας υποχρεώσεις εφ' όσον υπό ετέρας τινός διατάξεως δεν προβλέπεται βαρύτερα ποινή, τιμωρείται, εάν μεν ενήργησεν εκ προθέσεως δια της ποιήσεως της φυλακίσεως μέχρις εξ μηνών ή δια χρηματικής ποινής ή και δι' αμφοτέρων των ποινών τούτων, εάν δε ενήργησεν εξ αμελείας δια χρηματικής ποινής.

Άρθρο 28. Αστυνόμευσις των δικτύων υδρεύσεως και αποχετεύσεως. 1.

Η αστυνόμευσις των συστημάτων υδρεύσεως και αποχετεύσεως της επιχειρήσεως ως και η, κατά τας διατάξεις του από 18/21.3.1924 Δ/τος "περί κωδικοποιήσεως του Νόμ. 2853 κλπ." αστυνόμευσις δημοσίων υδάτων εις την περιοχήν ταύτην, ανατίθεται εις τους τεχνικούς υπαλλήλους της επιχειρήσεως, και εν ελλείψει εφαρμόζονται αι εκάστοτε ισχύουσαι διατάξεις περί αστυνομεύσεως των δημοτικών και κοινοτικών έργων. **2.** Πάσα αμέσως ή εμμέσως προξενουμένη βλάβη επί των πάσης φύσεως ή κατηγορίας υπονόμων ή ετέρων στοιχείων των συστημάτων υδρεύσεως-αποχετεύσεως της επιχειρήσεως και επί των πάσης φύσεως έργων, εν εκτελέσει τετελεσμένων, ως και πάσα παράβασις των εν τη προηγουμένη παραγράφω διατάξεων, περί αστυνομεύσεως των δημοσίων υδάτων, ββαιούται δια πρωτοκόλλου συντασσομένου υπό των κατά την ανωτέρω παράγραφον αρμοδίων υπαλλήλων, εφαρμοζομένων κατά τα λοιπά αναλόγως των διατάξεων των παρ. 2 έως 5 του άρθρου 24 του από 25 Νοεμ. 1929 Π.Δ/τος "περί κωδικοποιήσεως των "περί κατασκευής και συντηρήσεως οδών κειμένων διατάξεων", ως το άρθρον τούτο αντικατεστάθη δια του άρθρου 4 του Α.Ν. 1966/1939 "περί συμπληρώσεως των περί εκτελέσεως δημοσίων έργων κειμένων διατάξεων", Τας κατά τας ανωτέρω διατάξεις αρμοδιότητας του Επιθεωρητού δημοσίων έργων ασκεί, ο Γενικός Διευθυντής της επιχειρήσεως, ούτινος

αι επί των θεμάτων τούτων αποφάσεις υποβάλλονται προς έγκρισιν εις τον Νομάρχη. Η βεβαίωσις των ποσών της ζημίας διενεργείται υπό της επιχειρήσεως και εισπράττεται κατά τας περί των εισπράξεων εσόδων αυτής διατάξεις.

Άρθρο 29. Δήλωσις των ιδιοκτητών περί του τρόπου αποχετεύσεως των ακινήτων. 1. Ο ιδιοκτήτης, συνιοδοκτήτης, νομέυς ή συνομέυς ακινήτου κειμένου εις την περιοχή της επιχειρήσεως, επί δε συνιδιοκτησίας κατά τας διατάξεις του Νόμ. 3741/1929 “περί ιδιοκτησίας κατ’ ορόφους” και των άρθρων 1002 και 1117 του Αστικού Κώδικος και ο εις ον εχορηγήθη η άδεια κατασκευής της οικοδομής, ως και ο διαχειριστής ταύτης, καλούμενος υπό της επιχειρήσεως, υποχρεούται όπως, εντός της τασομένης αυτώ προθεσμίας ουχί ελάσσοντος του μηνός, δηλώση εγγράφως τον τρόπον αποχετεύσεως του ακινήτου του και επιτρέπη και διευκολύνη τον υπό της επιχειρήσεως έλεγchon της ακριβείας της δηλώσεώς του. **2.** Ο μη υποβάλλων την εν τη προηγουμένη παραγράφω δήλωσιν ή ο μη υποβάλλων εντός της υπό της επιχειρήσεως ταχθείσης προθεσμίας ή ο αμέσως αρνούμενος εις τα όργανα της επιχειρήσεως την εντός του ακινήτου είσοδον προς έλεγchon της ακριβείας της τοιαύτης δηλώσεως ή ο παρακωλύων καθ’ οιονδήποτε τρόπον την διενέργειαν του ειρημένου ελέγχου, τιμωρείται δια φυλακίσεως μέχρι 3 μηνών ή δια χρηματικής ποινής. Ο υποβάλλων ψευδή δήλωσιν τιμωρείται δια φυλακίσεως μέχρις εξ μηνών ή δια χρηματικής ποινής.

Άρθρο 30. Μεταβατικά διατάξεις. Εργα και μελέται υδρεύσεως ή αποχετεύσεως των οποίων η κατασκευή και η εκπόνησις αντιστοιχώς ήρχισε προ της συστάσεως επιχειρήσεως υδρεύσεως και αποχετεύσεως εις τινα Δήμον ή Κοινότητα εκτελούνται κατά τας ισχυούσας διατάξεις.

Άρθρο 31. Η ισχύς του παρόντος νόμου άρχεται από της δημοσιεύσεως αυτού δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως.

2. Ν. 1418/1984: «Δημόσια έργα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων»⁴

Άρθρο 1. Έννοια δημόσιων έργων και γενικές αρχές. 1. Τα δημόσια έργα είναι έργα υποδομής της χώρας που καλύπτουν βασικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου, συμβάλλουν στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνατοτήτων, στην αύξηση του εθνικού προϊόντος, στην ασφάλεια της χώρας και γενικά αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του λαού. **2.** Τα δημόσια έργα εντάσσονται στο γενικό πλαίσιο της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης της χώρας και υλοποιούν επιλογές του δημοκρατικού προγραμματισμού. **3.** Από τεχνική άποψη δημόσια έργα είναι όλα τα έργα που εκτελούν φορείς του δημόσιου τομέα και συνδέονται με οποιοδήποτε τρόπο με το έδαφος, το υπέδαφος ή τον υποθαλάσσιο χώρο, όπως και τα πλωτά τμήματα των τεχνικών έργων. Ως έργο νοείται κάθε νέα κατασκευή ή επέκταση ή ανακαίνιση ή επισκευή ή συντήρηση και η οικονομικά ή τεχνικά αυτοτελής λειτουργία, καθώς και κάθε σχετική ερευνητική εργασία που απαιτεί τεχνική γνώση και επέμβαση. **4.** Για την εκπλήρωση των επιδιωκόμενων στόχων στον τομέα των δημόσιων έργων οι διατάξεις του νόμου αυτού αποσκοπούν να καθιερώσουν: α) τους ενιαίους κανόνες για την κατασκευή όλων των δημόσιων έργων και την αντιμετώπιση των ιδιαιτεροτήτων φορέων και έργων με τα π.δ/τα του αρθρ. 19 του νόμου αυτού, β) τον κοινωνικό έλεγχο που συνίσταται στη θεσμοθετημένη συμμετοχή στις σχετικές διαδικασίες εκπροσώπων των φορέων που θα χρησιμοποιήσουν ή θα λειτουργήσουν τα έργα, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλων μαζικών κοινωνικών φορέων. Ο κοινωνικός έλεγχος, χωρίς να μειώνει την ευθύνη της δημόσιας διοίκησης ή του αντίστοιχου φορέα, εξασφαλίζει ιδιαίτερα τη διαφάνεια των διαδικασιών, την τήρηση του σχεδιασμού και εφαρμογής της μελέτης, την τήρηση του χρονοδιαγράμματος κατασκευής, την παρακολούθηση του κόστους του έργου, την αιτιολογημένη αποδοχή ενδεχόμενων τροποποιήσεων, την προστασία του περιβάλλοντος. γ) την ανάπτυξη του Υπουργείου Δημοσίων Έργων σε κρατικό επιτελικό φορέα για την παραγωγή των δημόσιων έργων στη χώρα και την εποπτεία στην όλη κατασκευαστική δραστηριότητα της χώρας, δ) το ορθολογικό πλαίσιο για την ανάπτυξη και τη συνεχή παρακολούθηση των τεχνικών, οργανωτικών και οικονομικών δυνατοτήτων των εργοληπτικών επιχειρήσεων που αναλαμβάνουν την κατασκευή των έργων.

Άρθρο 2. Πεδίο εφαρμογής του νόμου. 1. Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται σε όλα τα έργα που προγραμματίζονται και εκτελούνται από τους φορείς, που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 2190/1994. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ) και του εκάστοτε αρμόδιου υπουργού, είναι δυνατόν έργα

4. Παρατίθενται τα άρθρα 1-11, 16, 20 και 22, όπως τροποποιήθηκαν, συμπληρώθηκαν και αντικαταστάθηκαν από: Ν. 1799/1998 (ΕτΚ Α' 167), Ν. 1892/1990 (ΕτΚ Α' 101), Ν. 1947/1991 (ΕτΚ Α' 70), Ν. 2412/1996 (ΕτΚ Α' 123), Ν. 2308/1995 (ΕτΚ Α' 114), Ν. 2338/1995 (ΕτΚ Α' 202), Ν. 2940/2001 (ΕτΚ Α' 180), Ν. 3263/2004 (ΕτΚ Α' 179), Ν. 2294/1994 (ΕτΚ Α' 138), Ν. 3316/2005 (ΕτΚ Α' 42), Ν. 3333/2005 (ΕτΚ Α' 91).

που προγραμματίζονται και εκτελούνται από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου των ανωτέρω φορέων να εξαιρούνται διατάξεων του παρόντος. (...)

Άρθρο 3. Ειδικές έννοιες και ορισμοί. Για την εφαρμογή του νόμου αυτού οι παρακάτω όροι έχουν την ακόλουθη σημασία: α) “Εργοδότης” ή “κύριος του έργου” είναι το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο του δημόσιου τομέα για λογαριασμό του οποίου καταρτίζεται η σύμβαση ή κατασκευάζεται το έργο. β) “Φορέας κατασκευής του έργου” είναι η αρμόδια Αρχή ή Υπηρεσία που έχει την ευθύνη παραγωγής του έργου. γ) “Ανάδοχος εργολήπτης” ή “ανάδοχος” είναι η εργοληπτική επιχείρηση στην οποία έχει ανατεθεί με σύμβαση η κατασκευή του έργου. δ) “Σύμβαση” είναι η γραπτή συμφωνία μεταξύ του εργοδότη ή του φορέα κατασκευής του έργου και του αναδόχου για την κατασκευή του έργου, καθώς και όλα τα σχετικά τεύχη, σχέδια και προδιαγραφές. ε) “Διευθύνουσα Υπηρεσία” ή “Επιβλέπουσα Υπηρεσία” είναι τεχνική υπηρεσία του φορέα κατασκευής του έργου που είναι αρμόδια για την παρακολούθηση, έλεγχο και διοίκηση της κατασκευής του έργου. στ) “Προϊσταμένη Αρχή” ή “Εποπτεύουσα Αρχή” είναι η Αρχή ή Υπηρεσία ή όργανο του φορέα κατασκευής του έργου που εποπτεύει την κατασκευή του και ιδίως αποφασίζει για κάθε μεταβολή των όρων της σύμβασης ή άλλων στοιχείων αυτής όπου αυτό ορίζεται από το νόμο αυτόν και τα π.δ/τα που εκδίδονται με εξουσιοδότησή του. ζ) “Τεχνικό Συμβούλιο” είναι το συλλογικό όργανο του φορέα κατασκευής του έργου το οποίο γνωμοδοτεί στα θέματα που ορίζει ο νόμος αυτός και τα π.δ/τα που εκδίδονται με εξουσιοδότησή του.

Άρθρο 4. Τρόπος κατασκευής. Διαδικασίες επιλογής αναδόχου. 1. Τα δημόσια έργα κατασκευάζονται: α) Από ειδικευμένες εργοληπτικές επιχειρήσεις, όπως ορίζεται στο νόμο αυτόν ή β) από το φορέα κατασκευής του έργου με απευθείας μέσο κατάλληλης τεχνικής Υπηρεσίας και προσωπικού που είτε υπάρχει είτε κατά περίπτωση προσλαμβάνεται και αμείβεται από τις πιστώσεις του έργου. **2.** Τρόποι επιλογής της εργοληπτικής επιχείρησης για την κατασκευή του έργου είναι α) Η ανοικτή δημοπρασία, στην οποία λαμβάνουν μέρος και υποβάλλουν προσφορές όλοι όσοι έχουν τα νόμιμα προσόντα που προβλέπονται στη διακήρυξη. Αυτή είναι η κύρια διαδικασία επιλογής. β) Η δημοπρασία με προεπιλογή. Η δημοπρασία αυτή διεξάγεται ως εξής: Αρχικά εκδηλώνουν ενδιαφέρον συμμετοχής όλοι όσοι θεωρούν ότι διαθέτουν τα προσόντα που προδιαγράφονται στη διακήρυξη. Ακολουθεί προεπιλογή και πρόσκληση για συμμετοχή στην κυρίως δημοπρασία και επίδοση προσφοράς εκείνων που έχουν προεπιλεγεί. Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται κυρίως σε έργα μεγάλης σπουδαιότητας ή εξειδικευμένα. Για την εφαρμογή της διαδικασίας δημοπράτησης έργου με προεπιλογή και του συστήματος υποβολής προσφοράς που περιλαμβάνει μελέτη - κατασκευή, σύμφωνα με την περίπτωση της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου, απαιτείται προηγούμενη απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, μετά από γνώμη του Συμβουλίου Κατασκευών της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και

Δημόσιων Έργων. γ) Η απευθείας ανάθεση ή διαγωνισμός μεταξύ περιορισμένου αριθμού προσακαλούμενων εργοληπτικών επιχειρήσεων. Ο τρόπος αυτός αποτελεί εξαιρετική διαδικασία και εφαρμόζεται όταν συντρέχει μια από τις εξαιρέσεις που προβλέπει το αρθρ. 86 του Ν.Δ. 321/1969 (ΦΕΚ Α' 205), όπως κάθε φορά ισχύει, καθώς και σε ειδικές περιπτώσεις, όπως σε περίπτωση θεομηνίας, σοβαρού επικείμενου κινδύνου, μοναδικότητας του κατασκευαστή, συνέχισης εργασιών ύστερα από έκπτωση του αναδόχου ή διάλυσης της εργολαβικής σύμβασης, όταν πρόκειται για ερευνητικές εργασίες ή εργασίες δοκιμαστικές εφαρμογής νέων τεχνολογιών ή για έργα ειδικής φύσης, εφόσον χαρακτηριστούν έτσι με απόφαση του φορέα κατασκευής του έργου που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του τεχνικού Συμβουλίου ή όταν πρόκειται για την κατασκευή έργων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) από κατασκευαστικές επιχειρήσεις των ΟΤΑ εγγεγραμμένες στο μητρώο του αρθρ. 16 ή για μικρά έργα και εργασίες συντήρησης, εφόσον στην τελευταία περίπτωση η προϋπολογιζόμενη δαπάνη τους δεν υπερβαίνει ορισμένα ποσά που καθορίζονται γενικά ή κατά φορείς ή κατηγορίες έργων με απόφαση του Υπουργού Δημοσίων Έργων. Η απευθείας ανάθεση σε κατασκευαστικές επιχειρήσεις των ΟΤΑ και γενικά η κατασκευή έργων από τις επιχειρήσεις αυτές γίνεται με τις προϋποθέσεις και τους όρους που ορίζονται με π.δ/γμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών και Δημοσίων Έργων. 3. Η ανάθεση της κατασκευής γίνεται με βάση τη σχετική μελέτη. Ο προϋπολογισμός της Υπηρεσίας, με τον οποίο δημοπρατείται το έργο, καταρτίζεται με βάση τις εγκεκριμένες Αναλύσεις Τιμών, στις οποίες εφαρμόζονται οι βασικές τιμές υλικών και ημερομισθίων που έχουν διαπιστωθεί από την Επιτροπή Διαπίστωσης Τιμών Δημοσίων Έργων, η σύσταση της οποίας προβλέπεται στην παράγραφο 11 του άρθρου 10, κατά το τελευταίο τρίμηνο πριν από τη διενέργεια της δημοπρασίας. Σε περίπτωση που δεν έχουν διαπιστωθεί τέτοιες τιμές κατά το τρίμηνο αυτό, τότε ο προϋπολογισμός καταρτίζεται με βάση τις τιμές του αμέσως προηγούμενου τριμήνου. Με απόφαση που εκδίδεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων καθορίζεται ο τρόπος εφαρμογής της διάταξης αυτής, καθώς και ο τρόπος αναπροσαρμογής των τιμών μονάδας των Αναλύσεων τιμών δημοσίων έργων, με σκοπό την εναρμόνισή τους με τις σύγχρονες μεθόδους και τα μέσα εκτέλεσης των έργων, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 18. Με τη σύμβαση επιτρέπεται να αναλάβει ο ανάδοχος την αναγκαία συμπλήρωση ή προσαρμογή των στοιχείων της μελέτης προς τα δεδομένα του εδάφους. 4. Η διακήρυξη για τη δημοπράτηση καθορίζει το σύστημα υποβολής των προσφορών. Συστήματα υποβολής προσφορών είναι: α) Η προσφορά ενιαίου ποσοστού έκπτωσης πάνω σε συμπληρωμένο τιμολόγιο της Υπηρεσίας. β) Η προσφορά επιμέρους ποσοστών έκπτωσης κατά ομάδες τιμών, σε συμπληρωμένο τιμολόγιο ομαδοποιημένων τιμών της Υπηρεσίας, με έλεγχο ομαλότητας των επιμέρους ποσοστών έκπτωσης. γ) Η ελεύθερη συμπλήρωση ανοικτού τιμολογίου που μπορεί να περιλαμβάνει αναλυτικές τιμές ή περιληπτικές τιμές ή και κατ' αποκοπή τιμή. δ) Η προσφορά που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή με κατ' αποκοπή εργολαβικό αντάλλαγμα για το έργο ολόκληρο ή κατά τμήματα. Στο

σύστημα αυτό αξιολογείται πρώτα η ποιότητα της προσφοράς (μελέτη) και στη συνέχεια εξετάζεται η οικονομική προσφορά. ε) Η μειοδοσία μόνο πάνω στο ποσοστό οφέλους για εκτέλεση απολογιστικών εργασιών. στ) Η προσφορά για την αξιοποίηση ακινήτων του εργοδότη με το σύστημα της αντιπαροχής ποσοστών εξ' αδιαίρετου και αντίστοιχων διηρημένων ιδιοκτησιών. ζ) Η προσφορά που περιλαμβάνει τη μερική ή ολική αυτοχρηματοδότηση με αντάλλαγμα τη λειτουργία ή εκμετάλλευση του έργου ή άλλα τυχόν ανταλλάγματα έναντι της κατασκευής του έργου. Με απόφαση που εκδίδεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων μπορεί να καθορίζεται ενιαίος τύπος διακήρυξης, ανάλογα με το σύστημα υποβολής προσφοράς. **5.** Αν δεν εγκριθεί τελικά το αποτέλεσμα της δημοπρασίας, κανένας από όσους έχουν συμμετάσχει σ' αυτή δεν έχει δικαίωμα αποζημίωσης για οποιοδήποτε λόγο, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στη διακήρυξη. Με π.δ/γμα στο σύστημα της περιπτ. στ' της παρ. 4 μπορεί να επιτραπεί να προβλέπει η διακήρυξη και την καταβολή χρηματικού ποσού ως βραβείου στις αξιολογότερες μελέτες που υποβλήθηκαν στο διαγωνισμό, όπως ειδικότερα ορίζεται σ' αυτό. **6.** Το περιεχόμενο του τεύχους αυτού, που δεν αποτελεί συμβατικό στοιχείο, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ποτέ για ερμηνεία της σύμβασης, αλλά χρησιμεύει μόνο για την εκτίμηση των πραγμάτων κατά την ανάθεση του έργου και σαν αξιολογικό στοιχείο της εργοληπτικής επιχείρησης κατά τις σχετικές διαδικασίες του κεφ. Γ'. Τα ανωτέρω ισχύουν ανάλογα και για το τεύχος παρατηρήσεων που υποβάλλεται με την εκδήλωση ενδιαφέροντος συμμετοχής στη δημοπρασία με προεπιλογή, εφόσον ζητηθεί με την πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. **7.** Κατά την κατάθεση της προσφοράς κάθε προσφέρουσα εργοληπτική επιχείρηση υποχρεούται, εκτός από τις βεβαιώσεις που προβλέπονται στην παρ. 7 του άρθρου 16 του παρόντος νόμου, να υποβάλει βεβαιώσεις των υπηρεσιών για την εξόφληση των ασφαλιστικών εισφορών και τη φορολογική ενημερότητα για τα δημόσια έργα που εκτελεί μόνη της ή σε κοινοπραξία. Η μη προσκόμιση των ανωτέρω στοιχείων αποτελεί λόγο αποκλεισμού της επιχείρησης από το διαγωνισμό και επιβολής των προβλεπόμενων διοικητικών ποινών της παρ. 2 του άρθρου 46 του ν. 3316/2005. **8.** Για την πληρότητα των εκπονούμενων μελετών, τον αρτιότερο σχεδιασμό, την καλύτερη διοίκηση και επίβλεψη και την έντεχνη κατασκευή του έργου, υποχρεούνται ο μελετητής, ο ανάδοχος κατασκευής του έργου και ο τεχνικός σύμβουλος να ασφαλίζουν τη μελέτη, την κατασκευή του έργου και τις υπηρεσίες τεχνικού συμβούλου αντίστοιχα. (...) **9.** Η εγγύηση συμμετοχής στη δημοπρασία καταπίπτει υπέρ του κυρίου του έργου, αν η προσφορά που υποβάλλεται δεν τηρεί τους βασικούς όρους της διακήρυξης και των τευχών δημοπράτησης από μέρους της εργοληπτικής επιχείρησης. Η απόφαση κατάπτωσης της εγγύησης εκδίδεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου Δημόσιων Έργων. **10.** Κατά την υπογραφή της σύμβασης κατασκευής έργου, ύστερα από διαγωνισμό, επανυπολογίζονται, σε συνδυασμό με την έκπτωση, οι προβλεπόμενες δαπάνες για το φόρο προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.) την αναθεώρηση και γενικά οτιδήποτε προβλέπεται πέραν της δαπάνης κατασκευής του έργου.

Άρθρο 5. Σύμβαση κατασκευής. 1. Η σύμβαση για την κατασκευή του έργου καταρτίζεται με βάση τους όρους της διακήρυξης και των τευχών και σχεδίων που τη συνοδεύουν, που με την προσφορά του αποδέχεται ο ανάδοχος ή με βάση την έγκριση για την κατάρτισή της με την οποία συμφωνεί ο ανάδοχος. Η σύμβαση δεν μπορεί να περιέχει όρους αντίθετους με τα πιο πάνω στοιχεία. Η σύμβαση, αν δεν ορίζεται διαφορετικά στην εγκριτική απόφαση, υπογράφεται από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας και αναφέρει τον κύριο του έργου για λογαριασμό του οποίου συνάπτεται. **2.** Ως προς τον τρόπο καταβολής του εργολαβικού ανταλλάγματος οι συμβάσεις κατασκευής δημόσιων έργων καταρτίζονται ανάλογα με το σύστημα υποβολής προσφοράς που ακολουθήθηκε στη δημοπρασία κατά το αρθρ. 4 παρ. 4. **3.** Για την ανάληψη της κατασκευής του έργου απαιτείται η παροχή εγγυήσεων. Η εγγύηση καλής εκτέλεσης ορίζεται σε ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) του προϋπολογισμού της υπηρεσίας. (...) Τα πιστωτικά ιδρύματα που παρέχουν εγγυήσεις καλής εκτέλεσης προσδιορίζονται με προεδρικά διατάγματα. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων μπορεί να αναπροσαρμολογούνται τα ανωτέρω ποσά. Στις περιπτώσεις χαμηλών προσφορών, μπορεί να ζητηθούν από την προϊσταμένη αρχή, κατά την υπογραφή της σύμβασης πρόσθετες εγγυήσεις που δεν μπορεί να υπερβούν το δέκα τοις εκατό (10%) του προϋπολογισμού της υπηρεσίας. Η αρχική εγγύηση συμπληρώνεται με παρακράτηση απ' τις τμηματικές πληρωμές προς τον ανάδοχο. Η κατάπτωση των εγγυήσεων γίνεται πάντοτε υπέρ του κυρίου του έργου. **4.** Σε κάθε σύμβαση κατασκευής έργου ορίζεται προθεσμία για την περάτωσή του στο σύνολο και κατά τμήματα. Μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης ο ανάδοχος υποβάλλει το χρονοδιάγραμμα του έργου σύμφωνα με τη σύμβαση. Η υπηρεσία εγκρίνει μέσα σε δέκα (10) ημέρες το χρονοδιάγραμμα με τυχόν συμπληρώσεις ή τροποποιήσεις. Η έναρξη των εργασιών του έργου από μέρους του αναδόχου δεν μπορεί να καθυστερήσει πέραν των τριάντα (30) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης. Η μη τήρηση των ανωτέρω προθεσμιών με υπαιτιότητα του αναδόχου συνεπάγεται την επιβολή των διοικητικών και παρεπόμενων χρηματικών κυρώσεων, αποτελεί λόγο έκπτωσης του αναδόχου και για τα αρμόδια όργανα του φορέα κατασκευής αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις της παρ. 9 του άρθρου 6 του παρόντος νόμου. Παράταση των προθεσμιών γίνεται μόνον ύστερα από έγκριση της προϊσταμένης του έργου αρχής, αν οι καθυστερήσεις δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα του αναδόχου. Σε κάθε περίπτωση ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να συνεχίσει την κατασκευή του έργου για επιπλέον χρονικό διάστημα ίσο προς το ένα τρίτο της συνολικής προθεσμίας του έργου και πάντως όχι μικρότερο των τριών (3) μηνών (οριακή προθεσμία). Η συνολική προθεσμία υπολογίζεται με βάση την αρχική συμβατική προθεσμία και τις τυχόν παρατάσεις που εγκρίθηκαν ύστερα από σχετικό αίτημα του αναδόχου μέσα στην αρχική συμβατική προθεσμία και δεν οφείλονται σε υπαιτιότητά του. Με τις προθεσμίες συνολική και τμηματικές, συνδυάζεται το χρονοδιάγραμμα των εργασιών που αποτελεί συμβατικό στοιχείο. Σε

περίπτωση μεταβολών των προθεσμιών ή του αντικειμένου του έργου αναπροσαρμόζεται το χρονοδιάγραμμα. Σε κάθε περίπτωση μπορεί ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής για την κάλυψη ή περιορισμό των καθυστερήσεων του έργου, στην περίπτωση που ευθύνεται γι' αυτές ο ανάδοχος, να δώσει εντολή στον ανάδοχο να επιταχύνει τις εργασίες εκτελώντας τις απαραίτητες πρόσθετες εργασίες και παίρνοντας τα απαραίτητα πρόσθετα μέτρα, χωρίς καμία πρόσθετη αποζημίωση. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και στα έργα που κατασκευάζονται με μερική ή ολική αυτοχρηματοδότηση. **5.** Με τη σύμβαση ορίζονται και ποινικές ρήτρες για την υπαίτια από μέρος του αναδόχου υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας κατασκευής του έργου. Η κατάπτωση των ποινικών ρητρών γίνεται πάντοτε υπέρ του κυρίου του έργου. Η υποκατάσταση τρίτου στην κατασκευή μέρους ή όλου του έργου (εκχώρηση έργου) απαγορεύεται χωρίς έγκριση του φορέα κατασκευής του έργου. Αν διαπιστωθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο ότι έχει γίνει άμεση ή έμμεση υποκατάσταση του αναδόχου από άλλη εργοληπτική επιχείρηση ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής κηρύσσει έκπιπτο τον ανάδοχο, μετά γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου δημοσίων έργων. **6.** Σε κάθε περίπτωση υποκατάστασης ο ανάδοχος ευθύνεται μαζί με τον υποκατάστατο εις ολόκληρον προς τον κύριο του έργου, το προσωπικό του έργου και οποιονδήποτε τρίτο. Κατ' εξαίρεση μπορεί να εγκριθεί η υποκατάσταση με απαλλαγή του αναδόχου από την ευθύνη του προς τον κύριο του έργου, αν αυτό επιβάλλεται από το συμφέρον του έργου και ο ανάδοχος βρίσκεται σε προφανή αδυναμία να περατώσει το έργο. Με π.δ/γμα καθορίζονται τα προσόντα του υποκατάστατου οι συνέπειες για τον ανάδοχο, η διαδικασία έγκρισης της υποκατάστασης, τα θέματα που σχετίζονται με την υποκατάσταση μέλους αναδόχου κοινοπραξίας και κάθε σχετική λεπτομέρεια. **7.** Επιτρέπεται η σύσταση κοινοπραξίας μεταξύ εργοληπτικών επιχειρήσεων που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 15, όπως κάθε φορά ισχύει, για την κατασκευή έργου, το οποίο έχει αναλάβει μία ή περισσότερες από τις επιχειρήσεις αυτές (κατασκευαστική κοινοπραξία), αν: α. Όλα τα μέλη της κατασκευαστικής κοινοπραξίας ανήκουν στις καλούμενες από τη διακήρυξη τάξεις και κατηγορίες του Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.), και β. Το συμφωνητικό σύστασης της κοινοπραξίας γνωστοποιείται στον κύριο του έργου ή τον φορέα κατασκευής. Αν δεν γνωστοποιηθεί, δεν αναγνωρίζεται από τον κύριο του έργου ή τον φορέα κατασκευής. Ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής με απόφασή του μπορεί να μην εγκρίνει τη σύσταση της κοινοπραξίας, με απόφαση που λαμβάνεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός μηνός από την ανωτέρω γνωστοποίηση. Μέχρι την έγκριση ή μέχρι την παρέλευση της προθεσμίας αυτής δεν επιτρέπεται η σύμπραξη της κοινοπραξίας στην κατασκευή του έργου. Ο αριθμός των μελών της κατασκευαστικής κοινοπραξίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία, αν το έργο ανατέθηκε σε μία επιχείρηση, ή το διπλάσιο του αρχικού αριθμού των εργοληπτικών επιχειρήσεων, αν το έργο ανατέθηκε σε κοινοπραξία εργοληπτικών επιχειρήσεων. Ο ανάδοχος πρέπει να έχει συνολικό ποσοστό συμμετοχής στην κατασκευαστική κοινοπρα-

ξία τουλάχιστον πενήντα τοις εκατό (50%). Κάθε άλλη εργοληπτική επιχείρηση που μετέχει στην κατασκευαστική κοινοπραξία πρέπει να έχει ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής δεκαπέντε τοις εκατό (15%). Αν ο ανάδοχος είναι κοινοπραξία, πρέπει να διατηρεί συνολικό ποσοστό συμμετοχής στην κατασκευαστική κοινοπραξία τουλάχιστον πενήντα τοις εκατό (50%). Κάθε άλλη εργοληπτική επιχείρηση που μετέχει στην κοινοπραξία πρέπει να έχει ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής δεκαπέντε τοις εκατό (15%). Τα επιπλέον μέλη της κοινοπραξίας ευθύνονται εις ολόκληρον έναντι του κυρίου του έργου ή του φορέα κατασκευής, για το σύνολο του έργου. Στον υπολογισμό της εμπειρίας και του ορίου ανεκτέλεστου μέρους εργαλαβιών δημοσίων έργων κάθε εργοληπτικής επιχείρησης, όπως το όριο αυτό προσδιορίζεται στην παράγραφο 45 του άρθρου 16, λαμβάνονται υπόψη και τα έργα που εκτελέστηκαν από κατασκευαστικές κοινοπραξίες στις οποίες συμμετείχε, καθεμία από αυτές τις εργοληπτικές επιχειρήσεις, κατά το ποσοστό συμμετοχής της. Με απόφαση που εκδίδεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων καθορίζονται οι ελάχιστοι όροι που πρέπει να περιλαμβάνονται στο συμφωνητικό, οι λόγοι για τους οποίους μπορεί ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής να μην εγκρίνουν τη σύσταση της κοινοπραξίας, η διαδικασία έγκρισής της και κάθε σχετικό θέμα. 8. Όταν συνάπτεται σύμβαση μίσθωσης έργου μεταξύ του αναδόχου δημοσίου έργου και εργοληπτικής επιχείρησης του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 15 για την κατασκευή μέρους του έργου που έχει αναληφθεί από τον ανάδοχο (υπεργολαβία), ο υπεργολάβος θεωρείται “εγκεκριμένος” με τις συνέπειες του νόμου αυτού, μετά από έγκριση του κυρίου του έργου ή του φορέα κατασκευής, όταν συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις: α. Ο υπεργολάβος έχει τα αντίστοιχα προσόντα για την εκτέλεση του έργου που αναλαμβάνει και ανήκει σε τάξη και κατηγορία έργου, αντίστοιχη με το ποσό της σύμβασης υπεργολαβίας, και β. ο ανάδοχος, πριν από την εγκατάσταση του υπεργολάβου στο έργο, έχει γνωστοποιήσει στον κύριο του έργου ή στον φορέα κατασκευής τη σύμβαση υπεργολαβίας. Ο ανάδοχος του έργου πρέπει να διατηρεί ποσοστό τουλάχιστον τριάντα τοις εκατό (30%) του ποσού της σύμβασης του με τον κύριο του έργου ή τον φορέα κατασκευής, αφού ληφθούν υπόψη όλες οι συμβάσεις υπεργολαβιών που έχουν εγκριθεί. Ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής μπορούν με απόφασή τους, που εκδίδεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε ημερών από την ανωτέρω γνωστοποίηση, να μην εγκρίνουν την υπεργολαβία αυτή. Στις διακηρύξεις η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιβάλει στον ανάδοχο της σύμβασης να αναθέσει σε τρίτες εργοληπτικές επιχειρήσεις, εγγεγραμμένες στο Μ.Ε.ΕΠ., συμβάσεις που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 30% της συνολικής αξίας των έργων που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης. Η έγκριση της υπεργολαβίας έχει τις εξής συνέπειες: α. Το ποσό της σύμβασης της υπεργολαβίας, όπως αυτό προκύπτει ιδίως από τα τιμολόγια που εκδίδονται από τον υπεργολάβο προς τον ανάδοχο, λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της εμπειρίας και του ορίου του ανεκτέλεστου μέρους εργαλαβιών δημοσίων έργων του υπεργολάβου.

β. Το ποσό της σύμβασης της υπεργολαβίας, όπως αυτό προκύπτει ιδίως από τα τιμολόγια που εκδίδονται από τον υπεργολάβο προς τον ανάδοχο αφαιρείται από το ανεκτέλεστο του αναδόχου, ο οποίος δικαιούται πιστοποιητικό εμπειρίας για το σύνολο του έργου. Με απόφαση που εκδίδεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων καθορίζονται οι ελάχιστοι όροι που πρέπει να περιλαμβάνονται στο υπεργολαβικό συμφωνητικό, οι λόγοι για τους οποίους μπορεί ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής να μην εγκρίνει την υπεργολαβία, η διαδικασία έγκρισής της και κάθε σχετικό θέμα. **9.** Η πληρωμή στον ανάδοχο του εργολαβικού ανταλλάγματος γίνεται τμηματικά με βάση τις πιστοποιήσεις των εργασιών, που έχουν εκτελεσθεί μέσα στα όρια του χρονοδιαγράμματος εργασιών. Αν από τον ανάδοχο κατασκευασθούν εργασίες πέρα από τις προβλεπόμενες στο χρονοδιάγραμμα, ο κύριος του έργου έχει το δικαίωμα να αναβάλλει την πληρωμή των επιπλέον εργασιών ώστε να συμπίπτει με τα προβλεπόμενα στο χρονοδιάγραμμα. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζεται όταν στη σύμβαση προβλέπεται πρόσθετη καταβολή (πρμ) στον ανάδοχο για τη γρηγορότερη περάτωση του έργου. **10.** Οι λογαριασμοί των κατά τη σύμβαση οφειλόμενων ποσών συντάσσονται κατά μηνιαία χρονικά διαστήματα, εκτός αν η σύμβαση ορίζει άλλες προθεσμίες. Οι λογαριασμοί συντάσσονται από τον ανάδοχο και υποβάλλονται στη διευθύνουσα υπηρεσία, η οποία τους ελέγχει και τους διορθώνει όταν απαιτείται, μέσα σ' ένα μήνα από την υποβολή τους. Οι εγκρινόμενοι από τη διευθύνουσα υπηρεσία λογαριασμοί αποτελούν την πιστοποίηση για την πληρωμή των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί. Αν η πληρωμή του καθυστερήσει πέρα από ένα μήνα από τη λήξη της προηγούμενης προθεσμίας χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου ή μελετητή, οφείλεται αυτοδικαίως τόκος υπερημερίας ίσος με το 85% του τόκου των εξαμηνιαίων έντοκων γραμματίων του Δημοσίου και ο ανάδοχος ή ο μελετητής μπορεί να διακόψει τις εργασίες αφού κοινοποιήσει στη διευθύνουσα υπηρεσία ειδική έγγραφη δήλωση. Σε περίπτωση που το Δημόσιο παύσει να εκδίδει έντοκα γραμμάτια, ο τόκος υπερημερίας του παρόντος νόμου καθορίζεται με πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου. **11.** Αν προβλέπεται από τη διακήρυξη, χορηγείται στον ανάδοχο προκαταβολή μέχρι του 15% του ολικού ποσού της σύμβασης. Για το ποσό αυτό βαρύνεται ο ανάδοχος με τόκο. Το ποσοστό του επιτοκίου καθορίζεται ειδικά με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Η προκαταβολή καλύπτεται με εγγυητική επιστολή και η απόσβεσή της γίνεται τμηματικά. Με π.δ/γμα ορίζεται ο σκοπός για τον οποίο δίνεται η προκαταβολή ή μέρος της, το ύψος της εγγυητικής επιστολής, ο τρόπος παρακολούθησης για τη χρησιμοποίηση της προκαταβολής, τα θέματα της τμηματικής απόσβεσης και τα θέματα της επιστροφής του τυχόν αναπόσβεστου μέρους της προκαταβολής μετά τη λύση ή λήξη της σύμβασης με οποιονδήποτε τρόπο και κάθε σχετική λεπτομέρεια. Η χορήγηση οποιασδήποτε προκαταβολής γίνεται μετά την εγκατάσταση εργοταξίου από τον ανάδοχο επιτόπου του έργου. **12.** Για την πληρωμή της διαπάνης κατασκευής του έργου επιτρέπεται πάντοτε η έκδοση ενταλμάτων προπληρω-

μής, χωρίς να εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή άλλη σχετική γενική ή ειδική διάταξη. Για την κατάσχεση και εκχώρηση του εργολαβικού ανταλλάγματος εφαρμόζονται οι ισχύουσες διατάξεις. Κατεξάιρηση, κατά της απαιτήσεως του εργολαβικού ανταλλάγματος μπορεί πάντα να συμψηφίζονται εκκαθαρισμένες απαιτήσεις του κυρίου του έργου κατά του αναδόχου προερχόμενες από την εκτέλεση άλλων έργων και μέχρι ποσοστού 20% από κάθε πιστοποίηση του εκτελούμενου έργου. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Δημοσίων Έργων και Οικονομικών, μπορεί να ορισθεί η δυνατότητα και η διαδικασία εκχώρησης από μέρος του αναδόχου απαίτησης από εγκεκριμένη πιστοποίηση ή μέρος της προς τον κύριο του έργου για την εξόφληση οποιασδήποτε οφειλής του προς αυτόν. **13.** Στις συμβάσεις κατασκευής δημοσίων έργων εφαρμόζονται οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο αυτόν ή στα εκτελεστικά του διατάγματα.

Άρθρο 6. Διοίκηση του έργου. 1. Η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η διοίκηση των έργων ανήκει στην αρμόδια τεχνική υπηρεσία του φορέα κατασκευής του έργου (διευθύνουσα υπηρεσία ή επιβλέπουσα υπηρεσία), η οποία ενεργεί ό,τι απαιτείται για την καλή και έγκαιρη εκτέλεση των έργων και ορίζει τους τεχνικούς υπαλλήλους που θα ασχοληθούν ειδικότερα με την επίβλεψη, προσδιορίζει τα καθήκοντά τους όταν είναι περισσότεροι από ένα, παρακολουθεί το έργο τους και γενικά προβαίνει σε κάθε νόμιμη ενέργεια. Ειδικώς, η παραλαβή και ο έλεγχος της ποιότητας των υλικών που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή του έργου ή ενσωματώνονται σ' αυτό, καθώς και ο χαρακτηρισμός των εδαφών, που κατασκευάζεται το έργο, γίνεται από δύο ή περισσότερους τεχνικούς υπαλλήλους, που ορίζονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Ο ορισμός των επιτροπών αυτών ανακοινώνεται στην προϊσταμένη αρχή η οποία μπορεί να ορίσει και άλλο υπάλληλο να συμμετάσχει στο έργο της επιτροπής. Η προϊσταμένη αρχή μπορεί σε κάθε περίπτωση να ορίσει άλλη επιτροπή για επανέλεγχο της παραλαβής υλικών και χαρακτηρισμό εδαφών και να διατάσσει τη διενέργεια εργαστηριακών ελέγχων. Σε περίπτωση που δεν επαρκεί το τεχνικό προσωπικό ή σε περίπτωση αδυναμίας να ληφθεί απόφαση λόγω διαφωνίας των υπαλλήλων, που ορίζονται σε άρτιο αριθμό, ο ανωτέρω έλεγχος και παραλαβή υλικών και ο χαρακτηρισμός εδαφών γίνεται κατά τον προσφορότερο τρόπο με απόφαση της προϊσταμένης αρχής. Σε περιπτώσεις ειδικών εργασιών, ως τεχνική υπηρεσία θεωρείται η σχετική εξειδικευμένη υπηρεσία του φορέα. **2.** Στην περίπτωση κατασκευής έργου με ανάθεση σε ανάδοχο, η επίβλεψη αποσκοπεί στην πιστή εκπλήρωση απ' τον ανάδοχο των όρων της σύμβασης και στην κατασκευή του έργου κατά τους κανόνες της τέχνης, ώστε να ανταποκρίνεται στον προορισμό του. Η επίβλεψη μπορεί να ασκηθεί εκτός από τον τόπο των έργων και σε όλους τους χώρους που κατασκευάζονται τμήματα του έργου. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εξασφαλίσει την απρόσκοπτη άσκηση της επίβλεψης στα εργοστάσια που τυχόν κατασκευάζονται τμήματα του έργου και γενικά σε όλους τους χώρους που κρίνει απαραίτητο η επιβλέπουσα υπηρεσία. **3.** Στην περίπτωση κατασκευής έργου με αυτεπιστασία, η επίβλεψη οργανώνει και διευθύνει τα

μέσα που έχει στη διάθεση της κατά τον οικονομικοτεχνικά προσηρότερο τρόπο για να επιτύχει την κατασκευή του έργου σύμφωνα με τις προδιαγραφές και τους κανόνες της τέχνης, ώστε να ανταποκρίνεται στον προορισμό του. **4.** Σε περίπτωση κατασκευής σημαντικών έργων συγκροτείται Επιτροπή Παρακολούθησης του Έργου. Η Επιτροπή έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα και παρακολουθεί την εφαρμογή της μελέτης ή την αιτιολογημένη αποδοχή προτεινόμενων τροποποιήσεων αυτής, την τήρηση του χρονοδιαγράμματος κατασκευής, τη διαμόρφωση του κόστους, την τήρηση κανόνων ασφαλείας και υγιεινής του χώρου εργασίας, την τήρηση των μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος και γενικά την πορεία του έργου. Η Επιτροπή συνιστάται και συγκροτείται για κάθε συγκεκριμένο έργο ή ομάδα έργων. Η Επιτροπή αποτελείται από όργανα της υπηρεσίας, εκπροσώπους των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των φορέων που θα χρησιμοποιήσουν τα έργα ή και τυχόν άλλων κοινωνικών φορέων. Ο χαρακτηρισμός των έργων ως “σημαντικών έργων” για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής γίνεται απ’ τον κύριο του έργου ο οποίος και συγκροτεί την Επιτροπή. Ο Υπουργός Δημοσίων Έργων μπορεί πάντα να προβεί σε τέτοιο χαρακτηρισμό και παρά τη γνώμη του κυρίου του έργου και να συγκροτεί την Επιτροπή. Η Επιτροπή λειτουργεί και ενεργεί σύμφωνα με όσα ορίζονται με π.δ/γμα. Η Επιτροπή μπορεί να συγκροτηθεί από το στάδιο μελέτης για την άσκηση ανάλογων καθηκόντων κατά το στάδιο αυτό. (...) **5.** Η διεύθυνση των έργων από την πλευρά του αναδόχου στους τόπους κατασκευής τους γίνεται από τεχνικούς που έχουν τα κατάλληλα προσόντα και είναι αποδεκτοί από την Υπηρεσία. Η επιτόπου των έργων παρουσία τεχνικού στελέχους ή τεχνικού υπαλλήλου της εργοληπτικής επιχείρησης είναι υποχρεωτική και ανάλογη με τη φύση και το μέγεθος του κατασκευαζόμενου έργου. Προκειμένου για έργα προϋπολογισμού πάνω από ένα δισεκατομμύριο, η αναλογία αυτή καθορίζεται τουλάχιστον σε τρεις (3) τεχνικούς ανάλογων προσόντων και πείρας, από τους οποίους ένας πρέπει να είναι διπλωματούχος ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) και ένας πτυχιούχος τεχνολογικού εκπαιδευτικού ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.). Η ελάχιστη τεχνική στελέχωση του εργοταξίου σε κάθε έργο μπορεί πάντα να αλλάζει με απόφαση του κυρίου ή του φορέα κατασκευής του έργου, εφόσον προβλέπεται στη διακήρυξη. Για το προσωπικό που αποτελεί την ελάχιστη αυτή στελέχωση απαιτείται προσκόμιση στη διευθύνουσα υπηρεσία βεβαίωσης του οικείου ασφαλιστικού φορέα, στην οποία θα αναγράφεται και ο χρόνος ασφάλισης των εργαζομένων. Η παράβαση των διατάξεων της παρούσας παραγράφου αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα για την εργοληπτική επιχείρηση, τα τελέχη και τους υπαλλήλους της, καθώς και για τους υπαλλήλους της διευθύνουσας υπηρεσίας. (...)

Άρθρο 7. Υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, έκπτωση του αναδόχου, ελαττώματα του έργου, κίνδυνος του έργου. 1. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να κατασκευάσει το έργο κατά τους όρους της σύμβασης και τις συμφωνίες προς αυτή και το νόμο έγγραφες εντολές του φορέα κατασκευής του έργου. Ο ανάδοχος που δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του μπορεί να κηρυχθεί έκπτω-

τος. **2.** Αν ο κύριος του έργου καταστεί υπερήμερος ως προς την εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεών του, ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση μόνο για τις θετικές του ζημίες που προκαλούνται μετά την επίδοση από αυτόν σχετικής έγγραφης όχλησης. Σε περίπτωση υπερημερίας από καθυστέρηση πληρωμής οι θετικές ζημίες οφείλονται κατά το μέτρο που υπερβαίνουν τον τόκο υπερημερίας. **3.** Ο ανάδοχος υποχρεούται να διορθώσει μέσα σε οριζόμενη απ' το φορέα κατασκευής εύλογης προθεσμίας τα ελαττώματα του έργου, που θα διαπιστωθούν κατά την διάρκεια της κατασκευής και μέχρι την οριστική παραλαβή. Αν η προθεσμία αυτή περάσει άπρακτη, ο φορέας κατασκευής του έργου μπορεί να εκτελέσει τη διόρθωση σε βάρος του αναδόχου με οποιονδήποτε τρόπο, με την επιφύλαξη πάντοτε του δικαιώματός του να κηρύξει τον ανάδοχο έκπτωτο. **4.** Αν το ελάττωμα δεν είναι ουσιώδες και η διόρθωσή του απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες γίνεται σχετική μείωση του εργολαβικού ανταλλάγματος. **5.** Μετά την οριστική παραλαβή του έργου ο ανάδοχος ευθύνεται κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Σε περιπτώσεις ειδικών έργων, με τη σύμβαση μπορεί να ορίζονται πρόσθετες ευθύνες ή υποχρεώσεις του αναδόχου και μετά την οριστική παραλαβή. **6.** Μέχρι την οριστική παραλαβή ο ανάδοχος φέρει τον κίνδυνο του έργου για βλάβες από οποιαδήποτε αιτία, εκτός αν αυτές οφείλονται σε υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής του έργου ή αν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση. Αν το έργο παραδοθεί για χρήση πριν απ' την παραλαβή, οι βλάβες απ' τη χρήση, εφόσον δεν οφείλονται σε κακή ποιότητα του έργου, βαρύνουν τον κύριο αυτού. Κατεξάιρηση για βλάβες του έργου ή των μόνιμων εγκαταστάσεων του αναδόχου στον τόπο των έργων που προέρχονται από ανωτέρα βία, αναγνωρίζεται στον ανάδοχο δικαίωμα αποζημίωσης ανάλογης με τη ζημία το ποσό της οποίας καθορίζεται με συνεκτίμηση του είδους και της έκτασης των βλαβών και των ειδικών συνθηκών σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. **7.** Με π.δ/γμα καθορίζονται οι διαδικασίες για τη διαπίστωση ελαττωμάτων ή ζημιών, την έκπτωση του αναδόχου, τον προσδιορισμό των αποζημιώσεων που προβλέπονται στο άρθρο αυτό, την επέμβαση του φορέα κατασκευής του έργου για τη διόρθωση ελαττωμάτων, τη συνέχιση των εργασιών μετά την έκπτωση και κάθε λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

Άρθρο 8. Αυξομειώσεις εργασιών, νέες εργασίες. 1. Το έργο εκτελείται σύμφωνα με τη σύμβαση και τα τεύχη και σχέδια που τη συνοδεύουν. Αν προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικό ανατεθέν έργο ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και οι οποίες κατέστησαν, κατά την εκτέλεση του έργου, αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων με τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην περίπτωση δ' της παρ. 3 του άρθρου 8 του Π.Δ. 334/2000 (ΦΕΚ 279 Α'), συνάπτεται σύμβαση με τον ανάδοχο του έργου. Για τον καθορισμό των νέων τιμών μονάδας των συμπληρωματικών εργασιών εφαρμόζονται οι διατάξεις των παρ. 3 και 4 του άρθρου 43 του Π.Δ. 609/1985 (ΦΕΚ 223 Α'), όπως κάθε φορά ισχύουν. Η εκτέλεση των συμπληρωματικών εργασιών είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο του έργου και, προκειμένου να υπογραφεί η σύμβαση ανάθεσης των συμπληρωματικών εργα-

σιών, απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου. Το συνολικό ποσό των συμβάσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της αρχικής σύμβασης. Στο ως άνω ποσοστό του πενήντα τοις εκατό (50%) συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή συντάξεως τυχόν μελετών για τις συμπληρωματικές εργασίες του έργου. Οι συμπληρωματικές εργασίες παραλαμβάνονται μαζί με τις εργασίες της αρχικής σύμβασης. **2.** Με τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών (απρόβλεπτα), που περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση, καλύπτονται ιδίως δαπάνες που προκύπτουν από εφαρμογή νέων κανονισμών ή κανόνων που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά την ανάθεση του έργου, καθώς και από προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα της προσμέτρησης της μελέτης και όχι από τροποποίηση των σχεδίων και της μορφής του έργου. Τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών καθορίζονται με την απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, που εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου δέκατου τρίτου του ν. 2338/1995 και με την οποία μπορεί να ορισθεί διαφορετικό ποσό απροβλέπτων για τα μικρά έργα. (...) **6.** Σε κάθε έργο επιτρέπεται η σύνταξη συγκριτικών πινάκων που δεν μπορεί να υπερβούν το είκοσι τοις εκατό (20%) της συνολικής συμβατικής δαπάνης. Για τη σύνταξη συγκριτικών πινάκων πέραν του ανωτέρω ορίου εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της παρ. 10 του άρθρου 4 του νόμου αυτού.

Άρθρο 9. Διάλυση της σύμβασης, αποζημίωση αναδόχου. 1. Σε περίπτωση που η σύμβαση διαλυθεί από το φορέα κατασκευής του έργου αποζημίωση στον ανάδοχο οφείλεται μόνο αν έχουν εκτελεσθεί εργασίες αξίας μικρότερης από τα 3/4 του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού. **2.** Ο ανάδοχος μπορεί να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης: α) Αν μετά την υπογραφή της σύμβασης καθυστερήσει η έναρξη των εργασιών περισσότερο από τρεις μήνες με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, εκτός αν στη σύμβαση ορίζεται διαφορετικά σχετικά με την έναρξη των εργασιών. β) Αν οι εργασίες, ύστερα από την έναρξή τους, διακοπούν είτε με διαταγή είτε από υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου για διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών από την κοινοποίηση της διαταγής διακοπής στην πρώτη περίπτωση ή από την επίδοση ειδικής δήλωσης του αναδόχου στη δεύτερη. Σε περίπτωση διακοπής για καθυστέρηση πληρωμών σύμφωνα με την παρ. 8 του αρθρ. 5 του παρόντος η διάλυση μπορεί να ζητηθεί μετά δίμηνο από τη δήλωση διακοπής των εργασιών. γ) Αν η καθυστέρηση των εργασιών χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου υπερβεί την οριακή προθεσμία του τρίτου εδαφίου της παρ. 4 του αρθρ. 5. **3.** Στην περίπτωση που προβλέπεται αποζημίωση κατά την παρ. 1 και στις περιπτώσεις της παρ. 2 του άρθρου αυτού καταβάλλεται στον ανάδοχο, εκτός απ' την αξία των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί: α) η αξία των υλικών που έχουν προσκομισθεί ή βρίσκονται στο στάδιο παραγωγής ή προμήθειας και το αναπόσβεστο μέρος των εγκαταστάσεων, όπως ειδικότερα ορίζεται με π.δ/γμα και β) αποζημίωση για το τεκμαιρόμενο όφελος που δεν μπορεί να είναι

μεγαλύτερο του 5% του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού, μειωμένου κατά το ένα τέταρτο και ύστερα από αφαίρεση της αξίας των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί καθώς και των υλικών και του αναπόσβεστου μέρους των εγκαταστάσεων που η αποζημίωσή τους αναγνωρίζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση. Για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές συνθήκες και ιδίως το μέγεθος του έργου, ο χρόνος αποδέσμευσης του αναδόχου και η ωφέλεια του αναδόχου από άλλη εργασία κατά τους όρους του τελευταίου εδαφίου του αρθρ. 700 του Αστικού Κώδικα. **4.** Σε περίπτωση που ο ανάδοχος συμφωνεί, μπορεί να ματαιωθεί η διάλυση αφού αποζημιωθεί ο ανάδοχος για τις θετικές του μόνο ζημιές που προκλήθηκαν από την καθυστέρηση της έναρξης ή τη διακοπή των εργασιών.

Άρθρο 10. Αναθεώρηση τιμών. 1. Οι συμβατικές τιμές κάθε σύμβασης δημόσιου έργου αναθεωρούνται κατά ημερολογιακό τρίμηνο (αναθεωρητική περίοδος) και με βάση τα στοιχεία και δεδομένα της εικοστής ημέρας του πρώτου μήνα της περιόδου αυτής, ενιαία, για όλη τη Χώρα. Σ' όλη τη διάρκεια της καθεμιάς αναθεωρητικής περιόδου οι αναθεωρημένες συμβατικές τιμές παραμένουν σταθερές. **2.** Η αναθεώρηση υπολογίζεται για τις εργασίες που πραγματικά εκτελέστηκαν μέσα στο προβλεπόμενο από το άρθρο 5 χρονοδιάγραμμα. Εργασίες που για οποιονδήποτε λόγο, εκτελέστηκαν σε αναθεωρητική περίοδο μεταγενέστερη της προβλεπόμενης από το χρονοδιάγραμμα θεωρούνται για τον υπολογισμό της αναθεώρησης ότι εκτελέστηκαν στην αναθεωρητική περίοδο κατά την οποία έπρεπε να εκτελεστούν. Για τις εργασίες που εκτελέστηκαν πριν από την προβλεπόμενη από το χρονοδιάγραμμα αναθεωρητική περίοδο, η αναθεώρηση υπολογίζεται με βάση το χρόνο της πραγματικής εκτέλεσής τους. Για τις εργασίες που εκτελέστηκαν μετά την πάροδο της αρχικής συμβατικής προθεσμίας, η αναθεώρηση υπολογίζεται με βάση τους συντελεστές που ίσχυαν κατά την τελευταία αναθεωρητική περίοδο του αρχικού χρονοδιαγράμματος κατασκευής του έργου, εφόσον η καθυστέρηση οφείλεται σε υπαιτιότητα του αναδόχου. Στην περίπτωση αυτή επιβάλλονται οι διοικητικές και οι παρεπόμενες χρηματικές κυρώσεις, που προβλέπονται στην παρ. 6 του άρθρου 15 του νόμου αυτού, καθώς και οι προβλεπόμενες από το άρθρο 36 του π.δ/τος 609/1985 ποινικές ρήτρες. **3.** Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου κατά την έγκριση παρατάσεων της συνολικής ή των τμηματικών προθεσμιών των συμβάσεων των δημόσιων έργων εκτιμάται και προσδιορίζεται πάντοτε το υπαίτιο για την επιμήκυνση του χρόνου συμβαλλόμενο μέρος για το σύνολο ή για μέρος των έργων ή κατά κονδύλια εργασιών. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν επηρεάζουν την κατάπτωση των ποινικών ρητρών αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της. **4.** Ως χρόνος εκκίνησης για τον υπολογισμό της αναθεώρησης κάθε εργολαβικής σύμβασης ορίζεται το ημερολογιακό τρίμηνο μέσα στο οποίο: α) υποβλήθηκε η προσφορά, αν πρόκειται για σύμβαση, που καταρτίστηκε, ύστερα από δημοπρασία ή β) εκδόθηκε η σχετική εγκριτική απόφαση, αν πρόκειται για σύμβαση που καταρτίστηκε χωρίς δημοπρασία, εφόσον η εγκριτική αυτή απόφαση δεν ορίζει άλλο χρόνο. Οι τιμές της σύμβασης παραμένουν σταθερές για

τις εργασίες που εκτελούνται ή που έπρεπε να εκτελεσθούν μέσα στο τρίμηνο που θεωρείται χρόνος εκκίνησης και στο αμέσως επόμενο ημερολογιακό τρίμηνο. Κατ' εξαίρεση η σταθερότητα των τιμών περιορίζεται μόνο στο ημερολογιακό τρίμηνο εκκίνησης όταν πρόκειται για έργα οποιασδήποτε κατηγορίας συνολικού αρχικού προϋπολογισμού δημοπρατούμενου ή ανατιθέμενου έργου, χωρίς αναθεώρηση, μέχρι το ανώτερο όριο της τέταρτης τάξης εργοληπτικών επιχειρήσεων για έργα οδοποιίας, όπως ορίζεται, σύμφωνα με την παρ. 5 του αρθρ. 16 του νόμου αυτού. **5.** Η αναθεώρηση (αύξηση ή μείωση) για κάθε αναθεωρητική περίοδο υπολογίζεται με βάση τον τύπο: $\Delta T_v = T (A_v/A_o - 1) (1 - \sigma)$ όπου είναι: T: η υπόψη τιμή της σύμβασης. ΔT_v : η αναθεώρηση της παραπάνω τιμής στην υπόψη αναθεωρητική περίοδο v. A_o : τιμή που προκύπτει αφού συμπληρωθεί με βασικές τιμές του χρόνου εκκίνησης το οριζόμενο για την τιμή T άρθρο ανάλυσης τιμών ή συνδυασμός άρθρων με τα βάρη τους όπως προσδιορίζονται από τη σύμβαση σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου αυτού. A_v : τιμή που προκύπτει όπως παραπάνω με τις βασικές τιμές της αναθεωρητικής περιόδου v. σ : σταθερός συντελεστής που αντιπροσωπεύει το μη αναθεωρούμενο μέρος της τιμής και που προσδιορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων μεταξύ του 0,07 και 0,20 κατά κατηγορίες ή μέγεθος έργων και ανάλογα με τον αριθμό των αναθεωρητικών περιόδων που μεσολαβούν μεταξύ του χρόνου εκκίνησης και της συγκεκριμένης κάθε φορά αναθεωρητικής περιόδου. **6.** Η αναθεώρηση της τιμής κάθε συμβατικού κονδυλίου γίνεται με βάση τα αντίστοιχα άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων τιμών που ορίζονται με τα συμβατικά τεύχη. Όταν πρόκειται για κονδύλια που δεν ταυτίζονται με άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων ή σε περιπτώσεις κατ' αποκοπή τιμών ή σύνθετων τιμών, τα συμβατικά τεύχη ή τα πρωτόκολλα νέων τιμών καθορίζουν για την αναθεώρησή τους παρεμφερή άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων ή ομάδα τέτοιων κονδυλίων με τα αντίστοιχα βάρη καθενός άρθρου. **7.** Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν εφαρμόζονται στις συμβάσεις με εργολαβικό αντάλλαγμα άλλο εκτός από χρηματική καταβολή και στις απολογιστικές εργασίες. Στις συμβάσεις, που καθορίζονται με τον τρόπο, που προβλέπουν οι περιπτώσεις δ' και ε' της παρ. 4 του άρθρου 4 ή που το αντάλλαγμα συνομολογείται σε ξένο νόμισμα, καθορίζεται με τη διακήρυξη αναθεώρησης και προσδιορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της, που μπορεί να είναι ίδιος ή διαφορετικός από τον ισχύοντα τρόπο αναθεώρησης. **8.** Στις περιπτώσεις που στη σύμβαση προβλέπεται η προμήθεια εξοπλισμού ή σημαντικής αξίας μηχανημάτων για τη λειτουργία ή εγκατάσταση στο έργο και προσδιορίζεται χωριστά το αντάλλαγμα για την προμήθεια, μπορεί για το αντάλλαγμα αυτό να οριστεί με τη σύμβαση άλλος τρόπος αναθεώρησης. **9.** Το ποσό της αναθεώρησης καταβάλλεται απ' τις πιστώσεις του έργου. **10.** Πέρα από την προβλεπόμενη στις διατάξεις του άρθρου αυτού αναθεώρηση τιμών αποκλείεται η αναπροσαρμογή του εργολαβικού ανταλλάγματος ή η διάλυση των συμβάσεων δημόσιων έργων, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των αρθρ. 288 ή 388 του Αστικού Κώδικα, ένεκα της αυξομείωσης των τιμών. (...)

Άρθρο 11. Παραλαβή του έργου. 1. Μετά τη βεβαίωση περάτωσης των εργασιών, το έργο παραλαμβάνεται προσωρινά και οριστικά. Με την προσωρινή παραλαβή ελέγχονται οι εργασίες ποσοτικά και ποιοτικά. Η οριστική παραλαβή γίνεται μετά την προσωρινή και την πάροδο του χρόνου υποχρεωτικής από τον ανάδοχο συντήρησης. Κατά την οριστική παραλαβή ελέγχεται πάλι η καλή κατάσταση των εργασιών. Οι παραλαβές γίνονται από επιτροπές στις οποίες μπορεί να συμμετέχουν και εκπρόσωποι των φορέων που χρησιμοποιούν τα έργα, όπως ειδικότερα ορίζεται με το π.δ/γμα της παρ. 6 του άρθρου αυτού. **2.** Οι παραλαβές, προσωρινή και οριστική, γίνονται υποχρεωτικά μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες. Σε περίπτωση που οι προθεσμίες αυτές, που προσδιορίζονται με προεδρικό διάταγμα, περάσουν άπρακτες, οι παραλαβές θεωρούνται ότι συντελέστηκαν αυτοδικαίως και ύστερα από σχετική έγγραφη όχληση του αναδόχου, και επιβάλλονται στα υπαίτια όργανα του φορέα κατασκευής του έργου οι προβλεπόμενες στην παρ. 8 του άρθρου 6 του παρόντος νόμου πειθαρχικές ποινές. Οι προθεσμίες αυτές αρχίζουν από τη βεβαιωμένη περάτωση του έργου και εφόσον υποβληθεί από τον ανάδοχο η τελική επιμέτρηση, όπως ειδικότερα ορίζεται με προεδρικό διάταγμα. Στις επιτροπές παραλαβής των έργων τουλάχιστον ο πρόεδρος δεν ορίζεται από υπαλλήλους της διευθύνουσας υπηρεσίας. **3.** Αν η παραλαβή συντελεσθεί αυτοδίκαια και διαπιστωθούν εκ των υστέρων διαφορές στις ποσότητες των εργασιών που εκτελέστηκαν, ο ανάδοχος έχει υποχρέωση να επιστρέψει το εργολαβικό αντάλλαγμα που τυχόν έχει καταβληθεί για τις εργασίες αυτές. **4.** Η συντέλεση της οριστικής παραλαβής αποτελεί την αφετηρία της παραγραφής των απαιτήσεων του αναδόχου απ' την εργολαβική σύμβαση. **5.** Οποτεδήποτε και πριν από την προσωρινή παραλαβή, το έργο ή αυτοτελή του τμήματα που έχουν περατωθεί μπορεί να δοθούν σε χρήση, ύστερα από τη διενέργεια σχετικής διοικητικής παραλαβής, όπως ειδικότερα ορίζεται με το π.δ/γμα της επόμενης παραγράφου. **6.** Με π.δ/γμα καθορίζεται κατά κατηγορία έργων ο χρόνος συντήρησης, ο τρόπος που διενεργείται η παραλαβή, τα θέματα που συνδέονται με τη διοικητική παραλαβή και με ενδεχόμενες παραλαβές τμημάτων του έργου, τα θέματα που σχετίζονται με τη σύνταξη των επιμετρήσεων του έργου και την τυχόν επιβολή στον ανάδοχο ειδικών ποινικών ρητρών ή άλλων συνεπειών για την καθυστέρηση των επιμετρήσεων και κάθε σχετική λεπτομέρεια.

(...)

Άρθρο 16. Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ). 1. Η εγγραφή και κατάταξη των εργοληπτικών επιχειρήσεων στο Μ.Ε.Ε.Π., καθώς και η τακτική και η έκτακτη αναθεώρηση της εγγραφής της, που ορίζονται στο άρθρο αυτό, γίνεται με αίτησή τους. Για την εγγραφή, κατάταξη και αναθεώρηση των εργοληπτικών επιχειρήσεων στο μ.ε.ε.π. εφαρμόζονται οι παράγραφοι 2 έως και 38 του παρόντος άρθρου. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, καθορίζονται τα όρια του Συντελεστή Κατάταξης Γ, όπως περιγράφονται στην παράγραφο 30, τα μεγέθη του Τμήματος Α του Τύπου Κατάταξης που χρησιμο-

ποιούνται σαν παρονομαστές των κλασμάτων α1, α2, α3, όπως περιγράφονται στην παράγραφο 33, και η συνολική βαθμολογία ανά τάξη Μ.Ε.Επ., όπως περιγράφεται στην παράγραφο 34. **2.** Η εγγραφή, κατάταξη και αναθεώρηση στηρίζεται σε όλα τα στοιχεία που είναι αναγκαία για την εξέταση της αίτησης και τον έλεγχο της ακρίβειας των υποβαλλόμενων στοιχείων και τα οποία υποχρεούνται να υποβάλουν οι εργοληπτικές επιχειρήσεις στο Μ.Ε.ΕΠ.. Τα στοιχεία αυτά συγκεντρώνονται από την υπηρεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων που είναι αρμόδια για την τήρηση του Μ.Ε.ΕΠ.. Μεταξύ των στοιχείων αυτών περιλαμβάνονται ιδίως τα πιστοποιητικά Μ.Ε.ΕΠ., τα οποία συντάσσονται από τον κύριο του έργου ή το φορέα κατασκευής, για κάθε έργο, και περιέχουν πληροφορίες και αξιολογήσεις για τη δημοπρασία και την ανάδοχο επιχείρηση, για τις τεχνικές επιχειρήσεις που έχουν συμπράξει στην κατασκευή του έργου με συμβάσεις κατασκευαστικής κοινοπραξίας ή υπεργολαβίας, οι οικονομικές καταστάσεις των χρήσεων των τριών τελευταίων ετών, οι προσωρινές οικονομικές καταστάσεις πριν την υποβολή αίτησης, οι δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος, οι ειδικές καταστάσεις τιμολογίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων, τα τιμολόγια ιδιωτικών έργων όλων των κατηγοριών, τα δικαιολογητικά πιστοποίησης των παγίων στοιχείων και της αξίας τους (οικόπεδα, γήπεδα, κτίρια, μηχανολογικός εξοπλισμός και μεταφορικά μέσα πλην επιβατικών αυτοκινήτων), δικαιολογητικά για την απόδειξη της βασικής και της συμπληρωματικής στελέχωσης, καθώς και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο κριθεί απαραίτητο για την αξιολόγηση των εργοληπτικών επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ.. **3.** Οι εγγεγραμμένοι στο Μ. Ε. Κ. επιτρέπεται να στελεχώνουν μία μόνο εργοληπτική επιχείρηση εγγεγραμμένη στο Μ.Ε.ΕΠ. Η συμμετοχή τους πρέπει να είναι ενεργός και παρακολουθείται από την Υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ. Η υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ. μπορεί να παραπέμψει τα ανωτέρω στελέχη, των οποίων η συμμετοχή κρίνεται εικονική ή ανεπαρκής, στο αρμόδιο πειθαρχικό όργανο. Η ελάχιστη στελέχωση της επιχείρησης πρέπει να είναι συνεχής καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας της και να αποδεικνύεται με βεβαίωση ασφάλισης του προσωπικού από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα. Οποιαδήποτε μεταβολή στελεχών της επιχείρησης, που είναι εγγεγραμμένα στο Μ.Ε.Κ., γίνεται ύστερα από αίτηση της επιχείρησης ή του στελέχους προς την Επιτροπή του Μ.Ε.ΕΠ., η οποία εγκρίνει τη μεταβολή αυτή εξετάζοντας τους προβαλλόμενους λόγους μεταβολής. **4.** Με απόφαση που εκδίδεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων μπορεί να καθορίζεται ο τύπος και τα απαραίτητα στοιχεία που πρέπει να περιέχουν τα πιστοποιητικά Μ.Ε.ΕΠ., που εκδίδει ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής, τα χρονικά διαστήματα έκδοσης και κοινοποίησής τους στον ανάδοχο και τις λοιπές τεχνικές επιχειρήσεις που έχουν συμπράξει στην κατασκευή του έργου, ο τρόπος υποβολής τους στην υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ., καθώς και κάθε σχετικό θέμα. Με όμοια απόφαση μπορεί να ορισθεί προθεσμία μέσα στην οποία τα στοιχεία αυτά υποβάλλονται από τις εργοληπτικές επιχειρήσεις, εντός συγκεκριμένων χρονικών προθεσμιών, ανεξάρτητα από την υποβολή αίτησης τακτικής ή

έκτακτης αναθεώρησης της εγγραφής τους. Η παράλειψη υποβολής των στοιχείων αυτών, με ευθύνη της εργοληπτικής επιχείρησης, συνεπάγεται την απώλεια του δικαιώματος να τα επικαλεσθεί κατά την υποβολή αίτησης τακτικής ή έκτακτης αναθεώρησης, ταυτόχρονα δε δίνει το δικαίωμα στην υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ. να προχωρήσει με πρωτοβουλία της σε έκτακτη αναθεώρηση της εγγραφής της επιχείρησης. Ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής οφείλει να συντάσσει και υποβάλλει τα σχετικά πιστοποιητικά με τις αρμόδιες υπηρεσίες του, οι υπάλληλοι των οποίων, σε περίπτωση που αμελούν να το πράξουν, υπέχουν και πειθαρχικές ευθύνες, κατ' ανάλογο εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 9 του άρθρου 6 του νόμου αυτού (όπως ισχύει). **5.** Οι εργοληπτικές επιχειρήσεις, που λειτουργούν με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, υποχρεούνται να υποβάλουν ετησίως τις οικονομικές τους καταστάσεις και έκθεση δραστηριότητας, πριν από το τέλος του πρώτου εξαμήνου του έτους που έπεται της χρήσης στην οποία αναφέρονται οι οικονομικές καταστάσεις. Με απόφαση που εκδίδεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζεται η διαδικασία υποβολής των ανωτέρω στοιχείων και κάθε σχετικό θέμα. **6.** Κάθε επιχείρηση υποχρεούται, μέχρι το τέλος του πρώτου εξαμήνου του επόμενου έτους κάθε χρήσης, να καταθέτει στην υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ. όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την πιστοποίηση του κύκλου εργασιών της από ιδιωτικά έργα. Η παράλειψη της υποβολής των στοιχείων αυτών, μέσα στην προθεσμία αυτή, συνεπάγεται την απώλεια του δικαιώματος της επιχείρησης να επικαλεσθεί τον κύκλο εργασιών από τα έργα αυτά. Με απόφαση που εκδίδεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζονται τα στοιχεία αυτά και κάθε άλλο θέμα. **7.** Οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 17 εφαρμόζονται αναλόγως και για τα πιστοποιητικά Μ.Ε.ΕΠ.. **8.** Η κατάταξη στις κατηγορίες και τις τάξεις του Μ.Ε.ΕΠ. ισχύει για μία τριετία (τακτική αναθεώρηση). Κατ' εξαίρεση η έκτακτη κατάταξη των εργοληπτικών επιχειρήσεων που προέρχονται από συγχώνευση επιχειρήσεων του Μ.Ε.ΕΠ., οι οποίες και κρίνονται με τη διαδικασία που προβλέπεται στις παραγράφους 17 και επόμενες, ισχύει για μία εξαετία. **9.** Αν η εργοληπτική επιχείρηση δεν υποβάλει αίτηση τακτικής αναθεώρησης, μέσα σε εξήντα ημέρες, από τη συμπλήρωση της τριετίας ή εξαετίας, κατά περίπτωση, τεκμαίρεται ότι ελλείπουν οι προϋποθέσεις παραμονής της στις κατηγορίες και τάξεις που έχει καταταχθεί και διαγράφεται από το Μ.Ε.ΕΠ.. Για τη διαγραφή αυτή εκδίδεται διαπιστωτική πράξη μέσα σε ένα μήνα από την πάροδο της εξηκοστήμερης προθεσμίας. **10.** Η υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ. μπορεί να ενεργήσει οποτεδήποτε έκτακτη αναθεώρηση αν διακριβωθούν νεότερα δυσμενή στοιχεία που επηρεάζουν αρνητικά την ομαλή και αξιόπιστη λειτουργία της επιχείρησης, διαγράφοντάς την από ορισμένες ή όλες τις κατηγορίες έργων ή υποβιβάζοντάς την από την τάξη της εγγραφής της. **11.** Η τακτική ή έκτακτη αναθεώρηση μπορεί να συνδυασθεί με μεταβολή στις κατηγορίες και τάξεις για τις οποίες είχε εγκριθεί στο παρελθόν η εγγραφή της επιχείρησης. Η μεταβολή αυτή μπορεί να περιλαμβάνει και διαγραφή από κατηγορίες ή υποβιβασμό σε

τάξη, έστω και αν αυτό δεν ζητήθηκε από την επιχείρηση. **12.** Μετά την παρέλευση διετίας από την έκτακτη επανάκριση, που προβλέπεται στις παραγράφους 17 και επόμενες, μπορεί να γίνει έκτακτη αναθεώρηση με αίτηση της επιχείρησης. **13.** Η εγγραφή, η κατάταξη ή η αναθεώρηση της εργοληπτικής επιχείρησης στο Μ.Ε.ΕΠ. γίνεται από την Επιτροπή Μ.Ε.ΕΠ.. Η Επιτροπή αρνείται την εγγραφή εργοληπτικής επιχείρησης στο Μ.Ε.ΕΠ. ή την κατάταξη στην κατηγορία ή τάξη για την οποία έχει υποβληθεί η αίτηση, αν από τα στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 2 κρίνει ότι η επιχείρηση αυτή δεν έχει την απαιτούμενη τεχνική ιδιότητα και τεχνική ικανότητα, με βάση τα κριτήρια που ορίζονται στην παράγραφο 1. Η κατάταξη εργοληπτικών επιχειρήσεων στις τάξεις έκτη και έβδομη γίνεται με απόφαση που εκδίδεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής. (...) **18.** Οι τάξεις του Μ.Ε.ΕΠ. ορίζονται σε επτά και επιπλέον αυτών ορίζονται και δύο ειδικές τάξεις οι Α1, Α2 για μικρές επιχειρήσεις. Η κατάταξη στο Μ.Ε.ΕΠ. των εργοληπτικών επιχειρήσεων γίνεται σε μία ή περισσότερες από τις εξής βασικές κατηγορίες έργων: οδοποιίας, οικοδομικών, υδραυλικών, ηλεκτρομηχανολογικών, λιμενικών, βιομηχανικών και ενεργειακών. Κάθε επιχείρηση κατατάσσεται σε μία μόνο τάξη για κάθε κατηγορία. Με απόφαση που εκδίδεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων μπορεί να αναπροσδιορίζονται οι κατηγορίες αυτές και το περιεχόμενό τους με σκοπό τη μεγαλύτερη εξειδίκευση των κατηγοριών και να ρυθμίζονται τα μεταβατικά ζητήματα που ανακύπτουν στην περίπτωση αυτή. **19.** Η κατάταξη εργοληπτικής επιχείρησης στην έβδομη τάξη του Μ.Ε.ΕΠ. συνεπάγεται την κατάταξή της σε όλες τις βασικές κατηγορίες έργων. Η κατάταξη εργοληπτικής επιχείρησης στην έκτη ή στην πέμπτη τάξη του Μ.Ε.ΕΠ. συνεπάγεται την κατάταξή της σε όλες τις βασικές κατηγορίες έργων, αν κατά την επανάκρισή της πληροί τις προϋποθέσεις κατάταξής της τουλάχιστον σε τέσσερις από τις κατηγορίες αυτές. **20.** Στις ειδικές τάξεις Α1 και Α2 του Μ.Ε.ΕΠ. κατατάσσονται εργοληπτικές επιχειρήσεις με μόνο κριτήριο τη στελέχωσή τους από τεχνικούς εγγεγραμμένους στο Μ.Ε.Κ., χωρίς την εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης, ως εξής: α. στην Α 1, εργοληπτική επιχείρηση η οποία περιλαμβάνει στη βασική της στελέχωση τουλάχιστον έναν τεχνικό Μ.Ε.Κ. Α' βαθμίδας, β. στην Α2, εργοληπτική επιχείρηση η οποία περιλαμβάνει στη βασική της στελέχωση τουλάχιστον έναν τεχνικό Μ.Ε.Κ. Β' βαθμίδας ή δύο τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Α' βαθμίδας. **21.** Στην πρώτη τάξη του Μ.Ε.ΕΠ. κατατάσσεται εργοληπτική επιχείρηση, χωρίς την εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης, αν διαθέτει τις εξής ελάχιστες προϋποθέσεις: α. περιλαμβάνει στη βασική της στελέχωση τουλάχιστον δύο τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Α' βαθμίδας και έναν τεχνικό Μ.Ε.Κ. Β' βαθμίδας ή δύο τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Β' βαθμίδας ή έναν τεχνικό Μ.Ε.Κ. Γ βαθμίδας, β. διαθέτει, κατά την υποβολή της αίτησης, καταθέσεις σε τράπεζα, τουλάχιστον είκοσι πέντε εκατομμυρίων (25.000.000) δραχμών ή εβδομήντα τριών χιλιάδων τριακοσίων εξήντα οκτώ (73.368) ΕΥΡΩ. **22.** Στη δεύτερη τάξη του Μ.Ε.ΕΠ. κατατάσσεται εργοληπτική επιχείρηση, χωρίς την εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης, αν διαθέ-

τει τις εξής ελάχιστες προϋποθέσεις: α. περιλαμβάνει στη βασική της στελέχωση τουλάχιστον δύο τεχνικούς Μ.Ε.Κ Γ βαθμίδας ή έναν τεχνικό Μ.Ε.Κ. Γ βαθμίδας και δύο τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Β' βαθμίδας ή έναν τεχνικό Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας, β. διαθέτει, κατά την υποβολή της αίτησης, τραπεζικές καταθέσεις, τουλάχιστον σαράντα οκτώ εκατομμυρίων (48.000.000) δραχμών ή εκατόν σαράντα χιλιάδων οκτακοσίων εξήντα έξι (140.866) ΕΥΡΩ, γ. διαθέτει πάγια στοιχεία με βάση τις αντικειμενικές αξίες ή τις αξίες κτήσης αυτών, συνολικής αξίας δώδεκα εκατομμυρίων (12.000.000) δραχμών ή τριάντα πέντε χιλιάδων διακοσίων δεκαεπτά (35.217) ΕΥΡΩ. Τα πάγια στοιχεία αυτά αφορούν γήπεδα, οικόπεδα, κτίρια, μηχανολογικό εξοπλισμό και μεταφορικά μέσα, εκτός τα επιβατικά αυτοκίνητα. Ως αξία παγίων για τα ακίνητα λαμβάνεται, κατ' επιλογή της επιχείρησης, είτε η αντικειμενική αξία που ισχύει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης, πιστοποιημένη από συμβολαιογράφο, είτε η αξία αυτών, όπως προσδιορίζεται από τα οριστικά συμβόλαια αγοράς ή το κόστος ιδιοκατασκευής τους, όπως είναι εγγεγραμμένο στα βιβλία της επιχείρησης. Για τον εξοπλισμό και τα μεταφορικά μέσα, η αξία τους προσδιορίζεται με βάση την παράγραφο 29 περίπτωση γ'. **23.** Στην τρίτη τάξη του Μ.Ε.ΕΠ. κατατάσσεται εργοληπτική επιχείρηση με μορφή ανώνυμης εταιρείας, χωρίς την εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης, αν διαθέτει τις εξής ελάχιστες προϋποθέσεις: α. περιλαμβάνει στη βασική της στελέχωση τουλάχιστον δύο τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας και έναν τεχνικό Μ.Ε.Κ. Γ' βαθμίδας. Εναλλακτικά μπορεί να αντικατασταθεί ο ένας τεχνικός Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας με δύο τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Γ' βαθμίδας ή ο ένας τεχνικός Μ.Ε.Κ. Γ' βαθμίδας με δύο τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Β' βαθμίδας, β. διαθέτει Ιδια Κεφάλαια, όπως ορίζονται στην παράγραφο 29 περίπτωση β', τουλάχιστον ίσα με το πενήντα τοις εκατό (50%) των Ιδίων Κεφαλαίων της τάξης αυτής, όπως ορίζονται στην παράγραφο 33, γ. διαθέτει πάγια στοιχεία, όπως ορίζονται στην παράγραφο 29 περίπτωση γ', αξίας τουλάχιστον ίσης με το πενήντα τοις εκατό (50%) των παγίων της τάξης αυτής, όπως ορίζονται στην παράγραφο 33. Για εργοληπτική επιχείρηση που είναι ήδη εγγεγραμμένη στο Μ.Ε.ΕΠ. επιπλέον ελάχιστη προϋπόθεση κατάταξης στην τάξη αυτή αποτελεί η τήρηση των δεικτών βιωσιμότητας, που προκύπτουν από τις κάτωθι σχέσεις οικονομικών μεγεθών, όπως αναγράφονται στην οικονομική κατάσταση του έτους 2000 ή την προσωρινή οικονομική κατάσταση αυτής που βεβαιώνεται από ορκωτό ελεγκτή και δημοσιεύεται πριν από την υποβολή της αίτησης, ως εξής: α. "Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων" (Ι.Κ.), όπως αυτό αναγράφεται στο σκέλος του Παθητικού, προς το "Σύνολο Υποχρεώσεων" (Σ.Υ.). Ως Σύνολο Υποχρεώσεων ορίζεται το άθροισμα των βραχυπρόθεσμων και των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων της επιχείρησης, με εξαίρεση τις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις που δεν αφορούν τραπεζικό δανεισμό, όπως αυτές προσδιορίζονται από βεβαίωση ορκωτού ελεγκτή, και β. "Κυκλοφορούν Ενεργητικό" (Κ.Ε.), όπως αυτό αναγράφεται στο σκέλος του Ενεργητικού, προς τις "Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις" (Β.Υ.), όπως αυτές αναγράφονται στο σκέλος του Παθητικού. Οι δείκτες βιωσιμότητας πρέπει να είναι μεγαλύτεροι της μονάδας, δηλαδή: $I.K. / \Sigma.Y. > 1$ και $K.E. / B.Y. > 1$. **24.** Στην τρίτη τάξη του

Μ.Ε.ΕΠ. κατατάσσεται εργοληπτική επιχείρηση με μορφή ανώνυμης εταιρείας, με εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης, αν διαθέτει τις εξής ελάχιστες προϋποθέσεις: α. περιλαμβάνει στη βασική της στελέχωση τουλάχιστον δύο τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας. Εναλλακτικά μπορεί να αντικατασταθεί ο ένας τεχνικός Μ. Ε. Κ. Δ' βαθμίδας με δύο τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Γ βαθμίδας, β. διαθέτει Ίδια Κεφάλαια, όπως ορίζονται στην παράγραφο 29 περίπτωση β', τουλάχιστον ίσα με το πενήντα τοις εκατό (50%) των Ίδιων Κεφαλαίων της τάξης αυτής, όπως ορίζονται στην παράγραφο 33, γ. διαθέτει πάγια στοιχεία, όπως ορίζονται στην παράγραφο 29 περίπτωση γ', αξίας τουλάχιστον ίσης με το πενήντα τοις εκατό (50%) των παγίων της τάξης αυτής, όπως ορίζονται στην παράγραφο 33. **25.** Για την κατάταξη εργοληπτικής επιχείρησης και σε πρόσθετες κατηγορίες έργων, εκτός της βασικής, απαιτείται να διαθέτει για καθεμία από αυτές συμπληρωματική στελέχωση. Τα στελέχη για καθεμία από τις πρόσθετες κατηγορίες έργων μπορεί να είναι τα ίδια πρόσωπα της βασικής στελέχωσης, εγγεγραμμένα σε αντίστοιχη κατηγορία και τάξη του Μ. Ε. Κ. ή και άλλα πρόσωπα. Για τη συμπληρωματική στελέχωση κάθε πρόσθετης κατηγορίας έργων, απαιτείται τουλάχιστον: α. Στην Α1 τάξη, τουλάχιστον ένας τεχνικός Μ.Ε.Κ. Α' βαθμίδας. β. Στην Α2 τάξη, τουλάχιστον ένας τεχνικός Μ.Ε.Κ. Β' βαθμίδας « ή δύο τεχνικοί Μ.Ε.Κ. Α' βαθμίδας». γ. Στην 1η τάξη, τουλάχιστον ένας τεχνικός Μ.Ε.Κ. Β' βαθμίδας ή δύο τεχνικοί Μ.Ε.Κ. Α' βαθμίδας. δ. Στην 2η τάξη, τουλάχιστον ένας τεχνικός Μ.Ε.Κ. Γ βαθμίδας ή δύο τεχνικοί Μ.Ε.Κ. Β' βαθμίδας. ε. Στην 3η τάξη, ένας τεχνικός Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας ή δύο τεχνικοί Μ.Ε.Κ. Γ βαθμίδας. **26.** Στην τέταρτη, πέμπτη, έκτη και έβδομη τάξη του Μ.Ε.ΕΠ. κατατάσσονται εργοληπτικές επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στο Μ.Ε.ΕΠ. ή επιχειρήσεις που προέρχονται από συγχώνευση εργοληπτικών επιχειρήσεων εγγεγραμμένων στο Μ.Ε.ΕΠ., με την εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης, αν διαθέτουν τις εξής ελάχιστες προϋποθέσεις: α. περιλαμβάνουν στη βασική και συμπληρωματική τους στελέχωση τον αντίστοιχο, για κάθε τάξη, ελάχιστο αριθμό τεχνικών εγγεγραμμένων στο Μ.Ε.Κ., ως εξής: αα. Στην τέταρτη τάξη, για τη βασική κατηγορία έργων απαιτείται στελέχωση τουλάχιστον τριών τεχνικών Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας και ενός τεχνικού Μ.Ε.Κ. Γ βαθμίδας. Για κάθε πρόσθετη κατηγορία έργων, μέχρι και την τέταρτη, απαιτείται συμπληρωματική στελέχωση τουλάχιστον δύο τεχνικών Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας. Για κάθε επιπλέον κατηγορία απαιτείται συμπληρωματική στελέχωση ενός τεχνικού Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας. ββ. Στην πέμπτη τάξη, για τη βασική κατηγορία έργων απαιτείται στελέχωση τουλάχιστον τεσσάρων τεχνικών Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας και ενός τεχνικού Μ.Ε.Κ. Γ βαθμίδας. Για κάθε πρόσθετη κατηγορία έργων, μέχρι την τέταρτη, απαιτείται συμπληρωματική στελέχωση τουλάχιστον τριών τεχνικών Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας. Για κάθε επιπλέον κατηγορία απαιτείται συμπληρωματική στελέχωση ενός τεχνικού Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας. γγ. Στην έκτη τάξη, για τη βασική κατηγορία έργων απαιτείται στελέχωση τουλάχιστον έξι τεχνικών Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας και τεσσάρων τεχνικών Μ.Ε.Κ. Γ βαθμίδας. Για κάθε πρόσθετη κατηγορία έργων, μέχρι και την τέταρτη, απαιτείται συμπληρωματική στελέχωση τουλάχιστον τεσσάρων τεχνι-

κών Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας. Για τις επιπλέον κατηγορίες απαιτείται συμπληρωματική στελέχωση ενός τεχνικού Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας ανά κατηγορία. δδ. Στην έβδομη τάξη απαιτείται στελέχωση τουλάχιστον δεκαοκτώ τεχνικών Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας και δεκατεσσάρων τεχνικών Μ.Ε.Κ. Γ βαθμίδας. Από τη στελέχωση αυτή απαιτείται τουλάχιστον οι δώδεκα τεχνικοί Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας να είναι εγγεγραμμένοι σε τρεις κατηγορίες έργων, ένας τεχνικός Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας να είναι εγγεγραμμένος στην κατηγορία ηλεκτρομηχανολογικών έργων και ένας τεχνικός Μ. Ε. Κ. Δ' βαθμίδας να είναι εγγεγραμμένος στην κατηγορία βιομηχανικών και ενεργειακών έργων. Εναλλακτικά για τις τάξεις 4η, 5η, 6η μπορεί να αντικατασταθεί στη βασική και στη συμπληρωματική τους στελέχωση, ένας τεχνικός Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας με δύο τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Γ βαθμίδας και ένας τεχνικός Μ.Ε.Κ. Γ βαθμίδας με δύο τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Β' βαθμίδας. Για την 7η τάξη μπορούν να αντικατασταθούν τόσο στη βασική, όσο και στη συμπληρωματική της στελέχωση, μέχρι τέσσερις τεχνικοί Μ.Ε.Κ. Δ' βαθμίδας με οκτώ τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Γ' βαθμίδας και μέχρι τέσσερις τεχνικοί Μ.Ε.Κ. Γ βαθμίδας με οκτώ τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Β' βαθμίδας. Για τις πιο πάνω τάξεις τα στελέχη για κάθε πρόσθετη κατηγορία έργων, εκτός της βασικής κατηγορίας, μπορεί να είναι τα ίδια πρόσωπα της βασικής στελέχωσης εγγεγραμμένα σε αντίστοιχη κατηγορία και τάξη του Μ.Ε.Κ. ή και άλλα πρόσωπα. β. διαθέτουν αθροιστικά εμπειρία την τελευταία τριετία (χρήσεις 1998, 1999,2000) για τη βασική κατηγορία έργων είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του κύκλου εργασιών της τάξης στην οποία ζητείται η κατάταξη, όπως αυτός ορίζεται στην παράγραφο 33, και πέντε τοις εκατό (5%) για κάθε πρόσθετη κατηγορία έργων. Η διάταξη αυτή δεν ισχύει για την έβδομη τάξη. γ. διαθέτουν ίδια κεφάλαια, όπως ορίζονται στην παράγραφο 29 στην περίπτωση β', τουλάχιστον ίσα με το πενήντα τοις εκατό (50%) των ιδίων κεφαλαίων της τάξης στην οποία ζητείται η κατάταξη, όπως ορίζονται στην παράγραφο 33. δ. διαθέτουν πάγια στοιχεία, όπως ορίζονται στην παράγραφο 29 στην περίπτωση γ', αξίας τουλάχιστον ίσης με το πενήντα τοις εκατό (50%) των παγίων της τάξης, στην οποία ζητείται η κατάταξη, όπως ορίζονται στην παράγραφο 33. Από τα πιο πάνω πάγια, υποχρεωτικά το τριάντα τοις εκατό (30%) πρέπει να είναι ακίνητα (γήπεδα, οικόπεδα και κτίρια) και το τριάντα τοις εκατό (30%) μηχανολογικός εξοπλισμός και κάθε είδους μεταφορικά μέσα, εκτός από τα επιβατικά αυτοκίνητα. ε. ελάχιστη προϋπόθεση κατάταξης εργοληπτικής επιχείρησης στις τάξεις τέταρτη, πέμπτη, έκτη και έβδομη του Μ.Ε.ΕΠ. αποτελεί η τήρηση των δεικτών βιωσιμότητας, που προκύπτουν από τις κάτωθι σχέσεις οικονομικών μεγεθών, όπως αναγράφονται στην οικονομική κατάσταση του έτους 2000 ή την προσωρινή οικονομική κατάσταση αυτής, που βεβαιώνεται από ορκωτό ελεγκτή και δημοσιεύεται πριν από την υποβολή της αίτησης, ως εξής: αα. "Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων" (Ι.Κ.), όπως αυτό αναγράφεται στο σκέλος του Παθητικού, προς το "Σύνολο Υποχρεώσεων" (Σ.Υ.). Ως Σύνολο Υποχρεώσεων ορίζεται το άθροισμα των βραχυπρόθεσμων και των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων της επιχείρησης, με εξαίρεση τις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις που δεν αφορούν τραπεζικό δανεισμό, όπως αυτές προσδιορί-

ζονται από βεβαίωση ορκωτού ελεγκτή και, ββ. “Κυκλοφορούν Ενεργητικό” (Κ.Ε.), όπως αυτό αναγράφεται στο σκέλος του Ενεργητικού, προς τις “Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις” (Β.Υ.), όπως αυτές αναγράφονται στο σκέλος του Παθητικού. Οι δείκτες βιωσιμότητας, για επιχειρήσεις που κατατάσσονται στις τάξεις τέταρτη, πέμπτη, έκτη και έβδομη πρέπει να είναι μεγαλύτεροι της μονάδας, δηλαδή: $I.K. / \Sigma.Y. > 1$ και $K.E./B.Y. > 1$. Σε περιπτώσεις συγχωνεύσεων εργοληπτικών επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ., οι δείκτες βιωσιμότητας του νέου φορέα εξάγονται από τα οικονομικά μεγέθη της ενοποιημένης οικονομικής κατάστασης που καταρτίζεται και δημοσιεύεται από την επιχείρηση, πριν από την υποβολή της αίτησης προς την υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ..

27. Οι δείκτες βιωσιμότητας, όπως ορίζονται στις παραγράφους 23 και 26, λαμβάνονται υπόψη μόνο κατά την τακτική και την, με πρωτοβουλία της επιχείρησης, έκτακτη αναθεώρηση των επιχειρήσεων του Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.) και δεν θεωρούνται δυομενές στοιχείο κατά την έννοια της παραγράφου 10, για τη διενέργεια έκτακτης αναθεώρησης της εγγραφής των εργοληπτικών επιχειρήσεων.

28. Για κατάταξη στις ειδικές τάξεις Α 1, Α2, στην πρώτη και στη δεύτερη τάξη του Μ.Ε.ΕΠ. δεν απαιτείται νομική μορφή εταιρικού σχήματος. Για κατάταξη στις τάξεις τρίτη έως και έβδομη του Μ.Ε.ΕΠ. απαιτείται νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας.

29. Ο Τύπος Κατάταξης που εφαρμόζεται για την επανάκριση των εργοληπτικών επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ. και την κατάταξή τους σε μία από τις τάξεις τρίτη έως και έβδομη της νέας διαβάθμισης, αναλύεται ως εξής: $\{ (A \times 70\%) (B \times 30\%) \} X \Gamma =$ Συνολική Βαθμολογία όπου: Τμήμα Α = $\{ (a1 \times 60\%) (a2 \times 20\%) (a3 \times 20\%) \}$ και, $a1 =$ Κύκλος Εργασιών Χρήσεων 1998, 1999, 2000 Κύκλος Εργασιών, όπως ορίζεται για κάθε τάξη στην παράγραφο 33 $a2 =$ Ίδια Κεφάλαια, όπως ορίζονται στην παράγραφο 29 περίπτωση β' Ίδια Κεφάλαια, όπως ορίζονται για κάθε τάξη στην παράγραφο 33 $a3 =$ Πάγια, όπως ορίζονται στην παράγραφο 29 περίπτωση γ' Πάγια, όπως ορίζονται για κάθε τάξη στην παράγραφο 33 όπου: Τμήμα Β = $\{ (\beta1 \times 40\%) (\beta2 \times 30\%) (\beta3 \times 30\%) \}$ και, $\beta1 =$ Ίδια Κεφάλαια, όπως ορίζονται στην παράγραφο 29 περίπτωση β' $\beta2 =$ Σύνολο Ενεργητικού $\beta3 =$ Σύνολο Πάγιου Ενεργητικού - Συμμετοχές και άλλες Απαιτήσεις Σύνολο Πάγιου Ενεργητικού $\beta3 =$ Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Απαιτήσεις Κυκλοφορούν Ενεργητικό όπου: Τμήμα Γ = Συντελεστής Κατάταξης, όπως ορίζεται στην παράγραφο 30, για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις Μ.Ε.ΕΠ. που κατατάσσονται αυτοτελώς και όπως ορίζεται στην παράγραφο 31 για τις επιχειρήσεις που προέρχονται από συγχώνευση εργοληπτικών επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ..

α. Ως αριθμητής του κλάσματος $a1$ λαμβάνεται ο κύκλος εργασιών της εργοληπτικής επιχείρησης εγγεγραμμένης στο Μ.Ε.ΕΠ., ο οποίος πραγματοποιήθηκε από την κατασκευή δημόσιων και ιδιωτικών έργων στην Ελλάδα και το εξωτερικό κατά τις χρήσεις των ετών 1998, 1999, 2000. Ο ανωτέρω κύκλος εργασιών προσδιορίζεται ως εξής: αα. Για δημόσια έργα που εκτελέστηκαν στο εσωτερικό λαμβάνεται υπόψη μόνο αυτός που προκύπτει από πιστοποιητικά του κυρίου του έργου ή του φορέα κατασκευής, αν έχουν εκδοθεί αντίστοιχα τιμολόγια για τις εργασίες αυτές και έχουν περιληφθεί

στις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος της επιχείρησης. Για τον έλεγχο της ακρίβειας των υποβαλλόμενων στοιχείων η επιχείρηση υποχρεούται να υποβάλει επικυρωμένα αντίγραφα των πιστοποιητικών των κυρίων των έργων ή των φορέων κατασκευής, των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος, καθώς και κατάσταση των τιμολογίων εσόδων που έχει εκδώσει και αφορά τα πιστοποιητικά των κυρίων των έργων ή των φορέων κατασκευής, όπως επίσης και κάθε άλλο συμπληρωματικό στοιχείο που ζητηθεί από την υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ.. ββ. Για δημόσια και ιδιωτικά έργα, που εκτελέστηκαν στο εξωτερικό, λαμβάνεται υπόψη μόνο αυτός που προκύπτει από επικυρωμένο πιστοποιητικό του κυρίου του έργου ή του φορέα κατασκευής και τα αντίστοιχα τιμολόγια εσόδων για τις εργασίες αυτές. Τα ανωτέρω τιμολόγια πρέπει να έχουν περιληφθεί στις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος της επιχείρησης, αν δεν έχουν φορολογηθεί στο εξωτερικό ή απαλλάσσονται της φορολογίας στην Ελλάδα. Σε περίπτωση που αυτά έχουν φορολογηθεί στο εξωτερικό πρέπει να προσκομίζεται και η δήλωση φορολογίας που έχει υποβληθεί από την επιχείρηση στις αρμόδιες φορολογικές αρχές της χώρας που εκτελέστηκε το έργο, επικυρωμένη για τη γνησιότητά της από τις αρχές αυτές. Σε περίπτωση που το πιστοποιητικό είναι του φορέα κατασκευής πρέπει να προσκομιστεί βεβαίωση της αρμόδιας δημόσιας αρχής της χώρας που εκτελέστηκε το έργο, από την οποία να προκύπτει ότι ο ανάδοχος ανέλαβε και κατασκεύασε το έργο ή μέρος αυτού, καθώς και το συμφωνητικό βεβαίωσης της χρονολογίας για την ανάθεση από τον ανάδοχο στην επιχείρηση της κατασκευής του έργου ή μέρους αυτού. γγ. Για ιδιωτικά έργα που εκτελέστηκαν στο εσωτερικό λαμβάνεται υπόψη μόνο αυτός που προκύπτει από τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος της επιχείρησης και αποδεικνύεται από τα τιμολόγια εσόδων που εκδόθηκαν από αυτή προς τον κύριο του έργου ή από τα οριστικά συμβόλαια πώλησης των ακινήτων. Για τον έλεγχο της ακρίβειας των υποβαλλόμενων στοιχείων που αφορούν ιδιωτικά έργα, η επιχείρηση υποχρεούται να υποβάλει επικυρωμένα αντίγραφα των συμβολαίων πώλησης, επικυρωμένα αντίγραφα των πιστοποιητικών των κυρίων των έργων, κατάσταση των τιμολογίων εσόδων που έχει εκδώσει για τα πιο πάνω έργα, τα αντίστοιχα τιμολόγια εσόδων και κάθε άλλο συμπληρωματικό στοιχείο που ζητηθεί από την υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ.. δδ. Τόσο για τα δημόσια όσο και για τα ιδιωτικά έργα δεν λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που προκύπτει από συμβάσεις έργου μεταξύ εργοληπτικών επιχειρήσεων εγγεγραμμένων στο Μ.Ε.ΕΠ. και τα αντίστοιχα τιμολόγια εσόδων που έχει εκδώσει καθεμία από τις επιχειρήσεις αυτές προς την άλλη, ανεξάρτητα αν αυτά περιλαμβάνονται στη δήλωση φορολογίας εισοδήματός τους, εκτός εάν υπάρχει εγκεκριμένη, από τον κύριο του έργου, υπεργολαβία. Στις περιπτώσεις αυτές προσκομίζεται η σύμβαση του αναδόχου με τον υπεργολάβο, η οποία θα πρέπει να έχει κατατεθεί στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. κατά τη διάρκεια σύναψης της σύμβασης, και τα εκδοθέντα τιμολόγια εσόδων. Ο ανωτέρω κύκλος εργασιών του υπεργολάβου αφαιρείται από τον κύκλο εργασιών του αναδόχου. εε. Ο κύκλος εργασιών της εργοληπτικής επιχείρησης για δημόσιο και ιδιωτικό έργο από συμμετοχή σε κοινοπραξία, στην

οποία ανατέθηκε η κατασκευή του, ή που συστήθηκε μεταξύ του αναδόχου και άλλων εργοληπτικών επιχειρήσεων εγγεγραμμένων στο Μ.Ε.ΕΠ., λαμβάνεται υπόψη μόνο εφόσον έχουν καταθέσει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία επικυρωμένο αντίγραφο από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. του εγγράφου σύστασής τους ή το καταθέσουν μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, έχουν εκδοθεί αντίστοιχα τιμολόγια για τις εργασίες των ανωτέρω έργων και έχουν συμπεριληφθεί στις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος της κοινοπραξίας. (...) **36.** Εργοληπτική επιχείρηση που υποβάλει αίτηση και προέρχεται από συγχώνευση που έγινε με βάση τις διατάξεις του ν. 2166/1993 και του κ.ν. 2190/1920, δεν επιτρέπεται να καταταγεί σε τάξη της νέας διαβάθμισης ανώτερη από την αντίστοιχη τάξη της επιχείρησης ή των επιχειρήσεων με την ανώτερη αντίστοιχη τάξη, από αυτές που συγχωνεύθηκαν. Εξαιρούνται από την ανωτέρω διάταξη η σύσταση νέων εταιρειών για κατάταξη στις τάξεις Α2, πρώτη, δεύτερη και οι ανώνυμες εταιρείες που στελεχώνονται για κατάταξη στην τρίτη τάξη με ή χωρίς την εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης, αν διαθέτουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις κατάταξης για τις τάξεις αυτές, και στην περίπτωση εφαρμογής του Τύπου Κατάταξης, αν συγκεντρώνουν την απαιτούμενη βαθμολογία. **37.** Σε περιπτώσεις συγχωνύσεων εργοληπτικών επιχειρήσεων εγγεγραμμένων στο Μ.Ε.ΕΠ. για κατάταξη στις τάξεις τέταρτη, πέμπτη, έκτη και έβδομη, αυτές δεν πρέπει να απέχουν από την επιχείρηση με την ανώτερη αντίστοιχη τάξη, περισσότερο από δύο τάξεις. Όταν υποβάλλεται αίτηση από εργοληπτική επιχείρηση εγγεγραμμένη στο Μ.Ε.ΕΠ., σε τάξη κατώτερη από την αντίστοιχί της, επιτρέπεται διαφορά δύο τάξεων από την αντίστοιχη της αιτούμενης τάξης. **38.** Εργοληπτική επιχείρηση του Μ.Ε.ΕΠ. που δεν συγκεντρώνει την απαιτούμενη βαθμολογία κατάταξης για την αντίστοιχη τάξη, μπορεί να καταταγεί στην αμέσως κατώτερη τάξη από αυτή, με τη χρήση στον Τύπο Κατάταξης των μεγεθών των παρονομαστών του Τμήματος Α' (Κύκλος Εργασιών, Ίδια Κεφάλαια και Πάγια) της τάξης αυτής, πλην του Συντελεστή Κατάταξης Γ που παραμένει αμετάβλητος, αν συγκεντρώνει την απαιτούμενη βαθμολογία κατάταξης. Σε περίπτωση που δεν συγκεντρώνει την απαιτούμενη βαθμολογία κατάταξης, ούτε στην αμέσως κατώτερη τάξη από την αντίστοιχη, συνεχίζεται η ίδια διαδικασία μέχρι την κατάταξή της σε μια από τις λοιπές τάξεις του Μ.Ε.ΕΠ., με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στην παράγραφο 39. **39.** Εταιρείες που είναι εγγεγραμμένες στην Η' τάξη του Μ.Ε.ΕΠ. μπορούν να καταταχθούν στην πέμπτη τάξη, χωρίς εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης. Εταιρείες που είναι εγγεγραμμένες στην Ζ' τάξη του Μ.Ε.ΕΠ. μπορούν να καταταχθούν στην τέταρτη τάξη, χωρίς εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης. Εταιρείες που είναι εγγεγραμμένες στις τάξεις ΣΤ' και Ε' του Μ.Ε.ΕΠ. μπορούν να καταταχθούν στην τρίτη τάξη, χωρίς εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης. Οι εταιρείες Δ' τάξης και οι ατομικές επιχειρήσεις ή προσωπικές εταιρείες Δ' τάξης που τηρούν Βιβλία και Στοιχεία Γ Κατηγορίας και διαθέτουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις στελέχωσης με τεχνικούς εγγεγραμμένους στο Μ.Ε.Κ. που ισχύουν για εταιρείες Δ' τάξης, κατατάσσονται στην τρίτη τάξη, αν με την εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης

συγκεντρώνουν την απαιτούμενη βαθμολογία, διαφορετικά κατατάσσονται στην δεύτερη τάξη. Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις απαιτείται η τήρηση των ελάχιστων προϋποθέσεων κατάταξης εκτός των δεικτών βιωσιμότητας. Οι κατατασόμενες επιχειρήσεις αυτής της παραγράφου υποχρεούνται, μέχρι την επόμενη τακτική αναθεώρηση, να υποβάλουν στην υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ. όλα τα στοιχεία που θα ζητηθούν και θα αποδεικνύουν την πλήρωση των δεικτών βιωσιμότητας, όπως προσδιορίζονται στο νόμο αυτόν, άλλως υποβιβάζονται κατά μια τάξη. **40.** Τα όρια προϋπολογισμών έργων, τα οποία επιτρέπεται να αναλάβουν εργοληπτικές επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στο Μ.Ε.ΕΠ., ορίζονται ως εξής: α. το όριο προϋπολογισμού έργου στην Α1 τάξη είναι είκοσι εκατομμύρια (20.000.000) δραχμές ή πενήντα οκτώ χιλιάδες εξακόσια ενενήντα τέσσερα (58.694) ΕΥΡΩ. β. το όριο προϋπολογισμού έργου στην Α2 τάξη είναι ογδόντα εκατομμύρια (80.000.000) δραχμές ή διακόσιες τριάντα τέσσερις χιλιάδες επτακόσια εβδομήντα έξι (234.776) ΕΥΡΩ. γ. το όριο προϋπολογισμού έργου στην πρώτη τάξη είναι διακόσια εκατομμύρια (200.000.000) δραχμές ή πεντακόσιες ογδόντα έξι χιλιάδες εννιακόσια σαράντα (586.940) ΕΥΡΩ. δ. το ανώτατο όριο προϋπολογισμού έργου στη δεύτερη τάξη είναι τετρακόσια εκατομμύρια (400.000.000) δραχμές ή ένα εκατομμύριο εκατόν εβδομήντα τρεις χιλιάδες οκτακόσια ογδόντα ένα (1.173.881) ΕΥΡΩ και το κατώτατο όριο πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) δραχμές ή εκατόν σαράντα έξι χιλιάδες επτακόσια τριάντα πέντε (146.735) ΕΥΡΩ. ε. το ανώτατο όριο προϋπολογισμού έργου στην τρίτη τάξη είναι ένα δισεκατομμύριο (1.000.000.000) δραχμές, ή δύο εκατομμύρια εννιακόσιες τριάντα τέσσερις χιλιάδες επτακόσια τρία (2.934.703) ΕΥΡΩ και το κατώτατο όριο εκατόν πενήντα εκατομμύρια (150.000.000) δραχμές ή τετρακόσιες σαράντα χιλιάδες διακόσια πέντε (440.205) ΕΥΡΩ. στ. το ανώτατο όριο προϋπολογισμού έργου στην τέταρτη τάξη είναι δύο δισεκατομμύρια (2.000.000.000) δραχμές ή πέντε εκατομμύρια οκτακόσιες εξήντα εννέα χιλιάδες τετρακόσια έξι (5.869.406) ΕΥΡΩ και το κατώτατο όριο τετρακόσια εκατομμύρια (400.000.000) δραχμές ή ένα εκατομμύριο εκατόν εβδομήντα τρεις χιλιάδες οκτακόσια ογδόντα ένα (1.173.881) ΕΥΡΩ. ζ. το ανώτατο όριο προϋπολογισμού έργου στην πέμπτη τάξη είναι έξι δισεκατομμύρια (6.000.000.000) δραχμές ή δεκαεπτά εκατομμύρια εξακόσιες οκτώ χιλιάδες διακόσια δεκαεπτά (17.608.217) ΕΥΡΩ και το κατώτατο όριο ένα δισεκατομμύριο (1.000.000.000) δραχμές ή δύο εκατομμύρια εννιακόσιες τριάντα τέσσερις χιλιάδες επτακόσια τρία (2.934.703) ΕΥΡΩ. η. το ανώτατο όριο προϋπολογισμού έργου στην έκτη τάξη είναι δώδεκα δισεκατομμύρια (12.000.000.000) δραχμές ή τριάντα πέντε εκατομμύρια διακόσιες δεκα-έξι χιλιάδες τετρακόσια τριάντα τέσσερα (35.216.434) ΕΥΡΩ και το κατώτατο όριο τρία δισεκατομμύρια (3.000.000.000) δραχμές ή οκτώ εκατομμύρια οκτακόσιες τέσσερις χιλιάδες εκατόν εννέα (8.804.109) ΕΥΡΩ. θ. το κατώτατο όριο προϋπολογισμού έργου στην έβδομη τάξη είναι δέκα δισεκατομμύρια (10.000.000.000) δραχμές ή είκοσι έξι εκατομμύρια εννιακόσιες εβδομήντα τρεις χιλιάδες τριακόσια πενήντα τρία (26.973.353) ΕΥΡΩ. Για την έβδομη τάξη δεν τίθεται ανώτατο όριο για συμμε-

τοχή σε διαγωνισμούς. Σε δημοπρασία δημόσιου έργου, που περιλαμβάνει περισσότερες από μία κατηγορίες και η εργοληπτική επιχείρηση καλύπτει την καλούμενη τάξη της κύριας κατηγορίας, δεν ισχύουν τα κατώτατα όρια για τις άλλες κατηγορίες του έργου, εφόσον η επιχείρηση είναι εγγεγραμμένη σε αυτές τις κατηγορίες στην ίδια ή ανώτερη τάξη από την καλούμενη στη δημοπρασία. Ως κύρια θεωρείται η μεγαλύτερη σε προϋπολογισμό κατηγορία. **41.** Τα κατώτατα όρια προϋπολογισμών έργων που επιτρέπεται να αναλάβουν επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στο Μ.Ε.ΕΠ. για έργα που εκτελούνται στο νομό που βρίσκεται η έδρα της επιχείρησης, καθώς και σε ένα δεύτερο νομό, που δηλώνεται στην υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ. και αναφέρεται στη βεβαίωση εγγραφής, ορίζονται για τις τάξεις που ισχύουν κατώτατα όρια, εκτός από την έβδομη τάξη, στο πενήντα τοις εκατό (50%) του κατώτατου ορίου προϋπολογισμού της τάξης τους. Η δήλωση αυτή γίνεται μέχρι την υποβολή της αίτησης επανάκρισης και ισχύει μέχρι την πρώτη, μετά την επανάκριση, αναθεώρηση της εγγραφής, χωρίς τη δυνατότητα ενδιάμεσης αλλαγής. **42.** Κοινοπραξίες εργοληπτικών επιχειρήσεων εγγεγραμμένων στην ίδια τάξη και κατηγορία έργου του Μ.Ε.ΕΠ. μέχρι και την πέμπτη τάξη, επιτρέπεται να αναλάβουν έργα προϋπολογισμού μεγαλύτερου από το ανώτατο όριο της τάξης τους μέχρι είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) της διαφοράς μεταξύ του ανώτατου ορίου της τάξης τους και του ανώτατου ορίου της επόμενης τάξης, υπό την προϋπόθεση ότι τουλάχιστον δύο από τις επιχειρήσεις αυτές συμμετέχουν στην κατανομή της κατασκευής του έργου ή στα κέρδη και τις ζημιές της κοινοπραξίας, με ποσοστό τουλάχιστον τριάντα τοις εκατό (30%) η καθεμιά. Όταν κοινοπρακτούν επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στην έκτη τάξη του Μ.Ε.ΕΠ. για την ίδια κατηγορία έργου, επιτρέπεται να αναλάβουν έργα προϋπολογισμού μεγαλύτερου από το ανώτατο όριο της τάξης τους ως εξής: α. Αν κοινοπρακτούν δύο εργοληπτικές επιχειρήσεις, επιτρέπεται να αναλάβουν έργα μέχρι το ποσό των δεκαέξι δισεκατομμυρίων (16.000.000.000) δραχμών ή των σαράντα έξι εκατομμυρίων εννιακοσίων πενήντα πέντε χιλιάδων διακοσίων σαράντα πέντε (46.955.245) ΕΥΡΩ, και β. Αν κοινοπρακτούν περισσότερες των δύο επιτρέπεται να αναλάβουν έργα μέχρι του ποσού των είκοσι δισεκατομμυρίων (20.000.000.000) δραχμών ή των πενήντα οκτώ εκατομμυρίων εξακοσίων ενενήντα τεσσάρων χιλιάδων πενήντα επτά (58.694.057) ΕΥΡΩ, υπό την προϋπόθεση ότι τουλάχιστον δύο από τις επιχειρήσεις αυτές συμμετέχουν στην κατανομή της κατασκευής του έργου ή στα κέρδη και τις ζημιές της κοινοπραξίας, με ποσοστό τουλάχιστον τριάντα τοις εκατό (30%) η καθεμιά. **43.** (...)

Άρθρο 20. Λαϊκή συμμετοχή στα αναπτυξιακά έργα. 1. Για τη λαϊκή συμμετοχή και την αξιοποίηση της λαϊκής αποταμίευσης στην εκτέλεση δημοσίων έργων, μέσα στα πλαίσια αναπτυξιακών προγραμμάτων περιοχών της χώρας επιτρέπεται: α. η εκτέλεση δημοσίων έργων από εταιρίες ευρείας λαϊκής βάσης ή συνεταιρισμούς ή επιχειρήσεις των ΟΤΑ και η συμμετοχή του Δημοσίου στη δαπάνη του έργου με επιχορήγηση ή δάνειο ή παραχώρηση στην εταιρεία ή το συνεταιρισμό ή την επιχείρηση για ορισμένο χρόνο της αποκλειστικής

εκμετάλλευσης του έργου ή άλλων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που συνδέονται με το έργο ή το εξυπηρετούν ή εξυπηρετούνται απ' αυτό. Η επιχορήγηση, το δάνειο και η παραχώρηση μπορεί να γίνεται και σε συνδυασμό μεταξύ τους. β. η εκτέλεση δημόσιων έργων από εταιρείες μικτής οικονομίας στο κεφάλαιο των οποίων συμμετέχει το Δημόσιο ή άλλοι φορείς του δημόσιου τομέα κατά ποσοστό συνολικά ανώτερο του 50%. Στις εταιρείες αυτές μπορεί επίσης να γίνεται επιχορήγηση, δανεισμός ή παραχώρηση της εκμετάλλευσης όπως στην προηγούμενη περιπτ.α. **2.** (...)

(...)

Άρθρο 22. Επιθεώρηση των δημόσιων έργων. 1. Για τη διαρκή (περιοδική ή έκτακτη) επιθεώρηση των έργων που εκτελούνται από τους φορείς του δημόσιου τομέα, όπως κάθε φορά ορίζεται, συνιστάται Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων (Σ.Ε.Δ.Ε.), που υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. **2.** Επιθεωρητές Δημοσίων Έργων ορίζονται, με ανάθεση καθηκόντων, υπάλληλοι του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ή άλλων Υπουργείων ή Περιφερειών ή κάθε βαθμίδας οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή υπηρεσιών ή Ν.Π.Δ.Δ. ή άλλων νομικών προσώπων του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και συνταξιούχοι του Δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα που:

α) Ανήκουν σε κλάδο Π.Ε., αν πρόκειται για μονίμους υπαλλήλους δημόσιας υπηρεσίας ή Ν.Π.Δ.Δ. ή οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή είναι διπλωματούχοι ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος αν πρόκειται για υπαλλήλους με άλλη σχέση ή για υπαλλήλους άλλων φορέων του δημόσιου τομέα ή για συνταξιούχους του Δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα εφόσον διαθέτουν εξειδικευμένη εμπειρία λόγω της προϋπηρεσίας τους σε συγκεκριμένους τομείς ή είναι διπλωματούχοι μηχανικοί Ε.Μ.Π. ή άλλων ισότιμων σχολών, αν πρόκειται για αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων. β) Έχουν δωδεκαετή τουλάχιστον υπηρεσία στο Δημόσιο ή σε άλλο φορέα του δημόσιου τομέα ή στις Ενοπλες Δυνάμεις και το πολύ πενταετή απομάκρυνση από την ενεργή θητεία για τους συνταξιούχους. γ) Έχουν οκταετή τουλάχιστον βεβαιωμένη εμπειρία σε θέματα που σχετίζονται με την παραγωγή των έργων και δ) Έχουν ουσιαστικά προσόντα (κατάρτιση, ήθος κ.λπ.) για την εκτέλεση των καθηκόντων τους και ιδίως ικανότητα στη γρήγορη και διεισδυτική διάγνωση των προβλημάτων που παρουσιάζονται στις διάφορες φάσεις παραγωγής των έργων και στην αντικειμενική κριτική των λύσεων που δίνονται στα προβλήματα αυτά. Οι συνταξιούχοι του Δημοσίου δεν θα πρέπει να καλύπτουν ποσοστό του συνόλου των θέσεων των επιθεωρητών μεγαλύτερο του δεκαπέντε τοις εκατό (15%), ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τους Αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, ορίζεται σε έξι τοις εκατό (6%). **3.** Η ανάθεση καθηκόντων γίνεται κατά αποκλειστική απασχόληση με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, περιλήψη της οποίας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Για υπαλλήλους, εκτός από αυτούς που υπηρετούν στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, απαιτείται κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος,

Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του αρμόδιου Υπουργού ή του αρμόδιου οργάνου διοίκησης. Εφόσον για την ανάθεση καθηκόντων σε υπαλλήλους απαιτείται μετάθεσή τους, αυτή προηγείται της απόφασης ανάθεσης των καθηκόντων. Αν πρόκειται για συνταξιούχο, προηγείται πρόσκληση πρόσληψης μέσω του Τύπου και του Ενημερωτικού Δελτίου του Τ.Ε.Ε.. Η ανάθεση καθηκόντων Επιθεωρητή Δημόσιων Έργων σε δημοσious υπαλλήλους Υπουργείων γίνεται για πενταετή θητεία που μπορεί να ανανεώνεται. Η ανάθεση καθηκόντων σε όλους τους άλλους γίνεται για τριετή θητεία που μπορεί να ανανεώνεται. Ανάκληση της ανάθεσης καθηκόντων πριν από τη λήξη της θητείας γίνεται μόνο για σπουδαίο λόγο ύστερα από αιτιολογημένη γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου του αρμόδιου για τους υπαλλήλους της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, ή ύστερα από αίτηση του Επιθεωρητή και αποδοχή της από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. **4.** Ανάθεση καθηκόντων των Επιθεωρητών Δημόσιων Έργων κατά τις διατάξεις του άρθρου αυτού μπορεί να γίνει σε πενήντα κατ' ανώτατο όριο υπαλλήλους ή αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων χωρίς αύξηση των αντίστοιχων οργανικών θέσεων ή συνταξιούχους του Δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Το πιο πάνω ανώτατο όριο του αριθμού των Επιθεωρητών Δημόσιων Έργων μπορεί να αυξηθεί με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. **5.** (...)

(...)

3. Ν. 1650/1986: «Για την προστασία του περιβάλλοντος»⁵

Άρθρο 1. 1. Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η θέσπιση θεμελιωδών κανόνων και η καθιέρωση κριτηρίων και μηχανισμών για την προστασία του περιβάλλοντος, έτσι ώστε ο άνθρωπος, ως άτομο και ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, να ζει σ' ένα υψηλής ποιότητας περιβάλλον, μέσα στο οποίο να προστατεύεται η υγεία του και να ευνοείται η ανάπτυξη της προσωπικότητάς του. Η προστασία του περιβάλλοντος, θεμελιώδης και αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής και αναπτυξιακής διαδικασίας και πολιτικής, υλοποιείται κύρια μέσα από το δημοκρατικό προγραμματισμό. **2.** Ειδικότερα, βασικοί στόχοι του νόμου αυτού είναι οι ακόλουθοι: α) Η αποτροπή της ρύπανσης και γενικότερα της υποβάθμισης του περιβάλλοντος και λήψη όλων των αναγκαίων, για το σκοπό αυτόν, προληπτικών μέτρων. β) Η διασφάλιση της ανθρώπινης υγείας από τις διάφορες μορφές υποβάθμισης του περιβάλλοντος και ειδικότερα από τη ρύπανση και τις οχλήσεις. γ) Η προώθηση της ισόρροπης ανάπτυξης του εθνικού χώρου συνολικά και των επί μέρους γεωγραφικών και οικιστικών ενότητων του και μέσα από την ορθολογική διαχείριση του περιβάλλοντος. δ) Η διασφάλιση της δυνατότητας ανανέωσης φυσικών πόρων και η ορθολογική αξιοποίηση των μη ανανεώσιμων ή σπανίων σε σχέση με τις τωρινές και τις μελλοντικές ανάγκες και με κριτήρια την προστασία του περιβάλλοντος. ε) Η διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας των φυσικών οικοσυστημάτων και η διασφάλιση της αναπαραγωγικής τους ικανότητας. στ) Η αποκατάσταση του περιβάλλοντος. **3.** Αναλυτικότερα, με τις διατάξεις του παρόντος νόμου επιδιώκονται: α) Η προστασία του εδάφους και η λήψη των αναγκαίων μέτρων ώστε οι χρήσεις του να γίνονται σύμφωνα με τις φυσικές ιδιότητές του και την παραγωγική του ικανότητα. β) Η προστασία των επιφανειακών και υπόγειων νερών θεωρούμενων ως φυσικών πόρων και ως οικοσυστημάτων. γ) Η προστασία της ατμόσφαιρας. δ) Η προστασία και διατήρηση της φύσης και του τοπίου και ιδιαίτερα περιοχών με μεγάλη βιολογική, οικολογική, αισθητική ή γεωμορφολογική αξία. ε) Η προστασία των ακτών των θαλασσών, των οχθών των ποταμών, των λιμνών, του βυθού αυτών και των νησίδων ως φυσικών πόρων, ως στοιχείων οικοσυστημάτων και ως στοιχείων του τοπίου. στ) Ο καθορισμός της επιθυμητής και της επιτρεπόμενης των φυσικών αποδεκτών καθώς και των κάθε είδους επιτρεπόμενων εκπομπών αποβλήτων, με την καθιέρωση και χρησιμοποίηση καταλλήλων παραμέτρων και οριακών τιμών, ώστε να μην προκαλείται υποβάθμιση του περιβάλλοντος, με κριτήρια: -την επιστημονική γνώση και εμπειρία -την καλύτερη διαθέσιμη και οικονομικά εφικτή τεχνολογία -τις τοπικές συνθήκες και ιδιομορφίες του περιβάλλοντος και του πληθυσμού καθώς επίσης και τις ανάγκες ανάπτυξης -την προϋπάρχουσα διαμόρφωση συλλογικής χρήσης της περιοχής -τα υφιστάμενα χωροταξικά και αναπτυξιακά σχέδια ζ) Η ευαισθητο-

5. Γίνεται όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις των νόμων: 2742/1999 (ΕτΚ τ. Α' 207), 3010/2002 (ΕτΚ τ. Α' 91), 3065/2002 (ΕτΚ τ. Α' 251), 3164/2003 (ΕτΚ τ. Α' 176).

ποίηση και ενεργοποίηση των πολιτών στα θέματα προστασίας του περιβάλλοντος μέσα από τη σωστή πληροφόρηση και εκπαίδευση.

Άρθρο 2. Ορισμοί. Κατά την έννοια του νόμου αυτού νοούνται ως: **1.** Περιβάλλον: το σύνολο των φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και επηρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα της ζωής, την υγεία των κατοίκων, την ιστορική και πολιτιστική παράδοση και τις αισθητικές αξίες. **2.** Ρύπανση: η παρουσία στο περιβάλλον ρύπων, δηλαδή κάθε είδους ουσιών, θορύβου, ακτινοβολίας ή άλλων μορφών ενέργειας, σε ποσότητα, συγκέντρωση ή διάρκεια που μπορούν να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία στους ζωντανούς οργανισμούς και στα οικοσυστήματα ή υλικές ζημιές και γενικά να καταστήσουν το περιβάλλον ακατάλληλο για τις επιθυμητές χρήσεις του. **3.** Μόλυνση: η μορφή που χαρακτηρίζεται από την παρουσία παθογόνων μικροοργανισμών στο περιβάλλον ή δεικτών που υποδηλώνουν την πιθανότητα παρουσίας τέτοιων μικροοργανισμών. **4.** Υποβάθμιση: η πρόκληση από ανθρώπινες δραστηριότητες ρύπανσης ή οποιασδήποτε άλλης μεταβολής στο περιβάλλον, η οποία είναι πιθανό να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην οικολογική ισορροπία, στην ποιότητα ζωής και στην υγεία των κατοίκων, στην ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά και στις αισθητικές αξίες. **5.** Προστασία του περιβάλλοντος: το σύνολο των ενεργειών, μέτρων και έργων που έχουν στόχο την πρόληψη της υποβάθμισης του περιβάλλοντος ή την αποκατάσταση, διατήρηση ή βελτίωσή του. **6.** Οικοσύστημα: κάθε σύνολο βιοτικών και μη βιοτικών παραγόντων και στοιχείων του περιβάλλοντος που δρουν σε ορισμένο χώρο και βρίσκονται σε αλληλεπίδραση μεταξύ τους. **7.** Φυσικός αποδέκτης: κάθε στοιχείο του περιβάλλοντος που χρησιμοποιείται για την τελική διάθεση των αποβλήτων. **8.** Υγεία: η κατάσταση πλήρους φυσικής, διανοητικής και κοινωνικής ευεξίας του ατόμου ή του συνόλου του πληθυσμού. **9.** Οικολογική ισορροπία: η σχετική σταθερή σχέση που διαμορφώνεται με την πάροδο του χρόνου ανάμεσα στους παράγοντες και τα στοιχεία του περιβάλλοντος ενός οικοσυστήματος. **10.** Φυσικοί πόροι: κάθε στοιχείο του περιβάλλοντος που χρησιμοποιείται ή μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον άνθρωπο για την ικανοποίηση των αναγκών του και αποτελεί αξία για το κοινωνικό σύνολο. **11.** Απόβλητα: κάθε ποσότητα ρύπων (ουσιών, θορύβου, ακτινοβολίας ή άλλων μορφών ενέργειας) σε οποιαδήποτε φυσική κατάσταση ή αντικειμένων από τα οποία ο κάτοχος τους θέλει ή πρέπει ή υποχρεούται να απαλλαγεί, εφόσον είναι δυνατό να προκαλέσουν ρύπανση. **12.** Διαχείριση αποβλήτων: το σύνολο των δραστηριοτήτων συλλογής, διαλογής, μεταφοράς επεξεργασίας, επαναχρησιμοποίησης ή τελικής διάθεσης αποβλήτων σε φυσικούς αποδέκτες, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος. **13.** Ουσίες: χημικά στοιχεία και οι ενώσεις τους όπως παρουσιάζονται στη φυσική τους κατάσταση ή όπως παράγονται δευτερογενώς. **14.** Παρασκευάσματα: μείγματα ή διαλύματα που αποτελούνται από δύο ή περισσότερες ουσίες. **15.** Επικίνδυνες ουσίες ή παρασκευάσματα: οι ουσίες ή τα παρασκευάσματα που είναι τοξικές, διαβρωτικές, ερεθιστικές, εκρηκτικές, εύφλεκτες, καρκινογόνες, μεταλλαξιογόνες, ραδιενεργές ή άλλες ουσίες που

έχουν την ιδιότητα να επιταχύνουν την καύση, να αλλοιώνουν την φυσική κατάσταση του νερού, του εδάφους ή του αέρα και να προσβάλλουν δυσμενώς τον άνθρωπο και όλα τα έμβια όντα καθώς και το φυσικό περιβάλλον. **16.** Τοπίο: κάθε δυναμικό σύνολο βιοτικών και μη βιοτικών παραγόντων και στοιχείων του περιβάλλοντος που μεμονωμένα ή αλληλοεπιδρώντας σε συγκεκριμένο χώρο συνθέτουν μια οπτική εμπειρία.

Άρθρο 3. Κατηγορίες έργων και δραστηριοτήτων. 1. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, που εκδίδεται μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, τα δημόσια ή ιδιωτικά έργα και δραστηριότητες κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες, και κάθε κατηγορία μπορεί να κατατάσσεται σε υποκατηγορίες, καθώς και σε ομάδες κοινές για όλες τις κατηγορίες, ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. Κριτήρια για την κατάταξη αυτή είναι: α) το είδος και το μέγεθος του έργου ή της δραστηριότητας, β) το είδος και η ποσότητα των ρύπων που εκπέμπονται, καθώς και κάθε άλλη επίδραση στο περιβάλλον, γ) η δυνατότητα να προληφθεί η παραγωγή ρύπων από την εφαρμοζόμενη παραγωγική διαδικασία και δ) ο κίνδυνος σοβαρού ατυχήματος και η ανάγκη επιβολής περιορισμών για την προστασία του περιβάλλοντος. Εάν ένα έργο ή δραστηριότητα δεν περιλαμβάνεται στην ανωτέρω απόφαση και η αδειοδοτούσα αρχή θεωρεί ότι λόγω των επιπτώσεών του στο περιβάλλον θα έπρεπε να καταταγεί στην πρώτη (Α) ή δεύτερη (Β) κατηγορία, διαβιβάζει την αίτηση του ενδιαφερομένου στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, προκειμένου να κριθεί αν για το συγκεκριμένο έργο ή δραστηριότητα πρέπει να τηρηθεί η διαδικασία που προβλέπεται στο νόμο αυτόν για την πρώτη (Α) ή δεύτερη (Β) κατηγορία. Σε καταφατική περίπτωση το εν λόγω έργο ή δραστηριότητα κατατάσσεται προσωρινά στην κατηγορία πρώτη (Α) ή δεύτερη (Β) με απόφαση του αρμόδιου Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, που εκδίδεται μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) ημερών από την παρέλευση του αιτήματος στο Υπουργείο. Για το έργο ή τη δραστηριότητα αυτή, το αρμόδιο όργανο δεν εκδίδει την προβλεπόμενη από τις κείμενες διατάξεις απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων πριν συμπληρωθεί η κανονιστική απόφαση του πρώτου εδαφίου για την κατάταξη του έργου ή της δραστηριότητας.

2. Η πρώτη (Α) κατηγορία περιλαμβάνει τα έργα και τις δραστηριότητες που λόγω της φύσης, του μεγέθους ή της έκτασής τους είναι πιθανό να προκαλέσουν σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Στα έργα και στις δραστηριότητες της κατηγορίας αυτής επιβάλλονται κατά περίπτωση, με την έγκριση περιβαλλοντικών όρων που προβλέπεται στο επόμενο άρθρο, εκτός από τους γενικούς όρους και τις προδιαγραφές, ειδικό όροι και περιορισμοί για την προστασία του περιβάλλοντος. Η δεύτερη (Β) κατηγορία περιλαμβάνει έργα και δραστηριότητες τα οποία, χωρίς να προκαλούν σοβαρές επιπτώσεις, πρέπει να υποβάλλονται για την προστασία του περιβάλλοντος σε γενικές προδιαγραφές, όρους και περιορισμούς που προβλέπονται από κανονιστικές διατάξεις. Η τρίτη (Γ) κατηγορία περιλαμβάνει έργα και δραστηριότητες που προκαλούν μικρές επιπτώσεις στο

περιβάλλον. **3.** Προκειμένου να προστατευθεί ιδιαίτερα το περιβάλλον, η κατάταξη των έργων και δραστηριοτήτων μπορεί να διαφοροποιείται κατά περιοχή ή ανάλογα με τον φυσικό αποδέκτη των ρύπων και οχλήσεων, αφού ληφθούν υπόψη και τα εγκεκριμένα χωροταξικά ή ρυθμιστικά σχέδια, τα προγράμματα και τα γενικά πολεοδομικά σχέδια ή οι θεσμοθετημένες ζώνες χρήσεων γης ή άλλες κανονιστικές διατάξεις που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος. **4.** Με απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Ανάπτυξης μπορεί να καθορίζεται αντιστοιχία της κατάταξης σε κατηγορίες και υποκατηγορίες των βιομηχανικών και βιοτεχνικών έργων και δραστηριοτήτων με τη διάκριση που αναφέρεται στις πολεοδομικές διατάξεις σε έργα ή δραστηριότητες υψηλής, μέσης και χαμηλής όχλησης. Με την ίδια απόφαση μπορεί να εξειδικεύεται, για την εφαρμογή της πολεοδομικής νομοθεσίας, η κατάταξη των παραπάνω δραστηριοτήτων και έργων σε υψηλής, μέσης και χαμηλής όχλησης.

Άρθρο 4. Έγκριση περιβαλλοντικών όρων. 1. α. Για την πραγματοποίηση νέων έργων ή δραστηριοτήτων ή τη μετεγκατάσταση υφιστάμενων, τα οποία έχουν καταταγεί στις κατηγορίες που προβλέπονται στο προηγούμενο άρθρο, απαιτείται η έγκριση όρων για την προστασία του περιβάλλοντος. Έγκριση όρων για την προστασία του περιβάλλοντος απαιτείται επίσης για την επέκταση, την τροποποίηση ή και τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων έργων ή δραστηριοτήτων, που έχουν καταταγεί στις παραπάνω κατηγορίες, εφόσον επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. **β.** Με την απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων η Διοίκηση επιβάλλει προϋποθέσεις, όρους, περιορισμούς και διαφοροποιήσεις για την πραγματοποίηση του έργου ή της δραστηριότητας, ιδίως ως προς τη θέση, το μέγεθος, το είδος, την εφαρμόζομενη τεχνολογία και τα γενικά τεχνικά χαρακτηριστικά. **γ.** Η απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων αποτελεί προϋπόθεση για την έκδοση των διοικητικών πράξεων που απαιτούνται κατά περίπτωση, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για την πραγματοποίηση του έργου ή της δραστηριότητας. **δ.** Για την έκδοση της απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων πρέπει να τηρείται: **δα)** η διαδικασία της προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης του προτεινόμενου έργου ή δραστηριότητας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παρ. **β**α και **10α** και η δημοσιοποίηση της θετικής γνωμοδότησης ή της αρνητικής απόφασης επί της προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης της αρμόδιας αρχής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. **2** του άρθρου **5**, **δβ)** η διαδικασία υποβολής και η αξιολόγηση Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ή Περιβαλλοντικής Έκθεσης κατά περίπτωση, καθώς και η διαδικασία δημοσιοποίησης Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων κατά τα οριζόμενα στο άρθρο **5**. **2.** Για την έκδοση απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για έργα και δραστηριότητες της πρώτης (Α) κατηγορίας απαιτείται υποβολή Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Η έγκριση περιβαλλοντικών όρων γίνεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του συναρμόδιου Υπουργού. Ως συναρμό-

διος θεωρείται ο αρμόδιος Υπουργός για το έργο ή τη δραστηριότητα. Εάν από το έργο ή τη δραστηριότητα επέρχονται επιπτώσεις σε αρχαιότητες ή σε δασικές εκτάσεις ή σε γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας ή στην παράκτια ή τη θαλάσσια ζώνη ή σε περίπτωση που το έργο ή η δραστηριότητα αφορά στην εγκατάσταση μονάδας επεξεργασίας αστικών λυμάτων ή στη δημιουργία χώρου επεξεργασίας και διάθεσης απορριμμάτων, τότε η απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων γίνεται αντίστοιχα και από τον Υπουργό Πολιτισμού ή Γεωργίας ή Εμπορικής Ναυτιλίας ή Υγείας και Πρόνοιας. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του κατά περίπτωση συναρμόδιου για το έργο ή τη δραστηριότητα Υπουργού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, επιτρέπεται η αρμοδιότητα έκδοσης απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για ορισμένα έργα ή δραστηριότητες της πρώτης (Α) κατηγορίας να μεταβιβάζεται στον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας. Για την έκδοση απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων γνωμοδοτούν: α) κατά περίπτωση οι Οργανισμοί που έχουν συσταθεί κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 3 του Ν. 2508/1997 (ΦΕΚ 124 Α'), του Ν. 1515/1985 (ΦΕΚ 18 Α') και του Ν. 1561/1985 (ΦΕΚ 148 Α') και β) το οικείο Νομαρχιακό Συμβούλιο. **3.** Για τα έργα και τις δραστηριότητες της δεύτερης (Β) κατηγορίας, απαιτείται η υποβολή είτε περιβαλλοντικής έκθεσης, με την οποία τεκμηριώνεται η συμμόρφωση με τις διατάξεις που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, είτε προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση που προβλέπεται στην κοινή υπουργική απόφαση της περ. Α' της παρ. 10. Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για τα έργα και τις δραστηριότητες της κατηγορίας αυτής γίνεται με απόφαση του Νομάρχη, εφόσον δεν καθορίζεται διαφορετικά στην κανονιστική απόφαση που εκδίδεται κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 10α σε συνδυασμό με τις παρ. 5 και 6β. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, είναι δυνατόν η αρμοδιότητα έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για ορισμένα έργα ή δραστηριότητες της κατηγορίας αυτής να μεταβιβάζεται στον οικείο δήμο, εφόσον αυτός διαθέτει περιβαλλοντική υπηρεσία. Για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων στα έργα και στις δραστηριότητες που καθορίζονται με την κανονιστική απόφαση της παρ. 10α γνωμοδοτούν οι Οργανισμοί που έχουν συσταθεί, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 3 του Ν. 2508/1997 ή του Ν. 1515/1985 ή του Ν. 1561/1985, μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) ημερών. **4.** Για τα έργα και τις δραστηριότητες της τρίτης (Γ) κατηγορίας απαιτείται η υποβολή δικαιολογητικών που τεκμηριώνουν τη συμμόρφωση με τις διατάξεις που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος. Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων γίνεται με απόφαση του δημάρχου ή του προέδρου κοινότητας. Εφόσον πριν από την απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων κρίνονται πιθανοί ή διαπιστώνονται μετά τη λειτουργία του συγκεκριμένου έργου ή της δραστηριότητας κίνδυνοι και οχλήσεις που δεν καλύπτονται από τις διατάξεις που αφορούν την κατηγορία αυτή, ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της κοινότητας παραπέμπει το θέμα στον οικείο νομάρχη και για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων απαιτείται η υποβολή και αξιολόγηση περιβαλλοντικής

έκθεσης. 5. Κατ' εξαίρεση των διατάξεων των παραγράφων 2, 3 και 4: α) για έργα ή δραστηριότητες τα οποία πραγματοποιούνται από κεντρικές υπηρεσίες Υπουργείων, η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων, ανεξάρτητα από την κατηγορία στην οποία υπάγονται, χορηγείται με κοινή απόφαση των Υπουργών της παραγράφου 2 και β) για έργα ή δραστηριότητες τα οποία πραγματοποιούνται από υπηρεσίες της Περιφέρειας, εφόσον υπάγονται στη δεύτερη (Β) ή την τρίτη (Γ) κατηγορία, η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. 6. α. Για νέα έργα και δραστηριότητες ή τη μετεγκατάσταση, τον εκσυγχρονισμό, επέκταση ή τροποποίηση των υφιστάμενων, της πρώτης (Α) κατηγορίας, εφόσον επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον, απαιτείται μαζί με την αίτηση και η υποβολή Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Επί της Προμελέτης αυτής η αρμόδια για έγκριση περιβαλλοντικών όρων αρχή προβαίνει σε προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση της πρότασης που συνίσταται σε γνωμοδότηση ως προς τη θέση, το μέγεθος, το είδος, την εφαρμοζόμενη τεχνολογία, τα γενικά τεχνικά χαρακτηριστικά, τη χρήση των φυσικών πόρων, τη συσσωρευτική δράση με άλλα έργα, την παραγωγή αποβλήτων, τη ρύπανση και τις οχλήσεις, καθώς και τον κίνδυνο ατυχημάτων ιδίως από τη χρήση ουσιών ή τεχνολογίας. β. Για την προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση λαμβάνονται υπόψη: αα) Οι γενικές και ειδικές κατευθύνσεις της χωροταξικής πολιτικής, που προκύπτουν από εγκεκριμένα χωροταξικά, ρυθμιστικά και πολεοδομικά σχέδια ή άλλα σχέδια χρήσεων γης. ββ) Η περιβαλλοντική ευαισθησία της περιοχής, που ενδέχεται να thiεί από το έργο ή τη δραστηριότητα. γγ) Τα χαρακτηριστικά των ενδεχόμενων σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, όπως το μέγεθος, η πολυπλοκότητα, η ένταση και η έκτασή τους, ο διασυννοριακός χαρακτήρας τους, η διάρκεια, η συχνότητα και η αναστρεψιμότητά τους. δδ) Τα οφέλη για την εθνική οικονομία, την εθνική ασφάλεια, τη δημόσια υγεία και η εξυπηρέτηση άλλων λόγων δημόσιου συμφέροντος. εε) Οι θετικές επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον σε μία ευρύτερη περιοχή από εκείνη που επηρεάζεται άμεσα από το έργο ή τη δραστηριότητα. γ. Μετά την προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση της πρότασης: αα) είτε καλείται ο ενδιαφερόμενος ιδιώτης ή αρμόδιος φορέας να υποβάλει Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) για Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων, ώστε να ακολουθηθεί η διαδικασία των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου αυτού. Στην περίπτωση αυτή μπορεί να απαιτηθούν πρόσθετα στοιχεία και τεκμηριώσεις για επί μέρους περιβαλλοντικά μέσα ή παραμέτρους, ββ) είτε του γνωστοποιείται ότι δεν είναι δυνατή η πραγματοποίηση του έργου ή της δραστηριότητας όπως προτάθηκε. δ. Προκαταρκτική εκτίμηση και αξιολόγηση απαιτείται και για τα έργα και τις δραστηριότητες της δεύτερης (Β) κατηγορίας που καθορίζονται με την κοινή απόφαση που προβλέπεται στην περίπτωση Α' της παραγράφου 10. ε. Η Διοίκηση, προκειμένου να εγκρίνει περιβαλλοντικούς όρους, μπορεί, κατά το στάδιο της προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης οποιασδήποτε πρότασης έργου ή δραστη-

ριότητας, να απαιτήσει την υποβολή περιβαλλοντικής μελέτης ανώτερης κατηγορίας ή υποκατηγορίας και να υπαγάγει το έργο ή τη δραστηριότητα στη διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων ανώτερης κατηγορίας ή υποκατηγορίας από αυτήν που υπάγεται το έργο ή η δραστηριότητα, αν εκτιμάται ότι θα προκύψουν σοβαρές επιπτώσεις για το περιβάλλον από την πραγματοποίησή του. Αρμόδια προς τούτο είναι η αρχή που αξιολογεί την Προμελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και γνωμοδοτεί σχετικά. στ. Προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση δεν απαιτείται στις θεσμοθετημένες βιομηχανικές περιοχές και ζώνες, στις βιοτεχνικές περιοχές και πάρκα, στις ναυπηγοεπισκευαστικές περιοχές, σύμφωνα με την ισχύουσα σχετική νομοθεσία, στις Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (Π.Ο.Α.Π.) του άρθρου 10 του Ν. 2742/ 1999 (ΦΕΚ 207 Α') και στις περιπτώσεις που η χωροθέτηση προβλέπεται από νόμο ή εγκεκριμένο χωροταξικό ή πολεοδομικό ή ρυθμιστικό σχέδιο, στις περιοχές που εντοπίζονται κοιτάσματα μεταλλευτικών ορυκτών, βιομηχανικών ορυκτών και μαρμάρων, σύμφωνα με την περ. Α' της παρ. 1 του άρθρου 12 του Ν. 2837/2000 (ΦΕΚ 178 Α'), καθώς και στις μεταλλευτικές και λατομικές περιοχές που έχουν καθορισθεί σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. 7. Η απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων μπορεί να εκδίδεται για ορισμένο χρονικό διάστημα που καθορίζεται στην ίδια απόφαση, μετά την πάροδο του οποίου υπόκειται σε αναθεώρηση ή ανανέωση. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον παρόντα νόμο, μόνον εφόσον επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις ως προς τις επιπτώσεις στο περιβάλλον. 8. Αν δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα υποβάθμισης του περιβάλλοντος ή αν παρατηρηθούν επιπτώσεις στο περιβάλλον, που δεν είχαν προβλεφθεί από τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ή από την περιβαλλοντική έκθεση, το αρμόδιο όργανο για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων μπορεί να επιβάλλει πρόσθετους περιβαλλοντικούς όρους ή να μεταβάλλει τους αρχικούς, ανεξάρτητα από την κατηγορία στην οποία υπάγεται το έργο ή η δραστηριότητα. 9. α. Η απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για τα έργα και τις δραστηριότητες πρώτης (Α) κατηγορίας του άρθρου 3 χορηγείται μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες από την υποβολή της αίτησης, εφόσον ο κατατεθείς φάκελος ήταν πλήρης και περιελάμβανε τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί για ίσο χρονικό διάστημα με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας κατά περίπτωση, αν λόγω της σοβαρότητας ή της δυσχέρειας του έργου ή της δραστηριότητας δικαιολογείται η παράταση. β. Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για τα έργα και τις δραστηριότητες της δεύτερης (Β) και της τρίτης (Γ) κατηγορίας χορηγείται μέσα σε σαράντα (40) ημέρες από την υποβολή της αίτησης, εφόσον ο κατατεθείς φάκελος ήταν πλήρης και περιελάμβανε τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. γ. Αν οι υπηρεσίες ή φορείς που γνωμοδοτούν, προκειμένου να εγκριθούν περιβαλλοντικοί όροι, δεν απαντήσουν μέσα στις προθεσμίες που καθορίζονται από το νόμο ή που τάσσονται από την αρμόδια υπηρεσία για την περιβαλλοντική

αδειοδότηση, η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων μπορεί να χορηγηθεί και χωρίς τις γνωμοδοτήσεις αυτές, αμέσως μετά την παρέλευση της προθεσμίας. **10.**

α. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζονται: αα) τα έργα και οι δραστηριότητες της δεύτερης (Β) κατηγορίας για τα οποία απαιτείται προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση, ββ) οι αρμόδιες υπηρεσίες και η διαδικασία για την προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση, όταν απαιτείται, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και η διαδικασία με την οποία οι αρμόδιες αρχές αποφασίζουν εάν επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από τη βελτίωση ή τροποποίηση ή επέκταση ή εκσυγχρονισμό ενός έργου ή μιας δραστηριότητας και κάθε άλλο σχετικό θέμα, γγ) οι αρμόδιες υπηρεσίες και η διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, ο τύπος των απαιτούμενων μελετών και στοιχείων, η προθεσμία υποβολής τους και έκφρασης γνώμης των αρμόδιων αρχών, και κάθε άλλο σχετικό θέμα. β. Με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού καθορίζονται οι προδιαγραφές και το περιεχόμενο των κάθε τύπου Προμελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Π.Π.Ε.), Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) και Περιβαλλοντικής Έκθεσης για κάθε ομάδα έργων ή δραστηριοτήτων, τα δικαιολογητικά που πρέπει να τις συνοδεύουν, το περιεχόμενο των φακέλων με βάση τους οποίους οι αρμόδιες αρχές αποφασίζουν εάν επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από τον εκσυγχρονισμό, επέκταση, βελτίωση, τροποποίηση ή ανανέωση έργου ή δραστηριότητας, καθώς και ο συνδυασμός των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης της προαναφερόμενης απόφασης με τις διαδικασίες χορήγησης άλλων αδειών που απαιτούνται για τα έργα και τις δραστηριότητες που προβλέπονται στο άρθρο 3. γ. Με τις κοινές αποφάσεις των ανωτέρω περιπτώσεων α' και β' μπορεί να παρέχεται εξουσιοδότηση στους Γενικούς Διευθυντές των ίδιων ως άνω Υπουργείων, να ρυθμίζουν με κοινή τους απόφαση, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, λεπτομερειακά και τεχνικά ζητήματα. δ. Με αποφάσεις του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζονται οι αμοιβές για τις Προμελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και τις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων έργων και δραστηριοτήτων. ε. Για την περιβαλλοντική αξιολόγηση, δημοσιοποίηση της Μ.Π.Ε. και την έγκριση περιβαλλοντικών όρων, έργων και δραστηριοτήτων του ιδιωτικού και φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καταβάλλονται ανταποδοτικά τέλη υπέρ του Ειδικού Ταμείου Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων (Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ.), ανάλογα με την κατηγορία και υποκατηγορία που κατατάχθηκε το έργο ή η δραστηριότητα και τον τύπο της Μ.Π.Ε. που απαιτείται για την περιβαλλοντική αξιολόγησή του. Τα ανωτέρω τέλη διατίθενται μέσω του Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ. για έργα και δραστηριότητες που αποσκοπούν στην αναβάθμιση, την προστασία και τη διαχείριση του περιβάλλοντος. Με αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων

Εργων, καθορίζονται το ύψος, η διαδικασία είσπραξης των ανωτέρω τελών, ο τρόπος απόδοσης τους στο Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ. και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια. **11.** Οι αποφάσεις της προηγούμενης παραγράφου εκδίδονται μέσα σε έξι μήνες από την έναρξη ισχύος των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 5. Περιεχόμενο και δημοσιότητα Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. **1.** Η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων περιλαμβάνει τουλάχιστον: α) Περιγραφή του έργου ή της δραστηριότητας με πληροφορίες για το χώρο εγκατάστασης, το σχεδιασμό και το μέγεθος του. β) Περιγραφή των στοιχείων του περιβάλλοντος που ενδέχεται να θιγούν σημαντικά από το προτεινόμενο έργο ή τη δραστηριότητα. γ) Εντοπισμό και αξιολόγηση των βασικών επιπτώσεων στο περιβάλλον. δ) Περιγραφή των μέτρων για την πρόληψη, μείωση ή αποκατάσταση των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον. ε) Σύνοψη των κύριων εναλλακτικών λύσεων και υπόδειξη των κύριων λόγων της επιλογής της προτεινόμενης λύσης. στ) Απλή (μη τεχνική) περιληψη του συνόλου της μελέτης ζ) Σύντομη αναφορά των ενδεχόμενων δυσκολιών που προέκυψαν κατά την εκπόνηση της μελέτης. Οι προδιαγραφές και το ειδικότερο περιεχόμενο της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων καθορίζονται με τις υπουργικές αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 10β του προηγούμενου άρθρου. **2.** Η αρμόδια αρχή πριν από τη χορήγηση της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων ξεκινά τη διαδικασία δημοσιοποίησης με τη διαβίβαση στο οικείο Νομαρχιακό Συμβούλιο φακέλου με τη Μ.Π.Ε. και τα απαιτούμενα συνοδευτικά της στοιχεία, καθώς και τη γνωμοδότηση της Διοίκησης για την προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση επί της Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Π.Π.Ε.) που υποβλήθηκε, όπου απαιτείται. Το Νομαρχιακό Συμβούλιο, πριν γνωμοδοτήσει επί του περιεχομένου του φακέλου της Μ.Π.Ε., υποχρεούται να θέτει στη διάθεση του κοινού και των φορέων εκπροσώπησης του το φάκελο για να εκφράσουν τη γνώμη τους. Η διαδικασία και ο τρόπος ενημέρωσης και συμμετοχής του κοινού καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με την ανωτέρω απόφαση μπορεί να καθορίζεται και άλλο όργανο ή υπηρεσία, το οποίο θέτει στη διάθεση του κοινού και των φορέων εκπροσώπησης του το φάκελο για να εκφράσουν τη γνώμη τους. **3.** Οι αποφάσεις που αφορούν στην έγκριση περιβαλλοντικών όρων, για έργα πρώτης και δεύτερης κατηγορίας, καθώς και οι γνωμοδοτήσεις της Διοίκησης για την προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση επί των υποβαλλόμενων Π.Π.Ε., διαβιβάζονται στο οικείο ή στα οικεία νομαρχιακά συμβούλια προκειμένου να λάβουν γνώση και να ενημερώσουν τους πολίτες και τους φορείς εκπροσώπησης τους. Η διαδικασία ενημέρωσης των πολιτών καθορίζεται με την απόφαση της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 6. Έλεγχος τήρησης περιβαλλοντικών όρων - Ανταποδοτικά τέλη. **1.** Ο έλεγχος για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων ανήκει στα όργανα της υπηρεσίας που είναι αρμόδια, κατά τις οικείες διατάξεις, να εγκρίνουν την ίδρυση, λειτουργία ή πραγματοποίηση έργου ή δραστηριότητας. Οπου,

κατά την κείμενη νομοθεσία, ο έλεγχος για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων γίνεται από διανομαρχιακές ή περιφερειακές υπηρεσίες, ανεξάρτητα από το αν έχουν ή όχι και την αρμοδιότητα για την έγκριση της ίδρυσης, λειτουργίας ή πραγματοποίησης του αντίστοιχου έργου ή της δραστηριότητας, οι υπηρεσίες αυτές διατηρούν την παραπάνω αρμοδιότητα ελέγχου. **2.** Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων μπορεί αυτοτελώς να διενεργεί ελέγχους για την παρακολούθηση της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων σε ολόκληρη τη χώρα. **3.** Ελέγχος για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων διενεργούν και τα κατά το άρθρ. 26 Κλιμάκια Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος. **4.** Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και άλλου κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από εισήγηση του οικείου νομάρχη, είναι δυνατό να επιβάλλονται τέλη σε βάρος των επιχειρήσεων που ασκούν δραστηριότητες ή εκτελούν έργα που υπάγονται στις δύο πρώτες κατηγορίες του άρθρ. 3, προκειμένου να καλυφθούν τα έξοδα κατασκευής και λειτουργίας συγκεκριμένων έργων και προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος που προβλέπονται από τους περιβαλλοντικούς όρους σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρ. 3, 4 και 5. Τα πιο πάνω έργα ή προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος εκτελούνται από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) ή άλλους φορείς. Τα τέλη αυτά καθορίζονται ανάλογα με το μέγεθος, το ρυπαντικό φορτίο και την ποσότητα των αποβλήτων του έργου ή της δραστηριότητας και δεν μπορούν να υπερβούν τα πιο πάνω έξοδα. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται ο τρόπος και ο χρόνος είσπραξης των τελών και απόδοσής τους στον Ο.Τ.Α. ή φορέα που κατασκευάζει ή έχει την ευθύνη λειτουργίας του έργου και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

(...)

Άρθρο 12. Στερεά απόβλητα. 1. Η διαχείριση των στερεών αποβλήτων γίνεται με τρόπο ώστε: α) να μη δημιουργούνται κίνδυνοι για την υγεία και το περιβάλλον και ενοχλήσεις από θόρυβο ή δυσοσμίες, β) να μην προκαλείται υποβάθμιση στο φυσικό περιβάλλον και σε χώρους που παρουσιάζουν ιδιαίτερο οικολογικό, πολιτιστικό και αισθητικό ενδιαφέρον, γ) να εξοικονομούνται πρώτες ύλες και να μπορεί να γίνει η μεγαλύτερη δυνατή επαναχρησιμοποίησή τους, **2.** Υπόχρεοι φορείς για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων είναι οι ΟΤΑ που μπορούν όμως να μη δέχονται τη διαχείριση στερεών αποβλήτων που λόγω της σύνθεσης, του είδους ή της ποιότητας και ποσότητας τους δεν είναι δυνατό να διατεθούν μαζί με τα οικιακά. Στην περίπτωση αυτή υπόχρεοι για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων είναι τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα από τις δραστηριότητες των οποίων προέρχονται τα απόβλητα ή τρίτα πρόσωπα στα οποία μπορούν ν' αναθέτουν την εκτέλεση των στοιχείων εργασιών, μετά από άδεια που χορηγείται, και στις δύο περιπτώσεις, από τον οικείο νομάρχη. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και των συναρμοδίων Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Εσωτερικών, Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Γεωργίας καθορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία χορήγησης της άδειας αυτής. Προκειμένου για μεταλλευ-

τικούς ή λατομικούς χώρους, υπόχρεοι διαχείρισης είναι αυτοί που έχουν το δικαίωμα εκμετάλλευσης του ορυκτού στους χώρους αυτούς, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. **3.** Η διαχείριση των στερεών αποβλήτων σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο γίνεται βάσει σχεδιασμού που αποσκοπεί στη μελέτη και τον καθορισμό των μεθόδων διαχείρισης καθώς και στη χωροθέτηση των εγκαταστάσεων διάθεσης των στερεών αποβλήτων. Κατά το σχεδιασμό λαμβάνονται υπόψη οι κοινωνικές, οικονομικές, τεχνικές, περιβαλλοντικές και εν γένει οι ειδικές συνθήκες της περιοχής. Με την ίδια απόφαση της παρ. 2 καθορίζονται οι αρμόδιοι φορείς για την εκπόνηση του σχεδιασμού διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, οι όροι και η διαδικασία εκπόνησης και εφαρμογής του σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο. **4.** Οι υπόχρεοι για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων φορείς σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 συντάσσουν σχέδιο για τον τρόπο λήψης κατάλληλων μέτρων για τον περιορισμό των στερεών αποβλήτων, την εφαρμογή μεθόδων για την ανακύκλωση και την επεξεργασία τους, τη λήψη από αυτά πρώτων υλών και ενέργειας και για κάθε άλλη μέθοδο επαναχρησιμοποίησή τους. Με την ίδια απόφαση της παρ. 2 καθορίζεται και το περιεχόμενο του εν λόγω σχεδίου. **5.** Απαγορεύεται η ανεξέλεγκτη απόρριψη στερεών αποβλήτων εντός ή εκτός αστικών περιοχών και σε οποιοδήποτε φυσικό αποδέκτη. Ο κάτοχος στερεών αποβλήτων τα παραδίδει στον υπόχρεο διαχείρισης σύμφωνα με την παρ. 2. **6.** Σε οποιοδήποτε παράγει ή κατέχει ή και διαχειρίζεται στερεά απόβλητα που λόγω του είδους, της σύνθεσης ή της ποιότητας και ποσότητας τους είναι ιδιαίτερα επικίνδυνα για την υγεία και το περιβάλλον επιβάλλεται η τήρηση σχετικού βιβλίου. **7.** Παλαιά μέσα μεταφοράς και μηχανήματα ή τμήματά τους που έχουν εγκαταλειφθεί, θεωρούνται στερεά απόβλητα και περιέχονται στην κυριότητα του οικείου δήμου ή κοινότητας. Η διαδικασία και οι προϋποθέσεις χαρακτηρισμού τους ως στερεών αποβλήτων καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Με την επιφύλαξη των άρθρ. 146 και 197 - 201 του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου (ΝΔ 187/1973) πλοία, πλοίαρτα και πλωτά γενικά ναυπηγήματα ως και τμήματα τους που έχουν εγκαταλειφθεί, θεωρούνται στερεά απόβλητα και υπόκεινται στη ρύθμιση του παραπάνω εδαφίου της παραγράφου αυτής είτε βρίσκονται στην ξηρά είτε στη θάλασσα. **8.** Με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμοδίου υπουργού μπορεί να απαγορευθεί η εισαγωγή και εμπορία ουσκευών λειοτεμαχισμού στερεών αποβλήτων (σκουπιδοφάγων) για την αποτροπή της διατάραξης της λειτουργίας του αποχετευτικού συστήματος ή της σημαντικής φόρτισης των εγκαταστάσεων επεξεργασίας υγρών αποβλήτων ή της ρύπανσης των νερών.

(...)

Άρθρο 16. Παρακολούθηση των φυσικών αποδεκτών, Λειτουργία και συντήρηση εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων. 1. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων συντονίζει τη λειτουργία δικτύου εργαστηρίων που αναλύουν δείγματα των φυσικών αποδεκτών και των

αποβλήτων. Στο δίκτυο των εργαστηρίων αυτών περιλαμβάνονται το Γενικό Χημείο του Κράτους και τα σχετικά εργαστήρια του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, της Υγειονομικής Σχολής, των λοιπών υπουργείων και των δημόσιων φορέων. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού ορίζονται ο τρόπος, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία εναρμόνισης των χρησιμοποιούμενων εργαστηριακών μεθόδων, ώστε να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική λειτουργία των εργαστηρίων στον τομέα των περιβαλλοντικών αναλύσεων και η δυνατότητα σύγκρισης των αναλύσεων και ρυθμίζεται κάθε σχετική λεπτομέρεια. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων μεριμνά για τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της παρακολούθησης των φυσικών αποδεκτών. **2.** Έργα και δραστηριότητες που εντάσσονται στην πρώτη κατηγορία του άρθρ. 3 και διαθέτουν κάθε είδους απόβλητα ύστερα από επεξεργασία υποχρεούνται να απασχολούν κατάλληλο και επαρκές τεχνικό προσωπικό για τη λειτουργία και συντήρηση των εγκαταστάσεων. Έργα και δραστηριότητες, που εντάσσονται στη δεύτερη κατηγορία του άρθρ. 3 και διαθέτουν κάθε είδους απόβλητα ύστερα από επεξεργασία, μπορούν, κατά την κρίση της αρμόδιας για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων αρχής, να υποχρεώνονται να απασχολούν κατάλληλο και επαρκές τεχνικό προσωπικό για τη λειτουργία και συντήρηση των εγκαταστάσεων. Η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για την πρώτη και δεύτερη κατηγορία έργων και δραστηριότητα, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο άρθρ. 4, περιλαμβάνει τον καθορισμό του κατάλληλου και επαρκούς, κατά περίπτωση, τεχνικού προσωπικού για τη λειτουργία και συντήρηση των εγκαταστάσεων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού καθορίζονται τα απαιτούμενα ουσιαστικά και τυπικά προσόντα του προσωπικού αυτού, ανάλογα με τις κατηγορίες εγκαταστάσεων.

Άρθρο 17. Μέτρα προστασίας από τη ραδιενέργεια. 1. Ραδιενεργές ουσίες ή απορρίμματα και συσκευές που εκπέμπουν ραδιενεργό ακτινοβολία μπορούν να χρησιμοποιούνται, εφόσον τηρούνται ειδικοί όροι και μέτρα που καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από γνώμη του Εθνικού Κέντρου Έρευνας Φυσικών Επιστημών "Δημόκριτος". **2.** Κτίρια ή τμήματα τους, στα οποία εκτελείται δραστηριότητα η οποία συνδέεται με τη χρήση ραδιενεργών ουσιών ή συσκευών που εκπέμπουν ραδιενεργό ακτινοβολία, σχεδιάζονται, χτίζονται και χρησιμοποιούνται σύμφωνα με ειδικές προδιαγραφές που καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ύστερα από εισήγηση του Εθνικού Κέντρου Έρευνας Φυσικών Επιστημών "Δημόκριτος". Με όμοια απόφαση μπορεί να διακόπτεται η λειτουργία των παραπάνω δραστηριοτήτων, αν το κτίριο δεν ανταποκρίνεται στις προδιαγραφές αυτές. **3.** Στα κτίρια ή τις εγκαταστάσεις από τις οποίες είναι δυνατό η εκπομπή ραδιενεργού ακτινο-

βολίας στο περιβάλλον, επιβάλλεται συνεχής παρακολούθηση και μέτρηση της ακτινοβολίας, που εκπέμπεται απ' αυτές σύμφωνα με τις προδιαγραφές που καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ύστερα από εισήγηση του Εθνικού Κέντρου Ερευνας Φυσικών Επιστημών "Δημόκριτος".

Άρθρο 18. Αντικείμενα προστασίας και διατήρησης. 1. Η φύση και το τοπίο προστατεύονται και διατηρούνται, ώστε να διασφαλίζονται οι φυσικές διεργασίες, η αποδοτικότητα των φυσικών πόρων, η ισορροπία και η εξέλιξη των οικοσυστημάτων καθώς και η ποικιλομορφία, η ιδιαιτερότητα ή η μοναδικότητά τους. **2.** Χερσαίες, υδάτινες ή μικτού χαρακτήρα περιοχές, μεμονωμένα στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενα προστασίας και διατήρησης λόγω της οικολογικής γεωμορφολογικής, βιολογικής επιστημονικής ή αισθητικής σημασίας τους. **3.** Οι περιοχές, τα στοιχεία ή τα σύνολα της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 19, ως: -Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, -Περιοχές προστασίας της φύσης, -Εθνικά πάρκα, -Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί, προστατευόμενα τοπία και στοιχεία του τοπίου, -Περιοχές οικοανάπτυξης. **4. Α.** Αν, για την προστασία και διατήρηση των περιοχών, των στοιχείων ή των συνόλων της προηγούμενης παραγράφου, επιβάλλεται παράλληλα η εφαρμογή ορισμένων μέτρων σε γειτονικές εκτάσεις, οι παραπάνω περιοχές, τα στοιχεία ή τα σύνολα αποτελούν κεντρικό τμήμα μια ευρύτερης περιοχής, στην οποία τα αναγκαία μέτρα προστασίας κλιμακώνονται κατά ζώνες. **5. α.** Τα αντικείμενα προστασίας και διατήρησης της παρ. 3 με τις ζώνες τους διέπονται από κανονισμούς διοίκησης και λειτουργίας, στους οποίους καθορίζονται τα αναγκαία μέτρα οργάνωσης και λειτουργίας των προστατευόμενων αντικειμένων και εξειδικεύονται οι γενικοί όροι και περιορισμοί άσκησης δραστηριοτήτων και εκτέλεσης έργων, που καθορίζονται με το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 21. Οι ανωτέρω κανονισμοί καταρτίζονται εντός έτους από τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος που προβλέπεται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 21 και εγκρίνονται με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. **β.** Με τις ίδιες ή όμοιες υπουργικές αποφάσεις εγκρίνονται επίσης πενταετή Σχέδια Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων της παραγράφου 3. Με τα Σχέδια Διαχείρισης προσδιορίζονται, στο πλαίσιο των γενικότερων όρων και προϋποθέσεων που τίθενται στα προεδρικά διατάγματα των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 21, οι κατευθύνσεις και οι προτεραιότητες για την εφαρμογή των έργων, δράσεων και μέτρων που απαιτούνται για την αποτελεσματική προστασία και διαχείριση των κατά περίπτωση προστατευόμενων αντικειμένων. Τα Σχέδια Διαχείρισης συνοδεύονται από προγράμματα δράσης στα οποία εξειδικεύονται το αναγκαία μέτρα, δράσεις, έργα και προγράμματα, οι φάσεις, το κόστος, οι πηγές και οι φορείς χρη-

ματοδότησής τους, καθώς και το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσής τους και οι φορείς εφαρμογής τους. Οι διατάξεις της περιπτώσεως αυτής εφαρμόζονται αναλόγως και για την κατάρτιση Σχεδίων Διαχείρισης για τα προστατευόμενα είδη της χλωρίδας και πανίδας που αναφέρονται στο άρθρο 20, καθώς και για τους οικοτόπους που ορίζονται στην κοινή υπουργική απόφαση 33318/3028/28.12.1998.

6. Αντικείμενα προστασίας και διατήρησης, κατά την έννοια την παρ. 1 αποτελούν επίσης τα είδη της αυτοφυούς χλωρίδας και της άγριας πανίδας.

Άρθρο 19. Κριτήρια χαρακτηρισμού και αρχές προστασίας. Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου: **1.** Ως περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης χαρακτηρίζονται εκτάσεις με εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα, βιότοποι ή οικότοποι σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας ή άγριας πανίδας ή εκτάσεις που έχουν αποφασιστική θέση στον κύκλο της ζωής σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της άγριας πανίδας. Στις περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης απαγορεύεται κάθε δραστηριότητα. Κατ' εξαίρεση, μπορεί να επιτρέπονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του οικείου κανονισμού, η διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών και η εκτέλεση εργασιών που αποσκοπούν στη διατήρηση των χαρακτηριστικών τους, εφόσον εξασφαλίζεται υψηλός βαθμός προστασίας. **2.** Ως περιοχές προστασίας της φύσης χαρακτηρίζονται εκτάσεις μεγάλης οικολογικής ή βιολογικής αξίας. Στις περιοχές αυτές προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον από κάθε δραστηριότητα ή επέμβαση που είναι δυνατό να μεταβάλει ή να αλλοιώσει τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξη τους. Κατ' εξαίρεση, μπορούν να επιτρέπονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του οικείου κανονισμού η εκτέλεση εργασιών, ερευνών και η άσκηση ασχολιών και δραστηριοτήτων, κτιρίων παραδοσιακών, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τους σκοπούς προστασίας. Στις περιοχές της κατηγορίας αυτής μπορεί να δίνονται ειδικότερες ονομασίες με το συγκεκριμένο αντικείμενο και το σκοπό προστασίας. **3.** Ως εθνικά πάρκα χαρακτηρίζονται εκτεταμένες χερσαίες, υδάτινες ή μικτού χαρακτήρα περιοχές, οι οποίες παραμένουν ανεπηρέαστες ή έχουν ελάχιστα επηρεαστεί από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και στις οποίες διατηρείται μεγάλος αριθμός και ποικιλία αξιόλογων βιολογικών, οικολογικών, γεωμορφολογικών και αισθητικών στοιχείων. Όταν το εθνικό πάρκο ή μεγάλο τμήμα του καταλαμβάνει θαλάσσια περιοχή ή εκτάσεις δασικού χαρακτήρα, μπορεί να χαρακτηρίζεται ειδικότερα ως θαλάσσιο πάρκο ή εθνικός δρυμός, αντίστοιχα. Ο χαρακτηρισμός περιοχών ως εθνικών πάρκων αποσκοπεί στη διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς και στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας ευρύτερων περιοχών της χώρας με παράλληλη παροχή στο κοινό δυνατοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και φυσιολατρικών δραστηριοτήτων. Για την εκπλήρωση των σκοπών αυτών λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα, ώστε οι περιοχές αυτές να προστατεύονται επαρκώς τόσο από φυσικές αιτίες υποβάθμισης όσο και από ανθρώπινες ενέργειες, επεμβάσεις και δραστηριότητες. Στα εθνικά πάρκα επιτρέπεται να εκτελούνται έργα, να γίνονται έρευνες και να ασκούνται δραστηριότητες, κυρίως παραδοσιακού χαρακτήρα, με τους όρους και περιορισμούς που καθορίζονται ειδικότερα από

τον οικείο κανονισμό λειτουργίας και διαχείρισης. Τα εθνικά πάρκα είναι δυνατό να περιλαμβάνουν περιοχές των παρ. 1 και 2. **4.** Ως προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί χαρακτηρίζονται λειτουργικά τμήματα της φύσης ή μεμονωμένα δημιουργήματά της, που έχουν ιδιαίτερη επιστημονική, οικολογική ή αισθητική αξία ή συμβάλλουν στην διατήρηση των φυσικών διεργασιών και στην προστασία φυσικών πόρων, όπως δέντρα, συστάδες δέντρων και θάμνων, προστατευτική βλάστηση, παράχθια και παράκτια βλάστηση, φυσικοί φράκτες, καταρράχτες, πηγές, φαράγγια, θίνες, ύφαλοι, σπηλιές, βράχοι, απολιθωμένα δάση, δέντρα ή τμήματα τους, παλαιοντολογικά ευρήματα, κοραλλιογενείς και γεωμορφολογικοί σχηματισμοί. Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί που έχουν μνημειακό χαρακτήρα χαρακτηρίζονται ειδικότερα ως διατηρητέα μνημεία της φύσης. Ως προστατευόμενα τοπία χαρακτηρίζονται περιοχές μεγάλης αισθητικής ή πολιτιστικής αξίας και εκτάσεις που είναι ιδιαίτερα πρόσφορες για αναψυχή του κοινού ή συμβάλλουν στην προστασία ή αποδοτικότητα φυσικών πόρων λόγω των ιδιαίτερων φυσικών ή ανθρωπογενών χαρακτηριστικών τους. Στα προστατευόμενα μπορεί να δίνονται, με βάση τα κύρια χαρακτηριστικά τους, ειδικότερες ονομασίες, όπως αισθητικό δάσος, τοπίο άγριας φύσης, τοπίο αγροτικό, αστικό ή βιομηχανικό. Ως προστατευόμενα στοιχεία του τοπίου χαρακτηρίζονται τμήματα ή συστατικά στοιχεία του τοπίου που έχουν ιδιαίτερη αισθητική ή πολιτιστική αξία ή συμβάλλουν στην προστασία ή αποδοτικότητα φυσικών πόρων λόγω των ιδιαίτερων φυσικών ή ανθρωπογενών χαρακτηριστικών τους, όπως αλσύλια, παραδοσιακές καλλιέργειες, αγροικίες, μονοπάτια, πέτρινοι φράχτες και αναβαθμίδες, προστατευτικές φυτείες, κρήνες. Ενέργειες ή δραστηριότητες που μπορούν να επιφέρουν καταστροφή, φθορά ή αλλοίωση των προστατευόμενων φυσικών σχηματισμών, των προστατευόμενων τοπίων ή στοιχείων του τοπίου απαγορεύονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις κανονισμών. **5.** Ως περιοχές οικονάπτυξης χαρακτηρίζονται εκτεταμένες περιοχές που μπορούν να περιλαμβάνουν χωριά ή οικισμούς, εφόσον παρουσιάζουν ιδιαίτερη αξία και ενδιαφέρον λόγω της ποιότητας των φυσικών και πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών και παράλληλα προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου. Στις περιοχές αυτές επιδιώκεται: α) Η προστασία και η βελτίωση των ιδιαίτερων φυσικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών τους. β) Η ενίσχυση των παραδοσιακών ασχολιών και δραστηριοτήτων που μπορεί να επιτευχθεί και με την ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό των μεθόδων και των συνθηκών της τοπικής οικονομίας. Στις περιοχές οικονάπτυξης μπορούν να ασκούνται μικρής κλίμακας παραγωγικές δραστηριότητες, οι οποίες προσαρμόζονται στο φυσικό περιβάλλον και στην τοπική αρχιτεκτονική. Ιδιαίτερα ενθαρρύνεται η ανάπτυξη του αγροτουρισμού με χρησιμοποίηση αγροτικών κατοικιών, ξενώνων, κάμπινγκ και άλλων κατασκευών. Βιομηχανικές δραστηριότητες είναι δυνατό να επιτρέπονται εφ' όσον ευνοούν την οικονομική αναζωογόνηση των αγροτικών περιοχών και δεν προκαλούν υποβάθμιση του περιβάλλοντος ασυμβίβαστη με το χαρακτήρα των περιοχών. γ) Η εκπαίδευση και η μύηση του κοινού στους τρόπους και στις μεθόδους αρμονικής συνύπαρξης

ανθρώπινων δραστηριοτήτων και φυσικών διεργασιών. δ) Η ανάπαυση και η αναψυχή του κοινού. Οι παραπάνω σκοποί πραγματοποιούνται με βάση ειδικά σχέδια ανάπτυξης και διαχείρισης. Οι περιοχές οικοανάπτυξης είναι δυνατό να περιλαμβάνουν περιοχές των παρ. 1 και 2.

Άρθρο 20. Προστασία και διατήρηση των ειδών της αυτοφύους χλωρίδας και της άγριας πανίδας. 1. Τα είδη της αυτοφύους χλωρίδας και της άγριας πανίδας προστατεύονται και διατηρούνται μαζί με τη βιοκοινότητα και το βιότοπο ή οικότοπο τους, ως βιογενετικά αποθέματα και ως συστατικά στοιχεία των οικοσυστημάτων. Ιδιαίτερα προστατεύονται και διατηρούνται είδη που είναι σπάνια ή απειλούνται με εξαφάνιση, είδη των οποίων ο πληθυσμός, χωρίς να διατρέχει άμεσο κίνδυνο εξαφάνισης, εμφανίζει τάση μείωσης λόγω υποβάθμισης των βιοτόπων του είδους ή υπερεκμετάλλευσής του, καθώς και είδη που έχουν ιδιαίτερη οικολογική, επιστημονική, γενετική, παραδοσιακή ή οικονομική αξία. **2.** Με κοινή απόφαση των Υπουργών Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, η οποία εκδίδεται μέσα σε δύο χρόνια από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, καταρτίζονται κατάλογοι των ιδιαίτερα προστατευόμενων ειδών κατά κατηγορία προστασίας και καθορίζονται περιορισμοί, απαγορεύσεις, όροι και μέτρα για την προστασία τους καθώς και οι όροι διεξαγωγής επιστημονικών ερευνών πάνω στα είδη αυτά και ρυθμίζονται τα σχετικά με τη συνεργασία των συναρμόδιων υπηρεσιών και των ενδιαφερομένων φορέων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Με όμοια απόφαση μπορεί να τροποποιούνται ή να συμπληρώνονται οι παραπάνω κατάλογοι, περιορισμοί, απαγορεύσεις και όροι. **3.** Η άσκηση της γεωργίας, της δασοπονίας, της θήρας και της αλιείας καθώς επίσης η φυτοπροστασία και η υγειονομική προστασία των ζώων εναρμονίζεται με τις ανάγκες προστασίας της αυτοφύους χλωρίδας και της άγριας πανίδας. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού καθορίζονται οι αναγκαίοι προς τούτο όροι και προϋποθέσεις και κάθε άλλη συναφής με τα θέματα αυτά λεπτομέρεια.

Άρθρο 21. Χαρακτηρισμός περιοχών, στοιχείων ή συνόλων της φύσης και του τοπίου. 1. Ο χαρακτηρισμός περιοχών, στοιχείων ή συνόλων της φύσης και του τοπίου, σύμφωνα με τα άρθρ. 18 και 19 και ο καθορισμός των ορίων τους και των τυχόν ζωνών προστασίας τους γίνονται με το π.δ/γμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού ύστερα από γνώμη του νομαρχιακού συμβουλίου, σε εφαρμογή περιφερειακού ή νομαρχιακού ή ειδικού χωροταξικού, σχεδίου ή γεντικού πολεοδομικού σχεδίου ή ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης. Σε κάθε περίπτωση η σύνταξη ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης, είναι απαραίτητη για την τεκμηρίωση της σημασίας του προστατευτέου αντικειμένου και τη σκοπιμότητα των προτεινόμενων μέτρων προστασίας. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου

υπουργού καθορίζεται η διαδικασία κατάρτισης και έγκρισης των ειδικών αυτών περιβαλλοντικών μελετών και το περιεχόμενό τους. Ειδικά ο χαρακτηρισμός και ο καθορισμός των ορίων και των τυχόν ζωνών προστασίας, περιοχών, στοιχείων ή συνόλων της φύσης και του τοπίου, που περιλαμβάνονται σε Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.), γίνεται με την πράξη καθορισμού της Ζ.Ο.Ε. και με τη διαδικασία του άρθρ. 29 του Νομ. 1337/1983, όπως ισχύει. **2.** Με το παραπάνω προεδρικό διάταγμα καθορίζονται οι αναγκαίοι για την προστασία του συγκεκριμένου αντικειμένου γενικοί όροι, απαγορεύσεις και περιορισμοί στις χρήσεις γης, στη δόμηση και στην κατάτμηση ακινήτων, καθώς και στην εγκατάσταση και άσκηση δραστηριοτήτων και στην εκτέλεση έργων. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα μπορεί να προβλέπεται η υποχρέωση σύνταξης μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και για έργα ή δραστηριότητες που δεν περιλαμβάνονται στην πρώτη κατηγορία έργων και δραστηριοτήτων του άρθρου 3 του παρόντος νόμου. **3.** Τα σχέδια των π.δ./των που προβλέπονται στις παρ. 1 και 2 ανακοινώνονται πριν από την οριστική διατύπωσή τους στους ενδιαφερομένους. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων καθορίζονται οι όροι και η διαδικασία της ανακοίνωσης των σχεδίων και της υποβολής των προτάσεων ή αντιρρήσεων των ενδιαφερομένων και ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια. **4.** α. Τα προεδρικά διατάγματα των παραγράφων 1 και 2, καθώς και οι Κανονισμοί Διοίκησης και Λειτουργίας και τα Σχέδια Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων αναθεωρούνται ανά πενταετία, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην επόμενη περίπτωση. Στο χρονικό αυτό διάστημα, επιτρέπεται κατ' εξαίρεση η τροποποίησή τους, μετά από τεκμηριωμένη εισήγηση του Φορέα Διαχείρισης, εφόσον έχει συσταθεί, ή των υπηρεσιών ή νομικών προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η σχετική αρμοδιότητα: α) για την αντιμετώπιση έκτακτων γεγονότων που σχετίζονται με την προστασία της περιοχής, β) για την προσαρμογή τους σε υποδείξεις και παρατηρήσεις της ετήσιας έκθεσης αξιολόγησης της επόμενης περιπτώσεως, γ) για να εκτελεστούν έργα και μέτρα ιδιαίτερο σημαντικά για την προστασία και διαχείριση της περιοχής. β. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των ρυθμίσεων των προεδρικών διαταγμάτων των παραγράφων 1 και 2, καθώς και των Κανονισμών Διοίκησης και Λειτουργίας και των Σχεδίων Διαχείρισης της παραγράφου 5 του άρθρου 18, γίνεται είτε από τον οικείο Φορέα Διαχείρισης, εφόσον έχει συσταθεί, είτε από τις υπηρεσίες ή νομικά πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η σχετική αρμοδιότητα. Για το σκοπό αυτόν, τα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου συντάσσουν ετήσια έκθεση αξιολόγησης που κοινοποιείται με μέριμνά τους στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και στο Υπουργείο Γεωργίας, καθώς και σε άλλα Υπουργεία των οποίων οι αρμοδιότητες εμπίπτουν στην περιοχή του προστατευόμενου κατά περίπτωση αντικειμένου. Η έκθεση αυτή μπορεί να κοινοποιείται επίσης σε οργανισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα, των οποίων η δραστηριότητα εκτείνεται στην περιοχή διαχείρισης, στις αρμόδιες υπηρεσίες της οικείας περιφέρειας και στους οικείους οργανισμούς αυτοδιοίκησης και των δύο βαθμίδων, προκειμένου να λαμβάνεται υπόψη κατά την επεξεργασία μέτρων, δράσεων, ενεργειών και

ρυθμίσεων αρμοδιότητάς τους, που προωθούν την αποτελεσματική εφαρμογή των σχετικών προεδρικών διαταγμάτων, κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας και σχεδίων διαχείρισης. **5.** Με π.δ/γμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, μπορεί να μεταβιβάζεται στον οικείο νομάρχη η αρμοδιότητα χαρακτηρισμού, σύμφωνα με την παρ. 1, συγκεκριμένου αντικειμένου και καθορισμού των ορίων και των τυχόν ζωνών προστασίας του, καθώς και η αρμοδιότητα καθορισμού, για το αντικείμενο αυτό, των θεμάτων που αναφέρονται στην παρ. 2. **6.** Για περιοχές, στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, για τα οποία έχει αρχίσει η διαδικασία χαρακτηρισμού τους και εωσότου εκδοθεί το π.δ/γμα, που προβλέπεται στην παρ. 1, μπορεί να καθορίζονται, με κοινή απόφαση των Υπουργών Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, απαγορεύσεις, όροι και περιορισμοί για επεμβάσεις και δραστηριότητες που είναι δυνατό να έχουν βλαπτικά αποτελέσματα για τις παραπάνω περιοχές, στοιχεία ή σύνολα. Η ισχύς της υπουργικής αυτής απόφασης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο έτη. Αν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι, η προθεσμία αυτή μπορεί να παρατείνονται, με όμοια υπουργική απόφαση, για ένα ακόμη έτος. **7.** Στη διαδικασία του άρθρου αυτού υπάγεται εφεξής κάθε νέος χαρακτηρισμός εθνικών δρυμών, αισθητικών δασών και διατηρητέων μνημείων της φύσης, καθώς και κάθε τροποποίηση των ορίων και καθορισμός των αναγκαίων όρων και περιορισμών προστασίας των εθνικών δρυμών, αισθητικών δασών και διατηρητέων μνημείων της φύσης που έχουν χαρακτηριστεί κατά τις διατάξεις του άρθρου 78 του ν.δ. 86/1969, όπως αντικαταστάθηκε από τις διατάξεις του άρθρου 3 του ν.δ. 996/1971.

Άρθρο 22. Οικονομικές ρυθμίσεις. 1. Αν οι επιβαλλόμενοι κατά τα προηγούμενα άρθρα του παρόντος κεφαλαίου όροι, περιορισμοί και απαγορεύσεις είναι εξαιρετικά επαχθείς, με αποτέλεσμα να παρακωλύεται υπέρμετρα η άσκηση των εξουσιών που απορρέουν από την κυριότητα, ενόψει του χαρακτήρα και του περιορισμού της ιδιοκτησίας, το Δημόσιο, ύστερα από αίτηση των θιγόμενων, μπορεί, κατά το μέτρο του δυνατού, να αποδεχθεί είτε την ανταλλαγή των ιδιωτικών εκτάσεων με εκτάσεις του Δημοσίου είτε την παραχώρηση κατά χρήση στους θιγόμενους δημόσιων εκτάσεων σε παραπλήσιες περιοχές για ανάλογη χρήση ή εκμετάλλευση είτε την καταβολή εφάπαξ ή περιοδικής αποζημίωσης, για το προσδιορισμό της οποίας λαμβάνεται υπόψη η υφιστάμενη χρήση της ιδιωτικής έκτασης, είτε τη μεταφορά συντελεστή δόμησης σε άλλη ιδιοκτησία, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του Νομ. 880/1979. **2.** Επιτρέπεται η αναγκαστική απαλλοτρίωση ιδιωτικών εκτάσεων υπέρ του Δημοσίου, εφ' όσον είναι απολύτως αναγκαία για την επίτευξη του σκοπού των άρθρ. 18, 19 και 20, ο οποίος αναγνωρίζεται ως σκοπός δημόσιας ωφέλειας. Η απαλλοτρίωση κηρύσσεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Γεωργίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ύστερα από εισήγηση των αρμόδιων υπηρεσιών των Υπουργείων Γεωργίας και Περιβάλλοντος, Χωρο-

ταξίας και Δημόσιων Έργων, η οποία συνοδεύεται από μελέτη αναγκαιότητας της απαλλοτρίωσης. Η απαλλοτρίωση συντελείται με την επιμέλεια της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Γεωργίας, η οποία βαρύνει με την καταβολή της αποζημίωσης και των άλλων δαπανών. **3.** Για υλικές ζημιές που προκαλούνται σε γεωργικές, κτηνοτροφικές ή άλλες αγροτικές εκμεταλλεύσεις ή εγκαταστάσεις ή σε αλιευτικά εργαλεία από είδη της άγριας πανίδας που έχουν χαρακτηριστεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρ. 20, ως σπάνια ή απειλούμενα με εξαφάνιση, μπορούν να χορηγούνται, με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, αποζημιώσεις, επιδοτήσεις ή άλλες κατά περίπτωση παροχές. Η εκτίμηση των ζημιών γίνεται από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Γεωργίας και η καταβολή των αποζημιώσεων από το Κεντρικό Ταμείο Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Δασών του ίδιου υπουργείου ή από άλλες πηγές χρηματοδότησης. **4.** Με π.δ/γμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Γεωργίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, ορίζονται οι προϋποθέσεις, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, η διαδικασία και οι λοιποί όροι για τη χορήγηση των οικονομικών αντισταθμιμάτων ή επιδοτήσεων που προβλέπονται στις παρ. 1 και 3. **5.** Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη έκθεση της αρμόδιας κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου, μπορεί να ορίζονται, λόγω του ιδιαίτερου χαρακτήρα τους, περιοχές της Χώρας, οικισμού ή τμήματα οικισμών στα οποία, σε περίπτωση χρήσεων των ακινήτων διαφορετικών από εκείνες που προβλέπονται από τις ισχύουσες στην περιοχή πολεοδομικές διατάξεις, επιβάλλεται η σφράγιση τους μέχρι ένα χρόνο και σε περίπτωση υποτροπής οριστικά πέραν από την επιβολή άλλων κυρώσεων που προβλέπουν οι εκάστοτε ισχύουσες πολεοδομικές διατάξεις. Στις πιο πάνω περιοχές για κάθε χρήση ή αλλαγή χρήσεως ακινήτων απαιτείται η βεβαίωση της οικείας πολεοδομικής υπηρεσίας ότι η συγκεκριμένη χρήση είναι σύμφωνη με τις προβλεπόμενες από τις ισχύουσες για την περιοχή χρήσεις. Η βεβαίωση αυτή είναι πέραν από τα τυχόν απαιτούμενα από άλλες διατάξεις σχετικά δικαιολογητικά. **6.** Η σφράγιση επιβάλλεται με απόφαση της αρμόδιας πολεοδομικής υπηρεσίας και εκτελείται με μέριμνα της οικείας αστυνομικής αρχής. **7.** Αυτοί που από πρόθεση ή αυτογνώνως καταστρέφουν η βλάπτουν σφραγίδα που τοποθετείται από την αστυνομική αρχή σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, με σκοπό τη συνέχιση της λειτουργίας του ακινήτου ή όσοι με οποιοδήποτε τρόπο ματαιώνουν τη σφράγιση ή θέτουν σε λειτουργία το ακίνητο μετά τη σφράγιση τιμωρούνται με τις ποινές του άρθρου 178 του ποινικού κώδικα. **8.** Με απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, καθορίζονται ο τρόπος και η διαδικασία διαπίστωσης της παράβασης, ο τρόπος και η διαδικασία σφράγισης του κτίσματος, η τυχόν υποβολή ενστάσεων κατά της απόφασης σφράγισης, η εκδίκασή τους, τα όργανα κρίσεως και κάθε σχετική λεπτομέρεια.

(...)

Άρθρο 24. Ζώνες ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων. 1. Ως περιοχές οργανωμένης ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων (Π.Ο.Α.Π.Δ.)

χαρακτηρίζονται θαλάσσιες εκτάσεις, καθώς και χερσαίες περιοχές, που είναι πρόσφορες, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του χωροταξικού σχεδιασμού, για την ανάπτυξη παραγωγικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του πρωτογενούς, δευτερογενούς ή τριτογενούς τομέα, καθώς και δραστηριοτήτων ή επιχειρηματικών πρωτοβουλιών πειραματικού χαρακτήρα. Οι περιοχές αυτές μπορεί να εξειδικεύονται κατά κλάδο δραστηριότητας ή τομέα παραγωγής ή είδους και προορισμό λειτουργίας και να διακρίνονται σε περιοχές αποκλειστικής χρήσης, στις οποίες απαγορεύεται κάθε άλλη δραστηριότητα εκτός από εκείνη στην οποία αποβλέπει ο χαρακτηρισμός τους και σε περιοχές κύριας χρήσης, όπου επιτρέπονται και άλλες δραστηριότητες υπό όρους. **2.** Οι περιοχές της προηγούμενης παραγράφου χαρακτηρίζονται και οριοθετούνται με αίτηση φορέα, οποιασδήποτε νομικής μορφής, τον οποίο συνιστούν ή στον οποίο συμμετέχουν φυσικά πρόσωπα ή νομικά πρόσωπο του ιδιωτικού τομέα, νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός οριοθετείται με την παράγραφο 1 του άρθρου 14 του ν. 2190/1994, καθώς και ενώσεις, σύνδεσμοι ή κοινοπραξίες των ανωτέρω σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις. Η εδαφική έκταση των προς ανάπτυξη περιοχών της παραγράφου 1 πρέπει να ανήκει στην κυριότητα του συνιστώμενου κατά την παρούσα παράγραφο φορέα ή να έχει παραχωρηθεί σε αυτόν κατά χρήση με μακροχρόνια μίσθωση κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης χαρακτηρισμού και οριοθέτησης της εκτάσεως σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο. Ειδικά για τη δημιουργία περιοχών ανάπτυξης μονάδων υδατοκαλλιεργειών, η προβλεπόμενη από τις οικείες διατάξεις εκμίσθωση ή παραχώρηση χερσαίων εκτάσεων και υδάτινων επιφανειών επιτρέπεται να γίνεται και μετά την έκδοση της εγκριτικής απόφασης της επόμενης παραγράφου. Στις περιπτώσεις αυτές, την αίτηση χαρακτηρισμού και οριοθέτησης της Π.Ο.Α.Π.Δ. προσυπογράφει επιπλέον και ο κύριος της έκτασης, ο οποίος δηλώνει ρητά ότι αποδέχεται να παραχωρήσει ή να εκμισθώσει την έκταση σε αποκλειστική προθεσμία έξι (6) μηνών από την έκδοση της εγκριτικής απόφασης της επόμενης παραγράφου. Εάν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, η εγκριτική απόφαση της Π.Ο.Α.Π.Δ. ανακαλείται. **3. α.** Ο χαρακτηρισμός και η οριοθέτηση εκτάσεων, ως Π.Ο.Α.Π.Δ. γίνεται, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις εγκριμένων Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης. Εως την έγκριση των προαναφερόμενων πλαισίων, ο χαρακτηρισμός και η οριοθέτηση των περιοχών της παραγράφου 1 γίνεται μετά από στάθμιση των διαθέσιμων στοιχείων ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού και ιδίως αυτών που απορρέουν από υφιστάμενα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα και υπό εξέλιξη χωροταξικές μελέτες. β. Για το χαρακτηρισμό και οριοθέτηση εκτάσεων ως Π.Ο.Α.Π.Δ. υποβάλλεται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων αίτηση από το φορέα της παραγράφου 2. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται τα δικαιολογητικά και έγγραφα που θα συνοδεύουν την αίτηση του φορέα, ο τύπος και το περιεχόμενο της αιτήσεως, ο χρόνος και τα στάδια ολοκλήρωσης της διαδικα-

οίας και κάθε άλλη λεπτομέρεια που είναι αναγκαία για την εφαρμογή αυτής της παραγράφου. Εάν για τη δημιουργία Π.Ο.Α.Π.Δ. απαιτείται η σύνταξη Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, αυτή καταρτίζεται κατά τις κείμενες διατάξεις και υποβάλλεται μαζί με τα υπόλοιπα δικαιολογητικά της παραγράφου αυτής. Ο χαρακτηρισμός και η οριοθέτηση εκτάσεων ως Π.Ο.Α.Π.Δ. γίνονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από γνώμη του οικείου νομαρχιακού συμβουλίου και του Κεντρικού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος (Κ.Σ.Χ.Ο.Π). Ειδικά για τη σύνταξη Π.Ο.Α.Π.Δ. στις περιοχές των ρυθμιστικών σχεδίων Αθήνας και Θεσσαλονίκης, αντί για το Κ.Σ.Χ.Ο.Π. γνωμοδοτεί η Εκτελεστική Επιτροπή του Οργανισμού Αθήνας ή Θεσσαλονίκης αντίστοιχα. Στις περιπτώσεις λειτουργίας των οργανισμών του άρθρου 3 του ν. 2508/1997, γνωμοδοτούν αντί για το Κ.Σ.Χ.Ο.Π. οι Εκτελεστικές Επιτροπές των οργανισμών αυτών για τις περιοχές αρμοδιότητάς τους. Η γνώμη του νομαρχιακού συμβουλίου πρέπει να περιέρχεται στο Υπουργείο το αργότερο μέσα σε δύο (2) μήνες, από την υποβολή της σχετικής αίτησης ή πρότασης. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, η υπουργική απόφαση εκδίδεται χωρίς τη γνώμη του νομαρχιακού συμβουλίου. Η παραπάνω εγκριτική απόφαση αποτελεί και έγκριση χωροθέτησης τόσο για τις Π.Ο.Α.Π.Δ., όσο και για την εγκατάσταση ή επέκταση σε αυτές παραγωγικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. γ. Με την παραπάνω απόφαση, καθορίζονται ειδικότερα: - η θέση, η έκταση και τα όρια της Π.Ο.Α.Π.Δ., - οι κατηγορίες παραγωγικών ή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που επιτρέπεται να εγκατασταθούν στην Π.Ο.Α.Π.Δ., - ειδικές ζώνες προστασίας γύρω από τις οριοθετούμενες σύμφωνα με τα παραπάνω περιοχές, στις οποίες μπορούν να επιβάλλονται ειδικοί όροι και περιορισμοί στις χρήσεις γης, στους όρους δόμησης και στην εν γένει εγκατάσταση και άσκηση δραστηριοτήτων και λειτουργιών και - οι ειδικότεροι όροι και τα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος από την Ίδρυση και λειτουργία της Π.Ο.Α.Π.Δ., Η Μεταβολή της έκτασης και των ορίων της Π.Ο.Α.Π.Δ. επιτρέπεται με την τήρηση των διαδικασιών που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου για την οριοθέτηση και χαρακτηρισμό της, ύστερα από αιτιολογημένη αίτηση του φορέα Π.Ο.Α.Π.Δ.. 5. Για Π.Ο.Α.Π.Δ. που βρίσκονται μέσα σε εγκεκριμένα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1337/1983 ή του ν. 2508/1997 ή μέσα σε Σχέδιο Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων, ο χαρακτηρισμός και η οριοθέτησή τους γίνονται σε περιοχές οι οποίες, με βάση τα σχέδια αυτά, προορίζονται για την εγκατάσταση παραγωγικών δραστηριοτήτων και σύμφωνα με τις ειδικότερες χρήσεις που προσδιορίζονται σε αυτά. Ρυθμίσεις Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.), που προβλέπονται για τις περιοχές της παραγράφου 1, μπορεί να τροποποιούνται με την απόφαση της παραγράφου 3 του άρθρου αυτού, με εξαίρεση στις περιοχές που προστατεύονται με τις ρυθμίσεις της Ζ.Ο.Ε. λόγω του ειδικού χαρακτήρα τους, όπως είναι ιδίως χώροι αρχαιολογικού, αρχιτεκτονικού, ιστορικού ή λαογραφικού ενδιαφέροντος, παραθαλάσσιες ή παραποτάμιες ζώνες, βιό-

τοποι και τόποι ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, δάση και δασικές εκτάσεις. 6. α. Οι χερσαίες εκτάσεις που χαρακτηρίζονται ως Π.Ο.Α.Π.Δ. μπορούν να πολεοδομούνται για τους σκοπούς της παραγράφου 1. Η πολεοδομική μελέτη εκπονείται με πρωτοβουλία του φορέα της παραγράφου 2 και αποτελείται από: - το πολεοδομικό σχέδιο που συντάσσεται με βάση οριζοντιογραφικό και υψομετρικό τοπογραφικό διάγραμμα, - τον πολεοδομικό κανονισμό και - έκθεση που περιγράφει και αιτιολογεί τις προτεινόμενες από τη μελέτη ρυθμίσεις. Η πολεοδομική μελέτη συντάσσεται, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που θα ορισθούν με την απόφαση της παρούσας παραγράφου και περιέχει ιδίως τις χρήσεις γης και τις τυχόν πρόσθετες απαγορεύσεις ή υποχρεώσεις, τα διαγράμματα των δικτύων υποδομής, τους ειδικούς και γενικούς όρους δόμησης και τους κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους που πρέπει να ανέρχονται σε ποσοστό τουλάχιστον 40% της συνολικής έκτασης της Π.Ο.Α.Π.Δ.. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι ειδικές προδιαγραφές εκπόνησης της πολεοδομικής μελέτης των Π.Ο.Α.Π.Δ. και κάθε σχετική λεπτομέρεια. β. Ο συντελεστής δόμησης που ορίζεται για τις περιοχές που προορίζονται για βιομηχανικές και εν γένει επιχειρηματικές δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1,6, για τις περιοχές όπου ασκούνται δραστηριότητες χονδρικού εμπορίου το 1,2 και για τις υπόλοιπες περιοχές δραστηριοτήτων του τριτογενούς τομέα το 0,6 αντίστοιχα. γ. Η πολεοδομική μελέτη εγκρίνεται και τροποποιείται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, μετά από γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος και γνώμη του οικείου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης βαθμίδας, η οποία υποβάλλεται στο Υπουργείο σε προθεσμία δύο (2) μηνών από τότε που περιέρχεται στον οργανισμό αυτόν η σχετική μελέτη. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, η πολεοδομική μελέτη μπορεί να εγκρίνεται χωρίς τη γνώμη του παραπάνω οργανισμού. Η πολεοδομική μελέτη έχει τις συνέπειες έγκρισης σχεδίου πόλεως κατά τις διατάξεις του ν.δ. 1771/16.8.1923. Από την έγκριση της πολεοδομικής μελέτης οι κοινόχρηστοι χώροι περιέρχονται σε κοινή χρήση, χωρίς να απαιτείται ρητή παραίτηση του φορέα που προβλέπεται στην παράγραφο 2 από την κυριότητα, νομή και κατοχή τους. δ. Η εφαρμογή της πολεοδομικής μελέτης γίνεται με πρωτοβουλία και ευθύνη των φορέων της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού και ελέγχεται από την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία κατά τις κείμενες διατάξεις. Μετά την έγκριση της πολεοδομικής μελέτης, οι προαναφερόμενοι φορείς εκτελούν τα έργα διαμόρφωσης του χώρου, καθώς και τα έργα υποδομής, όπως αυτά προβλέπονται στην πολεοδομική μελέτη. Διατάξεις που προβλέπουν την υποχρέωση εισφοράς σε γη και χρήμα δεν έχουν εφαρμογή στις περιπτώσεις πολεοδόμησης με βάση το παρόν άρθρο. 7. Η εκτέλεση και συντήρηση των βασικών έργων κοινωνικής και τεχνικής υποδομής μέσα στις περιοχές αυτές γίνεται από τους φορείς της παραγράφου 2.

Άρθρο 25. Ενιαίος Φορέας Περιβάλλοντος. 1. Με π.δ/γμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Εργων, ιδρύεται νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία "Ενιαίος Φορέας Περιβάλλοντος" (Ε.ΦΟ.Π.). **2.** Ο Ε.ΦΟ.Π. εδρεύει στην Αθήνα, έχει πλήρη διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και εποπτεύεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Εργων. **3.** Με π.δ/γμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Εργων, μπορούν να συνιστώνται περιφερειακά παραρτήματα του Ε.ΦΟ.Π., διανομαρχιακού ή νομαρχιακού επιπέδου. Με το ίδιο π.δ/γμα ρυθμίζονται για το συνιστώμενο περιφερειακό παράρτημα τα θέματα που αναφέρονται στην παρ. 15. **4.** Σκοποί του Ε.ΦΟ.Π. είναι ιδίως: α) Ο καθορισμός, σε εθνικό επίπεδο, οριακών τιμών παραμέτρων ποιότητας περιβάλλοντος, οριακών τιμών αποβλήτων, προτύπων για παραγωγικές διαδικασίες και κανονισμών, καθώς και η παρακολούθηση της εφαρμογής τους. β) Η εγκατάσταση εθνικών δικτύων μέτρησης και ανάλυσης των περιβαλλοντικών παραμέτρων. γ) Ο συντονισμός, η συλλογή και η διανομή σε εθνικό και διεθνές επίπεδο πληροφοριών, σχετικών με το περιβάλλον. δ) Η προώθηση της έρευνας για το περιβάλλον. Ειδικότερα ο Ε.ΦΟ.Π.: α) Εισηγείται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Εργων την έκδοση και το περιεχόμενο νομοθετημάτων και κανονιστικών πράξεων γενικού περιεχομένου που αφορούν θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και γνωμοδοτεί για το περιεχόμενο νομοθετημάτων και κανονιστικών πράξεων ειδικού περιεχομένου, για την πρόταση ή την έκδοση των οποίων είναι αρμόδιος ή συναρμόδιος ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Εργων. β) Εκπονεί μελέτες, σχέδια και προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος σε εθνικό, περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο, ετήσιας ή πενταετούς ισχύος, καθώς και μελέτες, σχέδια και προγράμματα για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών. γ) Συντονίζει τη δραστηριότητα των άλλων αρμόδιων φορέων στον τομέα της εφαρμογής σχεδίων και προγραμμάτων προστασίας περιβάλλοντος και παρέχει τη συνδρομή του, όταν απαιτείται. δ) Ιδρύει, οργανώνει και εξοπλίζει εθνικά δίκτυα παρακολούθησης της ποιότητας του περιβάλλοντος και μεριμνά για τη λειτουργία τους. ε) Εισηγείται στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Εργων προγράμματα επενδύσεων για την προστασία του περιβάλλοντος, προκειμένου να γίνει η σχετική χρηματοδότηση από το Δημόσιο ή διεθνείς οργανισμούς. στ) Συντάσσει ετήσια έκθεση για την κατάσταση του περιβάλλοντος της Χώρας, τους στόχους, τις κατευθύνσεις και τα μέτρα της περιβαλλοντικής πολιτικής. ζ) Υποβάλλει στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Εργων ετήσια έκθεση πεπραγμένων και αξιολόγησης της πολιτικής προστασίας του περιβάλλοντος σε εθνικό περιφερειακό ή νομαρχιακό επίπεδο. η) Οργανώνει μηχανισμό ελέγχου τήρησης των όρων και προϋποθέσεων άσκησης των δραστηριοτήτων, οι οποίοι προβλέπονται από την υφιστάμενη νομοθεσία. θ) Γνωμοδοτεί σχετικά με την έγκριση από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Εργων γενικών προγραμμάτων, σχε-

δίων και μέτρων που προτείνονται από άλλους φορείς για την προστασία του περιβάλλοντος. ι) Γνωμοδοτεί σχετικά με την έγκριση από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή το νομάρχη κατά περίπτωση, περιβαλλοντικών όρων για την άσκηση δραστηριοτήτων με σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον ή για οποιοδήποτε άλλο θέμα προστασίας του περιβάλλοντος, που παραπέμπεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή το νομάρχη. ια) Συνεργάζεται με ξένες χώρες και διεθνείς οργανισμούς για την εφαρμογή κοινών προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος. ιβ) Μεριμνά για την έκδοση προδιαγραφών και πρακτικών οδηγιών σχετικά με την έγκριση περιβαλλοντικών όρων και γενικά για τη διάδοση των ειδικών τεχνικών γνώσεων και της τεχνολογίας στα θέματα της προστασίας του περιβάλλοντος και παρέχει τεχνικές υποδείξεις στις δημόσιες υπηρεσίες και στους οργανισμούς του δημόσιου τομέα. ιγ) Μεριμνά, σε συνεργασία με το εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης, για την εκπαίδευση στελεχών της διοίκησης σε τομείς σχετικούς με την προστασία του περιβάλλοντος. ιδ) Μεριμνά για την εκπόνηση προγραμμάτων περιβαλλοντικής ενημέρωσης των πολιτών και ιδιαίτερα των μαθητών και σπουδαστών όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης. ιε) Χρηματοδοτεί εφαρμοσμένες έρευνες και μελέτες που εξυπηρετούν τους σκοπούς του, καθώς και έργα και προγράμματα περιβαλλοντικής προστασίας. ιστ) Εισηγείται τις σχετικές με την περιβαλλοντική προστασία προδιαγραφές χωροταξικών και ρυθμιστικών σχεδίων και γενικών προγραμμάτων διαχείρισης φυσικών πόρων. **5.** Τα περιφερειακά παραρτήματα του Ε.ΦΟ.Π ασκούν το έργο της παρ. 4, κατά τα οριζόμενα σύμφωνα με την παρ. 15, με την εποπτεία του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή του οικείου νομάρχη, όταν πρόκειται για παράρτημα νομαρχιακού επιπέδου. **6.** Έως ότου ιδρυθεί ο Ε.ΦΟ.Π. οι αρμοδιότητες της παρ. 4 ασκούνται από τον Οργανισμό Αθήνας για την περιοχή Αττικής, από τον Οργανισμό Θεσσαλονίκης για την περιοχή Θεσσαλονίκης και από τις κεντρικές, περιφερειακές ή νομαρχιακές υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων για την υπόλοιπη Ελλάδα. **7.** Με το π.δ/γμα της παρ. 1 καθορίζονται τα κεντρικά και περιφερειακά όργανα διοίκησης του Ε.ΦΟ.Π. στα οποία εκπροσωπούνται κρατικοί και μη κρατικοί φορείς, καθώς και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης. Στα όργανα αυτά ανατίθεται αφ' ενός η ευθύνη εισήγησης της περιβαλλοντικής πολιτικής στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και αφ' ετέρου η ευθύνη για την εφαρμογή των στόχων του Ε.ΦΟ.Π. Με το ίδιο ή όμοιο π.δ/γμα καθορίζονται οι αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης του Ε.ΦΟ.Π., ο αριθμός και οι ιδιότητες, οι γνώσεις και η εμπειρία των μελών των οργάνων αυτών, η διάρκεια της θητείας τους καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. **8.** Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζονται οι αποζημιώσεις των μελών των οργάνων διοίκησης του Ε.ΦΟ.Π. σύμφωνα με το άρθρο 18 του ν. 1505/1984 **9.** Με απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ρυθμίζονται τα θέματα που αναφέρονται στη συγκρότηση και λει-

τουργία των οργάνων διοίκησης του Ε.Φ.Ο.Π. και ιδίως τα σχετικά με την απαρτία, την απαιτούμενη πλειοψηφία για τη λήψη των αποφάσεων, τον τρόπο πρόσκλησης και την αναπλήρωση των μελών, τον τρόπο τήρησης των πρακτικών, την ημερήσια διάταξη, τη γραμματειακή εξυπηρέτηση και κάθε σχετική λεπτομέρεια. **10.** Με π.δ/γμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων μπορούν να μεταφέρονται στον Ε.Φ.Ο.Π. αρμοδιότητες που ασκούνται από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. **11.** Πόροι του Ε.Φ.Ο.Π. είναι: α) Τακτική ετήσια κρατική επιχορήγηση που εγγράφεται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και αποδίδεται στο φορέα με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, όπως ειδικότερα ορίζεται σε αυτή. β) Έκτακτη ετήσια κρατική επιχορήγηση από τον προϋπολογισμό δημόσιων επενδύσεων. γ) Πρόσοδοι από την εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων, από επιχορηγήσεις ελληνικών και ξένων οργανισμών και από δωρεές ή κληρονομίες. δ) Επιχορηγήσεις από το Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων (Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ.). ε) Κάθε άλλο έσοδο από οποιαδήποτε αιτία. **12.** Οι πόροι του φορέα διατίθενται για τις δαπάνες λειτουργίας του και για τη μερική ή ολική χρηματοδότηση μελετών, προγραμμάτων, έργων και δραστηριοτήτων δημόσιων ή ιδιωτικών φορέων, η των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με αποκλειστικό σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος. **13.** Οι δαπάνες για την εκπλήρωση του σκοπού του Ε.Φ.Ο.Π. πραγματοποιούνται σύμφωνα με τον οικονομικό κανονισμό του, ο οποίος καταρτίζεται από τον Ε.Φ.Ο.Π. και εγκρίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Κατά την έγκριση αυτή επιτρέπονται τροποποιήσεις και συμπληρώσεις ύστερα από γνώμη του Ε.Φ.Ο.Π. **14.** Ο Ε.Φ.Ο.Π. έχει στα δικαστήρια και στις δικονομικές αρχές τα δικονομικά προνόμια του Δημοσίου. Τα προνόμια του Δημοσίου έχει και στην αναγκαστική εκτέλεση και ιδίως εκείνα που αφορούν την κατάταξη σε πλειστηριασμό ή πτώχευση. **15.** Ο οργανισμός του Ε.Φ.Ο.Π. εγκρίνεται με π.δ/γμα που εκδίδεται με πρόταση των υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Με τον οργανισμό ρυθμίζονται ιδίως: α) Η οργάνωση των υπηρεσιών και οι αρμοδιότητές τους. β) Οι κλάδοι του μόνιμου προσωπικού και ο αριθμός των οργανικών θέσεων κάθε κλάδου. γ) Οι θέσεις του προσωπικού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου. η κατανομή του σε ειδικότητες καθώς και τα απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα για την πρόσληψη. **16.** Οι θέσεις του μόνιμου και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου προσωπικού του Ε.Φ.Ο.Π. καλύπτονται με μεταφορά προσωπικού και υπηρεσιών από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και από άλλα υπουργεία ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. **17.** Στον Ε.Φ.Ο.Π. συνιστάται μία θέση υπαλλήλου των ειδικών θέσεων με 2ο βαθμό. Ο διοριζόμενος στη θέση αυτήν έχει τον τίτλο του προϊστάμενου του οργανισμού και προϊστάται σε όλες τις υπηρεσίες του. Ως προϊστάμενος διορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων πρόσωπο

που έχει τουλάχιστο 10ετή πείρα και εξειδικευμένες γνώσεις για τα θέματα που εμπíπτουν στους σκοπούς και στις αρμοδιότητες του Ε.Φ.Ο.Π. Η πείρα και οι γνώσεις αποδεικνύονται από τους τίτλους σπουδών και τη συνάφεια τους με τα παραπάνω θέματα. **18.** Τα καθήκοντα προϊσταμένου του Ε.Φ.Ο.Π. μπορούν να ανατεθούν με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και σε υπάλληλο του δημόσιου τομέα που έχει τα παραπάνω προσόντα. Ο χρόνος άσκησης καθηκόντων προϊσταμένου θεωρείται για κάθε συνέπεια ως χρόνος υπηρεσίας στην τακτική θέση του υπαλλήλου. Στην περίπτωση αυτήν καταβάλλονται ο αποδοχές της μιας μόνο θέσης, κατ' επιλογή του υπαλλήλου. **19.** Η μεταφορά υπηρεσιών και προσωπικού, που προβλέπεται στην παρ. 16, γίνεται με π.δ/γμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού. Με τη μεταφορά του προσωπικού γίνεται και μεταφορά των θέσεων που κατέχουν. Αν πρόκειται για μόνιμο προσωπικό, απαιτείται για τη μεταφορά απόφαση των υπηρεσιακών συμβουλίων των οικείων υπουργείων, ύστερα από αίτηση των ενδιαφερόμενων υπαλλήλων. Με τη μεταφορά του προσωπικού μεταφέρονται και οι σχετικές πιστώσεις του τρέχοντος έτους. Για τα επόμενα έτη οι πιστώσεις αυτές περιλαμβάνονται στην ετήσια τακτική επιχορήγηση. Οι μεταφερόμενοι υπάλληλοι διατηρούν το ασφαλιστικό καθεστώς για επικουρική σύνταξη και εφάπαξ βοήθημα που είχαν πριν από την μεταφορά και παρέχεται σε αυτούς και τα μέλη της οικογένειάς τους η υγειονομική περιθαλψη των μόνιμων υπαλλήλων.

(...)

Άρθρο 28. Ποινικές κυρώσεις. 1. Με φυλάκιση τριών μηνών έως δύο έτη και χρηματική ποινή τιμωρείται όποιος: α) προκαλεί ρύπανση ή υποβαθμίζει το περιβάλλον με πράξη ή παράλειψη που αντιβαίνει στις διατάξεις του νόμου αυτού ή των κατ' εξουσιοδότηση του εκδιδόμενων διαταγμάτων και υπουργικών ή νομαρχιακών αποφάσεων ή β) ασκεί δραστηριότητα ή επιχείρηση χωρίς την απαιτούμενη, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού ή των κατ' εξουσιοδότηση του εκδιδόμενων δ/των και υπουργικών ή νομαρχιακών αποφάσεων, άδεια ή έγκριση, ή υπερβαίνει τα όρια της άδειας ή έγκρισης που του έχει χορηγηθεί και υποβαθμίζει το περιβάλλον. **2.** Σε περίπτωση τέλεσης των εγκλημάτων της παρ. 1 από αμέλεια επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι ένα έτος. **3.** Ειδικότερα όσον αφορά στα εγκλήματα της παρ. 1, αν από το είδος ή την ποσότητα των ρύπων ή από την έκταση και τη σημασία της υποβάθμισης του Περιβάλλοντος δημιουργήθηκε κίνδυνος θανάτου ή βαριάς σωματικής βλάβης, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή. Αν επήλθε βαριά σωματική βλάβη ή θάνατος ανθρώπου, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη. Αν η βαριά σωματική βλάβη ή ο θάνατος αφορά έμβρυο, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστο δύο ετών και χρηματική ποινή. **4.** Αν η ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος προέρχεται από τη δραστηριότητα νομικού προσώπου, το δικαστήριο κηρύσσει αστικώς υπεύθυνο εις ολόκληρον για την καταβολή της χρηματικής ποινής και το νομικό πρόσωπο. **5.** Οι πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, οι εντεταλμένοι η

διευθύνοντες σύμβουλοι ανώνυμων εταιρειών, οι διαχειριστές εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, ο πρόεδρος του διοικητικού και του εποπτικού συμβουλίου συνεταιρισμών, καθώς και τα πρόσωπα που ασκούν τη διοίκηση ή τη διαχείριση άλλων νομικών προσώπων του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα έχουν ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να μεριμνούν για την τήρηση των διατάξεων που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος. Για κάθε πράξη ή παράλειψη του νομικού προσώπου, που εμπύπτει στην παρ. 1 του άρθρου αυτού, τα πρόσωπα αυτά τιμωρούνται ως αυτουργοί ανεξάρτητα από την τυχόν ποινική ευθύνη άλλου φυσικού προσώπου και την αστική ευθύνη του νομικού προσώπου, εφόσον από πρόθεση ή από αμέλεια δεν τήρησαν την ιδιαίτερη νομική τους υποχρέωση να μεριμνούν για την εφαρμογή των διατάξεων αυτού του νόμου. **6.** Αν ο δράστης των παραβάσεων που προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου αυτού οικειοθελώς και πριν εξεταστεί για την πράξη του από την αρχή περιορίσει ουσιωδώς τη ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος ή με έγκαιρη αναγγελία του προς την αρχή συντελέσει αποτελεσματικά στην ουσιώδη μείωση των συνεπειών, το δικαστήριο μπορεί να του επιβάλει ποινή μειωμένη, σύμφωνα με το άρθρο 83 του ποινικού κώδικα ή να τον απαλλάξει από κάθε ποινή. **7.** Στις περιπτώσεις εγκλημάτων του κεφαλαίου αυτού ως πολιτικός ενάγων μπορεί να παρίσταται και το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης στην περιφέρεια των οποίων τελέστηκε το έγκλημα και το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, ανεξάρτητα αν έχουν υποστεί περιουσιακή ζημιά, με αίτημα την αποκατάσταση των πραγμάτων, στο μέτρο που είναι δυνατή. Εγγραφή προδικασία δεν απαιτείται. **8.** Οποιος παραβιάζει τα μέτρα, τις απαγορεύσεις, τους όρους και τους περιορισμούς που επιβάλλονται δυνάμει των άρθρων 18 έως 21 ή των δ/των ή υπουργικών ή νομαρχιακών αποφάσεων, που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή τους, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός μήνα. Αν ο δράστης ενήργησε από αμέλεια τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τρεις μήνες ή με χρηματική ποινή. **9.** Τα κατά παράβαση των προστατευτικών μέτρων, απαγορεύσεων, όρων και περιορισμών, στους οποίους αναφέρονται οι παρ. 2 και 3 του άρθρου 20, συλλαμβανόμενα, φονεύόμενα, τραυματιζόμενα ή συλλεγόμενα είδη της άγριας πανίδας και χλωρίδας κατάσχονται είτε βρίσκονται στην κατοχή του παραβάτη είτε τρίτου. Επίσης κατάσχονται τα εργαλεία ή μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για την παράνομη σύλληψη, θανάτωση, τραυματισμό ή συλλογή των προστατευόμενων ειδών. Τα κατασχόμενα δημεύονται σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ. 1 του ποινικού κώδικα και παραδίδονται σε μουσεία φυσικής ιστορίας ή σε άλλα κατά περίπτωση ιδρύματα ή νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου για σκοπούς εκπαιδευτικούς ή άλλους. Διατάσσεται επίσης η αφαίρεση της άδειας κυνηγιού ή αλιείας του παραβάτη για χρονικό διάστημα από τρεις μήνες έως τρία έτη. Σε περίπτωση υποτροπής η αφαίρεση της άδειας επιβάλλεται οριστικά. **10.** Οι κυρώσεις και οι λοιπές ρυθμίσεις των παρ. 1,2,3,4,5 και 6 εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις παραβάσεων των όρων και των μέτρων που καθορίζονται με τις διοικητικές πράξεις που προβλέπονται στα άρθρα 11 και 12 του ν. 1515/1985 και στα άρθρα 11 και 12 του Ν. 1561/1985.

Άρθρο 29. Αστική ευθύνη. Οποιοσδήποτε, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, προκαλεί ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος ευθύνεται σε αποζημίωση, εκτός αν αποδείξει ότι η ζημιά οφείλεται σε ανώτερη βία ή ότι προήλθε από υπαίτια ενέργεια τρίτου που ενήργησε δολίως.

Άρθρο 30. Διοικητικές κυρώσεις. 1. Σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που προκαλούν οποιαδήποτε ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος ή παραβαίνουν τις διατάξεις του νόμου αυτού ή των κατ' εξουσιοδότηση του εκδιδόμενων διαταγμάτων ή υπουργικών ή περιφερειακών ή νομαρχιακών αποφάσεων, καθώς και στους παραβάτες των όρων και των μέτρων που καθορίζονται με τις διοικητικές πράξεις, που προβλέπονται στα άρθρα 11 και 12 των νόμων 1515/1985 και 1561/1985, ανεξάρτητα από την αστική ή ποινική ευθύνη, επιβάλλεται ως διοικητική κύρωση πρόστιμο, από πενήντα (50) μέχρι πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ, ύστερα από εισήγηση είτε των κατά το άρθρο 6 υπηρεσιών είτε των κατά το άρθρο 26 κλιμακίων Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος, ανάλογα με τη σοβαρότητα της παράβασης, τη συχνότητα, την υποτροπή, το ύψος υπέρβασης των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών και την παραβίαση των περιβαλλοντικών όρων ως εξής: α. από τον οικείο Νομάρχη, εφόσον το πρόστιμο που προτείνεται ανέρχεται έως εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ, β. από το Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, εφόσον το πρόστιμο που προτείνεται κυμαίνεται από εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ έως εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ, γ. από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, εφόσον το πρόστιμο που προτείνεται υπερβαίνει τις εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ. **2.** Αν μια επιχείρηση ή δραστηριότητα προκαλεί ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος, επιβάλλεται προσωρινή απαγόρευση της λειτουργίας της μέχρις ότου ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να αποτρέπεται η ρύπανση ή η υποβάθμιση. Μπορεί, επίσης, να επιβληθεί η οριστική διακοπή της λειτουργίας της, αν η επιχείρηση ή η δραστηριότητα παραλείπει να συμμορφωθεί προς τα υποδεικνύόμενα μέτρα ή αν η λήψη αποτελεσματικών μέτρων είναι ανέφικτη. Η διακοπή επιβάλλεται με απόφαση του οικείου νομάρχη. Αν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι, και ιδίως σε περίπτωση που από το είδος ή την ποσότητα των ρύπων ή από την έκταση και τη σημασία της υποβάθμισης του περιβάλλοντος υπάρχει κίνδυνος θανάτου ή βαριάς σωματικής βλάβης η ευρείας οικολογικής διατάραξης ή καταστροφής, ενόψει και της σπουδαιότητας της επιχείρησης ή δραστηριότητας, ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων από κοινού με τον τυχόν συναρμόδιο υπουργό δικαιούται να επιβάλλει τις παραπάνω κυρώσεις. Με την πράξη επιβολής της απαγόρευσης λειτουργίας μπορεί να προβλέπεται και πρόστιμο από 10.000 δρχ. έως 1.000.000 δρχ.⁶ για κάθε ημέρα παράβασης της απαγόρευσης. Η παράβαση διαπιστώνεται με πράξη του οργάνου που επέβαλε την απαγόρευση με την οποία και καταλογίζεται το πρόστιμο. Με απόφαση του οργάνου που επέβαλε

6. Ήδη αντίστοιχο σε ευρώ.

την απαγόρευση λειτουργίας της επιχείρησης ή δραστηριότητας μπορεί, σε κάθε περίπτωση, να αίρεται η απαγόρευση αυτή, αν η επιχείρηση ή η δραστηριότητα λάβει αποτελεσματικά μέτρα, ώστε να παύσει οριστικά η ρύπανση ή υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Οικονομίας και Οικονομικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να αναπροσαρμοζονται τα κατώτατα και ανώτατα όρια των διοικητικών προστίμων που προβλέπονται στην παρούσα και την προηγούμενη παράγραφο με κριτήρια τη μεταβολή των οικονομικών ή περιβαλλοντικών συνθηκών. **3.** Τα πρόστιμα, που επιβάλλονται κατά τις προηγούμενες παραγράφους, περιέρχονται στο Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ., τηρούνται σε ειδικό λογαριασμό που ονομάζεται Πράσινο Ταμείο", εισπράττονται κατά τις διατάξεις για την εισπραξη δημοσίων εσόδων και αποδίδονται στο Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ.. Τα παραπάνω πρόστιμα διατίθενται, με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού στην περιοχή των οποίων προκλήθηκε η ρύπανση και χρησιμοποιούνται αποκλειστικώς για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων αποκατάστασης, αναβάθμισης και προστασίας του περιβάλλοντος στις περιοχές αυτές, που καταρτίζονται από τους ως άνω Ο.Τ.Α. ή από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Κατά των αποφάσεων, με τις οποίες επιβάλλονται τα κατά τις προηγούμενες παραγράφους πρόστιμα, επιτρέπεται προσφυγή σε τακτικά διοικητικά δικαστήρια, μέσα σε 45 ημέρες από την ημέρα κοινοποίησης αυτών στον παραβάτη. Οι παραπάνω διαφορές διέπονται από τις διατάξεις του κώδικα Φορολογικής Δικονομίας, όπως εκάστοτε ισχύουν. **4.** Η διαδικασία επιβολής των διοικητικών κυρώσεων των προηγούμενων παραγράφων αρχίζει με τη βεβαίωση της παράβασης από το όργανο που τη διαπιστώνει, το οποίο συντάσσει σχετική έκθεση, η οποία κοινοποιείται μαζί με έγγραφη κλήτευση προς τον παραβάτη να υποβάλει τις απόψεις του μέσα σε 5 ημέρες από την κοινοποίηση της κλήτευσης. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, για 5 ημέρες. **5.** Οπου, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο από διανομαρχιακές ή περιφερειακές υπηρεσίες, οι υπηρεσίες αυτές εξακολουθούν να έχουν την αρμοδιότητα αυτή για ποσό μέχρι 10.000.000 δρχ.⁷ είτε ύστερα από αυτεπάγγελτο έλεγχο είτε ύστερα από εισήγηση μιας από τις υπηρεσίες που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1. Για την επιβολή διοικητικού προστίμου πάνω από 10.000.000 και μέχρι 100.000.000 δρχ.⁸ οι παραπάνω διανομαρχιακές ή περιφερειακές υπηρεσίες παραπέμπουν την υπόθεση στον ιεραρχικά προϊστάμενό τους υπουργό, ο οποίος, από κοινού με τον Υπουργό Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. και τον τυχόν άλλο συναρμόδιο υπουργό, επιβάλλει το παραπάνω πρόστιμο. Οπου, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, επιβάλλεται ως διοικητική κύρωση η διακοπή λειτουργίας δραστηριότητας, έργου ή επιχείρησης από διανομαρχιακές ή περιφερειακές υπηρεσίες, οι υπηρεσίες αυτές δια-

7,8. Ήδη αντίστοιχο σε ευρώ.

τηρούν την αρμοδιότητα αυτή. Οι σχετικές αποφάσεις τους λαμβάνονται ομοίως είτε ύστερα από αυτεπάγγελτο έλεγχο είτε ύστερα από εισήγηση μιας από τις προαναφερόμενες στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου αυτής υπηρεσίες.

6. Προκειμένου για εγκαταστάσεις κατά την έννοια του άρθρου 1 περίπτωση στ' του Ν. 743/1977 - όπως κωδικοποιήθηκε με το Π.Δ. 55/1998 - που ρυπαίνουν τη θάλασσα, η επιβολή προστίμου που υπερβαίνει τα ανώτατα όρια του άρθρου 13 παρ. 1 κατηγορία β' περίπτωση ι του ίδιου παραπάνω νόμου όπως αυτά εκάστοτε ισχύουν και μέχρι εκατόν είκοσι χιλιάδες (120.000) ευρώ γίνεται από τον οικείο Νομόρχη. Σε περίπτωση εξαιρετικά σοβαρής ρύπανσης ή υποβάθμισης του θαλάσσιου περιβάλλοντος από τις ως άνω εγκαταστάσεις και ιδίως σε περίπτωση που από το είδος ή την ποσότητα των ρύπων ή από την έκταση και τη σημασία της υποβάθμισης του θαλάσσιου περιβάλλοντος υπάρχει κίνδυνος θανάτου ή βαριάς σωματικής βλάβης ή ευρείας οικολογικής διατάραξης ή καταστροφής, ο νομόρχης παραπέμπει την υπόθεση στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, ο οποίος από κοινού με τον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας επιβάλλει πρόστιμο μέχρι διακόσια πενήντα εκατομμύρια (250.000.000) δρχ.⁹

7. Με τις υπουργικές αποφάσεις που εκδίδονται, σύμφωνα με τις εξουσιοδοτήσεις του νόμου αυτού, από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή και τον κατά περίπτωση συναρμόδιο υπουργό είναι δυνατό να καθορίζεται κάθε αναγκαία πρόσθετη λεπτομέρεια σχετικά με τα όργανα και τη διαδικασία επιβολής των διοικητικών κυρώσεων.

(...)

9. Ήδη αντίστοιχο σε ευρώ.

4. Ν.2685/1999: «Κάλυψη δαπανών μετακινούμενων υπαλλήλων εντός και εκτός Επικράτειας και άλλες διατάξεις»¹⁰

Άρθρο 1. Πεδίο εφαρμογής - Αναγνωριζόμενες δαπάνες. 1. Στις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγονται οι μετακινούμενοι εκτός έδρας, με οποιαδήποτε ιδιότητα, με εντολή του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α και β' βαθμού και των λοιπών Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), στο εσωτερικό ή το εξωτερικό, για εκτέλεση υπηρεσίας, με ειδική αποστολή, για συμμετοχή σε συνέδρια, σεμινάρια, εκπαίδευση, μετεκπαίδευση, καθώς και οι τοποθετούμενοι, μετατιθέμενοι και αποσπώμενοι. **2.** Οι αναγνωριζόμενες σε βάρος του Δημοσίου δαπάνες μετακίνησης είναι: α. Το αντίτιμο των εισιτηρίων των συγκοινωνιακών μέσων, η έκδοση κάρτας απεριόριστων διαδρομών, καθώς και η δαπάνη χρήσης ιδιόκτητου μεταφορικού μέσου ή μισθωμένου οχήματος, στις περιπτώσεις που επιτρέπεται η χρησιμοποίησή του. β. Τα έξοδα διανυκτέρευσης. γ. Η ημερήσια αποζημίωση. δ. Τα έξοδα μετάθεσης, τοποθέτησης και απόσπασης. ε. Τα έξοδα μετακίνησης όσων αποχωρούν από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης, για τη μετάβαση τους στον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους.

Άρθρο 2. Ημέρες εκτός έδρας. 1. Ως έδρα νοείται, κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου, η πόλη στην οποία λειτουργεί η υπηρεσία όπου υπηρετεί ο μετακινούμενος δημόσιος λειτουργός ή υπάλληλος. Για όσους διαμένουν σε άλλη πόλη εκτός της έδρας της υπηρεσίας τους, ως αφετηρία εκκίνησης για τις μετακινήσεις τους θεωρείται η έδρα της υπηρεσίας τους. **2.** Ως ημέρα εκτός έδρας θεωρείται κάθε ημέρα μετακίνησης του υπαλλήλου από την έδρα του, για εκτέλεση υπηρεσίας, ανεξάρτητα εάν διανυκτερεύει ή επιστρέφει αυθημερόν. **3.** Ο αριθμός των επιτρεπομένων κατ' έτος και κατά μήνα ημερών εκτός έδρας των υπαλλήλων, ανάλογα με τον κλάδο, την κατηγορία και ειδικότητα που ανήκουν, καθορίζεται με κοινή απόφαση του αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Οικονομικών και δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις εκατόν είκοσι (120) κατ' έτος.

(...)

Προκειμένου για υπαλλήλους που υπηρετούν στους ο.τ.α. α' και β' βαθμού, αντί των ως άνω κοινών υπουργικών αποφάσεων εκδίδεται αντίστοιχα απόφαση του αρμόδιου Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας. **4. α)** Ο διοικητικός έλεγχος ασκείται από το Υπουργείο Ανάπτυξης και περιλαμβάνει ενδεικτικά τον έλεγχο κτιρίων και εγκαταστάσεων, τη διεξαγωγή των τυχερών παιγνίων, τα υλικά και τα μηχανήματα διεξαγωγής των παιγνίων και τη διαδικασία προμήθειάς τους, καθώς και την τήρηση των όρων χορήγησης της άδειας. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται ο τρόπος, η διαδικασία και τα όρια του διοικητικού ελέγχου. Με

10. Παρατίθεται όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις των νόμων: 2738/1999 (ΕτΚ τ. Α' 180), 2836/2000 (ΕτΚ τ. Α' 168), 2919/2001 (ΕτΚ τ. Α' 128), 2733/1999 (ΕτΚ τ. Α' 155).

προκήρυξη διεθνούς διαγωνισμού είναι δυνατή η ανάθεση τεχνικής υποστήριξης του συστήματος ελέγχου σε φορείς του ιδιωτικού τομέα που έχουν διεθνή εμπειρία σε ανάλογες εργασίες υψηλής τεχνολογίας και εξειδίκευσης στον έλεγχο καζίνο. β) Ο οικονομικός έλεγχος, εκτός εκείνου της εφαρμογής των όρων αδειών ίδρυσης και λειτουργίας, ασκείται από το Υπουργείο Οικονομικών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται ο τρόπος και η διαδικασία του οικονομικού ελέγχου, καθώς και οι λεπτομέρειες κάθε απαιτούμενης συνεργασίας των Υπουργείων Οικονομικών και Ανάπτυξης. γ) Μέχρι την έκδοση των προβλεπόμενων στα προηγούμενα εδάφια υπουργικών αποφάσεων ισχύουν οι κανονισμοί ελέγχου που έχουν εκδοθεί και εφαρμόζονται.

Άρθρο 3. Αποφάσεις ή εντολές μετακίνησης. 1. Οι αποφάσεις ή εντολές μετακίνησης των υπαλλήλων και λοιπών προσώπων εκδίδονται από τον αρμόδιο Υπουργό, από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, για τους υπαλλήλους που υπάγονται σε αυτούς. Οι εντολές μετακίνησης των υπαλλήλων των Ο.Τ.Α. β' βαθμίδας και των λοιπών προσώπων εκδίδονται από τον Νομάρχη ή από τα εξουσιοδοτημένα από αυτόν όργανα. Οι εντολές μετακίνησης των υπαλλήλων των Ο.Τ.Α. α βαθμίδας και των λοιπών Ν.Π.Δ.Δ. εκδίδονται από το αρμόδιο για διορισμό όργανο ή τα ειδικά για το σκοπό αυτόν εξουσιοδοτημένα όργανα. **2.** Οι κατά τα ανωτέρω αποφάσεις ή εντολές μετακίνησης εκδίδονται με την προϋπόθεση ότι υπάρχει σχετική πίστωση στον προϋπολογισμό τους. Η συνδρομή της προϋπόθεσης αυτής αναφέρεται στην εντολή μετακίνησης. **3.** Με τις αποφάσεις ή εντολές μετακίνησης, οι οποίες εκδίδονται πριν από την ημερομηνία αναχώρησης του μετακινουμένου, προσδιορίζεται η ημερομηνία μετακίνησης ο αριθμός των ημερών εκτός έδρας, η αιτία, ο τόπος και το μέσο μετακίνησης. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις επείγουσας μετακίνησης με προφορική εντολή, παρέχεται γραπτή έγκριση το αργότερο σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία επιστροφής του μετακινουμένου στην έδρα του.

Άρθρο 4. Θέσεις μετακινουμένων. 1. Οι μετακινούμενοι στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό δικαιούνται να ταξιδεύουν, ανάλογα με την ιδιότητα τους και το βαθμό που κατέχουν, στις παρακάτω θέσεις: ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ I Με αεροπλάνο, (...) Πρόεδροι Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Νομάρχες, Δήμαρχοι δήμων με πληθυσμό άνω των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) κατοίκων. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ II Με πλοίο και τρένο στην Α' θέση με δικαίωμα χρήσης κλινάμαξας Α' θέσης και με αεροπλάνο στην οικονομική θέση, για το εξωτερικό και εσωτερικό οι παρακάτω: (...) Γενικοί Γραμματείς Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ III Με πλοίο και τρένο στη Β' θέση και στην οικονομική θέση με αεροπλάνο, για το εξωτερικό και εσωτερικό, με δικαίωμα χρήσης κλινάμαξας Β' θέσης μόνο για το εξωτερικό, οι παρακάτω: (...) Μέλη Νομαρχιακών Συμβουλίων και Επιτροπών, Μέλη Δημοτικών Συμβουλίων, ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ IV Με πλοίο και τρένο στη Β' θέση και στην οικονομική θέση με αεροπλάνο για το εξωτερικό και εσωτερικό, όλοι οι λοιποί που δεν αναφέρονται στις ανωτέρω κατηγορίες. **2.** Τα μέλη οικογενείας, όπως αυτά προσδιορίζονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 23 του παρόντος,

κατά περίπτωση, δικαιούνται να ταξιδεύουν στην ίδια θέση που ταξιδεύει ο υπάλληλος. Σε περίπτωση χρήσης κλινάμαζας τα τέκνα μέχρι πέντε (5) ετών δικαιούνται, ανά δύο, μια κλίνη. **3.** Συνοδοί ασφαλείας δικαιούνται την ίδια θέση με το πρόσωπο που συνοδεύουν.

Άρθρο 5. Έξοδα μετακίνησης εντός έδρας. Τα έξοδα μετακίνησης εντός έδρας αφορούν την κίνηση των υπαλλήλων για εκτέλεση υπηρεσίας μέσα στην πόλη. Ως πόλη θεωρείται ο ευρύτερος οικισμός που περιλαμβάνει την ομώνυμη πόλη και τους συνεχόμενους συνοικισμούς και προάστια, οι οποίοι, ανεξάρτητα αν είναι δήμοι ή κοινότητες, αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του ευρύτερου οικιστικού συγκροτήματος και εξυπηρετούνται από αστικό συγκοινωνιακό δίκτυο. Τα αναγνωριζόμενα έξοδα περιλαμβάνουν την αξία του αντιτίμου των εισιτηρίων αστικών συγκοινωνιών ή της κάρτας απεριόριστων διαδρομών. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν έχουν εφαρμογή στους νεοσυσταθέντες οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης σύμφωνα με το ν. 2539/1997, εφόσον απέχουν από την έδρα των υπαλλήλων πάνω από είκοσι (20) χιλιόμετρα ή και κάτω από είκοσι (20) χιλιόμετρα σε περίπτωση που δεν εξυπηρετούνται από τακτική συγκοινωνία. **2.** Έξοδα μετακίνησης εντός έδρας καταβάλλονται στους επιμελητές. Καταβάλλονται επίσης σε υπαλλήλους που ασκούν, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, παράλληλα με τα κύρια καθήκοντά τους, χρέη επιμελητή, όταν δεν υπάρχουν επιμελητές. Για την αναγνώριση των εξόδων μετακίνησης εντός έδρας δεν απαιτείται γραπτή εντολή. Πέραν των ανωτέρω εξόδων μετακίνησης, δεν καταβάλλεται κανένα άλλο ποσό γι αυτές τις μετακινήσεις. **3.** Ειδικές διατάξεις, με τις οποίες προβλέπεται η χορήγηση κατ' αποκοπή εξόδων μετακίνησης, σε υπαλλήλους για τις μετακινήσεις τους εντός έδρας, διατηρούνται σε ισχύ και δεν υπόκεινται σε κρατήσεις υπέρ τρίτων. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, τα κατ' αποκοπή έξοδα μετακίνησης δύνανται να αναπροσαρμόζονται και να επεκτείνονται από 1ης Ιανουαρίου 1998, σε υπαλλήλους του ίδιου Υπουργείου, που η φύση της εργασίας τους επιβάλλει συνεχείς μετακινήσεις εντός έδρας. (Προκειμένου περί του προσωπικού των Ο.Τ.Α., τα κατ' αποκοπή έξοδα μετακίνησης καταβάλλονται από 1ης Απριλίου 1998, σύμφωνα με την αριθμ. 2040222/4110/0022/19.6.1998 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών), **4.** Για τη μετάβαση του υπαλλήλου από την κατοικία του στην υπηρεσία του και αντίστροφα, δεν αναγνωρίζονται έξοδα μετακίνησης, ανεξάρτητα αν η κατοικία του υπαλλήλου είναι εκτός ή εντός της έδρας της υπηρεσίας του.

Άρθρο 6. Έξοδα μετακίνησης - Χιλιομετρική αποζημίωση. 1. Τα έξοδα μετακίνησης εκτός έδρας περιλαμβάνουν το αντίτιμο των εισιτηρίων των συγκοινωνιακών μέσων που καταβάλλουν οι μετακινούμενοι, όταν μεταβαίνουν για εκτέλεση υπηρεσίας εκτός της έδρας τους. Στα έξοδα μετακίνησης περιλαμβάνεται και η δαπάνη χιλιομετρικής αποζημίωσης, όταν επιτρέπεται κατά τις μετακινήσεις η χρήση ιδιωτικής χρήσης αυτοκινήτου, η δαπάνη διοδίων επί κινήσεως μέσω του εθνικού οδικού δικτύου, καθώς και ο ναύλος αυτοκινήτου σε

περίπτωση μετακίνησης με θαλάσσιο μέσο μεταφοράς. **2.** Η χιλιομετρική αποζημίωση για τις, κατά την προηγούμενη παράγραφο, μετακινήσεις, καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Μεταφορών και Επικοινωνιών. **3.** Επί του αντιτίμου των εισιτηρίων των συγκοινωνιακών μέσων καταβάλλεται στους μετακινούμενους αποζημίωση ίση με ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) για μικροδαπάνες ταξιδιού. Επί της δαπάνης για κίνηση με μισθωμένο όχημα ή ιδιόκτητο μεταφορικό μέσο, καθώς και επί του αντιτίμου εισιτηρίων αστικών συγκοινωνιών ή επί της αξίας της κάρτας απεριορίστων διαδρομών, δεν καταβάλλεται κανένα ποσοστό.

Άρθρο 7. Κίνηση με ιδιόκτητα μεταφορικά μέσο. 1. Οι υπάλληλοι επιτρέπεται να χρησιμοποιούν ιδιωτικής χρήσης επιβατικό αυτοκίνητο που ανήκει στους ίδιους ή σε σύζυγο, κατά τις μετακινήσεις τους για εκτέλεση υπηρεσίας, ύστερα από έγκριση του αρμόδιου οργάνου της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου, με προσωπική τους ευθύνη για τυχόν ατύχημα ή ζημιά του αυτοκινήτου. **2.** Η χρησιμοποίηση ιδιωτικής χρήσεως αυτοκινήτου επιτρέπεται στις εξής περιπτώσεις: Α. Εντός έδρας α. Για μετακινήσεις των τεχνικών υπαλλήλων για επίβλεψη των δημόσιων έργων, όπως αυτά προσδιορίζονται με την παρ. 3 του άρθρου 1 του ν.1418/1984, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. β. Για μετακινήσεις υπαλλήλων που διενεργούν ελέγχους, επιθεωρήσεις ή δειγματοληψίες ή συντήρηση σχολείων, καθώς και επισκέψεις κοινωνικού, υγειονομικού ή ιατρικού σκοπού, εντός των πόλεων Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης και σε πόλεις άνω των 100.000 κατοίκων, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου και μέχρι πεντακόσια (500) χιλιόμετρα μηνιαίως. Για τα επιπλέον χιλιόμετρα αναγνωρίζεται το αντίτιμο του εισιτηρίου των συγκοινωνιακών μέσων. γ. Απαραίτητη προϋπόθεση για την καταβολή χιλιομετρικής αποζημίωσης στις προηγούμενες περιπτώσεις είναι η ύπαρξη γραπτής εντολής για χρησιμοποίηση ιδιωτικής χρήσης αυτοκινήτου και η μη λήψη πάγιων εξόδων μετακίνησης κατά το μήνα της μετακίνησης. δ. Σε όσους από τους ανωτέρω υπαλλήλους δεν διαθέτουν ιδιωτικής χρήσης αυτοκίνητο, τους καταβάλλεται το αντίτιμο του εισιτηρίου. Β. Εκτός έδρας α. Για μετακινήσεις εκτός έδρας και μέσα στα όρια του νομού, στον οποίο υπηρετούν οι υπάλληλοι ή της περιφέρειας για τους υπαλλήλους που υπηρετούν σ' αυτήν, ανεξάρτητα αν οι περιοχές εξυπηρετούνται από συγκοινωνιακά μέσα. β. Για μετακινήσεις εκτός έδρας και εκτός των ορίων του νομού ή της περιφέρειας, εάν πρόκειται να μεταβούν διαδοχικά σε περισσότερες από μια περιοχές. γ. Για μετακινήσεις στη νησιωτική Ελλάδα, όταν από τον τόπο προορισμού του υπαλλήλου προβλέπεται διαδοχική μετακίνηση. δ. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών, καθώς και για τη διενέργεια ελέγχων από τα όργανα του Εθνικού Ελεγκτικού Κέντρου, με αιτιολογημένη πάντοτε απόφαση του αρμόδιου οργάνου. Γ. Για μετακινήσεις του εκπαιδευτικού και λοιπού προσωπικού του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, που μετέχει στην προετοιμασία και διεξαγωγή των γενικών και ειδικών εξετάσεων, κατά την περίοδο των εξετάσεων αυτών. **3.** Αν χρησιμοποιήθηκε ιδιωτικής χρήσης μεταφορικό μέσο,

χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος άρθρου, καταβάλλεται μόνο το αντίτιμο του εισιτηρίου του φθηνότερου συγκοινωνιακού μέσου της αντίστοιχης διαδρομής. **4.** Μίσθωση μεταφορικού μέσου επιτρέπεται όταν είναι αναγκαία η μεταφορά υλικών. Αν δεν υπάρχει συγκοινωνιακή εξυπηρέτηση, επιτρέπεται η χρήση επιβατικού αυτοκινήτου δημόσιας χρήσης (ταξί).

Άρθρο 8. Προϋποθέσεις και δαπάνες διανυκτέρευσης. 1. Διανυκτέρευση είναι η διαμονή του υπαλλήλου κατά τη διάρκεια της νύκτας στον τόπο της εκτός έδρας μετακίνησής του. **2.** Η διανυκτέρευση επιτρέπεται: α. Όταν η απόσταση από την έδρα του υπαλλήλου είναι μεγαλύτερη από εκατόν είκοσι (120) χιλιόμετρα, εφόσον κινείται με ιδιόκτητο ή υπηρεσιακό αυτοκίνητο και μεγαλύτερη από ογδόντα (80) χιλιόμετρα, όταν κινείται με συγκοινωνιακό μέσο και για μετακινήσεις στη νησιωτική Ελλάδα σε απόσταση μεγαλύτερη από είκοσι (20) ναυτικά μίλια. β. Όταν οι υπάλληλοι υποχρεωθούν να διανυκτερεύσουν στην ύπαιθρο για αντιμετώπιση θεομηνιών, πυρκαγιών, επιδημιών, για περιπολίες ή για άλλη υπηρεσιακή ανάγκη, που επιβάλλει, λόγω της φύσεώς της, τη διανυκτέρευση στην ύπαιθρο. γ. Όταν υπάρχει αντικειμενική αδυναμία επιστροφής, η οποία βεβαιώνεται από την οικεία αστυνομική, λιμενική ή αερολιμενική αρχή. **3.** Ως δαπάνη διανυκτέρευσης θεωρείται το καταβαλλόμενο ποσό σε κάθε τύπο ξενοδοχειακής μονάδας, πανσιόν ή νοικοιαζόμενο δωμάτιο. Το ύψος της δαπάνης αυτής ανάλογα με την κατηγορία, στην οποία οι δικαιούχοι εντάσσονται, με βάση τις διατάξεις του άρθρου 4 του παρόντος νόμου, ορίζεται κατ' ανώτατο όριο ως εξής: α. Κατηγορία Ι περιπτώσεις β' και γ, μέχρι είκοσι χιλιάδες (20.000) δρχ. β. Κατηγορία ΙΙ, μέχρι δεκαοκτώ χιλιάδες (18.000) δρχ. γ. Κατηγορία ΙΙΙ, μέχρι δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) δρχ. δ. Κατηγορία ΙV, μέχρι δώδεκα χιλιάδες (12.000) δρχ. Τα ανωτέρω ποσά προσαυξάνονται κατά είκοσι τοις εκατό (20%) κατά τη θερινή περίοδο Ιουλίου - Σεπτεμβρίου και μπορεί να αναπροσαρμολογούνται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. **4.** Δεν καταβάλλεται δαπάνη διανυκτέρευσης όταν άλλος φορέας, εκτός από αυτόν στον οποίο ανήκει ο μετακινούμενος, καλύπτει αυτήν (τα ποσά ήδη αντίστοιχα σε ευρώ).

Άρθρο 9. Ημερήσια αποζημίωση. 1. Ημερήσια αποζημίωση είναι το χρηματικό ποσό που καταβάλλεται στον μετακινούμενο για την κάλυψη των έκτακτων εξόδων, τα οποία προκαλούνται λόγω της μετακίνησης και παραμονής του εκτός έδρας, για εκτέλεση υπηρεσίας. Το ποσό της ημερήσιας αποζημίωσης ορίζεται σε δέκα χιλιάδες (10.000) δρχ. (ήδη αντίστοιχο σε ευρώ), ανεξάρτητα από τη θέση ή το βαθμό του μετακινούμενου. Το ανωτέρω ποσό δύναται να αναπροσαρμολογείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. **2.** Η ημερήσια αποζημίωση της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού καταβάλλεται: Α. Ολόκληρη α. Όταν οι μετακινούμενοι διανυκτερεύουν σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 8 του παρόντος νόμου. β. Όταν οι δαπάνες διανυκτέρευσης και μόνον αυτές καλύπτονται από το Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ. ή Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.). Β. Το ένα δεύτερο (1/2) της ημερήσιας αποζημίωσης σε περίπτωση που καλύπτονται από ημιδιατροφή. Γ. το ένα τρίτο (1/3) της ημερήσιας αποζημίωσης δικαιούνται: α. Για την ημέρα της επιστροφής μετά από διανυ-

κτέρηση. β. Οι μετακινούμενοι σε απόσταση άνω των σαράντα (40) χιλιομέτρων ή δέκα (10) ναυτικών μιλίων και επιστρέφοντες αθημερόν στην έδρα τους, καθώς και από νησί σε νησί άνω των πέντε (5) ναυτικών μιλίων. γ. Οι υπάλληλοι του Υπουργείου Γεωργίας, εκτός από τους υπηρετούντες στην Κεντρική Υπηρεσία, καθώς και οι υπάλληλοι των Περιφερειών και των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, που μετακινούνται σε απόσταση πάνω από είκοσι (20) και μέχρι σαράντα (40) χιλιόμετρα αποκλειστικά και μόνο για την εφαρμογή προγραμμάτων ή ελέγχων του Γεωργικού Τομέα και επιστρέφουν αθημερόν στην έδρα τους. (...)

Άρθρο 10. Δαπάνες λοιπών μετακινήσεων. 1. Δημόσιοι λειτουργοί και υπάλληλοι, που καλούνται από τις ανακριτικές και δικαστικές αρχές να μετακινηθούν εκτός έδρας, ως μάρτυρες ή τεχνικοί σύμβουλοι για υπόθεση που σχετίζεται με την υπηρεσία τους, καθώς και όσοι παραπέμπονται, κατόπιν εντολής της προϊσταμένης τους αρχής, για να εξετασθούν ενώπιον Δευτεροβάθμιων Υγειονομικών Επιτροπών, θεωρείται ότι μετακινούνται για εκτέλεση υπηρεσίας και δικαιούνται έξοδα μετακίνησης, ημερήσια αποζημίωση και έξοδα διανυκτέρευσης, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Οι ανωτέρω δεν δικαιούνται παράλληλα αντίστοιχης αποζημίωσης που χορηγείται από τα Δικαστήρια. **2.** Οι δαπάνες μετακίνησης, ημερήσιας αποζημίωσης και διανυκτέρευσης των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων, οι οποίοι μεταβαίνουν για εκτέλεση υπηρεσίας σε Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμίδας και λοιπά Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμούς, κατόπιν αιτήματος των υπηρεσιών αυτών, βαρύνουν τους προϊπολογισμούς τους. **3.** Στα αιρετά όργανα των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων καταβάλλονται τα έξοδα μετακίνησης και η ημερήσια αποζημίωση που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο. Ειδικά για ης μετακινήσεις τους από την κατοικία τους στην έδρα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων δικαιούνται τα ανωτέρω έξοδα, εφόσον η απόσταση είναι μεγαλύτερη των τριάντα (30) χιλιομέτρων ή σε νησιά εκτός της έδρας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης που είναι σε απόσταση άνω των δέκα (10) ναυτικών μιλίων.

(...)

Άρθρο 12. Δαπάνες σεμιναρίων. 1. Στους υπηρετούντες, με οποιαδήποτε σχέση, υπαλλήλους του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ. που μεταβαίνουν με εντολή της υπηρεσίας για να μετάσχουν σε συνέδρια, σεμινάρια ή εργασίες κέντρων ερευνών, αναγνωρίζεται η δαπάνη εγγραφής ή συμμετοχής σε αυτά. Οι δαπάνες αυτές καταβάλλονται στον αποστέλλόμενο υπάλληλο, στο εσωτερικό ή το εξωτερικό, με την υποχρέωση να υποβάλει στην υπηρεσία του τη σχετική εξοφλητική απόδειξη πληρωμής τους. **2.** Στους μετακινούμενους, για την αιτία που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο, στο εσωτερικό αναγνωρίζονται τα έξοδα χρήσης ιδιόκτητου μεταφορικού μέσου, καθώς και η δαπάνη διανυκτέρευσης και ημερήσιας εκτός έδρας αποζημίωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 8 και 9 του παρόντος νόμου. **3.** Για την εξυπηρέτηση των λειτουργικών αναγκών των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, που διοργανώνονται από τις μονάδες εκπαίδευσης δημοσίων υπηρεσιών, δύναται να δικαιολογείται δαπάνη, για

κάθε πρόγραμμα ή ημερίδα, γενικά, μέχρι το ποσό των χιλίων (1.000) δρχ. (ήδη αντίστοιχο σε ευρώ), ημερησίως, για την προμήθεια και τη χορήγηση αφεισήματος ή αναψυκτικού, με γλύκισμα ή άλλο ανάλογο έδεσμα, σε κάθε εκπαιδευόμενο ή μέλος του διδακτικού προσωπικού. Το ανωτέρω ποσό δύναται να αναπροσαρμόζεται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών.

Άρθρο 13. Δαπάνες απόσπασης. 1. Οι πολιτικοί δημόσιοι λειτουργοί και υπάλληλοι, όταν αποσπώνται σε υπηρεσία που βρίσκεται εκτός της έδρας της Υπηρεσίας στην οποία ανήκει η οργανική τους θέση, δικαιούνται δαπάνες μετακίνησης κατά τις εξής διακρίσεις: α. Το αντίτιμο του εισιτηρίου μετάβασης και επιστροφής ή χιλιομετρική αποζημίωση σε περίπτωση χρησιμοποίησης ιδιόκτητου μεταφορικού μέσου που ανήκει σε αυτούς ή σε σύζυγο, αν μετακινούνται σε απόσταση μέχρι πενήντα (50) χιλιόμετρα ή μέχρι δέκα (10) ναυτικά μίλια. β. Τα έξοδα μετακίνησης και το ένα τρίτο (1/3) της ημερησίας αποζημίωσης για χρονικό διάστημα μέχρι σαράντα (40) ημερών, αν μετακινούνται σε απόσταση άνω των πενήντα (50) χιλιομέτρων ή δέκα (10) ναυτικών μιλίων και επιστρέφουν αυθημερόν στον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους. γ. Ολόκληρη την ημερήσια αποζημίωση και τις δαπάνες διανυκτέρευσης, για χρονικό διάστημα μέχρι σαράντα (40) ημέρες, αν μετακινούνται σε απόσταση μεγαλύτερη των πενήντα (50) χιλιομέτρων ή των δέκα (10) ναυτικών μιλίων και εγκαθίστανται προσωρινά στον τόπο της απόσπασής τους για όλο το χρονικό διάστημα αυτής. δ. Εάν η απόσπαση του λειτουργού ή υπαλλήλου είναι μεγαλύτερη από έξι (6) μήνες, αναγνωρίζονται και οι δαπάνες μεταφοράς οικοσκευής του, οι οποίες καταβάλλονται με την προσκόμιση φορτωτικής ή άλλων επίσημων παραστατικών στοιχείων και μέχρι το ένα δεύτερο (1/2) του εκάστοτε βασικού ποσού του άρθρου 14 του παρόντος νόμου, προσαυξανόμενο μόνο με το ποσό που ορίζεται ανά χιλιόμετρο για απόσταση άνω των εκατό (100) χιλιομέτρων. **2.** Σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις και για αντιμετώπιση έκτακτων και επείγουσών αναγκών (φορολογικοί έλεγχοι, στελέχωση περιφερειακών αερολιμένων κατά τη θερινή περίοδο) μπορεί να καταβάλλεται ημερήσια αποζημίωση, καθώς και δαπάνες διανυκτέρευσης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 8 και 9 του παρόντος νόμου και για χρονικό διάστημα πέραν των σαράντα (40) ημερών και μέχρι ενενήντα (90) ημέρες συνολικά για κάθε απόσπαση. Οι ημέρες αυτές καθορίζονται με κοινή απόφαση του αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Οικονομικών. **3.** Οι αποσπώμενοι υπάλληλοι, οι οποίοι μετακινούνται από τον τόπο της απόσπασής τους για εκτέλεση υπηρεσίας, δεν δικαιούνται άλλη ημερήσια αποζημίωση και δαπάνες διανυκτέρευσης για το χρόνο που καταβάλλεται αποζημίωση λόγω απόσπασης. **4.** Τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο έξοδα απόσπασης δεν δικαιούνται: α. Οι αποσπώμενοι με αίτησή τους. β. Οι υπάλληλοι, οι οποίοι παραμένουν στη θέση που αποσπάσθηκαν, κατά παράταση της αρχικής απόσπασης εφόσον έχουν εξαντλήσει το όριο των ημερών καταβολής σε αυτούς της σχετικής αποζημίωσης ή αποσπώνται πάλι μέσα σε έξι (6) μήνες στον ίδιο τόπο. γ. Οι αποσπώμενοι από περιφερειακές υπηρεσίες στους Νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης, καθώς και από την περιφέρεια κάθε νομού στην έδρα της

Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. **5.** Επιτρέπεται, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του παρόντος και του Υπαλληλικού Κώδικα, η απόσπαση υπαλλήλων στους χώρους λειτουργίας των καζίνο, για τον έλεγχο των επιχειρήσεων αυτών. Στους υπαλλήλους αυτούς εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 14. Δαπάνες μετάθεσης. 1. Οι μετακινούμενοι λόγω μετάθεσης δικαιούνται: α. Τα έξοδα μετακίνησης των ιδίων και των μελών της οικογένειάς τους. β. Έξοδα μεταθέσεως. **2.** Δικαιούται επίσης ο λειτουργός ή υπάλληλος εξόδων μετακίνησης των μελών της οικογένειάς του που τον ακολουθούν. Ως μέλη της οικογένειας νοούνται ο ή η σύζυγος, τα άγαμα τέκνα του μέχρι του 20ού έτους της ηλικίας τους συμπληρωμένου ή μέχρι του 25ου, εφόσον φοιτούν σε ανώτερα ή ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα ή σε περίπτωση σωματικής ή πνευματικής ανικανότητας ανεξαρτήτως ηλικίας, οι γονείς και των δύο συζύγων, εφόσον διαμένουν με τον υπάλληλο και συντηρούνται από αυτόν. Τα μέλη των οικογενειών των δημοσίων υπαλλήλων δικαιούνται να ταξιδεύουν στις ίδιες θέσεις με τους μετατιθέμενους υπαλλήλους. **3.** Ο μετακινούμενος λόγω μετάθεσης δικαιούται τα έξοδα μετακίνησης αυτού και των μελών της οικογένειάς του, καθώς και ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) επί του ατομικού εισιτηρίου του. Ο μετακινούμενος με ιδιωτικής χρήσης μεταφορικό μέσο, που ανήκει στον ίδιο ή σε σύζυγο, δικαιούται την προβλεπόμενη από το άρθρο 6 του παρόντος νόμου χιλιομετρική αποζημίωση. Αν τα μέλη της οικογένειας του υπαλλήλου δεν συνταξιδεύουν, το αντίτιμο των εισιτηρίων τους βαρύνει το Δημόσιο, με την προϋπόθεση ότι αυτά μετακινούνται πριν παρέλθει χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών από την ημερομηνία μετακίνησης του υπαλλήλου. **4.** Στον μετακινούμενο λόγω μετάθεσης παρέχεται βασικό ποσό εξόδων μετάθεσης, που ορίζεται σε τριακόσιες χιλιάδες (300.000) δραχμές για μετακίνηση που η συνολική χερσαία απόσταση από τον τόπο μετάθεσης είναι μέχρι εκατό (100) χιλιόμετρα. Το ποσό αυτό ισχύει και για μεταθέσεις στη νησιωτική Ελλάδα. **5.** Το βασικό ποσό της προηγούμενης παραγράφου προσαυξάνεται, κατά περίπτωση, ως εξής: Α. Κατά 10% Για κάθε μετακινούμενο μέλος της οικογένειας του υπαλλήλου, όπως αυτή ορίζεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου. Β. Κατά 50% Για μεταθέσεις από, προς και μεταξύ των νομών Λέσβου, Χίου, Σάμου και Δωδεκανήσου. Γ. Κατά 30% Για μεταθέσεις από, προς και μεταξύ νήσων προβληματικής περιοχής κατηγορίας Α', όπως αυτές καθορίζονται με την κοινή απόφαση αρ.ΔΙΔΑΔ/Φ.50/265/29847/92 των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Οικονομικών, πλην των αναφερομένων στην προηγούμενη περίπτωση (Β). Δ. Κατά 20% Για λοιπές, πλην των ανωτέρω περιπτώσεων, μεταθέσεις από νησί σε νησί, από την ηπειρωτική Ελλάδα στη νησιωτική και αντίστροφα, όταν χρησιμοποιείται θαλάσσιο μέσο μεταφοράς της οικοσκευής για περισσότερο από είκοσι (20) ναυτικά μίλια. **6.** Όταν η συνολική χερσαία απόσταση για τη μεταφορά της οικοσκευής του μετατιθεμένου υπερβαίνει τα εκατό (100) χιλιόμετρα, προστίθενται και διακόσιες (200) δραχμές ανά χιλιόμετρο, για την πάνω από εκατό (100) χιλιόμετρα απόσταση. Εάν η μετακίνηση περιλαμβάνει και διαδρομή με θαλάσσιο μέσο μεταφοράς, καταβάλλεται ο ναύ-

λος ενός ιδιωτικής χρήσης επιβατικού αυτοκινήτου που ανήκει στον υπάλληλο ή σε σύζυγο, καθώς και ο ναύλος απλής διαδρομής του μεταφέροντος την οικοσκευή του υπαλλήλου φορτηγού αυτοκινήτου Δ.Χ.. **7.** Η καταβολή της κατά τα ανωτέρω οριζόμενης δαπάνης μεταφοράς της οικοσκευής δικαιολογείται με την προσκόμιση φορτωτικής ή άλλων επίσημων παραστατικών στοιχείων, που καλύπτουν τουλάχιστον το εβδομήντα τοις εκατό (70%) της δαπάνης που δικαιούται. Στην περίπτωση που το συνολικό ποσό των υποβληθέντων παραστατικών στοιχείων δεν καλύπτει το παραπάνω ποσοστό, καταβάλλεται στον μετατιθέμενο το συνολικό ποσό των παραστατικών στοιχείων και το τριάντα τοις εκατό (30%) του ποσού που προβλέπεται στις παραγράφους 4, 5 και 6 του παρόντος. Στην περίπτωση που δεν προσκομισθεί φορτωτική ή άλλο επίσημο παραστατικό στοιχείο, καταβάλλεται μόνο το τριάντα τοις εκατό (30%) του βασικού ποσού. Το βασικό ποσό και τα ποσοστά προσαύξησης που ορίζονται στο άρθρο αυτό δύναται να αναπροσαρμόζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών. **8.** Τα οριζόμενα με το παρόν άρθρο έξοδα μετάθεσης καταβάλλονται και στους εκπαιδευτικούς που μετατίθενται με αίτησή τους, μετά τη συμπλήρωση τεσσάρων (4) διδακτικών ετών ή χωρίς αίτησή τους για τις ανάγκες της υπηρεσίας, ανεξάρτητα από το χρόνο παραμονής τους στον τόπο από τον οποίο μετατίθενται. **9.** Οι τοποθετούμενοι σε τόπους εκτός της πόλεως στην οποία είναι η έδρα της οργανικής τους μονάδας και σε απόσταση μεγαλύτερη των πενήντα (50) χιλιομέτρων, δικαιούνται τα έξοδα μετακίνησης των ίδιων και των μελών της οικογένειάς τους, όπως τα μέλη αυτά ορίζονται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, καθώς και το πενήντα τοις εκατό (50%) του βασικού ποσού των δαπανών μετάθεσης της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού.

Άρθρο 15. Μη δικαιούμενοι δαπανών μεταθέσεως. 1. Οι, από το προηγούμενο άρθρο, αναγνωριζόμενες δαπάνες μετάθεσης δεν καταβάλλονται: α. Στους νεοδιοριζόμενους υπαλλήλους για τη μετάβασή τους από τον τόπο κατοικίας τους στον τόπο διορισμού τους. β. Στους μετατιθεμένους με αίτησή τους, εφόσον η μετάθεσή τους πραγματοποιείται πριν παρέλθουν τέσσερα (4) χρόνια από την προηγούμενη μετάθεση ή τοποθέτηση. γ. Στους τοποθετούμενους με αίτησή τους, κατά την παράγραφο 9 του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 16. Δαπάνες αποχωρούντων από την υπηρεσία. 1. Οι αποχωρούντες από την υπηρεσία, εφόσον έχουν δικαίωμα συνταξιοδότησης, καθώς και οι για λόγους υγείας απολυόμενοι, για τη μετάβαση από τον τόπο που υπηρετούσαν στον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους, δικαιούνται τα υπό του άρθρου 14 του παρόντος νόμου προβλεπόμενα έξοδα, με την προϋπόθεση ότι η φορτωτική ή άλλα επίσημα παραστατικά στοιχεία, που θα προσκομίσουν, καλύπτουν το ογδόντα τοις εκατό (80%) της δαπάνης που δικαιούνται. **2.** Τα παραπάνω έξοδα δικαιούνται επίσης τα μέλη οικογένειας των εν ενεργεία δημοσίων υπαλλήλων και κρατικών λειτουργών που απεβίωσαν, εφόσον η μετακίνησή τους, από τον τόπο που υπηρετούσε ο αποβιώσας υπάλληλος στον τόπο της μόνιμης εγκατάστασής τους, πραγματοποιηθεί σε ανατρεπτική προθεσμία από έξι (6) μηνών από το θάνατο του υπαλλήλου.

Άρθρο 17. Δαπάνες μετακίνησης από και προς το εξωτερικό - Επίδομα αλλοδαπής. 1. Στα αναφερόμενα στο άρθρο 4 του παρόντος νόμου πρόσωπα, που μεταβαίνουν με εντολή του δημοσίου ή του Ν.Π.Δ.Δ. για εκτέλεση υπηρεσίας ή με ειδική αποστολή ή για εκπαίδευση στο εξωτερικό, μέχρι τριάντα (30) ημέρες, καταβάλλονται έξοδα μετακίνησης, ημερήσια αποζημίωση και έξοδα διανυκτέρευσης. **2.** Για χρονικό διάστημα άνω των τριάντα (30) ημερών καταβάλλεται στους ανωτέρω επίδομα αλλοδαπής, σε ποσοστό επί του επιδόματος αλλοδαπής του Έλληνα πρέσβη της χώρας όπου υπηρετούν, που καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Οικονομικών, για τους πολιτικούς υπαλλήλους και με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Αμυνας, Εξωτερικών και Οικονομικών για τους στρατιωτικούς, με εξαίρεση τις ειδικές περιπτώσεις του άρθρου 20 του παρόντος νόμου. Το ανωτέρω επίδομα αλλοδαπής καταβάλλεται με τις ίδιες προϋποθέσεις που χορηγείται στους υπαλλήλους του Υπουργείου Εξωτερικών. **3.** Τα έξοδα της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού καταβάλλονται και στο πολιτικό και στρατιωτικό προσωπικό που έχει τοποθετηθεί στο εξωτερικό ή έχει μεταβεί για εκπαίδευση ή εκτέλεση υπηρεσίας, για χρονικό διάστημα άνω των δώδεκα (12) μηνών και μετακινείται με ειδική αποστολή ή για εκτέλεση υπηρεσίας ή για εκπαίδευση από τη μόνιμη έδρα στην ίδια ή άλλη χώρα του εξωτερικού. Οι αποστελλόμενοι για εκπαίδευση για διάστημα κάτω του έτους δικαιούνται έξοδα μετακίνησης και διανυκτέρευσης, εφόσον δεν καλύπτονται αυτά από το Φορέα Εκπαίδευσης, όταν μετακινούνται για λόγους εκπαίδευσης στην ίδια ή άλλη χώρα του εξωτερικού. **4.** Οι μετακινούμενοι από το εσωτερικό στο εξωτερικό και αντίστροφα, καθώς και οι μετακινούμενοι εντός της ίδιας ή άλλης χώρας του εξωτερικού, μπορούν να χρησιμοποιούν το ιδιωτικής χρήσης επιβατικό αυτοκίνητο, δικό τους ή συζύγου και τους καταβάλλεται η χιλιομετρική αποζημίωση, σύμφωνα προς τα οριζόμενα στο άρθρο 6 του παρόντος νόμου. Η αποζημίωση αυτή δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συνολικά το αντίτιμο του αεροπορικού εισιτηρίου και, σε περίπτωση που η διαδρομή αυτή δεν καλύπτεται από αεροπορική σύνδεση, τη δαπάνη του αντίστοιχου συγκοινωνιακού μέσου. Ως ημέρες ταξιδιού δικαιολογούνται μόνο οι απαιτούμενες για τη μετακίνηση με αεροπορικό μέσο. Όταν η μετακίνηση γίνεται με άλλο μέσο εκτός αεροπορικού ή με ιδιωτικής χρήσεως αυτοκίνητο, καταβάλλεται το αντίτιμο του εισιτηρίου του μεταφορικού μέσου του οποίου έγινε χρήση και ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) επί του εισιτηρίου για μικροδαπάνες ταξιδιού. **5.** Η εντολή μετακίνησης από και προς το εξωτερικό εκδίδεται με την προϋπόθεση ότι υπάρχει σχετική πίστωση στον προϋπολογισμό. Η συνδρομή της προϋπόθεσης αυτής αναφέρεται στην απόφαση ή στην εντολή μετακίνησης.

(...)

Άρθρο 21. Προϋποθέσεις καταβολής ημερήσιας αποζημίωσης εξωτερικού. 1. Οι μετακινήσεις των αναφερόμενων στο άρθρο 4 του παρόντος νόμου πραγματοποιούνται μετά από προηγούμενη έγκριση του αρμόδιου Υπουργού ή του εξουσιοδοτημένου οργάνου. **2.** Η ημερήσια αποζημίωση εξωτερικού κατα-

βάλλεται από την ημέρα της αναχώρησης μέχρι και την ημέρα της επανόδου, ως εξής: Α. Ολόκληρη α. Για κάθε ημέρα παραμονής και διανυκτέρευσης στη χώρα μετάβασης. β. Για την ημέρα μετάβασης και επιστροφής. γ. Σε περίπτωση πρόσκλησης, όταν προσφέρεται από την ίδια ή άλλη πηγή, μόνο το αντίτιμο του εισιτηρίου και τα έξοδα διανυκτέρευσης. Β. Συμπληρωματικό ποσό της δικαιούμενης ολόκληρης σε περίπτωση καταβολής μέρους της αποζημίωσης αυτής από άλλη πηγή. Γ. Μειωμένη κατά 30% Όταν πραγματοποιείται μετακίνηση των υπηρετούντων στο εξωτερικό για εκτέλεση υπηρεσίας ή με ειδική αποστολή ή εκπαίδευση στην ίδια ή άλλη χώρα του εξωτερικού και αυθημερόν επάνοδος στην έδρα τους. Δ. Μειωμένη κατά 50% α. Σε περίπτωση αυθημερόν μετάβασης και επιστροφής από την Ελλάδα στο εξωτερικό. β. Σε περίπτωση που παρέχεται δωρεάν ημιδιατροφή ή διατροφή με μειωμένες τιμές. Ε. Μειωμένη κατά 75%, σε περίπτωση μετακίνησης με πληρωμένα ή καλυμμένα όλα τα έξοδα διατροφής και διανυκτέρευσης, από φορέα άλλον από εκείνο στον οποίο ανήκει ο μετακινούμενος.

Άρθρο 22. Δαπάνες διανυκτέρευσης στο εξωτερικό. 1. Σε όσους αποστέλλονται με ειδική αποστολή ή για εκτέλεση υπηρεσίας ή εκπαίδευση στο εξωτερικό, καταβάλλονται τα έξοδα διαμονής στο ξενοδοχείο, τα οποία υπολογίζονται κατά κανόνα στο νόμισμα της χώρας μετάβασης, όταν αυτό εντάσσεται στην κατηγορία των σταθερών ισοτιμιών, άλλως σε ΕΥΡΩ. **2.** (...)

(...)

Άρθρο 24. Περιορισμός και έλεγχος δαπανών Στο τέλος κάθε εξαμήνου οι οικονομικές υπηρεσίες του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και λοιπών Ν.Π.Δ.Δ. συντάσσουν απολογιστικές καταστάσεις δαπανών μετακίνησης των λειτουργών, υπαλλήλων και λοιπών προσώπων, που μετακινούνται τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, ανεξάρτητα από το φορέα που βαρύνουν οι δαπάνες αυτές, τις οποίες υποβάλλουν στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών. Ο τρόπος κατάρτισης και απεικόνισης των στοιχείων των απολογιστικών αυτών καταστάσεων, ο χρόνος υποβολής αυτών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία προς τούτο λεπτομέρεια καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

5. Ν. 3202/2003 «Εκλογικές δαπάνες κατά τις νομαρχιακές και δημοτικές εκλογές, Οικονομική διοίκηση και διαχείριση των Ο.Τ.Α., θέματα αλλοδαπών και άλλες διατάξεις».

Άρθρο 1. Έσοδα και δαπάνες νομαρχιακών και δημοτικών συνδυασμών. Έσοδα νομαρχιακών και δημοτικών συνδυασμών είναι, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, τα ποσά που προέρχονται από κάθε πηγή και ιδίως από τακτικές και έκτακτες εισφορές πολιτών, οικονομικές εξορμήσεις, δωρεές, δάνεια, μερίσματα, τόκους ή οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα. **2.** Δαπάνες νομαρχιακών και δημοτικών συνδυασμών είναι, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, τα ποσά που δαπανούν αυτοί για την προετοιμασία και διεξαγωγή του προεκλογικού αγώνα, όπως αυτά προκύπτουν από τα αντίστοιχα παραστατικά, καθώς και η αξία των παροχών και διευκολύνσεων προς συνδυασμό που αποτιμώνται σε χρήμα. **3.** Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. και της Ε.Ν.Α.Ε. και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι κατηγορίες των παροχών και διευκολύνσεων, οι οποίες συνυπολογίζονται στις εκλογικές δαπάνες, καθώς και τα κριτήρια, τα αρμόδια όργανα και η διαδικασία αποτίμησης τους σε χρήμα. **4.** Τα έσοδα και οι δαπάνες των νομαρχιακών και δημοτικών συνδυασμών διακινούνται μέσω λογαριασμών, που τηρούνται σε τράπεζες, εγκατεστημένες στην Ελλάδα, σε ποσοστό τουλάχιστον 80% του συνολικού ύψους τους. Ο σχετικός λογαριασμός τηρείται στο όνομα του υποψήφιου νομάρχη ή δημάρχου, καθώς και του οριζόμενου διαχειριστή κατά την πρόβλεψη της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του παρόντος νόμου. Κατάθεση στους ανωτέρω λογαριασμούς επιτρέπεται, εφόσον υπάρξει συναίνεση των προσώπων στο όνομα των οποίων τηρούνται, και γίνονται μόνον επώνυμα, με ευθύνη της τράπεζας ως προς τη διαπίστωση των στοιχείων ταυτότητας του καταθέτη. Το ύψος του λογαριασμού δεν μπορεί να υπερβεί το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο εκλογικών δαπανών των συνδυασμών, σύμφωνα με την ειδικότερη πρόβλεψη του άρθρου 9 παράγραφος 1.

Άρθρο 2. Έσοδα και δαπάνες των υποψηφίων. 1. Έσοδα των υποψηφίων νομαρχιακών και δημοτικών συμβούλων, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, είναι τα ποσά που χορηγούνται σε αυτούς, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου για τις ανάγκες της. **2.** Δαπάνες των υποψηφίων νομαρχιακών και δημοτικών συμβούλων, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, είναι τα ποσά που διαθέτουν οι υποψήφιοι κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου για την αντιμετώπιση των αναγκών της. Στις δαπάνες αυτές περιλαμβάνονται, ιδίως, κάθε ποσό που καταβάλλεται για την αγορά, έκδοση, κυκλοφορία και διακίνηση εντύπων, την καταχώριση και προβολή μηνυμάτων από τα Μ.Μ.Ε. και την παροχή κάθε μορφής υπηρεσιών από επιχειρήσεις διαφημίσεων, τύπου και δημοσίων σχέσεων, καθώς και η αξία των αποτιμώμενων σε χρήμα παροχών και διευκολύνσεων προς τους υποψηφίους. **3.** Για τον καθορισμό των αποτιμώμενων σε χρήμα παροχών και διευκολύνσεων,

των κριτηρίων, των αρμόδιων οργάνων και της διαδικασίας αποτίμησης τους εφαρμόζεται ανάλογα το άρθρο 1 παρ. 3 του παρόντος. **4.** Προεκλογική περίοδος για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου είναι το τετράμηνο χρονικό διάστημα που προηγείται της ημερομηνίας διεξαγωγής των εκλογών.

Άρθρο 3. Απαγορεύσεις στη χρηματοδότηση συνδυασμών και υποψηφίων. 1. Απαγορεύονται η χρηματοδότηση και κάθε είδους παροχές προς τους νομαρχιακούς και δημοτικούς συνδυασμούς, καθώς και προς τους υποψήφιους νομαρχιακούς και δημοτικούς συμβούλους από: α. Φυσικά πρόσωπα, τα οποία είναι οφειλέτες του οικείου Ο.Τ.Α., για ποσό ανώτερο των τριών χιλιάδων (3.000 €) ευρώ. Οι Ο.Τ.Α. υποχρεούνται να παραδώσουν στους επικεφαλής των αντίστοιχων συνδυασμών, τέσσερις (4) μήνες πριν τη διεξαγωγή των εκλογών, καταστάσεις οφειλετών για ποσά ανώτερα των τριών χιλιάδων (3.000 €) ευρώ. Η παράδοση των καταστάσεων γίνεται εντός δέκα (10) ημερών, αφότου υποβληθεί το σχετικό αίτημα. β. Νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου και ιδρύματα. γ. Οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού και τα νομικά τους πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου. δ. Φυσικά πρόσωπα, τα οποία είναι ιδιοκτήτες ή εκδότες ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελληνίας ή τοπικής κυκλοφορίας ή είναι ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών, καθώς και οι σύζυγοι και οι κατιόντες αυτών. ε. Φυσικά πρόσωπα που είναι υπάλληλοι των οικείων Ο.Τ.Α. ή των αντίστοιχων νομικών προσώπων τους δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου. **2.** Σε περίπτωση χρηματοδότησης ή άλλων παροχών, κατά παράβαση της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, όποιος χρηματοδότησε ή προέβη στην παροχή τιμωρείται με φυλάκιση έως ενός (1) έτους και χρηματική ποινή όχι κατώτερη των πέντε χιλιάδων (5.000 €) ευρώ ούτε ανώτερη των πενήντα χιλιάδων (50.000 €) ευρώ. Με τις ίδιες ποινές τιμωρούνται και οι κατά το άρθρο 10 υπεύθυνοι των νομαρχιακών και δημοτικών συνδυασμών ή οι υποψήφιοι νομάρχες, δήμαρχοι, νομαρχιακοί και δημοτικοί σύμβουλοι, εφόσον μέχρι την παραμονή των εκλογών δεν πρόβαλαν οποιαδήποτε αντίρρηση και αποδέχονται την κατάθεση.

Άρθρο 4. Όρια χρηματοδότησης. 1. Η χρηματοδότηση συνδυασμών, από το ίδιο πρόσωπο, κατά την προεκλογική περίοδο, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ποσό των δύο χιλιάδων (2.000 €) ευρώ. **2.** Η χρηματοδότηση υποψηφίων, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, από το ίδιο πρόσωπο, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500 €) ευρώ. **3.** Σε περίπτωση χρηματοδότησης κατά παράβαση των παραγράφων 1 και 2 ο χρηματοδότης τιμωρείται με φυλάκιση έως ενός (1) έτους και χρηματική ποινή όχι κατώτερη των δύο χιλιάδων (2.000 €) ευρώ, ούτε ανώτερη των δέκα χιλιάδων (10.000 €) ευρώ. **4.** Με πρόστιμο μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000 €) ευρώ τιμωρούνται και οι υπεύθυνοι των συνδυασμών κατά το άρθρο 10 του παρόντος νόμου και οι υποψήφιοι, οι οποίοι, καίτοι εγγώριζαν, δεν εναντιώθηκαν, εγγράφως, στη χρηματοδότηση.

Άρθρο 5. Χώροι υπαίθριας προβολής μηνυμάτων. Για τους χώρους υπαίθριας προβολής μηνυμάτων των συνδυασμών εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 9 του Ν. 3023/2002, όπως ισχύουν κάθε φορά.

Άρθρο 6. Δαπάνες προβολής προεκλογικών μηνυμάτων των συνδυασμών από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα. Δαπάνες προβολής προεκλογικών μηνυμάτων των συνδυασμών από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα. Η καταβαλλόμενη από τους συνδυασμούς δαπάνη στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα για την προβολή προεκλογικών μηνυμάτων λογίζεται ως εκλογική δαπάνη. Η δωρεάν διάθεση ραδιοτηλεοπτικού χρόνου εντάσσεται στις παροχές και διευκολύνσεις, οι οποίες συνυπολογίζονται στις εκλογικές δαπάνες και η αξία τους αποτιμάται σε χρήμα σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 1 του παρόντος.

Άρθρο 7. Απαγορεύσεις για τους συνδυασμούς κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου. **1.** Η δημιουργία εκλογικών κέντρων, από τους οικείους συνδυασμούς, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, για μεν τις δημοτικές εκλογές δεν είναι επιτρεπτή πέραν του ενός για δε τις νομαρχιακές εκλογές πέραν των τριών. **2.** Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου απαγορεύεται στους συνδυασμούς η ανάρτηση ή επικόλληση αεροπανώ, πανώ, αφισών και κάθε άλλου είδους υλικού προβολής, εκτός των χώρων της παραγράφου 3 του άρθρου 9 του Ν. 3023/2002. **3.** Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Δημόσιας Τάξης καθορίζονται οι ώρες λειτουργίας και η κλίμακα έντασης των μεγαφωνικών εγκαταστάσεων των εκλογικών κέντρων, των γραφείων και των οχημάτων των συνδυασμών, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια. Τις ώρες της κοινής ησυχίας απαγορεύεται η χρήση των παραπάνω εγκαταστάσεων. Επίσης απαγορεύεται η χρήση τους, εφόσον γεινιάζουν με νοσηλευτικά ιδρύματα και σχολεία. **4.** Κατά την ημέρα διενέργειας των νομαρχιακών και δημοτικών εκλογών, καθώς και την παραμονή αυτής απαγορεύονται οι συγκεντρώσεις και οποιαδήποτε άλλη προεκλογική δραστηριότητα, όπως πραγματοποίηση ομιλιών, ανάρτηση και διανομή αφισών και εντύπων, μετάδοση εκπομπών και μηνυμάτων προεκλογικού περιεχομένου. **5.** Οι απαγορεύσεις γ' και δ' του επόμενου άρθρου ισχύουν και για τους συνδυασμούς.

Άρθρο 8. Απαγορεύσεις για τους υποψηφίους κατά την προεκλογική περίοδο. Κατά την προεκλογική περίοδο απαγορεύεται στους υποψηφίους νομαρχιακούς και δημοτικούς συμβούλους: α. Η λειτουργία εκλογικών κέντρων από υποψηφίους ή από τρίτους χάριν υποψηφίων. Η παραχώρηση της χρήσης ή η μίσθωση υπαίθριων ή στεγαζόμενων χώρων, από και προς τρίτους, για τη λειτουργία εκλογικών κέντρων και εντευκτηρίων, κάθε μορφής, σε σχέση με την προβολή υποψηφιότητας, συνιστά ποινικό αδίκημα για τους κύριους των ακινήτων, τους εκμισθωτές και τους μισθωτές τούτων, το οποίο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους. β. Η ανάρτηση ή επικόλληση σε εξωτερικούς, δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους, καθώς και σε κάθε μορφής αυτοκινούμενα μέσα, αεροπανώ, πάνω, γιγαντοαφισών, αφισών, φωτογραφιών και κάθε άλλου είδους υλικού προβολής, η εγκατάσταση πρόσκαιρων κατασκευών οποιασδήποτε μορ-

φής για την προσωπική τους προβολή, καθώς και η χρήση χρωστικών ουσιών και η αναγραφή συνθημάτων σε οποιονδήποτε εξωτερικό χώρο. Οι δήμαρχοι και οι πρόεδροι κοινοτήτων υποχρεούνται για την άμεση καθαίρεση των αεροπανών και πανών, των αποκόλληση των γιγαντοαφισών, αφισών, φωτογραφιών κ.λπ., των αποσυναρμολόγηση των πρόσκαιρων κατασκευών και τον καθαρισμό από χρωστικές ουσίες των εξωτερικών χώρων. Παράβαση της ανωτέρω υποχρέωσης, εφόσον έχει προηγηθεί σχετική έγγραφη ενημέρωση από την Τοπική Επιτροπή Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων του άρθρου 15 του παρόντος νόμου, επισύρει την κύρωση της παραγράφου 3 του άρθρου 20 του νόμου αυτού.

γ. Η διακίνηση κάθε μορφής ένθετων φυλλαδίων μέσω του τύπου ή μέσω καταστημάτων δημοσίων υπηρεσιών και υπηρεσιών του ευρύτερου δημόσιου τομέα που βρίσκονται εντός της διοικητικής περιφέρειας της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή του οικείου Δήμου.

δ. Η διακίνηση προεκλογικού υλικού από υποψηφίους μέσω του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., των κρατικών Ν.Π.Ι.Δ., των επιχειρήσεων των Ο.Τ.Α. και των Ν.Π.Δ.Δ. των Ο.Τ.Α.

Άρθρο 9. Ανώτατο όριο των εκλογικών δαπανών των συνδυασμών και των υποψηφίων. 1. Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο των εκλογικών δαπανών των συνδυασμών δεν μπορεί να υπερβαίνει το αντίστοιχο επιτρεπόμενο, αθροιστικά, ποσό για το σύνολο των υποψηφίων του, όπως τούτο υπολογίζεται σύμφωνα με την πρόβλεψη της επόμενης παραγράφου. **2.** Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο στις εκλογές, στις οποίες συνοπολογίζεται και η αξία των αποτιμώμενων παροχών και διευκολύνσεων, καθορίζεται ανάλογα με τον πληθυσμό του Δήμου ή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης στους οποίους θέτει υποψηφιότητα. Για τον καθορισμό του, πολλαπλασιάζεται το ποσό των χιλίων (1.000 €) ευρώ επί συντελεστή ανάλογα με τον πληθυσμό της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή του Δήμου, ως εξής: α) Σε Δήμους με πληθυσμό μέχρι 30.000 κατοίκους, ο συντελεστής ορίζεται σε μία (1) μονάδα. β) Σε Δήμους με πληθυσμό 30.000 - 60.000 κατοίκους ο ανωτέρω συντελεστής ορίζεται σε μίμηση (1,5) μονάδα. γ) Σε Δήμους με πληθυσμό 60.000 -100.000, καθώς και σε Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με πληθυσμό έως 100.000 κατοίκους ο συντελεστής ορίζεται σε δύο (2) μονάδες. δ) Σε Δήμους με πληθυσμό 100.000-150.000, καθώς και σε Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με πληθυσμό 100.000 - 150.000 κατοίκους ο συντελεστής ορίζεται σε δύομισι (2,5) μονάδες. ε) Σε Δήμους με πληθυσμό 150.000 - 200.000 κατοίκους, καθώς και σε Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με πληθυσμό 150.000 - 200.000 κατοίκους ο συντελεστής ορίζεται σε τρεις (3) μονάδες. στ) Σε Δήμους ή σε Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με πληθυσμό πάνω από 200.000 κατοίκους για κάθε 50.000 κατοίκους πάνω από τις 200.000 ο συντελεστής αυξάνεται κατά μισή (0,5) μονάδα. Για τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Κυκλάδων και Δωδεκανήσου ισχύει ο μεγαλύτερος κατά τα ανωτέρω οριζόμενος συντελεστής. **3.** Το ανώτατο όριο επιτρεπόμενων εκλογικών δαπανών, που προκύπτει με βάση τους υπολογισμούς της προηγούμενης παραγράφου, προσδιορίζεται για κάθε Δήμο και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η

οποία εκδίδεται εντός πέντε (5) ημερών από την έναρξη της προεκλογικής περιόδου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. **4.** Οι συντελεστές της παραγράφου 2 μπορεί να αναπροσαρμόζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.) και της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας (Ε.Ν.Α.Ε.) και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. **5.** Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο δήμαρχο ή νομάρχη συμπεριλαμβάνεται στο αντίστοιχο ανώτατο όριο που προβλέπεται για το συνδυασμό του. **6.** Η καταβαλλόμενη από τους υποψηφίους δαπάνη στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα για την προβολή προεκλογικών μηνυμάτων λογίζεται ως εκλογική δαπάνη. Η δωρεάν διάθεση ραδιοτηλεοπτικού χρόνου στους υποψηφίους εντάσσεται στις παροχές και διευκολύνσεις, οι οποίες συνυπολογίζονται στις εκλογικές δαπάνες και η αξία τους αποτιμάται σε χρήμα σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 10. Αρμοδιότητα ή ευθύνη διαχείρισης των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων. Η διαχείριση των οικονομικών των συνδυασμών γίνεται από συγκεκριμένο πρόσωπο που ορίζεται από τον επικεφαλής του συνδυασμού και γνωστοποιείται στην Επιτροπή Δαπανών. Σε Ο.Τ.Α. με πληθυσμό μέχρι 10.000 κατοίκους, ο ορισμός διαχειριστή ανήκει στη διακριτική ευχέρεια του επικεφαλής του συνδυασμού, ο οποίος, σε περίπτωση μη άσκησης της, είναι και υπεύθυνος για τη διαχείριση. Η εξουσία του διαχειριστή πάει μετά την καθ' οιονδήποτε τρόπο περάτωση της διαχείρισης των οικονομικών των συνδυασμών, περιλαμβανομένου και του κλεισίματος του σχετικού τραπεζικού λογαριασμού, εντός έτους, το βραδύτερο, από τη διενέργεια των εκλογών. **2.** Οι υποψήφιοι είναι οι ίδιοι υπεύθυνοι για τη διαχείριση των οικονομικών τους.

Άρθρο 11. Βιβλία εσόδων – δαπανών. 1. Οι συνδυασμοί τηρούν διπλότυπο ειδικό βιβλίο, στο οποίο καταχωρούνται υποχρεωτικά όλα τα έσοδα και οι δαπάνες τους κατά την προεκλογική περίοδο. Το βιβλίο εσόδων - δαπανών θεωρεί, κατά την έναρξη της προεκλογικής περιόδου ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης της Περιφέρειας (αν πρόκειται για το νομό της έδρας της Περιφέρειας) και στους άλλους νομούς ο Διευθυντής Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης της Περιφέρειας. **2.** Στο βιβλίο καταχωρούνται το ονοματεπώνυμο και πατρώνυμο όσων εισφέρουν, είτε με απευθείας καταβολή είτε μέσω τραπεζικού λογαριασμού, στο συνδυασμό συνολικό ποσό μεγαλύτερο από διακόσια (200 €) ευρώ, καθώς και τα στοιχεία των προσώπων εκείνων, προς τα οποία καταβάλλεται οποιοδήποτε ποσό από το συνδυασμό ανεξαρτήτως του είδους της δαπάνης. **3.** Για κάθε έσοδο και δαπάνη μνημονεύονται τα αντίστοιχα παραστατικά. **4.** Αντίγραφο του ανωτέρω βιβλίου κατατίθεται εντός τριάντα (30) ημερών από την ημέρα διενέργειας των εκλογών στην Επιτροπή Ελέγχου Δαπανών του άρθρου 14 του παρόντος. **5.** Οι συνδυασμοί, ως πρόσωπα της παραγράφου 3 του άρθρου 2 του Κ.Β.Σ. (Π.Δ. 186/1992), έχουν και τις υποχρεώσεις που ορίζονται από τις διατάξεις του Κώδικα αυτού για τα πρό-

σωπα αυτά. Στην περίπτωση υποχρέωσης τήρησης βιβλίου εσόδων - εξόδων σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη, παρέλκει η τήρηση αυτού, εφόσον το βιβλίο της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού τηρείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Β.Σ. και θεωρείται και από τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Δ.Ο.Υ.

Άρθρο 12. Αποδείξεις εισπραξης και κουπόνια. **1.** Για κάθε ποσό μεγαλύτερο των διακοσίων (200 €) ευρώ, που εισπράττεται από τους συνδυασμούς, εκδίδεται υποχρεωτικά σχετική απόδειξη, εφόσον η εισπραξη δεν διενεργήθηκε μέσω των λογαριασμών της παραγράφου 4 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου. **2.** Τα στελέχη των αποδείξεων εισπραξης και τα τυχόν διατιθέμενα κουπόνια είναι αριθμημένα και θεωρούνται από το Διευθυντή της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκεντρώσης της Περιφέρειας, αν πρόκειται για το νομό της έδρας της Περιφέρειας, και στους άλλους νομούς από το Διευθυντή Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης της Περιφέρειας. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκεντρώσης, καθορίζεται, μετά από γνώμη της Επιτροπής Ελέγχου του άρθρου 14 του παρόντος νόμου, η διαδικασία επιστροφής των κουπονιών που δεν διατέθηκαν, ο τρόπος και τα όργανα βεβαίωσης της καταστροφής τους και κάθε σχετική λεπτομέρεια. Από το σύνολο των υπόλοιπων θεωρημένων κουπονιών που έχουν εκδοθεί από το συνδυασμό τεκμαίρεται ότι εισπράχθηκε ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) τουλάχιστον. **3.** Οι συνδυασμοί, ως πρόσωπα της παραγράφου 3 του άρθρου 2του Κ.Β.Σ., υποχρεούνται μόνο στην έκδοση, υποβολή και διαφύλαξη των στοιχείων που ορίζονται ρητά από τον Κώδικα αυτόν. Εφόσον δε, ενεργούν πράξεις παράδοσης αγαθών ή παροχής υπηρεσιών που υπάγονται στο φόρο προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.) ή στο φόρο εισοδήματος, θεωρούνται επιτηδευματίες μόνο για τις δραστηριότητες αυτές και έχουν τις υποχρεώσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του Κώδικα αυτού.

Άρθρο 13. Καταστάσεις εκλογικών εσόδων - δαπανών συνδυασμών και υποψηφίων. **1.α.** Οι επικεφαλής υποψήφιοι δήμαρχοι ή νομάρχες, για τους αντίστοιχους συνδυασμούς, καθώς και οι νομαρχιακοί και δημοτικοί σύμβουλοι, που εξελέγησαν στις νομαρχιακές και δημοτικές εκλογές, υποχρεούνται να καταρτίσουν αναλυτική κατάσταση, στην οποία περιέχονται, κατά κατηγορίες, τα εκλογικά τους έσοδα και οι εκλογικές τους δαπάνες και μνημονεύονται τα αντίστοιχα παραστατικά, καθώς και συγκεντρωτική κατάσταση των εκλογικών τους εσόδων και δαπανών. **β.** Την ίδια υποχρέωση υπέχουν οι πρώτοι τρεις αναπληρωματικοί των συνδυασμών. **γ.** Σε περίπτωση ανάδειξης στο αξίωμα του νομαρχιακού ή δημοτικού συμβούλου αναπληρωματικού, καθ' υπέρβαση των ανωτέρω, ο αναδεικνυόμενος υποχρεούται να υποβάλει την αναλυτική κατάσταση της περίπτωσης α' του παρόντος στην Επιτροπή του άρθρου 14 του παρόντος νόμου εντός τριάντα (30) ημερών από την ορκωμοσία του. **δ.** Υποψήφιοι, εις βάρος των οποίων έχει υποβληθεί έγγραφη και επώνυμη καταγγελία στην Επιτροπή Ελέγχου Δαπανών του άρθρου 14 του παρόντος νόμου για υπέρβαση του ανώτατου ορίου εκλογικών δαπανών και μετά προηγούμενη τήρηση της διαδικασίας της ίδιας παραγράφου, υποχρεούνται να υποβάλουν την αναλυ-

τική κατάσταση της περίπτωσης α' του άρθρου αυτού. Για το σκοπό αυτόν καλούνται, εγγράφως, από την Επιτροπή Ελέγχου του άρθρου 14 του νόμου αυτού. Η υποβολή της αναλυτικής κατάστασης και των παραστατικών πραγματοποιείται, από τον υποψήφιο, εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) μηνός από την κοινοποίηση σε αυτόν της ανωτέρω πρόσκλησης. **2.** Η αναλυτική κατάσταση των εκλογικών εσόδων - δαπανών και τα παραστατικά τους υποβάλλονται, εντός σαράντα (40) ημερών από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας, στην Επιτροπή του άρθρου 14. Στην αναλυτική κατάσταση αναγράφονται και τα ονόματα όσων κατέβαλαν ποσά μεγαλύτερα από εκατό (100 €) ευρώ στον υποψήφιο για την ενίσχυση του εκλογικού του αγώνα. **3.** Ο ειδικότερος τρόπος σύνταξης της αναλυτικής κατάστασης και κάθε λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού ρυθμίζονται με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως

Άρθρο 14. Επιτροπή Ελέγχου Δαπανών. Ο έλεγχος των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων, καθώς και η τήρηση σχετικών υποχρεώσεων που απορρέουν από τον παρόντα νόμο, ανατίθεται σε Επιτροπή Ελέγχου που συνιστάται σε κάθε νομό από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, η οποία ενεργεί ως ειδικό όργανο. **2.** Η Επιτροπή συγκροτείται σε επίπεδο νομού, τουλάχιστον τέσσερις (4) μέγες πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής των εκλογών και αποτελείται από ένα μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ως πρόεδρο, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Σε περίπτωση που δεν λειτουργεί στο νομό δικαστικό γραφείο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται κατά την ίδια διαδικασία ο δικηγόρος του Δημοσίου, σύμφωνα με την πρόβλεψη του άρθρου 24 του Ν. 3086/2002. Στην Επιτροπή μετέχουν επίσης ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης ή της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης των νομών και της έδρας των Περιφερειών της Χώρας, με αναπληρωτή του τον προϊστάμενο του τμήματος Διοίκησης της ίδιας Διεύθυνσης, ο Προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. που εδρεύει στην έδρα της πρωτεύουσας του νομού και σε περίπτωση ύπαρξης περισσότερων της μιας Δ.Ο.Υ., ο Προϊστάμενος της Α' Δ.Ο.Υ., ο οποίος ορίζει και τον αναπληρωτή του, ένας εκπρόσωπος της Ε.Ν.Α.Ε. και της Τ.Ε.Δ.Κ. του νομού, ο οποίος δεν υπήρξε υποψήφιος και ο προϊστάμενος των υπηρεσιών του Ελεγκτικού Συνεδρίου στο νομό, ο οποίος ορίζει και τον αναπληρωτή του. **3.** Η θητεία των μελών της Επιτροπής περιλαμβανομένων του προεδρεύοντος και των λοιπών αιρετών μελών, λήγει με τη συγκρότηση της νέας Επιτροπής, ύστερα από τη διενέργεια δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών. Η άρνηση της Ε.Ν.Α.Ε. ή των Τ.Ε.Δ.Κ. να υποδείξουν τον εκπρόσωπο τους, εντός του οριζόμενου, από το Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, χρόνου, δεν εμποδίζει τη λειτουργία της Επιτροπής, η οποία στην περίπτωση αυτή αποτελείται από τα υπόλοιπα μέλη. **4.** Η Επιτροπή συγκαλείται για τον έλεγχο των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων με απόφαση του προέδρου της. Για την εκπλήρωση της

αποστολής της, η Επιτροπή εξετάζει λεπτομερώς τα βιβλία και τα παραστατικά των συνδυασμών και των υποψηφίων και συντάσσει αναλυτική έκθεση. **5.** Όποιος παρεμποδίζει, με οποιονδήποτε τρόπο, το ελεγκτικό έργο και ιδίως αρνείται την παροχή στοιχείων στην Επιτροπή, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι (6) μηνών. **6.** Ο έλεγχος των οικονομικών των συνδυασμών ολοκληρώνεται εντός πέντε (5) μηνών από την περιέλευση στην Επιτροπή των στοιχείων, τα οποία προβλέπονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 11 του παρόντος νόμου. Ο έλεγχος των οικονομικών των υποψηφίων ολοκληρώνεται εντός δέκα (10) μηνών από την υποβολή στην Επιτροπή των στοιχείων, τα οποία προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 13 του παρόντος νόμου. Μετά το πέρας του ελέγχου η αναλυτική έκθεση υποβάλλεται αμέσως στο Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας. Με φροντίδα του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας αποστέλλεται σε κάθε ελεγχόμενο συνδυασμό και υποψήφιο απόσπασμα της έκθεσης, το οποίο περιέχει το μέρος της που τον αφορά. **7.** Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται τα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της Επιτροπής Ελέγχου, καθώς και ο τρόπος της γραμματειακής υποστήριξης της. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζεται η αμοιβή του προέδρου και των μελών της Επιτροπής Ελέγχου, καθώς και όσων παρέχουν γραμματειακή υποστήριξη

Άρθρο 15. Επιτροπή Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων. 1. Ο έλεγχος των εκλογικών παραβάσεων των συνδυασμών και των υποψηφίων ανατίθεται σε Επιτροπή Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων που συνιστάται σε κάθε νομό από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, η οποία ενεργεί ως ειδικό όργανο. **2.** Η Επιτροπή συγκροτείται σε επίπεδο νομού, τουλάχιστον τέσσερις (4) μήνες πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής των εκλογών και αποτελείται από το Διευθυντή της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης ή της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης των νομών και της έδρας των Περιφερειών της Χώρας, ως πρόεδρο, με αναπληρωτή του τον προϊστάμενο του τμήματος Διοίκησης της ίδιας Διεύθυνσης και από έναν εκπρόσωπο της Ε.ΝΑ.Ε. και της Τ.Ε.Δ.Κ. του νομού, ο οποίος δεν θα είναι υποψήφιος. **3.α.** Η Επιτροπή παραλαμβάνει και ελέγχει καταγγελίες, οι οποίες αφορούν την τήρηση των υποχρεώσεων των συνδυασμών και των υποψηφίων, που απορρέουν από τις διατάξεις των άρθρων 7 και 8 του παρόντος νόμου και τις κατ' εξουσιοδότηση του εκδοθείσες αποφάσεις, μόνον, εφόσον είναι έγγραφες, επώνυμες και υποβληθούν μέχρι του πέρατος της διεξαγωγής της ψηφοφορίας. **β.** Η Επιτροπή, εφόσον κρίνει ότι η καταγγελία είναι ορισμένη και βάσιμη, καλεί τον επικεφαλής του συνδυασμού ή τον υποψήφιο κατά του οποίου στρέφεται, προς ακρόαση, και συλλέγει, το, κατά την κρίση της, αναγκαίο αποδεικτικό υλικό. **γ.** Η Επιτροπή με βάση το ανωτέρω αποδεικτικό υλικό παραπέμπει το σχετικό φάκελο στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας και προτείνει την επιβολή, των προβλεπόμενων από τις διατάξεις των άρθρων 17 παράγραφος 4 και 18 παράγραφος 4

του παρόντος νόμου διοικητικών κυρώσεων, καθώς και την άμεση αφαίρεση και καταστροφή ή απάλειψη του σχετικού προεκλογικού υλικού. δ. Εκπρόσωπος συνδυασμού μπορεί να καταγγείλει, εγγράφως, στην Επιτροπή οποιαδήποτε ενέργεια τρίτου, η οποία αποσκοπεί στη θεμελίωση παράβασης των κάθε μορφής υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διατάξεις των άρθρων 7 και 8 του παρόντος νόμου και τις κατ' εξουσιοδότηση του εκδοθείσες αποφάσεις. Η Επιτροπή συγκαλείται και επιλαμβάνεται της καταγγελίας εντός είκοσι τεσσάρων (24) ωρών. ε. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου δεν είναι επιτρεπτή η δημοσιοποίηση δια του τύπου και η παρουσίαση δια των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών του περιεχομένου των καταγγελιών της παρούσας παραγράφου. Κατά των παραβατών επιβάλλονται οι κυρώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 20 του παρόντος νόμου. στ. Για το έργο της η Επιτροπή επικουρείται από υπαλλήλους της Περιφέρειας, οι οποίοι ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. ζ. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας μετά τη διαβίβαση του φακέλου, κατά την πρόβλεψη της περίπτωσης γ' της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου, αποφασίζει για την επιβολή των διοικητικών κυρώσεων των άρθρων 17 παράγραφος 4 και 18 παράγραφος 4 του παρόντος νόμου και με τη συνδρομή των οργάνων της Ελληνικής Αστυνομίας ή της κατά περίπτωση αρμόδιας υπηρεσίας προβαίνει στην άμεση αφαίρεση και καταστροφή ή απάλειψη του σχετικού προεκλογικού υλικού. η. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. και της Ε.Ν.Α.Ε., μπορεί να καθορίζεται ο ειδικότερος τρόπος άσκησης των αρμοδιοτήτων από τις Επιτροπές Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων και να ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης. 4. Με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ορίζεται η αμοιβή της Επιτροπής Ελέγχου.

Άρθρο 16. Γενικές διατάξεις. Στους συνδυασμούς και τους υποψηφίους νομάρχες, δημάρχους, νομαρχιακούς και δημοτικούς συμβούλους επιβάλλονται κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασης διατάξεων του παρόντος νόμου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα επόμενα άρθρα. 2.α. Μετά τη σύνταξη των εκθέσεων των Επιτροπών Ελέγχου των άρθρων 14 και 15 του παρόντος νόμου και εφόσον με αυτές διαπιστώνεται συνδρομή λόγου έκπτωσης από το αξίωμα, οι σχετικοί φάκελοι διαβιβάζονται, δια του Γενικού Γραμματέως Περιφέρειας, στο Πειθαρχικό Συμβούλιο του άρθρου 185 του Π.Δ. 410/1995 ή στο αντίστοιχο του άρθρου 72 του Π.Δ. 30/1996. β. Στην περίπτωση κατά την οποία η Επιτροπή του άρθρου 14 του παρόντος νόμου διαπιστώσει παραβάσεις οι οποίες επιούρουν τις κυρώσεις που προβλέπονται από τις παραγράφους 1 έως 4 του άρθρου 17 και τις παραγράφους 1 έως και 5 του άρθρου 18 του παρόντος νόμου, διαβιβάζει τις σχετικές εκθέσεις της στο Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας για την έκδοση απόφασης επιβολής των αντίστοιχων προστίμων. γ. Οι ανωτέρω εκθέσεις κοινοποιούνται στους εκπροσώπους των συνδυασμών ή στους υποψηφίους, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 48 του Ν. 2717/1999 (ΦΕΚ 97 Α').

Οι εκπρόσωποι των συνδυασμών ή οι υποψήφιοι υποβάλλουν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της εκθέσεως, παρατηρήσεις ενώπιον των Πειθαρχικών Συμβουλίων ή του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, για αντίκρουση του περιεχομένου της. δ. Ενώπιον των Πειθαρχικών Συμβουλίων ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται από τα άρθρα 185 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ231 Α') και 72 του Π.Δ. 30/1996 (ΦΕΚ21 Α'). Εφόσον παρασχεθεί σύμφωνη γνώμη τούτων για τη συνδρομή λόγου έκπιωσης, η σχετική απόφαση εκδίδεται από το Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας. **3.** Οι αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων προστίμων σε βάρος συνδυασμών και υποψηφίων πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένες και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. **4.** Τα ανωτέρω πρόστιμα βεβαιώνονται και εισπράττονται υπέρ του Δημοσίου σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.).

Άρθρο 17. Κυρώσεις σε βάρος συνδυασμών. 1. Η ελλιπής ή αντικανονική τήρηση και ενημέρωση του βιβλίου εσόδων - δαπανών, καθώς και η παράβαση της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του παρόντος νόμου τιμωρείται με πρόστιμο ύψους από το ήμισυ μέχρι το διπλάσιο του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου εκλογικών δαπανών του συνδυασμού. **2.** Οι συνδυασμοί που παραβιάζουν την παράγραφο 4 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου, καθώς και όσοι χρηματοδοτούνται ή δέχονται κάθε είδους παροχή από φορείς ή πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 3 του νόμου αυτού τιμωρούνται με πρόστιμο από τριάντα χιλιάδες (30.000) μέχρι εκατό χιλιάδες (100.000 €) ευρώ. **3.** Ο συνδυασμός που δέχεται χρηματοδότηση, κατά παράβαση της παρ. 1 του άρθρου 4, τιμωρείται με πρόστιμο από είκοσι χιλιάδες (20.000) μέχρι εβδομήντα χιλιάδες (70.000 €) ευρώ. **4.** Για κάθε διακεκριμένη παράβαση των παραγράφων 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 7 του παρόντος νόμου επιβάλλεται πρόστιμο από πενήντα χιλιάδες (50.000) μέχρι εκατό χιλιάδες (100.000 €) ευρώ. **5.** Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης υποβολής ή ελλιπούς ή αντικανονικής σύνταξης της κατά τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 13 του παρόντος νόμου αναλυτικής κατάστασης εκλογικών εσόδων και δαπανών, επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το ποσό των έξι χιλιάδων (6.000 €) ευρώ. **6.** Συνδυασμοί που δέχθηκαν χρηματοδότηση ή άλλου είδους παροχή από φορείς ή πρόσωπα της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου τιμωρούνται με πρόστιμο μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000 €) ευρώ. Επίσης, συνδυασμοί που δέχθηκαν χρηματοδότηση κατά παράβαση της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου τιμωρούνται με πρόστιμο μέχρι το ποσό των έξι χιλιάδων (6.000 €) ευρώ. **7.** Σε περίπτωση επιβολής προστίμου εις βάρος συνδυασμών, υποχρέωση καταβολής τούτου έχει ο επικεφαλής του υποψήφιος δήμαρχος ή νομάρχης.

Άρθρο 18. Κυρώσεις σε βάρος υποψηφίων νομαρχιακών και δημοτικών συμβούλων. 1. Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης υποβολής ή ελλιπούς ή αντικανονικής σύνταξης της κατά τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 13 του παρόντος νόμου αναλυτικής κατάστασης εκλογικών εσόδων και δαπανών, επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το ποσό των τριών χιλιάδων (3.000 €) ευρώ για τους

υποψήφιους νομαρχιακούς και δημοτικούς συμβούλους. **2.** Υποψήφιοι νομαρχιακοί και δημοτικοί σύμβουλοι που δέχθηκαν χρηματοδότηση ή άλλου είδους παροχή από φορείς ή πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου τιμωρούνται με πρόστιμο μέχρι πέντε χιλιάδες (5.000 €) ευρώ. **3.** Υποψήφιοι νομαρχιακοί και δημοτικοί σύμβουλοι που δέχθηκαν χρηματοδότηση κατά παράβαση της παρ. 2 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου τιμωρούνται με τα πρόστιμα της παρ. 1 του άρθρου αυτού. **4.** Σε περίπτωση παράβασης των περιπτώσεων β', γ' και δ' του άρθρου 8 του παρόντος νόμου, επιβάλλεται στους υποψήφιους νομαρχιακούς και δημοτικούς συμβούλους πρόστιμο μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000 €) ευρώ, ανάλογα με τη σοβαρότητα, τον αριθμό και τη συχνότητα των παραβάσεων, καθώς και την προκαλούμενη ρύπανση και προσβολή της αισθητικής. **5.** Με την επιφύλαξη του επόμενου άρθρου, η υπέρβαση του επιτρεπόμενου ανώτατου ύψους εκλογικών δαπανών, όπως ορίζεται στις παραγράφους 1 έως 5 του άρθρου 9, τιμωρείται με πρόστιμο μέχρι το δεκαπλάσιο της υπέρβασης.

Άρθρο 19. Έκπτωση από τα αξιώματα του νομάρχη, του δημάρχου, του νομαρχιακού και του δημοτικού συμβούλου. 1. Στις περιπτώσεις παράβασης της παραγράφου 1 του άρθρου 7, της περίπτωσης δ' του άρθρου 8 του παρόντος νόμου, καθώς και της υπέρβασης στο διπλάσιο του επιτρεπόμενου ορίου των εκλογικών δαπανών, όπως καθορίζεται στις παραγράφους 1, 2 και 5 του άρθρου 9 του παρόντος νόμου, επιβάλλεται έκπτωση από τα αξιώματα του νομάρχη, του δημάρχου, του νομαρχιακού και του δημοτικού συμβούλου, μετά προηγούμενη τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 16 παράγραφος 2 περιπτώσεις α', γ' και δ' του παρόντος νόμου. **2.** Κατά των αποφάσεων του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, με τις οποίες επιβάλλεται η έκπτωση από τα αξιώματα, καθώς και η επιβολή προστίμων, δεν χωρεί προσφυγή ενώπιον του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Άρθρο 20. Διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σε βάρος τρίτων. 1. Η παραβίαση από τρίτους της παραγράφου 1 του άρθρου 7 και των περιπτώσεων α' και β' του άρθρου 8 του παρόντος νόμου συνιστά παράβαση διοικητικών διατάξεων και επισύρει τις ποινές που προβλέπονται στο άρθρο 458 του Ποινικού Κώδικα. **2.** Στον ιδιοκτήτη του εντύπου που παραβίασε την απαγόρευση της περίπτωσης β' του άρθρου 8, καθώς και της περίπτωσης στ' της παρ. 3 του άρθρου 15 επιβάλλεται, με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής Ελέγχου του άρθρου 15, πρόστιμο ύψους όχι κατώτερο των εκατό χιλιάδων (100.000 €) ευρώ ούτε ανώτερο των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000 €) ευρώ, το οποίο εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.). Κάθε παράβαση είναι αυτοτελής και επισύρει την αυτοτελή, αντίστοιχα, επιβολή του ανωτέρω προστίμου. **3.** Η μη τήρηση από τους δημάρχους και τους προέδρους των κοινοτήτων των υποχρεώσεων που απορρέουν από το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης β' του άρθρου 8 του παρόντος νόμου και υπό την προϋπόθεση ότι

προηγήθηκε έγγραφη ενημέρωση τους από την Επιτροπή Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων του άρθρου 15 του νόμου αυτού, συνιστά ποινικό αδίκημα, που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι (6) μηνών.

Άρθρο 21. Δημοσκοπήσεις. α. Οποιαδήποτε δημοσκόπηση, η οποία αναφέρεται σε συνδυασμούς και υποψηφίους, ανεξαρτήτως του χρόνου διενέργειας της, προκειμένου να δημοσιευθεί στον τύπο και να ανακοινωθεί από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, πρέπει να πληροί τις εξής προϋποθέσεις: ι. να αναφέρει, ρητώς, την εταιρεία που την πραγματοποίησε, ιι. να μνημονεύει εκείνον που παράγει τη διενέργεια της, ιιι. να διαλαμβάνει την ποσόστωση των πληθυσμιακών κατηγοριών με βάση τις οποίες έχει διεξαχθεί και ιν. να περιέχει, πλήρως, τα ερωτήματα που απευθύνθηκαν σε όσους έλαβαν μέρος σ' αυτήν. β. Η δημοσίευση και η ανακοίνωση, κατά παράβαση των προηγούμενων προϋποθέσεων ή κατά παράβαση της επόμενης περίπτωσης γ', επιούρει τις κυρώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 20 του παρόντος νόμου. γ. Δεκαπέντε (15) ημέρες πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας απαγορεύεται να δημοσιευθεί στον τύπο και να ανακοινωθεί από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα οποιαδήποτε δημοσκόπηση, η οποία αναφέρεται σε συνδυασμούς και υποψηφίους. δ. Επιτρέπεται η διενέργεια δημοσκοπήσεων (EXIT POLLS) κατά την ημέρα της ψηφοφορίας. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής απαγορεύονται να δημοσιοποιούνται ή να μεταδίδονται καθ' οιονδήποτε τρόπο πριν από την 19:00 ώρα της ημέρας αυτής.

Άρθρο 22. Πεδίο εφαρμογής. Πεδίο εφαρμογής. Οι διατάξεις των άρθρων του ανωτέρω πρώτου μέρους του παρόντος νόμου τυγχάνουν εφαρμογής σε όλες τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και στους Δήμους της χώρας.

6. Ν. 3316/2005: «Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις».

Άρθρο 1. Έννοιες – Ορισμοί. Για την εφαρμογή του νόμου αυτού, οι παρακάτω όροι έχουν τις αντίστοιχες έννοιες: **1.** «Δημόσια σύμβαση» είναι η έγγραφη σύμβαση εξ επαχθούς αιτίας, η οποία συνάπτεται μεταξύ αναθέτουσας Αρχής της παραγράφου 9 και αναδόχου της παραγράφου 19 και έχει ως αντικείμενο την εκπόνηση μελέτης ή την παροχή λοιπών υπηρεσιών μηχανικού, όπως αυτή ορίζεται στις κείμενες διατάξεις, καθώς και την παροχή υπηρεσιών άλλων ελευθέρων επαγγελματιών κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2. Οι δημόσιες συμβάσεις του νόμου αυτού διακρίνονται σε συμβάσεις εκπόνησης μελετών και παροχής υπηρεσιών. **2. α)** «Μελέτη» είναι το αποτέλεσμα ουστηματικής και αναλυτικής επιστημονικής και τεχνικής εργασίας και έρευνας σε συγκεκριμένο απλό ή σύνθετο γνωστικό αντικείμενο, που αποβλέπει ιδίως στην παραγωγή τεχνικού έργου ή στην επέμβαση σε τεχνικό έργο ή αφορά στο σχεδιασμό και την απεικόνιση τεχνικού έργου ή παραγωγικής διαδικασίας ή σε μεθόδους ανάπτυξης και σχεδιασμού του ευρύτερου χώρου. Η μελέτη έχει την έκταση και το βάθος που απαιτείται με τη σύμβαση, απεικονίζεται δε και παραδίδεται στην αναθέτουσα Αρχή με συγκεκριμένη συμφωνημένη μορφή. **β)** «Σύμβαση παροχής υπηρεσιών» είναι η σύμβαση στην οποία η παροχή του αναδόχου συνίσταται στην προσφορά γνώσεων και ικανοτήτων, με τη διάθεση κυρίως συγκεκριμένου επιστημονικού προσωπικού και άλλων μέσων επί ορισμένου χρόνου, που προσδιορίζεται είτε ημερολογιακά είτε σε συνάρτηση με ορισμένο γεγονός της διαδικασίας παραγωγής έργου. Ως συμβάσεις παροχής υπηρεσιών νοούνται ιδίως οι συμβάσεις: **αα)** Για τη σύνταξη των τευχών δημόσιου διαγωνισμού ανάθεσης μελέτης ή υπηρεσίας. **ββ)** Για τον έλεγχο και την επίβλεψη έργου ή μελέτης, όπως η επίβλεψη προσδιορίζεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 25. **γγ)** Για την υποστήριξη της υπηρεσίας στη διεξαγωγή ανάθεσης σύμβασης μελέτης, έργου ή υπηρεσίας, στην επίβλεψη ή έλεγχο μελέτης και στη διοίκηση ή επίβλεψη ή έλεγχο έργου. **3.** «Σύνθετη σύμβαση» είναι η σύμβαση που περιλαμβάνει εκπόνηση μελέτης και παροχή υπηρεσιών, εφόσον αφορούν στο ίδιο έργο και δεν κωλύεται, λόγω σύγκρουσης καθηκόντων ή παραβίασης των αρχών του υγιούς ανταγωνισμού, η ανάθεση τους στον αυτό ανάδοχο. **4.** «Συμφωνία - πλαίσιο» είναι η συμφωνία ορισμένης διάρκειας, που συνάπτεται μεταξύ αναθέτουσας Αρχής και αναδόχου, με αντικείμενο την εκπόνηση μελετών ή παροχή υπηρεσιών, όταν δεν μπορούν να προσδιοριστούν επακριβώς έκ των προτέρων στοιχεία τους, όπως οι χρόνοι έναρξης και λήξης των επί μέρους μελετών ή υπηρεσιών, οι ακριβείς χώροι εκτέλεσης και ο ακριβής προσδιορισμός του αντικειμένου της σύμβασης. Με τη συμφωνία - πλαίσιο καθορίζονται επί μέρους όροι των συμβάσεων που πρόκειται να συναφθούν κατά τη διάρκεια ισχύος της, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8. **5.** «Ανοικτή διαδικασία» είναι η διαδικασία ανάθεσης μελέτης ή υπηρεσίας στην οποία μπορεί να υποβάλει προσφορά κάθε ενδιαφερόμενος. **6.** «Κλειστή διαδικασία» είναι η διαδικασία ανάθεσης μελέτης ή υπηρεσίας στην οποία μπορεί να υποβάλει αίτηση εκδήλωσης ενδιαφέροντος κάθε ενδιαφερόμενος,

αλλά προσφορά υποβάλλουν μόνον οι υποψήφιοι που προεπιλέγονται από την αναθέτουσα Αρχή. **7.** «Διαδικασία με διαπραγμάτευση» είναι η διαδικασία ανάθεσης μελέτης ή υπηρεσίας στην οποία οι αναθέτουσες Αρχές προσκαλούν τους ενδιαφερόμενους που επιλέγουν και διαπραγματεύονται τους όρους της σύμβασης με έναν ή περισσότερους από αυτούς. **8.** «Διαγωνισμός μελετών» είναι η διαδικασία με την οποία η αναθέτουσα Αρχή επιδιώκει την εξασφάλιση μελετών ή σχεδίων, κυρίως στους τομείς της χωροταξίας, της πολεοδομίας, της αρχιτεκτονικής και των έργων πολιτικού μηχανικού, που επιλέγονται από κριτική επιτροπή μετά από σύγκριση και απονομή χρηματικών βραβείων. **9.** «Αναθέτουσες Αρχές» είναι το Δημόσιο, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) όλων των βαθμών, οι δημοτικές, νομαρχιακές και δημόσιες επιχειρήσεις κάθε νομικής μορφής, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου και οι ενώσεις κάθε νομικής μορφής που συγκροτούνται από τα ανωτέρω νομικά πρόσωπα. «Οργανισμός δημοσίου δικαίου» είναι κάθε νομικό πρόσωπο το οποίο: α) Έχει συσταθεί με συγκεκριμένο σκοπό την κάλυψη αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν εμπίπτουν στο βιομηχανικό ή εμπορικό τομέα. β) Η δραστηριότητα του χρηματοδοτείται κατά το μεγαλύτερο μέρος από το ελληνικό δημόσιο ή από οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης ή από άλλο οργανισμό δημοσίου δικαίου ή η διαχείριση του υπόκειται σε έλεγχο ασκούμενο από τους οργανισμούς αυτούς ή περισσότερα από τα μισά των μελών του διοικητικού, του διευθυντικού ή του εποπτικού του συμβουλίου διορίζονται από το ελληνικό δημόσιο ή οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου. **10.** «Κύριος του έργου» είναι το Δημόσιο ή ένα από τα νομικά πρόσωπα που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, στο οποίο ανήκει το έργο για το οποίο παρέχονται οι υπηρεσίες των συμβάσεων των παραγράφων 1 έως 4. **11.** «Εργοδότης» είναι η αναθέτουσα Αρχή που καταρτίζει σύμβαση μελέτης ή παροχής υπηρεσιών με τον ανάδοχο είτε για λογαριασμό της είτε για λογαριασμό του κυρίου του έργου. **12.** «Προϊσταμένη Αρχή» είναι η αρχή ή η υπηρεσία ή το όργανο: α) της αναθέτουσας Αρχής, που διενεργεί τη διαδικασία ανάθεσης των συμβάσεων των παραγράφων 1 έως 4 και β) του εργοδότη, που εποπτεύει την εκτέλεση της συναφθείσας σύμβασης, ασκώντας για λογαριασμό του αποφασιστικές αρμοδιότητες, ιδίως σε θέματα τροποποίησης των όρων της σύμβασης. **13.** «Διευθύνουσα Υπηρεσία» είναι η τεχνική υπηρεσία που έχει την αρμοδιότητα διοίκησης της συναφθείσας σύμβασης, υπό την εποπτεία της Προϊσταμένης Αρχής. **14.** «Τεχνικό συμβούλιο» είναι το συλλογικό όργανο που έχει την αρμοδιότητα να γνωμοδοτεί στον εργοδότη για την έκδοση αποφάσεων, όταν προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία ή ζητείται από την Προϊσταμένη Αρχή. **15.** «Μελετητής ή πάροχος υπηρεσιών» είναι το φυσικό πρόσωπο που έχει την απαιτούμενη επιστημονική γνώση και το αναγνωρισμένο από το δίκαιο της επαγγελματικής του έδρας δικαίωμα να εκπονεί μελέτες ή αντίστοιχα να παρέχει υπηρεσίες των παραγράφων 1 έως 4. **16.** «Εταιρεία» ή «γραφείο μελετών» και «εταιρεία» ή «γραφείο παροχών υπηρεσιών» είναι η επαγγελματική μονάδα που έχει νομική προσωπικότητα με εταιρική μορφή, δια-

θέτει κατάλληλη επιστημονική και λοιπή στελέχωση και έχει το αναγνωρισμένο από το δίκαιο της έδρας της δικαίωμα να εκπονεί μελέτες ή αντίστοιχα να παρέχει υπηρεσίες των παραγράφων 1 έως 4. **17.** «Σύμβουλος» της υπηρεσίας είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο, δυνάμει συμβάσεως παροχής υπηρεσιών, υποστηρίζει την υπηρεσία στη διεξαγωγή της διαδικασίας ανάθεσης μελέτης, έργου ή υπηρεσίας και στη διοίκηση ή επίβλεψη ή έλεγχο μελέτης ή έργου. **18.** «Σύνθετη μελέτη» είναι η μελέτη που περιλαμβάνει περισσότερες από μία κατηγορίες μελετών. **19.** «Ανάδοχος» είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κοινοπραξία ή σύμπραξη, που συνάπτει με τον εργοδότη σύμβαση των παραγράφων 1 έως 4. **20.** «Σύμπραξη» είναι η ομάδα φυσικών ή νομικών προσώπων που δεν έχει νομική προσωπικότητα και συμμετέχει στη διαδικασία ανάθεσης και εκτέλεσης των συμβάσεων των παραγράφων 1 έως 4. **21.** «Εκπρόσωπος της σύμπραξης» είναι το φυσικό πρόσωπο που ορίζεται με κοινή δήλωση των μελών της και έχει την ευθύνη της εκπροσώπησης και του διοικητικού και τεχνικού συντονισμού των μελών για την παραγωγή σύνθετης μελέτης ή υπηρεσίας. **22.** «Προεκτιμώμενη αμοιβή» είναι το προεκτιμώμενο από την αναθέτουσα Αρχή χρηματικό ποσό για την ολοκλήρωση των προκηρυσσόμενων μελετών ή υπηρεσιών, που καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4 και αναφέρεται στην προκήρυξη της διαδικασίας ανάθεσης των συμβάσεων των παραγράφων 1 έως 4. **23.** «Συμβατική αμοιβή» είναι το καθοριζόμενο με την προκήρυξη κατ' αποκοπή τίμημα εκάστης των προκαταρκτικών μελετών και η οικονομική προσφορά του αναδόχου στα λοιπά στάδια των μελετών και στη σύμβαση παροχής υπηρεσιών. **24.** «Τελική αμοιβή» είναι το συνολικό ποσό που καταβάλλεται στον ανάδοχο ως αμοιβή για το εκτελεσθέν αντικείμενο της σύμβασης. **25.** «Φυσικό αντικείμενο» της σύμβασης είναι το έργο ή η υπηρεσία, που προσδιορίζεται από αυτήν, ως το ζητούμενο αποτέλεσμα της σύμβασης. **26.** «Μονάδες φυσικού αντικειμένου» είναι οι χαρακτηριστικές για κάθε έργο μοναδιαίες διαστάσεις του, πολλαπλασιασμού των οποίων το συνθέτουν και ορίζουν το μέγεθος του κατά κύριο λόγο, όπως χιλιόμετρα οδού, τετραγωνικά μέτρα κτιρίων, αποτυπώσεων κ.λπ.. **27.** «Υποστηρικτικές μελέτες και έρευνες» είναι οι επί μέρους μελέτες και έρευνες που είναι απαραίτητες για το σχεδιασμό έργου ή την παροχή υπηρεσίας, δεν έχουν, όμως, ως αντικείμενο τον ίδιο το σχεδιασμό του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας.

Άρθρο 2. Πεδίο εφαρμογής - Κατηγορίες μελετών. 1. Ο νόμος αυτός ρυθμίζει τη σύναψη και εκτέλεση όλων των δημοσίων συμβάσεων, ανεξαρτήτως αξίας, για την εκπόνηση μελετών και παροχή λοιπών υπηρεσιών μηχανικού και των άλλων ελευθερίων επαγγελματιών των κατηγοριών μελετών της παραγράφου 2, που εμπίπτουν καθ' ύλην στο «Παράρτημα ΙΙΑ» της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ και στο «Παράρτημα ΧVΙΙΑ» της Οδηγίας 2004/17/ΕΚ, όπως εκάστοτε ισχύουν, όταν οι μελέτες δεν εκπονούνται και οι υπηρεσίες δεν παρέχονται από το προσωπικό της αναθέτουσας Αρχής. Για τις ανωτέρω συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των ανωτέρω Οδηγιών, ο παρών νόμος εναρμονίζει το εθνικό δίκαιο προς αυτές. **2.** Οι μελέτες ή και υπηρεσίες επίβλε-

ψης μελετών και έργων, ανάλογα με το αντικείμενο τους, διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες: (1) Χωροταξικές και ρυθμιστικές μελέτες. (2) Πολεοδομικές και ρυμοτομικές μελέτες. (3) Οικονομικές μελέτες. (4) Κοινωνικές μελέτες. (5) Μελέτες οργάνωσης και επιχειρησιακής έρευνας. (6) Αρχιτεκτονικές μελέτες κτιριακών έργων. (7) Ειδικές αρχιτεκτονικές μελέτες (διαμόρφωσης εσωτερικών και εξωτερικών χώρων, αποκατάστασης μνημείων, διατήρησης παραδοσιακών κτιρίων, οικισμών και τοπίου). (8) Στατικές μελέτες (μελέτες φερουσών κατασκευών κτιρίων και μεγάλων ή ειδικών τεχνικών έργων). (9) μηχανολογικές, ηλεκτρολογικές μελέτες. (10) Μελέτες συγκοινωνιακών έργων (οδών, σιδηροδρομικών γραμμών, μικρών τεχνικών έργων, έργων υποδομής αερολιμένων) και κυκλοφοριακές μελέτες. (11) Μελέτες λιμενικών έργων. (12) Μελέτες μεταφορικών μέσων (χερσαίων, πλωτών, εναέριων). (13) Μελέτες υδραυλικών έργων (εγγειοβελτιωτικών έργων, φραγμάτων, υδρεύσεων, αποχετεύσεων) και διαχείρισης υδατικών πόρων. (14) Ενεργειακές μελέτες (θερμοηλεκτρικές, υδροηλεκτρικές, πυρηνικές, ήπιων μορφών ενέργειας). (15) Βιομηχανικές μελέτες (προγραμματισμού, σχεδιασμού και λειτουργίας). (16) Μελέτες τοπογραφίας (γεωδατικές, φωτογραμμετρικές, χαρτογραφικές, κτηματογραφικές και τοπογραφικές). (17) Χημικές μελέτες και έρευνες. (18) Μελέτες Χημικής Μηχανικής και Χημικών Εγκαταστάσεων. (19) Μεταλλευτικές μελέτες και έρευνες. (20) Γεωλογικές, υδρογεωλογικές και γεωφυσικές μελέτες και έρευνες. (21) Γεωτεχνικές μελέτες και έρευνες. (22) Εδαφολογικές μελέτες και έρευνες. (23) Γεωργικές μελέτες (γεωργοοικονομικές, γεωργοτεχνικές εγγείων βελτιώσεων, γεωργοκτηνοτροφικού προγραμματισμού, γεωροκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων). (24) Δασικές μελέτες (διαχείριση δασών και ορεινών βοσκοτόπων, δασοτεχνικής διευθέτησης ορεινών λεκανών χιμάρρων, αναδάσωσης, δασικών οδών, δασικών μεταφορικών εγκαταστάσεων και κατάρτιση δασικών χαρτών). (25) Μελέτες φυτοτεχνικής διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου και έργων πρασίνου. (26) Αλιευτικές μελέτες. (27) Περιβαλλοντικές μελέτες. (28) Μελέτες συστημάτων πληροφορικής και δικτύων. (29) ηλεκτρονικές μελέτες **3.** Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που εκδίδεται μετά από γνώμη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, προσδιορίζεται το αντικείμενο κάθε κατηγορίας και η αντιστοιχία του με το γνωστικό αντικείμενο των μελετητών που δικαιούνται να εγγραφούν ανά κατηγορία στο μητρώο του άρθρου 39. Με την ίδια απόφαση μπορούν να διαιρούνται ή ενοποιούνται εν γένει οι παραπάνω κατηγορίες, μετά από γνώμη της Γνωμοδοτικής Επιτροπής Μητρώου (Γ.Ε.Μ.) και του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Με την ίδια απόφαση ρυθμίζονται τα ζητήματα που προκαλούν οι τροποποιήσεις των κατηγοριών, ιδίως στα Μητρώα του άρθρου 39, στα ισχύοντα πτυχία, στις εκκρεμείς διαδικασίες σύναψης συμβάσεων και στις εκκρεμείς συμβάσεις. **4.** Με Προεδρικό Διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων

Έργων και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, μπορεί να επεκτείνεται εν όλω ή εν μέρει το πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού και σε δημόσιες συμβάσεις παροχής άλλων υπηρεσιών του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ και του Παραρτήματος ΧVII της Οδηγίας 2004/17/ΕΚ. Με όμοιο διάταγμα που εκδίδεται μετά από γνώμη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος μπορούν να προστιθένται κατηγορίες μελετών ή υπηρεσιών στις κατηγορίες της παραγράφου 2 και ρυθμίζονται τα ζητήματα που προκαλεί η σχετική προσθήκη, ιδίως στα Μητρώα του άρθρου 39, στα ισχύοντα πτυχία, στις εκκρεμείς διαδικασίες σύναψης συμβάσεων και στις εκκρεμείς συμβάσεις.

Άρθρο 3. Προγραμματική Σύμβαση. 1. Εφόσον ο κύριος του έργου δεν διαθέτει επαρκή τεχνική στελέχωση για την προετοιμασία, τη διεξαγωγή της διαδικασίας ανάθεσης και τη διοίκηση μελέτης ή έργου, κυρίως δε για τον καθορισμό των γενικών και των τεχνικών όρων με τους οποίους θα εκτελεσθεί η σύμβαση, τη διεξαγωγή των διαδικασιών ανάθεσης έργου, μελέτης ή υπηρεσίας, την εποπτεία της διοίκησης ή και τη διοίκηση των συμβάσεων, την έγκριση των μελετών και την παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης, ζητά από την Αρχή στην οποία υπάγεται ή από την οποία εποπτεύεται, την άσκηση των ως άνω αρμοδιοτήτων, αν δεν ορίζεται αλλιώς από ειδικές διατάξεις. Εφόσον η Αρχή αυτή δεν διαθέτει επαρκή τεχνική υπηρεσία, τις σχετικές αρμοδιότητες ασκεί η Περιφέρεια της έδρας του. Οι σχετικές αρμοδιότητες ασκούνται από τα καθ' ύλην αρμόδια όργανα ή υπηρεσίες των Αρχών της παραγράφου αυτής. **2.** Αν οι Αρχές της προηγούμενης παραγράφου αδυνατούν να ασκήσουν τις πιο πάνω αρμοδιότητες, ο κύριος του έργου μπορεί να αναθέτει με προγραμματική σύμβαση σε άλλη αναθέτουσα Αρχή (εντολοδόχο) μέρος ή το σύνολο αυτών. Στη σύμβαση ορίζονται τουλάχιστον: α) Το αντικείμενο της σύμβασης, το πρόγραμμα εκτέλεσης της μελέτης ή υπηρεσίας και η προεκτιμώμενη συνολική δαπάνη. β) Τα καθήκοντα της εντολοδόχου. γ) Ο τρόπος κάλυψης των αναγκών για την εκπλήρωση της σύμβασης δαπανών της εντολοδόχου και οι λεπτομέρειες της καταβολής της. δ) Οι ποινικές ρήτρες και άλλες συνέπειες σε βάρος της εντολοδόχου σε περίπτωση υπαίτιας πλημμελούς εκπλήρωσης της εντολής. ε) Οι όροι διαπίστωσης της εκπλήρωσης των καθηκόντων της εντολοδόχου και της λήξης της εντολής. στ) Ο τρόπος και οι όροι χρηματοδότησης των συμβάσεων που θα αναθέσει η εντολοδόχος αναθέτουσα Αρχή. ζ) Οι όροι άσκησης του τεχνικού, οικονομικού και λογιστικού ελέγχου του κυρίου του έργου κατά τις φάσεις εκπλήρωσης της εντολής. η) Οι πράξεις και ενέργειες της εντολοδόχου πριν από τις οποίες απαιτείται η προηγούμενη έγκριση του κυρίου του έργου. **3.** Η εντολοδόχος ευθύνεται έναντι του κυρίου του έργου για την καλή εκτέλεση των καθηκόντων της και έναντι των τρίτων ευθύνεται εις ολόκληρον με τον κύριο του έργου. Αν στη σύμβαση δεν ορίζεται διαφορετικά, εκπροσωπεί δικαστικώς και εξωδικώς τον κύριο του έργου έναντι των τρίτων κατά την ενάσκηση των καθηκόντων της έως τη λήξη της εντολής. Αποφαινόμενα όργανα της συγκεκριμένης κάθε φορά σύμβασης είναι τα αρμόδια όργανα της εντολοδόχου. **4.** Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημό-

σιων Έργων μπορεί να καθορίζονται προδιαγραφές επάρκειας των τεχνικών υπηρεσιών όλων εν γένει των αναθετουσών Αρχών, για την προετοιμασία, τη διεξαγωγή της διαδικασίας ανάθεσης και τη διοίκηση μελέτης ή έργου, ανάλογα με το είδος, το μέγεθος και την πολυπλοκότητα των έργων.

Άρθρο 4. Προκαταρκτικές ενέργειες του κυρίου του έργου για την ανάθεση των συμβάσεων.

1. Η διαδικασία για σύναψη σύμβασης μελέτης ή παροχής υπηρεσιών, προϋποθέτει τη δημιουργία φακέλου έργου, με μέρημα της υπηρεσίας που έχει την ευθύνη της διεξαγωγής του διαγωνισμού και έγκριση του οργάνου που έχει την αρμοδιότητα για την ανάθεση της σύμβασης και το οποίο εντάσσει τις προς ανάθεση συμβάσεις σε πρόγραμμα χρηματοδότησης. Ο φάκελος του έργου συμπληρώνεται και επικαιροποιείται σε όλα τα στάδια έγκρισης των μελετών και ακολουθεί το έργο έως την οριστική παραλαβή του και περιλαμβάνει ιδίως: α) Το Τεύχος Τεχνικών Δεδομένων του έργου. Το περιεχόμενο του τεύχους αποτελείται κυρίως από την τεχνική περιγραφή του προς μελέτη έργου με τα κύρια λειτουργικά του χαρακτηριστικά, αναφορά στα διαθέσιμα στοιχεία και προηγούμενες μελέτες που σχετίζονται με την υπό ανάθεση μελέτη ή υπηρεσία, αναφορά στις τοπικές συνθήκες και τις ιδιαιτερότητες του έργου και της ευρύτερης περιοχής, και ιδίως στις υφιστάμενες περιβαλλοντικές, αρχαιολογικές και άλλες δεσμεύσεις ως προς το σχεδιασμό του έργου, τις διαθέσιμες υποστηρικτικές μελέτες (γεωλογικές, γεωτεχνικές κ.λπ.) που απαιτούνται για την προώθηση της μελέτης και ποσοτικά στοιχεία φυσικού αντικειμένου του, που κατά την εκτίμηση του κυρίου του έργου απαιτούνται για την υλοποίηση του έργου και χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των προεκτιμώμενων αμοιβών. β) Την τεκμηρίωση της σκοπιμότητας του έργου. γ) Το πρόγραμμα των απαιτούμενων μελετών και υπηρεσιών. δ) Την απαιτούμενη δαπάνη, που περιλαμβάνει τις προβλέψιμες επί μέρους προεκτιμώμενες αμοιβές των μελετών και συναφών υπηρεσιών και την προεκτίμηση της δαπάνης κατασκευής του έργου. **2.** Η προεκτιμώμενη αμοιβή υπολογίζεται με βάση τις τιμές αμοιβών ανά κατηγορία έργου και μονάδα φυσικού αντικειμένου, που ορίζονται με την υπουργική απόφαση της παραγράφου 7 και τα ποσοτικά στοιχεία του προς ανάθεση έργου, όπως αυτά περιλαμβάνονται στο Τεύχος Τεχνικών Δεδομένων του έργου. Για εργασίες που δεν τιμολογούνται στην υπουργική απόφαση, η προεκτιμώμενη αμοιβή προσδιορίζεται με βάση τα ποσοτικά στοιχεία του προς ανάθεση έργου και συγκριτικά στοιχεία από αμοιβές συναφών μελετών. **3.** Για τη διεξαγωγή διαγωνισμού του νόμου αυτού η αναθέτουσα Αρχή εγκρίνει τα αντίστοιχα συμβατικά τεύχη, που περιλαμβάνουν το φάκελο έργου και τη Συγγραφή Υποχρεώσεων. Προϋπόθεση για την έναρξη της διαδικασίας ανάθεσης οριστικής μελέτης είτε μεμονωμένα είτε με άλλα στάδια μελετών είναι η ένταξη του έργου στον προγραμματικό σχεδιασμό του φορέα. **4.** Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, καθορίζονται ειδικότερα οι ενέργειες και τα στοιχεία που απαιτούνται για την προετοιμασία του κυρίου του έργου ανά κατηγορία ή κατηγορίες μελετών και το ειδικότερο περιεχόμενο του φακέ-

λου του έργου, των προκαταρκτικών μελετών ανά κατηγορία μελέτης των προκαταρκτικών μελετών και των τεχνικών εκθέσεων των παραγράφων 3α του άρθρου 6 και 4α του άρθρου 7. 5. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζονται τα αρχεία που είναι υποχρεωμένες να τηρούν οι υπηρεσίες που εκτελούν μελέτες, υπηρεσίες και έργα, για την παροχή πληροφοριών κατά τον προγραμματισμό άλλων έργων και την προεκτίμηση της δαπάνης των σχετικών συμβάσεων, η πρόβωση στα αρχεία, η αξιοποίηση τους από άλλες υπηρεσίες και αναθέτουσες Αρχές, ο συντονισμός των υπηρεσιών, η αρμόδια, για την τήρηση κεντρικού αρχείου και την παροχή οδηγιών προς τις αναθέτουσες Αρχές, υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και κάθε σχετικό θέμα. 6. Ο κύριος του έργου δύναται να αναθέτει την εκτέλεση μέρους ή του συνόλου της προετοιμασίας του φακέλου του έργου με δημόσια σύμβαση του νόμου αυτού. 7. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Μελετών της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, εγκρίνεται, με βάση τις ισχύουσες εκάστοτε τεχνικές προδιαγραφές, κανονισμός προεκτιμώμενων αμοιβών μελετών και υπηρεσιών, που περιλαμβάνει: (α) ενιαίες τιμές προεκτιμώμενων αμοιβών μελετών ανά μονάδα φυσικού αντικείμενου και κατηγορία έργου, με βάση, κυρίως, τα προβλεπόμενα στάδια μελέτης και τις ποσότητες των ομοίων ή τυποποιημένων φυσικών αντικειμένων, ώστε να αποφεύγεται ο πολλαπλασιασμός της αμοιβής στην περίπτωση αυτή και (β) ενιαίες τιμές προεκτιμώμενων αμοιβών υπηρεσιών είτε ανά μονάδα φυσικού αντικείμενου και κατηγορία έργου, λαμβάνοντας υπόψη και τις ποσότητες των ομοίων ή τυποποιημένων φυσικών αντικειμένων ώστε να αποφεύγεται ο πολλαπλασιασμός της αμοιβής στην περίπτωση αυτή είτε ανά μονάδα χρόνου απασχόλησης των προσώπων (ανθρωπομήνες) που ασχολούνται με την παροχή της υπηρεσίας, με βάση τα προσόντα και την εμπειρία τους. Μετά την έκδοση της υπουργικής απόφασης, η εφαρμογή των τιμών του κανονισμού για τον καθορισμό της προεκτιμώμενης αξίας των συμβάσεων είναι υποχρεωτική για τις αναθέτουσες Αρχές, οι οποίες λαμβάνουν επιπρόσθετα υπόψη όλα τα στοιχεία που επηρεάζουν, κατά την κρίση τους, τη συνολική δαπάνη της σύμβασης, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της και τον επικαιροποιημένο φάκελο του έργου. Οι τιμές του κανονισμού αναπροσαρμόζονται κάθε έτος, με βάση τον επίσημο δείκτη τιμών καταναλωτή του προηγούμενου έτους. Μέχρι τις 20 Μαρτίου κάθε έτους αποστέλλεται από την αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων σχετικό έγγραφο προς τους φορείς που αναθέτουν μελέτες και υπηρεσίες του νόμου αυτού. Οι προκηρύξεις που εγκρίνονται μετά την ημερομηνία αυτή λαμβάνουν υποχρεωτικά υπόψη την αναπροσαρμογή των τιμών, για τον προσδιορισμό της προεκτιμώμενης αμοιβής. 8. Οι οικονομικές προσφορές που υποβάλλονται στις διαδικασίες σύναψης των συμ-

βάσεων των άρθρων 6 έως 10 συντάσσονται με τήρηση των εθνικών νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων σχετικά με την αμοιβή των μελετών και υπηρεσιών του άρθρου 2. Οι αναθέτουσες Αρχές αναφέρουν στις προκηρύξεις τις διατάξεις αυτές.

Άρθρο 5. Διαδικασίες ανάθεσης μελετών. Η Προϊσταμένη Αρχή επιλέγει, αναλόγως των στοιχείων του φακέλου του έργου και των ιδιαιτεροτήτων της προς ανάθεση μελέτης, μία εκ των διαδικασιών ανάθεσης των επόμενων παραγράφων: **1.** Όταν πρόκειται περί μελέτης σύνθετου έργου που επιδέχεται εναλλακτικές λύσεις, ανατίθενται με την ίδια προκήρυξη η προκαταρκτική μελέτη και η προμελέτη, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 6. **2.** Ο κύριος του έργου μπορεί να αναθέσει μεμονωμένα την προκαταρκτική μελέτη, με ανάλογη προσαρμογή της προκήρυξης της παραγράφου 2 του άρθρου 6 και εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 3 έως 6 του ίδιου άρθρου. Στην περίπτωση αυτή οι ανάδοχοι υποβάλλουν τις προκαταρκτικές μελέτες και τα επιπλέον στοιχεία του φακέλου της τεχνικής προσφοράς του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 8 του άρθρου 6, χωρίς οικονομική προσφορά. Οι μελέτες αξιολογούνται και βαθμολογούνται ως προς την προτεινόμενη τεχνική λύση κατά τις διατάξεις της παραγράφου 9α, κατατάσσονται και καταβάλλεται η ορισθείσα από την προκήρυξη αμοιβή, κατά την παράγραφο 14 του άρθρου 6. Στον ανάδοχο με την ανώτερη βαθμολογία η αμοιβή καταβάλλεται προσαυξημένη κατά πενήντα τοις εκατό (50%). Επί ισοβαθμίας η προσαύξηση κατανέμεται μεταξύ των ισοβαθμούντων. Η διαδικασία της παραγράφου αυτής και της προηγούμενης εφαρμόζεται για μελέτες που ανήκουν κατά κύριο λόγο σε μία από τις κατηγορίες μελετών υπ' αριθ. 6 (αρχιτεκτονικές μελέτες κτιριακών έργων), 8 (στατικές), 9 (μηχανολογικές, ηλεκτρολογικές και ηλεκτρονικές), 10 (συγκοινωνιακών έργων), 11 (λιμενικών έργων) και 13 (υδραυλικές) του άρθρου 2. **3.** Όταν πρόκειται περί μελετών κτιριακών έργων και έργων διαμόρφωσης ή ανάπλασης ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων, η προμελέτη και τα μετά από αυτήν στάδια της μελέτης ανατίθενται, με εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 7 έως 14 του άρθρου 6. Όπου στο άρθρο αυτό αναφέρεται η προμελέτη νοούνται αντίστοιχα τα υπολειπόμενα στάδια της μελέτης. Η διαδικασία αυτή μπορεί να τύχει εφαρμογής, κατόπιν απόφασης της Προϊσταμένης Αρχής που εκδίδεται μετά από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου, στις κατηγορίες των μελετών του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 2, ιδίως αν η μελέτη κρίνεται πρωτότυπη ή παρίσταται επείγουσα ανάγκη διεκπεραίωσης αυτής. **4.** Όταν η φύση της κατηγορίας της μελέτης το επιτρέπει και ο κύριος του έργου εκτιμά ότι, με τη σύνταξη της προκαταρκτικής μελέτης και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων βοηθητικών μελετών και ερευνών θα καταστεί δυνατός ο σαφής προσδιορισμός του τεχνικού αντικειμένου της μελέτης, μπορεί να προβεί σε ενιαία προκήρυξη της προκαταρκτικής και της οριστικής μελέτης, με παράλειψη του ενδιάμεσου σταδίου. Στην περίπτωση αυτήν εφαρμόζεται αναλόγως η διαδικασία του άρθρου 6 και ως προμελέτη νοείται αντίστοιχα η οριστική μελέτη. **5.** Εφόσον συντρέχει μία από τις παρακάτω περιπτώσεις, είναι δυνατή η προκήρυξη της πλήρους μελέτης ή επί μέρους στα-

δίων αυτής, με ανάλογη εφαρμογή της διαδικασίας του άρθρου 7: α) Όταν δεν απαιτούνται τεχνικά στοιχεία άλλα, πέραν των ήδη περιεχομένων στο φάκελο έργου, όπως κατά κύριο λόγο στις τοπογραφικές μελέτες ή γεωτεχνικές εργασίες. β) Όταν περιέχονται στο φάκελο του έργου επαρκή τεχνικά στοιχεία, ιδίως μελέτες προηγούμενων σταδίων. γ) Όταν πρόκειται περί μικρού ή απλού έργου ή έργου χωρίς αβεβαιότητες ως προς την τεχνική λύση. δ) Όταν πρόκειται για έργα που χρηματοδοτούνται από κοινοτικά προγράμματα με περιοριστικές προθεσμίες απορρόφησης. ε) Όταν πρόκειται περί μελετών που, κατά τις ισχύουσες προδιαγραφές, εκπονούνται σε ένα στάδιο, όπως ιδίως των κυκλοφοριακών, οικονομικών και κοινωνικών, ή των μελετών που εκπονούνται κατ' ουσίαν σε ένα στάδιο, όπως οι χωροταξικές, ρυθμιστικές, πολεοδομικές και ρυμοτομικές. Στις περιπτώσεις β' και γ' της παραγράφου αυτής, για την έγκριση της προκήρυξης απαιτείται προηγούμενη γνωμοδότηση του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου και στην περίπτωση δ' απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. **6.** Όταν πρόκειται περί μελετών αξιολογών τεχνικών έργων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, που έχουν ευρύτερη κοινωνική, αρχιτεκτονική, πολεοδομική και περιβαλλοντική σημασία και η λειτουργία τους, ο όγκος τους ή άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους έχουν επίδραση στο ευρύτερο δομημένο ή φυσικό περιβάλλον, όπως είναι ιδίως σημαντικά κτιριακά έργα, έργα επαναλαμβανόμενου τύπου, μνημεία ή μνημειακά έργα, έργα διαμόρφωσης ή ανάπλασης ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων με υπερτοπικό ή ιστορικό χαρακτήρα ή παρεμβάσεων πολεοδομικού επιπέδου ιδιαίτερης σημασίας η επιλογή του αναδόχου διενεργείται με αρχιτεκτονικό διαγωνισμό ή διαγωνισμό μελετών. Στους διαγωνισμούς αυτούς δεν υποβάλλονται οικονομικές προσφορές και η προκήρυξη καθορίζει τουλάχιστον τον αριθμό και το χρηματικό ποσό των προς απονομή βραβείων, τη σύνθεση της κριτικής επιτροπής, την εξαγορά ή μη λύσεων πέραν των βραβευομένων από τον κύριο του έργου, την προεκτιμώμενη αμοιβή για την εκπόνηση του συνόλου της μελέτης και των απαιτούμενων υποστηρικτικών μελετών και την πηγή χρηματοδότησης του διαγωνισμού και της μελέτης. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, προσδιορίζονται ειδικότερα οι περιπτώσεις στις οποίες είναι υποχρεωτική η διενέργεια διαγωνισμού μελετών και κάθε λεπτομέρεια που αφορά τη διαδικασία προκήρυξης και διενέργειας του διαγωνισμού. Μέχρι την έκδοση της απόφασης οι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί διεξάγονται κατά τις κείμενες περί αυτών διατάξεις. Όταν ο διαγωνισμός εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των Οδηγιών 2004/18/ΕΚ και 2004/17/ΕΚ, εφαρμόζονται και οι σχετικές περί διαγωνισμών μελετών διατάξεις αυτής. Όταν προκηρύσσονται διεθνείς διαγωνισμοί ισχύουν επίσης οι κανονισμοί της Διεθνούς Ένωσης Αρχιτεκτόνων (UIA).

7. Ν. 3389/2005 «Συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα».

Άρθρο 1. Έννοια σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Για τους σκοπούς του νόμου αυτού “Δημόσιοι Φορείς” νοούνται οι ακόλουθοι: (α) το Δημόσιο, (β) οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, (γ) τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, (δ) οι ανώνυμες εταιρείες των οποίων το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου ανήκει στους ανωτέρω υπό (α) έως (γ) φορείς ή σε άλλη ή άλλες ανώνυμες εταιρείες που υπάγονται στην παρούσα περίπτωση. **2.** Οι ανωτέρω Δημόσιοι Φορείς μπορούν σε τομείς της αρμοδιότητάς τους να συνάπτουν έγγραφες συμβάσεις συνεργασίας από επαχθή αιτία (“Συμβάσεις Σύμπραξης”) με νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα (“Ιδιωτικοί Φορείς”) για την εκτέλεση έργων ή και την παροχή υπηρεσιών (Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα ή “Συμπράξεις”). **3.** Παρεπόμενα Σύμφωνα Συμβάσεις στις οποίες συμβάλλονται Δημόσιοι Φορείς με τρίτους ή και Ιδιωτικοί Φορείς με τρίτους και αποτελούν παρεπόμενα σύμφωνα Συμβάσεων Σύμπραξης ή συνάπτονται σε εκτέλεση Συμβάσεων Σύμπραξης (“Παρεπόμενα Σύμφωνα”), υπάγονται στις διατάξεις του νόμου αυτού, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 2 ή της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου για τις εν λόγω Συμβάσεις Σύμπραξης. **4.** Εταιρεία Ειδικού Σκοπού Στις Συμβάσεις Σύμπραξης ή τα Παρεπόμενα Σύμφωνα των παραγράφων 2 και 3, οι Ιδιωτικοί Φορείς συμβάλλονται μέσω ανωνύμων εταιρειών ειδικού σκοπού που συνιστώνται από αυτούς αποκλειστικά και μόνο για τους σκοπούς της Σύμπραξης (“Εταιρεία Ειδικού Σκοπού”) που εδρεύουν στην Ελλάδα και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920. Μέτοχοι Εταιρείας Ειδικού Σκοπού δύνανται να είναι μόνο οι Ιδιωτικοί Φορείς κατά την έννοια του νόμου αυτού, καθώς επίσης και τρίτοι που δύνανται να αποκτήσουν μετοχές σύμφωνα με τις ειδικές προβλέψεις του ίδιου νόμου, το καταστατικό της Εταιρείας και τυχόν ειδικές προβλέψεις της Σύμβασης Σύμπραξης, εξαιρουμένων των φορέων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 2. Πεδίο εφαρμογής. 1. Οι Συμπράξεις μπορούν να υπάγονται στις διατάξεις του νόμου αυτού, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 3 του άρθρου 4, εφόσον πληρούν σωρευτικά τις κατωτέρω προϋποθέσεις: (α) έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων ή και την παροχή υπηρεσιών που ανήκουν στην αρμοδιότητα των Δημόσιων Φορέων με βάση διάταξη νόμου ή σύμβαση ή το καταστατικό τους, (β) προβλέπουν ότι οι Ιδιωτικοί Φορείς, έναντι ανταλλάγματος που καταβάλλεται εφάπαξ ή τμηματικά από τους Δημόσιους Φορείς ή τους τελικούς χρήστες των έργων ή υπηρεσιών αυτών, αναλαμβάνουν ουσιαδώς μέρος των κινδύνων που συνδέονται με τη χρηματοδότηση, την κατασκευή, τη διαθεσιμότητα ή τη ζήτηση του αντικειμένου της Σύμπραξης και των συναφών κινδύνων όπως, ενδεικτικά, το διαχειριστικό και τον τεχνικό κίνδυνο, (γ) προβλέπουν ότι η χρηματοδότηση, εν όλω ή εν μέρει, της κατασκευής των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών θα γίνει με κεφάλαια και πόρους που εξασφαλίζουν οι Ιδιωτικοί Φορείς και (δ) το συνολικό συμβατικό προϋπολογιζόμενο κόστος της υλοποίησης του αντικειμένου της Σύμπραξης δεν υπερβαίνει το

ποσό των διακοσίων εκατομμυρίων ευρώ χωρίς συνυπολογισμό του αναλογού-ντος Φόρου Προστιθέμενης Αξίας. **2.** Με ομόφωνη απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής των Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα του άρθρου 3 είναι δυνατή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η υπαγωγή Συμπράξεων στις διατάξεις του νόμου αυτού χωρίς να συντρέχει μία ή περισσότερες από τις προϋποθέσεις των εδαφίων (β) έως και (δ) της παραγράφου 1. **3.** Δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο Σύμπραξης οι δραστηριότητες που κατά το Σύνταγμα ανήκουν άμεσα και αποκλειστικά στο Κράτος και ιδίως η εθνική άμυνα, η αστυνόμευση, η απονομή της δικαιοσύνης και η εκτέλεση των ποινών που επιβάλλονται από τα αρμόδια δικαστήρια.

Άρθρο 3. Διυπουργική Επιτροπή. Η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. αποτελείται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, τον Υπουργό Ανάπτυξης και τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, ως τακτικά μέλη και τον Υπουργό ή τους Υπουργούς που εποπτεύουν καθένα από τους Δημοσίους Φορείς, οι οποίοι προβλέπεται να συμμετάσχουν στη Σύμπραξη ή και να συμβληθούν στη Σύμβαση Σύμπραξης ή και στα Παρεπόμενα Σύμφωνα, ως έκτακτα μέλη. Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών προεδρεύει της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ., εποπτεύει το έργο της και έχει την ευθύνη της υποβολής των σχετικών εισηγήσεων προς αυτή. Η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. αποφασίζει κατόπιν εισηγήσεων της Ειδικής Γραμματείας Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα, σύμφωνα με τα ειδικώς προβλεπόμενα στα εδάφια (αα) έως (στστ) της παραγράφου 2 του άρθρου 4. Η λειτουργία της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. διέπεται από τις διατάξεις του ν. 1558/1985 (ΦΕΚ 137 Α'). Η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. εξειδικεύει την κυβερνητική πολιτική για την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών (με τη συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων. Με αποφάσεις της η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ.: (α) εγκρίνει την υπαγωγή Συμπράξεων στις διατάξεις του νόμου αυτού ή ανακαλεί τέτοιες εγκρίσεις, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 5, (β) αποφασίζει την ένταξη στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του καταβλητέου στους Ιδιωτικούς Φορείς συμβατικού ανταλλάγματος, (γ) αποφασίζει για τη συμμετοχή ή μη του Δημοσίου στη χρηματοδότηση κατασκευής των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της Σύμπραξης, (δ) λαμβάνει κάθε άλλη συναφή απόφαση.

Άρθρο 4. Ειδική Γραμματεία. 1. Σύσταση και αρμοδιότητες Στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών συνιστάται Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (“Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.”) με σκοπό την επικουρία της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. και των Δημόσιων Φορέων. Έργο της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. είναι: (α) ο εντοπισμός των έργων ή υπηρεσιών που μπορούν να εκτελεστούν ή να παρασχεθούν μέσω Συμπράξεων και να υπαχθούν στις διατάξεις του νόμου αυτού σύμφωνα με την παράγραφο 2, (β) η εν γένει προώθηση της εκτέλεσης έργων ή της παροχής υπηρεσιών μέσω του θεσμού των Συμπράξεων, (γ) η διευκόλυνση και υποστήριξη των Δημόσιων Φορέων στα πλαίσια των Διαδικασιών Ανάθεσης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 8 του παρόντος, για την επιλογή των Ιδιωτικών Φορέων που θα αναλάβουν την εκτέλεση των έργων ή την παροχή

υπηρεσιών στα πλαίσια Συμπράξεων, (δ) η παρακολούθηση της υλοποίησης των Συμβάσεων Σύμπραξης και των Παρεπόμενων Συμφώνων, η τακτική ενημέρωση της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. και η επεξεργασία και υποβολή εισηγήσεων για την αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων και (ε) η σύνταξη ετήσιας έκθεσης και η παρουσίαση της στην αρμόδια Επιτροπή της Βουλής. 2. Γενικές αρμοδιότητες Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. Για την πραγματοποίηση των σκοπών της, η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. μπορεί: (α) να ζητά και να λαμβάνει στοιχεία σχετικά με έργα ή υπηρεσίες την εκτέλεση ή παροχή των οποίων προωθούν ή σχεδιάζουν Δημόσιοι Φορείς, (β) να ζητά και να λαμβάνει από οποιοδήποτε Δημόσιο ή Ιδιωτικό Φορέα κάθε πληροφορία ή στοιχείο που απαιτείται για να διαγνωσθεί εάν η εκτέλεση ενός έργου ή η παροχή μιας υπηρεσίας μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω της Σύμπραξης Δημόσιων και Ιδιωτικών Φορέων σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, (γ) να επεξεργάζεται τα στοιχεία που λαμβάνει από επαγγελματικούς και επιχειρηματικούς φορείς όπως, ενδεικτικά, από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών, το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος και το Σύνδεσμο Εργοληπτικών Εταιρειών, (δ) να μελετά ολοκληρωμένες προτάσεις που επεξεργάζονται Δημόσιοι ή Ιδιωτικοί Φορείς για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών ή να καλεί Δημόσιους ή Ιδιωτικούς Φορείς να επεξεργασθούν τέτοιες προτάσεις και να παρέχει σε αυτούς κάθε εύλογη συνδρομή, (ε) σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών αλλά και τις αρμόδιες υπηρεσίες των εμπλεκόμενων Δημόσιων Φορέων, να παρακολουθεί το σύνολο των οικονομικών υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν οι Δημόσιοι Φορείς, ιδιαίτερα τη μελλοντική επιβάρυνση που προκύπτει ή μπορεί να προκύψει για το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων από τις πληρωμές που διενεργούνται για Συμπράξεις που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του νόμου αυτού, (στ) να συντάσσει και να διανέμει έντυπο υλικό με πληροφορίες και οδηγίες σχετικά με τις Συμπράξεις και τους σκοπούς που αυτές εξυπηρετούν, τις διεθνώς διαδεδομένες μεθόδους εφαρμογής τους και τις διατάξεις του νόμου αυτού, (ζ) να τυποποιεί έγγραφα που μπορούν να χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες των Διαδικασιών Ανάθεσης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 8, (η) να τυποποιεί κάθε είδους Συμβάσεις Σύμπραξης ή Παρεπόμενα Σύμφωνα προς το σκοπό της διευκόλυνσης των Δημόσιων και Ιδιωτικών Φορέων στη διαμόρφωση των όρων των Συμβάσεων Σύμπραξης, (θ) να υποβάλλει στη Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. προτάσεις για τη βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου των Συμπράξεων, (ι) να συντονίζει την εκπόνηση μελετών και την εν γένει παροχή υποβοηθητικών του έργου της υπηρεσιών σε πρόσωπα που προσλαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 6. Με βάση τις ανωτέρω υπό (α) έως και (ι) αρμοδιότητες που της παρέχονται συγκεντρώνει τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για να κριθεί ποια έργα ή υπηρεσίες μπορούν να υλοποιηθούν μέσω Συμπράξεων και αξιολογεί τις οικονομικές και τεχνικές παραμέτρους, καθώς και τα νομικά και άλλα προβλήματα που συνδέονται με αυτά. Στη συνέχεια η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. καταρτίζει μη δεσμευτικό κατάλογο έργων και υπηρεσιών (“Κατάλογος Προτεινόμενων Συμπράξεων”) που μπορούν να υλοποιηθούν

μέσω Συμπράξεων και να υπαχθούν στις διατάξεις του νόμου αυτού. Για κάθε έργο ή υπηρεσία που περιλαμβάνεται στον Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων, η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. συντάσσει συνοπτική αιτιολογική έκθεση που παρουσιάζει: αα) τους χρηματοοικονομικούς, τεχνικούς, κοινωνικοοικονομικούς και νομικούς λόγους για τους οποίους η εκτέλεση των συγκεκριμένων έργων ή η παροχή των συγκεκριμένων υπηρεσιών κρίνεται σκόπιμο να υλοποιηθεί μέσω Σύμπραξης, ββ) τα κριτήρια που έλαβε υπόψη της για την επιλογή των συγκεκριμένων έργων ή υπηρεσιών που έχουν περιληφθεί στον Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων, γγ) τις ενέργειες στις οποίες έχει ενδεχομένως προβεί ο εμπλεκόμενος κάθε φορά Δημόσιος Φορέας για τις ανάγκες της προετοιμασίας της ανάθεσης των σχετικών Συμβάσεων όπως, ενδεικτικά, πρόσληψη χρηματοοικονομικών, τεχνικών και νομικών συμβούλων, διενέργεια προμελετών και σύνταξη σχεδίων συμβάσεων, δδ) τη μορφή της προτεινόμενης Διαδικασίας Ανάθεσης, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 8, που είναι σκόπιμο να εφαρμοσθεί, καθώς και τους Δημόσιους Φορείς που ενεργούν ως αναθέτουσα αρχή, εε) ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα της Διαδικασίας Ανάθεσης, στστ) αναφορά του ενδεικτικού προϋπολογισμού του αντικειμένου της Σύμβασης Σύμπραξης και, ενδεχομένως, των Παρεπόμενων Συμφώνων. 3. Αίτηση Υπαγωγής και Απόφαση Υπαγωγής Η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. γνωστοποιεί, στους κατά περίπτωση αρμόδιους Δημόσιους Φορείς, την ένταξη έργων ή υπηρεσιών της αρμοδιότητάς τους στον Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων και καλεί αυτούς μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από τη λήψη της σχετικής ειδοποίησης, να υποβάλουν αίτηση στη Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. για την υπαγωγή της συγκεκριμένης Σύμπραξης στις διατάξεις του νόμου αυτού (“Αίτηση Υπαγωγής”). Αν στη Σύμβαση Σύμπραξης που έχει περιληφθεί στον Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων συμμετέχουν ή συμβάλλουν περισσότεροι του ενός Δημόσιοι Φορείς, η Αίτηση Υπαγωγής πρέπει να υπογράφεται από εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους όλων των εμπλεκόμενων Δημόσιων Φορέων. Η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ., μέσα σε δύο μήνες από τη διαβίβαση σε αυτή των Αιτήσεων Υπαγωγής, εκδίδει απόφαση (“Απόφαση Υπαγωγής”) με την οποία εγκρίνει ή απορρίπτει, εν όλω ή εν μέρει, τις Αιτήσεις Υπαγωγής. 4. Αναμόρφωση Καταλόγου Προτεινόμενων Συμπράξεων Η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. συμπληρώνει και αναμορφώνει τον Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων ανά εξαμηνιο χωρίς να αποκλείεται η έκτακτη μεταβολή του από νέες προτάσεις Συμπράξεων που κρίνονται ώριμες ή υποβάλλονται προς κρίση μετά την τακτική έκδοσή του.

Άρθρο 5. Συνέπειες Απόφασης Υπαγωγής. 1. Μετά την εγκριτική Απόφαση Υπαγωγής η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. αναλαμβάνει το συντονισμό των Διαδικασιών Ανάθεσης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 8, για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα που θα συμμετάσχει στη Σύμπραξη. **2.** Υποχρεώσεις Δημόσιων Φορέων Οι Δημόσιοι Φορείς που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του νόμου αυτού υποχρεούνται: (α) να ακολουθούν τις υποδείξεις της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. ως προς τη Διαδικασία Ανάθεσης που θα ακολουθηθεί για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα που θα συμμετάσχει στη Σύμπραξη, (β) να επεξεργάζονται κάθε κείμενο

που σχετίζεται με τη Διαδικασία Ανάθεσης, περιλαμβανομένων και των τευχών δημοπράτησης, όπως η προκήρυξη, η ειδική και η τεχνική συγγραφή υποχρεώσεων, η πρόσκληση υποβολής Προσφορών και το Σχέδιο Σύμβασης, σύμφωνα με τις οδηγίες, τις τροποποιήσεις και αλλαγές που εισηγείται η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ., στην οποία και κοινοποιούνται πριν από τη διανομή ή τη δημοσίευση όλα τα κείμενα και η αλληλογραφία που αφορούν στη Διαδικασία Ανάθεσης, (γ) να μερμούν για τη συμμετοχή εκπροσώπου της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. στις επιτροπές αξιολόγησης ή και σε άλλα όργανα που συνιστώνται στα πλαίσια της Διαδικασίας Ανάθεσης για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα που θα συμμετάσχει στη Σύμπραξη. **3.** Ανάκληση Απόφασης Υπαγωγής Σε περίπτωση που οι εμπλεκόμενοι Δημόσιοι Φορείς δεν συμμορφώνονται με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού, η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ., είτε πριν είτε κατά τη διάρκεια της Διαδικασίας Ανάθεσης, δύναται να ανακαλέσει την Απόφαση Υπαγωγής.

Άρθρο 6. Διατάξεις για την Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. 1. Στελέχωση (α) Με κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ορίζεται Ειδικός Γραμματέας Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα. (β) Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ύστερα από πρόσκληση για εκδήλωση ενδιαφέροντος, προσλαμβάνεται Διευθυντής στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ., με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης. (γ) Το λοιπό προσωπικό της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. είτε στελεχώνεται μέσω της σύναψης συμβάσεων παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου κατόπιν σχετικής απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών είτε αποσπάται στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 5. **2.** Προσόντα και εμπειρία στελεχών Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. Τα στελέχη της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. πρέπει να καλύπτουν ευρύ φάσμα γνωστικών αντικειμένων και να διαθέτουν κύρος και εκτενή εμπειρία στους τομείς της ιδιαίτερης εξειδίκευσης τους, ιδίως να διαθέτουν εμπειρία: (α) σε θέματα τεχνικών χρηματοδότησης, (β) στην κατάρτιση, επεξεργασία, ανάλυση και αξιολόγηση χρηματοοικονομικών υποδειγμάτων, (γ) σε νομικά θέματα όπως σύνταξη τευχών δημοπράτησης, νομική υποστήριξη κατά τη διενέργεια δημόσιων διαγωνισμών, σύνταξη και διαπραγμάτευση συμβάσεων περιλαμβανομένων και συμβάσεων παραχώρησης, χρηματοδοτικών, δανειακών και λοιπών συμβάσεων που είναι απαραίτητες για την εξασφάλιση της απαιτούμενης χρηματοδότησης, (δ) σε τεχνικά, ασφαλιστικά, φορολογικά και λογιστικά ζητήματα και (ε) σε θέματα μελέτης, κατασκευής, λειτουργίας και συντήρησης έργων καθώς και κατάρτισης προδιαγραφών. **3.** Ασυμβίβαστα Τα στελέχη της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και δεν επιτρέπεται κατά το χρονικό διάστημα παροχής των υπηρεσιών τους στην Ε. Γ.Σ.Δ. Ι.Τ.: (α) να ασκούν άλλη επαγγελματική δραστηριότητα με αμοιβή ή (β) να συμμετέχουν στην ίδρυση ή στο μετοχικό κεφάλαιο ή σε διοικητικό όργανο Ιδιωτικού Φορέα που συμμετέχει σε Σύμπραξη ή σε σχετική Διαδικασία Ανάθεσης όπως ορίζεται στο άρθρο 8 ή (γ) να συμμετέχουν στην ίδρυση ή στο μετοχικό κεφάλαιο ή σε διοικητικό όργανο εταιρείας συνδεδεμένης, κατά την έννοια του άρθρου 42ε του κ.ν. 2190/1920, με τους Φορείς του προηγούμε-

νου εδαφίου. Αν παραβιασθούν οι ανωτέρω απαγορεύσεις και ανεξαρτήτως των λοιπών κυρώσεων, το όργανο που διόρισε τον παραβάτη, δύναται να ανακαλέσει το διορισμό του. Ειδικά για τις περιπτώσεις (β) και (γ) η απαγόρευση ισχύει και για χρονικό διάστημα έξι μηνών μετά τη λήξη της παροχής υπηρεσιών τους στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.. **4.** Πρόσληψη συμβούλων και προσώπων ειδικών προσόντων Με απόφαση της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. που λαμβάνεται κατόπιν αιτιολογημένης εισήγησης της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. μπορεί να συνάπτονται συμβάσεις παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου με χρηματοοικονομικούς, τεχνικούς, φορολογικούς, νομικούς, ασφαλιστικούς ή και άλλους συμβούλους, καθώς και με ειδικούς επιστημονικούς συνεργάτες και εμπειρογνώμονες, οι οποίοι θα είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα εγνωσμένου κύρους και εξειδικευμένης εμπειρίας σε έργα αντίστοιχα με εκείνα για τα οποία καλούνται να παράσχουν τις υπηρεσίες τους. Με όμοια απόφαση καθορίζονται οι υπηρεσίες που οι ανωτέρω σύμβουλοι και πρόσωπα ειδικών προσόντων παρέχουν, καθώς και η αμοιβή τους. **5.** Αποσπάσεις Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, καθώς και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να αποσπώνται στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ., κατά παρέκκλιση των περί αποσπάσεων διατάξεων, υπάλληλοι υπουργείων και εποπτευόμενων από αυτά φορέων. Η δαπάνη μισθοδοσίας των υπαλλήλων αυτών, για το χρόνο απόσπασής τους, βαρύνει τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. **6.** Περαιτέρω εξειδίκευση θεμάτων Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ, να εξειδικεύονται περαιτέρω οι αρμοδιότητες της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ, ο τρόπος και η διαδικασία άσκησης τους, η οργάνωση και η λειτουργία της, η γραμματειακή της υποστήριξη, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Άρθρο 7. Διατάξεις που εφαρμόζονται στις Διαδικασίες Ανάθεσης.

Στις Διαδικασίες Ανάθεσης για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα που θα αναλάβει την εκτέλεση του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας με Σύμβαση Σύμπραξης, που έχει υπαχθεί στις διατάξεις του νόμου αυτού, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 9 έως 16.

Άρθρο 8. Ορισμοί. Κατά την εφαρμογή των άρθρων 9 έως 16 του νόμου αυτού, οι κατωτέρω όροι έχουν την εξής έννοια: “Αναθέτουσα Αρχή” νοείται ο Δημόσιος Φορέας που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 ο οποίος προκηρύσσει διαγωνισμό για την επιλογή Ιδιωτικού Φορέα με τον οποίο θα συνάψει Σύμβαση Σύμπραξης για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών. “Διαδικασίες Ανάθεσης” νοούνται οι διαδικασίες που ακολουθούνται από τις Αναθέτουσες Αρχές για την επιλογή Ιδιωτικού Φορέα ο οποίος θα αναλάβει την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών με Σύμβαση Σύμπραξης Έργου ή Υπηρεσιών. Οι Διαδικασίες Ανάθεσης περιλαμβάνουν τη Διαδικασία Ανοικτού Τύπου, Κλειστού Τύπου, Ανταγωνιστικού Διαλόγου και Διαπραγμάτευσης. “Διαδικασίες Ανοικτού Τύπου” νοούνται οι διαδικασίες στο πλαίσιο των οποίων κάθε ενδιαφερόμενος Ιδιωτικός Φορέας μπορεί να υποβάλει Προσφορά εφόσον

συγκεντρώνει τα προσόντα και τις ικανότητες που προβλέπει η Προκήρυξη. “Διαδικασίες Κλειστού Τύπου” νοούνται οι διαδικασίες στις οποίες κάθε Ιδιωτικός Φορέας μπορεί να ζητήσει να συμμετάσχει, προσφορά όμως μπορούν να υποβάλουν από αυτούς εκείνοι μόνον οι Ιδιωτικοί Φορείς που έχουν προσκληθεί από την Αναθέτουσα Αρχή. “Διαδικασίες Ανταγωνιστικού Διαλόγου” νοούνται οι διαδικασίες στα πλαίσια των οποίων: κάθε Ιδιωτικός Φορέας μπορεί να ζητήσει να συμμετάσχει, - η Αναθέτουσα Αρχή διεξάγει διάλογο με τους υποψηφίους που έχουν επιλεγεί για να εντοπίσει την προσφορότερη ή τις προσφορότερες λύση ή λύσεις για την ικανοποίηση των αναγκών της, και οι υποψήφιοι καλούνται να υποβάλουν προσφορά με βάση τις λύσεις που κρίθηκαν προσφορότερες. “Διαδικασίες Διαπραγμάτευσης” νοούνται οι διαδικασίες κατά τις οποίες οι Αναθέτουσες Αρχές διαβουλεύονται με τους Ιδιωτικούς Φορείς της επιλογής τους και διαπραγματεύονται απευθείας τους όρους των Συμβάσεων που θα συναφθούν με έναν ή περισσότερους από αυτούς. “Έργο” νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών ή εργασιών πολιτικού μηχανικού που προορίζεται να πληροί αυτό καθαυτό μια οικονομική ή τεχνική λειτουργία. “Ιδιαίτερα Πολύπλοκη Σύμβαση” νοείται κάθε σύμβαση της οποίας οι βασικές παράμετροι (τεχνικές, χρηματοοικονομικές, λειτουργικές, νομικές και άλλες) δεν μπορούν αντικειμενικά να προσδιορισθούν εξ αρχής από την Αναθέτουσα Αρχή. “Μικτή Σύμβαση” νοείται κάθε σύμβαση της οποίας το αντικείμενο δεν αφορά αποκλειστικά την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών αλλά περιλαμβάνει στοιχεία και από τις δύο προαναφερόμενες δραστηριότητες. “Προκήρυξη” ή “Προκήρυξη Διαγωνισμού” νοείται το έγγραφο με το οποίο η Αναθέτουσα Αρχή: - καθορίζει τη μορφή και τα επί μέρους στάδια της Διαδικασίας Ανάθεσης, - περιγράφει το αντικείμενο της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει και, ενδεχομένως, συγκεκριμένους ουσιώδεις όρους αυτής, - περιγράφει το εκτιμώμενο συμβατικό αντάλλαγμα ή το εκτιμώμενο αντίτιμο παροχής υπηρεσιών, εφόσον είναι αντικειμενικά δυνατός ο προσδιορισμός τους, - αναφέρει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της Αναθέτουσας Αρχής και τις τυχόν ειδικές ρυθμίσεις και δικαιώματα των οποίων μπορεί να κάνει χρήση, όπως δικαίωμα περιορισμού Υποψηφίων, δικαίωμα να ζητά διευκρινίσεις και συμπληρώσεις, - αναφέρει τις εφαρμοστέες στη Διαδικασία Ανάθεσης νομοθετικές διατάξεις, - καθορίζει τα προσόντα και τις ικανότητες που πρέπει να συγκεντρώνουν οι Υποψήφιοι και - προσδιορίζει τους άλλους λοιπούς όρους που θα ισχύσουν κατά τη Διαδικασία Ανάθεσης, καθώς και τα παραρτήματα αυτού. “Προσφέρων” νοείται κάθε Ιδιωτικός Φορέας που έχει υποβάλει Προσφορά στο πλαίσιο Διαδικασίας Ανάθεσης. Προσφέρων μπορεί να είναι κάθε κατ’επάγγελμα εργολήπτης ή πάροχος υπηρεσιών και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με αντικείμενο δραστηριότητας που περιλαμβάνει το αντικείμενο στο οποίο αφορά το προς εκτέλεση έργο ή υπηρεσία, εφόσον εκτελεί τα αντίστοιχα έργα ή παρέχει τις ζητούμενες υπηρεσίες στην ελεύθερη αγορά. “Προσφορά” νοείται το σύνολο των οικονομικών, τεχνικών, χρηματοδοτικών και άλλων προτάσεων που υποβάλλουν οι Υποψήφιοι για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών στο

πλαίσιο Διαδικασίας Ανάθεσης, κατόπιν πρόσκλησης της Αναθέτουσας Αρχής και σύμφωνα με τις απαιτήσεις που αυτή έχει θέσει με την Προκήρυξη και τα παραρτήματα της και τα τυχόν άλλα έγγραφα της Διαδικασίας Ανάθεσης. “Συμβάσεις” νοούνται οι Μικτές Συμβάσεις, οι Συμβάσεις Έργων και οι Συμβάσεις Υπηρεσιών. “Συμβάσεις Έργου” νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο είτε την εκτέλεση, είτε συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση, εργασιών που αφορούν στην εκτέλεση, με οποιαδήποτε μέσα, ενός έργου το οποίο ανταποκρίνεται στις οριζόμενες από την Αναθέτουσα Αρχή ανάγκες. “Συμβάσεις Υπηρεσιών” νοούνται οι συμβάσεις, πλην των Συμβάσεων Έργων, που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών οποιασδήποτε φύσης. “Υποψήφιος” νοείται κάθε Ιδιωτικός Φορέας (ή οι ενώσεις ή κοινοπραξίες Ιδιωτικών Φορέων) που συμμετέχει σε Διαδικασία Ανάθεσης.

Άρθρο 9. Γενικές Αρχές. 1. Γενικές Αρχές (α) Στο πλαίσιο των Διαδικασιών Ανάθεσης και στις σχέσεις του Δημόσιου Φορέα που ενεργεί ως Αναθέτουσα Αρχή με τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες, καθώς και με κάθε τρίτο εμπλεκόμενο πρόσωπο, ισχύουν οι αρχές της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας, της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης, όπως αυτές ορίζονται στην παράγραφο 2. (β) Οι διατάξεις της παραγράφου 2 εφαρμόζονται σε όλες τις Διαδικασίες Ανάθεσης ανεξαρτήτως του είδους της Σύμβασης της οποίας επιδιώκεται η σύναψη. **2.** Εξειδίκευση γενικών αρχών Στο νόμο αυτόν οι γενικές αρχές της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού έχουν την ακόλουθη έννοια: (α) Ίση μεταχείριση σημαίνει την αποφυγή οποιασδήποτε διάκρισης με βάση την ιθαγένεια ή οποιοδήποτε άλλο κριτήριο που δεν δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους. Στο περιεχόμενο της αρχής αυτής υπάγεται όχι μόνο ο καθορισμός όρων πρόσβασης σε μια οικονομική δραστηριότητα χωρίς διακρίσεις, αλλά και η λήψη από τις δημόσιες αρχές όλων των μέτρων που είναι σε θέση να εξασφαλίζουν την άσκηση αυτής της δραστηριότητας. (β) Διαφάνεια είναι η δημοσιοποίηση της πρόθεσης της Αναθέτουσας Αρχής να προβεί στη σύναψη Σύμβασης Έργου ή Υπηρεσιών ή Μικτής Σύμβασης, ώστε να εξασφαλίζεται η δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού χωρίς στρεβλώσεις. (γ) Αναλογικότητα σημαίνει ότι κάθε μέτρο που επιλέγεται από την Αναθέτουσα Αρχή πρέπει να είναι αναγκαίο και πρόσφορο για την επίτευξη του στόχου, στον οποίο αποβλέπει, και να προκαλεί τα λιγότερα δυνατά προβλήματα στην άσκηση μιας οικονομικής δραστηριότητας. Ιδίως στα πλαίσια των Διαδικασιών Ανάθεσης δεν επιτρέπεται να αξιολογούνται τεχνικές, επαγγελματικές ή χρηματοοικονομικές ικανότητες δυσανάλογες και υπερβολικές σε σχέση με το αντικείμενο της σχετικής Σύμβασης Έργου ή Υπηρεσιών ή της Μικτής Σύμβασης. (δ) Αμοιβαία αναγνώριση σημαίνει ότι η Αναθέτουσα Αρχή υποχρεούται να δεχθεί τις τεχνικές προδιαγραφές, τους ελέγχους, καθώς επίσης τους τίτλους, τα πιστοποιητικά και τα προϊόντα που απαιτούνται σε άλλο κράτος -μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο μέτρο που ανα-

γνωρίζονται ως ισοδύναμα με εκείνα τα οποία απαιτούνται στην Ελλάδα. (ε) Προστασία του δημόσιου συμφέροντος σημαίνει ότι κατά τη λήψη της απόφασης για την ανάθεση Σύμβασης Έργου ή Υπηρεσιών ή Μικτής Σύμβασης λαμβάνονται υπόψη: - οι σχετικές χρηματοδοτικές ανάγκες και η κατά το δυνατό ελαχιστοποίηση της οικονομικής επιβάρυνσης ή συμβολής της Αναθέτουσας Αρχής, - οι ανάγκες των χρηστών για βελτιωμένες υπηρεσίες και - η ανάγκη χρήσης εξειδικευμένης τεχνογνωσίας. (στ) Προστασία των δικαιωμάτων των ιδιωτών σημαίνει ότι οι αποφάσεις, θετικές, αρνητικές ή απορριπτικές, πρέπει να είναι αιτιολογημένες και να μπορούν να αποτελούν αντικείμενο ένδικης προστασίας των Ιδιωτικών Φορέων και των ιδιωτών εν γένει. Στην έννοια της ένδικης προστασίας περιλαμβάνεται και η προσωρινή ένδικη προστασία. (ζ) Αρχή του ελεύθερου ανταγωνισμού σημαίνει ότι: - διασφαλίζεται η μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή Υποψηφίων που είναι ικανοί να εκτελέσουν τα έργα ή να παράσχουν τις υπηρεσίες που επιθυμεί η Αναθέτουσα Αρχή, - ο διαγωνισμός διεξάγεται με ίσους όρους και αντικειμενικά κριτήρια και - αποτρέπεται η δημιουργία μονοπωλιακών ή ολιγοπωλιακών καταστάσεων ή στρεβλώσεων. (η) Αρχή της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης σημαίνει ότι κατά τον προγραμματισμό και την εκτέλεση των Συμβάσεων Έργου ή Υπηρεσιών ή των Μικτών Συμβάσεων, λαμβάνεται υπόψη ότι το φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον συνιστά αγαθό που προστατεύεται αυτοτελώς, προκειμένου να εξασφαλισθεί η οικολογική ισορροπία και να διαφυλαχθούν οι φυσικοί πόροι προς χάρη των επόμενων γενεών.

Άρθρο 10. Ανάθεση. 1. Κριτήρια Ανάθεσης Η ανάθεση των Συμβάσεων από το Δημόσιο Φορέα που ενεργεί ως Αναθέτουσα Αρχή γίνεται είτε με το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς είτε με το κριτήριο της χαμηλότερης τιμής. **2.** Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη Προσφορά, όταν η ανάθεση γίνεται με βάση το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς, η Αναθέτουσα Αρχή εξετάζει και συνεκτιμά, πλην των οικονομικών παραμέτρων και διάφορες άλλες παραμέτρους του αντικείμενου της Σύμβασης, όπως είναι η ποιότητα, η τιμή, η τεχνική αρτιότητα, τα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, το κόστος λειτουργίας, η αποδοτικότητα και η τεχνική συνδρομή, η ημερομηνία παράδοσης και η προθεσμία παράδοσης ή εκτέλεσης κ.λπ.. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να προσδιορίζονται με σαφήνεια από την Αναθέτουσα Αρχή στο πλαίσιο της Διαδικασίας Ανάθεσης. Η σχετική στάθμιση που προσδίδει η Αναθέτουσα Αρχή σε καθένα από τα κριτήρια αυτά για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς πρέπει επίσης να γνωστοποιείται στους Υποψηφίους. Η στάθμιση αυτή μπορεί να εκφράζεται και με τον καθορισμό ανώτατου και κατώτατου ορίου (εύρους). Σε περίπτωση που η στάθμιση δεν είναι δυνατή, η Αναθέτουσα Αρχή προσδιορίζει την προτεραιότητα των κριτηρίων που έχει επιλέξει με την κατάρτιση πίνακα, όπου τα κριτήρια αυτά εμφανίζονται κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας. **3.** Όταν η ανάθεση γίνεται με το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφο-

ράς, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να επιτρέψει την υποβολή εναλλακτικών προσφορών. Η δυνατότητα αυτή πρέπει να επισημαίνεται ρητά στην Προκήρυξη Διαγωνισμού, διαφορετικά οι εναλλακτικές προσφορές απορρίπτονται από την Αναθέτουσα Αρχή. Στο μέτρο που επιτρέπονται, οι ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι εναλλακτικές προσφορές, καθώς και ο τρόπος υποβολής τους περιλαμβάνονται στην Προκήρυξη ή στα παραρτήματα αυτής. Η Αναθέτουσα Αρχή λαμβάνει υπόψη της αποκλειστικά και μόνο τις εναλλακτικές προσφορές που ανταποκρίνονται στις ελάχιστες προϋποθέσεις που έχει ορίσει.

4. Ασυνήθιστα χαμηλές Προσφορές και κρατικές ενισχύσεις Όταν οι Προσφορές που κατέθεσαν οι Προσφέροντες στην Αναθέτουσα Αρχή εμφανίζονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με το εκτιμώμενο κόστος του αντικειμένου της Σύμβασης, η Αναθέτουσα Αρχή, πριν απορρίψει τις Προσφορές αυτές, οφείλει να ζητήσει γραπτώς διευκρινίσεις από τους Προσφέροντες. Οι διευκρινίσεις αυτές μπορούν να αφορούν ιδίως στη μέθοδο εκτέλεσης των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών, τις τεχνικές λύσεις που προτείνονται, τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που ενδεχομένως συντρέχουν για την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών και την ενδεχόμενη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης στον Προσφέροντα. Εφόσον διαπιστωθεί ότι μια προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή λόγω κρατικής ενίσχυσης που θα χορηγηθεί στον Προσφέροντα, η Προσφορά μπορεί να απορρίπτεται αποκλειστικά για το λόγο αυτόν μόνο μετά από διαβούλευση με τον Προσφέροντα, και εφόσον αυτός δεν είναι σε θέση να αποδείξει, εντός εύλογης προθεσμίας την οποία τάσσει η Αναθέτουσα Αρχή, ότι η εν λόγω ενίσχυση θα χορηγηθεί σε νόμιμα πλαίσια.

Άρθρο 11. Διαδικασίες Ανάθεσης. 1. Ανοικτές και κλειστές διαδικασίες Για την ανάθεση και σύναψη Μικτών Συμβάσεων, Συμβάσεων Έργου και Συμβάσεων Υπηρεσιών, οι Αναθέτουσες Αρχές εφαρμόζουν είτε Διαδικασίες Ανοικτού Τύπου είτε Διαδικασίες Κλειστού Τύπου. **2.** Όροι Διαδικασίας Ανταγωνιστικού Διαλόγου. Υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 13, οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν να συνάπτουν Μικτές Συμβάσεις, Συμβάσεις Έργου και Συμβάσεις Υπηρεσιών ακολουθώντας Διαδικασίες Ανταγωνιστικού Διαλόγου. **3.** Όροι Διαδικασίας Διαπραγμάτευσης. Υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 14 οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν να συνάπτουν Συμβάσεις Έργου και Συμβάσεις Υπηρεσιών ακολουθώντας Διαδικασίες Διαπραγμάτευσης.

Άρθρο 12. Γενικές διατάξεις για τη διεξαγωγή των Διαδικασιών Ανάθεσης. 1. Ελάχιστα προσόντα και ικανότητες Με την επιφύλαξη της τήρησης των γενικών αρχών που περιγράφονται στο άρθρο 9, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να καθορίζει τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες που οφείλουν να συγκεντρώνουν οι Υποψήφιοι. Τα ελάχιστα αυτά προσόντα και ικανότητες αναφέρονται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού. **2.** Περιορισμός Υποψηφίων Στις Διαδικασίες Κλειστού Τύπου, στις Διαδικασίες Διαπραγμάτευσης (εφόσον γίνονται με δημοσίευση Προκήρυξης Διαγωνισμού) και στις Διαδικασίες Ανταγωνιστικού Διαλόγου, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να περιορίζει τον αριθμό των Υποψηφίων οι οποίοι προσκαλούνται για να υποβάλουν Προσφορά, να διαπραγματευθούν ή

να συμμετάσχουν στο διάλογο, υπό τον όρο να υπάρχει ικανός αριθμός Υποψηφίων. Με την Προκήρυξη Διαγωνισμού, η Αναθέτουσα Αρχή προσδιορίζει τα κριτήρια που προτίθεται να χρησιμοποιήσει για την επιλογή των Υποψηφίων που θα καλέσει, τον ελάχιστο αριθμό Υποψηφίων που προβλέπει ότι θα καλέσει και, ενδεχομένως, το μέγιστο αριθμό. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να είναι αντικειμενικά και να μην εισάγουν διακρίσεις μεταξύ των Υποψηφίων. Στις Διαδικασίες Κλειστού Τύπου, ο ελάχιστος αριθμός Υποψηφίων είναι πέντε. Στη Διαδικασία Διαπραγμάτευσης (εφόσον γίνεται με δημοσίευση Προκήρυξης) και στη Διαδικασία Ανταγωνιστικού Διαλόγου, ο ελάχιστος αριθμός Υποψηφίων είναι τρεις. Σε κάθε περίπτωση, ο αριθμός των προσκαλούμενων Υποψηφίων πρέπει να είναι επαρκής ώστε να διασφαλίζεται πραγματικός ανταγωνισμός. Οι Αναθέτουσες Αρχές καλούν αριθμό Υποψηφίων τουλάχιστον ίσο προς τον ελάχιστο αριθμό Υποψηφίων που έχει καθορισθεί εκ των προτέρων. Αν ο αριθμός των Υποψηφίων, που ικανοποιούν τα κριτήρια επιλογής και τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες που έχουν καθορισθεί με την Προκήρυξη, είναι μικρότερος από το ελάχιστο όριο, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να συνεχίζει τη Διαδικασία Ανάθεσης καλώντας τον Υποψήφιο ή τους Υποψηφίους που πληρούν τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες. Η Αναθέτουσα Αρχή δεν μπορεί να περιλαμβάνει στη Διαδικασία Ανάθεσης πρόσωπα που δεν υπέβαλαν αίτηση συμμετοχής ή Υποψηφίους που δεν συγκεντρώνουν τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες που έχουν καθορισθεί.

Άρθρο 13. Ανταγωνιστικός διάλογος. 1. Ιδιαίτερα πολύπλοκες Συμβάσεις Στις Ιδιαίτερα Πολύπλοκες Συμβάσεις, η Αναθέτουσα Αρχή, και εφόσον κρίνει ότι η τήρηση Διαδικασίας Ανοικτού Τύπου ή Κλειστού Τύπου δεν επιτρέπει την ανάθεση συγκεκριμένης Σύμβασης, μπορεί να προσφύγει στη Διαδικασία Ανταγωνιστικού Διαλόγου σύμφωνα με το άρθρο αυτό. **2.** Κριτήριο ανάθεσης Διαδικασίας Ανταγωνιστικού Διαλόγου Στη Διαδικασία Ανταγωνιστικού Διαλόγου, η ανάθεση της Σύμβασης Σύμπραξης πραγματοποιείται αποκλειστικά και μόνο με βάση το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς. **3.** Προσδιορισμός αναγκών και απαιτήσεων της Αναθέτουσας Αρχής Η Αναθέτουσα Αρχή δημοσιεύει Προκήρυξη Διαγωνισμού η οποία περιλαμβάνει περιγραφή των αναγκών και απαιτήσεων της οι οποίες μπορούν να περιέχονται, εφόσον αυτό απαιτείται, και σε παραρτήματα της Προκήρυξης **4.** Διεξαγωγή διαλόγου και προσδιορισμός των προσφορότερων λύσεων Η Αναθέτουσα Αρχή προβαίνει με τους Υποψηφίους που επελέγησαν σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 15 σε διάλογο, σκοπός του οποίου είναι η διερεύνηση και ο προσδιορισμός των μέσων που μπορούν να ικανοποιήσουν με τον καλύτερο τρόπο τις ανάγκες της. Κατά τη διάρκεια του διαλόγου αυτού, η Αναθέτουσα Αρχή εξασφαλίζει την ίση μεταχείριση όλων των Υποψηφίων μεριμνώντας, μεταξύ άλλων, για την παροχή της ίδιας επακριβώς πληροφόρησης σε όλους τους Υποψηφίους. Οι λύσεις, προτάσεις και εν γένει εμπιστευτικές πληροφορίες που περιέρχονται σε γνώση της Αναθέτουσας Αρχής από έναν Υποψήφιο είναι εμπιστευτικές και δεν γνωστοποιούνται στους άλλους Υποψηφίους χωρίς τη συναίνεση του. **5.** Διάλο-

γος σε διαδοχικές φάσεις Η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να προβλέψει ότι η Διαδικασία Ανταγωνιστικού Διαλόγου δύναται να διεξαχθεί και σε διαδοχικές φάσεις, σε τρόπο ώστε να μειώνεται ο αριθμός των υπό εξέταση λύσεων κατά τη φάση του διαλόγου με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που αναφέρονται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού. Μνεία της δυνατότητας αυτής περιλαμβάνεται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού ή και σε ξεχωριστό έγγραφο το οποίο και γνωστοποιείται σε όλους τους Υποψηφίους. **6.** Λήξη Διαλόγου και υποβολή Προσφορών Η Αναθέτουσα Αρχή, αφού επιλέγει τη λύση ή τις λύσεις που ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της, κηρύσσει τη λήξη του διαλόγου και ενημερώνει σχετικά τους Υποψηφίους, τους οποίους καλεί να υποβάλουν την τελική Προσφορά τους, με βάση τη λύση ή τις λύσεις που επελέγησαν κατά τη διάρκεια του διαλόγου. **7.** Πληρότητα Προσφορών Οι Προσφορές πρέπει να περιέχουν όλα τα στοιχεία που είναι αναγκαία για την υλοποίηση της λύσης που επιλέχθηκε κατά τη διαδικασία του διαλόγου. **8.** Παροχή διευκρινίσεων, συμπληρώσεις και προϋποθέσεις αυτών. Η Αναθέτουσα Αρχή δύναται, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, να ζητά από τους Προσφέροντες να παράσχουν διευκρινίσεις σχετικά με τις Προσφορές τους ή να τις συμπληρώνουν, εφόσον οι διευκρινίσεις ή συμπληρώσεις αυτές: - δεν επιφέρουν τροποποίηση των βασικών στοιχείων της Προσφοράς, - δεν προξενούν στρέβλωση του ανταγωνισμού και - δεν εισάγουν διακρίσεις σε βάρος οποιουδήποτε Προσφέροντα. **9.** Αξιολόγηση Προσφορών. Επιλογή της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς Η Αναθέτουσα Αρχή αξιολογεί τις Προσφορές με βάση τα κριτήρια ανάθεσης που έχουν καθορισθεί στην Προκήρυξη και επιλέγει την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη Προσφορά, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 10. Η Αναθέτουσα Αρχή δύναται να ζητά από τον Προσφέροντα που υπέβαλε την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη Προσφορά είτε να παράσχει διευκρινίσεις σχετικά με την Προσφορά του είτε να τη συμπληρώσει, εφόσον η διευκρίνιση ή συμπλήρωση αυτή: - δεν επιφέρει τροποποίηση των βασικών στοιχείων της Προσφοράς του Προσφέροντα, - δεν προξενεί στρέβλωση του ανταγωνισμού και - δεν εισάγει διακρίσεις σε βάρος οποιουδήποτε άλλου Προσφέροντος. **10.** Απονομή βραβείων Η Αναθέτουσα Αρχή, εφόσον κρίνει ότι το κόστος της συμμετοχής στη Διαδικασία Ανταγωνιστικού Διαλόγου είναι υψηλό, δύναται να απονέμει βραβεία ή να καταβάλει μέρος του σχετικού κόστους στους Προσφέροντες. Σχετική μνεία πρέπει να γίνεται στην Προκήρυξη.

Άρθρο 14. Διαδικασίες Διαπραγμάτευσης. 1. Περιπτώσεις εφαρμογής μετά από Προκήρυξη Διαγωνισμού Η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να αναθέτει και να συνάπτει Συμβάσεις Έργου, Υπηρεσιών ή Μικτές Συμβάσεις εφαρμόζοντας τη Διαδικασία Διαπραγμάτευσης, μετά από τη δημοσίευση Προκήρυξης Διαγωνισμού, στις ακόλουθες περιπτώσεις: (α) Μετά από Διαδικασία Ανοικτού ή Κλειστού Τύπου ή Ανταγωνιστικού Διαλόγου εφόσον: αα) οι Προσφορές που κατατέθηκαν είτε ήταν απαράδεκτες με βάση διάταξη νόμου είτε δεν ανταποκρίνονταν στους όρους και προϋποθέσεις του νόμου αυτού και δη του άρθρου 15 ή της Προκήρυξης, ββ) οι όροι της προτεινόμενης Σύμβασης δεν τροποποι-

ούνται ουσιαστικά σε σχέση με τους όρους που είχαν προταθεί κατά την προηγούμενη διαδικασία Ανοικτού ή Κλειστού Τύπου ή Ανταγωνιστικού Διαλόγου. (β) Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν πρόκειται για έργα ή υπηρεσίες των οποίων η φύση ή διάφοροι αστάθμητοι παράγοντες δεν επιτρέπουν το συνολικό προκαθορισμό των τιμών. (γ) Όταν πρόκειται για Σύμβαση Υπηρεσιών και δη για παροχές διανοητικής εργασίας, εφόσον η φύση των υπηρεσιών ή εργασιών αυτών είναι τέτοια ώστε οι προδιαγραφές της Σύμβασης να μην είναι δυνατό να καθορίζονται με επαρκή ακρίβεια και για το λόγο αυτόν να μην είναι εφικτή η ανάθεση της Σύμβασης με επιλογή της καλύτερης Προσφοράς, σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τις Διαδικασίες Ανοικτού ή Κλειστού Τύπου. (δ) Στις Συμβάσεις Έργων, για τα έργα που εκτελούνται αποκλειστικά για σκοπούς έρευνας, δοκιμής ή τελειοποίησης και όχι για να εξασφαλίζουν την αποδοτικότητα ή την κάλυψη των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης. **2.** Διαπραγμάτευση Προσφορών Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, η Αναθέτουσα Αρχή διαπραγματεύεται με τους Προσφέροντες τις Προσφορές που αυτοί υποβάλλουν, προκειμένου να τις προσαρμόζουν στις προδιαγραφές της Προκήρυξης με απώτερο σκοπό να επιτυγχάνεται η καλύτερη Προσφορά. **3.** Κριτήριο ανάθεσης Κατά τη Διαδικασία Διαπραγμάτευσης, η ανάθεση της Σύμβασης πραγματοποιείται αποκλειστικά και μόνο με βάση το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς. **4.** Ίση μεταχείριση Κατά τη διάρκεια της Διαδικασίας Διαπραγμάτευσης, η Αναθέτουσα Αρχή εξασφαλίζει την ίση μεταχείριση όλων των Προσφερόντων μερμυώντας, μεταξύ άλλων, για την παροχή της ίδιας επακριβώς πληροφόρησης σε όλους. Ειδικότερα, δεν παρέχει, κατά τρόπο που να δημιουργεί διακρίσεις, πληροφορίες που ενδέχεται να ευνοούν ορισμένους Προσφέροντες σε σχέση με άλλους. **5.** Διαδικασία Διαπραγμάτευσης σε διαδοχικές φάσεις Η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να προβλέψει ότι Διαδικασία Διαπραγμάτευσης δύναται να διεξαχθεί και σε διαδοχικές φάσεις με τρόπο που να μειώνει τον αριθμό των Προσφορών που εξετάζονται με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που αναφέρονται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού. Μνεία της δυνατότητας αυτής περιλαμβάνεται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού ή και σε ξεχωριστό έγγραφο το οποίο και γνωστοποιείται σε όλους τους Υποψηφίους.

Άρθρο 15. Λόγοι αποκλεισμού Υποψηφίων. Χρηματοοικονομική επάρκεια. Αξιολόγηση. Προσόντα και ικανότητες Υποψηφίου. **1.** Λόγοι αποκλεισμού Στα πλαίσια των Διαδικασιών Ανάθεσης και πριν από την ανάθεση της Σύμβασης, η Αναθέτουσα Αρχή ελέγχει αν δεν συντρέχει λόγος αποκλεισμού Υποψηφίων ή Προσφερόντων. Συγκεκριμένα: (α) Η Αναθέτουσα Αρχή αποκλείει τη συμμετοχή στις Διαδικασίες Ανάθεσης οποιουδήποτε Υποψηφίου που είτε ο ίδιος είτε τα φυσικά πρόσωπα που έχουν εξουσία εκπροσώπησης του ή δύναται να τον ελέγξουν, έχουν καταδικαστεί με αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου για αδίκημα το οποίο τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τριών μηνών και άνω ή κάθειρξης. Για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής, η Αναθέτουσα Αρχή δύναται να ζητά από τους Υποψηφίους να υποβάλουν σχετικά έγγραφα.

Όταν ο Υποψήφιος δεν είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα, αλλά προέρχεται από άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να ζητά τη συνεργασία των αρμόδιων αρχών του κράτους - μέλους του Υποψηφίου. (β) Η Αναθέτουσα Αρχή έχει το δικαίωμα να αποκλείσει οποιοδήποτε Υποψήφιο ή Προσφέροντα από τη συμμετοχή ή την περαιτέρω συμμετοχή στις Διαδικασίες Ανάθεσης, εφόσον: αα) τελεί υπό πτώχευση, εκκαθάριση ή ειδική εκκαθάριση ή αναγκαστική διαχείριση ή πτωχευτικό συμβιβασμό ή σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη είτε από τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας είτε από τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας καταγωγής του, ββ) έχει κινηθεί εναντίον του διαδικασία κήρυξης σε πτώχευση, εκκαθάρισης, αναγκαστικής διαχείρισης, πτωχευτικού συμβιβασμού ή οποιαδήποτε άλλη παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη είτε από τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας είτε από τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας καταγωγής του, γγ) έχει καταδικασθεί για αδίκημα σχετικό με την επαγγελματική του διαγωγή, με απόφαση που έχει ισχύ δεδικασμένου, σύμφωνα είτε με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας είτε με τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας καταγωγής του, δδ) έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα το οποίο αποδεδειγμένως διαπίστωσε με οποιοδήποτε μέσο η Αναθέτουσα Αρχή, εε) δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σύμφωνα είτε με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας είτε με τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας καταγωγής του, σστστ) δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την πληρωμή των φόρων και τελών σύμφωνα είτε με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας είτε με τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας προέλευσης ή σύστασης του, ζζ) προέβη αποδεδειγμένως σε σοβαρές ψευδείς δηλώσεις κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται κατ' εφαρμογή της παραγράφου αυτής ή όταν δεν έχει παράσχει τις πληροφορίες αυτές. 2. Χρηματοοικονομική Επάρκεια Μετά τη διενέργεια του απαιτούμενου σύμφωνα με την παράγραφο 1 ελέγχου, η Αναθέτουσα Αρχή ελέγχει την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια των Υποψηφίων ή Προσφερόντων, περιλαμβανομένων και των στοιχείων που αναφέρονται στα εδάφια (α) έως (γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 18 , αλλά και στοιχείων σχετικά με την πιστοληπτική τους ικανότητα. Για τον έλεγχο αυτόν, η Αναθέτουσα Αρχή δύναται, μεταξύ άλλων, να ζητά από τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες να προσκομίζουν στοιχεία από τα οποία να προκύπτει: α) η ύπαρξη τραπεζικής χρηματοδότησης ή υποστήριξης σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που θα ορίζονται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού, β) η οικονομική τους κατάσταση (όπως δια μέσου ισολογισμών ή αποσπασμάτων ισολογισμών), γ) το συνολικό ύψος του κύκλου εργασιών τους ή ο κύκλος εργασιών τους στον τομέα δραστηριοτήτων που αποτελεί το αντικείμενο της σύμβασης για τις τρεις τελευταίες οικονομικές χρήσεις κατ' ανώτατο όριο, δ) η δέσμευση τριτών να υποστηρίξουν τον Υποψήφιο ή Προσφέροντα κατά την εκτέλεση του αντικειμένου της σύμβασης ή να συμμετάσχουν στη χρηματοδότηση του (όπως δια μέσου δήλωσης του τρίτου), εφόσον γίνεται επίκληση τέτοιας δέσμευσης, ε)

εφόσον ο Υποψήφιος ή Προσφέρων είναι κοινοπραξία, η φύση και έκταση της δέσμευσης για οικονομική συμμετοχή των προσώπων που την απαρτίζουν ή τρίτων (όπως δια μέσου δήλωσης ή βεβαίωσης χορηγούμενης από τα μέλη της κοινοπραξίας), στ) η πιστοληπτική τους ικανότητα (όπως δια μέσου βεβαίωσης διεθνούς οργανισμού αξιολόγησης από όπου να προκύπτει η σχετική διαβάθμιση). Σε περίπτωση που ο Υποψήφιος ή Προσφέρων, για βάσιμο λόγο, δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που ζητεί η Αναθέτουσα Αρχή, μπορεί να αποδεικνύει την οικονομική και χρηματοοικονομική του επάρκεια με οποιοδήποτε άλλο έγγραφο το οποίο η Αναθέτουσα Αρχή κρίνει κατάλληλο. 3. Αξιολόγηση Τεχνικών και Επαγγελματικών Ικανοτήτων. Εκτός από τους ελέγχους που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, η Αναθέτουσα Αρχή αξιολογεί τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες των Υποψηφίων ή Προσφερόντων. (α) Οι τεχνικές ικανότητες των Υποψηφίων ή Προσφερόντων μπορούν να αποδεικνύονται με έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τρόπους, ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση του αντικειμένου της Σύμβασης. Συγκεκριμένα, για τις ανάγκες της ανωτέρω αξιολόγησης, η Αναθέτουσα Αρχή δύναται να ζητά: αα) υποβολή καταλόγου των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί κατά την προηγούμενη πενταετία, με τα πιστοποιητικά και στοιχεία από τα οποία προκύπτει η ορθή εκτέλεση τους, το σχετικό ποσό, ο τόπος και ο χρόνος πραγματοποίησής τους και η έγκαιρη και προσήκουσα αποπεράτωση τους, ββ) υποβολή καταλόγου των κυριότερων παραδόσεων ή των κυριότερων υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν ή παρασχέθηκαν κατά την προηγούμενη τριετία, με αναφορά του αντίστοιχου ποσού, της ημερομηνίας και του παραλήπτη, γγ) αναφορά του τεχνικού προσωπικού ή των τεχνικών υπηρεσιών είτε ανήκουν απευθείας στον Υποψήφιο ή Προσφέροντα είτε όχι, δδ) περιγραφή του τεχνικού εξοπλισμού και των μέτρων που λαμβάνει ο Υποψήφιος ή Προσφέρων για τη διασφάλιση της ποιότητας και περιγραφή του εξοπλισμού μελέτης και έρευνας της επιχείρησής του, εε) αναφορά επαγγελματικών προσόντων του Υποψηφίου ή Προσφέροντα ή αναφορά των τίτλων σπουδών των διευθυντικών στελεχών του ιδίως των υπευθύνων για την παροχή των υπηρεσιών ή τη διεξαγωγή των εργασιών, στστ) αναφορά των μέτρων περιβαλλοντικής διαχείρισης που μπορεί να εφαρμόζει ο Υποψήφιος ή Προσφέρων κατά την εκτέλεση της Σύμβασης, όπου αυτό ενδείκνυται, ζζ) δήλωση σχετικά με το μέσο ετήσιο εργατοϋπαλληλικό δυναμικό του Υποψηφίου ή Προσφέροντα και για τον αριθμό των στελεχών της επιχείρησής του κατά την τελευταία τριετία, ηη) δήλωση σχετικά με τα μηχανήματα, τις εγκαταστάσεις και τον τεχνικό εξοπλισμό που διαθέτει ο Υποψήφιος ή Προσφέρων για την εκτέλεση της Σύμβασης, θθ) αναφορά του τμήματος του αντικειμένου της Σύμβασης το οποίο ο Υποψήφιος ή Προσφέρων προτίθεται να αναθέσει σε τρίτους υπό μορφή υπεργολαβίας, καθώς και περιγραφή των βασικών όρων της υπεργολαβίας, ι) εφόσον γίνεται επίκληση οικονομικής στήριξης τρίτου για τις ανάγκες της εκτέλεσης της Σύμβασης, βεβαιώσεις του τρίτου αυτού από τις οποίες να προκύπτει η δέσμευση του να αναλάβει το σύνολο ή μέρος του σχετικού κόστους, ια) προκειμένου για κοινοπραξία, βεβαίωση από την οποία να προκύπτει η φύση και έκταση της δέσμευσης για οικονομική συμμετοχή των προσώπων που την απαρτίζουν ή

τρίτων. (β) Η Αναθέτουσα Αρχή ζητά από τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες να αποδεικνύουν την εγγραφή τους σε επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο ή να προσκομίζουν ανάλογη ένορκη βεβαίωση ή πιστοποιητικό. Στις Συμβάσεις Υπηρεσιών, εφόσον οι Υποψήφιοι ή Προσφέροντες πρέπει να διαθέτουν ειδική έγκριση ή να είναι μέλη συγκεκριμένου οργανισμού για να είναι σε θέση να παράσχουν τη σχετική υπηρεσία στη χώρα προέλευσης ή σύστασης τους, η Αναθέτουσα Αρχή είναι δυνατόν να τους ζητά να αποδείξουν ότι διαθέτουν την έγκριση αυτή ή ότι είναι μέλη του εν λόγω οργανισμού. (γ) Όταν η Αναθέτουσα Αρχή απαιτεί από τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες να προσκομίσουν πιστοποιητικά που εκδίδονται από ανεξάρτητους οργανισμούς και βεβαιώνουν την τήρηση εκ μέρους των Υποψηφίων ή Προσφερόντων ορισμένων προτύπων εξασφάλισης της ποιότητας, πρέπει να παραπέμπει σε συστήματα διασφάλισης ποιότητας που βασίζονται στα σχετικά ευρωπαϊκά πρότυπα και πιστοποιούνται από οργανισμούς που εφαρμόζουν τα ευρωπαϊκά πρότυπα για την πιστοποίηση. Η Αναθέτουσα Αρχή οφείλει να αναγνωρίζει τα ισοδύναμα πιστοποιητικά που εκδίδουν οργανισμοί που εδρεύουν σε άλλα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (δ) Όταν η Αναθέτουσα Αρχή απαιτεί από τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες να προσκομίσουν πιστοποιητικά που εκδίδονται από ανεξάρτητους οργανισμούς και βεβαιώνουν την τήρηση εκ μέρους των Υποψηφίων ή Προσφερόντων ορισμένων προτύπων περιβαλλοντικής διαχείρισης, πρέπει να παραπέμπει είτε στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου (EMAS) είτε σε πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης που βασίζονται σε αντίστοιχα ευρωπαϊκά ή διεθνή πρότυπα. (ε) Η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να καλεί τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες να συμπληρώνουν ή να διευκρινίζουν τα έγγραφα που υπέβαλαν στα πλαίσια των Διαδικασιών Ανάθεσης. (στ) Ο τρόπος και ο χρόνος προσκόμισης τους καθορίζονται από την Αναθέτουσα Αρχή με την Προκήρυξη.

Άρθρο 16. Κατ' εξαίρεση εφαρμογή διατάξεων του ν. 3049/2002. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και κατά παρέκκλιση των διαδικασιών ανάθεσης των άρθρων 9 έως 15, η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της και με τήρηση των γενικών αρχών του άρθρου 9, δύναται να ενεργήσει ως Αναθέτουσα Αρχή με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 5, 6 και 7 του ν. 3049/2002. Στην περίπτωση αυτή, κάθε αναφορά στη Διυπουργική Επιτροπή Αποκρατικοποιήσεων (Δ.Ε.Α.) νοείται ως αναφορά στη Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. και κάθε αναφορά στην Ειδική Γραμματεία Αποκρατικοποιήσεων (Ε.Γ.Α.) νοείται ως αναφορά στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.

Άρθρο 17. Σύμβαση Σύμπραξης. 1. Συμβατικό Πλαίσιο - Εφαρμοστέα νομοθεσία Οι Συμβάσεις Σύμπραξης, καθώς και τα Παρεπόμενα Σύμφωνα περιλαμβάνουν τους όρους και τις ρυθμίσεις που καθορίστηκαν από το Δημόσιο Φορέα με τη σχετική Προκήρυξη κατά τη Διαδικασία Ανάθεσης και συνιστούν το μόνο συμβατικό πλαίσιο που δεσμεύει τους εμπλεκόμενους Δημόσιους και Ιδιωτικούς Φορείς. Στις Συμπράξεις που έχουν υπαχθεί στο καθεστώς του νόμου αυτού, εφαρμόζονται οι όροι της Σύμβασης Σύμπραξης και συμπληρωματικά ο Αστικός Κώδικας. **2.** Περιεχόμενο Συμβάσεων Σύμπραξης Οι Συμβάσεις

Σύμπραξης και τα Παρεπόμενα Σύμφωνα περιλαμβάνουν σαφή και αναλυτική περιγραφή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μερών σε σχέση με το αντικείμενο της Σύμπραξης. Ειδικότερα, με τις άνω Συμβάσεις προβλέπονται ιδίως τα ακόλουθα: (α) Το αντικείμενο της Σύμπραξης, συμπεριλαμβανομένων και των προδιαγραφών του έργου ή της υπηρεσίας, το καταβλητέο στον Ιδιωτικό Φορέα συμβατικό αντάλλαγμα και οι διατάξεις βάσει των οποίων θα επιμερίζονται μεταξύ των συμβαλλομένων τα ανταλλάγματα που τυχόν καταβάλλονται από τους τελικούς χρήστες για τη χρήση του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας. (β) Ο τρόπος άσκησης της εποπτείας της εκτέλεσης και λειτουργίας του έργου ή της παροχής της υπηρεσίας είτε μέσω ανεξάρτητων εταιρειών που ο Δημόσιος και ο Ιδιωτικός Φορέας προσλαμβάνουν από κοινού για το σκοπό αυτόν είτε μέσω των αρμόδιων υπηρεσιών του Δημοσίου. (γ) Οι μέθοδοι διασφάλισης της ποιότητας κατά την εκτέλεση και λειτουργία του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας. (δ) Το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του αντικειμένου της Σύμπραξης, οι προϋποθέσεις τροποποίησης του, οι ποινικές ρήτρες και τα ανταλλάγματα σε περίπτωση υπέρβασης ή σύντμησης αντίστοιχα του χρονοδιαγράμματος αυτού, η διάρκεια ισχύος της Σύμβασης Σύμπραξης, καθώς και οι προϋποθέσεις της παράτασης ή σύντμησης της διάρκειας αυτής. (ε) Ο τρόπος με τον οποίο θα παραχωρείται στον Ιδιωτικό Φορέα η χρήση ή η εκμετάλλευση των παγίων στοιχείων που είναι απαραίτητα για την εκτέλεση και λειτουργία του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας και τα τυχόν προβλεπόμενα ανταλλάγματα. (στ) Ο τρόπος χρηματοδότησης της υλοποίησης του αντικειμένου της Σύμπραξης. (ζ) Η τυχόν απαιτούμενη εκ μέρους του Δημοσίου Φορέα έγκριση των χρηματοδοτικών συμβάσεων του Ιδιωτικού Φορέα, καθώς και της διαδικασίας τροποποίησης τους. (η) Η κατανομή των κινδύνων μεταξύ των μερών και οι συνέπειες επέλευσης γεγονότων που συνιστούν ανωτέρα βία. (θ) Οι ασφαλιστικές καλύψεις του αντικειμένου της Σύμβασης ή του Ιδιωτικού Φορέα. (ι) Η προστασία του περιβάλλοντος και των αρχαιοτήτων. (ια) Η κατοχύρωση δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας. (ιβ) Ο τρόπος λειτουργίας, συντήρησης και εκμετάλλευσης του αντικειμένου της Σύμπραξης. (ιγ) Το ύψος των ανταλλαγμάτων που καταβάλλονται για τη χρήση του έργου ή της υπηρεσίας από τους χρήστες, ο τρόπος είσπραξης τους, καθώς και οι λόγοι και τρόποι αναπροσαρμογής τους. (ιδ) Ο τρόπος επιμερισμού, μεταξύ του Δημοσίου και του Ιδιωτικού Φορέα, των ωφελειών που θα προκύψουν, είτε από την τυχόν αναχρηματοδότηση των δανείων του Ιδιωτικού Φορέα είτε μετά την επίτευξη ενός συγκεκριμένου ποσοστού απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων του. (ιε) Η έκταση των εγγυήσεων που παρέχει ο Ιδιωτικός Φορέας για την έγκαιρη και προσηκούσα εκτέλεση, λειτουργία και συντήρηση του έργου ή την προσηκούσα παροχή της υπηρεσίας. (ιστ) Η υποκατάσταση του Ιδιωτικού Φορέα ή των δανειστών με απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής και οι περιπτώσεις που αυτή επιτρέπεται, καθώς και κάθε σχετικό θέμα. (ιζ) Η καταβολή αποζημιώσεων και η εν γένει αποκατάσταση της προκληθείσας ζημίας στις περιπτώσεις που οποιοδήποτε από τα συμβαλλόμενα μέρη αθετεί τις συμβατικές του υποχρεώ-

σεις.(ιη) Οι λόγοι καταγγελίας κάθε σύμβασης και οι συνέπειες της. (ιθ) Το εφαρμοστέο δίκαιο. (κ) Η διαδικασία επίλυσης διαφορών. (κα) Η σειρά προτεραιότητας των τυχόν προσαρτημάτων ή παραρτημάτων κάθε σύμβασης. (κβ) Η εξειδίκευση των ελάχιστων απαιτήσεων λειτουργίας και συντήρησης που περιλαμβάνεται στα τεύχη δημοπράτησης. (κγ) Ο καθορισμός των διαδικασιών παράδοσης του έργου στο Δημόσιο μετά τη λήξη της περιόδου εκμετάλλευσης, οι τυχόν υποχρεώσεις εκπαίδευσης και μεταφοράς τεχνογνωσίας του Ιδιωτικού Φορέα στο Δημόσιο Φορέα, οι προδιαγραφές του αντικειμένου κατά την παράδοση και οι εγγυήσεις καθώς και ο χρόνος αυτών μετά την ανάληψη του έργου ή της υπηρεσίας από το Δημόσιο Φορέα. (κδ) Οι απαιτήσεις υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων και χρηστών του έργου ή της υπηρεσίας. (κε) Η τυχόν διαδικασία επίλυσης διαφορών από Επιτροπή Εμπειρογνομίων που ορίζουν από κοινού τα συμβαλλόμενα μέρη.

Άρθρο 18. Θέματα χρηματοδότησης. 1. Χρηματοοικονομική επάρκεια και απόδειξη αυτής Οι Εταιρείες Ειδικού Σκοπού της παραγράφου 4 του άρθρου 1, που αναλαμβάνουν την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών στα πλαίσια Συμπράξεων, φέρουν την ευθύνη και τον κίνδυνο της χρηματοδότησης που απαιτείται για την προσήκουσα εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους από τις σχετικές Συμβάσεις Σύμπραξης ή και τα Παρεπόμενα Σύμφωνα, οφείλουν δε να προσκομίζουν στους Δημόσιους Φορείς στοιχεία από τα οποία να προκύπτει η διαθεσιμότητα χρηματοδότησης που επαρκεί για την εκπλήρωση του συνόλου των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται από αυτές σύμφωνα με τη σχετική Προκήρυξη. Η χρηματοδότηση περιλαμβάνει ιδίως: (α) τα ίδια κεφάλαια της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού, (β) τα κεφάλαια που εξασφαλίζει η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού με οποιαδήποτε μορφή δανείου ή πίστωσης και ιδίως με δάνεια, ομολογίες και τιτλοποίηση μελλοντικών ή υφιστάμενων απαιτήσεων, (γ) τις αναγκαίες εγγυήσεις ή εξασφαλίσεις που απαιτούνται για παροχή των υπό (α) και (β) ανωτέρω κεφαλαίων ή πιστώσεων, (δ) τους πόρους από την εκμετάλλευση του αντικειμένου της Σύμπραξης κατά την κατασκευαστική περίοδο. **2.** Συμμετοχή Δημόσιων Φορέων και μορφές αυτής - Άλλα ανταλλάγματα (α) Στη χρηματοδότηση της εκτέλεσης των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών που υπάγονται στο νόμο αυτόν, μπορούν να συμμετέχουν και οι Δημόσιοι Φορείς. Η συμμετοχή αυτή μπορεί να είναι σε χρήμα ή σε είδος. Στην τελευταία περίπτωση, μπορεί να έχει τη μορφή ανταλλαγμάτων όπως ενδεικτικά είναι η παραχώρηση ακινήτων κατά χρήση (εν όλω ή εν μέρει), η παραχώρηση εμπράγματων δικαιωμάτων επί ακινήτων και η εκχώρηση δικαιωμάτων εκμετάλλευσης έργων. Στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου, τα δικαιώματα που παρέχονται στην Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δεν μπορεί να εκτείνονται και στο διάστημα που ακολουθεί μετά τη λήξη της Σύμβασης Σύμπραξης. (β) Οι Δημόσιοι Φορείς επιτρέπεται να συμμετέχουν και στην εκμετάλλευση του αντικειμένου της Σύμπραξης. (γ) Σε κάθε περίπτωση, η συμμετοχή του Δημόσιου Φορέα και η μορφή ή οι μορφές που θα μπορεί να λάβει, πρέπει να προσδιορίζονται με σαφήνεια στη σχετική Προκήρυξη. **3.** Απευθείας συμβάσεις με τους δανειστής Για τις ανάγκες της ρύθμισης ειδικών θεμάτων και την εν γένει διευκόλυνση της χρηματοδότη-

σης της εκτέλεσης των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών, οι Δημόσιοι Φορείς δύνανται να συνάπτουν συμβάσεις και με τους δανειστές της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού.

Άρθρο 19. Αντάλλαγμα καταβλητέο από τους χρήστες των έργων ή υπηρεσιών. 1. Καθορισμός διαδικασίας είσπραξης συμβατικού ανταλλάγματος Όταν το συμβατικό ανάλλαγμα της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού εισπράττεται, εν όλω ή εν μέρει, απευθείας από τους τελικούς χρήστες του έργου ή της υπηρεσίας, η διαδικασία είσπραξης και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια ρυθμίζονται με απόφαση της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ.. 2. Συνδρομή του Δημόσιου Φορέα Ο εκάστοτε εμπλεκόμενος Δημόσιος Φορέας, καθώς και κάθε άλλη αρμόδια δημόσια αρχή παρέχει κάθε συνδρομή που κρίνεται αναγκαία, ώστε η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού να δύνανται να εισπράττει απρόσκοπτα τα ποσά της προηγούμενης παραγράφου που αποτελούντο συμβατικό της ανάλλαγμα.

Άρθρο 20. Έκδοση αδειών. Η έκδοση όλων των αδειών που απαιτούνται για τη μελέτη, κατασκευή, χρηματοδότηση, λειτουργία, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων ή και την παροχή των υπηρεσιών που έχουν ενταχθεί στο πεδίο εφαρμογής γίνεται στο όνομα και για λογαριασμό της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού. Οι άδειες αυτές λογίζεται ότι έχουν εκδοθεί, αν οι αρμόδιες και συναρμόδιες για την έκδοση τους αρχές δεν έχουν προβεί σε έγγραφη αιτιολογημένη άρνηση έκδοσης μέσα σε αποκλειστική προθεσμία εξήντα ημερών από την υποβολή σχετικού αιτήματος από την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού. Αίτημα για χορήγηση άδειας λογίζεται ότι έχει υποβληθεί νομίμως μόνο: (α) εάν συνοδεύεται από τα δικαιολογητικά που είναι κατά νόμο απαραίτητα για την έκδοση της άδειας αυτής και (β) έχει τύχει προελέγχου πληρότητας φακέλου υπό την προϋπόθεση ότι ο προέλεγχος αυτός προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.

Άρθρο 21. Αρχαιολογικά ευρήματα. Σε περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων κατά τη διάρκεια της κατασκευής ο Δημόσιος Φορέας, κατόπιν ειδοποίησης από την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού, γνωστοποιεί αυτό στην αρμόδια Αρχαιολογική Υπηρεσία, η οποία υποχρεούται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία εξήντα ημερών να υποδείξει τρόπους συνέχισης των εργασιών και να προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες για τη διασφάλιση της προστασίας των αρχαιοτήτων. Αν παρέλθει άπρακτη η άνω προθεσμία, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δύνανται να ζητήσει και ο Δημόσιος Φορέας υποχρεούται να χορηγήσει χρονική παράταση των προβλεπόμενων συμβατικών προθεσμιών ίση με την καθυστέρηση που προκλήθηκε από τη μη συμμόρφωση της αρμόδιας Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και την καθυστέρηση που μπορεί να προκύψει για την εκτέλεση των εργασιών που τυχόν απαιτούνται για την προστασία των ευρημάτων. Στην περίπτωση αυτή, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει την ανόρθωση της ζημίας που τυχόν υπέστη από την καθυστέρηση.

Άρθρο 22. Προστασία του περιβάλλοντος. 1. Μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων Οι απαιτούμενες κατά περίπτωση μελέτες ή προμελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων εκπονούνται και εγκρίνονται και οι επιβαλλόμενοι περιβαλλοντικοί όροι καθορίζονται πριν από την ανάθεση της Σύμβασης Σύμπρα-

ξης. Αν ο εμπλεκόμενος Δημόσιος Φορέας, για λόγους που δεν θα μπορούσε να έχει εξαρχής προβλέψει ακόμη και με καταβολή ιδιαίτερης επιμέλειας, επιβάλει πρόσθετους όρους, τότε οφείλει να αποζημιώσει την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού για κάθε πρόσθετο κόστος ή δαπάνη της. **2.** Μέτρα αυξημένης προστασίας Στη Σύμβαση Σύμπραξης μπορεί να προβλέπονται μέτρα αυξημένης προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, εφόσον τα μέτρα αυτά είχαν περιληφθεί στη σχετική Προκήρυξη.

Άρθρο 23. Απαλλοτριώσεις. 1. Κατεπείγον - Κόστος - Απόφαση Η απαλλοτρίωση των ιδιοκτησιών που είναι αναγκαίες για την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού ή η σύσταση εμπράγματων δικαιωμάτων επ' αυτών, όπου αυτό επιτρέπεται, εξυπηρετούν σκοπούς προφανούς δημόσιας ωφέλειας και θεωρούνται κατεπείγουσες και μεζονος σημασίας υπό την προϋπόθεση ότι η εξυπηρέτηση σκοπών δημόσιας ωφέλειας στοιχειοθετείται στην οικεία εγκριτική πράξη της απαλλοτρίωσης. Η απαλλοτρίωση των ιδιοκτησιών αυτών ή η σύσταση εμπράγματων δικαιωμάτων επ' αυτών γίνεται υπέρ του εμπλεκόμενου κάθε φορά Δημοσίου Φορέα. Η απαλλοτρίωση κηρύσσεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. Αν παρέλθει άπρακτη η τακτική προθεσμία για την ολοκλήρωση της απαλλοτρίωσης ή τη σύσταση εμπράγματων δικαιωμάτων, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει και ο Δημόσιος Φορέας υποχρεούται να χορηγήσει χρονική παράταση των προβλεπόμενων συμβατικών προθεσμιών ίση με την καθυστέρηση που προκλήθηκε. Στην περίπτωση αυτή, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει την ανόρθωση της ζημίας που τυχόν υπέστη από την καθυστέρηση. **2.** Χαρακτηρισμός Αν η απαλλοτρίωση ή η σύσταση εμπράγματου δικαιώματος επί των παραπάνω ιδιοκτησιών γίνεται με δαπάνες της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού, οι δαπάνες αυτές συνιστούν αντάλλαγμα για τη χρήση των ιδιοκτησιών αυτών ή των επ' αυτών εμπράγματων δικαιωμάτων.

Άρθρο 24. Δημόσιες Υπηρεσίες και Εργασίες Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας. Οι Δημόσιες Υπηρεσίες, οι Επιχειρήσεις και οι Οργανισμοί Κοινής Ωφέλειας προβαίνουν αμέσως και κατά προτεραιότητα στην εκτέλεση εργασιών και στις ενέργειες αρμοδιότητάς τους, που είναι αναγκαίες ή χρήσιμες για την ομαλή και απρόσκοπτη εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών του νόμου αυτού. Αν οι Δημόσιες Υπηρεσίες, οι Επιχειρήσεις και οι Οργανισμοί Κοινής Ωφέλειας δεν συμμορφώνονται με τις ανωτέρω υποχρεώσεις τους, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει και ο Δημόσιος Φορέας υποχρεούται να χορηγήσει χρονική παράταση των προβλεπόμενων συμβατικών προθεσμιών ίση με την καθυστέρηση που προκλήθηκε από τη μη συμμόρφωση. Στην περίπτωση αυτή η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει την ανόρθωση της ζημίας που τυχόν υπέστη από την καθυστέρηση.

Άρθρο 25. Εκχώρηση απαιτήσεων. Οι Εταιρείες Ειδικού Σκοπού που συμβάλλονται σε Συμβάσεις Σύμπραξης δύνανται να εκχωρούν μέρος ή το σύνολο των συμβατικών τους αξιώσεων, υφιστάμενων και μελλοντικών, εφόσον

αυτές προσδιορίζονται ή είναι δυνατόν να προσδιορισθούν με οποιονδήποτε τρόπο, σε πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή οποιαδήποτε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που υπόκεινται σε εποπτεία κεντρικής τράπεζας ή άλλης αρμόδιας ανεξάρτητης αρχής, τα οποία συμμετέχουν στη χρηματοδότηση της υλοποίησης του αντικειμένου της Σύμβασης Σύμπραξης ή συμβάλλονται με τέτοια πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή οποιαδήποτε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που υπόκεινται σε εποπτεία υπό οποιαδήποτε ιδιότητα, όπως εκδοχέως, διαδόχου ή αντισυμβαλλομένου προς εξασφάλιση των απαιτήσεων τους από τη χρηματοδότηση αυτή. Επιτρέπεται επίσης η ως άνω εκχώρηση σε αλλοδαπές ή ημεδαπές εταιρείες ειδικού σκοπού προς το σκοπό τιτλοποίησης κατ' εφαρμογή του άρθρου 10 του ν. 3156/2003.

Άρθρο 26. Κύρος εμπράγματων ασφαλειών. 1. Μεταγενέστερη πτώχευση Το κύρος των εμπράγματων ασφαλειών που παρασχεθήκαν οποτεδήποτε από την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού ή οποιονδήποτε τρίτο υπέρ οποιουδήποτε πιστωτικού ή χρηματοδοτικού ιδρύματος ή οποιουδήποτε άλλου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος που υπόκειται σε εποπτεία κεντρικής τράπεζας ή άλλης αρμόδιας ανεξάρτητης αρχής ή Δημόσιου Φορέα ή τρίτου προς εξασφάλιση απαιτήσεων τους κατά της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού από τη χρηματοδότηση ή οποιαδήποτε άλλη σχετική ή παρεπόμενη σύμβαση ή πράξη για την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού, δεν θίγεται από την επιβολή οποιοσδήποτε συλλογικού μέτρου ικανοποίησης των πιστωτών, που συνεπάγεται την απαγόρευση ή τον περιορισμό της εξουσίας διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού ή του τρίτου που συνέστησε την ασφάλεια, ούτε από την υποβολή σχετικής αίτησης κατ' αυτών. Το ίδιο ισχύει και όταν πρόκειται για μελλοντικές απαιτήσεις, η γένεση των οποίων επέρχεται μετά την επιβολή του συλλογικού μέτρου ή την υποβολή της σχετικής αίτησης. **2.** Ενδεικτική απαρίθμηση Το απρόσβλητο των εμπράγματων ασφαλειών σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο ισχύει ιδίως: (α) σε υποθήκες ή προσημειώσεις, που εγγράφονται με οποιονδήποτε τίτλο, μετά την εγγραφή τους, (β) σε ενέχυρα με ή χωρίς παράδοση κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, του ν.δ. 177/13.8.1923 ή και τις διατάξεις του ν. 2844/2000 με αντικείμενο κινητά πράγματα ή ομάδα πραγμάτων, μετά τη νομότυπη σύσταση τους, (γ) σε ενέχυρα ή εξασφαλιστικές εκχωρήσεις με αντικείμενο παρούσες ή μέλλουσες απαιτήσεις ή και ομάδες απαιτήσεων που προσδιορίζονται ως σύνολο σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 12 του ν. 2844/2000 (ΦΕΚ 220 Α'), μετά τη νομότυπη σύσταση του ενέχυρου ή την αναγγελία της εκχώρησης και (δ) σε περιπτώσεις παροχής κυμαινόμενης ασφάλειας σύμφωνα με άρθρα 15 έως και 18 του ν. 2844/2000, μετά τη νομότυπη σύσταση του ενέχυρου ή την αναγγελία της εκχώρησης. **3.** Δανειστές εις ολόκληρο Οι κάθε είδους εμπράγματα ασφαλείες, όπως υποθήκες, προσημειώσεις, ενέχυρα, εξασφαλιστικές εκχωρήσεις, που παρέχονται προς εξασφάλιση απαιτήσεων από δάνεια ή άλλες πιστώσεις και χορηγούνται από κοινοπραξία πιστωτικών ή χρηματοδοτικών ιδρυμάτων ή άλλων χρηματοπι-

στωτικών ιδρυμάτων που υπόκεινται σε εποπτεία κεντρικής τράπεζας ή άλλης αρμόδιας ανεξάρτητης αρχής, για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού μπορούν, εφόσον οι δανειστές είναι δανειστές εις ολόκληρο για το σύνολο ή μέρος του δανείου ή της πίστωσης κατά την έννοια του άρθρου 489 του Αστικού Κώδικα, να εγγράφονται, να συνιστώνται ή να συνάπτονται για το σύνολο τους (ή το αντίστοιχο μέρος τους) υπέρ ενός εκπροσώπου των δανειστών, ο οποίος ορίζεται στην οικεία πιστωτική σύμβαση και ασκεί όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από τις ασφάλειες αυτές ως ενυπόθηκος ή ενεχυρούχος δανειστής ή ως εκδοχέας. Εφόσον η χρηματοδότηση πραγματοποιείται με έκδοση ομολογιακού δανείου, οι σχετικές εμπράγματατες ή άλλες ασφάλειες λαμβάνονται από τον εκπρόσωπο των ομολογιούχων κατά τις διατάξεις του ν. 3156/2003.

Άρθρο 27. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Για την εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας που αναφέρονται σε απαιτήσεις τραπεζών και στις εξασφαλίσεις τους, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων υπάγεται στις αντίστοιχες ρυθμίσεις, εφόσον πρόκειται για δανειακές συμβάσεις και συναφείς δικαιοπραξίες που καταρτίζονται σε σχέση με την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού.

Άρθρο 28. Μεταβιβάσεις μετοχών και εισαγωγή σε χρηματιστηριακή αγορά. 1. Μεταβιβάσεις μετοχών, αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου και εταιρικοί μετασχηματισμοί Απαιτείται η έγγραφη συναίνεση του Δημόσιου Φορέα προκειμένου να επιχειρηθούν έγκυρα: (α) εξωχρηματιστηριακή μεταβίβαση μετοχών της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού ή άλλη πράξη με την οποία μεταβιβάζονται τα δικαιώματα ψήφου επί μετοχών του εφόσον αυτές λαμβάνουν χώρα πριν από την έναρξη λειτουργίας του έργου ή την έναρξη της παροχής των υπηρεσιών, (β) αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ή τροποποιήσεις του καταστατικού της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού εκτός από αυτές που είναι υποχρεωτικές από τη Σύμβαση Σύμπραξης, τα Παρεπόμενα Σύμφωνα ή το νόμο, (γ) έκδοση ομολογιακού δανείου, (δ) οποιασδήποτε μορφής συγχώνευση, διάσπαση, απορρόφηση ή άλλος εταιρικός μετασχηματισμός της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού. Οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις για την παροχή της συναίνεσης αυτής καθορίζονται από τη Σύμβαση Σύμπραξης. **2.** Εισαγωγή σε χρηματιστηριακή αγορά Η εισαγωγή των μετοχών της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού σε ελληνική ή αλλοδαπή οργανωμένη αγορά κινητών αξιών και η έκδοση ανταλλάξιμου ομολογιακού δανείου ή ομολογιακού δανείου μετατρέψιμου σε μετοχές, επιτρέπονται μόνο μετά προηγούμενη εγκριτική απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και των κατά περίπτωση συναρμόδιων Υπουργών.

Άρθρο 29. Λοιπές ρυθμίσεις. 1. Απαλλαγή από φόρο εισοδήματος επί δεδουλευμένων τόκων Οι Εταιρείες Ειδικού Σκοπού στις οποίες ανατίθεται η εκτέλεση Συμβάσεων Σύμπραξης απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος επί των δεδουλευμένων τόκων που αποκτούν μέχρι το χρόνο έναρξης της εκμετάλλευσης. **2.** Φορολογική μεταχείριση χρηματοδοτικής συμβολής Δημόσιου Φορέα. Εφόσον καταβληθεί χρηματοδοτική συμβολή από το Δημόσιο Φορέα

σύμφωνα με τις διατάξεις του εδαφίου ε' της παραγράφου 3 του άρθρου 9 του ν. 2052/1992, αυτή λογίζεται ως επιχορήγηση κεφαλαίου, δεν επιβαρύνεται με Φ.Π.Α., δεν υπόκειται σε φόρο εισοδήματος ή άλλο φόρο και καταβάλλεται ελεύθερη από οποιαδήποτε κράτηση υπέρ τρίτου. **3.** Επιστροφή πιστωτικού υπολοίπου Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) Το πιστωτικό υπόλοιπο Φ.Π.Α. επιστρέφεται σε τρίτους οι οποίοι συμβάλλονται με την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού για την εκτέλεση των έργων ή και την παροχή των υπηρεσιών μέσα σε ενενήντα ημέρες από την υποβολή σχετικής αίτησης τους. Σε περίπτωση υπέρβασης της προθεσμίας αυτής θα οφείλεται σε αυτούς τόκος υπερημερίας επί των προς επιστροφή ποσών. **4.** Μεταφορά και συμψηφισμός συσσωρευμένων ζημιών της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού Οι τυχόν συσσωρευμένες ζημιές της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού επιτρέπεται να μεταφέρονται προς συμψηφισμό με τα φορολογητέα κέρδη των δέκα επόμενων χρήσεων.

Άρθρο 30. Αποσβέσεις. Το συνολικό κόστος υλοποίησης της Σύμπραξης που θα περιλαμβάνει το κατασκευαστικό κόστος, όπως αυτό προκύπτει από τη σχετική Σύμβαση Σύμπραξης ή το σχετικό Παρεπόμενο Σύμφωνο, συμπεριλαμβανομένου και του αρχικού κόστους του συνολικά απαιτούμενου εξοπλισμού και κάθε κόστος και δαπάνη οποιασδήποτε φύσεως περιλαμβανομένων και των τόκων της Περιόδου Κατασκευής, θα αποσβέννεται, κατ' επιλογή της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού, είτε με τη σταθερή μέθοδο, καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου λειτουργίας του έργου, είτε με τη μέθοδο που προβλέπεται στην παράγραφο 5 του άρθρου 50 του ν. 1914/1990 (ΦΕΚ 178 Α'), με την οποία προστέθηκε πέμπτη παράγραφος στο άρθρο 97 του ν. 1892/1990 (ΦΕΚ 101 Α') και σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στην παράγραφο αυτήν.

Άρθρο 31. Επίλυση διαφορών - Εφαρμοστέο Δίκαιο. **1.** Διαιτησία Κάθε διαφορά που προκύπτει σχετικά με την εφαρμογή, την ερμηνεία ή το κύρος Συμβάσεων Σύμπραξης ή των Παρεπόμενων Συμφώνων επιλύεται με διαιτησία. **2.** Κανόνες Διαιτησίας Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις που ισχύουν για τις διαιτησίες του Δημοσίου, με τη Σύμβαση Σύμπραξης ή τα Παρεπόμενα Σύμφωνα καθορίζονται κανόνες που διέπουν τον ορισμό των διαιτητών, οι εφαρμοστέοι κανόνες διαιτησίας, η έδρα του διαιτητικού δικαστηρίου (ή οργάνου), οι αμοιβές των διαιτητών (εφόσον δεν ορίζονται από τους εφαρμοστέους κανόνες διαιτησίας) και η γλώσσα στην οποία θα διεξαχθεί η διαιτησία. Η διαιτητική απόφαση είναι οριστική και αμετάκλητη και δεν υπόκειται σε κανένα τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο, αποτελεί δε τίτλο εκτελεστό χωρίς να χρειάζεται να κηρυχθεί αυτό από τα τακτικά Δικαστήρια, και τα αντίδικα μέρη δεσμεύονται να συμμορφωθούν αμέσως με τους όρους της. **3.** Εφαρμοστέο Δίκαιο Για την επίλυση διαφοράς που αναφέρεται στην ερμηνεία ή στην εφαρμογή ή το κύρος της Σύμβασης Σύμπραξης εφαρμόζεται το Ελληνικό Ουσιαστικό Δίκαιο.

8. Π.Δ. 180/1979: «Περί των όρων λειτουργίας καταστημάτων πωλήσεως οιονοπνευματώδων ποτών και κέντρων διασκεδάσεως»¹¹

Άρθρο 1. 1. Για τη χορήγηση, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις, από την Αστυνομική Αρχή, άδειας λειτουργίας κέντρων διασκεδάσεως, καταστημάτων στα οποία προσφέρονται κυρίως οιονοπνευματώδη ποτά, για άμεση εντός αυτών κατανάλωση (μπαρ και τα όμοια προς αυτά) καφενείων, καφετεριών, αναψυκτηρίων, πιτσαριών, σνάκ μπάρ, αιθουσών διενέργειας τεχνικών παιγνίων, καθώς και μικτών καταστημάτων, αν σ' αυτά περιλαμβάνεται ένα από τα ανωτέρω καταστήματα, υποβάλλονται από τους ενδιαφερόμενους και τα ακόλουθα δικαιολογητικά: α. Αντίγραφο Ποινικού Μητρώου Δικαστικής Χρήσης και β. Οποιοδήποτε έγγραφο από το οποίο να αποδεικνύεται η κυριότητα ή μίσθωση του ακινήτου από τον αιτούντα, στο οποίο θα λειτουργήσει το κατάστημα ή κέντρο διασκεδάσεως. **2.** Απαγορεύεται η χορήγησης της κατά την προηγούμενη παράγραφο αδειάς: α. Εις καταδικασθέντας τελεσιδικώς δι' αντίστασιν σύστασιν και συμμορίαν, τα εις το Κεφάλαιον Θ' του Ποινικού Κώδικος (Π.Κ.) αναφερόμενα εγκλήματα περί το νόμισμα, υπόθαλψιν εγκληματίου, παρασιώπησιν εγκλημάτων, τα εις το Κεφάλαιον Π' του Ποινικού Κώδικος (Π.Κ.) αναφερόμενα κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα, προθέσεως προβλεπομένην υπό των άρθρων 309, 310 και 311 του Ποινικού Κώδικος (Π.Κ.), αρπαγήν, αρπαγήν ανηλίκου, κλοπήν, ληστεϊάν, φθοράς προκαλούσας το κοινόν αίθημα (Άρθρον 384α' του Ποινικού Κώδικος), εκβίασιν, απάτην, αποδοχήν και διάθεσιν προϊόντων εγκλήματος, παραβάσεις των διατάξεων μηχανημάτων ισχυρούσης νομοθεσίας, παραβάσεις των νόμων περί ναρκωτικών, κακουργήματα ή πλημμελήματα αναφερόμενα εις τα Κεφάλαια περί εσχάτης προδοσίας και προδοσίας της Χώρας του Ποινικού Κώδικος (Π.Κ.) ή άλλων συναφών νόμων, ως και δι' οιοδήποτε εγκλημα κατά των ηθών. β. Σε ανηλίκους που δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους. γ. Εις στερηθέντας των πολιτικών των δικαιωμάτων, εφ' όσον χρόνον διαρκεί η στέρησις ή τελούντας υπό δικαστικήν απαγόρευσιν ή δικαστικήν αντίληψιν. δ. Εις τους κρινομένους ως επικινδύνους διά την δημοσίαν τάξιν και ασφαλίαν κατά την ητιολογημένην γνώμην της χορηγούσης την άδειαν Αρχής. **3.** Αι απαγορεύσεις της προηγούμενης παραγράφου δεν ισχύουν, εάν παρήλθε πενταετία από της εκτίσεως ή της παραγραφής της ποινής ή της διά χάριτος αφέσεως τούτης, εκτός εάν η χάρις απενεμήθη μετ' άρσεως των συνεπειών. **4.** Εάν την άδειαν αιτήται ανώνυμος εταιρεία ή τοιαύτη περιορισμένης ευθύνης, αύτη δεν χορηγείται εάν τα εις την παράγραφον 2 του παρόντος άρθρου κώλυματα υφίστανται έστω και δι' ένα των εκπροσωπούντων ταύτας μετόχων ή εταιρών αντιστοίχως. Εάν την άδειαν αιτήται ομόρρυθμος ή ετερόρρυθμος εταιρεία δεν χορηγείται αύτη εάν συντρέχη κώλυμα μη χορηγήσεως έστω και δι' ένα των ομορρυθμων ή ετερορρυθμων εταιρών. **5.** Επίσης, απαγορεύεται η χορήγηση

11. Παρατίθεται όπως τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και αντικαταστάθηκε από: Π.Δ. 231/1989 (ΕτΚ τ. Α' 109), Π.Δ. 457/1990 (ΕτΚ τ. Α' 175), Π.Δ. 36/1994, Π.Δ. 283/1998 (ΕτΚ τ. Α' 202), Π.Δ. 257/2001 (ΕτΚ τ. Α' 184), Π.Δ. 264/2003 (ΕτΚ τ. Α' 237).

άδειας λειτουργίας κέντρου διασκέδασης στους νομούς Αττικής, πλην των νησιωτικών περιοχών και Θεσσαλονίκης, καθώς και σε πρωτεύουσα νομού ή σε πόλη με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων, εφόσον ο ενδιαφερόμενος δεν διαθέτει ιδιόκτητο ή μισθωμένο χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων σε απόσταση όχι μεγαλύτερη των εκατό (100) μέτρων σε ευθεία γραμμή από το ως άνω κατάστημα, για την εξυπηρέτηση των πελατών αυτού. Η αναλογία των θέσεων στάθμευσης, σε σχέση με τον αριθμό των καθισμάτων που προβλέπεται για τη λειτουργία του καταστήματος απαιτείται να είναι ένα προς έξι (1:6), ήτοι μία θέση στάθμευσης για κάθε έξι καθίσματα. Για την ύπαρξη της ως άνω προϋπόθεσης ο ενδιαφερόμενος προσκομίζει, πέραν των λοιπών δικαιολογητικών, έγγραφο (τίτλο κυριότητας ή μισθωτήριο συμβόλαιο) από το οποίο προκύπτει η ύπαρξη του παραπάνω χώρου, καθώς και σχεδιάγραμμα μηχανικού, στο οποίο εμφανίζεται ο αριθμός των θέσεων στάθμευσης στον εν λόγω χώρο, καθώς και η απόστασή του από το κατάστημα. Αν διαπιστωθεί οποτεδήποτε η έλλειψη της προϋπόθεσης αυτής, η χορηγηθείσα άδεια ανακαλείται και επαναχορηγείται με την εξεύρεση του εν λόγω χώρου, εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις που ίσχυαν κατά το χρόνο χορήγησής της.

Άρθρο 2. 1. Σε περίπτωση τελεσίδικης καταδίκης κατόχου άδειας λειτουργίας κέντρου διασκέδασης ή καταστήματος που αναφέρεται στην παρ. 1 του άρθρου 1 του παρόντος, για έγκλημα το οποίο περιλαμβάνει στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου, η άδεια αφαιρείται οριστικά από την Αρχή που τη χορήγησε. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται και αν η επιχείρηση διευθύνεται από Εταιρεία, εφόσον η καταδίκη αφορά πρόσωπο που αναφέρεται στην παρ. 4 του άρθρου 1 του παρόντος. **2.** Η Αρχή που χορηγεί την άδεια λειτουργίας των κέντρων διασκέδασης και καταστημάτων που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 1 του παρόντος, καθώς και των λοιπών καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, στα οποία σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά Υγειονομικές Διατάξεις προσφέρονται οιονοπνευματώδη ποτά για άμεση εντός αυτών κατανάλωση, αφαιρεί με απόφασή της τη χορηγηθείσα άδεια και σφραγίζει το κατάστημα για χρονικό διάστημα δέκα (10) μέχρι εξήντα (60) ημερών, εφόσον: α. Βεβαιώθηκαν από αστυνομικούς ή άλλα αρμόδια όργανα τρεις (3) συνολικά παραβάσεις, εντός έτους, των διατάξεων του άρθρου 4 του παρόντος, των υγειονομικών διατάξεων που καθορίζουν μέτρα προστασίας της Δημόσιας Υγείας από θορύβους μουσικής των κέντρων διασκέδασης και των λοιπών καταστημάτων που εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος διατάγματος, των διατάξεων που ισχύουν κάθε φορά για την κοινή ηουχία, τη λειτουργία μουσικής χωρίς άδεια, την παραβίαση των όρων και προϋποθέσεων της κατεχόμενης άδειας λειτουργίας μουσικής και το ωράριο λειτουργίας του καταστήματος. β. Εκδόθηκαν, ύστερα από μηνύσεις ιδιωτών, τρεις (3) καταδικαστικές αποφάσεις για παράβαση των προηγούμενων διατάξεων. Εάν μετά από τρεις (3) αποφάσεις προσωρινής αφαίρεσης της άδειας λειτουργίας καταστήματος, στις οποίες συνυπολογίζονται και τυχόν αποφάσεις προσωρινής αφαίρεσης που εκδόθηκαν ή θα εκδοθούν σύμφωνα με τις προϋποθέσεις διατάξεις, βεβαιωθεί εκ νέου παράβαση των προαναφερομένων διατά-

ξων εντός έτους από την έκταση της τελευταίας προσωρινής αφαιρέσεως, η άδεια λειτουργίας του καταστήματος δύναται να αφαιρεθεί οριστικά με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ύστερα από πρόταση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας. **3.** Οι διοικητικές ποινές της προηγούμενης παραγράφου επιβάλλονται από την Αρχή που εξέδωσε την άδεια λειτουργίας και στις περιπτώσεις που στα καταστήματα της παραγράφου αυτής: α. Γίνεται διακίνηση ή χρήση ναρκωτικών ή β. Συχνάζουν αντικοινωνικά, κακοποιά ή ύποπτα διακίνησης ναρκωτικών άτομα ή γ. Λαμβάνουν χώρα σοβαρές αταξίες αντικοινωνικού χαρακτήρα που προκαλούν το κοινό αίσθημα ή δημιουργούν κίνδυνο για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια, τη νεολαία και τα ήθη. Αν οι λόγοι για τους οποίους αφαιρέθηκε προσωρινά η άδεια λειτουργίας, εξακολουθούν να υπάρχουν, δύναται να αφαιρεθεί οριστικά αυτή με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ύστερα από πρόταση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας. **4.** Σε περίπτωση παραβίασης της σφραγίσεως ύστερα από απόφαση προσωρινής αφαιρέσεως της αδείας και θέσεως σε λειτουργία του καταστήματος, αφαιρείται οριστικά η άδεια λειτουργίας αυτού με απόφαση του Διευθυντή της οικείας Αστυνομικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης Αστυνομίας. **5.** Σε πρόσωπο από το οποίο αφαιρείται οριστικά η άδεια λειτουργίας του καταστήματός του, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου, δεν επιτρέπεται η χορήγηση άδειας λειτουργίας οποιουδήποτε καταστήματος από τα αναφερόμενα στην παράγραφο 2, πριν την πάροδο τριών (3) ετών από την οριστική απόφαση.

Άρθρο 3. 1. Η Αστυνομική Αρχή δύναται να αρνείται τη χορήγηση άδειας λειτουργίας στα κέντρα διασκεδάσεως και καταστήματα της παρ. 1 του άρθρου 1 του παρόντος, εφόσον η αίτηση αναφέρεται σε ακίνητο που βρίσκεται σε απόσταση μικρότερη των 50 μέτρων, κατευθείαν γραμμή μετρούμενη, από ναούς, σχολεία, κλινικές, νοσοκομεία, φροντιστήρια, στρατώνες, βιβλιοθήκες, ωδεία, αθλητικούς χώρους και διάφορες άλλες σχολές. **2.** Απαγορεύεται η λειτουργία των εις το άρθρο 1 παρ. 1 του παρόντος Διατάγματος κέντρων διασκεδάσεως και καταστημάτων πλησίον αλλήλων εάν εκ τούτου δημιουργούνται προβλήματα δημοσίας τάξεως, ή ζημιώνεται η αισθητική εμφάνις της περιοχής κατά την ητιολογημένη γνώμη της αρμοδίας Υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών.

Άρθρο 4. 1. Η εργασία με οποιαδήποτε ιδιότητα στα καταστήματα των κέντρων διασκεδάσεως, μπαρ, καφετεριών, αμιγών αιθουσών διενέργειας τεχνικών παιγνίων καθώς και στα λοιπά καταστήματα, στα οποία διενεργούνται τεχνικά παίγνια, απαγορεύεται χωρίς άδεια της αστυνομικής αρχής. Η άδεια εκδίδεται από την αρμόδια αστυνομική αρχή του τόπου κατοικίας του ενδιαφερομένου και ισχύει για όλη την επικράτεια, χωρίς χρονικό περιορισμό. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται και για τους παρέχοντες μη εξηρητημένη εργασία, εφόσον η απασχόλησή τους συνδέεται με την εξυπηρέτηση λειτουργικών αναγκών του καταστήματος. Η κατά τα ανωτέρω άδεια ανακαλείται προσωρινά σε περίπτωση που θα ασκηθεί κατά του κατόχου δίωξη για τα αδικήματα που αναγράφονται

φονται στην επόμενη παράγραφο του παρόντος άρθρου και μέχρι την τελεσίδικη απόφαση του δικαστηρίου ή οριστικά σε περίπτωση τελεσίδικης καταδίκης, για τα αδικήματα της ίδιας παραγράφου. Η αρχή που διενεργεί την προανάκριση για τα προαναφερόμενα αδικήματα ζητεί με έγγραφό της από την αρχή που εξέδωσε την άδεια εργασίας, την προσωρινή ή οριστική αφαίρεσή της, κατά περίπτωση. **2.** Η κατά την προηγούμενη παράγραφο άδεια χορηγείται από την οικεία Υπηρεσία Ασφαλείας κατόπιν υποβολής από τον ενδιαφερόμενο των εξής δικαιολογητικών: α. Αίτηση εκδόσεως άδειας εργασίας σε καταστήματα. β. Αντίγραφο Ποινικού Μητρώου δικαστικής χρήσης. γ. Δύο (2) πρόσφατες φωτογραφίες. Απαγορεύεται η χορήγηση άδειας σε όσους δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους ως και στους καταδικασθέντες τελεσίδικα για εγκλήματα κατά της ζωής ή σωματικής ακεραιότητας από πρόθεση, για αδικήματα που αφορούν τα ήθη γενικά, για παράνομη οπλοφορία, οπλοχρησία και κατοχή όπλου και του Νόμου περί ναρκωτικών. Οι απαγορεύσεις της παρούσας παραγράφου δεν ισχύουν αν παρήλθε πενταετία από την έκτιση ή την παραγραφή της ποινής ή τη με χάρη άφεση αυτής, εκτός αν η χάρη απενεμήθηκε με άρση των συνεπειών **3.** Οι εργαζόμενοι χωρίς την προβλεπόμενη από το παρόν άρθρο άδεια, καθώς και οι απασχολούμενοι τέτοιο προσωπικό, τιμωρούνται με τις ποινές του άρθρου 458 του Π.Κ., εάν η παράβαση δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη.

(...)

9. Π.Δ. 270/1981: «Περί καθορισμού των οργάνων, της διαδικασίας και των όρων διενέργειας δημοπρασιών δι' εκποίησην ή εκμίσθωσιν πραγμάτων των δήμων και κοινοτήτων».

Άρθρο 1. Όργανα διενέργειας δημοπρασιών. 1. Αι δημοπρασίαι δια την εκποίησην ή εκμίσθωσιν πραγμάτων των δήμων και κοινοτήτων διεξάγονται υπό Επιτροπής, αποτελουμένης των μεν δήμων, εκ του δημάρχου, ως Προέδρου και δύο δημοτικών συμβούλων, των δε κοινοτήτων εκ του Προέδρου της Κοινότητας, ως Προέδρου και δύο κοινοτικών συμβούλων. **2.** Ο ορισμός των συμβούλων των επιτροπών της προηγουμένης παραγράφου, μετά των αναπληρωτών των, ενεργείται δι' αποφάσεως του οικείου Συμβουλίου, εντός του μηνός Δεκεμβρίου εκάστου έτους και ισχύει δι' ολόκληρον το επόμενον έτος. **3.** Αι επιτροπαί συνεδριάζουν παρόντων, του Προέδρου και απάντων των μελών των και αποφασίζουν κατά πλειοψηφίαν.

Άρθρο 2. Τόπος διεξαγωγής της δημοπρασίας. 1. Αι δημοπρασίαι δι' εκποίησην ή εκμίσθωσιν πραγμάτων των δήμων και κοινοτήτων διεξάγονται εις το κατάστημα του δήμου ή της κοινότητας ή εις τον συνήθη τόπον των δημοπρασιών. **2.** Αν το εκποιούμενον ή εκμισθούμενον ακίνητον κείται εις την περιφέρειαν ετέρου δήμου ή κοινότητας, η δημοπρασία δύναται, κατόπιν αποφάσεως του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, να διεξάγεται εις το κατάστημα του δήμου ή της κοινότητας όπου κείται το ακίνητον και ενώπιον της, υπό της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του παρόντος, επιτροπής του δήμου ή της κοινότητας εις τον οποίον ανήκει το ακίνητον.

Άρθρο 3. Όροι διεξαγωγής δημοπρασίας και διακηρύξεως αυτής. 1. Η πρώτη δημοπρασία γνωστοποιείται δια διακηρύξεως εκδιδομένης υπό του δημάρχου ή του Προέδρου της Κοινότητας, βάσει των δι' αποφάσεως των αρμοδίων οργάνων του δήμου ή της κοινότητας, καθορισθέντων όρων. **2.** Η διακήρυξις δέον να περιλαμβάνη: Α' Γενικά : α) προκειμένου μεν περί κινητού, το είδος και λεπτομερή περιγραφήν αυτού, προκειμένου δε περί ακινήτου, το είδος, την θέσιν, τα όρια, την έκτασιν αυτού και εν γένει σαφή και λεπτομερή περιγραφήν του προς εκποίησην ή εκμίσθωσιν ακινήτου, ως και τον δήμον ή την κοινότητα όπου τούτο κείται, β) την ημέραν και τας ώρας διενέργειας της δημοπρασίας, γ) τον τρόπον διενέργειας της δημοπρασίας, δ) το ελάχιστον όριον πρώτης προσφοράς, ε) ότι ο αναδειχθόσμενος τελευταίος πλειοδότης υποχρεούται να παρουσιάση αξιόχρεων εγγυητήν, όστις θέλει υπογράψει τα πρακτικά της δημοπρασίας καθιστάμενος αλληλεγγύως και εις ολόκληρον υπεύθυνος μετ' αυτού δια την εκπλήρωσιν των όρων της συμβάσεως στ) ότι ο τελευταίος πλειοδότης ουδέν δικαίωμα αποκτά προς αποζημίωσιν εκ της μη εγκρίσεως των πρακτικών της δημοπρασίας υπό του αρμοδίου οργάνου του δήμου ή της κοινότητας ή της διοικητικής αρχής, ζ) ότι ο τελευταίος πλειοδότης υποχρεούται όπως εντός δέκα ημερών από της κοινοποιήσεως, ενεργουμένης επί αποδεικτικώ παραλαβής, της αποφάσεως της διοικητικής αρχής περί κατακυρώσεως ή εγκρίσεως του αποτελέσματος της δημοπρασίας, προσέλθη μετά του εγγυητού του δια την σύνταξιν και υπογραφήν της συμβάσεως, άλλως η κατατεθείσα εγγύησις καταπίπτει υπέρ

του δήμου ή της κοινότητας άνευ δικαστικής παρεμβάσεως ενεργείται δε αναπλειστηριασμός εις βάρος τούτου και του εγγυητού του, ενεχομένων αμφοτέρων δια την επί έλαττον διαφοράν του αποτελέσματος της δημοπρασίας από της προηγουμένης τοιαύτης, η) ότι, από της λήξεως της υπό στοιχείον ζ' προθεσμίας, η σύμβασις θεωρείται οριστικώς καταρτισθείσα και θ) πάντα όρον, όστις εις εκάστην συγκεκριμένην περίπτωσηιν τείνει εις πληρεστέραν εξασφάλισιν των συμφερόντων του δήμου ή της κοινότητας. Β'. Προκειμένου περί εκποιήσεως, πλέον των εις το προηγούμενον εδάφιον αναφερομένων α) ότι ουδείς είναι δεκτός εις την δημοπρασίαν, αν δεν προσαγάγη, δια την συμμετοχήν του εις την δημοπρασίαν, ως εγγύησιν εις την επιτροπήν διενεργείας της δημοπρασίας, γραμμάτιον συστάσεως παρακαταθήκης του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων ή εγγυητικήν επιστολήν ανεγνωρισμένης Τραπεζίης ή βεβαίωσιν του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων περί παρακαταθέσεως αυτώ από του επιθυμούντος να λάβη μέρος εις την δημοπρασίαν ή ετέρου ενεργούντος δια λογαριασμόν του διαγωνιζόμενου, ομολογιών Δημοσίου, Τραπεζίης ή Οργανισμού κοινής ωφελείας, αναγνωριζόμενων δι' εγγυοδοσίας, ποσού ίσου προς το ενδέκατο (1/10) του εν τη διακηρύξει οριζόμενου ελαχίστου ορίου πρώτης προσφοράς, β) ότι ο τελευταίος πλειοδότης υποχρεούται εντός δέκα ημερών από της κοινοποιήσεως αυτώ της αποφάσεως της διοικητικής αρχής, ενεργουμένης κατά την περίπτωσηιν ζ' του προηγούμενου εδαφίου, περί κατακυρώσεως ή εγκρίσεως του αποτελέσματος της δημοπρασίας και προ της συντάξεως και υπογραφής του συμβολαίου ή της παραδόσεως του κινητού πράγματος εφ' όσον δεν απαιτείται συμβόλαιον, να καταβάλη ολόκληρον το τίμημα εις το δημοτικόν ή κοινοτικόν ταμείον, γ) ότι ο δήμος ή η κοινότης δεν ευθύνεται έναντι του αγοραστού δι' οιανδήποτε εκνίκησιν του πράγματος, ουδέ δια την εν γένει κατάστασιν αυτού και προκειμένου περί ακινήτου, δια τας επ' αυτού υφισταμένας δουλείας, υποχρεουμένου του δήμου ή της κοινότητας εις περίπτωσηιν εκνικήσεως, να επιστρέψη εις τον αγοραστήν το καταβληθέν τίμημα ατόκως, εις περίπτωσηιν δε μερικής τοιαύτης, αναλόγου ποσού, οριζόμενου δι' αποφάσεως του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, χωρίς να αποκλείεται η προσφυγή εις τα δικαστήρια. Γ'. Προκειμένου περί εκμισθώσεως πλέον των υπό εδάφιον Α' του παρόντος άρθρου: α) την διάρκειαν μισθώσεως, β) τας προθεσμίας καταβολής του μισθώματος, γ) εγγύησιν δια την συμμετοχήν εις την δημοπρασίαν εις ποσοστόν δέκα επί τοις εκατόν(10%)του ορίου πρώτης προσφοράς, τούτου υπολογιζόμενου προκειμένου μεν περί χρόνου ελάσσονος του έτους δι' ολόκληρον τον χρόνον της μισθώσεως, προκειμένου δε περί χρόνου, μείζονος του έτους, ενός έτους τουλάχιστον, δ) ότι η εγγυητική αυτή επιστολή αντικαθίσταται, μετά την υπογραφήν της συμβάσεως δι' ετέρας τοιαύτης ποσού ίσου προς το άνω ποσοστόν επί του επιτευχθησομένου μισθώματος, δια την εξασφάλισιν της εγκαίρου και εντός των υπό των δια κηρύξεως οριζόμενων προθεσμιών καταβολήν του μισθώματος, ε) ότι ο μισθωτής υποχρεούται να διατηρή την κατοχήν του μισθίου, τας υπέρ αυτού δουλείας, τα όρια αυτού και εν γένει το μίσθιον, εις καλήν κατάστασιν, προστατεύον αυτό κατά πάσης καταπατήσεως, άλλως ευθύνεται εις αποζη-

μίωσιν, στ) ότι ο δήμος ή η κοινότητα δεν ευθύνεται έναντι του μισθωτού διά την πραγματικήν κατάστασιν εις ην ευρίσκειται το μίσθιον, της οποίας τεκμαίρεται ότι έχει λάβει γνώσιν ούτος, ουδέ δια την ύπαρξιν οιασδήποτε δουλείας επί του κτήματος, ούτε, συνεπώς υποχρεούται εντεύθεν εις την επιστροφήν ή μείωσιν του μισθώματος, ουδέ εις την λύσιν της μισθώσεως, ζ) ότι ο μισθωτής υποχρεούται άμα τη λήξει της μισθώσεως, να παραδώση το μίσθιον εις την κατάστασιν εις την οποίαν το παρέλαβεν, άλλως ευθύνεται εις αποζημίωσιν, η) ότι οιοδήποτε αναμίσθωσις, ως και υπεκμίσθωσις του μισθίου υπό του μισθωτού απαγορεύεται απολύτως. **3.** Αι διατάξεις των άρθρων 1 και 2 και η παράγραφος 2 του παρόντος άρθρου, εφαρμόζονται αναλόγως και προκειμένου περί αγοράς ή μισθώσεως, υπό των δήμων ή κοινοτήτων πραγμάτων ανηκόντων εις τρίτους.

Άρθρο 4. Δημοσιεύσεις διακηρύξεως. 1. Η διακήρυξις δημοσιεύεται επιμελεία του δημάρχου ή προέδρου της Κοινότητος, τουλάχιστον δέκα ημέρας προ της διενεργείας της Δημοπρασίας δια τοιχοκολλήσεως αντιγράφου αυτής εις την εξώθυραν ή έτερον προς τούτο προωρισμένον μέρος του δημοτικού ή κοινοτικού καταστήματος και εις το δημοσιώτερον μέρος της έδρας του δήμου ή της κοινότητος, αν δε το προς εκποίησιν ή εκμίσθωσιν ακίνητον κείται εις την περιφέρειαν ετέρου δήμου ή κοινότητος και δια τοιχοκολλήσεως αντιγράφου ταύτης εις το κατάστημα του δήμου τούτου ή της κοινότητος ως και εις το δημοσιώτερον μέρος της έδρας των, συντασσομένου αποδεικτικού δύο μαρτύρων. **2.** Περίληψις της διακηρύξεως δύναται να δημοσιεύεται, εφόσον ήθελεν αποφασίσει τούτο το δημοτικόν ή κοινοτικόν συμβούλιον, λόγω της σπουδαιότητος του αντικειμένου της δημοπρασίας, και δια μίας των εφημερίδων της πόλεως ή του νομού, δέκα πλήρεις ημέρας προ της διενεργείας της δημοπρασίας, καθώς και εις μίαν των ημερησίων εφημερίδων Αθηνών ή Θεσσαλονίκης.

Άρθρο 5. Τρόπος διεξαγωγής της δημοπρασίας. 1. Η δημοπρασία είναι φανερά και προφορική, διεξάγεται δε κατά την ορισθείσαν ημέραν και ώραν. Η δημοπρασία δύναται να συνεχίζεται και πέραν της εν τη διακηρύξει οριζομένης ώρας, εφ' όσον εξακολουθούν άνευ διακοπής αι προσφοραί. Περί της συνεχίσεως της δημοπρασίας και πέραν της οριζομένης ώρας αποφασίζει η οικεία Επιτροπή, η απόφασις της οποίας καταχωρείται εις τα πρακτικά. **2.** Αι προσφοραί των πλειοδοτών αναγράφονται εις τα πρακτικά κατά σειράν εκφωνήσεως μετά του ονοματεπωνύμου του πλειοδότου. Πάσα προσφορά είναι δεσμευτική δια τον εκάστοτε πλειοδοτούντα, η δέσμευσις δε αυτή μεταφέρεται αλληλοδιαδόχως από του πρώτου εις τους ακολούθους και επιβαρύνει οριστικώς τον τελευταίον πλειοδότην. **3.** Αν τις πλειοδοτή δια λογαριασμόν άλλου, οφείλει να δηλώση τούτο προς την επί της δημοπρασίας επιτροπήν προ της ενάρξεως του συναγωνισμού, παρουσιάζων και το προς τούτον νόμιμον πληρεξούσιον έγγραφον, άλλως θεωρείται ως μετέχων δι' ίδιον αυτού λογαριασμόν. **4.** Εις τας περιπτώσεις της παρ. 3, του άρθρου 3 του παρόντος, η δημοπρασία είναι μειοδοτική, φανερά και προφορική και διεξάγεται κατά τα ανωτέρω οριζόμενα εις δύο φάσεις, ως εξής: Α'. Διακήρυξις εκδηλώσεως ενδιαφέροντος : α) Ο Δήμαρχος ή Πρόεδρος της Κοινότητος δημοσιεύει κατά τα εν άρθρω 4 του παρόντος οριζό-

μενα, λεπτομερή διακηρύξιν, βάσει των υπό του αρμοδίου οργάνου του δήμου ή της Κοινότητας καθορισθέντων όρων, πλην του τιμήματος, καλών τους ενδιαφερομένους όπως, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από της δημοσιεύσεως εκδηλώσουν ενδιαφέρον, β) αι προσφοραί ενδιαφέροντος αποστέλλονται εις την επιτροπήν του άρθρου 7 του παρόντος, ήτις μετ' επιτόπιον έρευναν, κρίνει περί της καταλληλότητας των προσφερομένων ακινήτων και περί του αν ταύτα πληρούν τους όρους της οικείας διακηρύξεως, συντασσομένης σχετικής εκθέσεως, εντός δέκα (10) ημερών από της λήψεως των προσφορών. Οι λόγοι αποκλεισμού ακινήτου τινός αιτιολογούνται επαρκώς εν τη εκθέσει. Η, ούτω συντασσομένη έκθεσις αξιολογήσεως, μετά των προσφορών ενδιαφέροντος, αποστέλλονται εις τον οικείον δήμον ή κοινότητα, μερίμνη του οποίου κοινοποιείται εις ένα έκαστον των εκδηλωσάντων ενδιαφέρον. Β'. Διενέργεια δημοπρασίας. Μετά ταύτα ο δήμαρχος ή πρόεδρος της Κοινότητας ορίζει την ημέραν και ώραν διεξαγωγής της δημοπρασίας, καλών επί αποδείξει να λάβουν μέρος εις αυτήν μόνον εκείνοι των οποίων τα ακίνητα εκρίθησαν κατάλληλα κατά την διαδικασίαν του προηγούμενου εδαφίου. 5. Η απόφασις της επί της δημοπρασίας επιτροπής περί αποκλεισμού ενδιαφερομένου να συμμετάσχη εις την δημοπρασίαν, ως μη πληρούντος τους υπό της οικείας διακηρύξεως προβλεπομένους όρους, αναγράφεται εις τα πρακτικά. 6. Τα πρακτικά της δημοπρασίας συντάσσονται εφ' απλού χάρτου. 7. Μετά την λήξιν της δημοπρασίας τα πρακτικά υπογράφονται παρά της Επιτροπής και υπό του τελευταίου πλειοδότη και του εγγυητού αυτού. Αν τις τούτων είναι αγράμματος, υπογράφει αντ' αυτού έτερος, βάσει ειδικού νομίμου πληρεξουσίου ή δύο πρόσωπα εκ των παρισταμένων κατά την διενέργειαν της δημοπρασίας, τα οποία καλεί η Επιτροπή η διενεργούσα την δημοπρασίαν και τα οποία βεβαιούν εις το πρακτικόν της δημοπρασίας ότι ο τελευταίος πλειοδότης ή ο εγγυητής αυτού εδήλωσαν άγνοιαν γραμμάτων. 8. Επί των πρακτικών της δημοπρασίας αποφασίζει το αρμόδιον κατά νόμον όργανον.

Άρθρο 6. Επανάληψις δημοπρασίας. 1. Η δημοπρασία επαναλαμβάνεται οίκοθεν υπό του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας, εάν δεν παρουσιάσθη κατ' αυτήν πλειοδότης. **2.** Η δημοπρασία επαναλαμβάνεται κατόπιν αποφάσεως του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου όταν: α) το αποτέλεσμα αυτής δεν εγκριθή, παρά του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου ή του Νομάρχου¹² λόγω ασυμφόρου του επιτευχθέντος αποτελέσματος ή σφάλματος περί την διενέργειαν της δημοπρασίας, β) μετά την κατακύρωσιν της δημοπρασίας ο τελευταίος πλειοδότης και ο εγγυητής τούτου αρνούνται να υπογράψουν τα πρακτικά, ως και όταν μετά την κοινοποίησιν εις τον τελευταίον πλειοδότην της εγκριτικής επί του αποτελέσματος της δημοπρασίας αποφάσεως της διοικητικής αρχής δεν προσέλθη ούτος εμπροθέσμως δια την σύνταξιν και υπογραφήν της συμβάσεως. **3.** Εις τας υπό στοιχείον β περιπτώσεις της ανωτέρω παραγράφου η δημοπρασία, επαναλαμβάνεται εις βάρος του τελευταίου πλειοδότη και του εγγυητού

12. Ήδη Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας

αυτού, ως ελάχιστον δε όριον προσφοράς ορίζεται το επ' ονόματι τούτου κατακυρωθέν ποσόν, δυνάμενον να μειωθή δι' αποφάσεως του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. **4.** Αι επαναληπτικά δημοπρασία γνωστοποιούνται διά περιληπτικής διακηρύξεως του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας αναφερομένης εις τους όρους της πρώτης διακηρύξεως και δημοσιευομένης, ως εν άρθρω 4 του παρόντος ορίζεται, πέντε (5) τουλάχιστον ημέρας προ της ημέρας της διενεργείας της δημοπρασίας, διεξάγονται δε, κατά τα εν άρθροις 1,2 και 5 του παρόντος οριζόμενα. **5.** Η επανάληψις της δημοπρασίας ενεργείται επί τη βάσει της δοθείσης τελευταίας προσφοράς κατά την προηγουμένη δημοπρασίαν.

Άρθρο 7. Εκτίμησις εκποιουμένων ακινήτων. 1. Η δημοπρασία εκποιήσεως ακινήτων κτημάτων των δήμων και κοινοτήτων ενεργείται μετά προηγουμένην καταμέτρησιν και εκτίμησιν του εκποιουμένου κτήματος, παρ' επιτροπής, οριζομένης υπό του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και αποτελουμένης εκ δύο μελών αυτού, του ενός οριζομένου ως προέδρου αυτής και ενός μηχανικού της τεχνικής υπηρεσίας του Δήμου ή της κοινότητος ή όπου δεν υφίσταται τοιαύτη υπηρεσία εξ ενός μηχανικού ή υπομηχανικού της ΤΥΔΚ οριζομένου υπό του δημάρχου ή του Νομάρχου¹³ κατά περίπτωσιν. **2.** Αν το εκποιούμενον ακίνητον κείται εις την περιφέρειαν άλλου δήμου ή κοινότητος, την εκτίμησιν ενεργεί επιτροπή αποτελουμένη εκ δύο δημοσίων υπαλλήλων και ενός μηχανικού δημοσίου υπαλλήλου, οριζομένων υπό του Νομάρχου εις την περιφέρειαν του οποίου κείται το ακίνητον, τη αιτήσει του ενδιαφερομένου δήμου ή κοινότητος. Καθήκοντα Προέδρου της Επιτροπής εκτελεί ο κατά βαθμόν ανώτερος των υπαλλήλων και επί ισοβάθμων ο αρχαιότερος. **3.** Εάν η αξία του εκποιουμένου ακινήτου είναι προφανώς μεγάλη, ο Νομάρχης δύναται να ορίση επί πλέον και ένα οικονομικόν δημόσιον υπάλληλον να συμμετάσχη ως μέλος εις τας υπό των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου τούτου προβλεπομένας επιτροπάς. Εις πάσας τας περιπτώσεις των παρ. 1, 2 και 3 του παρόντος άρθρου η Επιτροπή αποφαινεται κατά πλειοψηφίαν, εν ισοψηφία επικρατούσης της ψήφου του προέδρου. **4.** Εκτίμησις παρά των ως άνω Επιτροπών ενεργείται και δια τας περιπτώσεις αγοράς υπό των δήμων και κοινοτήτων ακινήτων ανηκόντων εις τρίτους προ της λήψεως αποφάσεως του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου επί του αποτελέσματος της δημοπρασίας. Εις την περίπτωσιν καθ' ην δεν είναι δυνατός ο προσδιορισμός της αξίας συγκεκριμένου ακινήτου, η αξία προσδιορίζεται κατά περιοχίν ή ζώνην.

Άρθρο 8. Σύνταξις εκθέσεως εκτιμήσεως. 1. Αι κατά το προηγούμενον άρθρον Επιτροπαί, μετά επιτόπιον έρευναν, συντάσσουν ητιολογημένην έκθεσιν, ήτις δέον να περιλαμβάνη: α) τον δήμον ή την κοινότητα, ένθα κείται το κτήμα, β) το είδος, την θέσιν τα όρια και εν γένει λεπτομερή περιγραφήν τούτου, γ) το εμβαδόν και τας διαστάσεις τούτου, δ) την τρέχουσαν αξίαν κατά

13. Όπου στο παρόν διάταγμα αναφέρεται «Νομάρχης ή Νομαρχία» μετά την εφαρμογή του Ν. 2503/1997 νοείται ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας ή η Περιφέρεια αντίστοιχα

στρέμμα ή τετραγωνικόν μέτρον και εν όλω του ακινήτου, καθώς και των επί αυτού φυτειών και κατασκευών, εάν δε εις το κτήμα αναβλύζη ύδωρ, όπερ δύναται να χρησιμοποιηθή δια υδρεύσεις, αρδεύσεις ή ως κινητήριος δύναμις, την ωριαίαν παροχήν ύδατος και την αξίαν αυτού. **2.** Η έκθεσις αύτη μετά του διαγράμματος του ακινήτου, όπερ συντάσσεται παρά του τεχνικού μέλους της επιτροπής και θεωρείται υπό του προϊσταμένου της τεχνικής υπηρεσίας του δήμου ή της ΤΥΔΚ της Νομαρχίας, κατά περίπτωσιν, αποστέλλεται εις τον οικείον δήμον ή κοινότητα μερίμνη του προέδρου της επιτροπής. **3.** Η εκτίμησις της επιτροπής λαμβάνεται υπ' όψιν υπό του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου κατά την κατάρτισιν της σχετικής διακηρύξεως δια τον καθορισμόν του ελαχίστου ορίου της πρώτης προσφοράς, μη δυναμένου να μειωθή πέραν του 10% επί της γενομένης υπό της επιτροπής εκτιμήσεως.

Άρθρο 9. Αναλόγως εφαρμογή διατάξεων. 1. Αι διατάξεις των άρθρων 7 και 8 εφαρμόζονται αναλόγως και επί εκποιήσεως κινητών πραγμάτων αξίας άνω των 100.000 δρχ.¹⁴ δια τους δήμους και 60000 δρχ. δια τας κοινότητας ή των εκάστοτε χρηματικών ορίων των καθοριζομένων δι' αποφάσεως του Υπουργού Εσωτερικών βάσει των διατάξεων των άρθρων 189 και 226 του Δ.Κ.Κ.¹⁵ **2.** Αι διατάξεις του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος ισχύουν αναλόγως και επί εκποιήσεως, αγοράς, εκμισθώσεως και μισθώσεως κινητών και ακινήτων πραγμάτων, συνδέσμων κοινότητων, συνδέσμων δήμων και κοινοτήτων, δημοτικών και κοινοτικών ιδρυμάτων και νομικών προσώπων δήμων και κοινοτήτων.

Άρθρο 10. 1. Πάσα διάταξις γενική ή ειδική ρυθμίζουσα τα, δια του παρόντος, διεπόμενα θέματα καταργείται. **2.** Αι διατάξεις του άρθρου 1 του παρόντος ισχύουν και δια τας δημοπρασίας εκτελέσεως έργων ή προμηθειών, περί των αι διατάξεις του Π.Δ/τος 28/1980 “περί εκτελέσεως έργων ή προμηθειών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως.

14. Τα ποσά αντιστοιχούν σε Ευρώ.

15. Οι διατάξεις του Δ.Κ.Κ. είναι οι αντίστοιχες του Π.Δ. 410/1995 και από 1.1.2007 του Ν. 3463/2006.

10. Π.Δ. 609/1985: «Κατασκευή δημοσίων έργων»¹⁶

Άρθρο 1. Επιλογή τρόπου κατασκευής, Χρηματοδότηση, Έγκριση. 1.

Τα έργα προγραμματίζονται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και ορίζεται για κάθε έργο ή ομάδα έργων, το ύψος και η πηγή προέλευσης των πιστώσεων για τη χρηματοδότηση της κατασκευής. **2.** Η αρμόδια Αρχή ή υπηρεσία που έχει την ευθύνη κατασκευής του έργου αποφασίζει για τον τρόπο κατασκευής σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 1418/84. Η απόφαση αυτή μπορεί να παίρνεται για κάθε έργο ή για είδη εργασιών ή για εργασίες που αφορούν ορισμένη χρονική περίοδο. Η έγκριση διεξαγωγής δημοπρασίας αποτελεί και έγκριση της κατασκευής του έργου με εργοληπτική επιχείρηση.

Άρθρο 2. Επιχειρήσεις κατασκευής των έργων. 1.

Στις δημοπρασίες κατασκευής των έργων καλούνται οι εγγεγραμμένες στο ΜΕΕΠ ή τα Νομαρχιακά Μητρώα επιχειρήσεις, κατά κατηγορίες ή εξειδικευμένες επιχειρήσεις σύμφωνα με τις διατάξεις των επόμενων παραγράφων. Τα ίδια εφαρμόζονται και για την ανάθεση έργων χωρίς διαγωνισμό, όπου αυτή επιτρέπεται. **2.** Όταν το έργο ανήκει σε μια αποκλειστική κατηγορία του ΜΕΕΠ καλούνται οι επιχειρήσεις της κατηγορίας αυτής. Ένα έργο θεωρείται ότι ανήκει αποκλειστικά σε μια κατηγορία αν ανήκουν στην κατηγορία αυτή πλέον του 90% των εργασιών του όλου έργου. Για τον υπολογισμό του ποσοστού αυτού δεν λαμβάνονται υπόψη τα απρόβλεπτα. **3.** Αν το έργο περιλαμβάνει εργασίες διαφόρων κατηγοριών που καμιάς το ποσοστό δεν ξεπερνά το όριο της προηγούμενης παραγράφου, στις δημοπρασίες καλούνται επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες για όλες τις κατηγορίες του έργου, ή κοινοπραξίες επιχειρήσεων που να καλύπτουν τις καλούμενες κατηγορίες. Κατηγορία με ποσοστό εργασιών λιγότερο του 10% δεν λαμβάνεται υπόψη, μπορεί όμως η διακήρυξη να ορίσει διαφορετικά. **4.** Αν το έργο περιλαμβάνει αποκλειστικά αντικείμενο εξειδικευμένων επιχειρήσεων του ΜΕΕΠ, καλούνται στο διαγωνισμό οι επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες στην αντίστοιχη κατηγορία και οι εξειδικευμένες επιχειρήσεις αν υπάρχουν σε αντίστοιχες τάξεις. Τα δύο τελευταία εδάφια της παρ. 2 εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή. **5.** Σε περιπτώσεις ειδικών έργων ή έργων που η κατασκευή τους απαιτεί εξειδικευμένες επιχειρήσεις, μπορεί η διακήρυξη να ορίσει πρόσθετες απαιτήσεις για τη συμμετοχή σε δημοπρασία. Στις απαιτήσεις αυτές μπορεί να περιλαμβάνεται η υποχρεωτική σύμπραξη επιχειρήσεων εξειδικευμένων για ορισμένες εργασίες του έργου ή τεχνικών του ΜΕΚ πέρα από τα κατώτερα όρια της υποχρεωτικής στελέχωσης ή τεχνικών του ΜΕΚ που είναι εγγεγραμμένοι για επιμέρους εργασίες μιας κατηγορίας. **6.** Αν στη δημοπρασία καλούνται εργοληπτικές επιχειρήσεις μιας κατηγορίας, η τάξη προσδιορίζεται από τον προϋπολογισμό της υπηρεσίας με τον οποίο δημοπρατείται το έργο. Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου τα ποσοστά των απρόβλεπτων δαπανών (απρόβλε-

16. Παρατίθενται τα άρθρα 1-10, όπως τροποποιήθηκαν, συμπληρώθηκαν και αντικαταστάθηκαν με: Π.Δ. 48/1988 (ΕτΚ τ. Α' 17), Π.Δ. 218/1999 (ΕτΚ τ. Α' 187), Ν. 2741/1999 (ΕτΚ τ. Α' 199).

πτα) λαμβάνονται υποχρεωτικά υπόψη όπως αυτά καθορίζονται με την απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ που εκδίδεται κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 3 του άρθρου Δέκατου Τρίτου του Ν.2338/95. Αν στη δημοπρασία καλούνται εργοληπτικές επιχειρήσεις περισσότερων κατηγοριών ή κοινοπραξίες επιχειρήσεων περισσότερων κατηγοριών, η τάξη για κάθε κατηγορία προσδιορίζεται από το αντίστοιχο μέρος του προϋπολογισμού. Τα πιο πάνω εφαρμόζονται ανάλογα και για τις εξειδικευμένες επιχειρήσεις. 7. Οι εργοληπτικές επιχειρήσεις γίνονται δεκτές στις δημοπρασίες και σε κοινοπραξία αν δεν το αποκλείει η διακήρυξη. Οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που κοινοπρακτούν πρέπει να είναι της αυτής κατηγορίας και να ανήκουν όλες στην ίδια με την καλούμενη στη δημοπρασία τάξη ή και στην αμέσως ανώτερη τάξη. Η κάθε μία από τις επιχειρήσεις που κοινοπρακτούν, συμμετέχει στην κοινοπραξία με ποσοστό όχι μικρότερο του 25% του προϋπολογισμού της Υπηρεσίας του δημοπρατούμενου έργου. 8. Σε κάθε περίπτωση κοινοπραξίας όλες οι επιχειρήσεις που κοινοπρακτούν ευθύνονται εις ολόκληρον για κάθε ευθύνη που προκύπτει από την συμμετοχή τους στη δημοπρασία. 9. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου για τις κοινοπρακτούσες εργοληπτικές επιχειρήσεις τελούν υπό την επιφύλαξη των διατάξεων για τα κατώτατα όρια, της παραγράφου 5 του άρθρου 16 του Ν.1418/84 που προστέθηκε με το άρθρο 16 παράγραφος 2 του Ν.2308/95 και της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του Ν.2576/98.

Άρθρο 3. Ανάθεση κατασκευής του έργου, Δημοπρασία, Προϋπολογισμός έργου, Προφορική δημοπρασία-ανοικτή δημοπρασία-δημοπρασία με προεπιλογή. 1. Για την ανάθεση κατασκευής του έργου σε εργοληπτική επιχείρηση διενεργείται δημοπρασία, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες επιτρέπεται από το νόμο η απευθείας ανάθεση ή διεξαγωγή πρόχειρου διαγωνισμού. 2. Αν πρόκειται για έργο που ο προϋπολογισμός του είναι μεγαλύτερος από το όριο που επιτρέπεται απευθείας ανάθεση και μέχρι του ποσού που καθορίζεται κάθε φορά σύμφωνα με τις διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 83 του Ν.2362/95, μπορεί να διενεργηθεί πρόχειρος διαγωνισμός ή προφορική δημοπρασία, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 25 του παρόντος. Για έργα μεγαλύτερου προϋπολογισμού διενεργείται δημοπρασία σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις διακρίσεις των άρθρων 4 έως 24. Η δημοπρασία μπορεί να είναι ανοικτή ή με προεπιλογή (περιπτ. α' και β' της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 1418/1984).

Άρθρο 4. Δημοπρασία-Διακήρυξη. 1. Η δημοπρασία για την ανάθεση κατασκευής έργου διενεργείται με βάση τη σχετική διακήρυξη. Η διακήρυξη με την οποία γίνεται ο προσδιορισμός του συστήματος υποβολής των προσφορών (αρθρ. 4 παρ. 4 του ν. 1418/84) εγκρίνεται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση από την Προϊσταμένη Αρχή, η οποία και διενεργεί τη δημοπρασία ή ορίζει την αρχή που θα τη διενεργήσει. 2. Κατά την έγκριση αυτή μπορεί να τροποποιηθεί το σχέδιο διακήρυξης που υπάρχει τυχόν στην εγκεκριμένη μελέτη. Επίσης γίνεται και τυχόν αναγκαία προσαρμογή των άλλων στοιχείων της μελέτης που συνεπάγεται η τροποποίηση της διακήρυξης. 3. Κατά την έγκριση της διακήρυ-

ξης προσαρμόζεται σε σύγχρονες τιμές και ο προϋπολογισμός της υπηρεσίας με τον οποίο δημοπρατείται το έργο, αν απαιτείται τέτοια προσαρμογή. 4. Η διακήρυξη για τη διενέργεια ανοικτής δημοπρασίας περιέχει τα εξής τουλάχιστον στοιχεία, ανάλογα με το σύστημα υποβολής προσφοράς: α) Τον τίτλο της αρχής που εκδίδει τη διακήρυξη. β) Το σύστημα υποβολής προσφοράς με αναφορά στις διατάξεις που εφαρμόζονται για τη διεξαγωγή της δημοπρασίας. γ) Τον τίτλο του έργου, τα κύρια χαρακτηριστικά του και τον προϋπολογισμό του, όπως και αν περιλαμβάνεται τυχόν εκπόνηση μελέτης. δ) Την ημερομηνία διεξαγωγής της δημοπρασίας, τις έδρες των υπηρεσιών στις οποίες θα γίνει η παραλαβή των προσφορών από τις επιτροπές διαγωνισμού, την ώρα λήξης παραλαβής των προσφορών, και τις ενέργειες της καθεμιάς επιτροπής σε περίπτωση που η παραλαβή των προσφορών γίνεται σε περισσότερες έδρες υπηρεσιών, όπως και τον τόπο και το χρόνο ανοίγματος των προσφορών στην περίπτωση αυτή. ε) Τις εργοληπτικές επιχειρήσεις που γίνονται δεκτές για υποβολή προσφοράς, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις και τα τυχόν πρόσθετα απαιτούμενα προσόντα και προϋποθέσεις. στ) Τις απαιτούμενες εγγυήσεις συμμετοχής και προς ποιον πρέπει να παρέχεται η εγγύηση. ζ) Τα τυχόν απαιτούμενα πρόσθετα δικαιολογητικά, όπως δηλώσεις, αναλύσεις, παρατηρήσεις και άλλα. η) Τον κατάλογο των συμβατικών τευχών και σχεδίων, τη σειρά ισχύος τους και που βρίσκονται διαθέσιμα για τους ενδιαφερομένους. θ) Σαφείς οδηγίες για τον τρόπο σύνταξης και υποβολής των προσφορών. ι) Το φορέα κατασκευής, πληροφορίες για τις πιστώσεις του έργου, για τους τυχόν ειδικούς όρους πληρωμής και για τις επιβαρύνσεις του εργολαβικού ανταλλάγματος για κρατήσεις υπέρ τρίτων κ.λ.π. ια) Τα κριτήρια βαθμολογίας για ανάδειξη της βέλτιστης προσφοράς σε περίπτωση αξιολόγησης των προσφορών και τυχόν αμοιβή των αξιολογότερων μελετών. ιβ) Το χρόνο ισχύος των προσφορών, όπως προβλέπεται από τις σχετικές διατάξεις. ιγ) Την τυχόν αποδοχή εναλλακτικών προσφορών. ιδ) Την Αρχή που θα εγκρίνει το αποτέλεσμα της δημοπρασίας. 5. Περιληψη της διακήρυξης για τη διενέργεια ανοικτής δημοπρασίας δημοσιεύεται τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ημέρες πριν από τη διεξαγωγή της στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως και σε δύο τουλάχιστον ημερήσιες εφημερίδες. Όταν πρόκειται για νομαρχιακού επιπέδου έργα η τρίτη εφημερίδα στην οποία δημοσιεύεται η διακήρυξη πρέπει να είναι μια της Πρωτεύουσας του Νομού όπου θα εκτελεστούν τα έργα αν εκδίδεται εκεί ημερήσια εφημερίδα. Όταν εφαρμόζεται το σύστημα των περ. ε, ζ και η της παρ. 4 του άρθρου 4 του ν. 1418/84, η δημοσίευση γίνεται 40 τουλάχιστον μέρες πριν από τη διεξαγωγή της δημοπρασίας. Μεγαλύτερα χρονικά όρια για τη δημοσίευση των περιλήψεων και πρόσθετοι όροι δημοσιότητας που επιβάλλονται από διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας τηρούνται όταν συντρέχει σχετική περίπτωση. Όταν πρόκειται για έργα που στις δημοπρασίες τους γίνονται δεκτές και επιχειρήσεις εγγεγραμμένες σε Νομαρχιακά Μητρώα η δημοσίευση για τη δημοπρασία γίνεται τουλάχιστον 10 μέρες πριν απ' τη διεξαγωγή της σε μια ημερήσια εφημερίδα της Πρωτεύουσας του Νομού, αν εκδίδεται εφημερίδα και αν όχι σε μια ημερήσια

εφημερίδα της Αθήνας ή της Θεσ/νίκης. Όταν πρόκειται για επανάληψη δημοπρασίας και εφόσον η επανάληψη γίνεται πριν περάσουν τέσσερις μήνες απ' την προηγούμενη δημοπρασία, όλες οι προθεσμίες της παραγράφου αυτής μειώνονται στο μισό. Όταν πρόκειται για νομαρχιακού επιπέδου έργα, πέραν των δημοσιεύσεων που προβλέπονται στην παράγραφο αυτή, μπορεί με την έγκριση της διακήρυξης να προβλεφθεί η δημοσίευση της περιλήψης και σε μια εβδομαδιαία εφημερίδα του νομού όπου θα εκτελεσθούν τα έργα αν εκδίδεται στο νομό εβδομαδιαία εφημερίδα. Η τυχόν μη δημοσίευση της περιλήψης της διακήρυξης στην εβδομαδιαία εφημερίδα ή η δημοσίευση αυτής εκτός των χρονικών ορίων που προβλέπονται στην παράγραφο αυτή, δεν επηρεάζει την κανονική διεξαγωγή της δημοπρασίας. **6.** Η διακήρυξη για την εκδήλωση ενδιαφέροντος από μέρους εργοληπτικών επιχειρήσεων που επιθυμούν να επιλεγούν για να συμμετάσχουν σε δημοπρασία σύμφωνα με την περιπτ. β της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 1418/84 (δημοπρασία με προεπιλογή) περιέχει στοιχεία ανάλογα με τα αναφερόμενα στην παρ. 4 του άρθρου αυτού και επιπλέον περιέχει την πιθανολογούμενη ημερομηνία που οι προεπιλεγόμενοι θα κληθούν να υποβάλουν προσφορά. Για την προεπιλογή δεν απαιτείται η κατάθεση εγγύησης αλλά η διακήρυξη αναφέρει την απαιτούμενη εγγύηση για τη συμμετοχή στο στάδιο υποβολής των προσφορών. **7.** Περιλήψη της διακήρυξης για την εκδήλωση ενδιαφέροντος στις δημοπρασίες με προεπιλογή δημοσιεύεται τουλάχιστον 15 μέρες πριν από την τελευταία ημερομηνία παραλαβής αιτήσεων σε τρεις εφημερίδες, όπως ορίζεται στο πρώτο εδάφιο της παραπάνω παρ. 5. Το τέταρτο εδάφιο της ίδιας παρ. 5 εφαρμόζεται ανάλογα και στις περιπτώσεις της παρ. αυτής. **8.** Οι προσκλήσεις για υποβολή προσφοράς από εργοληπτικές επιχειρήσεις που προεπιλέγησαν κατά τη διαδικασία προεπιλογής, στέλνονται στους παραλήπτες επί αποδείξει μέσα στις προθεσμίες της παραπάνω παρ. 5 που αντιστοιχούν στο σύστημα και το είδος του διαγωνισμού.

Άρθρο 5. Συμβατικά τεύχη. 1. Η διακήρυξη της δημοπρασίας μνημονεύει τα συμβατικά τεύχη και σχέδια που μαζί με τη διακήρυξη αποτελούν τη βάση για την κατάρτιση της εργολαβικής σύμβασης. Σε περίπτωση απευθείας ανάθεσης τα τεύχη αυτά προσδιορίζονται με τη σύμβαση. **2.** Τα τεχνικά συμβατικά τεύχη είναι σχέδια και κείμενα που δίνουν εικόνα του έργου που πρόκειται να κατασκευαστεί και των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει ο ανάδοχος με τη σύμβαση, (τεχνική περιγραφή, συγγραφές υποχρεώσεων κ.λ.π.). **3.** Ο προϋπολογισμός της υπηρεσίας αποτελεί ένδειξη της προεκτίμησης του κόστους του έργου και ανώτατο όριο προσφοράς όταν η διακήρυξη δεν ορίζει ρητά ότι επιτρέπονται προσφορές μεγαλύτερες από τον προϋπολογισμό της υπηρεσίας ή αρνητικές εκπτώσεις, ανάλογα με το εφαρμοζόμενο σύστημα υποβολής προσφοράς. Ο προϋπολογισμός μπορεί να είναι αναλυτικός ή να περιλαμβάνει κατ' αποκοπή τίμημα για το έργο ή τμήματά του. **4.** Στις τιμές του προϋπολογισμού και του τιμολογίου τόσο της υπηρεσίας όσο και της προσφοράς περιλαμβάνεται κάθε σχετική δαπάνη όπως και τα γενικά έξοδα και όφελος της εργοληπτικής επιχείρησης. Αν γίνεται ρητή μνεία στα σχετικά τεύχη μπορεί να διαχωρίζονται οι τιμές και για

τα γενικά έξοδα και το όφελος να προστίθεται στο τέλος ποσοστό που ορίζεται σε 18% για έργα που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων ή άλλες πηγές με ανάλογες απαλλαγές και σε 28% για τις άλλες περιπτώσεις. **5.** Ο προϋπολογισμός της Υπηρεσίας όταν είναι αναλυτικός ομαδοποιεί τις ομοειδείς εργασίες με ένδειξη του αθροίσματος της δαπάνης κάθε ομάδας. Αν δεν υπάρχει τέτοια ομαδοποίηση νοείται ότι το σύνολο των εργασιών είναι μια ομάδα. Σε έργα που η προμέτρηση των εργασιών είναι δύσκολη ή αδύνατη, όπως σε περιπτώσεις έργων συντήρησης, μπορεί ο προϋπολογισμός να μην περιλαμβάνει ποσότητες των επιμέρους εργασιών αλλά μόνο την κατ' εκτίμηση δαπάνη του συνόλου κάθε ομάδας ομοειδών εργασιών και το γενικό σύνολο. **6.** Οι προσφορές των διαγωνιζομένων ανάλογα με το σύστημα υποβολής προσφοράς συντάσσονται είτε σε έντυπα της υπηρεσίας είτε βάσει υποδειγμάτων της υπηρεσίας, όπως ορίζεται στη διακήρυξη.

Άρθρο 6. Σύστημα προσφοράς με ενιαίο ποσοστό έκπτωσης. 1. Το σύστημα προσφοράς με ενιαίο ποσοστό έκπτωσης (περιπτ. α παρ. 4 του άρθρου 4 του Ν.1418/84) εφαρμόζεται μόνο σε έργα που η προσμέτρηση των εργασιών είναι δύσκολη ή αδύνατη, όπως είναι ιδίως τα έργα συντηρήσεων, βελτιώσεων και ανακαινίσεων και ο προϋπολογισμός Υπηρεσίας δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο μέχρι του οποίου γίνονται δεκτές εργοληπτικές επιχειρήσεις Γ' τάξης. **2.** Οι συναγωνιζόμενοι προσφέρουν ενιαία έκπτωση στις τιμές του Τιμολογίου της υπηρεσίας, που εκφράζεται σε ακέραιες μονάδες επί τοις εκατό. Αν η υπηρεσία δεν χορηγήσει έντυπο προσφοράς, οι διαγωνιζόμενοι τη συντάσσουν σε δικό του έγγραφο.

Άρθρο 7. Σύστημα προσφοράς με επιμέρους ποσοστά έκπτωσης. 1. Το σύστημα προσφοράς επιμέρους ποσοστών έκπτωσης κατά ομάδες τιμών (περιπτ. β παρ. 4 του άρθρου 4 του ν.1418/84) εφαρμόζεται ιδίως όταν είναι μεγάλο το πλήθος των τιμών μονάδας με τις οποίες θα καταρτισθεί η σύμβαση. **2.** Στους ενδιαφερόμενους χορηγείται απ' την υπηρεσία για υποβολή στο διαγωνισμό έντυπο προσφοράς ποσοστών έκπτωσης κατά ομάδες τιμών ομοειδών εργασιών, που θα συμπληρωθεί από τους συναγωνιζόμενους σύμφωνα με τις επόμενες παραγράφους. **3.** Οι συναγωνιζόμενοι προσφέρουν επιμέρους ποσοστά έκπτωσης για κάθε ομάδα τιμών του τιμολογίου και του προϋπολογισμού, εκφραζόμενα σε ακέραιες μονάδες επί τοις εκατό. Είναι δυνατό, σε κάποια ή κάποιες ομάδες εργασιών η προσφερόμενη έκπτωση να είναι μηδενική ή αρνητική, με την προϋπόθεση ότι η συνολική έκπτωση είναι θετική. Η τελευταία αυτή προϋπόθεση δεν ισχύει αν το ριζεί ρητά η διακήρυξη σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 5. **4.** Τα επιμέρους ποσοστά έκπτωσης πρέπει να βρίσκονται σε ομαλή σχέση μεταξύ τους. Για τον έλεγχο, της ομαλότητας υπολογίζεται για κάθε μειοδότη το συνολικό ύψος προϋπολογισμού προσφοράς που διαμορφώνεται, μετά την αφαίρεση από κάθε ομάδα εργασιών της έκπτωσης που προσφέρθηκε. Με σύγκριση του προϋπολογισμού που προκύπτει, προς τον αρχικό προϋπολογισμό της υπηρεσίας χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το κονδύλιο για απρόβλεπτα, συνάγεται η μέση έκπτωση επί τοις εκατό Εμ του υπόψη μειοδότη. Ομαλή

είναι η προσφορά όταν κανένα επιμέρους ποσοστό έκπτωσης Ει δεν είναι μικρότερο από 1,10 Εμ - 10% ούτε μεγαλύτερο από 0,90 Εμ 10%. 5. Προσφορά που έχει αποκλίσεις από τα όρια της προηγούμενης παραγράφου είναι απαράδεκτη. Κατ'εξάιρση, αν οι αποκλίσεις των ποσοστών εκπτώσεων προς τα άνω ή προς τα κάτω δεν υπερβαίνουν το 0,10 (1 - Εμ) και αφορούν ομάδα ή ομάδες εργασιών που αθροιστικά η αξία τους στον προϋπολογισμό της υπηρεσίας δεν ξεπερνά το 5% και προκειμένου να γίνει η κατακύρωση της δημοπρασίας, η προσφορά ομαλοποιείται με αύξηση στο κατώτερο όριο ομαλότητας παρ. 4 όλων των ποσοστών έκπτωσης που υπολείπονται από αυτό και η σύμβαση θεωρείται καταρτισμένη με τα ποσοστά αυτά και τα αντίστοιχα ποσά, όπως διορθώνονται από την Επιτροπή Εισήγησης για Ανάθεση. Τα επιμέρους ποσοστά που είναι μεγαλύτερα από το ανώτατο όριο ομαλότητας δεν θίγονται στην καταρτισμένη σύμβαση.

Άρθρο 8. Σύστημα προσφοράς με συμπλήρωση Τιμολογίου και έλεγχο ομαλότητας. 1. Το σύστημα συμπλήρωσης ανοικτού τιμολογίου με έλεγχο ομαλότητας των τιμών περιπτ. γ παρ. 4 άρθρου 4 του ν. 1418/1984 εφαρμόζεται ιδίως σε έργα προϋπολογισμού που υπερβαίνει το όριο για το οποίο γίνονται δεκτές εργοληπτικές επιχειρήσεις Α' τάξης, και αν δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του συστήματος του προηγούμενου άρθρου. 2. Στους ενδιαφερόμενους χορηγούνται απ'την υπηρεσία για υποβολή στο διαγωνισμό: α) Τιμολόγιο όμοιο με το τιμολόγιο της υπηρεσίας στο οποίο όμως οι τιμές είναι ασυμπλήρωτες. β) Προϋπολογισμός, όμοιος με τον προϋπολογισμό της υπηρεσίας στον οποίο όμως οι τιμές μονάδας, τα γινόμενα και τα αθροίσματα είναι ασυμπλήρωτα. Το κονδύλιο για απρόβλεπτες δαπάνες συμπληρώνεται από την Υπηρεσία σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 6 του άρθρου 2 του παρόντος διατάγματος. 3. Οι συναγωνιζόμενοι προσφέρουν τιμές, συμπληρώνοντας τα ασυμπλήρωτα τιμολόγια και προϋπολογισμό με τις προσφερόμενες από αυτούς τιμές. Συμπληρώνουν ακόμα τα γινόμενα ποσοτήτων επί τις τιμές, τα επιμέρους και το γενικό άθροισμα, το ποσό για γενικά έξοδα και όφελος εργολάβου (Γ.Ε και Ο.Ε) βάσει του αναγραφόμενου στο έντυπο ποσοστού αν προβλέπεται χωριστά, και το συνολικό άθροισμα του προϋπολογισμού προσφοράς. Όλες οι τιμές στο τιμολόγιο συμπληρώνονται ολογράφως επί ποιινή απαράδεκτου. Τυχόν αριθμητική αναγραφή τιμής στο τιμολόγιο δεν λαμβάνεται υπόψη. Αν υπάρχει διαφορά μεταξύ των αριθμητικών τιμών του προϋπολογισμού και των τιμών του τιμολογίου, ο προϋπολογισμός διορθώνεται με βάση τις ολόγραφες τιμές του τιμολογίου. Επίσης διορθώνονται τυχόν σφάλματα στα γινόμενα και τα αθροίσματα του προϋπολογισμού, ο οποίος ισχύει όπως διορθώθηκε. Αν υπάρχουν διαφορές τιμών ή λάθη σε μεγάλη κλίμακα, μπορεί η προσφορά να κριθεί απαράδεκτη. 4. Οι προσφερόμενες επιμέρους τιμές μονάδας του τιμολογίου πρέπει να βρίσκονται σε ομαλή σχέση αυξομειώσεως προς τις αντίστοιχες τιμές του τιμολογίου της υπηρεσίας. Για τον έλεγχο της ομαλότητας, υπολογίζεται για κάθε μειοδότη, με σύγκριση του προϋπολογισμού προσφοράς, προς τον προϋπολογισμό υπηρεσίας (χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το κονδύλιο για απρόβλεπτα) η μέση τεκμαρτή

προσφερόμενη έκπτωση Εμ. Ομαλή είναι η δοσμένη προσφορά όταν καμιά προσφερόμενη τιμή T_i δεν είναι μικρότερη από 0,90. Το $(1 - E_m)$ ούτε μεγαλύτερη από 1,10. Το $(1 - E_m)$, όπου T_o είναι η αντίστοιχη τιμή στο Τιμολόγιο υπηρεσίας. **5.** Προσφορά που έχει αποκλίσεις από τα όρια της προηγούμενης παραγράφου είναι απαράδεκτη. Κατ'εξαίρεση, αν οι αποκλίσεις των τιμών προς τα άνω ή προς τα κάτω δεν υπερβαίνουν τα 0,10. Το $(1 - E_m)$ και αφορούν σε τιμές εργασίας ή εργασιών που αθροιστικά η αξία τους στον προϋπολογισμό της υπηρεσίας δεν ξεπερνά το 5% και προκειμένου να γίνει η κατακύρωση της δημοκρατίας, η προσφορά ομαλοποιείται με μείωση στο ανώτερο όριο ομαλότητας της παραγράφου 4 των τιμών που το υπερβαίνουν και η σύμβαση θεωρείται καταρτισμένη με τις τιμές αυτές και τα αντίστοιχα ποσά όπως διορθώνονται από την Επιτροπή Εισήγησης για Ανάθεση. Οι τιμές που είναι μικρότερες από το κατώτατο όριο ομαλότητας δεν θίγονται στην καταρτιζόμενη σύμβαση.

Άρθρο 9. Σύστημα προσφοράς με ελεύθερη συμπλήρωση Τιμολογίου.

1. Το σύστημα προσφοράς με ελεύθερη συμπλήρωση ανοικτού τιμολογίου (περιπτ. δ. παρ. 4 άρθρου 4 του ν. 1418/1984) μπορεί να εφαρμόζεται σε έργα ανεξάρτητα από προϋπολογισμό όταν οι ποσότητες των εργασιών έχουν προμετρηθεί χωρίς κίνδυνο συμβατικών σφαλμάτων και δεν αναμένονται κατασκευαστικές αποκλίσεις. Στο σύστημα αυτό οι τιμές του Τιμολογίου μπορεί να είναι αναλυτικές ή περιληπτικές για ολοκληρωμένα τμήματα σύνθετων εργασιών ή να είναι κατ'αποκοπή τιμές για ευρύτερα τμήματα του έργου ή για όλο το έργο. **2.** Στους ενδιαφερόμενους χορηγούνται απ'την υπηρεσία για υποβολή στο διαγωνισμό ασυμπλήρωτα τιμολόγια και προϋπολογισμός όπως και στο σύστημα του προηγούμενου άρθρου. **3.** Οι συναγωνιζόμενοι προσφέρουν τιμές συμπληρώνοντας το ασυμπλήρωτο τιμολόγιο και προϋπολογισμό, όπως στο σύστημα του προηγούμενου άρθρου χωρίς όμως καμιά δέσμευση ομαλότητας. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις της παρ. 3 του προηγούμενου άρθρου. Η τεκμαρτή έκπτωση στο σύστημα αυτό για τις περιπτώσεις κανονισμού νέων τιμών προκύπτει με ανάλογη εφαρμογή της παρ. 4 του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 10. Σύστημα προσφοράς που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή. **1.** Για την επιλογή του συστήματος προσφοράς που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή απαιτείται αιτιολογημένη γνώμη του οικείου Τεχνικού Συμβουλίου της αρμόδιας Προϊσταμένης Αρχής, με τη συμμετοχή στη σύνθεσή του και εκπροσώπου των Εργοληπτικών Οργανώσεων. Το σύστημα προσφοράς μελέτης και κατασκευής εφαρμόζεται στις περιπτώσεις έργων που επιδέχονται ειδικούς τρόπους κατασκευής ή μεθόδους που καλύπτονται από τεχνονομίες ή άλλα κατοχυρωμένα δικαιώματα ή στα έργα με ιδιομορφίες ως προς τον τρόπο και τις φάσεις κατασκευής τους ή αν κρίνεται σκόπιμος ο συνδυασμός βελτίωσης ή ολοκλήρωσης ή αναθεώρησης υπάρχουσας μελέτης της Υπηρεσίας με την κατασκευή ή αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων. Κατά την εφαρμογή του συστήματος αυτού μπορεί με τη διακήρυξη να ζητείται από τους συναγωνιζόμενους, εκτός από την οικονομική τους προσφορά, η συμπλήρωση ή σύνταξη μελετών, ο προσδιορισμός τεχνολογικών χαρακτηριστικών και προδιαγραφών επιμέρους

στοιχείων του έργου ή η υποβολή προτάσεων-λύσεων σε δεδομένο τεχνικό πρόβλημα, ή ο καθορισμός της προθεσμίας για την αποπεράτωση κατασκευής του έργου σε συνδυασμό με τα λειτουργικά έξοδα και την αποδοτικότητα της επένδυσης. Τα ανωτέρω ζητούμενα προσαρμόζονται στο αντικείμενο της κάθε σύμβασης. **2.** Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλογή του συστήματος προσφοράς που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή πέρα από τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, είναι η ύπαρξη εγκεκριμένης Προμελέτης και Οικονομοτεχνικής Μελέτης της Υπηρεσίας για τον καθορισμό του προϋπολογισμού Υπηρεσίας. Τα τεύχη δημοπράτησης περιλαμβάνουν μεταξύ των άλλων "Κανονισμό μελετών Έργου" και "Πρότυπα Κατασκευής Έργου", τα οποία συντάσσονται ειδικά για το προς δημοπράτηση έργο ή υπάρχουν και εφαρμόστηκαν σε παρόμοια έργα. Μετά την έγκριση της Προκαταρκτικής Μελέτης της Υπηρεσίας και προ της έγκρισης της Προμελέτης προηγείται η εκπόνηση όλων των αναγκαίων καλούμενων "υποστηρικτικών μελετών" όπως π.χ. είναι οι μελέτες των συνθηκών του έργου και όλες οι απαραίτητες πράξεις ή αποφάσεις που επιτρέπουν την ακώλυτη εφαρμογή της σύμβασης όπως π.χ. αδειοδοτήσεις συναρμοδιών φορέων. Οι διαγωνιζόμενοι υποβάλλουν στη δημοπρασία τουλάχιστον Προμελέτη όλων των απαραίτητων έργων ή Οριστική Μελέτη προκειμένου για κτιριακά έργα. Οι μελετητές όλων των διαγωνιζομένων πρέπει να έχουν τα κατάλληλα προσόντα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για τα πτυχία μελετητών και γραφείων μελετών ή ισοδύναμη εμπειρία προκειμένου για Ευρωπαϊκά γραφεία μελετών με έδρα εκτός Ελλάδας. **3.** Η οικονομική προσφορά περιλαμβάνει το εργολαβικό αντίλλαγμα κατ' αποκοπή για ολόκληρο το έργο ή για τμήματα του έργου. Με τη διακήρυξη μπορεί να ζητείται και συμπλήρωση Τιμολογίου από το διαγωνιζόμενο, προκειμένου να διαπιστωθεί ο βαθμός προετοιμασίας της οικονομικής προσφοράς ή να αποτιμηθούν τυχόν διαφοροποιήσεις που ενδεχόμενα προκύψουν από την υπηρεσία ή από απρόβλεπτες περιστάσεις. **4.** Για την ανάδειξη του αναδόχου, κατά το σύστημα του παρόντος άρθρου, λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικές προσφορές σε συνδυασμό με την αξιολόγηση των τεχνικών προσφορών. Η ΕΕΑ κατ' αρχήν ελέγχει τις τεχνικές προσφορές κατά πόσο τηρούν τις τεχνικές προδιαγραφές που καθορίζονται με τα συμβατικά τεύχη και ανακοινώνει το αποτέλεσμα με πρακτικό στο οποίο αποφασίζει ποιες προσφορές γίνονται δεκτές και ποιες απορρίπτονται. Το πρακτικό αυτό ανακοινώνεται στους διαγωνιζόμενους. Κατά του ανωτέρω πρακτικού χωρούν ενστάσεις εντός πέντε (5) ημερών από την ανακοίνωσή του. Μετά την εκδίκαση των ενστάσεων προχωρεί η διαδικασία της κρίσης και αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών από την ΕΕΑ και συντάσσεται νέο πρακτικό που ανακοινώνεται στους ενδιαφερόμενους πριν ανοιχθούν οι οικονομικές προσφορές. Κατά του πρακτικού αυτού χωρούν επίσης ενστάσεις εντός πέντε (5) ημερών από της ανακοινώσεώς του στους διαγωνιζόμενους. Τα κριτήρια της αξιολόγησης και ο βαθμός επιρροής τους στην επιδιωκόμενη βέλτιστη ποιότητα ορίζονται πάντοτε στη διακήρυξη. Οι κρινόμενες μελέτες βαθμολογούνται πάντοτε με εκατοντάβαθμα βαθμολογία και καθορίζεται η ελάχιστη επιτρεπόμενη αποδεκτή βαθμο-

λογία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το εβδομήντα (70). Ελάχιστη βαθμολογία μπορεί να ορίζεται και για κριτήριο ή κριτήρια που επηρεάζουν σημαντικά την όλη ποιότητα της τεχνικής προσφοράς. Προσφορά που βαθμολογείται κάτω από την ελάχιστη συνολική επιτρεπόμενη βαθμολογία απορρίπτεται. Αν ορίζεται στη διακήρυξη, το ίδιο ισχύει και αν κριτήριο ή κριτήρια βαθμολογήθηκαν κάτω από την ελάχιστη βαθμολογία που καθορίστηκε στο κριτήριο ή στα κριτήρια αυτά. Θέσπιση κριτηρίου ή υποκριτηρίου για την εμπειρία τόσο του μελετητή του διαγωνιζόμενου όσο και αυτού τούτου του διαγωνιζόμενου σε περίπτωση διαγωνισμού ανοιχτής διαδικασίας απαγορεύεται, όταν το κύριο αντικείμενο της τεχνικής προσφοράς είναι η μελέτη του διαγωνιζόμενου, η συνολική βαθμολογία τυχόν κριτηρίων που αφορούν σε άλλες απαιτήσεις δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 15/100. **5.** Σε κάθε υποβαλλόμενη προσφορά αντιστοιχεί η ανηγμένη προσφορά της που προκύπτει ως συνάρτηση της οικονομικής προσφοράς (Π) και της συνολικής βαθμολογίας (B), δηλαδή ισχύει $Πα = φ(Π, B)$ όπου Πα η ανηγμένη προσφορά. Προσωρινή μειοδότηση ή βέλτιστη προσφορά είναι η ελάχιστη από τις Πα. Για την εξεύρεση του τύπου της Πα, ο οποίος ορίζεται στη διακήρυξη, καθορίζεται σε κάθε περίπτωση έργου το τμήμα της Π που επηρεάζεται από την επιδιωκόμενη ποιότητα της τεχνικής προσφοράς και το υπόλοιπο τμήμα της Π στο οποίο δεν επιδρά η τεχνική αξιολόγηση. Αν $C = ρ \cdot Π$ όπου ρ είναι το υπόλοιπο τμήμα της Π, το μη επηρεαζόμενο από την τεχνική αξιολόγηση και όταν $ρ < 1,0$, τότε το πρώτο τμήμα της Π είναι $(1-ρ) \cdot Π$ και σε αυτό επιδρά η βαθμολογία B/100. Διαμορφώνεται έτσι ο γενικός τύπος της Πα που είναι: $Πα = (1-ρ) \cdot Π : B/100 + ρΠ = K \cdot Π$ όπου $K = (1-ρ) \cdot 100/B + ρ$ Για τιμές του ρ ίσες προς 0,00 ή 0,05 ή 0,10 ή 0,15 κλπ. προκύπτουν διάφοροι τύποι της Πα. Η τιμή του ρ ορίζεται πάντοτε στη διακήρυξη και αιτιολογείται συνοπτικά. Για να είναι επιλέξιμο το σύστημα προσφοράς μελέτης και κατασκευής και να ισχύουν τα ανωτέρω, πρέπει $ρ < 0,40$. Ο διαιρέτης B/100 που επιδρά στο τμήμα $(1-ρ) \cdot Π$ απαγορεύεται να εμφανίζεται με "δύναμη" μεγαλύτερη της πρώτης. Αν στη συνάρτηση $Πα = φ(Π, B)$, επιδιώκεται η ενίσχυση της επιρροής της Π μπορεί να τίθεται ως διαιρέτης του $(1-ρ) \cdot Π, 0, (B) \cdot 0,5/100$ οπότε $K = (1-ρ) \cdot 10/B + ρ$ και προκύπτουν αντίστοιχοι τύποι για την Πα. **6.** Όταν το σύστημα προσφοράς μελέτης-κατασκευής συνδυάζεται με άλλο ή άλλα συστήματα προσφοράς και στο σύστημα μελέτης-κατασκευής αντιστοιχεί τμήμα που υπερβαίνει το ήμισυ του προϋπολογισμού Υπηρεσίας, θεωρούμενο ότι περιλαμβάνει τη δαπάνη των εργασιών (με τα γενικά έξοδα και το όφελος της επιχείρησης) και ης απρόβλεπτες δαπάνες (απρόβλεπτα), για να είναι ομαλή η συνολική προσφορά πρέπει για τον προϋπολογισμό προσφοράς των τμημάτων του προϋπολογισμού Υπηρεσίας που αντιστοιχούν στο άλλο ή στα άλλα συστήματα προσφοράς, να ισχύει η σχέση: $0,90 \cdot (Π \cdot Y) \cdot (1-εμ) < ππ < 1,10 \cdot (Π \cdot Y) \cdot (1-εμ)$, όπου: Π.Υ. είναι ο προϋπολογισμός υπηρεσίας του κάθε άλλου τμήματος του συνολικού προϋπολογισμού υπηρεσίας, εκτός από αυτό που αντιστοιχεί στο σύστημα προσφοράς μελέτης-κατασκευής. Π.Π είναι ο προϋπολογισμός προσφοράς που αντιστοιχεί στον ανωτέρω Π.Υ. και εμ είναι η μέση έκπτωση επί τοις εκατό (%) που προκύπτει

από τη σύγκριση του συνολικού προϋπολογισμού προσφοράς προς το συνολικό προϋπολογισμό υπηρεσίας. Για την εξεύρεση του συνολικού προϋπολογισμού προσφοράς, για το τμήμα που αντιστοιχεί στο σύστημα προσφοράς μελέτης-κατασκευής τίθεται η αντίστοιχη Πα. Αν έστω και σε ένα από τα άλλα τμήματα του προϋπολογισμού υπηρεσίας, ο αντίστοιχος προϋπολογισμός προσφοράς δεν πληρεί την ανωτέρω σχέση η συνολική προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη. **7.** Όταν το σύστημα προσφοράς μελέτης-κατασκευής συνδυάζεται με άλλο ή άλλα συστήματα προσφοράς και στο σύστημα μελέτης-κατασκευής αντιστοιχεί τμήμα που υπολείπεται του ημίσεως του προϋπολογισμού υπηρεσίας, θεωρούμενου όπως στην προηγούμενη παράγραφο, για να είναι ομαλός ο προϋπολογισμός προσφοράς, που αντιστοιχεί στο τμήμα με το σύστημα προσφοράς μελέτης-κατασκευής, εφαρμόζεται ανάλογα η σχέση της προηγούμενης παραγράφου με την επισήμανση ότι ως Π.Π. νοείται η Πα και ως Π.Υ. τίθεται ο προϋπολογισμός υπηρεσίας του τμήματος με το σύστημα προσφοράς μελέτης-κατασκευής. Αν στο άλλο σύστημα προσφοράς εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 2 του Ν.2576/1998, οι εκπτώσεις Ε% που συγκροτούν την 1.Σ προκύπτουν από τη σύγκριση των αντίστοιχων προϋπολογισμών προσφορών προς τον προϋπολογισμό υπηρεσίας του τμήματος που υπερβαίνει το ήμισυ του συνολικού προϋπολογισμού υπηρεσίας. Αν δεν πληρούται η σχέση της προηγούμενης παραγράφου για το τμήμα του προϋπολογισμού υπηρεσίας που αντιστοιχεί στο σύστημα προσφοράς μελέτης-κατασκευής η συνολική προσφορά απορρίπτεται. **8.** Όταν συνδυάζονται περισσότερα από ένα συστήματα προσφοράς υπάρχουν και περισσότεροι από ένας σφραγισμένοι φάκελοι των αντίστοιχων μερικών οικονομικών προσφορών. Όσο διαρκεί η εξέταση της μερικής προσφοράς που αντιστοιχεί στο κύριο σύστημα προσφοράς, δηλαδή αυτό στο οποίο αντιστοιχεί τμήμα που υπερβαίνει το ήμισυ του προϋπολογισμού υπηρεσίας η άλλη μερική προσφορά παραμένει σφραγισμένη.

11. Π.Δ. 171/1987 «Όργανα που αποφασίζουν ή γνωμοδοτούν και ειδικές ρυθμίσεις σε θέματα έργων που εκτελούνται από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και άλλες σχετικές διατάξεις»¹⁷

Άρθρο 1. Έκταση εφαρμογής νομοθετήματος, Εφαρμοστέες διατάξεις.

Οι διατάξεις του διατάγματος αυτού έχουν εφαρμογή σε όλα τα έργα που εκτελούνται από τους Δήμους, τις Κοινότητες, τους Συνδέσμους τους, τα Δημοτικά και Κοινοτικά Ιδρύματα, τα λοιπά Δημοτικά και Κοινοτικά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και τις Δημοτικές και Κοινοτικές Επιχειρήσεις των Νόμων 1069/1980, 890/1979 και 2234/1952. **2.** Για την αγορά των υλικών και μηχανημάτων και γενικά τις προμήθειες, τη μίσθωση μηχανικού εξοπλισμού, την εκτέλεση μεταφορών, την επισκευή και συντήρηση μηχανημάτων μη ενσωματωμένων στο έργο και τη συλλογή και αποκομιδή απορριμμάτων εφαρμόζονται οι αντίστοιχες διατάξεις που διέπουν κάθε φορά τους φορείς της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 2. Αρμόδια Όργανα. Αρμόδιοι για την λήψη των αποφάσεων, κατά τις διατάξεις του Ν. 1418/1984 “Δημόσια έργα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων” και των Προεδρικών Διαταγμάτων τα οποία εκδίδονται σε εκτέλεσή του, για τα έργα που εκτελούνται από τους φορείς του Άρθρου 1 του παρόντος, προσδιορίζονται στο Άρθρο 20 του παρόντος διατάγματος ή τα εξουσιοδοτούμενα όργανα σύμφωνα με τις οργανωτικές διατάξεις αυτών και όπως ειδικότερα ορίζεται στα επόμενα άρθρα. Οι ειδικότερες διατάξεις που προβλέπουν τον έλεγχο των αποφάσεων των φορέων του Άρθρου 1 του παρόντος εξακολουθούν να ισχύουν.

Άρθρο 3. Ορισμοί-Διευθύνουσα Υπηρεσία-Προϊσταμένη Αρχή-Τεχνικά Συμβούλια. 1. “Εργοδότης” ή “Κύριος του έργου” είναι οι αναφερόμενοι στην παρ. 1 του Άρθρου 1 του παρόντος Διατάγματος. **2.** “Φορέας κατασκευής του έργου” είναι η αρμόδια αρχή ή υπηρεσία που έχει την ευθύνη παραγωγής του έργου. **3.** “Ανάδοχος εργολήπτης” ή “Ανάδοχος” είναι η εργοληπτική επιχείρηση κατά τις διακρίσεις του Άρθρου 15 του Ν. 1418/1984 στην οποία έχει ανατεθεί με σύμβαση η κατασκευή του έργου. **4.** “Διευθύνουσα Υπηρεσία” ή “Επιβλέπουσα Υπηρεσία” είναι: α) Για τα έργα Δήμων ή Κοινοτήτων και Συνδέσμων τους, η Τεχνική τους Υπηρεσία και όπου δεν υπάρχει αυτή, η Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΥΔΚ) της Νομαρχίας¹⁸. β) Για τα έργα Δημοτικών και Κοινοτικών Ιδρυμάτων, λοιπών Δημοτικών και Κοινοτικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και Δημοτικών και Κοινοτικών Επιχειρήσεων των Νόμων 1069/1980, 890/1979, και 2234/1952 είναι η Τεχνική τους Υπηρεσία και όπου δεν υπάρχει, είναι η Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου ή της Κοινότητας

17. Παρατίθεται όπως τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και αντικαταστάθηκε από: Ν. 2534/1997, Π.Δ. 229/1999 (ΕτΚ Α' τ. 194), Ν. 2943/2001 (ΕτΚ Α' τ. 203), Ν. 3074/2002 (ΕτΚ Α' τ. 296), Ν. 3263/2004 (ΕτΚ Α' τ. 179), Ν. 3274/2004 (ΕτΚ Α' τ. 195).

18. Στο παρόν διάταγμα όπου αναφέρεται «Νομάρχης ή Νομαρχία» θεωρείται μετά την εφαρμογή του Ν. 2503/1997 ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας ή η Περιφέρεια.

που τα έχει συστήσει και όπου δεν υπάρχει και αυτή η Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΥΔΚ) της Νομαρχίας της έδρας τους γ) Για τα έργα επιχειρήσεων στις οποίες μετέχουν περισσότεροι ΟΤΑ είναι η Τεχνική τους Υπηρεσία και όπου δεν υπάρχει, η Τεχνική Υπηρεσία ενός από τα μέλη τους, που ορίζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου και αν δεν υπάρχει και αυτή, η Τεχνική Υπηρεσία (ΤΥΔΚ) της Νομαρχίας. **5.** “Προϊσταμένη Αρχή” ή Εποπτεύουσα Αρχή” είναι το Δημοτικό ή Κοινοτικό Συμβούλιο ή η Δημαρχιακή επιτροπή των οποίων οι αρμοδιότητες καθορίζονται από το Δημοτικό και Κοιν. Κώδικα όπως κάθε φορά ισχύει. Για τους Συνδέσμους, τα Δημοτικά και Κοινωνικά Ιδρύματα, τα Δημοτικά και Κοινοτικά Νομικά Πρόσωπα και τις Δημοτικές και Κοινοτικές Επιχειρήσεις, Προϊσταμένη Αρχή είναι τα αντίστοιχα όργανα, όπως προσδιορίζονται στο Άρθρο 20 του παρόντος διατάγματος. **6.** “Τεχνικό Συμβούλιο” για έργα και μελέτες είναι το Νομαρχιακό Συμβούλιο Δημοσίων Έργων της κάθε Νομαρχίας, καθώς και το Συμβούλιο Δημοτικών και Κοινοτικών Έργων και Θεώρησης Μελετών του Υπουργείου Εσωτερικών.

Άρθρο 4. Τεύχη Δημοπράτησης. Αν στη διακήρυξη δεν ορίζεται η σειρά ισχύος των συμβατικών τευχών και σχεδίων, σύμφωνα με το Άρθρο 4 του ΠΔ 609/1985, αυτά ισχύουν κατά σειρά ως εξής: α) Διακήρυξη β) Τιμολόγιο γ) Προϋπολογισμός δ) Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων ε) Γενική Συγγραφή Υποχρεώσεων στ) Τεχνική Περιγραφή του έργου και σχέδια μελέτης.

Άρθρο 5. (Άρθρο 12 του Ν. 3263/2004)

Άρθρο 6. (Άρθρο 12 του Ν. 3263/2004)

Άρθρο 7. Υπογραφή σύμβασης. Συμβατικές προθεσμίες. **1.** Οι κατά τις διατάξεις του Ν. 1418/1984 και των εκτελεστικών αυτού διαταγμάτων προβλεπόμενες συμβάσεις υπογράφονται από το Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο Κοινότητας. **2.** Όταν Διευθύνουσα Υπηρεσία είναι η ΤΥΔΚ της Νομαρχίας, αντίγραφο της σύμβασης κοινοποιείται υποχρεωτικά στην υπηρεσία αυτή μέσα σε 15 μέρες από την υπογραφή της. Στην περίπτωση αυτή οι συμβατικές προθεσμίες εκτέλεσης του έργου αρχίζουν από την ημερομηνία πρωτοκόλλησης στο οικείο βιβλίο της Νομαρχίας της υποβαλλομένης σύμβασης. Αν η πρωτοκόλληση δεν γίνει μέσα σε προθεσμία 15 ημερών από την υπογραφή της σύμβασης, η συμβατική προθεσμία αρχίζει από την εκπνοή της 15νθήμερης προθεσμίας.

Άρθρο 8. Επίβλεψη Έργων. Επισtaσία Έργων. **1.** Ο νομάρχης με εισήγηση του προϊσταμένου της ΤΥΔΚ σε περίπτωση αδυναμίας επίβλεψης του έργου από τις υπηρεσίες των ΟΤΑ ή της ΤΥΔΚ, μπορεί με απόφαση του να αναθέσει την επίβλεψη σε τεχνικό υπάλληλο οιασδήποτε κατηγορίας και βαθμού άλλης Τεχνικής Υπηρεσίας των φορέων του δημοσίου τομέα που εδρεύουν στο νομό. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει κατάλληλος τεχνικός υπάλληλος στο Νομό, ο υπουργός Εσωτερικών μπορεί να αναθέσει την επίβλεψη σε διπλωματούχο μηχανικό κατηγορίας ΠΕ οιοσδήποτε βαθμό της ΤΥΔΚ της κεντρικής υπηρεσίας του υπουργείου ή άλλου Νομού. **2.** Για την εφαρμογή των περιπτώσεων της παρ. 5 του Άρθρου 6 του Ν. 1418/1984 απαιτείται απόφαση του

Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου που λαμβάνεται ύστερα από έγκριση του Υπουργού Εσωτερικών μετά από γνώμη του Συμβουλίου Δημοτικών και Κοινοτικών Έργων και Θεώρησης Μελετών. **3.** Όταν παρίσταται ανάγκη η επιτόπου επιστοασία των έργων γίνεται από τεχνικό υπάλληλο οιασδήποτε κατηγορίας και βαθμού της Διευθύνουσας Υπηρεσίας ή από ιδιώτη ο οποίος διαθέτει τις απαραίτητες γνώσεις ή εμπειρία για το έργο που προσλαμβάνεται. Η Πρόσληψη του ανωτέρω γίνεται με απόφαση του δημάρχου ή προέδρου κοινότητας με ημερομίσθιο, έπειτα από πρόταση του προϊστάμενου της διευθύνουσας υπηρεσίας, και σε βάρος της πίστωσης του έργου. Ο ιδιώτης που προσλαμβάνεται κατ' αυτόν τον τρόπο απολύεται σύμφωνα με την ίδια όπως ανωτέρω διαδικασία πρόσληψης, κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου, εάν κριθεί ακατάλληλος ή όχι απαραίτητος, οπωσδήποτε δε όταν περαιωθεί το έργο. **4.** Η επίβλεψη έργων από τον Προϊστάμενο της ΤΥΔΚ της Νομαρχίας δεν επιτρέπεται. **5.** Η επίβλεψη έργων Δήμων και Κοινοτήτων από τον Προϊστάμενο της Τεχνικής τους υπηρεσίας επιτρέπεται. Στην περίπτωση αυτή ο Προϊστάμενος της τεχνικής υπηρεσίας ασκεί μόνο τις αρμοδιότητες του επιβλέποντα που προβλέπουν οι διατάξεις του Ν. 1418/1984, του ΠΔ 609/1985 και του παρόντος, ενώ τις αρμοδιότητες της διευθύνουσας υπηρεσίας ασκεί η ΤΥΔΚ της Νομαρχίας. **6.** Η επίβλεψη έργων των Συνδέσμων Δήμων και Κοινοτήτων, Δημοτικών και Κοινοτικών Ιδρυμάτων λοιπών Δημοτικών και Κοινοτικών Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και Δημοτικών και Κοινοτικών Επιχειρήσεων από τον Προϊστάμενο της Τεχνικής τους υπηρεσίας επιτρέπεται. Στην περίπτωση αυτή ο Προϊστάμενος της τεχνικής υπηρεσίας ασκεί μόνον τις αρμοδιότητες του επιβλέποντα που προβλέπουν οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, ενώ τις αρμοδιότητες της διευθύνουσας υπηρεσίας ασκεί η τεχνική υπηρεσία Δήμου ή Κοινότητας μέλους τους που ορίζεται από το Διοικητικό τους Συμβούλιο, και σε περίπτωση που δεν υπάρχει, η ΤΥΔΚ της Νομαρχίας.

Άρθρο 9. Εκτέλεση έργων από εργοληπτική επιχείρηση με διαγωνισμό ή απευθείας ανάθεση. 1. Η εκτέλεση έργων από εργοληπτική επιχείρηση του Άρθρου 15 του Ν. 1418/1984, γίνεται με σύμβαση, που συνάπτεται μετά από απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου, ύστερα από διαγωνισμό, σύμφωνα με όσα ορίζουν ειδικότερα οι σχετικές διατάξεις. Αν ο διαγωνισμός δε φέρει αποτέλεσμα, και δεν αποφασισθεί η κατασκευή του έργου με άλλο τρόπο, επιτρέπεται, ύστερα από απόφαση των ανωτέρω αρμοδίων οργάνων, η τροποποίηση των όρων της διακήρυξης ώστε να γίνονται δεκτές προσφορές μεγαλύτερες ή ίσες της προϋπολογιζόμενης από την σχετική μελέτη. **2.** Τα όργανα διοίκησης της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να αποφασίζουν την απευθείας ανάθεση έργων, με σύναψη σύμβασης, σε εργοληπτική επιχείρηση, η οποία έχει από τις κείμενες διατάξεις το δικαίωμα συμμετοχής στο διαγωνισμό εκτέλεσης του συγκεκριμένου έργου, στις εξής περιπτώσεις: α) Αν ο διαγωνισμός είτε δεν φέρει αποτέλεσμα, είτε οι προσφορές κριθούν μη ικανοποιητικές από τον κύριο του έργου. Το μη ικανοποιητικό αποτέλεσμα του διαγωνισμού κρίνεται από τη Δημαρχιακή Επιτροπή ή το Κοινοτικό Συμβούλιο. β) Αν υπάρχει ανάγκη κατε-

πείγουσα, που προέκυψε από θεομηγία ή ανωτέρα βία και χρειάζεται να αντιμετωπισθεί αμέσως. γ) Αν πρόκειται να συνεχισθούν οι εργασίες, μετά από έκπτωση του αναδόχου ή μετά από διάλυση της εργολαβικής σύμβασης για οποιοδήποτε λόγο. δ) Αν πρόκειται για έργο ειδικό ή έργο με ειδικές συνθήκες εκτέλεσης ή ειδική κατηγορία έργων που χαρακτηρίζονται έτσι με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Δημοτικών και Κοινοτικών Έργων και θεώρησης μελετών. ε) Αν η αξία του έργου δεν υπερβαίνει τα ποσά που καθορίζονται κάθε φορά με την απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων που εκδίδεται σύμφωνα με την περίπτωση γ της παραγράφου 2 του Άρθρου 4 του Ν. 1418/1984. Στην ειδική αυτή περίπτωση η απόφαση για τον τρόπο εκτέλεσης του έργου με απευθείας ανάθεση λαμβάνεται, προκειμένου για δήμους από τη Δημαρχιακή Επιτροπή. Για την εφαρμογή της διάταξης αυτής, απαιτείται να έχει εγγραφεί στο προϋπολογισμό, είτε κατά την κατάρτιση, είτε κατά την τροποποίησή του εξειδικευμένη πίστωση, που κατονομάζεται ρητά στον προϋπολογισμό. Στην περίπτωση αυτή δεν καταβάλλεται στον ανάδοχο ποσοστό γενικών εξόδων και όφελος εργολάβου. 3. Η απόφαση της παρ. 2 του παρόντος πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να καθορίζει τους όρους της σχετικής σύμβασης. 4. Η κατά την παράγραφο 2 απευθείας ανάθεση εκτέλεσης του έργου στο συγκεκριμένο ανάδοχο γίνεται από τη Δημαρχιακή Επιτροπή ή το Κοιν. Συμβούλιο, επιφυλασσομένων των διατάξεων των παρ. 2 και 3 του Άρθρου 102 του ΠΔ 76/1985¹⁹. Η υπογραφή της σχετικής σύμβασης γίνεται σε κάθε περίπτωση από το Δήμαρχο ή τον πρόεδρο κοινότητας. 5. Οι κάθε είδους εισφορές, τέλη, κρατήσεις υπέρ τρίτων και κάθε άλλη δαπάνη που ισχύουν κατά το χρόνο δημοπράτησης ή απευθείας ανάθεσης έργων βαρύνουν τον ανάδοχο των έργων. 6. Επιτρέπεται ύστερα από απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου, η ανάληψη εκτέλεσης έργου, οποιαδήποτε αξίας από δημόσια υπηρεσία ή κρατικό οργανισμό με ειδική σύμβαση της οποίας οι όροι καθορίζονται στην ίδια απόφαση. Στην ειδική σύμβαση καθορίζονται οι όροι πληρωμής, παραλαβής και απόδοσης λογαριασμού. Στην περίπτωση αυτή τις αρμοδιότητες της Διευθύνουσας Υπηρεσίας ασκεί η δημόσια υπηρεσία ή ο κρατικός οργανισμός στον οποίο έχει ανατεθεί η εκτέλεση του έργου.

Άρθρο 10. Κατασκευαστικές επιχειρήσεις Ο.Τ.Α.. 1. Το αρμόδιο όργανο διοίκησης του δήμου ή κοινότητας μπορεί με απόφασή του να αναθέτει, επιφυλασσομένων των διατάξεων της παρ. 7 του Άρθρου 16 του Ν. 1418/1984, την απευθείας εκτέλεση έργου προϋπολογισμού δαπάνης μέχρι τέσσερα εκατομμύρια (4.000.000)²⁰ δραχμές σε κατασκευαστική επιχείρηση ΟΤΑ του Νομού γραμμένη για την αντίστοιχη κατηγορία έργου στο ΜΕΕΠ. Προκειμένου για την ανάθεση εκτέλεσης έργου από Δήμο ή Κοινότητα σε κατασκευαστική επι-

19 Ήδη Π.Δ. 410/1995 και από 1.1.2007 Ν. 3463/2006.

20. Τα ποσά σε δραχμές νοείται ότι αντιστοιχούν σε Ευρώ.

χείριση, που έχει ο ίδιος συστήσει ή συμμετέχει σ' αυτή, το παραπάνω όριο ορίζεται στο ποσό των οκτώ εκατομμυρίων (8.000.000) δραχμών. Οι κατασκευαστικές επιχειρήσεις των ΟΤΑ που είχαν συσταθεί πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος διατάγματος και δεν πληρούν τις προϋποθέσεις εγγραφής τους στα ΜΕΕΠ, επιτρέπεται να εγγραφούν στα Νομαρχιακά Μητρώα με βάση την κατασκευαστική τους εμπειρία. Η κατά τα ανωτέρω απευθείας ανάθεση σε κατασκευαστική επιχείρηση των ΟΤΑ γραμμένη στα Νομαρχιακά Μητρώα, για την αντίστοιχη κατηγορία έργου, επιτρέπεται, για έργα ή εργασίες προϋπολογισμού μέχρι δύο εκατομμύρια (2.000.000) δραχμές. Στις περιπτώσεις αυτές δεν καταβάλλεται στον ανάδοχο ποσοστό γενικών εξόδων και όφελος εργολάβου. **2.** Με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου επιτρέπεται η απευθείας ανάθεση έργου ή εργασίας των φορέων του Δημόσιου Τομέα σε κατασκευαστική επιχείρηση ΟΤΑ. **3.** Κατά την εκτέλεση του έργου με δημοπρασία ή απευθείας ανάθεση από Δήμο ή Κοινότητα σε κατασκευαστική επιχείρηση των ΟΤΑ μπορεί ο εργοδότης Δήμος ή Κοινότητα να μην απαιτήσει την κατάθεση των κατά τα άρθρα 23 (παρ. 1) και 27 (παρ. 1) του Π.Δ. 609/1985 εγγυήσεων συμμετοχής και καλής εκτέλεσης του έργου. Στην περίπτωση αυτή δεν γίνονται οι προβλεπόμενες από το Άρθρο 27 (παρ. 5) του Π.Δ. 609/1985 μειώσεις των κρατήσεων. **4.** Στις περιπτώσεις που ανατίθεται η κατασκευή του κατασκευαστικές επιχειρήσεις ΟΤΑ "Διευθύνουσα υπηρεσία" ή "Επιβλέπουσα υπηρεσία" είναι η Τεχνική Υπηρεσία του εργοδότη ή κυρίου του έργου και αν δεν υπάρχει η ΤΥΔΚ της Νομαρχίας.

Άρθρο 11. Εκτέλεση έργων με αυτεπιστασία. 1. Η εκτέλεση έργων με αυτεπιστασία γίνεται από το Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο Κοινότητας μετά από σχετική απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται ύστερα από σύμφωνη εισήγηση του Δημάρχου ή Προέδρου Κοινότητας, χωρίς να απαιτείται γνωμάτευση της Διευθύνουσας ή επιβλέπουσας υπηρεσίας. Η αυτεπιστασία επιτρέπεται σε όλες τις περιπτώσεις της παραγράφου 2 του Άρθρου 9 του παρόντος διατάγματος, πλην της περιπτώσεως του ειδικού έργου του εδαφίου δ) της ίδιας παραγράφου καθώς και στις ακόλουθες: α) Αν ο εργοδότης διαθέτει ή μπορεί να μισθώσει από το Δημόσιο ή από Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου ή από κατασκευαστικές επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α., ανάλογα με τη φύση και το μέγεθος του έργου, τεχνικό εξοπλισμό ή διαθέτει επαρκές μόνιμο εργατοτεχνικό προσωπικό. β) Αν πρόκειται για έργο που χρηματοδοτείται από το Δημόσιο ή Δημοσίους Οργανισμούς ή Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου ή τα Ταμεία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, με τον όρο να εκτελεσθεί από τον εργοδότη μόνο με αυτεπιστασία, έστω και αν συμμετέχει στη δαπάνη εκτέλεσης του έργου και ο εργοδότης. γ) Αν ο Δήμος ή η Κοινότητα διαθέτει δική του επαρκή Τεχνική Υπηρεσία. **2.** Η απόφαση για όλες τις περιπτώσεις εκτέλεσης έργου με αυτεπιστασία πλην της περίπτ. (β) της παρ. 1 του παρόντος Άρθρου και της περίπτ. 2ε του Άρθρου 9, πρέπει να είναι αιτιολογημένη και εφόσον πρόκειται για έργο, του οποίου η δαπάνη έχει προϋπολογισθεί σε ποσό μεγαλύτερο από τέσσερα εκατομμύρια (4.000.000) δραχμές, απαιτείται και γνωμοδό-

τηση του Νομαρχιακού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων. Για τους Δήμους Αθηναίων, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης το ανωτέρω ποσό διπλασιάζεται. Ο προϋπολογισμός του έργου προκύπτει από τον προϋπολογισμό της σχετικής μελέτης μετά την αφαίρεση του τυχόν αναγραφόμενου ποσού για έξοδα και όφελος αναδόχου γιατί τέτοιο ποσό στον τρόπο εκτέλεσης έργου με αυτεπιστασία δεν αναγνωρίζεται. **3.** Για να εκτελεσθεί έργο με αυτεπιστασία σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση ε της παρ. 2 του Άρθρου 9 του παρόντος διατάγματος απαιτείται να έχει εγγραφεί στον προϋπολογισμό εξειδικευμένη πίστωση προορισμένη για έργο ή εργασία που κατονομάζεται ρητά στον προϋπολογισμό. **4.** Κατά την εκτέλεση του έργου με αυτεπιστασία η οργάνωση και διεύθυνση των μέσων που απαιτούνται για την εκτέλεση του έργου γίνεται από το Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο της Κοινότητας ύστερα από συνεννόηση με την Διευθύνουσα Υπηρεσία. Η Διευθύνουσα το έργο Υπηρεσία παρακολουθεί και μπορεί να παρεμβαίνει με σκοπό την κατασκευή του έργου κατά τον τεχνικοοικονομικά προσφορότερο τρόπο σύμφωνα με τους κανόνες της τέχνης, τις προδιαγραφές και τη μελέτη του έργου. **5.** Σε όλες τις περιπτώσεις εκτέλεσης έργου με αυτεπιστασία και με την επιφύλαξη των διατάξεων περί συντάξεως Πρωτοκόλλου Κανονισμού Τιμών Μονάδος Νέων Εργασιών (ΠΚΤΜΝΕ) και Συγκριτικού Πίνακα (ΣΠ) και τυχόν αναθεώρησης τιμών, εφόσον κατά τον έλεγχο του απολογισμού που θα γίνει από την Επιτροπή παραλαβής του έργου διαπιστωθεί ότι η δαπάνη κατασκευής αυτού είναι μεγαλύτερη από την προβλεπόμενη από τη σχετική μελέτη, για την ευθύνη του Δημάρχου ή Προέδρου Κοινότητας, εφαρμόζονται οι διατάξεις του : άρθρου 157 του Π.Δ. 76/1985.²¹

Άρθρο 12. Περιορισμοί και όροι για την εκτέλεση έργων. 1. Δεν επιτρέπεται κατάτμηση των δημοτικών ή κοινοτικών έργων και σύνταξη των αντίστοιχων μελετών, ούτε αναγραφή στον προϋπολογισμό δήμου ή κοινότητας κατατμημένων πιστώσεων για την εκτέλεση αυτών, εκτός από εκείνα, των οποίων η εκτέλεση αφορά περισσότερα του ενός δημοτικά διαμερίσματα ή οικισμούς. Επίσης, δεν επιτρέπεται η κατάτμηση έργου που προβλέφθηκε στο Τεχνικό Πρόγραμμα και προϋπολογίσθηκε ως ενιαίο, εκτός εάν με ειδική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου διαπιστωθεί οικονομική αδυναμία περάτωσής του και προσδιορισθεί επακριβώς το τμήμα του το οποίο δύναται να εκτελεσθεί και χρησιμοποιηθεί ως αυτοτελές έργο έπειτα από αιτιολογημένη εισήγηση της αρμόδιας τεχνικής υπηρεσίας, μετά την εκπόνηση της μελέτης του ολοκληρωμένου έργου. Στην περίπτωση αυτή, συντάσσεται για το τμήμα αυτό ειδικός προϋπολογισμός ο οποίος θεωρείται, ανάλογα με το ύψος του, από τα αρμόδια όργανα και το τμηματικό αυτό έργο δημοπρατείται, υποχρεωτικά, ανεξάρτητα από το ύψος της δαπάνης του. Η διακήρυξη της σχετικής δημοπρασίας αυτού

21. Ήδη εφαρμόζεται το Π.Δ. 410/1995 και από 1.1.2007 ο Ν. 3463/2006 «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων».

του τμήματος του έργου γίνεται με βάση τα τεχνικά και λοιπά οικονομικά στοιχεία της συνολικής του μελέτης. Επίσης, δεν επιτρέπεται υποδιαστασιολόγηση των έργων των δήμων και κοινοτήτων κατά τη σύνταξη των σχετικών μελετών, με αποτέλεσμα τον περιορισμό των κατηγοριών των καλουμένων από τη διακήρυξη εργοληπτικών επιχειρήσεων ή τον υποβιβασμό των τάξεων των πτυχίων αυτών ή την αποφυγή δημοπράτησης. Τα αρμόδια όργανα που ενεργούν κατά παράβαση των ανωτέρω διατάξεων, ανεξάρτητα από τυχόν άλλες πειθαρχικές ή ποινικές παραβάσεις, διώκονται πειθαρχικά και ποινικά για παράβαση καθήκοντος. **2.** Η θεώρηση των Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. και των Σ.Π. έργων γίνεται από τα αρμόδια όργανα που θεώρησαν την αντίστοιχη μελέτη του έργου ή τον ειδικό προϋπολογισμό αυτού. Σε όσες περιπτώσεις θεώρησης της μελέτης έχει γίνει από την Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών ή εάν η δαπάνη που προκύπτει από τον Σ. Π. του έργου (συμπεριλαμβανομένων των προμηθειών των υλικών που ενσωματώνονται στο έργο) υπερβαίνει τα τρία εκατομμύρια (3.000.000) ευρώ χωρίς να υπολογίζεται η έκπτωση της δημοπρασίας, η θεώρηση των Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. και του Σ.Π. και όλων των επομένων γίνεται από το Διευθυντή της Τεχνικής Υπηρεσίας του υπουργείου αυτού. Στην περίπτωση έργων των Δήμων Αθηναίων, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης το ανωτέρω ποσό διπλασιάζεται. Τα Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. και Συγκριτικοί Πίνακες που έχουν θεωρηθεί από το διευθυντή της Τεχνικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών, σε όσες περιπτώσεις τούτο απαιτείται, επιστρέφονται στη Διευθύνουσα Υπηρεσία και κοινοποιούνται από αυτήν στον ανάδοχο, με αποδεικτικό. Για τις κατά τα ανωτέρω θεωρήσεις της παραγράφου αυτής δεν απαιτείται γνωμοδότηση συμβουλίου έργων. **3.** Προκειμένου να συνταχθεί από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία, σύμφωνα με την παρ. 4 του Άρθρου 43 του Π.Δ. 609/1985 πρωτόκολλο κανονισμού τιμών μονάδας νέων εργασιών για εργασίες για τις οποίες έχει προβλεφθεί τιμή στην αρχική μελέτη ή σε προηγούμενο τέτοιο πρωτόκολλο για αναγκαίες μελλοντικές αυξήσεις ποσοτήτων και πριν να υπογραφεί το πρωτόκολλο αυτό από τον ανάδοχο, απαιτείται γνωμοδότηση του Νομαρχιακού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων τόσο για την αναγκαιότητα της σύνταξης των νέων αυτών τιμών όσο και για το καθοριζόμενο από τη Διευθύνουσα υπηρεσία ύψος τους.

Άρθρο 13. Πληρωμές – Δικαιολογητικά. 1. Για τις πληρωμές των έργων που εκτελούνται σύμφωνα με το παρόν διάταγμα, εφαρμόζονται οι διατάξεις “περί οικονομικής διοίκησης και λογιστικού των δήμων και κοινοτήτων”. **2.** Στην περίπτωση έργου που εκτελείται με διαγωνισμό ή απευθείας ανάθεση, από τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν το χρηματικό ένταλμα πληρωμής του αναδόχου υπογράφεται από τον επιβλέποντα και θεωρείται από τον Προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας μόνο ο οικείος λογαριασμός (πιστοποίηση). **3.** Στα δικαιολογητικά που συνοδεύουν κάθε χρηματικό ένταλμα πληρωμής έργου που εκτελείται με αυτεπιστασία επισυνάπτεται συγκεντρωτική κατάσταση στην οποία αναφέρονται τα δικαιολογητικά πληρωμής και το αντίστοιχο ποσό. Η κατάσταση αυτή και μόνο υπογράφεται από τον επιβλέποντα και θεωρείται από

τον Προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, με την επιφύλαξη των παρ. 2 του Άρθρου 15 του παρόντος. **4.** Η ανωτέρω υπογραφή και θεώρηση έχει την έννοια ότι τα υλικά των οποίων έγινε προμήθεια και οι μεταφορές τους είναι απαραίτητα για την εκτέλεση του έργου και ότι η αξία της εργασίας που έγινε με ημερομίσθια ανταποκρίνεται προς το ολικό ποσό της αντίστοιχης κατάστασης, καθώς και ότι οι τιμές ημερομισθίων δεν υπερβαίνουν αυτές των συλλογικών συμβάσεων ή τις τιμές της μελέτης, οι δε τιμές υλικών δεν υπερβαίνουν τις τιμές της μελέτης ή εκείνες που ισχύουν σύμφωνα με τις τιμαριθμικές του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ) κατά το χρόνο πληρωμής. Για την εκτέλεση έργων με αυτεπιστασία επιτρέπεται η σύνταξη του τιμολογίου της μελέτης να γίνεται με βάση τις τιμές ημερομισθίων και υλικών, όπως αυτές διαμορφώνονται από τις επικρατούσες τοπικές συνθήκες. **5.** Τα δικαιολογητικά απόδοσης λογαριασμού των ενταλμάτων προπληρωμής που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα θεωρούνται όπως ορίζεται στις παρ. 2 και 3 του παρόντος Άρθρου. **6.** Οι διατάξεις του παρόντος Άρθρου πλην των παρ. 2, 3 και 4 αυτού, δεν εφαρμόζονται για τα έργα επιχειρήσεων για τις οποίες ισχύουν οι διατάξεις που ρυθμίζουν τα θέματα της οικονομικής τους διοίκησης.

Άρθρο 14. Χορήγηση προκαταβολής. Χορήγηση προκαταβολής δεν επιτρέπεται στα έργα που εκτελούνται από τους αναφερόμενους εργοδότες ή κυρίως των έργων στην παρ. 1 του Άρθρου 1 του παρόντος διατάγματος.

Άρθρο 15. Μικρά έργα-Εργασίες συντήρησης. 1. Για μικρά έργα ή εργασίες συντήρησης, που η δαπάνη του καθενός από αυτά δεν υπερβαίνει τα δύο εκατομμύρια (2.000.000) δραχμές, η με αυτεπιστασία εκτέλεση και η ανάθεση με διαγωνισμό ή χωρίς διαγωνισμό γίνεται με βάση την προϋπολογιζόμενη δαπάνη, την περιγραφή του έργου και τα τυχόν λοιπά στοιχεία που περιέχονται στη σχετική απόφαση του κοινοτικού συμβουλίου ή της δημορχιακής επιτροπής. Τα στοιχεία αυτά της απόφασης αποτελούν τη σχετική μελέτη που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 4 του Ν.1418/1984. Στις ανωτέρω περιπτώσεις η δημορχιακή επιτροπή ή το κοινοτικό συμβούλιο αποφασίζει για τον τρόπο εκτέλεσης του έργου και εάν μεν πρόκειται για εκτέλεση με διαγωνισμό για τους όρους αυτού, εάν δε πρόκειται για εκτέλεση με απευθείας ανάθεση, για τον συγκεκριμένο ανάδοχο και τους όρους ανάθεσης. Ειδικότερα, προκειμένου για την εκτέλεση των παραπάνω έργων με αυτεπιστασία από τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας, η απόφαση λαμβάνεται από τη δημορχιακή επιτροπή ή το κοινοτικό συμβούλιο με την επιφύλαξη των διατάξεων των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 111 του Π.Δ. 410/1995 εφόσον συμφωνεί ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της κοινότητας. **2.** Η παρακολούθηση, η διοίκηση και ο έλεγχος των έργων της προηγούμενης παραγράφου γίνεται από το Δήμαρχο ή το Πρόεδρο της κοινότητας. Η Δημορχιακή επιτροπή ή το κοινοτικό Συμβούλιο μπορεί να ορίσουν για την παρακολούθηση, τη διοίκηση και το έλεγχο της εκτέλεσης ένα δημοτικό ή κοινοτικό σύμβουλο. Τα έργα αυτά παραλαμβάνονται από δύο δημοτικούς ή κοινοτικούς συμβούλους, που ορίζονται από το Δημοτικό ή Κοινοτικό

Συμβούλιο, οι οποίοι συντάσσουν βεβαίωση για την καλή εκτέλεση και το εύλογο της δαπάνης του έργου. Οι σύμβουλοι μπορεί να ορίζονται για την παραλαβή όλων των έργων που εκτελούνται μέσα στο ίδιο ημερολογιακό έτος. Προκειμένου για μεγάλο δήμο, αυτός μπορεί να χωριστεί σε τομείς και να ορίζονται για κάθε ένα τομέα δύο σύμβουλοι. Στην ανωτέρω επιτροπή μπορεί να συμμετέχει, προκειμένου μεν για Δήμους ή Κοινότητες που έχουν δική τους Τεχνική Υπηρεσία και τεχνικός διπλωματούχος ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων κατηγορίας ΠΕ οιοδήποτε βαθμού ή πτυχιούχος ανωτέρων τεχνικών σχολών κατηγορίας ΤΕ οιοδήποτε βαθμού, ο οποίος ορίζεται με απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου, προκειμένου δε για έργα των άλλων Δήμων και Κοινοτήτων, τεχνικός της ΤΥΔΚ διπλωματούχος ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων κατηγορίας ΠΕ οιοδήποτε βαθμού, ο οποίος ορίζεται από το Νομάρχη εφόσον θα ζητηθεί αυτό με απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου. Έργα της προηγούμενης παραγράφου 1 που εκτελούνται από Συνδέσμους, Δημοτικά ή Κοινοτικά Ιδρύματα, λοιπά Δημοτικά και Κοινοτικά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου δικαίου και τις Δημοτικές και κοινοτικές Επιχειρήσεις των Νόμων 1069/1980, 890/1979 και 2234/1952, παραλαμβάνονται από δύο μέλη του αρμόδιου συμβουλίου διοίκησης τους ή από υπαλλήλους τους οιασδήποτε κατηγορίας και βαθμού, οι οποίοι ορίζονται με απόφαση του συμβουλίου αυτού.

3. Στους δήμους και τις κοινότητες που έχουν δική τους τεχνική υπηρεσία στα έργα της παρ. 1 του παρόντος ορίζονται επιβλέποντες τεχνικοί υπάλληλοι οιασδήποτε κατηγορίας και βαθμού. **4.** Η πληρωμή μετά την περαίωση των έργων της παρ. 2 και με την επιφύλαξη της παρ. 3 του παρόντος γίνεται: α) Με βεβαίωση του παρακολουθούτος ότι ο ανάδοχος ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις του. β) Με την κατά την παρ. 2 του παρόντος Άρθρου βεβαίωση για την καλή εκτέλεση του έργου. Στην περίπτωση των έργων που εκτελούνται με αυτεπιστασία, οι πληρωμές για εργατικά, προμήθειες υλικών. κ.λ.π., που απαιτούνται κατά τη διάρκεια εκτέλεσής τους γίνονται με βάση δικαιολογητικά που συντάσσει ο παρακολουθών σύμφωνα με την παρ. 2 του παρόντος Άρθρου, την εκτέλεση των έργων.

Άρθρο 16. Σύσταση επιτροπής παραλαβής. Οι κατά τις διατάξεις των άρθρων 53 και 55 του Π.Δ. 609/1985 επιτροπές παραλαβής των έργων συνιστώνται από το Νομάρχη και αποτελούνται από ένα δημοτικό ή κοινοτικό σύμβουλο, και α) Για έργα από 300.001 έως 3.000.000 δρχ. από ένα τεχνικό διπλωματούχο ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων κατηγορίας ΠΕ οιοδήποτε βαθμού ή πτυχιούχο ανωτέρων τεχνικών σχολών, κατηγορίας ΤΕ οιοδήποτε βαθμού β) Για έργα από 3.000.001 δρχ. μέχρι 100.000.000 δρχ., από δύο τεχνικούς διπλωματούχους ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων κατηγορίας ΠΕ οιοδήποτε βαθμού του ενός από αυτούς δυναμένου να αντικατασταθεί από πτυχιούχο ανωτέρων τεχνικών σχολών, κατηγορίας ΤΕ οιοδήποτε βαθμού γ) Για έργα από 100.000.001 και άνω από τρεις τεχνικούς διπλωματούχους ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων κατηγορίας ΠΕ οιοδήποτε βαθμού του ενός από αυτούς δυναμένου να αντικατασταθεί από πτυχιούχο ανωτέρων Τεχνικών Σχο-

λών κατηγορίας ΤΕ οιοδήποτε βαθμού. Οι ανωτέρω αναφερόμενοι τεχνικοί προέρχονται από το δημόσιο τομέα ή από τους αναφερόμενους στην παρ. 1 του Άρθρου 1 του παρόντος Διατάγματος.

Άρθρο 17. Επίλυση διαφορών. Πράξεις του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου και του Νομάρχη που αφορούν σε θέματα εκτέλεσης έργου ή εκπόνησης μελέτης, τα οποία ανακύπτουν μετά την υπογραφή της οικείας σύμβασης, δεν προσβάλλονται από τον ανάδοχο εκτέλεσης του έργου ή εκπόνησης μελέτης κατά τα οριζόμενα από τις διατάξεις των άρθρων 152 παρ. 2 και 155 του Π.Δ/τος 76/1985²². Γενικά οι τυχόν διαφωνίες που προκύπτουν κατά την εκτέλεση των έργων ή την εκπόνηση των μελετών, επιλύονται κατά τις διατάξεις των επόμενων παραγράφων. **2.** Για κάθε πράξη της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, για την οποία ο ανάδοχος του έργου ή ο ανάδοχος εκπόνησης της μελέτης κρίνει ότι είναι βλαπτική των συμφερόντων του, δικαιούται να υποβάλλει ένσταση στο Δημοτικό ή Κοινοτικό Συμβούλιο υποχρεωτικά μέσω της Διευθύνουσας Υπηρεσίας η οποία την διαβιβάζει σ' αυτό, μαζί με τις παρατηρήσεις της, μέσα σε πέντε (5) ημέρες. Η ένσταση ασκείται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών, αφότου ελαβε γνώση ο ανάδοχος της προσβαλλόμενης πράξης ή από την επίδοση αυτής με αποδεικτικό. Στην περίπτωση θεώρησης της μελέτης, Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. ή Σ.Π. από την Τεχνική Υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 2 παρ. 2 του παρόντος διατάγματος η κατά τα ανωτέρω υποβολή της ένστασης του αναδόχου μελετητή ή αναδόχου εκτέλεσης του έργου προς το Δημοτικό ή Κοινοτικό Συμβούλιο γίνεται μετά την επίδοση σ' αυτόν από την Διευθύνουσα Υπηρεσία, με αποδεικτικό, της θεωρημένης από την Τεχνική Υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών μελέτης Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. ή Σ.Π. Το Δημοτικό ή Κοινοτικό Συμβούλιο οφείλει να αποφασίσει επί της ένστασης μέσα σε δυο (2) μήνες από την ημερομηνία που αυτή περιέρχεται στο Δήμο ή την Κοινότητα. **3.** Εάν ο ανάδοχος διαφωνεί προς την απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου ή περάσουν δύο (2) μήνες από την κατάθεση της ένστασης χωρίς να έχει ληφθεί η απόφαση αυτή, μπορεί να ασκήσει αίτηση θεραπείας προς τον Νομάρχη μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία τριών (3) μηνών από την επίδοση της απόφασης με αποδεικτικό ή την παρέλευση άπρακτης της διμήνου προθεσμίας μέσα στην οποία έπρεπε να αποφανθεί το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Αίτηση θεραπείας μπορεί επίσης να ασκήσει ο ανάδοχος του έργου και όταν το Δημοτικό ή Κοινοτικό Συμβούλιο μέσα στην ίδια ανατρεπτική προθεσμία των δύο (2) μηνών δεν αποφαινεται σε πράξη της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, η οποία πράξη προβλέπεται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για την εκτέλεση έργων ή ανάθεση εκπόνησης μελετών και υπόκεινται στην έγκρισή του ή για βλάβη συμφερόντων του που προκύπτει από απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου. **4.** Ο Νομάρχης

22. βλ. ανωτέρω υποσημείωση.

αποφαίνεται μετά γνώμη του Νομαρχιακού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία τριών (3) μηνών από την υποβολή της αίτησης θεραπείας. Το Νομαρχιακό Συμβούλιο Δημοσίων Έργων γνωμοδοτεί σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 9 του Άρθρου 57 του Π.Δ. 609/85. **5.** Αν ο Νομάρχης δεν εκδώσει την απόφασή του, μέσα στην καθορισμένη προθεσμία των τριών (3) μηνών ή κάποιος από τους συμβαλλόμενους δεν αποδεχτεί την απόφαση του νομάρχη τότε αρμόδιο για την επίλυση της διαφοράς που δημιουργείται είναι το Εφετείο στην περιφέρεια του οποίου εκτελούνται τα έργα. Το Εφετείο δικάζει ύστερα από προσφυγή που ασκείται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών, αφότου κοινοποιήθηκε η απόφαση του νομάρχη ή πέρασε η προθεσμία για την έκδοση της απόφασης. **6.** Πριν υποβληθεί η διαφορά στο Εφετείο, πρέπει να έχει εξαντληθεί η διοικητική διαδικασία που προβλέπεται από τις προηγούμενες παραγράφους αυτού του Άρθρου, διαφορετικά η προσφυγή κηρύσσεται απαράδεκτη. **7.** Οι διατάξεις αυτού του Άρθρου εφαρμόζονται και για έργα ή μελέτες που ανατέθηκαν με διαγωνισμό ή χωρίς διαγωνισμό, πριν από την ισχύ του παρόντος διατάγματος.

Άρθρο 18. Παρεκκλίσεις. Παρεκκλίσεις που προβλέπονται από την παρ. 2 του Άρθρου 11 του Ν.Δ. 2386/1953 “Περί ενοποίησης και αποκεντρώσεως των Τεχνικών Υπηρεσιών του κράτους”, όπως ισχύει μετά το Β.Δ. 120/1960 “περί ρυθμίσεως αρμοδιοτήτων συναφών προς έργα δημοσίων επενδύσεων” και που διατηρήθηκε σε ισχύ με τη διάταξη του Άρθρου 28 παρ. 2 του Ν. 1418/1984 δεν εγκρίνονται για μελέτες και κατασκευή έργων των Δήμων, Κοινοτήτων, Συνδέσμων τους, Δημοτικών και Κοινοτικών Ιδρυμάτων, λοιπών Δημοτικών και Κοινοτικών Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και των Δημοτικών και Κοινοτικών Επιχειρήσεων των Νόμων 1069/1980, 890/1979 και 2234/1952.

Άρθρο 19. Γενικές διατάξεις (...)

Άρθρο 20. Αντιστοιχίες οργάνων για την άσκηση αρμοδιοτήτων. Όπου στις διατάξεις του παρόντος Π. Δ/τος αναφέρεται: α) Δήμος ή Κοινότητα, νοείται Σύνδεσμος, Δημοτικό ή Κοινοτικό ίδρυμα, Δημοτικό ή Κοινοτικό Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, Δημοτική ή Κοινοτική Επιχείρηση. β) Δημοτικά ή Κοινοτικά Συμβούλια νοείται: Για τους Συνδέσμους, η Εκτελεστική Επιτροπή. Για τα Ιδρύματα, Νομικά Πρόσωπα και Επιχειρήσεις τα Διοικητικά τους Συμβούλια. γ) Δήμαρχος ή Πρόεδρος Κοινότητας νοείται ο Πρόεδρος του Συνδέσμου, του Ιδρύματος, του Νομικού Προσώπου ή της Επιχείρησης. δ) Δημαρχιακή Επιτροπή νοείται η Εκτελεστική Επιτροπή του Ιδρύματος. ε) Δημοτικός ή Κοινοτικός Σύμβουλος νοείται για τους Συνδέσμους, Δημοτικά και Κοινοτικά Ιδρύματα, λοιπά Δημοτικά και Κοινοτικά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και Δημοτικές και κοινοτικές Επιχειρήσεις, μέλος τους Διοικητικού τους Συμβουλίου.

Άρθρο 21. Τελικές και μεταβατικές διατάξεις (...)

12. Π.Δ. 370/1995: «Προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας περί προμηθειών του Δημοσίου προς το Κοινοτικό δίκαιο, ειδικότερα προς τις διατάξεις της Οδηγίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης 93/36/ΕΕ της 14 Ιουνίου 1993 (ΕΕ αριθμ. L 199 της 9.8.1993. σελ. 1) περί συντονισμού των διαδικασιών για την σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών»

Άρθρο 1. Σκοπός. Σκοπός του παρόντος προεδρικού διατάγματος είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας περί προμηθειών του Δημοσίου προς τις διατάξεις της Οδηγίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης 93/36/ΕΕ της 14ης Ιουνίου 1993 “περί συντονισμού των διαδικασιών για την σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών”.

Άρθρο 2. Ορισμοί και πεδίο εφαρμογής. 1. Συμβάσεις προμηθειών του Δημοσίου είναι οι εγγράφως συναπτόμενες εξ επαχθούς αιτίας συμβάσεις που έχουν αντικείμενο: Την αγορά και την αγορά με δόσεις, τη μίσθωση, τη χρηματοδοτική μίσθωση, με ή χωρίς δικαίωμα εξαγοράς προϊόντων, μεταξύ των αναθετουσών αρχών εκ των οριζομένων στην παράγραφο 2 και των προμηθευτών (φυσικών ή νομικών προσώπων). Η παράδοση των προϊόντων αυτών, δύναται να περιλαμβάνει και εργασίες τοποθετήσεως και εγκαταστάσεως. 2. α) Αναθέτουσες αρχές νοούνται το κράτος, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου, οι ενώσεις που συγκροτούνται από έναν ή περισσότερους από τους προαναφερόμενους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή οργανισμούς δημοσίου δικαίου, είτε περιλαμβάνονται είτε όχι στο δημόσιο τομέα του άρθρου 51 του Ν. 1892/90 και του άρθρου 4 παραγρ. 6 του Ν. 1943/91, όπως οριοθετείται κάθε φορά. β) Ως οργανισμός δημοσίου δικαίου νοείται κάθε οργανισμός: I. που έχει νομική προσωπικότητα. II. που δημιουργήθηκε ειδικά για να ικανοποιήσει ανάγκες κοινής ωφελείας, που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, και III. του οποίου είτε η δραστηριότητα χρηματοδοτείται κατά κύριο λόγο από το κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου, είτε η διαχείριση υπόκειται σε έλεγχο από το κράτος ή τους οργανισμούς αυτούς, είτε άνω του ημίσεως του αριθμού των μελών του οργάνου διοίκησης, διεύθυνσης ή εποπτείας διορίζεται από το κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου. 3. Στις διατάξεις του παρόντος υπάγονται οι συμβάσεις προμηθειών των ως άνω αναθετουσών αρχών των οποίων η προϋπολογιζόμενη αξία κατά την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης του διαγωνισμού, χωρίς το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) είναι ίση ή μεγαλύτερη από το ισόποσο σε δραχμές και ECU των 200.000 Ειδικών Τραβηκτικών Δικαιωμάτων (D.T.S.)²³. Ειδικά όσον αφορά τις αναθέτουσες αρχές στον τομέα της Άμυνας, οι οποίες κατονομάζονται στο Παράρτημα I του παρόντος, το όριο αυτό ισχύει για προϊόντα μη κατονομαζόμενα στο Παράρτημα II. Επίσης υπάγονται οι συμ-

23. Όπου στο παρόν αναφέρεται Ειδικές Τραβηκτικές μονάδες ή δραχμές νοείται το Ευρώ.

βάσεις που συνάπτονται από αναθέτουσες αρχές που πρέπει να εφαρμόζουν τη συμφωνία Π.Ο.Ε. για τις δημόσιες συμβάσεις και οι οποίες κατονομάζονται στο Παράρτημα Ι, η προϋπολογιζόμενη κατά τα προηγούμενα εδάφια αξία των οποίων είναι χωρίς το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) ίση ή μεγαλύτερη από το ισόποσο σε δραχμές και ECU των 130.000 Ειδικών Τραβηκτικών Δικαιωμάτων. Ειδικά όσον αφορά τις αναθέτουσες αρχές στον τομέα της Άμυνας, το όριο αυτό ισχύει μόνο για συμβάσεις που αφορούν προϊόντα που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙ. Η μέθοδος υπολογισμού των ανωτέρω ορίων σε Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα καθώς και η αντιστοιχία τους σε ECU και δραχμές αναθεωρούνται κατ' αρχήν ανά διετία, αρχής γενομένης από 1/1/96. Τα αναφερόμενα ανωτέρω κατώτατα όρια και το ισοδύναμο ποσό σε ECU και Εθνικά Νομίματα δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην αρχή του μηνός Νοεμβρίου που ακολουθεί την εκάστοτε αναθεώρησή τους. **4.** Όταν πρόκειται για συμβάσεις οι οποίες έχουν αντικείμενο την αγορά με δόσεις, την μίσθωση, τη χρηματοδοτική μίσθωση προϊόντων, πρέπει να λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της προϋπολογιζόμενης αξίας της σύμβασης: α) στην περίπτωση συμβάσεων ορισμένου χρόνου, η συνολική αξία συμπεριλαμβανομένου του προϋπολογιζόμενου ποσού για ολόκληρη τη διάρκεια της σύμβασης. β) στην περίπτωση συμβάσεων αορίστου χρόνου ή στην περίπτωση που η διάρκειά τους δεν μπορεί να οριστεί, η μηνιαία αξία πολλαπλασιαζόμενη επί 48. **5.** Στην περίπτωση συμβάσεων που επαναλαμβάνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα ή συμβάσεων που πρόκειται να ανανεωθούν εντός δεδομένου χρονικού διαστήματος, πρέπει να λαμβάνεται ως βάση για την εφαρμογή των παραγράφων 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου είτε η συνολική πραγματική αξία ανάλογων διαδοχικών συμβάσεων που έχουν συναφθεί κατά την διάρκεια των προηγούμενων δώδεκα μηνών ή του προηγούμενου οικονομικού έτους, αναπροσαρμοζόμενη, εάν είναι δυνατόν, προκειμένου να ληφθούν υπόψη τροποποιήσεις κατά ποσότητα ή κατ' αξία που θα ελάμβαναν ενδεχομένως χώρα κατά την διάρκεια των επόμενων δώδεκα μηνών, είτε η προϋπολογιζόμενη αξία των διαδοχικών συμβάσεων κατά τους δώδεκα μήνες που ακολουθούν από την πρώτη παροχή ή κατά την διάρκεια της σύμβασης, εφόσον η διάρκεια αυτή υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες. **6.** Εάν μία προγραμματιζόμενη αγορά προϊόντων του αυτού τύπου μπορεί να οδηγήσει σε ταυτόχρονη σύναψη χωριστών συμβάσεων καθ' ομάδες, πρέπει να λαμβάνεται ως βάση για την εφαρμογή των παραγράφων 2, 3, 4 και 5 του παρόντος άρθρου η προϋπολογιζόμενη συνολική αξία αυτών των ομάδων. **7.** Σε περίπτωση που η προγραμματιζόμενη σύμβαση προμηθειών προβλέπει ρητά δικαίωμα προαίρεσης, ως βάση για τον υπολογισμό της προϋπολογιζόμενης αξίας της σύμβασης πρέπει να λαμβάνεται το ανώτατο επιτρεπόμενο συνολικό ποσό της αγοράς της μισθώσεως, της χρηματοδοτικής μισθώσεως, της αγοράς με δόσεις, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος προαίρεσης. **8.** Καμία προμήθεια για μια ορισμένη ποσότητα προϊόντων δεν επιτρέπεται να κατατηθεί με σκοπό την αποφυγή της εφαρμογής του παρόντος άρθρου. **9.** Οι αναθέτουσες αρχές μερμνοούν ώστε να μη δημιουργούνται διακρί-

σεις μεταξύ των διαφόρων προμηθευτών. **10.** Οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος έχουν εφαρμογή και στις συμβάσεις προμηθειών που αφορούν στις αναθέτουσες αρχές του τομέα της άμυνας, εκτός από τα προϊόντα για τα οποία εφαρμόζεται το άρθρο 223 παρ. 1 εδάφιο β της συνθήκης ΕΟΚ.

Άρθρο 3. Εξαιρέσεις. 1. Οι διατάξεις του παρόντος Π.Δ. δεν εφαρμόζονται στις αναθέτουσες αρχές των οποίων οι δραστηριότητες είναι οι ακόλουθες: α) Η διάθεση ή η εκμετάλλευση δικτύων σχεδιασμένων να παρέχουν στο κοινό υπηρεσίες στον τομέα της παραγωγής, της μεταφοράς ή της διανομής. Ι. πόσιμο νερού ή ΙΙ. ηλεκτρισμού, ή ΙΙΙ. αερίου ή θερμότητας ή η τροφοδότηση των δικτύων αυτών με πόσιμο νερό, ηλεκτρισμό, αέριο ή θερμότητα. β) Η εκμετάλλευση μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής με σκοπό: Ι. την ανεύρεση πετρελαίου, αερίου, άνθρακα ή άλλων στερεών καυσίμων, καθώς και την άντληση, τη συλλογή ή την εξόρυξη τους αντιστοίχως ή ΙΙ. τη διάθεση αερολυμένων θαλάσσιων ή ποτάμιων λιμένων ή άλλων τερματικών σταθμών μεταφορικών μέσων σε αεροπορικούς, θαλάσσιους ή ποτάμιους μεταφορείς. γ) Η εκμετάλλευση δικτύων που παρέχουν υπηρεσίες στο κοινό στους τομείς των μεταφορών με σιδηρόδρομο, αυτόματα συστήματα, τράμ, τρόλεϊ, λεωφορεία ή καλώδιο όσον αφορά τις υπηρεσίες μεταφορών, θεωρείται ότι υφίσταται δίκτυο όταν η υπηρεσία παρέχεται με τους όρους που ορίζονται από την αρμόδια αρχή ενός κράτους μέλους, όπως οι όροι που αφορούν τις ακολουθητέες διαδρομές, τη διαθέσιμη μεταφορική ικανότητα ή τη συχνότητα παροχής της υπηρεσίας. δ) η διάθεση ή εκμετάλλευση δημοσίων τηλεπικοινωνιακών δικτύων ή η παροχή μιας ή περισσότερων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών προς το κοινό. **2.** Οι διατάξεις του παρόντος Π.Δ. δεν εφαρμόζονται και στις συμβάσεις που συνάπτονται από τους φορείς που ασκούν δραστηριότητα αναφερομένη στην παρ. 1 στοιχείο α) σημείο Ι) του παρόντος άρθρου και η οποία: α) συνδέεται με σχέδια υδραυλικής μηχανικής, αρδευτικών ή αποστραγγιστικών έργων, εφόσον ο όγκος του νερού που προορίζεται για τροφοδότηση σε πόσιμο νερό υπερβαίνει το 20% του συνολικού όγκου νερού που διατίθεται για τα εν λόγω σχέδια ή εγκαταστάσεις άρδευσης ή αποστράγγισης ή β) συνδέεται με την αποχέτευση ή την επεξεργασία λυμάτων. **3.** Οι διατάξεις του παρόντος Π.Δ. δεν εφαρμόζονται σε περιπτώσεις προμηθειών που χαρακτηρίζονται απόρρητες ή πρέπει να συνοδεύονται από ειδικά μέτρα ασφαλείας, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία ή όταν αυτό απαιτείται για την προστασία βασικών συμφερόντων του κράτους σε θέματα ασφαλείας. **4.** Οι διατάξεις του παρόντος Π.Δ. δεν εφαρμόζονται επίσης προκειμένου για συμβάσεις προμηθειών του Δημοσίου οι οποίες διέπονται από διαφορετικούς διαδικαστικούς κανόνες και συνάπτονται: α) Με βάση διεθνή συμφωνία, που έχει συναφθεί μεταξύ της χώρας μας και άλλης ή άλλων χωρών που δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η οποία έχει ως αντικείμενο τις προμήθειες που προορίζονται για την πραγματοποίηση ή εκμετάλλευση από κοινού ενός έργου από το κράτη που υπέγραψαν την συμφωνία. Κάθε τέτοια συμφωνία πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. β) Με βάση διεθνή συμφωνία, που αναφέρεται στη στάθμευση στρατευμάτων και αφορούν προμήθειες

προς υποστήριξη των στρατευμάτων αυτών. γ) Σύμφωνα με ειδική διαδικασία διεθνούς οργανισμού. 5. Όταν αναθέτουμε αρχή εκ των οριζομένων στην παράγραφο 2 του άρθρου 2 του παρόντος Π.Δ. παραχωρεί σε φορέα που δεν είναι αναθέτουμε αρχή, ανεξαρτήτως του νομικού του καθεστώτος, ειδικό ή αποκλειστικό δικαίωμα να ασκεί δραστηριότητα δημόσια υπηρεσίας, η πράξη περί παραχώρησης του δικαιώματος αυτού πρέπει να περιλαμβάνει τον όρο ότι ο εν λόγω οργανισμός οφείλει να τηρεί την αρχή της μη διακρίσεως λόγω ιθαγενείας, κατά τη σύναψη συμβάσεων προμηθειών με τρίτους.

Άρθρο 4. Τρόποι διενέργειας προμηθειών. Οι προμήθειες που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος Π.Δ. διενεργούνται είτε με διαγωνισμό, είτε με την διαδικασία με διαπραγματεύσεις.

Άρθρο 5. Είδη διαγωνισμών. Οι διαγωνισμοί διακρίνονται σε ανοικτούς διαγωνισμούς και κλειστούς διαγωνισμούς.

Άρθρο 6. Ανοικτός διαγωνισμός. 1. Ανοικτός διαγωνισμός είναι εκείνος στα πλαίσια του οποίου όλοι οι ενδιαφερόμενοι προμηθευτές μπορούν να υποβάλλουν προσφορές, ύστερα από δημοσίευση περίληψης της διακήρυξης στον τύπο, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. **2.** Κατά τον ανοικτό διαγωνισμό η προθεσμία για την υποβολή των προσφορών δεν πρέπει να είναι μικρότερη των πενήντα δύο (52) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η ανωτέρω προθεσμία μπορεί να συντμηθεί σε προθεσμία επαρκούς διάρκειας ώστε να επιτρέψει στους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν έγκυρες προσφορές. Έτσι, η προθεσμία αυτή κατά κανόνα δεν μπορεί να είναι κατώτερη των τριάντα έξι (36) ημερών και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι κατώτερη των είκοσι δύο (22) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης, εφόσον οι αναθέτουσες αρχές έχουν αποστείλει στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων την προβλεπόμενη στο άρθρο 8 παράγραφος 1 ενδεικτική ανακοίνωση, η οποία συντάσσεται σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παραρτήματος IV Α (προκαταρκτική ενημέρωση), πενήντα δύο (52) τουλάχιστον ημέρες και κατ' ανώτατο όριο δώδεκα (12) μήνες πριν από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης που προβλέπεται στο άρθρο 8 παράγραφος 2 και εφόσον η ενδεικτική αυτή ανακοίνωση περιέχει τουλάχιστον τα στοιχεία που αναφέρονται στο υπόδειγμα του Παραρτήματος IV Β (ανοικτή διαδικασία) εφόσον αυτά ήταν διαθέσιμα κατά το χρόνο της δημοσίευσής της. **3.** Εφόσον ζητηθούν έγκαιρα τα σχετικά με τον προκηρυσσόμενο διαγωνισμό έγγραφα από τους ενδιαφερόμενους προμηθευτές, αυτά παρέχονται σ' αυτούς μέσα σε έξι (6) εργάσιμες ημέρες από τη λήψη της σχετικής αιτήσεως. **4.** Εφόσον ζητηθούν έγκαιρα συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τα έγγραφα του διαγωνισμού, αυτές παρέχονται έξι (6) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας που έχει ορισθεί για την υποβολή των προσφορών. **5.** Στις περιπτώσεις όπου οι προσφορές δύναται να γίνουν μόνο κατόπιν επιτοπίου επισκέψεως ή αμέσου εξετάσεως των δικαιολογητικών εγγράφων της προκηρύξεως, η προθεσμία που ορίζεται στην παράγραφο 2 πρέπει να παρατείνεται ανάλογα. Ομοίως παρατείνεται

ανάλογα και στη περίπτωση που τα σχετικά με τον προκηρυσσόμενο διαγωνισμό έγγραφα δεν είναι δυνατόν λόγω του όγκου τους να παρασχεθούν εντός των προθεσμιών που καθορίζονται στις παραγράφους 3 και 4 του παρόντος άρθρου. 6. Κατά τον ανοικτό διαγωνισμό, η προκήρυξη πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα στοιχεία του Παραρτήματος IV/B του παρόντος Π.Δ.

Άρθρο 7. Κλειστός διαγωνισμός. 1. Στον κλειστό διαγωνισμό οι αναθέτουσες αρχές με βάση τις πληροφορίες για την προσωπική κατάσταση του προμηθευτή καθώς και τις πληροφορίες και τις διατυπώσεις που είναι αναγκαίες για την αξιολόγηση των ελάχιστων οικονομικών και τεχνικών προϋποθέσεων που πρέπει να πληροί, επιλέγουν μεταξύ των υποψηφίων που διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα βάσει του άρθρου 14 του παρόντος Π.Δ., εκείνους τους οποίους θα καλέσουν να υποβάλουν προσφορά. 2. Κατά τον κλειστό διαγωνισμό προηγείται διακήρυξη, περιλήψη της οποίας δημοσιεύεται στον τύπο, με την οποία καλούνται οι ενδιαφερόμενοι να υποβάλουν αίτηση συμμετοχής. Όταν οι αναθέτουσες αρχές προσφεύγουν στον κλειστό διαγωνισμό για την σύναψη σύμβασης, μπορούν να προβλέπουν τα όρια μεταξύ των οποίων θα κυμανθεί ο αριθμός των προμηθευτών τους οποίους σκοπεύουν να προσκαλέσουν. Στην περίπτωση αυτή τα όρια αναφέρονται στην προκήρυξη. Τα όρια αυτά καθορίζονται σε συνάρτηση με τη φύση των προϊόντων της προμήθειας. Το κατώτερο από τα όρια αυτά δεν πρέπει να είναι μικρότερο από πέντε, το δε ανώτερο μπορεί να ορισθεί μέχρι 20. Σε κάθε περίπτωση ο αριθμός των υποψηφίων που καλούνται να υποβάλουν προσφορά πρέπει να επαρκεί για την εξασφάλιση συνθηκών πραγματικού ανταγωνισμού. 3. Κατά τον κλειστό διαγωνισμό, η προθεσμία για την υποβολή των αιτήσεων συμμετοχής δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 37 ημερών, από την ημερομηνία αποστολής περιλήψεως της διακηρύξεως στην Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για δημοσίευση. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες επείγοντες λόγοι καθιστούν την προθεσμία αυτή ανεφάρμοστη, τότε η προθεσμία που θα ορισθεί δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 15 ημερών, από την ημερομηνία αποστολής της περιλήψης της διακήρυξης. 4. Η πρόσκληση στους υποψηφίους, που επιλέγονται για την υποβολή των προσφορών, γίνεται με έγγραφο που αποστέλλεται ταυτόχρονα και με τους ίδιους όρους σε όλους τους υποψηφίους προμηθευτές και περιέχει τα στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 10 του παρόντος άρθρου. 5. Η προθεσμία για την υποβολή των προσφορών δεν πρέπει να είναι μικρότερη των σαράντα (40) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της έγγραφης πρόσκλησης. Η ανωτέρω προθεσμία μπορεί να μειωθεί σε είκοσι έξη (26) ημέρες εφόσον οι αναθέτουσες αρχές έχουν αποστείλει στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ενδεικτική ανακοίνωση σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 η οποία συντάσσεται σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παραρτήματος IV.A (προκαταρκτική ενημέρωση), πενήντα δύο (52) τουλάχιστον ημέρες και κατ' ανώτατο όριο δώδεκα (12) μήνες πριν από την ημερομηνία αποστολής στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της προκήρυξης που προβλέπεται στο άρθρο 8 παράγραφος 2 και εφόσον η ενδεικτική αυτή ανακοίνωση περιέχει τουλάχιστον τα

στοιχεία που αναφέρονται στο υπόδειγμα του Παραρτήματος IV.Γ (κλειστή διαδικασία), ή, ανάλογα με την περίπτωση, στο υπόδειγμα του Παραρτήματος IV.Δ (διαδικασία με διαπραγμάτευση) και εφόσον τα στοιχεία αυτά είναι διαθέσιμα κατά τον χρόνο δημοσίευσης της ανακοίνωσης. Στην περίπτωση εφαρμογής της επείγουσας διαδικασίας της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου τότε η προθεσμία υποβολής των προσφορών δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα (10) ημερών από την ημερομηνία της έγγραφης πρόσκλησης. **6.** Εφόσον ζητηθούν έγκαιρα συμπληρωματικές πληροφορίες, σχετικά με τη συγκεκριμένη προμήθεια, αυτές παρέχονται έξι (6) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας που έχει οριστεί, για την υποβολή των προσφορών. **7.** Οι αιτήσεις για συμμετοχή στο διαγωνισμό και οι προσκλήσεις για υποβολή προσφορών μπορεί να αποστέλλονται ταχυδρομικά, τηλεγραφικά ή με τηλετύπο, με τηλεομοιοτυπία ή με τηλέφωνο. Στις τέσσερις τελευταίες περιπτώσεις, οι αιτήσεις πρέπει να επιβεβαιώνονται με επιστολή βεβαίας χρονολογίας. **8.** Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι προσφορές δύνανται να γίνουν κατόπιν επιτοπίου επισκέψεως ή αμέσου εξετάσεως των προσαρτημένων εγγράφων στη συγγραφή υποχρεώσεων, η προθεσμία των 40 ημερών που ορίζεται στην παράγραφο 5 του παρόντος άρθρου πρέπει να παρατείνεται αναλόγως. **9.** Κατά τον κλειστό διαγωνισμό η διακήρυξη πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα στοιχεία του Παραρτήματος του παρόντος. **10.** Η πρόσκληση για υποβολή προσφορών, κατά τον κλειστό διαγωνισμό, πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα: α) τη διεύθυνση της Υπηρεσίας από την οποία μπορούν να ζητηθούν τα σχετικά έγγραφα, την προθεσμία μέσα στην οποία πρέπει να ενεργήσουν οι ενδιαφερόμενοι και το ποσό που τυχόν καταβάλλεται για τη χορήγηση των εγγράφων αυτών, τους όρους πληρωμής του ποσού αυτού, β) την προθεσμία για την υποβολή των προσφορών, τη διεύθυνση στην οποία πρέπει να αποσταλούν και τη γλώσσα ή τις γλώσσες στις οποίες πρέπει να είναι συνταγμένες, γ) τα αρμόδια όργανα για την αποσφράγιση των προσφορών, τα πρόσωπα που μπορούν να παρίστανται, καθώς και ημερομηνία, ώρα και τόπος αποσφράγισης, δ) τις εγγυήσεις και λοιπές εξασφαλίσεις οποιασδήποτε μορφής, οι οποίες ενδεχόμενα ζητούνται, ε) την πηγή της χρηματοδότησης, το νόμομα και τον τρόπο πληρωμής της προμήθειας, στ) τη διάρκεια ισχύος των προσφορών, ζ) τα στοιχεία τα οποία μπορούν να αποδείξουν τα αναφερόμενα στις δηλώσεις που υποβάλλουν οι υποψήφιοι όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 14 του παρόντος Π.Δ. η) τα κριτήρια για την κατακύρωση της προμήθειας, εάν αυτά δεν αναφέρονται στην περιληψη της διακήρυξεως. θ) το στοιχεία της δημοσιευθείσας προκήρυξης για την εκδήλωση ενδιαφέροντος.

Άρθρο 8. Κοινοί κανόνες δημοσιότητας. 1. Οι αναθέτουσες αρχές γνωστοποιούν, το ταχύτερο δυνατό, μετά την έναρξη του οικονομικού τους έτους, με σχετική ανακοίνωση που συντάσσεται σύμφωνα με το υπόδειγμα Α' του Παραρτήματος IV όλες τις προμήθειες κατά κατηγορίες προϊόντων των οποίων η συνολική προϋπολογιζόμενη αξία, (λαμβάνομένων υπόψη των διατάξεων του άρθρου 2 του παρόντος), είναι ίση ή μεγαλύτερη σε δραχμές από 750.000 ECU,

και τις οποίες προτίθενται να διενεργήσουν κατά τη διάρκεια των επόμενα δώδεκα μηνών. Οι κατηγορίες των προϊόντων καθορίζονται από τις αναθέτουσες αρχές με παραπομπή στην ονοματολογία CPA (ΕΕαριθμ. L 342 της 31/12/1993 σελ. 1). **2.** Οι αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να συνάψουν σύμβαση προμηθειών με ανοικτό ή κλειστό διαγωνισμό ή με διαδικασία με διαπραγμάτευση γνωστοποιούν την πρόθεσή τους με προκήρυξη, με την επιφύλαξη των προβλεπόμενων στην παράγραφο 4 του άρθρου 10 του παρόντος. **3.** Οι αναθέτουσες αρχές που συνάπτουν σύμβαση γνωστοποιούν το αποτέλεσμα με σχετική ανακοίνωση. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις είναι δυνατόν να μη δημοσιευθούν ορισμένες πληροφορίες σχετικά με την σύναψη της σύμβασης, όταν η γνωστοποίηση τέτοιου είδους πληροφοριών θα εμπόδιζε την εφαρμογή νόμων, θα ήταν αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον, θα μπορούσε να βλάψει θεμιτά εμπορικά συμφέροντα δημόσιων ή ιδιωτικών επιχειρήσεων ή να βλάψει το θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των προμηθευτών. **4.** Οι ανακοινώσεις και οι προκηρύξεις που προβλέπονται στις παραγράφους 1, 2 και 3 του παρόντος άρθρου αποστέλλονται από την αναθέτουσα αρχή το ταχύτερο δυνατό και τα καταλληλότερα μέσα στην Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Στην περίπτωση της συνοπτικής διαδικασίας οι ανακοινώσεις αποστέλλονται με τηλετύπο ή τηλεγράφημα ή τηλεομοιοτυπία. **5.** Η ανακοίνωση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου αποστέλλεται το ταχύτερο δυνατό μετά την έναρξη κάθε οικονομικού έτους, η δε ανακοίνωση που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου αποστέλλεται το αργότερο 48 ημέρες με τη σύναψη της σχετικής σύμβασης. **6.** Οι ανακοινώσεις και οι προκηρύξεις καταρτίζονται σύμφωνα με τα υποδείγματα που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα IV του παρόντος. Οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να θέτουν όρους άλλους από εκείνους που προβλέπονται στο άρθρο 14 παραγράφου 5, 6, 7, 8, 9 και 10 όταν ζητούν πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τα οικονομικά και τεχνικά κριτήρια που θέτουν στους προμηθευτές για την επιλογή τους (σημείο II του Παραρτήματος IV Β, σημείο 9 του Παραρτήματος IV Γ και σημείο 8 του Παραρτήματος IV Δ). Οι ανακοινώσεις δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και στην τράπεζα δεδομένων TED στη γλώσσα του πρωτοτύπου. Σύνοψη των σημαντικότερων στοιχείων κάθε ανακοίνωσης δημοσιεύεται στις λοιπές επίσημες γλώσσες των Κοινοτήτων. Αυθεντικό είναι μόνο το κείμενο του πρωτοτύπου. Η υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δημοσιεύει τις ανακοινώσεις δώδεκα ημέρες το αργότερο μετά την αποστολή τους. Στην περίπτωση της συνοπτικής διαδικασίας αυτή η προθεσμία μειώνεται σε πέντε ημέρες. **7.** Οι ανακοινώσεις και οι προκηρύξεις δεν πρέπει να δημοσιεύονται στον ελληνικό τύπο πριν από την ημερομηνία αποστολής τους στην υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, την οποία πρέπει και να αναφέρουν. Οι εν λόγω δημοσιεύσεις δεν πρέπει να περιέχουν άλλες πληροφορίες εκτός από εκείνες που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. **8.** Οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν την ημερομηνία της αποστολής

της ανακοίνωσης ή της προκήρυξης. **9.** Οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να δημοσιεύουν στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προκηρύξεις διαγωνισμών προμηθειών που δεν υπόκεινται στις διατάξεις του παρόντος Π.Δ. περί υποχρεωτικής δημοσίευσης. **10.** Τα έξοδα δημοσίευσης των προκηρύξεων και των ανακοινώσεων στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων βαρύνουν την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το κείμενο της προκήρυξης δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει την μια σελίδα της εν λόγω εφημερίδας, δηλαδή περίπου 650 λέξεις. **11.** Οι αναθέτουσες αρχές γνωστοποιούν σε κάθε αποκλεισθέντα υποψήφιο ή προσφέροντα που υποβάλλει σχετική αίτηση, εντός προθεσμίας δέκα πέντε (15) ημερών από την παραλαβή της, τους λόγους απόρριψης της υποψηφιότητάς του ή της προσφοράς του και σε κάθε προσφέροντα που έχει υποβάλει παραδεκτή προσφορά τα χαρακτηριστικά στοιχεία και πλεονεκτήματα της επιλεγείσας προσφοράς καθώς και το όνομα του αναδόχου. Ωστόσο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποφασίσουν να μην κοινοποιήσουν ορισμένες πληροφορίες σχετικά με την ανάθεση της σύμβασης οι οποίες αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο, εφόσον η γνωστοποίησή τους αντίκειται σε ισχύουσες διατάξεις νόμων, ή προς το δημόσιο συμφέρον, ή θα έθιγε τα έννομα εμπορικά συμφέροντα δημόσιων ή ιδιωτικών επιχειρήσεων, ή θα μπορούσε να επηρεάσει τις συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ των προμηθευτών. **12.** Οι αναθέτουσες αρχές ενημερώνουν το συντομότερο δυνατόν, και γραπτώς εφόσον τους ζητηθεί, τους υποψηφίους και τους προσφέροντες για τις ληφθείσες σχετικές με την ανάθεση της σύμβασης αποφάσεις, καθώς και τους λόγους για τους οποίους αποφάσισαν τη μη υπογραφή σύμβασης σε προκηρυχθέντα διαγωνισμό, ή να κινήσουν εκ νέου τη διαδικασία. Οι αποφάσεις αυτές κοινοποιούνται στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. **13.** Για κάθε σύμβαση που έχει συναφθεί, οι αναθέτουσες αρχές καταρτίζουν πρακτικό, στο οποίο περιλαμβάνονται τουλάχιστον: - το όνομα και η διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής, το αντικείμενο και η αξία της σύμβασης, - τα ονόματα ή οι επωνυμίες των επιλεγέντων υποψηφίων ή προσφερόντων και η αιτιολόγηση της επιλογής τους, - τα ονόματα ή οι επωνυμίες των αποκλεισθέντων υποψηφίων ή προσφερόντων και οι λόγοι αποκλεισμού τους, - το όνομα ή η επωνυμία του αναδόχου και η αιτιολόγηση της επιλογής της προσφοράς του, καθώς και, εάν είναι γνωστό, το τμήμα της σύμβασης που ο ανάδοχος προτίθεται να αναθέσει υπεργολαβικό σε τρίτους, - όσον αφορά τις διαδικασίες με διαπραγμάτευση, οι περιστάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 10 και οι οποίες δικαιολογούν την προσηυγή στις διαδικασίες αυτές. Το πρακτικό αυτό ή τα κυριότερα σημεία του κοινοποιούνται στην Επιτροπή μετά από αίτησή της.

Άρθρο 9. Υπολογισμός προθεσμιών. Ο υπολογισμός όλων των προθεσμιών που ορίζονται στο παρόν θα γίνεται σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΟΚ ΕΚΑΕ) αριθμ. 1182/71 της 3ης Ιουνίου 1971 (ΕΕ αριθμ. L 124 της 8.6.1971, σελ.1) ο οποίος καθορίζει τους κανόνες, που εφαρμόζονται στις προθεσμίες και ημερομηνίες.

Άρθρο 10. Διαδικασία με διαπραγμάτευση. 1. Διαδικασία με διαπραγμάτευση είναι η διαδικασία στα πλαίσια της οποίας η αναθέτουσα αρχή προσφεύγει στους προμηθευτές της επιλογής της και διαπραγματεύεται τους όρους της σύμβασης με έναν ή περισσότερους από αυτούς. 2. Στις διαδικασίες με διαπραγμάτευση, οι αναθέτουσες αρχές με βάση τις πληροφορίες για την προσωπική κατάσταση του προμηθευτή καθώς και τις πληροφορίες και τις διατυπώσεις που είναι αναγκαίες για την αξιολόγηση των ελάχιστων οικονομικών και τεχνικών προϋποθέσεων που πρέπει να πληροί, επιλέγουν μεταξύ των υποψηφίων που διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα βάσει του άρθρου 14 του παρόντος Π.Δ., εκείνους τους οποίους θα καλέσουν να διαπραγματευθούν. 3. Όταν οι αναθέτουσες αρχές προσφεύγουν στη διαδικασία με διαπραγμάτευση για τη σύναψη της σύμβασης, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου, οι υποψήφιοι που γίνονται δεκτοί για διαπραγμάτευση δεν μπορεί να είναι λιγότεροι από τρεις, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός κατάλληλων υποψηφίων. 4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις προμηθειών με τη διαδικασία των διαπραγματεύσεων σε περίπτωση υποβολής μη κανονικών προσφορών στα πλαίσια ανοικτής ή κλειστής διαδικασίας ή σε περίπτωση προσφορών οι οποίες, βάσει εθνικών διατάξεων σύμφωνων με τις διατάξεις περί κανόνων συμμετοχής, κριτηρίων επιλογής προμηθευτών και κριτηρίων κατακυρώσεως συμβάσεων, δεν είναι δυνατόν να γίνουν δεκτές και υπό την προϋπόθεση ότι οι αρχικοί όροι της διακηρύξεως δεν έχουν τροποποιηθεί ουσιαδώς. Στις περιπτώσεις αυτές, οι αναθέτουσες αρχές δημοσιεύουν προκήρυξη διαγωνισμού, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα IV/Γ εκτός εάν σ' αυτές τις διαδικασίες μέσω διαπραγματεύσεων, περιλαμβάνονται όλες οι επιχειρήσεις που πληρούν τους απαραίτητους όρους εξ εκείνων που κατά τον προκηρθέντα ανοικτό ή κλειστό διαγωνισμό είχαν υποβάλει προσφορές σύμφωνα με τις τυπικές προϋποθέσεις του διαγωνισμού. Η πρόσκληση για την υποβολή προσφορών στις παραπάνω περιπτώσεις πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην παράγραφο 10 του άρθρου 7 του παρόντος. Η προθεσμία για την υποβολή των αιτήσεων συμμετοχής καθορίζεται όπως στην παραγρ. 3 του άρθρου 7 του παρόντος. 5. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν επίσης να συνάπτουν συμβάσεις προμηθειών προσφεύγοντας στη διαδικασία των διαπραγματεύσεων χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκηρύξεως διαγωνισμού, στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) όταν δεν υπεβλήθη καμία προσφορά μετά από πρόσκληση σε ανοικτό ή κλειστό διαγωνισμό, εφόσον οι αρχικοί όροι της προκηρύξεως δεν έχουν τροποποιηθεί ουσιαδώς και διαβιβάζεται έκθεση στην Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, β) όταν τα σχετικά προϊόντα κατασκευάζονται αποκλειστικά για σκοπούς ερευνών, πειραμάτων, μελετών ή αναπτύξεως. Η διάταξη αυτή δεν καλύπτει την παραγωγή ποσοτήτων ικανών να εξασφαλίσουν εμπορική βιωσιμότητα στο είδος ή την απόσβεση δαπανών έρευνας και αναπτύξεως, γ) όταν για τεχνικούς ή καλλιτεχνικούς λόγους ή για λόγους που αφορούν την προστασία δικαιωμάτων αποκλειστικότητας, τα προς προμήθεια προϊόντα μπορούν

να κατασκευαστούν ή να παραδοθούν μόνο από ορισμένο προμηθευτή, δ) στο βαθμό που είναι απόλυτα αναγκαίο, όταν για κατεπείγοντες λόγους οφειλόμενους σε γεγονότα που δεν είναι δυνατόν να προβλεφθούν από τις αναθέτουσες αρχές, δεν είναι δυνατόν να τηρηθούν οι προθεσμίες που απαιτούνται στις ανοικτές ή κλειστές ή με διαπραγμάτευση διαδικασίες. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για να δικαιολογήσουν τον επείγοντα αυτό χαρακτήρα δεν πρέπει σε καμία περίπτωση ν' απορρέουν από δική τους ευθύνη, ε) για τις συμπληρωματικές παραδόσεις που πραγματοποιούνται από τον αρχικό προμηθευτή και προορίζονται είτε για τη μερική ανανέωση προμηθειών ή εγκαταστάσεων τρέχουσας χρήσης είτε για επέκταση υφιστάμενων προμηθειών ή εγκαταστάσεων εφόσον η αλλαγή προμηθευτή θα υποχρέωνε ενδεχομένως την αναθέτουσα αρχή να προμηθευτεί υλικό με διαφορετικά τεχνικά χαρακτηριστικά τα οποία είναι ασυμβίβαστα ή προκαλούν δυσανάλογες τεχνικές δυσχέρειες ως προς την χρήση και συντήρηση. Η διάρκεια αυτών των συμβάσεων καθώς και των ανανεώσιμων συμβάσεων δεν επιτρέπεται, κατά κανόνα, να υπερβαίνει τα τρία έτη.

Άρθρο 11. Δικαιούμενοι συμμετοχής. Δικαίωμα συμμετοχής στις προμήθειες των αναθετουσών αρχών της παραγρ. 2 του άρθρου 2 του παρόντος Π.Δ. έχουν: α. φυσικά ή νομικά πρόσωπα, β. συνεταιρισμοί, γ. ενώσεις προμηθευτών που υποβάλλουν κοινή προσφορά, δ. κοινοπραξίες προμηθευτών. Οι ενώσεις και οι κοινοπραξίες αυτές δεν πρέπει να υποχρεώνονται να λαμβάνουν ορισμένη νομική μορφή προκειμένου να υποβάλουν την προσφορά. Πάντως η επιλεγείσα ένωση ή κοινοπραξία δύναται να υποχρεωθεί να πράξει τούτο, εάν κατακυρωθεί σ' αυτήν η σύμβαση, εφόσον η λήψη ορισμένης νομικής μορφής είναι αναγκαία για την ικανοποιητική εκτέλεση της σύμβασως.

Άρθρο 12. Υποβολή προσφορών - Κοινοί κανόνες συμμετοχής. 1. Οι προσφορές υποβάλλονται γραπτώς, απευθείας ή ταχυδρομικά. Επιτρέπεται η υποβολή προσφορών με κάθε άλλο μέσο που καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και εξασφαλίζει: α) ότι κάθε προσφορά περιλαμβάνει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για την αξιολόγησή της. β) ότι διαφυλάσσεται το απόρρητο των προσφορών εν αναμονή της αξιολόγησής τους. γ) εφόσον είναι απαραίτητο για λόγους νομικής απόδειξης, ότι οι προσφορές επιβεβαιώνονται το συντομότερο δυνατό γραπτώς ή με την αποστολή επικυρωμένου αντιγράφου. δ) ότι η αποσφράγιση των προσφορών πραγματοποιείται μετά την εκπνοή της προβλεπόμενης για την υποβολή τους προθεσμίας. 2. Οι συμβάσεις ανατίθενται βάσει των κριτηρίων που προβλέπονται στο άρθρο 15 του παρόντος Π.Δ., λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις της παρ. 3 του παρόντος άρθρου, μετά από έλεγχο της καταλληλότητας των μη αποκλεισθέντων προμηθευτών δυνάμει των παραγράφων 1, 2 και 3 του άρθρου 14 του παρόντος Π.Δ., τον οποίο διεξάγουν οι αναθέτουσες αρχές σύμφωνα με τα κριτήρια οικονομικής, χρηματοπιστωτικής και τεχνικής ικανότητας που αναφέρονται στις παραγράφους 5, 6, 7, 8, 9, 10 και 11 του άρθρου 14 του παρόντος Π.Δ. 3. Οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να σέβονται τον εμπιστευτικό χαρακτήρα κάθε πληροφορίας που παρέχεται από

τους προμηθευτές. 4. Όταν η ανάθεση της σύμβασης γίνεται με βάση το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τις εναλλακτικές προσφορές που υποβάλλουν οι προσφέροντες, εφόσον οι προσφορές αυτές ανταποκρίνονται στις ελάχιστες προδιαγραφές που έχουν καθορίσει οι εν λόγω αναθέτουσες αρχές. Στα τεύχη της συγγραφής υποχρεώσεων, οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι εναλλακτικές προσφορές καθώς και τον τρόπο υποβολής αυτών των προσφορών. Εάν δεν επιτρέπεται η υποβολή εναλλακτικών προσφορών, αυτό πρέπει να αναφέρεται στην προκήρυξη του διαγωνισμού. Οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να μη δεχθούν την υποβολή εναλλακτικής προσφοράς αποκλειστικά και μόνο επειδή έχει καταρτισθεί με τεχνικές προδιαγραφές που έχουν καθορισθεί με αναφορά σε εθνικά πρότυπα τα οποία ισχύουν κατ' εφαρμογή των αντιστοίχων ευρωπαϊκών, σε ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή σε κοινές τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στο άρθρο 16 παραγρ. 3 ή ακόμα σε εθνικές τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στο άρθρο 16 παραγρ. 6 στοιχεία α) και β). 5. Οι αναθέτουσες αρχές που έχουν αποδεχτεί εναλλακτικές προσφορές δυνάμει της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου δεν μπορούν να απορρίψουν εναλλακτική προσφορά μόνο για το λόγο ότι εφόσον επιλεγεί, ενδέχεται να οδηγήσει στη σύναψη δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών αντί σύμβασης προμηθειών κατά την έννοια του παρόντος Π.Δ. Στα τεύχη της συγγραφής υποχρεώσεων, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητήσει από τον προσφέροντα να της αναφέρει στην προσφορά του το τίμημα της σύμβασης που ενδεχομένως προτίθεται να αναθέσει υπεργολαβικά σε τρίτους. Η ανακοίνωση αυτή δεν προδικάζει το ζήτημα ευθύνης του κυρίου προμηθευτή.

Άρθρο 13. Κατάλογοι (Μητρώα) Αναγνωρισμένων Προμηθευτών. 1. Οι Επίσημοι Κατάλογοι (Μητρώα) Αναγνωρισμένων Προμηθευτών, πρέπει να είναι προσαρμοσμένοι στις διατάξεις του άρθρου 14 (παρ. 1, στοιχεία α) έως δ) και ζ) και των παραγράφων 4, 5, 6, 7, 8, 9 και 10). **2.** Οι προμηθευτές που είναι εγγεγραμμένοι στους επίσημους καταλόγους μπορούν, για την εκάστοτε σύμβαση, να υποβάλλουν στην αναθέτουσα αρχή πιστοποιητικό εγγραφής που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή. Στο πιστοποιητικό αυτό αναφέρονται τα δικαιολογητικά βάσει των οποίων έγινε η εγγραφή στον κατάλογο καθώς και η κατάταξη που προκύπτει από τον κατάλογο αυτό. **3.** Η εγγραφή του προμηθευτή στους επίσημους καταλόγους πιστοποιούμενη από την αρμόδια αρχή δεν συνιστά για τις αναθέτουσες αρχές των άλλων Κρατών - μελών τεκμήριο καταλληλότητας για προμήθειες παρά μόνο όσον αφορά το άρθρο 14 παραγράφου 1 στοιχεία α) έως δ) και ζ) της παραγράφου 4, της παραγράφου 5 στοιχεία β) και γ) και της παραγράφου 8 στοιχεία α). Οι πληροφορίες που μπορούν να συναχθούν από την εγγραφή στους επίσημους καταλόγους δεν είναι δυνατόν να θεθούν υπό αμφισβήτηση. Όσον αφορά πάντως την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, είναι δυνατόν να ζητηθεί, με την ευκαιρία κάθε σύμβασης, πρόσθετο πιστοποιητικό από κάθε εγγεγραμμένο προμηθευτή. Οι αναθέτουσες αρχές των άλλων κρατών - μελών εφαρμόζουν τις διατάξεις του πρώτου και δεύτερου εδα-

φίου μόνο προς όφελος των προμηθευτών που είναι εγκατεστημένοι στο κράτος - μέλος, στο οποίο έχει καταρτισθεί ο επίσημος κατάλογος. **4.** Για την εγγραφή των προμηθευτών άλλων κρατών μελών σε επίσημο κατάλογο δεν είναι δυνατόν να ζητηθούν άλλες αποδείξεις και δηλώσεις εκτός από εκείνες που ζητούνται από τους προμηθευτές που είναι Έλληνες υπήκοοι και σε κάθε περίπτωση, όχι άλλες από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 14 παράγραφοι 1) έως και 10). **5.** Οι αρμόδιες αρχές που τηρούν επίσημους καταλόγους, οφείλουν να ενημερώνουν το Υπουργείο Εμπορίου, το οποίο και γνωστοποιεί στα κράτη - μέλη και στην Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τις διευθύνσεις των αρμοδίων αυτών αρχών, στις οποίες μπορούν να απευθύνονται οι αιτήσεις εγγραφής.

Άρθρο 14. Κριτήρια ποιοτικής επιλογής προμηθευτών. 1. Κάθε προμηθευτής δύναται να αποκλεισθεί από τη συμμετοχή σε διαδικασία ανάθεσης σύμβασης προμηθειών εφόσον: α) Τελεί υπό πτώχευση, εκκαθάριση, παύση εργασιών, αναγκαστική διαχείριση, έχει έλθει σε συμβιβασμό με τους πιστωτές ή οι εργασίες της επιχειρήσεώς του έχουν ανασταλεί ή τελεί σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία που προβλέπεται από νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις της χώρας εγκατάστασης του προμηθευτή. β) Βρίσκεται σε διαδικασία κήρυξης πτώχευσης ή σε διαδικασία έκδοσης απόφασης αναγκαστικής, εκκαθάρισης ή διαχείρισης συμβιβασμού με τους πιστωτές ή υπόκειται σε άλλες παρόμοιες διαδικασίες που προβλέπονται από τις νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις της χώρας εγκατάστασης του προμηθευτή. γ) Έχει καταδικασθεί με αμετάκλητη απόφαση για αδίκημα σχετικό με την επαγγελματική του διαγωγή. δ) Υπήρξε ένοχος σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος το οποίο η αναθέτουσα αρχή δύναται να διαπιστώσει με οποιοδήποτε τρόπο. ε) Δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως, σύμφωνα με τους νόμους της χώρας εγκαταστάσεώς του. στ) Δεν έχει εκπληρώσει τις φορολογικές υποχρεώσεις του όπως προβλέπεται από τους νόμους της χώρας εγκαταστάσεώς του. ζ) Είναι ένοχος ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή πληροφοριών που απαιτούνται κατά τις διατάξεις του παρόντος. **2.** Όταν η αναθέτουσα αρχή ζητεί από τον προμηθευτή απόδειξη ότι δεν εμπίπτει σε καμία από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στα υπό στοιχεία α,β,γ,ε και στ της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, η αρχή δέχεται σαν ικανοποιητική απόδειξη: - για τις περιπτώσεις α,β,ε και στ, πιστοποιητικό που εκδίδεται από αρμόδια αρχή, - για την περίπτωση γ απόσπασμα ποινικού μητρώου ή εάν αυτό δεν είναι δυνατό, ισοδύναμο έγγραφο που εκδίδεται από αρχή της χώρας καταγωγής ή προελεύσεως του προμηθευτή, εφόσον πρόκειται περί ατομικής επιχειρήσεως ή προσωπικής εταιρίας. **3.** Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν εκδίδονται τέτοια έγγραφα ή πιστοποιητικά ή αυτά δεν καλύπτουν όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται στα υπό α, β και γ στοιχεία της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, δύναται να αντικατασταθούν αυτά από ένορκη βεβαίωση του ενδιαφερομένου προσώπου ενώπιον δικαστικής ή διοικητικής αρχής, συμβολαιογράφου ή οιασδήποτε άλλης αρμοδίας αρχής του κράτους - μέλους. Σε κράτη - μέλη όπου δεν προβλέπεται ένορκη δήλωση

δύναται να αντικατασταθεί αυτή από υπεύθυνη δήλωση. Η αρμόδια αρχή ή ο συμβολαιογράφος εκδίδει πιστοποιητικό που βεβαιώνει τη γνησιότητα της ενόρκου δηλώσεως ή της υπευθύνου δηλώσεως. **4.** Κάθε προμηθευτής που επιθυμεί να λάβει μέρος σε διαγωνισμό προμηθειών του Δημοσίου ενδέχεται να κληθεί να αποδείξει την εγγραφή του στο επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο κατά τους όρους που καθορίζονται από τους νόμους της χώρας της Κοινότητας στην οποία είναι εγκατεστημένος. Στο Βέλγιο στο “Registre du Commerce” - “Handelsregister”, στη Δανία στο “Aktieselskabsregister” ή στο “Foreningsregistret” και στο “Handelsregistret” στη Γερμανία στο “Handelsregister” και στο “Handwekstrolle”, στη Γαλλία στο “Registre du Commerce” και στο “Repertoire des Metiers”, στην Ιταλία στο “Registro della Camera di Commercio, Industria, Agricoltura e Artigianato” και στο “Registro delle Commisioni Provinciali per l’ Artigianato”, στο Λουξεμβούργο στο “Registre aux Firmes” και στο “Role de la Chambre des Metiers”, στην Ολλανδία στο “Handelsregister” και στην Πορτογαλία στο “Registo Nacional das Colectivas”, στην Ελλάδα σε “Βιοτεχνικό ή Βιομηχανικό ή Εμπορικό Επιμελητήριο” και άλλα Επιμελητήρια των παραγωγικών τάξεων. Στην Ισπανία στο “Registro Mercanti” ή στην περίπτωση μη εγγεγραμμένων μεμονωμένων προσώπων, βεβαίωση στην οποία αναφέρεται ότι ο ενδιαφερόμενος βεβαίωσε ενόρκως ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα. Στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία ο προμηθευτής μπορεί να κληθεί να υποβάλει πιστοποιητικό από το “Registrar of Companies” ή από το “Registrar of Friendly Societies” ότι η επιχείρησή του είναι “incorporated” ή “registered” ή εάν δεν κατέχει τέτοιο πιστοποιητικό, να προσκομίσει ένορκη βεβαίωση ότι ασκεί δραστηριότητες στο σχετικό επαγγελματικό κλάδο στη χώρα στην οποία είναι εγκατεστημένος σε συγκεκριμένο τόπο εργασίας και με συγκεκριμένη εμπορική επωνυμία. **5.** Η απόδειξη της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής ικανότητας του προμηθευτού δύναται, κατά γενικό κανόνα, να παρασχεθεί με ένα ή περισσότερα από τα κατωτέρω μέσα: α) με κατάλληλες βεβαιώσεις τραπεζών, β) με την υποβολή αντιγράφου του ισολογισμού της επιχείρησεως, ή αποσπασμάτων αυτού, γ) με δήλωση του συνολικού ύψους του κύκλου εργασιών της επιχείρησεως και του κύκλου εργασιών αυτής, όσον αφορά τα είδη που αποτελούν αντικείμενο της συμβάσεως προμηθειών, κατά τα τρία προηγούμενα οικονομικά έτη. **6.** Οι αναθέτουσες αρχές ορίζουν στην προκήρυξη ή στην πρόσκληση για υποβολή προσφορών ποιό ή ποιά από τα ανωτέρω στοιχεία επιλέγουν και ποια άλλα στοιχεία πλην των αναφερομένων στην παράγρ. 5 του παρόντος άρθρου, πρέπει να προσκομισθούν. **7.** Εάν για οποιαδήποτε εύλογη αιτία ο προμηθευτής αδυνατεί να προσκομίσει τα στοιχεία που ζητούνται από την αναθέτουσα αρχή δύναται να αποδείξει την οικονομική και χρηματοπιστωτική ικανότητά του με οποιοδήποτε άλλο έγγραφο το οποίο η αναθέτουσα αρχή κρίνει κατάλληλο. **8.** Η τεχνική ικανότητα του προμηθευτή δύναται να αποδειχθεί ανάλογα με τη φύση, την ποιότητα και τον σκοπό των προς προμήθεια προϊόντων με την παροχή ενός ή περισσότερων από τα παρακάτω στοιχεία: α) κατάλογο των κυριότερων παραδόσεων οι οποίες έγιναν κατά τα τρία προηγούμενα έτη, με τα

αντίστοιχα ποσά, ημερομηνίες και τους δημόσιους ή ιδιωτικούς αποδέκτες. - εάν μεν πρόκειται για προμήθειες αναθετουσών αρχών οι παραδόσεις αποδεικνύονται με πιστοποιητικά θεωρούμενα από την αρμόδια αρχή, - εάν δε πρόκειται για προμήθειες ιδιωτών, η παράδοση πρέπει να βεβαιούται από τον αγοραστή ή εάν τούτο δεν είναι δυνατόν, θα δηλώνται υπεύθυνα από τον προμηθευτή ότι πράγματι έγινε, β) περιγραφή του τεχνικού εξοπλισμού της επιχειρήσεως, των μέσων αυτής προς εξασφάλιση της ποιότητας και των τμημάτων μελετών και ερευνών αυτής, γ) αναφορά του απασχολουμένου τεχνικού προσωπικού ή των τεχνικών υπηρεσιών, είτε ανήκουν ευθέως σε αυτήν είτε όχι και ιδιαίτερα των υπευθύνων για τον ποιοτικό έλεγχο, δ) δείγματα, περιγραφή ή και φωτογραφίες των προς προμήθεια προϊόντων, η αυθεντικότητα των οποίων πρέπει να βεβαιούται εάν η αναθέτουσα αρχή το απαιτεί, ε) πιστοποιητικά, εκδιδόμενα από επίσημα ινστιτούτα ποιοτικού ελέγχου ή Υπηρεσίες αναγνωρισμένης αρμοδιότητας, που να βεβαιώνουν την τήρηση ορισμένων προδιαγραφών ή προτύπων των προϊόντων, τα οποία σαφώς προσδιορίζονται με αναφορά σε προδιαγραφές ή πρότυπα, στ) έλεγχο που διενεργείται από την αναθέτουσα αρχή ή για λογαριασμό της από αρμόδιο επίσημο οργανισμό της χώρας στην οποία δρενεί ο προμηθευτής, κατόπιν συμφωνίας με τον οργανισμό αυτόν, όταν τα προς προμήθεια προϊόντα είναι σύνθετα ή κατ' εξαίρεση πρέπει να ανταποκρίνονται σε ειδικό σκοπό. Ο έλεγχος αυτός αφορά την παραγωγική ικανότητα του προμηθευτού και εάν είναι αναγκαίο, τα μέσα μελέτης και ερευνών που διαθέτει καθώς και αυτά που χρησιμοποιούνται για τον ποιοτικό έλεγχο. **9.** Η αναθέτουσα αρχή υποδεικνύει στην προκήρυξη ή στην πρόσκληση υποβολής προσφορών, ποιά στοιχεία επιθυμεί να της υποβληθούν προς απόδειξη των αναφερομένων στην παράγραφο 8 του παρόντος άρθρου. **10.** Η έκταση των πληροφοριών που αναφέρονται στην παράγραφο 8 του παρόντος άρθρου πρέπει να περιορίζεται στο αντικείμενο του διαγωνισμού, η αναθέτουσα αρχή που προκηρύσσει το διαγωνισμό οφείλει να λάβει υπόψη τα έννομα συμφέροντα του προμηθευτού όσον αφορά την προστασία των τεχνολογικών και εμπορικών απορρήτων της επιχειρήσεώς του. **11.** Η αναθέτουσα αρχή δύναται να καλεί τους προμηθευτές να συμπληρώνουν τα υποβληθέντα δικαιολογητικά ή να παρέχουν σχετικές διευκρινίσεις εντός των ορίων του παρόντος άρθρου. **12.** Η αναθέτουσα αρχή οφείλει να σέβεται πλήρως την εμπιστευτική φύση κάθε πληροφορίας που παρέχεται από τους προμηθευτές. **13.** Οι αναθέτουσες αρχές αποστέλλουν προσκλήσεις σε εκείνους από τους προμηθευτές των άλλων κρατών - μελών οι οποίοι πληρούν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις υπό τους αυτούς όρους, που ισχύουν για τους Έλληνες υπήκοους προμηθευτές.

Άρθρο 15. Κριτήρια κατακύρωσεως. 1. Τα κριτήρια για την τελική επιλογή του προμηθευτή και την κατακύρωση της προμήθειας μπορεί να είναι είτε η χαμηλότερη μόνον τιμή, είτε η συμφερότερη προσφορά. **2.** Στη διακήρυξη ή στην πρόσκληση για υποβολή προσφορών καθορίζεται υποχρεωτικά αν η κατακύρωση θα γίνει με βάση τη χαμηλότερη μόνον τιμή ή την συμφερότερη προσφορά. Στην περίπτωση της συμφερότερης προσφοράς, καθορίζονται κατά φθι-

νοσα σειρά σπουδαιότητας, όπου αυτό είναι δυνατόν και τα στοιχεία με βάση τα οποία γίνεται η αξιολόγησή της. **3.** Για την αξιολόγηση μιας προσφοράς ως συμπεριότερης λαμβάνονται υπόψη, κυρίως τα παρακάτω κριτήρια: α) η τιμή, β) ο χρόνος παραδόσεως των προϊόντων, γ) η ποιότητά τους με βάση τις τεχνικές προδιαγραφές της διακηρύξεως, δ) η τεχνική αξία και η αποδοτικότητα τους με βάση τις τεχνικές προδιαγραφές της διακηρύξεως, ε) το κόστος εγκαταστάσεως και λειτουργίας, στ) η παρεχόμενη εγγύηση καλής λειτουργίας, ζ) η εξυπηρέτηση μετά την πώληση και η τεχνική βοήθεια εκ μέρους του προμηθευτή, η) τα λειτουργικά και αισθητικά χαρακτηριστικά του προϊόντος, θ) η σχέση κόστους αποδοτικότητας ή και άλλα στοιχεία, ανάλογα με τη φύση των υπό προμήθεια προϊόντων ή και των ιδιαίτερων αναγκών της αναθέτουσας αρχής, ι) οι όροι πληρωμής. **4.** Εάν σε ορισμένο διαγωνισμό οι προσφορές είναι προφανώς υπερβολικά χαμηλές για τα προς προμήθεια προϊόντα, η αναθέτουσα αρχή εξετάζει τις λεπτομέρειες των προσφορών πριν αποφασίσει την κατακύρωση του διαγωνισμού. Για το σκοπό αυτό ζητεί από τον προσφέροντα να παράσχει εγγράφως τις αναγκαίες διευκρινίσεις σχετικά με τον οικονομικό χαρακτήρα της διαδικασίας κατασκευής ή τις τεχνικές λύσεις που έχουν επιλεγεί ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την προμήθεια των προϊόντων ή την πρωτοτυπία των προτεινομένων προμηθειών τις οποίες επαληθεύει πριν απορρίψει την προσφορά. **5.** Εάν τα έγγραφα τα σχετικά με προκήρυξη του διαγωνισμού προβλέπουν την κατακύρωση του διαγωνισμού με την χαμηλότερη μόνον τιμή, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να γνωστοποιήσει στην Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων την απόρριψη προσφορών τις οποίες θεωρεί υπερβολικά χαμηλές.

Άρθρο 16. Τεχνικές προδιαγραφές. 1. Η έννοια των όρων που χρησιμοποιούνται παρακάτω περιλαμβάνονται στο Παράρτημα 3 του παρόντος Π.Δ. **2.** Οι τεχνικές προδιαγραφές που καθορίζονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου περιέχονται στη διακήρυξη της σύμβασης. **3.** Οι τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου ορίζονται από τις αναθέτουσες αρχές με παραπομπή είτε στα ελληνικά πρότυπα που ισχύουν κατά εφαρμογή των αντίστοιχων ευρωπαϊκών είτε σε ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις είτε σε κοινές τεχνικές προδιαγραφές με την επιφύλαξη των εθνικών τεχνικών κανόνων αναγκαστικού δικαίου, στον βαθμό που οι κανόνες αυτοί συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο. **4.** Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παρεκκλίνει από την αρχή της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου: α) Εάν τα πρότυπα, οι ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή οι κοινές τεχνικές προδιαγραφές δεν περιλαμβάνουν καμία διάταξη ως προς τη διαπίστωση της καταλληλότητας ενός προϊόντος ή εάν δεν υπάρχουν τεχνικά μέσα προκειμένου να διαπιστωθεί με ικανοποιητικό τρόπο αν ένα προϊόν είναι σύμφωνο με τα εν λόγω πρότυπα ή εγκρίσεις ή κοινές τεχνικές προδιαγραφές. β) εάν τυχόν η εφαρμογή της παραγράφου 3 θίγει την εφαρμογή της A/Y.A/1341/15956/12-9/31.10.86 “Εγκριση συμφωνίας για ευρωπαϊκά τη επικοινωνιακά πρότυπα (NORMES EUROPEENNES DE TELECOMMUNICATIONS, NETS) για τις τεματικές συσκευές” ΦΕΚ

Β'739), Β/Υ.Α. 68851/16-5/10.6.88) "Αμοιβαία αναγνώριση των εγκρίσεων τύπου του Τηλεπικοινωνιακού Τερματικού Εξοπλισμού" (ΦΕΚ Β' 735) και της Οδηγίας 91/263/ΕΟΚ (ΕΕ αριθμ. L 128 της 23.5.91, σελ. 1) ή της Οδηγίας 87/95/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 23ης Δεκεμβρίου 1986, σχετικά με την τυποποίηση στον τομέα της τεχνολογίας της πληροφορίας και των τηλεπικοινωνιών (ΕΕ αριθμ. L 36 της 7.2.87, σελ. 31) ή άλλων κοινοτικών κειμένων σε συγκεκριμένους τομείς υπηρεσιών ή προϊόντων. γ) εάν η χρήση των εν λόγω προτύπων, ευρωπαϊκών τεχνικών εγκρίσεων ή κοινών τεχνικών προδιαγραφών υποχρεώνουν ενδεχομένως την αναθέτουσα αρχή να προμηθεύεται προϊόντα ή υλικά μη συμβατά για τις εν χρήσει εγκαταστάσεις της ή που συνεπάγονται δυσανάλογα έξοδα ή δυσανάλογες τεχνικές δυσκολίες, αλλά μόνο στα πλαίσια σαφώς καθορισμένης στρατηγικής και με την προοπτική να υιοθετηθούν σε ορισμένο χρονικό διάστημα ευρωπαϊκά πρότυπα, ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή κοινές τεχνικές προδιαγραφές. δ) εάν το συγκεκριμένο σχέδιο αποτελεί πραγματική καινοτομία και δεν είναι σκόπιμη η χρησιμοποίηση των υφισταμένων ευρωπαϊκών προτύπων, ευρωπαϊκών τεχνικών εγκρίσεων ή κοινών τεχνικών προδιαγραφών. 5. Οι αναθέτουσες αρχές που προσφεύγουν στην εφαρμογή της παραγράφου 4 αναφέρουν, εφόσον είναι δυνατόν τους σχετικούς λόγους στην πρόσκληση υποβολής προσφορών που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή στην διακήρυξη και, σε κάθε περίπτωση, αναφέρουν τους λόγους αυτούς στα εσωτερικά τους έγγραφα και ενημερώνουν σχετικά τα κράτη - μέλη και την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εφόσον το ζητήσουν. 6. Εάν δεν υπάρχουν ευρωπαϊκά πρότυπα, ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή κοινές τεχνικές προδιαγραφές, οι τεχνικές προδιαγραφές: α) καθορίζονται με αναφορά στις ελληνικές τεχνικές προδιαγραφές που αναγνωρίζονται ως σύμφωνες προς τις βασικές απαιτήσεις που απαριθμούνται στις Κοινοτικές Οδηγίες τεχνικής εναρμόνισης, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στις εν λόγω οδηγίες και, ειδικότερα, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στο Π.Δ. 334/94 προϊόντα Δομικών Κατασκευών" β) μπορούν να καθορίζονται με αναφορά στις ελληνικές τεχνικές προδιαγραφές όσον αφορά το σχεδιασμό, τον υπολογισμό και την υλοποίηση των έργων και τη χρησιμοποίηση προϊόντων, γ) μπορούν να καθορίζονται με αναφορά σε άλλα έγγραφα. Στην περίπτωση αυτή, είναι προτιμότερη η αναφορά κατά σειρά προτίμησης: i) σε ελληνικά πρότυπα που ισχύουν κατ' εφαρμογή των αντίστοιχων διεθνών προτύπων τα οποία έχουν γίνει αποδεκτά στην Ελλάδα, ii) σε άλλα πρότυπα και ελληνικές τεχνικές εγκρίσεις, iii) σε οποιοδήποτε άλλο πρότυπο. 7. Εκτός των περιπτώσεων κατά τις οποίες οι προδιαγραφές δικαιολογούνται από το αντικείμενο της σύμβασης, απαγορεύεται η αναγραφή, στους συμβατικούς όρους, τεχνικών προδιαγραφών οι οποίες αφορούν προϊόντα ορισμένης κατασκευής ή προελεύσεως ή ιδιαίτερες μεθόδους με αποτέλεσμα να ευνοούνται ή να αποκλείονται ορισμένοι προμηθευτές ή προϊόντα. Ειδικότερα, απαγορεύεται η αναφορά εμπορικών σημάτων, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, τύπων ή ορισμένης προελεύσεως ή παραγωγής πάντως τέτοια αναφορά, εφόσον συνοδεύεται από τους όρους ή "αντίστοιχο",

επιτρέπεται όταν οι αναθέτουσες αρχές δεν έχουν τη δυνατότητα να προβούν σε περιγραφή του αντικειμένου της συμβάσεως χρησιμοποιώντας προδιαγραφές επαρκώς σαφείς και πλήρως κατανοητές, για όλους τους ενδιαφερομένους.

Άρθρο 17. Στατιστικά στοιχεία. 1. Οι αναθέτουσες αρχές υποβάλουν στο Υπουργείο Ανάπτυξης - Γενική Γραμματεία Εμπορίου στατιστικά στοιχεία για τις συναφθείσες από αυτές συμβάσεις το αργότερο μέχρι 30 Ιουνίου κάθε έτους για το προηγούμενο έτος. Το Υπουργείο Ανάπτυξης κοινοποιεί στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων συγκεντρωτικό πίνακα των παραπάνω στατιστικών στοιχείων μέχρι 31 Οκτωβρίου κάθε έτους για το προηγούμενο έτος. **2.** Στον πίνακα αυτόν προσδιορίζονται τουλάχιστον: α) Όσον αφορά τις αναθέτουσες αρχές που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του παρόντος: αα. Η συνολική αξία των συμβάσεων που καταρτίστηκαν από κάθε αναθέτουσα αρχή κάτω του κατωτάτου ορίου εφαρμογής του παρόντος. ββ. Ο αριθμός και η αξία των συμβάσεων που καταρτίστηκαν από κάθε αναθέτουσα αρχή άνω του κατωτάτου ορίου εφαρμογής, ταξινομημένες, εάν είναι δυνατόν, κατά διαδικασία, κατηγορίες προϊόντων σύμφωνα με την ονοματολογία CPA (Classification of Products According to Activities, άρθρο 8 παραγ. 1), και εθνικότητα του προμηθευτή στον οποίον ανατέθηκε η σύμβαση, στην περίπτωση δε των διαδικασιών με διαπραγμάτευση, κατά κατηγορία όπως αυτές ταξινομούνται στο άρθρο 10 παράγραφος 5, αναφέροντας τον αριθμό και την αξία των συμβάσεων που ανατέθηκαν σε κάθε Κράτος - Μέλος και στις τρίτες χώρες. β) Όσον αφορά τις λοιπές αναθέτουσες αρχές που υπάγονται στο παρόν, καταχωρούνται ο αριθμός και η αξία των συμβάσεων που καταρτίστηκαν άνω του κατωτάτου ορίου εφαρμογής, ταξινομημένες, εάν είναι δυνατόν, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο προηγούμενο εδάφιο, κατά κατηγορία αναθετουσών αρχών. γ) Όσον αφορά τις συμβάσεις που ανατέθηκαν δυνάμει παρεκκλίσεων από τη Συμφωνία Π.Ο.Ε. για τις Δημόσιες Συμβάσεις, καταχωρείται για μεν τις αναθέτουσες αρχές του παραρτήματος Ι ο αριθμός και η συνολική αξία των συμβάσεων αυτών, για κάθε μία αναθέτουσα αρχή, για δε τις υπόλοιπες αναθέτουσες αρχές που υπάγονται στο παρόν κατά κατηγορία αναθετουσών αρχών η συνολική αξία των συμβάσεων. δ) Οποιοδήποτε άλλο στατιστικό στοιχείο που προσδιορίζεται από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σύμφωνα με την διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 32 παράγραφος 2 της Οδηγίας 93/36/ΕΟΚ και απαιτείται δυνάμει της Συμφωνίας Π.Ο.Ε. για τις Δημόσιες Συμβάσεις.

Άρθρο 18. Υποχρεώσεις αναθετουσών αρχών υπαγομένων στην συμφωνία GATT, σχετικά με τις συμβάσεις κρατικών προμηθειών. Κατά τις διαδικασίες για τη σύναψη συμβάσεων κρατικών προμηθειών από τις αναθέτουσες αρχές που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του παρόντος Π.Δ., εφαρμόζονται, στις σχέσεις με τα λοιπά κράτη - μέλη, όροι εξίσου ευνοϊκοί με τους όρους που επιφυλάσσονται στις Τρίτες ώρες κατ' εφαρμογή της συμφωνίας GATT και ιδίως τους όρους των άρθρων V και VI σχετικά με την κλειστή διαδικασία, την πληροφόρηση και την εξέταση.

Άρθρο 19. Τελικές διατάξεις. **1.** Κάθε διάταξη που είναι αντίθετη με τις διατάξεις του παρόντος Π.Δ. ή ρυθμίζει τα θέματα αυτά με άλλον τρόπο καταργείται. **2.** Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Βιομηχανίας - Ενέργειας - Τεχνολογίας και Εμπορίου δύναται να ρυθμίζεται κάθε θέμα που αναφέρεται σε διαδικαστικές λεπτομέρειες, αναγκαίες για την εφαρμογή των διατάξεων του προεδρικού αυτού διατάγματος. **3.** Προσαρτώνται και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του παρόντος Π.Δ. τα Παραρτήματα I, II, III και IV.

Άρθρο 20. Η ισχύς του παρόντος Π.Δ. αρχίζει από την δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στον Υφυπουργό Εμπορίου αναθέτουμε την δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος.

13. Π.Δ. 346/1998: «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών προς τις διατάξεις της Οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 18ης Ιουλίου 1992 (Α' 230)²⁴

Άρθρο 1. Σκοπός του παρόντος διατάγματος είναι η προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας σχετικά με τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών προς τις διατάξεις της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 18ης Ιουνίου 1992 “για το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών” που δημοσιεύθηκε στην ελληνική γλώσσα στην επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Ε.Ε. L209/24/7/92.).

Άρθρο 2. Για την εφαρμογή του παρόντος διατάγματος οι παρακάτω όροι έχουν την εξής σημασία: **1.** Δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών είναι οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας που συνάπτονται εγγράφως μεταξύ ενός παρέχοντος υπηρεσίες και μιας αναθέτουσας αρχής όπως αυτή ορίζεται στην παρ. 2 του παρόντος άρθρου. Από τις ανωτέρω συμβάσεις εξαιρούνται: α. οι συμβάσεις κρατικών προμηθειών κατά την έννοια του άρθρου 2 παρ.1. του Π.Δ. 370/95 καθώς και οι συμβάσεις δημοσίων έργων κατά την έννοια του άρθρου 3 στοιχ. (α) του Π.Δ. 23/93 β. οι συμβάσεις που συνάπτονται στους τομείς που αναφέρονται στα άρθρα 2, 7, 8 και 9 της οδηγίας 93/38 Ε.Ο.Κ. της 14ης Ιουνίου 1993 (ΕΕ αριθμ. L 199 της 9-81993 σ.84) και οι συμβάσεις που πληρούν τους όρους του άρθρου 6 παράγρ. 2 της ίδιας οδηγίας, γ. οι συμβάσεις που έχουν αντικείμενο την κτήση ή την μίσθωση, με οποιαδήποτε χρηματοοικονομικά μέσα, γης, υφισταμένων κτισμάτων ή άλλης ακίνητης περιουσίας ή σχετικά με άλλα δικαιώματα επ' αυτών: ωστόσο οι συμβάσεις χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που συνάπτονται συγχρόνως, πριν ή μετά από την σύμβαση αγοράς ή μισθώσεως, υπό οποιαδήποτε μορφή, εμπίπτουν στο παρόν διάταγμα, δ. οι συμβάσεις αγοράς, ανάπτυξης, παραγωγής ή συμπαραγωγής προγραμμάτων από ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς καθώς και συμβάσεις για τον χρόνο μετάδοσης εκπομπών, ε. οι συμβάσεις υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας, τηλετυπίας, κινητής ραδιοτηλεφωνίας, τηλεϊδιοποίησης και μετάδοσεων μέσω δορυφόρου, στ. οι συμβάσεις υπηρεσιών διαιτησίας και συμβιβασμού, ζ. οι συμβάσεις χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που αφορούν την έκδοση, την αγορά, την πώληση και την μεταβίβαση τίτλων ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων, καθώς και οι υπηρεσίες που παρέχουν οι κεντρικές τράπεζες, η. οι συμβάσεις απασχόλησης, θ. οι συμβάσεις υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης, εκτός από αυτές τα αποτελέσματα των οποίων ανήκουν αποκλειστικά στην αναθέτουσα αρχή προκειμένου να τις χρησιμοποιεί κατά την άσκηση της δραστηριότητάς της, εφόσον η παροχή της υπηρεσίας ανταμείβεται πλήρως από την αναθέτουσα αρχή. **2.** Αναθέτουσα Αρχή (εργοδότης). Ως αναθέτουσες αρχές θεωρούνται το κράτος, τα ΝΠΔΔ, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας, οι Οργανισμοί δημοσίου δικαίου,

24. Παρατίθεται όπως τροποποιήθηκε με το Π.Δ. 18/2000 (ΕτΚ τ. Α' 15) και Π.Δ. 101/2003 (ΕτΚ τ. Α' 95).

καθώς και οι ενώσεις που συγκροτούνται από έναν ή περισσότερους από τους προαναφερόμενους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή οργανισμούς δημοσίου δικαίου είτε περιλαμβάνονται είτε όχι στο δημόσιο τομέα, όπως οριοθετείται κάθε φορά. Ως οργανισμός δημοσίου δικαίου νοείται κάθε οργανισμός: - που δημιουργείται για την ικανοποίηση συγκεκριμένων αναγκών κοινού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, - έχει νομική προσωπικότητα και - χρηματοδοτείται κατά το μεγαλύτερο μέρος από το κράτος ή από τα ΝΠΔΔ ή από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου ή η διαχείρισή του υπόκειται σε έλεγχο ασκούμενο από τους οργανισμούς αυτούς ή όταν περισσότερο απ' το ήμισυ των μελών του διοικητικού, του διευθυντικού ή του εποπτικού συμβουλίου του διορίζεται από το κράτος, τις περιφερειακές ή τις τοπικές αρχές ή από άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

3. Παρέχων υπηρεσίες: Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, συμπεριλαμβανομένων και των δημοσίων οργανισμών που δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών της παρ. 1 του παρόντος άρθρου, σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας της Ε.Ε. που είναι εγκατεστημένο. Τα φυσικά πρόσωπα πρέπει να είναι υπήκοοι των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) ή των χωρών του Ε.Ο.Χ., και να είναι εγκατεστημένα στο εσωτερικό της Ε.Ε. ή του κράτους μέλους Ε.Ο.Χ. Τα νομικά πρόσωπα (εταιρείες) πρέπει να έχουν συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία κράτους - μέλους της Ε.Ε. ή του Ε.Ο.Χ. και να έχουν την καταστατική τους έδρα στο εσωτερικό της Ε.Ε. ή του κράτους - μέλους του Ε.Ο.Χ. Στην περίπτωση κατά την οποία μόνο η καταστατική έδρα των εταιρειών αυτών βρίσκεται στο εσωτερικό της Ε.Ε. ή κράτους - μέλους του Ε.Ο.Χ. υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος μόνον εφόσον αποδεικνύεται ότι η δραστηριότητά τους παρουσιάζει ουσιαστικό και συνεχή δεσμό με την οικονομία ενός κράτους - μέλους, χωρίς όμως ο δεσμός αυτός να εξαρτάται από την ιθαγένεια ιδίως των εταίρων ή των μετόχων της εταιρείας ή των μελών των οργάνων διοίκησης, διαχείρισης ή εποπτείας της εταιρείας. Ως εταιρείες νοούνται οι εταιρείες αστικού ή εμπορικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των συνεταιρισμών και άλλων νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου. Οι ανωτέρω παρέχοντες υπηρεσίες, με την επιφύλαξη των διατάξεων της συνθήκης περί δημόσιας τάξεως, δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας υγείας, έχουν δικαίωμα να συνάψουν δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών τόσο απ' ευθείας οι ίδιοι όσο και μέσω υποκαταστημάτων ή πρακτορείων τους εγκατεστημένων επίσης στο εσωτερικό της Ε.Ε. ή κράτους - μέλους Ε.Ο.Χ. **4.** Προσφέρων είναι αυτός που έχει υποβάλει προσφορά. Υποψήφιος είναι αυτός που έχει ζητήσει να του αποσταλεί πρόσκληση συμμετοχής σε κλειστή διαδικασία ή με διαπραγμάτευση. **5.** Ανοικτές διαδικασίες είναι οι διαδικασίες στα πλαίσια των οποίων μπορούν να υποβάλουν προσφορά όλοι οι ενδιαφερόμενοι που παρέχουν υπηρεσίες. **6.** Κλειστές διαδικασίες είναι οι διαδικασίες στα πλαίσια των οποίων μπορούν να υποβάλουν προσφορά μόνον όσοι παρέχοντες έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή. **7.** Διαδικασίες με διαπραγμάτευση είναι οι διαδικασίες στα πλαίσια των οποίων η αναθέτουσα αρχή προβαίνει σε διαβουλεύσεις με παρέχοντες υπη-

ρεσίες της επιλογής της και διαπραγματεύεται τους όρους της σύμβασης με έναν ή περισσότερους από αυτούς. 8. Διαγωνισμοί μελετών είναι οι διαδικασίες που αποσκοπούν στο να εξασφαλίσει η αναθέτουσα αρχή μελέτες ή σχέδια κυρίως στους τομείς της χωροταξίας, της πολεοδομίας, της αρχιτεκτονικής και των έργων πολιτικού μηχανικού καθώς και της ηλεκτρονικής επεξεργασίας δεδομένων, τα οποία επιλέγονται από κριτική επιτροπή μετά από σύγκριση και με ή χωρίς την απονομή χρηματικών βραβείων.

Άρθρο 3. 1. Κατά την υπ' αυτών σύναψη δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών, ή διοργάνωση διαγωνισμού μελετών, οι αναθέτουσες αρχές εφαρμόζουν διαδικασίες προσαρμοσμένες στις διατάξεις του παρόντος Διατάγματος. **2.** Οι αναθέτουσες αρχές δεν προβαίνουν σε διακρίσεις μεταξύ των διαφόρων παρεχόντων υπηρεσιών. **3.** Οι αναθέτουσες αρχές όταν επιδοτούν άμεσα κατά ποσοστό ανώτερο του 50% μία σύμβαση υπηρεσιών της οποίας το προϋπολογιζόμενο ύψος εκτός Φ.Π.Α. είναι ίσο ή μεγαλύτερο του αντίστοιχου των 200.000 Ευρωπαϊκών Νομισματικών Μονάδων (Ε.Ν.Μ.) σε δρχ. που συνάπτεται από τρίτο, εκτός των ιδίων, φορέα και σε σχέση με συμβάσεις έργων κατά την έννοια της παραγρ. 2 του άρθρου 4 του Π.Δ. 23/93 επιβάλλουν στο δικαιούχο της επιδότησης την τήρηση των διατάξεων του παρόντος διατάγματος.

Άρθρο 4. Αν η δημόσια σύμβαση έχει ως αντικείμενο ταυτόχρονα την προμήθεια προϊόντων κατά την έννοια του Π.Δ. 370/95 και υπηρεσίες κατά την έννοια του παρόντος εμπίπτει στις διατάξεις του παρόντος, εφόσον η αξία των υπό κρίση υπηρεσιών υπερβαίνει την αξία των προϊόντων που περιλαμβάνονται στη σύμβαση.

Άρθρο 5. 1. Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που συνάπτονται από τις αναθέτουσες αρχές στον τομέα της άμυνας, εκτός από τις συμβάσεις για τις οποίες ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 223 της συνθήκης ΕΟΚ.. **2.** Οι διατάξεις του παρόντος δεν εφαρμόζονται: α. Στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί απόρρητες, ή των οποίων η εκτέλεση πρέπει να συνοδεύεται από ιδιαίτερα μέτρα ασφαλείας σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις ή όταν το απαιτεί η προστασία των ζωτικών συμφερόντων του Κράτους. β. Στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, οι οποίες διέπονται από διαφορετικούς διαδικαστικούς κανόνες και συνάπτονται δυνάμει: i. Διεθνούς συμφωνίας η οποία έχει συναφθεί μεταξύ του Ελληνικού κράτους και μιας ή περισσότερων τρίτων χωρών και που αφορά υπηρεσίες για την πραγματοποίηση ή την εκμετάλλευση ενός έργου από κοινού από τα υπογράφοντα κράτη. Κάθε συμφωνία ανακοινώνεται στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. ii. Διεθνούς συμφωνίας της οποίας η σύναψη συνδέεται με τη στάθμευση στρατιωτικών δυνάμεων και αφορά επιχειρήσεις του Ελληνικού κράτους ή μιας τρίτης χώρας. iii. Ειδικής διαδικασίας ενός διεθνούς οργανισμού.

Άρθρο 6. Οι διατάξεις του παρόντος δεν εφαρμόζονται για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών με φορέα που αποτελεί ο ίδιος αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 του παρόντος, δυνάμει αποκλειστικού

δικαιώματος που του παρέχεται βάσει δημοσιευμένων νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων, εφόσον οι διατάξεις αυτές είναι σύμφωνες με τη συνθήκη.

Άρθρο 7. 1. α) Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται: αα) Στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αναφέρονται στο άρθρο 2 παρ. 1, στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν τις υπηρεσίες που αριθμούνται στο παράρτημα 18, στις υπηρεσίες της κατηγορίας 8 του παραρτήματος ΙΑ και στις υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών της κατηγορίας 5 του παραρτήματος ΙΑ, με αριθμό αναφοράς CPC 7524, 7525 & 7526 (Κανονισμός 3693/93 L 342/31.12.1993). οι οποίες συνάπτονται από τις αναφερόμενες στο άρθρο 2 παρ. 2 αναθέτουσες αρχές, όταν η προϋπολογιζόμενη αξία τους εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ίση ή ανώτερη των 200.000 μονάδων Ευρώ. ββ) Στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν τις υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΑ. εκτός των υπηρεσιών της κατηγορίας 8 και των υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών της κατηγορίας 5 CPC 7524, 7525 & 7526: ι) οι οποίες συνάπτονται από τις αναφερόμενες στο άρθρο 19, Παράρτημα Ι, του Π.Δ. 370/95 όπως εκάστοτε ισχύει, αναθέτουσες αρχές και των οποίων η προϋπολογιζόμενη αξία, εκτός ΦΠΑ. είναι ίση ή μεγαλύτερη από το ισόποσο σε Ευρώ των 130.000 μονάδων ειδικών τραβηκτικών δικαιωμάτων. ιι) οι οποίες συνάπτονται από τις οριζόμενες στο άρθρο 2 παρ. 2 αναθέτουσες αρχές, εκτός από τις αναφερόμενες στο άρθρο 19, Παράρτημα Ι, του Π.Δ. 370/95 όπως εκάστοτε ισχύει, αναθέτουσες αρχές και των οποίων η προϋπολογιζόμενη αξία εκτός ΦΠΑ είναι ίση ή μεγαλύτερη του ισόποσου σε Ευρώ των 200.000 μονάδων ειδικών τραβηκτικών δικαιωμάτων. β) Η αντίστοιχη αξία των κατωτάτων ορίων σε Ευρώ και σε εθνικά νομίσματα που ορίζονται στο στοιχείο (α), αναθεωρείται κατ' αρχήν ανά διετία, αρχής γενομένης από την 1ην Ιανουαρίου 1996. Η εν λόγω αντίστοιχη αξία υπολογίζεται με βάση τη μέση ημερήσια τιμή των νομισμάτων αυτών, εκφραζόμενη σε Ευρώ και αυτή σε ειδικά τραβηκτικά δικαιώματα κατά τη διάρκεια της 24μηνιας χρονικής περιόδου που λήγει την τελευταία ημέρα του Αυγούστου και η οποία προηγείται της αναθεώρησης της 1ης Ιανουαρίου. γ) Τα κατώτατα όρια που ορίζονται στο στοιχείο (α), καθώς και τα αντίστοιχα ποσά των ορίων αυτών σε Ευρώ και σε εθνικά νομίσματα δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην αρχή του μηνός Νοεμβρίου που ακολουθεί την αναθεώρηση η οποία προβλέπεται στο στοιχείο (β). Για την αντίστοιχη αξία σε δραχμές του ανωτέρω ποσού των Ευρώ, καθώς και τα αντίστοιχα ποσά των ορίων αυτής σε εθνικά νομίσματα, όπου αναφέρεται στις διατάξεις του παρόντος, τη χρονική διάρκεια ισχύος της, καθώς και για κάθε μεταβολή της από τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα ενημερώνονται οι αναθέτουσες αρχές από την υπηρεσία του άρθρου 35 του παρόντος Π.Δ. 2. Κατά τον υπολογισμό του προϋπολογιζόμενου ύψους μιας σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή συμπεριλαμβάνει τη προϋπολογιζόμενη συνολική αμοιβή του παρέχοντος την υπηρεσία, λαμβανομένων υπόψη των επομένων παραγράφων. 3. Η επιλογή της μεθόδου αποτίμησης μιας σύμβασης δεν μπορεί να γίνει με την πρόθεση να παρακαμφθεί, όσον αφορά την εν λόγω σύμβαση, η εφαρμογή του παρόντος

Π.Δ. και κανένα σχέδιο αγοράς συγκεκριμένης ποσότητας υπηρεσιών δεν μπορεί να κατατιμηθεί, με σκοπό να αποφευχθεί η επί αυτού εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Όταν οι υπηρεσίες υποδιαιρούνται σε πολλά τμήματα τα οποία αποτελούν το καθένα αντικείμενο μιας σύμβασης, η αξία κάθε τμήματος πρέπει να συνυπολογίζεται για την εκτίμηση του προαναφερόμενου ύψους της σύμβασης. Όταν η αξία των τμημάτων ισούται με το ύψος αυτό ή το υπερβαίνει οι διατάξεις του παρόντος Π.Δ. εφαρμόζονται σε όλα τα τμήματα. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να κάνουν εξαιρέσεις από την εφαρμογή της παραγράφου 1 προκειμένου για μέρη των οποίων η προϋπολογιζόμενη αξία εκτός Φ.Π.Α. είναι κατώτερη των 80.000 Ε.Ν.Μ. εφόσον το άθροισμα αυτών των τμημάτων δεν υπερβαίνει το 20% του αθροίσματος της αξίας των τμημάτων. **4.** Κατά τον υπολογισμό του προϋπολογιζόμενου ύψους των συμβάσεων για τα ακόλουθα είδη υπηρεσιών λαμβάνονται κατά περίπτωση, υπόψη: - όσον αφορά τις υπηρεσίες ασφάλισης, το καταβλητέο ασφάλιστρο - όσον αφορά τις τραπεζικές και άλλες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, οι αμοιβές, οι προμήθειες, οι τόκοι και άλλοι τύποι αμοιβής - όσον αφορά τις συμβάσεις που περιλαμβάνουν την εκπόνηση μελέτης, οι καταβλητέες αμοιβές ή η καταβλητέα προμήθεια. **5.** Όταν πρόκειται για συμβάσεις που δεν αναφέρουν συνολική τιμή, ως βάση υπολογισμού του προϋπολογιζόμενου ύψους των συμβάσεων, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη: - στην περίπτωση συμβάσεων ορισμένου χρόνου και εφ' όσον η διάρκεια είναι ίση ή μικρότερη των 48 μηνών, η συνολική συμβατική αξία για όλη την αντίστοιχη διάρκεια, - στην περίπτωση συμβάσεων αορίστου χρόνου ή διάρκειας μεγαλύτερης των 48 μηνών, η μηνιαία αξία πολλαπλασιαζόμενη επί 48. **6.** Στην περίπτωση τακτικά επαναλαμβανόμενων συμβάσεων ή συμβάσεων που πρόκειται να ανανεωθούν μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, πρέπει να λαμβάνεται ως βάση: - είτε η συνολική πραγματική αξία παρόμοιων συμβάσεων, για την ίδια κατηγορία υπηρεσιών, οι οποίες συνήφθησαν κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος ή δωδεκάμηνο, αναπροσαρμοσμένη εἰ δυνατόν, προκειμένου να ληφθούν υπόψη ενδεχόμενες μεταβολές στις ποσότητες ή στην αξία κατά τους δώδεκα μήνες που έπονται της αρχικής σύμβασης, - είτε η προϋπολογιζόμενη συνολική αξία συμβάσεων κατά το δωδεκάμηνο που έπεται της πρώτης παροχής ή για όλη τη διάρκεια της σύμβασης, εφόσον αυτή υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες. **7.** Στην περίπτωση όπου μία σχεδιαζόμενη σύμβαση προβλέπει δικαιώματα επιλογής (option), η βάση υπολογισμού της αξίας της σύμβασης είναι το μέγιστο επιτρεπόμενο συνολικό ποσό, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων επιλογής.

Άρθρο 8. 1. Οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο τις υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΑ συνάπτονται σύμφωνα με τις διατάξεις των κεφαλαίων Β και Γ του παρόντος. **2.** Οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο τις υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΒ συνάπτονται σύμφωνα με τα άρθρα 11 και 16 του παρόντος. **3.** Οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που απαριθμούνται τόσο στο παράρτημα ΙΑ όσο και στο παράρτημα ΙΒ συνάπτονται σύμφωνα με τις διατάξεις των κεφαλαίων Β και Γ του παρόντος όταν η αξία των υπηρεσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΑ είναι υψηλό-

τερη από εκείνη των υπηρεσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΒ. Στην αντίθετη περίπτωση συνάπτονται σύμφωνα με τα άρθρα 11 και 16 του παρόντος.

Άρθρο 9. 1. Για τους σκοπούς του παρόντος προκειμένου να συναφθεί δημόσια σύμβαση υπηρεσιών, η αναθέτουσα αρχή χρησιμοποιεί την ανοικτή διαδικασία, την κλειστή διαδικασία, ή την διαδικασία με διαπραγμάτευση και αποφασίζει ποιά από τις διαδικασίες αυτές θα χρησιμοποιήσει σύμφωνα με τις κατωτέρω παραγράφους. **2.** Διαδικασία με διαπραγμάτευση: Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης αφού έχει προηγηθεί δημοσίευση σχετικής προκήρυξης στις ακόλουθες περιπτώσεις: α. Σε περίπτωση μη κανονικών προσφορών, μετά από προσφυγή σε ανοικτή ή κλειστή διαδικασία, ή σε περίπτωση υποβολής προσφορών οι οποίες κρίνονται απαράδεκτες κατά την έννοια των άρθρων 18-23 του παρόντος υπό την προϋπόθεση ότι οι αρχικοί όροι της σύμβασης δεν έχουν τροποποιηθεί ουσιαστικά. Οι αναθέτουσες αρχές δεν χρειάζεται να δημοσιεύουν προκήρυξη, σε αυτές τις περιπτώσεις, εάν στη διαδικασία με διαπραγμάτευση γίνονται δεκτοί όλοι οι προσφέροντες που πληρούν τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής των άρθρων 24-29 του παρόντος και οι οποίοι κατά την προηγηθείσα ανοικτή ή κλειστή διαδικασία υπέβαλαν προσφορές σύμφωνα με τις τυπικές απαιτήσεις της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης. β. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν πρόκειται για υπηρεσίες που η φύση τους ή αστάθμητοι παράγοντες δεν επιτρέπουν μια προκαταρκτική και συνολική τιμολόγηση. γ. Όταν η φύση των παρεχομένων υπηρεσιών, ιδίως δε στην περίπτωση διανοητικών υπηρεσιών και υπηρεσιών της κατηγορίας 6 του παραρτήματος ΙΑ, είναι τέτοια που οι προδιαγραφές της σύμβασης δεν είναι δυνατόν να διατυπωθούν με ακρίβεια ικανή να επιτρέψει τη σύναψη της σύμβασης αυτής με επιλογή της καλύτερης προσφοράς, σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν την κλειστή και την ανοικτή διαδικασία. **3.** Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις υπηρεσιών με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης και χωρίς να προηγηθεί δημοσίευση σχετικής προκήρυξης στις ακόλουθες περιπτώσεις: α. όταν δεν έχει υποβληθεί καμία προσφορά, ή καμία κατάλληλη προσφορά σε προκηρυχθέντα διαγωνισμό κλειστής ή ανοικτής διαδικασίας, εφόσον οι αρχικοί όροι της σύμβασης δεν έχουν τροποποιηθεί ουσιαστικά, με την προϋπόθεση ότι διαβιβάζεται σχετική έκθεση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μετά από αίτημά της. β. όταν για λόγους τεχνικούς, καλλιτεχνικούς ή σχετικούς με την προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, η εκτέλεση των υπηρεσιών μπορεί να ανατεθεί μόνο σε συγκεκριμένο πρόσωπο. γ. όταν η σύμβαση αποτελεί συνέχεια ενός διαγωνισμού μελετών και σύμφωνα με τους εφαρμοζόμενους κανόνες της εθνικής νομοθεσίας πρέπει να ανατεθεί στον βραβευθέντα ή σε έναν από τους βραβευθέντες του διαγωνισμού αυτού. Στην τελευταία αυτή περίπτωση όλοι οι βραβευθέντες του διαγωνισμού πρέπει να κληθούν να συμμετάσχουν στις διαπραγματεύσεις. δ. στο βαθμό που είναι απολύτως αναγκαίο, όταν η επιτακτικά επείγουσα ανάγκη που προκύπτει από γεγονότα απρόβλεπτα για τις ενδιαφερόμενες αναθέτουσες αρχές, δεν συμβιβάζεται με τις προθεσμίες

που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή με διαπραγμάτευση διαδικασίες που αναφέρονται στο παρόν Π.Δ.. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της επιτακτικά επείγουσας ανάγκης δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη. ε. για τις συμπληρωματικές υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικά προβλεπόμενο σχέδιο (πρόγραμμα) ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας της αρχικής σύμβασης, υπό την προϋπόθεση ότι η σύναψη γίνεται στο πρόσωπο το οποίο εκτελεί την εν λόγω υπηρεσία: - όταν αυτές οι συμπληρωματικές υπηρεσίες δεν μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές ή - όταν αυτές οι υπηρεσίες, παρ' ότι μπορούν να διαχωρισθούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της. Ωστόσο, η προϋπολογιζόμενη συνολική αξία των συμβάσεων που ανατίθενται για συμπληρωματικές υπηρεσίες δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% της αξίας της κυρίας σύμβασης, σ.τ. για νέες υπηρεσίες που συνίστανται στην επανάληψη άλλων παρόμοιων υπηρεσιών που ανατέθηκαν στον ίδιο παρέχοντα υπηρεσίες ανάδοχο μιας πρώτης σύμβασης που συνήφθη με την ίδια αναθέτουσα αρχή, υπό την προϋπόθεση ότι οι νέες υπηρεσίες είναι σύμφωνες με ένα βασικό σχέδιο που έχει αποτελέσει το αντικείμενο μιας πρώτης σύμβασης η οποία συνήφθη μέσω της ανοικτής ή της κλειστής διαδικασίας. Η δυνατότητα προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση πρέπει να επισημαίνεται ήδη κατά την πρώτη προκήρυξη. Το προβλεπόμενο συνολικό ύψος των νέων υπηρεσιών λαμβάνεται υπόψη από τις αναθέτουσες αρχές για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 7 του παρόντος. Προσφυγή στη διαδικασία αυτή μπορεί να γίνει μόνο επί μία τριετία από τη σύναψη της αρχικής σύμβασης. 4. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, οι αναθέτουσες αρχές συνάπτουν τις συμβάσεις τους μέσω της ανοικτής ή της κλειστής διαδικασίας.

Άρθρο 10. 1. Η αναθέτουσα αρχή γνωστοποιεί σε κάθε αποκλεισθέντα υποψήφιο ή προσφέροντα που υποβάλλει σχετική γραπτή αίτηση και εντός προθεσμίας 15 ημερών από την παραλαβή της αίτησης, τους λόγους απόρριψης της υποψηφιότητάς του ή της προσφοράς του και σε κάθε προσφέροντα που έχει υποβάλλει παραδεκτή προσφορά, τα χαρακτηριστικά στοιχεία και πλεονεκτήματα σχετικά με την επιλεγείσα προσφορά, καθώς και το όνομα του αναδόχου. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποφασίσουν ότι ορισμένες πληροφορίες σχετικά με την ανάθεση των συμβάσεων που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο δεν θα κοινοποιηθούν, εφόσον η γνωστοποίηση των εν λόγω πληροφοριών θα εμπόδιζε την εφαρμογή των νόμων ή θα ήταν αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον ή θα έθιγε τα ένομα εμπορικά συμφέροντα δημοσίων ή ιδιωτικών επιχειρήσεων ή θα μπορούσε να βλάψει το θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των παρεχόντων υπηρεσίες. 2. Οι αναθέτουσες αρχές ενημερώνουν το συντομότερο δυνατόν, γραπτώς εφόσον τους ζητηθεί, τους υποψηφίους και τους προσφέροντες, σχετικά με τις ληφθείσες αποφάσεις για την ανάθεση της σύμβασης,

καθώς και τους λόγους για τους οποίους αποφάσισαν να ματαιώσουν την σύναψη της προκηρυχθείσας σύμβασης ή να ξανακινήσουν τη σχετική διαδικασία. Η αναθέτουσα αρχή πληροφορεί επίσης την Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τις αποφάσεις αυτές. **3.** Για κάθε συναπτόμενη σύμβαση οι αναθέτουσες αρχές συντάσσουν ένα πρακτικό, το οποίο περιλαμβάνει: α. Το όνομα και τη διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής, το αντικείμενο και την αξία της σύμβασης. β. Το όνομα των επιλεγέντων υποψηφίων ή προσφερόντων και την αιτιολόγηση της επιλογής τους. γ. Το όνομα των αποκλεισθέντων υποψηφίων ή προσφερόντων και τους λόγους του αποκλεισμού τους. δ. Το όνομα του αναδόχου και την αιτιολόγηση της επιλογής της προσφοράς του, καθώς και, εφόσον έχει ζητηθεί από την προκήρυξη, το τμήμα της σύμβασης που ο ανάδοχος προτίθεται να αναθέσει υπεργολαβικά σε τρίτους στις περιπτώσεις που αυτό επιτρέπεται. ε. Σε ότι αφορά τις διαδικασίες με διαπραγμάτευση, τις περιστάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 9 του παρόντος και οι οποίες δικαιολογούν την προσφυγή στις διαδικασίες αυτές. Το πρακτικό αυτό, ή τα κυριότερα σημεία του, κοινοποιείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μετά από σχετικό αίτημά της.

Άρθρο 11. 1. Οι τεχνικές προδιαγραφές κατά την έννοια του παραρτήματος II, περιλαμβάνονται στα κείμενα γενικού περιεχομένου της προκήρυξης, ή στη συγγραφή υποχρεώσεων κάθε σύμβασης. **2.** Με την επιφύλαξη των εθνικών υποχρεωτικών τεχνικών κανόνων που συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο οι εν λόγω τεχνικές προδιαγραφές καθορίζονται από τις αναθέτουσες αρχές με παραπομπή, είτε στα εθνικά πρότυπα που ισχύουν κατ' εφαρμογή των αντιστοίχων ευρωπαϊκών, είτε σε ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις, είτε σε κοινές τεχνικές προδιαγραφές. **3.** Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παρεκκλίνει από την παράγραφο 2: α. εάν τα πρότυπα, οι ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή οι κοινές τεχνικές προδιαγραφές δεν περιλαμβάνουν καμία διάταξη ως προς την εξακριβώση της καταλληλότητας ενός προϊόντος, ή εάν δεν υπάρχουν τεχνικά μέσα για να εξακριβωθεί κατά ικανοποιητικό τρόπο αν ένα προϊόν είναι σύμφωνο με τα εν λόγω πρότυπα ή με τις εν λόγω ευρωπαϊκές εγκρίσεις ή με τις εν λόγω κοινές τεχνικές προδιαγραφές. β. εάν τυχόν η εφαρμογή της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου θίγει την εφαρμογή του Π.Δ. 424/95, της απόφασης 87/95/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1986 (ΕΕ αριθμ. 36 της 7-2-1987 σ.31) σχετικά με την τυποποίηση στον τομέα της τεχνολογίας της πληροφορίας και των τηλεπικοινωνιακών ή και άλλων κοινοτικών κειμένων σε συγκεκριμένους τομείς υπηρεσιών ή προϊόντων. γ. εάν τα εν λόγω πρότυπα, ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή κοινές τακτικές προδιαγραφές τυχόν επιβάλλουν τη χρησιμοποίηση προϊόντων ή υλικών μη συμβατών με τις εν χρήσει εγκαταστάσεις της αναθέτουσας αρχής ή θα συνεπάγονταν δυσανάλογα έξοδα ή δυσανάλογες τεχνικές δυσκολίες, αλλά μόνο στα πλαίσια μιας σαφώς καθορισμένης στρατηγικής και με την προοπτική να υιοθετηθούν, σε δεδομένο χρονικό διάστημα, ευρωπαϊκά πρότυπα, ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή κοινές τεχνικές προδιαγραφές. δ. εάν το συγκεκριμένο σχέδιο αποτελεί πραγματική καινοτομία και εφόσον δεν θα

ήταν σκόπιμη η χρησιμοποίηση των υπαρχόντων προτύπων, ευρωπαϊκών τεχνικών εγκρίσεων ή κοινών τεχνικών προδιαγραφών. 4. Οι αναθέτουσες αρχές που προσφεύγουν στην εφαρμογή της παραγράφου 3 αναφέρουν τους λόγους, εκτός εάν αυτό δεν είναι δυνατόν, στην πρόσκληση υποβολής προσφορών που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, σε κάθε δε περίπτωση αναφέρουν τους λόγους αυτούς στα εσωτερικά τους έγγραφα, τα οποία και παρέχουν τις πληροφορίες αυτές στα κράτη μέλη και την Επιτροπή, μετά από σχετικό αίτημά τους. 5. Εάν δεν υπάρχουν ευρωπαϊκά πρότυπα, ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή κοινές τεχνικές προδιαγραφές, οι τεχνικές προδιαγραφές: α. καθορίζονται με αναφορά στις εθνικές τεχνικές προδιαγραφές που αναγνωρίζονται ως σύμφωνες προς τις ουσιώδεις απαιτήσεις που απαριθμούνται στις κοινοτικές οδηγίες τις σχετικές με την τεχνική εναρμόνιση, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στις εν λόγω οδηγίες, και ιδίως σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στο Π.Δ. 334/94 με το οποίο έγινε η προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας σχετικά με τα δομικά υλικά. β. μπορούν να καθορίζονται με αναφορά στις εθνικές τεχνικές προδιαγραφές όσον αφορά το σχεδιασμό, τον υπολογισμό και την εκτέλεση των έργων και τη χρησιμοποίηση των προϊόντων. γ. μπορούν να καθορίζονται με αναφορά σε άλλα έγγραφα. Στην περίπτωση αυτή είναι προτιμότερη η αναφορά, κατά σειρά προτίμησης: ι. σε εθνικά πρότυπα που ισχύουν κατ' εφαρμογή αντίστοιχων διεθνών προτύπων, τα οποία έχουν εγκριθεί από τις αρμόδιες εθνικές αρχές. ιι. σε άλλα πρότυπα και εθνικές τεχνικές εγκρίσεις της χώρας της αναθέτουσας αρχής. ιιι. σε κάθε άλλο πρότυπο. 6. Απαγορεύεται η εισαγωγή στους συμβατικούς όρους μιας συγκεκριμένης κατασκευής ή προέλευσης, ή κατασκευασμένα με ιδιαίτερες μεθόδους, και που έχουν επομένως ως αποτέλεσμα να ευνοούν ή να αποκλείουν ορισμένους παρέχοντες υπηρεσίες, εκτός αν οι προδιαγραφές αυτές δικαιολογούνται από το αντικείμενο της σύμβασης. Απαγορεύεται ιδίως η αναφορά εμπορικών σημάτων, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ή τύπων, καθώς και η αναφορά ορισμένης καταγωγής ή ορισμένης παραγωγής. Επιτρέπεται ωστόσο, η αναφορά αυτή, αν συνοδεύεται από τη μνεία "ή το ισοδύναμο" όταν οι αναθέτουσες αρχές αδυνατούν να προβούν σε περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης μέσω προδιαγραφών που να είναι αρκούντως ακριβείς και κατανοητές σ' όλους τους ενδιαφερόμενους.

Άρθρο 12. 1. Οι αναθέτουσες αρχές γνωστοποιούν με ενδεικτική ανακοίνωση που δημοσιεύεται το ταχύτερο δυνατόν μετά την έναρξη του οικονομικού έτους, το συνολικό ύψος των συμβάσεων υπηρεσιών για κάθε μία από τις κατηγορίες υπηρεσιών του παραρτήματος ΙΑ, τις οποίες προτίθενται να αναθέσουν κατά τους δώδεκα μήνες που ακολουθούν, όταν το προϋπολογιζόμενο συνολικό ύψος, λαμβανομένου υπόψη των διατάξεων του άρθρου 7 του παρόντος, είναι

25. Ήδη όπου Ε.Ν.Μ. ή δρχ. στο παρόν διάταγμα νοείται "ευρώ".

ίσο ή μεγαλύτερο του αντίστοιχου των 750.000 Ε.Ν.Μ. σε δρχ.²⁵ Η ανωτέρω ανακοίνωση δημοσιεύεται και στον Ελληνικό Ημερήσιο Τύπο. **2.** Οι αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να συνάψουν μία δημόσια σύμβαση υπηρεσιών με διαδικασία ανοικτή ή κλειστή ή υπό τους όρους που θέτει το άρθρο 9, με διαπραγμάτευση, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους αυτή μέσω προκήρυξης. **3.** α. Οι ανακοινώσεις και οι προκηρύξεις συντάσσονται σύμφωνα με τα υποδείγματα που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΙΙΙ, εξειδικεύουν δε τις πληροφορίες που ζητούνται στα υποδείγματα αυτά. Οι αναθέτουσες αρχές δεν είναι δυνατόν να θέτουν όρους άλλους από εκείνους που προσδιορίζονται στα άρθρα 26 και 27 του παρόντος, όταν ζητούν πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τους οικονομικού και τεχνικού χαρακτήρα όρους που θέτουν στους παρέχοντες υπηρεσίες για την επιλογή τους (σημείο 13 του Παραρτήματος ΙΙΙΒ, σημείο 13 του Παραρτήματος ΙΙΙΓ και σημείο 12 του Παραρτήματος ΙΙΙΔ). β. Όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΑ, οι ανακοινώσεις και οι προκηρύξεις δημοσιεύονται, σύμφωνα με τη διαδικασία του παρόντος άρθρου και των άρθρων 13, 14, και 15. γ. Στην περίπτωση δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΒ, οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν στην προκήρυξη αν συμφωνούν με τη δημοσίευσή τους. **4.** Οι ανακοινώσεις και οι προκηρύξεις αποστέλλονται από τις αναθέτουσες αρχές το ταχύτερο δυνατόν και με τον καταλληλότερο τρόπο προς την Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. **5.** Στην περίπτωση της επείγουσας διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 15, οι προκηρύξεις αποστέλλονται με τέλεξ, τηλεγράφημα ή τηλεμοιτυπία. Η ανακοίνωση της παραγρ. 1 αποστέλλεται το ταχύτερο δυνατόν μετά την έναρξη κάθε οικονομικού έτους και δημοσιεύεται αναλυτικά στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην Τράπεζα, δεδομένων TED στις επίσημες γλώσσες της Ε.Ε. Μόνο το κείμενο της πρωτότυπης γλώσσας θεωρείται αυθεντικό. **6.** Οι προκηρύξεις της παρ. 2 δημοσιεύονται αναλυτικά στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. και στην τράπεζα δεδομένων TED στην πρωτότυπη γλώσσα. Περίληψη των σημαντικότερων στοιχείων κάθε προκήρυξης δημοσιεύεται και στις λοιπές επίσημες γλώσσες ενώ μόνο το κείμενο της πρωτότυπης γλώσσας θεωρείται αυθεντικό. **7.** Μια προκήρυξη δεν πρέπει να δημοσιεύεται στον Ελληνικό τύπο πριν από την ημερομηνία αποστολής της στην Υπηρεσία Επίσημων Δημοσιεύσεων της Ε.Ε. την οποία και πρέπει να αναφέρει ρητά. Κατά τη δημοσίευση αυτή δεν πρέπει να κοινοποιούνται στοιχεία άλλα από εκείνα που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. **8.** Οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν την ημερομηνία αποστολής. **9.** Τα έξοδα δημοσίευσης των προκηρύξεων διαγωνισμών στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. βαρύνουν τις Κοινότητες. Καμία προκήρυξη δεν πρέπει να υπερβαίνει τη μία σελίδα της εν λόγω εφημερίδας, δηλαδή τις 650 λέξεις περίπου. Σε κάθε φύλλο της εν λόγω εφημερίδας, το οποίο περιλαμβάνει μία ή περισσότερες προκηρύξεις, δημοσιεύονται και τα υποδείγματα τα οποία ακολουθούν οι δημοσιευόμενες προκηρύξεις. **10.** Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να δημοσιεύσουν στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

προκηρύξεις για την αναγγελία δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών που δεν υπόκεινται στις διατάξεις του παρόντος περί υποχρεωτικής δημοσιότητας.

Άρθρο 13. 1. Στις ανοικτές διαδικασίες η προθεσμία παραλαβής των προσφορών, που καθορίζεται από τις αναθέτουσες αρχές, δεν πρέπει να είναι μικρότερη των 52 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης. **2.** Η προθεσμία παραλαβής των προσφορών που προβλέπεται στην παράγραφο 1 μπορεί να αντικατασταθεί από προθεσμία επαρκούς διάρκειας, ώστε να επιτρέψει στους ενδιαφερόμενους να υποβάλλουν έγκυρες προσφορές. Η προθεσμία αυτή, κατά γενικό κανόνα, δεν θα είναι κατώτερη των 36 ημερών, αλλά σε καμιά περίπτωση δεν θα είναι κατώτερη των 22 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης, εφόσον οι αναθέτουσες αρχές έχουν αποστείλει στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων την προβλεπόμενη στο άρθρο 12 παρ. 1 ενδεικτική ανακοίνωση, η οποία συντάσσεται κατά το υπόδειγμα του παραρτήματος III A (ενδεικτική ανακοίνωση), 52 τουλάχιστον ημέρες και το πολύ δώδεκα μήνες πριν από τη δημοσίευση της προκήρυξης της σύμβασης, που προβλέπεται στο άρθρο 12 παρ. 2, στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, και εάν η ενδεικτική αυτή ανακοίνωση, επιπλέον, περιέχει τουλάχιστον τα στοιχεία που αναφέρονται στο υπόδειγμα ανακοίνωσης του παραρτήματος 111 B (ανοικτή διαδικασία) εφόσον τα στοιχεία αυτά ήταν διαθέσιμα κατά το χρόνο της δημοσίευσής της. **3.** Εφόσον έχει ζητηθεί εμπρόθεσμα, η συγγραφή υποχρεώσεων και τα συμπληρωματικά έγγραφα στοιχεία πρέπει να αποστέλλονται στους παρέχοντες υπηρεσίες από τις αναθέτουσες αρχές ή τις αρμόδιες υπηρεσίες εντός έξι ημερών από την παραλαβή της σχετικής αίτησής τους. **4.** Εφόσον έχουν ζητηθεί εμπρόθεσμα οι συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τη συγγραφή υποχρεώσεων πρέπει να παρέχονται από τις αναθέτουσες αρχές το αργότερο έξι ημέρες πριν από την εκπνοή της προθεσμίας που έχει καθορισθεί για την παραλαβή των προσφορών. **5.** Στις περιπτώσεις που η συγγραφή υποχρεώσεων και τα συμπληρωματικά έγγραφα ή πληροφορίες δεν είναι δυνατόν, λόγω του όγκου τους να παρασχεθούν εντός των προθεσμιών που καθορίζονται στις παραγράφους 3 και 4 του παρόντος άρθρου ή όταν οι προσφορές δύνανται να συνταχθούν μόνο μετά από επιτόπια επίσκεψη ή μετά από επιτόπια εξέταση εγγράφων στοιχείων προσαρτημένων στην συγγραφή υποχρεώσεων, οι προθεσμίες που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 πρέπει να παρατείνονται ανάλογα.

Άρθρο 14. 1. Στις κλειστές διαδικασίες και στις διαδικασίες με διαπραγμάτευση, κατά την έννοια του άρθρου 9 παραγρ. 2 του παρόντος Π.Δ. η προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής που καθορίζεται από τις αναθέτουσες αρχές δεν πρέπει να είναι μικρότερη των 37 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης. **2.** Οι αναθέτουσες αρχές καλούν ταυτοχρόνως και εγγράφως τους προεπιλεγέντες υποψηφίους να υποβάλουν τις προσφορές. Η πρόσκληση συνοδεύεται από τη συγγραφή υποχρεώσεων και τα συμπληρωματικά έγγραφα στοιχεία, περιλαμβάνει δε τουλάχιστον: α. κατά περίπτωση, τη διεύθυνση της υπηρεσίας από την οποία μπορεί να ζητηθεί η συγγραφή υποχρε-

ώσεων και τα συμπληρωματικά έγγραφα στοιχεία, την προθεσμία για την υποβολή σχετικής αίτησης, καθώς και το ύψος και τον τρόπο πληρωμής του ποσού που ενδεχομένως απαιτείται ως αντίτιμο αυτών των εγγράφων. β. την προθεσμία παραλαβής των προσφορών, τη διεύθυνση στην οποία πρέπει να διαβιβασθούν και τη γλώσσα ή τις γλώσσες στις οποίες πρέπει να συνταχθούν. γ. παραπομπή στην ήδη δημοσιευθείσα προκήρυξη δ. αναφορά των εγγράφων στοιχείων που ενδεχομένως πρέπει να επισυναφθούν, είτε για την τεκμηρίωση δηλώσεων που πρέπει να είναι επαληθεύσιμες και στις οποίες ο υποψήφιος προβαίνει σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγρ. 3 του παρόντος Π.Δ., είτε για τη συμπλήρωση των πληροφοριών που προβλέπονται στο ίδιο άρθρο, υπό τους ίδιους όρους με εκείνους που προβλέπονται στα άρθρα 26 και 27 του παρόντος Π.Δ.. ε. τα κριτήρια σύναψης της σύμβασης, εφόσον δεν αναφέρονται στην προκήρυξη. **3.** Στις κλειστές διαδικασίες η προθεσμία παραλαβής των προσφορών που καθορίζεται από τις αναθέτουσες αρχές δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 40 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της έγγραφης πρόσκλησης. **4.** Η προθεσμία παραλαβής των προσφορών που προβλέπεται στην παράγραφο 3 μπορεί να μειωθεί σε 26 ημέρες, εάν οι αναθέτουσες αρχές έχουν αποστείλει στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων την ενδεικτική ανακοίνωση σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 1, η οποία συντάσσεται σύμφωνα με το υπόδειγμα του παραρτήματος 111 Α (ενδεικτική ανακοίνωση), 52 τουλάχιστον ημέρες και το πολύ δώδεκα (12) μήνες πριν από την ημερομηνία αποστολής στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της προκήρυξης της σύμβασης που προβλέπεται στο άρθρο 12 παρ. 2 και εάν η ενδεικτική αυτή ανακοίνωση επιπλέον περιέχει τουλάχιστον τα στοιχεία που αναφέρονται στο υπόδειγμα του παραρτήματος III Γ (κλειστή διαδικασία) ή όταν είναι δυνατόν, του παραρτήματος III Δ (διαδικασία με διαπραγμάτευση) εφόσον αυτά ήσαν διαθέσιμα κατά το χρόνο δημοσίευσής της. **5.** Οι αιτήσεις συμμετοχής στις διαδικασίες σύναψης των συμβάσεων δύνανται να γίνουν με επιστολή, με τηλεγράφημα, με τέλεξ, με τηλεμοιότητα ή με τηλεφώνημα. Στις τέσσερις τελευταίες περιπτώσεις πρέπει να επιβεβαιώνονται με επιστολή αποστελλόμενη προ της λήξεως της προθεσμίας που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου. **6.** Εφόσον έχουν ζητηθεί εμπρόθεσμα, οι συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τη συγγραφή υποχρεώσεων πρέπει να παρέχονται από τις αναθέτουσες αρχές το αργότερο έξι ημέρες πριν από την εκπονή της προθεσμίας που έχει καθοριστεί για την παραλαβή των προσφορών. **7.** Στις περιπτώσεις όπου οι προσφορές δύνανται να συνταχθούν μόνον μετά από επιτόπια επίσκεψη ή μετά από επιτόπια εξέταση των τευχών που προσαρτώνται στη συγγραφή υποχρεώσεων, η προθεσμία που προβλέπεται στις παραγράφους 3 και 4 του παρόντος άρθρου πρέπει να παρατείνεται ανάλογα.

Άρθρο 15. 1. Στις περιπτώσεις όπου επείγοντες λόγοι καθιστούν αδύνατη την τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται στο άρθρο 14 του παρόντος Π.Δ. οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να καθορίζουν τις ακόλουθες προθεσμίες: α. προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής, η οποία δεν μπορεί να

είναι μικρότερη των 15 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης. β. προθεσμία παραλαβής των προσφορών, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα ημερών από την ημερομηνία πρόσκλησης. 2. Εφόσον έχουν ζητηθεί εμπρόθεσμα, οι συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τη συγγραφή υποχρεώσεων πρέπει να παρέχονται από τις αναθέτουσες αρχές το αργότερο τέσσερις ημέρες πριν από την εκπονή της προθεσμίας που έχει καθορισθεί για την παραλαβή των προσφορών. 3. Οι αιτήσεις συμμετοχής σε διαγωνισμούς και οι προσκλήσεις για υποβολή προσφορών πρέπει να γίνονται με το ταχύτερο δυνατόν μέσο. Όταν οι αιτήσεις συμμετοχής γίνονται με τηλεγράφημα, με τέλεξ, με τηλεομοιοτυπία ή με τηλεφώνημα, πρέπει να επιβεβαιώνονται με επιστολή, αποστελλόμενη πριν από τη λήξη της προθεσμίας που προβλέπεται στην παραγρ.1 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 16. 1. Οι αναθέτουσες αρχές που συνήψαν μια δημόσια σύμβαση υπηρεσιών αποστέλλουν γνωστοποίηση με τα αποτελέσματα της σχετικής διαδικασίας στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων της Ε.Ε. το αργότερο 48 ημέρες μετά τη σύναψη της αντίστοιχης σύμβασης ή τη λήξη του αντίστοιχου διαγωνισμού. Η ανωτέρω γνωστοποίηση δημοσιεύεται σύμφωνα με τα άρθρα 12. παρ. 2 και 12 παρ. 3, 13, 14 και 15 του παρόντος Π.Δ. 2. Εάν η γνωστοποίηση πληροφοριακών στοιχείων για τη σύναψη μιας σύμβασης εμποδίζει την εφαρμογή των νόμων, είναι αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον ή βλάπτει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα μιας συγκεκριμένης δημόσιας ή ιδιωτικής επιχείρησης, ή τον θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ παρεχόντων υπηρεσιών, τα στοιχεία αυτά είναι δυνατόν να μη δημοσιεύονται.

Άρθρο 17. Για τον υπολογισμό της προθεσμίας για την παραλαβή των προσφορών, ισχύουν τα ακόλουθα που ορίζει ο Κανονισμός 1182/71 του Συμβουλίου (ΕΕ αριθ. L124 της 8-6-1971 σ.131): α. Η προθεσμία που προσδιορίζεται σε ημέρες αρχίζει με την έναρξη της πρώτης ώρας της πρώτης ημέρας και λήγει με την παρέλευση της τελευταίας ώρας της τελευταίας ημέρας της προθεσμίας. β. Οι προθεσμίες περιλαμβάνουν τις αργίες, τα Σάββατα και τις Κυριακές εκτός αν αυτές εξαιρούνται ρητά ή αν οι προθεσμίες προσδιορίζονται κατά εργάσιμες ημέρες. γ. Αν η τελευταία η μέρα είναι αργία, Σάββατο ή Κυριακή η προθεσμία λήγει με την παρέλευση της τελευταίας ώρας της επόμενης εργάσιμης ημέρας. δ. Κάθε προθεσμία δύο ή περισσότερων ημερών περιλαμβάνει τουλάχιστον δύο εργάσιμες ημέρες. ε. Αν η προθεσμία υπολογίζεται από τη στιγμή που συμβαίνει κάποιο γεγονός ή πραγματοποιείται κάποια ενέργεια, η ημέρα κατά την οποία συμβαίνει το γεγονός αυτό ή πραγματοποιείται η ενέργεια αυτή, δεν υπολογίζεται στην προθεσμία.

Άρθρο 17 Α. Κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων από τις αναθέτουσες αρχές, εφαρμόζονται στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών, εξίσου ευνοϊκοί όροι με εκείνους που παρέχονται σε τρίτες χώρες κατ' εφαρμογή της Συμφωνίας περί δημοσίων συμβάσεων που συνήφθη στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων του Γύρου Ουρουγουάης (Απόφαση 94/800/ΕΚ του Συμβουλίου της 22ας/12/1994. ΕΕ L 336/23.12.1994 σελ. 1).

Άρθρο 18. 1. Οι συμβάσεις ανατίθενται βάσει των κριτηρίων που καθορίζονται στα άρθρα 30 και 31 λαμβανομένου υπόψη του επομένου άρθρου και αφού ελεγχθεί από τις αναθέτουσες αρχές η καταλληλότητα των παρεχόντων υπηρεσίες βάσει των κριτηρίων του άρθρου 25 και 26 και εφόσον δεν αποκλείονται βάσει του άρθρου 24 του παρόντος Π.Δ. **2.** Οι προσφορές υποβάλλονται γραπτώς, απευθείας ή ταχυδρομικά.

Άρθρο 19. 1. Όταν η σύμβαση της σύμβασης γίνεται με βάση το κριτήριο της πλεόν συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, οι αναθέτουσες αρχές είναι δυνατόν να λάβουν υπόψη και τις εναλλακτικές προσφορές που υποβάλλουν οι προσφέροντες, εφόσον οι προσφορές αυτές ανταποκρίνονται στις ελάχιστες απαιτήσεις που έχουν καθορίσει οι ανωτέρω αναθέτουσες αρχές. Στη συγγραφή υποχρεώσεων οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι εναλλακτικές προσφορές, καθώς και τον τρόπο υποβολής αυτών των προσφορών. Εάν δεν επιτρέπονται εναλλακτικές προσφορές, πρέπει να γίνεται σχετική μνεία στην προκήρυξη του διαγωνισμού. Οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να απορρίψουν την υποβολή εναλλακτικής προσφοράς αποκλειστικά και μόνο διότι έχει συνταχθεί με τεχνικές προδιαγραφές που έχουν καθοριστεί με αναφορά σε εθνικά πρότυπα που ισχύουν κατ' εφαρμογήν των αντίστοιχων ευρωπαϊκών ή σε ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή σε κοινές τεχνικές προδιαγραφές που ορίζονται στο άρθρο 11, παραγρ. 2 ή ακόμα με αναφορά σε εθνικές τεχνικές προδιαγραφές που ορίζονται στο άρθρο 11 παράγραφος 5 στοιχεία α και β του παρόντος Π.Δ.. **2.** Οι αναθέτουσες αρχές που έχουν αποδεχθεί εναλλακτικές προσφορές δυνάμει της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, δεν μπορούν να απορρίψουν μια εναλλακτική προσφορά μόνο για το λόγο ότι εάν επιλεγεί, θα οδηγήσει στην σύμβαση προμηθειών και όχι δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 20. Στη συγγραφή υποχρεώσεων η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητά από τους προσφέροντες να αναφέρουν στην προσφορά τους το τμήμα της σύμβασης που ενδεχομένως προτίθενται να αναθέσουν υπεργολαβικά σε τρίτους, εφόσον αυτό επιτρέπεται. Η ανακοίνωση δεν προδικάζει το ζήτημα της ευθύνης του κύριου παρέχοντος υπηρεσίες.

Άρθρο 21. 1. Κοινοπραξίες ή συμπράξεις παρεχόντων υπηρεσίες δύνανται να υποβάλλουν προσφορές. Οι εν λόγω κοινοπραξίες ή συμπράξεις δεν δύνανται να υποχρεωθούν να περιβληθούν ιδιαίτερη νομική μορφή προκειμένου να υποβάλουν την προσφορά. Η επιλεγείσα κοινοπραξία ή σύμπραξη είναι δυνατόν να υποχρεωθεί να πράξει τούτο όταν της ανατεθεί η σύμβαση. **2.** Οι υποψήφιοι ή προσφέροντες που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη και σύμφωνα με την νομοθεσία του κράτους στο οποίο είναι εγκατεστημένοι έχουν το δικαίωμα να παρέχουν την συγκεκριμένη υπηρεσία δεν είναι δυνατόν να απορρίπτονται για τον μόνο λόγο ότι θα έπρεπε, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Τα νομικά πρόσωπα αναφέρουν στην προσφορά ή στην αίτηση συμμετοχής τα ονόματα και τα επαγγελματικά προσόντα των προσώπων που θα έχουν την ευθύνη της εκτέλεσης της συγκεκριμένης υπηρεσίας.

Άρθρο 22. 1. Στις κλειστές διαδικασίες και στις διαδικασίες με διαπραγμάτευση, οι αναθέτουσες αρχές επιλέγουν τους υποψήφιους τους οποίους θα καλέσουν για να υποβάλουν προσφορά ή να συμμετάσχουν στις διαπραγματεύσεις μεταξύ εκείνων που διαθέτουν τα προσόντα που απαιτούνται από τα άρθρα 24 έως 29 του παρόντος, βάσει των διαθέσιμων πληροφοριών σε σχέση με τα στοιχεία που συνιστούν την προσωπική κατάσταση του παρέχοντος υπηρεσίες καθώς και βάσει των πληροφοριών και διατυπώσεων που είναι αναγκαίες για την εκτίμηση των ελαχίστων οικονομικών και τεχνικών προϋποθέσεων που αυτός πρέπει να πληροί. **2.** Όταν οι αναθέτουσες αρχές κάνουν χρήση της κλειστής διαδικασίας για την σύναψη μιας σύμβασης μπορούν να προβλέπουν τα όρια ως προς τον αριθμό των παρεχόντων υπηρεσίες τους οποίους σκοπεύουν να προσκαλέσουν. Τα όρια καθορίζονται στην προκήρυξη σε συνάρτηση με τη φύση των προς παροχή υπηρεσιών. Το μεν κατώτερο από αυτά δεν μπορεί να είναι μικρότερο από 5, το δε μεγαλύτερο μπορεί να ορισθεί σε 20. Ο αριθμός των υποψηφίων που γίνονται δεκτοί για να υποβάλλουν προσφορά πρέπει να επαρκεί για την εξασφάλιση συνθηκών πραγματικού ανταγωνισμού. **3.** Όταν οι αναθέτουσες αρχές κάνουν χρήση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση για τη σύναψη της σύμβασης, στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 9, παραγρ.1 του παρόντος Π.Δ. οι υποψήφιοι που γίνονται δεκτοί για την διαπραγμάτευση δεν μπορεί να είναι λιγότεροι από τρεις (3), εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός κατάλληλων υποψηφίων. **4.** Στις διαδικασίες των προηγούμενων παραγράφων του άρθρου αυτού οι αναθέτουσες αρχές καλούν χωρίς διακρίσεις τους υποψηφίους των άλλων κρατών μελών, που διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα, να συμμετάσχουν σ' αυτές με τους ίδιους όρους που εφαρμόζουν για τους Έλληνες.

Άρθρο 23. 1. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να αναφέρει στη συγγραφή υποχρέωση την αρχή ή τις αρχές από τις οποίες οι υποψήφιοι μπορούν να λάβουν τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από διατάξεις περί προστασίας και από τις συνθήκες εργασίας που ισχύουν στην περιοχή ή στον τόπο όπου πρόκειται να παρασχεθούν οι υπηρεσίες, και οι οποίες πρέπει να εφαρμοσθούν για τις υπηρεσίες που παρέχονται επί τόπου κατά την περίοδο εκτέλεσης της σύμβασης. **2.** Η αναθέτουσα αρχή που παρέχει τις πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1, ζητά από τους προσφέροντες ή από τους συμμετέχοντες στη διαδικασία σύναψης της σύμβασης να αναφέρουν ότι έλαβαν υπόψη, κατά την κατάρτιση της προσφοράς τους, τις υποχρεώσεις σχετικά με τις διατάξεις περί προστασίας με τις συνθήκες εργασίας που ισχύουν στον τόπο παροχής των υπηρεσιών. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 31 σχετικά με την επαλήθευση των υπερβολικά χαμηλών προσφορών.

Άρθρο 24. 1. Κάθε παρέχων υπηρεσίες μπορεί να αποκλεισθεί από την διαδικασία ανάθεσης παροχής υπηρεσιών εάν: α. βρίσκεται σε πτώχευση, εκκαθάριση, παύση δραστηριότητας, αναγκαστική διαχείριση ή πτωχευτικό συμβιβασμό ή σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδι-

κασία προβλεπόμενη από τις εθνικές νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις. β. εκινήθη εναντίον του διαδικασία κήρυξης σε πτώχευση, εκκαθάριση, αναγκαστικής διαχείρισης, πτωχευτικού συμβιβασμού, ή οποιαδήποτε άλλη παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη από τις εθνικές, νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις. γ. καταδικάσθηκε για αδίκημα που αφορά την επαγγελματική διαγωγή του παρέχοντος υπηρεσίες, βάσει απόφασης η οποία έχει ισχύ δεδικασμένου. δ. έχει διαπράξει επαγγελματικό παράπτωμα, που μπορεί να διαπιστωθεί με οποιοδήποτε μέσο από τις αναθέτουσες αρχές. ε. δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ή σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία. στ. δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή φόρων και τελών σύμφωνα με την ισχύουσα ελληνική νομοθεσία. ζ. Είναι ένοχος υποβολής ψευδούς δηλώσεως ή παραλείψεως υποβολής των πληροφοριών που απαιτούνται κατ' εφαρμογή των άρθρων 24 μέχρι 29 του παρόντος. **2.** Όταν η αναθέτουσα αρχή ζητεί από τον παρέχοντα υπηρεσίες να αποδείξει ότι δεν εμπήττει σε καμία από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α., β., γ., ε. και στ. της προηγούμενης παραγράφου 1 αποδέχεται ως επαρκή απόδειξη: - για τις περιπτώσεις τις αναφερόμενες στα στοιχεία α., β. και γ., απόσπασμα ποινικού μητρώου ή ελλείψει αυτού, ισότιμο έγγραφο εκδιδόμενο από δικαστική ή διοικητική αρχή της χώρας καταγωγής ή προέλευσης και από το οποίο να προκύπτει ότι πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις. - για τις περιπτώσεις που αναφέρονται στα στοιχεία ε. και στ. πιστοποιητικό εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή του Ελληνικού κράτους ή και του κράτους όπου είναι εγκατεστημένος, για τα αναφερόμενα στο στοιχείο ε. Εάν τα εν λόγω έγγραφα και πιστοποιητικά δεν εκδίδονται από την οικεία χώρα, είναι δυνατόν να αντικατασταθούν από ένορκη βεβαίωση του ενδιαφερόμενου ενώπιον δικαστικής ή διοικητικής αρχής, συμβολαιογράφου ή του αρμόδιου επαγγελματικού φορέα της χώρας προέλευσής του. **3.** Η υπηρεσία του άρθρου 35 του παρόντος Π.Δ. μεριμνά για την πληροφόρηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των άλλων κρατών μελών σχετικά με το ποιές αρχές και οργανισμοί έχουν αρμοδιότητα για την έκδοση τέτοιων πιστοποιητικών. Η ίδια υπηρεσία πληροφορεί και τις ελληνικές αναθέτουσες αρχές για το ποιές αντίστοιχα αρχές και οργανισμοί των άλλων κρατών - μελών έχουν αρμοδιότητα έκδοσης των πιστοποιητικών αυτών.

Άρθρο 25. 1. Κάθε φορά που οι υποψήφιοι ανάδοχοι δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών ή οι προσφέροντες οφείλουν να διαθέτουν ειδική έγκριση ή να είναι μέλη συγκεκριμένου οργανισμού της χώρας που είναι εγκατεστημένοι, για να είναι σε θέση να παράσχουν τις ζητούμενες υπηρεσίες, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτήσει να αποδείξουν ότι διαθέτουν την έγκριση αυτή ή ότι είναι μέλη του εν λόγω οργανισμού. **2.** Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτήσει από τους υποψηφίους ή τους προσφέροντες να αποδείξουν την εγγραφή τους σε επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο ή να προσκομίσουν ένορκη βεβαίωση ή πιστοποιητικό υπό τους όρους που προβλέπονται στη νομοθεσία της χώρας εγκατάστασής τους. **3.** Τα επαγγελματικά ή εμπορικά μητρώα, οι βεβαιώσεις ή τα πιστοποιη-

τικά είναι τα ακόλουθα: - στο Βέλγιο, το registre du commerce - Handelsregister και οι orders professionnels - Beroepsordres, - στη Δανία το Erhvervs og Selsskabstypelsen - στη Γερμανία, το Handelsregister και το Handwerksrolle και το Vereinsregister. - στην Ελλάδα, είναι δυνατόν να ζητηθεί ένορκη βεβαίωση ενώπιον συμβολαιογράφου σχετικά με την άσκηση του επαγγέλματος. Ειδικότερα για τις υπηρεσίες μελετών του παραρτήματος Ι. Επαγγελματικά μητρώα είναι το Μητρώο Μελετητών και το Μητρώο Γραφείων Μελετών, για τις περιπτώσεις που προβλέπει η ισχύουσα εθνική νομοθεσία. - στην Ισπανία το Registro oficial de Contratistas del Ministerio de Economia y Hacienda - στη Γαλλία, το registre du commerce και το repertoire de metiers - στην Ιταλία το Registro de la Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato, το Registro delle commissioni provinciali, per l' artigianato και το Consiglio nazionale degli ordini professionali, - στο Λουξεμβούργο το (registre aux firmes) και το (role de la Chambre des metiers), - στις Κάτω Χώρες το Handelsregisters - στην Πορτογαλία το Registro nacional des Pessoas Colectivas - στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία, ο παρέχων υπηρεσίες μπορεί να κληθεί να υποβάλει πιστοποιητικό του Registrar of companies ή του Registrar of Friendly Societies, ή αλλιώς βεβαίωση η οποία να διευκρινίζει ότι ο ενδιαφερόμενος δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα στη χώρα όπου είναι εγκατεστημένος σε συγκεκριμένο τόπο και υπό καθορισμένη εμπορική επωνυμία. - στην Αυστρία Firmenbouch, Gewerberegister, Mitgliederverzeichnisse der Landrskammern. - στη Φινλανδία Kaupparekisteri/Handelsregistret. - στην Ισλανδία Firmaskra, Hlutafelagaskra - στη Νορβηγία "Foretaksgeristeret" - στη Σουηδία "aktiebolags-, handles-eller foreningsregistren".

Άρθρο 26. 1. Η χρηματοοικονομική ικανότητα του παρέχοντος υπηρεσίες αποδεικνύεται με ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα δικαιολογητικά έγγραφα: α. Πρόσφορα τραπεζικά έγγραφα ή πιστοποιητικό ασφαλιστικής κάλυψης επαγγελματικών κινδύνων. β. Ισολογισμούς ή αποσπάσματα ισολογισμών, στις περιπτώσεις όπου η δημοσίευσή τους είναι υποχρεωτική σύμφωνα με την περί εταιρειών νομοθεσία της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο παρέχων υπηρεσίες. γ. Δήλωση περί του ολικού ύψους του κύκλου εργασιών και περί του κύκλου εργασιών ως προς την παροχή παρόμοιων με τις ζητούμενες υπηρεσιών κατά τη διάρκεια των τριών προηγούμενων οικονομικών ετών. **2.** Οι αναθέτουσες αρχές ορίζουν στην προκήρυξη ή στην πρόσκληση υποβολής προσφορών ποιά ή ποιά από τα δικαιολογητικά επέλεξαν, καθώς και ποιά άλλα δικαιολογητικά εκτός των ανωτέρω, πρέπει να προσκομισθούν. **3.** Αν ο παρέχων υπηρεσίες δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, επικαλούμενος βάσιμο λόγο, μπορεί να αποδείξει την χρηματοοικονομική ικανότητά του με οποιοδήποτε άλλο έγγραφο κρίνεται κατάλληλο από τις αναθέτουσες αρχές.

Άρθρο 27. 1. Η ικανότητα των παρεχόντων υπηρεσίες να παράσχουν τις ζητούμενες υπηρεσίες εκτιμάται ειδικότερα βάσει της τεχνογνωσίας τους, της αποτελεσματικότητας, της εμπειρίας και της αξιοπιστίας τους. **2.** Η τεχνική ικανότητα των παρεχόντων υπηρεσίες αποδεικνύεται, ανάλογα με τη φύση, την

έκταση και τον σκοπό των προς παροχή υπηρεσιών, με ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα στοιχεία: α. Τους τίτλους σπουδών και επαγγελματικούς τίτλους των παρεχόντων υπηρεσίες ή και των διευθυντικών στελεχών της επιχείρησής τους, ιδίως δε εκείνων ή εκείνων που θα έχουν την ευθύνη της παροχής των υπηρεσιών. β. Κατάλογο των κυριότερων υπηρεσιών που έχουν παρασχεθεί κατά τα τρία τελευταία έτη, όπου εμφανίζεται η αξία, η ημερομηνία παροχής και οι αποδέκτες τους, δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς: - Εάν πρόκειται για αναθέτουσες αρχές, ως αποδεικτικά στοιχεία υποβάλλονται πιστοποιητικά συντασσόμενα ή θεωρούμενα από την αρμόδια αρχή. - Εάν πρόκειται για ιδιωτικούς αγοραστές τα πιστοποιητικά συντάσσονται από τον αγοραστή, αλλιώς, γίνεται δεκτή μία απλή δήλωση του παρέχοντος την υπηρεσία. γ. Κατάλογο του τεχνικού προσωπικού ή των τεχνικών υπηρεσιών, είτε ανήκουν άμεσα είτε όχι στην επιχείρηση του παρέχοντος υπηρεσίες, ιδίως δε εκείνων που είναι επιφορτισμένοι με τους ποιοτικούς ελέγχους. δ. Δήλωση σχετικά με τον ετήσιο μέσο όρο του εργατοϋπαλληλικού προσωπικού και αναλογία του διευθυντικού προσωπικού της επιχείρησης του παρέχοντος υπηρεσίες κατά τα τρία τελευταία έτη. ε. Δήλωση σχετικά με τα μηχανήματα, τις εγκαταστάσεις και τον τεχνικό εξοπλισμό που θα διαθέσει ο παρέχων υπηρεσίες για την εκτέλεση της σύμβασης. στ. Περιγραφή των μέτρων που λαμβάνει ο παρέχων υπηρεσίες για να εξασφαλίζει την ποιότητα, καθώς και περιγραφή των μέσων μελέτης και έρευνας της επιχείρησής του. ζ. Αν οι ζητούμενες υπηρεσίες είναι σύνθετες ή απαιτούνται κατ' εξαίρεση για την πραγματοποίηση ειδικού σκοπού, δελτίο ελέγχου εκδιδόμενο από την αναθέτουσα αρχή, ή για λογαριασμό της, από αρμόδιο επίσημο οργανισμό της χώρας όπου εδρεύει ο παρέχων υπηρεσίες με την επιφύλαξη της συναίνεσης του οργανισμού αυτού. Ο έλεγχος αυτός αφορά τις τεχνικές δυνατότητες και εφόσον κρίνεται αναγκαίο τα μέσα μελέτης και έρευνας που διαθέτει ο παρέχων υπηρεσίες καθώς και τα μέτρα που λαμβάνει για τον έλεγχο της ποιότητας. η. Αναφορά του τμήματος της σύμβασης που ο παρέχων υπηρεσίες προτίθεται ενδεχομένως να αναθέσει υπεργολαβικά σε τρίτους. **3.** Η αναθέτουσα αρχή, προσδιορίζει στην προκήρυξη ή στην πρόσκληση υποβολής προσφορών ποιά αποδεικτικά στοιχεία επιθυμεί να της υποβληθούν. **4.** Η έκταση των πληροφοριών οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 26 και στις παραγράφους 1, 2 και 3 του παρόντος άρθρου, δεν πρέπει να υπερβαίνει το αντικείμενο της σύμβασης, οι δε αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν υπόψη τους τα νόμιμα συμφέροντα των παρεχόντων υπηρεσίες όσον αφορά την προστασία των τεχνικών και εμπορικών μυστικών τους. **5.** Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν, κατ' εφαρμογή των άρθρων 24 έως 27 του παρόντος Π.Δ., να προσκαλούν τους παρέχοντες υπηρεσίες να συμπληρώσουν τα υποβληθέντα έγγραφα και πιστοποιητικά ή να τα αποσαφηνίσουν.

Άρθρο 28. 1. Οι επίσημοι πίνακες (μητρώα) Αναγνωρισμένων Παρεχόντων Υπηρεσίες πρέπει να είναι προσαρμοσμένοι στις διατάξεις του άρθρου 24 παρ.1 στοιχεία α έως δ και ζ, και των άρθρων 25, 26 και 27 του παρόντος Π.Δ. **2.** Οι παρέχοντες υπηρεσίες που είναι εγγεγραμμένοι στους επίσημους πίνακες, κατά την κατάρτιση της σύμβασης, υποβάλλουν στην αναθέτουσα αρχή πιστοποιητικό

εγγραφής εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή, το οποίο μνημονεύει τα δικαιολογητικά βάσει των οποίων έγινε η εγγραφή στον πίνακα καθώς και την σχετική κατάταξη. **3.** Η εγγραφή των παρεχόντων υπηρεσίες στους επίσημους πίνακες άλλων κρατών-μελών, πιστοποιούμενη από τους αρμόδιους φορείς, συνιστά για τις αναθέτουσες αρχές τεκμήριο καταλληλότητας για την παροχή υπηρεσιών που αντιστοιχούν στην κατάταξη του παρέχοντος υπηρεσίες μόνο σε σχέση με το άρθρο 24 παρ.1 στοιχεία α έως δ και ζ, το άρθρο 25, το άρθρο 26 παρ. 1 στοιχεία β και γ και το άρθρο 27 παρ.2 στοιχείο α του παρόντος Π.Δ. Οι πληροφορίες που προκύπτουν από την εγγραφή στους επίσημους πίνακες δεν είναι δυνατόν να τεθούν υπό αμφισβήτηση. Ως προς την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλειας, μπορεί να ζητηθεί, για κάθε σύμβαση, από κάθε εγγεγραμμένο παρέχοντα υπηρεσίες, ένα πρόσθετο πιστοποιητικό. Οι αναθέτουσες αρχές εφαρμόζουν τις προηγούμενες διατάξεις μόνον προς όφελος των παρεχόντων υπηρεσίες που είναι εγκατεστημένοι στο κράτος μέλος που έχει καταρτίσει τον επίσημο πίνακα. **4.** Για την ενδεχόμενη εγγραφή των παρεχόντων υπηρεσίες των λοιπών κρατών μελών σε επίσημο ελληνικό πίνακα δεν μπορούν να απαιτούνται άλλες αποδείξεις και δηλώσεις εκτός από εκείνες που ζητούνται εκ μέρους των ελληνικών αναθετουσών αρχών από τους παρέχοντες υπηρεσίες και οπωσδήποτε, όχι άλλες από εκείνες που προβλέπονται στα άρθρα 24 έως 29 του παρόντος Π.Δ. **5.** Εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, οι αναθέτουσες αρχές εφόσον διαθέτουν επίσημους πίνακες (μητρώα) παρέχόντων υπηρεσίες, ανακινώνουν στην υπηρεσία του άρθρου 35 του παρόντος Π.Δ. την διεύθυνση του οργανισμού στον οποίον μπορούν να υποβληθούν αιτήσεις εγγραφής. Η υπηρεσία αυτή γνωστοποιεί τις παραπάνω διευθύνσεις στα λοιπά Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πληροφορεί τις αναθέτουσες αρχές και τους αρμόδιους επαγγελματικούς φορείς της Ελλάδος για τους αντίστοιχους οργανισμούς των άλλων Κρατών μελών και τις διευθύνσεις τους.

Άρθρο 29. 1. Όταν οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν, την υποβολή πιστοποιητικών συντασσόμενων από ανεξάρτητους οργανισμούς που βεβαιώνουν την τήρηση εκ μέρους των παρεχόντων υπηρεσίες ορισμένων προτύπων ποιοτικής εγγύησης, πρέπει να γίνεται παραπομπή σε συστήματα ποιοτικής εξασφάλισης βασιζόμενα στη σχετική σειρά ευρωπαϊκών προτύπων EN 29.000, και πιστοποιούμενα από οργανισμούς που ακολουθούν τη σειρά ευρωπαϊκών προτύπων EN 45.000. **2.** Οι αναθέτουσες αρχές αναγνωρίζουν ισοδύναμα πιστοποιητικά από οργανισμούς εδρεύοντες στα άλλα κράτη μέλη, αποδέχονται δε και άλλα αποδεικτικά στοιχεία για ισοδύναμα μέτρα ποιοτικής εγγύησης εκ μέρους των παρεχόντων υπηρεσίες οσάκις αυτοί δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσουν πιστοποιητικά όπως τα προαναφερόμενα, ή να τα εξασφαλίσουν μέσα στις ταχθείσες προθεσμίες.

Άρθρο 30. 1. Τα κριτήρια βάσει των οποίων ανατίθενται οι συμβάσεις, με την επιφύλαξη των διατάξεων της ισχύουσας νομοθεσίας που διέπουν την αμοιβή ορισμένων υπηρεσιών, μπορεί να είναι τα ακόλουθα: α. όταν η σύμβαση ανατίθεται στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, διάφορα

μεταβλητά κριτήρια που συνδέονται με τη συγκεκριμένη σύμβαση π.χ. η ποιότητα, τα τεχνικά πλεονεκτήματα, τα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, η τεχνική υποστήριξη και εξυπηρέτηση μετά την πώληση, η ημερομηνία παράδοσης και η προθεσμία παράδοσης ή εκτέλεσης, η τιμή, ή β. απλώς η χαμηλότερη τιμή. 2. Στις περιπτώσεις του εδαφίου α της προηγούμενης παραγράφου του παρόντος η αναθέτουσα αρχή δηλώνει στην συγγραφή υποχρεώσεων ή στην προκήρυξη, τα κριτήρια βάσει των οποίων πρόκειται να αναθέσει τη σύμβαση, εφόσον είναι δυνατόν σε φθίνουσα τάξη, ανάλογα με τη σημασία που τους προσδίδεται.

Άρθρο 31. Όπου σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας επιτρέπεται ο έλεγχος των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών εφαρμόζονται τα ακόλουθα: Η αναθέτουσα αρχή πριν απορρίψει τις παραπάνω προσφορές, ζητεί εγγράφως διευκρινίσεις για τη σύνθεση της προσφοράς, τις οποίες κρίνει σκόπιμες και εξακριβώνει αυτή τη σύνθεση λαμβάνοντας υπόψη τις δοθείσες διευκρινίσεις. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να λάβει υπόψη επεξηγήσεις που αφορούν την οικονομία της μεθόδου παροχής υπηρεσίας ή τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες υπό τις οποίες ο προσφέρων θα παράσχει την υπηρεσία ή την πρωτοτυπία του σχεδίου που προτείνει ο προσφέρων. Εάν τα έγγραφα που συνδέονται με τη σύμβαση προβλέπουν τη σύναψη της με τον υποβάλλοντα τη χαμηλότερη προσφορά, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να γνωστοποιήσει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την απόρριψη των προσφορών, τις οποίες θεωρεί υπερβολικά χαμηλές.

Άρθρο 32. 1. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται στους διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται στα πλαίσια διαδικασίας ανάθεσης συμβάσεων υπηρεσιών, η προϋπολογιζόμενη αξία των οποίων, εκτός ΦΠΑ είναι ίση ή ανώτερη: α. Του κατώτατου ορίου των 200.000 Ευρώ που προβλέπεται στο άρθρο 7 παρ. 1 στοιχείο (α) αα), για τις υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα 18, τις υπηρεσίες της κατηγορίας 8 του παραρτήματος ΙΑ και τις υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών της κατηγορίας 5 του παραρτήματος ΙΑ, με αριθμούς αναφοράς CPC 7524, 7525 και 7526 και οι οποίες συνάπτονται από τις αναφερόμενες στο άρθρο 2 παρ. 2 αναθέτουσες αρχές. β. Του κατώτατου ορίου του ισοπίσου σε Ευρώ των 130.000 μονάδων ειδικών τραβηκτικών δικαιωμάτων που προβλέπεται στο άρθρο 7 παρ. 1 στοιχείο (α) ββ) σημείο (ι), για τις υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΑ, εκτός των υπηρεσιών της κατηγορίας 8 και των υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών της κατηγορίας 5, με αριθμούς αναφοράς CPC 7524, 7525 & 7526 οι οποίες συνάπτονται από τις αναφερόμενες στο άρθρο 19 το Παράρτημα Ι, του Π.Δ. 370/95 (Α 199) όπως εκάστοτε ισχύει, αναθέτουσες αρχές. γ. Του κατώτατου ορίου του ισοπίσου σε Ευρώ των 200.000 ειδικών τραβηκτικών δικαιωμάτων που προβλέπεται στο άρθρο 7 παρ. 1 στοιχείο (α) ββ) σημείο (11), για τις υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΑ, εκτός των υπηρεσιών της κατηγορίας 8 και των υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών της κατηγορίας 5. με αριθμούς αναφοράς CPC 7524, 7525 & 7526, οι οποίες συνάπτονται από τις αναθέτουσες αρχές που ορίζονται στο άρθρο 2 παρ. 2, πλην εκείνων οι οποίες ορίζονται στο άρθρο 19, Παράρτημα Ι, του Π.Δ. 370/95 (Α 199) όπως

εκάστοτε ισχύει. **2.** Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις διαγωνισμών μελετών όταν το συνολικό ύψος των χρηματικών βραβείων συμμετοχής στους διαγωνισμούς και των ποσών που καταβάλλονται στους συμμετέχοντες είναι ίσο ή ανώτερο: α. Του κατωτάτου ορίου των 200.000 μονάδων Ευρώ που προβλέπεται στο άρθρο 7 παρ. 1 στοιχείο (α) αα), για τις υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα 18, τις υπηρεσίες της κατηγορίας 8 του παραρτήματος ΙΑ και τις υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών της κατηγορίας 5 του παραρτήματος ΙΑ, με αριθμούς CPC 7524, 7525 και 7526, οι οποίες συνάπτονται από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 2 παρ. 2 αναθέτουσες αρχές. β. Του κατωτάτου ορίου του ισόποσου σε Ευρώ των 130.000 μονάδων τραβηκτικών δικαιωμάτων που προβλέπεται στο άρθρο 7 παρ. 1 στοιχείο (α) ββ) στοιχείο (ii) για τις υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΑ, εκτός των υπηρεσιών της κατηγορίας 8 και των υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών της κατηγορίας 5, με αριθμούς CPC 7524, 7525 και 7526 οι οποίες συνάπτονται από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 19, Παράρτημα Ι, του Π.Δ. 370/95 (Α 199) όπως εκάστοτε ισχύει, αναθέτουσες αρχές. γ. Του κατωτάτου ορίου του ισόποσου σε Ευρώ των 200.000 μονάδων ειδικών τραβηκτικών δικαιωμάτων που προβλέπεται στο άρθρο 7 παρ. 1 στοιχείο (α) ββ) σημείο (ii), για τις υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΑ, εκτός των υπηρεσιών της κατηγορίας 8 και των υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών της κατηγορίας 5, με αριθμούς CPC 7524, 7525 και 7526, οι οποίες συνάπτονται από τις αναθέτουσες αρχές που ορίζονται στο άρθρο 2 παρ. 2 πλην όσων αναφέρονται στο άρθρο 19, Παράρτημα Ι, του Π.Δ. 370/95 (Α 199), όπως εκάστοτε ισχύει. **3.** Οι κανόνες σχετικά με την διοργάνωση ενός διαγωνισμού μελετών θεσπίζονται σύμφωνα με το παρόν άρθρο και ανακινούνται σε όλους τους ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό. **4.** Κατά τους διαγωνισμούς μελετών τηρούνται οι εξής ελάχιστες προϋποθέσεις: α. Η συμμετοχή δεν δύναται να περιορίζεται στην επικράτεια ή σε ένα τμήμα της επικράτειας ενός κράτους μέλους. β. Η συμμετοχή είναι ελεύθερη τόσο στα φυσικά όσο και στα νομικά πρόσωπα. γ. Οι μελέτες πρέπει να υποβάλλονται ανώνυμα στην κριτική επιτροπή προκειμένου να γνωμοδοτήσει. δ. Τα κριτήρια επιλογής των μελετών και η σημασία που αποδίδεται σε κάθε ένα από αυτά πρέπει να προσδιορίζονται στην προκήρυξη του διαγωνισμού. **5.** Σε όλες τις περιπτώσεις που γίνεται προκήρυξη διαγωνισμού μελετών η αναθέτουσα αρχή μεριμνά ώστε ο αριθμός των υποψηφίων που καλούνται να συμμετάσχουν σ' αυτόν να εξασφαλίζει την ύπαρξη πραγματικού ανταγωνισμού. **6.** Η κριτική επιτροπή, η οποία συγκροτείται στα πλαίσια ενός διαγωνισμού μελετών, αποτελείται αποκλειστικά από φυσικά πρόσωπα ανεξάρτητα από τους συμμετέχοντες στον διαγωνισμό. Όταν απαιτείται από τους συμμετέχοντες στον διαγωνισμό να διαθέτουν ένα συγκεκριμένο επαγγελματικό προσόν, τουλάχιστο το ένα τρίτο των μελών της κριτικής επιτροπής πρέπει να διαθέτουν το ίδιο ή ένα ισοδύναμο προσόν. Η κριτική επιτροπή είναι αδέσμευτη κατά την λήψη των αποφάσεών της ή κατά την διατύπωση των γνωμών της. Οι αποφάσεις ή οι γνώμες της εκδίδονται βάσει των μελετών που υποβάλλονται κατά τρόπο ανώνυμο και στηρίζονται αποκλειστικά

στα κριτήρια που απαριθμούνται στην προκήρυξη του διαγωνισμού κατά την έννοια της παρ. 3 του άρθρου 33.

Άρθρο 33. 1. Οι κανόνες δημοσιότητας των διαγωνισμών μελετών διέπονται από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, καθώς και του άρθρου 12. **2.** Δεν απαιτείται δημοσίευση ενδεικτικής ανακοίνωσης για τους διαγωνισμούς μελετών. **3.** Όταν ένας διαγωνισμός μελετών οργανώνεται στα πλαίσια μιας διαδικασίας σύναψης σύμβασης υπηρεσιών, η προϋπολογιζόμενη αξία της οποίας είναι ίση ή ανώτερη με το αντίστοιχο σε δραχμές ποσό των 200.000 Ε.Ν.Μ. και σε όλες τις περιπτώσεις διαγωνισμών μελετών όταν το συνολικό ύψος των χρηματικών βραβείων συμμετοχής στους διαγωνισμούς και των ποσών που καταβάλλονται στους συμμετέχοντες ισούται με ή υπερβαίνει το αντίστοιχο σε δραχμές ποσό των 200.000 Ε.Ν.Μ. δημοσιεύεται προκήρυξη του διαγωνισμού μελετών στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν την ημερομηνία αποστολής. **4.** Οι προκηρύξεις των διαγωνισμών μελετών δημοσιεύονται επίσης και στον ελληνικό ημερήσιο τύπο, ακολουθώντας το ίδιο υπόδειγμα. **5.** Η δημοσίευση στον ελληνικό τύπο δεν πρέπει να γίνεται πριν από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης στην Υπηρεσία Επίσημων Δημοσιεύσεων της Ε.Ε., την οποία και πρέπει να αναφέρει ρητά. Η δημοσίευση αυτή δεν πρέπει να περιέχει άλλες πληροφορίες από αυτές που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ε.Κ. **6.** Η προκήρυξη ενός διαγωνισμού μελετών συντάσσεται σύμφωνα με το Παράρτημα ΙVΑ του παρόντος Π.Δ. **7.** Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να δημοσιεύουν στην Επίσημη Εφημερίδα των Ε.Κ. προκηρύξεις για διαγωνισμούς μελετών που δεν υπόκεινται στις διατάξεις περί υποχρεωτικής δημοσιότητας της παρ. 3 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 34. 1. Στην περίπτωση που ένας διαγωνισμός μελετών, βάσει του άρθρου 33 παρ. 3 του παρόντος Π.Δ. υπόκειται σε δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα των Ε.Ε., συντάσσεται γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων του σύμφωνα με το Παράρτημα ΙVΒ του παρόντος Π.Δ. και αποστέλλεται, εντός προθεσμίας 48 ημερών μετά την σύναψη της σύμβασης ή την επιλογή της μελέτης, στην Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων της Ε.Ε. **2.** Η γνωστοποίηση αυτή δημοσιεύεται επίσης στον ελληνικό ημερήσιο τύπο, ακολουθώντας το ίδιο υπόδειγμα.

Άρθρο 35. 1. Συνιστάται στη Διεύθυνση Τομέων Παραγωγής της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, Τμήμα Δημοσίων Συμβάσεων Υπηρεσιών, οι αρμοδιότητες του οποίου περιγράφονται στο άρθρο 12 του ΠΔ 138/1993, όπως αυτό τροποποιείται με την επόμενη παράγραφο **2.** Η ανωτέρω υπηρεσία διαβιβάζει στις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στατιστική έκθεση σχετικά με τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών που συνήψαν οι αναθέτουσες αρχές το προηγούμενο έτος μέχρι τις 31 Οκτωβρίου κάθε έτους. **3.** Στη στατιστική έκθεση που διαβιβάζεται βάσει της προηγούμενης παραγράφου διευκρινίζεται τουλάχιστον: α. Όσον αφορά τις αναθέτουσες αρχές που αναφέρονται στο άρθρο 19, Παράρτημα Ι του Π.Δ. 370/95 όπως εκάστοτε ισχύει: ι. Η εκτιμώμενη συνολική αξία των συμβάσεων

που συνήφθησαν από κάθε αναθέτουσα αρχή κάτω του κατωτάτου ορίου. ιι. Ο αριθμός και η αξία των συμβάσεων που συνήφθησαν από κάθε αναθέτουσα αρχή άνω του κατωτάτου ορίου, διακρίνονται, εφόσον είναι δυνατόν, ανάλογα με τη διαδικασία, τις κατηγορίες υπηρεσιών σύμφωνα με την ονοματολογία που χρησιμοποιείται στο παράρτημα Ι και την εθνικότητα του παρέχοντος την υπηρεσία στον οποίο ανατέθηκε η σύμβαση, στην περίπτωση δε των διαδικασιών με διαπραγμάτευση, διευκρινίζονται σύμφωνα με τις υποδιαίρεσεις του άρθρου 9, τον αριθμό και την αξία των ανατεθεισών συμβάσεων σε κάθε κράτος - μέλος και στις τρίτες χώρες. β. Όσον αφορά τις λοιπές αναθέτουσες αρχές που αναφέρονται στο παρόν Π.Δ. ο αριθμός και η αξία των συμβάσεων που συνήφθησαν από κάθε κατηγορία αναθετουσών αρχών άνω του κατωτάτου ορίου, διακρίνονται, εφόσον είναι δυνατόν, ανάλογα με τη διαδικασία τις κατηγορίες υπηρεσιών σύμφωνα με την ονοματολογία που χρησιμοποιείται στο παράρτημα Ι, και την εθνικότητα του παρέχοντος την υπηρεσία στον οποίο έχει ανατεθεί η σύμβαση, στην περίπτωση δε των διαδικασιών με διαπραγμάτευση, διευκρινίζοντας σύμφωνα με τις υποδιαίρεσεις του άρθρου 9, αναφέροντας τον αριθμό και την αξία των ανατεθεισών συμβάσεων σε κάθε κράτος μέλος και στις τρίτες χώρες. γ. Όσον αφορά τις αναθέτουσες αρχές που αναφέρονται στο άρθρο 19, Παράρτημα Ι του Π.Δ. 370/95 όπως εκάστοτε ισχύει, ο αριθμός και η συνολική αξία των συμβάσεων που συνήφθησαν από τις αναθέτουσες αρχές δυνάμει των παρεκκλίσεων από τη Συμφωνία, όσον αφορά τις άλλες αναθέτουσες αρχές που υπάγονται στο παρόν Π.Δ., για κάθε κατηγορία αναθετουσών αρχών, η συνολική αξία των συμβάσεων που ανατέθηκαν δυνάμει των παρεκκλίσεων από τη Συμφωνία. Οι στατιστικές εκθέσεις που απαιτούνται βάσει της παρούσας παραγράφου, δεν αφορούν τις συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες της κατηγορίας 8 του παραρτήματος ΙΑ, τις υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών της κατηγορίας 5 του παραρτήματος ΙΑ με αριθμό αναφοράς CPC 7524, 7525 και 7526. ή υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα 18, εφόσον η υπολογιζόμενη αξία τους, χωρίς ΦΠΑ δεν υπερβαίνει τις 200.000 μονάδες Ευρώ. 4. Οι αναθέτουσες αρχές μέχρι 31 Ιουλίου κάθε έτους αποστέλλουν στην παραπάνω υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας τα απαραίτητα στοιχεία και παρέχουν κάθε πληροφορία, που αφορά τις συμβάσεις που έχουν συνάψει βάσει του παρόντος Διατάγματος.

Άρθρο 36. Οι προσφυγές ενώπιον δικαστικών ή διοικητικών αρχών κατά αποφάσεων των αναθετουσών αρχών διέπονται από τις διατάξεις του νόμου 2522/1997 “Δικαστική προστασία κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης συμβάσεως δημοσίων έργων, κρατικών προμηθειών και υπηρεσιών σύμφωνα με την οδηγία 89/665/ΕΟΚ” (άρθρο 1 ν.2522/1997).

Άρθρο 37. 1. Από της δημοσιεύσεως του παρόντος προεδρικού διατάγματος καταργούνται κατά το μέρος που αντιβαίνουν προς τις διατάξεις του, οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου έκτου του Ν. 1747/88 και του άρθρου 10 του Ν. 2120/93 καθώς και πάσα άλλη αντίθετη διάταξη της κειμένης νομοθεσίας. 2. Για

τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών το προϋπολογιζόμενο ύψος των οποίων, εκτός Φ.Π.Α., είναι κατώτερο του ορίου που αναφέρεται στο άρθρο 7 παρ.1 του παρόντος Π.Δ., εφαρμόζονται, ελλείψει ειδικών διατάξεων, το άρθρο 83 του Ν. 2362/95 και οι διατάξεις του Ν. 716/77 για τις υπηρεσίες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του.

Άρθρο 38. Προσαρτώνται και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του παρόντος τα κάτωθι παραρτήματα: ΙΑ, ΙΒ, ΙΙ, ΙΙΙ, ΙV.

Άρθρο 38 Π/ΜΑ ΙΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΑ Υπηρεσίες κατά την έννοια του άρθρου 8 παρ.1 του παρόντος. Κατηγορία Υπηρεσίες Αριθμός αναφοράς CPC
1. Υπηρεσίες συντήρησης και επισκευών 6112, 6122, 633, 886 **2.** Υπηρεσίες χειραίων μεταφορών (1), συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών με θωρακισμένα οχήματα και των υπηρεσιών ταχείας αποστολής εγγράφων ή μικροδεμάτων (courier services) εξαιρουμένων της μεταφοράς ταχυδρομικής αλληλογραφίας. 712 (πλην 71235, 7512, 87304) **3.** Υπηρεσίες επιβατικών και εμπορευματικών εναερίων μεταφορών, εξαιρουμένης της μεταφοράς ταχυδρομικής αλληλογραφίας(1) 73 (πλην 732) **4.** Χερσαία και αεροπορική μεταφορά ταχυδρομικής αλληλογραφίας 71235, 7321 **5.** Τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες(2) 752 **6.** Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες ex 81, α) υπηρεσίες ασφαλίσεων 812, 814 β) τραπεζικές και επενδυτικές υπηρεσίες(3) **7.** Υπηρεσίες πληροφορικής και συναφείς υπηρεσίες 84 **8.** Υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης(4) 85 **9.** Υπηρεσίες λογιστικής, λογιστικού ελέγχου και τήρησης λογιστικής βιβλίων 862 **10.** Υπηρεσίες έρευνας αγοράς και δημοσκοπήσεων 864 **11.** Υπηρεσίες παροχής συμβουλών διοίκησης επιχειρήσεων (5) και συναφείς υπηρεσίες 865, 866 **12.** Υπηρεσίες αρχιτέκτονα, υπηρεσίες μηχανικού και ολοκληρωμένες υπηρεσίες μηχανικού, υπηρεσίες πολεοδομικού σχεδιασμού και αρχιτεκτονικής τοπίου, συναφείς υπηρεσίες παροχής επιστημονικών και τεχνικών συμβουλών, υπηρεσίες δοκιμών και αναλύσεων. 867 **13.** Διαφημιστικές υπηρεσίες 871 **14.** Υπηρεσίες καθαρισμού κτιρίων και διαχείρισης ακινήτων 874 82201 έως 82206 **15.** Υπηρεσίες εκδόσεων και εκτυπώσεων, έναντι αμοιβής ή βάσει σύμβασης 88442 **16.** Αποχετεύσεις και διάθεση απορριμμάτων εγκαταστάσεις υγιεινής και συναφείς υπηρεσίες 94 (*) CPC: Common product classification: Διεθνής ταξινόμηση προϊόντων των Ηνωμένων Εθνών. (1) Πλην των υπηρεσιών οιδηροδρομικών μεταφορών, υπαγομένων στην κατηγορία **18.** (2) Πλην των υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας, τηλετυπίας, ραδιοτηλεφωνίας, τηλεϊδιοποίησης και των υπηρεσιών μέσω δορυφόρου. (3) Πλην των συμβάσεων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών έκδοση, αγοράς, πώλησης και μεταβίβαση τίτλων ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων, και των υπηρεσιών που παρέχουν οι κεντρικές τράπεζες. (4) Πλην των συμβάσεων υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης εφόσον δεν υπάγονται στις συμβάσεις E&A των οποίων τα αποτελέσματα ανήκουν στην αναθέτουσα αρχή για ίδια χρήση κατά την άσκηση της δραστηριότητάς της, στο βαθμό που για την υπηρεσία παρέχεται πλήρης αμοιβή από την αναθέτουσα αρχή. (5) Εκτός των υπηρεσιών διατηρίας και συνδιαλλαγής.

Άρθρο 38Π/ΜΑ ΙΒ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΒ Υπηρεσίες κατά την έννοια του άρθρου 8 παρ. 2 του παρόντος Κατηγορία Υπηρεσίες Αριθμός αναφοράς CPC **17.** Υπηρεσίες ξενοδοχειακές και εστίασης **64 18.** Υπηρεσίες σιδηροδρομικών μεταφορών **711 19.** Υπηρεσίες πλωτών μεταφορών **72 20.** Υπηρεσίες βοηθητικών μεταφορών και μεταφορών υποστήριξης **74 21.** Νομικές υπηρεσίες **861 22.** Υπηρεσίες εξεύρεσης και τοποθέτησης προσωπικού **872 23.** Υπηρεσίες ερευνών και ασφάλειας (πλην των υπηρεσιών θωρακισμένων αυτοκινήτων) **873**(πλην 87304) **24.** Υπηρεσίες εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης **92 25.** Υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας **93 26.** Υπηρεσίες αναψυχής, πολιτιστικές και αθλητικές **96 27.** Λοιπές υπηρεσίες CPC: Common product classification: Διεθνής ταξινόμηση προϊόντων των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 38 Π/ΜΑ ΙΙ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ Ορισμός ορισμένων τεχνικών προδιαγραφών Κατά την έννοια του παρόντος: **1.** Ως τεχνικές προδιαγραφές νοούνται όλες οι τεχνικές απαιτήσεις που περιέχονται ιδίως στις συγγραφές υποχρεώσεων και καθορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά μιας υπηρεσίας ενός υλικού, ενός προϊόντος ή μιας προμήθειας ειδών, και οι οποίες επιτρέπουν τον αντικειμενικό προσδιορισμό μιας εργασίας, ενός υλικού, ενός προϊόντος ή μιας προμήθειας ειδών, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στη χρήση για την οποία προρίζονται από την αναθέτουσα αρχή. Οι απαιτήσεις αυτές συμπεριλαμβάνουν τα επίπεδα ποιότητας και απόδοσης, την ασφάλεια τις διαστάσεις, καθώς και τις απαιτήσεις που ισχύουν για το υλικό, το προϊόν ή την προμήθεια ειδών όσον αφορά την εξασφάλιση της ποιότητας, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και μεθόδους δοκιμών, τη συσκευασία, τη σήμανση και τις ετικέτες. Περιλαμβάνουν επίσης τους κανόνες μελέτης τους κανόνες μελέτης και προμέτρησης τους όρους δοκιμής, ελέγχου και παραλαβής των έργων, καθώς και τις κατασκευαστικές τεχνικές και μεθόδους και κάθε άλλο όρο τεχνικού χαρακτήρα που η αναθέτουσα αρχή είναι σε θέση να καθορίσει, μέσω γενικών ή ειδικών κανονιστικών διατάξεων, σχετικά με τα ολοκληρωμένα έργα καθώς και με τα υλικά ή τα στοιχεία που αποτελούν τα έργα αυτά. **2.** Ως πρότυπα: νοούνται οι τεχνικές προδιαγραφές που έχουν εγκριθεί από κάποιον αναγνωρισμένο οργανισμό κανονιστικών αρμοδιοτήτων, με σκοπό την επαναλαμβανόμενη ή συνεχή εφαρμογή, η οποία όμως κατ' αρχήν δεν είναι υποχρεωτική. **3.** Ως ευρωπαϊκά πρότυπα: νοούνται τα πρότυπα που έχουν εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN) ή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ηλεκτροτεχνικής Τυποποίησης (CENELEC) ως “Ευρωπαϊκά Πρότυπα (EN)” ή ως “Κείμενα Εναρμόνισης (HD)”, σύμφωνα με τους κοινούς κανόνες των οργανισμών αυτών, ή από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Τηλεπικοινωνιακών Προτύπων (ETSI) ως “Ευρωπαϊκά Τηλεπικοινωνιακά Πρότυπα (ETS)”. **4.** Ως ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση: νοείται η ευνοϊκή τεχνική εκτίμηση της καταλληλότητας ενός προϊόντος για χρήση, με γνώμονα την ικανοποίηση των βασικών απαιτήσεων για τις κατασκευές και με βάση τα εγγενή χαρακτηριστικά του προϊόντος και τους τιθέμενους όρους εφαρμογής και χρήσης του. Μια ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση χορηγείται από τον οργανισμό που είναι αναγνωρισμένος για τον σκοπό αυτόν από το εκάστοτε

κράτος μέλος. **5.** Ως κοινή τεχνική προδιαγραφή: νοείται η τεχνική προδιαγραφή που έχει εκπονηθεί σύμφωνα με διαδικασία αναγνωρισμένη από τα κράτη μέλη και έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. **6.** Ως ουσιώδεις απαιτήσεις: νοούνται οι απαιτήσεις, σχετικά με την ασφάλεια, την υγεία και ορισμένους άλλους τομείς γενικού συμφέροντος, στις οποίες πρέπει να ανταποκρίνονται τα έργα.

Άρθρο 38 Π/ΜΑ ΙΙΙ “ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ Α. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ **1.** Επωνυμία, ταχυδρομική και τηλεγραφική διεύθυνση, αριθμοί τηλεφώνου, τηλετύπου και τηλεμοιτύπου της αναθέτουσας αρχής και, εάν διαφέρουν, της υπηρεσίας από την οποία μπορούν να ληφθούν πρόσθετα πληροφοριακά στοιχεία. **2.** Σύνολο των συμβάσεων που πρόκειται να ανατεθούν για καθεμία από τις κατηγορίες υπηρεσιών του παραρτήματος ΙΑ. **3.** Προβλεπόμενη ημερομηνία έναρξης των διαδικασιών ανάθεσης κατά κατηγορία. **4.** Λοιπά πληροφοριακά στοιχεία. **5.** Ημερομηνία αποστολής της ανακοίνωσης. **6.** Ημερομηνία παραλαβής της ανακοίνωσης από την Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. **7.** Μνεία κατά πόσον η σύμβαση καλύπτεται από την συμφωνία. Β. ΑΝΟΙΚΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ **1.** Επωνυμία, ταχυδρομική και τηλεγραφική διεύθυνση, αριθμοί τηλεφώνου, τηλετύπου και τηλεμοιτύπου της αναθέτουσας αρχής. **2.** Κατηγορία και περιγραφή των υπηρεσιών. Αριθμός αναφοράς ΚΤΠ. Ποσότητα, μνεία οποιωνδήποτε δικαιωμάτων προαίρεσως για περαιτέρω ανάθεση υπηρεσιών και, εάν είναι γνωστό, προσωρινό χρονοδιάγραμμα κατά το οποίο μπορούν να ασκηθούν τα εν λόγω δικαιώματα. Επίσης σε περίπτωση επαναλαμβανόμενων ή ανανεώσιμων συμβάσεων εντός δεδομένης περιόδου, προσωρινό χρονοδιάγραμμα, εάν είναι γνωστό, των επομένων προκηρύξεων διαγωνισμού για τις μελετώμενες υπηρεσίες. **3.** Τόπος παροχής. **4.** α) Διευκρίνιση του αν η ανάθεση της παροχής των υπηρεσιών επιφυλάσσεται, με νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις, σε μία συγκεκριμένη επαγγελματική τάξη. β) Αναφορά αυτών των νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων. γ) Διευκρίνιση του αν τα νομικά πρόσωπα θα πρέπει να δηλώσουν τα ονόματα και τα επαγγελματικά προσόντα των στελεχών που θα είναι υπεύθυνα για την παροχή των υπηρεσιών. **5.** Διευκρίνιση του αν οι υποψήφιοι για την προσφορά της υπηρεσίας μπορούν να υποβάλουν προσφορά για μέρος των ζητούμενων υπηρεσιών. **6.** Απαγόρευση εναλλακτικών προσφορών. **7.** Προθεσμία ολοκλήρωσης της παροχής υπηρεσιών ή διάρκεια της σύμβασης ή, ει δυνατόν, προθεσμία έναρξης ή ολοκλήρωσης της παροχής των υπηρεσιών. **8.** α) Ονομασία και διεύθυνση της υπηρεσίας από την οποία διατίθενται τα έγγραφα στοιχεία του διαγωνισμού. β) Ενδεχομένως, προθεσμία υποβολής των σχετικών αιτήσεων. γ) Ενδεχομένως, αναφορά του ύψους και του τρόπου καταβολής του ποσού που απαιτείται ως αντίτιμο των εν λόγω εγγράφων στοιχείων. **9.** α) Ημερομηνία λήξης της προθεσμίας για την παραλαβή των προσφορών. β) Διεύθυνση στην οποία πρέπει να διαβιβασθούν. γ) Γλώσσα ή γλώσσες στις οποίες πρέπει να συνταχθούν. **10.** α) Πρόσωπα που επιτρέπεται να παραστούν

στην αποσφράγιση των προσφορών. β) Ημερομηνία, ώρα και τόπος της αποσφράγισης. **11.** Ενδεχομένως, απαιτούμενες εγγυήσεις. **12.** Βασικοί τρόποι χρηματοδότησης και πληρωμών ή/και αναφορά των σχετικών διατάξεων. **13.** Ενδεχομένως, νομική μορφή την οποία θα πρέπει να περιβληθεί μια κοινοπραξία που θα παράσχει τις υπηρεσίες, εφόσον της ανατεθεί η σύμβαση. **14.** Πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με την κατάσταση του κάθε υποψηφίου προς παροχή υπηρεσίας, καθώς και στοιχεία και διατυπώσεις που είναι απαραίτητες για την αξιολόγηση των όρων οικονομικού και τεχνικού χαρακτήρα που πρέπει να πληρούν κατ' ελάχιστον οι υποψήφιοι. **15.** Περίοδος κατά την οποία ο κάθε υποψήφιος δεσμεύεται από την προσφορά του. **16.** Κριτήρια βάσει των οποίων θα γίνει η ανάθεση της σύμβασης και κατά το δυνατόν, αξιολογήσή τους. Τα κριτήρια, πέρα από εκείνο της χαμηλότερης προσφοράς, αναφέρονται εφόσον δεν περιέχονται στα συμβατικά τεύχη. **17.** Λοιπά πληροφοριακά στοιχεία. **18.** Ημερομηνία(-ες) δημοσίευσης της προκαταρκτικής ενημερωτικής ανακοίνωσης στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή μνεία της μη δημοσίευσής της. **19.** Ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης **20.** Ημερομηνία παραλαβής της προκήρυξης από την Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. **21.** Μνεία κατά πόσον η σύμβαση καλύπτεται από την συμφωνία. **Γ. ΚΛΕΙΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ 1.** Επωνυμία, ταχυδρομική και τηλεγραφική διεύθυνση, αριθμοί τηλεφώνου, τηλετύπου και τηλεομοιοτύπου της αναθέτουσας αρχής. **2.** Κατηγορία και περιγραφή των υπηρεσιών. Αριθμός αναφοράς κτπ. Ποσότητα, μνεία οποιωνδήποτε δικαιωμάτων προαιρέσεως για περαιτέρω ανάθεση υπηρεσιών και, εάν είναι γνωστό, προσωρινό χρονοδιάγραμμα κατά το οποίο μπορούν να ασκηθούν τα εν λόγω δικαιώματα. Επίσης σε περίπτωση παραλαβανόμενων ή ανανεώσιμων συμβάσεων εντός δεδομένης περιόδου, προσωρινό χρονοδιάγραμμα, εάν είναι γνωστό, των επομένων προκηρύξεων διαγωνισμού για τις μελετώμενες υπηρεσίες. **3.** Τρόπος παροχής. **4.** α) Διευκρίνιση του αν η ανάθεση της παροχής των υπηρεσιών επιφυλάσσεται, με νομοθετικές κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις, σε μία συγκεκριμένη επαγγελματική τάξη. β) Αναφορά αυτών των νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων. γ) Διευκρίνιση του αν τα νομικά πρόσωπα, θα πρέπει να δηλώσουν τα ονόματα και τα επαγγελματικά προσόντα των στελεχών που θα είναι υπεύθυνα για την παροχή υπηρεσιών. **5.** Διευκρίνιση του αν οι υποψήφιοι για παροχή υπηρεσιών μπορούν να υποβάλουν προσφορά για μέρος των ζητούμενων υπηρεσιών. **6.** Αριθμός ή όρια του αριθμού των υποψηφίων που πρόκειται να προσκληθούν να υποβάλουν προσφορά. **7.** Ενδεχομένως, απαγόρευση των εναλλακτικών προσφορών. **8.** Προθεσμία, ολοκλήρωσης της παροχής υπηρεσιών ή διάρκεια της σύμβασης, ή, δυνατόν, προθεσμία έναρξης ή ολοκλήρωσης της παροχής των υπηρεσιών. **9.** Ενδεχομένως, νομική μορφή την οποία θα πρέπει να περιβληθεί μια κοινοπραξία των προσφερόντων τις υπηρεσίες, εφόσον τους ανατεθεί η σύμβαση. **10.** α) Ενδεχομένως, αιτιολόγηση της χρήσης της ταχείας διαδικασίας. β) Ημερομηνία λήξης της προθεσμίας παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής. γ) Διεύθυνση στην οποία πρέπει να διαβιβασθούν. δ) Γλώσσα ή γλώσσες στις

οποίες πρέπει να συνταχθούν. **11.** Ημερομηνία λήξης της προθεσμίας αποστολής των προσκλήσεων για υποβολή προσφοράς. **12.** Ενδεχομένως, απαιτούμενες εγγυήσεις. **13.** Πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με την κατάσταση του κάθε προσφέροντος, καθώς και στοιχεία και διατυπώσεις που είναι απαραίτητες για την αξιολόγηση των όρων οικονομικού και τεχνικού χαρακτήρα που πρέπει να πληρούν κατ' ελάχιστον οι προσφέροντες. **14.** Κριτήρια βάσει των οποίων θα γίνει η ανάθεση της σύμβασης και, κατά το δυνατόν αξιολόγησή τους, εφόσον αυτά δεν αναφέρονται στην πρόσκληση υποβολής των προσφορών. **15.** Λοιπά πληροφοριακά στοιχεία. **16.** Ημερομηνία (-ες) της δημοσίευσης της προκαταρκτικής ενημέρωσης ανακοίνωσης στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή μνεία της μη δημοσίευσής της. **17.** Ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης. **18.** Ημερομηνία παραλαβής της προκήρυξης από την Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. **19.** Μνεία κατά πόσον η σύμβαση καλύπτεται από τη συμφωνία. Δ. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ **1.** Επωνυμία ταχυδρομική και τηλεγραφική διεύθυνση, αριθμοί τηλεφώνου, τηλετύπου και τηλεομοιτύπου της αναθέτουσας αρχής. **2.** Κατηγορία και περιγραφή των υπηρεσιών. Αριθμός αναφοράς κλπ. Ποσότητα, μνεία οποιωνδήποτε δικαιωμάτων προαιρέσεως για περαιτέρω ανάθεση υπηρεσιών και, εάν είναι γνωστό, προσωρινό χρονοδιάγραμμα κατά το οποίο μπορούν να ασκηθούν τα εν λόγω δικαιώματα. Επίσης σε περίπτωση επαναλαμβανόμενων ή ανανεώσιμων συμβάσεων εντός δεδομένης περιόδου, προσωρινό χρονοδιάγραμμα, εάν είναι γνωστό, των επόμενων προκηρύξεων διαγωνισμού για τις μελετώμενες υπηρεσίες. **3.** Τόπος παροχής. **4.** α) Διευκρίνιση του αν η ανάθεση της παροχής των υπηρεσιών επιφυλάσσεται, με νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις, σε μια συγκεκριμένη επαγγελματική τάξη. β) Αναφορά αυτών των νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων. γ) Διευκρίνιση του αν τα νομικά πρόσωπα θα πρέπει να δηλώσουν τα ονόματα και τα επαγγελματικά προσόντα των στελεχών που θα είναι υπεύθυνα για την παροχή των υπηρεσιών. **5.** Διευκρίνιση του αν οι υποψήφιοι μπορούν να υποβάλουν προσφορά για μέρος των ζητούμενων υπηρεσιών. **6.** Αριθμός ή όρια του αριθμού των υποψηφίων που πρόκειται να προσκληθούν να υποβάλουν προσφορά. **7.** Ενδεχομένως, απαγόρευση των εναλλακτικών προσφορών. **8.** Προθεσμία ολοκλήρωσης της παροχής υπηρεσιών ή διάρκεια της σύμβασης ή, ει δυνατόν, προθεσμία έναρξης ή ολοκλήρωσης της παροχής των υπηρεσιών. **9.** Ενδεχομένως, νομική μορφή την οποία θα πρέπει να περιβληθεί μια κοινοπραξία των προσφερόντων τις υπηρεσίες, εφόσον τους ανατεθεί η σύμβαση. **10..** α) Ενδεχομένως, αιτιολόγηση της χρήσης της ταχείας διαδικασίας. β) Ημερομηνία λήξης της προθεσμίας παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής. γ) Διεύθυνση στην οποία πρέπει να διαβιβασθούν. δ) Γλώσσα ή γλώσσες στις οποίες πρέπει να συνταχθούν. **11.** Ενδεχομένως, απαιτούμενες εγγυήσεις. **12.** Πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με την κατάσταση του παρέχοντος υπηρεσίες, καθώς και τα στοιχεία και διατυπώσεις που είναι απαραίτητες για την αξιολόγηση των όρων οικονομικού και τεχνικού χαρακτήρα που πρέπει να πληρούν κατ' ελάχιστον οι προσφέροντες. **13.** Ενδεχομέ-

ως, επωνυμία και διεύθυνση των προσφερόντων που έχουν ήδη επιλεγεί από την αναθέτουσα αρχή. **14.** Λοιπά πληροφοριακά στοιχεία. **15.** Ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης. **16.** Ημερομηνία παραλαβής της προκήρυξης από την Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. **17.** Ημερομηνίας (ες) των προηγούμενων δημοσιεύσεων στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. **18.** Μνεία κατά πόσον η σύμβαση καλύπτεται από τη συμφωνία. **Ε. ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** **1.** Επωνυμία και διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής. **2.** Επιλεγείς τρόπος ανάθεσης στην περίπτωση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς να προηγηθεί δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, αιτιολόγηση της επιλογής αυτής (άρθρο 11 παράγραφος 3). **3.** Κατηγορία και περιγραφή των υπηρεσιών. Αριθμός αναφοράς ΚΤΠ. Ποσότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. **4.** Ημερομηνία ανάθεσης της σύμβασης. **5.** Κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης. **6.** Αριθμός των παραληφθεισών προσφορών. **7.** Επωνυμία και διεύθυνση του παρέχοντος (ή των παρεχόντων) την υπηρεσία. **8.** Τιμή ή κλίμακα τιμών (ελάχιστη/μέγιστη). **9.** Αξία της (των) προσφοράς(-ών) που έγινε(-αν) δεκτή(-ές) ή η υψηλότερη και χαμηλότερη προσφορά που λήφθηκαν υπόψη κατά την ανάθεση της σύμβασης. **10.** Ενδεχομένως, αξίας και ποσοστό του τμήματος της σύμβασης που ενδέχεται να δοθούν ως υπεργολαβία σε τρίτους. **11.** Λοιπά πληροφοριακά στοιχεία. **12.** Ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης του διαγωνισμού στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. **13.** Ημερομηνία αποστολής της παρούσας ανακοίνωσης. **14.** Ημερομηνία παραλαβής της παρούσας ανακοίνωσης από την Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. **15.** Στην περίπτωση συμβάσεων για υπηρεσίες απαριθμούμενες στο παράρτημα Ι Β, συγκατάθεση της αναθέτουσας αρχής για τη δημοσίευση της προκήρυξης (άρθρο 16 παράγραφος 3 της Οδηγίας 92/50/ΕΟΚ).

14. Π.Δ. 23/2002: «Αρμοδιότητες, σύστημα πρόσληψης, προσόντα, καθήκοντα, δικαιώματα και υποχρεώσεις του προσωπικού της Δημοτικής Αστυνομίας», όπως τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και αντικαταστάθηκε με το Π.Δ.135/2006: «Σύστημα πρόσληψης ειδικού ένστολου προσωπικού της Δημοτικής Αστυνομίας και τρόπος εκπαίδευσής αυτού».

Άρθρο 1. Διάκριση Προσωπικού. 1.- Το προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας διακρίνεται σε α) ειδικό ένστολο και β) σε επιστημονικό και υποστηρικτικό προσωπικό, το οποίο απαρτίζεται, κυρίως, από μηχανικούς, επίπτες υγείας, προσωπικό διοικητικής υποστήριξης και βοηθητικό προσωπικό. **2.-** Οι θέσεις του προσωπικού της Δημοτικής Αστυνομίας της προηγούμενης παραγράφου συνιστώνται με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του οικείου Δήμου σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Νόμου 1188/1981, όπως ισχύει κάθε φορά. **3.-** Το ειδικό ένστολο προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας κατατάσσεται σε κατηγορίες και κλάδους ΠΕ23, ΤΕ23 και ΔΕ23. Οι κλάδοι αυτοί περιλαμβάνουν θέσεις που διακρίνονται με βαθμούς Δ έως Α. Για τη σύσταση θέσεων με βαθμούς Δ έως Α εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του Ν. 2190/1994. Το ειδικό ένστολο προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας προσλαμβάνεται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του διατάγματος, για να ασκεί τις αρμοδιότητες του άρθρου 2 του παρόντος. **4.-** Το ειδικό ένστολο προσωπικό των κλάδων ΠΕ23 και ΤΕ23, δεν πρέπει να είναι κατώτερο του 1 /4 του συνολικού αριθμού των υπηρετούντων στη Δημοτική Αστυνομία. **5.-** Για την πρόσληψη του επιστημονικού και υποστηρικτικού προσωπικού, ισχύουν οι διατάξεις του Ν.2190/1994, όπως ισχύει κάθε φορά.

Άρθρο 2. Αρμοδιότητες του ειδικού προσωπικού της Δημοτικής Αστυνομίας. Α.- Το ειδικό προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας ασκεί τις εξής αρμοδιότητες : **1.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την καθαριότητα, την κυκλοφορία και στάθμευση των οχημάτων, την οικοδόμηση, την ύδρευση, την άρδευση, την αποχέτευση, την ηχορύπανση, τη ρύπανση των θαλασσών από πηγές ξηράς, την προστασία των επίγειων και υπόγειων υδάτινων αποθεμάτων και την προστασία του περιβάλλοντος (άρθρο 24 Π. Δ./τος 410/95). **2.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τη λειτουργία των εμποροπανηγυρών (άρθρο 24 Π.Δ/τος 410/95). **3.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τη λειτουργία των πάσης φύσεως επιτηδευμάτων και επαγγελμάτων (άρθρο 24 Π.Δ/τος 410/95) . **4.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τη λειτουργία δημοτικών ή κοινοτικών εργαστηρίων και τον έλεγχο των υγρών, στερεών και αέριων αποβλήτων, της ρύπανσης των υδάτων και της θάλασσας (άρθρο 24 Π.Δ/τος 410/95). **5.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τη λειτουργία όλων των καταστημάτων και επιχειρήσεων, των οποίων οι όροι λειτουργίας καθορίζονται από υγειονομικές διατάξεις (άρθρο 24 Π.Δ/τος 410/95). **6.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την δραστηριότητα γενικά των μικροπωλητών και τη λειτουργία κυλικείων σε κοινόχρηστους χώρους (άλση, κήπους κ.λπ.) (άρθρο 24 Π.Δ/τος 410/95) . **7.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την εγκατά-

σταση και λειτουργία θεάτρων, κινηματογράφων και παρεμφερών επιχειρήσεων, που προβλέπονται από τους α.ν. 445/1937 και 446/1937 (άρθρο 24 Π.Δ/τος 410/95). **8.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τη λειτουργία μουσικής σε δημόσια κέντρα, ύστερα από σχετική άδεια όπως προβλέπεται από αστυνομικές διατάξεις και χορηγούνται σύμφωνα με την Α5/30 1 0/85 υγειονομική διάταξη (Β 593) (άρθρο 24 Π.Δ/τος 410/95). **9.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την εγκατάσταση και λειτουργία ψυχαγωγικών παιδιών, που προβλέπονται από αστυνομικές διατάξεις και δεν υπάγονται στις διατάξεις του Ν. 2000/1991 (άρθρο 24 Π. Δ/τος 410/95). **10.** Τον έλεγχο για την εφαρμογή των διατάξεων για την κοινή ηουχία, την καθαριότητα και αισθητική των πόλεων, ευκοσμία και ευταξία [Αστ. διατάξεις 6/1996, και 3/1996, άρθρο 17 της Υγειονομικής Διάταξης Υ1β/2000/1995 και άρθρο 417 Π.Κ.]. **11.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τη λειτουργία των καταστημάτων και επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος, θεάτρων, κινηματογράφων ψυχαγωγικών παιδιών, εκμίσθωσης μοτοποδηλάτων [α.ν. 2520/1940, ν. 2323/1995, π.δ. 180/1979, όπως ισχύει, Υγειονομικές και Αστυνομικές Διατάξεις]. **12.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την στάθμευση οχημάτων [άρθρο 34 του ν. 2696/1999 Κ.Ο.Κ.]. **13.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τη σήμανση των εργασιών που εκτελούνται στις οδούς [άρθρο 9 του ν. 2696/1999]. **14.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τη ρύθμιση της κυκλοφορίας με υποδείξεις και σήματα των τροχονόμων [άρθρο 3 του ν. 2696/1999]. **15.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τις εκπομπές ρύπων, θορύβων κ.λπ. από οχήματα [άρθρο 15 παρ. 1 του ν. 2696/1999]. **16.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τις υποχρεώσεις αυτών που εκτελούν έργα και εναποθέτουν υλικά και εργαλεία στις οδούς, στο δημοτικό ή κοινοτικό δίκτυο [άρθρο 47 του ν. 2696/1999]. **17.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού και των διατάξεων για τις επικίνδυνες οικοδομές [ν. 1577/1985, ν. 651/1977, ν. 1647/1986, και π.δ. της 13-4-1929] και άρθρο 27 παρ. 3 του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού ν. 1577/1985. **18.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων για την επίβλεψη εφαρμογής διακοπής εργασιών λόγω έλλειψης μέτρων ασφαλείας και υγιεινής [άρθρο 116 του π.δ. 1073/1981]. **19.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων για το ωράριο λειτουργίας των κέντρων διασκέδασης και των συναφών καταστημάτων, καθώς και των εμπορικών καταστημάτων [άρθρα 23, 24 και 46 του ν. 2224/1994, άρθρο 8 του ν. 2207/1994, άρθρο 14 παρ. 2 του ν. 2194/1994 και ΚΥΑ 1011/22/19-β/1994 όπως τροποποιήθηκε με την ΚΥΑ 1011/22/19-κθ' 1995]. **20.** Την αφαίρεση άδειας οικοδομής για ασφαλιστικές εισφορές [άρθρο 41 παρ. 2 Κανονισμού Ασφάλισης Ι.Κ.Α. 816/Β'- 65, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 ΑΥΚΥ Φ 21/21/1473/1972]. **21.** Την επιθεώρηση αμαξωμάτων καντινών ως προς την εμφάνιση τους [απόφαση Υπουργού Εμπορίου ΚΙ 2113/1995.]. **22.** Τον έλεγχο επιχειρήσεων τουριστικού ενδιαφέροντος, σχετικά με την εφαρμογή της τουριστικής νομοθεσίας (βεβαίωση παράβασεων, εκτέλεση διοικητικών κυρώσεων κ.λπ. [ν. 393/1976, ν.2160/1993]. **23.**

Την προστασία σπηλαίων [απόφαση ΥΠ.Π.Ε. 34593/1983, σε συνδυασμό με ΚΥΑ ΓΝΟΣ/57263/1994]. **24.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την αλιεία στα εσωτερικά ύδατα (λιμνοθάλασσες, λίμνες, ιχθυοτροφεία, ποταμοί) [β.δ.666/1966, ν.δ. 420/1970, ν. 2040/1992 και άρθρο 8 του ν. 2332/1995]. **25.** Την εφαρμογή και τήρηση των διατάξεων που αφορούν τους χώρους εγκατάστασης πλανόδιων νομάδων [Υγειονομική διάταξη Α5/696/1983]. **26.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τις κάθε είδους κανονιστικές αποφάσεις που εκδίδουν τα Δημοτικά ή Κοινοτικά Συμβούλια, καθώς και την επιβολή των πάσης φύσεως προστίμων που καθορίζονται με τις κανονιστικές αποφάσεις (άρθρο 37 Π.Δ/τος 410/95). **27.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων για την προστασία του αστικού και περιαστικού πρασίνου. **28.** Τις αρμοδιότητες της Αγροφυλακής σε τοπικό επίπεδο όπως αυτές ορίζονται από τις διατάξεις του Ν.Δ.3030/1954 “Περί Αγροφυλακής” όπως αυτό έχει συμπληρωθεί και τροποποιηθεί μεταγενέστερα, και ιδίως: Η φρούρηση των αγροτικών κτημάτων για την πρόληψη της κλοπής, της φθοράς και των άλλων αδικημάτων. Η προανάκριση γι’ αυτά τα αδικήματα και η δίωξη και η εκδίκαση όσων διώκονται σε βαθμό πταίσματος κατά τους ορισμούς του ανωτέρω νόμου. Η αστυνομία για τα αρδευτικά ύδατα σύμφωνα με τον ανωτέρω νόμο και τις λοιπές συναφείς διατάξεις. Οι αρμοδιότητες της αγροφυλακής εκτείνονται στην αγροτική έκταση, αναφέρονται στα αγροτικά κτήματα, τα ακίνητα και κινητά τα χρησιμοποιούμενα για αγροτικές ή κτηνοτροφικές εργασίες ή σχετιζόμενα με τέτοιες εργασίες όπως αυτά αναφέρονται ειδικότερα στον ως άνω νόμο και τις λοιπές σχετικές διατάξεις. **29.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την κατάληψη κοινόχρηστων χώρων [άρθρο 13 του β.δ. 24-9/20.10.1988 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 του Ν. 1 080/1980, το άρθρο 54 παρ. 4 του Ν. 1416/1984, το άρθρο 26 παρ. 4 του Ν. 1828/89 και το άρθρο 6 εδάφιο τρίτο του Ν. 1800/1990, σε συνδυασμό με το άρθρο 458 του Π.Κ., όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 12 του Ν. 2207 /1994, σε συνδυασμό με διατάξεις που αναφέρονται στο υπαίθριο εμπόριο χωρίς άδεια επέκτασης καταστημάτων]. **30.** Τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν το υπαίθριο εμπόριο και τις λαϊκές αγορές [ν. 2323/95, αποφ. Υφυπουργού Εμπορίου ΚΙ2113/95 και απόφαση του Υπουργού Εμπορίου Α-2 6813/95]. **31.** Την βεβαίωση μόνιμης κατοικίας για μεταδημότευση [άρθρο 32 του ν. 1516/85 και άρθρο 18 του Π.Δ. 410/95]. **32.** Την θεώρηση των τιμοκαταλόγων των δωματίων των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων και καταλυμάτων στις περιπτώσεις που αυτές λειτουργούν σε νομούς ή νησιά που δεν εδρεύουν υπηρεσίες του ΕΟΤ [άρθρο 14 της 503007/76 απόφασης του Γ.Γ. ΕΟΤ, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 8 του Ν. 1652/86, και η ΚΥΑ 1947/94]. **33.** Την φύλαξη των δημοτικών ή κοινοτικών εγκαταστάσεων και της δημοτικής ή κοινοτικής περιουσίας. Β.- Άσκηση των αρμοδιοτήτων Ως προς τον ειδικότερο τρόπο άσκησης αρμοδιοτήτων ρυθμίζονται τα εξής, επί μέρους, θέματα: α). Ο έλεγχος για την καθαριότητα εκτείνεται σε όλους τους δημόσιους, δημοτικούς, κοινοτικούς, και κοινόχρηστους χώρους και σε τόπους αγοράς. Για την άσκηση της αρμοδιότητας

αυτής εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν.Δ. 805/1971 και του άρθρου 26 παρ. 1 του Ν. 1080/1980 β). Ο έλεγχος για τη στάθμευση των πάσης φύσεως οχημάτων εκτείνεται τόσο στους χώρους ελεγχόμενης στάθμευσης όσο και σε χώρους εκτός αυτών. Για την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 26 παρ. 1 του Ν. 1 080/80 και των άρθρων 104 και 105 του Ν. 2696/1999. γ). Για τον έλεγχο της οικοδόμησης, το προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας δικαιούται να εισέρχεται σε αυλές, σε ανεγειρόμενες οικοδομές και πάσης φύσεως κτίσματα, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και να ελέγχει την ύπαρξη άδειας οικοδόμησης σε ισχύ, την αναγραφή του αριθμού της, την τήρηση των όρων της καθώς και την ύπαρξη και τήρηση των όρων κάθε άλλης σχετικής άδειας. δ). Ο έλεγχος της αποχέτευσης περιλαμβάνει και την παρεμπόδιση επιχωμάτωσης ή δόμησης της φυσικής ροής των χειμάρρων, τον έλεγχο των νερών που χύνονται στους χείμαρρους και ποταμούς για να μη περιέχουν λύματα βιομηχανικών και βιοτεχνιών, επιχειρήσεων, ή οικιών, τον έλεγχο για παράνομες συνδέσεις ακινήτων με υδροφόρους αγωγούς ή αγωγούς των ακάθαρτων ή βρόχινων νερών ως και παράνομες επεκτάσεις των αγωγών αυτών . Για τον έλεγχο αυτό το προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας δικαιούται να εισέρχεται σε αυλές και οικήματα πάσης φύσεως, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. ε). Ο έλεγχος για τη μόλυνση του περιβάλλοντος εκτείνεται σε κάθε πηγή και αιτία παροδική ή μόνιμη που προκαλεί ρύπανση ή μόλυνση στο φυσικό περιβάλλον (γη, αέρα, ποτάμια, λίμνες, θάλασσες, κ.λ.π.). Στον έλεγχο υπόκεινται και οι ειστές καύσες πάσης φύσεως κτιρίων (οικίες, ξενοδοχεία, καταστήματα, νοσοκομεία, βιοτεχνίες, βιομηχανίες κ. λ. π.) ως και η ηχορύπανση. Ο έλεγχος για τη μόλυνση του περιβάλλοντος περιλαμβάνει και τη ρύπανση από οσμές, από εγκατάλειψη στερεών αντικειμένων ή υπολειμμάτων σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους, που δημιουργούνται από κάθε είδους δραστηριότητα. στ). Η προστασία του υπογείου υδατικού δυναμικού περιλαμβάνει και τον έλεγχο για την πρόληψη παράνομου ανοίγματος πηγαδιών και εκτέλεση γεωτρήσεων, τον έλεγχο της υπεράντλησης που δημιουργεί κινδύνους εξάντλησης και ελάττωσης του υπόγειου υδατικού δυναμικού, τον έλεγχο της παράνομης πώλησης, διάθεσης, μεταφοράς ή αλλαγής χρήσεως τον, την προστασία από τη ρύπανση, και μόλυνση τόσο των υπόγειων όσο και των επιφανειακών νερών .

Άρθρο 3. Προσόντα ειδικού ένστολου προσωπικού. 1. Οι υποψήφιοι για τις θέσεις του ειδικού ένστολου προσωπικού της Δημοτικής Αστυνομίας πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α. Να είναι Έλληνες πολίτες και να έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή να έχουν νομίμως απαλλαγεί από αυτές. β. Να έχουν συμπληρώσει το εικοστό πρώτο (21ο) έτος της ηλικίας τους και να μην έχουν υπερβεί, προκειμένου για τους κλάδους ΠΕ23 και ΤΕ23, το 30ό έτος της ηλικίας τους και για το τον κλάδο ΔΕ23, το 26ο έτος της ηλικίας τους. Για τον υπολογισμό της ηλικίας των ανωτέρω ορίων, ως ημερομηνία γέννησης θεωρείται η 1η Ιανουαρίου του έτους γέννησης για το κατώτατο όριο και η 31η Δεκεμβρίου για το ανώτατο όριο ηλικίας. γ. Να μην έχουν καταδικασθεί τελεσίδικα για τέλεση ή απόπειρα κακούργηματος ή των εγκλημά-

των ανυποταξίας, λιποταξίας, προσβολών του πολιτεύματος, προδοσίας της χώρας, προσβολών κατά της πολιτειακής εξουσίας, κατά της ελεύθερης άσκησης των πολιτικών δικαιωμάτων, παραχάραξης, κιβδηλείας, πλαστογραφίας, ψευδορκίας, ψευδούς καταμήνυσης, ψευδούς ανώμοτης κατάθεσης, απιστίας περί την υπηρεσίαν, παράβασης καθήκοντος, ανθρωποκτονίας εκτός της προερχόμενης από αμέλεια, κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, περί αλλοδαπών, ουκοφαντικής δυσφήμισης, κλοπής, υπεξαίρεσης, εκβίασης, απάτης, απιστίας, απιστίας δικηγόρου, επατείας, αλητείας, δωροδοκίας, καταπίεσης, ναρκωτικών, ζωοκλοπής, ζωοκτονίας, λαθρεμπορίας ή οποιουδήποτε άλλου εγκλήματος τελεσθέντος με δόλο, για το οποίο επιβλήθηκε ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών. Ο όρος καταδίκη περιλαμβάνει και την καταδίκη σε ποινικό σωφρονισμό για τα παραπάνω εγκλήματα. δ. Να μην έχουν στερηθεί οποτεδήποτε των πολιτικών δικαιωμάτων τους, έστω και αν έχει λήξει ο χρόνος που ορίσθηκε για την στέρησή τους. ε. Να μην έχουν τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση (άρθρο 1666 Α.Κ.). στ. Να μην έχουν απολυθεί από δημόσια υπηρεσία ή Ο.Τ.Α. ή Ν.Π.Δ.Δ. λόγω επιβολής της πειθαρχικής ποινής της οριστικής παύσης ή λόγω καταγγελίας της σύμβασης εργασίας για σπουδαίο λόγο οφειλόμενο σε υπαιτιότητα του εργαζόμενου, αν δεν παρέλθει πενταετία από την απόλυση. ζ. Να έχουν ανάστημα, χωρίς υποδήματα, τουλάχιστον 1,67μ. οι γυναίκες και 1,70μ. οι άνδρες. η. Να έχουν τις προϋποθέσεις για την υπαγωγή τους σε έναν από τους κλάδους ΠΕ23, ΤΕ23 και ΔΕ23. θ. Να διαθέτουν γνώση τουλάχιστον μίας εκ των γλωσσών Αγγλικής, ή Γαλλικής, ή Ιταλικής, ή Γερμανικής, ή Ισπανικής σε επίπεδο τουλάχιστον «Πολύ Καλά» προκειμένου για τους αποφοίτους ΑΕΙ και ΤΕΙ και «Καλά» προκειμένου για τους αποφοίτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η γνώση της οποίας πιστοποιείται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. ι. Να έχουν γνώση χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών. ια. Να είναι κάτοχοι ερασιτεχνικής άδειας οδήγησης αυτοκινήτου ή δίκυκλης μηχανής, τουλάχιστον 50κ.ε. ιβ. Να έχουν την ψυχική και σωματική υγεία, η οποία διαπιστώνεται κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 7 και 8 του παρόντος, καθώς και τα διανοητικά προσόντα που τους επιτρέπουν την εκτέλεση των καθηκόντων της θέσης τους. 2. Οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου πρέπει να συντρέχουν κατά την ημέρα λήξης της προθεσμίας της υποβολής των αιτήσεων των υποψηφίων.

Άρθρο 4. Σύστημα πρόσληψης με αντικειμενικά κριτήρια. 1. Η πρόσληψη του ειδικού ένστολου προσωπικού της Δημοτικής Αστυνομίας γίνεται με σύστημα αντικειμενικών κριτηρίων (μόρια). Κατά το σύστημα αυτό λαμβάνονται υπόψη: α) Ο γενικός βαθμός του Πτυχίου ή του Απολυτηρίου τίτλου σπουδών. β) Η εντοπιότητα. γ) Η ιδιότητα του πολυτέκνου ή του τέκνου πολυτέκνου. δ) Η γνώση επιπλέον ξένης γλώσσας πέραν εκείνης που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση κατά το προηγούμενο άρθρο. 2. Η κατάταξη των υποψηφίων σε πίνακα κατά σειρά επιτυχίας γίνεται ξεχωριστά για κάθε Ο.Τ.Α., με βάση το άθροισμα της βαθμολογίας που προκύπτει από το γενικό βαθμό του πτυχίου ή του απολυτηρίου τίτλου σπουδών στον οποίο προστίθενται: α) Επτά (7) μονά-

δες για τους υποψηφίους που είναι δημότες και συγχρόνως κάτοικοι του αντίστοιχου Δήμου. β) Τρεις (3) μονάδες για όσους είναι πολύτεκνοι ή τέκνα πολυτέκνου. γ) Πέντε (5) μονάδες για την άριστη γνώση ξένης γλώσσας της περ.δ της προηγούμενης παραγράφου. δ) Τρεις (3) μονάδες για την πολύ καλή γνώση ξένης γλώσσας της περ.δ της προηγούμενης παραγράφου. ε) Δύο (2) μονάδες για την καλή γνώση ξένης γλώσσας της περ.δ της προηγούμενης παραγράφου. Η γνώση επιπλέον και άλλων ξένων γλωσσών λειτουργεί προσαυξητικά με αντίστοιχη βαθμολογία, εφόσον ο υποψήφιος κατέχει τον αντίστοιχο τίτλο σπουδών. **3.** Η συνολική βαθμολογία κάθε υποψηφίου πολλαπλασιάζεται με το συντελεστή εκατό (100). Η βαθμολογία εξάγεται μέχρι χιλιοστού της μονάδας. Σε περίπτωση ισοβαθμίας προηγείται ο υποψήφιος που έχει το μεγαλύτερο βαθμό Πτυχίου ή Απολυτηρίου Λυκείου και σε περίπτωση νέας ισοβαθμίας προηγείται εκείνος που λαμβάνει μονάδες από τα κριτήρια που προηγούνται κατά σειρά βάσει των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου. Αν, παρά τα ανωτέρω, προκύπτει ισοβαθμία υποψηφίου στην τελευταία θέση του καθοριζόμενου αριθμού προς πρόκληση, η σειρά αυτών καθορίζεται με κλήρωση που διενεργείται παρουσία των ενδιαφερομένων υποψηφίων, για την οποία συντάσσεται πρακτικό.

Άρθρο 5. Δικαιολογητικά υποψηφίων. Οι υποψήφιοι υποβάλλουν μέσα στις προθεσμίες που ορίζει η προκήρυξη τα εξής δικαιολογητικά: α) Αίτηση συμμετοχής (στην αίτηση αναγράφεται μεταξύ των άλλων και διεύθυνση κατοικίας, Ταχυδρομικός Κώδικας και απαραίτητως τηλέφωνο για κάθε ειδοποίηση, καθώς και ο Ο.Τ.Α. στον οποίο επιθυμούν να προσληφθούν). β) Επικυρωμένο αντίγραφο πτυχίου ή διπλώματος οποιασδήποτε σχολής ή τμήματος ΑΕΙ ή ΤΕΙ της ημεδαπής ή ισότιμο σχολών της αλλοδαπής, εφόσον πρόκειται για τους κλάδους ΠΕ23 ή ΤΕ23. Για το κλάδο ΔΕ23, να κατέχουν: - Δίπλωμα Επαγγελματικής Κατάρτισης Ι.Ε.Κ., οποιασδήποτε ειδικότητας του τομέα Χρηματοοικονομικών και Διοικητικών Υπηρεσιών (πρώην Οικονομίας και Διοίκησης) ή Δίπλωμα Επαγγελματικής Κατάρτισης Ι.Ε.Κ. οποιασδήποτε ειδικότητας του τομέα Πληροφορικής ή – Πτυχίο Α΄ ή Β΄ κύκλου Σπουδών Τεχνικού Επαγγελματικού Εκπαιδευτηρίου οποιασδήποτε ειδικότητας του τομέα Οικονομίας και Διοίκησης, οποιασδήποτε ειδικότητας του τομέα Πληροφορικής – Δικτύων Η/Υ, ειδικότητας Ηλεκτρονικών Υπολογιστικών Συστημάτων του Ηλεκτρονικού Τομέα, ή – Απολυτήριο τίτλο Ενιαίου Λυκείου, ή – Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου, κλάδων Διοικητικών Υπηρεσιών – Γραμματέων, Οικονομίας, Βιβλιοθηκονομίας, Πληροφορικής ή – Τεχνικού Επαγγελματικού Λυκείου των τμημάτων Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων, Υπαλλήλων Επιχειρήσεων Μεταφορών, Υπαλλήλων Λογιστηρίου, Υπαλλήλων Διοίκησης, Εμπορικών Επιχειρήσεων, προγραμματιστών ηλεκτρονικών υπολογιστών, ή – Απολυτήριο τίτλο Λυκείου Γενικής Κατεύθυνσης ή άλλο ισότιμο και αντίστοιχο τίτλο σχολικής μονάδας της ημεδαπής ή αλλοδαπής, ή – ειδικότητας Υπαλλήλων Χειριστών Η/Υ, Τεχνικής Επαγγελματικής Σχολής, ή άλλο ισότιμο και αντίστοιχο τίτλο Σχολικής Μονάδας Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, της ημεδαπής ή αλλοδαπής. γ) Επικυρωμένο αντίγραφο

του τίτλου ξένης γλώσσας. δ) επικυρωμένο φωτοαντίγραφο του δελτίου ταυτότητάς τους. ε) Υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν.1599/1986, όπως ισχύει, ότι: i) δεν έχουν στερηθεί οποτεδήποτε των πολιτικών δικαιωμάτων τους, ii) δεν έχουν τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση, iii) δεν έχουν απολυθεί από δημόσια υπηρεσία ή Ο.Τ.Α. ή Ν.Π.Δ.Δ. λόγω επιβολής της πειθαρχικής ποινής της οριστικής παύσης ή λόγω καταγγελίας της σύμβασης εργασίας για σπουδαίο λόγο οφειλόμενο σε υπαιτιότητα του εργαζόμενου και σε καταφατική περίπτωση να έχει παρέλθει πενταετία από την απόλυση, iv) οι άνδρες ότι έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις, v) ότι, εφόσον έχουν προσληφθεί ως ειδικό ένστολο προσωπικό με τις διατάξεις του παρόντος, έχει παρέλθει πενταετία από τον διορισμό τους. στ) Βεβαίωση του προέδρου του οικείου Συλλόγου Πολυτέκνων, και όπου δεν υπάρχει, του οικείου Ταμείου Πρόνοιας και Προστασίας Πολυτέκνων, θεωρημένη από την Ανώτατη Συνομοσπονδία Πολυτέκνων Ελλάδας για την ιδιότητα του υποψηφίου ως πολύτεκνου ή ως τέκνου πολυτέκνου. ζ) Βεβαίωση δημοτικότητας και μόνιμης κατοικίας, η οποία να έχει εκδοθεί το αργότερο τρεις (3) μήνες πριν από την ημερομηνία έκδοσης της προκήρυξης. η) επικυρωμένο φωτοαντίγραφο της αντίστοιχης άδειας οδηγείας. θ) Πιστοποίηση γνώσης χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών κατά την ισχύουσα νομοθεσία.

Άρθρο 6. Περιεχόμενο Προκήρυξης. Για την πρόσληψη εκδίδεται προκήρυξη από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας για τους Ο.Τ.Α. κάθε νομού ή νομαρχίας, χωριστά. Στην προκήρυξη ορίζονται τα εξής: α) Ο αριθμός των θέσεων για κάθε Ο.Τ.Α. β) Τα απαιτούμενα προσόντα. γ) Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που πρέπει να υποβληθούν μαζί με την αίτηση. δ) Η προθεσμία υποβολής της αίτησης και των δικαιολογητικών καθώς και η αρχή στην οποία θα υποβληθούν. ε) Ο χρόνος έναρξης της εξέτασης των υποψηφίων και ο τόπος (κατάστημα) της εξέτασης. στ) Η διαδικασία της πρόσληψης και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Η προκήρυξη αποστέλλεται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, στον τοπικό τύπο, στους δήμους καθώς και στο γραφείο ΟΑΕΔ που υπάρχουν στο νομό, για την όσο το δυνατόν ευρύτερη ενημέρωση των ενδιαφερομένων και περιληψή της δημοσιεύεται σε δύο ημερήσιες εφημερίδες πανελληνίας κυκλοφορίας, τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες πριν από την οριζόμενη έναρξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων.

Άρθρο 7. Υποβολή και έλεγχος των δικαιολογητικών. 1. Οι υποψήφιοι υποβάλλουν τα δικαιολογητικά που ορίζονται στο άρθρο 3 μέσα στην προθεσμία που ορίζει η προκήρυξη στη Διεύθυνση Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης της Περιφέρειας, για όσους Ο.Τ.Α. υπάγονται στο νομό ή νομαρχία που είναι η έδρα της Περιφέρειας, και στην κατά τόπο αρμόδια Διεύθυνση Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης της Περιφέρειας προκειμένου για τους Ο.Τ.Α. που υπάγονται στους λοιπούς νομούς ή νομαρχίες της Περιφέρειας. **2.** Οι ανωτέρω Διευθύνσεις των Περιφερειών: α) Ελέγχουν τα δικαιολογητικά για την εμπρόθεσμη υποβολή τους, καθώς και για την ακρίβεια, την πληρότητα και τη σύνταξή τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος και τις σχετικές δια-

τάξεις και οδηγίες. β) Τακτοποιούν τα δικαιολογητικά σε υποφακέλους ανά υποψήφιο και στη συνέχεια σε φακέλους ανά Ο.Τ.Α. γ) Διαβιβάζουν το φάκελο με τους υποφακέλους των υποψηφίων για κάθε Ο.Τ.Α. στον γραμματέα της αρμόδιας επιτροπής του άρθρου 6 του παρόντος διατάγματος. Για κάθε Ο.Τ.Α., συντάσσεται κατάσταση στην οποία αναγράφονται τα ονόματα των υποψηφίων και τα δικαιολογητικά που συνυποβάλλονται χωριστά για κάθε έναν υποψήφιο. Η κατάσταση αυτή συντάσσεται σε δύο αντίτυπα από τα οποία το ένα παραμένει στην αρμόδια Διεύθυνση της Περιφέρειας, στην οποία έχουν κατατεθεί η αίτηση και τα δικαιολογητικά και το άλλο συνοδεύει απαραίτητως το φάκελο των υποψηφίων για κάθε Ο.Τ.Α. που περιέχει τους υποφακέλους αυτών.

Άρθρο 8. Επιτροπή Επιλογής. 1. Η Επιτροπή Επιλογής υποψηφίων συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας στην έδρα της Περιφέρειας και αποτελείται από: α) τον Γενικό Διευθυντή της Περιφέρειας, ως Πρόεδρο. β) Ένα Διευθυντή της Περιφέρειας. γ) Έναν υπάλληλο της Περιφέρειας κατηγορίας ΠΕ τουλάχιστον με βαθμό Β'. δ) Τον προϊστάμενο των Διοικητικών Υπηρεσιών του οικείου Δήμου και ελλείψει αυτού, υπάλληλο κατηγορίας ΠΕ, και ελλείψει αυτού κατηγορίας ΤΕ και ελλείψει αυτού κατηγορίας ΔΕ. ε) Έναν καθηγητή σωματικής αγωγής, που υποδεικνύεται από τον Προϊστάμενο της Δ/σης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της έδρας της Περιφέρειας. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ως γραμματέας της Επιτροπής υπάλληλος της Περιφέρειας, κατηγορίας ΠΕ. Ο Πρόεδρος, τα μέλη και ο γραμματέας της επιτροπής αυτής ορίζονται με τους αναπληρωτές τους. **2.** Για κάθε νομό ή νομαρχιακό διαμέρισμα, συγκροτείται μία Επιτροπή σύμφωνα με τα ανωτέρω, η οποία διαφοροποιείται, ως προς την σύνθεσή της, για κάθε Ο.Τ.Α. με τη συμμετοχή σ' αυτήν του μέλους της περ.δ' της παρ.1. **3.** Η αποζημίωση του Προέδρου, των μελών και του γραμματέα της Επιτροπής Επιλογής καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 9. Εξέταση υποψηφίων. 1. Για κάθε Ο.Τ.Α. καταρτίζεται ιδιαίτερος πίνακας σειράς κατάταξης των υποψηφίων για πρόσληψη, που πληρούν τις προϋποθέσεις του παρόντος προεδρικού διατάγματος. Ο πίνακας αυτός καταρτίζεται από την επιτροπή του προηγούμενου άρθρου και αναρτάται στο κεντρικό κατάστημα της Περιφέρειας και στο κατάστημα του οικείου Ο.Τ.Α. Από την ίδια επιτροπή καταρτίζεται πίνακας υποψηφίων που δεν πληρούν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις. **2.** Μετά την κατάρτιση του πίνακα κατάταξης της προηγούμενης παραγράφου οι υποψήφιοι που περιλαμβάνονται σ' αυτόν, καλούνται να προσέλθουν, κατά τη σειρά κατατάξεώς τους στην Επιτροπή Επιλογής μετά παρέλευση δέκα (10) τουλάχιστον ημερών από την ανάρτησή του, η οποία μετράει το ανάστημα κάθε υποψηφίου και συντάσσει σχετικό πρακτικό. Όσοι έχουν το προβλεπόμενο ανάστημα παραπέμπονται σε Δημόσιο Νοσοκομείο προκειμένου να υποβληθούν σε υγειονομικές εξετάσεις από παθολόγο, οφθαλμίατρο και σε ακτινογραφία θώρακος στην οποία επικολλάται και φωτογραφία του υποψηφίου. Οι ανωτέρω υγειονομικές εξετάσεις υπογράφονται

από τον αρμόδιο γιατρό και το γνήσιο της υπογραφής αυτού θεωρείται από το αρμόδιο όργανο. Στη συνέχεια τα ανωτέρω δικαιολογητικά προσκομίζονται στην αρμόδια Υγειονομική Επιτροπή, προκειμένου να εκδώσει πιστοποιητικό ότι έχουν τη σωματική υγεία που τους επιτρέπει την εκτέλεση των καθηκόντων της θέσης τους. Όσοι κρίνονται ικανοί από την Υγειονομική Επιτροπή καλούνται να προσέλθουν στην Επιτροπή Επιλογής, προκειμένου να υποβληθούν στις αθλητικές δοκιμασίες, οι οποίες περιλαμβάνουν: α) Δρόμο 100μ. σε χρόνο 16'' (μία προσπάθεια). β) Δρόμο 1.000μ. σε χρόνο 4' και 20'' (μία προσπάθεια). γ) Άλμα σε ύψος με φόρα τουλάχιστον 1.00μ. (τρεις προσπάθειες). δ) Άλμα σε μήκος με φόρα τουλάχιστον 3.60μ. (τρεις προσπάθειες). ε) Ρίψη σφαίρας (7,275χλγ.) σε απόσταση τουλάχιστον 4,50μ., ως μέσο όρο ρίψης με το δεξί και το αριστερό χέρι (τρεις προσπάθειες ανά χέρι). **3.** Οι υποψήφιοι έχουν την υποχρέωση να προσέρχονται έγκαιρα στο χώρο της εξέτασης, αφού λάβουν σχετική ειδοποίηση και να είναι εφοδιασμένοι με την αστυνομική τους ταυτότητα. **4.** Οι υποψήφιοι που δεν προσέρχονται για εξέταση, ή αποχωρούν πριν να εξετασθούν, αποκλείονται απ' αυτήν με απόφαση της Επιτροπής Επιλογής. Η Επιτροπή Επιλογής μπορεί να αναβάλει την εξέτάσή τους σε άλλο χρόνο, όχι όμως πέραν του χρόνου που καθορίζεται για τη διενέργεια των αθλητικών δοκιμασιών. **5.** Οι υποψήφιοι που δεν προσέρχονται για εξέταση για λόγους που δεν οφείλονται σε δική τους υπαιτιότητα και εφόσον δηλώσουν πριν την εξέταση την αδυναμία τους να συμμετάσχουν σ' αυτή λόγω πρόσκαιρης ανικανότητας, η οποία θα πιστοποιείται από δημόσια έγγραφα, μπορούν να συμμετάσχουν στην εξέταση σε χρόνο που ορίζεται από την Επιτροπή Επιλογής. **6.** Μετά το πέρας των εξετάσεων η Επιτροπή Επιλογής καταρτίζει πίνακες όσων πληρούν ή μη τις προϋποθέσεις, στους οποίους περιλαμβάνονται, κατά στήλη, και όλα τα σχετικά με την εξέτάσή τους στοιχεία (ανάστημα, αθλητικές επιδόσεις). Οι πίνακες αυτοί δημοσιεύονται αμέσως με τοιχοκόλληση στο κατάστημα που γίνεται η εξέταση, όμοιοι δε πίνακες κοινοποιούνται τόσο στον οικείο Δήμο όσο και στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Άρθρο 10. Ψυχοτεχνικές δοκιμασίες. 1. Μετά την κατάρτιση του πίνακα της παραγράφου 6 του προηγούμενου άρθρου, οι υποψήφιοι καλούνται από την Επιτροπή της επόμενης παραγράφου, το αργότερο εντός πέντε ημερών και σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο για να υποβληθούν σε τεστ προσωπικότητας (Minnesota Multifacing Personality Inventory) και σε συνέντευξη. Με την ανωτέρω διαδικασία ερευνάται κυρίως η κρίση, η προσαρμοστικότητα στις μεταβαλλόμενες καταστάσεις και απαιτήσεις, η αυτοκυριαρχία, η συναισθηματική σταθερότητα, η δομή της προσωπικότητας, η σκέψη και η αντίληψη. Η συνέντευξη διενεργείται μετά το πέρας των ψυχοτεχνικών δοκιμασιών, οπότε και συντάσσεται αυτοτελές πρακτικό εξατομικευμένης κρίσης για κάθε υποψήφιο στο οποίο αναφέρεται η τελική κρίση της Επιτροπής με αιτιολογημένη κρίση κάθε μέλους αυτής. Οι υποψήφιοι που δεν προσέρχονται για τις ψυχοτεχνικές δοκιμασίες για λόγους που δεν οφείλονται σε δική τους υπαιτιότητα και εφόσον δηλώσουν πριν την εξέταση την αδυναμία τους να συμμετάσχουν σε αυτή λόγω πρόσκαι-

ρης ανικανότητας, η οποία θα πιστοποιείται από δημόσια έγγραφα, μπορούν να συμμετάσχουν στην εξέταση σε χρόνο που ορίζεται από την Επιτροπή του άρθρου αυτού. **2.** Οι ψυχοτεχνικές δοκιμασίες διενεργούνται ενώπιον Τριμελούς Επιτροπής, η οποία συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Πρόεδρος της Επιτροπής αυτής είναι ψυχολόγος ή ψυχίατρος που προέρχεται είτε από δημόσιο νοσοκομείο, είτε από την Ελληνική Αστυνομία. Μέλος της Επιτροπής είναι ένας Διευθυντής της Περιφέρειας, και ένας υπάλληλος του κλάδου ΠΕ23 και ελλείψει αυτού του κλάδου ΠΕ23 και ελλείψει αυτού του κλάδου ΔΕ23 που υπηρετεί σε Δήμο της οικείας Περιφέρειας. Σε περίπτωση που δεν υπηρετεί υπάλληλος κλάδων ΠΕ23, ΤΕ23 και ΔΕ23 στους Ο.Τ.Α. της Περιφέρειας, μέλος της Επιτροπής ορίζεται ένας αξιωματικός της Ελληνικής Αστυνομίας που υποδεικνύεται από το Διευθυντή της Αστυνομικής Διεύθυνσης της έδρας της Περιφέρειας. Εάν ορισθεί μέλος της επιτροπής αξιωματικός της Ελληνικής Αστυνομίας, ο Πρόεδρος της Επιτροπής δεν θα προέρχεται από την Ελληνική Αστυνομία. Γραμματέας της Επιτροπής ορίζεται υπάλληλος της Περιφέρειας κατηγορίας ΠΕ. Ο Πρόεδρος, τα μέλη και ο γραμματέας της επιτροπής αυτής ορίζονται με τους αναπληρωτές τους. **3.** Για κάθε νομό ή νομαρχιακό διαμέρισμα συγκροτείται μία Επιτροπή σύμφωνα με τα ανωτέρω. **4.** Μετά το πέρας των ψυχοτεχνικών δοκιμασιών του άρθρου αυτού, η Επιτροπή καταρτίζει πίνακες όσων πληρούν ή μη τις προϋποθέσεις, στους οποίους περιλαμβάνονται, κατά στήλη, και όλα τα σχετικά με την εξέταση τους στοιχεία που αναφέρονται στην παρ.1 του άρθρου αυτού. Οι πίνακες αυτοί δημοσιεύονται αμέσως με τοιχοκόλληση στο κατάστημα που γίνεται η εξέταση, όμοιοι δε πίνακες κοινοποιούνται τόσο στο Δήμο όσο και στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. **5.** Η αποζημίωση του Προέδρου, των μελών και του γραμματέα της Επιτροπής της παρ.2 καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 11. Κατάρτιση τελικού πίνακα κατάταξης ανά Ο.Τ.Α. 1. Μετά τα ανωτέρω η Επιτροπή Επιλογής προβαίνει στην κατάρτιση του τελικού πίνακα κατάταξης για τις θέσεις που έχουν προκηρυχθεί για κάθε Ο.Τ.Α. Προς τούτο η Επιτροπή αυτή λαμβάνει υπόψη της: α) Τον πίνακα σειράς κατάταξης των υποψηφίων ο οποίος έχει καταρτισθεί από αυτή, σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 7. β) Τον πίνακα καταλλήλων ή μη ο οποίος έχει καταρτισθεί από αυτή σύμφωνα με την παρ.6 του άρθρου 7. γ) Τον πίνακα καταλλήλων ή μη ο οποίος έχει καταρτισθεί από την Επιτροπή του άρθρου 8 σύμφωνα με την παρ.4 του ίδιου άρθρου. **2.** Ο τελικός πίνακας κατάταξης για κάθε Ο.Τ.Α. περιλαμβάνει τους υποψηφίους των πινάκων της παρ.β' και γ' της προηγούμενης παραγράφου, κατά την σειρά κατάταξέως τους στον πίνακα της περ. α' της ίδιας παραγράφου. Ο πίνακας έχει ισχύ για ένα (1) έτος και δημοσιεύεται με ανάρτησή του στο κατάστημα της οικείας Διεύθυνσης της Περιφέρειας που έχουν υποβληθεί τα δικαιολογητικά των υποψηφίων. Όμοιοι πίνακες κοινοποιούνται στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας και στον οικείο Ο.Τ.Α.

Άρθρο 12. Εκπαίδευση – Επιμόρφωση. 1. Οι επιτυχόντες της προκήρυξης καλούνται από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας να παρουσιασθούν για εκπαίδευση σε συγκεκριμένη ημέρα στις Σχολές Δημοτικής Αστυνομίας. Η πρόσκληση αυτή κοινοποιείται στον επιτυχόντα με τρόπο που υποδεικνύει ότι αυτός την παρέλαβε. Η εκπαίδευση πραγματοποιείται με ευθύνη του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και διαρκεί έξι (6) μήνες, εκ των οποίων οι τέσσερις (4) μήνες αποτελούν θεωρητική εκπαίδευση και οι δύο (2) μήνες πρακτική εκπαίδευση. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται κάθε θέμα σχετικό με την οργάνωση και την παροχή της εκπαίδευσης. (Μέχρι την έκδοση της ανωτέρω απόφασης ισχύει η παράγραφος 2 του άρθρου 16 του π.δ.23/2002 και η κατ'εξουσιοδότηση αυτής εκδοθείσα κανονιστική πράξη.) **2.** Στους εκπαιδευόμενους κατά το χρόνο της φοίτησης παρέχεται σίτιση, διαμονή και στολή. Στους ανωτέρω καταβάλλονται αποδοχές που καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, όπως και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Στους εκπαιδευόμενους παρέχεται ιατροφαρμακευτική περίθαλψη από το Δημόσιο. Μετά την επιτυχή περάτωση της εκπαίδευσης εκδίδεται βεβαίωση, η οποία τίθεται στον υπηρεσιακό φάκελο του υπαλλήλου. **3.** Οι εκπαιδευόμενοι διορίζονται στους Ο.Τ.Α. για τους οποίους έχουν προκηρυχθεί οι θέσεις εφόσον έχουν αποφοιτήσει επιτυχώς από τις Σχολές Δημοτικής Αστυνομίας. Στην περίπτωση αυτή ο Δήμος υποχρεούται εντός δέκα (10) ημερών να εκδώσει την πράξη διορισμού, η οποία θα ανατρέχει στην ημερομηνία αποφοίτησης από τη Σχολή. Στη συνέχεια το προσωπικό αυτό καλείται να ορκωμοσιαί. Ο χρόνος φοίτησης στις Σχολές Δημοτικής Αστυνομίας λαμβάνεται υπόψη για τη συμπλήρωση της διετούς δοκιμαστικής υπηρεσίας και είναι χρόνος πραγματικής υπηρεσίας με όλες τις συνέπειες. **4.** Το ειδικό ένστολο προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας μπορεί να στέλλεται για επιμόρφωση με εντολή και δαπάνες του οικείου Ο.Τ.Α. και σε Σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος, ανάλογα με τις ειδικότερες ανάγκες αποστολής τους και του Ο.Τ.Α. στον οποίο υπηρετούν. **5.** Το ένστολο προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας που διορίστηκε ή διορίζεται με τη διαδικασία του παρόντος, έχει δικαίωμα συμμετοχής σε διαδικασία πλήρωσης θέσεων με τις παρούσες διατάξεις, πριν την παρέλευση πενταετίας από την ημερομηνία διορισμού του. Μετά το πέρας της πενταετίας από το διορισμό τους, μπορούν να λάβουν μέρος σε διαδικασία πλήρωσης θέσεων ένστολου προσωπικού και σε αυτή την περίπτωση δεν επαναλαμβάνεται η εκπαίδευση, εφόσον αυτή έχει προηγηθεί. **6.** Σε περίπτωση υποβολής αίτησης για παραίτηση από θέση του ειδικού ένστολου προσωπικού της Δημοτικής Αστυνομίας, πριν την παρέλευση της δεκαετίας, θα πρέπει ο υπάλληλος να επιστρέψει τη δαπάνη εκπαίδευσής του στον οικείο Ο.Τ.Α. Ο καταλογισμός της δαπάνης θα γίνει με πράξη του Διευθυντή της Οικονομικής Υπηρεσίας του οικείου Δήμου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων (ΚΕΔΕ).

Άρθρο 13. Στολή – Διακριτικό σήμα – Ταυτότητα. 1. Το ειδικό ένστολο προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας φέρει κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του ειδική ενδυμασία της οποίας ο τύπος, τα διακριτικά και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. **2.** Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζεται ο τύπος ειδικής ταυτότητας του προσωπικού της Δημοτικής Αστυνομίας, δηλωτική της ιδιότητάς του και του ειδικού διακριτικού σήματος.

Άρθρο 14. Προϊστάμενοι ειδικών υπηρεσιών Δημοτικής Αστυνομίας. Η Δημοτική Αστυνομία οργανώνεται σε επίπεδο Δ/σης και διαρθρώνεται σε Τμήματα και Γραφεία, στα οποία προϊστανται υπάλληλοι της Δημοτικής Αστυνομίας, σύμφωνα με τις ειδικότερες προβλέψεις του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας του οικείου Δήμου ή Συνδέσμου.

Άρθρο 15. Κανονισμός λειτουργίας. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. μπορεί να εκδίδεται κανονισμός λειτουργίας της Δημοτικής Αστυνομίας.

Άρθρο 16. Τρόπος άσκησης αρμοδιοτήτων. 1. Το προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας κατά την άσκηση των καθηκόντων του οφείλει να τηρεί τις διατάξεις του Συντάγματος, του κώδικα της Ποινικής Δικονομίας και της σχετικής νομοθεσίας και να ενεργεί πάντοτε με ευπρέπεια, αντικειμενικότητα και σεβασμό στη νομιμότητα και στην προσωπικότητα των πολιτών με γνώμονα τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της επιείκειας. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του επιδεικνύει επίσης σύνεση, αμεροληψία και σταθερότητα ώστε με τη συμπεριφορά του να καθίσταται άξιο της κοινής εμπιστοσύνης. Ενεργεί με ζήλο και σύμφωνα με τον σχεδιασμό και προγραμματισμό της Υπηρεσίας του και με προθυμία παρέχει κάθε νόμιμη εξυπηρέτηση προς τους πολίτες μέσα στα πλαίσια των καθηκόντων του. **2.** Κατά την εκτέλεση των υπηρεσιακών καθηκόντων του σε κάθε περίπτωση ελέγχου ή έρευνας, ανεξάρτητα αν αυτός γίνεται στο δρόμο ή στην επαγγελματική στέγη ή σε άλλο χώρο του ελεγχόμενου, το προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας δηλώνει την ιδιότητά του, το σκοπό του ελέγχου ή της έρευνας, επιδεικνύοντας την υπηρεσιακή του ταυτότητα και περιορίζεται αποκλειστικά στις ενέργειες που είναι απαραίτητες για τη διενέργεια και την ολοκλήρωση κάθε ελεγκτικής διαδικασίας, διασφαλίζοντας τα αποδεικτικά στοιχεία των παραβάσεων που διαπιστώνονται. Εξακριβώνει τα στοιχεία ταυτότητας των πολιτών οι οποίοι κρίνονται ύποπτοι παραβάσεων από το δελτίο ταυτότητας ή άλλα νόμιμα έγγραφα που αποδεικνύουν αυτά. **3.** Κάθε ελεγχόμενος από προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας, υποχρεούται στην παροχή των αιτουμένων, γραπτά ή προφορικά, στοιχείων ή της οφειλόμενης συνδρομής, καθώς και να επιτρέπει την είσοδο σε ελεγχόμενους χώρους, άλλως υποπίπτει στο αδίκημα της απειθειας κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 169 του Π.Κ. **4.** Κάθε αντίσταση, απείθεια, εξύβριση, άσκηση ή απειλή βίας εναντίον των οργάνων της Δημοτικής Αστυνομίας κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, επισύρει

τις προβλεπόμενες από την ποινική νομοθεσία κυρώσεις, ανεξάρτητα από την αποκατάσταση των προκαλούμενων σ' αυτούς ζημιών σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Σε περίπτωση διάπραξης των ανωτέρω αδικημάτων συντάσσεται από αυτούς σχετική έκθεση προς την Υπηρεσία τους, η οποία διαβιβάζεται από αυτήν περαιτέρω στον αρμόδιο Εισαγγελέα. **5.** Για την βεβαίωση των παραβάσεων συντάσσεται με πληρότητα και σαφήνεια αναφορά σε αριθμημένο ειδικό έντυπο, στην οποία περιέχονται όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την σωστή αξιολόγηση των παραβάσεων και η οποία κατατίθεται στην υπηρεσία το αργότερο την επομένη εργάσιμη ημέρα. Η υπηρεσία ελέγχει την πληρότητα και νομιμότητα της αναφοράς και την διαβιβάζει στην αρμόδια αρχή για την άσκηση ποινικής δίωξης ή την επιβολή της διοικητικής ποινής κατά περίπτωση. Αντίτυπο διατηρείται στο αρχείο της. Για τα παραπτώματα που διώκονται ποινικά, μπορούν να ενεργούν καθήκοντα ειδικού ανακριτικού υπαλλήλου κατά την ειδικότερη πρόβλεψη του άρθρου 34 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για όσα αδικήματα ανήκουν στην αρμοδιότητάς τους. **6.** Σε πταίσματα ή πλημμελήματα τα όργανα της Δημοτικής Αστυνομίας εάν πρόκειται να εξεταστούν ως μάρτυρες κατά την προανάκριση η κύρια ανάκριση που γίνεται εκτός της Περιφέρειάς τους, εξετάζονται ενόρκως στην Περιφέρειά τους. Εάν πρόκειται να εξεταστούν ως μάρτυρες στο ακροατήριο δικαστηρίου εκτός της Περιφέρειάς τους, δεν προσκαλούνται να εμφανιστούν αυτοπροσώπως, εκτός αν ορίσει διαφορετικά το δικαστήριο, αλλά αναγιγνώσκεται η έγγραφη μαρτυρία τους. **7.** Τα όργανα της Δημοτικής Αστυνομίας υποχρεούνται να εργάζονται εντός και εκτός Γραφείων της Υπηρεσίας ανάλογα με τις υπηρεσιακές ανάγκες και τα καθήκοντα που τους ανατίθενται. **8.** Η Υπηρεσία της Δημοτικής Αστυνομίας λειτουργεί όλο το 24ωρο και όλες τις ημέρες της εβδομάδας με κατάλληλη εναλλαγή του προσωπικού το οποίο υποχρεούται σε τακτική η και υπερωριακή εργασία και κατά τις ημέρες αργιών και τις νυκτερινές ώρες ανάλογα με τις ανάγκες της υπηρεσίας. Τα όργανα της Δημοτικής Αστυνομίας τελούν σε διαρκή ετοιμότητα για την ταχεία επέμβασή τους όταν και όπου παρίσταται ανάγκη και θεωρείται ότι βρίσκονται σε διατεταγμένη υπηρεσία σε κάθε τόπο και χρόνο κάθε φορά που καθίσταται αναγκαία η παρέμβασή τους, πάντοτε όμως σύμφωνα με τους σχετικούς κανονισμούς και τις εντολές του προϊστάμενου τους. **9.** Όλα τα αδικήματα και τα συμβάντα που γίνονται κατά τη διάρκεια του 24ώρου για τα οποία η Δημοτική Αστυνομία είναι υποχρεωμένη από τον προορισμό της και την αποστολή της να επεμβαίνει, καταχωρούνται σε βιβλίο Αδικημάτων, Συμβάντων, Συστάσεων και παραπόνων. Στο τέλος κάθε μήνα καταχωρείται στο βιβλίο αυτό στατιστική ανακεφαλαίωση, στην οποία φαίνονται συνολικά και κατά είδος τα αδικήματα και τα συμβάντα που έγιναν κατά τη διάρκεια του μήνα. Το βιβλίο αυτό αριθμείται κατά σελίδα και συντάσσεται σχετική πράξη στην τελευταία σελίδα από τον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας, τηρείται δε με μεγάλη επιμέλεια και ακρίβεια, ώστε να εξασφαλίζονται οι καταχωρημένες εγγραφές. Απαγορεύονται οι αποξέσεις, οι παρεμβολές εγγράφων, οι αλλοιώσεις των κειμένων και η αφαίρεση φύλλων. Όταν είναι ανάγκη να γίνουν διορθώσεις

ή προσθήκες, αυτές γράφονται στο περιθώριο με παραπομπή υπογεγραμμένη από τον προϊστάμενο της Υπηρεσίας και το όργανο που έκανε την εγγραφή. Τα αδικήματα και τα συμβάντα, καταχωρούνται κατά κανόνα αμέσως και αν αυτό δεν είναι δυνατό μέσα σε 24 ώρες από τον χρόνο τέλει τους ή αφότου έλαβε γνώση η υπηρεσία. Η καταχώρηση γίνεται περιληπτικά χωρίς όμως να παραβλάπεται η πληρότητα της περιγραφής και χωρίς περιττολογίες και κρίσεις με φροντίδα του αρμόδιου οργάνου και με επίβλεψη του προϊσταμένου της Υπηρεσίας. **10.** Το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας παρέχει συνδρομή στο προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 159 και 169 του Π.Δ/τος 141/1991.

Άρθρο 17. Μεταφορά και άσκηση αρμοδιοτήτων Αγροφυλακής. 1. Οι, κατά τις κείμενες διατάξεις, κατά τόπο αρμοδιότητες της Αγροφυλακής μεταφέρονται από τις οικείες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και ασκούνται από τη Δημοτική Αστυνομία του οικείου Ο.Τ.Α., ή Συμπολιτείας, από τη δημοσίευση της πράξης του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, που προβλέπεται στο τρίτο εδάφιο της περ. ιθ' της παρ. 1 του άρθρου 24 του Π.Δ. 410/95, σύμφωνα και με την ειδικότερη πρόβλεψη της παραγράφου Α' περ. 28 του άρθρου 2 του παρόντος. **2. α.** Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας μπορεί μετά την κατά τα ανωτέρω μεταφορά αρμοδιοτήτων από Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση σε Δημοτική Αστυνομία, να καταργούνται θέσεις Αγροφυλάκων της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, ύστερα από γνώμη του οικείου Νομαρχιακού Συμβουλίου. Οι κατέχοντες τις καταργούμενες θέσεις, μετατάσσονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας στη Δημοτική Αστυνομία του οικείου Ο.Τ.Α., ή Συμπολιτείας²⁶, στην οποία μετατέθηκαν οι αρμοδιότητες σε προσωποπαγή θέση προσωρινού κλάδου Αγροφυλάκων, που συνιστάται αυτοδικαίως με την απόφαση μετάταξης. **β.-** Οι μεταταγέντες εξακολουθούν να διέπονται από το ίδιο μισθολογικό και ασφαλιστικό καθεστώς, σε επίπεδο κύριας, επικουρικής ασφάλισης και πρόνοιας, όπως είχε διαμορφωθεί από τις διατάξεις, που ίσχυαν πριν από τη συντέλεση της μετάταξης τους.

Άρθρο 18. Ειδικές μεταβατικές ρυθμίσεις. 1. Όπου στις διατάξεις του παρόντος γίνεται αναφορά σε "ΟΤΑ" "Δήμο" και "Δήμαρχο" νοείται, αντιστοίχως και Συμπολιτεία Δήμων²⁶ και Κοινοτήτων του άρθρου 12 του Ν. 2946/2001 καθώς και ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου αυτής. **2.** Οι συνεστημένες κατά το χρόνο δημοσίευσης του Οργανισμού της Συμπολιτείας, οι υπηρεσιακές μονάδες κάθε επιπέδου Δημοτικής Αστυνομίας, των Δήμων ή Κοινοτήτων μελών της Συμπολιτείας, καταργούνται αυτοδικαίως τον ίδιο χρόνο, μαζί με τις προβλεπόμενες στον οικείο Ο.Ε.Υ. οργανικές θέσεις του πάσης φύσεως προσωπικού της. Το προσωπικό που κατέχει τις θέσεις αυτές, μετατάσσεται αυτοδικαίως στην αντίστοιχη υπηρεσία της Συμπολιτείας (Διαδημοτική Αστυνομία) και καταλαμβάνει κενή αντίστοιχη θέση του Οργανισμού, του ίδιου κλάδου ή ειδικό-

26. Η Συμπολιτεία Δήμων δεν προβλέπεται στις διατάξεις του Ν. 3463/2006.

τητας, με την ίδια σχέση εργασίας. Αν δεν υπάρχει κενή, καταλαμβάνει προσωποπαγή αντίστοιχη, που συνιστάται επίσης αυτοδικαίως. Για την κατάργηση των Δημοτικών Αστυνομιών και των οργανικών τους θέσεων και την μετάταξη του προσωπικού σε κενές ή προσωποπαγείς θέσεις της αντίστοιχης υπηρεσίας της Συμπολιτείας, εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας. Κάθε άλλο σχετικό θέμα με την αυτοδίκαιη μετάταξη του ανωτέρω προσωπικού, την υπηρεσιακή κατάσταση και την διαδικασία και τις λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσης παραγράφου, ρυθμίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών. **3.** Το προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας δεν μπορεί να μεταταγεί, σε αντίστοιχη υπηρεσία άλλου Ο.Τ.Α, αν δεν παρέλθει δεκαετία από την πρόσληψή του. **4.** Τα μέλη των Υπηρεσιακών Συμβουλίων του άρθρου 5 Ν. 1188/81, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει και τα μέλη των Υπηρεσιακών Συμβουλίων του άρθρου 6 του ίδιου Νόμου, που ορίζονται από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας ή το οικείο Δημοτικό Συμβούλιο αντίστοιχα, προκειμένου για το ειδικό ένστολο προσωπικό Δημοτικής Αστυνομίας, ορίζονται με τους αναπληρωτές τους κατά τις ανωτέρω διατάξεις από το ειδικό ένστολο προσωπικό των Δημοτικών Αστυνομιών του οικείου Νομού, Δήμων ή Δήμου, κατά τις αντίστοιχες προβλέψεις των άρθρων 5 και 6 του Ν. 1188/81. Κατά την πρώτη πενταετία λειτουργίας Δημοτικής Αστυνομίας στον οικείο Νομό, το ειδικό ένστολο προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας, υπάγεται στα κενά Υπηρεσιακά Συμβούλια που προβλέπονται από τα άρθρα 5 και 6 του Ν. 1188/81. **5.** Οι κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος υπηρετούντες σε Δημοτική Αστυνομία, υποχρεούνται εντός διετίας να ολοκληρώσουν το πρόγραμμα εκπαίδευσης με μέριμνα του οικείου Δήμου. Οι ανωτέρω εκπαιδεύονται είτε στις Σχολές της Δημοτικής Αστυνομίας του Δήμου Κόνιτσας Ν. Ιωαννίνων και των Δήμων Πτολεμαΐδας και Τσοτυλίου Ν. Κοζάνης είτε στις κατά τόπο Σχολές της Ελληνικής Αστυνομίας. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια της εκπαίδευσής τους.

(...)

15. Π.Δ. 51/2006: «Όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας των Λαϊκών Αγορών»

Άρθρο 1. Άδειες: δικαιούχοι – πινακίδες. 1. Άδειες πωλητών λαϊκών αγορών δικαιούνται φυσικά πρόσωπα, μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδος, που είναι επαγγελματίες πωλητές λαϊκών αγορών ή παραγωγοί πωλητές λαϊκών αγορών και έχουν την ελληνική ιθαγένεια ή την ιθαγένεια άλλου Κράτους μέλους της Ε.Ε. ή είναι ομογενείς βορειοηπειρώτες ή ομογενείς παλιννοστούντες από την πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. ή την περιοχή του Πόντου. **2.** Η ηλικία των δικαιούχων αδειών καθορίζεται από 20 μέχρι 65 ετών. Οι άνδρες πρέπει να έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή να έχουν νόμιμα απαλλαγεί. **3.** Καθιερώνονται δύο τύποι άδειας: Α. Ειδική άδεια με την ονομασία «ΑΔΕΙΑ ΕΠΙΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑ ΠΩΛΗΤΗ ΛΑΪΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ», η οποία έχει σχήμα ορθογώνιου παραλληλογράμμου ύψους 0,11 μ. και πλάτους 0, 08 μ., χρώμα γαλάζιο και φέρει τα εξής στοιχεία: α.α) Τον φορέα που εκδίδει την άδεια, τον αριθμό μητρώου πωλητή με ηλεκτρονική σήμανση και την ημερομηνία έκδοσης της άδειας. β.β) Τα στοιχεία ταυτότητας του κατόχου. γ.γ) Την κατηγορία της επαγγελματικής άδειας. δ.δ) Τον αριθμό φορολογικού μητρώου και την αρμόδια Δ.Ο.Υ. του κατόχου. ε.ε) Τον ασφαλιστικό φορέα και τον αριθμό μητρώου του κατόχου. στ.στ) Τις λαϊκές αγορές και την ημέρα της εβδομάδας που παρέχεται στον κάτοχο της άδειας το δικαίωμα πώλησης. Στην άδεια περιλαμβάνονται μεταγενέστερες μεταβολές στοιχείων που αναφέρονται στην περίπτωση αυτή. ζ.ζ) Φωτογραφία του κατόχου σφραγισμένη από το φορέα που εκδίδει την άδεια. Β. Ειδική άδεια με την ονομασία «ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΠΩΛΗΤΗ ΛΑΪΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ», η οποία έχει σχήμα ορθογώνιου παραλληλογράμμου ύψους 0,14 μ. και πλάτους 0, 20 μ., χρώμα πράσινο και φέρει τα εξής στοιχεία: α.α) Τον φορέα που εκδίδει την άδεια και την ημερομηνία έκδοσης και ανανέωσης της άδειας. β.β) Τα στοιχεία ταυτότητας του κατόχου. γ.γ) Τον αριθμό μητρώου πωλητή με ηλεκτρονική σήμανση. δ.δ) Τον αριθμό φορολογικού μητρώου και την αρμόδια Δ.Ο.Υ. του κατόχου. ε.ε) Τον ασφαλιστικό φορέα και τον αριθμό μητρώου του κατόχου. στ.στ) Τις λαϊκές αγορές και την ημέρα της εβδομάδας που παρέχεται στον κάτοχο της άδειας το δικαίωμα πώλησης, καθώς και κάθε μεταγενέστερη μεταβολή των στοιχείων αυτών. ζ.ζ) Φωτογραφία του κατόχου σφραγισμένη από το φορέα που εκδίδει την άδεια. η.η) Τα παραγόμενα είδη και τις συνολικές ποσότητες αυτών που πρόκειται να διατεθούν κατά το χρονικό διάστημα για το οποίο η άδεια ισχύει. θ.θ) Τις προσκομιζόμενες προς διάθεση ποσότητες προϊόντων κάθε συγκεκριμένη ημέρα λειτουργίας της λαϊκής. Για το σκοπό αυτό φέρει τον αναγκαίο αριθμό φύλλων και είναι δυνατή η προσθήκη νέων. **4.** Καθιερώνεται για τους κατόχους αδειών η υποχρεωτική ανάρτηση μεταλλικής πινακίδας (διαστάσεων 0,25μ.Χ 0,30μ.) σε εμφανές μέρος του σημείου πώλησης (πάγκου). Στην πινακίδα αναγράφονται με ευδιάκριτα στοιχεία τα εξής: 1) το ονοματεπώνυμο 2) η ιδιότητα του κατόχου αυτής (επαγγελματίας - παραγωγός). 3) ο αριθμός μητρώου πωλητή 4) η περιοχή παραγωγής των προϊόντων από τους κατόχους αδειών παραγωγού. 5) Η πινακίδα των πωλητών προϊόντων βιολογικής γεωργίας έχει ως διακριτικό το ανοικτό πράσινο χρώμα.

Άρθρο 2. Επαγγελματικές άδειες πωλητών λαϊκών αγορών. Α). Κάθε φυσικό πρόσωπο δικαιούται μία μόνο άδεια επαγγελματία πωλητή λαϊκών αγορών (επαγγελματική άδεια). **1.** Η επαγγελματική άδεια χορηγείται για την άσκηση βιοποριστικού επαγγέλματος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7 του ν. 2323/1995, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 3377/2005. **2.** Δικαιούχοι είναι τα πρόσωπα της παρ.6 του άρθρου 7 του ίδιου νόμου. Απαγορεύεται οι δικαιούχοι κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για την απόκτηση επαγγελματικής άδειας να ασκούν άλλη επαγγελματική δραστηριότητα. **3.** Απαγορεύεται οι κάτοχοι επαγγελματικής άδειας να αποκτούν εισοδήματα από οποιαδήποτε άλλη επαγγελματική δραστηριότητα. **4.** Η επαγγελματική άδεια δεν έχει ημερομηνία λήξης. Β) Διαδικασία χορήγησης αδειών Οι ενδιαφερόμενοι για την απόκτηση άδειας επαγγελματία πωλητή λαϊκών αγορών, τηρούν τη διαδικασία που ορίζεται στις παραγράφους 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 7 του ν. 2323/1995, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 3377/2005, υποβάλλουν δε τις αιτήσεις τους μέσα στην προθεσμία που καθορίζεται με την οικεία προκήρυξη, στην τριμελή επιτροπή την οποία συγκροτεί με απόφαση του, για μεν τις Λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης ο Υπουργός Ανάπτυξης, για δε τις λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α. της χώρας ο αρμόδιος Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας. Γ) Απαιτούμενα δικαιολογητικά: Μαζί με την αίτηση τους οι ενδιαφερόμενοι οφείλουν να υποβάλουν: α) στοιχεία αποδεικτικά της ιδιότητας που επικαλούνται στην αίτηση τους και ειδικότερα: 1) Οι άνεργοι κάρτα ανεργίας 2) Οι υπάλληλοι πωλητών λαϊκών αγορών πιστοποιητικό ασφαλιστικής ενημερότητας που να αποδεικνύει τουλάχιστον τριετή εργασία στη θέση υπαλλήλου πωλητή λαϊκών αγορών. 3) Οι πλανόδιοι έμποροι πιστοποιητικό ασφαλιστικής ενημερότητας και αντίγραφο νόμιμα εκδοθείσας άδειας άσκησης υπαίθριου εμπορίου. 4) Οι πολύτεκνοι και τα τέκνα αυτών, καθώς και οι γονείς με τρία παιδιά, πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης 5) Οι ανάπηροι πιστοποιητικό αναπηρίας. 6) Τα άτομα με ειδικές ανάγκες ή οι γονείς ατόμων με ειδικές ανάγκες (νοητική υστέρηση, αυτισμό, βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης), πιστοποιητικό από το οποίο αποδεικνύεται η ιδιότητα αυτή. 7) Οι ομογενείς Βορειοηπειρώτες και οι ομογενείς παλιννοστούντες που προέρχονται από την πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. και τον Πόντο αντίγραφο επικυρωμένο του ειδικού δελτίου ταυτότητας ομογενούς που έχει εκδοθεί από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. β) Αποδεικτικό εκπλήρωσης στρατιωτικών υποχρεώσεων (πιστοποιητικό στρατολογίας τύπου Α) ή νόμιμης απαλλαγής. γ) αντίγραφα φορολογικών δηλώσεων και των αντίστοιχων εκκαθαριστικών σημειωμάτων της Δ.Ο.Υ. για τα εισοδήματα της τελευταίας τριετίας του/της ενδιαφερομένου/ ης, του/της συζύγου και των προστατευόμενων μελών ή υπεύθυνη δήλωση θεωρημένη από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. περί μη υποχρέωσης υποβολής φορολογικής δήλωσης. δ) πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης. ε) Υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερομένου να αποκτήσει την άδεια ότι δεν ασκεί άλλη επαγγελματική δραστηριότητα. Δ). Κατηγορίες επαγγελματικών αδειών -Πωλούμενα είδη: **1.** Οι επαγγελματικές άδειες

διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες ανάλογα με το αντικείμενο εμπορίας α.α. οπωρολαχανικών - αβγών- κομμένων ανθέων β.β. βιολογικών νωπών, μεταποιημένων και τυποποιημένων αγροτικών προϊόντων, πιστοποιημένων σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, που φέρουν το ειδικό σήμα αναγνώρισης ως βιολογικών προϊόντων. γγ. ειδών κυλικείου (σύμφωνα με τις ισχύουσες Υγειονομικές διατάξεις) δδ. ειδών ένδυσης - νεωτερισμών - φομπιζού- λευκών ειδών - ψιλικών. ε.ε. ειδών παντοπωλείου (μόνο τρόφιμα σε στερεά ή υγρά μορφή) στ.στ. ειδών υαλοπωλείου, πλαστικών με το μέτρο, εκκλησιαστικών ειδών. ζζ. κατεψυγμένων ειδών αλιείας- αλιευμάτων, λαχανικών η.η. νωπών πουλερικών, κουνελιών, προϊόντων κρέατος. Η πώληση των ειδών αυτών επιτρέπεται αποκλειστικώς σε λαϊκές αγορές που λειτουργούν εκτός των Λαϊκών Αγορών της Ν.Α. Αθηνών -Πειραιώς, αρμοδιότητας του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθηνών - Πειραιώς, σε ειδικά διασκευασμένα αυτοκινούμενα οχήματα σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις. Οι κάτοχοι αυτών των οχημάτων προσκομίζουν κάθε έτος βεβαίωση περί της καταλληλότητας των οχημάτων χορηγούμενη από την αρχή που εξέδωσε την άδεια καταλληλότητας του οχήματος. θ.θ. νωπών αλιευτικών προϊόντων (θαλάσσης-γλυκέων υδάτων-ιχθυοκαλλιέργειας). ι.ι. ξηρών καρπών, μελιού, ζαχαρωδών προϊόντων, τυποποιημένου κομμένου καφέ. ια.ια. Ειδών παντοπωλείου (μη εδώδιμα) ιβ.ιβ. μέσωσν σνοσκευασίας (χάρτινες - πλαστικές σακούλες) ιγ.ιγ. ειδών και υποβοηθητικών καλλιέργειας ανθοκομικής (φυτά- πήλινες - πλαστικές γλάστρες - χώμα) ιδ.ιδ. Ειδών υπόδησης-δερμάτινων ειδών (τσάντες-ζώνες-πορτοφόλια). Κάθε πωλητής κάτοχος επαγγελματικής άδειας επιτρέπεται να πωλεί μόνο είδη μιας από τις παραπάνω κατηγορίες. Σε κάθε περίπτωση, το 90% του αριθμού των αδειών οι οποίες χορηγούνται πρέπει να έχουν ως αντικείμενο την πώληση προϊόντων γης (στα οποία περιλαμβάνονται και τα άνθη) αλιείας και ιχθυοκαλλιέργειας. 2. Με απόφαση του το Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθήνας-Πειραιώς ή Θεσσαλονίκης, για τις Λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα, ή το οικείο Νομαρχιακό Συμβούλιο, για τις λαϊκές αγορές των λοιπών Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της χώρας, δύναται, για την καλύτερη εξυπηρέτηση του καταναλωτικού κοινού: α) να επιτρέπει σε κάτοχο επαγγελματικής άδειας την πώληση ειδών περισσότερων κατηγοριών β) να τροποποιεί ή να συμπληρώνει τη χορηγηθείσα άδεια ως προς τα προς πώληση είδη, τα οποία μπορεί να ανήκουν σε περισσότερες κατηγορίες γ) να επιτρέπει την αλλαγή της κατηγορίας της χορηγηθείσας άδειας ως προς τα πωλούμενα είδη, υπό την προϋπόθεση ότι το 90% των χορηγηθεισών αδειών θα εξακολουθούν να έχουν ως αντικείμενο την πώληση προϊόντων γης (στα οποία περιλαμβάνονται και τα άνθη), αλιείας και ιχθυοκαλλιέργειας Ε). Μεταβίβαση αδειών, αλλαγή θέσεων, χορήγηση αδειών σε συγγενικά πρόσωπα: 1. Με απόφαση του Δ.Σ. του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθηνών-Πειραιώς ή Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα, για τις λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, ή με απόφαση του οικείου Νομαρχιακού Συμβουλίου, για τις λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α. της χώρας, επιτρέπεται: α) η μεταβίβαση επαγγελματι-

κών αδειών σε συγγενείς του κατόχου εξ αίματος μέχρι τρίτου βαθμού και στον ή στην σύζυγο και συγγενείς εξ αγχιστείας μέχρι δεύτερου βαθμού, έπειτα από αίτηση του κατόχου της άδειας και με την προϋπόθεση ότι είναι αδειούχος επί ένα (1) τουλάχιστον έτος. β) σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις (ανίατης ασθένειας που βεβαιώνεται από τις αρμόδιες Υγειονομικές Επιτροπές του ασφαλιστικού του φορέα), και εφόσον ο αδειούχος στερείται των συγγενικών προσώπων του προηγούμενου εδαφίου α, η οριστική μεταβίβαση της άδειας σε δηλωμένο υπάλληλο, με πενταετή τουλάχιστον συνεχή εργασία στον αδειούχο, αποδεικνυόμενης από πιστοποιητικό του οργανισμού ασφάλισης. 2. α). Σε περίπτωση αιφνίδιου θανάτου κατόχου επαγγελματικής άδειας, ανεξάρτητα από το χρόνο κατοχής της άδειας, είναι δυνατόν, με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης έπειτα από γνώμη του Δ.Σ. του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθηνών-Πειραιώς ή Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα, για τις λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, ή με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, έπειτα από γνώμη του οικείου Νομαρχιακού Συμβουλίου, για τις λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α. της χώρας, να χορηγηθεί άδεια σε ένα από τα πρόσωπα του παραπάνω εδαφίου 1 α. της παρούσας παραγράφου και κατά σειρά προτεραιότητας στο σύζυγο, τα τέκνα, τους γονείς και τα αδέρφια. Η άδεια χορηγείται μετά από αίτηση των δικαιουμένων, κατά την προαναφερόμενη σειρά προτεραιότητας, προσώπων. Σε περίπτωση που περισσότερα δικαιούμενα πρόσωπα υποβάλλουν αίτηση και έχουν την ίδια σειρά προτεραιότητας, επιλέγεται ο δικαιούχος με κλήρωση, η οποία διενεργείται ενώπιον όλων των ενδιαφερομένων. Η αίτηση υποβάλλεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας έξι μηνών από το θάνατο του αδειούχου. β) Η παραίτηση ενός ή περισσότερων προσώπων, που δικαιούνται την άδεια κατά την ως άνω σειρά προτεραιότητας, γίνεται εγγράφως και φέρει βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής από δημόσια Αρχή. Σε περίπτωση παρέλευσης της αποκλειστικής προθεσμίας των έξι μηνών χωρίς την υποβολή αίτησης για χορήγηση άδειας εκ μέρους των προσώπων που δικαιούνται την άδεια λόγω θανάτου του κατόχου της, η άδεια ανακαλείται αυτοδικαίως. γ) Σε περίπτωση αναπηρίας του αδειούχου, η άδεια μπορεί να μεταβιβαστεί προσωρινά σε ένα από τα πρόσωπα του εδαφίου 1α της παρούσας παραγράφου, κατ' επιλογήν του αδειούχου, μέχρις αποκαταστάσεως της υγείας του. Η αναπηρία και ο χρόνος διάρκειας της βεβαιώνεται από τις αρμόδιες Υγειονομικές Επιτροπές του ασφαλιστικού του φορέα. Αν εξαιτίας της αναπηρίας του ο αδειούχος δεν μπορεί να προβεί σε δήλωση βουλήσεως, η προσωρινή μεταβίβαση γίνεται κατά σειράν προτεραιότητας στο σύζυγο, τα τέκνα ή αν δεν υπάρχουν ή δεν επιθυμούν ή δεν έχουν πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, στους γονείς και τα αδέρφια και αν δεν υπάρχουν και αυτοί ή δεν επιθυμούν ή δεν έχουν πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, η προσωρινή μεταβίβαση μπορεί να γίνεται σε άλλα πρόσωπα κατά σειρά συγγένειας. δ) Η προσωρινή μεταβίβαση διαρκεί όσο διαρκεί και η βεβαιωμένη αναπηρία του κατόχου της άδειας. ε) Αν ο αδειούχος δεν προβεί σε προσωρινή μεταβίβαση της άδειας ή αν δεν υπάρχει ή δεν επιθυμεί τη μεταβίβαση κάποιο από τα δικαιούμενα ως άνω πρόσωπα, η

άδεια παραμένει ανενεργής επί τριετία. Μετά την πάροδο της τριετίας η άδεια ανακαλείται. Αν μεταγενέστερα εκλείψει η αναπηρία και ο τέως αδειούχος δεν δικαιούται αναπηρική σύνταξη από τον φορέα κύριας ασφάλισης, αυτοδικαίως αναβιώνει η άδεια του και τοποθετείται σε αγορά που υπάρχουν διαθέσιμες θέσεις. στ) Η μεταβίβαση άδειας επιτρέπεται με την προϋπόθεση ότι πληρούνται τα οριζόμενα στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 1 και στην παρ. Α, εδάφια 1,2,3 και 4 του άρθρου 2, με εξαίρεση την προσωρινή μεταβίβαση για λόγους αναπηρίας. 3. Αμοιβαία αλλαγή θέσεων μεταξύ κατόχων επαγγελματικών αδειών, μέσα στην ίδια λαϊκή αγορά, εγκρίνεται με απόφαση, του Δ. Σ. του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθηνών-Πειραιώς ή Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα, για τις Λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, ή των οικείων Νομαρχιακών Συμβουλίων, για τις λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α. της χώρας. Απαγορεύεται η αμοιβαία αλλαγή θέσεων, αν τουλάχιστον ένας από τους αδειούχους είναι άνω των 60 ετών. Σε περίπτωση αμοιβαίας αλλαγής θέσεων, οι κάτοχοι των αδειών οφείλουν να συνεχίσουν τη δραστηριότητα τους για τα επόμενα τρία χρόνια. Σε αντίθετη περίπτωση η αμοιβαία αλλαγή θέσεων ανακαλείται. 4. Νέα Επαγγελματική άδεια δεν δικαιούνται: α.) Ο πωλητής, ο οποίος μεταβιβάζει την άδεια του. β.) Ο πωλητής που αποχωρεί, λόγω συνταξιοδότησης, γήρατος ή αναπηρίας. 5. Επαγγελματίας πωλητής, ο οποίος με αίτηση του παραιτείται της άδειας του, διαγράφεται οριστικά με απόφαση του Δ. Σ. του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθηνών-Πειραιώς ή Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα, για τις Λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, ή των οικείων Νομαρχιακών Συμβουλίων για τις λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α. της χώρας και δεν δικαιούται νέα άδεια. 6. Οι Οργανισμοί Λαϊκών Αγορών Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, για τις Λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα, έχουν δικαίωμα να μην εισπράττουν τις οικονομικές υποχρεώσεις των κατόχων επαγγελματικής άδειας πωλητών προς τους ασφαλιστικούς φορείς, όταν οι κάτοχοι αυτοί δεν προσέρχονται, αδικαιολόγητα, στις λαϊκές αγορές αυτοπροσώπως για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δυο (2) μηνών και βεβαιώνεται τούτο με εκθέσεις των αρμόδιων υπαλλήλων.

Άρθρο 3. Παραγωγικές άδειες πωλητών λαϊκών αγορών. 1. Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης αδειών: Άδεια παραγωγού πωλητή λαϊκών αγορών (παραγωγική άδεια) δικαιούνται: α) Τα φυσικά πρόσωπα, μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας, εφόσον έχουν την υπηκοότητα κράτους-μέλους της Ε.Ε. και παράγουν πρωτογενή προϊόντα γης (στα οποία περιλαμβάνονται και τα άνθη), αλιείας και ιχθυοκαλλιέργειας, ανήκουν δε ειδικότερα σε μια από τις επόμενες κατηγορίες, ήτοι είναι είτε αγρότες - αυτοκαλλιεργητές, κατά την έννοια που ορίζει ο ν. 1361/1983, δηλαδή ασχολούνται προσωπικά με την καλλιέργεια γης, ιδιόκτητης ή μισθωμένης, είτε παραγωγοί νωπών προϊόντων βιολογικής γεωργίας, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, είτε υδατοκαλλιεργητές, είτε ιχθυοκαλλιεργητές είτε πρόσωπα που συμβάλλουν από κοινού στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων με τον κάτοχο γεωργικής εκμετάλλευσης και έχουν με αυτόν σχέση συγγένειας εξ

αίματος μέχρι τρίτου βαθμού ή εξ αγχιστείας μέχρι δεύτερου βαθμού και το 50% του ετήσιου συνολικού εισοδήματος τους προέρχεται από γεωργική εκμετάλλευση. Το υπόλοιπο 50% του εισοδήματος μπορεί να προέρχεται από άλλες δραστηριότητες. Δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του εισοδήματος σύμφωνα με τα παραπάνω και δεν δημιουργούν κώλυμα για τη χορήγηση άδειας εισοδήματα που προέρχονται από την εκμετάλλευση ακινήτων. β) Οι πρωτοβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις παραγωγών. **2.** Διαδικασία χορήγησης αδειών: Οι ενδιαφερόμενοι για την απόκτηση παραγωγικής άδειας για τις λαϊκές αγορές υποβάλλουν αιτήσεις με όλα τα δικαιολογητικά στους Οργανισμούς Λαϊκών Αγορών Αθηνών-Πειραιώς ή Θεσσαλονίκης, κατά περίπτωση, εφόσον κατοικούν ή διαμένουν μόνιμα στα διοικητικά όρια των ΝΑ Αθηνών Πειραιώς ή Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα, ή στην οικεία Ν.Α. εφόσον κατοικούν ή διαμένουν μόνιμα στα διοικητικά όρια μιας εκ των υπόλοιπων Ν.Α. της χώρας. Η άδεια χορηγείται με απόφαση του Δ.Σ. του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθηνών-Πειραιώς ή Θεσσαλονίκης, κατά περίπτωση ή με απόφαση του οικείου Νομαρχιακού Συμβουλίου για τις υπόλοιπες Ν.Α. Οι παραγωγικές άδειες που εκδόθηκαν πριν την ισχύ του ν. 3377/2005, εξακολουθούν να ανανεώνονται από τις αρχές που τις είχαν εκδώσει για πρώτη φορά. **3.** Οι παραγωγικές άδειες διακρίνονται κατά το περιεχόμενό τους, ως κατωτέρω, ανάλογα με τα παραγόμενα και διατιθέμενα προϊόντα: α) αβγών β) ανθέων-φυτών χρώματος (που δεν έχει υποστεί βιομηχανική επεξεργασία). γ) δενδρυλλίων δ) ελιών που δεν έχουν υποστεί Βιομηχανική επεξεργασία. ε) κρασιού τυποποιημένου στ) λαδιού τυποποιημένου σύμφωνα με την 275610/ 30.10.2003 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ζ) μελιού η) ξηρών καρπών, στη φυσική τους κατάσταση (που δεν έχουν υποστεί βιομηχανική επεξεργασία) θ) οπωρολαχανικών ι) οσπρίων χύμα (φασόλια, φακές, κλπ.) ια.) προϊόντων βιολογικής γεωργίας, πιστοποιημένων και με σήμανση σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις ιβ) πουλερικών - κουνελιών: Η πώληση των ειδών αυτών επιτρέπεται αποκλειστικώς σε λαϊκές αγορές που λειτουργούν εκτός των λαϊκών αγορών της Ν.Α. Αθηνών -Πειραιώς, αρμοδιότητας του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθηνών -Πειραιώς. ιγ) νωπών αλιευτικών προϊόντων (θαλάσσης-γλυκέων υδάτων-ιχθυοκαλλιέργειας) ιδ) λοιπών αγροτικών προϊόντων στη φυσική τους κατάσταση ιε) παραδοσιακών οικοτεχνικών αγροτικών προϊόντων συσκευασμένων-τυποποιημένων (π.χ. μαρμελάδες, γλυκά του κουταλιού) και βοτάνων-αρτυμάτων, (που δεν έχουν υποστεί βιομηχανική επεξεργασία) **4.** Απαιτούμενα δικαιολογητικά: Μαζί με την αίτηση τους οι ενδιαφερόμενοι οφείλουν να υποβάλουν: α) Οι Ιχθυοκαλλιεργητές αα) άδεια λειτουργίας της μονάδας, ββ) βεβαίωση από την αρμόδια Υπηρεσία της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, από την οποία να προκύπτει ότι η μονάδα είναι σε λειτουργία. Στην εν λόγω βεβαίωση αναφέρονται τα είδη και οι ποσότητες των παραγομένων προϊόντων. β) Οι αγρότες γενικώς και οι αγρότες βιολογικής γεωργίας ειδικότερα: αα) βεβαίωση της τριμελούς επιτροπής της παρ. 6 του παρόντος άρθρου, η οποία έχει ισχύ ενός (1) μηνός από την ημερομηνία έκδο-

σης της. β.β) βιβλιάριο Ο.Γ.Α. ή βεβαίωση κλάδου κύριας ασφάλισης του ΟΓΑ. γ.γ) αντίγραφο φορολογικής δήλωσης (έντυπο Ε1 και έντυπο Ε9 με όλες τις μεταβολές), για τα εισοδήματα του ενδιαφερομένου, του συζύγου και των προστατευόμενων μελών, καθώς και απόδειξη καταβολής του φόρου δ.δ) αποδεικτικό εκπλήρωσης των στρατιωτικών υποχρεώσεων (πιστοποιητικό στρατολογίας τύπου Α) ή νόμιμης απαλλαγής ε.ε) αντίγραφο της υποχρεωτικής δήλωσης καλλιέργειας ή εκτροφής του ΕΛΓΑ οι μελισσοκόμοι στ.στ) για τις ελιές απαιτείται αντίγραφο αποσπάσματος ελαιοκομικού μητρώου από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, όπου αυτό έχει συνταχθεί ή αντίστοιχη βεβαίωση περί του αντιθέτου ζ.ζ) επικυρωμένο αντίγραφο μητρώου αγροτών, (εφόσον κατά νόμο τούτο τηρείται) η.η) υπεύθυνη δήλωση στην οποία ο αιτών αναφέρει: 1) ότι ασχολείται προσωπικά με την καλλιέργεια των παραγομένων προϊόντων ή από κοινού συμβάλλουν στην παραγωγή, πρόσωπα, που έχουν σχέση συγγένειας εξ αίματος μέχρι τρίτου βαθμού ή εξ αγχιστείας μέχρι δεύτερου βαθμού 2) ότι αυτός ή κάποιος από τα προστατευόμενα μέλη της οικογένειας του, δεν έχει επαγγελματική ή παραγωγική άδεια για τις λαϊκές αγορές της χώρας ή άδεια για το υπαίθριο εμπόριο (στασίμο-πλανόδιο) ή αν πρόσωπα που συμβάλλουν από κοινού με αυτόν στην παραγωγή των προϊόντων και έχουν σχέση συγγένειας εξ αίματος μέχρι τρίτου βαθμού ή εξ αγχιστείας μέχρι δεύτερου βαθμού είναι κάτοχοι παραγωγικής άδειας. 3. το ιδιοκτησιακό καθεστώς των κτημάτων, την θέση που βρίσκονται, την έκταση, τις ποσότητες των προϊόντων που παράγει, καθώς και το ύψος της παραγωγής που θα διαθέσει στις λαϊκές αγορές. Ειδικά για τα πρόσωπα που από κοινού συμβάλλουν στην παραγωγή προϊόντων με τον κάτοχο της γεωργικής εκμετάλλευσης και έχουν με αυτόν σχέση συγγένειας, εξ' αίματος, μέχρι και τρίτου βαθμού ή εξ αγχιστείας μέχρι δευτέρου, αναφέρεται και το ποσοστό της συνολικής παραγωγής που καθένα χωριστά προτίθεται να διαθέσει στις λαϊκές αγορές. 4) και ότι το 50% του ετήσιου συνολικού εισοδήματος του προέρχεται από γεωργική εκμετάλλευση. θ.θ) Οι παραγωγικοί κηπευτικών σε θερμοκήπια, αντίγραφα τιμολογίων αγοράς αγροτικών εφοδίων, σπόρων, φυτών, φυτοφαρμάκων, λιπασμάτων ή και άλλων τιμολογίων που αποδεικνύουν την ύπαρξη της σχετικής δραστηριότητας. ι.ι) Οι αγρότες βιολογικής γεωργίας, έντυπο της σύμβασης με τους αναγνωρισμένους οργανισμούς πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων. γ.) 1) Οι πρωτοβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις: α.α) καταστατικό του συνεταιρισμού. β.β) ονομαστική κατάσταση των μελών του, θεωρημένη από την αντίστοιχη Δ.Ο.Υ. της έδρας του. γ.γ) βεβαίωση της τριμελούς επιτροπής της παρ. 6 του παρόντος άρθρου, η οποία έχει ισχύ ενός (1) μηνός από την ημερομηνία έκδοσης της δδ) υπεύθυνη δήλωση του εκπροσώπου του συνεταιρισμού στην οποία αναφέρεται: 1) ότι με την παραγωγή των προϊόντων ασχολούνται προσωπικά τα μέλη του συνεταιρισμού. 2) το ιδιοκτησιακό καθεστώς των κτημάτων, την θέση που βρίσκονται, την έκταση καθώς και τις ποσότητες των προϊόντων που παράγονται. 3) τον τρόπο διάθεσης της συνολικής παραγωγής των μελών καθώς και το ύψος αυτής που θα διατεθεί στις λαϊκές αγορές 4) το συνολικό αριθμό των αδειών που

του έχουν χορηγηθεί. 2) Οι άδειες που χορηγούνται στους συνεταιρισμούς δεν μπορεί να υπερβαίνουν τις δέκα (10) για όλη την επικράτεια, εκδίδονται δε σε αυτούς με αναφορά του ονόματος του υπαλλήλου ή του αναπληρωτή του που θα διενεργεί τις πωλήσεις. 3). Επιτρέπεται η αλλαγή των υπαλλήλων του συνεταιρισμού του εδαφίου 2 της παραγράφου γ για μια φορά μέσα στο χρόνο ισχύος της άδειας, έπειτα από αίτηση του Συνεταιρισμού και έγκριση της αρχής που χορηγεί την άδεια. Η αλλαγή υπαλλήλου χωρίς έγκριση της αρχής αποτελεί λόγο οριστικής ανάκλησης της άδειας του συνεταιρισμού. 4). Δεν επιτρέπεται η χορήγηση παραγωγικής άδειας, σε μέλος του Συνεταιρισμού. δ). Οι αλιείες: α.α) αποδεικτικά ιδιοκτησίας ή συνιδιοκτησίας αλιευτικού σκάφους. Στην τελευταία περίπτωση χορηγείται μία μόνο άδεια σε έναν εκ των συνιδιοκτητών. β.β) βεβαίωση των αρμόδιων υπηρεσιών των Υπουργείων Εμπορικής Ναυτιλίας και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. 5) α. Η παραγωγική άδεια ανανεώνεται, μία ή περισσότερες φορές, για ίσο χρόνο, κάθε φορά, από την εκδούσα αρχή. Κατά τη διάρκεια ισχύος της παραγωγικής άδειας είναι δυνατή η προσθήκη νέων προϊόντων. Για την ανανέωση της παραγωγικής άδειας απαιτούνται: 1) Για τους ιχθυοκαλλιεργητές, η προσκόμιση των δικαιολογητικών του εδαφίου α της παρ.4 του παρόντος άρθρου. 2) Για τους αγρότες, η προσκόμιση των δικαιολογητικών των περ. α.α, β.β, ε.ε, ή στ.στ, ή η.η, (κατά περίπτωση) και θ.θ, του εδαφίου β της παρ.4 του παρόντος άρθρου, και της περίπτωσης ι.ι του ίδιου εδαφίου για τους αγρότες βιολογικής γεωργίας. 3) Για τις πρωτοβάθμιες συνεταιριστικές Οργανώσεις, η προσκόμιση των δικαιολογητικών των περ. γ.γ και δ.δ του εδαφίου γ της παρ. 4 του παρόντος άρθρου. 4) Για τους αλιείς, η προσκόμιση επικυρωμένου του δικαιολογητικού της περ. α.α του εδαφίου δ της παρ. 4 του παρόντος άρθρου. β. Παραγωγός που απουσιάζει από τη λαϊκή αγορά στην οποία ανήκει πέραν του έτους, χάνει το δικαίωμα προσέλευσης στην αγορά αυτή και τοποθετείται σε άλλη αγορά προσδιοριζόμενη κατά την κρίση του Δ.Σ. του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθηνών- Πειραιώς ή Θεσσαλονίκης για τους παραγωγούς των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, ή του οικείου Νομαρχιακού Συμβουλίου για τους παραγωγούς των υπόλοιπων ΝΑ 6) Τριμελείς Επιτροπές χορήγησης βεβαιώσεων: Α) Η Τριμελής Επιτροπή χορήγησης βεβαιώσεων συγκροτείται με απόφαση του Νομάρχη και αποτελείται από: α.α) τον Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο του οικείου Δήμου ή Κοινότητας, αναπληρούμενο από ένα μέλος του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου, οριζόμενο, από αυτό, ο οποίος και προεδρεύει. β.β) τον γεωπόνο γεωργικών εφαρμογών ή γεωργικής ανάπτυξης που υπηρετεί στο πλησιέστερο προς το Δήμο ή Κοινότητα Γραφείο Γεωργικής Ανάπτυξης ή Υπηρεσία Γεωργικών Εφαρμογών της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, με τον νόμιμο αναπληρωτή του, ως μέλος, και ελλείψει αυτού, τον υπηρετούντα στην αμέσως επόμενη πλησιέστερη αντίστοιχη υπηρεσία. γ.γ) τον Πρόεδρο του Αγροτικού Συλλόγου ή του Συνεταιρισμού της περιοχής ή κατ' εξαίρεση του Μελισσοκομικού Συλλόγου της περιοχής. Όταν ο ενδιαφερόμενος είναι μελισσοπαραγωγός, μετέχει ως μέλος ο Πρόεδρος του Μελισσοκομικού Συλλόγου της περιοχής, όπου υπάρχει, με τον νόμιμο αναπλη-

ρωτή του. Το υπό στοιχείο γγ. μέλος της Τριμελούς Επιτροπής θα αντικατασταθεί από τον Αγροφυλάκα της περιοχής του Δήμου ή της Κοινότητας αμέσως μετά την ίδρυση και επάνδρωση του σώματος της Αγροφυλακής. Β) Προκειμένου να αποφανθεί η ανωτέρω επιτροπή, ο ενδιαφερόμενος παραγωγός υποβάλλει την αίτηση του στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα μαζί με τα παρακάτω δικαιολογητικά: α.α) αντίγραφο Δήλωσης φορολογίας εισοδήματος (έντυπο Ε1) και Μηχανογραφικό Δελτίο Οικονομικών Στοιχείων Επιχειρήσεων και Επιτηδευματιών (έντυπο Ε3) των δύο προηγούμενων ετών. β.β) αντίγραφο του εντύπου Ε9 της φορολογικής δήλωσης με όλες τις μεταβολές. γ.γ) αντίγραφο συμβολαιογραφικής πράξης ή μισθωτηρίου συμβολαίου για μισθωμένα κτήματα, ως κάτωθι: 1. Για μονοετείς καλλιέργειες, ετήσιας ή μικρότερης διάρκειας, το μισθωτήριο πρέπει να έχει συνομολογηθεί και θεωρηθεί τρεις (3) τουλάχιστον μήνες πριν την έναρξη της καλλιεργητικής περιόδου από την οικεία Δ.Ο.Υ. ή από τον οικείο Δήμο, με την προϋπόθεση ότι υπάρχει στη θεώρηση αριθμός πρωτοκόλλου και ημερομηνία. 2. Για πολυετείς καλλιέργειες (δενδροκαλλιέργειες ή αμπελοκαλλιέργειες) το μισθωτήριο συμβόλαιο πρέπει να είναι πενταετούς τουλάχιστον διάρκειας και να έχει συνομολογηθεί το προηγούμενο, από την έναρξη της καλλιεργητικής περιόδου έτος, όπως αυτό προκύπτει από την σχετική θεώρηση της Δ.Ο.Υ. δ.δ) αντίγραφο δηλώσεως καλλιέργειας ή εκτροφής Γ) Η Επιτροπή με βάση τα παραπάνω στοιχεία, και ύστερα από επιτόπιο έλεγχο (αυτοψία), εκδίδει τη σχετική βεβαίωση εντός είκοσι (20) ημερών από την έναρξη της συγκομιδής της παραγωγής, προσδιορίζοντας παράλληλα και την ημερομηνία έναρξης της συγκομιδής, με αναφορά στα προσκομισθέντα δικαιολογητικά. Στην βεβαίωση η επιτροπή αναφέρει, τον τρόπο διαπίστωσης της ύπαρξης των καλλιεργειών, τη θέση και την έκταση των κτημάτων, την πιθανή στρεμματική απόδοση τους, κατά προϊόν και ποικιλία, καθώς και το ιδιοκτησιακό καθεστώς αυτών (ιδιόκτητα ή μισθωμένα). Δ) Στα μέλη των ανωτέρω επιτροπών καταβάλλονται οδοιπορικά έξοδα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Η σχετική δαπάνη βαρύνει τους προϋπολογισμούς των οικείων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Ε) Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι τα στοιχεία της βεβαίωσης είναι ψευδή, εκτός των κυρώσεων που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 220 του Ποινικού Κώδικα, επιβάλλεται με απόφαση των αρμοδίων για την χορήγηση των αδειών οργάνων χρηματικό πρόστιμο από τριακόσια ευρώ (300 ευρώ) μέχρι είκοσι χιλιάδες ευρώ (20.000 ευρώ), τόσο σε αυτούς που εξέδωσαν τη βεβαίωση, όσο και σε αυτόν που έκανε χρήση αυτής. Ψευδής δήλωση εκ μέρους του παραγωγού, που αναφέρεται στο ιδιοκτησιακό καθεστώς των κτημάτων ή την παραχθείσα, κατεχόμενη και διατιθέμενη απ' αυτόν ποσότητα προϊόντων, συνεπάγεται την ανάκληση της αδείας και τη μη επαναχορήγηση στον ίδιο και σε πρόσωπα τα οποία συμβάλλουν, από κοινού, στην παραγωγή προϊόντων με τον κάτοχο γεωργικής εκμετάλλευσης και έχουν με αυτόν σχέση συγγένειας, εξ αίματος, μέχρι τρίτου βαθμού ή εξ αγχιστείας μέχρι δεύτερου, επί ένα τουλάχιστον έτος, καθώς και την επιβολή προστίμου από 300 ευρώ έως 20.000 ευρώ, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 7 του ν. 2323/1995, όπως αυτό αντικαταστάθηκε

με το άρθρο 4 του ν. 3377/2005 Ισχύς των παραγωγικών αδειών -ποσότητες. **1.** Κάθε παραγωγός, ως φυσικό πρόσωπο, δικαιούται μία μόνο παραγωγική άδεια, για τις λαϊκές αγορές όλης της χώρας, η οποία ισχύει για (6) έξι μήνες και ανανεώνεται για ίσο χρονικό διάστημα, μία ή περισσότερες φορές. **2.** Κάθε παραγωγός, κατά το χρόνο ισχύος της παραγωγικής του άδειας, δύναται, για διαφορετικές ημέρες της εβδομάδας, να διαθέτει τα προϊόντα του σε λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης ή σε λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α. της χώρας. Οι ημέρες με τις αντίστοιχες λαϊκές αγορές επιλέγονται από τον παραγωγό με σχετική αίτηση του, αναγράφονται, όμως, και θεωρούνται, με τις τυχόν μεταβολές, στο ενιαίο για όλη την επικράτεια έντυπο της άδειας με τον τίτλο «ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΠΩΛΗΤΗ ΛΑΪΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ», από τον φορέα στην περιφέρεια του οποίου ανήκουν οι λαϊκές αγορές στις οποίες ο παραγωγός επιθυμεί να διαθέτει τα προϊόντα και εξασκεί τη δραστηριότητα του. Η τοποθέτηση σε θέσεις των λαϊκών αγορών γίνεται από τον φορέα κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 11 του παρόντος Διατάγματος. Αλλαγή των λαϊκών αγορών επιτρέπεται μόνο μετά την πάροδο των έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος ή ανανέωσης της άδειας. **3.** Κατά την χορήγηση ή την ανανέωση της παραγωγικής άδειας αναγράφονται από τις υπηρεσίες των Οργανισμών Λαϊκών Αγορών ή των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων στο έντυπο αυτής με τον τίτλο «ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΠΩΛΗΤΗ ΛΑΪΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ» οι συνολικές, κατά προϊόν και ποικιλία, ποσότητες που πρόκειται να διατεθούν κατά το χρονικό διάστημα ισχύος της. Ειδικά κατά την ανανέωση της άδειας λαμβάνονται υπόψη και αναγράφονται οι αδιάθετες ποσότητες προϊόντων, που δεν εξαντλήθηκαν το προηγούμενο χρονικό διάστημα ισχύος της άδειας. Στο ίδιο έντυπο καταχωρούνται από τους αρμόδιους Επόπτες -Υπαλλήλους των Οργανισμών Λαϊκών Αγορών Αθηνών - Πειραιώς ή Θεσσαλονίκης, για τις Λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν. Α. Αθηνών - Πειραιώς ή Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα, ή τους αρμόδιους Υπαλλήλους των Υπηρεσιών Εμπορίου των λοιπών Ν.Α. της χώρας, οι προσκομιζόμενες εκάστοτε προς διάθεση ποσότητες, κατά είδος και ποικιλία προϊόντων, όπως αυτές αναγράφονται στο προβλεπόμενο από τον Κ.Β.Σ., Δελτίο Αποστολής και όπως καθορίζεται στην απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης Α2-1147/25-5-2004.

Άρθρο 4. Χορήγηση παραγωγικών αδειών σε συγγενικά πρόσωπα - Αλλαγή θέσεων. 1. Σε περίπτωση παραίτησης για οποιοδήποτε λόγο του κατόχου παραγωγικής άδειας, η εκδούσα αρχή χορηγεί την άδεια σε συγγενικό πρόσωπο κατά σειρά προτεραιότητας στο σύζυγο, στα τέκνα, τους γονείς και τα αδέρφια που πληρούν τις προβλεπόμενες προϋποθέσεις. Ο νέος κάτοχος τοποθετείται στις ίδιες λαϊκές αγορές και τις ίδιες θέσεις του προηγούμενου κατόχου εφόσον αυτές επιλέγονται με την αίτηση του. **2.** Σε περίπτωση αιφνίδιου θανάτου του κατόχου παραγωγικής άδειας, πριν τη συμπλήρωση του χρόνου ισχύος αυτής (έξι μήνες), η εκδούσα αρχή, χορηγεί την άδεια σε συγγενικό πρόσωπο του θανόντος και κατά σειρά προτεραιότητας στο σύζυγο, τα τέκνα, τους γονείς, και τα αδέρφια για το εναπομένον χρονικό διάστημα μέχρι τη συμπλήρωση των

(6) έξι μηνών. Η άδεια χορηγείται μετά από αίτηση των δικαιουμένων, κατά την προαναφερόμενη σειρά προτεραιότητας προσώπων. Σε περίπτωση που περισσότερα δικαιούμενα πρόσωπα υποβάλλουν αίτηση και έχουν την ίδια σειρά προτεραιότητας, επιλέγεται ο δικαιούχος με κλήρωση η οποία διενεργείται ενώπιον όλων των ενδιαφερομένων. Η αίτηση, συνοδευόμενη με δήλωση παραίτησης των άλλων δικαιουμένων, που προηγούνται στη σειρά προτεραιότητας, φέρει βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής από Δημόσια Αρχή και γίνεται δεκτή αμέσως με την υποβολή της. Ο νέος κάτοχος τοποθετείται στις ίδιες λαϊκές αγορές και τις ίδιες θέσεις του προηγούμενου κατόχου. **3.** Αμοιβαία αλλαγή θέσεων μεταξύ κατόχων παραγωγικών αδειών, μέσα στην ίδια λαϊκή αγορά, εγκρίνεται με απόφαση του Δ.Σ. του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, για τις Λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα, ή των Νομαρχιακών Συμβουλίων για τις λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α. της χώρας. Απαγορεύεται η αμοιβαία αλλαγή θέσεων, αν τουλάχιστον ένας από τους αδειούχους είναι άνω των 60 ετών.

Άρθρο 5. Χορήγηση παραγωγικών αδειών σε συγγενικά πρόσωπα - Αλλαγή θέσεων. Επιτρέπεται, έπειτα από αίτηση των ενδιαφερομένων για μεν τις Λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, με έγκριση των Υπηρεσιών των Οργανισμών Λαϊκών Αγορών Αθηνών - Πειραιώς ή Θεσσαλονίκης αντίστοιχα, για δε τις λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α. της χώρας, με έγκριση που παρέχεται από τις οικείες Ν.Α., οι επαγγελματικές και παραγωγικές άδειες να χρησιμοποιούνται και από άλλα πλην του αδειούχου πρόσωπα, οι αδειούχοι πωλητές να αναπληρώνονται ή να υποβοηθούνται, ή να προσλαμβάνουν ή να διαγράφουν υπαλλήλους ή να παρατείνουν τη χρησιμοποίηση υπαλλήλων όπως ειδικότερα αναφέρεται αμέσως παρακάτω: **1.** Η άδεια τόσο η επαγγελματική όσο και η παραγωγική μπορεί να χρησιμοποιηθεί και από τον/την σύζυγο του/της αδειούχου ή τα παιδιά τους, εφόσον είναι προστατευόμενα μέλη, δεν έχουν άλλη άδεια και δεν ασκούν άλλο επάγγελμα. **2.** α) Επιτρέπεται η προσωρινή αναπλήρωση μόνο σε συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι τον 2ο βαθμό και στον ή στην σύζυγο, μέχρι και τέσσερις (4) μήνες το έτος για λόγους υγείας του/της αδειούχου, που αποδεικνύονται από σχετική βεβαίωση της Υγειονομικής Επιτροπής του ασφαλιστικού του φορέα ή Δημόσιου Θεραπευτηρίου. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις δύναται η αναπλήρωση να παραταθεί για τέσσερις (4) επί πλέον μήνες. β). Επιτρέπεται η αναπλήρωση της αδειούχου, για λόγους μητρότητας, από τον σύζυγο, τα τέκνα, τους γονείς και τα αδέρφια, για χρονικό διάστημα που ορίζουν οι κείμενες περί μητρότητας διατάξεις και πάντως μέχρι τα τέκνα να φθάσουν στην ηλικία των έξι (6) ετών. γ). Σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις (ασθένειας του/ της αδειούχου, ή συζύγου ή τέκνων) εφόσον ο αδειούχος στερείται των συγγενικών προσώπων της παραγράφου 2α του παρόντος άρθρου, επιτρέπεται η προσωρινή αναπλήρωση του από δηλωμένο υπάλληλο. **3.** Η προσωρινή αναπλήρωση έχει τον τύπο βεβαίωσης και περιλαμβάνει: α) τα στοιχεία ταυτότητας και τη φωτογραφία του προσώπου που αναπληρώνει τον κάτοχο της άδειας με σφραγίδα του οργάνου που

εξέδωσε την άδεια. β) τα στοιχεία ταυτότητας του/της κατόχου της άδειας, τον αριθμό και την ημερομηνία έκδοσης αυτής. γ) τον βαθμό συγγένειας κατόχου και αναπληρωτή. δ) τον λόγο αναπλήρωσης (ασθένεια κλπ). ε) το χρονικό διάστημα της αναπλήρωσης. **4.** Εξαιρούνται της υποχρέωσης της αυτοπρόσωπης προσέλευσης στις λαϊκές αγορές οι Πρόεδροι και Γραμματείς των Πρωτοβάθμιων και Δευτεροβάθμιων Συνδικαλιστικών Οργανώσεων, οι εκλεγμένοι σε οργανισμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου (Α') και δευτέρου (Β') βαθμού, με την προϋπόθεση ότι κατά την διάρκεια της απουσίας τους αναπληρώνονται νομίμως από τα πρόσωπα των παραγράφων 5 και 7 του παρόντος άρθρου. **5.** Επιτρέπεται η απλή υποβοήθηση με την παράλληλη παρουσία του κατόχου της άδειας από τον/ την σύζυγο ή από συγγενή εξ αίματος μέχρι τρίτου βαθμού ή εξ αγχιστείας μέχρι δεύτερου βαθμού. **6.** Δεν επιτρέπεται η αναπλήρωση ή υποβοήθηση από πρόσωπο, όταν αυτό ή μέλος της οικογένειας του είναι κάτοχος παραγωγικής ή επαγγελματικής άδειας για λαϊκές αγορές ή υπαίθριο εμπόριο (πλανόδιο - στάσιμο). **7.** Επιτρέπεται η πρόσληψη υπαλλήλων από πωλητές, επαγγελματίες και παραγωγούς, εφόσον προσκομισθούν τα παρακάτω δικαιολογητικά: α) αίτηση του πωλητή με πλήρη στοιχεία ταυτότητας του ή των υπό πρόσληψη υπαλλήλων. β) Σύμβαση εργασίας μεταξύ των συμβαλλομένων. γ) κάρτα αναγγελίας πρόσληψης υπαλλήλου από τον ΟΑΕΔ. δ) αντίγραφο του τελευταίου εκκαθαριστικού σημειώματος της ΔΟΥ κατοικίας ή υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, περί μη υποβολής δήλωσης φόρου εισοδήματος του υπό πρόσληψη υπαλλήλου. ε) υπεύθυνη δήλωση του παραπάνω νόμου του υπό πρόσληψη υπαλλήλου, στην οποία δηλώνεται ότι δεν ασκεί άλλο επάγγελμα ή επαγγελματική δραστηριότητα και ότι ο ίδιος ή η σύζυγος ή τα προστατευόμενα μέλη της οικογένειας του δεν έχουν άλλη άδεια επαγγελματική ή παραγωγική για τις λαϊκές αγορές της χώρας ή για υπαίθριο εμπόριο (πλανόδιο ή στάσιμο). στ) κάρτα εργασίας προκειμένου για αλλοδαπούς υπαλλήλους και για όσο χρόνο ισχύει αυτή. Παράταση χρησιμοποίησης αλλοδαπού υπαλλήλου επιτρέπεται εφόσον προσκομισθούν μαζί με την αίτηση και τα δικαιολογητικά των περ. β, ε και στ της παρούσης παραγράφου. Η πρόσληψη και διαγραφή υπαλλήλου γίνεται με απόφαση του οργάνου που χορήγησε την άδεια, μετά από αίτηση του πωλητή και υπεύθυνη δήλωση του. Η απόφαση έγκρισης πρόσληψης, παράτασης ή διαγραφής του υπαλλήλου κοινοποιείται από το αρμόδιο όργανο που χορήγησε την άδεια στο υποκατάστημα του ασφαλιστικού φορέα του τόπου κατοικίας του αδειούχου πωλητή. **8.** Οι αγρεργάτες που είναι ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ και απασχολούνται παράλληλα, ως λιανοπωλητές σε λαϊκές αγορές, από παραγωγούς αγροτικών προϊόντων, εξαιρούνται της ασφάλισης στο ΙΚΑ - ΓΕΑΜ, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3232/2004, άρθρο 7, παρ. 4. Κατά την πρόσληψη τους ο αδειούχος παραγωγός προσκομίζει εκτός από τα δικαιολογητικά της παρ. 7 περ. β, δ, ε, στ του παρόντος άρθρου και βιβλιάριο Ο.Γ.Α ή βεβαίωση κύριας ασφάλισης του Ο.Γ.Α, μαζί με την αίτηση και υπεύθυνη δήλωση περί αποκλειστικής απασχόλησης του αγρεργάτη τόσο στην καλλιέργεια των κτημάτων όσο και στην πώληση των

παραγομένων προϊόντων στις λαϊκές αγορές. **9.** Καθιερώνεται κάρτα «ΠΩΛΗΤΗ» χρώματος λευκού και κάρτα «ΥΠΙΣΤΗΤΗ» χρώματος κίτρινου πλαστικοποιημένη, την οποία φέρουν οι κάτοχοι σε εμφανές σημείο της ενδυμασίας τους. Η κάρτα φέρει τα εξής στοιχεία: α) τον τίτλο της αρχής που εξέδωσε την άδεια και τη σφραγίδα αυτής β) το ονοματεπώνυμο του κατόχου γ) την φωτογραφία. δ) αριθμό και ημερομηνία χορήγησης της άδειας. ε) ημερομηνία της πρόδολψης εφόσον πρόκειται για υπάλληλο και την ιδιότητα του κατόχου της κάρτας (επαγγελματίας _ παραγωγός - υπάλληλος) **10.** α) Επιτρέπεται στους επαγγελματίες πωλητές να απουσιάσουν δικαιολογημένα για ένα (1) μήνα κατ' έτος από την εργασία τους, κάνοντας χρήση κανονικής άδειας. β) Επιτρέπεται στους παραγωγούς πωλητές να απουσιάσουν δικαιολογημένα για δέκα πέντε (15) ημέρες, κατά το χρονικό διάστημα ισχύος της παραγωγικής άδειας, κάνοντας χρήση κανονικής άδειας. γ) Οι άδειες απουσίας χορηγούνται από τα αρμόδια κατά περίπτωση όργανα, σύμφωνα με την παρ. 1 του παρόντος άρθρου, έπειτα από αίτηση των αδειούχων πωλητών. Κατά το χρόνο απουσίας αυτών, τις πωλήσεις διενεργούν τα πρόσωπα των παρ. 5 και 7 του παρόντος άρθρου. δ) Οι επαγγελματίες πωλητές για το χρονικό διάστημα της απουσίας τους καταβάλλουν την ασφαλιστική τους εισφορά και το ημερήσιο δικαίωμα του άρθρου 17 του ν. 1023/1980 όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 του ν. 3377/2005 (Α' 202).

Άρθρο 6. Αλλαγή λαϊκής αγοράς. 1. Επιτρέπεται, για τις Λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης κατά περίπτωση με έγκριση των Δ.Σ. των Οργανισμών Λαϊκών Αγορών Αθηνών- Πειραιώς ή Θεσσαλονίκης αντίστοιχα και για τις λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α. της χώρας με έγκριση των οικείων Νομαρχιακών Συμβουλίων, η αλλαγή αγοράς, μετά από αίτηση του κατόχου επαγγελματικής άδειας, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) ο αιτών έχει παραμείνει στη λαϊκή αγορά, από την οποία ζητάει να μετακινηθεί, για χρόνο συνολικά τουλάχιστον ενός (1) έτους. β) τα πωλούμενα είδη του κατόχου της άδειας δεν οδηγούν σε ανατροπή της αναγκαίας σύνθεσης της αγοράς προς την οποία επιθυμεί να μετακινηθεί, όπως αυτή ορίζεται από την παρ. Δ του άρθρου 2 και την παρ. 3 του άρθρου 3 του παρόντος. γ) υπάρχει θέση στην νέα αγορά που ζητά να τοποθετηθεί. **2.** Επιτρέπεται, για τις Λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης κατά περίπτωση με έγκριση των Δ.Σ. των Οργανισμών Λαϊκών Αγορών Αθηνών- Πειραιώς ή Θεσσαλονίκης αντίστοιχα και για τις λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α. της χώρας με έγκριση των οικείων Νομαρχιακών Συμβουλίων, η προσωρινή αμοιβαία αλλαγή λαϊκής αγοράς ή κατηγορίας επαγγελματικής άδειας για χρονικό διάστημα ενός έτους κάθε φορά, σε κατόχους αδειών, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι έχουν συνεχή παρουσία στις αγορές τους όλο το προηγούμενο έτος και δεν έχουν υπερβεί το 60ο έτος της ηλικίας τους, επιπροσθέτως δε η αιτούμενη αλλαγή δεν οδηγεί σε ανατροπή της προβλεπόμενης από το παρόν Προεδρικό Διάταγμα αναγκαίας σύνθεσης της αγοράς. Η αμοιβαία αλλαγή λαϊκής αγοράς ή κατηγορίας επαγγελματικής

άδειας οριστικοποιείται μετά την παρέλευση τριών (3) ετών. Αν οι ενδιαφερόμενοι συνδέονται με συγγένεια εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι δεύτερου βαθμού, η έγκριση παρέχεται ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

Άρθρο 7. Όροι και προϋποθέσεις πώλησης των προϊόντων. 1. Τα διατιθέμενα στις λαϊκές αγορές προϊόντα πρέπει να πληρούν τους όρους υγιεινής και ασφάλειας των τροφίμων, όπως ορίζονται κάθε φορά από τον Κώδικα Τροφίμων και Ποτών, από τις διατάξεις της κείμενης Κτηνιατρικής Νομοθεσίας, από τις ισχύουσες υγειονομικές, αγορανομικές και λοιπές διατάξεις, καθώς και από την κοινή υπουργική απόφαση 257543/31.7.2003 των Υπουργών ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ και ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΕΣ.Δ.ΔΑ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, και ΓΕΩΡΓΙΑΣ «Συμπληρωματικά μέτρα εφαρμογής του Καν(ΕΚ) 1148/2001 της Επιτροπής των ΕΚ σχετικά με τους ελέγχους τήρησης των προδιαγραφών εμπορίας που εφαρμόζονται στον τομέα των νωπών σπωροκηπευτικών» (Β' 1122). Τα είδη ζωικής προέλευσης συμπεριλαμβανομένων και των νωπών ειδών αλιείας και ιχθυοκαλλιέργειας και τα κατεψυγμένα προϊόντα γενικώς πρέπει να διατηρούνται, να διακινούνται και να διατίθενται από ειδικά διασκευασμένα οχήματα αυτοκίνητα ή ρυμουλκούμενα για προϊόντα αλιείας. Σε κάθε περίπτωση εφαρμόζεται και η κοινή υπουργική απόφαση 487/2000 (όπως ισχύει κάθε φορά κατά περίπτωση και του Οδηγού Υγιεινής για τους πωλητές τροφίμων σε Λαϊκές Αγορές (κατά περίπτωση) του Ενιαίου Φορέα Ελέγχου Τροφίμων (ΕΦΕΤ)). **2.** Οι χορηγηθείσες, μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος, άδειες πωλητών λαϊκών αγορών σε επαγγελματίες και παραγωγούς, από τους Οργανισμούς Λαϊκών Αγορών Αθήνας - Πειραιά και Θεσσαλονίκης αντίστοιχα και από τις λοιπές Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις της χώρας, σε κατηγορίες που δεν περιλαμβάνονται στο εδάφιο 1 της παρ. Δ του άρθρου 2 και στην παρ. 3 του άρθρου 3, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την αποχώρηση του/της κατόχου. **3.** Οι κάτοχοι επαγγελματικών αδειών πωλητές λαϊκών αγορών, οι οποίοι, μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος, δραστηριοποιούνται σε περισσότερες της μιας Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις της χώρας, εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται στις ίδιες λαϊκές αγορές υπό την προϋπόθεση ότι θα τύχουν της έγκρισης των Νομαρχιακών Συμβουλίων των όμορων νομών.

Άρθρο 8. Λειτουργία των λαϊκών αγορών. Οι λαϊκές αγορές λειτουργούν από Δευτέρα μέχρι Σάββατο, εκτός των επίσημων ή τοπικών αργιών. Το ωράριο λειτουργίας καθορίζεται για μεν τις λαϊκές αγορές της περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης με απόφαση του Δ.Σ. του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθήνας - Πειραιά ή Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα, για δε τις λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α. της χώρας με απόφαση των Νομαρχιακών Συμβουλίων των οικείων Ν.Α. σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 9. Έλεγχος των λαϊκών αγορών. 1. Ο έλεγχος των λαϊκών αγορών διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 7, παρ. 11 του ν. 2323/1995 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 3377/2005 και του άρθρου 7α του ν. 2323/1995 όπως προστέθηκε με το άρθρο 7 του ν. 3190/2003. **2.** Πέραν των προβλεπόμενων από τις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 10 του ν. 2323/1995 όπως

αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 3377/2005 κυρώσεων, τα Διοικητικά Συμβούλια των Οργανισμών Λαϊκών Αγορών Αθήνας - Πειραιά και Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα, για τις Λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, κατά περίπτωση, και τα Νομαρχιακά Συμβούλια για τις Λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α της χώρας, μπορούν με αποφάσεις τους να επιβάλλουν και τις ακόλουθες διοικητικές κυρώσεις: α) Πρόστιμο τριακοσίων (300) μέχρι είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ, ανάλογα με τη βαρύτητα και τη συχνότητα της παράβασης, το οποίο εισπράττεται από τον Οργανισμό που το επιβάλλει και αποτελεί έσοδο του β) Προσωρινή μέχρι ένα μήνα ανάκληση της άδειας γ) Οριστική ανάκληση της άδειας. Αν διαπραχθούν περισσότερες από τρεις (3) παραβάσεις, το πρόστιμο διπλασιάζεται και μπορεί να ανακληθεί προσωρινά ή οριστικά η άδεια. **3.** Οι παραπάνω διοικητικές κυρώσεις επιβάλλονται στις εξής περιπτώσεις: α) όταν ο πωλητής διαταράσσει, καθ' οιονδήποτε τρόπο, τη λειτουργία της αγοράς ή συμπεριφέρεται κατά ανάρμοστο τρόπο στο καταναλωτικό κοινό ή στο έργο των εντεταλμένων οργάνων ελέγχου ή συμμετέχει και δημιουργεί επεισόδια. β) όταν κατέχει ή εκδίδει πλαστά ή εικονικά, ή ανακριβώς συμπληρωμένα παραστατικά διακίνησης και κτήσης των προϊόντων, που προβλέπονται από τον Κ.Β.Σ. και τις κείμενες διατάξεις γενικότερα. γ) όταν κατά την ζύγιση ή στάθμιση των προϊόντων χρησιμοποιεί, ελαττωματικά ή μη εγκεκριμένα μέτρα, σταθμά και ζυγούς και παραποιεί καθ' οιονδήποτε τρόπο την ακρίβεια της ζύγισης. δ) όταν δεν τηρεί τα προβλεπόμενα στο άρθρο 7 του παρόντος π.δ. ε) όταν δεν χρησιμοποιεί εγκεκριμένο «πάγκο», καθώς και όταν πραγματοποιεί πωλήσεις ή μεταφέρει τα προϊόντα του σε ώρες που δεν προβλέπονται για τη λειτουργία της λαϊκής αγοράς (εκτός ωραρίου λειτουργίας). στ) όταν απαιτεί ή εισπράττει τίμημα μεγαλύτερο από το αναγραφόμενο στις πινακίδες ή υπερβαίνει τα καθορισμένα από τις ισχύουσες διατάξεις ποσοστά κέρδους. ζ) όταν πωλεί προϊόντα τα οποία δεν προβλέπονται από την κατηγορία της άδειας του. η) όταν χρησιμοποιεί υπάλληλο, χωρίς τη σχετική έγκριση. θ) όταν δεν συμμορφώνεται με οποιονδήποτε άλλο όρο λειτουργίας των λαϊκών αγορών, πέραν των προβλεπόμενων από το άρθρο 7 παρ. 10 του ν. 2323/1995, καθώς και με οποιαδήποτε σχετική υγειονομική, αστυατρική και αστυνομική διάταξη. ι) όταν αυθαίρετα αλλάζει θέσεις ή αγορές. **4.** Κατά της απόφασης επιβολής διοικητικής κύρωσης επιτρέπεται ένσταση. Η ένσταση υποβάλλεται από τον/ την αδειούχο εντός δέκα (10) ημερών από την επομένη της ημερομηνίας επίδοσης της ανωτέρω απόφασης και εξετάζεται από τα Διοικητικά Συμβούλια των Οργανισμών Λαϊκών Αγορών Αθήνας - Πειραιά ή Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα. **5.** Με αποφάσεις των Διοικητικών Συμβουλίων των Οργανισμών Λαϊκών Αγορών Αθήνας-Πειραιά και Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα, για τις Λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, κατά περίπτωση, και των οικείων Νομαρχιακών Συμβουλίων, για τις λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α. της χώρας, μπορεί να συγκροτούνται τριμελείς επιτροπές από υπαλλήλους των Οργανισμών Λαϊκών Αγορών και των οικείων Ν.Α, αντίστοιχα, που έχουν εμπειρία και εξειδίκευση σε γνωστικά αντικείμενα λαϊκών αγορών για

την επιθεώρηση των χώρων λειτουργίας των αγορών, με σκοπό τον έλεγχο της τήρησης της κείμενης νομοθεσίας.

Άρθρο 10. Επιτροπές ελέγχου πωλητών (επαγγελματιών και παραγωγών). 1. Με αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης, για τις λαϊκές αγορές της Περιφέρειας των Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης και των Νομαρχιακών Συμβουλίων, για τις λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α της χώρας, συγκροτούνται επιτροπές για τον έλεγχο των πωλητών, επαγγελματιών και παραγωγών, των λαϊκών αγορών της περιφέρειας της Ν.Α Αθηνών - Πειραιώς, της περιφέρειας της Ν.Α Θεσσαλονίκης και τις περιφέρειες εκάστης των λοιπών Ν.Α της χώρας, αντίστοιχα. Οι Επιτροπές αυτές συγκροτούνται για κάθε μία από τις προαναφερόμενες περιφέρειες Ν.Α ως εξής: 1η Ομάδα Επιτροπών ελέγχου λειτουργίας των λαϊκών αγορών: α) έναν υπάλληλο με βαθμό Α' της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπ. Ανάπτυξης για την περιφέρεια της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών - Πειραιώς και έναν υπάλληλο με βαθμό Α' της υπηρεσίας Εμπορίου της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, ως Πρόεδρο, για τις λοιπές Ν.Α. β) έναν υπάλληλο με βαθμό Α' της Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή του Υπ. Ανάπτυξης για την περιφέρεια της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών - Πειραιώς και έναν υπάλληλο με βαθμό Α' της υπηρεσίας Εμπορίου της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, για τις λοιπές Ν.Α γ) έναν υπάλληλο με βαθμό Α' του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθήνας-Πειραιά ή του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Θεσσαλονίκης και έναν υπάλληλο με βαθμό Α' της υπηρεσίας Εμπορίου της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. δ) ένα γεωπόνο του Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για την περιφέρεια της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών - Πειραιώς και έναν υπάλληλο της υπηρεσίας Γεωργικής Ανάπτυξης της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, για τις λοιπές Ν.Α. ε) ένα μέλος του Δ.Σ. του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθήνας-Πειραιά ή ένα μέλος του Δ.Σ του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Θεσσαλονίκης ή ένα μέλος του οικείου Νομαρχιακού Συμβουλίου, αντίστοιχα. Οι ανωτέρω ορίζονται με τους νόμιμους αναπληρωτές τους. Έργο των ανωτέρω επιτροπών είναι ο έλεγχος της εύρυθμης λειτουργίας των λαϊκών αγορών, της τήρησης των προβλεπόμενων από τις σχετικές διατάξεις όρων και προϋποθέσεων λειτουργίας, καθώς και η διενέργεια αυτοψιών για παροχή πληροφοριών σχετικά με θέματα που ανακύπτουν κατά την εξέταση παραπόνων και λοιπών προβλημάτων που τίθενται υπόψη του Δ.Σ. του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθήνας - Πειραιά για τη Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς ή του Δ.Σ. του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Θεσσαλονίκης για τη Ν.Α. Θεσσαλονίκης ή των Νομαρχιακών Συμβουλίων για τις υπόλοιπες Ν.Α. της χώρας. 2η Ομάδα Επιτροπών ελέγχου επαγγελματιών και παραγωγών: α) έναν υπάλληλο με βαθμό Α' της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπ. Ανάπτυξης για την περιφέρεια της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών - Πειραιώς και έναν υπάλληλο με βαθμό Α' της υπηρεσίας Εμπορίου της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, ως Πρόεδρο, για τις λοιπές Ν.Α. β) ένα γεωπόνο του Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης για την περιφέρεια της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών - Πειραιώς και έναν υπάλληλο της υπηρεσίας Γεωργικής

Ανάπτυξης της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, για τις λοιπές Ν.Α. γ) έναν υπάλληλο με βαθμό Α' του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθήνας-Πειραιά ή του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Θεσσαλονίκης και έναν υπάλληλο με βαθμό Α' της υπηρεσίας Εμπορίου της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. δ) έναν εκπρόσωπο της Πανελλαδικής Ομοσπονδίας Συλλόγων Παραγωγών Αγροτικών Προϊόντων Πωλητών Λαϊκών Αγορών, για τις λαϊκές αγορές αρμοδιότητας του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθήνας - Πειραιά, ή έναν εκπρόσωπο της Ομοσπονδίας Συλλόγων Παραγωγών Λαϊκών Αγορών Κεντρικής Μακεδονίας, για τις λαϊκές αγορές αρμοδιότητας του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Θεσσαλονίκης, ή έναν εκπρόσωπο του αντιπροσωπευτικότερου συλλόγου παραγωγών, για τις υπόλοιπες Ν.Α. της χώρας. ε) έναν εκπρόσωπο της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Επαγγελματιών Πωλητών Λαϊκών Αγορών, για τις λαϊκές αγορές αρμοδιότητας του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθήνας - Πειραιά, ή έναν εκπρόσωπο της Ομοσπονδίας Σωματείων Επαγγελματιών Παραγωγών Λαϊκών Αγορών Θεσσαλίας, Μακεδονίας Θράκης, για τις λαϊκές αγορές αρμοδιότητας του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Θεσσαλονίκης, ή έναν εκπρόσωπο του αντιπροσωπευτικότερου συλλόγου επαγγελματιών για τις υπόλοιπες Ν.Α. της χώρας. Οι ανωτέρω ορίζονται με τους νόμιμους αναπληρωτές τους. Έργο των ανωτέρω επιτροπών είναι ο έλεγχος των προσερχόμενων στις λαϊκές αγορές πωλητών, επαγγελματιών και παραγωγών. Ειδικότερα, οι Επιτροπές ελέγχουν με αυτοψίες τους παραγωγούς, στους τόπους παραγωγής των προϊόντων τους και διερευνούν την ακρίβεια του περιεχομένου των βεβαιώσεων των Τριμελών Επιτροπών της παρ.6 του άρθρου 3 του παρόντος π.δ. ως προς τις καλλιεργήσιμες εκτάσεις, τις συνολικές ποσότητες, το είδος, τις ποικιλίες των δηλωθέντων από αυτούς προς διάθεση προϊόντων, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα. **2.** Οι ανωτέρω Επιτροπές διενεργούν τακτικούς ελέγχους (ανά περιοχή), υπό την εποπτεία των Υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, και κατόπιν αιτήματος των υπηρεσιών του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθήνας-Πειραιά, για τις Λαϊκές αγορές της Περιφέρειας της Ν.Α. Αθηνών - Πειραιώς, ή του Δ.Σ. του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Θεσσαλονίκης, για τις λαϊκές αγορές της Ν.Α. Θεσσαλονίκης ή των Νομαρχιακών Συμβουλίων των οικείων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, για τις λαϊκές αγορές των λοιπών Ν.Α. της χώρας, αντίστοιχα. Μετά από κάθε έλεγχο υποβάλλουν λεπτομερείς εκθέσεις. **3.** Η γραμματειακή υποστήριξη των Επιτροπών αυτών γίνεται από τον Οργανισμό Λαϊκών Αγορών Αθήνας - Πειραιά ή τον Οργανισμό Λαϊκών Αγορών Θεσσαλονίκης ή από την υπηρεσία Εμπορίου της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, κατά περίπτωση. Στα μέλη των ανωτέρω επιτροπών καταβάλλονται οδοιπορικά έξοδα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Η σχετική δαπάνη βαρύνει τους προϋπολογισμούς των Οργανισμών Λαϊκών Αγορών Αθήνας - Πειραιά ή Θεσσαλονίκης, ή των οικείων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

Άρθρο 11. Χορήγηση θέσεων. 1. Τοποθέτηση πωλητών α) Οι πωλητές, επαγγελματίες και παραγωγοί, τοποθετούνται σε συγκεκριμένες θέσεις μέσα στους χώρους των λαϊκών αγορών, κατά κατηγορία επαγγελμάτων, σύμφωνα με

τα οριζόμενα στην παρ. 8 του άρθρου 7 του ν. 2323/1995, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 3377/2005. β) Κατά την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου α) οι θέσεις κατανέμονται στους πωλητές, επαγγελματίες και παραγωγούς, σε αναλογία 1:1 μεταξύ τους. Με την ίδια αναλογία κατανέμονται και οι νέες θέσεις που προέρχονται από επέκταση λαϊκών αγορών ή από ίδρυση νέων λαϊκών αγορών. 2. Κενές - νέες Θέσεις α) Η κενή θέση που προέρχεται, από μη ανανέωση παραγωγικής άδειας ή από διαγραφή επαγγελματία πωλητή από τις λαϊκές αγορές, καλύπτεται από άλλο κάτοχο άδειας, παραγωγό ή επαγγελματία, αντίστοιχα. β) Οι θέσεις που προέρχονται, από επέκταση ή από ίδρυση νέων λαϊκών αγορών ή οι κενές θέσεις λαϊκών αγορών γνωστοποιούνται στους ενδιαφερομένους με ανακοίνωση που τοιχοκολλάται στο κατάστημα του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθήνας- Πειραιά ή Θεσσαλονίκης αντίστοιχα, για τις λαϊκές αγορές που ανήκουν στην αρμοδιότητα των Οργανισμών αυτών, ή στο κατάστημα της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, για τις λαϊκές αγορές των λοιπών Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της χώρας. Στην ανακοίνωση γνωστοποιούνται, τα δικαιολογητικά που υποβάλλουν οι ενδιαφερόμενοι, μέσα σε ορισμένη προθεσμία, ο τρόπος και ο τόπος υποβολής τους και κάθε άλλο αναγκαίο στοιχείο. γ) Οι ενδιαφερόμενοι να τοποθετηθούν ως πωλητές στις νέες ή τις κενές θέσεις ή να βελτιώσουν τις προηγούμενες θέσεις τους, υποβάλλουν αίτηση με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά μέσα στην προθεσμία που καθορίζει η ανακοίνωση. δ) Οι αιτήσεις υποβάλλονται σε πενταμελείς επιτροπές που συγκροτούνται με αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθήνας - Πειραιά ή Θεσσαλονίκης, για τις λαϊκές αγορές που ανήκουν στην αρμοδιότητα των Οργανισμών αυτών και με αποφάσεις των νομαρχιακών συμβουλίων των οικείων Ν.Α., για τις υπόλοιπες λαϊκές αγορές. ε) Οι επιτροπές αυτές απαρτίζονται 1) Για τους Οργανισμούς Λαϊκών Αγορών Αθήνας -Πειραιά και Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα: α.α) Από τρεις υπαλλήλους του οικείου Οργανισμού Λαϊκών Αγορών ή υπαλλήλους της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου ή της ΝΑ Θεσσαλονίκης, κατά περίπτωση, εκ των οποίων ο ένας ορίζεται ως πρόεδρος. β.β) Έναν εκπρόσωπο του σωματείου των επαγγελματιών πωλητών. γ.γ) Έναν εκπρόσωπο του σωματείου παραγωγών πωλητών. 2.) Για τις λοιπές Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις της χώρας. α.α) Τρεις υπαλλήλους της οικείας Ν.Α., εκ των οποίων ο ένας προέρχεται από τις υπηρεσίες Εμπορίου και ορίζεται ως Πρόεδρος. β.β) Έναν εκπρόσωπο του σωματείου των επαγγελματιών πωλητών. γ.γ) Έναν εκπρόσωπο του σωματείου παραγωγών πωλητών. Το έργο της επιτροπής επικουρούν ο γραμματέας και αναγκαίο βοηθητικό προσωπικό που ορίζονται με την απόφαση συγκρότησης της κάθε επιτροπής από υπαλλήλους του οικείου Οργανισμού Λαϊκών Αγορών ή της οικείας ΝΑ Τα μέλη της επιτροπής, ο γραμματέας και το βοηθητικό προσωπικό αμείβονται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις σε βάρος πιστώσεων των Οργανισμών Λαϊκών Αγορών Αθήνας - Πειραιά και Θεσσαλονίκης αντίστοιχα, ή σε βάρος πιστώσεων των οικείων Ν.Α. στ) Η επιτροπή εισηγείται, στο Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθήνας- Πειραιά ή Θεσσαλονίκης, αντίστοιχα, για τις

λαϊκές αγορές που ανήκουν στην αρμοδιότητα των Οργανισμών αυτών και στο νομαρχιακό συμβούλιο της οικείας Ν.Α., για τις λαϊκές αγορές που ανήκουν στην περιφέρεια της, την τοποθέτηση των πωλητών στις κενές ή τις νέες θέσεις, αφού αξιολογηθούν και συνεκτιμηθούν απ' αυτήν τα παρακάτω κριτήρια: 1.) Η οικογενειακή κατάσταση 2.) Ο χρόνος κτήσης της άδειας 3.) Η ηλικία του αδειούχου 4.) αναπηρία η οποία προκύπτει από βεβαίωση του ασφαλιστικού φορέα 5.) αγορές και αριθμός κατεχόμενων θέσεων 6.) Οι πωλητές τοποθετούνται στις θέσεις τους, στις μεν λαϊκές αγορές που ανήκουν στην αρμοδιότητα των Οργανισμών Λαϊκών Αγορών Αθήνας - Πειραιά και Θεσσαλονίκης, με αποφάσεις του αρμόδιου κατά περίπτωση Οργανισμού Λαϊκών Αγορών, στις δε υπόλοιπες λαϊκές αγορές με αποφάσεις των νομαρχιακών συμβουλίων των οικείων ΝΑ Οι αποφάσεις αυτές εκδίδονται έπειτα από την ως άνω εισήγηση-γνώμη των επιτροπών των εδαφίων δ, ε και στ της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. η) Οι κενούμενες θέσεις χορηγούνται, τουλάχιστον ανά τρίμηνο. θ) Πωλητής λαϊκών αγορών, επαγγελματίας ή παραγωγός, που απουσιάζει αδικαιολόγητα πέραν του τετραμήνου από τη λαϊκή αγορά, στερείται της θέσης του. Σε κάθε περίπτωση, το 90% των θέσεων κάθε λαϊκής αγοράς καταλαμβάνουν πωλητές (επαγγελματίες και παραγωγοί) με αντικείμενο την πώληση τροφίμων γης και θαλάσσης. ι) Οι κάτοχοι επαγγελματικών αδειών με αντικείμενο πώλησης τα είδη των περιπτώσεων γ.γ. και ιβ.ιβ. της παραγράφου Δ1) του άρθρου 2 του παρόντος τοποθετούνται ισομερώς, σε θέσεις και σε λαϊκές αγορές, με βάση τη δυναμικότητα των λαϊκών αγορών σε αριθμό πωλητών, με απόφαση του αρμόδιου, κατά περίπτωση, Οργανισμού Λαϊκών Αγορών Αθήνας- Πειραιά ή Θεσσαλονίκης για τις λαϊκές αγορές που ανήκουν στην αρμοδιότητα τους και με αποφάσεις των νομαρχιακών συμβουλίων των οικείων Ν.Α. στις υπόλοιπες λαϊκές αγορές.

Άρθρο 12. Αναθεώρηση επαγγελματικών αδειών. 1. Με αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης, για τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, κατά περίπτωση, και με απόφαση του αρμόδιου Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, για κάθε μία από τις υπόλοιπες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις της χώρας, συγκροτούνται επιτροπές για την αναθεώρηση των επαγγελματικών αδειών που έχουν χορηγηθεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7 παρ. 4 και 5 του ν. 2323/1995, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 3377/2005. **2.** Κάθε κάτοχος επαγγελματικής άδειας υποχρεούται μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών από την ημερομηνία συγκρότησης της οικείας επιτροπής να προσκομίσει με αίτηση του τα δικαιολογητικά που αναφέρονται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, εδάφιο β, περιπτώσεις ε.ε, γ.γ του παρόντος, καθώς και αποδείξεις καταβολής του ετήσιου φόρου εισοδήματος των τριών τελευταίων ετών και ό,τι άλλο ζητηθεί από την αρμόδια επιτροπή. **3.** Η επιτροπή, εφόσον διαπιστωθεί ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του ν. 2323/1995 και του παρόντος διατάγματος για τη χορήγηση των επαγγελματικών αδειών ή έπαψαν αυτές να ισχύουν μεταγενέστερα ή συντρέχει άλλος λόγος σύμφωνα με το παρόν και την κείμενη νομοθεσία, προβαίνει σε ανάκληση των αδειών αυτών. Ειδικότερα, η επιτροπή συντάσσει πίνακες κατά κατηγορία επαγγελματών, των

προς ανάκληση αδειών. Οι πίνακες αυτοί αναρτώνται στο κατάστημα του οικείου Οργανισμού Λαϊκών Αγορών ή στο κατάστημα της οικείας ΝΑ 4. Κατά των πινάκων χωρεί ένσταση. Η ένσταση υποβάλλεται για μεν τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Αθηνών - Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, ενώπιον του Υπουργού Ανάπτυξης, για δε τις υπόλοιπες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις της χώρας ενώπιον του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας. Η ένσταση υποβάλλεται εντός δέκα (10) ημερών από την ανάρτηση των πινάκων στο κατάστημα του οικείου Οργανισμού Λαϊκών Αγορών ή στο κατάστημα της οικείας Ν.Α. οι οποίοι αποφαίνονται επ' αυτών. 5. Οι παραπάνω επιτροπές απαρτίζονται Α) Για τους Οργανισμούς Λαϊκών Αγορών Αθήνας -Πειραιά και Θεσσαλονίκης αντίστοιχα: α.α) Από τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Δ/σης του οικείου κατά περίπτωση Οργανισμού, ως Πρόεδρο, β.β) Έναν υπάλληλο της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, με βαθμό Διευθυντή. γ.γ) Έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Β.) Για τις λοιπές Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις της χώρας. α.α) Δύο υπαλλήλους της οικείας περιφέρειας που ορίζονται από το Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, εκ των οποίων ο ένας ορίζεται ως πρόεδρος β.β) Έναν υπάλληλο της αρμόδιας υπηρεσίας Εμπορίου της οικείας ΝΑ Με την απόφαση συγκρότησης της κάθε επιτροπής ορίζεται ο γραμματέας αυτής και το προσωπικό που επικουρεί το έργο της από Υπαλλήλους του Υπουργείου Ανάπτυξης ή της Ν.Α. Θεσσαλονίκης, κατά περίπτωση, ή από Υπαλλήλους της Περιφέρειας ή της οικείας Ν.Α. αντίστοιχα. Τα μέλη της επιτροπής, ο γραμματέας και το βοηθητικό προσωπικό αμείβονται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις σε βάρος πιστώσεων των Οργανισμών λαϊκών αγορών Αθήνας - Πειραιά και Θεσσαλονίκης αντίστοιχα ή σε βάρος πιστώσεων των οικείων Περιφερειών.

Άρθρο 13. Έναρξη ισχύος. Η ισχύς του παρόντος διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στον Υφυπουργό Ανάπτυξης αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

**16. Υ.Α. 11389/1993 «ΕΝΙΑΙΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ Ο.Τ.Α.»
(Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α.)**

Άρθρο 1. 1. Οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού έχουν εφαρμογή στις προμήθειες των κάθε φύσεως υλικών, αναλωσίμων ή μη, κατά την έννοια των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του ν. 1797/1988²⁷ όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά, που εκτελούνται από τους δήμους, τις κοινότητες, τους συνδέσμους τους, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα και λοιπά δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. **2.** Στις διατάξεις του παρόντος δεν συμπεριλαμβάνονται ο μηχανολογικός ηλεκτρολογικός, ηλεκτρονικός ή άλλης μορφής εξοπλισμός και τα υλικά, που ενσωματώνονται στα έργα των φορέων της προηγούμενης παραγράφου, όπως αυτά προσδιορίζονται με τις διατάξεις του ν. 1418/1984 και τις διοικητικές πράξεις που εκδόθηκαν σε εκτέλεση του. Οι προμήθειες της παραγράφου αυτής θα συνεχίσουν να εκτελούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 323/1989 Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο νόμου με τίτλο “Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας” των ισχυουσών διατάξεων του δημοτικού και κοινοτικού κώδικα, όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν” και του π.δ. 28/1980 “Περί εκτελέσεως έργων και προμηθειών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως”, όπως αυτά ισχύουν κάθε φορά.

Άρθρο 2. 1. Αρμόδια όργανα για τη λήψη των αποφάσεων, κατά τις διατάξεις του ν. 1797/1988 “προμήθειες του δημόσιου τομέα, και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων” και της παρούσας, για τις προμήθειες που εκτελούνται από τους φορείς του άρθρου 1 αυτής, είναι ο Υπουργός Εσωτερικών, ο νομάρχης²⁸, το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο τα όργανα που προσδιορίζονται στην επόμενη παράγραφο του άρθρου αυτού, ή τα εξουσιοδοτούμενα όργανα σύμφωνα με τις οργανωτικές διατάξεις αυτών και όπως ειδικότερα ορίζεται στα επόμενα άρθρα. Οι ειδικότερες διατάξεις του δημοτικού και κοινοτικού κώδικα ή άλλες διατάξεις, που προβλέπουν τον έλεγχο των αποφάσεων των φορέων του άρθρου 1 του παρόντος, εξακολουθούν να ισχύουν. **2.** Όπου στις διατάξεις του παρόντος κανονισμού αναφέρεται: α. Δήμος ή κοινότητα, νοείται και ο σύνδεσμος, το δημοτικό ή κοινοτικό ίδρυμα, το δημοτικό ή κοινοτικό νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και το τοπικό συμβούλιο. β. Δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, νοείται για τους συνδέσμους η εκτελεστική επιτροπή, για τα ιδρύματα, νομικά πρόσωπα και τοπικά συμβούλια το διοικητικό τους συμβούλιο. γ. Δήμαρχος ή πρόεδρος της κοινότητας, νοείται ο Πρόεδρος του συνδέσμου, του ιδρύματος, του νομικού προσώπου, του τοπικού συμβουλίου. δ. Δημαρχιακή επιτροπή νοείται η εκτελεστική επιτροπή του ιδρύματος. ε. Δημοτικός ή κοινοτικός σύμβουλος,

27. Ήδη ισχύει και εφαρμόζεται ο ν. 2286/1995 «Προμήθειες του δημόσιου τομέα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων (Α' 19)

28. Ήδη Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας.

νοείται για τους συνδέσμους, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα, τα λοιπά δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τα τοπικά συμβούλια μέλος τους διοικητικού τους συμβουλίου. **3.** Η απαιτούμενη από τις διατάξεις των επομένων άρθρων του παρόντος κανονισμού γνωμοδότηση του “αρμοδίου οργάνου” παρέχεται από την επιτροπή της παραγράφου 2 του άρθρου 46 του παρόντος. **4.** “Ανοικτός διαγωνισμός” είναι εκείνη η διαδικασία διαγωνισμού στα πλαίσια της οποίας όλοι οι ενδιαφερόμενοι προμηθευτές μπορούν να υποβάλουν προσφορές. **5.** “Κλειστός διαγωνισμός” είναι εκείνη η διαδικασία διαγωνισμού στα πλαίσια της οποίας μόνον οι προμηθευτές που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή μπορούν να υποβάλουν προσφορές. **6.** “Διαδικασία μέσω διαπραγμάτευσης” ή “απευθείας ανάθεση” είναι η διαδικασία εκείνη στα πλαίσια της οποίας η αναθέτουσα αρχή προσφεύγει στους προμηθευτές της επιλογής της και διαπραγματεύεται τους όρους της σύμβασης με έναν ή περισσότερους από αυτούς. **7.** “Πρόχειρος διαγωνισμός” είναι εκείνη η συνοπτική διαδικασία κατά την οποία δεν ισχύουν αναγκαστικά οι όροι του ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού. **8.** “Τεχνικές προδιαγραφές” είναι το σύνολο των αναφερομένων, ιδίως στα τεύχη δημοπράτησης, τεχνικών χαρακτηριστικών που πρέπει να συγκεντρώνει ένα προϊόν όπως η ποιότητα η απόδοση, η ασφάλεια ή οι διαστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των προδιαγραφών που ισχύουν για το προϊόν όσον αφορά την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και μεθόδους δοκιμής, τον συσκευαστικό, τη σήμανση και το ετικετάρτισμα, που καθιστούν δυνατό τον αντικειμενικό χαρακτηρισμό ενός υλικού, ενός προϊόντος ή μιας προμήθειας κατά τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται στη χρήση για την οποία προορίζεται από την αναθέτουσα αρχή. **9.** “Πρότυπο” είναι οι τεχνικές προδιαγραφές που έχουν εγκριθεί από έναν αναγνωρισμένο οργανισμό τυποποίησης για επανειλημμένη ή διαρκή εφαρμογή η τήρηση όμως των οποίων δεν είναι κατ’ αρχήν υποχρεωτική. **10.** “Ευρωπαϊκό πρότυπο” είναι το πρότυπο που έχει εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN) ή την Ευρωπαϊκή Τυποποίησης Ηλεκτρονικών Προϊόντων (CENELEC) ως Ευρωπαϊκό Πρότυπο (EN) ή Έγγραφο Εναρμόνισης (HD), σύμφωνα με τους κοινούς κανόνες των εν λόγω οργανισμών. **11.** “Κοινές τεχνικές προδιαγραφές είναι οι τεχνικές προδιαγραφές που έχουν καθιερωθεί για να εξασφαλισθεί η ενιαία εφαρμογή τους σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Άρθρο 3. 1. Η διακήρυξη του διαγωνισμού εκδίδεται από τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας, ο δε τρόπος εκτέλεσής και οι όροι αυτού καθορίζονται με απόφαση της δημομαρχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου με βάση σχέδιο που συντάσσει η αναφερόμενη στη παρ. 4 του άρθρου 4 του παρόντος υπηρεσία και ελέγχονται από άποψη νομιμότητας από το νομάρχη σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις του δημοτικού και κοινοτικού κώδικα (Δ.Κ.Κ). **2.** Οι όροι της διακήρυξης κάθε διαγωνισμού πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις. **3.** Κατά την ανάθεση συμβάσεων προμηθειών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, οι αναθέτουσες αρχές, εφαρμόζουν τις διαδικασίες που ορίζονται στις παραγράφους 4, 5, 6 και 7 του προηγούμενου άρθρου, λαμβάνο-

ντας σχετική απόφαση που υποβάλουν στον οικείο νομάρχη για έλεγχο νομιμότητας ως εξής: α. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να χρησιμοποιήσουν την διαδικασία του κλειστού διαγωνισμού σε αιτιολογημένες περιπτώσεις. Λόγο προσφυγής σ' αυτή τη διαδικασία μπορεί μεταξύ άλλων να συνιστά: - Η ανάγκη διατήρησης ισορροπίας μεταξύ της αξίας του αντικειμένου της σύμβασης και των εξόδων της διαδικασίας. - Η εξειδικευμένη φύση των προϊόντων που αποτελούν αντικείμενο της προμήθειας. β. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις προμηθειών με τη διαδικασία των διαπραγματεύσεων σε περίπτωση υποβολής μη κανονικών προσφορών στα πλαίσια ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού ή σε περίπτωση κατά την οποία οι προσφορές, κατά τους παραπάνω διαγωνισμούς, δεν είναι δυνατό να γίνουν δεκτές βάσει των διατάξεων του παρόντος, κανονισμού και υπό την προϋπόθεση ότι οι αρχικοί όροι της σύμβασης δεν έχουν τροποποιηθεί ουσιωδώς. Στις περιπτώσεις αυτές οι αναθέτουσες αρχές δημοσιεύουν προκήρυξη διαγωνισμού κατά το υπόδειγμα της περίπτωσης Γ του παραρτήματος Ι του παρόντος εφόσον το προϋπολογιζόμενο ποσό της προμηθείας κατά τον χρόνο της δημοσίευσης της προκήρυξης είναι ίσο ή μεγαλύτερο των 200.000 ECU, εκτός ΦΠΑ, εκτός εάν σ' αυτές τις διαδικασίες, μέσω διαπραγματεύσεων περιλαμβάνονται όλες οι επιχειρήσεις που πληρούν τους όρους των αρχικών διαγωνισμών που έγιναν και επί πλέον, κατά την προηγηθείσα κλειστή ή ανοικτή διαδικασία είχαν υποβάλει προσφορές σύμφωνα με τις τυπικές προϋποθέσεις της διαδικασίας των διαγωνισμών αυτών. Όταν το προϋπολογιζόμενο ποσό της προμηθείας είναι μικρότερο των 200.000 ECU η ανωτέρω δημοσίευση δεν απαιτείται. γ. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν επίσης να συνάπτουν τις συμβάσεις προμηθειών προσφεύγοντας στη διαδικασία των διαπραγματεύσεων χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξη διαγωνισμού, στις ακόλουθες περιπτώσεις. (1) Όταν δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά μετά από πρόσκληση σε ανοικτό ή κλειστό διαγωνισμό, στο μέτρο που οι αρχικοί όροι της σύμβασης δεν έχουν τροποποιηθεί ουσιωδώς και εφόσον διαβιβάζεται στο νομάρχη, μαζί με τη σχετική απόφαση, αιτιολογημένη έκθεση. Στην περίπτωση που η αξία της προμήθειας, χωρίς τον Φ.Π.Α., είναι ίση ή μεγαλύτερη των 200.000 ευρωπαϊκών λογιστικών μονάδων η παραπάνω έκθεση υποβάλλεται και στην επιτροπή ευρωπαϊκών κοινοτήτων. (2) Όταν τα σχετικά είδη κατασκευάζονται αποκλειστικά για σκοπούς ερευνών, πειραμάτων προτύπων εφαρμογής και μελετών ή ανάπτυξης ή όταν στα πλαίσια ερευνητικών κατασκευών κριθεί σκόπιμο ότι υλικά που παράγονται σε πειραματικό στάδιο πρέπει να ανατεθούν στις συμμετέχουσες στην πειραματική κατασκευή επιχειρήσεις. Στην περίπτωση όμως παραγωγής ποσοτήτων ικανών να εξασφαλίσουν εμπορική βιωσιμότητα στο προϊόν ή την απόσβεση δαπανών έρευνας και ανάπτυξης η διάταξη αυτή δεν ισχύει, εκτός εάν πρόκειται για προϋπολογιζόμενο ποσό προμηθείας μικρότερο των 200.000 ECU, εκτός ΦΠΑ. (3) Όταν για τεχνικούς ή καλλιτεχνικούς λόγους ή για όρους που αφορούν στην προστασία δικαιωμάτων αποκλειστικότητας τα προς προμήθεια είδη μπορούν να κατασκευαστούν μόνο από ορισμένο προμηθευτή. (4) Στο βαθμό που είναι απόλυτα αναγκαίο, όταν για

κατεπιείγοντες λόγους οφειλομένους σε γεγονότα που δεν είναι δυνατό να προβλεφθούν από τις αναθέτουσες αρχές, δεν είναι δυνατό να τηρηθούν οι προϋποθέσεις που απαιτούνται στους ανοικτούς ή κλειστούς διαγωνισμούς. Οι περιπτώσεις που δικαιολογούν το επειγόν δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση, να οφειλονται στις αναθέτουσες αρχές. (5) Για τις συμπληρωματικές προμήθειες που πραγματοποιούνται από τον αρχικό προμηθευτή και προορίζονται είτε για τη μερική αντικατάσταση κανονικών προμηθειών ή εγκαταστάσεων ή για επέκταση υφιστάμενων προμηθειών ή εγκαταστάσεων, εφόσον η αλλαγή προμηθευτή θα υποχρέωνε την αναθέτουσα αρχή να αποκτήσει υλικό με διαφορετικά τεχνικά χαρακτηριστικά τα οποία θα ήταν ασυμβίβαστα ή θα προκαλούσαν δυσανάλογες τεχνικές δυσχέρειες ως προς τη χρήση και συντήρηση. Η διάρκεια αυτών των συμβάσεων καθώς και των ανανεώσιμων συμβάσεων δεν επιτρέπεται, κατά γενικό κανόνα, να υπερβαίνει τα τρία έτη. (6) Όταν οι προμήθειες χαρακτηρίζονται απόρρητες ή όταν η εκτέλεσή τους πρέπει να συνοδεύεται από ειδικά μέτρα ασφαλείας με βάση νόμο, κανονισμό ή διοικητική πράξη ή όταν αυτό απαιτούν βασικά συμφέροντα της ασφάλειας του Κράτους. δ. Κατά τα λοιπά, σε ότι αφορά τη διαδικασία διενέργειας προμηθείας με διαπραγμάτευση, ισχύουν τα αναφερόμενα στο άρθρο 23 του παρόντος κανονισμού. 4. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, οι αναθέτουσες αρχές προβαίνουν με ανοικτή διαδικασία στην ανάθεση των συμβάσεων προμηθειών. 5. Στην περίπτωση κλειστής διαδικασίας ή διαδικασίας μέσω διαπραγματεύσεων, οι αναθέτουσες αρχές αιτιολογούν στη σχετική απόφασή τους την προσφυγή σ' αυτή τη διαδικασία και αναφέρουν σ' αυτή τουλάχιστον τον τίτλο και τη διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής, την αξία, την ποσότητα και τη φύση των αγοραζομένων εμπορευμάτων, τον αριθμό των αιτήσεων συμμετοχής, τον αριθμό των υποψηφίων που καλούνται να υποβάλουν προσφορά, ενδεχομένως δε τον αριθμό των υποψηφίων που δεν προκρίθηκαν και τους λόγους απόρριψης της υποψηφιότητάς τους. Όσον αφορά τις διαδικασίες μέσω διαπραγματεύσεων, η σχετική απόφαση αναφέρει τις περιπτώσεις που προβλέπονται στις ανωτέρω περιπτώσεις β' και γ' της παραγράφου 3 του άρθρου αυτού, δεόντως αιτιολογημένες, που οδήγησαν στην προσφυγή σ' αυτές τις διαδικασίες. Η απόφαση αυτή η τα κυριότερα σημεία της διαβιβάζονται στην περίπτωση των ευρωπαϊκών κοινοτήτων, εφόσον τα ζητήσει. 6. Στις περιπτώσεις ανοικτού διαγωνισμού, η διακήρυξη περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία: α) Το είδος του διαγωνισμού. β) Το είδος, την ποσότητα και τις τεχνικές προδιαγραφές των προς προμήθεια υλικών, τυχόν παρέκκλιση από τη χρησιμοποίηση προτύπων σύμφωνα με το άρθρο 4 του παρόντος κανονισμού, καθώς και την δυνατότητα για τους προμηθευτές υποβολής προσφορών για μέρος ή για το σύνολο των ζητούμενων υλικών. γ) Τον χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο παράδοσης των υλικών και τις τυχόν δοκιμασίες που θα απαιτηθούν όπως αυτές ειδικότερα έχουν καθορισθεί στις οικείες τεχνικές προδιαγραφές, καθώς και τον χρόνο παραλαβής τους. δ) Το όνομα, τη διεύθυνση, τον αρμόδιο υπάλληλο, τον αριθμό τηλεφώνου, την τηλεγραφική διεύθυνση και τον αριθμό τηλετύπου της υπηρεσίας που διενεργεί τον διαγωνισμό, από την οποία μπορεί να

ζητηθούν τα σχετικά έγγραφα, την προθεσμία μέσα στην οποία πρέπει να ενεργήσουν οι ενδιαφερόμενοι και το ποσό που τυχόν χρειάζεται να καταβληθεί για την χορήγηση των εγγράφων αυτών καθώς και τους όρους πληρωμής του ποσού αυτού. ε) Τα αρμόδια όργανα για την αποσφράγιση των προσφορών, τις ημερομηνίες, ώρα και τόπο αποσφράγισης, καθώς και τα πρόσωπα που δικαιούνται να παρίστανται. στ) Το νόμισμα της προσφερόμενης τιμής. ζ) Τον τύπο, τα ποσοστά, το νόμισμα καθώς και τον χρόνο υποβολής των εγγυήσεων, καθώς και άλλες εξασφαλίσεις, εάν τυχόν ζητούνται. η) Την πηγή της χρηματοδότησης και τον τρόπο πληρωμής. θ) Τα στοιχεία και δικαιολογητικά που είναι αναγκαία για την εκτίμηση του κατώτατου ορίου οικονομικών και τεχνικών προϋποθέσεων τα οποία η ενδιαφερόμενη υπηρεσία απαιτεί από τους προμηθευτές. ι) Τα κριτήρια για την αξιολόγηση των προσφορών και την κατακύρωση της προμήθειας. Στην περίπτωση που κριτήριο είναι η συμφερότερη προσφορά καθορίζονται και τα στοιχεία με βάση τα οποία γίνεται η αξιολόγηση της προσφοράς. ια) Την προθεσμία για την παραλαβή των προσφορών από την υπηρεσία του εδαφίου (δ) της παραγράφου αυτής, τη διεύθυνση στην οποία πρέπει να αποσταλούν και την γλώσσα ή τις γλώσσες στις οποίες πρέπει να έχουν συνταχθεί. ιβ) Την ημερομηνία αποστολής περιλήψης της διακήρυξης στην υπηρεσία επισήμων εκδόσεων των ευρωπαϊκών κοινοτήτων για δημοσίευση, καθώς και την ημερομηνία παραλαβής της προκήρυξης από την παραπάνω υπηρεσία, αφού τα ανωτέρω απαιτούνται. ιγ) Τη διάρκεια ισχύος των προσφορών. ιδ) Τις προϋποθέσεις αναπροσαρμογής του τιμήματος εφόσον κρίνεται ότι απαιτείται τέτοιος όρος. Όταν το προϋπολογιζόμενο ποσό της προμήθειας είναι ίσο ή μεγαλύτερο των 200.000 ECU, εκτός ΦΠΑ, η διακήρυξη θα πρέπει να συντάσσεται κατά το υπόδειγμα της περίπτωσης Α του παραρτήματος Ι του παρόντος κανονισμού. 7. Στις περιπτώσεις κλειστού διαγωνισμού, η διακήρυξη περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα: α) Τα στοιχεία της παραπάνω παραγράφου 6 του άρθρου τούτου, εκτός των στοιχείων των εδαφίων ια και ιγ. β) Τον τύπο και το περιεχόμενο των αιτήσεων συμμετοχής, την προθεσμία για την υποβολή τους στην αρμόδια υπηρεσία τη διεύθυνση στην οποία πρέπει να υποβληθούν και τη γλώσσα ή τις γλώσσες στις οποίες πρέπει να συνταχθούν. γ) Την ημερομηνία μέχρι την οποία θα αποσταλούν από την ενδιαφερόμενη υπηρεσία οι προσκλήσεις για την υποβολή προσφορών. Όταν το προϋπολογιζόμενο ποσό της προμήθειας είναι ίσο ή μεγαλύτερο των 200.000 ECU εκτός ΦΠΑ, η διακήρυξη θα πρέπει να συντάσσεται κατά το υπόδειγμα της περίπτωσης Β του παραρτήματος Ι του παρόντος κανονισμού. 8. Η πρόσκληση για την υποβολή κατά τον κλειστό διαγωνισμό περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα: α) Την προθεσμία για την υποβολή των προσφορών, την διεύθυνση στην οποία πρέπει να αποσταλούν και τη γλώσσα ή τις γλώσσες στις οποίες πρέπει να έχουν συνταχθεί. β) Τα αρμόδια όργανα για την αποσφράγιση των προσφορών, τα πρόσωπα που μπορούν να παρίστανται καθώς και την ημερομηνία, ώρα και τόπο αποσφράγισης. γ) Τη διάρκεια ισχύος των προσφορών. Με την πρόσκληση αποστέλλεται ο'αυτούς που επιλέχθηκαν για υποβολή προσφορών και η σχετική διακήρυξη, μαζί με όλα τα συμπληρωμα-

τικά της διακήρυξης έγγραφα στοιχεία. **9.** Εφόσον ο ενδιαφερόμενος προμηθευτής ζητήσει εμπρόθεσμα έγγραφα και συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με την συγκεκριμένη προμήθεια, αυτές παρέχονται έξι (6) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία που έχει ορισθεί για την υποβολή των προσφορών. Οι συμπληρωματικές πληροφορίες αποστέλλονται ή παραδίδονται το αργότερο τέσσερις (4) εργάσιμες ημέρες μετά τη λήψη της σχετικής αίτησης. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες επείγοντες λόγοι καθιστούν την προθεσμία αυτή ανεφάρμοστη, τότε αυτή μπορεί να ορισθεί σε τέσσερις (4) ημέρες, πριν από την ημερομηνία που έχει ορισθεί για την υποβολή των προσφορών. **10.** Τα παραπάνω δεν ισχύουν στις περιπτώσεις πρόχειρου διαγωνισμού, που διενεργείται πάντοτε κατά τις προϋποθέσεις και τους όρους του άρθρ. 3 παρ. 16 του ν. 1797/88, όπως τούτο ισχύει κάθε φορά, με την επιφύλαξη των οριζομένων στα άρθρα 23 και 46 του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 4. 1. Σε κάθε διακήρυξη και σύμβαση, επισυνάπτεται η τεχνική προδιαγραφή του προς προμήθεια υλικού ή αναφέρεται συγκεκριμένη προδιαγραφή. **2.** Οι τεχνικές προδιαγραφές ώστε τα υλικά αυτά να εκπληρώνουν τον σκοπό για τον οποίο προορίζονται, λαμβανομένη υπόψη των αναγκών και των απαιτήσεων του χρήστη και των διατάξεων των παραγράφων 8, 9 10και 11 του άρθρου 2 του παρόντος κανονισμού. **3.** Δεν επιτρέπεται η αναγραφή στους όρους των διακηρύξεων και των συμβάσεων προμηθειών τεχνικών προδιαγραφών που αναφέρουν προϊόντα ορισμένης κατασκευής ή προέλευσης, ή μεθόδους επεξεργασίας οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα να εννοούν ορισμένες επιχειρήσεις ή προϊόντα, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων κατά τις οποίες το αντικείμενο της διακήρυξης ή της σύμβασης δεν επιτρέπει την κατάρτιση συγκεκριμένων τεχνικών προδιαγραφών. Επίσης δεν επιτρέπεται να αναφέρονται οι τεχνικές προδιαγραφές σε εμπορικά σήματα, διπλώματα ευρεσιτεχνίες, τύπου ορισμένης προέλευσης ή παραγωγής, εκτός εάν υποχρεωτικά συνοδεύονται από τις λέξεις “η αντίστοιχο” και εφόσον το αντικείμενο της σύμβασης δεν μπορεί να περιγραφεί διαφορετικά με προδιαγραφές επαρκώς σαφείς και πλήρως κατανοητές από όλους τους ενδιαφερόμενους. **4.** Οι τεχνικές προδιαγραφές των προς προμήθεια προϊόντων συντάσσονται από την καθ’ ύλην αρμόδια τεχνική υπηρεσία των φορέων και όπου αυτή δεν υπάρχει από την αντίστοιχη της διεύθυνσης εσωτερικών της οικείας νομαρχίας, με παραπομπή ή στα ελληνικά πρότυπα που ισχύουν κατ’ εφαρμογή των αντιστοιχών Ευρωπαϊκών ή στις “κοινές τεχνικές προδιαγραφές”. Σε περίπτωση αδυναμίας σύνταξης των τεχνικών προδιαγραφών και από την υπηρεσία αυτή, ο νομάρχης μπορεί με απόφαση του να αναθέσει την σύνταξη των τεχνικών προδιαγραφών σε αντίστοιχη υπηρεσία των φορέων του δημοσίου τομέα που εδρεύουν στο νομό. Οι τεχνικές προδιαγραφές εγκρίνονται από τη δημαρχιακή επιτροπή ή το κοινοτικό συμβούλιο. Στην περίπτωση του δεύτερου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 23 του παρόντος κανονισμού εγκρίνονται από το δήμαρχο ή τον πρόεδρο κοινότητας. Πριν την δημοσίευση της προκήρυξης διαγωνισμού απαιτείται προηγουμένως να έχουν εγκριθεί οι προδιαγραφές. **5.** Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παρεκκλίνει από τα αναφερόμενα στο τέλος του

πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου: α) Εάν τα πρότυπα δεν περιλαμβάνουν καμία διάταξη για το πώς εξακριβώνεται αν τα προϊόντα είναι σύμφωνα με αυτά ή εάν δεν υπάρχουν τεχνικά μέσα για να εξακριβωθεί αν ένα προϊόν είναι επαρκώς σύμφωνα με τα εν λόγω πρότυπα, β) Αν η εφαρμογή, των αναφερομένων στο τέλος του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου αντίκειται στην εφαρμογή της οδηγίας (86/361/ΕΟΚ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1986, για το πρώτο στάδιο της αμοιβαίας αναγνώρισης των εγκρίσεων τύπου τηλεπικοινωνιακού τερματισμού εξοπλισμού ή της απόφασης 87/95/ΕΟΚ του αυτού Συμβουλίου της 22ας Νοεμβρίου 1986, για την τυποποίηση στον τομέα της τεχνολογίας των πληροφοριών και των τηλεπικοινωνιών ή σε άλλα Κοινοτικά μέτρα σε συγκεκριμένους τομείς υπηρεσιών ή προϊόντων, γ) Εάν η χρήση των προτύπων αυτών θα υποχρέωνε την αναθέτουσα αρχή να προβεί σε προμήθειες υλικών ασύμβατων με τις εν χρήσει εγκαταστάσεις ή που συνεπάγονται δυσανάλογα έξοδα ή δυσανάλογες τεχνικές δυσκολίες, αλλά μόνο στα πλαίσια σαφώς καθορισμένης στρατηγικής με προοπτική υιοθέτησης, μέσα σε ορισμένο χρονικό διάστημα, ευρωπαϊκών προτύπων ή κοινών τεχνικών προδιαγραφών”, δ) Εάν το συγκεκριμένο σχέδιο αποτελεί πραγματική καινοτομία και εφόσον δεν θα ήταν σκόπιμη ή χρησιμοποίηση των υπάρχοντων προτύπων. 6. Οι αναθέτουσες αρχές, οι οποίες προσφεύγουν στην εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου αυτού, αναφέρουν εκτός εάν αυτό δεν είναι δυνατό, στην πρόσκληση υποβολής προσφορών ή στη διακήρυξη, οι οποίες δημοσιεύονται κατά τις διατάξεις του άρθρου 5 του παρόντος κανονισμού, τους λόγους που υπαγόρευσαν αυτή την ενέργεια. Τους αυτούς λόγους αναφέρουν οπωσδήποτε και στα εσωτερικά τους έγγραφα και παρέχουν σχετικές πληροφορίες στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εφόσον τους ζητηθούν, για τις περιπτώσεις των προμηθειών που είναι δαπάνης ίσης ή μεγαλύτερης των 200.000 ECU. 7. Εάν υπάρχουν “ευρωπαϊκά πρότυπα” ή κοινές τεχνικές προδιαγραφές” μπορούν να καθορίζονται, με την επιφύλαξη των αρχών της ισοδυναμίας και της αμοιβαίας αναγνώρισης των εθνικών προδιαγραφών, με παραπομπή σε άλλα έγγραφα. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να γίνεται παραπομπή κατά σειρά προτιμώσεως: α) Στα ελληνικά πρότυπα τα οποία βασίζονται σε διεθνή πρότυπα που έχουν αναγνωρισθεί στην Ελλάδα, β) Στα λοιπά ελληνικά πρότυπα, γ) Σε οποιαδήποτε άλλα πρότυπα.

Άρθρο 5. 1. Οι δήμοι και οι κοινότητες γνωστοποιούν τις προθέσεις, αποφάσεις και τα αποτελέσματα των ενεργειών τους, που σχετίζονται με τις συμβάσεις προμηθειών, ως εξής: α) Στις περιπτώσεις ανοικτού και κλειστού διαγωνισμού, ο φορέας που διενεργεί το διαγωνισμό, μεριμνά για ευρεία γνωστοποίηση της σχετικής διακήρυξης και ειδικότερα: (1) Για τη δημοσίευση, εφάπαξ περιληψής των ουσιωδών στοιχείων της διακήρυξης σε δύο οικονομικές εφημερίδες και σε τοπική εφημερίδα, ημερήσια ή εβδομαδιαία εάν υπάρχει. Στην περίπτωση που δεν υπάρχει τοπική εφημερίδα ημερήσια ή εβδομαδιαία, η δημοσίευση γίνεται, εκτός από τις δύο οικονομικές εφημερίδες και σε μία ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα της έδρας του νομού. Διευκρινίζεται ότι ουσιώδη στοιχεία της

περίληψης είναι τα εξής τουλάχιστον: Ο τόπος και ο τρόπος διεξαγωγής της δημοπρασίας, η ημερομηνία και ώρα λήξεως αποδοχής των προσφορών, σαφής συνοπτική περιγραφή της προμήθειας, η συνολική προϋπολογισθείσα δαπάνη, η εγγύηση συμμετοχής και προθεσμία, τυχόν ειδικοί όροι, τηλέφωνο και διεύθυνση υπηρεσίας και ημέρες και ώρες παροχής πληροφοριών. (2) Για την ανάρτηση της περίληψης σε εμφανές μέρος της υπηρεσίας που διενεργεί τον διαγωνισμό. (3) Για την αποστολή της διακήρυξης στα διάφορα επιμελητήρια, συνδέσμους, πρεσβείες και στον ελληνικό οργανισμό μικρομεσαίων μεταποιητικών επιχειρήσεων και χειροτεχνίας (EOMMEX). (4) Για τη διάθεση της διακήρυξης στους ενδιαφερόμενους από την ημερομηνία δημοσίευσης της περίληψης της. β) Πέραν από την παραπάνω δημοσίευση, περίληψη της διακήρυξης αποστέλλεται στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εφόσον η προϋπολογισθείσα αξία, εκτός του φόρου προστιθέμενης αξίας, είναι ίση ή μεγαλύτερη από την αντίστοιχη αξία σε δραχμές 200.000 ευρωπαϊκών λογιστικών μονάδων (ECU), ποσό το οποίο ισχύει κατά την έκδοση του παρόντος ή την αντίστοιχη αξία, ύστερα από ενδεχόμενη αναπροσαρμογή αρμοδίως του παραπάνω ποσού. γ) Οι δήμοι και οι κοινότητες που επιθυμούν να συνάψουν σύμβαση προμηθείας με διαδικασία μέσω διαπραγματεύσεων σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 2 και του άρθρου 23 και υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στην περίπτωση β της παραγράφου 3 του άρθρου 3 του παρόντος κανονισμού γνωστοποιούν την πρόθεσή τους με προκήρυξη, κατά τα αναφερόμενα στην ανωτέρω περίπτωση. δ) Οι δήμοι και οι κοινότητες που συνάπτουν σύμβαση ύστερα από διαγωνισμό, ανοικτό ή κλειστό, ή ύστερα από τη διαδικασία της προηγούμενης περιπτώσεως, γνωστοποιούν το αποτέλεσμα με σχετική ανακοίνωση. Επιτρέπεται να μη δημοσιεύονται ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τη σύναψη της σύμβασης, όταν η γνωστοποίηση τέτοιου είδους πληροφοριών θα εμπόδιζε την εφαρμογή νόμων, θα ήταν αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον, θα μπορούσε να βλάψει θεμιτά εμπορικά συμφέροντα δημοσίων ή ιδιωτικών επιχειρήσεων ή θα στρέβλωνε τον θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των προμηθευτών. ε) Οι ανακοινώσεις, διακηρύξεις και λοιπές γνωστοποιήσεις, που προβλέπονται στις προηγούμενες περιπτώσεις της παραγράφου αυτής, αποστέλλονται από το δήμο ή την κοινότητα, το ταχύτερο δυνατό και με κατάλληλότερα μέσα και στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όταν η προϋπολογιζόμενη αξία της προμηθείας είναι ίση ή μεγαλύτερη από 200.000 ECU, εκτός του ΦΠΑ. Στην περίπτωση της συνοπτικής διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 10 του παρόντος κανονισμού για τους κλειστούς διαγωνισμούς, οι ανακοινώσεις αποστέλλονται με τηλέτυπο, τηλεγράφημα ή τηλεαντιγραφικό μηχάνημα. στ) Η ανακοίνωση που προβλέπεται στην ανωτέρω περίπτωση δ της παρούσας παραγράφου αποστέλλεται το αργότερο μετά τη σύναψη της οικείας σύμβασης. ζ) Οι ανακοινώσεις, διακηρύξεις και λοιπές γνωστοποιήσεις καταρτίζονται σύμφωνα με τα υποδείγματα που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι του παρόντος κανονισμού. η) Οι ανακοινώσεις που αποστέλλονται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δημοσι-

εύονται εν εκτάσει σ' αυτήν και στην τράπεζα δεδομένων TED στη γλώσσα του πρωτοτύπου. Σύνοψη των σημαντικότερων στοιχείων κάθε ανακοίνωσης δημοσιεύεται στις λοιπές επίσημες γλώσσες των Κοινοτήτων, αλλά αυθεντικό είναι μόνο το κείμενο του πρωτοτύπου. Η Υπηρεσία των Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, δημοσιεύει τις ανακοινώσεις δώδεκα ημέρες το αργότερο μετά την αποστολή τους. Στην περίπτωση της συνοπτικής διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 10 του παρόντος κανονισμού για τους κλειστούς διαγωνισμούς, αυτή η προθεσμία μειώνεται σε πέντε ημέρες. θ) Η δημοσίευση της περιλήψης της διακήρυξης, ανακοίνωσης ή γνωστοποίησης στον ελληνικό τύπο δεν γίνεται πριν από την ημερομηνία αποστολής της, όταν τούτο προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις, στην Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και πρέπει σ' αυτή να αναφέρεται και η ημερομηνία της ανωτέρω αποστολής και δεν μπορεί να περιέχονται σ' αυτή πληροφορίες διάφορες από τις δημοσιευόμενες στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Οι δήμοι και οι κοινότητες, πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν την ημερομηνία αποστολής. 2. Η δαπάνη για τις ανακοινώσεις, δημοσιεύσεις περιλήψεων των διακηρύξεων και γνωστοποιήσεων στο μεν ελληνικό τύπο, βαρύνει τους φορείς που εκτελούν τις προμήθειες, στη δε Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τις κοινότητες. Τα κείμενα της εν λόγω εφημερίδας δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν μία σελίδα αυτής, δηλαδή 650 λέξεις περίπου.

Άρθρο 6. 1. Όλα τα έγγραφα που απαιτούνται για τη διενέργεια των διαγωνισμών και τη συμμετοχή σ' αυτούς συντάσσονται στην ελληνική γλώσσα. 2. Από τη διακήρυξη μπορεί να επιτρέπεται η υποβολή των τεχνικών στοιχείων της προσφοράς στην αγγλική γλώσσα.

Άρθρο 7. 1. Κάθε προμηθευτής που επιθυμεί να λάβει μέρος σε διαγωνισμό δημοτικών ή κοινοτικών προμηθειών ή σε διαδικασία διαπραγμάτευσης ή απευθείας ανάθεσης, καλείται να αποδείξει την εγγραφή του σε επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο κατά τους όρους που καθορίζονται από τους νόμους της χώρας που είναι εγκατεστημένος. Ειδικότερα για τις παρακάτω αναφερόμενες χώρες μέλη της Ε.Ο.Κ²⁹ το σχετικό αποδεικτικό εγγραφής παρέχεται: - Στο Βέλγιο από το *Registre du Commerce/Handeisregister*. - Στη Δανία από το *Aktiselskabs - Registret* ή από το *Forenings - Regisiquet* ή από το *Handelstegister*. - Στη Γερμανία από το *Handelstegister* ή από το *Handwerksrolie*. - Στη Γαλλία από το *Registre du commerce* και από το *Repertoire des Metiers*. - Στην Ιταλία από το *Registro della Camera di Commercio Industria, Agricoltura e Artigianato* ή από το *Registro delle Commissioni Provinciall per l' Artigianato*. - Στο Λουξεμβούργο από το *Registre aux Firmes* και από το *Role de la chambre des Metiers*. - Στην Ολλανδία από το *Hendeistegister*. - Στην Ισπανία από το *Registro Oficial de Contratistas del Ministerio del Ministerio de Industria y Energia*. - Στην Πορτογαλία από το

29. Ηδη Ε.Ε.

Registo Nacional das Pessoas Colectivas. - Στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ορλανδία ο προμηθευτής δύναται να κληθεί να δείξει ότι του έχει χορηγηθεί πιστοποιηθεί εγγραφής από το Registar of Companies ή από το Registar of friendly Societies ή, εάν κατέχει τέτοιο πιστοποιητικό, να προσπονίσει βεβαίωση ένορκης δήλωσης ότι ασκεί δραστηριότητες στο συγκεκριμένο κλάδο εμπορίου στη χώρα στην οποία είναι εγκατεστημένος, σε ορισμένο τόπο εργασίας και σε ορισμένη εμπορική επωνυμία. 2. Οι δικαιούμενοι συμμετοχής στους διαγωνισμούς υποβάλλουν μαζί με την προσφορά τους τα εξής δικαιολογητικά: α) Οι Έλληνες πολίτες: (1) Εγγυητική επιστολή συμμετοχής στον διαγωνισμό. (2) Απόσπασμα ποινικού μητρώου, έκδοσης τουλάχιστον του τελευταίου τριμήνου, από το οποίο να προκύπτει ότι δεν έχουν καταδικασθεί για αδίκημα σχετικό με την άσκηση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας. (3) Πιστοποιητικό αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής από το οποίο να προκύπτει ότι δεν τελούν υπό πτώχευση, εκκαθάριση, αναγκαστική διαχείριση, πτωχευτικό συμβιβασμό, ή άλλη ανάλογη κατάσταση και επίσης ότι δεν τελούν υπό διαδικασία κήρυξης σε πτώχευση ή έκδοσης απόφασης αναγκαστικής εκκαθάρισης η αναγκαστικής εκκαθάρισης ή αναγκαστικής διαχείρισης ή πτωχευτικού συμβιβασμού ή υπό άλλη ανάλογη διαδικασία. (4) Πιστοποιητικό που εκδίδεται από αρμόδια κατά περίπτωση αρχή, από το οποίο να προκύπτει ότι είναι ενήμεροι ως προς τις υποχρεώσεις τους που αφορούν τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και ως προς τις φορολογικές υποχρεώσεις τους κατά την ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού. Σε περίπτωση εγκατάστασής τους στην αλλοδαπή, τα δικαιολογητικά των παραπάνω εδαφίων (3) και (4) εκδίδονται με βάση την ισχύουσα νομοθεσία της χώρας που είναι εγκατεστημένοι, από την οποία και εκδίδεται το σχετικό πιστοποιητικό. (5) Πιστοποιητικό του οικείου Επιμελητηρίου, με το οποίο θα πιστοποιείται η εγγραφή τους σ' αυτό και το ειδικό επάγγελμά τους ή βεβαίωση άσκησης επαγγέλματος από αρμόδια δημόσια αρχή ή αρχή τοπικής αυτοδιοίκησης για όσους ασκούν γεωργικό ή κτηνοτροφικό επάγγελμα, που θα έχουν εκδοθεί το πολύ έξι (6) μήνες πριν από την ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού. β) Οι αλλοδαποί: (1) Εγγυητική επιστολή συμμετοχής στον διαγωνισμό, (2) Απόσπασμα ποινικού μητρώου ή ισοδύναμου εγγράφου αρμόδιας διοικητικής ή δικαστικής αρχής της χώρας εγκατάστασής τους, έκδοσης τουλάχιστον του τελευταίου τριμήνου, από το οποίο να προκύπτει ότι δεν έχουν καταδικασθεί για αδίκημα σχετικό με την άσκηση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας. (3) Πιστοποιητικό της κατά περίπτωση αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής της χώρας εγκατάστασής τους, από το οποίο να προκύπτει ότι δεν συντρέχουν οι περιπτώσεις (3) και (4) του εδαφίου α της παραγράφου αυτής. (4) Πιστοποιητικό της αρμόδιας αρχής της χώρας εγκατάστασής τους, περί εγγραφής τους στα μητρώα του οικείου επιμελητηρίου ή σε ισοδύναμους επαγγελματικούς καταλόγους. γ) Τα νομικά πρόσωπα ημεδαπά ή αλλοδαπά: Όλα τα παραπάνω δικαιολογητικά των εδαφίων (α) και (β) εκτός του αποσπασματος ποινικού μητρώου ή του ισοδύναμου προς τούτο εγγράφου. δ) Οι συνεταιρισμοί: (1) Εγγυητική επιστολή συμμετοχής στο διαγωνισμό. (2) Βεβαίωση

εποπτεύουσας αρχής ότι ο συνεταιρισμός λειτουργεί νόμιμα. (3) Πιστοποιητικό αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής από το οποίο να προκύπτει ότι δεν συντρέχουν οι περιπτώσεις (3) και (4) του εδαφίου α της παραγράφου αυτής. ε) Οι ενώσεις προμηθευτών που υποβάλλουν κοινή προσφορά: (1) Όλα τα παραπάνω κατά περίπτωση δικαιολογητικά, για κάθε προμηθευτή που συμμετέχει στην ένωση. (2) Πιστοποιητικό σκοπιμότητας του ΕΟΜΜΕΧ για ενώσεις προμηθευτών που αποτελούνται από μικρομεσαίες μεταποιητικές επιχειρήσεις (ΜΜΕ) ή παραγωγικούς αστικούς συνεταιρισμούς στις οποίες μετέχουν και επιχειρήσεις του εσωτερικού ή του εξωτερικού είτε μεγαλύτερου μεγέθους είτε με τη μεταποιητική δραστηριότητα και εφόσον οι εργασίες που θα εκτελεστούν από τις ΜΜΕ ή τους παραγωγικούς αστικούς συνεταιρισμούς αντιπροσωπεύουν ποσοστό μεγαλύτερο από 50%. Το πιστοποιητικό αυτό μπορεί να υποβληθεί και μετά την υποβολή της προσφοράς μέσα σε 15 ημέρες από την ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού. 3. Οι ΜΜΕ εκτός από τα πιο πάνω δικαιολογητικά μαζί με τη προσφορά τους υποβάλλουν και κάθε άλλο απαραίτητο δικαιολογητικό, που εκδίδεται ή θεωρείται από τον ΕΟΜΜΕΧ, από το οποίο να προκύπτει ότι ανταποκρίνονται στα κριτήρια που καθορίζονται για τη χρηματοδότησή τους από τις πράξεις που κάθε φορά εκδίδει ο διοικητής της τράπεζας Ελλάδος. 4. Τα παραπάνω δικαιολογητικά, εκτός από την εγγύηση συμμετοχής, μπορεί να υποβάλλονται μαζί με την προσφορά, εφόσον έχουν κατατεθεί στην υπηρεσία που διενεργεί την προμήθεια και δεν έχει λήξει η ισχύς τους, θα γίνεται δε ρητή μνεία στην προσφορά σχετικά μ' αυτό. 5. Εφόσον οι προμηθευτές συμμετέχουν στους διαγωνισμούς με εκπροσώπους τους υποβάλλουν, μαζί με την προσφορά, βεβαίωση εκπροσώπησης, βεβαιούμενου του γνησίου της υπογραφής του εκπροσωπούμενη από αρμόδια δικαστική ή διοικητική αρχή ή συμβολαιογράφο. 6. Εάν σε κάποια χώρα δεν εκδίδονται τα παραπάνω πιστοποιητικά ή έγγραφα, ή δεν καλύπτουν όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, μπορούν να αντικατασταθούν από ένορκη δήλωση του προμηθευτή που γίνεται ενώπιον δικαστικής ή διοικητικής αρχής ή συμβολαιογράφου. Για τους προμηθευτές που στη χώρα τους δεν προβλέπεται από το νόμο ένορκη δήλωση, αυτή μπορεί να αντικατασταθεί με υπεύθυνη δήλωση, βεβαιούμενου του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος από αρμόδια δικαστική ή διοικητική αρχή ή συμβολαιογράφο.

Άρθρο 8. 1. Στους διενεργούμενους διαγωνισμούς, δικαιούνται συμμετοχής ενώσεις προμηθευτών εφόσον: α) Ο κάθε προμηθευτής που συμμετέχει στην ένωση, συμβάλλει με οποιοδήποτε τρόπο στη διαμόρφωση του προσφερόμενου προϊόντος. β) Στην ένωση προμηθευτών συμμετέχουν και παραγωγικές επιχειρήσεις σε συνολικό ποσοστό τουλάχιστον 50% της τιμής, προσφοράς. 2. Κάθε προμηθευτής που συμμετέχει στην ένωση πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις των περιπτώσεων (3) και (4) της παραγράφου 2α του άρθρου 7 του παρόντος. 3. Η ένωση προμηθευτών υποβάλλει κοινή προσφορά, η οποία υπογράφεται υποχρεωτικά είτε από όλους τους προμηθευτές που αποτελούν την ένωση, είτε από εκπρόσωπο τους εξουσιοδοτημένο με συμβολαιογραφική πράξη. Στη προσφορά απαραίτητως πρέπει να αναγράφεται η ποσότητα του υλικού ή το μέρος αυτού

που αντιστοιχεί στον καθένα στο σύνολο της προσφοράς. 4. Με την υποβολή της προσφοράς κάθε μέλος της ένωσης ευθύνεται εις ολόκληρο. Σε περίπτωση κατακύρωσης ή ανάθεσης της προμήθειας, η ευθύνη αυτή εξακολουθεί μέχρι πλήρους εκτέλεσης της σύμβασης. 5. Σε περίπτωση που εξαιτίας ανικανότητας, για οποιοδήποτε λόγο, ή ανωτέρας βίας, μέλος της ένωσης δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της ένωσης κατά το χρόνο αξιολόγησης των προσφορών, τα υπόλοιπα μέλη συνεχίζουν να έχουν την ευθύνη ολόκληρης της κοινής προσφοράς με την ίδια τιμή. Εάν η παραπάνω ανικανότητα προκύψει κατά τον χρόνο εκτέλεσης της σύμβασης, τα υπόλοιπα μέλη συνεχίζουν να έχουν την ευθύνη της ολοκλήρωσης αυτής με την ίδια τιμή και όρους. Τα υπόλοιπα μέλη της ένωσης και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις μπορούν να προτείνουν αντικαταστάτη. Η αντικατάσταση εγκρίνεται με απόφαση της δημορχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου. Στην περίπτωση που η ανωτέρω ανάγκη αντικατάστασης προκύψει κατά το χρόνο εκτέλεσης της σύμβασης, προκειμένου για δήμο, η σχετική απόφαση λαμβάνεται από το δημοτικό συμβούλιο.

Άρθρο 9. 1. Για την επιλογή των προμηθευτών που θα κληθούν να υποβάλουν προσφορές και προκειμένου να διαπιστωθεί η φερεγγυότητάς τους, η επαγγελματική αξιοπιστία τους η χρηματοπιστωτική και οικονομική γενικότερα κατάστασή τους και οι τεχνικές δυνατότητές τους, λαμβάνονται υπόψη: α) Οι τυχόν νομικοί περιορισμοί λειτουργίας της επιχείρησης. β) Εάν έχει αποκλεισθεί η συμμετοχή τους σε διαγωνισμούς του δημοσίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (ο.π.α.). γ) Εάν έχουν υποπέσει σε σοβαρό παράπτωμα κατά την άσκηση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας. δ) Η συνέπεια της επιχείρησης στην εκπλήρωση τόσο των συμβατικών της υποχρεώσεων, όσο και των υποχρεώσεων της προς υπηρεσίες του δημόσιου τομέα. ε) Εάν έχουν κάνει ψευδείς ή ανακριβείς δηλώσεις κατά την παροχή πληροφοριών που ζητούνται από την υπηρεσία. στ) Η οικονομική επιφάνεια της επιχείρησης. ζ) Η επιχειρηματική δομή, όπως η μορφή της επιχείρησης, το εύρος της δραστηριότητάς της και το κύρος της. η) Οι εμπορικές επιδόσεις της επιχείρησης. θ) Ο τεχνικός εξοπλισμός και το προσωπικό που διαθέτει η επιχείρηση. ι) Η παραγωγική δυνατότητα. ια) Η ποιότητα των προϊόντων. ιβ) Κάθε άλλο κριτήριο με την προϋπόθεση ότι τούτο θα αναφέρεται στη διακήρυξη. 2. Κατά την διαδικασία επιλογής των προμηθευτών, η υπηρεσία που διενεργεί το διαγωνισμό έχει την ευχέρεια να ζητήσει οποιαδήποτε κατά τη κρίση της δικαιολογητικά είτε από αυτά που αναφέρονται στο άρθρο 7 του παρόντος, εκτός της εγγύησης συμμετοχής, είτε και από τα ακόλουθα: α) Κατάλληλα τραπεζικά έγγραφα, αντίγραφο ή απόσπασμα του ισολογισμού της επιχείρησης, δήλωση περί του συνολικού ύψους του κύκλου εργασιών της επιχείρησης, καθώς και του κύκλου εργασιών της που αφορά ειδικότερα το υπό προμήθεια υλικό, κατά τις τρεις προηγούμενες του έτους του διαγωνισμού οικονομικές χρήσεις. Εάν η επιχείρηση λειτουργεί ή ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα σχετικά με το υπό προμήθεια υλικό, κατά χρονικό διάστημα που δεν επιτρέπει την έκδοση, κατά νόμο, τριών ισολογισμών, υποβάλλει τους

ισολογισμούς που έχουν εκδοθεί κατά τα σχετικά επίσημα στοιχεία που υπάρχουν κατά το διάστημα αυτό. β) Κατάλογο στον οποίο αναφέρονται οι κυριότερες παραδόσεις των τριών τελευταίων χρόνων και ειδικότερα τα υλικά, οι ποσότητες, η αξία, οι ημερομηνίες παραγγελίας παράδοσης και υποχρέωσης παράδοσης, καθώς και οι παραλήπτες (δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα). Στην περίπτωση που ο παραλήπτης ανήκει στο δημόσιο τομέα, οι παραδόσεις αποδεικνύονται με σχετικά έγγραφα της αρμόδιας υπηρεσίας, στα οποία θα αναφέρεται και η εμπρόθεσμη ή μη παράδοση των υλικών. Στην περίπτωση που ο παραλήπτης ανήκει στον ιδιωτικό τομέα οι παραδόσεις αποδεικνύονται με επίσημα παραστατικά έγγραφα πώλησης. γ) Περιγραφή του τεχνικού εξοπλισμού της επιχείρησης και των μέσων ελέγχου. δ) Κατάσταση προσωπικού κατά ειδικότητα θεωρημένη από αρμόδια αρχή. ε) Δείγματα των προσφερομένων υλικών, όταν τούτο απαιτείται από την υπηρεσία, περιγραφή ή φωτογραφίες αυτών. στ) Πιστοποιητικά που εκδίδονται από επίσημα γραφεία ποιοτικού ελέγχου ή αρμόδιες υπηρεσίες, που να βεβαιώνουν τήρηση ορισμένων προδιαγραφών ή προτύπων των προϊόντων, όταν απαιτούνται από την υπηρεσία. **3.** Όσοι από αυτούς που πληρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις επιλέγουν να υποβάλλουν προσφορά με απόφαση της δημομαρχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, οφείλουν να προσκομίσουν τα δικαιολογητικά του άρθρου 7 του παρόντος καθώς και τα προαναφερόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού εκτός εκείνων που έχουν ήδη προσκομισθεί και δεν έχει λήξει η ισχύς τους. **4.** Στην περίπτωση που υποβάλλεται αίτηση συμμετοχής από προμηθευτή που δεν είναι ο ίδιος κατασκευαστής ολικά ή μερικά του υπό προμήθεια υλικού τα παραπάνω ισχύουν τόσο για τον ίδιο όσο και για τον κατασκευαστή. **5.** Στους κλειστούς διαγωνισμούς ή στις διαδικασίες μέσω διαπραγματεύσεων ή απευθείας ανάθεσης οι αναθέτουσες αρχές, βάσει των παρασχεθεισών πληροφοριών σχετικά με την προσωπική κατάσταση του προμηθευτή καθώς και των πληροφοριών και των διατυπώσεων που είναι αναγκαίες προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσο συντρέχουν οι ελάχιστες απαιτούμενες οικονομικές και τεχνικές προϋποθέσεις, επιλέγουν τους υποψηφίους τους οποίους θα καλέσουν να υποβάλουν προσφορά ή να διαπραγματευθούν, μεταξύ εκείνων που πληρούν τις απαιτούμενες από τις ανωτέρω διατάξεις προϋποθέσεις. **6.** Κατά την αξιολόγηση των προμηθευτών για προσφορές που υποβάλλονται από αυτούς σε ανοικτούς ή πρόχειρους διαγωνισμούς, καθώς και στις περιπτώσεις απευθείας ανάθεσης, όπου επιτρέπεται τούτο, λαμβάνονται υπόψη τα κριτήρια που αναφέρονται στις διατάξεις του άρθρου αυτού.

Άρθρο 10. 1. Στους ανοικτούς διαγωνισμούς: α) Η προθεσμία για την διεκτέλεση του ανοικτού διαγωνισμού δεν πρέπει να είναι μικρότερη των 52 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της περιληψής της διακήρυξης στην υπηρεσία εκδόσεων των ευρωπαϊκών κοινοτήτων ή των 20 ημερών από την ημερομηνία της τελευταίας υποχρεωτικής για τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης δημοσίευσης της στον ελληνικό τύπο, όταν δεν απαιτείται δημοσίευση στην επίσημη εφημερίδα των ευρωπαϊκών κοινοτήτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5

του παρόντος. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες επείγοντες λόγοι καθιστούν την παραπάνω προθεσμία των 20 ημερών ανεφάρμοστη, τότε η προθεσμία αυτή μπορεί να περιοριστεί, με απόφαση της δημορχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου μέχρι δέκα (10) ημέρες. β) Εφόσον, από τους ενδιαφερόμενους προμηθευτές, ζητηθούν έγκαιρα τα σχετικά με τον προκηρυσσόμενο διαγωνισμό έγγραφα, αυτά παραδίδονται ή αποστέλλονται σε αυτούς, μέσα σε τέσσερις (4) εργάσιμες ημέρες από τη λήψη της σχετικής αίτησης. γ) Εφόσον ζητηθούν εμπρόθεσμα συμπληρωματικές πληροφορίες, σχετικές με τα έγγραφα των διαγωνισμών, αυτές παρέχονται έξι (6) τουλάχιστον ημέρες, πριν από την ημερομηνία που έχει ορισθεί για την υποβολή των προσφορών. Οι συμπληρωματικές πληροφορίες αποστέλλονται ή παραδίδονται το αργότερο τέσσερις (4) εργάσιμες ημέρες μετά τη λήψη της σχετικής αίτησης. δ) Στις περιπτώσεις όπου οι προσφορές δύναται να γίνουν μόνο κατόπιν επιτοπίου επισκέψεως ή κατόπιν αμέσου εξετάσεως των δικαιολογητικών της προκήρυξης, η προθεσμία που ορίζεται στο εδάφιο α, της παραγράφου αυτής πρέπει να παρατείνεται ανάλογα. 2. Στους κλειστούς διαγωνισμούς: α) Η προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής σε κλειστό διαγωνισμό και στις διαδικασίες μέσω διαπραγματεύσεων, κατά την έννοια και υπό τις προϋποθέσεις των περιπτώσεων β και γ της παραγράφου 3 του παρόντος κανονισμού, την οποία ορίζουν οι αναθέτουσες αρχές, δεν πρέπει να είναι μικρότερη των 37 ημερών από την ημερομηνία αποστολής περιληψής της διακήρυξης στην υπηρεσία επισήμων εκδόσεων των ευρωπαϊκών κοινοτήτων για δημοσίευση, ή των 21 ημερών από την ημερομηνία της τελευταίας, υποχρεωτικής για τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης, δημοσίευσής της στον ελληνικό τύπο όταν δεν απαιτείται δημοσίευση στην επίσημη εφημερίδα των ευρωπαϊκών κοινοτήτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του παρόντος. Όταν επείγοντες λόγοι καθιστούν τις προθεσμίες αυτές ανεφάρμοστες, τότε μπορεί με απόφαση της δημορχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου να περιοριστούν, μέχρι 15 και 12 ημέρες, αντίστοιχα. Για τον καθορισμό των προθεσμιών αυτών συνυπολογίζονται οι ημερομηνίες της αποστολής περιληψής της διακήρυξης στην υπηρεσία επισήμων εκδόσεων των ευρωπαϊκών κοινοτήτων ή της δημοσίευσης στον ελληνικό τύπο και της τελευταία ημερομηνίας για την υποβολή της αίτησης συμμετοχής. β) Στους προμηθευτές που έχουν επιλεγεί για την υποβολή προσφοράς, αποστέλλεται έγγραφη πρόσκληση ταυτόχρονα και με τους ίδιους όρους. Η πρόσκληση πρέπει να συνοδεύεται από τη συγγραφή υποχρεώσεων και τα συμπληρωματικά έγγραφα. γ) Η προθεσμία για την υποβολή των προσφορών δεν πρέπει να είναι μικρότερη των 40 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της έγγραφης πρόσκλησης, στην περίπτωση που η προϋπολογιζόμενη αξία της προμηθείας, εκτός ΦΠΑ, είναι ίση ή μεγαλύτερη των 200.000 ΕΨΘ και των 21 ημερών από την αυτή ημερομηνία στις λοιπές περιπτώσεις. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες επείγοντες λόγοι καθιστούν τις προθεσμίες αυτές ανεφάρμοστες, τότε μπορεί να περιορισθούν με απόφαση της δημορχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου μέχρι 10 ημέρες, από την ημερομηνία αποστολής της έγγραφης πρόσκλησης. Για τον καθορισμό των προ-

θεσμιών αυτών συνυπολογίζονται και οι ημερομηνίες της αποστολής της έγγραφης πρόσκλησης και της τελευταίας ημερομηνίας για την υποβολή της προσφοράς. δ) Εφόσον ζητηθούν εμπρόθεσμα συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικές με την συγκεκριμένη προμήθεια, αυτές παρέχονται έξι (6) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία που έχει ορισθεί για την υποβολή των προσφορών. Οι συμπληρωματικές πληροφορίες αποστέλλονται ή παραδίδονται το αργότερο τέσσερις (4) εργάσιμες ημέρες μετά την λήψη της σχετικής αίτησης. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες επείγοντες λόγοι καθιστούν την προθεσμία αυτή ανεφάρμοστη, τότε η προθεσμία μπορεί να ορισθεί σε τέσσερις (4) ημέρες, πριν από την ημερομηνία που έχει ορισθεί για την υποβολή των προσφορών. ε) Οι αιτήσεις για συμμετοχή σε διαγωνισμούς δύναται να αποστέλλονται ταχυδρομικά, τηλεφωνικά, με τηλέτυπο ή με τηλεαντίγραφο. Στις τρεις τελευταίες περιπτώσεις οι αιτήσεις πρέπει να επιβεβαιώνονται με επιστολή, με την προϋπόθεση ότι αυτή θα παραληφθεί εμπρόθεσμα. στ) Στις περιπτώσεις όπου οι προσφορές δύναται να γίνουν μόνο κατόπιν επιτοπίου επισκέψεως ή κατόπιν αμέσου εξετάσεως των δικαιολογητικών της προκήρυξης, η προθεσμία που ορίζεται στο εδάφιο α, της παραγράφου αυτής πρέπει να παρατείνεται ανάλογα. **3.** Με απόφαση της δημομαρχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου μπορεί να μετατίθεται η ημερομηνία της υποβολής των αιτήσεων συμμετοχής ή της διενέργειας διαγωνισμού, με ή χωρίς τροποποιήσεις των όρων της πρόσκλησης ή της διακήρυξης. Όταν η μετάθεση γίνεται χωρίς τροποποίηση των όρων της πρόσκλησης ή της διακήρυξης, το χρονικό διάστημα της μετάθεσης ορίζεται με την παραπάνω απόφαση. Όταν η μετάθεση γίνεται με τροποποίηση των όρων της πρόσκλησης ή της διακήρυξης, πρέπει από την ημερομηνία δημοσίευσης της σχετικής ανακοίνωσης μέχρι την ημερομηνία υποβολής των αιτήσεων συμμετοχής ή διενέργειας του διαγωνισμού, να μεσολαβεί χρονικό διάστημα όχι μικρότερο του ορισθέντος από την αρχική πρόσκληση ή διακήρυξη, εκτός αν από την απόφαση μετάθεσης προβλέπεται η σύντμηση του χρόνου αυτού, τηρουμένων των προθεσμιών που ορίζονται στις προηγούμενες παραγράφους. Στις περιπτώσεις αυτές, όσον αφορά την δημοσίευση, ακολουθείται η ίδια διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 5 του παρόντος.

Άρθρο 11. 1. Όσοι επιθυμούν να λάβουν μέρος σε ανοικτό ή κλειστό διαγωνισμό, πρέπει να καταθέσουν έγγραφες προσφορές μέσα στη προθεσμία που ορίζεται από τη σχετική διακήρυξη ή πρόσκληση. **2.** Οι προσφορές παραλαμβάνονται από την αρμόδια υπηρεσία που διενεργεί τον διαγωνισμό. **3.** Εάν από τη διακήρυξη ή την πρόσκληση προβλέπεται ότι μαζί με την προσφορά πρέπει να κατατεθούν και δείγματα του υλικού, αυτά κατατίθενται πριν από τον διαγωνισμό στην υπηρεσία, η δε σχετική απόδειξη υποβάλλεται μαζί με την προσφορά. Κατάθεση δείγματος δεν απαιτείται σε περίπτωση που έχει ήδη κατατεθεί κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων συμμετοχής σε κλειστό διαγωνισμό. **4.** Οι προσφορές μπορεί να αποστέλλονται στην υπηρεσία με οποιοδήποτε τρόπο και παραλαμβάνονται με απόδειξη, με την απαραίτητη όμως προϋπόθεση ότι αυτές θα περιέρχονται στην υπηρεσία μέχρι την προηγούμενη της ημερομηνίας διε-

νέργειας του διαγωνισμού. Στις περιπτώσεις αυτές, όταν απαιτείται κατάθεση δείγματος, επιτρέπεται η αποστολή του σύμφωνα με τα οριζόμενα παραπάνω, υπό την προϋπόθεση όμως ότι τούτο θα περιέλθει στην υπηρεσία μέχρι τέσσερις (4) ημέρες από την επομένη της ημερομηνίας διενέργειας του διαγωνισμού, το δε αποδεικτικό αποστολής θα περιέχεται απαραίτητα στο φάκελο προσφοράς με τα τεχνικά στοιχεία. **5.** Στις περιπτώσεις που οι υποβαλλόμενες ή οι ταχυδρομικά αποστέλλόμενες προσφορές δεν πληρούν τα οριζόμενα από τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων του παρόντος άρθρου, δεν λαμβάνονται υπόψη. **6.** Προσφορές που περιέρχονται στην υπηρεσία με οποιοδήποτε τρόπο πριν από την διενέργεια του διαγωνισμού, δεν αποσφραγίζονται αλλά παραδίδονται στα αρμόδια όργανα που παραλαμβάνουν τις προσφορές προ της εκπονής της προθεσμίας που καθορίζεται από τη διακήρυξη ή την πρόκληση, προκειμένου να αποσφραγισθούν μαζί με τις άλλες που κατατέθηκαν με την προαναφερόμενη διαδικασία. Στην περίπτωση κλειστού διαγωνισμού τυχόν υποβληθείσα προσφορά από προμηθευτή που δεν προσκλήθηκε προς τούτο, επιστρέφεται από την υπηρεσία χωρίς να αποσφραγισθεί. Επίσης, επιστρέφονται, χωρίς να αποσφραγισθούν και οι προσφορές που υποβάλλονται ή περιέρχονται στην υπηρεσία, με οποιοδήποτε τρόπο, εκπρόθεσμα. **7.** Στον φάκελο κάθε προσφοράς πρέπει να αναγράφονται ευκρινώς: α. Η λέξη ΠΡΟΣΦΟΡΑ με κεφαλαία γράμματα. β. Ο πλήρης τίτλος της αρμόδιας υπηρεσίας που διενεργεί την προμήθεια. γ. Ο αριθμός της διακήρυξης. δ. Η ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού. ε. Τα στοιχεία του αποστολέα. **8.** Κατά την αποσφράγιση των προσφορών το αρμόδιο όργανο ακόμη και αν το ίδιο είναι αρμόδιο και για την αξιολόγησή τους, δεν είναι υποχρεωμένο να ελέγχει την συμμόρφωση των διαγωνιζομένων ή των προσφορών τους προς του όρους της διακήρυξης.

Άρθρο 12. 1. Με ποινή να μην γίνουν αποδεκτές οι προσφορές υποβάλλονται, μέσα σε φάκελο καλά σφραγισμένο, σε δύο αντίγραφα, ο οποίος θα φέρει τις ενδείξεις που αναφέρονται στο άρθρο 11 του παρόντος. Προσφορές που υποβάλλονται ανοικτές, δεν γίνονται αποδεκτές. Μέσα στο φάκελο προσφοράς τοποθετούνται όλα τα σχετικά με την προσφορά στοιχεία και ειδικότερα ως εξής: α. Σε περίπτωση που ο διαγωνισμός γίνεται με κριτήριο τη χαμηλότερη μόνο τιμή, στον κυρίως φάκελο προσφοράς τοποθετούνται όλα τα ζητούμενα δικαιολογητικά, η εγγύηση συμμετοχής και τα τεχνικά στοιχεία της προσφοράς. Τα οικονομικά στοιχεία της προσφοράς τοποθετούνται σε χωριστό σφραγισμένο φάκελο, μέσα στον κυρίως φάκελο, με την ένδειξη “ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ”. β. Σε περίπτωση που ο διαγωνισμός γίνεται με κριτήριο τη συμφερότερη προσφορά, στον κυρίως φάκελο προσφοράς τοποθετούνται όλα τα ζητούμενα δικαιολογητικά και η εγγύηση συμμετοχής. Τα τεχνικά, καθώς και τα λοιπά στοιχεία της προσφοράς, όπως κατατάσσονται στις ομάδες που αναφέρονται στο άρθρο 20 του παρόντος, τοποθετούνται σε χωριστό σφραγισμένο φάκελο, μέσα στον κυρίως φάκελο, με την ένδειξη “ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ”. Τα οικονομικά στοιχεία της προσφοράς τοποθετούνται σε χωριστά σφραγισμένο φάκελο, επίσης μέσα στον κυρίως φάκελο με την ένδειξη “ΟΙΚΟΝΟ-

ΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ”. **2.** Οι φάκελοι τεχνικής και οικονομικής προσφοράς θα φέρουν και τις ενδείξεις του κυρίως φακέλου. **3.** Σε περίπτωση που τα τεχνικά στοιχεία της προσφοράς δεν είναι δυνατόν, λόγω μεγάλου όγκου, να τοποθετηθούν στον κυρίως φάκελο, τότε αυτά συσκευάζονται ιδιαίτερα και ακολουθούν τον κυρίως φάκελο με την ένδειξη “ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ” και τις λοιπές ενδείξεις του κυρίως φακέλου. **4.** Οι προσφορές δεν πρέπει να έχουν ξέσματα, σβησίματα, προσθήκες, διορθώσεις. Εάν υπάρχει στην προσφορά οποιαδήποτε διόρθωση, αυτή πρέπει να είναι καθαρογραμμένη και μονογραμμένη από τον προσφέροντα, η δε επιτροπή διενέργειας του διαγωνισμού παραλαμβάνει και αποσφραγίζει τις προσφορές και κατά τον έλεγχο καθαρογράφει την τυχόν διόρθωση και μονογράφει και σφραγίζει αυτή. Η προσφορά απορρίπτεται όταν υπάρχουν σ’ αυτή διορθώσεις οι οποίες την καθιστούν ασαφή κατά την κρίση του οργάνου των προσφορών. **5.** Ο προσφέρων θεωρείται ότι αποδέχεται πλήρως και ανεπιφυλάκτως όλους του όρους της διακήρυξης ή πρόσκλησης, εκτός εάν κατά την περίπτωση στην προσφορά του ρητά αναφέρει τα σημεία εκείνα τα οποία τυχόν δεν αποδέχεται. Στην περίπτωση αυτή πρέπει ο προσφέρων να αναφέρει στην προσφορά του τους όρους προσφοράς που είναι διαφορετικοί από τους όρους της διακήρυξης, προκειμένου να αξιολογηθούν. Μετά την κατάθεση της προσφοράς δεν γίνεται αποδεκτή αλλά απορρίπτεται ως απαράδεκτη κάθε διευκρίνιση, τροποποίηση ή απόκρουση όρου της διακήρυξης από τον προσφεύγοντα μόνο όταν ζητούνται από την επιτροπή διαγωνισμού, είτε ενώπιόν της, είτε ύστερα από έγγραφο της υπηρεσίας. Από τις διευκρινίσεις που δίνονται σύμφωνα με τα παραπάνω λαμβάνονται υπόψη μόνο εκείνες που αναφέρονται στα σημεία που ζητήθηκαν.

Άρθρο 13. 1. Οι προσφορές ισχύουν και δεσμεύουν τους προμηθευτές τριάντα (30) ημέρες από την επομένη της διενέργειας του διαγωνισμού, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στην διακήρυξη ή την πρόσκληση, καθώς και για τον χρόνο που αποδέχθηκαν να παρατείνουν την προσφορά τους. **2.** Προσφορά που ορίζει χρόνο ισχύος μικρότερο του προβλεπόμενου από τη διακήρυξη, απορρίπτεται ως απαράδεκτη. **3.** Η ισχύς της προσφοράς μπορεί να παρατείνεται, εφόσον ζητηθεί από την υπηρεσία, πριν από τη λήξη της, κατ’ ανώτατο όριο για χρονικό διάστημα ίσο με το προβλεπόμενο από τη διακήρυξη. Μετά τη λήξη και του παραπάνω ανωτάτου ορίου χρόνου παράτασης ισχύος της προσφοράς, ματαιώνονται τα αποτελέσματα του διαγωνισμού, με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 20 παρ. 5 και 23 παρ. 2.

Άρθρο 14. Στους διαγωνισμούς δεν γίνονται δεκτές αντιπροσφορές και σε περίπτωση υποβολής τους απορρίπτονται, ως απαράδεκτες.

Άρθρο 15. 1. Ένσταση κατά της διακήρυξης του διαγωνισμού ή της νομιμότητας διενέργειάς του, ή της συμμετοχής προμηθευτή σ’ αυτόν, υποβάλλεται εγγράφως ως εξής: α. Κατά της διακήρυξης του διαγωνισμού, στην αρμόδια για τη διενέργεια του διαγωνισμού υπηρεσία, μέσα στο μισό του χρονικού διαστήματος από τη δημοσίευση της διακήρυξης μέχρι την ημερομηνία υποβολής των προσφορών. Για το καθορισμό της προθεσμίας αυτής συνυπολογίζονται και οι

ημερομηνίες της δημοσίευσης της διακήρυξης και της υποβολής των προσφορών. Αν προκύπτει κλάσμα θεωρείται ολόκληρη ημέρα. Η ένσταση εξετάζεται από τη δημορχιακή επιτροπή ή το κοινοτικό συμβούλιο και η σχετική απόφαση εκδίδεται το αργότερο πέντε (5) εργάσιμες ημέρες πριν από την διενέργεια του διαγωνισμού. Οι ενιστάμενοι λαμβάνουν γνώση της σχετικής απόφασης με δική τους φροντίδα. Σε περίπτωση που με την παραπάνω απόφαση τροποποιείται όρος της διακήρυξης, εφαρμόζονται τα οριζόμενα στο άρθρο 10 παρ. 3 του παρόντος. β. Κατά της νομιμότητας της διενέργειας του διαγωνισμού ή της συμμετοχής προμηθευτή σ' αυτόν μόνο από προμηθευτή που συμμετέχει στο διαγωνισμό ή αποκλείστηκε απ' αυτόν σε οποιοδήποτε στάδιο διαδικασίας του για λόγους που ανακύπτουν κατά το αντίστοιχο στάδιο, στην αρμόδια για την διενέργεια του διαγωνισμού υπηρεσία κατά την διάρκεια του διαγωνισμού, μέχρι και την επόμενη εργάσιμη ημέρα από την ανακοίνωση του αποτελέσματος του αντιστοίχου σταδίου. Η ένσταση αυτή δεν επιφέρει αναβολή ή διακοπή του διαγωνισμού, αλλά εξετάζεται κατά την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού από το αρμόδιο όργανο. Το όργανο αυτό υποβάλλει την ένσταση με αιτιολογημένη γνωμοδότησή του στη δημορχιακή επιτροπή ή στο κοινοτικό συμβούλιο που αποφαινεται τελικά. 2. Οι ανωτέρω αποφάσεις των δημορχιακών επιτροπών ή των κοινοτικών συμβουλίων καθώς και οι αποφάσεις τους που αφορούν στην κατακύρωση του διαγωνισμού ελέγχονται για τη νομιμότητά τους και είναι δυνατή η προσβολή τους στον οικείο νομάρχη κατά τις διατάξεις του Δ.Κ.Κ. όπως αυτός ισχύει κάθε φορά. 3. Ενστάσεις που υποβάλλονται για οιοσδήποτε άλλους από τους προαναφερόμενους λόγους, προ της υπογραφής της σύμβασης δεν γίνονται δεκτές.

Άρθρο 16. 1. Με την προσφορά η τιμή του προς προμήθεια υλικού δίνεται ανά μονάδα, όπως καθορίζεται στη διακήρυξη. Στην τιμή περιλαμβάνονται οι τυχόν υπέρ τρίτων κρατήσεις ως και κάθε άλλη επιβάρυνση, εκτός από το Φ.Π.Α., για παράδοση του υλικού στον τόπο και με τον τρόπο που προβλέπεται στη διακήρυξη. 2. Η προσφερόμενη τιμή δίνεται σε δραχμές ή συνάλλαγμα, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα από τη διακήρυξη. Οι τιμές σε συνάλλαγμα εκφράζονται στο νόμισμα της χώρας προέλευσης του υλικού ή σε δολάρια Η.Π.Α. ή στο νόμισμα που καθορίζεται από εμπορική συμφωνία που υπάρχει μεταξύ Ελλάδος και της χώρας προέλευσης του υλικού. Στην τελευταία περίπτωση και εφόσον η τιμή προσφοράς εκφράζεται στο νόμισμα της χώρας προέλευσης του υλικού, οι φορείς του άρθρου 1 του παρόντος κανονισμού δεν υποχρεούνται να προβούν στην πληρωμή με το νόμισμα της προσφοράς, αλλά με το νόμισμα στο οποίο πραγματοποιούνται οι πληρωμές από την Τράπεζα της Ελλάδος προς την χώρα προέλευσης του υλικού. 3. Όταν από τη διακήρυξη καθορίζεται ότι η προσφερόμενη τιμή θα είναι σε δραχμές, προσφορά με την οποία δίδεται τιμή σε συνάλλαγμα ή με ρήτρα συναλλάγματος απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Επίσης όταν από τη διακήρυξη καθορίζεται ότι η προσφερόμενη τιμή θα είναι σε συνάλλαγμα, προσφορά για εγχώριο προϊόν θα δίδεται με τιμή σε δραχμές, διαφορετικά θα απορρίπτεται ως απαράδεκτη. 4. Εφόσον από τη

διακήρυξη προβλέπεται οι τιμές να προσφέρονται σε συνάλλαγμα, τότε, για τη σύγκριση των προσφορών μετατρέπονται σε δραχμές με βάση την ισχύουσα επίσημη τιμή πώλησης σε δραχμές του συναλλάγματος, κατά την ημέρα της διεξαγωγής του διαγωνισμού. **5.** Προσφορά που θέτει όρο αναπροσαρμογής, χωρίς αυτό να προβλέπεται από τη διακήρυξη, απορρίπτεται ως απαράδεκτη. **6.** Εφόσον από την προσφορά δεν προκύπτει με σαφήνεια η προσφερόμενη τιμή ή δεν δίδεται ενιαία τιμή, για το μέρος της ποσότητας που προσφέρει ο μετέχων στον διαγωνισμό ή για ολόκληρη την ποσότητα που προκηρύχθηκε, η προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη, με απόφαση της δημορχιακής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου για την αξιολόγηση των προσφορών οργάνου.

Άρθρο 17. 1. Όταν από τη διακήρυξη προβλέπεται χρόνος παράδοσης των υλικών μεγαλύτερος των δώδεκα (12) μηνών, τότε ορίζεται στη διακήρυξη όρος περί αναπροσαρμογής της τιμής. Στην περίπτωση αυτή πρέπει υποχρεωτικά να καθορίζεται στη διακήρυξη ο τύπος, ο τρόπος και οι προϋποθέσεις της αναπροσαρμογής. Μεταξύ αυτών που θα λαμβάνονται υπόψη για την αναπροσαρμογή των τιμών είναι και τα εξής: α. χρόνος εκκίνησης της αναπροσαρμογής είναι η ημερομηνία υποβολής των προσφορών που καθορίζεται από τη διακήρυξη ή την πρόσκληση και υπολογίζεται μέχρι και την ημερομηνία παράδοσης των υλικών. β. Αναπροσαρμογή σε περιπτώσεις τμηματικών παραδόσεων χορηγείται για τις ποσότητες που ορίζονται από τη διακήρυξη να παραδοθούν μετά την παρέλευση των δώδεκα (12) μηνών. γ. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης παράδοσης, με υπαιτιότητα του προμηθευτή, ο χρόνος του εκπρόθεσμου δεν υπολογίζεται για αναπροσαρμογή. δ. Η τυχόν προκαταβολή που χορηγήθηκε, αφαιρείται από την κρίση του φορέα που διενεργεί την προμήθεια, μπορεί να ορίζεται στη διακήρυξη όρος περί αναπροσαρμογής της τιμής ακόμη και αν το προβλεπόμενο χρονικό διάστημα παράδοσης των ειδών είναι μικρότερο των δώδεκα (12) μηνών. **3.** Για την πληρωμή του επί πλέον ποσού που προκύπτει μετά την αναπροσαρμογή δεν απαιτείται σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης. **4.** Όταν από τη διακήρυξη προβλέπεται αναπροσαρμογή τιμών, προσφορά με τιμές σταθερές απορρίπτεται.

Άρθρο 18. 1. Οι προμηθευτές υποχρεούνται ανάλογα με τη μορφή του διαγωνισμού να αναφέρουν στις αιτήσεις συμμετοχής ή στις προσφορές τους την χώρα προέλευσης και κατασκευής των υλικών που προσφέρουν. Τα παραπάνω δεν εφαρμόζονται προκειμένου για προϊόντα κοινοτικής προέλευσης. **2.** Ο προσφέρων πρέπει να δηλώνει στην προσφορά του το εργοστάσιο, στο οποίο θα κατασκευάσει τα προσφερόμενα υλικά καθώς και τον τόπο εγκατάστασής του. Εφόσον για την παραγωγή του τελικού προϊόντος μεσολαβούν διάφορες φάσεις βιομηχανοποίησης, πρέπει να δηλώνεται στην προσφορά το κατά περίπτωση εργοστάσιο και ο τόπος εγκατάστασής του, καθώς και το ποσοστό συμμετοχής στη διαμόρφωση της τιμής του τελικού προϊόντος για κάθε μία από αυτές τις φάσεις. Προσφορά στην οποία δεν θα υπάρχει η παραπάνω δήλωση, θα απορρί-

πτεται ως απαράδεκτη. Μετά την υποβολή της προσφοράς απαγορεύεται η αλλαγή του εργοστασίου που δηλώθηκε. Εάν διαπιστωθεί από την υπηρεσία ανυπαρξία του εργοστασίου που δηλώθηκε με την προσφορά, κατά την ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού, η προσφορά απορρίπτεται και η σχετική απόφαση της δημοκρατικής επιτροπής ή του κοινοτικού συμβουλίου κοινοποιείται στο Υπουργείο Εμπορίου για την κατά την κρίση του επιβολή ποινής αποκλεισμού του δηλώσαντος, από διαγωνισμούς των ο.τ.α. και του δημοσίου για χρονικό διάστημα που καθορίζεται με την ίδια απόφαση. Η προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη και όταν στο εργοστάσιο που δηλώνεται για την κατασκευή μερικώς ή ολικώς των υλικών έχει επιβληθεί ποινή αποκλεισμού από τους διαγωνισμούς του δημόσιου και των ο.τ.α., που ισχύει κατά την ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού. **3.** Όταν οι προσφερόμενες δεν θα κατασκευάσουν τα προσφερόμενα υλικά, μερικά ή ολικά σε δικό τους εργοστάσιο, εκτός των στοιχείων της παραγράφου 2 που πρέπει να δηλώνονται στην προσφορά, πρέπει να επισυνάψουν σ' αυτή και υπεύθυνη δήλωση του νομίμου εκπροσώπου του εργοστασίου, στο οποίο θα κατασκευασθούν τα υλικά με την οποία θα δηλώνεται ότι αποδέχεται την εκτέλεση της προμήθειας, σε περίπτωση κατακύρωσης στον προμηθευτή υπέρ του οποίου εκδίδει την υπεύθυνη δήλωση. **4.** Μετά την σύναψη της σύμβασης δεν επιτρέπεται η αλλαγή του εργοστασίου που δηλώθηκε με την προσφορά και με βάση την οποία έγινε η κατακύρωση. Σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας και μετά από γνώμη του αρμόδιου οργάνου, μπορεί να εγκριθεί η αλλαγή του εργοστασίου, με απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου. **5.** Εφόσον πρόκειται για επαρχιακό εργοστάσιο, η αλλαγή του εργοστασίου γίνεται υπό απαραίτητη προϋπόθεση ότι το νέο εργοστάσιο βρίσκεται σε περιοχή με το ίδιο ή μεγαλύτερο ποσοστό προτίμησης επαρχιακής βιομηχανίας (ΠΕΒ) με το αρχικό. Όταν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας μπορεί να εγκριθεί η αλλαγή εργοστασίου, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, με άλλο εργοστάσιο που βρίσκεται σε περιοχή με χαμηλότερο ποσοστό ΠΕΒ. Στη περίπτωση αυτή αφαιρείται από το συμβατικό τίμημα η διαφορά ΠΕΒ. **6.** Κατασκευή του υλικού σε εργοστάσιο άλλο από εκείνο που δηλώθηκε στην προσφορά, χωρίς προηγούμενη, κατά τα ανωτέρω, έγκριση της υπηρεσίας, συνεπάγεται την κήρυξη του προμηθευτή εκπτώτου από τη σύμβαση, με τις προβλεπόμενες σχετικές κυρώσεις.

Άρθρο 19. 1. Το αρμόδιο όργανο παραλαβής και αποσφράγισης προσφορών προβαίνει στην έναρξη της διαδικασίας αποσφράγισης των προσφορών την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται από τη σχετική διακήρυξη ή πρόσκληση. Προσφορές που υποβάλλονται στο παραπάνω όργανο μετά την έναρξη της διαδικασίας αποσφράγισης δεν αποσφραγίζονται, αλλά παραδίδονται στην υπηρεσία για επιστροφή, ως εκπρόθεσμες. Η αποσφράγιση γίνεται με την παρακάτω διαδικασία: α. Σε περίπτωση που ο διαγωνισμός γίνεται με κριτήριο τη χαμηλότερη μόνο τιμή, αποσφραγίζεται μόνο ο κυρίως φάκελος, μονογράφονται δε και σφραγίζονται από το παραπάνω όργανο όλα τα δικαιολογητικά και η τεχνική προσφορά κατά φύλλο. Ο φάκελος της οικονομικής προσφοράς δεν αποσφραγί-

ζεται, αλλά μονογράφεται και σφραγίζεται από το παραπάνω όργανο και παραδίδεται στην υπηρεσία, προκειμένου να αποσφραγισθεί την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται από τη διακήρυξη ή την πρόσκληση. β. Σε περίπτωση που ο διαγωνισμός γίνεται με κριτήριο τη συμφερότερη προσφορά, αποσφραγίζεται ο κυρίως φάκελος καθώς και ο φάκελος της τεχνικής προσφοράς, μονογράφονται δε και σφραγίζονται από το παραπάνω όργανο όλα τα δικαιολογητικά και τα στοιχεία της τεχνικής προσφοράς κατά φύλλο. Για την οικονομική προσφορά ακολουθείται η ίδια παραπάνω διαδικασία της περίπτωσης (α) της παραγράφου αυτής. **2.** Μετά την αποσφράγιση των προσφορών το παραπάνω όργανο προβαίνει στην καταχώρηση αυτών που υποβάλλουν προσφορές, καθώς και των δικαιολογητικών που υπέβαλαν, κατά διαγωνισμό, όταν πρόκειται για περισσότερους από ένα διαγωνισμούς, σε πρακτικό το οποίο υπογράφει και σφραγίζει. **3.** Αποσφράγιση των προσφορών γίνεται στην περίπτωση ανοικτού διαγωνισμού δημόσια, στην περίπτωση δε του κλειστού διαγωνισμού παρουσία μόνο αυτών που κλήθηκαν και υπέβαλαν προσφορά ή εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων τους, τους οποίους καλεί το αρμόδιο όργανο με βάση πίνακα που του έχει παραδώσει η αρμόδια για την εκτέλεση της προμήθειας υπηρεσία. Προσφορά που υποβλήθηκε από προμηθευτή που δεν περιλαμβάνεται στον παραπάνω πίνακα της υπηρεσίας, δεν αποσφραγίζεται, αλλά παραδίδεται στην υπηρεσία για επιστροφή. **4.** Αυτοί που δικαιούνται, σύμφωνα με τα παραπάνω, να παρευρισκονται στη διαδικασία αποσφράγισης των προσφορών, λαμβάνουν γνώση των συμμετασχόντων στο διαγωνισμό καθώς επίσης και των τιμών που προσφέρθηκαν, στην περίπτωση που ο διαγωνισμός έγινε με κριτήριο την χαμηλότερη μόνο τιμή. **5.** Μετά την παραπάνω διαδικασία ο σχετικός φάκελος του διαγωνισμού μαζί με τους σφραγισμένους φακέλλους που περιέχουν τα οικονομικά στοιχεία των προσφορών, παραδίδεται με απόδειξη σε υπάλληλο της υπηρεσίας που διενεργεί τον διαγωνισμό. Οι σφραγισμένοι φάκελοι με τα οικονομικά στοιχεία των προσφορών, μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης των λοιπών στοιχείων αυτών, επαναφέρονται για όσες προσφορές κρίθηκαν αποδεκτές, στο παραπάνω αρμόδιο όργανο, για την αποσφράγισή τους κατά την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται από τη σχετική διακήρυξη ή πρόσκληση και όταν κριτήριο κατακύρωσης είναι η χαμηλότερη μόνο τιμή, ακολουθεί σχετική ανακοίνωση τιμών κατά τα ανωτέρω. Όσες προσφορές δεν κρίθηκαν αποδεκτές δεν αποσφραγίζονται, αλλά επιστρέφονται. Εφόσον το όργανο αποσφράγισης των προσφορών είναι αρμόδιο και για την αξιολόγησή τους, οι σφραγισμένοι φάκελοι με τα οικονομικά στοιχεία των προσφορών παραμένουν σ' αυτό.

Άρθρο 20. 1. Για την αξιολόγηση των προσφορών λαμβάνονται υπόψη κυρίως τα παρακάτω στοιχεία: α. Όταν για την τελική επιλογή του προμηθευτή κριτήριο είναι μόνο η χαμηλότερη τιμή: - Η συμφωνία της προσφοράς προς τους όρους και τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης και της πρόσκλησης. - Ο ανταγωνισμός που αναπτύχθηκε. - Η προσφερόμενη τιμή σε σχέση με τιμές που προσφέρθηκαν σε προηγούμενους διαγωνισμούς και την τρέχουσα στην αγορά τιμή, για όμοιο ή παρεμφερές υλικό. Η κατακύρωση τελικά γίνεται στον

προμηθευτή του οποίου η προσφορά είναι αποδεκτή με βάση τους καθοριζόμενους στις τεχνικές προδιαγραφές και τη διακήρυξη ουσιώδεις όρους, που προφέρει την χαμηλότερη τιμή. Ισοτίμες θεωρούνται οι προσφορές που περιέχουν την αυτή ακριβώς τιμή και είναι σύμφωνες με τους όρους και τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης και της πρόσκλησης. β. Όταν για την τελική επιλογή του προμηθευτή κριτήριο είναι η συμφερότερη προσφορά: - Η τιμή. - Ο χρόνος παράδοσης των υλικών. - Η ποιότητα των υλικών με βάση τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης. - Η τεχνική αξία και η αποδοτικότητα των υλικών με βάση τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης. - Οι όροι πληρωμής. - Το κόστος εγκατάστασης, λειτουργίας και συντήρησης, όπου απαιτούνται. - Η παρεχόμενη εγγύηση καλής λειτουργίας ή διατήρησης. - Η εξυπηρέτηση (service) μετά την πώληση και η τεχνική βοήθεια εκ μέρους του προμηθευτή. - Η τυχόν απαιτούμενη ομοιογένεια του υλικού προς άλλο που ήδη χρησιμοποιείται από τον ενδιαφερόμενο φορέα. - Τα λειτουργικά και αισθητικά χαρακτηριστικά του υλικού. - Η μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας. - Η σχέση κόστους - αποδοτικότητας ή και άλλα στοιχεία ανάλογα με τη φύση των υπό προμήθεια υλικών ή και των ιδιαίτερων αναγκών του φορέα. - Κάθε άλλο στοιχείο, κατά την κρίση του φορέα, για τον οποίο προορίζονται τα υλικά. Η κατακύρωση τελικά γίνεται στον εντός όρων και τεχνικών προδιαγραφών της διακήρυξης και της πρόσκλησης προμηθευτή, του οποίου η προσφορά κρίθηκε με τα παραπάνω στοιχεία ως η πλέον συμφέρουσα. Ισοδύναμες θεωρούνται οι προσφορές που κατά την παραπάνω αξιολόγηση δίνουν το αυτό αποτέλεσμα. Για την επιλογή της συμφερότερης προσφοράς αξιολογούνται μόνο οι προσφορές που είναι αποδεκτές σύμφωνα με τους καθοριζόμενους στις τεχνικές προδιαγραφές και στη διακήρυξη ουσιώδεις όρους και με βάση την παρακάτω διαδικασία: - Τα προαναφερόμενα στοιχεία εκτός από την τιμή, τους όρους πληρωμής καθώς και το κόστος εγκατάστασης, λειτουργίας και συντήρησης, όπου απαιτείται, κατατάσσονται στις ομάδες: (1) Στοιχεία τεχνικών προδιαγραφών και ποιότητας, όπου περιλαμβάνονται η ποιότητά τους με βάση τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης, η τεχνική αξία και η αποδοτικότητά τους με βάση τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης, τα λειτουργικά και αισθητικά χαρακτηριστικά του υλικού και η τυχόν απαιτούμενη ομοιογένεια του υλικού προς άλλο που ήδη χρησιμοποιείται από τον ενδιαφερόμενο για την προμήθεια φορέα. (2) Ο χρόνος παράδοσης, στοιχεία τεχνικής υποστήριξης, εξυπηρέτησης (SERVICE) και ανταλλακτικών, όπου περιλαμβάνονται η παρεχόμενη εγγύηση καλής λειτουργίας, η εξυπηρέτηση (SERVICE) μετά την πώληση και η τεχνική βοήθεια εκ μέρους του προμηθευτή. (3) Στοιχεία μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας. Σε περίπτωση που ο φορέας εκτέλεσης επιλέγει εκτός των παραπάνω και άλλα στοιχεία, αυτά κατατάσσονται κατά περίπτωση στις παραπάνω ομάδες. - Για τις παραπάνω ομάδες ορίζεται συντελεστής βαρύτητας, που μπορεί να ανέρχεται μέχρι ποσοστό επί τοις εκατόν 50, 30 και 30, για κάθε ομάδα αντίστοιχα. Το άθροισμα των ποσοστών αυτών ανέρχεται σε 100. - Για κάθε προσφορά βαθμολογούνται τα επί μέρους στοιχεία των ομάδων. Η συνολική βαθμολογία κάθε

ομάδας καθορίζεται σε 50 βαθμούς για τις περιπτώσεις που καλύπτονται ακριβώς οι απαιτήσεις της διακήρυξης. Η βαθμολογία αυτή αυξάνεται μέχρι βαθμούς 60 στις περιπτώσεις που υπερκαλύπτονται οι απαιτήσεις της διακήρυξης. Η αύξηση στους 60 βαθμούς πρέπει να προκύπτει από αύξηση όλων των επί μέρους στοιχείων της ομάδας. Η παραπάνω βαθμολογία μειώνεται μέχρι βαθμούς 40 στις περιπτώσεις που δεν καλύπτονται πλήρως οι απαιτήσεις της διακήρυξης υπό την προϋπόθεση ότι η προσφορά έχει ήδη κριθεί ως αποδεκτή. Η μείωση στους 40 βαθμούς πρέπει να προκύπτει από μείωση όλων των επί μέρους στοιχείων της ομάδας. Η συνολική βαθμολογία κάθε ομάδας σταθμίζεται με τον συντελεστή βαρύτητας της ομάδας. Η συμφερότερη προσφορά είναι εκείνη που παρουσιάζει τον μεγαλύτερο λόγο αθροίσματος των σταθμισμένων βαθμολογιών προς την ανηγμένη, όπου απαιτείται τιμή προσφοράς. Για τη διαμόρφωση της ανοιγμένης τιμής λαμβάνονται υπόψη η τιμή προσφοράς, το ποσοστό προστασίας επαρχιακής βιομηχανίας το ποσοστό προτίμησης εγχώριας βιομηχανίας και όταν από τη διακήρυξη καθορίζονται οι όροι πληρωμής και το κόστος εγκατάστασης λειτουργίας και συντήρησης. Το ποσοστό προτίμησης επαρχιακής και εγχώριας βιομηχανίας υπολογίζεται επί της τιμής προσφοράς. Από τον φορέα για τον οποίο προορίζονται τα υλικά καθορίζονται τα στοιχεία που απαρτίζουν τις ομάδες, οι συντελεστές βαρύτητας και η βαθμολογία των στοιχείων που αναφέρονται απαραίτητα στη διακήρυξη. **2.** Τα ποσοστά προτίμησης εγχώριας βιομηχανίας για τη διαμόρφωση ανοιγμένης τιμής δεν λαμβάνεται υπόψη όταν πρόκειται για κοινοτικά προϊόντα. **3.** Προσφορά που είναι αδύνατη και ανεπίδεκτη εκτίμηση ή είναι υπό αίρεση, απορρίπτεται ως απαράδεκτη, μετά από προηγούμενη γνωμοδότηση του αρμόδιου για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού οργάνου. **4.** Προσφορές που παρουσιάζουν, κατά την κρίση του αρμόδιου για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού οργάνου, ουσιώδεις αποκλίσεις από τους όρους και τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης και της πρόσκλησης απορρίπτονται ως απαράδεκτες. Αντίθετα δεν απορρίπτονται προσφορές εάν οι παρουσιαζόμενες αποκλίσεις κρίνονται ως εποικιστικές. **5.** Σε κάθε περίπτωση για την κατακύρωση αποφασίζει η δημοτική επιτροπή ή το κοινοτικό συμβούλιο η δε σχετική απόφαση υποβάλλεται στο νομάρχη για έλεγχο νομιμότητας. Η απόφαση για την κατακύρωση της δημοπρασίας είναι δυνατό να ληφθεί και μετά την πάροδο ισχύος των προσφορών και η σύμβαση να καταρτισθεί έγκυρα, εάν συμφωνεί και ο μειοδότης.

Άρθρο 21. 1. Το αρμόδιο για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού όργανο, με γνωμοδότησή του προς τη δημοτική επιτροπή ή το κοινοτικό συμβούλιο ή, για τις περιπτώσεις του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 2 και της παραγράφου 6 του άρθρου 23 του παρόντος κανονισμού, το δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας, που αποφασίζουν σχετικά, μπορεί να προτείνει, σύμφωνα με τις διατάξεις των Ν. 1797/88, 2000/91 και του παρόντος κανονισμού: α. Κατακύρωση της προμήθειας για ολόκληρη την ποσότητα ή μέρος αυτής που προσφέρει ο προμηθευτής. β. Ματαίωση των αποτελεσμάτων

του διαγωνισμού και επανάληψή του με τροποποίηση ή μη των όρων και των τεχνικών προδιαγραφών. γ. Χορήγηση εξουσιοδότησης στην ενδιαφερόμενη υπηρεσία για να προβεί στην πραγματοποίηση της προμήθειας, όταν έχει γίνει κατακύρωση της προμήθειας, σύμφωνα με την περίπτωση α της παραγράφου αυτής. δ. Την κατανομή της προς προμήθεια ποσότητας, εφόσον προκύπτει για διαιρετό υλικό, μεταξύ περισσότερων μειοδοτών με ισότιμες ή ισοδύναμες προφορές ή την διενέργεια κλήρωσης μεταξύ αυτών, για την επιλογή του προμηθευτή. Εφόσον το υλικό δεν είναι διαιρετό ο προμηθευτής επιλέγεται με κλήρωση. **2.** Στην περίπτωση που το αυτό, όπως στην παραπάνω παράγραφο, γνωμοδοτικό όργανο γνωμοδοτεί για: α. Ματαίωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού και απευθείας ανάθεση προμήθειας του υλικού, για ολόκληρη την ποσότητα ή μέρος αυτής. β. Συνέχιση του διαγωνισμού με την υποβολή νέων εγγράφων προσφορών, χωρίς τροποποίηση των όρων και των τεχνικών προδιαγραφών της διακήρυξης ή της πρόσκλησης. γ. Τελική ματαίωση της προμήθειας, τότε, τη σχετική απόφαση λαμβάνουν οι αναφερόμενες στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου αρχές, κατά περίπτωση.

Άρθρο 22. 1. Όταν ο διαγωνισμός αποτύχει ή κριθεί ασύμφορο το αποτέλεσμά του και η προμήθεια κρίνεται επείγουσα, ο διαγωνισμός μπορεί να συνεχισθεί με την υποβολή νέων εγγράφων κλειστών προσφορών από τους αρχικά συμμετέχοντες, οι οποίοι αξιολογήθηκαν, χωρίς τροποποίηση των όρων και των τεχνικών προδιαγραφών της διακήρυξης. **2.** Για την συνέχιση του διαγωνισμού απαιτείται απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού οργάνου. Με την απόφαση αυτή καθορίζεται και η ημερομηνία και ώρα της συνέχισης του διαγωνισμού, που γίνεται ενώπιον του παραπάνω οργάνου. **3.** Η διαδικασία αυτή δεν εφαρμόζεται σε διαγωνισμούς προμηθειών των ο.τ.α., που εμπίπτουν στις διατάξεις του π.δ. 105/89.

Άρθρο 23. 1. Προμήθεια με “διαδικασία μέσω διαπραγμάτευσης” ή “απευθείας ανάθεση” μπορεί να γίνει εάν συντρέχει μία από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στις περιπτώσεις των εδαφίων β και γ της παραγράφου 3 του άρθρου 3 του παρόντος κανονισμού και της παραγράφου 20 του άρθρου 3 του ν. 1797/1988. Ειδικότερα η περίπτωση του εδαφίου (ζ) της παρ. 20 του άρθρου 3 του ν. 1797/1988 δεν εφαρμόζεται προκειμένου για προμήθειες που εμπίπτουν στις διατάξεις του π.δ. 105/1989. **2.** Προκειμένου να διενεργηθεί προμήθεια με διαδικασία μέσω διαπραγμάτευσης ή με απευθείας ανάθεση απαιτείται απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου το οποίο επιλέγει και τον προμηθευτή, αφού προηγηθεί γνωμοδότηση του αρμόδιου για την αξιολόγηση οργάνου. Η απόφαση πρέπει να αιτιολογείται δεόντως, με ρητή αναφορά στις περιπτώσεις που αναφέρονται στις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου που οδήγησαν στην προσφυγή σ’ αυτή τη διαδικασία και να αναφέρονται, πέραν των στοιχείων (ονομασία και ταχυδρομική διεύθυνση) της αναθέτουσας αρχής, η αξία, η ποσότητα και η φύση των αγοραζομένων εμπορευμάτων, ο αριθμός των αιτήσεων συμμετοχής (σε περίπτωση αποτυχόντος διαγωνισμού), ο αριθμός των

υποψηφίων που καλούνται να υποβάλουν προσφορά, ενδεχομένως δε, ο αριθμός των υποψηφίων που δεν προκρίθηκαν και οι λόγοι απόρριψης της υποψηφιότητάς τους. Η απόφαση αυτή υπόκειται σε έλεγχο νομιμότητας από το νομάρχη. Εάν η προς εκτέλεση προμήθεια είναι δαπάνης ίσης ή μεγαλύτερας των 200.000 ECU, η απόφαση της αναθέτουσας αρχής ή τα κυριότερα σημεία της διαβιβάζονται στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, με φροντίδα της αναθέτουσας αρχής, εφόσον ήθελαν ζητηθούν από την Επιτροπή. Σε περίπτωση που η απευθείας ανάθεση αφορά προμήθεια ή δαπάνη της οποίας δεν υπερβαίνει κατά είδος, σε ετήσια βάση, το ποσό των επιτακοσίων πενήντα χιλιάδων (750.000) δραχμών³⁰ συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ ή εκείνο που ορίζεται στην περίπτωση θ της παραγράφου 20 του ν. 1797/1988 όπως αυτή κάθε φορά ισχύει, αποφασίζει σχετικά, με ανάλογη εφαρμογή των ανωτέρω, ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της κοινότητας, μετά προηγούμενη γνώμη του αρμοδίου για την αξιολόγηση οργάνου. **3.** Σε περίπτωση που πριν από την απευθείας ανάθεση ματαιώθηκαν τα αποτελέσματα διαγωνισμού, οι παραπάνω αποφάσεις υποκαθίστανται από την απόφαση της περίπτωσης (α) της παραγράφου 2 του άρθρου 21 του παρόντος κανονισμού, με ανάλογη εφαρμογή των ανωτέρω. **4.** Προμήθεια με “πρόχειρο διαγωνισμό” μπορεί να γίνει, έπειτα από απόφαση του δημάρχου ή του προέδρου της κοινότητας περί της διενέργειάς του, εφόσον η προϋπολογισμένη αξία της προμηθείας δεν υπερβαίνει το ποσό των 2.000.000 δραχμών συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ ή εκείνο που ορίζεται από τις διατάξεις του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 16 του άρθρου 3 του ν. 1797/1988 όπως αυτές κάθε φορά ισχύουν. **5.** Κατά τον πρόχειρο διαγωνισμό δεν ισχύουν οι όροι του ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού. Ο διαγωνισμός διενεργείται με συνοπτική διαδικασία, φανερός ή με σφραγισμένες προσφορές, ενώπιον της επιτροπής της παραγράφου 3 του άρθρου 46 του παρόντος κανονισμού, αφού προηγηθεί δημοσίευση της περιλήψης της διακηρύξεως σε μία ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα, τοπική ή της έδρας του νομού, πέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από την διενέργειά του. **6.** Για την έγκριση του αποτελέσματος του πρόχειρου διαγωνισμού αποφασίζει ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της κοινότητας, μετά προηγούμενη γνώμη του αρμοδίου για την αξιολόγηση οργάνου.

Άρθρο 24. 1. Στον προμηθευτή στον οποίο έγινε κατακύρωση ή ανάθεση προμήθειας αποστέλλεται σχετική ανακοίνωση, που περιλαμβάνει τουλάχιστον τα παρακάτω στοιχεία: α. Το είδος. β. Την ποσότητα. γ. Την τιμή δ. Τον φορέα για τον οποίο προορίζεται το υλικό. ε. Τη συμφωνία της κατακύρωσης ή της ανάθεσης με τους όρους της διακήρυξης και της πρόσκλησης και τις τυχόν αποδεκτές τροποποιήσεις των όρων τούτων. στ. Τα στοιχεία της απόφασης τελικής έγκρισης. Ανακοίνωση που δεν περιλαμβάνει τα στοιχεία της απόφασης αυτής, είναι άκυρη. ζ. Την προθεσμία υπογραφής της σύμβασης. **2.** Με την ανακοίνωση η σύμβαση θεωρείται ως συναφθείσα, το δε έγγραφο της σύμβασης που

30. Ήδη αντίστοιχο σε Ευρώ.

ακολουθεί έχει αποδεικτικό μόνο χαρακτήρα. **3.** Ο προμηθευτής στον οποίο κατακυρώθηκε ή ανατέθηκε η προμήθεια, υποχρεούται να προσέλθει μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της ανακοίνωσης, για την υπογραφή της σχετικής σύμβασης, προσκομίζοντας και την προβλεπόμενη εγγύηση καλής εκτέλεσης αυτής. Ο προμηθευτής μπορεί να προσέλθει για την υπογραφή της σύμβασης το αργότερο μέσα σε 15 ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της ανακοίνωσης. Στην περίπτωση όμως αυτή ο χρόνος παράδοσης των υλικών αρχίζει να υπολογίζεται μετά από 10 ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της ανακοίνωσης. Τούτο δεν ισχύει στην περίπτωση που ο χρόνος παράδοσης των υλικών αρχίζει να υπολογίζεται από την ημερομηνία αναγγελίας της σχετικής πίστωσης. Εφόσον η σύμβαση υπογράφεται πριν από την λήξη της προθεσμίας των 10 ημερών που αναφέρεται παραπάνω, ο χρόνος παράδοσης των υλικών υπολογίζεται από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης. **4.** Εάν η κατακύρωση ή η ανάθεση γίνεται σε αλλοδαπό προμηθευτή η ανακοίνωση απευθύνεται στον εκπρόσωπό του στην Ελλάδα, εάν υπάρχει, σε αντίθετη δε περίπτωση στέλνεται σχετικό τηλεγράφημα ή τηλετύπημα στον αλλοδαπό προμηθευτή. Στην περίπτωση που η πληρωμή στον προμηθευτή προβλέπεται να γίνει με άνοιγμα πίστωσης, η εγγύηση καλής εκτέλεσης μπορεί να κατατεθεί στον ανταποκριτή της Τράπεζας της Ελλάδος στο εξωτερικό, η δε εγγύηση συμμετοχής παραμένει σε ισχύ και αποδεσμεύεται μετά την κατάθεση και αποδοχή της εγγύησης καλής εκτέλεσης. **5.** Εάν ο προμηθευτής στον οποίο έγινε η ανακοίνωση, δεν προσέλθει να υπογράψει την σύμβαση, κηρύσσεται έκπτωτος με απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 34 και 35 του παρόντος.

Άρθρο 25. **1.** Μετά την ανακοίνωση κατακύρωσης ή ανάθεσης καταρτίζεται από την υπηρεσία η σχετική σύμβαση που υπογράφεται και από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη. **2.** Η σύμβαση συντάσσεται με βάση τους όρους της διακήρυξης και όσων αναφέρονται στην επόμενη παράγραφο και περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία της προμήθειας και τουλάχιστον τα εξής: α) Τον τόπο και χρόνο υπογραφής σύμβασης. β) Τα συμβαλλόμενα μέρη. γ) Τα προς προμήθεια υλικά και την ποσότητα. δ) Την τιμή. ε) Τον τόπο, τρόπο και χρόνο παράδοσης των υλικών. στ) Τις τεχνικές προδιαγραφές των υλικών. ζ) Τις προβλεπόμενες εγγυήσεις. η) Τις προβλεπόμενες ρήτρες. θ) Τον τρόπο επίλυσης των τυχόν διαφορών. ι) Τον τρόπο πληρωμής. ια) Τον τρόπο αναπροσαρμογής του συμβατικού τιμήματος, εφόσον προβλέπεται αναπροσαρμογή. ιβ) Τις διατάξεις εκτέλεσης της προμήθειας. ιγ) Την παραλαβή αυτών. **3.** Η σύμβαση για διενέργεια της προμήθειας καταρτίζεται με βάση τους όρους της διακήρυξης και των τευχών που τη συνοδεύουν, που με την προσφορά του αποδέχεται ο ανάδοχος ή με βάση την έγκριση για την κατάρτισή της με την οποία συμφωνεί ο ανάδοχος. Η σύμβαση δεν μπορεί να περιέχει όρους αντίθετους με τα παραπάνω στοιχεία. Η σύμβαση υπογράφεται από το δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας. **4.** Η σύμβαση τροποποιείται όταν τούτο προβλέπεται από συμβατικό όρο ή όταν

συμφωνήσουν προς τούτο και τα δύο συμβαλλόμενα μέρη, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου. 5. Η σύμβαση θεωρείται ότι εκτελέσθηκε όταν: α) Παραδόθηκε ολόκληρη η ποσότητα, ή εάν αυτή που παραδόθηκε σε περίπτωση διαιρετού υλικού, υπολείπεται της συμβατικής, κατά μέρος που κρίνεται από το αρμόδιο όργανο ως ασήμαντο. β) Παραλήφθηκε οριστικά (ποσοτικά και ποιοτικά) η ποσότητα που παραδόθηκε. γ) Έγινε η αποπληρωμή του συμβατικού τιμήματος, αφού προηγουμένως επιβλήθηκαν τυχόν κυρώσεις ή εκπτώσεις. δ) Εκπληρώθηκαν και οι τυχόν λοιπές συμβατικές υποχρεώσεις και από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη και αποδεσμεύθηκαν οι σχετικές εγγυήσεις κατά τα προβλεπόμενα από τη σύμβαση.

Άρθρο 26. 1. Εγγύηση συμμετοχής στον διαγωνισμό. α) Η εγγύηση αυτή εκδίδεται υπέρ του συμμετέχοντος για ποσό που αντιστοιχεί σε ποσοστό 5%, επί της συνολικής προϋπολογισθείσης υπό την υπηρεσία δαπάνης, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικό ποσοστό στη διακήρυξη ή την πρόσκληση. Το ποσοστό αυτό μειώνεται στο μισό όταν η προσφορά υποβάλλεται από ΜΜΕ ή τις ενώσεις τους, ενώσεις ΜΜΕ και παραγωγικούς αστικούς συνεταιρισμούς καθώς και ενώσεις προμηθευτών που αποτελούνται από ΜΜΕ. Το ίδιο ισχύει και όταν η προσφορά υποβάλλεται από ενώσεις προμηθευτών που αποτελούνται από ΜΜΕ ή παραγωγικούς αστικούς συνεταιρισμούς στις οποίες μετέχουν και επιχειρήσεις του εσωτερικού ή του εξωτερικού, είτε μεγαλύτερου μεγέθους είτε με μη μεταποιητική δραστηριότητα με την προϋπόθεση ότι οι εργασίες που θα εκτελεστούν από τις ΜΜΕ ή τους παραγωγικούς αστικούς συνεταιρισμούς αντιπροσωπεύουν ποσοστό μεγαλύτερο από το 50% της τιμής προσφοράς. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται η προσκόμιση μαζί με την προσφορά ή μέσα σε 15 ημέρες, το αργότερο από την ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού πιστοποιητικού σκοπιμότητας από τον ΕΟΜΜΕΧ. β) Όταν ο διαγωνισμός αφορά διαφορετικά υλικά και επιτρέπεται από τη διακήρυξη ή προσφορά μερικών από αυτά, γίνεται δεκτή προσφορά και στην περίπτωση που η εγγύηση δεν καλύπτει το προβλεπόμενο ποσοστό της αξίας όλων των προσφερομένων υλικών, αρκεί αυτή να καλύπτει το ποσοστό που αναλογεί στην αξία του ελάχιστου αριθμού υλικών που προβλέπεται από τη διακήρυξη, η δε κατακύρωση περιορίζεται στα υλικά που καλύπτονται από την εγγύηση. γ) Προσφορά, της οποίας η εγγύηση δεν καλύπτει την προβλεπόμενη κατά τα ανωτέρω αξία, μπορεί να γίνει δεκτή εφόσον η εγγύηση υπολείπεται μέχρι ποσοστό 5%. δ) Εγγύηση μπορεί να ζητηθεί στον πρόχειρο διαγωνισμό, καθώς και στην περίπτωση προμήθειας με τη διαδικασία της απ'ευθείας ανάθεσης. ε) Η εγγύηση συμμετοχής που αφορά τον προμηθευτή στον οποίο κατακυρώθηκε ή ανατέθηκε η προμήθεια, επιστρέφεται μετά την κατάθεση της προβλεπόμενης εγγύησης καλής εκτέλεσης και μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την υπογραφή της σύμβασης. Οι εγγυήσεις των λοιπών προμηθευτών που έλαβαν μέρος στον διαγωνισμό επιστρέφονται μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την ημερομηνία ανακοίνωσης της κατακύρωσης ή της ανάθεσης. στ) Οι εγγυήσεις ανεξάρτητα από το όργανο που τις εκδίδει και το τύπο που περιβάλλονται, πρέπει απαραίτητα να αναφέρουν και τα ακόλουθα: (1) Την

ημερομηνία έκδοσης. (2) Τον εκδότη. (3) Τον οργανισμό αυτοδιοίκησης προς τον οποίο απευθύνεται. (4) Τον αριθμό της εγγύησης. (5) Το ποσό που καλύπτει η εγγύηση. (6) Την πλήρη επωνυμία και τη διεύθυνση του προμηθευτή υπέρ του οποίου εκδίδεται η εγγύηση. (7) Τη σχετική διακήρυξη, και την ημερομηνία διαγωνισμού. (8) Ότι η εγγύηση παρέχεται ανέκκλητα και ανεπιφύλακτα, ο δε εκδότης παραιτείται του δικαιώματος της διαιρέσεως και διζήσεως. (9) Ότι το ποσόν της εγγύησης τηρείται στην διάθεση του ο.τ.α. που διενεργεί τον διαγωνισμό και ότι θα καταβληθεί ολικά ή μερικά χωρίς καμία από μέρος του εκδότη αντίρρηση ή ένταση και χωρίς να ερευνηθεί το βάσιμο ή μη της απαίτησης, μέσα σε τρεις (3) ημέρες από την απλή έγγραφη ειδοποίηση. (10) Ότι σε περίπτωση κατάρπτωσης της εγγύησης, το ποσό της κατάρπτωσης υπόκειται σε πάγιο τέλος χαρτοσήμου. (11) Την ημερομηνία λήξης της ισχύος της εγγύησης. Η εγγύηση πρέπει να έχει ισχύ τουλάχιστον επί ένα μήνα μετά τη λήξη του χρόνου της προφοράς που ζητά η διακήρυξη. (12) Ότι ο εκδότης της εγγύησης υποχρεούται να προβεί στην παράταση της ισχύος της εγγύησης ύστερα από απλό έγγραφο της υπηρεσίας του ο.τ.α. που διενεργεί τον διαγωνισμό. Το σχετικό αίτημα πρέπει να γίνει πριν από την ημερομηνία λήξης της εγγύησης. ζ) Προσφορές χωρίς εγγύηση ή χωρίς την προσήκουσα, κατά τα ανωτέρω, εγγύηση, απορρίπτονται ως απαράδεκτες και δεν λαμβάνονται υπόψη. 2. Εγγύηση καλής εκτέλεσης της σύμβασης. α) Ο προμηθευτής στον οποίον έγινε η κατακύρωση ή η απευθείας ανάθεση, υποχρεούται να καταθέσει εγγύηση καλής εκτέλεσης των όρων της σύμβασης, το ύψος της οποίας αντιστοιχεί σε ποσοστό 10% της συνολικής συμβατικής αξίας, χωρίς τον Φ.Π.Α., εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στη διακήρυξη ή την πρόσκληση. β) Εγγύηση απαιτείται και στην περίπτωση ανάθεσης μετά από πρόχειρο διαγωνισμό. γ) Η εγγύηση κατατίθεται προ ή κατά την υπογραφή της σύμβασης. δ) Οι εγγυήσεις ανεξάρτητα από το όργανο που τις εκδίδει και τον τύπο που περιβάλλονται, πρέπει απαραίτητα να αναφέρουν και τα ακόλουθα: (1) Την ημερομηνία έκδοσης. (2) Τον εκδότη. (3) Τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης προς τον οποίο απευθύνεται. (4) Τον αριθμό της εγγύησης. (5) Το ποσόν που καλύπτει η εγγύηση. (6) Την πλήρη επωνυμία και τη διεύθυνση του προμηθευτή υπέρ του οποίου εκδίδεται η εγγύηση. (7) Τον αριθμό της σχετικής σύμβασης και τα προς προμήθεια υλικά. (8) Ότι η εγγύηση παρέχεται ανέκκλητα και ανεπιφύλακτα, ο δε εκδότης παραιτείται του δικαιώματος της διαιρέσεως και διζήσεως. (9) Ότι το ποσόν της εγγύησης τηρείται στην διάθεση του ο.τ.α. που έχει συνάψει τη σύμβαση και ότι θα καταβληθεί ολικά ή μερικά χωρίς καμία από μέρος του εκδότη αντίρρηση ή ένταση και χωρίς να ερευνηθεί το βάσιμο ή μη της απαίτησης, μέσα σε τρεις (3) ημέρες από της απλής έγγραφης ειδοποίησης. (10) Ότι σε περίπτωση κατάρπτωσης της εγγύησης, το ποσόν της κατάρπτωσης υπόκειται σε πάγιο τέλος χαρτοσήμου. (11) Την ημερομηνία λήξης της ισχύος της εγγύησης. Ο χρόνος ισχύος της εγγύησης πρέπει να είναι μεγαλύτερος από το συμβατικό χρόνο φόρτωσης ή παράδοσης, κατά το χρόνο που με βάση τη σύμβαση ο αγοραστής υποχρεούται να παραλάβει τα υλικά, πλέον δύο (2) μήνες. (12) Ότι ο εκδότης της εγγύησης υποχρεού-

ται να προβεί στην παράταση της ισχύος της εγγύησης, ύστερα από απλό έγγραφο της υπηρεσίας του ο.τ.α. που διενεργεί το διαγωνισμό. Το σχετικό αίτημα πρέπει να γίνει από την ημερομηνία λήξης της εγγύησης. ε) Η εγγύηση επιστρέφεται μετά την οριστική ποσοτική και ποιοτική παραλαβή του υλικού και ύστερα από την εκκαθάριση των τυχόν απαιτήσεων από τους δύο συμβαλλόμενους. Σε περίπτωση που το υλικό είναι διαιρετό και η παράδοση γίνεται σύμφωνα με τη σύμβαση, τμηματικά, η εγγύηση αποδεσμεύεται σταδιακά ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, κατά ποσό που αναλογεί στην αξία του μέρους της ποσότητας που παραλήφθηκε οριστικά. Εάν στο πρωτόκολλο παραλαβής αναφέρονται παρατηρήσεις ή υπάρχει εκπρόθεσμη παράδοση, η παραπάνω σταδιακή αποδέσμευση γίνεται μετά την αντιμετώπιση κατά τα προβλεπόμενα, των παρατηρήσεων και του εκπρόθεσμου. 3. Εγγύηση προκαταβολής. α) Με την υπογραφή της σύμβασης και εφόσον προβλέπεται από αυτή χορηγείται στον προμηθευτή προκαταβολή σε ποσοστό μέχρι 50% της συνολικής συμβατικής αξίας, χωρίς Φ.Π.Α. Υπέρβαση του παραπάνω ποσοστού επιτρέπεται μόνο μετά από κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εμπορίου. Η προκαταβολή χορηγείται με κατάθεση ισοπίσης εγγύησης που θα περιλαμβάνει και όρο ότι καλύπτει και την καταβολή τόκων επί του ποσού της προκαταβολής, σε περίπτωση εκπρόθεσμης παράδοσης ή μη παράδοσης υλικού. β) Οι εγγυήσεις ανεξάρτητα από το όργανο που τις εκδίδει και τον τύπο που περιβάλλονται, πρέπει απαραίτητα να αναφέρουν και τα ακόλουθα: (1) Την ημερομηνία έκδοσης. (2) Τον εκδότη. (3) Τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης προς τον οποίο απευθύνεται. (4) Τον αριθμό της εγγύησης. (5) Το ποσόν που καλύπτει η εγγύηση και με τη ρήτρα ότι καλύπτονται και τόκοι σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 33 και 35 του παρόντος. (6) Την πλήρη επωνυμία και τη διεύθυνση του προμηθευτή υπέρ του οποίου εκδίδεται η εγγύηση. (7) Τον αριθμό της σχετικής σύμβασης και τα προς προμήθεια υλικά. (8) Ότι η εγγύηση παρέχεται ανέκκλητα και ανεπιφύλακτα, ο δε εκδότης παραιτείται του δικαιώματος της διαιρέσεως και διζήσεως. (9) Ότι το ποσό της εγγύησης τηρείται στη διάθεση του ο.τ.α. που έχει συνάψει τη σύμβαση και ότι θα καταβληθεί ολικά ή μερικά χωρίς καμία από μέρους του εκδότη αντίρρηση ή ένσταση και χωρίς να ερευνηθεί το βάσιμο ή μη της απαίτησης μέσα σε τρεις (3) ημέρες από την απλή έγγραφη ειδοποίηση. (10) Ότι σε περίπτωση κατάρτισης της εγγύησης, το ποσό των τόκων υπόκειται σε πάγιο τέλος χαρτοσήμου. (11) Την ημερομηνία λήξης της ισχύος της εγγύησης. Ο χρόνος ισχύος της εγγύησης πρέπει να είναι μεγαλύτερος από το συμβατικό χρόνο φόρτωσης ή παράδοσης, κατά το χρόνο που με βάση τη σύμβαση ο αγοραστής υποχρεούται να παραλάβει τα υλικά, πλέον δύο (2) μήνες. (12) Ότι ο εκδότης της εγγύησης υποχρεούται να προβεί στην παράταση της ισχύος της εγγύησης ύστερα από απλό έγγραφο της υπηρεσίας του ο.τ.α. που έχει συνάψει τη σύμβαση. γ) Η εγγύηση επιστρέφεται μετά την οριστική ποσοτική και ποιοτική παραλαβή του υλικού και ύστερα από την εκκαθάριση των τυχόν απαιτήσεων από τους δύο συμβαλλόμενους. Σε περίπτωση που το υλικό είναι διαιρετό και η παράδοση γίνεται, σύμφωνα με τη συμ-

βαση, τμηματικά, η εγγύηση αποδεσμεύεται σταδιακά κατά ποσό που αναλογεί στην ίδια αξία του μέρους της ποσότητας που παραλήφθηκε οριστικά. Εάν στο πρωτόκολλο παραλαβής αναφέρονται παρατηρήσεις ή υπάρχει εκπρόθεσμη παράδοση, η παραπάνω σταδιακή αποδέσμευση γίνεται μετά την αντιμετώπιση, κατά τα προβλεπόμενα, των παρατηρήσεων και του εκπρόθεσμου. **4.** Στην περίπτωση ένωσης προμηθευτών οι εγγυήσεις περιλαμβάνουν και τον όρο η εγγύηση καλύπτει τις υποχρεώσεις όλων των μελών της ένωσης. **5.** Στις περιπτώσεις που από τη διακήρυξη προβλέπεται εγγύηση καλής λειτουργίας ή διατήρησης, ο προμηθευτής υποχρεούται να καταθέσει χρηματική εγγύηση, πριν από την έναρξη του χρόνου καλής λειτουργίας ή διατήρησης, η αξία της οποίας καθορίζεται στη διακήρυξη. Η εγγύηση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει όρους όπως εκείνοι της εγγύησης καλής εκτέλεσης. Ο χρόνος ισχύος της εγγύησης πρέπει να είναι μεγαλύτερος από το συμβατικό χρόνο εγγύησης καλής λειτουργίας ή διατήρησης κατά τρεις (3) μήνες. **6.** Οι εγγυήσεις εκδίδονται από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα νομικά πρόσωπα που λειτουργούν νόμιμα στα κράτη μέλη της ΕΟΚ και έχουν σύμφωνα με τη νομοθεσία των κρατικών μελών αυτό το δικαίωμα, συνοδευόμενες από επίσημη μετάφρασή τους εις την Ελληνική. **7.** Έντοκα γραμμάτια δημοσίου. α) Οι τίτλοι των εντόκων γραμματίων του δημοσίου γίνονται δεκτοί στην ονομαστική τους αξία, ως εγγύηση συμμετοχής στους διαγωνισμούς. β) Σε περίπτωση που συντρέξουν οι οριζόμενες από τον παρόντα κανονισμό περιπτώσεις κατάρπτωσης της εγγύησης συμμετοχής, γίνεται εκποίηση των εντόκων γραμματίων των δημοσίου στην αξία που αντιπροσωπεύουν κατά το χρόνο της εκποίησής τους. γ) Η επιστροφή των εντόκων γραμματίων του δημοσίου γίνεται με παραλαβή τούτων από το δικαιούχο ή εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπό του με την υπογραφή σχετικού αποδεικτικού παραλαβής.

Άρθρο 27. 1. Ο προμηθευτής υποχρεούται να παραδίδει το υλικό μέσα στα χρονικά όρια και με τον τρόπο που ορίζει σύμβαση. **2.** Ο συμβατικός χρόνος φόρτωσης - παράδοσης μπορεί με απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου, μετά από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, να παρατείνεται μέχρι το 1/4 αυτού ύστερα από σχετικό αίτημα του προμηθευτή που υποβάλλεται υποχρεωτικά πριν από τη λήξη του συμβατικού χρόνου. Σε περίπτωση που ο συμβατικός χρόνος φόρτωσης - παράδοσης δεν είναι μεγαλύτερος από 30 ημερολογιακές ημέρες, μπορεί με απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου να παρατείνεται μέχρι το 1/2 αυτού. Το χρονικό διάστημα από την υποβολή του αιτήματος μέχρι τη λήξη του συμβατικού χρόνου φόρτωσης - παράδοσης, δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το 1/8 ολόκληρου του συμβατικού χρόνου. Μετά τη λήξη του συμβατικού χρόνου φόρτωσης - παράδοσης, το υλικό δεν παραλαμβάνεται από την επιτροπή παραλαβής, μέχρι την έκδοση της απόφασης σχετικά με αιτιθείσα παράταση, άσχετα εάν το αίτημα του προμηθευτή υποβλήθηκε έγκαιρα. Ο προμηθευτής κηρύσσεται έκπτωτος σε περίπτωση που λήξει ο συμβατικός χρόνος φόρτωσης - παράδοσης και δεν υποβλήθηκε έγκαιρα αίτημα παράτασής του ή έληξε ο παραταθείς κατά το ανωτέρω χρόνος, χωρίς να παραδώσει το υλικό. **3.** Ο προ-

μηθευτής υποχρεούται να ειδοποιεί την υπηρεσία, που εκτελεί την προμήθεια, την αποθήκη υποδοχής των υλικών και την επιτροπή παραλαβής, για την ημερομηνία που προτίθεται να παραδώσει το υλικό, τουλάχιστον πέντε (5) εργάσιμες ημέρες νωρίτερα. **4.** Μετά από κάθε προσκόμιση υλικού στην αποθήκη υποδοχής τούτων, ο προμηθευτής υποχρεούται να υποβάλει στην υπηρεσία αποδεικτικό, θεωρημένο από τον υπεύθυνο της αποθήκης, στο οποίο να αναφέρονται η ημερομηνία προσκόμισης, το υλικό, η ποσότητα και ο αριθμός της σύμβασης σε εκτέλεση της οποίας προσκόμισε. **5.** Ο συμβατικός χρόνος φόρτωσης - παράδοσης μπορεί με απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, να μετατίθεται. Μετάθεση γίνεται σε περίπτωση σοβαροτάτων λόγων που συνιστούν αντικειμενική αδυναμία εμπρόθεσμης παράδοσης των συμβατικών ειδών ή σε περιπτώσεις που συντρέχουν λόγοι που συνιστούν ανωτέρα βία. Στις περιπτώσεις μετάθεσης του συμβατικού χρόνου φόρτωσης - παράδοσης, δεν επιβάλλονται κυρώσεις.

Άρθρο 28. 1. Η παραλαβή των υλικών γίνεται από επιτροπή παραλαβής σύμφωνα με τον τρόπο και κατά το χρόνο που ορίζεται από τη σύμβαση. Η επιτροπή συγκροτείται, για τη συγκεκριμένη κάθε φορά προμήθεια, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και σ' αυτήν ορίζεται και ο πρόεδρος της. **2.** Η επιτροπή αποτελείται από τρεις υπαλλήλους του δήμου ή της κοινότητας. Εφόσον απαιτούνται ειδικές γνώσεις, ένα τουλάχιστον μέλος της επιτροπής πρέπει να έχει την αντίστοιχη ειδικότητα. Σε περίπτωση αιτιολογημένης αδυναμίας για την συμπλήρωση ή και την συγκρότηση της ανωτέρω επιτροπής, ο δήμος ή η κοινότητα μπορεί να ζητήσει από άλλον ο.τ.α. τη διάθεση για το σκοπό αυτό υπαλλήλου ή υπαλλήλων του. Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή η διάθεση υπαλλήλου ή υπαλλήλων από άλλον ο.τ.α., την επιτροπή συγκροτεί ο νομάρχης, ως ανωτέρω, μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου δήμου ή της κοινότητας, εκ των υπαλλήλων των υπηρεσιών του δημόσιου τομέα που υπηρετούν στο νομό. Εάν ο νομάρχης αναφέρει ότι αδυνατεί να συμπληρώσει την επιτροπή από υπαλλήλους που υπηρετούν στο νομό, τα ελλείποντα μέρη ορίζονται με απόφαση του Υπουργού των Εσωτερικών από υπαλλήλους και άλλων φορέων του δημόσιου τομέα. **3.** Κατά τη διαδικασία παραλαβής των προϊόντων καλείται να παραστεί, εφόσον το επιθυμεί, ο προμηθευτής και διενεργείται ποσοτικός και ποιοτικός έλεγχος. Εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά στη σύμβαση, ο ποιοτικός έλεγχος διενεργείται με ένα ή με όλους τους παρακάτω τρόπους, ανάλογα με το υλικό: α) Με μακροσκοπικό έλεγχο. β) Με χημική ή μηχανική εξέταση. γ) Με πρακτική διαδικασία. **4.** Σε περίπτωση που η σύμβαση προβλέπει ότι παραλαβή γίνεται μετά το μακροσκοπικό έλεγχο, αφού αυτός διενεργηθεί, συντάσσεται οριστικό πρωτόκολλο παραλαβής ή απόρριψης. Σε περίπτωση που η σύμβαση προβλέπει ότι η παραλαβή γίνεται μετά από άλλο ή άλλους ελέγχους πέραν του μακροσκοπικού, που δεν μπορούν να γίνουν από την επιτροπή παραλαβής ή με τα μέσα ελέγχου που διαθέτει ο δήμος ή η κοινότητα, συντάσσεται πρωτόκολλο προσωρινής παραλαβής από την επιτροπή παραλαβής μετά από το μακροσκοπικό έλεγχο και τους τυχόν άλλους ελέγχους που γίνονται. Το οριστικό πρωτό-

κολλο παραλαβής ή απόρριψης συντάσσεται μετά την ολοκλήρωση μετά την ολοκλήρωση όλων των προβλεπόμενων από τη σύμβαση ελέγχων. **5.** Σε περίπτωση ένστασης του προμηθευτή, διαφωνίας μέλους της επιτροπής παραλαβής ή σε περίπτωση που το υλικό παρουσιάζει παρεκκλίσεις από τους όρους της σύμβασης αλλά ενδέχεται να μπορεί να χρησιμοποιηθεί, δεν συντάσσεται οριστικό πρωτόκολλο, αλλά το πρωτόκολλο προσωρινής παραλαβής ή απόρριψης, στο οποίο εκτίθενται οι λόγοι απόρριψης, οι τυχόν ενστάσεις ή επιφυλάξεις και οι γνωματεύσεις, τίθεται υπόψη του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο πριν αποφασίσει οριστικά, μπορεί να ζητήσει να εξετασθεί το προϊόν από δευτεροβάθμια επιτροπή παραλαβής ή να ζητήσει τη διενέργεια ελέγχου από κρατικά ή πανεπιστημιακά εργαστήρια. **6.** Σε περίπτωση που ο έλεγχος από δευτεροβάθμια επιτροπή ή από κρατικά ή πανεπιστημιακά εργαστήρια γίνεται μετά από ένσταση του προμηθευτή τα τυχόν έξοδα βαρύνουν αυτόν, διαφορετικά βαρύνουν τον φορέα της προμήθειας. **7.** Μετά την απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου επί των περιπτώσεων της παρ. 5 του παρόντος συντάσσεται οριστικό πρωτόκολλο παραλαβής ή απόρριψης από την αρμόδια πρωτοβάθμια επιτροπή παραλαβής ή από τη δευτεροβάθμια, αν συγκροτήθηκε τέτοια. **8.** Το οριστικό πρωτόκολλο παραλαβής εγκρίνεται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Σε περίπτωση που παρέλθει χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία υποβολής του οριστικού πρωτοκόλλου παραλαβής στο δήμο ή την κοινότητα και δεν έχει ληφθεί σχετική απόφαση του ο.τ.α. για την έγκριση ή την απόρριψη ή, θεωρείται ότι η παραλαβή αυτή έχει συντελεσθεί αυτοδικαία. **9.** Τα πιστοποιητικά παραλαβής ή απόρριψης κοινοποιούνται με απόδειξη στον προμηθευτή. **10.** Η δευτεροβάθμια επιτροπή συγκροτείται από το νομάρχη ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου ο.τ.α. και αποτελείται από έναν υπάλληλο του δήμου ή της κοινότητας που ενεργεί την προμήθεια και δύο υπαλλήλους εκ των υπηρεσιών του δημόσιου τομέα του νομού καταλλήλου ειδικότητας. Εάν ο νομάρχης αναφέρει ότι αδυνατεί να συγκροτήσει ή να συμπληρώσει την ανωτέρω επιτροπή, εφαρμόζεται αναλόγως η περίπτωση του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. Τα μέλη της επιτροπής αυτής δεν μπορούν να είναι και μέλη της πρωτοβάθμιας επιτροπής της αυτής προμήθειας. Καθήκοντα προέδρου της δευτεροβάθμιας επιτροπής ασκεί ο κατά βαθμό ανώτερος υπάλληλος και επί ισόβαθμων ο αρχαιότερος. **11.** Τα μέλη των επιτροπών παραλαβής υποχρεούνται να λάβουν μέρος σ' αυτήν, σε περίπτωση δε διαφωνίας διατυπώνουν αυτήν επί του πρωτοκόλλου παραλαβής και δεν δικαιούνται να αρνηθούν την υπογραφή του πρωτοκόλλου ή να διατυπώσουν ιδιαίτερος τη διαφωνία τους.

Άρθρο 29. 1. Η παραλαβή των υλικών και η έκδοση των σχετικών πρωτοκόλλων παραλαβής πραγματοποιείται μέσα στον καθοριζόμενο από τη σύμβαση χρόνο. **2.** Σε περίπτωση που η σύμβαση προβλέπει μόνο μακροσκοπική εξέταση ή και άλλους ελέγχους που διενεργούνται από την ίδια την επιτροπή ή και ελέγχους που διενεργούνται από άλλα όργανα (όπως εργαστήρια, δοκιμαστήρια) που

ανήκουν στον φορέα, ο συμβατικός χρόνος παραλαβής αρχίζει από την ημερομηνία πραγματικής προσκόμισης του υλικού. Σε περίπτωση που η σύμβαση προβλέπει, εκτός από μακροσκοπική εξέταση και άλλους ελέγχους που διενεργούνται από άλλα όργανα που δεν ανήκουν στον φορέα, ο συμβατικός χρόνος παραλαβής αρχίζει από την ημερομηνία πραγματικής προσκόμισης του υλικού χωρίς να υπολογίζεται ο' αυτόν το χρονικό διάστημα από την αποστολή των δειγμάτων για έλεγχο, μέχρι την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων του ελέγχου στην επιτροπή. Εφόσον ο προμηθευτής δεν τηρήσει την υποχρέωση της παραγράφου 3, του άρθρου 27 του παρόντος ο συμβατικός χρόνος παραλαβής αρχίζει από την ημερομηνία που η επιτροπή παραλαβής είναι σε θέση να προβεί στη διαδικασία παραλαβής. **3.** Εάν η παραλαβή των υλικών και η σύνταξη του σχετικού πρωτοκόλλου δεν πραγματοποιηθεί από την επιτροπή παραλαβής μέσα στο οριζόμενο από τη σύμβαση χρόνο, θεωρείται ότι η παραλαβή συντελέσθηκε αυτοδίκαια, τότε και μόνον τότε εφόσον παρέλθουν 30 ημέρες μετά από ειδική όχληση του προμηθευτή και δεν διενεργηθεί η σχετική παραλαβή εντός της προθεσμίας αυτής, με κάθε επιφύλαξη των δικαιωμάτων του ο.τ.α. και εκδίδεται προς τούτο σχετική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου με βάση το θεωρημένο από την υπηρεσία που παραλαμβάνει τα υλικά αποδεικτικό προσκόμισης τούτων. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή η αποθήκη του φορέα εκδίδει δελτίο εισαγωγής του υλικού και εγγραφής του στα βιβλία της προκειμένου να πραγματοποιηθεί η πληρωμή του προμηθευτή. Στην περίπτωση του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 8 του προηγούμενου άρθρου δεν απαιτείται να ληφθεί τέτοια απόφαση. **4.** Ανεξάρτητα από την κατά τα ανωτέρω, αυτοδίκαιη παραλαβή και την πληρωμή του προμηθευτή, πραγματοποιούνται οι προβλεπόμενοι από τη σύμβαση έλεγχοι από επιτροπή που συγκροτείται με απόφαση του Νομάρχη με ανάλογη εφαρμογή των αναφερομένων στην παράγραφο 10 του άρθρου 28 του παρόντος κανονισμού, στην οποία δεν μπορεί να συμμετέχουν ο πρόεδρος και τα μέλη της επιτροπής που δεν πραγματοποίησε την παραλαβή στον προβλεπόμενο από τη σύμβαση χρόνο και όταν: α) Το υλικό κρίνεται απορριπτέο, ο προμηθευτής υποχρεούται να το αντικαταστήσει σύμφωνα με τα ισχύοντα, άλλως υπόκειται στις προβλεπόμενες σχετικές κυρώσεις. β) Το υλικό παρουσιάζει αποκλίσεις από τους όρους της σύμβασης, κρίνεται όμως παραληπτέο, ο προμηθευτής υποχρεούται να προβεί στην αποκατάσταση τούτων, εφόσον είναι δυνατόν, ή στην καταβολή ποσού που αντιστοιχεί σε έκπτωση επί της συμβατικής τιμής, εφόσον αποφασισθεί παραλαβή με έκπτωση. Για τις δύο παραπάνω ρυθμίσεις εκδίδεται απόφαση του Νομάρχη, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου. Η παραπάνω επιτροπή ελέγχου της παραγράφου αυτής προβαίνει σε όλες τις αναγκαίες διαδικασίες που προβλέπονται από τη σύμβαση για την παραλαβή και συντάσσει σχετικό πρωτόκολλο ελέγχου. Τα τυχόν έξοδα βαρύνουν τον φορέα για τον οποίο προορίζονται τα υλικά. Οποιαδήποτε ενέργεια που τυχόν έγινε από την αρχική επιτροπή παραλαβής, δεν λαμβάνεται υπόψη.

Άρθρο 30. 1. Στην περίπτωση που η προμήθεια πραγματοποιείται με τον όρο παράδοσης FOB-FOT, η εκλογή του μεταφορικού μέσου γίνεται με μέριμνα

και δαπάνη του αγοραστή. Ο προμηθευτής μετά την υπογραφή της σύμβασης υποχρεούται να ζητήσει από τον αγοραστή έγγραφες οδηγίες σχετικά με τη μεταφορά του υλικού. Στις άλλες περιπτώσεις η εκλογή του μεταφορικού μέσου γίνεται με μέριμνα και δαπάνη του προμηθευτή με τους εξής περιορισμούς: α) Δεν επιτρέπεται η μεταμόρφωση σε ενδιάμεσους σταθμούς ή λιμάνια, χωρίς ειδική έγκριση του αγοραστή. β) Εφόσον το μεταφορικό μέσο είναι πλοίο, τούτο υπόκειται στους όρους και συμφωνίες της CLASSIFICATION CLAUSES. Επίσης η φόρτωση γίνεται μέσα στα κύτη και όχι στο κατάστρωμα του πλοίου, εκτός των περιπτώσεων εκείνων που δοθεί ειδική άδεια από τον αγοραστή. Τυχόν επασφάλιστρα λόγω ηλικίας του πλοίου, ή από οποιαδήποτε άλλη αιτία, βαρύνουν τον προμηθευτή, όταν η προμήθεια γίνεται με τον όρο παράδοσης CIF. **2.** Στην περίπτωση που η προμήθεια πραγματοποιείται με όρο ότι η ασφάλιση γίνεται με μέριμνα και δαπάνη του προμηθευτή, αυτή ανατίθεται σε ασφαλιστική εταιρεία και καλύπτει κινδύνους επιλογής του αγοραστή, ανάλογα με τη φύση του εμπορεύματος, τα περιστατικά του ταξιδιού, τη συσκευασία και λοιπούς συναφείς παράγοντες, οι οποίοι θα ορίζονται στη σχετική σύμβαση. Εκτός από τους παραπάνω κινδύνους, καλύπτονται και κίνδυνοι όπως πολέμου, απεργιών, στάσεων, πολιτικών ταραχών, όπως αυτοί ορίζονται στις ρήτρες του ινστιτούτου των ασφαλιστών Λονδίνου που ισχύουν κάθε φορά. **3.** Σε όλες τις περιπτώσεις ασφαλίσεων η έναρξη και η λήξη των ασφαλιζόμενων κινδύνων μεταφοράς θα γίνεται σύμφωνα με την ρήτρα από αποθήκη σε αποθήκη (WAREHOUSE TO WAREHOUSE) περιλαμβανομένης και της παραμονής των εμπορευμάτων στους τελωνειακούς χώρους ή άλλες αποθήκες TRANSITO του τόπου προορισμού των υλικών, για 45 ημέρες από την άφιξή τους. **4.** Η ασφάλιση καλύπτει την αξία CIF του εμπορεύματος πλέον 5%.

Άρθρο 31. 1. Ο προμηθευτής αμέσως μετά την φόρτωση των υλικών, υποχρεούται να γνωστοποιήσει στον αγοραστή, με τηλεγράφημα ή τηλετύπημα τα στοιχεία φόρτωσης στα οποία να περιλαμβάνονται τουλάχιστον: α) Ο αριθμός της σύμβασης και της σχετικής πίστωσης της Τράπεζας της Ελλάδος, αν υπάρχει. β) Σε περίπτωση που η μεταφορά γίνεται με πλοίο, το όνομα του πλοίου, η εθνικότητά του και η σημασία του. γ) Ο αριθμός των κιβωτίων, τα επ' αυτών σημεία και αριθμοί, καθώς και η φορτωθείσα ποσότητα και το βάρος (μικτό - καθαρό). δ) Η ημερομηνία φόρτωσης. ε) Η πιθανή ημερομηνία άφιξης του μεταφορικού μέσου στον τόπο προορισμού. **2.** Εάν ο προμηθευτής παραλείψει ή καθυστερήσει να αποστείλει το παραπάνω τηλεγράφημα ή τηλετύπημα, βαρύνεται με τυχόν έξοδα υπερημεριών και παραμονής σε τελωνειακούς χώρους ή χώρους TRANSITO των συμβατικών υλικών, από την επομένη της άφιξης του μεταφορικού μέσου μέχρι την παραλαβή τους.

Άρθρο 32. 1. Όταν τα υλικά εισάγονται από το εξωτερικό πριν από την φόρτωση τούτων ή κατά το στάδιο κατασκευής τους, ο αγοραστής μπορεί να αναθέσει, με δαπάνες του και σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις περί κρατικών προμηθειών, τον ποιοτικό και ποσοτικό έλεγχο σε διεθνές γραφείο ελέγχου. Στην περίπτωση αυτή, η οριστική παραλαβή του υλικού γίνεται στην Ελλάδα

από την αρμόδια επιτροπή παραλαβής, σύμφωνα με τα οριζόμενα από τη σύμβαση και τις κείμενες διατάξεις. Εάν τα αποτελέσματα του ελέγχου της επιτροπής παραλαβής διαφέρουν από εκείνα του διεθνούς γραφείου ελέγχου το γραφείο τούτο υποχρεούται να καλύψει κάθε σχετική ζημία που προέκυψε για τον ο.τ.α. **2.** Έναντι του διεθνούς γραφείου ελέγχου ο προμηθευτής έχει τις εξής υποχρεώσεις: α) Να διαθέτει τα απαιτούμενα τεχνικά μέσα και εργατοτεχνικό προσωπικό για μετακίνηση, μετατόπιση, στοιβασία κλπ του προς έλεγχο υλικού. β) Να διαθέτει για την εξακρίβωση της ποιότητας του προς έλεγχο υλικού όσα τεχνικά μέσα έχει στη διάθεσή του. γ) Να έχει συγκεντρωμένα τα υλικά στην ίδια πόλη ή τοποθεσία, άλλως βαρύνεται με τα πρόσθετα έξοδα του ελέγχου. δ) Να ενημερώνει τα αρμόδια όργανα του διεθνούς γραφείου ελέγχου, σχετικά με την πορεία εκτέλεσης της παραγγελίας. ε) Σε περίπτωση απόρριψης των υλικών από το διεθνές γραφείο ελέγχου, ο προμηθευτής βαρύνεται με τα έξοδα που θα προκύψουν από τον απαιτούμενο δεύτερο έλεγχο ή ελέγχους. **3.** Εάν δεν προσέλθει έγκαιρα το διεθνές γραφείο ελέγχου για τον έλεγχο του υλικού, ο προμηθευτής υποχρεούται να απευθυνθεί στην αρμόδια υπηρεσία που εκτελεί την προμήθεια, για να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες. **4.** Η αξία των δειγμάτων και αντιδειγμάτων του υλικού, όπου τούτο απαιτείται, κατά τον έλεγχο στο εξωτερικό, βαρύνει τον προμηθευτή. **5.** Το διεθνές γραφείο ελέγχου υποχρεούται: α) Σε περίπτωση που διαπιστωθεί κατά τον έλεγχο ότι το υλικό δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της σύμβασης να μην εκδώσει το πιστοποιητικό ελέγχου, αλλά να ενημερώσει αμέσως τον αγοραστή προκειμένου να λάβει οδηγίες για τις περαιτέρω ενέργειές του. β) Να αποκαταστήσει κάθε κάθε ζημία που θα προκύψει σε βάρος του αγοραστή από καθυστέρησης έκδοσης του πιστοποιητικού ελέγχου, ή από έκδοση πιστοποιητικού με εσφαλμένα στοιχεία. **6.** Ο αγοραστής αντί να αναθέσει τον έλεγχο σε διεθνές γραφείο ελέγχου, μπορεί να αποστείλει επιτροπή από εξειδικευμένους υπαλλήλους του δημοσίου τομέα, για τη διενέργεια του ελέγχου στο εξωτερικό. Στην περίπτωση αυτή η επιτροπή συντάσσει και υποβάλλει στον αγοραστή πρακτικό του διενεργηθέντος ελέγχου. Οι υποχρεώσεις του προμηθευτή έναντι της επιτροπής είναι οι ίδιες με εκείνες προς το διεθνές γραφείο ελέγχου.

Άρθρο 33. 1. Σε περίπτωση που το υλικό φορτωθεί - παραδοθεί ή αντικατασταθεί μετά τη λήξη του συμβατικού χρόνου όπως διαμορφώθηκε με τυχόν μετάθεση και μέχρι λήξης του χρόνου της παράτασης που χορηγήθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 27 του παρόντος, επιβάλλονται, εκτός των τυχόν προβλεπόμενων, κατά περίπτωση, κυρώσεων και πρόστιμο που υπολογίζεται ως εξής: α. Για καθυστέρηση που περιορίζεται σε χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει το 1/2 του μέγιστου προβλεπόμενου, από το άρθρο 27 του παρόντος χρόνου παράτασης, 2,5% επί της συμβατικής αξίας της ποσότητας που παραδόθηκε εκπρόθεσμα. Εάν κατά τον υπολογισμό του μισού του χρόνου παράτασης προκύπτει κλάσμα ημέρας, θεωρείται ολόκληρη ημέρα. β. Για καθυστέρηση που υπερβαίνει το παραπάνω 1/2, 5% επί της συμβατικής αξίας της ποσότητας που παραδόθηκε εκπρόθεσμα. **2.** Τα παραπάνω, κατά περίπτωση, ποσοστά προστίμων υπο-

λογίζονται επί της συμβατικής αξίας των εκπρόθεσμα παραδοθέντων υλικών, χωρίς το Φ.Π.Α. Σε περίπτωση που τα υλικά που παραδόθηκαν εκπρόθεσμα επηρεάζουν τη χρησιμοποίηση των υλικών που παραδόθηκαν εμπρόθεσμα, το πρόστιμο υπολογίζεται επί της συμβατικής αξίας της συνολικής ποσότητας αυτών. **3.** Εφόσον με την απόφαση κήρυξης προμηθευτή εκπτώτου, παρέχεται ο' αυτόν η δυνατότητα να παραδώσει τα υλικά μέχρι την προηγούμενη της ημερομηνίας διενέργειας εις βάρος του διαγωνισμού, επιβάλλεται συνολικά πρόστιμο για εκπρόθεσμη παράδοση ίσο με ποσοστό 10% της συμβατικής τιμής, ανεξάρτητα από την ημερομηνία παράδοσης μέσα στο παρεχόμενο χρονικό διάστημα. Στην περίπτωση αυτή ισχύουν και τα αναφερόμενα στην προηγούμενη παράγραφο. Εάν ο έκπτώτος παραδώσει τα υλικά, ο διαγωνισμός ή τα αποτελέσματα αυτού, ματαιώνονται, με απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου ύστερα από την οριστική παραλαβή των υλικών. **4.** Κατά τον υπολογισμό του χρονικού διαστήματος καθυστέρησης φόρτωσης - παράδοσης ή αντικατάστασης, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, δεν λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος που παρήλθε πέρα του ευλόγου, κατά τα διάφορα στάδια των διαδικασιών, για τον οποίο δεν ευθύνεται ο προμηθευτής και μετατίθεται αντίστοιχα ο χρόνος φόρτωσης - παράδοσης. **5.** Εφόσον ο προμηθευτής έχει λάβει προκαταβολή, εκτός από το προβλεπόμενο κατά τα ανωτέρω πρόστιμο, καταλογίζεται σε βάρος του και τόκος επί του ποσού της προκαταβολής, που υπολογίζεται από την επόμενη της λήξης του συμβατικού ή μετατεθέντος χρόνου παράδοσης, μέχρι της προσκόμισης του συμβατικού υλικού, με το ισχύον κάθε φορά ανώτατο όριο του ποσοστού του τόκου από δικαιοπραξία. **6.** Η είσπραξη του προστίμου και των τόκων επί της προκαταβολής, γίνεται με παρακράτηση από το λαβείν του προμηθευτή ή σε περίπτωση ανεπάρκειας ή έλλειψης αυτού, με ισόποση κατάπτωση της εγγύησης καλής εκτέλεσης και προκαταβολής, αντίστοιχα, εφόσον ο προμηθευτής δεν καταθέσει το απαιτούμενο ποσό. **7.** Σε περίπτωση ένωσης προμηθευτών το πρόστιμο και οι τόκοι επιβάλλονται αναλογικά σε όλα τα μέλη της ένωσης.

Άρθρο 34. 1. Σε περίπτωση οριστικής απόρριψης των υλικών ολόκληρης ή μέρους της συμβατικής ποσότητας, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, μπορεί να εγκρίνεται αντικατάστασή τους με άλλα που να είναι σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης, μέσα σε τακτή προθεσμία που ορίζεται από την απόφαση αυτή. Η προθεσμία αυτή, δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη του 1/4 του συνολικού συμβατικού χρόνου ή του 1/2 αυτού, όταν ο συμβατικός χρόνος δεν είναι μεγαλύτερος των 30 ημερών, σε περίπτωση που η αντικατάσταση γίνεται μετά τη λήξη του, ο δε προμηθευτής θεωρείται ως εκπρόθεσμος και υπόκειται σε κυρώσεις λόγω εκπρόθεσμης παράδοσης. Εάν ο προμηθευτής δεν αντικαταστήσει τα υλικά που απορρίφθηκαν μέσα στην προθεσμία που του τάχθηκε και εφόσον έχει λήξει ο συμβατικός χρόνος, κηρύσσεται έκπτώτος και υπόκειται στις προβλεπόμενες κυρώσεις. Με την απόφαση του πρώτου εδαφίου του παρόντος άρθρου καθορί-

ζεται προθεσμία 20 ημερών από την έκδοσή της για την επιστροφή των απορριφθέντων υλικών και την παραλαβή τους από τον προμηθευτή. Εάν η παραλαβή αυτή γίνει μετά την παρέλευση των 5 πρώτων ημερών, επιβάλλεται πρόστιμο στον προμηθευτή 10% επί της αντίστοιχης συμβατικής αξίας. Σε περίπτωση τμηματικών παραδόσεων, τα απορριφθέντα υλικά δεν επιστρέφονται στον ανάδοχο, πριν από την ολοκλήρωση παράδοσης από αυτόν των των υλικών και των υπολοίπων τμηματικών παραδόσεων. Επίσης, τα απορριφθέντα υλικά δεν επιστρέφονται πριν την παραλαβή των υλικών για τα οποία κηρύχθηκε έκπτωτος και του δόθηκε δικαίωμα παράδοσης ή τη λήξη της προθεσμίας για την παράδοση τούτων. Το παραπάνω πρόστιμο του 10% επιβάλλεται και στην περίπτωση αυτή. Μετά την παρέλευση του εικοσαήμερου και εφόσον δεν παραληφθούν από τον ανάδοχο τα επιστρεφόμενα υλικά, πέραν του προστίμου, τα υλικά εκποιούνται ή καταστρέφονται κατά την κρίση του φορέα, σύμφωνα με τα ισχύοντα. **2.** Η επιστροφή των υλικών που απορρίφθηκαν γίνεται μετά την προσκόμιση ίσης ποσότητας με την απορριφθείσα και αφού αυτή παραληφθεί οριστικά. Στην περίπτωση αυτή ο προμηθευτής υποχρεούται να παραλάβει την ποσότητα που απορρίφθηκε και αντικαταστάθηκε μέσα σε 20 ημέρες από την ημερομηνία της οριστικής παραλαβής της νέας ποσότητας. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί ύστερα από αίτημα του προμηθευτή, που θα υποβληθεί απαραίτητα πέντε (5) ημέρες τουλάχιστον πριν από την εκπνοή της, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με την οποία και επιβάλλεται πρόστιμο σε ποσοστό 2,5% επί της συμβατικής αξίας της συγκεκριμένης ποσότητας. Εάν παρέλθει η προθεσμία αυτή καθώς και η παράταση που τυχόν θα χορηγηθεί και ο προμηθευτής δεν παραλάβει την απορριφθείσα ποσότητα, ο φορέας μπορεί να προβεί στην καταστροφή ή εκποίηση της ποσότητας αυτής, κατά τα ισχύοντα. **3.** Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, μπορεί να εγκριθεί η επιστροφή στον προμηθευτή των υλικών που απορρίφθηκαν πριν από την αντικατάστασή τους, με την προϋπόθεση ότι ο προμηθευτής θα καταθέσει χρηματική εγγύηση που θα καλύπτει την τυχόν καταβληθείσα αξία της ποσότητας που απορρίφθηκε.

Άρθρο 35. 1. Ο προμηθευτής που δεν προσέρχεται μέσα στην προθεσμία που του ορίστηκε για να υπογράψει την σχετική σύμβαση, κηρύσσεται υποχρεωτικά έκπτωτος από την κατακύρωση ή ανάθεση που έγινε στο όνομα του και από κάθε δικαίωμα που απορρέει από αυτή, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου. **2.** Με την ίδια διαδικασία ο προμηθευτής κηρύσσεται υποχρεωτικά έκπτωτος από τη σύμβαση και από κάθε δικαίωμά του που απορρέει απ' αυτήν, εφόσον δεν φόρτωσε, παρέδωσε ή αντικατέστησε τα συμβατικά υλικά, μέσα στον συμβατικό χρόνο ή στον χρόνο παράτασης που του δόθηκε, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 27 του παρόντος. **3.** Ο προμηθευτής δεν κηρύσσεται έκπτωτος από την κατακύρωση ή ανάθεση ή την σύμβαση όταν: α. Η σύμβαση δεν υπογράφηκε ή το υλικό δεν φορτώθηκε ή παραδόθηκε ή αντικαταστάθηκε με ευθύνη του

φορέα. β. Συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας. 4. Με απόφαση κήρυξης προμηθευτή εκπτώτου από τη σύμβαση, μπορεί να του παρασχεθεί η δυνατότητα παράδοσης του υλικού μέχρι την προηγούμενη της ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού, που γίνεται σε βάρος του. 5. Στον προμηθευτή που κηρύσσεται έκπτωτος από την κατακύρωση, ανάθεση ή σύμβαση, επιβάλλονται, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, αθροιστικά οι παρακάτω κυρώσεις: α. Κατάπτωση ολική ή μερική της εγγύησης συμμετοχής ή καλής εκτέλεσης της σύμβασης, κατά περίπτωση. β. Προμήθεια του υλικού σε βάρος του εκπτώτου προμηθευτή είτε από τους υπόλοιπους προμηθευτές που είχαν λάβει μέρος στο διαγωνισμό είχαν κληθεί για απ' ευθείας ανάθεση, είτε με διενέργεια διαγωνισμού, είτε με απ' ευθείας αγορά, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 23 του παρόντος. Κάθε άμεση ή έμμεση προκαλούμενη ζημία του φορέα ή το τυχόν διαφέρον που θα προκύψει, καταλογίζεται σε βάρος του εκπτώτου προμηθευτή. Ο καταλογισμός αυτός γίνεται ακόμη και στην περίπτωση που δεν πραγματοποιείται νέα προμήθεια του υλικού, κατά τα παραπάνω οριζόμενα. Στην περίπτωση αυτή, ο υπολογισμός του καταλογιζόμενου ποσού γίνεται με βάση κάθε στοιχείο, κατά την κρίση του δημοτικού και κοινοτικού συμβουλίου και με βάση τις αρχές της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου. γ. Προσωρινός αποκλεισμός του προμηθευτή από τις προμήθειες του ο.τ.α. για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να είναι μικρότερο του εξαμήνου ούτε μεγαλύτερο του έτους. δ. Καταλογισμός στον προμηθευτή ποσού ίσου με το 10% της αξίας των υλικών για τα οποία κηρύχθηκε έκπτωτος όταν, του δόθηκε το δικαίωμα να παραδώσει τα υλικά μέχρι την προηγούμενη της ημερομηνίας διενέργειας του διαγωνισμού, ανεξάρτητα εάν τελικά έκανε ή όχι χρήση του δικαιώματος αυτού. Στην περίπτωση αυτή έχουν εφαρμογή και τα αναφερόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 33 του παρόντος. ε. Η είσπραξη εντόκως της τυχόν προκαταβολής που χορηγήθηκε στον έκπτωτο από τη σύμβαση προμηθευτή, είτε από ποσόν που τυχόν δικαιούται να λάβει, είτε με κατάθεση του ποσού από τον ίδιο, είτε με κατάπτωση της εγγύησης προκαταβολής. Ο υπολογισμός των τόκων γίνεται από την ημερομηνία λήψης της προκαταβολής από τον προμηθευτή μέχρι την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης κήρυξης του ως εκπτώτου, με το ισχύον κάθε φορά ανώτατο όριο επιτοκίου για τόκο από δικαιοπραξία, από την ημερομηνία δε αυτή και μέχρι της επιστροφής της, με το ισχύον κάθε φορά επιτόκιο για τόκο υπερημερίας. 6. Σε περίπτωση που η προμήθεια υλικού σε βάρος εκπτώτου προμηθευτή γίνεται με τροποποίηση όρων ή τεχνικών προδιαγραφών της κατακύρωσης, της ανάθεσης ή της σύμβασης, από τις οποίες κηρύχθηκε έκπτωτος, κατά περίπτωση, κατά τον υπολογισμό του διαφέροντος σε βάρος του, λαμβάνεται υπόψη η διαφορά που τυχόν προκύπτει από την τροποποίηση των σχετικών όρων ή τεχνικών προδιαγραφών, η οποία συμψηφίζεται με το προς καταλογισμό ποσό.

Άρθρο 36. 1. Η πληρωμή της αξίας των υλικών στον προμηθευτή μπορεί να γίνει με έναν από τους παρακάτω τρόπους: α. Με την εξόφληση του 100% της

συμβατικής αξίας μετά την οριστική παραλαβή των υλικών. β. Με την χορήγηση προκαταβολής μέχρι ποσοστού 50% της συμβατικής αξίας, χωρίς ΦΠΑ, έναντι ισόποσης εγγύησης και το υπόλοιπο είτε μετά την οριστική παραλαβή των υλικών, είτε με πληρωμή ποσοστού 20% της συμβατικής αξίας, χωρίς ΦΠΑ, με το μακροσκοπικό πρωτόκολλο παραλαβής και εξόφλησης της υπόλοιπης συμβατικής αξίας, με το συνολικό ΦΠΑ, μετά την οριστική παραλαβή των υλικών. γ. Με προθεσμιακό διακανονισμό για το 100% της συμβατικής αξίας ή για μέρος αυτής. δ. Με κάθε άλλο τρόπο που καθορίζεται απαραίτητα στη διακήρυξη. **2.** Στη διακήρυξη ή στην απόφαση για την απευθείας ανάθεση, για τις περιπτώσεις που αυτή επιτρέπεται από το Ν. 1797/1988 ή τον παρόντα κανονισμό, απαραίτητα καθορίζεται ο επιθυμητός τρόπος πληρωμής και οι σχετικές λεπτομέρειες. **3.** Οι παραπάνω τρόποι πληρωμής εφαρμόζονται και στις τμηματικές παραδόσεις, εφόσον προβλέπονται από την σύμβαση. **4.** Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται είναι τα εξής: α. Πρωτόκολλο οριστικής ποσοτικής και ποιοτικής παραλαβής ή σε περίπτωση αυτοδίκαιης παραλαβής, θεωρημένο αποδεικτικό προσκόμισης του υλικού στην αποθήκη, σύμφωνα με το άρθρο 29 του παρόντος. β. Αποδεικτικό εισαγωγής του υλικού στην αποθήκη του φορέα. γ. Τιμολόγιο του προμηθευτή εις τριπλούν που να αναφέρει την ένδειξη ΕΞΟΦΛΗΘΗΚΕ.δ. Εξοφλητική απόδειξη του προμηθευτή, εάν το τιμολόγιο δεν φέρει την ένδειξη ΕΞΟΦΛΗΘΗΚΕ. **5.** Σε περίπτωση που η σύμβαση προβλέπει ότι η κατασκευή των υλικών ή μέρος αυτών θα γίνει σε επαρχιακή βιομηχανία ή βιοτεχνία, εκτός από τα παραπάνω δικαιολογητικά, απαιτείται και η προσκόμιση από τον προμηθευτή βεβαίωσης της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ.) του τόπου εγκατάστασης του συγκεκριμένου εργοστασίου, που ορίζεται από την σύμβαση, ότι τα υλικά κατασκευάστηκαν στο εργοστάσιο αυτό. Εφόσον η κατασκευή των υλικών, ολικώς ή μερικώς, δεν γίνεται σε εργοστάσιο του προμηθευτή, αυτός θα προσκομίσει επί πλέον αντίγραφο τιμολογίου του εργοστασίου που συμμετέχει στη διαμόρφωση του τελικού προϊόντος σύμφωνα με τη σύμβαση, θεωρημένο από την αρμόδια οικονομική εφορία. Εάν ο προμηθευτής δεν προσκομίσει τα δικαιολογητικά αυτά ή εφόσον αυτά θα προσκομισθούν δεν καλύπτουν ολόκληρο το προβλεπόμενο από τη σύμβαση ποσοστό ΠΕΒ, που λήφθηκε υπόψη κατά την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού, θα εκπίπτει από το λαβείν του προμηθευτή ολόκληρο ή το μέρος της ΠΕΒ, κατά περίπτωση και θα του επιβάλλονται επιπλέον, με απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου και διοικητικές κυρώσεις χρηματικού προστίμου ή και αποκλεισμού από διαγωνισμούς του δήμου ή της κοινότητας. **6.** Τα δικαιολογητικά πληρωμής ελέγχονται από την αρμόδια για την προμήθεια υπηρεσία. **7.** Όλες οι σχετικές με τη διενέργεια της προμήθειας δαπάνες του αγοραστή βαρύνουν τον οικείο κωδικό αριθμό εξόδου (ΚΑΕ) του προϋπολογισμού του. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις “περί οικονομικής διοικήσεως και λογιστικού των δήμων και κοινοτήτων” εφόσον δεν είναι αντίθετες με το Ν. 1797/1988 ή δεν αναφέρονται σε θέματα που ρυθμίζονται από το Νόμο αυτό, όπως ισχύει κάθε φορά.

Άρθρο 37. 1. Η πληρωμή της αξίας των υλικών στον προμηθευτή μπορεί να γίνει με έναν από τους παρακάτω τρόπους: α. Με την εξόφληση του 100% της συμβατικής αξίας μετά την οριστική παραλαβή των υλικών. β. Με την χορήγηση προκαταβολής μέχρι ποσοστού 50% της συμβατικής αξίας, χωρίς ΦΠΑ, έναντι ισόποσης εγγύησης και το υπόλοιπο είτε μετά την οριστική παραλαβή των υλικών, είτε με πληρωμή ποσοστού 20% της συμβατικής αξίας, χωρίς ΦΠΑ, με το μακροσκοπικό πρωτόκολλο παραλαβής και εξόφλησης της υπόλοιπης συμβατικής αξίας, με το συνολικό ΦΠΑ, μετά την οριστική παραλαβή των υλικών. γ. Με προθεσμιακό διακανονισμό για το 100% της συμβατικής αξίας ή για μέρος αυτής. δ. Με κάθε άλλο τρόπο που καθορίζεται απαραίτητα στη διακήρυξη ή στην απόφαση για την απ' ευθείας ανάθεση για τις περιπτώσεις που αυτή επιτρέπεται από το Ν. 1797/1988 και τον παρόντα κανονισμό. **2.** Στη διακήρυξη απαραίτητα καθορίζεται ο επιθυμητός τρόπος πληρωμής και οι σχετικές λεπτομέρειες. **3.** Οι παραπάνω τρόποι πληρωμής εφαρμόζονται και στις τμηματικές παραδόσεις, εφόσον προβλέπονται από την σύμβαση. **4.** Η πληρωμή της αξίας των υλικών στον προμηθευτή γίνεται μέσω της Τράπεζας της Ελλάδος, είτε με άνοιγμα ενέγγυας ανέκκλητης πίστωσης, είτε με έμβασμα. Στην περίπτωση που η πληρωμή γίνεται με άνοιγμα πίστωσης δεν χορηγείται προκαταβολή. Χορηγείται προκαταβολή όταν η πληρωμή γίνεται με έμβασμα μετά την οριστική παραλαβή. **5.** Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται είναι τα εξής: α. Σε περίπτωση προμήθειας με παράδοση FOB ή FOT: (1) Πλήρης σειρά φορτωτικών πραγματικής φόρτωσης στο όνομα του αρμοδίου φορέα ή σε διαταγή αυτού, που να αναφέρουν ότι ο ναύλος πληρώνεται στον τόπο προορισμού. (2) Πιστοποιητικό προέλευσης και κατασκευής των υλικών, σε τρία αντίγραφα. (3) Τιμολόγιο του προμηθευτή εις εξαπλούν, που θα φέρει την ένδειξη ότι έχει εξοφληθεί. (4) Εξοφλητική απόδειξη του προμηθευτή, στην περίπτωση που το τιμολόγιο δεν φέρει ένδειξη ότι εξοφλήθηκε. (5) Ζυγολόγιο ή μετρολόγιο, εις εξαπλούν. (6) Πιστοποιητικό ποιοτικού και ποσοτικού ελέγχου, εάν ανατεθεί τέτοιος έλεγχος σε διεθνές γραφείο ελέγχου ή πρακτικό, εάν ανατεθεί ο έλεγχος αυτός σε επιτροπή. (7) Πρωτόκολλο οριστικής ποσοτικής και ποιοτικής παραλαβής στην Ελλάδα και αποδεικτικό εισαγωγής του υλικού στην αποθήκη του φορέα, εφόσον από τη σύμβαση προβλέπεται η πληρωμή να γίνεται μετά την οριστική ποσοτική και ποιοτική παραλαβή του υλικού στην Ελλάδα. (8) Αντίγραφο τηλεγραφήματος ή τηλετυπήματος του προμηθευτή, με το οποίο να γνωρίζει στην υπηρεσία τα στοιχεία της φόρτωσης. β. Στην περίπτωση προμήθειας με τον όρο παράδοσης C + F: Όλα τα παραπάνω δικαιολογητικά, με την διαφορά ότι η φορτωτική θα αναφέρει ότι ο ναύλος έχει πληρωθεί. γ. Στην περίπτωση προμήθειας με τον όρο CIF: (1) Όλα τα παραπάνω δικαιολογητικά για την περίπτωση C + F. (2) Ασφαλιστήριο συμβόλαιο ή πιστοποιητικό ασφάλισης ασφαλιστικής εταιρίας, που να καλύπτει τους κινδύνους που προβλέπονται στο άρθρο 30 του παρόντος. (3) Απόδειξη πληρωμής των ασφαλιστών. δ. Στην περίπτωση προμήθειας με τον όρο παράδοσης "ελεύθερον": (1) Πρωτόκολλο οριστικής ποσοτικής και ποιοτικής παραλαβής στην Ελλάδα ή σε περίπτωση αυτοδίκαιης παρα-

λαβής, θεωρημένο αποδεικτικό προσκόμισης του υλικού στην αποθήκη, σύμφωνα με το άρθρο 29 του παρόντος. (2) Τιμολόγιο του προμηθευτή, εις τριπλούν, που να αναφέρει την ένδειξη ΕΞΟΦΛΗΘΗΚΕ. (3) Εξοφλητική απόδειξη του προμηθευτή, εάν το τιμολόγιο δεν φέρει την ένδειξη ΕΞΟΦΛΗΘΗΚΕ. (4) Πιστοποιητικό ποιοτικού και ποσοτικού ελέγχου, εάν ανατεθεί τέτοιος έλεγχος σε διεθνές γραφείο ελέγχου ή πρακτικό, εάν ανατεθεί ο έλεγχος αυτός σε επιτροπή. 7. Για τις περιπτώσεις του άρθρου αυτού ισχύουν αναλόγως τα αναφερόμενα στην παράγραφο 7 του άρθρου 36 του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 38. 1. Τα δείγματα που χρησιμοποιούνται κατά την διενέργεια των προμηθειών υπάγονται στις παρακάτω κατηγορίες: α. Δείγματα φορέων. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται τα δείγματα που αποστέλλουν οι φορείς για τους οποίους προορίζονται τα προς προμήθεια υλικά, βάσει των οποίων θα πραγματοποιηθεί η προμήθεια. β. Δείγματα προμηθευτών. Στην περίπτωση αυτή υπάγονται τα δείγματα που καταθέτουν οι προμηθευτές, όταν απαιτείται, κατά την διενέργεια του διαγωνισμού. γ. Δείγματα από τα προς παραλαβή συμβατικά υλικά. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται τα δείγματα που λαμβάνονται από τις επιτροπές παραλαβής προς δειγμάτωση των υλικών που παραδίδουν οι προμηθευτές σε εκτέλεση συμβάσεων. **2.** Κάθε δείγμα ανάλογα με την φύση του προς προμήθεια υλικού, πρέπει να είναι σε ποσότητα ή μέγεθος απόλυτα επαρκές για την σχετική μηχανική, χημική ή μικροσκοπική εξέταση, ή πρακτική δοκιμασία. Η ποσότητα ή το μέγεθος των δειγμάτων μπορεί να ορίζονται: α. Από την υπηρεσία που διενεργεί την προμήθεια, προκειμένου για δείγματα των φορέων (κατηγορία α). β. Με την διακήρυξη ή πρόσκληση, προκειμένου για δείγματα προμηθευτών (κατηγορία β). γ. Από τη σύμβαση, προκειμένου για δείγματα των προς παραλαβή συμβατικών υλικών (κατηγορία γ). Εφόσον στη σχετική σύμβαση δεν αναφέρεται η ποσότητα και το μέγεθος των δειγμάτων, ισχύουν οι διατάξεις για τις δειγματοληψίες του γενικού χημείου του κράτους (Γ.Χ.Κ.). **3.** Τα δείγματα όλων των κατηγοριών κατατίθενται στην αρμόδια υπηρεσία εις διπλούν (δείγμα - αντίδειγμα) με εξαίρεση: α. Τα δείγματα των φορέων, εφόσον η υπηρεσία έχει ορίσει διαφορετικά. β. Τα δείγματα τα οποία λόγω της φύσης τους ή της αξίας τους, δεν μπορούν να σταλούν ή να υποβληθούν εις διπλούν. γ. Τα δείγματα που λαμβάνουν οι επιτροπές παραλαβής κατά τη διαδικασία ελέγχου των προς παραλαβή συμβατικών υλικών, τα οποία λαμβάνονται μεν εις διπλούν, πλην όμως, το ένα απ' αυτά αποστέλλεται απευθείας από την επιτροπή για εργαστηριακή ή μηχανική εξέταση η χρησιμοποιείται για πρακτική δοκιμασία. **4.** Εφόσον από την διακήρυξη ή την πρόσκληση δεν προβλέπεται κατάθεση δειγμάτων, τυχόν προσκομιζόμενα από τους προμηθευτές δείγματα δεν γίνονται δεκτά. **5.** Δείγματα που δεν είναι κατά τρόπον εμφανή σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από την διακήρυξη ή την πρόσκληση δεν γίνονται δεκτά. **6.** Εφόσον τα δείγματα ανήκουν σε ευπαθή ή επικίνδυνα υλικά, ο προμηθευτής υποχρεούται να αναφέρει τούτο εγγράφως επί του δείγματος στην ελληνική γλώσσα, καθορίζοντας συγχρόνως τον τρόπον φύλαξης και συντήρησης τους. Για δείγματα φορέων καθώς και δείγματα από τα προς παραλαβή συμβατικά

υλικά που ανήκουν στην κατηγορία αυτή, την παραπάνω υποχρέωση έχει ο φορέας και ο πρόεδρος της επιτροπής, αντίστοιχα. **7.** Εφόσον η προμήθεια του υλικού γίνεται με βάση δείγματα του φορέα οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να λαμβάνουν γνώση του δείγματος αυτού, κατά το διάστημα της προθεσμίας που ορίζεται από την διακήρυξη ή την πρόσκληση είτε με απλή μακροσκοπική εξέταση αυτού από τους ενδιαφερομένους, είτε με λήψη αντιγράφου, ή απεικόνισης αυτού με δική τους μέριμνα και ευθύνη. **8.** Κατά την αξιολόγηση των προσφορών από το αρμόδιο όργανο, τίθενται υπόψη του και τα σχετικά δείγματα. Εφόσον για την διενέργεια του ελέγχου από το αρμόδιο όργανο είναι απαραίτητη, η αποσφράγιση του δείγματος, αυτή γίνεται ενώπιον υπαλλήλου της υπηρεσίας τήρησης των δειγμάτων μετά τον έλεγχο γίνεται επανασφράγιση του δείγματος. Επίσης ενώπιον του υπαλλήλου της υπηρεσίας δειγμάτων γίνεται, όταν απαιτείται, λήψη μέρους του δείγματος. **9.** Η επισημοποίηση των δειγμάτων και αντιδειγμάτων γίνεται από την υπηρεσία που τα τηρεί, ύστερα από την υπογραφή της σχετικής σύμβασης. Τα επισημοποιηθέντα δείγματα παραλαμβάνονται από την επιτροπή παραλαβής για να χρησιμοποιηθούν κατά το στάδιο των ελέγχων και επιστρέφονται μετά το πέρας της παραλαβής των υλικών, εφόσον λόγω της φύσης τους δεν καταστρέφονται κατά την διαδικασία των ελέγχων. **10.** Στον συμβασιούχο προμηθευτή παραδίδεται, ύστερα από αίτημά του, το επίσημο δείγμα του φορέα ή μέρος αυτού, ανάλογα με τη φύση του υλικού, για να του χρησιμεύσει κατά την κατασκευή του και υποχρεούται να το επιστρέψει το αργότερο με την παράδοση του υλικού. **11.** Η επιστροφή των δειγμάτων γίνεται ως εξής: α) Των φορέων μέσα σε τριάντα ημέρες από την επιστροφή τους από την επιτροπή παραλαβής και αφού έχει συντελεστεί η οριστική παραλαβή του συμβατικού υλικού, με μέριμνα και ευθύνη του φορέα. β) Των προμηθευτών στους οποίους δεν κατακυρώθηκαν ή δεν ανατέθηκε, η προμήθεια, μέσα σε 15 ημέρες από την ημερομηνία της ανακοίνωσης κατακύρωσης, ή ανάθεσης, με μέριμνα και ευθύνη τούτων. γ) Των συμβασιούχων προμηθευτών που κατατέθηκαν με την προσφορά του και δεν καταστράφηκαν μερικώς ή ολικώς κατά την διαδικασία των ελέγχων, μέσα σε τριάντα ημέρες από την επιστροφή τους από την επιτροπή παραλαβής και εφόσον έχει συντελεσθεί η οριστική παραλαβή, με ευθύνη και μέριμνα των ιδίων. δ) Τα δείγματα που δεν χρησιμοποιήθηκαν για κατ' έφεση εξέταση επιστρέφονται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την οριστική παραλαβή των συμβατικών υλικών, με μέριμνα και ευθύνη του προμηθευτή. **12.** Τα δείγματα που δεν θα παραλειφθούν σύμφωνα με τα παραπάνω, εκποιούνται από την υπηρεσία παραλαβής και φύλαξης τους, εφόσον έχουν εμπορική αξία υπέρ του ταμείου αρωγής δημοτικών και κοινοτικών υπαλλήλων (Τ.Α.Δ.Κ.Υ.) άλλως καταστρέφονται από οριζόμενη από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, προς τούτο, επιτροπή. **13.** Η αξία των δειγμάτων και αντιδειγμάτων που λαμβάνονται από τις επιτροπές παραλαβής, βαρύνει τους προμηθευτές και δεν καταβάλλεται. **14.** Εφόσον από τη σύμβαση προβλέπονται και εργασθηριακοί έλεγχοι, αυτοί διενεργούνται από εργαστήρια του φορέα, εάν διαθέτει, άλλως το Γ.Χ.Κ. ή από οποιοδήποτε άλλο εργαστήριο που ανήκει στο δημό-

σιο τομέα ανάλογα με την φύση του προς προμήθεια υλικού και την μορφή του ελέγχου. **15.** Σε περίπτωση που ο προμηθευτής διαφωνεί με το αποτέλεσμα των εργαστηριακών εξετάσεων, μπορεί να ζητήσει εγγράφως κατ' έφεση εξέταση γίνεται ύστερα από έγγραφο της υπηρεσίας, από το Γ.Χ.Κ. ή σε περίπτωση που λόγω της φύσεως του υλικού ή της μορφής του ελέγχου, το Γ.Χ.Κ. δεν μπορεί να ανταποκριθεί στον έλεγχο, η κατ' έφεση γίνεται από οποιοδήποτε άλλο εργαστήριο του δημοσίου τομέα, εκτός από το εργαστήριο που διενήργησε την αρχική εξέταση. Στην περίπτωση που δεν υπάρχει άλλο κατάλληλο εργαστήριο από αυτό που διενήργησε τον αρχικό έλεγχο, ή κατ' έφεση γίνεται σ' αυτό, αλλά με εξεταστή του Γ.Χ.Κ. ή άλλου φορέα. Ο προμηθευτής υποχρεούται να καταθέσει το προβλεπόμενο για την περίπτωση παράβολο. Το αίτημα του προμηθευτή για την κατ' έφεση εξέταση πρέπει να υποβάλλεται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία είκοσι (20) ημερών από την γνωστοποίηση σ' αυτόν των αποτελεσμάτων της αρχικής εξέτασης. Κατ' έφεση εξέταση μπορεί να γίνει και απευπαιγμένα με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την λήψη του πρωτοκόλλου της επιτροπής παραλαβής. Κατά την κατ' έφεση εξέταση παρίσταται εκπρόσωπος του φορέα, υποχρεωτικά δε καλείται να παραστεί, εφόσον το επιθυμεί και ο προμηθευτής. Εάν κατά την διενέργεια της κατ' έφεση εξέτασης διαφωνία από τον εκπρόσωπο του φορέα ή τον προμηθευτή, σε τεχνικό θέμα, όπως εφαρμοζόμενη μέθοδος εξέτασης, χρήση οργάνων, αυτή διατυπώνεται με σαφήνεια σε σχετικό πρωτόκολλο, η δε υπόθεση παραπέμπεται στο ανώτατο χημικό συμβούλιο (Α.Χ.Σ.) για γνωμάτευση. Το αποτέλεσμα της κατ' έφεση εξέτασης είναι υποχρεωτικό και τελεσίδικο και για τα δύο μέρη.

Άρθρο 39. 1. Σε περίπτωση ανωτέρας βίας η απόδειξη αυτής βαρύνει εξ ολοκλήρου τον προμηθευτή. **2.** Ο προμηθευτής που επικαλείται ανωτέρα βία υποχρεούται μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από τότε που συνέβησαν τα περιστατικά που συνιστούν την ανωτέρα βία, να αναφέρει εγγράφως αυτά και να προσκομίσει στην υπηρεσία τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία. **3.** Σε περίπτωση που ο προμηθευτής μέσα στην ανωτέρω προθεσμία δεν αναφέρει τα περιστατικά και δεν προσκομίσει τα απαιτούμενα αποδεικτικά στοιχεία, στερείται του δικαιώματος να επικαλεσθεί την ύπαρξη ανωτέρας βίας.

Άρθρο 40. 1. Για κάθε πράξη του δήμου ή της κοινότητας ή της αρμόδιας για την προμήθεια υπηρεσίας για την οποία ο ανάδοχος της προμήθειας πραγμάτων κρίνει ότι είναι βλαπτική των συμφερόντων του, έχει δικαίωμα να ασκήσει ένσταση ενώπιον του νομάρχη. Το ίδιο δικαίωμα έχει ο ανάδοχος, όταν ο δήμος ή η κοινότητα μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία ενός μήνα, δεν αποφαινεται σε πράξη της αρμόδιας για την προμήθεια υπηρεσίας η οποία πράξη προβλέπεται από τις διατάξεις του ν. 1797/1988 ή του παρόντος κανονισμού, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά και υπόκειται στην έγκριση του. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στις διατάξεις του παρόντος η ένσταση ασκείται και κατατίθεται στο γραφείο της αρμόδιας για την προμήθεια υπηρεσίας μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία 15 ημερών από την επίδοση στον ανάδοχο της προσβαλλόμενης πράξης.

Ο νομάρχης αποφαίνεται επί της ένστασης μέσα σε τρεις μήνες από την κατάθεσή της, ύστερα από γνώμη του νομαρχιακού συμβουλίου δημοσίων έργων. **2.** Η διαφορά συζητείται στο συμβούλιο αφού πρώτα κληθούν υποχρεωτικά ο ανάδοχος και ο εκπρόσωπος του οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης. Το συμβούλιο γνωματεύει αιτιολογημένα για την απονομή του δικαίου από άποψη νομιμότητας και ουσίας ακόμα και αν δεν παρastoύν αυτοί που έχουν κληθεί σ' αυτό. **3.** Αν ο νομάρχης δεν εκδώσει την απόφασή του, μέσα στην καθορισμένη προθεσμία της παραγράφου 1 ή κάποιος από τους ενδιαφερόμενους δεν αποδεχτεί την απόφαση του νομάρχη τότε αρμόδιο για την επίλυση της διαφοράς που δημιουργείται είναι το διοικητικό εφετείο στην περιφέρεια του οποίου εκτελείται η προμήθεια. Το διοικητικό εφετείο δικάζει σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, ύστερα από προσφυγή που ασκείται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών, αφού το κοινοποιήθηκε η απόφαση του νομάρχη ή πέρασε η προθεσμία για την έκδοση της απόφασης. **4.** Πριν υποβληθεί η διαφορά στο διοικητικό εφετείο, πρέπει να έχει εξαντληθεί η διοικητική διαδικασία, που προβλέπει η παράγραφος Ι αυτού του άρθρου, διαφορετικά η προσφυγή είναι απαράδεκτη, εκτός από την περίπτωση που η διαφορά γεννάται τα πρώτον από την σχετική πράξη του νομάρχη. **5.** Κάθε αξίωση του αναδόχου προμηθείας κατά του εργοδότη ή αντίθετα του εργοδότη κατά του αναδόχου που δεν στηρίζεται στη απόφαση της αρμοδίας αρχής και για την οποία έγινε προσφυγή στο διοικητικό εφετείο, παραγράφεται, να κατά το διάστημα της επιδικίας πέρασε διετία χωρίς να διακοπεί η παραγραφή. Για τις αξιώσεις των αναδόχων, που γεννήθηκαν νόμιμα και αναγνωρίστηκαν με αποφάσεις των αρμοδίων αρχών, εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις περί των αρμοδίων αρχών, εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του διατάγματος περί λογιστικών δήμων και κοινοτήτων, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.

Άρθρο 41. 1. Με ανάδειξη προμηθευτών - χορηγητών πραγματοποιούνται προμήθειες: α) Τροφίμων, για τα Ιδρύματα των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου. β) Λοιπών αναλωσίμων ειδών παντοπωλείου, για τα ιδρύματα τους, καθώς και παροχής υπηρεσιών προς αυτά. γ) Πετρελαιοειδών για τους Ο.Τ.Α., τα νομικά τους πρόσωπα δημοσίου δικαίου και για τα ιδρύματά τους. δ) Φαρμάκων και αναλώσιμου υγειονομικού υλικού. Για τις περιπτώσεις α, β, γ η αρμοδιότητα ανήκει στους νομάρχες και ασκείται από τις υπηρεσίες Εμπορίου των νομαρχιών, για δε την περίπτωση δ στους ενδιαφερόμενους φορείς. Όταν ειδικοί λόγοι καθιστούν αδύνατη ή προδήλως δυσχερή την ανάδειξη χορηγητών ειδών των περιπτώσεων α, β, γ, από τις υπηρεσίες Εμπορίου των νομαρχιών, δύναται να παρασχεθεί εξουσιοδότηση στον ενδιαφερόμενο φορέα για την ανάδειξη από τον ίδιο προμηθευτών χορηγητών, με απόφαση του οικείου νομάρχη, ύστερα από γνωμοδότηση της επιτροπής προμηθειών της νομαρχίας. **2.** Για τις ανάγκες σε τρόφιμα των ιδρυμάτων των ο.τ.α. και σε πετρελαιοειδή των ο.τ.α. και των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου οι νομαρχιακές υπηρεσίες Εμπορίου ή οι ως ανωτέρω εξουσιοδοτημένοι φορείς προκηρύσσουν διαγωνισμούς για την ανάδειξη προμηθευτών χορηγητών των

ειδών αυτών, με βάση την προσφερόμενη έκπτωση επί της τιμής του είδους, για ορισμένο χρονικό διάστημα, κατά κανόνα, ενός έτους. **3.** Στην ανωτέρω ρύθμιση μπορούν να υπαχθούν, ύστερα από αίτηση τους στον οικείο νομάρχη και νομικά πρόσωπα, ιδιωτικού δικαίου των ο.τ.α. εφόσον χρηματοδοτούνται ή ελέγχονται από το κράτος. **4.** Προμηθευτής χορηγητής αναδεικνύεται εκείνος που προσφέρει το μεγαλύτερο ποσοστό έκπτωσης, εφόσον το προαναφερόμενο είδος είναι εντός των τεχνικών προδιαγραφών και λοιπών όρων της διακήρυξης σε συνδυασμό με τις λοιπές σχετικές διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 42. 1. Στις διακηρύξεις διαγωνισμών για την ανάδειξη προμηθευτών ειδών των οποίων οι τιμές είναι εκτός διατίμησης περιλαμβάνεται όρος, σύμφωνα με τον οποίο: α) Το ποσοστό έκπτωσης στα εκατό (%) υπολογίζεται στη νόμιμα διαμορφούμενη κάθε φορά μέση τιμή λιανικής ή χονδρικής πώλησης του είδους την ημέρα παράδοσης του και που αντιστοιχεί στην ποιότητα και σε κάθε άλλο χαρακτηριστικό γνώρισμά του. β) Στις περιπτώσεις στις οποίες τόσο η ανώτερη όσο και η κατώτερη τιμή, βρίσκονται χαρακτηριστικά πέρα από τις τιμές που προσφέρονται στην αγορά (ακραίες περιπτώσεις) αυτές δεν υπολογίζονται στη διαμόρφωση της μέσης τιμής, αλλά λαμβάνεται υπόψη η αμέσως προηγούμενη τιμή (ανώτερη ή κατώτερη). γ) Στις περιπτώσεις που είναι αδύνατος ο προσδιορισμός κάποιου χαρακτηριστικού γνωρίσματος του είδους (όπως προέλευση, τύπος) από το οποίο εξαρτάται η τιμή το είδος αποτιμάται στην κατώτερη τιμή από την οποία και αφαιρείται η έκπτωση. **2.** Για τα είδη που τελούν σε καθεστώς διατίμησης, το ποσοστό έκπτωσης στα εκατό (%) θα υπολογίζεται στην τιμή διατίμησης που ισχύει κάθε φορά κατά την ημέρα παράδοσης του είδους.

Άρθρο 43. Στους ο.τ.α. των νομών Αθηνών, Πειραιώς, Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής και Θεσσαλονίκης σε περίπτωση που λόγω ιδιομορφίας της αγοράς η μέση τιμή λιανικής ή χονδρικής πώλησης του είδους είναι ανεφάρμοστη μπορεί, ύστερα από απόφαση του οικείου νομάρχη, να προκηρυσσοονται οι διαγωνισμοί στην ανώτερη χονδρική ή λιανική τιμή πώλησης του είδους ή και σε σταθερές τιμές κλιμακούμενες, τουλάχιστον ανά τετράμηνο.

Άρθρο 44. Τα τιμολόγια, όσον αφορά την κανονικότητα της τιμής θεωρούνται μέσα σε δέκα ημέρες: α) Από τις υποδιευθύνσεις αγορανομίας Αθηνών και Πειραιώς για τους νομούς Αθηνών, Πειραιώς Ανατολικής Αττικής και Δυτικής Αττικής. β) Από τις κατά τόπους νομαρχιακές υπηρεσίες Εμπορίου για τους άλλους νομούς της χώρας, εφόσον η έδρα του ο.τ.α. βρίσκεται στην πρωτεύουσα του νομού ή δεν απέχει, από αυτή περισσότερο από 30 χιλιόμετρα και με βάση τις τιμές που διαμορφώνονται στην πρωτεύουσα του νομού. γ) Από τις κατά τόπους αστυνομικές αρχές εφόσον η έδρα του ο.τ.α. απέχει περισσότερο από 30 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα του νομού ή σε νησιά εκτός Κρήτης Εύβοιας και εκείνων στα οποία εδρεύει η πρωτεύουσα του νομού και με βάση τις τιμές που διαμορφώνονται στην έδρα της αστυνομικής αρχής. Για τα νησιά στα οποία εδρεύει η πρωτεύουσα του νομού και τα νησιά Κρήτη και Εύβοια ισχύουν τα οριζόμενα από την προηγούμενη παράγραφο (β).

Άρθρο 45. Για θέματα που δεν ρυθμίζονται ειδικά από τις διατάξεις αυτού του Κεφαλαίου, έχουν εφαρμογή οι σχετικές διατάξεις του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 46. 1. Η διενέργεια διαγωνισμών προμηθειών και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων διαγωνισμών και απ' ευθείας ανάθεσης, προμηθειών των φορέων του άρθρου 1 του παρόντος οι οποίοι εκτελούν τις προμήθειες τους σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού γίνεται από επιτροπές. **2.** Οι επιτροπές μπορούν να συγκροτούνται για χρονικό διάστημα ενός έτους και γνωμοδοτούν πέραν των θεμάτων αξιολόγησης και για κάθε θέμα που προκύπτει κατά την εκτέλεση των συμβάσεων. **3.** Οι επιτροπές συγκροτούνται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και αποτελούνται, ανεξαρτήτως του τρόπου της προμήθειας, από τρεις δημοτικούς ή κοινοτικούς υπαλλήλους. Σε περίπτωση αιτιολογημένης αδυναμίας για την συγκρότηση της επιτροπής ή εάν εκ της φύσεως της προμήθειας απαιτούνται υπάλληλοι ορισμένης ειδικότητας τους οποίους ο δήμος ή η κοινότητα δεν διαθέτουν τότε αυτοί υποδεικνύονται από τον νομάρχη εκ των υπαλλήλων του δημοσίου τομέα ή των φορέων του άρθρου 1 του παρόντος κανονισμού. Για προμήθειες προϋπολογισθείσας αξίας άνω των 200.000 ευρώ-παϊκών λογιστικών μονάδων ECU στην παραπάνω επιτροπή της παραγράφου αυτής είναι δυνατό να συμμετέχουν επί πλέον ως μέλη δύο δημοτικοί ή κοινοτικοί υπάλληλοι ειδικότητας ανάλογης της φύσεως της προμήθειας. Εάν ο δήμος ή η Κοινότητα δεν διαθέτει τέτοιους υπαλλήλους τότε αυτοί υποδεικνύονται από το νομάρχη εκ των υπαλλήλων των φορέων που αναφέρονται ανωτέρω. **4.** Με απόφαση του νομάρχη συγκροτούνται κατά περίπτωση και ευκαιριακές επιτροπές ή ομάδες εργασίας για την αντιμετώπιση ειδικών θεμάτων προμηθειών με τα οποία δεν ασχολούνται οι επιτροπές των παραπάνω παραγράφων. Με την απόφαση αυτή καθορίζονται η αρμοδιότητα και το έργο της επιτροπής και το έργο της επιτροπής ή ομάδας εργασίας η συγκρότηση η σύνθεση η διάρκεια και ο τρόπος λειτουργίας της. **5.** Σε όλες τις επιτροπές του άρθρου αυτού, μαζί με τα τακτικά μέλη, ορίζονται και οι αναπληρωτές τους οι οποίοι πρέπει να έχουν επίσης την ιδιότητα ή τα προσόντα που απαιτούνται για τα τακτικά μέλη.

Άρθρο 47. 1. Προμήθειες για τις οποίες έχει δημοσιευθεί διακήρυξη ή έχει υπογραφεί σύμβαση πριν την ισχύ του παρόντος, εκτελούνται σύμφωνα με τους όρους αυτών μέχρι την πλήρη εκκαθάριση των εκ της συμβάσεως σχέσεων. **2.** Για θέματα που δεν ρυθμίζονται από τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού εφαρμόζονται οι διατάξεις των ν. 1797/1988 και 2000/1991, με την επιφύλαξη των διατάξεων του π.δ/τος 105/1989 "προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας περί κρατικών προμηθειών προς το κοινοτικό δίκαιο κλπ", όπως αυτά ισχύουν κάθε φορά.

17. Υ.Α. 69269/5385/1990: «Κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες περιεχομένου Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), καθορισμός περιεχομένου ειδικών περιβαλλοντικών μελετών (ΕΠΜ) και λοιπές συναφείς διατάξεις, σύμφωνα με το Ν.1650/1986, όπως τροποποιήθηκε από Η.Π. 11014/703/Φ 104/2003.

Άρθρο 1. Σκοπός - Ορισμοί - Πεδίο Εφαρμογής. Με αυτή την υπουργική απόφαση αποσκοπείται η εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 3, 4 και 5 του Ν. 1650/1986 και συγχρόνως η εναρμόνιση με τις σχετικές διατάξεις α) τη υπ' αριθ. 84/360/ΕΟΚ οδηγίας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 28ης Ιουνίου 1984 "Σχετικά με την καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που προέρχεται από βιομηχανικές εγκαταστάσεις «και ειδικότερα με τις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3, 6, 7, 11, 12, 13 και 15 αυτής» και β) της υπ' αρ. 85/337/ΕΟΚ οδηγίας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 27ης Ιουνίου 1985 "για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον" και ειδικότερα με τις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3, 5, 6 (παρ. 1), 8 και 11 (παρ. 2) αυτής, που έχουν δημοσιευθεί στην Ελληνική γλώσσα στην επίσημη εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (L. 188 σελ. 20 της 16.7.1984) και (L. 175 σελ. 40 της 5.7.1985) αντίστοιχα, ώστε στο πλαίσιο της ισόρροπης ανάπτυξης του Εθνικού χώρου να καθίσταται ευχερής και αποτελεσματική η προσπάθεια για την αποτροπή της ρύπανσης και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος με την αξιολόγηση των άμεσων και έμμεσων επιπτώσεων των έργων και δραστηριοτήτων. Με αυτή την Υπουργική Απόφαση αποσκοπείται επίσης ο καθορισμός του περιεχομένου των ειδικών περιβαλλοντικών μελετών και τη διαδικασία κατάρτισης και έγκρισής τους, σύμφωνα με το άρθρο 21 (παρ. 1) του Ν. 1650/1986.

Άρθρο 2. Ορισμοί. Για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης νοούνται ως: **1.** Βιομηχανικές και συναφείς δραστηριότητες. Κάθε κτιριακή ή άλλη μόνιμη εγκατάσταση που χρησιμοποιεί για σκοπούς βιομηχανικούς ή κοινής ωφέλειας και ενδέχεται να προκαλέσει ρύπανση στο περιβάλλον. **2.** Έργα και μη βιομηχανικές δραστηριότητες: - Άλλες επεμβάσεις στο φυσικό περιβάλλον ή στο τοπίο στις οποίες περιλαμβάνονται και οι επεμβάσεις που αφορούν εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, που ενδέχεται να προκαλέσουν ρύπανση ή υποβάθμιση στο περιβάλλον. **3.** Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη (Ε.Π.Μ.) καλείται κάθε επιστημονική εργασία και έρευνα της οποίας το περιεχόμενο καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 11 της παρούσας απόφασης και προβλέπει: α) Στην τεκμηρίωση και αξιολόγηση της σημασίας του προστατευτέου αντικειμένου και στην ένταξη του σύμφωνα με τα κριτήρια που καθορίζονται στο άρθρο 19 του Ν. 1650/1986 και σε μία από τις κατηγορίες του άρθρου 18 του Νόμου αυτού, καθώς και β) Στη διατύπωση προτάσεων μέτρων προστασίας ή και διαχείρισης του προστατευτέου αντικειμένου ή και της ευρύτερης περιοχής και στην τεκμηρίωση της σκοπιμότητας των μέτρων αυτών. **4.** Υφιστάμενες μελέτες καλούνται οι μελέτες οι οποίες μέχρι τη δημοσίευση της παρούσας απόφασης, είχαν ανατεθεί και παραληφθεί, σύμφωνα με τις τότε ισχύουσες διατάξεις, από το Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ.,

Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Δημόσιες Επιχειρήσεις και λοιπούς Οργανισμούς Δημοσίου Συμφέροντος.

Άρθρο 3. Πεδίο εφαρμογής. Η απόφαση αυτή αφορά α) τα έργα και δραστηριότητες της Α' και Β' κατηγορίας του άρθρου 3 του Ν. 1650/1986 τόσο του ιδιωτικού όσο και του Δημοσίου τομέα, εκτός από εκείνες που εξυπηρετούν σκοπούς εθνικής άμυνας, και β) την προστασία της φύσης και του τοπίου με τον καθορισμό περιοχών προστασίας σύμφωνα με ορισμένες προδιαγραφές.

Άρθρο 11. Καθορισμός περιεχομένου των ειδικών περιβαλλοντικών μελετών (ΕΜΠ) και διαδικασία κατάρτισης και έγκρισής τους. **1.** Περιεχόμενο των Ε.Π.Μ. συνιστούν οι προδιαγραφές που περιγράφονται στον πίνακα 4 του άρθρου 16 της απόφασης αυτής. **2.** Κάθε Ε.Π.Μ. περιλαμβάνει κατά περίπτωση ανάλογα με το προστατευτέο αντικείμενο εκείνες τις προδιαγραφές που κυρίως απαιτούνται για την τεκμηρίωση της σημασίας του προστατευτέου αντικείμενου, της ένταξής του σε μία από τις κατηγορίες του άρθρου 18 του Ν. 1650/86 και της σκοπιμότητας των προτεινομένων μέτρων προστασίας. **3.** Η επιλογή προδιαγραφών για κάθε Ε.Π.Μ. πραγματοποιείται από τον φορέα ανάθεσης ή και κατάρτισης της, που προσδιορίζεται στο άρθρο 12 της παρούσας σύμβασης. Για την επιλογή αυτή απαιτείται η γνώμη των αρμοδίων Δ/νσεων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, και του Υπουργείου Γεωργίας, η οποία πρέπει να παρέχεται εντός προθεσμίας 20 ημερών από τότε που θα περιέλθει σ' αυτούς το σχετικό ερώτημα. Εάν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, η επιλογή των προδιαγραφών πραγματοποιείται και χωρίς τη γνώμη των υπηρεσιών αυτών. Ο φορέας ανάθεσης ή κατάρτισης της Ε.Π.Μ. που προβλέπεται στο άρθρο 12 (παρ. 1) της παρούσας απόφασης υποχρεούται σε προηγούμενη γνωστοποίηση προς τα συναρμόδια Υπουργεία του υπό μελέτη προστατευτέου αντικείμενου.

Άρθρο 12. Φορείς ανάθεσης ή και κατάρτισης Ε.Π.Μ. **1.** Αρμόδιοι Φορείς που αναθέτουν ή καταρτίζουν οι ίδιοι Ε.Π.Μ. είναι οι ακόλουθοι: Το Δημόσιο, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι Δημόσιες Επιχειρήσεις και οι λοιποί οργανισμοί Δημοσίου Συμφέροντος. **2.** Ε.Π.Μ. καταρτίζουν και αναθέτουν επίσης φυσικά πρόσωπα, ή ενώσεις προσώπων και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου που έχουν ως έδρα την Ελλάδα ή άλλη χώρα.

Άρθρο 13. Τρόπος και διαδικασία ανάθεσης της Ε.Π.Μ. **1.** Για την ανάθεση Ε.Π.Μ. ο εργοδότης προβαίνει σε δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος που δημοσιεύεται σε δύο τουλάχιστον ημερήσιες εφημερίδες της πρωτεύουσας και σε μία ημερήσια εφημερίδα της έδρας του Νομού ή των Νομών που αναφέρεται η Ε.Π.Μ. καθώς και στο Ενημερωτικό Δελτίο του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας. **2.** Την πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος πρέπει να αναγράφονται απαραίτητα τα ακόλουθα στοιχεία: α) Ονομασία του εργοδότη. β) Τίτλος και αντικείμενο της μελέτης. γ) Οι απαιτούμενες ειδικότητες επιστημόνων. δ) Τρόπος ανάθεσης της μελέτης και οι όροι επιλογής αναδόχου.

ε) Η προβλεπόμενη αμοιβή της μελέτης. στ) Προθεσμία που δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 20 ημερών, και αρμόδια Υπηρεσία για την κατάθεση των αιτήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος. ζ) Απαιτούμενα συνοδευτικά της αίτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. **3.** Ανάδοχος μπορεί να είναι φυσικό πρόσωπο ή ενώσεις προσώπων ή Ν.Π.Ι.Δ. που εδρεύει στην Ελλάδα ή σε άλλη χώρα. **4.** Η ανάθεση Ε.Π.Μ. γίνεται με σύμβαση που συνομολογείται με απευθείας επιλογή, βάσει αιτιολογημένης απόφασης του εργοδότη μετά από αξιολόγηση των προσόντων του αναδόχου και εφόσον κριθεί ότι ανταποκρίνονται στους όρους που εμπεριέχονται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Συνεκτιμώνται επίσης τα οικονομικά δεδομένα της προσφοράς. **5.** Μετά την έκδοση της εγκριτικής απόφασης συνάπτεται σύμβαση που υπογράφεται από τον εργοδότη ή τον νόμιμα εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπό του και τον ανάδοχο. **6.** Η υπογραφή της σύμβασης ανάθεσης της μελέτης πραγματοποιείται μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από τη δημοσίευση της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος στο Ενημερωτικό Δελτίο του ΤΕΕ. Η υπογραφή της σύμβασης μπορεί να πραγματοποιηθεί και μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής εφόσον συμφωνεί ο ανάδοχος, διαφορετικά η ανάθεση της μελέτης επαναπροκηρύσσεται. **7.** Κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να ασκήσει ένσταση κατά οποιασδήποτε πράξης του εργοδότη από τη δημοσίευση της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος μέχρι και την έκδοση της εγκριτικής απόφασης του για την ανάθεση της μελέτης. Η προθεσμία άσκησης της ένστασης είναι δέκα (10) ημέρες από τη ανακοίνωση της σχετικής πράξης του εργοδότη. Η ένσταση ασκείται στον εργοδότη επί της οποίας τελικά και αποφαίνεται. **8.** Συστατικά στοιχεία της σύμβασης θεωρούνται: α) Συμφωνητικό συναποδοχής των όρων εκπόνησης της μελέτης. β) Ειδική συγγραφή υποχρεώσεων όπου λεπτομερώς αναφέρονται τουλάχιστον: ο σκοπός της Ε.Π.Μ., η διάρθρωση και το περιεχόμενο της μελέτης, ο τρόπος παρουσίασης της μελέτης, ο τρόπος καταβολής της αμοιβής της μελέτης, εγγυήσεις, προθεσμίες εκπόνησης και υποβολής της μελέτης, ο επιβλέπων τις εργασίες κατάρτισης της μελέτης και ο τρόπος άσκησης της επίβλεψης, υποχρεώσεις αναδόχου - όροι έκπτωσής του, ποινικές ρήτρες, υπερημερίες, υποχρεώσεις εργοδότη - όροι λύσης της σύμβασης, τρόπος άσκησης ενστάσεων, αιτήσεων θεραπείας και επίλυσης των διαφορών καθώς και η προθεσμία παραλαβής και έγκρισης της μελέτης.

Άρθρο 14. Παραλαβή και έγκριση της μελέτης. Η παραλαβή της μελέτης πραγματοποιείται με την έκδοση από τον εργοδότη βεβαίωσης ότι ο ανάδοχος συμμορφώθηκε με τις συμβατικές του υποχρεώσεις και ακολουθεί η έγκριση της μελέτης. Η βεβαίωση αυτή και η εγκριτική απόφαση του εργοδότη εκδίδονται μέσα σε προθεσμία που καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 13 (παρ. 2) της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 15. Έγκριση της Ε.Π.Μ. από το Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. Η μελέτη αποστέλλεται στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Χωροταξίας, Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων και εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.

Άρθρο 17. 1. Έργα ή δραστηριότητες που κατά την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης υφίστανται ή βρίσκονται στο στάδιο της κατασκευής ή

έχουν λάβει, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, σχετική έγκριση ή άδεια εγκατάστασης, προσαρμόζονται στις σχετικές διατάξεις ως προς την διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του άρθρου 9 της παρούσας απόφασης μετά από τέσσερα (4) χρόνια από την έναρξη ισχύος της. Αν η άδεια λειτουργίας λήγει πριν από την τετραετία η διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ανανέωση ή τροποποίηση της άδειας λειτουργίας. Εάν πριν από την πάροδο της τετραετίας, κατά την κατασκευή ή την λειτουργία του έργου ή της δραστηριότητας προκύπτει ό,τι δεν προστατεύεται επαρκώς το περιβάλλον, επιβάλλονται περιβαλλοντικοί όροι σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της παρούσας απόφασης. 2. Σε περίπτωση ανανέωσης ή τροποποίησης της άδειας λειτουργίας υφισταμένων έργων ή δραστηριοτήτων της Α' και Β' κατηγορίας της παρούσας απόφασης, η αρμόδια Κεντρική ή Νομαρχιακή υπηρεσία του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργείου πριν την χορήγησή της, ενημερώνει την αντίστοιχη υπηρεσία του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. για ενδεχόμενη επανεξέταση των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων. 3. Κατά την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για τα έργα ή δραστηριότητες που αναφέρονται στη προηγούμενη παράγραφο επιδιώκεται η σταδιακή προσαρμογή τους στην καλύτερη διαθέσιμη τεχνολογία λαμβάνοντας κυρίως άποψη: - την κατάσταση του περιβάλλοντος. - τα τεχνικά χαρακτηριστικά των εγκαταστάσεων. - το ποσοστό χρησιμοποίησης και την υπόλοιπη διάρκεια ζωής αυτών. - τη φύση και το μέγεθος των ρυπαντικών εκπομπών της εγκατάστασης. - τη σκοπιμότητα του να μην προκύπτει υπερβολικό κόστος για την εν λόγω εγκατάσταση λαμβάνοντας υπόψη ιδίως την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης.

Άρθρο 18. Με την επιφύλαξη των ισχυουσών διατάξεων για το εμπορικό απόρρητο, το Υπουργείο Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε., αποστέλλει πληροφορίες στα κράτη μέλη της ΕΟΚ και την επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τις εμπειρίες και τις γνώσεις που έχουν αποκτηθεί σχετικά με την πρόληψη και μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος κατ' εφαρμογή των σχετικών διατάξεων της παρούσας απόφασης και ειδικότερα των διατάξεων των κεφαλαίων Β, Γ και Δ αυτής καθώς τις μεθόδους, τον τεχνικό εξοπλισμό και τις οριακές τιμές των εκπομπών και της ποιότητας των αποδεκτών.

Άρθρο 19. Είναι δυνατόν να εγκρίνονται ως ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες σύμφωνα με το άρθρο 15 αυτής της απόφασης: α) Υφιστάμενες μελέτες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 (παρ. 4) της παρούσας απόφασης. β) Μελέτες που έχουν καταρτισθεί από τους φορείς του άρθρου 12 (παρ. 2), εφόσον μέσα σε έξι (6) μήνες από την δημοσίευση της παρούσας απόφασης έχουν κατατεθεί στην αρμόδια Δ/ση του Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.

Άρθρο 20. Κάθε διάταξη που έρχεται σε αντίθεση με τα οριζόμενα στην παρούσα απόφαση ή ανάγεται σε θέματα που ρυθμίζονται από αυτή καταργείται.

Άρθρο 21. Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

18. Οδηγία 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών

Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 134 της 30/04/2004 σ. 0114 - 0240

Οδηγία 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 2004 περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη περί ίδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 47 παράγραφος 2 και τα άρθρα 55 και 95,

την πρόταση της Επιτροπής(1),

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(2),

τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών(3),

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης(4), υπό το πρίσμα του κοινού σχεδίου το οποίο ενέκρινε η επιτροπή συνδιαλλαγής στις 9 Δεκεμβρίου 2003,

Εκτιμώντας τα εξής:

(1) Με την ευκαιρία νέων τροποποιήσεων των οδηγιών 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών(5), 93/36/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών(6) και 93/37/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων(7), που είναι αναγκαίες προκειμένου να εκπληρωθούν τα αιτήματα απλούστευσης και εκσυγχρονισμού που διατύπωσαν τόσο οι αναθέτοντες φορείς όσο και οι οικονομικοί φορείς στο πλαίσιο των απαντήσεών τους στην Πράσινη Βίβλο που εξέδωσε η Επιτροπή στις 27 Νοεμβρίου 1996, ενδείκνυται, για λόγους σαφήνειας, η αναδιατύπωσή τους σε ενιαίο κείμενο. Η παρούσα οδηγία βασίζεται στη νομολογία του Δικαστηρίου, ιδίως στη νομολογία σχετικά με τα κριτήρια ανάθεσης, η οποία διασαφηνίζει τις δυνατότητες των αναθετουσών αρχών να ικανοποιούν τις ανάγκες του ενδιαφερομένου κοινού, συμπεριλαμβανομένου του περιβαλλοντικού ή κοινωνικού τομέα, υπό τον όρο ότι τα κριτήρια αυτά συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης, δεν παρέχουν απειρίστη ελευθερία επιλογής στην αναθέτουσα αρχή, μνημονεύονται ρητώς και τηρούν τις θεμελιώδεις αρχές που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 2.

(2) Η ανάθεση των συμβάσεων που συνάπτονται στα κράτη μέλη για λογαριασμό του κράτους, των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης ή περιφερειακής διοίκησης

σης και άλλων οργανισμών δημοσίου δικαίου, υπόκειται στην τήρηση των αρχών της συνθήκης, ιδίως στην αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, στην αρχή της ελευθερίας της εγκατάστασης και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, καθώς και στις αρχές που απορρέουν από αυτές, όπως η αρχή της ίσης μεταχείρισης, η αρχή της αποφυγής των διακρίσεων, η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, η αρχή της αναλογικότητας και η αρχή της διαφάνειας. Εντούτοις, για δημόσιες συμβάσεις που υπερβαίνουν κάποια αξία, είναι σκόπιμο να εκπονούνται διατάξεις κοινοτικού συντονισμού των εθνικών διαδικασιών για τη σύναψη αυτών των συμβάσεων, οι οποίες να βασίζονται σε αυτές τις αρχές προκειμένου να διασφαλίζουν τα αποτελέσματά τους και να εγγυώνται το άνοιγμα των δημοσίων συμβάσεων στον ανταγωνισμό. Συνεπώς, αυτές οι διατάξεις συντονισμού θα πρέπει να ερμηνεύονται σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές που αναφέρονται ανωτέρω καθώς και σύμφωνα με τους άλλους κανόνες της συνθήκης.

(3) Οι εν λόγω διατάξεις συντονισμού θα πρέπει να τηρούν, στο μέτρο του δυνατού, τις διαδικασίες και τις πρακτικές που ισχύουν σε κάθε κράτος μέλος.

(4) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνούν ώστε η τυχόν συμμετοχή ενός οργανισμού δημοσίου δικαίου ως προσφέροντος σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης να μην προκαλεί στρέβλωση του ανταγωνισμού έναντι των ιδιωτών που υποβάλλουν προσφορά.

(5) Σύμφωνα με το άρθρο 6 της συνθήκης, οι απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να εντάσσονται στον καθορισμό και την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και δράσεων που αναφέρονται στο άρθρο 3 αυτής, ιδίως προκειμένου να προωθείται η αειφόρος ανάπτυξη. Ως εκ τούτου, η παρούσα οδηγία διευκρινίζει με ποιο τρόπο οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συμβάλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στην προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης, ενώ ταυτόχρονα εγγυάται στις αρχές αυτές τη δυνατότητα να επιτυγχάνουν, για τις συμβάσεις τους, την καλύτερη σχέση ποιότητας/τιμής.

(6) Καμία διάταξη της παρούσας οδηγίας δεν θα πρέπει να απαγορεύει την επιβολή ή την εφαρμογή μέτρων απαραίτητων για την προστασία της δημόσιας τάξης και ασφάλειας και των χρηστών ηθών, της υγείας, της ζωής των ανθρώπων και των ζώων ή της διατήρησης των φυτών, με γνώμονα ιδίως την αειφόρο ανάπτυξη, υπό την προϋπόθεση ότι τα μέτρα αυτά είναι σύμφωνα προς τη συνθήκη.

(7) Η απόφαση 94/800/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994, σχετικά με την εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σύναψη των συμφωνιών που απέρρευσαν από τις πολυμερείς διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης (1986-1994), καθ' όσον αφορά τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της(8), μεταξύ άλλων ενέκρινε τη συμφωνία σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις στο πλαίσιο του ΠΟΕ, στο εξής αναφερόμενη ως η “συμφωνία”, σκοπός της οποίας είναι η θέσπιση ενός πολυμερούς πλαισίου ιδόρροπων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων για τις δημόσιες συμβάσεις ενόψει της φιλελευθερο-

ποίησης και της ανάπτυξης του παγκόσμιου εμπορίου. Λαμβανομένων υπόψη των δικαιωμάτων και των δεσμεύσεων που ανέλαβε η Κοινότητα σε διεθνές επίπεδο με την αποδοχή της συμφωνίας, το καθεστώς που εφαρμόζεται στους προσφέροντες και στα προϊόντα από τρίτες χώρες που υπέγραψαν τη συμφωνία είναι εκείνο που ορίζει η συμφωνία. Η εν λόγω συμφωνία δεν έχει άμεση ισχύ. Θα πρέπει, συνεπώς, οι αναθέτουσες αρχές, που ορίζονται στη συμφωνία και οι οποίες συμμορφώνονται προς την παρούσα οδηγία και την εφαρμόζουν στους οικονομικούς φορείς τρίτων χωρών που υπέγραψαν τη συμφωνία, να τηρούν επίσης τη συμφωνία αυτή. Θα πρέπει ομοίως, οι εν λόγω διατάξεις συντονισμού να εγγυώνται στους οικονομικούς φορείς της Κοινότητας όρους συμμετοχής στις δημόσιες συμβάσεις εξίσου ευνοϊκούς με τους όρους που επιυλάσσουν στους οικονομικούς φορείς τρίτων χωρών που υπέγραψαν τη συμφωνία.

(8) Πριν από την έναρξη μιας διαδικασίας σύναψης μιας σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν, μέσω ενός “τεχνικού διαλόγου”, να ζητούν ή να δέχονται συμβουλές που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για τον καθορισμό της συγγραφής υποχρεώσεων, υπό τον όρο όμως ότι οι συμβουλές αυτές δεν έχουν ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση του ανταγωνισμού.

(9) Λόγω της πολυμορφίας που παρουσιάζουν οι δημόσιες συμβάσεις έργων, οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να μπορούν να προβλέπουν τόσο χωριστή όσο και κοινή ανάθεση των συμβάσεων για την εκτέλεση και τον σχεδιασμό των έργων. Η παρούσα οδηγία δεν αποσκοπεί στο να επιβάλει την κοινή ή χωριστή σύναψη. Η απόφαση όσον αφορά τη χωριστή ή κοινή σύναψη της σύμβασης πρέπει να λαμβάνεται με γνώμονα ποιοτικά και οικονομικά κριτήρια τα οποία μπορεί να προσδιορίζει το εθνικό δίκαιο.

(10) Μια σύμβαση θεωρείται δημόσια σύμβαση έργων μόνο στην περίπτωση που το αντικείμενό της καλύπτει ειδικά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων που απαριθμούνται στο παράρτημα I, ακόμα κι αν η σύμβαση καλύπτει την παροχή και άλλων υπηρεσιών αναγκαίων για την εκτέλεση των εν λόγω δραστηριοτήτων. Οι δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, ιδίως στον τομέα των υπηρεσιών διαχείρισης ακινήτων, μπορούν, σε ορισμένες περιπτώσεις, να περιλαμβάνουν και την εκτέλεση εργασιών. Ωστόσο, στο βαθμό που οι εργασίες αυτές είναι παρεμπίπτουσες ως προς το κύριο αντικείμενο της σύμβασης, και αποτελούν ενδεχόμενη συνέπεια ή συμπλήρωμα αυτού του αντικειμένου, το γεγονός ότι οι εν λόγω εργασίες συμπεριλαμβάνονται στη σύμβαση δεν μπορεί να δικαιολογήσει τον χαρακτηρισμό της σύμβασης ως δημόσιας σύμβασης έργων.

(11) Θα πρέπει να προβλεφθούν, αφενός, ένας κοινοτικός ορισμός των συμφωνιών-πλαίσιο και, αφετέρου, ειδικοί κανόνες για τις συμφωνίες-πλαίσιο που συνάπτονται για συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας. Βάσει αυτών των κανόνων, όταν μια αναθέτουσα αρχή συνάπτει συμφωνία-πλαίσιο σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, η οποία αφορά, μεταξύ άλλων, τη δημοσιότητα, τις προθεσμίες και τις προϋποθέσεις υποβολής των προσφορών, μπορεί να συνάπτει κατά τη διάρκεια της συμφων-

νίας-πλαίσιο συμβάσεις βάσει αυτής, είτε εφαρμόζοντας τους όρους που περιλαμβάνονται στη συμφωνία-πλαίσιο είτε, στην περίπτωση που δεν έχουν καθορισθεί όλοι οι όροι εκ των προτέρων στη συμφωνία-πλαίσιο, αφού επαναδιαγωνισθούν τα μέρη της συμφωνίας-πλαίσιο για τους μη καθορισθέντες όρους. Ο ανωτέρω διαγωνισμός θα πρέπει να είναι σύμφωνος με ορισμένους κανόνες βάσει των οποίων εξασφαλίζεται η απαιτούμενη ευελιξία και η τήρηση των γενικών αρχών, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Για τους ίδιους λόγους, η μέγιστη διάρκεια των συμφωνιών-πλαίσιο θα πρέπει να είναι περιορισμένη και να μην υπερβαίνει τα τέσσερα έτη, εκτός από τις περιπτώσεις που αυτό δικαιολογείται πλήρως από τις αναθέτουσες αρχές.

(12) Ορισμένες νέες ηλεκτρονικές τεχνικές αγορών παρουσιάζουν συνεχή ανάπτυξη. Οι τεχνικές αυτές παρέχουν τη δυνατότητα, ιδίως λόγω της εξοικονόμησης χρόνου και κόστους που συνεπάγεται η χρήση τους, να διευρύνεται ο ανταγωνισμός και να βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα των δημόσιων παραγγελιών. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικές τεχνικές αγορών, υπό τον όρο ότι κατά τη χρήση τους τηρούνται οι κανόνες που θεσπίζει η παρούσα οδηγία καθώς και η αρχή της ίσης μεταχείρισης, η αρχή της αποφυγής των διακρίσεων και η αρχή της διαφάνειας. Εν προκειμένω, η υποβολή προσφοράς από κάποιον προσφέροντα, ιδίως στις περιπτώσεις νέου διαγωνισμού για την εφαρμογή συμφωνίας-πλαίσιο ή την υλοποίηση δυναμικού συστήματος αγορών, μπορεί να λαμβάνει τη μορφή του ηλεκτρονικού καταλόγου του εν λόγω προσφέροντος, εφόσον αυτός χρησιμοποιεί τα μέσα επικοινωνίας που επιλέγει η αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με το άρθρο 42.

(13) Λαμβανομένη υπόψη της ταχείας επεκτάσεως των ηλεκτρονικών συστημάτων αγορών, είναι σκόπιμο να προβλεφθούν στο εξής ενδεδειγμένοι κανόνες που να επιτρέπουν στις αναθέτουσες αρχές να αξιοποιούν πλήρως τις δυνατότητες τις οποίες προσφέρουν τα εν λόγω συστήματα. Με αυτήν την προοπτική, είναι σκόπιμο να προσδιορισθεί ένα καθ' ολοκληρίαν ηλεκτρονικό δυναμικό σύστημα αγορών για τις αγορές τρέχουσας χρήσεως, και να καθορισθούν ειδικοί κανόνες για την εφαρμογή και τη λειτουργία ενός τέτοιου συστήματος ώστε να εξασφαλισθεί η ισότιμη μεταχείριση όλων των οικονομικών φορέων οι οποίοι επιθυμούν να συμμετάσχουν σε αυτό. Κάθε οικονομικός φορέας θα πρέπει να μπορεί να συμμετέχει σε αυτό το σύστημα, εφόσον υποβάλλει ενδεικτική προσφορά ευθυγραμμισμένη με τη συγγραφή υποχρεώσεων και πληροί τα κριτήρια επιλογής. Αυτή η τεχνική αγορών επιτρέπει στις αναθέτουσες αρχές, με τη δημιουργία καταλόγου των προσφερόντων οι προσφορές των οποίων έχουν γίνει δεκτές και με τη δυνατότητα συμμετοχής που παρέχεται σε νέους προσφέροντες, να έχουν στη διάθεσή τους ένα ιδιαίτερα ευρύ φάσμα προσφορών - χάρη στα χρησιμοποιούμενα ηλεκτρονικά μέσα - και συνεπώς να εξασφαλίζουν την καλύτερη δυνατή χρησιμοποίηση των δημοσίων πόρων, αυξάνοντας τον ανταγωνισμό.

(14) Δεδομένου ότι η χρήση ηλεκτρονικών πλειστηριασμών αποτελεί τεχνική που φαίνεται να διαδίδεται, στους εν λόγω πλειστηριασμούς θα πρέπει να δοθεί κοινοτικός ορισμός και να πλαισιωθούν από ειδικούς κανόνες προκει-

μένον να εξασφαλισθεί ότι, κατά τη διενέργειά τους, τηρούνται πλήρως η αρχή της ίσης μεταχείρισης, η αρχή της αποφυγής των διακρίσεων και η αρχή της διαφάνειας. Προς το σκοπό αυτό, ενδείκνυται να προβλεφθεί ότι οι ηλεκτρονικοί αυτοί πλειστηριασμοί καλύπτουν μόνον τις συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών για τις οποίες οι προδιαγραφές μπορούν να προσδιορισθούν με ακριβή τρόπο. Αυτό μπορεί ιδίως να ισχύει για επαναλαμβανόμενες συμβάσεις προμηθειών, έργων και υπηρεσιών. Για τον ίδιο σκοπό, πρέπει επίσης να προβλεφθεί ότι η αντίστοιχη κατάταξη των προσφερόντων θα μπορεί να καταρτίζεται ανά πάσα στιγμή του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού. Η χρήση ηλεκτρονικών πλειστηριασμών επιτρέπει στους αναθέτοντες φορείς να ζητούν από τους προσφέροντες να υποβάλλουν νέες, χαμηλότερες τιμές, και, όταν η σύμβαση ανατίθεται στην πλέον οικονομικά συμφέρουσα προσφορά, να βελτιώνουν άλλα στοιχεία των προσφορών πέραν των τιμών. Για να εξασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της διαφάνειας, μόνον τα στοιχεία που επιδέχονται αυτόματη αξιολόγηση με ηλεκτρονικά μέσα, χωρίς παρέμβαση ή/και εκτίμηση του αναθέτοντος φορέα, μπορεί να αποτελούν αντικείμενο ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, δηλαδή μόνον τα στοιχεία που είναι προσδιορίσιμα ποσοτικά κατά τρόπον ώστε να εκφράζονται αριθμητικώς ή ως ποσοστά. Από την άλλη πλευρά, οι πτυχές εκείνες των προσφορών που συνεπάγονται εκτίμηση στοιχείων που δεν είναι ποσοτικά προσδιορίσιμα, δεν θα πρέπει να αποτελούν αντικείμενο ηλεκτρονικών πλειστηριασμών. Συνεπώς, ορισμένες συμβάσεις έργων και ορισμένες συμβάσεις υπηρεσιών οι οποίες έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες πνευματικού δημιουργού, όπως ο σχεδιασμός έργων, δεν θα πρέπει να αποτελούν αντικείμενο ηλεκτρονικών πλειστηριασμών.

(15) Στα κράτη μέλη έχουν αναπτυχθεί ορισμένες τεχνικές συγκεντρωτικών συστημάτων προμηθειών. Διάφορες αναθέτουσες αρχές είναι επιφορτισμένες με την πραγματοποίηση αγορών ή τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων/συμφωνιών-πλαίσιο που προορίζονται για άλλες αναθέτουσες αρχές. Οι τεχνικές αυτές παρέχουν τη δυνατότητα, λόγω του όγκου των αγοραζόμενων ποσοτήτων, να διευρύνεται ο ανταγωνισμός και να βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα των δημόσιων παραγγελιών. Θα πρέπει, επομένως, να προβλεφθεί ένας κοινοτικός ορισμός της κεντρικής αρχής προμηθειών με προορισμό τις αναθέτουσες αρχές. Είναι επίσης σκόπιμο να καθορισθούν οι όροι υπό τους οποίους, τηρουμένης της αρχής της αποφυγής διακρίσεων και της αρχής της ίσης μεταχείρισης, οι αναθέτουσες αρχές που αποκτούν έργα, προϊόντα ή/και υπηρεσίες προσφεύγοντας σε κεντρική αρχή προμηθειών, να μπορεί να θεωρείται ότι έχουν τηρήσει την παρούσα οδηγία.

(16) Για να ληφθούν υπόψη οι ανομοιότητες που υπάρχουν στα κράτη μέλη, θα πρέπει να τους παρασχεθεί η ευχέρεια να προβλέπουν ότι οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να προσφεύγουν σε συμφωνίες-πλαίσιο, σε κεντρικές αρχές προμηθειών, σε δυναμικά συστήματα αγορών, σε ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς και σε ανταγωνιστικό διάλογο, όπως αυτά ορίζονται και ρυθμίζονται από την παρούσα οδηγία.

(17) Ο πολλαπλασιασμός του αριθμού των κατώτατων ορίων εφαρμογής των διατάξεων συντονισμού αποτελεί πηγή σύγχυσης για τις αναθέτουσες αρχές. Επιπλέον, λαμβανομένης υπόψη της Νομοματικής Ένωσης, θα πρέπει να καθορισθούν κατώτατα όρια εκφρασμένα σε ευρώ. Συνεπώς, ενδείκνυται να καθορισθούν τα κατώτατα όρια, σε ευρώ, ώστε να απλουστευθεί η εφαρμογή των διατάξεων αυτών και, ταυτόχρονα, να εξασφαλισθεί η τήρηση των κατώτατων ορίων που προβλέπει η συμφωνία, τα οποία εκφράζονται σε ειδικά τραβηκτικά δικαιώματα. Με αυτήν την προοπτική, ενδείκνυται επίσης να προβλεφθεί περιοδική αναθεώρηση των εκφρασμένων σε ευρώ κατώτατων ορίων, προκειμένου να προσαρμόζονται, εάν απαιτείται, ανάλογα με τις τυχόν διακυμάνσεις της αξίας του ευρώ σε σχέση με το ειδικό τραβηκτικό δικαίωμα.

(18) Για την εφαρμογή των κανόνων που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία και για λόγους παρακολούθησης, ο τομέας των υπηρεσιών προσδιορίζεται καλύτερα εάν υποδιαιρεθεί σε κατηγορίες που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες θέσεις μιας κοινής ταξινόμησης και εάν οι κατηγορίες αυτές συγκεντρωθούν σε δύο παραρτήματα II Α και II Β, ανάλογα με το καθεστώς στο οποίο υπάγονται. Όσον αφορά τις υπηρεσίες του παραρτήματος II Β, οι εφαρμοστέες διατάξεις της παρούσας οδηγίας δεν θα πρέπει να θίγουν την εφαρμογή των ειδικών κοινοτικών κανόνων που διέπουν τις υπηρεσίες αυτές.

(19) Όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, η πλήρης εφαρμογή της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να περιορισθεί, για μια μεταβατική περίοδο, στις συμβάσεις στις οποίες η παρούσα οδηγία επιτρέπει την αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων αύξησης των συναλλαγών εκτός των συνόρων. Οι συμβάσεις για τις άλλες υπηρεσίες θα πρέπει να παρακολουθούνται κατά τη μεταβατική αυτή περίοδο, πριν να αποφασισθεί η πλήρης εφαρμογή της παρούσας οδηγίας. Θα πρέπει, συνεπώς, να ορισθεί ο μηχανισμός της εν λόγω παρακολούθησης. Ο μηχανισμός αυτός θα πρέπει, παράλληλα, να επιτρέπει στους ενδιαφερόμενους να έχουν πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες.

(20) Οι δημόσιες συμβάσεις που συνάπτουν οι αναθέτουσες αρχές στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και οι οποίες εμπίπτουν στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αυτών, καλύπτονται από την οδηγία 2004/17/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, σχετικά με τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών(9). Ωστόσο, οι συμβάσεις που συνάπτουν οι αναθέτουσες αρχές στο πλαίσιο δραστηριοτήτων εκμετάλλευσης θαλάσσιων, παράκτιων ή ποτάμιων μεταφορών, πρέπει να υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας.

(21) Λόγω της κατάστασης του πραγματικού ανταγωνισμού που επικρατεί στις αγορές στον τομέα των τηλεπικοινωνιών ως απόρροια της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας για την ελευθέρωση του τομέα, θα πρέπει να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας οι δημόσιες συμβάσεις του τομέα αυτού, υπό την προϋπόθεση ότι αποσκοπούν κυρίως στο να παρέχεται η

δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να ασκούν ορισμένες δραστηριότητες στον τομέα των τηλεπικοινωνιών. Οι δραστηριότητες αυτές καθορίζονται βάσει των ορισμών που χρησιμοποιούνται στα άρθρα 1, 2 και 8 της οδηγίας 93/38/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών(10) και, συνεπώς, η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις που εξαιρέθηκαν από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 93/38/ΕΟΚ σύμφωνα το άρθρο 8 της εν λόγω οδηγίας.

(22) Θα πρέπει να προβλεφθεί διάταξη για περιπτώσεις όπου είναι δυνατόν να μην εφαρμοσθούν μέτρα για τον συντονισμό διαδικασιών για λόγους οι οποίοι αφορούν την κρατική ασφάλεια ή κρατικά μυστικά ή λόγω ειδικών κανόνων για την ανάθεση συμβάσεων, οι οποίοι απορρέουν από διεθνείς συμφωνίες ή είναι σχετικοί με τη στάθμευση στρατευμάτων ή εφαρμόζονται ειδικά για διεθνείς οργανισμούς.

(23) Βάσει του άρθρου 163 της συνθήκης, η ενθάρρυνση της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης συνιστά ένα από τα μέσα ενίσχυσης των επιστημονικών και τεχνολογικών βάσεων της κοινοτικής βιομηχανίας, και το άνοιγμα δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών βοηθά στην πραγματοποίηση του στόχου αυτού. Η συγχρηματοδότηση προγραμμάτων έρευνας δεν θα πρέπει να καλύπτεται από την παρούσα οδηγία_ επομένως, δεν καλύπτονται οι συμβάσεις υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης, εκτός από εκείνες οι καρποί των οποίων ανήκουν αποκλειστικά στην αναθέτουσα αρχή για ίδια χρήση κατά την άσκηση της ίδιας δραστηριότητας και υπό τον όρο ότι η παροχή υπηρεσιών αμείβεται εξ ολοκλήρου από την αναθέτουσα αρχή.

(24) Στο πλαίσιο των υπηρεσιών, οι συμβάσεις απόκτησης, μίσθωσης ή σύστασης άλλων δικαιωμάτων επί ακινήτων παρουσιάζουν ιδιάζοντα χαρακτηριστικά, τα οποία καθιστούν απρόσφορη την εφαρμογή των κανόνων σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

(25) Η σύναψη των δημοσίων συμβάσεων για ορισμένες οπτικοακουστικές υπηρεσίες στον τομέα της ραδιοφωνίας θα πρέπει να μπορεί να λαμβάνει υπόψη προβληματισμούς που έχουν πολιτιστική και κοινωνική σημασία, οι οποίοι καθιστούν απρόσφορη την εφαρμογή των κανόνων σύναψης των συμβάσεων. Για τους λόγους αυτούς, πρέπει συνεπώς, να προβλεφθεί εξαίρεση για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν την αγορά, την ανάπτυξη, την παραγωγή ή τη συμπαραγωγή προγραμμάτων έτοιμων προς χρησιμοποίηση και άλλων προπαρασκευαστικών υπηρεσιών, όπως οι συμβάσεις που αφορούν σενάρια ή καλλιτεχνικές επιδόσεις αναγκαίες για την παραγωγή του προγράμματος καθώς και οι συμβάσεις που αφορούν τον χρόνο μετάδοσης εκπομπών. Ωστόσο, η εξαίρεση αυτή δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται στην προμήθεια του τεχνικού υλικού που είναι αναγκαίο για την παραγωγή, τη συμπαραγωγή και την εκπομπή αυτών των προγραμμάτων. Ως εκπομπή θα πρέπει να νοείται η μετάδοση και διανομή μέσω κάθε είδους ηλεκτρονικού δικτύου.

(26) Οι υπηρεσίες διατησίας και συμβιβασμού παρέχονται συνήθως από οργανισμούς ή πρόσωπα τα οποία ορίζονται ή επιλέγονται έτσι ώστε να μην είναι δυνατό να υπόκεινται σε κανόνες σύναψης δημόσιων συμβάσεων.

(27) Κατ' εφαρμογή της συμφωνίας, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες τις οποίες αφορά η παρούσα οδηγία δεν περιλαμβάνουν τα μέσα νομισματικής πολιτικής, τις τιμές συναλλάγματος, το δημόσιο χρέος, τη διαχείριση αποθεματικών και άλλες πολιτικές που αφορούν συναλλαγές επί τίτλων ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων, και ιδίως τις συναλλαγές που έχουν ως στόχο την απόκτηση χρηματικών πόρων ή κεφαλαίων από τις αναθέτουσες αρχές. Συνεπώς, δεν καλύπτονται οι συμβάσεις που αφορούν την έκδοση, την αγορά, την πώληση και τη μεταβίβαση τίτλων ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων. Εξαιρούνται επίσης οι υπηρεσίες που παρέχονται από κεντρικές τράπεζες.

(28) Η απασχόληση και η εργασία είναι βασικά στοιχεία για τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους και συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη. Στο πλαίσιο αυτό, τα προγράμματα προστατευόμενων εργαστηρίων και προστατευόμενης απασχόλησης συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ένταξη ή επανένταξη των ατόμων με αναπηρίες στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, τα εργαστήρια αυτά ενδέχεται να μην είναι εις θέση να λαμβάνουν συμβόλαια υπό κανονικές συνθήκες ανταγωνισμού. Συνεπώς, είναι ενδεδειγμένο να προβλεφθεί ότι τα κράτη μέλη μπορούν να παραχωρούν κατ' αποκλειστικότητα στα εργαστήρια αυτά το δικαίωμα συμμετοχής σε διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων ή να αναθέτουν κατ' αποκλειστικότητα την εκτέλεση συμβάσεων στο πλαίσιο προγραμμάτων προστατευόμενης απασχόλησης.

(29) Οι τεχνικές προδιαγραφές που καθορίζονται από τους αγοραστές του δημοσίου θα πρέπει να επιτρέπουν το άνοιγμα των δημοσίων συμβάσεων στον ανταγωνισμό. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να είναι δυνατή η υποβολή προφορών που αντικατοπτρίζουν την ποικιλία των τεχνικών λύσεων. Προς τούτο, αφενός, οι τεχνικές προδιαγραφές πρέπει να μπορούν να ορίζονται ως προς τις επιδόσεις και τις λειτουργικές απαιτήσεις και, αφετέρου, σε περίπτωση αναφοράς στο ευρωπαϊκό πρότυπο ή, ελλείψει αυτού, στο εθνικό πρότυπο, πρέπει να εξετάζονται από τις αναθέτουσες αρχές προσφορές βασιζόμενες σε άλλες ισοδύναμες λύσεις. Προκειμένου να αποδεικνύουν την ισοδυναμία, οι προσφέροντες θα πρέπει να μπορούν να χρησιμοποιούν κάθε αποδεικτικό μέσο. Οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να είναι σε θέση να αιτιολογούν τυχόν απόφασή τους για τη μη ύπαρξη ισοδυναμίας σε συγκεκριμένη περίπτωση. Οι αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να ορίσουν περιβαλλοντικές ανάγκες μεταξύ των τεχνικών προδιαγραφών δεδομένης σύμβασης μπορούν να προβλέπουν τα συγκεκριμένα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, όπως συγκεκριμένη μέθοδο παραγωγής, και/ή ειδικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις ομάδων προϊόντων ή υπηρεσιών. Μπορούν, αλλά δεν είναι υποχρεωμένες, να χρησιμοποιούν τις κατάλληλες προδιαγραφές που καθορίζουν τα οικολογικά σήματα, όπως το ευρωπαϊκό, το (πολύ) εθνικό ή οποιοδήποτε άλλο οικολογικό σήμα, εάν οι απαιτήσεις για το σήμα αναπτύσσονται και υιοθετούνται βάσει επιστημονικής πληροφόρησης μέσω μιας διαδικα-

σίας στην οποία έχουν δικαίωμα συμμετοχής τα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως οι κυβερνητικοί οργανισμοί, οι καταναλωτές, οι κατασκευαστές, οι διανομείς ή οι περιβαλλοντικές οργανώσεις, και εάν το σήμα είναι προσιτό και διαθέσιμο για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν, οσάκις αυτό είναι εφικτό, να θεσπίζουν τεχνικές προδιαγραφές προκειμένου να λαμβάνουν υπόψη τα κριτήρια προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρίες ή σχεδιασμό για όλους τους χρήστες. Οι τεχνικές προδιαγραφές θα πρέπει να αναφέρονται σαφώς ούτως ώστε όλοι οι προσφέροντες να γνωρίζουν τι καλύπτουν οι απαιτήσεις που θεσπίζουν οι αναθέτουσες αρχές.

(30) Οι συμπληρωματικές πληροφορίες για τις συμβάσεις πρέπει να περιλαμβάνονται, όπως συνηθίζεται στα κράτη μέλη, στο τεύχος της συγγραφής υποχρεώσεων που αφορά κάθε σύμβαση ή σε άλλο ισοδύναμο έγγραφο.

(31) Οι αναθέτουσες αρχές οι οποίες πραγματοποιούν ιδιαίτερα πολύπλοκα έργα ενδέχεται, χωρίς να φέρουν καμία ευθύνη οι ίδιες, να βρεθούν αντικειμενικά σε αδυναμία να ορίσουν τα μέσα που θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους ή να εκτιμήσουν τι μπορεί να προσφέρει η αγορά από την άποψη τεχνικών λύσεων ή/και χρηματοδοτικών/νομικών λύσεων. Η κατάσταση αυτή μπορεί ιδίως να παρουσιασθεί όσον αφορά την εκτέλεση σημαντικών έργων υποδομής ολοκληρωμένων μεταφορών, την υλοποίηση μεγάλων δικτύων πληροφορικής και την υλοποίηση έργων που απαιτούν περίπλοκη και διαρθρωμένη χρηματοδότηση, η χρηματοοικονομική και νομική οργάνωση της οποίας δεν είναι δυνατόν να καθορισθεί εκ των προτέρων. Στον βαθμό που η χρησιμοποίηση ανοικτών ή κλειστών διαδικασιών δεν επιτρέπει την ανάθεση τέτοιων συμβάσεων, θα πρέπει, ως εκ τούτου, να προβλεφθεί μια ευέλικτη διαδικασία που να διασφαλίζει τόσο τον ανταγωνισμό μεταξύ των οικονομικών φορέων όσο και την ανάγκη των αναθετουσών αρχών να συζητούν με κάθε υποψήφιο όλες τις πτυχές της σύμβασης. Ωστόσο, η διαδικασία αυτή δεν πρέπει να χρησιμοποιείται κατά τρόπο που να περιορίζει ή να νοθεύει τον ανταγωνισμό, ιδίως με την τροποποίηση βασικών στοιχείων των προσφορών ή με την επιβολή νέων ουσιαστικών στοιχείων στον προσφέροντα που έχει επιλεγεί, ή με την εμπλοκή οποιουδήποτε άλλου προσφέροντος εκτός εκείνου που έχει υποβάλλει την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά.

(32) Προκειμένου να ευνοηθεί η πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στις δημόσιες συμβάσεις, συνιστάται να συμπεριληφθούν διατάξεις σχετικά με την υπεργολαβία.

(33) Οι όροι εκτέλεσης μιας σύμβασης συνάδουν με την παρούσα οδηγία, εφόσον δεν εισάγουν άμεσα ή έμμεσα διακρίσεις και αναγγέλλονται στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων. Μπορούν, μεταξύ άλλων, να έχουν ως αντικείμενο την ενθάρρυνση της επιτόπιας επαγγελματικής κατάρτισης, τη χρησιμοποίηση ατόμων με ιδιαίτερες δυσκολίες ένταξης, την καταπολέμηση της ανεργίας ή την προστασία του περιβάλλοντος. Παραδείγματος χάριν, μπορούν να αναφέρονται, μεταξύ άλλων, οι ισχύουσες για την εκτέλεση της σύμ-

βασης υποχρεώσεις πρόκλησης μακροχρόνια ανέργων ή ανάληψης δραστηριοτήτων κατάρτισης για τους άνεργους ή τους νέους, ουσιαστικής τήρησης των διατάξεων των θεμελιωδών συμβάσεων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) στην περίπτωση κατά την οποία δεν έχουν μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο, και πρόκλησης ενός αριθμού ατόμων με ειδικές ανάγκες που υπερβαίνει εκείνον που επιβάλλει η εθνική νομοθεσία.

(34) Οι νόμοι, οι κανονισμοί και οι συλλογικές συμβάσεις, τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο, που ισχύουν σε θέματα συνθηκών εργασίας και ασφάλειας στην εργασία, εφαρμόζονται κατά την εκτέλεση δημόσιας σύμβασης, υπό την προϋπόθεση ότι οι κανόνες αυτοί, καθώς και η εφαρμογή τους, συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο. Στις διασυνοριακές περιπτώσεις, όπου οι εργαζόμενοι ενός κράτους μέλους παρέχουν υπηρεσίες σε ένα άλλο κράτος μέλος για την υλοποίηση μιας δημόσιας σύμβασης, η οδηγία 96/71/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 1996, σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών(11), αναφέρει τις ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται στη χώρα υποδοχής όσον αφορά αυτούς τους αποσπασμένους εργαζομένους. Εάν το εθνικό δίκαιο περιέχει διατάξεις προς τον σκοπό αυτόν, η μη τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων μπορεί να θεωρηθεί σοβαρό παράπτωμα ή παράβαση της επαγγελματικής δεοντολογίας εκ μέρους του οικείου οικονομικού φορέα δυνάμενη να επιφέρει τον αποκλεισμό αυτού του οικονομικού φορέα από τη διαδικασία σύναψης μιας δημόσιας σύμβασης.

(35) Λαμβανομένων υπόψη των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών καθώς και των απλουστεύσεων που μπορούν να επιφέρουν στο επίπεδο της δημοσιότητας των συμβάσεων και στην αποτελεσματικότητα και διαφάνεια των διαδικασιών σύναψης, τα ηλεκτρονικά μέσα θα πρέπει να εξισώνονται με τα κλασικά μέσα επικοινωνίας και ανταλλαγής πληροφοριών. Στο μέτρο του δυνατού, το μέσο και η τεχνολογία που επιλέγονται θα πρέπει να είναι συμβατά με τις τεχνολογίες που χρησιμοποιούν τα άλλα κράτη μέλη.

(36) Η ανάπτυξη πραγματικού ανταγωνισμού στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων απαιτεί τη δημοσιότητα σε κοινοτικό επίπεδο των σχετικών προκηρύξεων που συντάσσουν οι αναθέτουσες αρχές των κρατών μελών. Οι πληροφορίες που περιέχονται στις προκηρύξεις αυτές πρέπει να επιτρέπουν στους οικονομικούς φορείς της Κοινότητας να κρίνουν αν οι προτεινόμενες συμβάσεις τους ενδιαφέρουν. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να λαμβάνουν επαρκώς γνώση του αντικειμένου της προκήρυξης και των όρων που τη συνοδεύουν. Είναι λοιπόν σημαντικό να εξασφαλισθεί μεγαλύτερη προβολή των δημοσιευμένων προκηρύξεων με τα κατάλληλα μέσα, όπως τα τυποποιημένα έγγραφα προκηρύξεων συμβάσεων και το κοινό λεξιλόγιο για τις δημόσιες συμβάσεις (Common Procurement Vocabulary, CPV), το οποίο προβλέπει ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2195/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου(12), καθώς και η ονοματολογία αναφοράς για τις δημόσιες συμβάσεις. Στις κλειστές διαδικασίες, η δημοσιότητα θα πρέπει να έχει ιδίως σκοπό να δίδει τη δυνατότητα στους

οικονομικούς φορείς των κρατών μελών να εκδηλώνουν το ενδιαφέρον τους για τις συμβάσεις ζητώντας από τις αναθέτουσες αρχές προσκλήσεις προς υποβολή προσφορών υπό τους απαιτούμενους όρους.

(37) Η οδηγία 1999/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1999, σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές(13) και η οδηγία 2000/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2000, για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά (“οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο”)(14), θα πρέπει, στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας, να εφαρμόζονται στη διαβίβαση πληροφοριών με ηλεκτρονικά μέσα. Οι διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων και οι κανόνες που εφαρμόζονται στους διαγωνισμούς στον τομέα των υπηρεσιών, απαιτούν υψηλότερο επίπεδο ασφάλειας και εμπιστευτικότητας από εκείνο που προβλέπεται στις εν λόγω οδηγίες. Κατά συνέπεια, οι μηχανισμοί ηλεκτρονικής παραλαβής προσφορών, αιτήσεων συμμετοχής, καθώς και των μελετών και σχεδίων, θα πρέπει να πληρούν ειδικές πρόσθετες απαιτήσεις. Προς το σκοπό αυτό, θα πρέπει να ενθαρρυνθεί κατά το δυνατόν η χρήση ηλεκτρονικών υπογραφών και ιδίως προηγμένων ηλεκτρονικών υπογραφών. Εξάλλου, η ύπαρξη συστημάτων εθελοντικής πιστοποίησης θα μπορούσε να αποτελέσει ευνοϊκό πλαίσιο για τη βελτίωση του επιπέδου των υπηρεσιών πιστοποίησης των εν λόγω μηχανισμών.

(38) Η χρήση ηλεκτρονικών μέσων εξοικονομεί χρόνο. Κατά συνέπεια, είναι σκόπιμο να προβλεφθεί μείωση των ελάχιστων προθεσμιών όταν χρησιμοποιούνται τα εν λόγω ηλεκτρονικά μέσα, υπό τον όρο, ωστόσο, ότι οι προθεσμίες συμβιβάζονται με το συγκεκριμένο τρόπο διαβίβασης που προβλέπεται σε κοινοτικό επίπεδο.

(39) Ο έλεγχος της καταλληλότητας του προσφέροντος, στις ανοικτές διαδικασίες, και των υποψηφίων, στις κλειστές και στις με διαπραγμάτευση διαδικασίες μαζί με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού καθώς και στον ανταγωνιστικό διάλογο, και η επιλογή τους θα πρέπει να γίνονται υπό συνθήκες διαφάνειας. Προς τούτο, είναι σκόπιμο να αναφέρονται τα κριτήρια, τα οποία δεν θα εισάγουν διακρίσεις, και τα οποία θα μπορούν να χρησιμοποιούν οι αναθέτουσες αρχές προκειμένου να επιλέγουν τους ανταγωνιζόμενους καθώς και τα μέσα τα οποία μπορούν να χρησιμοποιούν οι οικονομικοί φορείς για να αποδεικνύουν ότι πληρούν τα κριτήρια αυτά. Με αυτό το πνεύμα διαφάνειας, η αναθέτουσα αρχή θα πρέπει να αναφέρει, κατά την προκήρυξη μίας σύμβασης, τα κριτήρια επιλογής που θα χρησιμοποιήσει για την επιλογή, καθώς και το επίπεδο ειδικών ικανοτήτων που απαιτεί ενδεχομένως από τους οικονομικούς φορείς για να τους δεχθεί στη διαδικασία σύναψης της σύμβασης.

(40) Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να περιορίζει τον αριθμό των υποψηφίων, στις κλειστές και στις με διαπραγμάτευση διαδικασίες, με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, καθώς και στον ανταγωνιστικό διάλογο. Η μείωση του αριθ-

μού των υποψηφίων θα πρέπει να γίνεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που επισημαίνονται στην προκήρυξη διαγωνισμού. Τα εν λόγω αντικειμενικά κριτήρια δεν συνεπάγονται κατ' ανάγκην την πραγματοποίηση στάθμισης. Σχετικά με τα κριτήρια που αφορούν την προσωπική κατάσταση του οικονομικού φορέα, η ύπαρξη στην προκήρυξη διαγωνισμού μιας γενικής παραπομπής στις περιπτώσεις του άρθρου 45 θεωρείται αρκετή.

(41) Στον ανταγωνιστικό διάλογο και στις διαδικασίες διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, λόγω της ευελιξίας που μπορεί να απαιτείται και των υπερβολικά υψηλών δαπανών που συνδέονται με αυτές τις μεθόδους σύναψης συμβάσεων, θα πρέπει να επιτρέπεται στις αναθέτουσες αρχές να προβλέπουν μια διαδικασία σε διαδοχικές φάσεις ώστε να μειώνεται βαθμιαία, βάσει κριτηρίων ανάθεσης που θα έχουν επισημανθεί εκ των προτέρων, ο αριθμός προσφορών που θα συνεχίσουν να συζητούν ή να διαπραγματεύονται. Αυτή η μείωση θα πρέπει να εξασφαλίζει πραγματικό ανταγωνισμό, εφόσον ο αριθμός των κατάλληλων λύσεων ή υποψηφίων το επιτρέπει.

(42) Οι κοινοτικοί κανόνες που αφορούν την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων, των πτυχίων ή των άλλων αποδεικτικών τυπικών προσόντων εφαρμόζονται όταν πρέπει να αποδεικνύεται η κατοχή συγκεκριμένων προσόντων προκειμένου να επιτραπεί η συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης ή σε διαγωνισμό μελετών.

(43) Θα πρέπει να αποφεύγεται η ανάθεση δημόσιων συμβάσεων σε οικονομικούς φορείς που έχουν συμμετάσχει σε εγκληματική οργάνωση ή που έχουν κριθεί ένοχοι δωροδοκίας ή απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οσάκις απαιτείται, οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να ζητούν από τους υποψηφίους/τους προσφέροντες τα σχετικά έγγραφα και, εάν έχουν αμφιβολίες σχετικά με την προσωπική κατάσταση ενός υποψηφίου/προσφέροντος, μπορούν να ζητούν τη συνεργασία των αρμόδιων αρχών του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους. Οι εν λόγω οικονομικοί φορείς θα πρέπει να αποκλείονται όταν περιέρχεται σε γνώση της αναθέτουσας αρχής απόφαση σχετική με τα προαναφερθέντα αδικήματα η οποία έχει εκδοθεί σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και έχει ισχύ δεδικασμένου. Εάν το εθνικό δίκαιο περιέχει διατάξεις προς τον σκοπό αυτόν, η μη τήρηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας ή της νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων όσον αφορά τις παράνομες συμπράξεις, η οποία έχει διαπιστωθεί με τελεσίδικη απόφαση ή με απόφαση έχουσα ισοδύναμα αποτελέσματα, μπορεί να θεωρείται ως αδίκημα το οποίο θίγει την επαγγελματική ακεραιότητα του οικονομικού φορέα ή ως σοβαρό παράπτωμα.

Η μη τήρηση των εθνικών διατάξεων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο των οδηγιών 2000/78/EK(15) και 76/207/EOK(16) του Συμβουλίου σχετικά με την ίση μεταχείριση των εργαζομένων, η οποία έχει διαπιστωθεί με τελεσίδικη απόφαση ή με απόφαση έχουσα ισοδύναμο αποτέλεσμα, μπορεί να θεωρείται παράβαση επαγγελματικής δεοντολογίας εκ μέρους του οικονομικού φορέα ή σοβαρό παράπτωμα.

(44) Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η εφαρμογή μέτρων ή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης κατά την εκτέλεση της δημόσιας σύμβασης αιτιολογείται από τη φύση των έργων ή/και των υπηρεσιών, είναι δυνατό να απαιτείται η εφαρμογή τέτοιων μέτρων ή συστημάτων. Τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, ανεξαρτήτως της καταγραφής τους σύμφωνα με τις κοινοτικές πράξεις, όπως ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 761/2001 (EMAS)(17), μπορούν να καταδεικνύουν την τεχνική ικανότητα του οικονομικού φορέα να εκτελέσει τη σύμβαση. Εξάλλου, η περιγραφή, εκ μέρους του οικονομικού φορέα, των μέτρων που εφαρμόζει ώστε να διασφαλίσει ισοδύναμο επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος, θα πρέπει να γίνεται δεκτή ως εναλλακτικό αποδεικτικό μέσο των καταγεγραμμένων συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης.

(45) Η παρούσα οδηγία προβλέπει τη δυνατότητα τα κράτη μέλη να καταρτίζουν επίσημους καταλόγους εργολάβων, προμηθευτών ή παρόχων υπηρεσιών ή να καθιερώνουν πιστοποίηση από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς καθώς και να περιλαμβάνουν τα αποτελέσματα μιας τέτοιας καταγραφής ή πιστοποιητικού στο πλαίσιο σύναψης δημοσίων συμβάσεων σε άλλο κράτος μέλος. Όσον αφορά τους επίσημους καταλόγους των εγκεκριμένων οικονομικών φορέων, είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη η νομολογία του Δικαστηρίου σε περιπτώσεις που ένας οικονομικός φορέας ο οποίος αποτελεί μέρος ομίλου επικαλείται τις οικονομικές, χρηματοδοτικές ή τεχνικές δυνατότητες άλλων εταιρειών του ομίλου προκειμένου να στηρίξει την αίτηση εγγραφής του. Στην περίπτωση αυτή, εναπόκειται στον οικονομικό φορέα να αποδεικνύει ότι διαθέτει πράγματι τα μέσα αυτά καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της εγγραφής. Για τους σκοπούς της εγγραφής αυτής, ένα κράτος μέλος μπορεί να καθορίζει τα επίπεδα των απαιτήσεων που πρέπει να πληρούνται_ μπορεί, παραδείγματος χάριν, στην περίπτωση που ο εν λόγω φορέας επικαλείται τις χρηματοδοτικές δυνατότητες άλλης εταιρείας του ομίλου, να απαιτεί εν ανάγκη την από κοινού και χωριστά δέσμευση της εταιρείας αυτής.

(46) Η ανάθεση της σύμβασης θα πρέπει να πραγματοποιείται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που εξασφαλίζουν την τήρηση της αρχής της διαφάνειας, της αρχής της αποφυγής των διακρίσεων και της αρχής της ίσης μεταχείρισης και εγγυώνται την αξιολόγηση των προσφορών υπό συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού. Συνεπώς, ενδείκνυται να γίνεται δεκτή η εφαρμογή δύο μόνο κριτηρίων ανάθεσης, ήτοι των κριτηρίων της “χαμηλότερης τιμής” και της “πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς”.

Προκειμένου να εξασφαλίζεται ο σεβασμός της αρχής της ίσης μεταχείρισης κατά τη διάρκεια της ανάθεσης των συμβάσεων, ενδείκνυται να προβλεφθεί η παγιωμένη βάση νομολογίας υποχρέωση να διασφαλίζεται η απαραίτητη διαφάνεια ώστε να επιτρέπεται σε κάθε προσφέροντα να ενημερώνεται σε λογικά πλαίσια για τα κριτήρια και τους τρόπους που θα εφαρμόζονται για τον προσδιορισμό της από οικονομική άποψη πλέον συμφέρουσας προσφοράς. Εναπόκειται, συνεπώς, στις αναθέτουσες αρχές να αναφέρουν τα κριτήρια ανάθεσης καθώς και τη σχετική στάθμιση που δίνεται σε καθένα από αυτά τα κριτήρια,

και τούτο εγκαίρως ώστε οι προσφέροντες να την γνωρίζουν για την κατάρτιση των προσφορών τους. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να εφαρμόζουν παρέκκλιση από την αναφορά της στάθμησης των κριτηρίων ανάθεσης σε πλήρως δικαιολογημένες περιπτώσεις, τις οποίες πρέπει να μπορούν να αιτιολογούν, όταν η στάθμιση αυτή δεν μπορεί να καταρτισθεί εκ των προτέρων, λόγω ιδίως της πολυπλοκότητας της σύμβασης. Στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει να αναφέρουν τη φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας αυτών των κριτηρίων.

Όταν οι αναθέτουσες αρχές επιλέγουν να αναθέσουν τη σύμβαση στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, αξιολογούν τις προσφορές προκειμένου να προσδιορίσουν εκείνη που παρουσιάζει την καλύτερη σχέση ποιότητας/τιμής. Για τον σκοπό αυτόν, καθορίζουν τα οικονομικά και ποιοτικά κριτήρια τα οποία, στο σύνολό τους, πρέπει να επιτρέπουν τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς για την αναθέτουσα αρχή. Ο καθορισμός αυτών των κριτηρίων είναι συνάρτηση του αντικειμένου της σύμβασης, στο μέτρο που τα κριτήρια αυτά πρέπει να επιτρέπουν την αξιολόγηση του επιπέδου επίδοσης που παρουσιάζεται από κάθε προσφορά σε σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης, όπως αυτό ορίζεται στις τεχνικές προδιαγραφές, καθώς και τη μέτρηση της σχέσης ποιότητας/τιμής κάθε προσφοράς.

Για τη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης, τα κριτήρια ανάθεσης θα πρέπει να επιτρέπουν τη σύγκριση των προσφορών και την αντικειμενική αξιολόγησή τους. Εάν πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις, τα οικονομικά και ποιοτικά κριτήρια ανάθεσης, όπως εκείνα που αφορούν την ικανοποίηση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων, μπορούν να επιτρέπουν στην αναθέτουσα αρχή να ικανοποιήσει τις ανάγκες του σχετικού δημόσιου φορέα, όπως αυτές εκφράζονται στις προδιαγραφές της αγοράς. Με βάση τις ίδιες αυτές προϋποθέσεις, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να χρησιμοποιεί κριτήρια που αποβλέπουν στην ικανοποίηση κοινωνικών απαιτήσεων που ανταποκρίνονται ιδίως στις οριζόμενες στις προδιαγραφές της αγοράς ανάγκες κατηγοριών πληθυσμού, οι οποίες μειονεκτούν ιδιαίτερα και στις οποίες ανήκουν οι δικαιούχοι/χρήστες των έργων, προμηθειών και υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο της σύμβασης.

(47) Στο πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών, τα κριτήρια ανάθεσης δεν πρέπει να θίγουν την εφαρμογή εθνικών διατάξεων που διέπουν την αμοιβή ορισμένων υπηρεσιών, όπως είναι, παραδείγματος χάριν, οι αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών ή δικηγόρων και, στο πλαίσιο των δημόσιων συμβάσεων προμηθειών, την εφαρμογή εθνικών διατάξεων που καθορίζουν σταθερή τιμή για σχολικά βιβλία.

(48) Ορισμένες τεχνικές προϋποθέσεις, ιδίως αυτές που αφορούν τις γνωμοδοτήσεις, τις στατιστικές εκθέσεις καθώς και την ονοματολογία που χρησιμοποιείται και τους όρους αναφοράς αυτής της ονοματολογίας, απαιτείται να εγκρίνονται και να τροποποιούνται ανάλογα με την εξέλιξη των τεχνικών αναγκών. Επίσης, πρέπει να ενημερώνονται οι κατάλογοι αναθετουσών αρχών που

αναφέρονται στα παραρτήματα. Ενδείκνυται, επομένως, να προβλεφθεί προς τούτο μια ευέλικτη και ταχεία διαδικασία έκδοσης.

(49) Τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να θεσπισθούν σύμφωνα με την απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή(18).

(50) Ο κανονισμός (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1182/71 του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 1971, περί καθορισμού των κανόνων που εφαρμόζονται στις προθεσμίες, ημερομηνίες και διορίες(19), θα πρέπει να ισχύει για τον υπολογισμό των προθεσμιών που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία.

(51) Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να θίγει τις υποχρεώσεις των κρατών μελών σχετικά με τις προθεσμίες μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο και εφαρμογής των οδηγιών 92/50/ΕΟΚ, 93/36/ΕΟΚ και 93/37/ΕΟΚ, που αναφέρονται στο παράρτημα XI,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

ΤΙΤΛΟΣ I

ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 1. Ορισμοί. 1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, εφαρμόζονται οι ορισμοί που παρατίθενται στις παραγράφους 2 έως 15. **2. α)** Οι “δημόσιες συμβάσεις” είναι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή περισσότερων αναθετουσών αρχών και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας. **β)** Οι “δημόσιες συμβάσεις έργων” είναι δημόσιες συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο είτε την εκτέλεση, είτε συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση, εργασιών που αφορούν μία από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο παράρτημα I ή ενός έργου, είτε ακόμη την πραγματοποίηση, με οποιαδήποτε μέσο, ενός έργου το οποίο ανταποκρίνεται στις επακριβώς οριζόμενες από την αναθέτουσα αρχή ανάγκες. Ως “έργο”, νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών ή εργασιών πολιτικού μηχανικού που προορίζεται να πληροί αυτό καθαυτό μια οικονομική ή τεχνική λειτουργία. **γ)** Οι “δημόσιες συμβάσεις προμηθειών” είναι δημόσιες συμβάσεις άλλες από αυτές που αναφέρονται στο σημείο β), οι οποίες έχουν ως αντικείμενο την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή τη μίσθωση-πώληση, με ή χωρίς δικαίωμα αγοράς, προϊόντων. Δημόσια σύμβαση, η οποία έχει ως αντικείμενο την προμήθεια προϊόντων και καλύπτει, παρεμπιπτόντως, εργασίες τοποθέτησης και εγκατάστασης, θεωρείται ως “δημόσια σύμβαση προμηθειών”. **δ)** Οι “δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών” είναι δημόσιες συμβάσεις, πλην των δημόσιων συμβάσεων έργων ή προμηθειών, που έχουν ως αντικείμενο την παροχή των υπηρεσιών που αναφέρονται στο παράρτημα II. Δημόσια σύμβαση, η οποία έχει ως αντικείμενο ταυτοχρόνως προϊόντα και υπηρεσίες που αναφέρονται στο παράρτημα II, θεωρείται ως “δημόσια σύμβαση υπηρεσιών”, εφόσον η αξία των συγκεκριμένων υπηρε-

ρειών υπερβαίνει την αξία των προϊόντων που περιλαμβάνονται στη σύμβαση. Δημόσια σύμβαση, η οποία έχει ως αντικείμενο υπηρεσίες που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙ και η οποία δεν περιλαμβάνει δραστηριότητες που αναφέρονται στο παράρτημα Ι παρά μόνο παρεμπιπτότως σε σχέση με το κύριο αντικείμενο της σύμβασης, θεωρείται ως δημόσια σύμβαση υπηρεσιών. **3.** Η “σύμβαση παραχώρησης δημοσίων έργων” είναι μια σύμβαση η οποία παρουσιάζει τα ίδια χαρακτηριστικά με μια δημόσια σύμβαση έργων, εκτός από το γεγονός ότι το εργολαβικό αντάλλαγμα συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου είτε στο δικαίωμα αυτό σε συνδυασμό με καταβολή αμοιβής. **4.** Η “σύμβαση παραχώρησης υπηρεσιών” είναι μια σύμβαση η οποία παρουσιάζει τα ίδια χαρακτηριστικά με μια δημόσια σύμβαση υπηρεσιών, εκτός από το γεγονός ότι το εργολαβικό αντάλλαγμα συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης της υπηρεσίας είτε στο δικαίωμα αυτό σε συνδυασμό με καταβολή αμοιβής. **5.** Η “συμφωνία-πλαίσιο” είναι μια συμφωνία που συνάπτεται μεταξύ μιας ή περισσότερων αναθετουσών αρχών και ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων, η οποία αποσκοπεί στον καθορισμό των όρων που διέπουν τις συμβάσεις που πρόκειται να συναφθούν κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου, ιδίως όσον αφορά τις τιμές και, ενδεχομένως, τις προβλεπόμενες ποσότητες. **6.** Το “δυναμικό σύστημα αγορών” είναι μια καθ’ ολοκληρίαν ηλεκτρονική διαδικασία για αγορές τρέχουσας χρήσης, της οποίας τα γενικά διαθέσιμα στην αγορά χαρακτηριστικά ικανοποιούν τις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής και είναι περιορισμένη χρονικώς και ανοικτή καθ’ όλη τη διάρκειά της σε κάθε οικονομικό φορέα ο οποίος πληροί τα κριτήρια επιλογής και έχει υποβάλει ενδεικτική προσφορά σύμφωνη προς τη συγγραφή υποχρεώσεων. **7.** Ο “ηλεκτρονικός πλειστηριασμός” είναι μια επαναληπτική διαδικασία που βασίζεται σε έναν ηλεκτρονικό μηχανισμό παρουσίασης νέων, μειωμένων τιμών ή/και νέων αξιών όσον αφορά ορισμένα στοιχεία των προσφορών, η οποία διεξάγεται έπειτα από προκαταρκτική πλήρη αξιολόγηση των προσφορών, επιτρέποντας την ταξινόμησή τους με βάση αυτόματης μεθόδους αξιολόγησης. Συνεπώς, ορισμένες συμβάσεις υπηρεσιών ή έργων οι οποίες έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες πνευματικού δημιουργού, όπως ο σχεδιασμός έργων, δεν μπορούν να αποτελούν αντικείμενο ηλεκτρονικών πλειστηριασμών. **8.** Ως “εργολήπτης”, “προμηθευτής” και “πάροχος υπηρεσιών” νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή φορέας του δημοσίου, ή κοινοπραξία αυτών των προσώπων ή/και οργανισμών, που προσφέρει αντιστοίχως την εκτέλεση εργασιών ή/και έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών στην αγορά. Ο όρος “οικονομικός φορέας” καλύπτει ταυτόχρονα τις έννοιες “εργολήπτης”, “προμηθευτής” και “πάροχος υπηρεσιών” και χρησιμοποιείται μόνο για λόγους απλούστευσης του κειμένου. Ο οικονομικός φορέας που έχει υποβάλει προσφορά αναφέρεται ως “προσφέρων”. Εκείνος που έχει ζητήσει να του αποσταλεί πρόσκληση συμμετοχής σε διαδικασία κλειστή ή με διαπραγμάτευση ή σε ανταγωνιστικό διάλογο, αναφέρεται ως “υποψήφιος”. **9.** Ως “αναθέτουσες αρχές” νοούνται: το κράτος, οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου και οι ενώσεις μίας ή περισ-

σότερων από αυτές τις αρχές ή ενός ή περισσότερων από αυτούς τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου. Ως “οργανισμός δημοσίου δικαίου”, νοείται κάθε οργανισμός: α) ο οποίος έχει συσταθεί με συγκεκριμένο σκοπό την κάλυψη αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν εμπίπτουν στον βιομηχανικό ή εμπορικό τομέα. β) ο οποίος έχει νομική προσωπικότητα, και γ) η δραστηριότητα του οποίου χρηματοδοτείται κατά το μεγαλύτερο μέρος από το κράτος, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου, ή η διαχείριση του οποίου υπόκειται σε έλεγχο ασκούμενο από τους οργανισμούς αυτούς, ή του οποίου περισσότερο από το ήμισυ των μελών του διοικητικού, του διευθυντικού ή του εποπτικού συμβουλίου του, διορίζεται από το κράτος, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή από άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου. Οι κατάλογοι, μη εξαπλητικοί, των οργανισμών και των κατηγοριών οργανισμών δημοσίου δικαίου που πληρούν τα κριτήρια τα οποία απαριθμούνται στο δεύτερο εδάφιο σημεία α), β) και γ), παρατίθενται στο παράρτημα ΙΙΙ. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν κατά διαστήματα στην Επιτροπή τις μεταβολές που επήλθαν στους καταλόγους τους.

10. Ως “κεντρική αρχή προμηθειών”, νοείται μια αναθέτουσα αρχή η οποία: - αποκτά προϊόντα ή/και υπηρεσίες που προορίζονται για αναθέτουσες αρχές, ή - αναθέτει δημόσιες συμβάσεις ή συνάπτει συμφωνίες-πλαίσιο για έργα, προϊόντα ή υπηρεσίες που προορίζονται για αναθέτουσες αρχές. **11.** α) “Ανοικτές διαδικασίες” είναι οι διαδικασίες στο πλαίσιο των οποίων κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει προσφορά. β) “Κλειστές διαδικασίες” είναι οι διαδικασίες στις οποίες κάθε οικονομικός φορέας μπορεί να ζητήσει να συμμετάσχει αλλά στο πλαίσιο των οποίων μόνον οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή μπορούν να υποβάλλουν προσφορά. γ) “Ανταγωνιστικός διάλογος” είναι η διαδικασία στην οποία κάθε οικονομικός φορέας μπορεί να ζητήσει να συμμετάσχει και στην οποία η αναθέτουσα αρχή διεξάγει διάλογο με τους υποψηφίους που έχουν γίνει δεκτοί στη διαδικασία αυτή προκειμένου να βρεθούν μία ή περισσότερες λύσεις που θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες της, και βάσει της οποίας ή των οποίων οι υποψήφιοι που επελέγησαν καλούνται να υποβάλλουν προσφορά. Για το σκοπό της προσφυγής στη διαδικασία του πρώτου εδαφίου, μια δημόσια σύμβαση θεωρείται “ιδιαίτερα πολύπλοκη”, εφόσον οι αναθέτουσες αρχές: - δεν είναι αντικειμενικά σε θέση να καθορίσουν, σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3, σημεία β), γ) ή δ), τα τεχνικά μέσα τα οποία θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες και τους στόχους τους, ή/και - δεν είναι αντικειμενικά σε θέση να προσδιορίσουν τη νομική ή/και χρηματοοικονομική οργάνωση ενός σχεδίου. δ) “Διαδικασίες με διαπραγμάτευση” είναι οι διαδικασίες στο πλαίσιο των οποίων οι αναθέτουσες αρχές διαβουλευονται με τους οικονομικούς φορείς της επιλογής τους και διαπραγματεύονται τους όρους της σύμβασης με έναν ή περισσότερους από αυτούς. ε) Οι “διαγωνισμοί μελετών” είναι οι διαδικασίες που επιτρέπουν στην αναθέτουσα αρχή να αποκτήσει, κυρίως στους τομείς της χωροταξίας, της πολεοδομίας, της αρχιτεκτονικής των έργων πολιτικού μηχανικού ή της επεξεργασίας δεδομένων, μια μελέτη ή ένα σχέδιο που επιλέγεται από κριτική επι-

τροπή έπειτα από διαγωνισμό, με ή χωρίς την απονομή βραβείων. **12.** Με τον όρο “γραπτώς”, νοείται κάθε σύνολο λέξεων ή αριθμών το οποίο μπορεί να διαβιβάζεται, να αναπαράγεται και στη συνέχεια να γνωστοποιείται. Το σύνολο αυτό μπορεί να περιλαμβάνει πληροφορίες που διαβιβάζονται και αποθηκεύονται με ηλεκτρονικά μέσα. **13.** Ως “ηλεκτρονικό μέσο”, νοείται ένα μέσο που χρησιμοποιεί ηλεκτρονικό εξοπλισμό επεξεργασίας (συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής συμπίεσης) και αποθήκευσης δεδομένων, τα οποία εκπέμπονται, διακινούνται ή παραλαμβάνονται με ενσύρματη μετάδοση, με ραδιοκύματα, με οπτικά μέσα ή με άλλα ηλεκτρομαγνητικά μέσα. **14.** Το “Κοινό λεξιλόγιο για τις δημόσιες συμβάσεις”, (Common Procurement Vocabulary CVP), επισημαίνει την ονοματολογία αναφοράς που εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις, η οποία υιοθετήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2195/2002, ενώ παράλληλα εξασφαλίζεται η αντιστοιχία με τις άλλες υπάρχουσες ονοματολογίες. Σε περίπτωση δισταμένων ερμηνειών ως προς το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, λόγω ενδεχόμενων διαφορών μεταξύ της ονοματολογίας CPV και της ονοματολογίας της NACE που χρησιμοποιείται στο Παράρτημα I, ή μεταξύ της ονοματολογίας CPV και της ονοματολογίας CPC (προσωρινή μορφή) που χρησιμοποιείται στο παράρτημα II, υπερισχύει αντίστοιχα η ονοματολογία NACE ή η ονοματολογία CPC. **15.** Για τους σκοπούς του άρθρου 13, του άρθρου 57 σημείο α) και του άρθρου 68 σημείο β), νοούνται ως: α) “Δημόσιο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο”, η δημόσια τηλεπικοινωνιακή υποδομή, μέσω της οποίας γίνεται η μεταφορά σημάτων μεταξύ συγκεκριμένων τερματικών σημείων του δικτύου, με ενσύρματη μετάδοση, με δέσμες ερτζιανών κυμάτων, με οπτικά μέσα ή με άλλα ηλεκτρομαγνητικά μέσα. β) “Τερματικό σημείο του δικτύου”, το σύνολο των φυσικών συνδέσεων και των τεχνικών προδιαγραφών πρόσβασης που απαρτίζουν το δημόσιο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο και είναι απαραίτητες για την πρόσβαση σε αυτό και τη μέσω αυτού αποτελεσματική επικοινωνία. γ) “Δημόσιες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες”, οι τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες την παροχή των οποίων έχουν αναθέσει ειδικά τα κράτη μέλη, ιδίως σε έναν ή περισσότερους τηλεπικοινωνιακούς φορείς. δ) “Τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες”, οι υπηρεσίες οι οποίες συνίστανται, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, στη διαβίβαση και τη διακίνηση σημάτων μέσω του δημοσίου τηλεπικοινωνιακού δικτύου με τη βοήθεια τηλεπικοινωνιακών μεθόδων, εξαιρουμένων των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών.

Άρθρο 2. Αρχές που διέπουν τη σύναψη συμβάσεων. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια.

Άρθρο 3. Εκχώρηση ειδικών ή αποκλειστικών δικαιωμάτων: ρήτρα αποφυγής διακρίσεων. Όταν μια αναθέτουσα αρχή εκχωρεί σε φορέα που δεν αποτελεί τέτοια αναθέτουσα αρχή, ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα για την άσκηση δραστηριότητας δημόσιας υπηρεσίας, η πράξη εκχώρησης του δικαιώματος αυτού προβλέπει ότι, κατά τη σύναψη των συμβάσεων προμηθειών με τρέτους στο πλαίσιο της δραστηριότητας αυτής, ο εν λόγω φορέας πρέπει να τηρεί την αρχή της αποφυγής διακρίσεων λόγω εθνικότητας.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙ

ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 4. Οικονομικοί φορείς. 1. Οι υποψήφιοι ή οι προσφέροντες οι οποίοι, δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένοι, έχουν δικαίωμα να διενεργούν τη συγκεκριμένη παροχή, δεν είναι δυνατόν να απορρίπτονται με μοναδική αιτιολόγηση το γεγονός ότι, δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο οποίο πραγματοποιείται η ανάθεση της σύμβασης, θα έπρεπε να είναι είτε φυσικά είτε νομικά πρόσωπα. Είναι δυνατόν, ωστόσο, στην περίπτωση των δημόσιων συμβάσεων έργων και υπηρεσιών καθώς και των δημοσίων συμβάσεων προμηθειών που καλύπτουν, επιπλέον, εργασίες ή/και υπηρεσίες τοποθέτησης και εγκατάστασης, να ζητείται από τα νομικά πρόσωπα να αναφέρουν, στην προσφορά ή στην αίτηση συμμετοχής τους, τα ονόματα και τα επαγγελματικά προσόντα των προσώπων που επιφορτίζονται με την εκτέλεση της συγκεκριμένης παροχής. **2.** Οι κοινοπραξίες οικονομικών φορέων δύνανται να υποβάλλουν προσφορές ή να εμφανίζονται ως υποψήφιοι. Για την υποβολή μιας προσφοράς ή μιας αίτησης συμμετοχής, οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να απαιτούν να έχουν οι κοινοπραξίες οικονομικών φορέων συγκεκριμένη νομική μορφή_ ωστόσο, η επιλεγείσα κοινοπραξία είναι δυνατόν να υποχρεωθεί να περιβληφθεί συγκεκριμένη νομική μορφή, εάν της ανατεθεί η σύμβαση, στο μέτρο που η περιβολή αυτής της νομικής μορφής είναι αναγκαία για την ορθή εκτέλεση της σύμβασης.

Άρθρο 5. Όροι σχετικά με τις συμφωνίες που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων από τις αναθέτουσες αρχές, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν στις σχέσεις τους εξίσου ευνοϊκούς όρους με εκείνους που παρέχουν στους οικονομικούς φορείς τρίτων χωρών κατ' εφαρμογή της συμφωνίας περί δημοσίων συμβάσεων που συνήφθη στο πλαίσιο των πολυμερών διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης (εφεξής: "συμφωνία"). Για το σκοπό αυτόν, τα κράτη μέλη προβαίνουν σε διαβουλεύσεις, στο πλαίσιο της Συμβουλευτικής Επιτροπής Δημοσίων Συμβάσεων που αναφέρεται στο άρθρο 77, ως προς τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατ' εφαρμογή της συμφωνίας.

Άρθρο 6. Εχμύθεια. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρούσας οδηγίας, ιδίως εκείνων που αφορούν τις υποχρεώσεις σχετικά με τη δημοσιοποίηση των συναπτομένων συμβάσεων και την ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 35 παράγραφος 4 και στο άρθρο 41, και σύμφωνα προς το εθνικό δίκαιο στο οποίο υπόκειται η αναθέτουσα αρχή, η τελευταία δεν αποκαλύπτει πληροφορίες που της έχουν διαβιβάσει οικονομικοί φορείς και τις οποίες έχουν χαρακτηρίσει ως εμπιστευτικές. Οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνουν, ιδίως, τα τεχνικά ή εμπορικά απόρρητα και τις εμπιστευτικές πτυχές των προσφορών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

Πεδίο εφαρμογής

Τμήμα 1

Κατώτατα όρια

Άρθρο 7. Ποσά των κατώτατων ορίων των δημοσίων συμβάσεων. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις που δεν εξαιρούνται δυνάμει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στα άρθρα 10 και 11 και στα άρθρα 12 έως 18, και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ίση προς ή ανώτερη από τα ακόλουθα κατώτατα όρια: α) 162000 EUR, για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, εκτός αυτών που καλύπτονται από το σημείο β), τρίτη περίπτωση, που συνάπτονται από τις αναθέτουσες αρχές οι οποίες είναι κεντρικές κυβερνητικές αρχές του παραρτήματος IV· όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών που συνάπτονται από τις αναθέτουσες αρχές οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας, το εν λόγω κατώτατο όριο ισχύει μόνο για τις συμβάσεις που αφορούν τα οριζόμενα στο παράρτημα V προϊόντα. β) 249000 EUR, - για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που συνάπτονται από αναθέτουσες αρχές άλλες από εκείνες που αναφέρονται στο παράρτημα IV, - για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών που συνάπτονται από τις αναθέτουσες αρχές οι οποίες αναφέρονται στο παράρτημα IV και οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας, όταν οι συμβάσεις αφορούν προϊόντα τα οποία δεν καλύπτει το παράρτημα V, - για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που συνάπτονται από οποιαδήποτε αναθέτουσα αρχή και οι οποίες έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες της κατηγορίας 8 του Παραρτήματος II A, υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών της κατηγορίας 5 των οποίων οι θέσεις στο CPV είναι αντίστοιχες με τους αριθμούς αναφοράς CPC 7524, 7525 και 7526, ή/και υπηρεσίες που αναφέρονται στο παράρτημα II B. γ) 6242000 EUR για τις δημόσιες συμβάσεις έργων.

Άρθρο 8. Συμβάσεις που επιδοτούνται σε ποσοστό μεγαλύτερο του 50 % από τις αναθέτουσες αρχές. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται κατά τη σύναψη: α) συμβάσεων που επιδοτούνται άμεσα σε ποσοστό άνω του 50 % από τις αναθέτουσες αρχές και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ ισούται με ή υπερβαίνει τα 6242000 EUR: - όταν οι συμβάσεις αυτές αφορούν δραστηριότητες πολιτικού μηχανικού κατά την έννοια του παραρτήματος I, - όταν οι συμβάσεις αυτές έχουν σχέση με νοσοκομεία, αθλητικούς εξοπλισμούς, εγκαταστάσεις αναψυχής και ψυχαγωγίας, σχολικά και πανεπιστημιακά κτίρια και κτίρια διοικητικής χρήσης. β) συμβάσεων υπηρεσιών που επιδοτούνται άμεσα σε ποσοστό άνω του 50 % από τις αναθέτουσες αρχές και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ ισούται με ή υπερβαίνει τα 249000 EUR, όταν οι συμβάσεις αυτές σχετίζονται με σύμβαση έργων κατά την έννοια του σημείου α). Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου οι αναθέτουσες αρχές που χορηγούν τις επιδοτήσεις αυτές να μεριμνούν ώστε να τηρείται η παρούσα οδηγία όταν οι συμβάσεις αυτές συνάπτονται από έναν ή περισσότερους φορείς,

άλλους από τους ίδιους τους αναθέτοντες φορείς, ή να τηρούν την παρούσα οδηγία όταν συνάπτουν οι ίδιες τις συμβάσεις αυτές εξ ονόματος και για λογαριασμό των εν λόγω άλλων φορέων.

Άρθρο 9. Μέθοδοι υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας των δημόσιων συμβάσεων, των συμφωνιών-πλαίσιο και των δυναμικών συστημάτων αγορών. **1.** Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας δημόσιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, εκτός ΦΠΑ, όπως εκτιμάται από την αναθέτουσα αρχή. Στον υπολογισμό αυτό, λαμβάνεται υπόψη το εκτιμώμενο συνολικό ποσό, συμπεριλαμβανομένων κάθε τυχόν δικαιώματος προαιρέσεως ή τυχόν παρατάσεων της σύμβασης. Στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή προβλέπει βραβεία ή την καταβολή ποσών στους υποψήφιους ή προσφέροντες, λαμβάνει τα ποσά αυτά υπόψη της κατά τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. **2.** Η αποτίμηση αυτή πρέπει να ισχύει τη στιγμή της αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού, όπως προβλέπεται στο άρθρο 35 παράγραφος 2 ή, στις περιπτώσεις όπου δεν απαιτείται μια τέτοια προκήρυξη, τη στιγμή που η αναθέτουσα αρχή αρχίζει τη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης. **3.** Κανένα σχέδιο έργου και κανένα σχέδιο αγοράς για την απόκτηση συγκεκριμένης ποσότητας προμηθειών ή/και υπηρεσιών δεν μπορεί να κατατέμνεται προς αποφυγή της εφαρμογής της παρούσας οδηγίας. **4.** Για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, κατά τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το ποσό των έργων καθώς και η συνολική εκτιμώμενη αξία των αναγκαίων προμηθειών για την εκτέλεση των έργων που τίθενται στη διάθεση του εργολήπτη από τις αναθέτουσες αρχές. **5. α)** Όταν ένα σχεδιαζόμενο έργο ή ένα σχέδιο αγοράς υπηρεσιών μπορεί να οδηγήσει σε ταυτόχρονη σύναψη χωριστών συμβάσεων κατά τμήματα, λαμβάνεται υπόψη η συνολική εκτιμώμενη αξία όλων αυτών των τμημάτων. Όταν η συνολική αξία των τμημάτων είναι ίση με ή υπερβαίνει την αξία που καθορίζεται στο άρθρο 7, η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στη σύναψη κάθε τμήματος. Ωστόσο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να παρεκκλίνουν από την εφαρμογή αυτή για τα τμήματα των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ είναι μικρότερη των 80000 EUR για τις υπηρεσίες και του 1 εκατομμυρίου EUR για τα έργα, υπό τον όρο ότι το συνολικό ποσό των συγκεκριμένων τμημάτων δεν υπερβαίνει το 20 % της συνολικής αξίας όλων των τμημάτων. **β)** Όταν ένα σχέδιο αγοράς για την απόκτηση ομοιογενών προμηθειών μπορεί να οδηγήσει σε ταυτόχρονη σύναψη χωριστών συμβάσεων κατά τμήματα, λαμβάνεται υπόψη η εκτιμώμενη συνολική αξία αυτών των τμημάτων κατά την εφαρμογή του άρθρου 7 σημεία α) και β). Όταν η συνολική αξία των τμημάτων είναι ίση με ή υπερβαίνει την αξία που καθορίζεται στο άρθρο 7, η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στη σύναψη κάθε τμήματος. Ωστόσο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να παρεκκλίνουν από την εφαρμογή αυτή για τα τμήματα των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ είναι μικρότερη των 80000 EUR και υπό τον όρο ότι το συνολικό ποσό των συγκεκριμένων τμημάτων δεν υπερβαίνει το 20 % της συνολικής αξίας όλων των τμημάτων. **6.** Για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών που έχουν ως αντικείμενο τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση, ή τη μίσθωση-πώληση

προϊόντων, η αξία που λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, είναι η εξής: α) στην περίπτωση δημόσιων συμβάσεων ορισμένου χρόνου, εφόσον η διάρκειά τους είναι ίση ή μικρότερη από δώδεκα μήνες, η συνολική εκτιμώμενη αξία για τη διάρκεια της σύμβασης ή, εφόσον η διάρκεια της σύμβασης είναι μεγαλύτερη από δώδεκα μήνες, η συνολική αξία της σύμβασης, συμπεριλαμβανομένης της εκτιμώμενης υπολειπόμενης αξίας. β) στην περίπτωση δημόσιων συμβάσεων αορίστου χρόνου ή στην περίπτωση που η διάρκειά τους δεν μπορεί να προσδιορισθεί, η μηνιαία αξία πολλαπλασιαζόμενη επί 48. 7. Όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ή υπηρεσιών οι οποίες έχουν περιοδικό χαρακτήρα ή οι οποίες προβλέπεται να ανανεωθούν μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης: α) είτε η συνολική πραγματική αξία των διαδοχικών συμβάσεων του ίδιου τύπου οι οποίες συνήφθησαν κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο ή οικονομικό έτος, αναπροσαρμοσμένη, ει δυνατόν, προκειμένου να ληφθούν υπόψη ενδεχόμενες μεταβολές ως προς τις ποσότητες ή την αξία τους κατά τους δώδεκα μήνες που έπονται της αρχικής σύμβασης. β) είτε η εκτιμώμενη συνολική αξία των διαδοχικών συμβάσεων που συνήφθησαν κατά το δωδεκάμηνο που έπεται της πρώτης παράδοσης ή κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, εφόσον αυτό υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες. Η επιλογή της μεθόδου για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας μιας δημόσιας σύμβασης δεν μπορεί να γίνεται με πρόθεση την αποφυγή της εφαρμογής της παρούσας οδηγίας. 8. Για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, η αξία που λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, είναι, ανάλογα με την περίπτωση, η εξής: α) για τα ακόλουθα είδη υπηρεσιών: i) ασφαλιστικές υπηρεσίες: το καταβλητέο ασφάλιστρο και οι άλλοι τρόποι αμοιβής, ii) τραπεζικές και άλλες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες: οι αμοιβές, οι προμήθειες, οι τόκοι και οι άλλοι τρόποι αμοιβής, iii) συμβάσεις που περιλαμβάνουν μελέτες: οι αμοιβές, οι καταβλητέες προμήθειες και οι άλλοι τρόποι αμοιβής_ β) για τις συμβάσεις υπηρεσιών που δεν αναφέρουν συνολική τιμή: i) στην περίπτωση συμβάσεων ορισμένου χρόνου και εφόσον η διάρκειά τους είναι ίση ή μικρότερη από 48 μήνες: η συνολική εκτιμώμενη αξία για όλη την αντίστοιχη διάρκεια, ii) στην περίπτωση συμβάσεων αορίστου χρόνου ή διάρκειας μεγαλύτερης των 48 μηνών: η μηνιαία αξία πολλαπλασιαζόμενη επί 48. 9. Για τις συμφωνίες-πλαίσιο και για τα δυναμικά συστήματα αγορών, η αξία που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη είναι η μέγιστη αξία, υπολογιζόμενη χωρίς ΦΠΑ, του συνόλου των συμβάσεων που προβλέπονται για τη συνολική διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο ή του δυναμικού συστήματος αγορών.

Τμήμα 2

Ειδικές περιπτώσεις

Άρθρο 10. Συμβάσεις στον τομέα της άμυνας. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται από τις αναθέτουσες αρχές στον τομέα της άμυνας, με την επιφύλαξη του άρθρου 296 της συνθήκης.

Άρθρο 11. Δημόσιες συμβάσεις και συμφωνίες-πλαίσιο που συνάπτονται από τις κεντρικές αρχές προμηθειών. 1. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν τη δυνατότητα για τις αναθέτουσες αρχές να αποκτούν έργα, προμήθειες ή/και υπηρεσίες προσφεύγοντας σε κεντρικές αρχές προμηθειών. 2. Οι αναθέτουσες αρχές που αποκτούν έργα, προμήθειες ή/και υπηρεσίες προσφεύγοντας σε κεντρική αρχή προμηθειών, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1, παράγραφος 10, θεωρείται ότι έχουν τηρήσει την παρούσα οδηγία, εφόσον τις έχει τηρήσει η εν λόγω κεντρική αρχή προμηθειών.

Τμήμα 3

Εξαιρούμενες συμβάσεις

Άρθρο 12. Συμβάσεις που συνάπτονται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις οι οποίες, στο πλαίσιο της οδηγίας 2004/17/EK, ανατίθενται από αναθέτουσες αρχές οι οποίες ασκούν μία ή περισσότερες από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα άρθρα 3 έως 7 της εν λόγω οδηγίας και συνάπτονται για τις δραστηριότητες αυτές, ούτε στις δημόσιες συμβάσεις που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 και των άρθρων 19, 26 και 30 της οδηγίας αυτής. Ωστόσο, η παρούσα οδηγία εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις οι οποίες ανατίθενται από αναθέτουσες αρχές οι οποίες ασκούν μία ή περισσότερες από τις δραστηριότητες που ορίζονται στο άρθρο 6 της οδηγίας 2004/17/EK και συνάπτονται για τις δραστηριότητες αυτές, ενόσω το οικείο κράτος μέλος επικαλείται τη δυνατότητα που αναφέρεται στο άρθρο 71, δεύτερο εδάφιο της εν λόγω οδηγίας, προκειμένου να αναστείλει την εφαρμογή της.

Άρθρο 13. Ειδικές εξαιρέσεις στον τομέα των τηλεπικοινωνιών. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις κύριο αντικείμενο των οποίων είναι να επιτραπεί στις αναθέτουσες αρχές η διάθεση ή εκμετάλλευση δημοσίων τηλεπικοινωνιακών δικτύων ή η παροχή στο κοινό μιας ή περισσότερων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.

Άρθρο 14. Απόρρητες συμβάσεις ή συμβάσεις που απαιτούν ιδιαίτερα μέτρα ασφαλείας. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις όταν αυτές κηρύσσονται απόρρητες ή η εκτέλεση των οποίων πρέπει να συνοδεύεται από ιδιαίτερα μέτρα ασφαλείας σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις που ισχύουν στο οικείο κράτος μέλος ή όταν το απαιτεί η προστασία των ουσιωδών συμφερόντων του κράτους μέλους αυτού.

Άρθρο 15. Συμβάσεις που συνάπτονται δυνάμει διεθνών κανόνων. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις οι οποίες διέπονται από διαφορετικούς διαδικαστικούς κανόνες και συνάπτονται δυνάμει: α) διεθνούς συμφωνίας, η οποία έχει συναφθεί σύμφωνα με τη συνθήκη, μεταξύ ενός κράτους μέλους και μιας ή περισσότερων τρίτων χωρών, και η οποία αφορά προμήθειες ή έργα που προορίζονται για την από κοινού εκτέλεση ή εκμετάλλ-

λευση ενός έργου από τα υπογράφοντα κράτη ή υπηρεσίες που προορίζονται για την από κοινού εκτέλεση ή εκμετάλλευση ενός σχεδίου από τα υπογράφοντα κράτη_ κάθε συμφωνία ανακοινώνεται στην Επιτροπή, η οποία μπορεί να προβαίνει σε διαβουλεύσεις στο πλαίσιο της συμβουλευτικής επιτροπής δημοσίων συμβάσεων, η οποία αναφέρεται στο άρθρο 77. β) διεθνούς συμφωνίας ή σύναψη της οποίας συνδέεται με τη στάθμευση στρατευμάτων και η οποία αφορά επιχειρήσεις κράτους μέλους ή τρίτης χώρας. γ) ειδικής διαδικασίας διεθνούς οργανισμού.

Άρθρο 16. Ειδικές εξαιρέσεις. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, οι οποίες: α) έχουν ως αντικείμενο την αγορά ή τη μίσθωση, με οποιουδήποτε χρηματοδοτικούς όρους, γης, υφισταμένων κτισμάτων ή άλλων ακινήτων ή αφορούν δικαιώματα επ' αυτών_ ωστόσο, οι συμβάσεις χρηματοοικονομικών υπηρεσιών οι οποίες συνάπτονται ταυτόχρονα, πριν ή μετά τη σύμβαση αγοράς ή μίσθωσης, υπό οιαδήποτε μορφή, εμπίπτουν στην παρούσα οδηγία. β) αφορούν την αγορά, την ανάπτυξη, την παραγωγή ή τη συμπαραγωγή προγραμμάτων που προορίζονται για μετάδοση από ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς καθώς και συμβάσεις για τον χρόνο μετάδοσης. γ) αφορούν τις υπηρεσίες διαίτησας και συμβίβασιμους. δ) αφορούν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες σχετικές με την έκδοση, την αγορά, την πώληση και τη μεταβίβαση τίτλων ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων, ιδίως με διαδικασίες προμήθειας χρημάτων ή κεφαλαίων στις αναθέτουσες αρχές, και υπηρεσίες που παρέχονται από κεντρικές τράπεζες. ε) αφορούν συμβάσεις εργασίας. στ) αφορούν υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης, πλην εκείνων τα προϊόντα των οποίων ανήκουν αποκλειστικά στην αναθέτουσα αρχή για ιδία χρήση κατά την άσκηση της δραστηριότητάς της, εφόσον η αμοιβή για την παροχή της υπηρεσίας καταβάλλεται εξ ολοκλήρου από την αναθέτουσα αρχή.

Άρθρο 17. Συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών. Με την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 3, η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών, οι οποίες ορίζονται στο άρθρο 1 παράγραφος 4.

Άρθρο 18. Συμβάσεις υπηρεσιών που ανατίθενται βάσει αποκλειστικού δικαιώματος. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που ανατίθενται από μια αναθέτουσα αρχή σε άλλη αναθέτουσα αρχή ή σε μία ένωση αναθετουσών αρχών βάσει αποκλειστικού δικαιώματος που τους παρέχεται δυνάμει δημοσιευμένων νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων, εφόσον οι διατάξεις αυτές συμβιβάζονται με τη συνθήκη.

Τμήμα 4

Ειδικό καθεστώς

Άρθρο 19. Συμβάσεις ανατιθέμενες κατά αποκλειστικότητα. Τα κράτη μέλη μπορούν να παραχωρούν κατ' αποκλειστικότητα σε προστατευόμενα εργαστήρια το δικαίωμα συμμετοχής στις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων ή να προβλέπουν την εκτέλεση των συμβάσεων αυτών στο πλαίσιο προγραμμάτων προστατευμένων θέσεων εργασίας, όταν η πλειοψηφία των ενδιαφε-

ρόμενων εργαζομένων είναι άτομα με ειδικές ανάγκες τα οποία, λόγω της φύσης ή της βαρύτητας των ειδικών αναγκών τους, δεν μπορούν να ασκήσουν επαγγελματική δραστηριότητα υπό κανονικές συνθήκες.

Η προκήρυξη διαγωνισμού αναφέρει την παρούσα διάταξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

Καθεστώα που εφαρμόζονται στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών

Άρθρο 20. Συμβάσεις υπηρεσιών οι οποίες περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ Α. Οι συμβάσεις οι οποίες έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες αναφερόμενες στο παράρτημα ΙΙ Α συνάπτονται σύμφωνα με τα άρθρα 23 έως 55.

Άρθρο 21. Συμβάσεις υπηρεσιών οι οποίες περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ Β. Η σύναψη των συμβάσεων που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες οι οποίες περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ Β, υπόκειται αποκλειστικά στο άρθρο 23 και στο άρθρο 35, παράγραφος 4.

Άρθρο 22. Μεικτές συμβάσεις υπηρεσιών οι οποίες περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ Α και υπηρεσιών οι οποίες περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ Β. Οι συμβάσεις οι οποίες έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες αναφερόμενες στο παράρτημα ΙΙ Α και συγχρόνως υπηρεσίες αναφερόμενες στο παράρτημα ΙΙ Β, συνάπτονται σύμφωνα με τα άρθρα 23 έως 55, όταν η αξία των υπηρεσιών του παραρτήματος ΙΙ Α υπερβαίνει την αξία των υπηρεσιών του παραρτήματος ΙΙ Β. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, η σύμβαση συνάπτεται σύμφωνα με το άρθρο 23 και το άρθρο 35 παράγραφος 4.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV

Ειδικοί κανόνες οι οποίοι αφορούν τη συγγραφή υποχρεώσεων και τα έγγραφα της σύμβασης

Άρθρο 23. Τεχνικές προδιαγραφές. 1. Οι τεχνικές προδιαγραφές, όπως ορίζονται στο σημείο 1) του παραρτήματος VI, αναφέρονται στα έγγραφα της σύμβασης, όπως οι προκηρύξεις διαγωνισμού, η συγγραφή υποχρεώσεων ή τα συμπληρωματικά έγγραφα. Όταν αυτό είναι δυνατό, οι τεχνικές αυτές προδιαγραφές θα πρέπει να ορίζονται έτσι ώστε να λαμβάνουν υπόψη τα κριτήρια προσβασιμότητας για τα άτομα με ειδικές ανάγκες ή σχεδιασμό που να καλύπτει όλους τους χρήστες. **2.** Οι τεχνικές προδιαγραφές εξασφαλίζουν ισότιμη πρόσβαση στους προσφέροντες και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αδικαιολόγητων φραγμών στο άνοιγμα των δημοσίων συμβάσεων στον ανταγωνισμό. **3.** Με την επιφύλαξη των υποχρεωτικών εθνικών τεχνικών κανόνων, εφόσον είναι σύμφωνοι με το κοινοτικό δίκαιο, οι τεχνικές προδιαγραφές πρέπει να διατυπώνονται: α) είτε με παραπομπή στις τεχνικές προδιαγραφές που ορίζονται στο παράρτημα VI και, κατά σειρά προτίμησης, στα εθνικά πρότυπα που αποτελούν μεταφορά ευρωπαϊκών προτύπων, στις ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις, στις κοινές τεχνικές προδιαγραφές, στα διεθνή πρότυπα, σε άλλα τεχνικά συστήματα αναφοράς που εκπονούνται από τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης, ή, όταν αυτά δεν υπάρχουν, στα εθνικά πρότυπα, στις εθνικές

τεχνικές εγκρίσεις, ή στις εθνικές τεχνικές προδιαγραφές στον τομέα του σχεδιασμού, του υπολογισμού και της εκτέλεσης των έργων και της χρησιμοποίησης των προϊόντων. Κάθε παραπομπή συνοδεύεται από τη μνεία “ή ισοδύναμο”. β) είτε με αναφορά σε επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις_ αυτές μπορούν να περιλαμβάνουν περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά. Πρέπει ωστόσο να είναι αρκετά ακριβείς ώστε να επιτρέπουν στους προσφέροντες να προσδιορίζουν το αντικείμενο της σύμβασης και στις αναθέτουσες αρχές να αναθέτουν τη σύμβαση. γ) είτε με αναφορά στις επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις που αναφέρονται στο στοιχείο β), παραπέμποντας, ως τεκμήριο της συμβατότητας προς τις εν λόγω επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις, στις προδιαγραφές που αναφέρονται στο στοιχείο α). δ) είτε με παραπομπή στις προδιαγραφές που αναφέρονται στο στοιχείο α) για ορισμένα χαρακτηριστικά και με παραπομπή στις επιδόσεις ή τις λειτουργικές απαιτήσεις που αναφέρονται στο στοιχείο β) για ορισμένα άλλα χαρακτηριστικά. **4.** Όταν οι αναθέτουσες αρχές κάνουν χρήση της δυνατότητας παραπομπής στις προδιαγραφές που αναφέρονται στην παράγραφο 3, στοιχείο α), δεν μπορούν να απορρίπτουν προσφορά με την αιτιολογία ότι τα προσφερόμενα προϊόντα και υπηρεσίες δεν πληρούν τις προδιαγραφές στις οποίες έχουν παραπέμψει, εφόσον ο προσφέρων αποδεικνύει στην προσφορά του, με κάθε ενδεδειγμένο μέσο και με τρόπο που ικανοποιεί την αναθέτουσα αρχή, ότι οι λύσεις που προτείνει πληρούν, κατά ισοδύναμο τρόπο, τις απαιτήσεις που ορίζονται από τις τεχνικές προδιαγραφές. Τεχνικός φάκελος του κατασκευαστή ή έκθεση δοκιμών από αναγνωρισμένο οργανισμό μπορεί να συνιστά ενδεδειγμένο μέσο. **5.** Όταν οι αναθέτουσες αρχές κάνουν χρήση της δυνατότητας που προβλέπεται στην παράγραφο 3 να θέτουν απαιτήσεις επιδόσεων ή, λειτουργικών απαιτήσεων, δεν μπορούν να απορρίπτουν προσφορά έργων, προϊόντων ή υπηρεσιών, που πληρούν ένα εθνικό πρότυπο το οποίο αποτελεί μεταφορά ευρωπαϊκού προτύπου, μία ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση, μία κοινή τεχνική προδιαγραφή, ένα διεθνές πρότυπο ή ένα τεχνικό πλαίσιο αναφοράς που έχει εκπονηθεί από ευρωπαϊκό οργανισμό τυποποίησης, εφόσον οι εν λόγω προδιαγραφές καλύπτουν τις επιδόσεις ή τις λειτουργικές απαιτήσεις που έχουν ορίσει. Ο προσφέρων υποχρεούται να αποδεικνύει στην προσφορά του, κατά τρόπον ικανοποιητικό για την αναθέτουσα αρχή και με κάθε ενδεδειγμένο μέσο, ότι το έργο, το προϊόν ή η υπηρεσία που πληροί το πρότυπο ανταποκρίνεται στις λειτουργικές επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις, που ορίζει η αναθέτουσα αρχή. Τεχνικός φάκελος του κατασκευαστή ή έκθεση δοκιμών από αναγνωρισμένο οργανισμό μπορεί να συνιστά ενδεδειγμένο μέσο. **6.** Όταν οι αναθέτουσες αρχές ορίζουν τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά με όρους επιδόσεων ή λειτουργικών απαιτήσεων, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχείο β), μπορούν να χρησιμοποιούν τις λεπτομερείς προδιαγραφές ή, εφόσον χρειάζεται, τμήματα των λεπτομερών προδιαγραφών, όπως καθορίζονται από τα ευρωπαϊκά, (πολυ)εθνικά οικολογικά σήματα ή από οποιοδήποτε άλλο οικολογικό σήμα, υπό την προϋπόθεση ότι: - είναι ενδεδειγμένες για τον καθορισμό των χαρακτηριστικών των προμηθειών ή των υπηρεσιών, που αποτελούν το αντικεί-

μενο της σύμβασης, - οι απαιτήσεις του σήματος διαμορφώνονται βάσει επισημονικών στοιχείων, - τα οικολογικά σήματα υιοθετούνται με διαδικασία στην οποία έχουν δικαίωμα συμμετοχής όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως οι κυβερνητικοί οργανισμοί, οι καταναλωτές, οι κατασκευαστές, οι διανομείς και οι περιβαλλοντικές οργανώσεις, - και είναι προσιτά σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αναφέρουν ότι τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που φέρουν το οικολογικό σήμα τεκμαίρεται ότι πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές που ορίζει η συγγραφή υποχρεώσεων_ πρέπει να αποδέχονται οποιοδήποτε άλλο κατάλληλο αποδεικτικό μέσο, όπως τον τεχνικό φάκελο του κατασκευαστή ή την έκθεση δοκιμών από αναγνωρισμένο οργανισμό. **7.** “Αναγνωρισμένοι οργανισμοί” κατά την έννοια του παρόντος άρθρου, είναι τα εργαστήρια δοκιμών, τα εργαστήρια βαθμονόμησης, οι οργανισμοί ελέγχου και οι οργανισμοί πιστοποίησης που ανταποκρίνονται στα ισχύοντα ευρωπαϊκά πρότυπα. Οι αναθέτουσες αρχές αποδέχονται τα πιστοποιητικά των αναγνωρισμένων οργανισμών που έχουν συσταθεί σε άλλα κράτη μέλη. **8.** Οι τεχνικές προδιαγραφές, εκτός εάν αυτό δικαιολογείται από το αντικείμενο της σύμβασης, δεν μπορούν να κάνουν μνεία συγκεκριμένης κατασκευής ή προέλευσης ή ιδιαίτερων μεθόδων κατασκευής ούτε να κάνουν αναφορά σε σήμα, δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή τύπο καθώς και σε συγκεκριμένη καταγωγή ή παραγωγή, που θα είχε ως αποτέλεσμα να ευνοούνται ή να αποκλείονται ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένα προϊόντα. Η εν λόγω μνεία ή παραπομπή επιτρέπεται, κατ’ εξαίρεση, όταν δεν είναι δυνατόν να γίνεται αρκούτως ακριβής και κατανοητή περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης κατ’ εφαρμογή των παραγράφων 3 και 4 η μνεία ή η παραπομπή αυτή πρέπει να συνοδεύονται από τους όρους “ή ισοδύναμο”.

Άρθρο 24. Εναλλακτικές προσφορές. **1.** Όταν η ανάθεση γίνεται με βάση το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιτρέπουν στους προσφέροντες να υποβάλλουν εναλλακτικές προσφορές. **2.** Οι αναθέτουσες αρχές επισημαίνουν στην προκήρυξη διαγωνισμού εάν επιτρέπουν τις εναλλακτικές προσφορές αν δεν υπάρχει σχετική επισήμανση, οι εναλλακτικές προσφορές δεν επιτρέπονται. **3.** Οι αναθέτουσες αρχές που επιτρέπουν τις εναλλακτικές προσφορές αναφέρουν στη συγγραφή υποχρεώσεων τις ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι εναλλακτικές προσφορές καθώς και τον τρόπο υποβολής αυτών των προσφορών. **4.** Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν υπόψη τους μόνο τις εναλλακτικές προσφορές που ανταποκρίνονται στις ελάχιστες απαιτήσεις που έχουν ορίσει. Στο πλαίσιο των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών, οι αναθέτουσες αρχές που έχουν αποδεχθεί εναλλακτικές προσφορές δεν μπορούν να απορρίψουν μια εναλλακτική προσφορά για το μόνο λόγο ότι, εάν επιλεγεί, θα οδηγήσει, αντίστοιχα, είτε στη σύναψη σύμβασης υπηρεσιών και όχι δημόσιας σύμβασης προμηθειών, είτε στη σύναψη σύμβασης προμηθειών και όχι δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών.

Άρθρο 25. Υπεργολαβίες. Στη συγγραφή υποχρεώσεων, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί ή μπορεί να υποχρεώνεται από ένα κράτος μέλος να ζητή-

σει από τον προσφέροντα να αναφέρει στην προσφορά του το τμήμα της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους καθώς και τους υπεργολάβους που προτείνει.

Η εκδήλωση τέτοιας πρόθεσης δεν αίρει την ευθύνη του κυρίου οικονομικού φορέα.

Άρθρο 26. Όροι εκτέλεσης της σύμβασης. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν ειδικούς όρους σχετικά με την εκτέλεση της σύμβασης, με την προϋπόθεση ότι οι όροι αυτοί είναι συμβατοί με το κοινοτικό δίκαιο και ότι επισημαίνονται στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων. Οι όροι που επιβάλλονται σχετικά με την εκτέλεση μιας σύμβασης μπορούν να αφορούν ιδίως κοινωνικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους.

Άρθρο 27. Υποχρεώσεις σχετικά με τη φορολογία, την προστασία του περιβάλλοντος και τις διατάξεις περί προστασίας και συνθηκών εργασίας.

1. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αναφέρει ή είναι δυνατόν να υποχρεώνεται από ένα κράτος μέλος να αναφέρει στη συγγραφή υποχρεώσεων τον οργανισμό ή τους οργανισμούς από τους οποίους οι υποψήφιοι ή οι προσφέροντες μπορούν να λαμβάνουν τις κατάλληλες πληροφορίες για τις υποχρεώσεις σχετικά με τη φορολογία, την προστασία του περιβάλλοντος και τις διατάξεις περί προστασίας και συνθηκών εργασίας που ισχύουν στο κράτος μέλος, στην περιφέρεια ή στον τόπο όπου πρόκειται να εκτελεστούν οι παροχές και οι οποίες εφαρμόζονται στις επί τόπου εκτελούμενες εργασίες ή στα έργα που εκτελούνται στο εργοτάξιο ή στις παρεχόμενες υπηρεσίες κατά την εκτέλεση της σύμβασης.

2. Η αναθέτουσα αρχή που παρέχει τις πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1, ζητά από τους προσφέροντες ή από τους υποψήφιους σε διαδικασία σύναψης συμβάσεων να αναφέρουν ότι έλαβαν υπόψη, κατά την κατάρτιση της προσφοράς τους, τις υποχρεώσεις σχετικά με τις διατάξεις περί προστασίας και συνθηκών εργασίας που ισχύουν στον τόπο όπου πρόκειται να εκτελεστούν οι παροχές.

Το πρώτο εδάφιο δεν θίγει την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 55 σχετικά με τον έλεγχο των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

Διαδικασίες

Άρθρο 28. Χρήση των ανοικτών, κλειστών και με διαπραγμάτευση διαδικασιών και του ανταγωνιστικού διαλόγου. Για τη σύναψη των δημόσιων συμβάσεων τους, οι αναθέτουσες αρχές εφαρμόζουν τις εθνικές διαδικασίες, αναπροσαρμοσμένες για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας.

Οι αναθέτουσες αρχές συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις προσφεύγοντας στην ανοικτή διαδικασία ή στην κλειστή διαδικασία. Υπό τους ειδικούς όρους που προβλέπονται ρητά στο άρθρο 29, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις τους με τη χρήση ανταγωνιστικού διαλόγου. Στις ειδικές περιπτώσεις και περιστάσεις που προβλέπονται ρητά στα άρθρα 30 και

31, μπορούν να προσφεύγουν στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, με ή χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού.

Άρθρο 29. Ανταγωνιστικός διάλογος. 1. Σε περίπτωση ιδιαίτερα πολύπλοκων συμβάσεων, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η αναθέτουσα αρχή, εφόσον κρίνει ότι η χρησιμοποίηση της ανοικτής ή της κλειστής διαδικασίας δεν επιτρέπει την ανάθεση της σύμβασης, μπορεί να προσφεύγει στον ανταγωνιστικό διάλογο σύμφωνα με το παρόν άρθρο. Η ανάθεση της δημόσιας σύμβασης πραγματοποιείται αποκλειστικά βάσει του κριτηρίου της από οικονομική άποψη πλέον συμφέρουσας προσφοράς. 2. Οι αναθέτουσες αρχές δημοσιεύουν προκήρυξη διαγωνισμού στην οποία γνωστοποιούν τις ανάγκες και τις απαιτήσεις τους, τις οποίες προσδιορίζουν σε αυτή την ίδια την προκήρυξη ή/και σε περιγραφικό έγγραφο. 3. Οι αναθέτουσες αρχές προβαίνουν, με τους υποψήφιους που επελέγησαν σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 44 έως 52, σε διάλογο σκοπός του οποίου είναι η διερεύνηση και ο προσδιορισμός των μέσων που μπορούν να ικανοποιήσουν με τον καλύτερο τρόπο τις ανάγκες τους. Κατά τη διάρκεια αυτού του διαλόγου, μπορούν να συζητούν με τους επιλεγέντες υποψήφιους όλες τις πτυχές της σύμβασης. Κατά τη διάρκεια του διαλόγου, οι αναθέτουσες αρχές εξασφαλίζουν την ίση μεταχείριση όλων των προσφερόντων. Ειδικότερα, δεν παρέχουν, κατά τρόπο που να δημιουργεί διακρίσεις, πληροφορίες που ενδέχεται να ευνοούν ορισμένους προσφέροντες σε σχέση με άλλους. Οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να αποκαλύπτουν στους λοιπούς συμμετέχοντες τις προτεινόμενες λύσεις ή άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες που έχουν διαβιβάσει από υποψήφιο συμμετέχοντα στον διάλογο, χωρίς τη συγκατάθεσή του. 4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προβλέπουν ότι η διαδικασία διεξάγεται σε διαδοχικές φάσεις ούτως ώστε να μειώνεται ο αριθμός των υπό εξέταση λύσεων κατά τη φάση του διαλόγου με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που αναφέρονται στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στο περιγραφικό έγγραφο. Η προσφυγή στη δυνατότητα αυτή αναγράφεται στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στο περιγραφικό έγγραφο. 5. Η αναθέτουσα αρχή συνεχίζει τον διάλογο έως ότου μπορέσει να προσδιορίσει την ή τις λύσεις, αφού θα τις έχει, εν ανάγκη, συγκρίνει, οι οποίες, ενδεχομένως, ανταποκρίνονται στις ανάγκες της. 6. Αφού κηρύξουν τη λήξη του διαλόγου και ενημερώσουν σχετικά τους συμμετέχοντες, οι αναθέτουσες αρχές τους καλούν να υποβάλλουν την τελική προσφορά τους, βάσει της ή των λύσεων που υποβλήθηκαν και προσδιορίθηκαν κατά τη διάρκεια του διαλόγου. Οι προσφορές αυτές πρέπει να περιέχουν όλα τα απαιτούμενα και αναγκαία στοιχεία για την εκτέλεση του σχεδίου. Κατόπιν αιτήσεως της αναθέτουσας αρχής, οι προσφορές αυτές μπορούν να διασαφηνίζονται, να διευκρινίζονται και να προσαρμόζονται. Ωστόσο, αυτές οι διασαφηνίσεις, διευκρινίσεις, προσαρμογές ή συμπληρώσεις δεν μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα την τροποποίηση των βασικών στοιχείων της προσφοράς ή της πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών, η μεταβολή των οποίων θα μπορούσε να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού ή να επιφέρει διακρίσεις. 7. Οι αναθέτουσες αρχές αξιολογούν τις προσφορές, όπως τις υπέβαλαν οι προ-

σφéronτες, βάσει των κριτηρίων ανάθεσης που έχουν καθοριστεί στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στο περιγραφικό έγγραφο και επιλέγουν την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά σύμφωνα με το άρθρο 53. Κατ' αίτηση της αναθέτουσας αρχής, ο προσφέρων που έχει κριθεί ότι υπέβαλε την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μπορεί να καλείται να διευκρινίσει πτυχές της προσφοράς του ή να επιβεβαιώσει τις δεσμεύσεις που αυτή περιέχει, υπό τον όρο ότι αυτό δεν έχει ως αποτέλεσμα να τροποποιούνται ουσιώδη στοιχεία της προσφοράς ή της πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών, να στρεβλώνεται ο ανταγωνισμός ή να προκαλούνται διακρίσεις. **8.** Οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να προβλέπουν την απονομή βραβείων ή την καταβολή ποσών στους συμμετέχοντες στο διάλογο.

Άρθρο 30. Περιπτώσεις στις οποίες δικαιολογείται η προσφυγή στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού.

1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις τους, προσφεύγοντας σε διαδικασία με διαπραγμάτευση, αφού προηγηθεί δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) σε περίπτωση μη κανονικών προσφορών ή κατάθεσης προσφορών που είναι απαράδεκτες σύμφωνα με εθνικές διατάξεις συμβατές προς τις προδιαγραφές των άρθρων 4, 24, 25 και 27 και προς εκείνες του κεφαλαίου VII, έπειτα από ανοικτή ή κλειστή διαδικασία ή ανταγωνιστικό διάλογο, υπό την προϋπόθεση ότι οι αρχικοί όροι της σύμβασης δεν τροποποιούνται ουσιωδώς. Οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να μη δημοσιεύουν προκήρυξη διαγωνισμού εάν στη διαδικασία με διαπραγμάτευση περιλαμβάνουν όλους τους προσφέροντες και μόνο τους προσφέροντες οι οποίοι πληρούν τα κριτήρια των άρθρων 45 έως 52 και οι οποίοι, κατά την ανοικτή ή κλειστή διαδικασία ή τον προηγηθέντα ανταγωνιστικό διάλογο, υπέβαλαν προσφορές σύμφωνες προς τις τυπικές απαιτήσεις της διαδικασίας σύναψης. β) σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν πρόκειται για έργα, προμήθειες ή υπηρεσίες των οποίων η φύση ή διάφοροι αστάθμητοι παράγοντες δεν επιτρέπουν το συνολικό προκαθορισμό των τιμών. γ) στον τομέα των υπηρεσιών, ιδίως κατά την έννοια της κατηγορίας 6 του παραρτήματος II Α και για παροχές διανοητικής εργασίας, όπως η σύλληψη έργου, στο μέτρο που η φύση των προς παροχή εργασιών είναι τέτοια ώστε οι προδιαγραφές της σύμβασης δεν είναι δυνατόν να καθορίζονται με επαρκή ακρίβεια ώστε να επιτρέπεται η ανάθεση της σύμβασης αυτής με επιλογή της καλύτερης προσφοράς, σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν την ανοικτή ή την κλειστή διαδικασία. δ) στις περιπτώσεις των δημόσιων συμβάσεων έργων, για τα έργα που εκτελούνται αποκλειστικά για σκοπούς έρευνας, δοκιμής ή τελειοποίησης και όχι για να εξασφαλίζουν την αποδοτικότητα ή την κάλυψη των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης. **2.** Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, οι αναθέτουσες αρχές διαπραγματεύονται με τους προσφέροντες τις προσφορές που αυτοί υποβάλλουν προκειμένου να τις προσαρμόζουν στις προδιαγραφές που επισημαίνονται στην προκήρυξη διαγωνισμού, στη συγγραφή υποχρεώσεων και στα ενδεχόμενα συμπληρωματικά έγγραφα και προκειμένου να αναζητείται η καλύτερη προσφορά, σύμφωνα με το

άρθρο 53 παράγραφος 1. **3.** Κατά τη διάρκεια της διαπραγμάτευσης, οι αναθέτουσες αρχές εξασφαλίζουν την ίση μεταχείριση όλων των προσφερόντων. Ειδικότερα, δεν παρέχουν, κατά τρόπο που να δημιουργεί διακρίσεις, πληροφορίες που ενδέχεται να ευνοούν ορισμένους προσφέροντες σε σχέση με άλλους. **4.** Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προβλέπουν ότι η διαδικασία με διαπραγμάτευση διεξάγεται σε διαδοχικές φάσεις ούτως ώστε να μειώνεται ο αριθμός των προς διαπραγμάτευση προσφορών με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που αναφέρονται στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων. Η προσφυγή στη δυνατότητα αυτή αναγράφεται στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων.

Άρθρο 31. Περιπτώσεις στις οποίες δικαιολογείται η προσφυγή στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις τους προσφεύγοντας σε διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς να προηγείται δημοσίευση σχετικής προκήρυξης, στις ακόλουθες περιπτώσεις: (1) Για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών: α) εάν, ύστερα από ανοικτή ή κλειστή διαδικασία, δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά ή καμία από τις υποβληθείσες προσφορές δεν είναι κατάλληλη, ή εάν δεν υπάρχει κανείς υποψήφιος, εφόσον δεν έχουν τροποποιηθεί ουσιωδώς οι αρχικοί όροι της σύμβασης και με την προϋπόθεση ότι διαβιβάζεται σχετική έκθεση στην Επιτροπή, μετά από αίτημά της. β) εάν, για λόγους τεχνικούς, καλλιτεχνικούς ή σχετικούς με την προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, η σύμβαση μπορεί να ανατεθεί μόνο σε συγκεκριμένο οικονομικό φορέα. γ) στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για τις ενδιαφερόμενες αναθέτουσες αρχές, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή με διαπραγμάτευση διαδικασίες με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού που αναφέρονται στο άρθρο 30. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη. (2) για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών: α) όταν τα σχετικά προϊόντα κατασκευάζονται αποκλειστικά για σκοπούς έρευνας, πειραματισμού, μελέτης ή ανάπτυξης, καθώς η διάταξη αυτή δεν καλύπτει την παραγωγή ποσοτήτων ικανών να εξασφαλίζουν την εμπορική βιωσιμότητα του προϊόντος ή την απόδοση των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης. β) για τις συμπληρωματικές παραδόσεις που πραγματοποιούνται από τον αρχικό προμηθευτή και προορίζονται είτε για τη μερική ανανέωση προμηθειών ή εγκαταστάσεων τρέχουσας χρήσης είτε για επέκταση υφιστάμενων προμηθειών ή εγκαταστάσεων, εφόσον η αλλαγή προμηθευτή θα υποχρέωνε την αναθέτουσα αρχή να προμηθευτεί υλικό με διαφορετικά τεχνικά χαρακτηριστικά τα οποία είναι ασυμβίβαστα ή προκαλούν δυσανάλογες τεχνικές δυσχέρειες ως προς τη χρήση και συντήρηση. Η διάρκεια αυτών των συμβάσεων καθώς και των ανανεώσιμων συμβάσεων δεν, μπορεί κατά κανόνα, να υπερβαίνει τα τρία έτη. γ) για τις προμήθειες που είναι εισηγμένες και αγοράζονται σε χρηματιστήριο βασικών προϊό-

των. δ) για την αγορά προμηθειών, υπό ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους, είτε από έναν προμηθευτή που έπαυσε οριστικά τις εμπορικές του δραστηριότητες, είτε από τους συνδίκους ή τους εκκαθαριστές μιας πτώχευσης, ενός δικαστικού συμβιβασμού ή ανάλογης διαδικασίας που προβλέπεται στις εθνικές, νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις. (3) για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, όταν η σχετική σύμβαση έπεται διαγωνισμού μελετών και πρέπει, σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες, να ανατεθεί στο νικητή ή σε έναν από τους νικητές του διαγωνισμού αυτού. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, όλοι οι νικητές του διαγωνισμού πρέπει να καλούνται να συμμετάσχουν στις διαπραγματεύσεις. (4) στην περίπτωση των δημόσιων συμβάσεων έργων και υπηρεσιών: α) για τα συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη ούτε στην αρχική σύμβαση και τα οποία, λόγω μη προβλέψιμων περιστάσεων, κατέστησαν αναγκαία για την εκτέλεση των εργασιών ή της υπηρεσίας, όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, υπό την προϋπόθεση ότι η ανάθεση γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί τις υπηρεσίες αυτές ή την υπηρεσία αυτή: - όταν αυτά τα συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες δεν μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωρισθούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές, ή - όταν αυτά τα έργα ή υπηρεσίες, μολοντί μπορούν να διαχωρισθούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, είναι απόλυτα αναγκαία για την ολοκλήρωσή της. Ωστόσο, το σωρευτικό ποσό των συναπτομένων συμβάσεων συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών δεν πρέπει να υπερβαίνει το 50 % του ποσού της αρχικής σύμβασης· β) για νέα έργα ή υπηρεσίες που συνίστανται στην επανάληψη παρομοίων έργων ή υπηρεσιών που ανατέθηκαν στον οικονομικό φορέα ανάδοχο της αρχικής σύμβασης από τις ίδιες αναθέτουσες αρχές, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά τα έργα ή υπηρεσίες είναι σύμφωνα με μία βασική μελέτη και ότι αυτή η μελέτη αποτέλεσε αντικείμενο αρχικής σύμβασης η οποία έχει συναφθεί σύμφωνα με την ανοικτή ή την κλειστή διαδικασία. Η δυνατότητα προσφυγής σε αυτή τη διαδικασία πρέπει να επισημαίνεται ήδη κατά την πρώτη προκήρυξη διαγωνισμού, και το συνολικό προβλεπόμενο ποσό για τη συνέχιση των εργασιών ή υπηρεσιών λαμβάνεται υπόψη από τις αναθέτουσες αρχές για την εφαρμογή του άρθρου 7. Προσφυγή στη διαδικασία αυτή μπορεί να γίνεται μόνο επί μια τριετία μετά τη σύναψη της αρχικής σύμβασης.

Άρθρο 32. Συμφωνίες-πλαίσιο. 1. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν τη δυνατότητα για τις αναθέτουσες αρχές να συνάπτουν συμφωνίες-πλαίσιο. **2.** Για τους σκοπούς της σύναψης μιας συμφωνίας-πλαίσιο, οι αναθέτουσες αρχές ακολουθούν τους διαδικαστικούς κανόνες που ορίζονται στην παρούσα οδηγία σε όλα τα στάδια έως την ανάθεση των συμβάσεων που βασίζονται στην εν λόγω συμφωνία-πλαίσιο. Η επιλογή των συμβαλλομένων στη συμφωνία-πλαίσιο γίνεται κατ' εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης, τα οποία καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 53. Οι συμβάσεις που βασίζονται σε συμφωνία-πλαίσιο συνάπτονται σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στις παραγράφους 3 και 4. Οι διαδικασίες αυτές εφαρμόζονται μόνο μεταξύ των αναθετουσών αρχών και

των οικονομικών φορέων που ήταν εξ αρχής συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας-πλαίσιο. Κατά τη σύναψη των συμβάσεων που βασίζονται στη συμφωνία-πλαίσιο, τα μέρη δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να επιφέρουν ουσιαστικές τροποποιήσεις στους όρους της συμφωνίας-πλαίσιο, ιδίως στην περίπτωση που αναφέρεται στην παράγραφο 3. Η διάρκεια μιας συμφωνίας-πλαίσιο δεν μπορεί να υπερβεί τα τέσσερα έτη, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων που δικαιολογούνται δεόντως, ιδίως από το αντικείμενο της συμφωνίας-πλαίσιο. Οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να προσφεύγουν στις συμφωνίες-πλαίσιο καταχρηστικά ή κατά τρόπο που να εμποδίζει, να περιορίζει ή να νοθεύει τον ανταγωνισμό. **3.** Όταν συνάπτεται μια συμφωνία-πλαίσιο με ένα μόνο οικονομικό φορέα, οι συμβάσεις που βασίζονται σ' αυτή τη συμφωνία-πλαίσιο ανατίθενται σύμφωνα με τους όρους που ορίζονται στη συμφωνία-πλαίσιο. Για τη σύναψη των συμβάσεων αυτών, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να διαβουλεύονται γραπτώς με τον φορέα που συμμετέχει στη συμφωνία-πλαίσιο, ζητώντας του, εν ανάγκη, να ολοκληρώσει την προσφορά του. **4.** Όταν συνάπτεται μια συμφωνία-πλαίσιο με πλείονες οικονομικούς φορείς, αυτοί πρέπει να είναι τουλάχιστον τρεις, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός οικονομικών φορέων που πληρούν τα κριτήρια επιλογής ή/και αποδεκτές προσφορές που ανταποκρίνονται στα κριτήρια ανάθεσης. Η ανάθεση των συμβάσεων που βασίζονται σε συμφωνίες-πλαίσιο οι οποίες έχουν συναφθεί με πλείονες οικονομικούς φορείς, μπορεί να γίνεται: - είτε με εφαρμογή των όρων που καθορίζονται στη συμφωνία-πλαίσιο χωρίς διαγωνισμό, - είτε, όταν δεν έχουν καθορισθεί όλοι οι όροι στη συμφωνία-πλαίσιο, αφού επαναδιαγωνισθούν τα μέρη βάσει των ιδίων όρων, εν ανάγκη διευκρινίζοντας τους όρους αυτούς, και, ενδεχομένως, άλλων όρων που επισημαίνονται στη συγγραφή υποχρεώσεων της συμφωνίας-πλαίσιο, σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία: α) για κάθε σύμβαση που πρόκειται να συναφθεί, οι αναθέτουσες αρχές διαβουλεύονται γραπτώς με τους οικονομικούς φορείς που είναι ικανοί να εκτελέσουν το αντικείμενο της σύμβασης. β) οι αναθέτουσες αρχές ορίζουν επαρκή προθεσμία για την υποβολή των προσφορών των σχετικών με κάθε σύμβαση, λαμβανομένων υπόψη παραμέτρων, όπως η πολυπλοκότητα του αντικείμενου της σύμβασης και ο απαραίτητος χρόνος για τη διαβίβαση των προσφορών.γ) οι προσφορές υποβάλλονται γραπτώς και το περιεχόμενό τους πρέπει να παραμένει εμπιστευτικό έως την εκπνοή της προβλεπόμενης προθεσμίας απάντησης.δ) οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν κάθε σύμβαση στον προσφέροντα που υπέβαλε την καλύτερη προσφορά βάσει των κριτηρίων ανάθεσης που έχουν καθορισθεί στη συγγραφή υποχρεώσεων της συμφωνίας-πλαίσιο.

Άρθρο 33. Δυναμικά συστήματα αγορών. 1. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν τη δυνατότητα οι αναθέτουσες αρχές να προσφεύγουν σε δυναμικά συστήματα αγορών. **2.** Για την εφαρμογή ενός δυναμικού συστήματος αγορών, οι αναθέτουσες αρχές ακολουθούν τους κανόνες της ανοικτής διαδικασίας σε όλες τις φάσεις της μέχρι την ανάθεση των συμβάσεων στο πλαίσιο αυτού του συστήματος. Στο σύστημα γίνονται δεκτοί όλοι οι προσφέροντες οι οποίοι πληρούν τα κριτήρια επιλογής και έχουν υποβάλει ενδεικτική προσφορά σύμφωνα

προς τη συγγραφή υποχρεώσεων και τα ενδεχόμενα συμπληρωματικά έγγραφα_ οι ενδεικτικές προσφορές μπορούν να βελτιώνονται οιαδήποτε στιγμή, υπό τον όρο ότι εξακολουθούν να συνάδουν προς τη συγγραφή υποχρεώσεων. Για την εφαρμογή του συστήματος και τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων στο πλαίσιο του συστήματος, οι αναθέτουσες αρχές χρησιμοποιούν αποκλειστικώς ηλεκτρονικά μέσα σύμφωνα με το άρθρο 42 παράγραφοι 2 έως 5. **3.** Για τους σκοπούς της εφαρμογής του δυναμικού συστήματος αγορών, οι αναθέτουσες αρχές: α) δημοσιεύουν προκήρυξη διαγωνισμού διευκρινίζοντας ότι πρόκειται για δυναμικό σύστημα αγορών. β) διευκρινίζουν, μεταξύ άλλων, στη συγγραφή υποχρεώσεων τη φύση των προβλεπόμενων αγορών που αποτελούν αντικείμενο αυτού του συστήματος, καθώς και όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν το σύστημα αγορών, τον χρησιμοποιούμενο ηλεκτρονικό εξοπλισμό και τις τεχνικές διευθετήσεις και προδιαγραφές της σύνδεσης. γ) προσφέρουν ελεύθερη, άμεση και πλήρη πρόσβαση με ηλεκτρονικά μέσα στη συγγραφή υποχρεώσεων και σε κάθε συμπληρωματικό έγγραφο, ήδη από τη δημοσίευση της προκήρυξης έως τη λήξη του συστήματος, και σημειώνουν στην προκήρυξη τη διεύθυνση στο Διαδίκτυο στην οποία μπορούν να μελετώνται αυτά τα έγγραφα. **4.** Οι αναθέτουσες αρχές παρέχουν, καθ' όλη τη διάρκεια του δυναμικού συστήματος αγορών, τη δυνατότητα σε κάθε οικονομικό φορέα να υποβάλει ενδεικτική προσφορά με σκοπό να γίνει δεκτός στο σύστημα σύμφωνα με τους όρους που προβλέπει η παράγραφος 2. Ολοκληρώνουν την αξιολόγηση εντός μέγιστης προθεσμίας δεκαπέντε ημερών αρχομένης από την υποβολή της ενδεικτικής προσφοράς. Μπορούν, ωστόσο, να παρατείνουν την περίοδο αξιολόγησης εφόσον, εν τω μεταξύ, δεν έχει υπάρξει άλλος διαγωνισμός. Η αναθέτουσα αρχή ενημερώνει, το ταχύτερο δυνατόν, τον προσφέροντα ο οποίος αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο σχετικά με την αποδοχή του στο δυναμικό σύστημα αγορών ή την απόρριψη της ενδεικτικής του προσφοράς. **5.** Κάθε συγκεκριμένη σύμβαση πρέπει να αποτελεί αντικείμενο διαγωνισμού. Πριν από τον εν λόγω διαγωνισμό, οι αναθέτουσες αρχές δημοσιεύουν απλουστευμένη προκήρυξη διαγωνισμού με την οποία καλούν όλους τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς να υποβάλουν ενδεικτική προσφορά, σύμφωνα με την παράγραφο 4, εντός 15θήμερης τουλάχιστον προθεσμίας αρχομένης από την ημερομηνία αποστολής της απλουστευμένης προκήρυξης. Οι αναθέτουσες αρχές προχωρούν στον διαγωνισμό μόνο μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης όλων των ενδεικτικών προσφορών που έχουν υποβληθεί εμπρόθεσμα. **6.** Οι αναθέτουσες αρχές καλούν όλους τους προσφέροντες που έχουν γίνει δεκτοί στο σύστημα να υποβάλλουν προσφορά για κάθε συγκεκριμένη σύμβαση που πρόκειται να συναφθεί στο πλαίσιο του συστήματος. Για το σκοπό αυτό, καθορίζουν επαρκή προθεσμία για την υποβολή των προσφορών. Οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν τη σύμβαση στον προσφέροντα ο οποίος υπέβαλε την καλύτερη προσφορά σύμφωνα με τα κριτήρια ανάθεσης τα οποία επισημαίνονται στην προκήρυξη διαγωνισμού για την έναρξη εφαρμογής του δυναμικού συστήματος αγορών. Τα κριτήρια αυτά μπορούν, ενδεχομένως, να προοριζόμαστε στην πρόσκληση η οποία αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο. **7.**

Η διάρκεια ενός δυναμικού συστήματος αγορών δεν μπορεί να υπερβαίνει την τετραετία, εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις δεόντως αιτιολογημένες. Οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να προσφεύγουν σε αυτό το σύστημα κατά τρόπον ώστε να εμποδίζουν, να περιορίζουν ή να στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό. Οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς ή οι συμμετέχοντες στο σύστημα δεν μπορούν να επιβαρύνονται με έξοδα διεκπεραίωσης.

Άρθρο 34. Συμβάσεις δημοσίων έργων: ειδικοί κανόνες που αφορούν την κατασκευή κοινωνικών κατοικιών. Στην περίπτωση δημοσίων συμβάσεων με αντικείμενο τη μελέτη και την κατασκευή συγκροτήματος κοινωνικών κατοικιών, για τις οποίες, λόγω της σπουδαιότητας, του πολύπλοκου της κατασκευής και της προβλεπόμενης διάρκειας των έργων, το σχέδιο πρέπει να καταρτίζεται ευθύς εξ αρχής σε στενή συνεργασία στα πλαίσια ομάδας αποτελούμενης από εκπροσώπους των αναθετουσών αρχών, εμπειρογνώμονες και τον εργολήπτη που πρόκειται να επιφορτισθεί με την εκτέλεση των έργων, μπορεί να εφαρμόζεται ειδική διαδικασία ανάθεσης προκειμένου να επιλέγεται ο καταλληλότερος προς ένταξη στην ομάδα εργολήπτης. Ειδικότερα, οι αναθέτουσες αρχές περιλαμβάνουν στην προκήρυξη του διαγωνισμού την κατά το δυνατόν ακριβέστερη περιγραφή των έργων, ώστε οι ενδιαφερόμενοι εργολήπτες να είναι σε θέση να διαμορφώνουν σαφή ιδέα περί του προς εκτέλεση έργου. Επιπλέον, οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν στην εν λόγω προκήρυξη, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 45 έως 52 κριτήρια ποιοτικής επιλογής, τους προσωπικούς, τεχνικούς, οικονομικούς και χρηματοοικονομικούς όρους τους οποίους πρέπει να πληρούν οι υποψήφιοι. Όταν προσφεύγουν στη διαδικασία αυτή, οι αναθέτουσες αρχές εφαρμόζουν τα άρθρα 2, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 43 και 45 έως 52.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

Κανόνες δημοσιότητας και διαφάνειας

Τμήμα 1

Δημοσίευση των προκηρύξεων

Άρθρο 35. Προκηρύξεις. 1. Οι αναθέτουσες αρχές γνωστοποιούν μέσω προκαταρκτικής προκήρυξης, η οποία δημοσιεύεται από την Επιτροπή ή από τις ίδιες στο “προφίλ αγοραστή”, που αναφέρεται στο παράρτημα VIII, σημείο 2, στοιχείο β): α) όταν πρόκειται για προμήθειες, την εκτιμώμενη συνολική αξία των συμβάσεων ή των συμφωνιών-πλαίσιο, ανά ομάδες προϊόντων, τις οποίες προτίθενται να συνάψουν κατά τους δώδεκα επόμενους μήνες, εφόσον το συνολικό εκτιμώμενο ποσό, λαμβανομένων υπόψη των άρθρων 7 και 9, ισούται με ή υπερβαίνει τα 750000 EUR. Οι ομάδες των προϊόντων καθορίζονται από τις αναθέτουσες αρχές με παραπομπή στην ονοματολογία CPV· β) όταν πρόκειται για υπηρεσίες, την εκτιμώμενη συνολική αξία των συμβάσεων ή των συμφωνιών-πλαίσιο, για καθεμία από τις απαριθμούμενες στο παράρτημα II Α κατηγορίες υπηρεσιών, τις οποίες προτίθενται να συνάψουν κατά τους δώδεκα επόμενους μήνες, εφόσον το εν λόγω εκτιμώμενο συνολικό ποσό, λαμβανομένων υπόψη των άρθρων 7 και 9, ισούται με ή υπερβαίνει τα 750000 EUR· γ) όταν πρόκειται

για έργα, τα βασικά χαρακτηριστικά των συμβάσεων ή των συμφωνιών-πλαίσιο τις οποίες προτίθενται να συνάψουν, τα εκτιμώμενα ποσά των οποίων ισούνται με ή υπερβαίνουν το κατώτατο όριο που αναφέρεται στο άρθρο 7, λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 9. Οι προκηρύξεις που αναφέρονται στα σημεία α) και β) αποστέλλονται στην Επιτροπή ή δημοσιεύονται στο “προφίλ αγοραστή”, το ταχύτερο δυνατόν μετά την έναρξη του οικονομικού έτους. Η προκήρυξη που αναφέρεται στο σημείο γ) αποστέλλεται στην Επιτροπή ή δημοσιεύεται στο “προφίλ αγοραστή”, το ταχύτερο δυνατόν, μετά τη λήψη απόφασης περί εγκρίσεως του προγράμματος στο οποίο εντάσσονται οι συμβάσεις έργων ή οι συμφωνίες-πλαίσιο τις οποίες οι αναθέτουσες αρχές προτίθενται να συνάψουν. Οι αναθέτουσες αρχές που δημοσιεύουν την προκαταρκτική προκήρυξη στο “προφίλ αγοραστή”, αποστέλλουν στην Επιτροπή, με ηλεκτρονικό τρόπο σύμφωνα με τη μορφή και τις λεπτομέρειες διαβίβασης που προβλέπονται στο παράρτημα VIII σημείο 3), μια ειδοποίηση με την οποία ανακοινώνουν τη δημοσίευση προκαταρκτικής προκήρυξης στο “προφίλ αγοραστή”. Η δημοσίευση των προκηρύξεων που αναφέρονται στα σημεία α), β) και γ) είναι υποχρεωτική μόνο στις περιπτώσεις που οι αναθέτουσες αρχές ασκούν το δικαίωμά τους να μειώσουν τις προθεσμίες για την παραλαβή των προσφορών σύμφωνα με το άρθρο 38, παράγραφος 4. Η παρούσα παράγραφος δεν εφαρμόζεται στις διαδικασίες διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού. **2.** Οι αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να συνάψουν δημόσια σύμβαση ή συμφωνία-πλαίσιο προσφεύγοντας σε διαδικασία ανοικτή, κλειστή ή, υπό τους προβλεπόμενους στο άρθρο 30 όρους, σε διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, ή, υπό τους προβλεπόμενους στο άρθρο 29 όρους, σε ανταγωνιστικό διάλογο, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους μέσω προκήρυξης διαγωνισμού. **3.** Οι αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να εφαρμόσουν δυναμικό σύστημα αγορών, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους μέσω προκήρυξης διαγωνισμού. Οι αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να συνάψουν δημόσια σύμβαση βάσει δυναμικού συστήματος αγορών, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους μέσω απλουστευμένης προκήρυξης διαγωνισμού. **4.** Οι αναθέτουσες αρχές που έχουν συνάψει μια δημόσια σύμβαση ή συμφωνία-πλαίσιο, αποστέλλουν προκήρυξη με τα αποτελέσματα της διαδικασίας σύναψης το αργότερο 48 ημέρες μετά τη σύναψη της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο. Στην περίπτωση συμφωνιών-πλαίσιο που έχουν συναφθεί σύμφωνα με το άρθρο 32, οι αναθέτουσες αρχές απαλλάσσονται από την αποστολή προκήρυξης με τα αποτελέσματα της σύναψης κάθε σύμβασης που βασίζεται στη συμφωνία-πλαίσιο. Οι αναθέτουσες αρχές αποστέλλουν προκήρυξη με τα αποτελέσματα της σύναψης των συμβάσεων που βασίζονται σε δυναμικό σύστημα αγορών, το αργότερο 48 ημέρες μετά τη σύναψη κάθε σύμβασης. Μπορούν, ωστόσο, να συγκεντρώνουν τις προκηρύξεις αυτές σε τριμηνιαία βάση. Σε αυτή την περίπτωση, αποστέλλουν τις εν λόγω συγκεντρωμένες προκηρύξεις το αργότερο 48 ημέρες μετά τη λήξη εκάστου τριμήνου. Στην περίπτωση των δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα II Β, οι αναθέτουσες αρχές διευκρινίζουν στην προ-

κήρυξη εάν συμφωνούν με τη δημοσίευσή τους. Για τις συμβάσεις αυτές, η Επιτροπή καταρτίζει, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 77 παράγραφος 2, τους κανόνες για τη σύνταξη στατιστικών εκθέσεων με βάση τις προκηρύξεις αυτές και για τη δημοσίευση των εκθέσεων αυτών. Ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τη σύναψη της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο μπορούν να μην δημοσιεύονται, όταν η γνωστοποίησή τους μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή των νόμων, να είναι αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον, ή να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα δημοσίων ή ιδιωτικών οικονομικών φορέων ή τις συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ αυτών.

Άρθρο 36. Σύνταξη και λεπτομέρειες δημοσίευσης των προκηρύξεων.

1. Οι προκηρύξεις περιλαμβάνουν τις πληροφορίες που αναφέρονται στο παράρτημα VII Α και, ενδεχομένως, κάθε επί πλέον πληροφορία που κρίνεται χρήσιμη από την αναθέτουσα αρχή, χρησιμοποιώντας τα τυποποιημένα έντυπα που εγκρίνονται από την Επιτροπή σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο άρθρο 77 παράγραφος 2, διαδικασία. **2.** Οι προκηρύξεις που αποστέλλονται από τις αναθέτουσες αρχές στην Επιτροπή, διαβιβάζονται είτε με ηλεκτρονικά μέσα, στη μορφή και σύμφωνα με τις λεπτομέρειες διαβίβασης του παραρτήματος VIII σημείο 3), είτε με άλλα μέσα. Στην περίπτωση της επισπευσμένης διαδικασίας που περιγράφεται στο άρθρο 38 παράγραφος 8, οι προκηρύξεις πρέπει να αποστέλλονται με τηλεμοιοτυπία ή με ηλεκτρονικά μέσα, στη μορφή και σύμφωνα με τις λεπτομέρειες διαβίβασης του παραρτήματος VIII σημείο 3). Οι προκηρύξεις δημοσιεύονται σύμφωνα με τα τεχνικά χαρακτηριστικά δημοσίευσης που αναφέρονται στο παράρτημα VIII σημείο 1), στοιχεία α) και β). **3.** Οι προκηρύξεις που καταρτίζονται και αποστέλλονται με ηλεκτρονικά μέσα, στη μορφή και σύμφωνα με τις λεπτομέρειες διαβίβασης του παραρτήματος VIII σημείο 3), δημοσιεύονται το πολύ πέντε ημέρες μετά την αποστολή τους. Όταν οι προκηρύξεις δεν αποστέλλονται με ηλεκτρονικά μέσα, στη μορφή και σύμφωνα με τις λεπτομέρειες διαβίβασης του παραρτήματος VIII σημείο 3), δημοσιεύονται το αργότερο 12 ημέρες μετά την αποστολή τους ή, στην περίπτωση της επισπευσμένης διαδικασίας του άρθρου 38 παράγραφος 8, το αργότερο πέντε ημέρες μετά την αποστολή τους. **4.** Οι προκηρύξεις διαγωνισμού δημοσιεύονται αναλυτικά σε μία επίσημη γλώσσα της Κοινότητας, την οποία επιλέγει η αναθέτουσα αρχή_ αυθεντικό θεωρείται μόνο το κείμενο που δημοσιεύεται στην αρχική αυτή γλώσσα. Μια περίληψη των σημαντικότερων στοιχείων κάθε προκήρυξης δημοσιεύεται και στις λοιπές επίσημες γλώσσες. Τα έξοδα δημοσίευσης των προκηρύξεων αυτών από την Επιτροπή επιβαρύνουν την Κοινότητα. **5.** Οι προκηρύξεις και το περιεχόμενό τους δεν μπορούν να δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο πριν από την ημερομηνία της αποστολής τους στην Επιτροπή. Οι προκηρύξεις που δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο δεν πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες άλλες από εκείνες που περιέχονται στις προκηρύξεις που αποστέλλονται στην Επιτροπή ή δημοσιεύονται στο “προφίλ αγοραστή” σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο, και πρέπει να αναφέρουν την ημερομηνία αποστολής της ειδοποίησης που εστάλη στην Επιτροπή ή της

δημοσίευσης στο “προφίλ αγοραστή”. Οι προκαταρκτικές προκηρύξεις δεν μπορούν να δημοσιεύονται στο “προφίλ αγοραστή” πριν από την αποστολή στην Επιτροπή της ειδοποίησης με την οποία ανακοινώνεται η δημοσίευσή τους υπό τη μορφή αυτή, και πρέπει να αναφέρουν την ημερομηνία αυτής της αποστολής. **6.** Το περιεχόμενο των προκηρύξεων που δεν αποστέλλονται με ηλεκτρονικά μέσα στη μορφή και σύμφωνα με τις λεπτομέρειες διαβίβασης του παραρτήματος VIII σημείο 3), περιορίζεται σε περίπου 650 λέξεις. **7.** Οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύουν την ημερομηνία αποστολής των προκηρύξεων. **8.** Η Επιτροπή χορηγεί στην αναθέτουσα αρχή βεβαίωση της δημοσίευσης των πληροφοριών που της διαβίβασε αναφέροντας την ημερομηνία της εν λόγω δημοσίευσης. Η βεβαίωση αυτή συνιστά απόδειξη της πραγματοποίησης της δημοσίευσης.

Άρθρο 37. Μη υποχρεωτική δημοσίευση. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να δημοσιεύουν σύμφωνα με το άρθρο 36 προκηρύξεις για δημόσιες συμβάσεις που δεν υπόκεινται στην υποχρεωτική δημοσίευση που προβλέπεται στην παρούσα οδηγία.

Τμήμα 2

Προθεσμίες

Άρθρο 38. Προθεμία για την παραλαβή των αιτήσεων συμμετοχής και για την παραλαβή των προσφορών. **1.** Κατά τον καθορισμό των προθεσμιών παραλαβής των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής, οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν υπόψη, ιδίως, το πολύπλοκο της σύμβασης και τον χρόνο που απαιτείται για την προετοιμασία των προσφορών, με την επιφύλαξη των ελάχιστων προθεσμιών που καθορίζονται στο παρόν άρθρο. **2.** Στις ανοικτές διαδικασίες, η ελάχιστη προθεμία παραλαβής των προσφορών ανέρχεται σε 52 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού. **3.** Στις κλειστές διαδικασίες, στις οριζόμενες στο άρθρο 30 διαδικασίες με διαπραγμάτευση με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού και στον ανταγωνιστικό διάλογο: α) η ελάχιστη προθεμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 37 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού. β) στις κλειστές διαδικασίες, η ελάχιστη προθεμία παραλαβής των προσφορών ανέρχεται σε 40 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης. **4.** Στις περιπτώσεις όπου οι αναθέτουσες αρχές έχουν δημοσιεύσει προκαταρκτική προκήρυξη, η ελάχιστη προθεμία για την παραλαβή των προσφορών που αναφέρεται στην παράγραφο 2 και στην παράγραφο 3 σημείο β), μπορεί, κατά γενικό κανόνα, να περιορίζεται σε 36 ημέρες, αλλά δεν είναι σε καμία περίπτωση μικρότερη των 22 ημερών. Η προθεμία αυτή αρχίζει από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού στις ανοικτές διαδικασίες και από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφορών στις κλειστές διαδικασίες. Η βραχύτερη προθεμία που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο είναι αποδεκτή, υπό την προϋπόθεση ότι η προκαταρκτική προκήρυξη έχει περιλάβει όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται στην προκήρυξη διαγωνισμού

που περιλαμβάνεται στο παράρτημα VII A, εφόσον οι πληροφορίες αυτές είναι διαθέσιμες κατά τη δημοσίευση της προκήρυξης, και η προκαταρκτική προκήρυξη έχει αποσταλεί προς δημοσίευση μεταξύ ενός ελάχιστου διαστήματος 52 ημερών έως ενός μέγιστου διαστήματος 12 μηνών πριν από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού. 5. Όταν οι προκηρύξεις καταρτίζονται και αποστέλλονται με ηλεκτρονικά μέσα σύμφωνα με τη μορφή και τις λεπτομέρειες διαβίβασης του παραρτήματος VIII σημείο 3), οι προθεσμίες παραλαβής των προσφορών που ορίζονται στις παραγράφους 2 και 4, για τις ανοικτές διαδικασίες, και η προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής που ορίζεται στην παράγραφο 3 σημείο α), για τις κλειστές και με διαπραγμάτευση διαδικασίες και τον ανταγωνιστικό διάλογο, μπορούν να συντηθούν κατά επτά ημέρες. 6. Σύντμηση κατά πέντε ημέρες των προθεσμιών παραλαβής των προσφορών που ορίζονται στην παράγραφο 2 και στην παράγραφο 3 σημείο β), είναι δυνατή όταν η αναθέτουσα αρχή παρέχει, με ηλεκτρονικό μέσο και από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης, σύμφωνα με το παράρτημα VIII, ελεύθερη, άμεση και πλήρη πρόσβαση στη συγγραφή υποχρεώσεων και σε όλα τα συμπληρωματικά έγγραφα, προσδιορίζοντας στο κείμενο της προκήρυξης τη διεύθυνση Διαδικτύου στην οποία διατίθεται η εν λόγω τεκμηρίωση. Η σύντμηση αυτή μπορεί να χρησιμοποιείται επί πλέον της μείωσης που προβλέπεται στην παράγραφο 5. 7. Όταν, για οποιοδήποτε λόγο, η συγγραφή υποχρεώσεων και τα συμπληρωματικά έγγραφα ή πληροφορίες δεν παρασχεθήκαν εντός των προθεσμιών που ορίζονται στα άρθρα 39 και 40, μολοντί ζητήθηκαν εμπρόθεσμα ή όταν οι προσφορές μπορούν να συνταχθούν μόνον έπειτα από επιτόπια επίσκεψη ή από επιτόπια εξέταση εγγράφων προσαρτημένων στη συγγραφή υποχρεώσεων, οι προθεσμίες παραλαβής των προσφορών παρατείνονται ούτως ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς να μπορούν να λαμβάνουν γνώση όλων των αναγκαίων πληροφοριών για τη διατύπωση των προσφορών. 8. Στις κλειστές διαδικασίες και στις διαδικασίες με διαπραγμάτευση με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, που αναφέρονται στο άρθρο 30, όταν επείγοντες λόγοι καθιστούν αδύνατη την τήρηση των ελάχιστων προθεσμιών που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ορίζουν: α) μια προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 15 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού, ή των 10 ημερών εάν η προκήρυξη απεστάλη με ηλεκτρονικά μέσα, σύμφωνα με τη μορφή και τις λεπτομέρειες διαβίβασης που προβλέπονται στο παράρτημα VIII σημείο 3). β) και, στην περίπτωση των κλειστών διαδικασιών, μια προθεσμία παραλαβής των προσφορών, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 10 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφορών.

Άρθρο 39. Ανοικτές διαδικασίες: Συγγραφή υποχρεώσεων, έγγραφα και συμπληρωματικές πληροφορίες. 1. Στις ανοικτές διαδικασίες, όταν οι αναθέτουσες αρχές δεν παρέχουν, με ηλεκτρονικό μέσο σύμφωνα με το άρθρο 38 παράγραφος 6, ελεύθερη, άμεση και πλήρη πρόσβαση στη συγγραφή υπο-

χρεώσεων και σε όλα τα συμπληρωματικά έγγραφα, οι συγγραφές υποχρεώσεων και τα συμπληρωματικά έγγραφα αποστέλλονται στους οικονομικούς φορείς εντός έξι ημερών από την παραλαβή της αίτησης συμμετοχής, εφόσον η αίτηση έχει υποβληθεί εμπρόθεσμα πριν από την ημερομηνία υποβολής των προσφορών. **2.** Οι συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τη συγγραφή υποχρεώσεων και τα συμπληρωματικά έγγραφα γνωστοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές ή τις αρμόδιες υπηρεσίες το αργότερο έξι ημέρες πριν από την εκπονή της προθεσμίας που έχει οριστεί για την παραλαβή των προσφορών, εφόσον έχουν ζητηθεί εμπρόθεσμα.

Τμήμα 3

Περιεχόμενο και τρόποι διαβίβασης των πληροφοριών

Άρθρο 40. Προσκλήσεις υποβολής προσφορών, συμμετοχής στον διάλογο ή διαπραγμάτευσης. 1. Στις κλειστές διαδικασίες, στον ανταγωνιστικό διάλογο και στις διαδικασίες διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, κατά την έννοια του άρθρου 30, οι αναθέτουσες αρχές προσκαλούν ταυτοχρόνως και γραπτά τους επιλεγέντες υποψηφίους να υποβάλλουν τις προσφορές τους ή να συμμετάσχουν σε διαπραγμάτευση ή, στην περίπτωση ανταγωνιστικού διαλόγου, στον διάλογο. **2.** Η πρόσκληση προς τους υποψηφίους αυτούς περιλαμβάνει:

- είτε ένα αντίτυπο της συγγραφής υποχρεώσεων ή του περιγραφικού εγγράφου και όλων των συμπληρωματικών εγγράφων,

- είτε αναφορά στον τρόπο πρόσβασης στη συγγραφή υποχρεώσεων και στα άλλα έγγραφα που αναφέρονται στην πρώτη περίπτωση, όταν τίθενται σε άμεση διάθεση με ηλεκτρονικά μέσα σύμφωνα με το άρθρο 38 παράγραφος 6.

3. Όταν φορέας άλλος από την αναθέτουσα αρχή που είναι υπεύθυνη για τη διαδικασία ανάθεσης έχει στη διάθεσή του τη συγγραφή υποχρεώσεων, το περιγραφικό έγγραφο ή/και τα συμπληρωματικά έγγραφα, η πρόσκληση διευκρινίζει τη διεύθυνση της υπηρεσίας από την οποία μπορούν να ζητούνται η συγγραφή υποχρεώσεων, το περιγραφικό έγγραφο και τα άλλα έγγραφα και, ενδεχομένως, την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής της αίτησης αυτής καθώς και το ύψος και τους τρόπους πληρωμής του ποσού που πρέπει να καταβληθεί για την απόκτηση των εν λόγω εγγράφων. Οι αρμόδιες υπηρεσίες αποστέλλουν τα έγγραφα αυτά στους οικονομικούς φορείς αμελλητί μετά την παραλαβή της αίτησής τους. **4.** Οι συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τη συγγραφή υποχρεώσεων, το περιγραφικό έγγραφο και τα συμπληρωματικά έγγραφα γνωστοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές ή τις αρμόδιες υπηρεσίες το αργότερο έξι ημέρες πριν από την εκπονή της προθεσμίας που έχει οριστεί για την παραλαβή των προσφορών, εφόσον έχουν ζητηθεί εμπρόθεσμα. Σε περίπτωση επισημομένης κλειστής ή με διαπραγμάτευση διαδικασίας, η προθεσμία αυτή ανέρχεται σε τέσσερις ημέρες. **5.** Επί πλέον, η πρόσκληση υποβολής προσφοράς, συμμετοχής στον διάλογο ή σε διαπραγμάτευση, περιέχει τουλάχιστον: α) παραπομπή στη δημοσιευθείσα προκήρυξη διαγωνισμού. β) την ημερομηνία

λήξης της προθεσμίας παραλαβής των προσφορών, τη διεύθυνση στην οποία πρέπει να διαβιβάζονται και τη γλώσσα ή τις γλώσσες στις οποίες πρέπει να συντάσσονται. γ) στην περίπτωση του ανταγωνιστικού διαλόγου, την ημερομηνία που έχει καθορισθεί και τη διεύθυνση για την έναρξη της φάσης των διαβουλεύσεων, καθώς και τη γλώσσα ή τις γλώσσες που θα χρησιμοποιηθούν. δ) ένδειξη των εγγράφων που πρέπει ενδεχομένως να επισυνάπτονται, είτε για την τεκμηρίωση δηλώσεων που πρέπει να είναι επαληθεύσιμες και στις οποίες ο υποψήφιος προβαίνει σύμφωνα με το άρθρο 44, είτε για τη συμπλήρωση των πληροφοριών που προβλέπονται στο ίδιο άρθρο, υπό τους ίδιους όρους με τους προβλεπόμενους στα άρθρα 47 και 48. ε) τη σχετική στάθμιση των κριτηρίων ανάθεσης της σύμβασης ή, εφόσον συντρέχει λόγος, τη φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας αυτών των κριτηρίων, εάν δεν περιλαμβάνονται στην προκήρυξη διαγωνισμού, στη συγγραφή υποχρεώσεων ή στο περιγραφικό έγγραφο.

Ωστόσο, στην περίπτωση συμβάσεων που συνάπτονται σύμφωνα με τους κανόνες του άρθρου 29, οι πληροφορίες που προβλέπονται στο σημείο β) της παρούσας παραγράφου δεν περιλαμβάνονται στην πρόσκληση συμμετοχής στον διάλογο αλλά επισημαίνονται στην πρόσκληση υποβολής προσφοράς.

Άρθρο 41. Ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων. 1. Οι αναθέτουσες αρχές ενημερώνουν, το συντομότερο δυνατό, τους υποψήφιους και τους προσφέροντες για τις αποφάσεις που ελήφθησαν σχετικά με τη σύναψη συμφωνίας-πλαίσιο, την ανάθεση σύμβασης, ή την αποδοχή σε ένα σύστημα δυναμικών αγορών, συμπεριλαμβανομένων των λόγων για τους οποίους αποφάσισαν να μην συνάψουν συμφωνία-πλαίσιο, να μην αναθέσουν σύμβαση για την οποία υπήρξε διαγωνισμός και να αρχίσουν νέα διαδικασία ή να θέσουν σε εφαρμογή δυναμικό σύστημα αγορών· οι αναθέτουσες αρχές παρέχουν τις πληροφορίες αυτές γραπτώς, κατόπιν αιτήσεως. **2.** Κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερομένου μέρους, οι αναθέτοντες φορείς γνωστοποιούν το συντομότερο δυνατό:

- σε κάθε απορριφθέντα υποψήφιο τους λόγους απόρριψης της υποψηφιότητάς του,

- σε κάθε απορριφθέντα προσφέροντα, τους λόγους για την απόρριψη της προσφοράς του, στις δε περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 23 παράγραφοι 4 και 5, αιτιολογούν και την απόφασή τους για την μη ισοδυναμία ή την απόφασή τους ότι τα έργα, οι προμήθειες ή οι υπηρεσίες δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις περί απόδοσης ή λειτουργίας.

- σε κάθε προσφέροντα που έχει υποβάλει παραδεκτή προσφορά, τα χαρακτηριστικά και τα σχετικά πλεονεκτήματα της επιλεγείσας προσφοράς καθώς και το όνομα του αναδόχου ή των συμβαλλομένων μερών στη συμφωνία-πλαίσιο.

Η προθεσμία γνωστοποίησης δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει τις 15 ημέρες από την παραλαβή γραπτής αίτησης.

3. Ωστόσο, οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να αποφασίζουν να μην γνωστοποιήσουν ορισμένες πληροφορίες σχετικά με την ανάθεση των συμβάσεων, τη

σύνταξη συμφωνιών-πλαίσιο ή την αποδοχή σε ένα σύστημα δυναμικών αγορών, που αναφέρονται στην παράγραφο 1, εάν η γνωστοποίηση των εν λόγω πληροφοριών μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή των νόμων, να είναι αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον ή να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα δημοσίων ή ιδιωτικών οικονομικών φορέων ή τις συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ αυτών.

Τμήμα 4

Επικοινωνίες

Άρθρο 42. Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες. 1. Όλες οι επικοινωνίες καθώς και όλες οι ανταλλαγές πληροφοριών που αναφέρονται στον παρόντα τίτλο δύνανται, κατ' επιλογή της αναθέτουσας αρχής, να πραγματοποιούνται με επιστολή, με τηλεμοιτυπία, με ηλεκτρονικά μέσα σύμφωνα με τις παραγράφους 4 και 5, με το τηλέφωνο στις περιπτώσεις και υπό τους όρους που ορίζονται στην παράγραφο 6, ή με συνδυασμό των μέσων αυτών. 2. Το επιλεγέν μέσο επικοινωνίας πρέπει να είναι γενικά προσιτό και, επομένως, να μην περιορίζει την πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία ανάθεσης. 3. Οι επικοινωνίες, οι ανταλλαγές και η αποθήκευση πληροφοριών πραγματοποιούνται κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται ότι διαφυλάσσονται η ακεραιότητα των δεδομένων και το απόρρητο των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής και ότι οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν γνώση του περιεχομένου των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής μόνο μετά την εκπνοή της προβλεπόμενης προθεσμίας για την υποβολή τους. 4. Τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τις επικοινωνίες με ηλεκτρονικά μέσα, καθώς και τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους, πρέπει να μην δημιουργούν διακρίσεις και να είναι γενικώς προσιτά στο κοινό και συμβατά με τις τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών, που χρησιμοποιούνται γενικά. 5. Οι ακόλουθοι κανόνες εφαρμόζονται για τη διαβίβαση και τους μηχανισμούς ηλεκτρονικής παραλαβής προσφορών και τους μηχανισμούς ηλεκτρονικής παραλαβής αιτήσεων συμμετοχής: α) οι πληροφορίες σχετικά με τις προδιαγραφές που πρέπει να πληρούνται για την ηλεκτρονική υποβολή προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής, συμπεριλαμβανομένης της κρυπτογράφησης, πρέπει να είναι προσιτές στα ενδιαφερόμενα μέρη. Επί πλέον, οι μηχανισμοί ηλεκτρονικής παραλαβής των προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις του παραρτήματος X. β) τα κράτη μέλη μπορούν, τηρώντας το άρθρο 5 της οδηγίας 1999/93/EK, να απαιτούν οι ηλεκτρονικές προσφορές να συνοδεύονται από προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή σύμφωνα με την παράγραφο 1 του ανωτέρω άρθρου. γ) τα κράτη μέλη μπορούν να καθιερώνουν ή να διατηρούν συστήματα εθελοντικής πιστοποίησης με σκοπό τη βελτίωση του επιπέδου των υπηρεσιών πιστοποίησης των εν λόγω μηχανισμών. δ) οι προσφέροντες ή οι υποψήφιοι δεσμεύονται ώστε τα έγγραφα, πιστοποιητικά, βεβαιώσεις ή δηλώσεις που αναφέρονται στα άρθρα 45 έως 50 και στο άρθρο 52, εάν δεν είναι διαθέσιμα σε ηλεκτρονική μορφή, να υποβάλλονται πριν από τη λήξη της προθεσμίας που προβλέπεται για την υποβολή των προσφορών ή των αιτήσεων συμμετοχής. 6. Οι ακόλουθοι κανόνες

εφαρμόζονται για την υποβολή των αιτήσεων συμμετοχής: α) οι αιτήσεις συμμετοχής στις διαδικασίες σύναψης των δημόσιων συμβάσεων μπορούν να υποβάλλονται γραπτώς ή τηλεφωνικά. β) όταν οι αιτήσεις συμμετοχής υποβάλλονται τηλεφωνικά, πρέπει να αποστέλλεται γραπτή επιβεβαίωση πριν από τη λήξη της προθεσμίας που έχει οριστεί για την παραλαβή τους. γ) οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν οι αιτήσεις συμμετοχής που υποβάλλονται με τηλεομοιοτυπία να επιβεβαιώνονται ταχυδρομικά ή με ηλεκτρονικά μέσα, στις περιπτώσεις που αυτό είναι αναγκαίο ως νόμιμη απόδειξη. Στην περίπτωση αυτή, η απαίτηση αυτή, καθώς και η προθεσμία για την αποστολή της επιβεβαίωσης, πρέπει να επισημαίνονται από την αναθέτουσα αρχή στην προκήρυξη διαγωνισμού.

Τμήμα 5

Πρακτικά

Άρθρο 43. Περιεχόμενο των πρακτικών. Για κάθε σύμβαση, κάθε συμφωνία-πλαίσιο και κάθε υλοποίηση δυναμικού συστήματος αγορών, οι αναθέτουσες αρχές συντάσσουν πρακτικό το οποίο περιλαμβάνει τουλάχιστον:

α) την επωνυμία και τη διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής, το αντικείμενο και την αξία της σύμβασης, της συμφωνίας-πλαίσιο ή του δυναμικού συστήματος αγορών.

β) το όνομα των επιλεγέντων υποψηφίων ή προσφερόντων και την αιτιολόγηση της επιλογής τους.

γ) το όνομα των αποκλεισθέντων υποψηφίων ή προσφερόντων και τους λόγους της απόρριψής τους.

δ) τους λόγους της απόρριψης των προσφορών που κρίθηκαν ασυνήθιστα χαμηλές.

ε) την επωνυμία του αναδόχου και την αιτιολόγηση της επιλογής της προσφοράς του, καθώς και, εφόσον είναι γνωστό, το τμήμα της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο που ο ανάδοχος προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους.

στ) όσον αφορά τις διαδικασίες με διαπραγμάτευση, τις οριζόμενες στα άρθρα 30 και 31 περιστάσεις, οι οποίες δικαιολογούν την προσφυγή στις διαδικασίες αυτές.

ζ) όσον αφορά τον ανταγωνιστικό διάλογο, τις οριζόμενες στο άρθρο 29 περιστάσεις, οι οποίες δικαιολογούν την προσφυγή στη διαδικασία αυτή.

η) εφόσον συντρέχει περίπτωση, τους λόγους για τους οποίους η αναθέτουσα αρχή μεταίωσε την πρόθεσή της να συνάψει σύμβαση ή συμφωνία-πλαίσιο ή να υλοποιήσει ένα δυναμικό σύστημα αγορών.

Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα ενδεδειγμένα μέτρα για την τεκμηρίωση της διεξαγωγής των διαδικασιών ανάθεσης που διεξάγονται με ηλεκτρονικά μέσα.

Το πρακτικό, ή τουλάχιστον τα κύρια στοιχεία του, γνωστοποιούνται στην Επιτροπή κατόπιν αιτήσεώς της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

Διεξαγωγή της διαδικασίας

Τμήμα 1

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 44. Έλεγχος της καταλληλότητας, επιλογή των συμμετεχόντων και ανάθεση των συμβάσεων. 1. Οι συμβάσεις ανατίθενται βάσει των κριτηρίων που ορίζονται στα άρθρα 53 και 55, λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 24, αφού οι αναθέτουσες αρχές ελέγξουν την καταλληλότητα των οικονομικών φορέων που δεν έχουν αποκλεισθεί σύμφωνα με τα άρθρα 45 και 46. Ο έλεγχος της καταλληλότητας πραγματοποιείται από τις αναθέτουσες αρχές σύμφωνα με τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και των επαγγελματικών και τεχνικών γνώσεων ή ικανοτήτων που αναφέρονται στα άρθρα 47 έως 52, και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, με τα αμερόληπτα κριτήρια και τους κανόνες που αναφέρονται στην παράγραφο 3. **2.** Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν τα ελάχιστα επίπεδα ικανοτήτων, σύμφωνα με τα άρθρα 47 και 48, τα οποία πρέπει να καλύπτουν οι υποψήφιοι και οι προσφέροντες. Η έκταση των πληροφοριών που αναφέρονται στα άρθρα 47 και 48 καθώς και το ελάχιστο επίπεδο ικανοτήτων που απαιτείται για μια δεδομένη σύμβαση, πρέπει να είναι συνδεδεμένα και ανάλογα προς το αντικείμενο της σύμβασης. Τα ελάχιστα αυτά επίπεδα αναφέρονται στην προκήρυξη διαγωνισμού. **3.** Στις κλειστές διαδικασίες, στις διαδικασίες διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού και στον ανταγωνιστικό διάλογο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των κατάλληλων υποψηφίων οι οποίοι προσκαλούνται για να υποβάλουν προσφορά, να διαπραγματευθούν ή να συμμετάσχουν στο διάλογο, υπό τον όρο να υπάρχει ικανός αριθμός κατάλληλων υποψηφίων. Οι αναθέτουσες αρχές προσδιορίζουν, κατά την προκήρυξη του διαγωνισμού, αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις κριτήρια ή κανόνες που προτίθενται να χρησιμοποιήσουν, τον ελάχιστο αριθμό υποψηφίων που προβλέπουν να καλέσουν και, ενδεχομένως, τον μέγιστο αριθμό. Στην κλειστή διαδικασία, ο ελάχιστος αριθμός είναι πέντε. Στη διαδικασία διαπραγμάτευσης κατόπιν δημοσίευσης προκήρυξης και ανταγωνιστικού διαλόγου, ο ελάχιστος αριθμός είναι τρεις. Εν πάση περιπτώσει, ο αριθμός υποψηφίων που καλούνται πρέπει να είναι επαρκής ώστε να εξασφαλίζει πραγματικό ανταγωνισμό. Οι αναθέτουσες αρχές καλούν αριθμό υποψηφίων τουλάχιστον ίσο προς τον ελάχιστο αριθμό υποψηφίων που έχει καθοριστεί εκ των προτέρων. Στην περίπτωση που ο αριθμός των υποψηφίων που ικανοποιούν τα κριτήρια επιλογής και τα ελάχιστα επίπεδα είναι μικρότερος από το ελάχιστο όριο, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συνεχίζει τη διαδικασία καλώντας τον υποψήφιο ή τους υποψήφιους που πληρούν τα απαιτούμενα επίπεδα ικανοτήτων. Η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να περιλαμβάνει στη διαδικασία αυτή άλλους οικονομικούς φορείς που δεν υπέβαλαν αίτηση συμμετοχής

ή υποψήφιους που δεν πληρούν τα απαιτούμενα επίπεδα ικανοτήτων. 4. Όταν οι αναθέτουσες αρχές κάνουν χρήση της δυνατότητας περιορισμού του αριθμού των προς συζήτηση λύσεων ή των προς διαπραγμάτευση προσφορών, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 29, παράγραφος 4, και στο άρθρο 30, παράγραφος 4, πραγματοποιούν αυτόν τον περιορισμό με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που αναφέρονται στην προκήρυξη διαγωνισμού, στη συγγραφή υποχρεώσεων ή στο περιγραφικό έγγραφο. Στην τελική φάση, ο αριθμός αυτός πρέπει να επιτρέπει τη διασφάλιση πραγματικού ανταγωνισμού, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός κατάλληλων προσφορών ή υποψηφίων.

Τμήμα 2

Κριτήρια ποιοτικής επιλογής

Άρθρο 45. Προσωπική κατάσταση του υποψηφίου ή του προσφέροντος. 1. Αποκλείεται της συμμετοχής σε δημόσια σύμβαση, ο υποψήφιος ή προσφέρων, εις βάρος του οποίου υπάρχει οριστική καταδικαστική απόφαση, γνωστή στην αναθέτουσα αρχή, για έναν ή περισσότερους από τους λόγους που απαριθμούνται κατωτέρω:

α) συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 της κοινής δράσης της 98/773/ΔΕΥ του Συμβουλίου(20).

β) δωροδοκία, όπως αυτή ορίζεται αντίστοιχα στο άρθρο 3 της πράξης του Συμβουλίου της 26ης Μαΐου 1997(21) και στο άρθρο 3 παράγραφος 1 της κοινής δράσης 98/742/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου(22).

γ) απάτη, κατά την έννοια του άρθρου 1 της σύμβασης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων(23).

δ) νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 της οδηγίας 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Ιουνίου 1991, για την πρόληψη χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες(24).

Τα κράτη μέλη καθορίζουν, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο και υπό την επιφύλαξη του κοινοτικού δικαίου, τους όρους εφαρμογής της παρούσας παραγράφου.

Μπορούν να προβλέπουν παρέκκλιση από την υποχρέωση του πρώτου εδαφίου για επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος.

Για τους σκοπούς της εφαρμογής της παρούσας παραγράφου, οι αναθέτουσες αρχές, οσάκις απαιτείται, ζητούν από τους υποψηφίους ή τους προσφέροντες να υποβάλλουν τα έγγραφα που αναφέρονται στην παράγραφο 3 και μπορούν, εφόσον αμφιβάλλουν ως προς την προσωπική κατάσταση των εν λόγω υποψηφίων/ προσφερόντων, να απευθύνονται στις αρμόδιες αρχές για να λάβουν τις πληροφορίες που θεωρούν απαραίτητες για την προσωπική κατάσταση των υποψηφίων ή των προσφερόντων. Όταν οι πληροφορίες αφορούν έναν υποψήφιο ή προσφέροντα εγκατεστημένο σε κράτος άλλο από εκείνο της αναθέτουσας αρχής, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί τη συνεργασία των

αρμόδιων αρχών. Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένοι οι υποψήφιοι ή οι προσφέροντες, τα αιτήματα αυτά αφορούν τα νομικά ή/και φυσικά πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων, ενδεχομένως, των διευθυντών επιχείρησης, ή οποιοδήποτε πρόσωπο έχει εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου του υποψηφίου ή του προσφέροντος.

2. Κάθε οικονομικός φορέας μπορεί να αποκλείεται από τη συμμετοχή στη σύμβαση, όταν:

α) τελεί υπό πτώχευση, εκκαθάριση, παύση δραστηριοτήτων, αναγκαστική διαχείριση ή πτωχευτικό συμβιβασμό ή σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη από τις εθνικές, νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις.

β) έχει κινηθεί εναντίον του διαδικασία κήρυξης σε πτώχευση, εκκαθάρισης, αναγκαστικής διαχείρισης, πτωχευτικού συμβιβασμού ή οποιαδήποτε άλλη παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη από τις εθνικές, νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις.

γ) έχει καταδικασθεί βάσει απόφασης που έχει ισχύ δεδικασμένου, σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις της χώρας, και η οποία διαπιστώνει αδίκημα σχετικό με την επαγγελματική του διαγωγή.

δ) έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα που αποδεδειγμένως διαπιστώθηκε με οποιοδήποτε μέσο ενδέχεται να διαθέτουν οι αναθέτουσες αρχές.

ε) δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ή με τις νομοθετικές διατάξεις της χώρας της αναθέτουσας αρχής.

στ) δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την πληρωμή των φόρων και τελών σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ή με τις νομοθετικές διατάξεις της χώρας της αναθέτουσας αρχής.

ζ) είναι ένοχος σοβαρών ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του παρόντος τμήματος ή όταν δεν έχει παράσχει τις πληροφορίες αυτές.

Τα κράτη μέλη καθορίζουν, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο και τηρουμένου του κοινοτικού δικαίου, τους όρους εφαρμογής της παρούσας παραγράφου.

3. Οι αναθέτουσες αρχές δέχονται ως επαρκή απόδειξη του ότι ο οικονομικός φορέας δεν εμπίπτει στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και στην παράγραφο 2 σημεία α), β), γ), ε) και στ):

α) για την παράγραφο 1 και την παράγραφο 2 σημεία α), β) και γ), την προσκόμιση αποσπάσματος ποινικού μητρώου ή, ελλείψει αυτού, ισοδύναμου εγγράφου που εκδίδεται από την αρμόδια δικαστική ή διοικητική αρχή της χώρας καταγωγής ή προέλευσης του προσώπου αυτού, από το οποίο προκύπτει

ότι πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις.

β) για την παράγραφο 2 σημεία ε) ή στ), πιστοποιητικό εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους.

Σε περίπτωση που το οικείο κράτος δεν εκδίδει έγγραφο ή πιστοποιητικό, ή που αυτό δεν καλύπτει όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και στην παράγραφο 2 σημεία α), β) ή γ), αυτό μπορεί να αντικαθίσταται από ένορκη βεβαίωση του ενδιαφερόμενου ή, στα κράτη μέλη όπου δεν προβλέπεται η ένορκη βεβαίωση, από υπεύθυνη δήλωση ενώπιον αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής, συμβολαιογράφου ή αρμόδιου επαγγελματικού οργανισμού του κράτους καταγωγής ή προέλευσης.

4. Τα κράτη μέλη ορίζουν τις αρχές και τους οργανισμούς που είναι αρμόδιοι για την έκδοση των εγγράφων, πιστοποιητικών ή δηλώσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 3 και ενημερώνουν την Επιτροπή. Η ανακοίνωση αυτή δεν θίγει το ισχύον δίκαιο σε ζητήματα προστασίας των δεδομένων.

Άρθρο 46. Άδεια άσκησης της επαγγελματικής δραστηριότητας. Είναι δυνατόν να ζητείται από κάθε οικονομικό φορέα που επιθυμεί να συμμετάσχει σε δημόσια σύμβαση να αποδεικνύει την εγγραφή του σε επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο ή να προσκομίζει ανάλογη ένορκη βεβαίωση ή πιστοποιητικό, όπως προσδιορίζονται στο παράρτημα ΙΧ Α για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, στο παράρτημα ΙΧ Β για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και στο παράρτημα ΙΧ Γ για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, και σύμφωνα με τους προβλεπόμενους όρους στο κράτος μέλος εγκατάστασής του.

Στις διαδικασίες σύναψης των δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών, οσάκις οι υποψήφιοι ή οι προσφέροντες πρέπει να διαθέτουν ειδική έγκριση ή να είναι μέλη συγκεκριμένου οργανισμού για να είναι σε θέση να παράσχουν τη σχετική υπηρεσία στη χώρα καταγωγής τους, η αναθέτουσα αρχή είναι δυνατόν να τους ζητάει να αποδείξουν ότι διαθέτουν την έγκριση αυτή ή ότι είναι μέλη του εν λόγω οργανισμού.

Άρθρο 47. Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια 1. Η οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια του οικονομικού φορέα είναι δυνατόν, κατά κανόνα, να αποδεικνύεται με ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

α) κατάλληλες τραπεζικές βεβαιώσεις ή, ενδεχομένως, πιστοποιητικό ασφαλιστικής κάλυψης επαγγελματικών κινδύνων.

β) ισολογισμούς ή αποσπάσματα ισολογισμών, στην περίπτωση που η δημοσίευση των ισολογισμών απαιτείται από τη νομοθεσία της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο οικονομικός φορέας.

γ) δήλωση περί του ολικού ύψους του κύκλου εργασιών και, ενδεχομένως, του κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που αποτελεί το αντικείμενο της σύμβασης, για τις τρεις τελευταίες οικονομικές χρήσεις κατ' ανώτατο όριο, συναρτήσει της ημερομηνίας δημιουργίας του οικονομικού φορέα ή έναρξης των

δραστηριοτήτων του, εφόσον είναι διαθέσιμες οι πληροφορίες για τον εν λόγω κύκλο εργασιών.

2. Ένας οικονομικός φορέας μπορεί, ενδεχομένως και για συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις δυνατότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτές. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να αποδεικνύει στην αναθέτουσα αρχή ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, παραδείγματος χάριν, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων αυτών.

3. Υπό τις ίδιες συνθήκες, μια κοινοπραξία οικονομικών φορέων από τις αναφερόμενες στο άρθρο 4 μπορεί να στηρίζεται στις δυνατότητες των μετεχόντων στην κοινοπραξία ή άλλων φορέων.

4. Οι αναθέτουσες αρχές υποδεικνύουν, στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στην πρόσκληση υποβολής προσφορών, ποιο ή ποια από τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1 δικαιολογητικά επέλεξαν καθώς και ποια άλλα δικαιολογητικά πρέπει να προσκομισθούν.

5. Αν ο οικονομικός φορέας, για βάσιμο λόγο, δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που ζητεί η αναθέτουσα αρχή, μπορεί να αποδεικνύει την οικονομική και χρηματοοικονομική του επάρκεια με οποιοδήποτε άλλο έγγραφο το οποίο η αναθέτουσα αρχή κρίνει κατάλληλο.

Άρθρο 48. Τεχνικές ή/και επαγγελματικές ικανότητες. 1. Οι τεχνικές ή/και επαγγελματικές ικανότητες των οικονομικών φορέων αξιολογούνται και ελέγχονται σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3. 2. Οι τεχνικές ικανότητες των οικονομικών φορέων μπορούν να αποδεικνύονται με έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τρόπους, ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση των έργων, των προμηθειών, ή των υπηρεσιών:

α) i) υποβολή καταλόγου των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί κατά την προηγούμενη πενταετία, συνοδευόμενο από πιστοποιητικά ορθής εκτέλεσης των σημαντικότερων εργασιών. Τα πιστοποιητικά αυτά αναφέρουν το ποσό, τον χρόνο και τον τόπο εκτέλεσης των εργασιών και προσδιορίζουν εάν πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τους κανόνες της τέχνης και εάν περατώθηκαν κανονικά· ενδεχομένως, η αρμόδια αρχή διαβιβάζει τα πιστοποιητικά αυτά απευθείας στην αναθέτουσα αρχή,

ii) υποβολή καταλόγου των κυριότερων παραδόσεων ή των κυριότερων υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν κατά την προηγούμενη τριετία, με αναφορά του αντίστοιχου ποσού, της ημερομηνίας και του δημόσιου ή ιδιωτικού παραλήπτη. Οι παραδόσεις και οι παροχές υπηρεσιών αποδεικνύονται:

- εάν ο αποδέκτης είναι αναθέτουσα αρχή, με πιστοποιητικά που έχουν εκδοθεί ή θεωρηθεί από την αρμόδια αρχή,

- εάν ο αποδέκτης είναι ιδιωτικός φορέας, με βεβαίωση του αγοραστή ή, εάν τούτο δεν είναι δυνατόν, με απλή δήλωση του οικονομικού φορέα·

β) αναφορά του τεχνικού προσωπικού ή των τεχνικών υπηρεσιών, είτε ανή-

κουν απευθείας στην επιχείρησή του οικονομικού φορέα είτε όχι, ιδίως των υπευθύνων για τον έλεγχο της ποιότητας και, όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις έργων, εκείνων που θα έχει στη διάθεσή του ο εργολήπτης για την εκτέλεση του έργου.

γ) περιγραφή του τεχνικού εξοπλισμού, των μέτρων που λαμβάνει ο προμηθευτής ή ο πάροχος υπηρεσιών για την εξασφάλιση της ποιότητας και του εξοπλισμού μελέτης και έρευνας της επιχείρησής του.

δ) εάν τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που παρέχονται είναι σύνθετα ή, κατ' εξαίρεση, πρέπει να ανταποκρίνονται σε κάποιον ιδιαίτερο σκοπό, έλεγχο διενεργούμενο από την αναθέτουσα αρχή ή, εξ' ονόματός της, από αρμόδιο επίσημο οργανισμό της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο προμηθευτής ή ο πάροχος υπηρεσιών, με την επιφύλαξη της συναίνεσης του οργανισμού αυτού_ ο έλεγχος αυτός αφορά το παραγωγικό δυναμικό του προμηθευτή ή τις τεχνικές ικανότητες του παρόχου υπηρεσιών και, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, τα μέσα μελέτης και έρευνας που αυτός διαθέτει καθώς και τα μέτρα που λαμβάνει για τον έλεγχο της ποιότητας.

ε) αναφορά τίτλων σπουδών και επαγγελματικών προσόντων του παρόχου υπηρεσιών ή του εργολήπτη ή/και των διευθυντικών στελεχών της επιχείρησης, ιδίως του ή των υπευθύνων για την παροχή των υπηρεσιών ή τη διεξαγωγή των εργασιών.

στ) για τις δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών και μόνο στις ενδεδειγμένες περιπτώσεις, αναφορά των μέτρων περιβαλλοντικής διαχείρισης που μπορεί να εφαρμόζει ο οικονομικός φορέας κατά την εκτέλεση της σύμβασης.

ζ) δήλωση σχετικά με το μέσο ετήσιο εργατοϋπαλληλικό δυναμικό του παρόχου υπηρεσιών ή του εργολήπτη και για τον αριθμό των στελεχών της επιχείρησης κατά την τελευταία τριετία.

η) δήλωση σχετικά με τα μηχανήματα, τις εγκαταστάσεις και τον τεχνικό εξοπλισμό που διαθέτει ο πάροχος υπηρεσιών ή ο εργολήπτης για την εκτέλεση της σύμβασης.

θ) αναφορά του τμήματος της σύμβασης το οποίο ο πάροχος υπηρεσιών προτίθεται, ενδεχομένως, να αναθέσει σε τρίτους υπό μορφή υπεργολαβίας.

ι) όσον αφορά τα προϊόντα που παρέχονται:

i) δείγματα, περιγραφή ή/και φωτογραφίες, η αυθεντικότητα των οποίων πρέπει να μπορεί να βεβαιώνεται κατόπιν αιτήσεως της αναθέτουσας αρχής,

ii) πιστοποιητικά εκδιδόμενα από επίσημα ινστιτούτα ή επίσημες υπηρεσίες ελέγχου της ποιότητας, ανεγνωρισμένων ικανοτήτων, με τα οποία βεβαιώνεται η καταλληλότητα των προϊόντων επαληθευόμενη με παραπομπές σε ορισμένες προδιαγραφές ή πρότυπα.

3. Ένας οικονομικός φορέας μπορεί, ενδεχομένως και για μια συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις δυνατότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να αποδεικνύει

στην αναθέτουσα αρχή ότι, για την εκτέλεση της σύμβασης, θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, παραδείγματος χάριν με την προσκόμιση της δέσμευσης των φορέων αυτών να θέσουν στη διάθεση του οικονομικού φορέα τους αναγκαίους πόρους.

4. Υπό τις ίδιες συνθήκες, μια κοινοπραξία οικονομικών φορέων από τις αναφερόμενες στο άρθρο 4 μπορεί να στηρίζεται στις δυνατότητες των μετεχόντων στην κοινοπραξία ή άλλων φορέων.

5. Στο πλαίσιο των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων που έχουν ως αντικείμενο προμήθειες για τις οποίες απαιτούνται εργασίες τοποθέτησης ή εγκατάστασης, την παροχή υπηρεσιών και/ή την εκτέλεση έργων, η ικανότητα των οικονομικών φορέων να παράσχουν αυτή την υπηρεσία ή να εκτελέσουν την εγκατάσταση ή τα έργα μπορεί να αξιολογείται ιδίως βάσει της τεχνολογίας τους, της αποτελεσματικότητας, της πείρας και της αξιοπιστίας τους.

6. Η αναθέτουσα αρχή διευκρινίζει, στην προκήρυξη ή στην πρόσκληση υποβολής προσφορών, ποια δικαιολογητικά από τα αναφερόμενα στην παράγραφο 2 πρέπει να προσκομισθούν.

Άρθρο 49. Πρότυπα εξασφάλισης της ποιότητας. Οι αναθέτουσες αρχές, εάν απαιτούν την προσκόμιση πιστοποιητικών εκδιδόμενων από ανεξάρτητους οργανισμούς, τα οποία να βεβαιώνουν την τήρηση εκ μέρους του οικονομικού φορέα ορισμένων προτύπων εξασφάλισης της ποιότητας, πρέπει να παραπέμπουν σε συστήματα εξασφάλισης της ποιότητας βασιζόμενα στη σχετική σειρά ευρωπαϊκών προτύπων και πιστοποιούμενα από οργανισμούς που εφαρμόζουν τη σειρά ευρωπαϊκών προτύπων για την πιστοποίηση. Οι αναθέτουσες αρχές αναγνωρίζουν τα ισοδύναμα πιστοποιητικά από οργανισμούς εδρεύοντες σε άλλα κράτη μέλη. Επίσης, οι αναθέτουσες αρχές αποδέχονται και άλλα αποδεικτικά στοιχεία για ισοδύναμα μέτρα εξασφάλισης της ποιότητας, τα οποία προσκομίζονται από τους οικονομικούς φορείς.

Άρθρο 50. Πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Εάν οι αναθέτουσες αρχές, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 48 παράγραφος 2 σημείο στ), απαιτούν την υποβολή πιστοποιητικών εκδιδόμενων από ανεξάρτητους οργανισμούς που να βεβαιώνουν ότι ο οικονομικός φορέας συμμορφούται προς συγκεκριμένα πρότυπα όσον αφορά την περιβαλλοντική διαχείριση, παραπέμπουν στο κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου (EMAS) ή σε πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης που βασίζονται σε αντίστοιχα ευρωπαϊκά ή διεθνή πρότυπα πιστοποιούμενα από όργανα λειτουργούντα βάσει του κοινοτικού δικαίου, ή στις αντίστοιχες ευρωπαϊκές ή διεθνείς προδιαγραφές όσον αφορά την πιστοποίηση. Οι αναθέτουσες αρχές αναγνωρίζουν τα ισοδύναμα πιστοποιητικά από οργανισμούς εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη. Επίσης, αποδέχονται και άλλα ισοδύναμα αποδεικτικά στοιχεία για μέτρα περιβαλλοντικής διαχείρισης, τα οποία προσκομίζονται από τους οικονομικούς φορείς.

Άρθρο 51. Συμπληρωματική τεκμηρίωση και πληροφορίες. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί τους οικονομικούς φορείς να συμπληρώνουν ή να

διευκρινίζουν τα πιστοποιητικά και έγγραφα που υπέβαλαν κατ' εφαρμογή των άρθρων 45 έως 50.

Άρθρο 52. Επίσημοι κατάλογοι εγκεκριμένων οικονομικών φορέων και πιστοποίηση από οργανισμούς δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου. 1. Τα κράτη μέλη μπορούν να καθιερώνουν είτε επίσημους καταλόγους εγκεκριμένων εργολάβων, προμηθευτών ή παρόχων υπηρεσιών είτε πιστοποίηση από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς πιστοποίησης.

Τα κράτη μέλη προσαρμόζουν τις προϋποθέσεις εγγραφής στους καταλόγους αυτούς, καθώς και εκείνες που αφορούν την έκδοση πιστοποιητικών από τους οργανισμούς πιστοποίησης, στο άρθρο 45 παράγραφος 1 και παράγραφος 2 σημεία α) έως δ) και ζ), στο άρθρο 46, στο άρθρο 47 παράγραφοι 1, 4 και 5, και στο άρθρο 48 παράγραφοι 1, 2, 5 και 6, στο άρθρο 49 και, ενδεχομένως, στο άρθρο 50.

Τα κράτη μέλη τις προσαρμόζουν επίσης στα άρθρα 47 παράγραφος 2 και 48 παράγραφος 3, για τις αιτήσεις εγγραφής που υποβάλλουν οικονομικοί φορείς που ανήκουν σε όμιλο και που επικαλούνται πόρους που τους διαθέτουν άλλες επιχειρήσεις του ομίλου. Αυτοί οι επιχειρηματίες πρέπει, σε αυτή την περίπτωση, να αποδεικνύουν στην αρχή που συντάσσει τον επίσημο κατάλογο ότι διαθέτουν αυτούς τους πόρους καθ' όλη τη διάρκεια της ισχύος του πιστοποιητικού που πιστοποιεί την εγγραφή τους στον επίσημο κατάλογο και ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις συνεχίζουν να πληρούν κατά το ίδιο διάστημα τις απαιτήσεις ποιοτικής επιλογής τις προβλεπόμενες στα άρθρα που αναφέρονται στο δεύτερο εδάφιο και τις οποίες επικαλούνται οι επιχειρηματίες αυτοί για την εγγραφή τους.

2. Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους ή που διαθέτουν πιστοποιητικό μπορούν, για την εκάστοτε σύμβαση, να προσκομίζουν στις αναθέτουσες αρχές πιστοποιητικό εγγραφής εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή ή το πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον αρμόδιο οργανισμό πιστοποίησης. Στα πιστοποιητικά αυτά μνημονεύονται τα δικαιολογητικά βάσει των οποίων έγινε η εγγραφή στον κατάλογο/ η πιστοποίηση καθώς και η σχετική κατάταξη.

3. Η εγγραφή στους επίσημους καταλόγους, πιστοποιούμενη από τους αρμόδιους οργανισμούς, ή το πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον οργανισμό πιστοποίησης συνιστά, για τις αναθέτουσες αρχές των άλλων κρατών μελών, τεκμήριο καταλληλότητας μόνο σε σχέση με το άρθρο 45 παράγραφος 1 και παράγραφος 2 σημεία α) έως δ) και ζ), το άρθρο 46, το άρθρο 47 παράγραφος 1 σημεία β) και γ), και το άρθρο 48 παράγραφος 2, σημεία α) i), β), ε), ζ) και η) για τους εργολήπτες, παράγραφος 2 σημεία α) ii), β), γ), δ) και ι) για τους προμηθευτές και παράγραφος 2 σημεία α) ii) και γ) έως θ) για τους παρόχους υπηρεσιών.

4. Οι πληροφορίες που μπορούν να συναχθούν από την εγγραφή σε επίσημους καταλόγους ή από την πιστοποίηση δεν είναι δυνατόν να τίθενται υπό αμφισβήτηση χωρίς αιτιολόγηση. Όσον αφορά την καταβολή των εισφορών

κοινωνικής ασφάλισης και των φόρων και τελών, είναι δυνατόν να ζητείται, για την εκάστοτε σύμβαση, πρόσθετο πιστοποιητικό από κάθε οικονομικό φορέα.

Οι αναθέτουσες αρχές των άλλων κρατών μελών εφαρμόζουν την παράγραφο 3 και το πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου μόνον προς όφελος των οικονομικών φορέων που είναι εγκατεστημένοι στο κράτος μέλος το οποίο έχει καταρτίσει τον επίσημο κατάλογο.

5. Για την εγγραφή των οικονομικών φορέων άλλων κρατών μελών σε επίσημο κατάλογο ή για την πιστοποίησή τους από τους οργανισμούς που αναφέρονται στην παράγραφο 1, δεν είναι δυνατόν να ζητούνται άλλες αποδείξεις και δηλώσεις εκτός από εκείνες που ζητούνται από τους οικονομικούς φορείς που είναι υπήκοοι του οικείου κράτους και, εν πάση περιπτώσει, όχι άλλες από τις προβλεπόμενες στα άρθρα 45 έως 49 και, ενδεχομένως, το άρθρο 50.

Εντούτοις, η εν λόγω εγγραφή ή πιστοποίηση δεν μπορεί να επιβάλλεται στους οικονομικούς φορείς των άλλων κρατών μελών για τη συμμετοχή τους σε δημόσια σύμβαση. Οι αναθέτουσες αρχές αναγνωρίζουν τα ισοδύναμα πιστοποιητικά από οργανισμούς εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη. Οι αναθέτουσες αρχές αποδέχονται επίσης και άλλα ισοδύναμα αποδεικτικά μέσα.

6. Οι οικονομικοί φορείς μπορούν να ζητούν, ανά πάσα στιγμή, την εγγραφή τους σε επίσημο κατάλογο ή την έκδοση του πιστοποιητικού. Πρέπει να ενημερώνονται σε ένα ευλόγως σύντομο χρονικό διάστημα για την απόφαση της αρχής που συντάσσει τον κατάλογο ή του αρμόδιου οργανισμού πιστοποίησης.

7. Οι οργανισμοί πιστοποίησης που αναφέρονται στην παράγραφο 1, είναι οργανισμοί που ανταποκρίνονται στα ευρωπαϊκά πρότυπα για την πιστοποίηση.

8. Τα κράτη μέλη που διαθέτουν επίσημους καταλόγους ή οργανισμούς πιστοποίησης που αναφέρονται στην παράγραφο 1, πρέπει να ανακοινώνουν στην Επιτροπή και στα λοιπά κράτη μέλη τη διεύθυνση του οργανισμού στον οποίο μπορούν να υποβάλλονται οι αιτήσεις.

Τμήμα 3

Ανάθεση της σύμβασης

Άρθρο 53. Κριτήρια ανάθεσης των συμβάσεων. 1. Με την επιφύλαξη των εθνικών νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων σχετικά με την αμοιβή ορισμένων υπηρεσιών, τα κριτήρια βάσει των οποίων οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν τις δημόσιες συμβάσεις, είναι:

α) όταν η σύμβαση ανατίθεται στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής, διάφορα κριτήρια που συνδέονται με το αντικείμενο της συγκεκριμένης δημόσιας σύμβασης: όπως παραδείγματος χάριν, η ποιότητα, η τιμή, η τεχνική αξία, τα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, το κόστος λειτουργίας, η αποδοτικότητα, η εξυπηρέτηση μετά την πώληση και η τεχνική συνδρομή, η ημερομηνία παράδοσης και η προθεσμία παράδοσης ή εκτέλεσης, ή άλλως

β) αποκλειστικά η χαμηλότερη τιμή.

2. Με την επιφύλαξη του τρίτου εδαφίου, στην προβλεπόμενη στην παράγραφο 1 σημείο α) περίπτωση, η αναθέτουσα αρχή υποδεικνύει στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, ή στο περιγραφικό έγγραφο στην περίπτωση του ανταγωνιστικού διαλόγου, τη σχετική στάθμιση που προσδίδει σε καθένα από τα επιλεγέντα κριτήρια για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς.

Η στάθμιση αυτή μπορεί να εκφράζεται με τον καθορισμό μιας ψαλίδας με κατάλληλο εύρος.

Όταν, κατά τη γνώμη της αναθέτουσας αρχής, δεν είναι δυνατή η στάθμιση για λόγους που μπορούν να αποδειχθούν, η αναθέτουσα αρχή επισημαίνει, στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, ή στο περιγραφικό έγγραφο, στην περίπτωση του ανταγωνιστικού διαλόγου, τη φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας αυτών των κριτηρίων.

Άρθρο 54. Χρησιμοποίηση ηλεκτρονικών πλειστηριασμών. 1. Τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν τη δυνατότητα για τις αναθέτουσες αρχές να προσφεύγουν σε ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς.

2. *Στις ανοικτές, κλειστές ή με διαπραγμάτευση διαδικασίες, στην περίπτωση που αναφέρεται στο άρθρο 30 παράγραφος 1 σημείο α), οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποφασίζουν ότι, πριν από την ανάθεση μιας δημόσιας σύμβασης, διεξάγεται ηλεκτρονικός πλειστηριασμός, όταν οι προδιαγραφές της σύμβασης μπορούν να καθορισθούν με ακρίβεια.*

Υπό τους ίδιους όρους, ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός μπορεί να χρησιμοποιείται κατά τον νέο διαγωνισμό μεταξύ των μερών μιας συμφωνίας-πλαίσιο, όπως προβλέπεται στο άρθρο 32 παράγραφος 4 δεύτερο εδάφιο δεύτερη περίπτωση, και κατά τον διαγωνισμό για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων στο πλαίσιο του δυναμικού συστήματος αγορών που προβλέπει το άρθρο 33.

Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός αφορά:

- είτε μόνον τις τιμές, εφόσον η σύμβαση ανατίθεται στην κατώτερη τιμή,
- είτε τις τιμές ή/και τις αξίες των στοιχείων των προσφορών που επισημαίνονται στη συγγραφή υποχρεώσεων, εφόσον η σύμβαση ανατίθεται στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά.

3. Οι αναθέτουσες αρχές που αποφασίζουν να κάνουν χρήση ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, το αναφέρουν στην προκήρυξη διαγωνισμού.

Η συγγραφή υποχρεώσεων περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις εξής πληροφορίες:

α) τα στοιχεία, οι αξίες των οποίων αποτελούν αντικείμενο του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, εφόσον τα εν λόγω στοιχεία είναι προσδιορισίμα ποσοτικά κατά τρόπον ώστε να εκφράζονται σε αριθμούς ή ποσοστά.

β) τα ενδεχόμενα όρια των αξιών που μπορούν να υποβάλλονται, όπως αυτά προκύπτουν από τις προδιαγραφές του αντικειμένου της σύμβασης.

γ) τις πληροφορίες που τίθενται στη διάθεση των προσφερόντων κατά τη διάρκεια του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού και τη χρονική στιγμή που, ενδεχομένως, τίθενται στη διάθεσή τους.

δ) τις κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με τη διεξαγωγή του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού.

ε) τους όρους υπό τους οποίους οι προσφέροντες μπορούν να υποβάλλουν τις προσφορές τους, ιδίως τις ελάχιστες διαφοροποιήσεις που, ενδεχομένως, απαιτούνται για την υποβολή προσφορών.

στ) τις κατάλληλες πληροφορίες για το χρησιμοποιούμενο ηλεκτρονικό σύστημα και για τον τρόπο και τις τεχνικές προδιαγραφές της σύνδεσης.

4. Προτού προβούν στον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, οι αναθέτουσες αρχές διενεργούν μια πρώτη πλήρη αξιολόγηση των προσφορών σύμφωνα με το επιλεγμένο κριτήριο ή τα επιλεγμένα κριτήρια ανάθεσης και με τη στάθμισή τους, όπως έχουν καθορισθεί.

Όλοι οι προσφέροντες που έχουν υποβάλει παραδεκτές προσφορές καλούνται ταυτόχρονα με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων να υποβάλουν νέες τιμές ή/και νέες αξίες. Η πρόσκληση περιέχει όλες τις κατάλληλες πληροφορίες για τη σύνδεσή τους σε ατομική βάση με το χρησιμοποιούμενο ηλεκτρονικό σύστημα και προσδιορίζει την ημερομηνία και την ώρα έναρξης του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός μπορεί να διεξάγεται σε διάφορες διαδοχικές φάσεις. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός δεν είναι δυνατόν να αρχίζει προτού παρέλθουν δύο εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία αποστολής των προσκλήσεων.

5. Όταν γίνεται η ανάθεση στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, η πρόσκληση συνοδεύεται από το αποτέλεσμα της πλήρους αξιολόγησης της προσφοράς του οικείου προσφέροντος, η οποία γίνεται σύμφωνα με τη στάθμιση που προβλέπεται στο άρθρο 53 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο.

Η πρόσκληση αναφέρει επίσης το μαθηματικό τύπο βάσει του οποίου καθορίζεται κατά τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, η αυτόματη κατάταξη σε συνάρτηση με τις νέες υποβαλλόμενες τιμές ή/και τις νέες αξίες. Ο μαθηματικός αυτός τύπος εκφράζει τη σχετική στάθμιση του κάθε κριτηρίου που έχει επιλεγεί για τον καθορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, όπως αναφέρεται η στάθμιση αυτή στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων_ προς τούτο, οι ενδεχόμενες ψαλίδες πρέπει να εκφράζονται εκ των προτέρων με συγκεκριμένες τιμές.

Στην περίπτωση που επιτρέπονται εναλλακτικές προσφορές, πρέπει να προβλέπεται χωριστός μαθηματικός τύπος για κάθε εναλλακτική προσφορά.

6. Κατά τη διάρκεια κάθε φάσης του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, οι αναθέτουσες αρχές γνωστοποιούν συνεχώς και αμέσως σε όλους τους προσφέροντες τις πληροφορίες εκείνες τουλάχιστον που τους δίνουν τη δυνατότητα να γνωρίζουν ανά πάσα στιγμή την αντίστοιχη κατάταξή τους. Μπορούν επίσης να

γνωστοποιούν και άλλες πληροφορίες σχετικά με άλλες τιμές ή αξίες που υποβάλλονται, υπό τον όρο ότι αυτό επισημαίνεται στη συγγραφή υποχρεώσεων. Μπορούν επίσης, ανά πάσα στιγμή, να ανακοινώνουν τον αριθμό των συμμετεχόντων σε κάθε φάση του πλειστηριασμού. Ωστόσο, σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να γνωστοποιούν την ταυτότητα των προσφερόντων κατά τη διεξαγωγή των διαφόρων φάσεων του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού.

7. Οι αναθέτουσες αρχές περατώνουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό σύμφωνα με έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τρόπους:

α) επισημαίνουν, στην πρόσκληση συμμετοχής στον πλειστηριασμό, την ημερομηνία και την ώρα λήξεως της διαδικασίας που έχουν ήδη καθοριστεί.

β) όταν δεν λαμβάνουν πλέον νέες τιμές ή νέες αξίες που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις σχετικά με τις ελάχιστες διαφοροποιήσεις. Στην περίπτωση αυτή, οι αναθέτουσες αρχές προσδιορίζουν στην πρόσκληση συμμετοχής στον πλειστηριασμό, την προθεσμία που θα τηρήσουν μετά την παραλαβή της τελευταίας υποβολής προτού περατώσουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό.

γ) όταν οι φάσεις του πλειστηριασμού, όπως καθορίζονται στην πρόσκληση συμμετοχής στον πλειστηριασμό, έχουν όλες πραγματοποιηθεί.

Όταν οι αναθέτουσες αρχές αποφασίζουν να περατώσουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό σύμφωνα με το σημείο γ), ενδεχομένως σε συνδυασμό με το σημείο β), η πρόσκληση συμμετοχής στον πλειστηριασμό προσδιορίζει το χρονοδιάγραμμα κάθε φάσης του πλειστηριασμού.

8. Μετά την περάτωση του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν τη σύμβαση σύμφωνα με το άρθρο 53, σε συνάρτηση με τα αποτελέσματα του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού.

Οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να χρησιμοποιούν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό καταχρηστικά ή κατά τρόπο που να εμποδίζει, να περιορίζει ή να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό ή να τροποποιεί το αντικείμενο της σύμβασης, όπως αυτό έχει καθοριστεί στη δημοσίευση της προκήρυξης του διαγωνισμού και προσδιορισθεί στη συγγραφή υποχρεώσεων.

Άρθρο 55. Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές. 1. Εάν, για δεδομένη σύμβαση, οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με το αντικείμενο της, η αναθέτουσα αρχή, πριν να απορρίψει τις προσφορές αυτές, ζητά γαππώς τις διευκρινίσεις για τη σύνθεση της προσφοράς τις οποίες τυχόν κρίνει σκόπιμες.

Οι διευκρινίσεις αυτές μπορούν να αφορούν ιδίως:

α) τον οικονομικό χαρακτήρα της μεθόδου δομικής κατασκευής, της μεθόδου κατασκευής των προϊόντων ή της παροχής των υπηρεσιών.

β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή/και τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την εκτέλεση του έργου, την προμήθεια των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών.

γ) την πρωτοτυπία του έργου, των προμηθειών ή των υπηρεσιών, που προτείνει ο προσφέρων.

δ) την τήρηση των διατάξεων περί προστασίας της εργασίας και των συνθηκών εργασίας που ισχύουν στον τόπο εκτέλεσης της παροχής.

ε) την ενδεχόμενη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα.

2. Η αναθέτουσα αρχή ελέγχει, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα, τη σύνθεση της προσφοράς βάσει των παρασχεθέντων δικαιολογητικών.

3. Εφόσον η αναθέτουσα αρχή διαπιστώνει ότι μια προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή λόγω χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, η προσφορά μπορεί να απορρίπτεται αποκλειστικά για αυτόν τον λόγο μόνο μετά από διαβούλευση με τον προσφέροντα, και εφόσον ο προσφέρων δεν είναι σε θέση να αποδείξει, εντός επαρκούς προθεσμίας την οποία τάσσει η αναθέτουσα αρχή, ότι η εν λόγω ενίσχυση χορηγήθηκε σε νόμιμα πλαίσια. Όταν η αναθέτουσα αρχή απορρίπτει μια προσφορά υπό τις συνθήκες αυτές, ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ

ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Κανόνες που εφαρμόζονται στις συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων

Άρθρο 56. Πεδίο εφαρμογής. Το παρόν κεφάλαιο εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων που συνάπτονται από τις αναθέτουσες αρχές, όταν η αξία των συμβάσεων αυτών ισούται με ή υπερβαίνει το ποσό των 6242000 EUR.

Η αξία αυτή υπολογίζεται σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν για τις συμβάσεις δημοσίων έργων που ορίζονται στο άρθρο 9.

Άρθρο 57. Εξαίρεσεις από το πεδίο εφαρμογής. Ο παρών τίτλος δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων, οι οποίες:

α) ανατίθενται για τις δημόσιες συμβάσεις έργων στις περιπτώσεις των άρθρων 13, 14 και 15, της παρούσας οδηγίας.

β) ανατίθενται από τις αναθέτουσες αρχές κατά την άσκηση μιας ή περισσότερων από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα άρθρα 3 έως 7 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ, όταν οι παραχωρήσεις αυτές γίνονται για την άσκηση των εν λόγω δραστηριοτήτων.

Ωστόσο, η παρούσα οδηγία εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων οι οποίες ανατίθενται από αναθέτουσες αρχές οι οποίες ασκούν μια ή περισσότερες από τις δραστηριότητες που ορίζονται στο άρθρο 6 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ και συνάπτονται για τις δραστηριότητες αυτές, ενόσω το οικείο κράτος μέλος επικαλείται τη δυνατότητα που αναφέρεται στο άρθρο 71 δεύτερο εδάφιο της εν λόγω οδηγίας προκειμένου να αναστείλει την εφαρμογή της.

Άρθρο 58. Δημοσίευση της προκήρυξης στις συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων. 1. Οι αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να προσφύγουν σε σύμβαση παραχώρησης δημοσίων έργων, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους αυτή με σχετική προκήρυξη.

2. Οι προκηρύξεις για τις συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων περιλαμβάνουν τις πληροφορίες που αναφέρονται στο παράρτημα VII Γ και, ενδεχομένως, κάθε άλλη πληροφορία που κρίνεται αναγκαία από την αναθέτουσα αρχή, χρησιμοποιώντας τα τυποποιημένα έντυπα που εγκρίνει η Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 77 παράγραφος 2.

3. Οι προκηρύξεις αυτές δημοσιεύονται σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφοι 2 έως 8.

4. Το άρθρο 37 που αφορά τη δημοσίευση των προκηρύξεων εφαρμόζεται επίσης και για τις συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων.

Άρθρο 59. Προθεσμία. Στην περίπτωση που οι αναθέτουσες αρχές προσφύγουν στη διαδικασία παραχώρησης δημοσίων έργων, η προθεσμία για την υποβολή των υποψηφιοτήτων για τη σύμβαση παραχώρησης δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 52 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης, εκτός από την περίπτωση που αναφέρεται στο άρθρο 38 παράγραφος 5.

Εφαρμόζεται το άρθρο 38 παράγραφος 7.

Άρθρο 60. Υπεργολαβία. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί:

α) είτε να επιβάλει στον ανάδοχο σύμβασης παραχώρησης δημοσίων έργων να αναθέσει σε τρίτους συμβάσεις που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 30 % της συνολικής αξίας των έργων που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης παραχώρησης έργων, προβλέποντας ταυτοχρόνως ότι οι υποψήφιοι θα έχουν το δικαίωμα να αυξήσουν το εν λόγω ποσοστό_ το ελάχιστο αυτό ποσοστό πρέπει να αναφέρεται στη σύμβαση παραχώρησης έργου.

β) είτε να καλεί τους υποψηφίους αναδόχους σύμβασης παραχώρησης να υποδείξουν οι ίδιοι, στις προσφορές τους, το ποσοστό, εφόσον τούτο υπάρχει, της συνολικής αξίας του έργου το οποίο αποτελεί αντικείμενο παραχώρησης και που προτίθενται να αναθέσουν σε τρίτους.

Άρθρο 61. Ανάθεση συμπληρωματικών έργων στον ανάδοχο. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις συμπληρωματικές εργασίες που δεν περιλαμβάνονταν στο αρχικά προβλεπόμενο σχέδιο της παραχώρησης ούτε στην αρχική σύμβαση και οι οποίες, λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων, κατέστησαν αναγκαίες για την εκτέλεση του έργου, όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, το οποίο η αναθέτουσα αρχή έχει αναθέσει στον ανάδοχο, υπό την προϋπόθεση ότι η ανάθεση γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί το έργο αυτό:

- όταν αυτές οι συμπληρωματικές εργασίες δεν μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωρισθούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές, ή

- όταν αυτές οι εργασίες, μολονότι μπορούν να διαχωρισθούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, είναι απόλυτα αναγκαίες για την ολοκλήρωσή της.

Ωστόσο, το σωρευτικό ποσό των συναπτομένων συμβάσεων συμπληρωματικών εργασιών δεν πρέπει να υπερβαίνει το 50 % του ποσού του αρχικού έργου που αποτελεί το αντικείμενο της παραχώρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

Κανόνες που εφαρμόζονται στις συμβάσεις που συνάπτουν οι ανάδοχοι σύμβασης παραχώρησης που είναι αναθέτουσες αρχές

Άρθρο 62. Εφαρμοστέοι κανόνες. Όταν ο ανάδοχος σύμβασης παραχώρησης είναι ο ίδιος αναθέτουσα αρχή κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 9, υποχρεούται, για τα έργα τα οποία θα εκτελεσθούν από τρίτους, να τηρεί τις διατάξεις που προβλέπει η παρούσα οδηγία όσον αφορά τη σύναψη των συμβάσεων δημοσίων έργων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

Κανόνες που εφαρμόζονται στις συμβάσεις που συνάπτουν οι ανάδοχοι σύμβασης παραχώρησης που δεν είναι αναθέτουσες αρχές

Άρθρο 63. Κανόνες δημοσιότητας: κατώτατο όριο και εξαιρέσεις. 1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε οι ανάδοχοι σύμβασης παραχώρησης δημοσίων έργων που δεν είναι αναθέτουσες αρχές να εφαρμόζουν τους κανόνες δημοσιότητας που ορίζονται στο άρθρο 64 κατά τη σύναψη των συμβάσεων έργων με τρίτους, όταν η αξία αυτών των συμβάσεων ανέρχεται σε ποσό ίσο με ή μεγαλύτερο των 6242000 EUR.

Ωστόσο, δεν απαιτείται δημοσιότητα όταν μια σύμβαση έργων πληροί τις προϋποθέσεις εφαρμογής των περιπτώσεων που απαριθμούνται στο άρθρο 31.

Η αξία των συμβάσεων υπολογίζεται σύμφωνα με τους εφαρμοζόμενους για τις δημόσιες συμβάσεις έργων κανόνες που καθορίζονται στο άρθρο 9.

2. Δεν θεωρούνται τρίτοι οι επιχειρήσεις οι οποίες συνιστούν κοινοπραξία για να αναλάβουν τη σύμβαση παραχώρησης ούτε οι επιχειρήσεις που συνδέονται με τις επιχειρήσεις αυτές.

Ως “συνδεδεμένη επιχείρηση”, νοείται κάθε επιχείρηση στην οποία ο ανάδοχος σύμβασης παραχώρησης μπορεί να ασκεί, άμεσα ή έμμεσα, κυρίαρχη επιρροή, ή κάθε επιχείρηση η οποία μπορεί να ασκεί κυρίαρχη επιρροή στον ανάδοχο σύμβασης παραχώρησης ή η οποία, όπως και ο ανάδοχος σύμβασης παραχώρησης, υπόκειται στην κυρίαρχη επιρροή μιας άλλης επιχείρησης λόγω ιδιοκτησίας, χρηματοδοτικής συμμετοχής ή των κανόνων που τη διέπουν. Η κυρίαρχη επιρροή τεκμαίρεται όταν μια επιχείρηση έναντι μιας άλλης επιχείρησης, άμεσα ή έμμεσα:

α) κατέχει το μεγαλύτερο μέρος του καταβεβλημένου κεφαλαίου της επιχείρησης, ή

β) διαθέτει την πλειονότητα των ψήφων οι οποίες αντιστοιχούν στους τίτλους που έχει εκδώσει η επιχείρηση, ή

γ) μπορεί να διορίζει περισσότερα από τα μισά μέλη του οργάνου διοίκησης, διεύθυνσης ή εποπτείας της επιχείρησης.

Ο εξαντλητικός κατάλογος των εν λόγω επιχειρήσεων επισυνάπτεται στην αίτηση υποψηφιότητας για τη σύμβαση παραχώρησης. Ο κατάλογος αυτός ενημερώνεται σε συνάρτηση με τις μεταγενέστερες μεταβολές που σημειώνονται στους δεσμούς που υπάρχουν μεταξύ των επιχειρήσεων.

Άρθρο 64. Δημοσίευση της προκήρυξης. 1. Οι ανάδοχοι σύμβασης παραχώρησης δημοσίων έργων που δεν είναι αναθέτουσες αρχές και οι οποίοι επιθυμούν να συνάψουν σύμβαση έργων με τρίτους, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους μέσω προκήρυξης.

2. Οι προκηρύξεις περιλαμβάνουν τις πληροφορίες που αναφέρονται στο παράρτημα VII Γ και, ενδεχομένως, κάθε άλλο πληροφοριακό στοιχείο που κρίνεται αναγκαίο από τον ανάδοχο σύμβασης παραχώρησης δημοσίων έργων, χρησιμοποιώντας τα τυποποιημένα έντυπα που εγκρίνει η Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 77 παράγραφος 2.

3. Η προκήρυξη δημοσιεύεται σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφοι 2 έως 8.

4. Το άρθρο 37 που αφορά την εκούσια δημοσίευση των προκηρύξεων εφαρμόζεται επίσης.

Άρθρο 65. Προθεσμίες για την παραλαβή των αιτήσεων συμμετοχής και την παραλαβή των προσφορών. Στις συμβάσεις έργων που συνάπτονται από τους αναδόχους σύμβασης παραχώρησης δημοσίων έργων, οι οποίοι δεν είναι αναθέτουσες αρχές, οι ανάδοχοι παραχώρησης ορίζουν την προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 37 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού, και την προθεσμία παραλαβής των προσφορών, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 40 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού ή της πρόσκλησης για την υποβολή των προσφορών.

Εφαρμόζεται το άρθρο 38 παράγραφοι 5, 6 και 7.

ΤΙΤΛΟΣ IV

ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Άρθρο 66. Γενικές διατάξεις. 1. Οι κανόνες σχετικά με τη διοργάνωση ενός διαγωνισμού μελετών θεσπίζονται σύμφωνα με τα άρθρα 66 έως 74 και τίθενται στη διάθεση όλων όσων ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό μελετών.

2. Το δικαίωμα συμμετοχής στους διαγωνισμούς μελετών δεν μπορεί να περιορίζεται:

α) στην επικράτεια ή σε τμήμα της επικράτειας ενός κράτους μέλους.

β) από το γεγονός ότι οι συμμετέχοντες θα πρέπει να είναι, δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο οποίο διοργανώνεται ο διαγωνισμός μελετών, είτε φυσικά είτε νομικά πρόσωπα.

Άρθρο 67. Πεδίο εφαρμογής. 1. Οι διαγωνισμοί μελετών διοργανώνονται σύμφωνα με τον παρόντα τίτλο:

α) από τις αναθέτουσες αρχές που είναι κεντρικές κυβερνητικές αρχές οι οποίες περιλαμβάνονται στο παράρτημα IV, με βάση ένα κατώτατο όριο που ισούται με ή υπερβαίνει το ποσό των 162000 EUR,

β) από τις αναθέτουσες αρχές, πλην εκείνων που περιλαμβάνονται στο παράρτημα IV, με βάση ένα κατώτατο όριο που ισούται με ή υπερβαίνει το ποσό των 249000 EUR,

γ) από όλες τις αναθέτουσες αρχές, με βάση ένα κατώτατο όριο που ισούται με ή υπερβαίνει το ποσό των 249.000 EUR, όταν οι διαγωνισμοί μελετών αφορούν υπηρεσίες της κατηγορίας 8 του Παραρτήματος II Α, υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών της κατηγορίας 5 των οποίων οι θέσεις στο CPV είναι ισοδύναμες με τους αριθμούς αναφοράς CPC 7524, 7525 και 7526, και/ή υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II Β.

2. Ο παρών τίτλος εφαρμόζεται:

α) στους διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται στο πλαίσιο διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών,

β) στους διαγωνισμούς μελετών με βραβεία συμμετοχής ή/και καταβολή ποσών στους συμμετέχοντες.

Στις περιπτώσεις του σημείου α), ως “κατώτατο όριο” νοείται η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ της δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των ενδεχόμενων βραβείων συμμετοχής ή/και πληρωμής ποσών στους συμμετέχοντες.

Στις περιπτώσεις του σημείου β), ως κατώτατο όριο νοείται το συνολικό ύψος των εν λόγω βραβείων και ποσών, συμπεριλαμβανομένης της εκτιμώμενης αξίας εκτός ΦΠΑ της δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών που μπορεί να ανατεθεί αργότερα δυνάμει του άρθρου 31 παράγραφος 3, εφόσον η αναθέτουσα αρχή δεν έχει αποκλείσει μια τέτοιου είδους ανάθεση στην προκήρυξη διαγωνισμού μελετών.

Άρθρο 68. Εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής. Ο παρών τίτλος δεν εφαρμόζεται:

α) στους διαγωνισμούς μελετών στον τομέα των υπηρεσιών κατά την έννοια της οδηγίας 2004/17/EK, που διοργανώνονται από αναθέτουσες αρχές οι οποίες ασκούν μια ή περισσότερες από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα άρθρα 3 έως 7 της εν λόγω οδηγίας, και έχουν σκοπό τη συνέχιση των δραστηριοτήτων αυτών ούτε στους διαγωνισμούς μελετών που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας.

Ωστόσο, η παρούσα οδηγία εξακολουθεί να εφαρμόζεται στους διαγωνισμούς μελετών στον τομέα των υπηρεσιών, οι οποίοι κατακυρώνονται από αναθέτουσες αρχές οι οποίες ασκούν μια ή περισσότερες από τις δραστηριότητες που ορίζονται στο άρθρο 6 της οδηγίας 2004/17/EK, για τις δραστηριότητες αυτές, ενόσω το οικείο κράτος μέλος επικαλείται τη δυνατότητα που αναφέρε-

ται στο άρθρο 71, δεύτερο εδάφιο της ανωτέρω οδηγίας, προκειμένου να αναστείλει την εφαρμογή της.

β) στους διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται υπό τις ίδιες συνθήκες με εκείνες που προβλέπονται στα άρθρα 13, 14 και 15 της παρούσας οδηγίας για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών.

Άρθρο 69. Προκήρυξεις. 1. Οι αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να διοργανώσουν ένα διαγωνισμό μελετών, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους αυτή μέσω προκήρυξης διαγωνισμού μελετών.

2. Οι αναθέτουσες αρχές που έχουν διοργανώσει ένα διαγωνισμό μελετών αποστέλλουν προκήρυξη με τα αποτελέσματα του διαγωνισμού σύμφωνα με το άρθρο 36 και πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύουν την ημερομηνία αποστολής.

Εάν η γνωστοποίηση αυτή μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή των νόμων, να είναι αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον ή να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα δημοσίων ή ιδιωτικών επιχειρήσεων ή τον θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών, οι πληροφορίες σχετικά με την κατακύρωση του διαγωνισμού μελετών, είναι δυνατόν να μη δημοσιεύονται.

3. Το άρθρο 37 που αφορά τη δημοσίευση των προκηρύξεων διαγωνισμού εφαρμόζεται και για τους διαγωνισμούς μελετών.

Άρθρο 70. Σύνταξη και λεπτομέρειες δημοσίευσης των προκηρύξεων για τους διαγωνισμούς μελετών. 1. Οι προκηρύξεις του άρθρου 69 περιλαμβάνουν τις πληροφορίες που αναφέρονται στο παράρτημα VII Δ, χρησιμοποιώντας τα τυποποιημένα έντυπα που εγκρίνει η Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 77 παράγραφος 2.

2. Οι προκηρύξεις αυτές δημοσιεύονται σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφοι 2 έως 8.

Άρθρο 71. Μέσα επικοινωνίας. 1. Το άρθρο 42 παράγραφοι 1, 2 και 4 εφαρμόζεται για όλες τις επικοινωνίες σχετικά με τους διαγωνισμούς μελετών. **2.** Οι κοινοποιήσεις, οι ανταλλαγές και η αποθήκευση πληροφοριών πραγματοποιούνται κατά τρόπο που να εξασφαλίζει ότι δεν θίγεται η ακεραιότητα και η εμπιστευτικότητα του συνόλου των πληροφοριών που διαβιβάζονται από τους συμμετέχοντες σε διαγωνισμούς μελετών και ότι η κριτική επιτροπή λαμβάνει γνώση του περιεχομένου των μελετών και σχεδίων μόνο μετά την εκπνοή της προθεσμίας που προβλέπεται για την υποβολή τους. **3.** Εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες για τα συστήματα ηλεκτρονικής παραλαβής των μελετών και σχεδίων:

α) οι πληροφορίες σχετικά με τις αναγκαίες προδιαγραφές για την παρουσίαση των μελετών και σχεδίων με ηλεκτρονικό τρόπο, καθώς και για την κρυπτογράφηση, πρέπει να τίθενται στη διάθεση των ενδιαφερομένων μερών. Επί πλέον, τα συστήματα ηλεκτρονικής παραλαβής των μελετών και σχεδίων πρέπει να συνάδουν με τις απαιτήσεις του παραρτήματος X.

β) τα κράτη μέλη μπορούν να καθιερώνουν ή να διατηρούν μηχανισμούς εκούσιας πιστοποίησης με σκοπό τη βελτίωση του επιπέδου της υπηρεσίας πιστοποίησης που παρέχεται για αυτά τα συστήματα.

Άρθρο 72. Επιλογή των ανταγωνιζομένων. Οσάκις οι διαγωνισμοί μελετών συγκεντρώνουν περιορισμένο αριθμό συμμετεχόντων, οι αναθέτουσες αρχές θεσπίζουν σαφή και αμερόληπτα κριτήρια επιλογής. Σε όλες τις περιπτώσεις, ο αριθμός των υποψηφίων που καλούνται να συμμετάσχουν στους διαγωνισμούς μελετών πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ανάγκη εξασφάλισης πραγματικού ανταγωνισμού.

Άρθρο 73. Σύνθεση της κριτικής επιτροπής. Η κριτική επιτροπή απαρτίζεται αποκλειστικά από φυσικά πρόσωπα ανεξάρτητα από τους συμμετέχοντες στο διαγωνισμό μελετών. Όταν απαιτείται από τους συμμετέχοντες στο διαγωνισμό να διαθέτουν ένα συγκεκριμένο επαγγελματικό προσόν, το ένα τρίτο των μελών της κριτικής επιτροπής τουλάχιστον πρέπει να διαθέτει το προσόν αυτό ή άλλο ισοδύναμο προσόν.

Άρθρο 74. Αποφάσεις της κριτικής επιτροπής. **1.** Η κριτική επιτροπή είναι αδέσμευτη κατά τη λήψη αποφάσεως ή κατά την έκφραση γνώμης. **2.** Εξετάζει τις μελέτες και τα σχέδια που υποβάλλουν οι υποψήφιοι με τρόπο άνω-νωμο και βαισιζόμενη αποκλειστικά στα κριτήρια που επισημαίνονται στην προκήρυξη του διαγωνισμού μελετών. **3.** Καταχωρίζει, σε πρακτικό το οποίο υπογράφεται από τα μέλη της, τις επιλογές στις οποίες προβαίνει ανάλογα με τα υπέρ και τα κατά κάθε μελέτες καθώς και τις παρατηρήσεις της και κάθε σημείο που πρέπει να αποσαφηνισθεί. **4.** Η ανωνυμία πρέπει να τηρείται μέχρι τη γνωμοδότηση ή τη λήψη απόφασης από την κριτική επιτροπή. **5.** Οι υποψήφιοι μπορούν να καλούνται, ενδεχομένως, να απαντήσουν στις ερωτήσεις τις οποίες έχει καταχωρίσει στο πρακτικό της η κριτική επιτροπή, προς διευκρίνιση οιαδήποτε στοιχείου της μελέτης. **6.** Συντάσσονται πλήρη πρακτικά του διαλόγου μεταξύ των μελών της κριτικής επιτροπής και των υποψηφίων.

ΤΙΤΛΟΣ V

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ, ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 75. Στατιστικές υποχρεώσεις. Προκειμένου να καθίσταται δυνατή η εκτίμηση των αποτελεσμάτων της εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή, το αργότερο μέχρι τις 31 Οκτωβρίου κάθε έτους, χωριστή στατιστική κατάσταση, καταρτισμένη σύμφωνα με το άρθρο 76, σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις έργων, τις συμβάσεις δημόσιων προμηθειών και δημόσιων υπηρεσιών που έχουν συνάψει οι αναθέτουσες αρχές κατά το προηγούμενο έτος.

Άρθρο 76. Περιεχόμενο στατιστικής κατάστασης. **1.** Για κάθε αναθέτουσα αρχή που περιλαμβάνεται στο παράρτημα IV, η στατιστική κατάσταση προσδιορίζει τουλάχιστον:

α) τον αριθμό και την αξία των καλυπτόμενων από την παρούσα οδηγία συμβάσεων που συνήφθησαν.

β) τον αριθμό και τη συνολική αξία των συμβάσεων που συνήφθησαν δυνάμει των παρεκκλίσεων από τη συμφωνία.

Στο μέτρο του δυνατού, τα στοιχεία που προβλέπονται στο πρώτο εδάφιο, σημείο α), κατανέμονται ανάλογα με:

α) τις διαδικασίες σύναψης των συμβάσεων που χρησιμοποιήθηκαν.

β) και, για καθεμία από τις διαδικασίες αυτές, τα έργα που περιέχονται στο παράρτημα I, καθώς και τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που περιέχονται στο παράρτημα II και προσδιορίζονται ανά κατηγορία της ονοματολογίας CPV.

γ) την ιθαγένεια του οικονομικού φορέα στον οποίον ανατέθηκε η σύμβαση.

Στην περίπτωση που οι συμβάσεις συνήφθησαν μέσω διαδικασίας με διαπραγμάτευση, τα στοιχεία που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο σημείο α), κατανέμονται επιπλέον ανάλογα με τις οριζόμενες στα άρθρα 30 και 31 περιστάσεις και διευκρινίζουν τον αριθμό και την αξία των συμβάσεων που ανατέθηκαν ανά κράτος μέλος και τρίτη χώρα προέλευσης των αναδόχων.

2. Για κάθε κατηγορία αναθετουσών αρχών, πλην εκείνων που περιλαμβάνονται στο παράρτημα IV, η στατιστική κατάσταση προσδιορίζει τουλάχιστον:

α) τον αριθμό και την αξία των δημόσιων συμβάσεων που συνήφθησαν, κατανεμημένων σύμφωνα με την παράγραφο 1, δεύτερο εδάφιο.

β) τη συνολική αξία των συμβάσεων που συνήφθησαν δυνάμει των παρεκκλίσεων από τη συμφωνία.

3. Η στατιστική κατάσταση προσδιορίζει κάθε άλλη πληροφορία που απαιτείται βάσει της συμφωνίας.

Οι πληροφορίες που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο προσδιορίζονται σύμφωνα με την διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 77, παράγραφος 2.

Άρθρο 77. Συμβουλευτική επιτροπή. 1. Η Επιτροπή επικουρείται από τη Συμβουλευτική Επιτροπή Δημοσίων Συμβάσεων, η οποία συστάθηκε με το άρθρο 1 της απόφασης 71/306/ΕΟΚ(25), εφεξής αποκαλούμενη “η επιτροπή”.

2. Οσάκις γίνεται αναφορά στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζονται τα άρθρα 3 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ, τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 8 της απόφασης αυτής. **3.** Η επιτροπή θεσπίζει τον εσωτερικό της κανονισμό.

Άρθρο 78. Αναθεώρηση των κατώτατων ορίων. 1. Η Επιτροπή επανεξετάζει τα οριζόμενα στο άρθρο 7 κατώτατα όρια, ανά διετία από την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας και τα αναθεωρεί, εάν χρειασθεί, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 77, παράγραφος 2. Ο υπολογισμός της αξίας αυτών των κατώτατων ορίων βασίζεται στη μέση ημερήσια τιμή του ευρώ, εκφραζόμενη σε ΕΤΔ, κατά την εικοσιτετράμηνη χρονική περίοδο η οποία λήγει την τελευταία ημέρα του Αυγούστου που προηγείται της αναθεώρησης με ισχύ από 1ης Ιανουαρίου. Η κατ’ αυτόν τον τρόπο αναθεωρημένη αξία των κατώτατων ορίων, εάν

χρειασθεί, στρογγυλοποιείται προς τα κάτω κατά προσέγγιση χιλιάδας ευρώ σε σχέση με το ποσό που προκύπτει από τον υπολογισμό αυτό προκειμένου να εξασφαλιστεί η τήρηση των ισχυόντων κατώτατων ορίων που προβλέπονται στη συμφωνία, εκφραζομένων σε ΕΤΔ. 2. Με την ευκαιρία της αναθεώρησης που αναφέρεται στην παράγραφο 1, η Επιτροπή ευθυγραμμίζει, σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 77 παράγραφος 2:

α) τα κατώτατα όρια που προβλέπονται στο άρθρο 8, πρώτο εδάφιο στοιχείο α), στο άρθρο 56, και στο άρθρο 63 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο, με το αναθεωρημένο κατώτατο όριο που εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις έργων

β) τα κατώτατα όρια που προβλέπονται στο άρθρο 8 πρώτο εδάφιο, στοιχείο β), και στο άρθρο 67 παράγραφος 1 σημείο α) με το αναθεωρημένο κατώτατο όριο που εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που συνάπτουν οι αναθέτουσες αρχές, οι οποίες αναφέρονται στο παράρτημα IV

γ) το κατώτατο όριο που προβλέπεται στο άρθρο 67 παράγραφος 1 σημεία β) και γ), με το αναθεωρημένο κατώτατο όριο που εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που συνάπτουν οι αναθέτουσες αρχές, οι οποίες δεν αναφέρονται στο παράρτημα IV.

3. Η αντίστοιχη αξία των κατώτατων ορίων που ορίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 1 στα εθνικά νομίματα των κρατών μελών, τα οποία δεν συμμετέχουν στη Νομισματική Ένωση, αναθεωρείται, κατ' αρχήν, ανά διετία, αρχής γενομένης από 1ης Ιανουαρίου 2004. Ο υπολογισμός αυτής της αντίστοιχης αξίας βασίζεται στη μέση ημερήσια τιμή των νομισμάτων αυτών, εκφραζόμενη σε ευρώ, κατά την εικοσιτετράμηνη χρονική περίοδο η οποία λήγει την τελευταία ημέρα του Αυγούστου που προηγείται της αναθεώρησης με ισχύ από 1ης Ιανουαρίου.

4. Τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1 αναθεωρημένα κατώτατα όρια και η αντίστοιχη αξία τους στα εθνικά νομίματα που αναφέρονται στην παράγραφο 3, δημοσιεύονται από την Επιτροπή στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην αρχή του μηνός Νοεμβρίου που ακολουθεί την αναθεώρησή τους.

Άρθρο 79. Τροποποιήσεις. Η Επιτροπή μπορεί να τροποποιεί, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 77 παράγραφος 2:

α) τις τεχνικές λεπτομέρειες των μεθόδων υπολογισμού που αναφέρονται στο άρθρο 78 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο και παράγραφος 3

β) τις τεχνικές λεπτομέρειες της κατάρτισης, διαβίβασης, παραλαβής, μετάφρασης, συλλογής και διανομής των προκηρύξεων που αναφέρονται στα άρθρα 35, 58, 64 και 69, καθώς και των στατιστικών εκθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 35 παράγραφος 4 τέταρτο εδάφιο καθώς και στα άρθρα 75 και 76.

γ) τον τρόπο ειδικής παραπομπής σε ιδιαίτερες κλάσεις της ονοματολογίας CPV στις προκηρύξεις, και γνωστοποιήσεις.

δ) τους καταλόγους των οργανισμών και των κατηγοριών οργανισμών δημοσίου δικαίου που καλύπτει το παράρτημα III, οσάκις, βάσει των κοινοποιήσεων των κρατών μελών, οι κατάλογοι αυτοί αποδεικνύονται αναγκαίοι.

ε) τους καταλόγους των κεντρικών κυβερνητικών αρχών που καλύπτει το παράρτημα IV, ανάλογα με τις τροποποιήσεις που είναι αναγκαίες για να δοθεί συνέχεια στη συμφωνία.

στ) τους αριθμούς αναφοράς στην ονοματολογία που προβλέπεται στο παράρτημα I, εφόσον το γεγονός αυτό δεν μεταβάλλει το υλικό πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας και τον τρόπο παραπομπής σε ιδιαίτερες κλάσεις αυτής της ονοματολογίας στις προκηρύξεις.

ζ) τους αριθμούς αναφοράς στην ονοματολογία που προβλέπεται στο παράρτημα II, εφόσον το γεγονός αυτό δεν μεταβάλλει το υλικό πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, και τον τρόπο παραπομπής σε ιδιαίτερες διατάξεις αυτής της ονοματολογίας στις προκηρύξεις, εντός των κατηγοριών των υπηρεσιών που απαριθμούνται στο εν λόγω Παράρτημα.

η) τις λεπτομέρειες διαβίβασης και δημοσίευσης στοιχείων που προβλέπονται στο παράρτημα VIII, για λόγους που άπτονται της τεχνικής προόδου ή για λόγους διοικητικής φύσεως.

θ) τις λεπτομέρειες και τα τεχνικά χαρακτηριστικά των συστημάτων ηλεκτρονικής παραλαβής που προβλέπονται στα σημεία α), στ) και ζ) του παραρτήματος X.

Άρθρο 80. Εφαρμογή. 1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία το αργότερο στις 31ης Ιανουαρίου 2006. Πληροφορούν αμέσως την Επιτροπή σχετικά. Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς αυτής καθορίζεται από τα κράτη μέλη. **2.** Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιωδών διατάξεων εσωτερικού δικαίου που θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 81. Μηχανισμοί παρακολούθησης. Σύμφωνα με την οδηγία 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων(26), τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας με αποτελεσματικούς, προσπελάσιμους και διαφανείς μηχανισμούς.

Για το σκοπό αυτόν, μπορούν, μεταξύ άλλων, να ορίζουν ή να συγκροτούν ανεξάρτητο φορέα.

Άρθρο 82. Κατάργηση. Η οδηγία 92/50/ΕΟΚ, εξαιρέσει του άρθρου 41, και οι οδηγίες 93/36/ΕΟΚ και 93/37/ΕΟΚ καταργούνται από την ημερομηνία που προβλέπεται στο άρθρο 80, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των κρατών μελών όσον αφορά τις προθεσμίες μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο και εφαρμογής που περιέχονται στο παράρτημα XI.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Οι παραπομπές στις καταργούμενες οδηγίες θεωρούνται ότι γίνονται στην παρούσα οδηγία και διαβάζονται σύμφωνα με τον πίνακα αντιστοιχίας που περιέχεται στο παράρτημα XII.

Άρθρο 83. Έναρξη ισχύος. Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την ημέρα της δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΠΗΓΕΣ:

www.dsanet.gr

www.europa.eu.int.

Αρχείο αποφάσεων ΣτΕ

Περιοδικό «ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΚΗ»

